

3 1761 04950163 8

UNIV. OF
TORONTO
LIBRARY

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA

BRÉF OG GJÖRNINGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFIÐ ÚT

AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

SJÖUNDA BINDI

1170—1505.

86492
9/4/08

REYKJAVÍK.

Í FÉLAGSPRENTSMÍÐJU.

1903—1907

Bréfið Nr. 286 í III. bindi þessa safns, — sem er vitnisburður, meðal annara Ólafs Koðranssonar, um reka Kálfatjarnar og Viðeyjarklaustrs — er árfært skýlaust í handritunum til 1379. og því ári var látið fylgja Kálfatjarnarmáldagi (Nr. 284) og vitnisburður Þorvarðs Arasonar o. fl. um Kálfatjarnarreka (Nr. 285), sem handrit árfæra ekki, en auðsætt er að öll þessi skjöl eru frá sama tíma. Þetta hepti III. bindis var prentað árið 1891, og voru þá enn órannsökuð til nokkurrar hlítar öll skjöl frá síðustu árum 15. aldar Eigi að síðr tók eg eptir því í sömu svifum og prentan þess heptis var lokið, að til væri annar vitnisburður, er Ólafr Koðransson gæfi út um sama efni og árfærðr væri til 1497. Gat eg þess á kápu heptisins með þessum orðum: „Bls. 341 Nr. 286. Þess hefði átt að vera getið, að nafnið Ólafr Koðransson kemr fyrir í vitnisburði um Viðeyjarklaustrsreka, en að það sé sá hinn sami og hér er nefndr, þótti óvist, einkum af því að handritið setr skýlaust ártalið 1379.“ Þessi grein hefir þó undanfalið meðal athugasemda við bindið í heild sinni (bls. 776).

Í þessu (VII.) bindi eru nú komnir fram tveir vitnisburðir Ólafs Koðranssonar frá 1497 (Nr. 375 og 376) um reka Viðeyjarklaustrs. Að visu er síðari vitnisburðrinn ártalslaus í fornu skjalabókinni, sem hefir að halda Viðeyjarklaustrsbréfin, en það hefir litið að merkja, því að bæði hefir Árni Magnússon ritað við hann, að ártalið ætti að vera 1497, og svo tekr það af öll tvímæli, að Bødvar prestur Jónsson, — sem einmitt er uppi um þetta leyti og tekr þetta ár marga vitnisburði um reka klaustrsins — og Stephán biskup Jónsson koma við bæði bréfin. Þegar það er aðgætt, að Ólafr Koðransson ber með svo sem sömu orðatiltækjum um „máldaga kirkjunnar og klaustrsins í Viðey áðr en brann kirkjan“, bæði í vitnisburðinum III, Nr. 286 og VII, Nr. 376 (bls. 340), virðist það vera auðsætt, að það sé einn maðr og sami, sem frá segir. Má því ártalið 1379 á vitnisburðinum III, 286 hafa misskrifast í gömlu skjalabókinni (A. M. 238. 4to) fyrir 1497, og frá sama ári verðr því nú að álita ártalslausa vitnisburðinn III, Nr. 285 og máldaga Kálfatjarnarkirkju III, Nr. 284. Í þessari skoðun hefi eg og orðið öruggari af því, að Eiríkr prestaskólakennari Briem hefir að fyrra bragði tekið eptir samræminu

IV

í orðatiltæki þessara tveggja vitnisburða, er maðr með sama nafni gefr út — að frásögn handritsins með 118 ára millibili, — og talið það sína sannfæringu, að bæði bréfin væri frá sama tíma og stöfuðu frá sama manni.

Að nafnið Kálfatjörn er hér haft, en ekki Galmatjörn (= Galmanstjörn, Kulmanstjörn) eins og stendr í Vilchinsbók frá 1394 (sbr. DI, IV, 32. i 3, 106. og registr þessa VII. bindis bls. 903), sannar hins vegar hvorki til né frá um aldr bréfanna, því að bæði þessi nöfn á bænum eru gömul, og Kálftjörningafjara stendr í forna rekabréfinu Gardakinkju á Álptanesi frá dögum Hauks lögmanns Erlendssonar (1307; DI, II, Nr. 194; IV, Nr. 5).

Registr þessa bindis hefir verið gert á þá leið, að cand. philos. Páll Eggert Ólason hefir safnað öllu til hluta og orðaregistrsins og geingið þar frá til fullnustu ýmsum aðalorðunum, svo sem búsgagn, kirkja, konungr, nautpeningr o. fl. En öllum tilvitnunum í manna- og staða- nafna registrinu hefir Einar Þorkelsson safnað. Registrinu hefi eg síðan steypt í eina heild, og að öðru leyti geingið frá því undir prentun á svipaðan hátt og að undanförunu.

Reykjavík 31. Maí 1907.

Jón Þorkelsson.

Efnisyfirlit.

	Bls.
*1. [um 1170 og síðar]. Máldagi kirkjunnar á Húsa- felli í Borgarfirði	1—2
*2. [1258—c. 1440]. Máldagi Ásskirkju í Borgarfirði	2—3
3. [c. 1310]. Alþingisdómr um rekamark	4
4. 1339. Máldagi Garðskirkju í Kelduhverfi	4
5. 1384, 24. Okt. Kaupbréf um Knör og Búðar- dal o. fl. jarðir	4—6
6. 1446, 10. Maí. Útlegðarbréf Guðmundar Arasonar	6—7
*7. 1457—1479. Skrá um landamerki Brúnastaða í Tungusveit	7—8
8. 1477. Dómságrip um málsverð, meðlag og fæði	8—9
9. 1478, 25. Nóv. Konungsbréf um skipti á Guð- mundareignum	9—10
10. 1480, 4. Júlí. Vitnisburður um kröfur Þorleifs Björnssonar til Rafns lögmanns Brandssonar, og um neitan lögmanns	10—11
11. 1480, 18. Okt. Kristján konungur fyrsti sam- þykkir skipti á Guðmundareignum	11—12
12. 1484, 17. Aug. Vitnisburður um svik, ásælni og yfirgang Diðreks Pinings og fylgjara hans	12—13
13. [fyrir 1490]. Transskriptarbréf	14
14—15. [1491—1518]. Máldagar Skeggjastaðakirkju á Ströndum (tveir)	14—17
16—17. [1491—1518]. Máldagar Refstaðakirkju (tveir)	17—18
18—19. [1491—1518]. Máldagar Hofskirkju í Vopna- firði (tveir)	18—19
20—21. [1491—1518]. Máldagar Möðrudalskirkju (tveir)	19
22. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Þorbrands- stöðum í Vopnafirði	19—20
23. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Búastöð- um í Vopnafirði	20

	Bl.
24—25. [1491—1518]. Máldagar Hofteigskirkju (tveir)	20
26--27. [1491—1518]. Máldagar Kirkjubæjar í Tungu (tveir)	21
28—29. [1491—1518]. Máldagar Eiðakirkju (tveir) .	21—22
30. [1491—1518]. Máldagi Hjaltastaðakirkju . . .	22
31. [1491—1518]. Máldagi Njarðvírskirkju . . .	22
32. [1491—1518]. Máldagi Desjarmýrarkirkju . .	22—23
33. [1491—1518]. Máldagi Húsavírkirkju í Borgar- firði	23
34. [1491—1518]. Máldagi Klyppstaðakirkju . . .	23
35—36. [1491—1518]. Máldagar Dvergasteinskirkju (tveir)	23—24
37. [1491—1518]. Máldagi Ásskirkju í Fellum . .	24
38—39. [1491—1518]. Máldagar Valþjófsstaðakirkju (tveir)	25
40. [1491—1518]. Máldagi Vallanesskirkju . . .	25—26
41. [1491—1518]. Máldagi Ketilsstaðakirkju á Völlum	26
42—43. [1491—1518]. Máldagar Mjóafjarðarkirkju (tveir)	26—27
44. [1491—1518]. Máldagi bænhússins í Steinsnesi í Mjóafirði	27
45. [1491—1518]. Máldagi háltkirkjunnar á Eyvindará	27—28
46—48. [1491—1518]. Máldagar kirkjunnar á Skorra- stað (þrír)	28
49. [1491—1518]. Máldagi Hallormsstaðakirkju . .	29
50. [1491—1518]. Máldagi Þingmúlakirkju . . .	29
51. [1491—1518]. Máldagi Hólmakirkju í Reyðarfirði	29—30
52—53. [1491—1518]. Máldagar kirkjunnar á Kcl- freyjustað (tveir)	30
54. [1491—1518]. Máldagi Stöðvarkirkju	31
55. [1491—1518]. Máldagi Eydalakirkju	31
56—58. [1491—1518]. Máldagar Berufjarðarkirkju (þrír)	31—33
59. [1491—1518]. Máldagi Berunesskirkju . . .	33
60—61. [1491—1518]. Máldagar Hálskirkju í Hamars- firði (tveir)	33—34
62. [1491—1518]. Máldagi Hofstaðakirkju í Álptafirði	34
63. [1491—1518]. Máldagi Þvottárkirkju	34—35
64. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Starmýri .	35
65. [1491—1518]. Máldagi Geithellnakirkju . . .	35

Bls.

66.	[1491—1518]. Máldagi Bjarnanesskirkju (minnisgrein)	35
67.	[1491—1518]. Máldagi Hoffellskirkju	36
68.	[1491—1518]. Máldagi Hofskirkju í Öräfum	36—37
69.	[1491—1518]. Máldagi Sandfellskirkju	37—38
70.	[1491—1518]. Máldagi Reyniskirkju	38
71.	[1491—1518]. Máldagi Miðbæliskirkju	38
72.	[1491—1518]. Máldagi Steinakirkju	38—39
73.	[1491—1518]. Máldagi Dalskirkju undir Fjöllum	39
74.	[1491—1518]. Máldagi Skúmstaðakirkju	39—40
75.	[1491—1518]. Máldagi Fíflholtskirkju	40
76.	[1491—1518]. Máldagi hálfkirkjunnar á Velli	40
77.	[1491—1518]. Máldagi Keldnakirkju	40
78.	[1491—1518]. Máldagi Ásskirkju í Holtum	41
79.	[1491—1518]. Máldagi kirkjunnar fyrir ofan Leiti í Vestmannaeyjum	41—42
80.	[1491—1518]. Máldagi Kirkjubæjarkirkju í Vestmannaeyjum	42—43
81.	[1491—1518]. Máldagi Stóranúpskirkju	44
82.	[1491—1518]. Máldagi Hrunakirkju	44
83.	[1491—1518]. Máldagi Reykjadalaskirkju	44
84.	[1491—1518]. Máldagi Gaulverjabæjarkirkju	44—45
85.	[1491—1518]. Máldagi hæn hússins í Gegnishólum	45
86.	[1491—1518]. Máldagi Oddgeirshólakirkju	45
87.	[1491—1518]. Máldagi Kallaðarnesskirkju í Flóa	45—46
88.	[1491—1518]. Máldagi Skálholtskirkju	46
89.	[1491—1518]. Máldagi kirkjunnar á Hömrum	46—47
90.	[1491—1518]. Máldagi Snæfuglsstaðakirkju	47
91.	[1491—1518]. Máldagi Olfosvatnskirkju	47
92—93.	[1491—1518]. Máldagar Úlfjótsvatnskirkju (tveir)	47—48
94.	[1491—1518]. Máldagi Nesskirkju í Selvogi	48
95.	[1491—1518]. Máldagi Staðarkirkju í Grindavík	48—49
96.	[1491—1518]. Máldagi Laugarnesskirkju	49—50
97—100.	[1491—1518]. Máldagar Engeyjarkirkju (fjórir)	50—52
101.	[1491—1518]. Máldagi Brautarholtskirkju	52—54
102.	[1491—1518 eða síðar]. Máldagi Mýdalskirkju	54
103.	[1491—1518]. Máldagi Eyrarkirkju í Kjós	54

	Bl.
104. [1491—1518]. Máldagar Saurbæjarkirkju á Hvalfjarðarströnd (tveir)	54—55
105—106. [1491—1518]. Máldagar Kalastaðakirkju (tveir)	55—56
107. [1491—1518]. Máldagi Garðakirkju á Akranesi	56
108. [1491—1518]. Máldagi Heynesskirkju	56—57
109. [1491—1518]. Máldagi Ytra-Hólmskirkju	57—58
110. [1491—1518]. Máldagi Innra-Hólmskirkju	58
111. [1491—1518]. Máldagi Leirárkirkju	58
112. [1491—1518]. Máldagi Melakirkju	58—59
113. [1491—1518]. Máldagi Hafnarkirkju	60
114. [1491—1518]. Máldagi Hvanneyrarkirkju	60
115. [1491—1518]. Máldagi Bæjarkirkju	60—61
116. [1491—1518]. Máldagi Lundarkirkju	61
117. [1491—1518]. Máldagi Fitjakirkju	61
118—119. [1491—1518]. Máldagar Hælskirkju í Flókadal (tveir)	61—62
120. [1491—1518]. Máldagi Deildartungukirkju	62
121. [1491—1518]. Máldagi Hvammskirkju í Norðrárdal	62—63
122. [1491—1518]. Máldagi Skarðshamrakirkju	63
123. [1491—1518]. Máldagi Norðtungukirkju	63
124. [1491—1518]. Máldagi Stafholtskirkju	64
125. [1491—1518]. Máldagi Staðarhraunskirkju	64
126. [1491—1518]. Máldagi Akrakirkju	65
127. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Eiðhúsum	65
128. [1491—1518]. Máldagi Hofstaðakirkju í Miklaholtshrepp	65
129. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Hraunlöndum	65—66
130. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Öndverðunesi	66
131. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Seljum	66
132. [1491—1518]. Máldagi Eyrarkirkju í Álptafirði	66—67
133. [1491 eða síðar]. Máldagi Snóksdalskirkju	67
134. [1491—1518]. Máldagi Kvennabrekukirkju	67—68
135. [1491—1518]. Máldagi Vatnshornskirkju	68—69
136. [1491—1518]. Máldagi Hvammskirkju í Hvammsveit	69
137. [1491—1518 eða fyrri]. Máldagi Sælingsdals-tungukirkju	69—70

	Bl.
138. [1491—1518]. Máldagi bænþússins í Sælingsdal	70
139. [1491—1518]. Máldagi Hvolskirkju í Saurbæ .	70—71
140. [1491—1518]. Máldagi Tjaldanesskirkju . . .	71—72
141. [1491—1518]. Máldagi Fagradalskirkju . . .	72
142—143. [1491—1518]. Máldagar Búðardalskirkju (tveir)	72—73
144. [1491—1518 eða fyrri]. Máldagi Skarðskirkju á Skarðsströnd	73—75
145. [1491—1518 eða fyrri]. Máldagi Dögurðarness- kirkju	75
146. [1491—1518 eða fyrri]. Máldagi Galtardals- tungukirkju	75—76
147. [1491—1518 eða síðar]. Máldagi Þykkvaskógs- kirkju	76
148. [1491—1518]. Máldagi Garpsdalskirkju . . .	76—77
149. [1491—1518 eða síðar]. Máldagi Gufudalskirkju	77—78
150—151. [1491—1518]. Máldagar bænþússins á Kirkjubóli í Kvigindisfirði (tveir)	78
152. [1491—1518]. Máldagi Múlakirkju á Skálmarnesi	79
153. [1491—1518]. Máldagi bænhússins í Skálmardal	79
154. [1491—1518]. Máldagi Flateyjarkirkju . . .	79
155. [1491—1518]. Máldagi Sauðlauksdalskirkju .	80
156. [1491—1518]. Máldagi Otrardalskirkju . . .	80
157. [1491—1518]. Máldagi Hrafnseyrarkirkju . .	80—81
158. [1491—1518]. Máldagi Núpiskirkju í Dýrafirði	81
159. [1491—1518]. Máldagi hálfkirkjunnar í Alviðru	81
160. [1491—1518]. Máldagi hálfkirkjunnar undir Hesti í Önundarfirði	81
161. [1491—1518]. Máldagi Ögurskirkju	82
162. [1491—1518]. Máldagi bænhússins í Múla í Ísafirði	82
163. [1491—1518]. Máldagi Laugabólaskirkju . . .	83
164. [1491—1518]. Máldagi Kirkjubóls í Langadal	83
165—166. [1491—1518]. Máldagar kirkjunnar á Stað í Aðalvík (tveir)	83—84
167. [1491—1518]. Máldagi Kirkjubólaskirkju í Stein- grímsfirði	84
168. [1491—1518]. Máldagi Prestsbakkakirkju í Hrútafirði	85
169. [1491—1518]. Máldagi Eyrarkirkju í Bitru .	85—86

	Bl.
170. [1491—1518]. Mældagi bæn hússins á Melum í Hrutafirði	86
171. [1491—1518]. Mældagi bæn hússins í Innri-Vík í Hrutafirði	86
172. 1492, 9. Jan. Bréf um landamerki Dögrðar-ness á Skarðsströnd og Arnarbælis	86—87
173. 1492, 18. Jan. Kryddhöll gefinn Hóladómkirkju	87—88
174. 1492, 25. Jan. Sáttargerð Stepháns biskups og Árna bónda Guðmundssonar	88—90
175. 1492, 27. Jan. Dómr Ólafs biskups um ákæru hans til Þorláks Semingssonar	90—93
176. 1492, 30. Jan. Dómr Björns Guðnasonar um orðbragð Þorkels Jónssonar við Arnór Finnsson	93—97
177. 1492, 1. Febr. Transskript	97—98
178. 1492, 5. Febr. Kvittunarbréf um andvirði Ytri-Valla í Miðfirði	98—99
179. 1492, 10. Febr. Vitnisburðr um Þóroddstaði í Kaupangssveit	99
180. 1492, 23. Febr. Þorlákr Semingsson fær Ólafi biskupi Þóroddstaði í Kaupangssveit	100
181. 1492, 27. Febr. Dómr Björns Guðnasonar um ábúðarheimild á Þverdal	101—104
182. 1492, 9. Marts. Transskript	104—105
183. 1492, 19. Marts. Dómr Stepháns biskups um ákæru hans til Orms bónda Jónssonar og Ingi-bjargar Eiríksdóttur	105—108
184. 1492, 22. Marts. Gjafabréf um Þorbjargarstaði í Laxárdal til Hóladómkirkju	108—109
185. 1492, 14. Apr. Dómr Stepháns biskups um ákæru hans til Haldórs Brynjólfssonar út af haldi á Haukholti og andvirði Hrauns í Grímsnesi	109—111
186. 1492, 14. Apr. Úrskurðr Stepháns biskups um ónýtt kaup Haldórs Brynjólfssonar á Haukholti og Hrauni	111—113
187. 1492, 20. Apr. Dómr Stepháns biskups um misþyrming Haldórs Brynjólfssonar við Gest Pálsson	113—115
188. 1492, 2. Maí. Prófontubríf Árna Bergssonar við klaustrið á Munkaþverá	115—116
189. 1492, 5. Maí, Transskript	116—117

Bl.

190.	1492, 24. Maí. Haldór Brynjólfsson fær Stepháni biskupi jörðina Ketilhúshaga fyrir misþyrmingar við Gest Pálsson	117—118
191.	1492, 9. Júní. Úrskurðr Ögmundar prófests Andréssonar um undanfæri Einars Þorsteinsonar af misþyrming við Berg Pálsson	118—120
192.	1492, 12. Júní. Bréf um sölu á Hvassafelli	120—121
193.	1492, 12. Júní. Afhendingarbréf um sama	121—122
194.	1492, 13. Júní. Vitnisburðr um sama	122—123
195.	1492, 28. Júní. Dómr Stepháns biskups um hald á jörðunni Hamrendum, eign Hjarðarholtskirkju	123—125
196.	1492, 14. Júlí. Vitnisburðr um Hvammsdal	125—126
197.	1492, 30. Júlí. Transskript	126—127
198.	1492, 3. August. Vitnisburðr um vígsbætr eptir Jón Markússon	127
199.	1492, 18. August. Gjafabréf um jörðina Skarðsdal	128
200.	1492, 25. August. Vitnisburðr um viðreign Eyjólfis Gíslasonar og Jóns Tumasonar í viðrvist Magnúss biskups	128—129
201.	1492, 26. Aug. Vitnisburðr um, hvort það hefði borið verið, að Eyjólfur Gíslason hafi slegið Magnús biskup á munninn	129—130
202.	1492, 8. Sept. Leyfisbréf Stepháns biskups handa bænhúsinu á Melgraseyri	130—131
203.	1492, 9. September. Kvittunarbréf handa Páli Jónssyni um biskupstíundir	131
204.	1492, 15. Sept. Stephán biskup skipar bænhús að Melum á Skarðsströnd	131—133
205.	1492, 16. Sept. Aflátsbréf bænhússins á Nesi í Grunnavík	133
206.	1492, 19. Sept. Máldagi og reikningskapr Staðarfellskirkju	134—136
207.	1492, 25. Sept. Bréf um hjónabandsmál Ólafs Filippussonar og Vigðisar Jónsdóttur	136—137
208.	1492, 26. Sept. Skiptabréf um jarðir Bjarna Ólasonar	137—138
209.	1492, 30. Sept.—1496 8. Apr. Kaupmálabréf Ólafs Filippussonar og Vigðisar Jónsdóttur	138—139
210.	1492, 18. Okt. Stephán biskup staðfestir máldaga og skipanir um málsmjólkurtoll til Staðarfells	139—140

211.	1492, 23. Okt. Kvittunarbréf handa Þorsteini Hákonarsyni og Hákonni Jónssyni	140—141
212.	1492, 27. Okt. Bréf um hald á jörðunni Eyri í Bitru	141—143
213.	1492, 2. Nóv. Bréf um prófentugjöf Ólafs Haldórssonar	144
214.	1492, 5. Nóv. Próféntubríf Ólafs Haldórssonar	145—146
215.	1492, 6. Nóv. Bréf um Engimýr og Skollatungu	146—147
216.	1492, 22. Nóv. Lofunarbréf Sveins Sumarliðasonar við Ólaf biskup	147
217.	1492, 22. Nóv. Bréf um Krossanes í Kræklingahlíð	147—148
218.	1492, 24. Nóv. Transskript	149
219.	1492, 2. Dec. Lofunarbréf Höskulds Árnasonar um lúkningar til Núpufellskirkju	149—150
220.	1492, 3. Dec. Bréf um lúkningar Höskulds Árnasonar til Ólafs biskups fyrir meinsæri með Bjarna Ólasyni	150—151
221.	1492, 11. Dec. Úrskurðr Stepháns biskups um hrosslán til Skálholtsstaðar	152—153
222.	1492 eða 1500. Máldagi Hvammskirkju í Hvammssveit	154
223.	[Um 1492 eða síðar]. Skrá um peningaskipti þeirra feðga Guðna Jónssonar og Björns Guðnasonar	154—155
224.	[1492 eða síðar.] Ákærur Þorbjarnar Flóventsonar til Bjarnar Árnasonar	155—156
225.	1493, 8. Jan. Próféntubríf Einars Þórólfssonar	156—157
226.	1493, 17. Jan. Bréf um viðtal Eiríks prests Einarssonar og Ólafs biskups	158—159
227.	1493, 27. Jan. Andrés Guðmundsson gefr Guðmundi syni sínum jörðina Saurbæ á Rauðasandi	159—160
228.	1493, 28. Jan. Dómr Runólfs Höskulds-sonar um jörðina Máhlíð	160—161
229.	1493, 30. Jan. Bréf um jörðina Steðja í Hörgárdal	161—162
230.	1493, 31. Jan. Bréf um fjáreign Melakirkju undir Oddi Þorkelssyni	162—163
231.	1493, 4. Febr. Solveig Hrafnadóttir gefr Skarð í Fnjóskadal með sér til systralags að Stað í Reyninesi	163—164

	Bls.
232. 1493, 11. Febr. Bréf um landeign Jódisarstaða	164—165
233. 1499, 6. Apr. Bréf um landamerki Arnarbælis og Dögurðarness	165
234. 1493, 10. Apr. Bréf um Skálá í Sléttuhlið	166
235. 1493, 15. Apr. — 1509, 7. Sept. Bréf um Stærri-Akra í Blönduhlið	166—167
236. 1493, 17. Apr. Dómr Ólafs biskups um Þorstein Þorleifsson	168—170
237. 1493, 19. Apr. Bréf um landamerki Dögurðarness og Arnarbælis	170
238. 1493, 23. Apr. Stephán biskup gerir Lund í Lundarreykjadal að stað æfinlega	171—172
239. 1493, 27. Apr. Hirðstjórakvittan um þegn-gildi	172—173
240. 1493, 27. Apr. Kvittunarbréf um Skútustaði	173—174
241. 1493, 29. Apr. Dómr Björns Guðnasonar um framfæri Þóru Tumadóttur	174—176
242. 1493, 7. Maí. Kaupbréf um Hellisholt	176—177
243. 1493, 13. Maí. Krafa Jóns ábóta á Munkapverá til Stigs Einarssonar	177—178
244. 1493, 13. Maí. Próféntubréf Jóns hjálms og Þórunar Gísladóttur	179
245. 1493, 20. Maí—17. Maí 1494. Dómr um arf eptir Guðnýju Þorvaldsdóttur	180—181
246. 1493, 21. Maí. Ráðsmannsbréf handa ráðsmanni á Reynivöllum í Kjós	181—182
247. 1493, 21. Maí. Transskript	182
248. 1493, 28. Maí. Skiptabréf eptir Þórð Helgason á Staðarfelli	183—184
249. 1493, 28. Maí. Kaupbréf um Borg og Laxárdal á Skógarströnd	184—185
250. [1493]. Kvittunarbréf um sama	185—186
251. 1493, 3. Júní. Kvittunarbréf um próféntugjald Jóns hjálms	186—187
252. 1493, 5. Júní. Transskript	187
253. 1493, 23. Júní. Kaupbréf um Skinnpúfu	188
254. 1493, 25. Júní. Kaupbréf um Norðrreyki og Galtarvík	189—190
255. 1493, 26. Júlí. Alþingisdómr um ólöglega peninga aðtekt Andrésar Guðmundssonar	190—191.

	Bl.
256. 1493, 22. Aug. Bréf um Jódisarstaði	191—192
257. 1493, 21. Okt. Transskript	192
258. 1493, 11. Nov. Dómr Ólafs biskups um síra Hallkel Ólafsson	192—194
259. 1493, 28. Nov. — 1494, 20. Maí. Kaup- og landamerkjabréf um Efranúp í Núpsdal, Melrakkadal og Hris	194—196
260. 1493, 3. Dec. Bréf um Presthvamm og Tungu á Tjörnesi mfl.	197—198
261. 1493. Máldagi Möðrudalskirkju	198—199
262. 1493. Máldagi Skorrastaðarkirkju	199
263. 1493. Afhending Hóla í Hrunamannahrepp	199—200
264. 1493. Bréfságrip um Síðumúlaveggi	200
265. [eptir 1493]. Máldagi Staðarfellskirkju	201—202
266. [eptir 1493]. Máldagi Staðarfellskirkju	202
267. 1494, 6. Febr. Viglýsingarbréf	203
268. 1494, 1. Marts. Kaupbréf um Bjargastaði og Hnausa	203—204
269. 1494, 8. Marts. Kvittunarbréf Stepháns biskups til handa Þorbirni Jónssyni	205
270. 1494, 13. Marts. Andrés Guðmundsson afhendir Guðmundi syni sínum Fell í Kollafirði	206
271. 1494, 29. Marts. Prestastefnubréf Ólafs biskups	207—208
272. 1494, [21. Apr.]. Dómr Sturlu Þórðarsonar um víg Böðvars Loptssonar	208—210
273. 1494, 3. Júní. Dómr Egils Grímssonar um hald á peningum Ingibjargar Illugadóttur	210—212
274. 1494, 19. Júní. Vitnisburður um landsvistarbréf Jóns Ásgeirssonar	212—213
275. 1494, 28. Júní. Vitnisburður um landamerki og rekamörk Áss og Kelduness í Kelduhverfi	213—215
276. 1494, 29. Júní. Samþykktarbréf um sölu á Guðmundarlóni	215
277. 1494, 29. Júní. Próféntubréf um Barð í Fljótum	216
278. 1494, 1. Júlí. Dagsbréf handa Páli Jónssyni fyrir víg Böðvars Loptssonar	216—217
279. 1494, 1. Júlí. Alþingisdómr um víg Böðvars Loptssonar	217—218
280. 1494, 7. Júlí. Transskript	218—219
281. 1494, 10. Aug. Staðfestingarbréf um gjöf til	

	Bl.
· Kirkjunnar undir Felli í Kollafirði á sex manna íferð í Saurbæjarfjöru	219—220
282. 1494, 10. Aug. Bréf um ítök og selstöðu Þykkva-skógs	220—221
283. 1494, 27. Aug. Bréf um Vik út frá Stað	221—222
284. 1494, 14. Sept.—1500, 6. Júní. Bréf um jörðina Skriðu í Breiðdal	222
285. 1494, 20. Sept. Festingarbréf Finnboga Jóns-sonar og Málfríðar Torladóttur	223—224
286. 1494, 2. Okt. Kaupbréf Helgafellsklaustrs um jörðina Hraunholt í Hnappadal	224
287. 1494, 11. Okt. Kaupbréf um Raufafell undir Eyjafjöllum	225—226
288. 1494, 20. Okt. Dómr Henreks Henrekssonar Kolabekks um viðskipti Sturlu Þórðarsonar og Arnórs Finnssonar út af ómagaflutningi	226—229
289. 1494, 25. Nov. Kaupbréf um Vik út frá Stað	229—230
290. 1494, 26. Dec. Samningr Orms Bjarnasonar og Solveigar Björnsdóttur um peninga meðferð Ólöf- ar Loptsdóttur vegna Sophíu systur sinnar	230—232
291. 1494. Skrá um eignir Kirkjubæjarklaustrs á Siðu í silfri	232
292. [1494]. Testamentisbréf Páls Brandssonar	232—234
293. 1495, 7. Jan. Kaupbréf um Grindr á Höfðaströnd	235—236
294. 1495, 8. Jan. Kaupbréf um Launguhlíð og Sauða	236—237
295. [fyrir 1495]. Sendibréf Jóns dans til Páls á Skarði	237—238
296. [1495]. Skriptamál [Solveigar Björnsdóttur]	238—242
297. 1495, 17. Jan. Testamentisbréf Solveigar Björns- dóttur	242—247
298. 1495, 27. Jan. Vitnisburðr um Bæ í Súgandafirði	247—248
299. 1495, 4. Febr. Dómr um eignarvitni að gjöf á Bæ í Súgandafirði	248—249
300. 1495, 14. Febr.—1498, 4. Jan. Kaupbréf um Björg í Kinn	249—250
301. 1495, 15. Febr.—1497. Kaupmálabréf Ara And-réssonar og Þórdísar Gísladóttur	250—251
302. 1495, 21. Febr. Gjafabréf Guðna Jónssonar um Hvamm, Ásgarð, Glerárskóga og Ketilsstaði	251—252

	Bl.
303. 1495, 2. Marts. Kaupbréf um Lágafell í Landeyjum og Bakka á Kjalarnesi	252—253
304. 1495, 20. Marts. Kaupbréf um jörðina Grindr á Höfðaströnd	253—254
305. 1495, 21. Marts. Kaupbréf um Hafnarhólm	254—255
306. 1495, 22. Marts—1498, 12. Jan. Kaupbréf um Björg í Kinn	255—256
307. 1495, 10. Apr. Björn Guðnason lýsir sig lögarka Solveigar Björnsdóttur	256—257
308. 1495, 18. Apr.—1502, 8. Maí. Kvittunarbréf um heimreið til Hólma í Reyðarfirði og um upp- lag í Syðrivík í Vopnafirði	257—258
309. 1495, 21. Apr. Úrskurður Stepháns biskups um legkaup Stafafellskirkju	258—259
310. 1495, 9. Maí. Úrskurður Stepháns biskups um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur og skilgetning barna þeirra	259—260
311. 1495, 31. Maí. Samningr um jörðina Dal í Eyjafirði og um arf eptir Árna Einarsson	260—262
312. 1495, 31. Maí. Andrés Guðmundsson kvittar Guðmund son sinn um öll þeirra skipti	262
313. 1495, 7. Júní. Transskript	262—263
314. 1495, 17. Júní. Bréf um undanfæri Ólafs Filippussonar af Viðaldalstunguvígi	263—264
315. 1495, 19. Júní. Spjaldhagadómr Finnþoga lögmanns um Möðruvallaarf	264—268
316. 1495, 28. Júní. Dómr Stepháns biskups um Kotvöll	268—270
317. 1495, 30. Júní. Alþingisdómr um heimanfylgju Margrétar Sturludóttur	270—272
318. 1495, 30. Júní. Kaupbréf um Svalbarð á Svalbarðsströnd	272
319. 1495, 30. Júní. Alþingisdómr um Möðruvallaarf	273—274
320. 1495, 15. Júlí. Bréf um gjafir Ólafs biskups til Hólakirkju	275
321. 1495, 11. Aug. Transskript	275—276
322. 1495, 18. Aug. Stephán biskup úrskurðar svo mikið vera fallið til æfinlegs beneficium upp í heimalandið í Vatnsfirði, sem bresti á reiknings- skap kirkjunnar	276—277

Blis.

323.	1495, 16. Sept. Kvittanarbréf um kirkjureikning á Kirkjubóli í Langadal	277—278
324.	1495, 17. Sept. Dómr um fiski- og hákállatolla Sauðlauksdalskirkju í Kópavík	278—279
325.	1495, 21. Okt. Kaupbréf um Mársstaði, Grund og Grýtubakka	279—281
326.	1495, 6. Nov. eða fyrri. Dómr um umboð Pétrss Loftssonar	281—283
327.	1495, 8. Dec. Bréf um sókn á peningum Medíu Sigurðardóttur	283—284
328.	1495. Gjafabréf um Staðarhól	284
329.	1495. Reikningr um nokkrar fjárheimtur Skálhóltsstaðar	284—285
330.	1495. Skrá um kirkjur, er Páll Jónsson og Jón Björnsson voru í fyrirsvari um	285—286
331.	1495. Máldagi og athending Stafafellskirkju í Lóni	286—288
332.	[eptir 1495]. Máldagi Staðarhólskirkju í Saurbæ	288—289
333.	1496, 20. Janúar. Dómr um umboð á peningum Magnúsar heitins Þórólfssonar	289—290
334.	1496, 25. Jan. — 1497, 25. Nóv. Kaupbréf um Svalbarð á Svalbarðsströnd	291
335.	1496, 11. Apr. Dómr um umboð á peningum Magnúsar Þórólfssonar	291—293
336.	1496, 2. Maí. Vitnisburðr um vatnssókn frá Holti í Saurbæ „virkisvetrinn“ (1482—1483)	294
337.	1496, 17. Maí. Bréf um greiðslu á andvirði Svalbarðs ¹⁾	295
338.	1496, 10. Maí. Dómr um hestreið og hesthald fyrir Þykkvabæjarklaustri ¹⁾	295—297
339.	1496, 22. Maí. Kaupbréf um Mánaskál	298
340.	1496, 9. Júní. Bréf um Stærrivoga	298—299
341.	1496, 23. Júní. Dómr um fjórðungsgjöf Æsu Jónsdóttur í garð Hafliða Jónssonar	300—302
342.	1496, 11. Júlí. Gottskalk prestur Nikulásson postulatus til Hóladómkirkju skipar Einar prest Benediktsson ábóta að Munkapverá	302—303
343.	1496, 1. Aug. Bréf um Stærrivoga	303—305

1) Þessi bréf hafa af ógáti skipt sætum.

	Bls.
344. 1496, 6. Aug. Kvittan um vígsbætr	305
345. 1496, 10. Aug. — 1497, 31. Marts. Kaupbréf um Fjósatungu og Grindr	305—307
346. 1496, 16. Aug. Bréf um framfæris peninga Guðrúnar Bárðardóttur	307—308
347. 1496, 21. Aug. Kvittan um andvirði Brandagils ofl.	308
348. 1496, 21. Aug. Bréf um landamerki Holts og Brunnár í Saurbæ	308—309
349. 1496, 23. Aug. Víglubréf kirkjugarðsins í Skriðu í Fljótsdal	309—310
350. 1496, 9. Sept. Bréf um Skeggjastaði á Strönd	310—311
351. 1496, 18. Sept. Aflausnarbréf fyrir áverka .	311—312
352. 1496, 26. Sept. Gjafabréf um Lækjardal . .	312—313
353. 1496, 11. Okt. Bréf um eið Ólafs Filippussonar fyrir Viðidalstunguslag (1483)	313—314
354. 1496, 12. Okt. Dómr um tilkall Ólafs Filippussonar til arfs eptir Solveigu Björnsdóttur . .	314—315
355. 1496, 12. Okt. Kaupbréf um Kollabæ í Fljótsklið	315—316
356. 1496, 15. Nov. — 1497, 24. Febr. Kaupbréf um Grund í Eyjafirði	317—318
357. 1496, 22. Dec. — 1497, 29. Jan. Undirlagsbréf Jóns Sigmundssonar og Pétrs Loptssonar . .	318—320
358. 1496, 24. Dec. Kaupbréf um Finnsstaði . . .	320—321
359. 1496. Áshildarmýrarsamþykkt	321—324
360. 1496. Máldagi Krýsivíkrirkirkju	324
361. [fyrir 1497]. Skrá um landamerki Laugarvatns og Snorrastaða	324—325
362. 1497, 2. Febr. Kaupmálabréf Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur	325—326
363. 1497, 5. Febr. Sama með öðru móti	327—329
364. 1497, c. 5. Febr. Lýsing Jóns officialis Þorvalds-sonar um sama hjónaband	329—330
365. 1497, 7. Febr. Bréf um framfærispeninga . .	330—331
366. 1497, 7. Febr. Prófentubréf Ingvildar Helgadóttur	331—332
367. [1497]. Kvittan um andvirði Miðjaness . . .	332—333
368. 1497, 9. Febr. Bréf um Flagbjarnarholt . .	333—334
369. 1497, 19. Febr. Bréf um Rómaskatt	334—335

	Bl.
370. 1497, 19. Febr. Bréf um reka Viðeyjarklaustrs	335—336
371. 1497, 31. Marts. Trausskrípt	336
372. 1497, 20. Apr. Bréf um reka Viðeyjarklaustrs	337
373. 1497, 23. Apr. Bréf um sama	337—338
374. 1497, 23. Apr. Bréf um sama	338—339
375. 1497, 28. Apr. Bréf um sama	339—340
376. 1497. Bréf um sama	340
377. 1497, 5. Maí Bréf um gjafir Solveigar Björnsdóttur	341
378. 1497, 9. Maí. Sáttabréf Jóns Sigmundssonar og Pétrss Loptssonar	341—344
379. 1497, 19. Maí. Kvittunarbréf um Stærrivoga .	344—345
380. 1497, 25. Maí. Kaupbréf um Sturluflöt og Gröf	345—346
381. 1497, 2. Júní. Gjafabréf um Kalmanstungu	346—347
382. 1497, 12. Júní. Dómr um tilkall Björns Guðna- sonar til arfs eptir Solveigu Björnsdóttur .	347—349
383. 1497, 21. Júní. Dómr um arftöku Einars Ólafs- sonar eptir Solveigu Björnsdóttur	349—354
384. 1497, 23. Júní. Bréf um Oddsstaði í Lundar- reykjadal	354—355
385. 1497, 29. Júní. Gjafabréf Haldórs Brynjólfsson- ar til Skriðuklaustrs	355—357
386. 1497, 29. Júní. Dómr um testament og gjafir Solveigar Björnsdóttur	357—358
387. 1497, 30. Júní. Alþingisdómr um víg Páls Jóns- sonar á Skarði	358—364
388. 1497, 1. Júlí. Víglubríf Einars ábóta Bene- diktssonar	364—365
389. 1497, 2. Júlí. Umboðsbréf Stepháns biskups handa Einari ábóta Benediktssyni	365—366
390. 1497, 4. Júlí. Kaupbréf um Svalbarð . . .	366—367
391. 1497, 21. Júlí. Vitnisburðr um lögarfálýsing Björns Guðnasonar eptir Solveigu Björnsdóttur	367—368
392. 1497, 29. Júlí. Útlúkningarbréf Björns Guðna- sonar um Hvamm, Ásgarð, Glerárskóga og Ket- ilstaði til Ragnhildar konu sinnar	368—370
393. 1497, 30. Júlí. Kaupbréf um Vað í Skriðuhverfi	370
394. 1497, 10. Sept. Kvittun Páls Aronssonar fyrir atvist að vígi Páls Jónssonar	371
395. 1497, 4. Okt. — 1498, 1. Marts. Dómr um Ill- ugastaði	371—373

	Bls.
396. 1497, 24. Okt. Kvittan um andvirði Mánaskálar	373—374
397. 1497, 18. Dec. Skýrsla Raimondo de Raimondi di Soncino um ísl. fiskiveiðar	374
398. 1497. Máldagi Hvammskirkju í Kjós	375
399. 1497. Reikningr um fjárheimtur Skálholtsstaðar	375—376
400. 1497. Skrá um sama	376—377
401. [1497]. Skrá um útlendan varnað tekinn úr kaupstað	377—378
402. 1498, 24. Febr. Hans Danakonungr staðfestir bréf um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur	378—379
403. 1498, 31. Marts. Hans Danakonungr úrskurðar Birni Guðnasyni og samörfum hans arf eptir Einar Björnsson	379—380
404. 1498, 26. Apr.—1499, 4. Maí. Vitnisburður um kaup á Svalbarði	380—381
405. 1498, 19. Maí. Dómr um Erlend Magnússon fyrir grip á fé Hólakirkju	381—383
406. 1498, 1. Júní. Dómr um brígð á Dufansdal .	383—384
407. 1498, 4. Júní. Bréf um verleigur og skipsátr Eiðakirkju á Fiskabjargi í Borgarfirði	385
408. 1498, 23. Júní. Úrskurður um hjónaband Ólafs Filippussonar og Vigdísar Jónsdóttur	385—386
409. 1498, 27. Júní. Bréf um Vað	386—387
410. 1498, 28. Júní. Bréf fyrir Vífilmýrum	387—388
411. 1498, 30. Júní. Alþingisdómr um víg Páls Jóns- sonar á Skarði	388—391
412. 1498, 30. Júní — 1499. Alþingisdómr um arf eptir Þorleif Björnsson	391—392
413. 1498, 1. og 2. Júlí. Jarðakaupabréf milli Narfa priors á Skriðu og Grims Pálssonar	392—393
414. 1498, 5. Júlí. Kvittunarbréf um Stærrivoga .	394
415. 1498, 9. Júlí. Kaupbréf um Hrafnkelsstaði .	395
416. 1498, 9. Aug. Bréf um úttekt Hóla í Hruna- mannahrepp	396
417. 1498, 19. Aug. Bréf um Hnífsdal	396—397
418. 1498, 20. Aug. Lögmannsúrskurður um Nr. 383	397—398
419. 1498, 7. Sept. Hestr í Borgarfirði gefinn klaustr- inu í Viðey	398—399
420. 1498, 10. Sept. Bréf um Lækjardal og Flautafell	400
421. 1498, 16. Sept. Bréf um Saurbæ á Rauðasandi ofl.	401—403

Bla.

422.	1498, 17. Sept. — 1499, 12. Jan. Bréf um Kaldbak og Kleifar	403—404
423.	1498, 9. Okt. — 1530, 19. Apr. Bréf um Stærriakra ofl.	404—405
424.	1498, 11. Okt. — 1523, 2. Nov. Bréf um Minniakra	405—406
425.	1498, 4. Nov. Kaupmálabréf Hallvarðs Eiríkssonar og Þorgerðar Jónsdóttur	406
426.	1498, 6. Nov. Landsvistarbréf handa Guðmundi Andréssyni fyrir víg	407
427.	1498, 13. Dec. — 1499, 12. Dec. Verzlunarleyfi handa Stepháni biskupi	407—408
428.	1498, 24. Dec. Bréf um Harastaði	408—409
429.	1498, 27. Dec. Bréf um Kaldbak og Kleifar	409—410
430.	1498, 29. Dec. — 1506, 18. Maí. Bréf um Haug, Spena og Tannstaðabakka	410—412
431.	1498. Bréf um hjónaband Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur	412—413
432.	1499, 28. Jan. Bréf um Villinganes	413—414
433.	1499, 1. Marts. Leyfisbréf handa Sturlu Þórðarsyni og Guðlaugu Finnbogadóttur um hjúskap	414—415
434.	1499, 26. Marts. Vitnisburðr um máldaga og ítök Svalbarðskirkju	415—416
435.	1499, 1. Apríl. Bréf um Máfahlíð og Látr	416—417
436.	[1499]. Kvittun um andvirði Máfahlíðar	417
437.	1499, 10. Apríl. Bréf um aflausu Jóns Einarssonar	417—418
438.	1499, 26. Apríl. Bréf um arf Einars Ólafssonar eptir Solveigu Björnsdóttur	418—419
439.	1499, 1. Maí. Bréf um Garð í Þistilsfirði	419—420
440.	1499, 20. Maí — 1500, 30. Dec. Bréf um Deildará	420—421
441.	1499, 30. Maí. Bréf um Ábæ í Dölum	421—423
442.	1499, 31. Maí. Gjafabréf Guðfinnu Jónsdóttur til Sturlu Þórðarsonar sonar síns mfl.	423—424
443.	1499, 1. Júní. Kvittunarbréf handa Jóni Sigmundssyni um biskupstúndir	424
444.	1497, 27. Júní. Bréf um festing Bárðar Jónssonar og Sigríðar Jónsdóttur	425
445.	1499, 1. Júlí. Alþingisdómur um Guðmundareignir	425—427

446.	1499, 1. Júlí. Alþingisdómr um arf eptir Þorleif og Einar Björnsson	427—430
447.	1499, 6. Júlí. Kvittunarbréf handa Þorbirni Jónssyni	430—431
448.	1499, 11. Júlí. Vitnisburður um testament Árna bónda Guðmundssonar	431—432
449.	1499, 18. Augúst. Bréf um Ytrisólheima og Yztaskála	432—433
450.	1499, 27. Augúst. Vigslu og aflátsbréf Kirkjubólskirkju	433—434
451.	1499, 16. Sept. — 21. Okt. Lögmansúrskurður um arf eptir Pál Brandsson	434—437
452.	1499, 19. Sept. Skipuð hálfkirkja á Fellsenda í Dölum	437—438
453.	1499, 21. Sept. — 1500, 10. Apríl. Bréf um Hvassafell	438—439
454.	1499, 13. Nóv. Lagaboðsbréf um mál Kolbeins Þórðarsonar og Ólafs Pálssonar	439—440
455.	1499, 23. Dec. Gjafabréf Jóns Íslendinga til Sauðlauksdalskirkju	441
456.	1499, 23. Dec. Transskript	441—442
457.	1499. Máldagi Gilsbakkakirkju	442—443
458.	[1499—1508]. Bréf lögmanna um Launguréttarbót og landsvist	443—444
459.	[um 1500]. Sendibréf Halls prests Þórarinssonar til Björns Guðnasonar	444—445
460.	[um 1500]. Sendibréf Guðna Jónssonar til Jóns Sigmundssonar	445
461.	[um 1500]. Máldagi kirkjunnar á Bessastöðum í Fljótsdal	446—447
462.	[um 1500]. Afhending Hálsstaðar í Hamarsfirði	447—448
463.	[um 1500]. Afhending Hofsstaðar í Álptafirði	448—449
464.	[um 1500]. Afhending Hoffells í Hornafirði	449
465.	[um 1500]. Afhending Einholtssstaðar í Hornafirði	449—450
466.	[um 1500]. Vitnisburður um sama efni	450—451
467.	[um 1500]. Máldagi Kálfafellskirkju í Fellshverfi	451—452
468.	[um 1500]. Afhending Kálfholtssstaðar	453
469.	[um 1500]. Máldagi Gaulverjabæjarkirkju	453—455
470.	[um 1500]. Skrá um eignir Snæfuglsstaðakirkju	455—456

	Bl.
471. [um 1500]. Reikningsskapr á Snæfuglsstöðum	456
472. [um 1500]. Lýsing Guðlaugs prests um landamerki Snæfuglsstaða	457
473. [um 1500]. Skrá um landamerki milli Voga og Grindavíkr	457—458
474. [um 1500]. Skrá um landamerki Víkr (Reykjavíkr) á Seltjarnarnesi, Örfæriseyjar, Eiðs og Lambastaða	458
475. [um 1500]. Máldagi Sauðafellskirkju í Dölum	459
476. [um 1500]. Máldagi Snóksdalskirkju	459—460
477. [um 1500]. Máldagi Gnúpskirkju í Dýrafirði .	460
478. [um 1500]. Skrá um reka Þingeyraklaustrs á Ströndum	461—462
479. [um 1500]. Skrá um landamerki Viðvíkr og fleiri jarða í Skagafirði	462—463
480. [um 1500]. Skrá um ýms áhöld og mæsureiðu á Hólum í Hjaltadal	463—464
481. [um 1500]. Rekaskrá og máldagi Skinnastaða	465—468
482. 1500, 2. Jan. Bréf um dýrleika á Felli í Kollafirði	468—469
483. 1500, 6. Febr. Síra Sigmundur Steindórsson kvittar Ólaf Filippusson af vígi Ásgríms Sigmundssonar (1483)	469—470
484. 1500, 13.—15. Febr. Dómr um réttarbót frá 2. Maí 1313	470—472
485. 1500, 25. Febr. Testament Sigurðar prests beigalda Jónssonar	472—476
486. 1500, 29. Febr. Vitnisburður um Viðidalstunguslag (1483)	476—477
487. 1500, 16. Marts. Finnbogi lögmaðr lýsir sig löggarfa eptir Guðríði dóttur sína	477—478
488. 1500, 7. Maí eða 17. Sept. — 1501. Sáttargerð Þórðar Brynjólfssonar og Indriða Péturssonar um heytöku	478—479
489. 1500, 11. Maí. Dómr um Guðmundareignir .	479—483
490. 1500, 25. Maí. Bréf um Vindás í Hvolhrepp .	483—484
491. 1500, 1. Júní. Dómr um barsmið	484—485
492. 1500, 5. Júní. Ánastaðir gefnir Skriðuklaustri	485—486
493. 1500, 8. Júní. Skriða í Fljótstal gefin til klaustrs	486—487

494.	1500, 10. Júní. Dómr um peninga eptir Kolla Magnússon	487—489
495.	1500, 20. Júní. Vitnisburðr um hald á peningum Sophíu Loptsdóttur	489—490
496.	1500, 25. Júní. Skriðuklaustri gefið Sellátr í Reyðarfirði	490—491
497.	1500, 27. Júní. Dómr klerka um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur .	491—492
498.	1500, 1. Júlí. Alþingisdómr um arf eptir Þorleif Björnsson og Ingvildi Helgadóttur . . .	492—495
499.	1500, 1. Júlí. Alþingisdómr um sekkjagjöld enskra kaupmanna, verzlun o. fl.	495—498
500.	1500, 1. Júlí. Alþingissamþykkt um hnífskurði og annað fleira	498—502
501.	1500, 1. Júlí. Alþingisdómr um Möðruvallaarf	502—504
502.	1500, 1. Júlí. Hirðstjóra úrskurðr um sama .	504—505
503.	1500, 1. Júlí. Gjörningsbréf um Teitspeninga .	505—506
504.	1500, 1. Júlí. Vitnisburðr um kvittunarbréf handa Teiti Gunnlaugssyni	506—507
505.	1500, 6. Júlí. Bréf um Strönd í Landeyjum .	507—508
506.	1500, 27. Júlí. Dómr um Höskuld Runólfsson	508—510
507.	1500, 27. Júlí. Bréf um Jón Einarsson og Þorkel Gunnarsson	510—511
508.	1500, 23. August. Bréf um hálfkirkjuskýld á Ketilsstöðum á Völlum	511—512
509.	1500, 24. August. Bréf um innstæðu kirkjunnar á Hofi í Vopnafirði	512—513
510.	1500, 13. Sept. Bréf um Breiðagerði á Vatnsleysuströnd	513—514
511.	1500, 16. Sept. Umboðsbréf Ólafs Filippussonar til handa Birni Guðnasyni	514—516
512.	1500, 18. Sept. Bréf um Hvassafell	516—517
513.	1500, 23. Sept. Gottskalk biskup samþykkir dóma og úrskurði um Möðruvallamál	517—518
514.	1500, 24. Sept. Virðing kirkjunnar í Bæ á Rauðasandi	518—519
515.	1500, 8. Okt. Bréf að Björn Guðnason bygði síra Jóni Eiríkssyni Hvamm	519—520
516.	[1500, 3. Okt.]—1501, 15. Febr. Löggjafabréf	

	Bl.
Andrésar Guðmundssonar og Þorbjargar Ólafsdóttur ¹⁾	520—521
517. 1500, 8. Okt. Bréf (Björns Þorleifssonar) til Jóns (dans) Björnssonar	521—522
518. 1500, 13. Okt. Bréf um landamerki Bergstaða o. fl.	522—523
519. 1500, 18. Okt. Transskript	523—524
520. 1500, 21. Okt. Bréf um Sævarland	524—525
521. 1500, 22. Okt. Bréf um Hrjót og Hamragarð	525—526
522. 1500, 4. Nóv. Bréf um Saurbæ á Rauðasandi	526—527
523. 1500, 16. Nóv.—1501, 14. Maí. Bréf um Brú á Jökulsdal og Sólheima í Mýrdal	527—528
524. 1500, 23. Nóv. Bréf um Látr á Ströudum . .	528—529
525. 1500, 25. Nóv.—1501, 20. Marts. Bréf um Fagrabæ á Svalbarðsströnd	529—530
526. 1500, 13. Dec. Stephán biskup úrskurðar börn Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur arfgeing	530—531
527. 1500—1506, 11. Maí. Dómr um víg Þórólfs Guðmundssonar	531—532
528. [1500]. Bréf Björns Guðnasonar til Stepháns biskups	532—536
529. [1500]. Bréf sama til sama	536—537
530. [1500]. Bréf Vestfirðinga til Finnboga lögmanns um arf eptir Þorleif Björnsson	537—540
531. [1500]. Stefna Björns Guðnasonar til Ólafs Filippussonar	540—542
532. [1500]. Stefna Björns Guðnasonar til Björns Þorleifssonar	542—543
533. 1501, 16. Janúar. Kaupmáli um Flatey . . .	543—544
534. 1501, 29. Janúar. Dómr um Símon Þorsteinsson (Kálfskinn)	545—546
535. 1501, 30. Janúar. Dómr um skatthald . . .	546—548
536. 1501, 10. Febr. Prótentubríf Ingileitar Kolladóttur	548—549
537. 1501, 1. Marts. Stefna Finnboga Jónssonar til Björns Þorleifssonar o. fl.	550—551
538. 1501, 9. Apr. Bréf um Kjarlaksstaði og Ormsstaði	551—552
539. 1501, 13. Apr. eða síðar. Transskript . . .	553

1) Hefði átt að standa einu bréfi frammar.

540.	1501, 2. Maí. Jón Björnsson gefr Guðna Jóns- syni lagasókn og eptirkæru á nokkrum Guð- mundareignum	553—555
541.	1501, 13. Maí. Prestastefnudómr um kirkjutí- undir í ferðakostnað Gottskalks biskups . . .	555—556
542.	1501, 13. Maí. Prestastefnudómr um biskups- tíundir af klaustrajörðum	556—557
543.	1501, 13. Maí. Prestastefnudómr um Simon Þorsteinsson (Kálfskinn)	557—558
544.	1501, 14. Maí. Prestastefnudómr um skilríki Viðidalstungukirkju	558—560
545.	1501, 30. Maí. Bréf um Breiðagerði	560—561
546.	1501, 3. Júní. Vestfirðingaskrá	561—566
547.	1501, 26. Júní. Úrskurðr Stepháns biskups um guðtolla til Staðarkirkju á Reykjanesi . . .	566—567
548.	1501, 30. Júní. Dómr um Arnarbæli í Ölfosi .	567—569
549.	1501, 30. Júní. Dómr um Guðmundareignir og Saurbæ á Rauðasandi	569—572
550.	1501, 1. Júlí. Alþingissamþykkt um þingkost lögmannna og nefndarmanna og um vetrsetu út- lendinga	573—574
551.	1501, Alþingissamþykkt um eiða	574—575
552.	1501, 1. Júlí. Alþingisdómr um Bjarnanes . .	575—576
553.	1501, 11. Júlí. Kvittan um mannslag	577
554.	1501, 25. Júlí—1503, 10. August. Bréf um Villinganes	577—578
555.	1501, 26. Júlí. Bréf um Örlygshnjót í Patreksfirði	578—579
556.	1501, 6. August. Bréf um Bólstað á Ströndum	579—580
557.	1501, 10. August. Bréf um Dal (Djúpadal) í Blönduhlíð og Einholt í Biskupstungum . . .	580—581
558.	1501, 7.—10. Sept. Falsbréf um Jón Sigmunds- son	581—582
559.	1501, 18. Sept. Jarðaskiptabréf Þorvarðs lög- manns Erlendssonar og Gríms Pálssonar . . .	582—584
560.	1501, 25. Sept. Transskript	584—585
561.	1501, 11. Okt. Bréf um Þormóðsdal	585—586
562.	1501, 26. Okt. Löggjafabréf Andrésar Guð- mundssonar og Þorbjargar Ólafsdóttur . . .	586—587
563.	1501, 30. Okt. Bréf um Kirkjuból í Skutilsfirði	587—589
564.	1501. Transskript	589

	Bl.
565. 1501. Kvittunarbréf um atvist að vígi Páls á Skarði	589—590
566. 1501. Máldagi Lundarkirkju í Lundarreykjadal	590
567. 1502, 4. Janúar. Gjafabréf um Bræðratungu	591—592
568. 1502, 8. Janúar. Dómr um Þverá í Vestrhépi	592—593
569. 1502, 22. Febr. Bréf um Breiðagerði	593—594
570. 1502, 16. Apríl. Kvittunarbréf um andvirði Þormóðsdals	594
571. 1502, 29. Apríl. Dómr um umboð Björns ríka af hendi Ólöfar Aradóttur	594—597
572. 1502, 2. Maí. Bréf um biskupstíundagreiðslu Jóns Sigmundssonar	597—598
573. 1502, 10. Maí. Bréf um Bólstað í Steingrímsfirði	598—599
574. 1502, 14. Maí. Gjörningsbréf Jóns dans og Björns Þorleifssonar um Reykhóla	599—600
575. 1502, 8. Júní. Dómr klerka um kúgildahald Sveins Jónssonar	600—601
576. 1502, 15. Júní. Dómr um umboð Þóru Gottskálksdóttur	602—603
577. 1502, 27. Júní. Prestastefnudómr um hjónaband Daða Arasonar og Þóru Þórarinsdóttur	603—606
578. 1502, 30. Júní. Alþingisdómr um Skógartungna-skóg í Blönduhlíð	606—608
579. 1502. Alþingissamþykkt um kaupskap	608
580. 1502. Ágrip af konungsbréfi, að Íslendingar skuli réttast eptir Noregs lögum og íslenskum lögum	608
581. 1502, 18. Júlí. Hirðstjórakvittan handa Vigfúsi Erlendssyni um áverka	609
582. 1502, 1. Sept. Vígslumáldagi Hvammskirkju í Kjós	609—610
583. 1502, 16. Sept. Bréf um Hreiðarstaði í Svarfaðardal	611
584. 1502, 17. Sept. Sáttarbréf Stepháns biskups og Björns Guðnasonar um garðinn Vatnsfjörð	612—613
585. 1502, 8. Okt. Bréf um Ásgeirsár, Lækjamót og Lögmannshlíð	613—615
586. 1502, 9. Okt. Staðfestingarbréf um sóknaskipti milli Akra og Krossholts	615—617
587. 1502, 11. Okt.—1503, 28. Jan. Bréf um Ingvildarstaði, Reyki, Daðastaði og Staðarfell	617—618

	Bla.
588. 1502, 16. Okt. Bréf um Sveinungsvik . . .	618—619
589. 1502, 31. Okt. Áreiðar og landamerkjabréf milli Nups í Gnúpverjahreppi og jarða Skálhóltsstaðar	619—622
590. 1502, 3. Nóv. Bréf um Árbæ, Fossnes og Þórisstaði í Ölvesi og Traðarholt og Langholt í Flóa	622—623
591. 1502, 5. Nóv. Umboðsbréf um áreið á rekamörk Viðeyjarklaustrs og Staðastaðar í Grindavík	623—624
592. 1502, 29. Nóv. Dómr klerka um Þórð Þórðarson, Hallvarð Jónsson og Auðun Sigurðsson .	624—625
593. [1502]. Bréf Stepháns biskups um Lénarð fógeta	625—626
594. 1502. Vaðmálareikningr Skálhóltsstaðar . . .	626—628
595. 1502. Máldagi Norðtungukirkju	628
596. 1503, 27. Marts. Bréf um Ásgeirsvelli í Skagafirði og Tjarnir í Ljósavatnsskarði	623—630
597. 1503, 17. April. Stephán biskup samþykkir máldaga hinna fyrri biskupa á kirkjunni í Ási í Hálsasveit	630
598. 1503, 29. April. Dómr Finnboga lögmanns um ferjan og félegheit Torfa Finnbogasonar fyrir víg	630—632
599. 1503, 29. Apr. Samþykki lögmanns á sama dómi	632—633
600. 1503, 1. Maí. Bréf um útlúkning fyrir Stærriakra	633—634
601. 1503, 9. Maí. Dómr Sigurðar Daðasonar um nefnd Arnórs Finnssonar	634—635
602. 1503, 25. Maí. Bréf um Ölvatnsholt	635—636
603. 1503, 26. Maí. Skrá um eignir Vatnsfjarðarkirkju og Kirkjubólskirkju	636—639
604. 1503, 16. Júní. Bréf um Máfahlið, Holt og Tungu	639—640
605. 1503, 1. Júlí. Alþingissamþykkt, að lögmonnum sé ekki stefnt	640—641
606. 1503, 1. Júlí. Bréf um Ásgeirsár og Lækjamót	641—642
607. 1503, 1. Júlí. Bréf um sama	642
608. 1503, 1. Júlí. Bréf um sama	642—643
609. 1503, 3. Júlí. Bréf um peningamat í Vik í Skagafirði	643
610. 1503, 17. Júlí. Sýslubríf handa Birni Guðnasyni milli Geirhólms og Langaness	644—645

	Bl.
611. 1503, 26. Júlí. Bréf um ráðsmensku og ráðsmannskaup í Skálholti	645—646
612. 1503, 12. Aug. Stefna Eiríks prests Sumarliðasonar til Finnþoga lögmans	646—648
613. 1503, 5. Sept. Bréf um Grafir í Mosfellssveit	648—649
614. 1503, 20. Okt. Dómr um Ásgeirsár, Lækjamót og Strandajarðir	649—650
615. 1503, 31. Okt. Lögmans úrskurðr um landamerki Staðarfells og Harastaða	651—653
616. 1503, 18. Nóv. Bréf um viðtal Björns Þorleifssonar og Jóns dans Björnssonar	653—655
617. 1503, 19. Nóv. Dómr um Hrófey og Tungusker	655—656
618. 1503, 22. Nóv. Lögmans úrskurðr um Reyki og Aðalból o. fl.	656—662
619. 1503, 10. Dec. Bréf um Strönd í Hvolhrepp og Gröf í Mosfellssveit	662—663
620. 1503, 19. Dec. Bréf um umboð á fjám Ólötar Jónsdóttur	663—664
621. 1503—1536, 31. Maí og 2. Júní. Skrá um eignir kirkjunnar í Haffjarðarey	664—665
622. 1503. Skrá um eignir kirkjunnar í Hólum í Hrunamannahrepp	665
623. 1503. Skrá um fjármuni Reykholtskirkju	666—667
624. 1503. Skrá um fé þau, er síra Haldór Jónsson luktí Þórði Jónssyni með Reykholti	667
625. [1503]. Skrá um aflát og syndalausn	667—671
626. [um 1503]. Skrá um landamerki Hurðarbaks, Deildartungu, Gullsmíðsreykja og Skáneyjar	671
627. 1504, 16. Janúar. Dómr um grip á smjöri	672—674
628. 1504, 1. Febr. Dómr um tiundarhald Einars Sveinssonar	674—676
629. 1504, 3. Febr. Bréf um Deildará	676—677
630. 1504, 2. Marts. Kvittunarbréf um Ölvatnsholt	677—678
631. 1504, 7. Marts. Bréf um Staðarhól	678
632. 1504, 14. Apr. Vitnisburðr um Alþingisdóm Nr. 498	679
633. 1504, 17. Apr. Bréf um Höfða í Eyrarsveit	680
634. 1504, 18. Apr. Bréf um Síreksstaði, Bitru og Háhús o. fl. jarðir	681
635. 1504, 18. Apr. Dómr um landskyldarhald o. fl.	682—685

	Bla.
636. 1504, 19. Apr. Bréf sama efnis og Nr. 634	685—686
637. 1504, 25. Apr. Bréf um Breiðavík	686—687
638. 1504, eptir 3. Maí. Bréf um Arnbjargarlæk o. fl.	687—688
639. 1504, 9. og 15. Maí. Lögmanns úrskurður um nauðgan	688—689
640. 1504, 10. Maí. Bréf um Höfða i Eyrarsveit	690
641. 1504, 21. Maí. Dómr um prófentugjöf Ingibjargar Þorsteinsdóttur	690—692
642. 1504, 22. Maí. Dómr um barsmið Sigurðar Egilssonar á Pétri Sveinssyni	692—694
643. 1504, 22. Maí. Bréf um Hvallátr	694—695
644. 1504, 15. Júní. Bréf um Kallaðarnes i Flóa	695—696
645. 1504, 25. Júní. Sýslubríf handa Torfa Jónssyni milli Þjórsár og Jökulsár	696—597
646. 1504, 28. Júní. Dómr um Skeggjastaði á Ströndum	697—699
647. 1504, 29. Júní—1506, 23. Marts. Upplagsbréf þeirra bræðra Helga, Snæbjarnar og Erlings Gíslasona við Eyjólf bróður sinn um Haga	699—700
648. 1504, 29. Júní—1506, 23. Marts. Bréf sama efnis	700—701
649. 1504, 29. Júní. Friðarbréf hirðstjóra til handa Birni Þorleifssyni	701—702
650. 1504. Alþingisdómr um prestsvitni	702—703
651. 1504, 1. Júlí. Alþingisdómr um Ásgeirsár, Lækjamót og Strandajarðir	704—705
652. 1504, 2. Júlí. Alþingisdómr um viðreign Torfa Jónssonar i (Klofa) og Arnórs Finnssonar	705—708
653. 1504, 3. Júlí. Lögmanns samþykkt á sama dómi	708—709
654. 1504, 3. Júlí. Alþingisdómr um Reyki og Aðalból	709—713
655. 1504, 3. Júlí. Gjörningsbréf milli Haldórs á-bóta á Helgafelli og Jóns Nikulássonar	713
656. 1504, 4. Júlí. Bréf um Borgarhöfn	714—715
657. 1504, 4. Júlí — 1505, 3. Marts. Bréf um Kollstaði og Torfastaði	716
658. 1504, 11. Júlí. Aflausnarleyfi handa Ögmundi prófasti Pálssyni	717
659. 1504, 13. Júlí. Kieghe van Aneffelde hirðstjóri tekur til láns hjá Stepháni biskupi þrjár lestir	

Bl.

	skreiðar af peningum Rómakirkju, er Atzerus Iguari hafði safnað fyrir aflát á Íslandi . . .	717—718
660.	1504, 22. Júlí. Kvittunarbréf um reikningskap Hagakirkju	718—719
661.	1504, 10. Aug. Bréf um Klömbur ofl.	719—721
662.	1504, 9. Sept. — 1505, 30. Okt. Bréf um Vik í Staðarsveit, Haldórsstaði, Mýlastaði ofl. . .	721— 722
663.	1504, 13. Sept. Dómr um Laugardal í Tálknafirði	722—723
664.	1504, 13. Sept. Bréf um Tungu í Örlygshöfn	723—725
665.	1504, 19. Sept. Dómr um leiguliða, er fella kúgildi landsdrottna fyrir fódurtöku af öðrum .	725—727
666.	1504, 26. Sept. Dómr um ólöglega ásetu jarðar	727—729
667.	1504, 7. Okt. Bréf um landamerki Eiriksstaða og Fjösa í Svartárdal	729—730
668.	1504, 11. Okt. — 1505, 18. Jan. Bréf um Skörð og Finnastaði	730—731
669.	1504, 25. Okt. Bréf um Viðar, Hellu og Skúta- staði	731—732
670.	1504, 2. Növ. Bréf um landamerki Jódísar- staða í Skriðhverfi	732—733
671.	1504, 9. Növ. — 1505, 10. Júní. Bréf um Skeggjastaði á Ströndum	733—734
672.	1504, 30. Dec. Vitnisburðr um umboð Finnboga lögmanns af hirðstjóra til að skipa sýslumenn	734—735
673	[1504]. Skrá um eignir Breiðabólstaðar í Fljóts- hlíð, þegar síra Ögmundur Pálsson tók við stað- um	735—736
674.	1504. Skrá um leigu á jörðum kirkjunnar í Reykholti	736—737
675.	1504. Mældagi Húsafellskirkju	737—738
676.	1504. Reikningr kirkjunnar í Steinsholti . .	739
677.	1504. Skrá um eignir kirkjunnar á Ærlæk .	739—740
678.	1504. Transskript	740—741
679.	1504. Kvittunarbréf handa Páli Aronssyni fyrir atvist að vígi Páls á Skarði (1496)	741
680.	1504. Skrá og reikningskapr eigna Guðna Jónssonar um Þverárþing	742—746
681.	1504. Bréf um andvirði Höfða í Eyrarsveit .	746—747
682.	1504. Bréfságríp um Húsavík í Steingrímsfirði	747

683.	1505, 14. Janúar. Bréf um landamerki Arnar- bælis og Dögurðarness	747—748
684.	1505, 21. Janúar. Landsvistarbréf handa Vig- fúsi Erlendssyni fyrir handarafhögg á Halli Brandssyni	748—749
685.	1505, 21. Janúar. Veitingabréf handa Vigfúsi Erlendssyni fyrir Skóga og Merkreignum . . .	749—750
686.	1505, 25. Janúar. Landsvistarbréf handa Birni Þorleifssyni fyrir atvist að vigi Páls Jónssonar (1496)	751
687.	1505, 29. Janúar. Runólfr Höskuldsson dæmdr frá sýslu	752—753
688.	1505, 3, Febr. Máldagi Vikrkirkju á Seltjarnar- nesi	754
689.	1505—1524, 24. Júní. Bréf um kaupmála Þor- steins Finubogasonar og Ceciliu Torfadóttur .	755
690.	1505, 11. Febr. Bréf um eiðatöku um Þorkelshvol	755—756
691.	1505, 15. Marts. Löggjafabréf Jóns Sigmunds- sonar til dætra sinna	756—758
692.	[1505, 26. Marts]. Vitnisburður um skógarhögg í Sleðmeiðarásum	758—759
693.	1505, 26. Marts. Vitnisburður um sama . . .	759
694.	1505, 27. Marts. Bréf um Dynjandi	760—761
695.	1505, 8. April. Kvittun handa bróður Jóni Þor- valdssyni	761
696.	1505, 15. April. Bréf um Ytradal, Kambfell og Geldingsá	761—762
697.	1505, 1. Maí. Falsbréf um Ósland ofl.	762—763
698.	1505, 12. Maí — 1506, 14. Apr. Dómr um hval- reka á Kirkjubóli í Skutilsfirði	763—765
699.	1505, 19. Maí. Dómr um Skeggjastaði á Ströndum	765—767
700.	1505, 28. Maí. Stefna Gottskálks biskups til Jóns Sigmundssonar	767—769
701.	1505, 30. Maí. Björn Þorleifsson selr Hans Kruckugh Stað í Aðalvík ofl. jarðir	769—771
702.	1505, 31. Maí. Umboð um lögfestu á Lögmanns- hlið mfl.	771—772
703.	1505. Bréf um Seylu, Ásgeirsá, Lækjamót og Lögmannshlið	772—773

Bl.

704.	1505, 8. Júní. Vitnisburður um kaup á Reykjum um, Aðalbóli og Hreiðarstöðum	773—774
705.	1509, 9. Júní. Dómr um framfæri Atla Atlasonar	774—775
706.	1505, 11. Júní. Vitnisburður um frændsemi Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur	775—777
707.	1505, 16. Júní. Vitnisburður um innsiglanir og innsiglagröpt Jóns Sigmundssonar	777—778
708.	1505, 19. og 20. Júní. Dómr klerka um sakir þær, er Gottskálf biskup bar á Jón Sigmundsson	778—785
709.	1505, 1. Júlí. Lögmanns staðfesting á Nr. 665	785—786
710.	1505, 17. Júlí. Ríkisráð dæmir hirðstjórn af Keyæ wan Alefeldæ	786—787
711.	1505, 28. Júlí. Stephán biskup kvittar Helgu húsfreyju Guðnadóttur um allar fésektir fyrir afbrot Torfa heitins Jónssonar í Klofa, bónda hennar, við guð og heilaga kirkju	787—788
712.	1505, 20. Augúst — 1506, 31. Jan. Dómr um vig Halls Magnússonar, er Bessi Þorláksson vo	788—790
713.	1505, 6. Sept. Gjafalofan Gríms Pálssonar við Haldór Sigmundsson frænda sinn.	790—791
714.	1505, 9. Sept. Dómr um peningamál Guðmundar Indriðasonar og Ásgríms Þorbjarnarsonar	791—792
715.	1505, 10. Sept. Vígslu og aflátsbréf Ögurskirkju	793—794
716.	1505, 10. Sept. Vígslu og aflátsbréf Álptamýrarkirkju	794—795
717.	1505. Sept. Orlofsbréf Stepháns biskups um aukning bænhússins í Sauðlauksdal	795—796
718.	1505, 12. Sept. Kvittunarbréf Þorvarðs Erlendssonar til Gríms Pálssonar um eignarþýti þeirra	796—797
719.	1505, 19. Sept. Sáttarbréf um legorð Halls prests Ögmundssonar með Ólöfu Andrésdóttur	797—799
720.	1505, 26. Sept. Vitnisburður um landeign Reykjahlíðar	799—800
721.	1505, 10. Okt. Bréf um Dæli í Svarfaðardal .	800
722.	1505, 13. Okt. Dómr um vig Hans Etins .	800—802
723.	1505, 25. Okt. Bréf um Fagraskóg á Galmaströnd	802—803
724.	1505, 27. Okt. Bréf Stepháns biskups um kaup	

	Bl.
þeirra Einars Þórólfssonar og Vigfúsar Þórðarsonar á Hvanneyri í Andakíl	803—804
725. 1505, 29. Okt. Bréf um Þórisstaði á Svalbarðs- strönd	804—805
726. 1505, 8. Nóv. Bréf um Yztaskála og Snotrunes	805—806
727. 1505, 30. Nóv. Bréf um Tunguskóg í Skutils- firði	806
728. 1505. Vitnisburð um Hest í Borgarfirði . . .	807
729. 1505. Dómr um Haga á Arskógarströnd . . .	807—810
730. 1505. Dómr um hlutarförgun, réttaryrði, kapal- lægu of.	810—812
731. 1505. Skrá um eignir Steinsholtskirkju . . .	812—813
732. [um 1505]. Dómr um réttaryrði Valda Hól- fastssonar við Eysteín Guðmundsson	813
733. [um 1505]. Dómr Þorvarðs lögmanns Erlends- sonar um réttaryrði	814
734. [um 1505]. Dómr Þorvarðs lögmanns Erlends- sonar um geldfé, lambarekstr og fjallskil . . .	814

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

*1. [um 1170 og síðar].

MÁLDAGI kirkjunnar á Húsafelli í Borgarfirði.

Gamla máldagabókin frá Skálholti (= D12) í 4to, bl 70b—71b, skr. 1601 af Bjarna Marteinssyni, nú í skjalasafni biskupsdæmisins í Landsskjalasafni. Allan fyrra hluta þessa máldaga hefir Jón Sigurðsson látið prenta í Dipl. Isl. I, Nr. 37, og snúið rithætti til forneskju, en síðara hlutanum hefir hann slept og talið hann yngri, sem og er, og þó vart mjög miklu.

Husafell.

Sa er kirkiu maldagi at husafelli at branndur þorarinson leggur þar til kirkiu husafellz lannd og annad land er þar fylgir med lañznýtivm öllum. þeim er þar fylgia. þar skulu fylgia fim kyr og þrir tigr a og huñdrad flogorra alña aua j husbunadi og busgaugnum. þar skal avalt vera heimilis prestur. þar skal sýngia ottu soñg og messu huernn helgann dag og huernn dag skal þar messu sýngia er nifu læctior eru j ottu sauñg. þar skal síjñngia messu fostudag huerññ og sæludaga alla. añañ huerñ dag ýmb jola fostu. eññ huerññ dag vm lañgafostu. Eññ ef helgañ dag missir tíjda. þa skal veita þurfamonnum j þriu mal. þar skal lios brenna j kirkiu fra mariumessu enne fyrri fyrir huernn helgañ dag til micaelsmessu. Eññ hueria nott fra þuíf vñz lífdur paskaviku.

Klæñngur biskup lofadi at grafa þar ad kirkiu heimamenn þa er þar añdast. þar skal fylgia kuenngildur omagi avalt kirkiu fram þessum sa er brañdur þor(arins)s(on) vil(1) til taka or síñnu kyni eda sýnir hañs.

Eññ Branndur Þ(orarins)s(on) skal vardveita kirkiu fe þessi medann hann vill. Eññ þa sýnir hans medañ þeir vilia. taka þeir mann til vardveislur ef þeir vilia fra radast. Eññ ef þeir eigu eigi erfíngia þa er forrad kunni. þa skal

taka mann til vr kyni þeirra. at varðveita kirkiufen. þann er biskupi þeir vel thil falliñ þeim er fyrir radi j skala-holti. Enn sa skal abyrgiast kirkiu og bunijng hennar allann vid eldi og aullum skodvm̄ er kirkiu fe varðueiter¹).

Þetta fe var virtt med stad ad husafelli. kýr ij. iij veturgomul naut. xij sandir veturgamlir. hestur iijj vetra gamall. Silfurkalekur fyrir kugilldi. Bækur. vj. fyrir kugilldi. katlar iijj og Braudjarnn fyrir kugilldi. j reckiuklædu-m̄ fyrir kugilldi [j jarñn Buhlutum²]. og þar med ær og hirdslvr iij fyrir kugilldi. veidistod. huñdradz lag er yfir fram j þessu fe. fiogur huñdrud j metfe. husbunadr med bugogñum̄.

Þetta fe lætur s(ira) amuñdi prestur eptir ad stadñvm̄ suo at ecki er metid. baksturjarñn og bok er ð eru. viij. heilagra manna sogur oc slykusteinn. Jtem certta sticur ij er hann let giora. Boc er ð er gudspioll matthei. torfskafa og klacahogg. þrettan mærkur vax og reyçelsi. messufot þreññ. med fiorum hocklum. slopp og kanntara capu. þetta fe er ecki talt. adur j kirkiu maldaga. Enn kirkia skal þad eiga hedañ af.

*2.

[1258—c. 1440].

MÁLDAGI Ásskirkju í Borgarfirði, settir í öndverðu af Sigvarði biskupi Þéttmarssyni og aukinn af síðari biskupum.

Eptir visitazibók Borgarfjarðarprófastsdæmis 1705—1730, nú í Landsskjalasafni; er afskript sú gerð eftir sjálfu frumritinu á skinni, sem læst var saman við samþyktaþréf Stepháns biskups frá 17. Apr. 1503; staðfestu afskript þessa í Reykholti 23. Nóv. 1710 Hannes prófastr Halldórsson, Torfi Sigurðsson, Stephán Kjartansson og Halldór Árnason (prestr á Húsafelli). Sbr. Dipl. Isl. I, 593—594.

¹) Því, sem nú fer eptir, er slept í Dipl. Isl. I, 37, og er það talið yngra. Mjög miklu yngra mun það þó ekki vera, og sýnist varla muni vera meiri munur á fyrra hlutanum og hinum síðara heldr en er á elzta hluta Reykholtsmáldaga og hinum síðari hlutum hans. Er niðrlag þessa máldaga því án efa ekki yngra en á 13. öld, og hefði því að réttu lagi átt að koma í I. bindi safnsias. Hér má og sjá töluverðar leifar af fornum rithætti í niðrlagi máldagans, sem Bjarni Marteinson hefir óvart látið óhaggaðar, þegar hann afskrifaði 1601. ²) [Svo.

Gamall Maldage as kyrkiu

Kirkia í ase er helgoth gude almattugum og Mar[io] drottningo Andreo apostola og Blaseo episcopo og aullum guds helgum monnum.

Þridiungur í heimalande þar liggur til kirkiu og heimanna tíund aull. flogur kugilldeog tíund af víj bæiom. af Augastodum. Refstodum. fra gillum og kolslæk. halse og vatne og af sigmundarstaudum. af þessom bæiom aullom er og ath giallda víj alner til kirkiu í ase a hverio are og halfer lysistollar. en halfer til Gilsbakka kirkiu.

Þar er skýllt ath syngi huern dag helgan fra gilsbakka og alla ymbrodagha jolatider og hina efsto viko. pasca vico alla og hina helgo viko. en bonde sa sem þar býr skal giallda fiorar merkur kaups prestis þeim er þangath syngur og fæda añath hvort mað edur hest med honum þegar vetur kemur.

heimilisprestur skal þar vera ef bonde vill sa er þar býr. eda eigi hað þridiung í bue kirkiu hluta.

þeña maldagha sette siguardur biskup þa er hað vígde kirkiuna tueim nottum epter bartolom(e)us messo og skýllt ath hallda af aullum þeim bæiom sem under liggia fyrir utan naudsyn.

[kirkia a tvær klukur. sakrarium munlaug. alltarisklædi tuan¹⁾ forn. blasius likneske. kertistika.

Jtem lagde gils bonde til kirkiuñar andreus likneske og kertistikv²⁾.

Jtem gallt hrafn bondi³⁾ kirkiu í asi í reikningskap í porcio kalleik og messuklædi ný. ottusaungua bok fra jonsmessu til katrijarmessu. og nockut af grallara fra iolla nott og til laugardags fir paska.

¹⁾ Svo = tuen = tvenn. ²⁾ [Þetta má heita sama viðbóttin og hjá Vilchni (Dipl. Isl., IV, 124—125). ³⁾ Hrafn Þórarinnsson er uppi í Borgarfirði 1444 og sýnist hafa verið virðingamaðr, því að hann er nefndr þar fyrstr vottr að gerningi (D. I., IV, 658). Það gæti verið þessi, og væri þá þessi kafli máldagans líklega frá tímum Godsvins biskups eða svo sem 1440, nema það sé Hrafn Gilsson 1463—1474. Að vísu mun hann yngri en frá dögum Vilchins biskups úr því að bók hans hefir ekki þessa klausu (Dipl. Isl. IV, 124—125).

3.

[c. 1310].

ALÞINGISDÓMR UM REKAMARK.

Hörglandsdómabók í Landsskjalasafni, Skaptafellsýsla 101 (bls. 59), skr. c. 1690, komin með skjalasafni Skaptafellsýslu sumarið 1900, en hefir verið eign séra Bergs Jónssonar á Hörgslandi (d. 1852) og Ólafs umboðsmanns Pálssonar (d. 1894). Bókin er með hendi Ísleifs sýslumanns Einarssonar (d. 1720). Ákvæði þan, sem hér eru talin, eru viðsjárverð, og skjal þetta eða dómságríp því ískyggilegt og ótryggilegt.

Alþingis Dómur um rekamark.

Það var lögteked rekamark á almennelegu Auxarðrþinge af badum lögmönnum og lögriettunne á dögum Hákonar kongs sem að være j almennilegu flædarmðle þá sior rædur sier. enn ef kastar yfer málra kamb edur Eyra Tanga þá eignest landeigande.

4.

1339.

MÁLDAGI Mariukirkju í Garði í Kelduhverfi eptir máldagabók Egils Eyjólfssonar biskups á Hólum.

Eptir fornri afskript á pappir (c. 1600—1620) af máldögum Garðs kirkju í Kelduhverfi, sem kom til Landsskjalasafnsins frá Skinnastöðum með skjölum Garðskirkju sumarið 1901.

Þetta er skrifad vr maldaga gardz kyrkiu
j kelduhuerfe vr Biskupz Egilz
registre. Datum þess registurz 1339.

Kyrkiañ j garde (er) helgud Mariu et cetera.
hun (a) allt hejmaland með reka. og ollum gognum
þeim sem gardzlandi filgia et cetera.

Gardzmenñ Eigu beit j birgiz land. allz fiar. á Sand
wt.

5.

24. Oktober 1384.

á Reykhólum.

KAUPBRÉF þeirra Ólafs Marteinssonar og Filippusar Þorleifssonar um Knörr, með fleirum jörðum í Breiðavík, og Búðardal á Skarðsströnd, með öðrum jörðum á Breiðafirði.

Bréf þetta er tekið hér eptir góðri og nákvæmri afskrift frá hér um bil 1736 í máldagabók Arnarstapa umboðs, sem nú er meðal skjala umboðsins í Landsskjalasafni, og er bréfið innfært þar eptir staðfestri og stafréttri afskrift frumritsins á skinni frá 1727: „Það auglysum vier underskrifader Sigurdur Sigurdsson. Valdsmann i Dverärþingi ad vestaän. Runolfur Olafsson. Jon Sigurdsson. Lögregtumenn. Þorvalldur Finnsson. Jon Jonsson og Högne Þorsteinsson hreppstiorar ad vier hofvm sied og yfirlesed gamalt Originalbref skrifad a kälfskinn. hvort vier grandvarlega hofum samañlesed vit þetta ofañ skrifad Transskriftarbref og funded það ordrett samblioda vera aminstu Original kälfskinsbrefe. hvoriu til Sannenda merkes eru vor nofn. med eigen hondum hier under skrifud. og äþrikt veniuleg Signet. ad Hiardarholte þann 21. Septembris. Anno Christi M. DCC. XXVII.

Sigurdur Sigurdsson yngre.

(L. S.)

Jon Sigurdsson.

Högne Þorsteinsson.

(L. S.)

Runolfur Olafson

(L. S.)

Þorvalldur Finnson

(L. S.)

Jon Jonsson

(L. S.)

Framlagt, uppleseð og uppäskrifad fyrer Rette a Laugarbrecku almennelegu herads og landastefnu þinge föstudagenn þann 30 Octobris Anno 1733.

Johann Cristoffer Gottorp“.

In nomine domini amen.

Er þetta kaup þeirra philippus Þolleifssonar og Olafs Marteinssonar. Selr Philippus Olafhi jardernar i Breidavíjk. er so heita. Knör. Hraun. midhuus. Hwsanes. Cnarartunghv ok auxl. medr þui aullu er hann vard fremz eighandi ath ok þessum jaurdum filger ok fylkt hefer at fornu ok nyghiu. med hvalrekum ok vidrekum. afrettum ok jtakum. jtem fylger jaurdinni a kneri gelldneytarekstr i mælifellzdal. svo maurgum sem þeir eigha. er ath kneni buha. ok stodhrossa haggi. skipstada vid Bwder og aunr vid Selator. jtem fylger Hraunlavndum skipstada vid bwder og aunnr vid Selätor. gefhr Philippus med þessum jaurdum fioghur kughildi. jtem a kirkian a kneri sanzenda med vidreka og hvalreka. eda tihu hundrut i heimaiaurdu. siautian kwhgildi. þriw hundrut vadmála. tvau hross. Her i móti selr Olafhr ädrnefnr Philippo fyrnefnðum bwdardals jaurd akreyar framyndan Bwdardal a fiordin. broddadalsa a kollafirdi

med hvalreka ok vidreka. arrastadi ok halft itrafell a fellstraund. þessar iarder allar med aullum þeim gaugnum ok gædum. sem hann vard fremz eighandi ath. ok þeim fylger ok fylkt hefr ath forno ok nyhiu. jtem á kirkian i búardal tvær iardir. tinda ok huarfsdal. atta kyr. bakstrjárn. tvau hundrut vadmála. brigdiz budardalr svmr eda allr. þá skilr Philippus ser aptr i knauz sva mikit. skulu nefndir menn Philippus oc Olafhr ábirgiaz laghariptingar á ædrgreindum iavrdum. enn huertveggi hallda til lagha. laugdu upp med handabandi Steinunn flosadotter kona philippus ok jnghibiörgh arnadóttter kona Olafs ok samþyktv á sinna vegna þetta kaup.

Voru þessir kaupvottar Olafur prestur kolbeinsson. Gudmundr kolbeinsson. Sigurdur Odzson. lukas Gudmundarson. kolbeirn þolleifsson. Eghill einarsson.

Ok til sanenda her vm. settu adrgreindir menn sín insigli fyrir þetta kaupbref. skrifath a reykhiahólum crastino severini anno domini M. ccc. lxxx quarto¹).

6.

10. Maí 1446.

á Sveinsstöðum.

EINAR hirðstjóri Þorleifsson úrskurðar og lýsir Guðmund Arason útlægan og óheilagan.

Eptir blöðum í Landskjalasafni með hendi Magnúsar sýslumanns Ketilssonar (d. 1803), skrifuðum eptir 1776, og segir hann þar svo: „Þetta úrskurðarbréf edr útlegdarlýsing Einars h[irðstjóra] Þorleifssonar hefer eg séd á kálfskinne. hafde eitt innsigle under vored. sem var i burtu enn þvengrinn epter. Þad er so hlióðande“. Blöð þessi komu í skjalasafnið úr dánarbúi síra Friðriks Eggerz ¹²/₆ 1902. Bréfið er prentað í Sýslumannaefum II, 268—269, eptir afskrípt með hendi Jóns háyfirdómara Péturssonar.

Ollum mðnnum þeim sem þetta bréf síá edr heyra. sender eg Einar Þorleifsson hirðstjóri fyrer nordan og vestan á Jslande qvediu guds og sína¹) kunnugt giðrande þá er lidith var frá hingatburd vors herra Jesu Christi þushundrud

¹) 4u. afskr. ²) Svo, bæði (fyrir: *mína*).

fiðgur hundrud fiorutiger og sex ár þridiudaginn næsta ept-
er Jonsmessu postola ante portam latinam á Sveinstöðum í
Vazdal á almennilegu¹⁾ þingi kom fyrer mig Þorsteinn Þor-
grímsson og Biörn Kársson²⁾ og Þorvarðr³⁾ Olafsson og
Cinar Hallfredarson. beiddu mig og kröfdu⁴⁾ aller og sér-
hvör stirks og atfarar vid Gudmund Arason fyrer þat rán
og heimsókner. er hann hafde þeim veitt i sinne nordrreid
eptur því sem þeir letu þar sýna og sveria.

Nú saker þess ad mér lízt þetta fullt útlegdarverk og
lýsta eg Gudmund Arason útlægañ og óheilagañ. hvar hann
kann takazt utan gridastada. og því fyrerbýd eg hvörium
manne héðan í frá hann at hýsa edr heima. halda edr hafa
stydia edr stirkia edr nockra biðrg veita í móte kongsins
rétti og landsins lægum under slíka sekt sem lægbók vott-
ar ef þat dirfezt nock(u)r giðra. Svá beider eg og krefr
eg og skyldar eg til kongdómsins vegna hvorn mann er
mitt bréf heyrer mig til ad stirkia og fullt lid ad veita
hann ad fanga og under rétt læg koma.

Jtem i annarre grein fyrerbýd eg hvorium manne í
þeim gózum sitia edr nock(u)rn kostnad hafa sem fyrnefnd-
ur Gudmundr hefer ádr haft og halldid og sér eignat eptur
þvi. sem eg má fremst med lægum.

og til sanninda hér um setta eg mitt Jnnsigle fyrer
þetta bréf skrifat í sama stad oge áre. dege síðar enn fyrr
seger.

*7.

1457—1479.

SKRÁ um landamerki Brúnastaða í Tungusveit í Skagafirði.

Kirkjustóll Mælifellskirkju í Landsskjalasafninu, bls. 14, með hendi
sira Jóns Magnússonar 1752. Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 282. Þar eru talin
landamerkin eins, en hér er talið framur um prestaskipti á Mælifelli.

Þetta voru landamerke Brunastada þa Sira Sigurdur Þorlaks-
son tók vid Mælefellsstad af sira Sigmunde Anno domini M. cd.

¹⁾ almennu, Sýsl. (rangt) ²⁾ Kárason, Sýsl. ³⁾ Þórður, Sýsl. (mun
rangt) ⁴⁾ kröfðust, Sýsl.

1° VII og um tǫjd Sira Sigurdar Anno domini M cd lxx nono ep(t)er sem þetta ártal finst fyrer ofań epter skrifud landamerki Ritud a Kalfskińs bref:

first ad suńań millum Þorsteinstada úr Stóragriote vid Svartaa. og so uppi litla skard. so i jtra endaań đ Þorsteinstadatiörn. Eń firer utań i þaań stein sem stendur đ melnum fyrer austaań sidra hellirsđs enda. og so vestur i gard-eń sem geingur a millum hafgrijsstada og Brunastada. So er og holme sem nefndur er Brunastadaholme er Svartđ hefur af broted Brunastada lande þar hun hefur ad fornu þaań vestare farveg geingid.

Þetta ad vera Rett Extraherad epter adur nefndu Kalfskinsbrofi vitna underskrifader(!) Mælefelle d. 16. Maij Ano 1752.

Jon Magnusson.

8.

1477.

DÓMSÁGRIP um málsverđ, meðlag og fæđi.

Á þessu ágripí, sem alt sýnist vera úr sama dómínum, verđr ad svo stöđdu eingin ábyrgđ tekin önnur en sú, ad það stendr svo í þessum handritum. Svipuđ ákvæđi standa í ýmsum afskriptum Búalaga.

I.

AM. 60. 8vo bl. 52^b (fyrri hluti handritsins), skr. c. 1680—1690. — ÍBfél. Kh. 303. 8vo bl. 2^a skr. c. 1780.

Anno 1477 mđlzverdur haalf þridia mörk smiors edur annar jafnvirdur¹⁾ matur.

II.

ÍBfél. Kh. 223. 8vo, blöđ skr. c. 1780—1800.

Anno 1477 effer gömlu lage fyrer kerling á viku 3^{1/2} alin. Enn fullar 4 alner fyrir karl þungfæran. enn þurfe hönum allt ad þiona. þđ 5 alner.

¹⁾ jafnvirdur 303.

III.

Landsbókasafn 812. 4to bl. 170a, skr. c. 1750.

Anno 1477 var dæmdur malsverdur half þridia mork smiors edur þess virde i mat. firir karlmann a vet[ur] 4 al. enn firir kuenman 3 og half utisetumanna¹⁾ og vermanna.

9. 25. Nóvember 1478. í Kaupmannahöfn.

BRÉF Kristjáns konungs hins fyrsta, þar sem hann býðr Diðreki hirðstiðra Pining og Magnúsi biskupi í Skálholti að skipta með tólf mönnum Guðmundareignum í þrjá staði, og skyldi einn hluti falla konungi og krúnunni til handa, því að of ódýrt hefði Björn Þorleifsson keypt gózin, annar til niðja Björns Þorleifssonar og þriði til Bjarna Þórarinssonar vegna Solveigar Guðmundardóttur konu hans, en Bjarni kærði málið fyrir konungi.

Advocates Library Eidinaborg Collect. FM. 64. 4to (21, 7, 14) með hendi séra Björns Haldórssonar í Sauðlauksdal c. 1770—80. Afskr. þar af með hendi Indriða endrskoðanda Einarssonar í safni JSig. 454. 4to bls. 420—421. Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 258.

Mandat um Gots Gudmundar Arasonar
udg(efid) 1478.

Vij Christiern med Guds Naade Danmarks. Noregs. Suijarikis. Venders og Gotthers kongur. Hertogi j Holsten og Hertoge i Detmersken. Greifi i Oldenburg og Delmenhorst. giðrum aullum viturligt at sem for oss er komid at j vors forfodurs Kong Christophors tjd. var forbroted af Gudmundi Arasyne til Noregs Crónu. halfdelen af hans gotz jord og Æigner upp á Island liggjande. for hvilken brot og falsmdl. han met fornt^e vor forfader Kong Christophor Semiu gjorde. so han skylde añama sitt gotz frij og kuytt i gen og feck Kong Christophors bref þar upp á. met forord ad hañ skylde giefu honum 400 nobile þar firir. Hvilk-

¹⁾ Þ. e. þeir, sem sitja (standa) yfir fé á vetrum.

en 400 nobile han ei feck. eda Vij. sem hans epterkomende vare. þui selldum vij Biörn Þorleifssyne og hustru Oluf forskrifud ættugheit for for^{ne} 400 nobile. da kom denne brevviser Biarne Þorarinsson sem for^{ne} Gudmunds Arasonar dottur feck til hústrú seigiande. at fyrrnefnt gotz være miklu meira vert. en sem þat var fyri selt. sem þau bref útvijsa. sem vij nu fengum epter vor forskrivelse. sem vij höfdum skrifad til Island. at virdingamenn skylldu koma upp á for^{ne} gótz. og vyrda þat epter Norrigs lóg. Nu epter þui at vij eingiñ Tviðdrackt og ortilia vilium hafa uppá vort Land Island. hvar Vij kunnum þess betr auppá þat vij kunnum vndt fly landsens og Inbiggers fordiarfelse. da hafum vij beslutt soddant midde og forligelse som her epter skrifat staa. fyrst so at vij skulu bihalda hiñ þridia deil af for^{ne}(e) Gudmunds Arasonar gótz. sem forbrotit var til Crúnunnar eptir þui þat gótz var meira vert. eñ sem þat var for keypt. og so þeir. sem af oss keyftu. skulu hafa þann þridia deil af sama gotze for þau 400 nobile. þeir oss gafu. Og denne brefvisare Biarne Þorarinsson. sem feck Guðmundar Arasonar dottur skal hafa þan þridia part upp á hans hustru vegna til æfinlegrar Æignar. og nióte hans Hustrus moderne j allan máta epter Norex og Islands lóg. sem þad sig ber. og þar med skal all óvilie og tiltal vera af taled uppá allar sýdur. Þui bidium ver og biódum ydur verduge fader Biskop Magnús j Skálholte og Didrich Pining. vor umbodsmann uppá Island at j taker til ydar xij beztu Jslenska menn og ofurreiknid og skiptid for^{ne} gótz. som nu er hexet som i viliet andsvara for Gude. og vera bikender (for) oss. forbiódande alle her imod at giöre. ella giöra láta under vorn konunglegu hefnd og reide.

Datum in Castro nostro Havniensis die beatæ Catarinæ virginis Anno Domini 1478.

Sub nostro Sigillo.

10.

4. Júlí 1480.

á Lundi.

VITNISBURÐR fjögurra manna, að Þorleifr Björnsson hafi beitt

og krafði Hrafn lögmann Brandsson að rannsaka bréf sín um Guðmundareignir og gera sér lög og rétt um það efni, en lögmaðr hafi ekkert svar viljað gefa þar til.

Sýslumannaæfir II, bls. 272, eptir afskript með hendi Jóns háyfirdómara Pétrssonar (d. 1896). Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 262.

Það gjörum vér Egill Grímsson, Arnfinnur Jónsson, Þorlákur Þorkelsson og Þorleikur Gunnsteinsson góðum mönnum viturligt með þessu voru opnu bréfi, að þá er lið-ið var frá hingaðburð vors herra Jesú Christi þúsund fjög-ur hundruð og átta tigur ára á almennilegu Öxarárþingi [mánudaginn næstan eptir Pétursmessu] vorum vér í hjá, að Þorleifur Björnsson beiddi og krafði Hrafn lögmann norð-an og vestan á Íslandi að nefna dóm, yfir að skoða og rannsaka sín bréf, þau er hann hafði af sínum náðuga herra kong Kristiern um það, hvort hann skyldi eigi njótandi verða hans bréfa til síns herra kongsins náða um þá pen-inga, er Guðmundur heitinn Arason og hans kvinna höfðu átt, og öll önnur þau bréf og skilríki þau, er áður greind-ur Þorleifur hafði, svo hann eigi misti sína peninga fyrir lög fram, eptir því sem þeir áður greindur Þorleifur og Bjarni Þórarinsson höfðu þar gjörning um gjört. En áður greindur Hrafn lögmann vildi þar ekki svar til gefa. Og til sanninda hér um settum vær vor innsigli fyrir þetta bréf, er gjört var á Lundi í Lunda(r)reykjadal á sama ári, degi síðar en fyr segir.

11. 18. Oktober 1480. í Koldingborg.

KRISTJÁN konungr hinn fyrsti samþykkir skipti þeirra Magn-úsar biskups og Diðreks Pínings á Guðmundareignum.

Advocates Library í Eidínaborg Collect. FM. 64. 4to (21, 7, 14) með hendi séra Björns Haldórssonar í Sauðlauksdal c. 1770—80. Afskript þar af með hendi Indriða Einarssonar er í safni JSig. 454. 4to bls. 422. Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 258.

Stadfestingarbref um sama efni utg(efid) 1480.

Wij Christiern med Guds nåd et cetera.

giðre alle vitturligt at vij som til forna haver til skrif-
at og biifalat oss elskuleg verduge fadir B(iskop) Magnus
i Skalh(oltti) i Island. og Didrich Pining vor Umbodsmann
yfir allt (vort) land Island at þeir skyldu taka til sig xij bestu
Islenska menn. og ofurreikna og skipta þat gótz og jard-
ir úti þriá parta. sem var forbrotid af Gudmundi Arasyni
til Noregs Crónu i Kong Christophors tjd. sem þat bref ut-
vijsar og ineheldur. þa hefur nu for^{ne} Didrich Pining her
fyrir oss vitnisbref vel forvarad. og besiglt med beskeideña
manna In̄sigle. Gjolfr Hialtason. Einar Þorleifsson. Jon
Sigmundsson. gefid uppá Þingvall uppá vort land Island
lægardaginn epter S(ancti) Petri og Pauli arum epter guds
burd M cd lxxx lydende at for^{ne} verdugur fader Biskop
Magnús og Didrich Pining höfdu til sijn teked xij af bestu
monnum uppá Island og reyknad og skipt þad gotz og jard-
er. sem for^{ne} Gudmundr Arason forbrotid hefur. i þriá parta
epter voro brefs lydelse. som þad útvijsar. og höfudbref þar
af klarlega jñeheldur. hvilket Vijtñsbref med sýtt höfud-
bref vij hafum nu stadfestit og fullburt. og med þetta vort
opid bref stadfeste og fullburde vid fullre magt at blija
æfinliga.

Datum in Castro nostro Coldingeburgi S(ancti) Lucae
Euangeliste Anno 1480.

12.

17. August 1484.

í Flatey.

VITNISBURÐR Guðna Jónssonar og þriggja annara um svik,
ásælni og yfirgang Didreks Pínings, Henreks Mædings, Pétrs
skyttu og fleiri Píningsmanna við enska kaupmenn, bæði frá
Byrstofu (Bristol?) og Hyl (Hull), og um ránskap Englend-
inga, sem af því hefði leitt.

Eptir blöðum á pappír í Landsskjalasafni, sem komin eru 28. Júní
1901 frá Breiðabólstað í Fljótshlíð og eru rituð um 1750.

Um Didrek Píning Vitnesburdur.

Þad gjerum vier Gudne Jónsson. Jngemundur Finns-
son. Hafliðe Skúlason og Biörn Helgason göðum monnum

viturlegt með þessu voru opnu briefe. að vær heyrðum soddan rikte og orðtók af öllum almuga á Jslande um þat sem kom til með Didrek Pining og Ængelskum kaupmonnum. sem láu á Båtendum er voru af Byrstofu. gulldu þeir sín seckia¹⁾ giöld. Ænn þar epter var sagt. að þeir hefðu vered svikner í riette tru af Pining og Heinrik Mæding hañs fovita. Petri skyttu. Lodvik og fleirum óðrum þeirra fylgiurum.

Þar epter kom skip af Hyl. var þú sagt. að þar ut af være sender ij ærleger kaupmenn. er so heita Tumas Bucklare og Jacob Spenser. að fa hafner af Pining. enn sagt var. að hann hefde sent sitt fólk fram í vegenn. og láted skammfæra þú og þiskattad af þeim .xl. halfstykke klædes. c stycke lerept. vij dufladar hufur. þar epter kom skip af Lundun í Vestmanna Æyiar. kom þar þú fovite Pinings Biörn Oddsson og tók af þeim seckia¹⁾ giöld. enn gaf þeim brief Pinings vegna. að þeir skyldu vera með fri. og kaupslaga hvar þeir villdu í landid. Ænn er þeir komu í Grindavík. þú voru þeir þegar svikner. og kugad af þeim allt það í skipinu var. klæde. lerept. salt. og þar epter vard skipid af Lybiku að leysa þú út með lest ól. og lest miöl og lest smiör. so og var sagt fyrer sannende. að iiij af Jslensskum bændum af Vestmanna Æyium fóru til Pinings með þeim bodskap af Ængelskum. og eige sidur fyrer sina bæn og almugans vegna í Vestmanna Æyium að Pining skyllde aptur leggia það minna skipid tómt. sem hann hafde láted taka fyrer þeim á Båtendum. so þeir være þá þar epter með fri og mak vid landsfólkid. Ænn fyrer það að það fieckst ecke af Pining. þú reyfðu þeir allar Vestmanna Æyiar. og víðar annarstaradar. So og heyrðum vier sagt. að menn Pinings hefðu fared ospaklega nu í sumar bæde um qvinnafar fyrer utan þeirra vilia. og so um peninga bændanna. að þeir hefðu þú haft fyrer utan þeirra vilia.

Og til sannenda hier um setium vær fyrrgreinder menn vor Jnnsigle fyrer þetta brief giört í Flatey þridiudaginn næst-
añ epter Assumtio Sanctæ Mariæ. M. cccc. lxxx og iii ær.

¹⁾ Sekta, hdr.

13.

[fyrir 1490].

TRANSSKRIFTARBREÐ.

AM. Apogr. 1668. — AM. 381. Fol., afskrift á pappir. Helgi prestur Magnússon er dáinn fyrir 19. Apr. 1490. Sbr. Dipl. Isl. VI, bls. 317.

Það giörum vier Helge prestur Magnusson. Jon Jons-son og Helge Arnason godum monnum viturligt með þessu voru opnu briefe. að vier höfum sied og yferlesed svo lat- ande maldaga (vm) landamerke i millum Hofstada ér liggur i Miklholtz kirkiu sokn og klaustursens jarda a Helga- felle sem hier epter skrifad stendur.

[Hér kemr skrá um landamerki Hofsstada og Lágafells frá c. 1380, DI, III, Nr. 292¹⁾].

14.—15.

[1491—1518].

MÁLDAGI Skeggjastaðakirkju á Ströndum, ásamt landamerkjaskrá.

Nú fylgir hér í safni þessu eptir um hríð flokkur af máldögum frá dögum Stepháns biskups Jónssonar í Skálholti, þó þeir máldagar einir, sem ekkert ártal stendr við í handritunum, svo að árfærsla þeirra er ó- vís, og hefir því þótt óhættast að heimfæra þá að eins til biskupsæfi hans, án þess að fara frekar út í að gizka upp á ártöl. Árfærslan stendr hér og á litlu, og það lítið, sem verða kynni til stuðnings í þá átt, skýrist betr smám saman, þegar allar bréfagerðir frá þessum tímum eru komnar í ljós. Hins vegar er öllum þeim máldögum Stepháns biskups, sem handritin árfæra, skipað til sætis hverjum við sitt ár. Slíkt hið sama þeim máldögum, sem að einhverju leyti urðu miðaðir við eitt- hvert ár eða af öðrum ástæðu, þótti fara betr á að skipa annarsstaðar en í þenna flokk, þótt þeir virðist vera frá tímum Stepháns biskups.

Aðalheimildirnar að öllum máldögum frá tímum Stepháns biskups eru handrit þau, er nú verða talin:

I. AM. 257. 4to; er það skinnbók og frumrit að máldögum, það sem hún nær, en bæði er hún orðin skemd af fúa og úr henni glatað. Afskrift af öllum máldögum Stepháns á þessari bók, eins og hún nú er, er meðal fornbréfaafskripta Árna Magnússonar Nr. 2651—2694 með eigin- hendi Árna sjálfs, og farast honum svo orð um afskrift sína: „Accurate collatum og liggur i orden epter pergamentet. Er allt Stephans bisk ups og með hans skrifara hende i pergamentsblöðunum“. Allir þeir

¹⁾ Niðrlag transskriptsins vantar, og hefir aldrei verið skrifað hér.

máldagar, sem hér eru teknir eptir þessari bók, eru því rétt eignaðir Stepháni biskupi.

II. AM. 263. Fol., sem er máldagabókin gamla frá Skálholti, rituð á pappír fyrir Odd biskup Einarsson 1598, sem þrúskilega hefir verið notuð áður í þessu safni. Er á henni fjöldi afskrípta hinna sömu máldaga sem í skinnbókinni, er fyrri var getið, og hafa þeir verið ágætir til stuðnings við skinnbókina og henni til uppfyllingar, þar sem úr var fúnað. Auk þess heldr bók þessi marga máldaga Stepháns, sem ekki finnast á skinnbókinni, og tilgreinir hún þá opt, að þeir séu eptir hann („Stephánsmáldagi“); eru allir slíkir máldagar því réttilega eignaðir honum. Þá inniheldr hún og enn mikið af máldögum, sem hún annaðhvort kallar „gamla“ máldaga eða þá merkir að eingu, en sem þó sumir reynast með vissu vera frá dögum Stepháns biskups, og aðrir líklegir til þess eptir samanburði við aðra máldaga og af ýmsum deilum.

III. Máldagabók biskupsskjalasafnsins hin gamla (áður í Landsbókasafni 268. 4to = D 12) rituð 1601 af Bjarna Marteinsyni, sem óteljandi sinnum hefir notuð verið við þetta safn. Það, sem er einkennilegast við þessa bók hér er það, að hún setr ártal ýmist „1552“ eða „1553“ við ýmsa af þeim máldögum, sem sjálfir sanna það, að þeir sé frá dögum Stepháns biskups, og mun standa svo á því, að þeir hafa verið hér teknir eptir afskrípt frá dögum Marteins biskups.

IV. AM. 259. 4to; er sá kafli þeirrar bókar (bl. 132^a — 137), sem hér er um að gera, ritaður um 1600, og heldr að eins afskrípt af Stephánsmáldögum kirkna í Austfjörðum, og mun hún stafa frá Ólafi prófasti Einarssyni, þegar hann var í Skálholti hjá Oddi biskupi bróður sínum, því að svo segir sira Jón Haldórsson í Hitardal: „Sira Ólafur Einarsson skrifaði út úr máldagabókum í Skálholti kirknamáldaga í Múlaþingi . . . árum áður en herbergin brunnu Anno 1630“ (Landsb. 107. 4to bls. 481). Aftan við Kirkjubæjarmáldaga „á Útmannasveit“ stendr í handritinu þessi klausa: „Þessar fyrrskrifader maldagar eru skrifader epter eirne maldagabok. sem Þordur Gudmundsson logmadur liede eirnu vetur til Skalholltz frá Hviðjarvöllum“. En aftan við Þvottármáldaga stendr: „Nota. Anno domini 1554 voru þetta eigner Beneficiorum j Austfiarda Sýslu. ä nillum Helkunduheidar og Lonsheidar. sem fyrrskrifad stendur“. Kemr hér því hið sama fram og í næstu bók á undan. Eru þetta þó alt Stephánsmáldagar, og margir þeirra einmitt ýmist hinir sömu, sem standa í sjálfu frumriti Stepháns biskups, eða þá hinir sömu og þeir, sem kallaðir eru skýlaust Stephánsmáldagar í AM. 263. Fol.

V. AM. 238. 4to, Bessastaðabók, skrifuð um 1570 að nokkru leyti af Vigfúsi sýslumanni Jónssyni á Kalastöðum (d. 1595). Á þeirri bók eru nokkrir máldagar úr Þverárþingi og Kjalarnessþingi, sem virðast vera frá tímum Stepháns biskups, eða litlu síðar.

VI. JSig. 143. 4to. Á þeirri bók (Garðabók) eru margir máldagar,

þar á meðal nokkrir frá dögum Stepháns biskups, ritaðir um eða litlu eptir 1600.

VII. Landsbókasafn 108. 4to, sem er skjala- og máldagabók frá síra Jóni Haldórssyni í Hítardal. Er á henni fyrst með hendi síra Jóns langr máldagabálkr frá dögum Stepháns biskups, og er þar í bæði mart, sem stendr í frumbók máldaganna, og svo ófátt, sem hvergi finst, nema hér. Bendir það til þess, að afskript síra Jóns sé gerð eptir gamalli afskript af frumbókinni, meðan hún var miklu fyllri en um daga Árna Magnússonar og nú. Þá eru aptan við bók þessa (bls. 559—568) með ágætri hendi (að því er virðist Steingríms biskups) frá öndverðri 19. öld allmargir máldagar frá ýmsum tímum, og þar á meðal nokkrir frá tíð Stepháns biskups. Eru allir þessir máldagar kallaðir hér „Kyrkna máldagar efter Bók skrifadre 1606“, og aptan við Skógamáldaga undir Eyjafjöllum, sem tekinn er eptir máldagabók Gísla biskups Jónssonar, stendr: „Þesse máldage er skrifadur efter Øræfabók“.

VIII. Máldagabók Biskupsskjalasafnsins (Vilchins og Gísla máldagi), kölluð þar ádr 2. 4to. Á henni eru á bls. 137—141 ritaðir með hend frá c. 1750 nokkrir máldagar, og fyrir þeim sagt: „Þesser epterskrifader Kyrkna maldagar voru skrifader a nockrum blöðum epter Vilchins bok oc Visitatiu bok herra Gísla Jónssonar, sem er i Skalhollte“. Eru í þessum flokki allmargir máldagar Stepháns biskups. Þá koma á bls. 141—145 máldagar með hendi frá c. 1750 ritaðir eptir bréfabók Sigurðar lögmans Jónssonar (d. 1677): „Þesser epterfilgiande Kirknamáldagar eru skrifader epter brefabok Lögmansins Herra Sigurdar salnga Jonssonar“. Í þeim flokki eru einnig nokkrir Stepháns máldagar.

Í fleiri handritum en þessum finnast máldagar Stepháns biskups ekki í neinni heild, heldr stöku máldagi á stangli hér og hvar (svo sem í Landsb. 107. 4to), og er þess þá getið hér við hvern þeirra.

Þess er að geta um Austfjarðamáldagana sérstaklega, að eiginlega eru eingir þeirra eldri en frá 1493, nema þeir sem gerðir kunna að vera í umboði biskups, því að það ár visiteraði Stephán biskup fyrst Austfjörðu. Vestfirði sýnist hann og hafa visiterað fyrst 1492. En Suðrland sýnist hann hafa visiterað strax á fyrsta ári biskupsdóms síns 1491.

I.

AM. 263. Fol., bls. 2, skr. 1598. Sýnist vera Stepháns máldagi.

gamall maldage.

Kirkian að skeggiastodvm a strondvm a heima land. eina ky. xxij ær. sterkann sexæring. kalek oc messoklædi. þar vndir liggia xij kot.

II.

Landsb. 268. 4to bl. 140b skr. 1601. — Landsbókasafn 107. 4to bls. 433 „Eftir gomlu kvere skrifudu i Skalholti 1601“ (=268. 4to). Þessi máldagi mun vera frá dögum Stepháns biskups.

Skeggiastadir¹⁾.

Jtem²⁾ Suo felldann reikniþing á kirkian a skeggiastodum sem hier steindur.

jn primis. iij. kugilde oc þar er j ein kyr.

skip alfærtt med arum oc styre. oc einn kapall³⁾.

Enn lanndareign a stadurinn vr merkesteine oc j rangarлак. jtólulauzann reka vr ránngarлак oc rettsýne framm j griothlijdir oc suo lanngt framm sem sambydur korckudalzatne hálfa oc halft diupavatn oc þadann riettsýne austur vñ þverr skarafioll j huñdzvatz hrygg framarliga oc hálft huñdzvatn. allar tungur yfir j holkñd. vervist oc skipgonngu j litlu to j hafnar lannde.

16—17.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Refstaðakirkju i Vopnafirði.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2690 með hendi Árna. — AM. 263. Fol. bls. 3, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 133b, skr. c. 1600.

gamall⁴⁾.

Kirkia⁵⁾ a refsstodvm er helgvd gudi oc sancto⁶⁾ laurencio. sancto olauo oc sancte cecilie virgini.

er kirkiudagur þar [sunnudag hinn⁷⁾ næsta⁸⁾ fyrir laurenciusmesso.

II.

AM. 263. Fol. bls. 4, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad Refstodvm a heimaland alltt oc xj^c kot ad

¹⁾ „maldage og Landamerke Skeggiastada i Austfjordum“ 107. ²⁾ sl. 107. ³⁾ kapal 107 ⁴⁾ 263; Refstader 259. ⁵⁾ kirkian 263, 259; ⁶⁾ sancti 263. ⁷⁾ [sunnudaginn 259. ⁸⁾ næstann 259.

auk: hvn a vj kyr. lxx asavdar: v kapla til framtals: ij navt gomvl: ejtt hvndrat j koste. hvndrad j virdingarfie: oc ad auk flogra skiolna ketill: oc skip lijtid oc lasid: jtem jnnann kirkiv j kalek: ein messoklædi: þar vnder liggia viij bæier oc fellur nv xl alner.

18—19.

[1491—1518].

MALDAGAR tveir Hofskirkju í Vopnafirði.

I.

AM. 268. Fol. bls. 4, skr. 1598. Sbr. bréf frá 24. Aug. 1500.

Stephans maldage.

Kirkian ad hofe a heimaland alltt: þar til lxx^c j fasta eign. xx kugilldi oc xij kapla klifbæra: busgagn oc elldz-goggn sem þui bui þarfast: jtem jnnan kirkiv iiij kalekar: iiij messoklædi: ein kantara kapa. v kluckur: ein korbialla: þar liggia til xxvj bæier: þar fellur nærri halft annad hvndrad.

II.

Landsb. 268. 4to bl. 140b, skr. 1601. — Landsb. 107. 4to bls. 433 (séra Jón í Hitardal, eptir 268 4to).

Hof j vopnafirde¹).

Þesse er maldage oc reiknījngur kirkiunnar ad hofe j vopnafirde.

J fyrstu x kyr. lx ásaudar. vj. kaplar klýfbærir. skip alfærtt.

Jtem jnnann gattä j þarfligum penijnnguū j elldz-gogñ-ūū oc busgagñe sem þetta bu verdi vel hialpligt. hier med iiij sængur alfærar. smidiu alfæra. suo og á kirkian ij xij huñdrada jardir oc vj huñdrada jardir ij oc iiij vj huñdrada kot. á lañganese oc eru til litlrar leigu býgd²) sakir hardeñda oc grasleysis. eckjrtt kugilldi med þessare jordu neirñe.

Er þesse maldage oc rejkñījngur rett eptir jnnsigludu

¹) maldage Hofskirkju í Vopnafyrde 107 ²) bygd, bæði.

breffe herra Stepháns godrar minnijngar biskups skalholtsensis.

20—21.

[1491—1518].

MALDAGAR tveir Möðrudalskirkju á Fjalli.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2688 með hendi Árna.
— AM. 263. Fol. bls. 1., skr. 1598.

gamall maldagi¹⁾.

Kirkia sancti petri apostoli i modrvdal a fialle a allt heimaland med gognvm oc gædvvm.

Jtem v. kyr oc xij. ær. oc þar til eitt. c.

Jtem cccc. i koplvm.

Þangad heyra til þeir bæer sem liggia i hinvm efra jokulsdalnum ad tivndvm oc lysitollvm.

Kirkian a kalek oc messukledi.

II.

AM. 262. Fol. bls. 1, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad modrvdal á fialle á heimaland alltt: viijc kot: v kyr oc viij asavdar kvgilldi: iij hesta klifbæra oc iij hestamædur: jnnan stoks halft annad hvndrad j metfie: jnnan kirkiv einn kalekur: ein messoklædi: iij koparstikur: ij kluckur: j bialla: þar vnder liggia iij bæier: þar fellur nv nærre v avrvvm.

22.

[1491—1518].

MALDAGI bænhússins á Þorbrandsstöðum í Vopnafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2667. — AM. 263. Fol. bls. 98, skr. 1598.

gamall maldagi²⁾.

Bænhusit a þorbrandzstöðvm j vopnafirde j hofs kirkin sokn a eina ku oc eitt asavdarkugillde.

¹⁾ 263; Mödrudalur 259 ²⁾ 263.

þar skulu syngiazt tolf¹⁾ messur hvert ar oc gialldazt presti sex²⁾ aurar j tidaoffur.

23.

[1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Búastöðum í Vopnafirði.

AM. 257. 4to skinnb. samtíða. — AM. Apogr. 2667. — AM. 263. Fol. bls. 98, skr. 1598.

gamall maldagi³⁾).

Jtem⁴⁾ bænhús æ Buastöðum i sömu kirkiusokn a tuau kugillde.

þar skulu syngiazt tolf messur. gialldazt presti sex aurar i tidaoffur.

24—25.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Hofteigskirkju á Jökulsdal.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2689. — AM. 263. Fol. bls. 5, skr. 1598. — AM. 259. 4to, bl. 133_b — 134_a, skr. c. 1600.

Biskups Stephans maldage⁵⁾).

Kirkia sancte Marie i Hofteigi i jökulsdal a heimaland allt. viij. kyr. lx. asaudar. viij hesta. oc iiij hross. oc. ccc. i metfe innan gatta. jtem kalek oc messokledi. lagasongvabok oc nockrar bækur adrar. fell nidr porcio oc mortuarium vnder sira paal fyrir kirkiu vppgiord. vigdi biskup steffan kirkiuna oc skipadi hennar kirkiudag ad hallda sunnudag⁶⁾ hinn næsta⁷⁾ epter assympcionem beate⁸⁾ marie virginis.

II.

AM. 263. Fol., bls. 4, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad Hofteige a heimaland allt: vje kot: ve fadma fiorv j vopnafirdi: vj kyr til tals: iiij asavdar kugilli: je metfe: jnnan kirkiv: einn kalek: ein messoklæde: ij smakluckur. þar liggia vnder v bæier: þar falla vj avrar.

1) xij 263; 2) vj 263; 3) 263; 4) sl. 263; 5) 263; Hofteigur 259. 6) sunnudaginn 259 7) næstan 259 8) sanctæ 259.

26—27.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar í Kirkjubæ „á Útmannasveit“
(í Tungu).

I.

AM. 257. 4to skinnb. samtíða. — AM. Apogr. 2664. — AM. 263. Fol. bls. 5, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 137a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Med kirkiunne í Kirkiubæ a Vtmannasveit. xx. kyr. xj. asaudar kugilldi. vij. c. í gældum navtvm. oc. cc²⁾ í gældum savdvm. vj. hestar. iiij. hross. ccc. í metfe.

II.

AM. 263. Fol. bls. 5, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkiubæiar stadar kirkia a heimaland alltt lxvj^c j jordv: xxxij kugilldi: iij navt gæld: iiij veturgomvl: xxiiij sauder veturgamler: v: kaplar klifbærer: vc junann stoks: jtem jnnan kirkiv ij kalekar: iij messo klædi: iiij kluckur: þar liggia til xvij bæier: þar fellur nær halft annad hvndrad.

28—29.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar á Eiðum í Útmannasveit.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2673. — AM. 263. Fol. bls. 7, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 136a, skr. c. 1600.

Stephans maldage.³⁾

Kirkia sancti Nickulai a eidum a. xxx. hundrada j heimalandi. oc. x^c. í holi. xij^c. í ormstodum. oc vc þuridarstadi. grof. iij^c. jtem a kirkian xviiij. kugilldi oc iiij. kapla.

II.

AM. 263. Fol. bls. 7, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad Eiðum: a xxx^c j heima lande. oc nær xl^c

¹⁾ Kirkiubær 259 ²⁾ iij^c 263, 259 ³⁾ 263; Eidar 259.

ad auk j fasta eign: xx^c j kugilldvm og odrvm peningvm:
jnnan kirkiv ij kaleka: iij messoklædi: vj kluckur: nockur
onnur god ornamenta: þar liggia vnder x bæier: þar fellur
ije.

30. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Hjaltastöðum á Útmannasveit.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132a—b, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Kirkian ad hialltastodvm a heimaland alltt: v. ku-
gilldi: c j koplvm. nær iij^c jnnan stoks: j metfe: jtem: jnn-
an kirkiv einn kalek: ein messoklædi: þar liggia vnder. xix.
bæier: þar falla lx alner.

31. [1491—1518].

MÁLDAGI Njarðvírkkirkju í Borgarfirði.

AM 263. Fol. bls. 8., skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad niardvijk a xxx^c j heimalandi: jnnan kirkiv
god messoklædi: og kalek: heima manna gropt.

32. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Mýrum (Desjarmýri) í Borgarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132b, skr. c. 1600.

Stephans maldage²⁾.

Kirkian a mýrvm j Borgarfirði a heimaland alltt suo

¹⁾ Hialltastadur 259. ²⁾ Desiarmyre 259.

oc med frijdv og ofrijdv x^c. jtem jnnan kirkiv: kalek: ein messoklædi: þar vnder liggia x. bæier: oc fellur vj aurar.

33. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Húsavík í Borgarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad husavijk a xvjc: jord med vijkvnm: jnnan kirkiv messvklædi alfær: sterkan kalek: ij kluckur: og biollv.

34. [1491—1518].

MÁLDAGI Klifstaðakirkju (Klyppstaðakirkju) í Loðmundar-
firði.

AM. 263. Fol. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132^b, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Kirkia ad klifstodvm a heimaland alltt. vj kvgilldi: og j²⁾ kapal: jc innan stoks: innan kirkiv ein messvklædi: þar vnder liggia vj bæier: og falla v. avrar.

35.—36. [1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Dvergasteinskirkju í Seyðisfirði.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. 263. Fol. bls. 10, skr. 1598.—
AM. Apogr. 2678. — AM. 259. 4to bl. 134^b—135^a skr. c. 1600.

Stephans maldage²⁾.

Mariu kirkia a duergasteine a so mikit i landi sem presti heyrer. vij. kyr. xxxvj. ær. Hialmarstrond alla mille

1) Klifstadir 259. 2) eirn 259. 3) 263; Dvergasteirn 259.

Hialmar oc Grimkelsgils. reka mille Hamarsnes oc Gullsteins. reka mille þoresvogs oc sudrad staale¹⁾. þridiung i aullum uidreka [uidreka²⁾ fyrir kolstada landi til selar. oc halfan matreka. fimm aura af Brimnese. skal halftt hafua þat prestr en halft bondi. kirkian a vervist a slettunausti med aullum aflutningi. skogarteig mille vikrar skala oc Brimnes³⁾ marks. þangat liggia under. x. bæir ad allre skylldu. eru þar i þriu bænhus. takazst. vj. aurar af tveimur. En⁴⁾ x. aurar af eino. þar skal vera prestur. þar hefer verit ad gaumlu. kluckur iij. ellbera⁵⁾. messuklædi ad auk hokul. slopp. likakrak. refel stubbar. ij. kross einn. mercki. ij. half morck i bokum. krokstiku eina med iarn. þar hefir fallit i porcionem morck vpp a nockur ar.

II.

AM 263. Fol. bls. 8, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad duergasteini a vje kot: myklar jtokur og reka. v. kvgillde. jnanan kirkiv messvklædi: þar liggia til iij bæier: þar falla vij alner.

37.

[1491—1518].

MALDAGI Ásskirkju í Fellum.

AM. 263. Fol. bls. 6, skr. 1598.

gamall maldage.

Kirkian ad Asi a xij kugilldi: og cc. þar til. xxije j fasta eign. jnanan kirkiv messvklædi: kalek: kluckur: þar liggia vnder viij bæier: þar fellur hvndrad.

¹⁾ stalle 259. ²⁾ sl. 259. ³⁾ Bruuness 259. ⁴⁾ b. v. 259. ⁵⁾ eldbera 263, 259.

38.—39.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar á Valþjófsstöðum.

I.

AM. 257. 4to skinnbók samtíða mjög rotin. — AM. 263. Fol. bls. 6, skr. 1598. — AM. Apogr. 2681 (eptir 257). — AM. 259. 4to bl. 134b, skr. c. 1600. — Biskupskjalasafn, kallað fyrrum 2. 4to, skr. c. 1750.

gamall maldage¹⁾.

[Jtem²⁾ kirkia³⁾ a valþjófsstað⁴⁾ [giord fyrir lxc. en þar þotti⁵⁾ bresta a hana [xxc⁶⁾ ef hun skyllði vera [sæmiliga standandi. jtem stadurinn⁶⁾ inne⁶⁾ med uthusum⁷⁾ oc físum var gior [fyrir⁸⁾ hundrat hundrada xij [rætt⁸⁾ oc⁸⁾ xij^c þar⁹⁾ til ad auk.

II.

AM. 263. Fol. bls. 6. skr. 1598. — AM. 259. 4to bls. 132a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁰⁾.

Kirkian ad Valþjófsstað a heima land alltt og ad auk lxc j fasta eign: xxij kugilldi: viij hesta: iiij hross med ij tuævetrum: xij^c j metfe. jnnan kirkiv kalek veikann: ein¹¹⁾ god messoklædi: ij onnur: þar liggia vnder xj bæier. þar fellur nærri hvndrad.

40.

[1491—1518].

MÁLDAGI Vallaneskirkju á Völlum.

AM. 263. Fol. bls. 7, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹²⁾.

Kirkian ad Vallanesi á xxv kvgilldi. xc¹³⁾ metfe: iiij^c j

¹⁾ 263; Valþjófsstaður 259; Valþjófsstaða kyrkiu maldage B2. ²⁾ var, b. v. B2. ³⁾ [fúid úr 257. ⁴⁾ Valþjófsstaðum 263. ⁵⁾ [fúid úr 257. ⁶⁾ jnare 263, 259, B2. ⁷⁾ vtehusum 263, 259, B2. ⁸⁾ enn B2. ⁹⁾ þa B2. ¹⁰⁾ Valþjófsstaðir 259. ¹¹⁾ eira 259 (en lætr það þó eiga við messuklæði). ¹²⁾ Vallanes 259. ¹³⁾ vc. 259.

koplvn. viij savdi veturgamla: jtem jnnan kirkiv: ij kaleka: þridia miog lijtinn: iij messvklædi: þaxtur jarn: eirn sloppur: og kantarakapa: þar vnder liggia xj bæier: þar fellur nv halft annad hvndrad.

41.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Ketilsstöðum á Völlum.

AM. 257. 4to skinnb. samtíða. — AM. 263. Fol. bls. 99, skr. 1598. — AM. Apogr. 2682. — Biskups-skjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750. Sbr. bréf frá 23. Aug. 1500.

Maldage kirkiunnar a Ketilstaðvm j fiotzdalshierade. Stephans maldage¹⁾.

Kirkia sancti andree apostoli a ketilsstöðum a voll[vm j] fiotzdalsheradi a fiogra hvndrada reka [er] heitir ketilsstada sandur. oc liggur i mille [Stein[vadz] sandz²⁾] oc hialltastada sandz. Jtem a hvn iij. [kyr og] xij. ær oc hvndrads hest. þar skal³⁾ syngia annan hvern helgann dag þa þingaprestur er i Vallanesi. oc skal giallda presti .ij. merkur i kaup. þar takazt heima tiunder oc lysitollar bonda⁴⁾ oc husfreyv. oc þe[irra] m[anna] er þav hallda a sinn kost. þar ma hion saman vigia. born skira. oc konur i kirkiu leida.

42.—43.

[1491—1581].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar í Mjóafirði.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2672 með hendi Árna. — AM. 259. 4to bl. 136a, skr. c. 1600.

Mjóafjörður⁵⁾.

Mariukirkia i miöfafirde a. x. hundrud i heimalandi og .ccc. i reykium. og þar til xiiij. kugilldi.

¹⁾ AM. 263. Stephans maldage sl. B 2. ²⁾ Steinuorðn B 2. ³⁾ a ad B 2. ⁴⁾ eyða í B 2. ⁵⁾ 259.

Jtem .xiiij. hundrud i sina porcionem uppa .xxx. aara.

Jtem a kirkian þar fiordung i steinsnesreka¹⁾. og ska[la]-vist²⁾ og³⁾ ellibrand sem skipuerium næger.

II.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad mioafirdi a xx^c j heimalandi: liggia þar vnder vj bæier: þar fæst eingin tijynd.

44. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins í Steinsnesi í Mjóafirði.

AM. 257. 4to skinnb. samtíða. — AM. 263. Fol. bls. 98, skr. 1598 — AM. Apogr. 2668.

Gamall maldagi⁴⁾.

Bænhusit æ steinsnesi i miofafirde [i fiardar kirkiu sokn⁵⁾ æ tuær kyr oc tvo asaudar kugillde oc friduirt hundrat.

þar skulu syngiazt fiorar messur oc .xx. æ tolf man-ðdum. oc giallda presti xij. aara i kaup.

þar skal mega skira börn oc primsigna. leida konur i kirkiu oc vigia saman hion.

45. [1491—1518].

MÁLDAGI hálfkirkjunnar á Eyvindará.

AM. 257. 4to skinnbók fúin. — AM. Apogr. 2671. — AM. 263. Fol. bls. 99 skr. 1598.

Stephans maldagi.

[Halfkirkia sancte Thome] archiepiscopi a eyvindara eignazt [x^c j heima] landi oc v. kugillde. jtem fim hundrud

¹⁾ Steinsnesreka 259. ²⁾ skipavist 259. ³⁾ sl. 259. ⁴⁾ 263; ⁵⁾ [sl. 263.

[j porcionem]. vppa .xxx. vetra medan kodran bondi jons-son hefer halldit.

46.—48.

[1491—1518].

MÁLDAGAR þrír kirkjunnar á Skorrastað i Norðfirði.

I.

AM. 257. 4to skb. santiða. — AM. Apogr. Nr. 2666. — AM. 263. Fol. bls. 9, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 137^a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹).

Kirkia sancti Laurentij a skorrastodum i Nordfirði a jordina kirkiubol i Reyðarfirde. er sira halle magnusson gaf halfa enn luckte halfa i porcionem. kirkiunne²) þar.

II.

AM. 263. Fol. bls. 10, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 134^a, skr. c. 1600. — Biskupsskjalasafn 2. 4to afskr. c. 1750.

Skorastadur. Stephans maldage.

Jtem gaf sera halli magnusson halfa jordina kirkivbol j reidarfirði: kirkiv sancti Laurentij: a skorastad j nordfirði: til æfinligrar eignar: enn halfa gallt hann kirkivne þar j porcionem.

III.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132^b, skr. c. 1600.

Stephans maldage³).

Kirkian ad skorastodvm a heimaland alltt: xx kvgilldi oc halft annad hvndrat j gellde. iij hross klifbær: xc j metfe: xvc j jordvm: junnan kirkiv: iij messvklædi alfær: einn kalekur: silgia lytil med silfur oc lytid silfur niste: koparstika: þar liggia til xij bæier: falla vj avrar.

¹) 263; Skorastadur 259. ²) kirkivunnar 263. ³) Skorastadur 259.

49. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Hallormsstöðum í Skógum.

AM. 263. Fol. bls. 6, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132^a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹).

Kirkian ad hallormstodvm a heimaland alltt. xvij kugilldi: ejtt gellðfiar hvndrad: j kotlvvm iije jnnann stoks: jtem: jnnan kirkiv: ij kalekar veiker: ij messoklædi: stor jarnstika. ein kantarakapa: baxtur jarn: iiij kluckur og j bialla. J jordvm lxc²). þar liggia vnder iiij bæier: þar falla vj avrar.

50. [1491—1518].

MÁLDAGI Þingmúlakirkju í Skriðdal.

AM. 263. Fol. bls. 7, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132^a, skr. c. 1600.

Stephans maldage³).

Kirkian ad mula a heimaland alltt: v: kyr: xxvj ær: jc jnnan stoks: jnnan kirkiv kalek: messoklædi: baxtur jarn: xlc j fasta eign: þar liggia vnder viij bæier. þar falla nærri viij avrar.

51. [1491—1518].

MÁLDAGI Hólmakirkju í Reyðarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598.— AM. 259. 4to bl. 132^b, skr. 1600.

Stephans maldage⁴).

Kirkian ad holmastad: a heimaland alltt: skip gamalltt: xx kvgillde: ij hross klifbær: jnnan kirkiv tuenn messoklædi lasinn: kalekur lasinn: ij Alltariss skrvdar: ij kluck-

¹) Hallormstader 259. ²) xlc 259. ³) Mule 259. ⁴) Holmastadur 259.

ur: og ein þialla. vaxtur jarn: xxiiije j jordvm: þar liggia til xvij bæier: oc fellur nv viij avrar.

52—53.

[1491—1518].

MALDAGAR tveir kirkjunnar á Kolfreyjustað í Fáskrúðsfirði.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2665. — AM. 263. Fol. bls. 9 skr. 1598. — Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr. frá c. 1750. — AM. 259. 4to bl. 134_a (= a) og 137_a (= b), skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾

Kirkia sancti sexti²⁾ episcopi a koltreyiustad a viij kyr oc lx. asaudar. tvevetran gridvng. xij. saudi veturgamla. tvevetran sand. oc annann gamlann. ij. hesta oc iij. hross. Jtem luckti sira jon jndridason vj. aura kalek [med silfur fyrir ccc. i³⁾ porcionem.

II.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132^b—133^a skr. c. 1600.

Stephans maldage⁴⁾.

Koltrýivstadar kirkia a heimaland alltt: viij kyr: lx asavdar. v kapla klifbæra: ix savdi veturgamla: einn gamlann oc annan tuævetrann: jnnan stoks vj trog: vj smakerold: eitt xxx skiolna keralld. ij ketilhroof vond. sexæringur forn: hvn a vj hross: skogarteig j kapteygiarland⁵⁾. jtem fasta eign: iiij kot: oc halft kot vid kong: þridivng j ollvm reka: hvad sem a ber millvm Gardzár⁶⁾ og hrvnaár. jtem lamb til abyrgdar hvertt ár: þar liggia til xv bæier: þar fellur . . .⁷⁾

¹⁾ 263. Maldage Koltrýustada kyrkiu B 2; Koltrýjustader (—dur, b) 259. ²⁾ Sexti 259. ³⁾ [i þriu hundrud fyrer B 2, 259^a. ⁴⁾ Koltrýjustadur 259. ⁵⁾ Svo bæði. ⁶⁾ Skardzár 259. ⁷⁾ Skrifarinn (í 263) setr hér milli sviga: „ne[s]cio“, sem ekki stendr í 259.

54. [1491—1518].

MÁLDAGI Stöðvarkirkju í Stöðvarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 133a, skr. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Staudva kirkia a heimaland med vij kvgilldvm: og je þar til j þarfa peningvm: jnnan kirkiv: ein kalekur: ein messoklædi vond: þar liggia til iij bæier: þar fellur vj aurar nærre þetta ær.

55. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Heydölum í Breiðdal.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259 4to bl. 133a, skr. c. 1600.

Stephans maldage²⁾.

Kirkian j heydolvm³⁾ a heimaland alltt. j jordvm: [. . .⁴⁾ xxxvij kvgillde. xij^c j metfe: vj^c j gelldvm savdvm: v^c ⁵⁾ j savdum og gelldvm navtvm: viij kapla klifbæra: jtem jnnan kirkiv: iij kalekar. v. messvklædi. iij kluckur. j bialla: ij kantara kapur: vaxtur jarn: þar liggia vnder xvj bæier oc erv vj: ecki tjuvndader: og fellur nv. v. aurar. Triekirkia lasin. þar skvly vera ij prestar: einn diakne.

56.—58. [1491—1518].

MÁLDAGAR þrír kirkjunnar í Berufirði.

I.

AM. 263. Fol. bls. 9, skr. 1598.

Stephans[maldage].

Kirkian ad Bervfirði a xxx^c j heimalande: oc viij^c ad auk: j fasta eign: þar liggur under eirn bær.

¹⁾ Staud 259. ²⁾ Eydaler 259. ³⁾ Heydölum (hér) 259. ⁴⁾ [hér er eyða fyrir 1/4 úr línu í 259. ⁵⁾ 259; og (?) 263.

II.

AM. 263. Fol. bls. 10. skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 134. skr. c. 1600. — Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750.

St[ephans maldage]¹⁾.

Sancte Olafs kirkia j Bervfirdi: a halft heimaland oc xij^c jord. jorvijk²⁾: og adra jord kielldvskoga vjc: jtem a kirkian iiij^c j jordenne Skæla²⁾: er sera Sveirn gaf. jtem a kirkian x kyr oc lx asaudar: ij hesta: oc j hross.

III.

AM. 263. Fol. bls. 11 skr. 1598. — Landsb. 268. 4to bl. 134—35, skr. 1601.

Berufjordur [gamall maldage³⁾].

Olafs kirkia j Bervfirdi a heimaland halft: þangad liggia ad song og allri skylldv ij bæier: a Bervfiardarströnd: þeir sem þar erv næster: hvn a messvklædi oc kaleki [ij Alltarissklædi: mariyskrift: olafs skrift: jarnstikur ij: merki: lijkakrókur: kluckur ij: sloppur: kantarakapa með salvn: og onnur með bastar(d): skjyrnar sar oc fontklæde: graduale: sequencivbok: samsett a veturinn: de tempore⁴⁾: 1x kyr: lx asavdar: iiij hross eitt gelldfiar kvgilde: vjc⁵⁾ j vorv eda virdingarfee: mofærzla j kelldvskogaland svo mykla sem sa vill er j Bervfirdi er: navstgiord og skipsat a þvfveyre: hvn a hriys ey oc kjdaholm: laugness holm: kalholm: gripe⁶⁾: hroarholm: ædastein: kellingarholm⁷⁾: seglstein: herdibreid: kippisslog⁸⁾. þangad liggur reki fra nausttoft af vtanverdre valvardar skridv. þar skal vera setvprestur og tekur iiij merkur kaups: jtem lagdi sera stulli til kirkivnnar: nytt Alltarissklædi [oc rexta spialld⁸⁾. porcio ecclesie næstv .v. ar. síðan olafur [hielt] halfur atiandi eyrer: er stendur til reiknings vmm iiij ar: medan Jon Stullvson bio: sem reiknad var: vtan þui minna: ef hann hefur bætt kirkivna¹⁰⁾:

¹⁾ Mældage Sancte Olafs kyrkiu i Berufyrde, B 2; Berufjordur 259 ²⁾ sl. B 2. ³⁾ [263: ⁴⁾ [felt úr 268. ⁵⁾ xvj. Vilch. ⁶⁾ gripne Vilch. ⁷⁾ kellingaholmm 268. ⁸⁾ Kypislaug, Vilch. ⁹⁾ [et cetera 268. ¹⁰⁾ Hingad að orðrétt samhljóða Vilchni.

jtem so ordid var ornamentum kirkiunnar j Bervfirde þa Steingrijmur jslEIFSSON tok vid: enn kodran jONSSON¹⁾ afhente: [psalltare gradall: syngiandi de Sanctis et de tempore: seqvencivbok: gradall a veturinn: samsettur med pistla oc gudzspioll oc oratiur: framan til þaska: hymnabok. lesbok vm langa fostv: ottvsongva bok: fra jONSMESSE: og til Adventv. syngianda commun. brefere: oc vondur kiriall: kanaanum bok: kantarakapa fostudag(!) og ønnur liettari²⁾: messv klædi kostvlig: Alltariss brvn gulllogd [og fordukar nýer: forn hokull: ij Alltarissklædi³⁾].

59.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í „Byrnesi“ (Berunesi) við Berufjörð.

AM. 263. Fol. bls. 9, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad Byrnesi⁴⁾ a xx^e j heima lande: xv kvgillde: jnnan stoks: c med bat. jnnan kirkiv kalekur: messvklædi: ij kluckur: j bialla: þar liggia vnder iiij bæier. þar falla ij avrar.

60.—61.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Hálskirkju í Hamarsfirði.

I.

AM. 263. Fol. bls. 9, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 133a, skr. c. 1600.

Stephans maldage⁵⁾.

Kirkian ad halsi: a heima land alltt. ix kvgillde: ijc j koplvm: halftt annad hundrad j busgognvm: jtem: jnnan kirkiv: kalekur nyr: og annar ljntill. tuenn messvklædi: ein klucka oc bialla: þar liggia til ij bæier og fellur .v. alner.

¹⁾ Kemr við bréf eystra 1465, og hélt Eyvindará í 30 ár fyrir 1493. ²⁾ [felt úr 268. ³⁾ [felt úr 268. ⁴⁾ a: Berunesi. ⁵⁾ Vnderhals 259.

II.

AM. 263. Fol. bls. 10, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 134b, skr. 1600. — Biskupskjalasafn 2. 4to, afskr..c. 1750.

Stephans maldage¹).

Kirkia sancti Andree Apostoli vnder halse j nirdra Alftafirde a allt heima land²). vj kyr. lx. asavdar; iij hesta: oc iij hross.

62.

[1491—1518].

MÁLDAGI Hofstaðakirkju í Múlaþingi (í Álptafirði).

AM. 263. Fol. bls. 9, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 133b, skr. c. 1600.

Steph[ans maldage]³).

Kirkian ad hofstodvm a heima land alltt. x kyr. ll. asavdar. vj savde tuævetra: iiij gellðær: iiij savdi gamla þrevetra: gridvng: iij hesta: v. hestamædur. vj fiordvnga ketil sterckann. annan lytinn ketil: iije jnnan stoks: jtem jnnan kirkiv tuenn messvklædi sterck: sloppur: kantara kapa: ij kalekar: annar lasinn: baxturjarn: ij koparstikur: stor klucka: ij minne: ij litlar biollur: liggia vnder ij bæier: þær fellur xx alner.

63.

[1491—1518].

MÁLDAGI Þvottárkirkju.

AM. 263. Fol. bls. 9, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 133b, skr. c. 1600.

St[ephans maldage]⁴).

Kirkian ad þvottá: a heima land alltt med gognvm oc giædvm: hvn a x kvgilldi: hvndradz hest: og fullrosk-

¹) Vnder Halse 259. ²) er xc, b. v. B 2. ³) Hofstadur austur j Alftafirde 259. ⁴) Þvotta 259.

id hross: oc hvndrad innan stoks: jnnan kirkiv ein messv-
klædi: j¹⁾ kalekur: ij kluckur: þar falla xv alner.

64. [1491—1518].

MÁLDAGI bænþússins á Starmýri.

AM. 263. Fol. bls. 98 skr. 1598. Stendr meðal Stepháus máldaga og mun vera hans. — Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750.

gamall maldagi²⁾.

Bænhusid³⁾ ä starmýre j þvottar þjngvm a ij kugilldi.

65. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Geithellum.

AM. 263. Fol. bls. 99, skr. 1598. — Landsb. 268 4to 134^b, skr. 1601. Þó að við þennan máldaga standi ekki, að það sé Stepháusmáldagi, mun hann þó vera frá hans tímum.

Geithellar [gamall maldagi⁴⁾].

Michaels[kirkia⁵⁾] á geythellum a iiij kyr. iiij asavdar-
kugillde oc ij hross fullroskin.

66. [1491—1518].

MÁLDAGI Bjarnaness í Hornafirði (minnisgrein).

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 1659 með hendi Árna.

Teitur Þorleifsson hafði silfurknappa fra sancto olafó i
biarnanesi. nordur vm land.

Jtem var silfurkross burt hafdr or hornafirdinvm sud-
vr vnder eya[fiöll]

1) eirn 259. 2) sl., B 2. 3) Bænhus, B 2. 4) [263. 5) [sl. 263.

67. [1491—1518].

MÁLDAGI Hoffellskirkju í Hornafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2674 með hendi Árna.
— AM. 259. 4to bl. 135b—136, skr. c. 1600.

Hoffell¹⁾.

Mariukirkia ad hoffelle a halftt heimaland med aullum gaugnum og giædum. vtan pall bondi a þar i omaga vist. er hann keyptte ad magnuse²⁾ bonda i skal fyrir .xijc.

Jn primis suinafell xujc. iord. oc adra xujc. iord setberg. er pall bondi palsson lagde kirkiunne fyrer gamlan reikningskap.

hun a .xiiij. kyr oc attatigi asaudar. eitt fylhross.

Jtem a kirkian fyrir innan sig. ij. messuklædi vond. kalek. alltarissteinn oc alltarisklædi. kross med likneske. annar silffurkross cum reliqviis mariuskriptt. tomaslikneski. gudspialla kross. pals likneski. andreas likneski .iiij. kluckur. messuklæda kista vond.

Þangat liggur vnder krossbær ad tiundum oc lysetollum.

Jtem suinafell oc setberg.

vard kirkian skyllidug pali bonda .xv. aara a hinu þridia hundrade fyrer kirkiu vppgiord {oc bota er giordr hafdi verit af officialis. oc þar til tvau hundrut fyrer ny messuklæde. er hann lagdi nu til kirkiunnar henni til eignar.

68. [1491—1518].

MÁLDAGI Hofskirkju í Öräfum.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2677 með hendi Árna.
— AM. 259. 4to 135a.

¹⁾ 259. ²⁾ „Hier hefur fyrst skrifad vered (i 257) *Jone*. enn sidan corrigerad med sömu hende og sama bleke, og ur *Jone* giort *Magnuse*“ (AM.); *Jone* 259.

Hof j öræfum¹).

Kirkia sancti clementes pape martyris a hofe æ halft heimaland at fornu. oc nu²) þat at auki er margret þorhallzdotter lagdi kirkiunne þar uppi heimalandit fyrir halft skaptafellid er hun kirkian atti til forna. enn greind margret selldi³) burt.

Jtem a kirkian [ein]a ku. xij. ær. xij. vetra gamlan vxa. ij. naut tæuetur. ij. naut veturgömul.

þar hefer fallid mörk i þorcio vm tvö þær þin næstu.

69.

[1491—1518].

MÁLDAGI Sandfellskirkju í Öræfum.

AM. 259. 4to, bl. 135a—b, skr. c. 1600. Stendr hér meðal Stephánsmáldaga, og er án efa frá hans dögum.

Sandfell.

Kirkia j Sandfelle j Litla hierade er helgud gude. jungfru mariu. Sancte Andrese og hinne helgu Aunnu.

Hun á heimaland alltt med gognum og giædum.

Jn primis syngianda kommoñ med lese. og brestur á nockud. Jtem matutinale þe tempore fra festo sanctæ trinitatis til adventum og er þo nockurn partt ecke epter ordine. Jtem matutinale festiuale⁴) fra festo Sancte Johanniz Baptistæ ad Adventum domini. Jtem Canonis kver. Jtem Sancte Onnu kver syngiande med messu. Jtem missale pascale. syngianda samsett De tempore. De vigilia paschæ ad adventum Dominj. Jtem missale syngianda samsett efstu vikuna. og Graduale j kuerum syngianda. olystur. obundinn.

1) 259. 2) nyu 259. 3) j b. v. 259. 4) festinale, hdr.

Jtem jnnstæda kirckiuunnar. j Sandfelle. v kyr. xij ær. eitt hross.

Jtem portio vj aurar vppð eitt ðr medaņ sera Jon Jllugason hefur halldid.

Jtem á kirkiaņ eina Brun.

70. [1491—1518].

MÁLDAGI Reyniskirkju í Mýrdal.

Landsbókasafn 108. 4to, bls. 560, með hendi frá 19. öld eptir bók skrifaðri 1606.

Reiner í Myrdal.

Kirkiaņ á Reinir á 20^e i Lande.

[Jtem 4 og 2 ásaudar kúgillde¹⁾].

Jtem einn Silfurkaleik vondann.

Jtem 2 kluckur.

71. [1491—1518].

MÁLDAGI Miðbæliskirkju undir Eyjafjöllum.

Landsbókasafn 108. 4to, bls. 559—60, skr. á 19. öld eptir bók skrifaðri 1606.

Midbæle.

Kirkiaņ i Midbæle á heimaland hált med gögnum og giædum.

item 4 kyr og 1 ásaudar kúgillde.

Jtem ein messuklæde og einn silfurkáleik liteņ.

Jtem 2 kluckur.

72. [1491—1518].

MÁLDAGI Steinakirkju undir Eyjafjöllum.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 559, eptir bók skrifaðri 1606.

¹⁾ [Svo hdr.

Steinar.

Kirkiañ i Steinum á Land ad Gnúpum.

item i kirkiuñe ein messuklæde og laus hökull.

item 1 alltaresklæde og 1 kórkápa.

item 1 klucka.

73.

[1491—1518].

MÁLDAGI Dalskirkju undir Eyjafjöllum.

AM. 263. Fol. bls. 31, skr. 1598.— Landsb. 268. 4to bl. 153a, skr. 1601. Þetta er *Stephánsmáldagi*. Ártal handritsins 1553 er vilt. Næst á undan er máldagi Marteins frá 1553. — Landsb. 108. 4to bls. 482.

Dalur¹⁾.

Kyrkiunnj j dal gaf Eyolfur logmadur halfa sýnstu mork. oc halfuann saudhusvoll. vnder eyafiollum. enn kirkiann atti adur þessar jarder halfar. eru þær nu alsendiliga kirkiunnar eign. [et cetera.

Híð Eyolfe Biskup(s) máðg þar fæ eg øngvañ reikningsskap²⁾.

74.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Skúmstöðum i Landeyjum.

Landsb. 268. 4to bl. 152—153, skr. 1601. — AM. 263. Fol. bl. 31, skr. 1598. — Landsb. 103. 4to bls. 481—82.

Skumstader³⁾

[Kyrkia ad skumstöðum á prests skyllid i heimalande øt cetera⁴⁾.

Jn primis voru æ skumstodum bækur xvij ad taulu þær sem hæfar voru mestur partur. xij manada tijder. ottu saungvar oc messur. oc þar til iij skrædur ad auke. iij

¹⁾ [Dalskirkia 1553, 268. ²⁾ [b. v. 108, og er það viðbót frá dögum Gizurar biskups eða Marteins. ³⁾ 263; aa skumstodum 1553 268, en er vilt. Marteinsmáldagi frá 1553 er næsti máldagi á undan i handritinu. ⁴⁾ [b. v. 108.

messuklæde. fontzklæde¹⁾ oc alltarisklæde. brun oc forduk-
ar. kantara kapa hæf. med silke. enn onnur fordiorfud oc
godur hokull. fordiarfadur. einn kaleikur miog losadur. skriju
oc ij²⁾ Glodarkier. alltaris steirnn oc olafz likneski. peturs
likneske. laurentius likneske. katrinar oc mariu likneske.
kross med understaudum. er þetta allt fordiarfat af vatne
oc fua. vj klukkur. ij alltare oc forme oc skrudakista.

75. [1491—1518].

MÁLDAGI Fíflholtskirkju í Landeyjum.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 560 eptir bók skrifaðri 1606.

Fíflholt.

Kirkiañ í Fíflholte á 1 kú og 4 ær.

76. [1491—1518].

MÁLDAGI hálfkirkjunnar á Velli í Hvolhrepp.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 559.

Veller.

Hálfkirkiañ á Velle á 4 kúgillde.

item eina litla klucku.

77. [1491—1518].

MÁLDAGI Keldnakirkju á Rangárvöllum.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2658 með hendi Árna.

Kirkia sancti pauli apostoli a keldum a nv alla iord-
ina stockalæk.

¹⁾ sl. 263; ²⁾ sl. 263.

78. [1491—1518].

MÁLDAGI Ásskirkju í Holtum.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 560.

As.

Kirkiañ i Ase á Jólgeirsstade er Kolbeinn Petursøn gaf henne.

Hún á reka er, greindur Kolbeinn gaf henne. er liggur fyrir Þyckvabæ. Enn þesse eru þar fiðrumörk. fyrir vestañ audner i midt Burfell. enn fyrir austañ stendur Stika. og þadañ rettsyni i Þickvabæar Skardsfiall austañvert.

Jtem á kirkiañ 12 kugillde.

Jtem i kirkiunne þrenn messuklæde. 1 kaleikur brák-adur.

Jtem 2 kluckur. 2 koparhiálmar.

Jtem Járnhíalmur. 2 kertapípur med kopar.

item 1 alltaresklæde.

item brún med 10 skilldum med Silfur. og 2 smápen-ingar millum hvers skilldar.

item eitt glódarker.

79. [1491—1518].

MÁLDAGI Andreaskirkju fyrir ofan Leiti í Vestmannaeyjum.

AM. 263. Fol. bls. 91, skr. 1598. Máldaginn er ekki gamall, og mun áu efa vera frá tímum Stepháns.— Biskupskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750 (meðal Stephánsmáldaga).

gamall maldagi¹⁾.

Kirkia sancti Andree fyrir ofan leiti j vestmannaeyjum a iij kyr. [ij hross²⁾]. xx. ær oc einn hest veturgamlann. vj. trog. ix. kierolld. iij piypur. viij tvnnuhrof. einer

¹⁾ Maldage kyrk(i)unnar i Vestmannaey(i)um, B 2. ²⁾ [sl. B 2.

barkrokar. nafar. pall. x. fiordvnga ketill. Liaspijkur. forn avxe. ij bryne. v onglar. klavflavd. x fiordvnga ketill [nyr. oc annar¹⁾] vondur.

jtem ornamentum kirkivnnar.

brenn messoklädi. oc enn ad²⁾ avk einn sloppur. silf-urkalekur. graduale per anni circulum. missale bok de sanctis oc de tempore fra Aduentv oc til passionem domini. de sanctis messybok vm xij manvdi syngiande med commvnone. de sanctis matutinale vm xij manude. [ottvsongva bok med lese. oc ymnm fra Aduentv. oc framan til svnnudagsins epter geisladaginn. ottvsongvabok fra njv vjkna fostv oc til paska¹⁾ ottvsongva bok frá ad vincula petri og til Adventv. de sanctis oc de tempore. ij ottvsongvabækur vm paska. de sanctis bok vm veturinn. messybok frá päskvm oc til trinitatis dags med dominicum a svmared. processionall alfær. kiriall alfær. canonym bok med ymnum oc orationibus qvotidianis. og onnur vond. psalltare. capitularius med ymnum. lesbok frá päskvm de tempore. oc framm a svmared. oc er oll roten. Andreas skriftt. trinitatis skriftt. ij mariv skrifter. onnv skript. Olafs skriftt. Stephanus³⁾ skriftt. Lavrentius⁴⁾ skriftt. ij kopar krossar. gudz sonar likneski. katrijnar likneski. margretar likneski. gomvl brijk yfer Alltare. kross med vnderstodvm. eitt glodarker. iij kluckur. vatzberi [med tin⁵⁾]. ij Alltarissklædi. ij glitader dukar. oc þridie vondur. iij koparstikur smär⁶⁾. tiolld⁷⁾ vond. skruda kistv hrof vondtt. ij hialmar. ein kannu⁸⁾ lijtill vond.

80.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Kirkjubæ í Vestmannaeyjum.

AM. 257. 4to skinnbók samtíða. — AM. Apogr. 2679 með hendi Árna. — AM. 263. Fol. bls. 92, skr. 1598.

¹⁾ [sl. B 2. ²⁾ eitt B 2. ³⁾ Stephani, B 2. ⁴⁾ Laurentii, B 2. ⁵⁾ [Jtem (!) B 2. ⁶⁾ fijnar, B 2. ⁷⁾ ij Tiolld, B 2. ⁸⁾ panna (!) B 2.

gamall maldagi¹⁾

Kirkian j kirkiubæ j vestmannaeyium er helgud allz-valldanda gudi. jungfru marie oc hinum heilaga nicholao. uar hun vigd sunnudag²⁾ hinn næsta epter qvasi modo geneti.

kirkian a land þar j eyiunum er heiter ad Bilustodum oc þar til uj³⁾ kyr. xuj⁴⁾ ær. hest oc hross.

jtem ornamentum. messubok de sanctis per annum. et de tempore fra paskum oc til adventu. oc onnor messubok fra jolafostu oc til paska samsett med gudspiollum oc pistlum oc oracium. ottvsonguabok samsett oc ad ollu alfær oc med messum de tempore. fra paskum oc til aduentu. ottusonguabok de sanctis per annum. de sanctis bok med gudspiollum oc pistlum oc oracionis⁵⁾ per annum. sequenciubok per annum. saltare alfær. kanonem⁶⁾ bok alfær. processionall alfær. dextera⁷⁾ pars j norrænu. messudagakuer. efztu viku orda. ottusonguabok de tempore fra sunnudeginum epter xij. dag oc til paska. nicholas saga ny oc onnur vond. kiriall gamall. tuenn alltarisklædi. tuenn messuklædi alfær. serkur oc ij hoklar ad auk sloppur oc kapa. forñ. fonz umbuningr. brik yfer alltare gomol. kross med vnderstodum. nicholas skript. mariu skript. Antonius skript. thorlaks skript. koronacio. mariu⁸⁾ skript. christoforus skript. pals skript. barbaru skript. Gabriels skript. x koparstikur. ij glodarker. baksturiarn. ij kistur læstar. oc en þridia vond. ij kluckur. j. bialla. j. silfurkaleikur. oc annar koparkalekur.

jtem jnnan gátta iij kierolld med ij skiolum. ij. pipr oc ij hogsetur vond. uj⁹⁾ skaler. iiij diskar. ij tinfot. ij tunnuhrof. ij sængar slitre¹⁰⁾. j halfkanna. eitt sallzer.

¹⁾ 263 á spássiu. ²⁾ — dagin 263. ³⁾ iij 268. ⁴⁾ xij 263. ⁵⁾ orationes 263. ⁶⁾ Cononvm 263; ⁷⁾ dextra 263; ⁸⁾ mariæ 263; ⁹⁾ iij 263. ¹⁰⁾ slitur 262.

81. [1491—1518].

MÁLDAGI Stóranúpskirkju í Eystrahrepp.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2675 með hendi Árna.

Kirkia sancti olani konungs a nupi i eystra hrepp a svo mickid i heimalandi stem stendr fyrer prestzskyllid oc diackna.

82. [1491—1518].

MÁLDAGI Hrunakirkju í Hrunamannahrepp.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2694 með hendi Árna.

Mariekirkia i hr[vna a] xx. kyr oc hvndrad tolfærætt saudar. viij. hundrvd i gelldvm savdum. oc þar til enn gellid fiar hvndrad.

Jtem xxij hundrud i hestum oc koplum.

83. [1491—1518].

MÁLDAGI Reykjadalaskirkju í Hrunamannahreppi.

Landsb. 268. 4to bl. 128a. skr. 1601. Þessi máldagi mun vera frá tímum Stefáns biskups.

Reykiadalur.

Þariukirkia j reykiardal a heimalandd allt. skog[ar]toft j luciju hofda. vj. kyr. fiogur asaudar kugillde. ij hross fullroskin oc hid þridia veturgamallt. einn hestur. ein messo-klæde et cetera.

þar liggia til v bæier ad tjundum oc lýsetollum. þar skal vera prestur heimilisfastur.

84. [1491—1518].

MÁLDAGI Gaulverjabæjarkirkju í Flóa.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2654 með hendi Árna.

Jtem reiknadizt kirkiupeningar i gaulveriabæ i floa. fimtíger. c. þa var talin sa reikningsskapur. sem sira auzuri bionssyni var gior fyrir stadarbot.

85. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins i Gagnishólum i Flóa.

AM. 263. Fol. bls. 55 skr. 1598.

Byskups stephans maldage.

Bænhus j nedrum gegnissholum j floa. a kugilldi og þar til hvndrad. þar skal syngia (vr) Bæ tolf messur. og luka presti half(a) mork j savngkaup.

86. [1491—1518].

MÁLDAGI Oddgeirshólakirkju i Flóa.

AM. 263. Fol. bls. 55 skr. 1598.

Byskups stephans maldage.

Kirkia j oddgeirsholvum a fimm kyr og fimm asavdar kvgilldi.

87. [1491—1518].

MÁLDAGI Kallaðarnesskirkju i Flóa.

Landsb. 268. 4to bl. 127^b skr. 1601. Máldagi þessi mun vera frá tímum Stepháns biskups, því hér er talið mjög mart af gulli og silfri fram yfir það, sem stendr hjá Vilchni.

Kalladarnes.

Krosskirkia j kalladarnesi a xx hundrud j heimalande. skipshofnn j vertíjd j ellida hofnn oc garda skipverium oc naustgard. skipshofnn j herdijsarvíjk oc skreidargard j skala-

gerde. vidarhogg j gældijngasteine. fiöru j keflavijk að helmijngi við krysvijkur stad að öllum reka. sauhofnn j krijsuvijk oc husrum manne i að geýma þar sauda. fa ketil oc elldevid oc ij menn til safnna a vorid með þeim sem sauda giæter. selfor j breidamýre. til snejnaskala oc manadarbeit. torfskurd j audzholltz lannd suo mikinn sem þeir vilia er j kalladarnese bua. skog j sandafelle.

Jtem rodukross et cetera¹⁾.

Jtem teiknn með silfur. xij sylgiur með silfur. tuð gull. xij skilldir með silfur forgyllter. auga með silfur. ij. niste. xj silfurflugur oc xx oc viij vmm hanndveg a stackinu. ij. silfurhnappar.

xix kýr. iij asandar kugillde. ij hross oc einn hestur. þar skal vera heimilisprestur oc messodiaknn. þar skal synngia messo huernn fostu [dag. de cruce. ef eigi ber annað festum a] cetera¹⁾.

88.

[1491—1518].

MÁLDAGI Skálholtskirkju í Biskupstungum.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2676 með hendi Árna.

Jtem kirkian í skalholti a alla olmodsey í þjorsaa. enn oddaveriar eiga að fa þar til godan streng. þann sem vel dvger. aarlíga. greindri kirkju í skalholti til gagns.

Jtem skal lvkast gamall gældingur epter fornre skyldv fra egelsstodum til skalholltzstadar aarlíga.

89.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Hömrum í Biskupstungum.

AM. 263. Fol. bls. 55 skr. 1598.

Byskups stephans maldage.

Kirkia sancti tborlaki a homrvm j skalholltz kirkiv

¹⁾ Hér fellir máldagabókin úr með vilja.

sokn. a x hvndrud j heimalandi. þar standa oc xx hvvdrud j jordvnni fyrer omaga vist.

90. [1491—1518].

MÁLDAGI Snæfuglstaða í Grímsnesi.

AM. 257 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2670 með hendi Árna.

Halldor bryniolfsson hefer gefit gudi oc jvngfru marie a snæfogsstodum jordina hrygg i floa ihraungerdis kirkiu-sokn.

91. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Olfosvatni.

AM. 263. Fol. bls. 55. skr. 1598.

Byskups Stephans maldagi.

Kirkian a Olversvatni. a heimaland halft. sandey. kirkiu-rid. kirkian a nv viij kvgilldi. þar liggur til einn bær.

kirkian lasin. hana a skalholt.

92. [1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar á Úlfjótuvatni í Grafningi.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða.— AM. Apogr. 2686 með hendi Árna. — Biskupaskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750.

Kirkia sancti petri apostoli a vlfliotzvatne i grafninge a jordina villingavatn .xx^c. ad dyrleika. þriar kyr oc iiij. asandar kvgillde. oc .ccc. i koplvm.

Jtem kalek oc messvkledi. ij. kluckur. kross. mariv likneski oc petvrs¹⁾ likneski.

II.

Landsb. 268. 4to bl. 138a, skr. 1601. Dó þessi máldagi sé ekki samhljóða Stephánsmáldaganum hér á undan, og þó þetta sé eigi nefnt Stephánsmáldagi, fer þó varla hjá því, að hann er frá þessum tímum.

Vflíotzvatn.

Peturz postula kirkia a vflíotzvatnne a ij kýr oc xuj ær. cc hundrud j koplum oc þar til xv aura kapal. þar til liggur jord villijngavatnn. xx hundrud ad dyrleika oc kirkian áá ijc.

Jtem hundradz hestur j morttuarium.

94. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Nesi í Selvogi.

AM. 263. Fol. bls. 55, skr. 1598.

Byskups stephans maldagi.

Kirkian j nese j Selvoqe a Snothus viije. eirn kalek. iij kluckur. þar liggur til eirn bær ad halfv. og fellur nv half mork.

kirkian nidri og hefur suo leingi verid.

95. [1491—1518].

MÁLDAGI Staðarkirkju í Grindavík.

AM. 238. 4to bl. 28, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — JSig. 143. 4to bl. 19—20, 149—150 skr. 1696.

Stadar maldagi j grindavík.

Kirkian á stad j grindavík er vígd med gude: sælli marie og johanne postula. steffano. olafe konge. blasio biskupi. thorlake biskupe. heilagre mey katrine: iijj nottvm ept.

¹⁾ Petri B 2.

ir allra heilagra messo. hun æ allt heimaland: og hvn æ allt halft annad mælisland at husapottum. og mork vad-mala ath jarngerdarstodvm. alldri skal minna gialldazt þott sa hafi eigi fie er þar byr: giallda skal og alla kirkiv ti-vnd þott hann giore meire og allir heimamenn. þadan skal og giallda legkaup undir heimamenn. giallda þo presti lik-saungskaup. hvn æ grasnautnar hvalreka iiij vættir og siettung vr þeim hlvtu er hvsapottvm fylgir. en sa hvalreki er fra valagnvpvm og til biarnargiar. ef hvalvr er meire en iiij vættir: þa skal skipta j helminga: og skal hafa grindavik og jarngerdarstodvm¹⁾ og hvsapottir helming. þar skal vera heimilisprestur sa er kirkiu vardveitir: skal hann ä-byrgiazt hana at ollv og alltt kirkiv fie: kirkia æ reka firir biarksenda²⁾ og til gardsenda er gengvr firir vestan arfadali: halfur vidreki æ millvm biarnargiar og markz æ arfadalsnesi. halfur vidreki æ oddbiarnarkielldu. kirkia æ skogfell: hvñ æ vj kyr og hesta ij: vj c j busbuhlutum: med skipi. hvñ æ fiordvng j lonalandi og skal hafa af þeim sem kirkiv vardveitir sliktt sem hann verdvr vid þann a-sattvr er þar byr: skalholtz stadvr æ hellming j hvalreka ollvm vid stad j grindavik ef meire er enn iiij vættir æ millvm rangagiogvrs og valagnvpa þar eigv fleire j: En þad verdur attungur skiptungar¹⁾ hvals. er hlýtzt j þessv takmarki j skalholt. og þvi eiga staderner: fiordung vr ollvm hval. og vm fram kirkian j grindaviksietting vr hvsapotta hlvtu.

96.

[1491—1518].

MÁLDAGI Laugarneskirkju með Sundum.

AM. 238. 4to bl. 27, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — JSig. 143. 4to bls. 16, skr. 1696. — Máldagabók Biskupsskjalasafns 2. 4to (eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar), skr. c. 1750.

¹⁾ Svo. ²⁾ = biargsenda. ³⁾ B 2.

Langarnes¹⁾).

Kirkian j lavgarnesi á heima land halftt:

x kvgillde og v hross:

fimta hvorñ lax af veidi þeirri er videyingar eiga j ellida æ firir vtann þann part er hallotta þorsteinsdottir gaf klaustrinv j videy. er þat reiknad v^c.

[Jtem x^c j metfie.

Jtem xiiij bækur er æ er xij manadar²⁾ tider allar: ij. messo klædi. einn kaleckur. ij klveckur storar³⁾.

97—100.

[1491—1518].

MALDAGAR Eingeyjarkirkju fjórir.

I.

AM. 263. Fol. bls. 66, skr. 1598; er hérumbil orðréttr eins og mál-dagi Engeyjar í Vilchinsbók, sem er eiginlega Oddgeirsmáldagi frá 1379, (Dipl. Isl. III, Nr. 281).

Maldage Eingeyjar kirkiv. Byskups stephans maldage.

Þa er lidid var fra fæding vors herra jesv christi 00 vetra oc [iiije oc iiij aar⁴⁾] þrim nottvn fyrir Hallvardz-messv var kirkia j Eingey vjgd af herra Oddgeire biskupe. hinvm helga krosse oc hinvm helga Dionysio. Thomase erchibiskupi. Olavi konge. Thorlake biskupe. oc hinne helgv katerinv med þessvm maldaga er hier fylgier.

ad þar skal syngia annann hvern dag helgann oc dag j vikv vmm langa fostu. þann sem bondi vill. favstudaga j jmbredögum. greida presti tuær merkur. þar skal oc vera heimiliss prestur ef bondi vill oc taka iiij merkur.

þetta a kirkian. kalek oc messuklædi. glodarker oc v. kyr.

þar skal oc vera oll heimamanna tijvnd oc heima-manna groftur. skal halftt legkaup leggiazt til heima kirkiv. enn halft til Langarneskirkiv.

Lysitollar skvlv aller heima takazt.

¹⁾ B 2. ²⁾ Svo. ³⁾ [sl. B 2. ⁴⁾ [þannig hdr.; á að vera: iije lxxx aar.

leggur husfru margret Aussurardotter nu so mikid til kirkiunnar ad hun skal hiedan af eiga.

jn primis xxxc j Eingey oc v kugilldi. ein messvklædi. kantara kapv. ii alltarisklædi med dukum oc einvm fordukum. lecktaradukur. oc ij kertistikur med kopar. oc ij med jarni. kross med vnderstodvm. marivskript. thomas likneski. ein Alltarisbrikk. oc lytid spialld.

jtem eirn slopp oc refla vm korinn med glitudvm dukum.

jtem iij merkur vax. halfmork reykersiss. eitt merke.

jtem vijgs vatz kietill med tin. ampull oc sacrarium mvnnaug. ij biollur. einn psalltare oc vij bækur adrar.

II.

AM. 263. Fol. bls. 66, skr. 1598. Þessi máldagi mun vera frá því litlu eptir 1500.

Byskups stephans maldage.

Kirkia j Eingey a fiordvng hvals j ollvm reka millvm [foss oc vogslækjar¹) oc seltiarnarlækjar vtan ä kirkivvjkur sande. oc j Tiarnarlæk.

jtem [selvadi¹) vid eydsker. tuo nótleq vestan ad grasholmvm. vegna Grijms palssonar²).

Önn bokiñ heyrer til kirkiv sancti Andree a Hofi ä kialarnese.

III.

AM. 238. 4to bl. 27, skr. c. 1570. — JSig. 143. 4to bls. 16 c. 1696. Oddgeirmáldagi 1379 er grundvöllr þessa máldaga. Þó mun hann vera frá dögum Stepháns biskups.

Eingeyar maldage.

Er þesse maldage æ kirkiunne j Eingey. ad þar skal syngia hvern helgan dag oc dag j viku um langaföstu þær sem bondi vill. föstudag j jmbredögum. greida preste ij merkur.

¹) [Svo. ²) þ. e. Grímr Pálsson á Möðruvöllum.

þar skal oc vera heimilisprestur ef bondi vill. oc luka þa honum iij merkur.

kirkian a kaleik oc messuklædi.

þar skal oc heima takast oll heimamanna tiund.

þar er heimamanna groptur. half legkaup skulu heima takast enn half leggiast til laugarnesskirkju.

Lysitollar allir skulu heima takast.

Kirkian ä fiordung j öllum reka millum fossvogslækjar utan ad kirkjusande. og j seltiörn.

Jtem selveide vid eidskere. oc ij netlog vestan ad giäholmum¹).

IV.

Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).

Maldage Eingeyar kyrkiu.

Þessi er maldage Eingeyar kyrkiu epter tillage hussfru Margretar Ossurardottur.

in primis a kyrkiann .xxx.c i heimalandi. v kugilldi. ein messuklædi. kantarakúpu. ij alltarisklædi med dukum og einum fordukum. lectara auk(!). ij kiertistikur med kopar og ij med jarn. kross med vnderstöðum. Mariuskriфт og annat lykneski. ein alltaris brijk og ljítid spialld.

Jtem eirn sloppur og refla vmm korinn med glitutum dukum. iij merkur vax.

101.

[1491—1518].

MÁLDAGI Brautarholtskirkju á Kjalarnesi.

AM. 238. 4to bl. 124^b, skr. c. 1570 (Bessastaðabók, = a.) — Máldagabók Biskupsskjalasafnsins í Landeskjalasafni 2. 4to, bl. 75, og er afskript sú gerð 1749 (= b); er hún ekki vel nákvæm, enda margtransskriptuð: „Þetta er ordrett Coperad effer því gamla breffe. sem var i Brædratungu og vier säum og samanläsum. er vor nofn her und-er skrifa.

Brædratungu Anno 1665.

Dordur Stullason meh. Dordur Einarsson meh.

¹) Hér kemr Laugarnessmáldagi beint á eptir.

Ad þetta framanskriðad sie Rett coperad effter sinne Forskrifft vottum við underskrifader Anno 1691 þann 17. Septembris ad Saurbaj a Kialarnese.

Gudmundur Jonsson. Þordur Thorleifsson mppria^a.

E h.

Þar eptir fylgir samþykt kennidómsins á máldaganum gerð. og framfarin í Skálholti 5. Júlí 1692, og rita þar undir þessir klerkar: Árni Þorvarðsson, Brynjólfur Jónsson, Oddr Eyjólfsson, Jóhann Þórðarson, Vigfús Ísleifsson, Páll Gunnarsson, Jón Salomonsson og Hannes Björnsson. — Þá kemr staðfesting Christjans amtmanns Müllers á máldaganum, dagsætt á Bessastöðum 26. Júní 1694. — Því næst votta þeir Kort Jónsson, Þorsteinn Hákonarson og Sigurðr Brynjólfsson, að máldaginn hafi verið upplesinn fyrir héraðsrétti á „Bæjarskerjum“ (Býjaskerjum) 6. Febr. 1749. Síðan er þessi afskrift máldagans löggilt sem frumrit („Dette passerer for Original“) á Þingvöllum 14. Júlí 1749 af J. C. Þingel amtmani, Ólafi biskupi Gíslasyni, Magnúsi lögmanni Gíslasyni, Bjarna sýslumanni Haldórssyni, Vigfúsi prófasti Erlendssyni og Sigurði prófasti Jónssyni. Að lyktum staðfesta þeir þessa afskrift 14. Júlí 1749 á Þingvelli sira Vigfús Erlendsson og Einar konrektor Jónsson.

Maldagi Brautarholttz kirkiu.

Kyrkian j Brautarholtti er helgud gudi og sancte nicholasi.

Hun æ heimaland allt fra gardi þeim er gengr æ [milli Brautarholttz og Hofa¹⁾] fiáll vpp og fram j sio og til lækiaross (þess er) gengr j²⁾ milli arnarholttz og Myrarholttz. kellda su æ ad rada sem gengr nedan j Langholttzvad.

Hun æ . . .³⁾ Langholtt. og suo þadan land allt fram undir Fossa.

Hun æ eingi allt³⁾ flod fra osenulæk og riett-syni vr Bliksteinum og til fiállz vpp.

hvn æ samreka j streinglaug j Laurentiusbæz æ Reykianesi.

Hun æ halfan stardal.

Kirkian æ skog allan j Hrauntungr [er liggr fyrir ofan straum edur strand⁴⁾].

¹⁾ eyða í a. ²⁾ [b hleypr yfir (!). ³⁾ eyða í a; eingin eyða í b. ⁴⁾ [sl. b.

hun æ skoga [j skoga¹) j skoradal er suo heita. Festarskogr og Margrietarskridr. er hustru Margret Aussurar-dottir lagdi til kirk(i)unnar.

102. [1491—1518 eða síðar].

MÁLDAGI Mýdalskirkju.

AM. 238. 4to bl. 133, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Mydals kirkiu maldagi.

Mariu kirkia j Mydal æ .x.c j heimalandi og viij ær en Jon Palsson lagdi til suo .iiij. kugilldi voru.

þar skal syngia annan huern dag helgan og hinn fiorda huern ottusaung.

xvij avrar skulu lukast j tidaoffur og skal heima takast tiund heimamanna.

lysa skal fyrir laughelga messudaga.

103. [1491—1518].

MÁLDAGI Eyrarkirkju í Kjós.

AM. 238. 4to bl. 124, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Eyrar maldagi j Kios.

Kirkian a Eyri æ .iiij. kugilldi.

Jtem ein gaumul messuklædi sterk.

Jtem iij smakluckur.

Jtem þrid(i)ung veidar j lagxfossi j lagsa.

104. [1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Saurbæjarkirkju á Hvalfjarðarströnd.

I.

AM. 257. 4to, skb. samtíða. — AM. Apogr. 2655 með hendi Árna.

¹) [ævo a; sl. b.

Kirkia sancti johannis baptiste i saurbæ a hualfiardarströnd a heimaland allt.

Jtem a hvn viij. kyr. oc vij. asaundar kugilldi. oc vij. hundrud i koplvm.

annar reikningsskapur allur. sa sem fallid hefer hier til. er kuittur med þui mote. ad sira jon skaptason skal giora vpp kirkivna suo ad hvn se semiliga standandi.

II.

AM. 238. 4to bl. 118b, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Kirkiu maldagi æ Saurbæ æ Hualfiardarstraund.

Kirkian j saurbæ æ Hualfiardarstraund æ heimaland allt med gaugnum og gædum. Hrafnaberg. Ferstiklu. Karanes. Haufda. Sæfargard halfan.

Jtem .iiij.^c j osi j garda kirkiu sokn.

105—106. [1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Kalastaðakirkju á Hvalfjarðarströnd.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. Nr. 2656. — AM. 263. Fol. bls. 71, skr. 1598.

gamall maldagi¹⁾.

Kirkia sancti petri apostoli a kalastodvm a hualfiardarströnd a kambsland halft oc þar v. kvgilldi. oc þa er biskup steffan vigde halfkirkiuna þar gaf hann leyfe til ad þar se hion saman vigd born skird oc konur j kirkiu leiddar. þeirra manna sem þar eru heimelisfaster.

II.

AM. 238. 4to bl. 118, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Kalastada maldagi.

Kirkian æ kalastaudum æ allt halft Kambsland æ milli

¹⁾ AM. 263.

Griotar og Kambsar æ motz vid Holms kirkiu og eitt flíot j Lagsá fyrir vtan Midfellzmula. Henni fylgia .iiij. kyr og .xij. ær.

Þar skal syngia annann hvern dag helgan. luka presti ij merkur. skulu takast heima tiundir og liostollar.

107.

[1491—1518].

MÁLDAGI Garðakirkju á Akranesi.

AM. 238. 4to, bl. 112^b (Bessastaðabók) skr. c. 1570. — JSig. 143. 4to, bls. 154 skr. 1696.

[Maldage kirkiunnar j Gordum a Akranese¹).

Kirkian j gaurdum á akranesi á heimaland allt.

hun á millum oss j arnarnesi og griotgardz j galm-azuik allan storræka og aull þau trie er þar eru leingri enn. vj. alner og bolauxi [megi setia æ fyrir framan²).

hun á ræka allan upp med ala á og allt land jnn ad merkurlæk: enn sa er vid gardinn ad osi:

Selfarir: ij: adra vpp med leira firir vestan gagnuart biskupsbrecku adra fram á mastaudum:

afriett j suanga aullum nautum: en á gagnheidi aull-um saudum.

108.

[1491—1518].

MÁLDAGI Heynesskirkju á Akranesi.

AM. 238. 4to, bl. 118 (Bessastaðabók), skr. c. 1570. — JSig. 143. 4to, bls. 155—156, skr. 1696.

Heynes maldagi.

Þessi er kirkiu maldagi ad heynesi.

Þar liggur til heimaland halft og waurduhus half med

¹) [143. ²) [b. x.; vantar í handritin.

aullum gædum þeim adur fylgdu heynesi og þeim er þorbiorn keypti til kirk(i)unnar:

þar eru :viij: kugildi asandar og kyr xij: skrud sitt allt: silfurkaleik gylltan er vegur :vj: avra.

þar skal syngia huern dag laughelgan: og añan huernann¹⁾ ottusann allar tidir jola dag hinn fyrsta: allar tidir hina efstu viku á langfaustu: og fyrir á paskadaginn. aptansaung um alla paska. faustudag og laugardag j aullum ýmbru daugum: og fyrir drottins dag eptir: messu auskudag og huern faustu dag j langafaustu: fyrir allar mariumessur: advincula pietri. magnusmesso fyrir jol: blasius messo.

Sa madur er á heynesi býr skal bafa heima kirkiu tiund sína: og heimamanna sinna: og fra uppsaulum:

þangat skal syngia prestur ur gaurdum: presti skal greida tvau hundrut vauru: og fæda hann og mann med honum edur hest: Sa madur er á heynesi vardveitir kirkiu fie: skal hallda hana ad vaxi og røykelsi: og abyrgiast kirkiu ad laugum og allt fie hennar. Mariu er kirkia helgut med gudi michli¹⁾ og pietri postula. rekar allar¹⁾ og veidar fylgia heynesi: fra rostungum og jnn j wigravik til lækiar þess er fellur firir jnnan þorgrimsgerdi: og gerdit sialft: fylgir þangat saulfafiara fyrer sævargardi: og j skarfaskeri: fiarbeit á steinauallum allt til dalsokna: afriett j suanga gelldnautum. Skogur i skoradal firir nedan selialæk: vtfra eýri hinni nedri: þessar bækur á kirkian²⁾.

109.

[1491—1518].

MALDAGI kirkjunnar á Ytra-Hólmi á Akranesi.

AM. 257. 4to, skinnblöð samtíða. — AM. Apogr. Nr. 2657. — AM. 263. Fol. bls. 71, skr. 1598.

gamall maldagi³⁾.

Kirkia sancti olai konvngs a ytra holme a akranese er vigd vorvm herra oc greindum sancto olauo. hvn a .x.c j

¹⁾ Svo. ²⁾ ekki taldar. ³⁾ AM. 263.

heimalandi. [oc] v. [kv]gilldi. þar skal syngiazt annan huern helgann dag forfalla[laust] þa er presta skipan verdr mogvlig oc luka presti .ij. merkur j kaup. þar skvlv tak-azt heima tiunder oc lysitollar bonda oc husfreyv oc þeirra manna er þau hallda a sinn kost.

110. [1491—1518].

MÁLDAGI Innrahólms á Akranesi.

AM. 238. 4to bls. 118, skr. 1570 (Bessastaðabók).

Innra holms maldagi.

Kyrkian æ Jnnra holmi æ Kirkiubol og Tyrfingstadi.

Jtem hualreka fra Kirkiuhaumrum og til Bresagerdis ef meira er (en) halfr hualur. vidarreki allr fylgir j þui takmarki nema keflareki.

Jtem æ kirkian j heimalandi med vtlaundum .xl^c.

111. [1491—1518].

MÁLDAGI Leirárkirkju í Leirársveit.

AM. 238. 4to, bl. 118b, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Leirar kirkiu maldagi.

Kirkian æ Leira æ þrid(i)ung j heimalandi og vtlaundum og þrid(i)ung allrar veidi j Lagxæ.

Jtem seigir Olafur Brandzson ad kirkian eigi Akrey j Vogum. Suanga kot j Skoradal og skog allan austr ad Suartagile.

J fridu .ix. kugilldi. hundratz hest og ij gelldfiar hundrut.

112. [1491—1581].

MÁLDAGI Melakirkju í Mølasveit.

Biskupskjalasafn 2. 4to, afskr. frá c. 1750 (eptir bréfabók Sigurð.

ar lögmans Jónssonar). Máldagi þessi er bygðr á forna máldaganum (frá 1180, Dipl. Isl. I, Nr. 61 og VI, Nr. 173) en er þó miklu yngri og telr mart, ereigi er komið undir fyrri en laungu síðar. Þó er hér ekki getið um England, sem Ögmundur biskup lagði til 1589, og er þetta því án efa máldagi Stepháns biskups.

Mela kyrkia.

Kyrkian ad Melum er helgud Gudi almattkum S. Mariæ. Peture. Andrææ. Stephano. Olavo. Laurentio. Martino. Nicholao. Thorlaco. Agathæ. Iucíæ og Sanctarum undecim og øllum helgum.

hun a Melaland allt med øllum giædum þeim er Thorlakur keifiti og Magnus hefur síjdann tillagt og Selför i Land það er liggur a milli fosslækjar og Tungu Är og vid-an til husa og bunautnar medan þar gietur.

eru þessi Landamerki millum Mela og Belgshollts flat-ur Steirn fyrir nordann ösinn a skalalæk og vppa steininn a Skalaholtti og þaðann i Titlingzholtt og þaðann Augsyn i Verduholtt og þaðann i Byrgisholtt og þaðann Augsyn i Fiskilækjar Steckia og þaðan i fuglsþufu skamt fra tungardi ad Fiskilæk.

Stackgard og eingi i Fiskilækjar veitu og vr fuglþufu i Jarkrossa Sudur veitu vid lækj Og Augsyn þaðan i Stein fyrer ofann hollts föt og Augsyn vr holltinu j kringlottar þufur og Augsyn þaðann i Landbrotzkielldur. sem Suunann ganga i vatnid.

Gardur er geingur vr Melavatne og ofann i mejra vatn fyrer ofann gard A Ase.

Annar gardur ofann ur tungardi A Ase og ofann i gilid fyrer vestann Akurgierde A Ase.

Kirkiann a reka allann þaðann fra því gili og til Steinsins fyrer Nordann skälalækjar ös.

farmadur af Melum a ad Sitia a tungardi A Ase.

hun a Selialand allt er liggur i millum fosslækjar og og tungu Är.

hun a Skorholttinn bædi Sulunes og Jarkarlæk og straumnes. hun ä og nötlög i Borgarskier a Seleyre og Söluaskier vid Belgsholltsholm.

113. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Höfn í Borgarfirði.

AM. 257. 4to skbl. mjög rotin og skallar i. — AM. Apogr. Nr. 2687. — AM. 263. Fol. bls. 70, skr. 1598. — Biskupsskjalasafn 2. 4to afskr. c. 1750.

gamall maldage¹).

Kirkia sancti olavi j hofn a. x. h[undrud j heimalandi] oc flogur malnyt v kvgilldi. jtem [v eingi j andak]ijl er sira snorre j stafholli [gaf halfkirkiunne. það er liggur fyr-er] nedan ytri skelia [breckv oc kallad er landvarnarnes].

114. [1491—1518].

MÁLDAGI Hvanneyrarkirkju í Borgarfirði.

Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750 (eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar).

Mariukyrkia ad Hvanneyre a Tunguland xij^e allt. Asgard. Kistu. Ausu. Horn og Drageyri. liggia þessar Allar i hennar kyrkiu sokn.

med Kistu er eitt kugildder Róðan ð.

Kyrkiann þar a fiskveidi i Andarkijlsdrfossi ofan ad Hrafnagili enn áttung laxveidar i Grimzú.

Selför j Jndridastada land. halft kyrkiuhollt. skog þann Kielldna einge og Klocka. torfskurdur i Äsgards Land. Arnarholm allann.

115. [1491—1518].

MÁLDAGI Bæjarkirkju í Borgarfirði.

JSig. 143. 4to bls. 362 á pappír, c. 1600 (Garðabók).

¹) AM. 263. Maldage kyrkiunnar i Hafn B2.

Bær j Borgarfirde.

Jtem afhendte Asmundur Jonsson J Bæ j Borgarfirde Hauskulle Þorgilssyne epter skipan Herra Stephanz Jonsonar. þessa peninga.

xv ær med lombum oc þrevett hross. j fylia. ij. hesta. fyrer hundrad huorn. ix hiona lioztolla og hundrad tolckkierte.

116.

[1491—1518].

MÁLDAGI Lundarkirkju í Lundarreykjadal.

AM. 257. 4to, skb. samtíða. — AM. Apogr. 2651 með hendi Árna.

Kirkia sancti Laurencij a lunde i lundareykiadal a heimaland allt med gognum oc giædum.

þadan eiga ad luckazt. x. aurar vöruvirder til skalholtz a hueriu aare.

kirkian þar a .xix. c. i kugilldum oc fullvirtum peningum.

117.

[1491—1518].

MÁLDAGI Fitjakirkju í Skorradal.

AM. 238. 4to bl. 118, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Fitia kirkiu maldagi.

Kirkian æ fitium j Skoradal æ þridiung j heimalandi.
xxc.

Jtem .vj.c. j Digranesi.

118—119.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar á Hæli í Flókadál.

I.

AM. 257. 4to, skb. samtíða. — AM. Apogr. 2685 með hendi Árna.
— Biskups-skjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750.

Maldage halfkyrkiunnar a Hæle í Flokadali¹).

Allra heilagra halfkirkia í flocadal a [h]æle a fimm hundruð þar í landi .oc. v. kvgilldi. enn kirkivinne í reyki-
holti voru [luct] iij. kugillde oc .cc. í fridvum peningvm.

II.

AM. 267. 4to skb. samtiða. — AM. Apogr. 2692 með hendi Árna.

Allra heilagra halfkirkia a hèle í flokadal a fimm hund-
rud þar í heimalande. ok fim malnytu kugilldi. en þriú
kugilldi ok tuo hundrud í fridum peningum. voru luckt
kirkjunni í reykhollte fyrer uppgiof tiundanna.

120.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Deildartungu í Borgarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 71 skr. 1598; á undan er Fossmáldagi frá 1181
(Dipl. Isl. I, 65), en þar á undan eru Stephánsmáldagar og Jóns Krabba
um Borgarfjörð.— Landsb. 268. 4to bl. 139a (meðal Stephánsmáldaga).—
Biskupsskjalasafn 2. 4to, skr. c. 1750 (eptir bréfabók Sigurðar lög-
manns Jónssonar), og er þetta án efa Stephánsmáldagi.

Deilldartunga [gomul maldagaskrá²]

Kirkia sancte marie magdalene j deildar rvngv j borg-
arfirði a halfa jordina klepholtzreyke oc messvklædi.

jtem v kugilldi epter þui sem jon b(ondi) [sigurdzson
hefer tilsagtt³).

121.

[1491—1518].

MÁLDAGI Hvammskirkju í Norðrárdal.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 423—24 (máldagasafn séra Jóns Hal-
dórssonar í Hitardal).

Hvamur j nordurærdal.

Kirkiañ j Hvamē j nördurærdal á þessar Jarder Há-

¹) B 2. ²) [263. ³) [hefur tilsagt Sigurdsson B 2.

rekstadi. Hvol. Krok. xv^c j Desey og x^c j Dal fram frá hvarfsd. fróða einge og kleppstiju.

Jtem á kirkian x kyr og lx asaudar. x^c j koplum og i busgagne og Elldsgögnum.

122

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Skarðshömrum í Norðrárdal.

AM. 263. Fol., bls. 70, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to bl. 81a-b, skr. 1601. Þetta er Stefáns máldagi. Árið 1431 setr Jón biskup Gerreksson hálfkirkju á Skarðshömrum, Vilchinsbók cxlvj (aptan við Hvamm í Norðrárdal). — AM. 260, Fol. bls. 73. Máldagi þessi kynni að vera frá 1508 (Sbr. DI, IV, 126), og er þó aðalefni hans frá dögum Jóns biskups Gerrekssonar.

gamall maldage¹⁾.

Kirkia á Skarðshömrum j norðurárdal skal vera halfkirkia með þeim skildaga. að þar skal syngiazt annan húern dag helgan og luka presti ij. merkur kaup. takast þar heima tývnder og liostollar bonda og husfreyju. og allra heima manna.

[Jtem á kirkian .v. kugilldi²⁾.

123.

[1491—1518].

MÁLDAGI Norðtungukirkju í Þverárhlið.

JSig. 143. 4to bls. 332 á pappír, skr. c. 1609 (Garðabók). Mun vera Stephánsmáldagi.

Norðtunga.

Kirkian j norðtunga j norðurárdal á land er heiter at hogna[stodum] viij hundrud að dýrleika.

Jtem xij hundrud j annari jordu.

Jtem er þar jnnstæda vj kugillde.

¹⁾ Skarðshamrar 268. ²⁾ [sl. Vilch.

124. [1491—1518].

MÁLDAGI Stafholtskirkju í Stafholtstungum.

Biskupsskjalesafn 2. 4to, afskr. c. 1750 (eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar). Þessi máldagi er bygðr á Steina máldaga (1140; Dipl. Isl. I., 28). En komið er hér um fjórdungsveiði Ferjubakka í Þverá, sem fyrst kemr fram í Gyrðs máldaga (1358), og úr því að mart af máldögnum á þessum blöðum er frá dögum Stepháns biskups, er líklegast að þessi sé það og.

Stafholts kyrkia

Niculas kyrkia í Stafholtti á heimaland allt epter þú sem Steini¹⁾ prestur Þorvardsson setti og gaf til kyrkiu þar. hun á Biarnardal allann fyrer ofann mælifellsgil. afriett í Hródurbiargar dal á bak Jafnaskardi. skóga vóll í Skardztungu það er vær kóllum Kyrkiuhóllt. Selfor í Þuerðrdal vpp frá Kúijum. Hríjsey Á Hreduvatni ey su er Þverðr þing er í. Þræley Sudur fra Bylzhómrum.

Laxveidi í Þuerð ad þrem hlutum og á Feriubacki í fjórdunginn. Kierveidi í Nordura vnder fossi. Middalsmula Allann. tijunder af 24 bæium.

Enn í hiardarholtti Skardi og Eskiuholtti skal vera hejma tijund. enn vr Galltarholtti skal giallda í Stafholtti Sex aura vöru Á hveriu úre.

125.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar undir Hrauni (Staðarhrauni) á Mýrum.

Biskupsskjalesafn 2. 4to afskr. c. 1750, (eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar). Þetta mun vera Stepháns máldagi fyrir Staðarhrauni.

Mariu kyrkia vnder Hraune á heimaland og annad ad Fossi med öllum giædum. Afriettur í Langavatnsdal nautöllum og lia ei ödrum.

¹⁾ Steirn, hdr.

126. [1491—1518].

MÁLDAGI Akrakirkju á Mýrum.

Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr. frá c. 1750 (eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar). Þetta mun vera Stepháns máldagi.

Mariu kirkia ad Økrum a heimaland halfft. Prestur þar skal hafa hejtolla af 7 bæium og qvijndisdal allann med Sandnese, halfa Hafurstade, hann skal og annast naudsyniar allar fyrer sunnann Kalfualæk¹⁾

127. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Eiðhúsum í Miklaholtshreppi.

AM. 263. Fol. bls. 75, skr. 1598.

gamall maldagi.

Bænhús a Eidihusum j Miklholttzkirkiv sokn er helgad sancto Nicholao. þad a ij kugilldi. þar skal seigia xij messur oc giallda presti half mork j kavp.

128. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Hofstöðum í Miklaholtshreppi.

AM. 263. Fol. bls. 75, skr. 1598.

gamall maldagi.

Kirkia a Hofstodum sancti Nichulaj a iij kyr oc iij asaudar kugilldi.

129. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Hraunlöndum.

AM. 263. Fol. bls. 76 skr. 1598.

gamall maldagi.

Bænhusid a hraunlöndum j knerrar(!) kirkiu sokn a ij kugilldi.

¹⁾ Í Landsbókasafni 103. 4to bls. 429 (máldagasafn séra Jóns í Hitardal) meðal Stepháns máldaga er máldaginn svo:

„Akrar a mýrum.

Kirkiañ ä Aukrum ä xxxc j heimalandi og reiknast þad halfft heimaland“.

þar skal syngia xij messur.
giallda presti halfa mork j kavp.

130. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Öndverðunesi undir Jökli.

AM. 263. Fol. bls. 76, skr. 1598.

gamall maldagi.

Bænhusid a Ondvordanesi a iij kugilldi.

þar skulu syngiazt xij messur arlega oc lukazt half mork kavps.

131. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Seljum í Helgafellssveit.

AM. 263. Fol. bls. 75, skr. 1598.

gamall maldage.

Bænhus sancti magnus a Seljum j Biarnarhafnar kirkiv sokn a iij kvgilldi i jnnstædu sijna. þar skvlu syngiazt xij. messur oc luka presti halfmork j kaup.

132. [1491—1518].

MÁLDAGI Eyrarkirkju í Álptafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2652 með hendi Árna.

Kirkia hins heilaga marthini aa eyre i alptafirði a skogarstraund a xx^c i eyium.

Jtem v. kyr oc lx. asaudar.

Jtem bækur oc messuklædi oc annat ornamentum. ept-er þui sem skrifat stendr i reikningsskap greindrar kirkju. þeim sem biskup snein godrar minningar hefer giort.

Jtem lagdi þuridur husfreyia oc þorualldr nafason. sonur hennar. til kirkiunnar jordina langadal hinn minna er liggur a skogarstraund i greindre kirkiusokn. fyrer þann reikningskap. sem þeim bar ad suara fyrer sig oc sin for-

eldre. og hier upp a gaf biskup stephan fyrnefnd mædgin
óllungis kuitt og akiærulaus um fyrnefndan reikningsskap.

133.

[1491 eða síðar].

MÁLDAGI Snóksdalskirkju í Dölum.

Landsb. 268. 4to bl. 82b, skr. 1601. „NB. Desse maldage er Magn-
usar biskups edur þo heldur Stephans þvi Sigurdur synest hafa bued
þar 1491“ (Sira Vigfús í Hitardal á spássiu).

Snoksdalur

Kirkia j Snokzdal er helgud hinum heilaga Stephano.
hun á lond þriu half. snóksdál halfan oc þui meira sem er j
millum þroskaldar oc leirmula. sionhendijng framm j á.
Gilsbacka halfann. hordabol. halfann botnn hia suijnþing.
Dalaholmm oc skerin med val attung j aullum reka á
hardavelle j millum dranns oc grinnðar oc kiortre ad auk.
val settung j þeim huolum er koma á fállanndastada reka
j hrutafirde. alla veide j midð sem lannd liggur vid vt j
sio. jtem .iiij kyr oc einn kapall et cetera. Jtem hafa gef-
ist ij hundrud. porcio ecclesie vmm næstu vij ar medann
sigurdur dadason hefur halldid fimm hundrud.

134.

[1491—1518.]

MÁLDAGI Kvennabrekkukirkju í Dölum.

Landsb. 268. 4to bl. 86a—b, skr. 1601.

.Kuennabrecca.

Maru kirkia a kuennabrekku oc hins blessada johann-
is postula. hun á heimalannd allt. krijnglu oc kirkiuskog oc
kolstadi. Jn þrijmis vj kyr. v. asaudar kugilldi oc eitt gell-
fiar kugilldi. einn hestur oc eitt hross.

þetta jannann gðtta ij sænngarflet fanýt oc einnginn dun j
vtann klýpur oc annar hrodi. sextýgi fiordunnga keralld. x.
trog. x. keroil. x. diskar. x. bollar. x spænir allt fanýtt oc
dukur fáneytur. einn ketill oc vnndann botninn. pallklædi
gamallt oc tialld gamallt oc fáneytt huortueggia oc vijda

bætt. ij kistur fanytar. jtem fyrir junann sig tuenn Messoklædi oc slopp. corporal oc altarisstein. ij kalekar. alltarisbunijngur oc glitadur yfirdukur. ad sijra jon helgason lagdi til kirkiunnar. fonntz vmmbunijngur fanytur. fiorar kluckur ij stærri oc ij smærri. aspiciensbok til páska. Ottusaungua bok fra ix vikna fostu til páska. dominicobok a sumarid med lesi oc oracionis. capitularius per annum. ymñarius per annum. processionall per annum. jtem de sanctis messubok. pistlar. gudspioll. oracior per annum þar med commun med sama hætti. þar er a kiriall. kerttavijgsla. oskuvijgsla. palmmavijgsla med processio oc kerttessvijgsla. dominicor a sumarmessur samsett. jrsk. fðneytur grallari oc eru j burtu vr honum allar dominicur ð sumarit. jtem de tempore. grallari a saumarid fðneytur oc vtlendskur. jtem samsett messubok. dominicor a sumarid oc er þueiginn vpp. communisbok med lese. lesbok a sumarid vand de sanctis. ottusaunguabok frð jonzmessu baptista til advenntuð de tempore Messobok. frð advenntu til paska samsett jrsk. jtem pistlabok oc gudspialla frð adventu til páska.

jtem hefur þar fallid iiij.c. j porcionem sijdann sijra jon helgason tok sijna kuittan.

135.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Vatnshorni í Haukadal.

Landsb. 268. 4to bls. 85b—86a., skr. 1601.

Vatnshornn.

Kirkia ad vatzhornni j haukadal er helgud med gudi og mðriu drottnijngu. anndree petro. olauo oc thorlðko. hun a xxc jlandi. v. kyr. ij. ross. vj. c. j vadmdluð. kross oc alltaris brijk. mariu skript. peturz skript. iij kluckur oc bialla. onnur brotiñ. glodarker. sacrarium. munnlog. alltarisklædi. ij merki. bækur. ij alltarisdukar ovijgdir. þar skal vera prestur heimilisfastur oc taka iiij merkur. þanngad liggia xv bæier ad tijunndum oc lýsetollum. erv .v. bæn-

hus oc takast vj aurar af hueriu. jtem hefur aukist ein kyr. iij hross. cc. vadmála. porcio ecclesie. vmm xij dr. vj c oc vj aurar. er þetta gamall reikniingngskapur.

suo mickla penijnga tok grijmur bonndi jonson med kirkiunni. iij kugilldi. fonna oc fuinn grallara de tempore per annum. de sanctis bok fonna med gudspioll oc pistla oc oracionis per annum. saltara skræda fanýt oc eru vr honum margir salmmar. j klucka oc bialla. messuklædi. kallek. korporðlis oc alltaris stein. jtem hefur þar fallid xij hundrud j porcionem j xiiij dr. er bodid(!) hefur halldid.

136.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Hvammi í Hvammssveit.

Biskupsækjalasöfn 2. 4to afskr. frá c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).
— Landsbókasafn 108. 4to bls. 424 (séra Jón í Hitardal.

Maldage Kyrkiunnar Huamms í Huammssveit.

Kýrkia Sanctæ Mariæ Gudz móður Sancti Johannis Baptistæ og Sancti Petri Apostoli í Huammi í Huammssveit a .x. kyr og Lx ásaudar og þar til .v. kugilldi eptir þui sem Gudne bonde afhendi.

137.

[1491—1518 eða fyrri].

MÁLDAGI kirkjunnar í Sælingsdalstungu.

Landsb. 268. 4to, bl. 113a, skr. 1601.

Sælijnggdalztunnga.

Kirkia j sælijnggdalztunngu j huamsueit er vijgd ad vpphæfe til heidurz almáttigu gude. jumfru marie oc sancte johanne baptiste. þanngad liggur tijunnd oll af tuennu skogu. leysijnggiastodu. holu. logu. sælijnggdal.

groptur oc lysetollur oc allar skýlldur. þanngad a ad gefast eyristollur af þessum fiorum bæium. leysijngiastodum. holum. logum oc sælijngsdal. kirkian á lannd ad saurum. suo oc jordina þammarvollu er vlfrun skipade kirkiunne fyrir xvj hundrud.

Jtem á kirkian iij kyr oc flogur asaudarkugilde.

Jtem vidreka oc hualreka j stikuvijk oc xij manna jferd j saurbæiarfioru.

þar á ad vera heimilisprestur oc sjngia til asgardz huerñ dag helgann. ymbrudaga alla oc ij daga vmm lanngafostu j huerre viku. giallda presti .cc. j tijdaoffur oc fæda mann med honum á veturinn.

Jon bonnde j huammi lagde til kirkiunnar j sælijngsdalztunngu eyristoll æfnliga af huoru sijnu lannde er skogar heita med þeim hætte ad þar skal skrifast artijd fodur hans oc modur sialfs hans oc tueggia husfreyia hans oc seigia salumessu artijardag huers þeirra æfnliga et cetera.

Þar skulu gialldast iij merkur presti. fellu nidur vij hundrud af porcione fyrir kirkivbot messuklæde oc trinitatis lijkneske er gunnar jonson hafde lagt til kirkiunnar. reiknast nu ad epfer stendur hundrad j porcionem.

138.

[1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins í Sælingsdal.

AM. 263. Fol. bls. 75, skr. 1598.

gæmall maldage.

Bænhusid j sælingsdal a tuo kvgilldi. eiga þar ad seigjazt xij messur oc luka presti vj avra j kavp.

139.

[1491—1518 eða fyrri].

MÁLDAGI Hvolskirkju í Saurbæ.

Landsb. 268. 4to bl. 113b, skr. 1601. Máldagi þessi er frá síðara hluta 15. aldar eða dögum Stepháns biskups.

Huol j saurbæ.

Maríu kirkia á huole j saurbæ á verdmarskelldu j huolzlannde. ix kýr. hun a afrett j mokollz dal ollu gelldfee þess bonnda er ad huole byr. stodhrossabeit a sumar vnnðir kirkiufell. þriggia j bersatungulannd. jtem ij þijnghesta beit a hrossahialla j huijtadalz lannd til alþijngiz framan. jtem þrætunes einnge j belgzdalzjorð oc eyrargarðz einnge j mula jorð. jtem ij manada beit a buge a veturinn ollu gelldfee. letorfnna ristv vnnðer kidahol sem huolsmenn þurfu. suijnadal ad eign frá hafragile til rettargilz fyrir austan framm enn allann fyrir vestann framm. þaðan jafnungeinnt ofan til volafallz. Jtem tórfskurð j efra brecku lannd sem hafa þarf til selz medann huolmenn hafa selfor. hun a miðhusa lannd oc settung j hualreka med ennis lannde oc fyrir breckulannde j mille hundzvordu oc stiga. enn þridiung j vidreka j mille greindrar hundzvordu oc kirkiu lækjar. Jtem ä hun xij manna jferð j sauluafloru til reytzlu.

kirkian ä jnnann sig et cetera.

Jtem lagde sigurdur¹⁾ til kirkiunnar messuklæde.

reiknnast porcio vmm viij är ä medann greindur sigjurdur hefur halldid. v. huandrud oc xl alnnar betur.

Jtem gaf þorbjorg ormsdotter kirkiunne ad huole afrett j svijnadal frá mässgile tihl rettagils.

140.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkiunnar í Tjaldanesi.

AM. 263. Fol. bls. 73 skr. 1598.—Landsb. 268. 4to bls. 107^b og 117^b, skr. 1601. Stendr í 268 meðal máldaga frá tímum Stepháns biskups.

Tjaldanes [gamall maldage²⁾]

Dollaks kirkia j tjaldanese a hniðsker oc fyrer innan sig marivskrift oc þollaks skrift. oc smelltann kross. oc Alltariss bvnng. þar skvly syngiazt iiij messur oc xx fra stadarhols kirkiu.

¹⁾ Sigurðr Geirmundsson bróðir Ólafs tóna yngra átti Hvol og bjó þar (Bps. II. 278). ²⁾ [263.

þar takast heima tollar oc Tjvnder bonda oc hvs-freyiv.

141. [1491—1518].

MALDAGI kirkjunnar í Fagradal.

AM. 263. Fol. bls. 73 skr. 1598.— Landsb. 268. 4to bls. 110^a og 117^b (hleypir úr) skr. 1601. Þetta mun vera Stepháns máldagi enda stendr hann í 268 meðal hans máldaga.

Fagri dalur [gamall maldage¹].

Mariu kirkia j fagradal a fagradalstvngv oc fagurey oc holm jnn af eynne oc vje j hrvteyivm.

jtem fyrir innann sig Alltariss stein oc Alltariss byning fornann. kross med vnderstodvm. marivskriftt. [peturz skript²) oc³) olafs skrift. þar skal syngiazt viij messur oc xl. fra stadarholskirkiv. þar takast heima tollar oc tjvnder bonda oc hvsfreyiv oc allra heima manna.

jtem lagdi sigurdur bondi kirkivne oc j hrvteyivm. fyrir porcio þat sem fell sijdan hann tok vid gardinvn.

jtem ä kirkian Bugsker.

142—143. [1491—1518].

MALDAGAR tveir kirkjunnar í Búðardal.

I.

Landsb. 268. 4to bl. 110^a—^b, og bl. 117^b, skr. 1601.

Budardalur.

Öikaelz kirkia j budardal á huarfzdal allan og tinda. brodda dalza j kollafirdi med ollum reka. hellu holma med ollum skerium oc selueidar flogum. jtem ij sker. jnn oc framm

1) [263. 2) [sl. 263. 3) sl. 268.

vndann holmanum oc vj kugilldi. hest oc hross. Jtem vj manna jferd i saurbæiar floru. skulu þar sýngiast lx messur fra skardi. oc gjallda. c. j kaup. þar er heima manna groptur oc allra þeirra sem deya j tinnda landi oc huarfs dalz landi. Jtem a kirkian fyrir jnnann sig [mariu l(ikneski). mikal(s) l(ikneski). þollak(s) (likneski) oc gudmundar mýnnd. kross gylltur. Messoklædi. altarisstein. corporalia. ij kluckur ocein bialla. messubok hatjdar synngianndi samsett. sæmilig ottvsonnguabok de tempore oc de sanctis fra paskuṁ til domini(ca) sancte trinitatis oc vond spalltara(!) skræða. mikalis-saga¹⁾. jtem hefur fallid j porcio sijdann sygurður oddzson²⁾ tok gardinn lxxx alnir oc c.

II.

Landsb. 268. 4to bl. 139b, skr. 1601.

Budardalur.

Kirkia sancte michael(is) archangelij j budardal ḁ skardzstronnd ä jordina broddadalzaa er liggur j kollafirde j fellzkirkju soknn.

144. [1491—1518 eða fyrri].

MÁLDAGI Skarðskirkju á Skarðsströnd.

Landsb. 268. 4to bl. 110b—111b og 118a (hleypir úr), skr. 1601. Þessi máldagi er æðilíkur þeim frá 1401 (DI, III, Nr. 550); stendr þó meðal Steþánsmáldaga. og kynni því að vera frá hans tíð i þeirri mynd, sem hann er hér.

Skard.

Mariukirkia ad skardi ḁ skardzstronnd oc hins helga olafs kongs ḁ heimalannd halft med geirmuñdarstodum halfum oc allt lanndid ad a. rufeyiar med kalfuṁ. lanngey. halfa kongurseý. olafseyiar halfar. oc sigrijdarholuṁ allann.

¹⁾ [et cetera 268b og hleypir þessu úr. ²⁾ Oddr faðir Sigurðar i Búðardal dó 1506.

aurfuriseyjar halfar. jna litlu olðfsey hólfa. þrið bluti j vidreka fyrir þorpuṁ oc hualreka milli kðrhafnar oc grindar ad frateknum sem fellzkirkia. oc tunngu kirkia eiga oc tueimur tolttunnguṁ j hualreka er annann a tungu kirkia enn annann [huamms¹⁾] kirkia oc þeim vidreka er bænhusid j þorpum a. af þenhusviyk j þorpuṁ. eru þad vj sex alna tre oc minni. enn stadurinn j skalholtti fiordunng j vidreka j grejndu takmarki jafnt vid skardzkirkiu. jtem a kirkian a skardi hólft brecku lannd j bitru med hualreka oc vidreka til hunnzvordu oc kiortre ð. hun²⁾ huerium xij manudum vnnidir gudlogshofda. jnn til stiku huar sem kemur. er halldijs gaf ð gnijp kirkiunni. jtem skipstod kuitta j biarnueyiuṁ med budarstodu oc hialli. fiogra manna oc xx jferd (j) saurbæiar fiøru. budarstodu oc hrossabeit vid stord j tialdanes lañdi medann fiørufør stædi yfir er halldora narfadottir³⁾ gaf kirkiunni þa hun atti tialldanes. jtem ð kirkian. l. c. j kugillduṁ gelldfe og koplum. jtem a kirki-an fyrir jnnan sig⁴⁾ briyk yfir alltari. ij mariu skriptir. kross yfir kordyr. peturz liykneski. olafz liykneski. marie liykneski magdalenę. jtem fimm manna messuklædi. einn hokul ad auki. ij sloppar. ij kanntara kapur fæneytar. ij merki. ij kalekar. eirñ kross gylltur. ij alltarisklædi. er annad glitad. enn annad med lerept. einj alltarisbrun gðd. formma dukur. jtem grillari med sequencijuṁ per anni (circulum) med kiriðl. jtem annar grillari med sama hætti. helldur hann oc pistla oc gudzspioll oc oracionis. ij ottusaungua bækur. helldur aunnur ð vetur enn aunnur a sum-ar per anni (circulum). þessar fyrr skrifadar fiðrar bækur ð kirkiann hólfar. enn hólfar sð sem gardinn ð. jtem kiriall med tonarius. processional. capitularius. ymñarius a einne bok allt samann. ein lesbok ný frð aduenntu til pðska de tempore oc de sanctis. aunnur lesbok fra pðskum thil advenntu de tempore oc de sanctis. ein kononembok. jtem

¹⁾ [vantar í báðar þafskriptir, en á svo að vera, sbr. máldagann 1401. ²⁾ sl. 268b. ³⁾ Halldóra Narfadóttir dó 1324 (Skálholts og Gottskálksannál). ⁴⁾ et cetera b. v. 268b og endar hér.

de sanctis messubok með pistluṁ gudspiollum. oracionis per anni (circulum). jtem messubok samsett með ottusonngum. pistlum oc gudzspiollum oracionis oc kanonen de tempore frá advenntu til páska oc er kaullud. loginar¹⁾. glodarker. skirnnar ketill. ein klucka stór oc iij rifnnar. ij biollur. ij salltarar. ij skrudakistur fáneytar. fimm corporalia.

145. [1491—1518 eða fyrri].

MÁLDAGI kirkjunnar í Dögurðarnesi.

AM. 263. Fol. bls. 74 skr. 1598.—Landsb. 268. 4to bls. 111^b og 118^a, skr. 1601. Máldagi þessi virðist vera frá síðara hluta 15. aldar eða dögum Stepháns biskups.

Dögurdarnes [gamall maldage²⁾].

Magnus kirkia j dogvrðar nese a magnus likneski.
þangad a [at] syngia v. messvr oc xx frá skardi.
þar takazt heima tollar oc Tjynder.

146. [1491—1518 eða fyrri].

MÁLDAGI kirkjunnar á Galtardalstungu.

AM. 263. Fol. bls. 74, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bls. 112^a og 118^b skr. 1601. Máldagi þessi virðist vera frá síðari hluta 15. aldar eða tímum Stepháns biskups.

Galltardalstunnga [gamall maldage³⁾].

Olafs kirkia j galltárdalstungv a kirkiv skýlld j heima landi. galltardal hinn minna oc Eingeyjar vj hvndrvdvm.

jtem a kirkian fyrir jnnan sig mariv likneski. Olafs likneski. kross yfer Alltari.

þar skvlv syngiazt iij messvr oc xx frá stadarfelli. paskadag oc alla þa daga sem j xvj daga halldi erv.

þar skvlv gialldazt þijngapresti xij avrar j kavp. þar

^w
1) login, hdr. = Loginará. 2) [263. 3) [263.

skvlv takast heima [ij tijvnder¹⁾] oc lysitollur þess bonda sem þar býr. og allra þeirra sem a hans kost erv.

147. [1491—1518 eða síðar].

MÁLDAGI kirkjunnar í Þykkvaskógi.

AM. 263. Fol. bls. 74, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to bl. 87a, skr. 1601.

gamall maldage²⁾

Mariu kirkia oc sancte magnus³⁾ j þýckvaskoge a vj kvgilldi. kolvidarhogg j liarskogum suo sem skogsmenn þurfa arliga.

jtem a kirkian Alltarissduk. glodarker. sacrarivm mvn-lavg oc tinker oc handklædi. mariuskriptt. nichulas skriptt. jons skrift. magnus skrift. iiij kluckur. messvklædi. corporall. Alltaris steirn [litill⁴⁾] brijk. processionall rotin. forn svmarbok med les. nockud af rotnvm psalltara.

jtem hefur þar fallid cc. j porcio sydann þolleifur bondi tok sijna kvittan.

148. [1491—1518].

MÁLDAGI Garpsdalskirkju.

Landsb. 268. 4to bl. 113a—114b, skr. 1601.

Garpsdalur.

Þariukirkia j garpsdal á xx hundrud j heimalaunde. brijshogg j borg hundradz(!) timburz j rauddalz skogie huertt sumar. torfskurd j suardholzlannd j garpdalzgrafer. saulua fiuru til bunautnnar ollum heimamonnum.

vijj kýr. iiij gelldfiar kugillde. hestur oc c. j voru.

¹⁾ [tijunndir ij, 268a. ²⁾ þýckueskogur 268. ³⁾ magnusar 268. ⁴⁾ lytil 268.

jtem ein messuklæde oc kalek. graduale per annum oc sequencijubok.

149.

[1491—1518 eða síðar].

MÁLDAGI Gufudalskirkju.

AM. Apogr. 2052°. blað skr. c. 1620, sem Árni fékk 1710 hjá Helgu Eggertsdóttur á Múla í Kollafirði, móður Eggerts Snæbjörnssonar á Kirkjubóli í Langadal. Máldaginn er að efni til mjög svipaðr Gísla, en er þó líklega frá dögum Stepháns biskups.

Annar maldage gufudalz kirkiu¹⁾

Kyrkia j gufudal a allt heimaland oc hofstade med ollum gognum oc giædum. skog a melanese med hof[sto]dum og allann skog fra geithusgile og upp ad miallgile. manadar Beit j Breckulande. wtbeit nautum yfer um a. skog hia Vatne hinu nedra og lambhaga. Beyt j alptadalz mula. akurgerde under hraune a skalanese.

Jtem a kyrkian j gufudal málz miolk af hvorium bæ j sinne þingd nema grauf um petursmessu tijma. og skiæde af bæ alnarlaung. so og a kyrkian allar þær tjunder sem minne eru enn eyris tjund ur þingdne.

Jtem a kyrkian xxj malnýtu kugillde. ix kýr oc xij asaudar kugillde.

Jtem iije j kauplum. eitt naut veturgamallt og iij saude tvævetra.

Jtem innann gatta xij trog oc xij kerolld. ij storkerolld. einn stock. v fiordunga ketil.

Jtem j kyrkiunne þrenn messuklæde alfær. og ij hoklar lauser. sloppur oc kapa. ij kaleykar.

Jtem xx bækur. ein bryk yfer haaltare. og aunnur framan firir.

Jtem iij kluckur.

Jtem glodarker oc vatzkall oc munnlaug. iij koparpijpur.

¹⁾ á undan er máldagi Brands biskups frá c. 1238, Dipl Isl. I, 135.

Jtem einn jarnnkall oc ein kista.

Jtem a kirkian þessar jarðer. Brecku. Midhus og k(v)yindisfiard.

150—151.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir bænhússins á Kirkjubóli í Kvigindisfirði í Gufudalsþingum.

I.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598. — Biskupsskjallasafn 2. 4to, afskr. c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).

gamall maldagi.

Bænhúsið a kirkiuboli j kviggindissfirði er prevelegerat suo þar ma vjgia saman hion. skjra born oc leida konur j kirkiv.

Þar skal gefa prest vj avra j kavp vpp á xij messur vm xij mándi.

II.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598.

gamall maldage.

Bænhúsið a kirkivboli j Gufvdals þingum er miog j fiarska við soknar kirkiuna oc þess annars. saker storra ovega oc margfalldz haska. sem þar hyndrar kirkivsoknar menn. þui hofu vær gefid gott ordlof til ad þar skal hion saman vjgia, born skjra oc konur j kirkiv leida med þui moti oc skilmala. ad sa sem jordina á. leggie þar til iiij innstædvkugilldi til bænhúsins oc sie svngnar xv messur arliga. enn presti lukizt mork j kaupid. suo og sie prestur soktur med hesti oc manni oc heim aptur færður jafnan þa er þessa embættis þarf med.

152. [1491—1518].

MÁLDAGI Múlakirkju á Skálmarnesi.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 427. (máldagasafn séra Jóns í Hitardal).

Múle á Skálmanese.

Kirkia sancti Laurentii under Mula á Skalmanese á jördina halfann Skalmardal. Er Hustru Ingebiörg Arnadótt-
er og dætur hennar gafu Gude og sancto Laurentio firer
sóll Jons Ellingssonar góðrar minningar,

153. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins í Skálmardal.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598. —Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr.
c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).

gamall máldagi¹⁾.

Bænhusid j Skalmardal j Mulakirkju þyngvm. a vj ær.
Þar skal syngia vj messur vmm ared. og lukizt presti
xij alnir j kavp.

154. [1491—1518].

MÁLDAGI Flateyjarkirkju á Breiðafirði.

Landsbókasafn 108 4to, bls. 428 (máldagasafn séra Jóns í Hitardal).

Flatey.

Jons kirkia postula j Flatey á xx^c j heimalandi og
saudeyar²⁾. Oddbiarnarskier og Styckiseyar.

xj kyr. ij merkur frijds fiar. eitt hross.

Þar skal og vera prestur og diakne.

¹⁾ sl. B 2. ²⁾ Svo.

155. [1491—1518].

MÁLDAGI Sauðlauksdalskirkju.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2693 með hendi Árna.
— Landsbókasafn 108. 4to bls. 429 (máldagasafn séra Jóns í Hitardal).

Kirkia í saudlavxdal a jordina siglvnes. tiv hundrudvm. i hagakirkivsokn. oc ij. malnytu kugillde. oc þangad er skipadur patrixfiordr med ollvm bævm þeim er þar erv ad ollvm skylldivm oc skog i trostansfirde sva sem þorf gior- izt¹).

156. [1491—1518].

MÁLDAGI Otrardalskirkju.

JSig. 143. 4to bls. 243, skr. 1624 eptir tránsscr. frá 17. Maí 1615. Þessi máldagi er forn að efni, en mun þó eins og hann liggr fyrir varla vera eldri en frá Stepháns tíð (sbr. máld. 1324 Dipl. Isl. II. 358).

Þetta fie á kirkian j otrardal.

Land j mille haga hins ýdra haganess og Beitolshamra.

Skóg j Trostramsfirde(!) til allra þarfinda enn leyfa aunguom. Stadarmenn hoggve þar sem þeir vilia. so vijtt sem land a skog.

kyr iij. xij ær. hest. kistu og kaleik. kluckur iij. krossa iij. kistil og postula skrift. Altarisklæde iij. og elldbere. Refill nyr. munnlaugar tvær. Orðubok.

157. [1491—1518].

MÁLDAGI Hrafseyrarkirkju í Arnarfirði.

AM. 257. 4to, skb. samtíða. — AM Apogr. 2660 með hendi Árna.

¹) í 108 setr séra Jón á spássíu: „Þesse maldage er annadhvort giördur 1512 edur þar effter“.

Petri apostoli ecclesia a hrafns eyri i arnarfirði a fimm kyr oc fimm asandar kvgildi. epter þui sem jon bondi biornsson giordi vt vid biskup steffan i hans fimtu visitacione vm vestfiordv.

158. [1491—1518].

MÁLDAGI Núpskirkju í Dýrafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2661 með hendi Árna.

Jtem notandum.

Kirkian vnder nvp hefer i sina porcionem. a medan jon bondi biornsson hefer halldit jordina. flogur hvndrvd oc. x. aura betur.

159. [1491—1518].

MÁLDAGI hálfkirkjunnar í Alviðru við Dýrafjörð.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2662 með hendi Árna. — AM. 263. Fol. bls. 79, skr. 1598.

gamall maldagi¹).

Halfkirkian i alvidru. epter gamalla manna sogn oc ordtaki a xij^c jord er heitir skagi. oc liggur í dyrafirði. [et cetera²).

160. [1491—1518].

MÁLDAGI hálfkirkjunnar undir Hesti í Önundarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598.

gamall maldagi.

Halfkirkian vnder Hesti j Onvndarfirði a xc j heima landi oc v. kugilldi.

¹) 263. ²) [sl. 263.

161. [1491—1518].

MÁLDAGI Ögrskirkju í Ísafirði.

Landbókasafn 108. 4to, bls 562 — 563, eptir bók skrifaðri 1606.

Augur.

Kirkiañ i Øgre á jördena Strandsel.

Jtem Smidiuvík á Ströndum.

hún á hinn 4da hvörn sel i Þernuvík og áttúng i hvalreka. hinn 4da hvörn sel i hvalátrum.

gielldneyta afriett á Fiall-Eyrrar, j Skötuförd, so mörgum nautum sem sá (á) er kirkiu heldur.

Jtem i kirkiupeningum 12 kýr.

Jtem 12 ásaudar kúgildi, 1 kantara kápa.

item 2 altaresklæde med brúnum.

item 2 Tiölld málud útlensk.

item 2 koparhiálmar, 1 koparstika.

Jtem 4 kluckur stórar og 4 biöllur.

Jtem 2 kaleikar. Corporalhús med 2 Corporalum.

Jtem fons umbúningur, 1 litell Járnkall.

Jtem sæmeleg brik yfer húaaltare.

Jtem 22 bækur med vondum og góðum.

Jtem glerglugge yfer altarenu.

162. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins í Múla í Ísafirði.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598.

gamall maldage.

Bænhús j mvla j ysafirði j kirkiubols kirkiu sokn j langadal er helgad¹⁾ gvde.

Það a ij kvgilldi oc eitt hvndrad þar til.

Þar skvlu syngiazt .xij messur a arinv. oc luka presti vj avra j kavp.

¹⁾ helgvd, hdr.

163. [1491—1518].

MÁLDAGI Laugabólskirkju í Ísafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2683 með hendi Árna.
— Biskupsskjalasafn 2. 4to. afskr. c. 1750.

Kirkia sancti blasij episcopi¹⁾ martyris a laugaboli i
jsa[fir]d[i] a²⁾. [iij³⁾]. kyr [oc xij. ær⁴⁾].

164. [1491—1518].

MÁLDAGI Kirkjubólskirkju í Langadal.

Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).
— Landsbókasafn 108. 4to bls. 427—28 (séra Jón í Hitardal).

Maldage Kyrkiubóls í Langadal.

Kyrkia sancti Laurentij a Kyrkiubóli í Langadal A
xvi^{je} j Jnnstædu. Lagde Gudne bonde jórdina Stærrafell er
liggur í trekyllersviyk v^{je} ad dyrlejika kyrk(i)unne í sinn
Reijkningskap með reka og øllum gögnum og giædum.

165.—166. [1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar (á Stað) í Aðalvík.

I.

Biskupsskjalasafn 2. 4to afskr. c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).—
Landsbókasafn 108. 4to bls. 428 (séra Jón í Hitardal).

Adalvík⁵⁾.

Kyrkia í Adalvík bijhelldur nu vij kugilldum.

¹⁾ b. v. B2. ²⁾ eigur, B2. ³⁾ [B2; eyða í 257. ⁴⁾ [sl. B2. ⁵⁾ b. v.
108.

II.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 563, skr. á 19. öld eptir bók skrifaðri 1606.

Stadur í Adalvík.

Kirkiañ á Stad i Adalvík á heimaland hálf, Kagadarvík¹⁾ og Sandvík og Griótleite. allar þessar Eigner hálfar á Kirkiañ vid bóndann þann sem gardenn á.

Jtem Tólf tung Reka i Rekavík á bak Látrum med ágóða.

Siöttung i hvalreka i höfn.

hálfan Reka frá Selastille og til Þverdalsár, og Sól(va)-föru alla. tolllaust. skip vid Sigmundarlæk²⁾ og adflutningar allar.

mánadarbeit i Þverdal öllum peninge tveim meigen Þorláksmessu.

Selu³⁾ i midkiós³⁾ i Lónafirde og hálf helmetingalón.

afrett i hvestu. 10 malnytu kúgillde.

Jtem tvenn messuklæde alfær, sloppur, kantarakápa, fonsklæde, 1 Silfurkaleikur.

Jtem koparhiálmur.

Jtem 1 koparstika, 1 glódarker, 1 Járnkall.

Jtem 10 bækur med þeirre bóndenn tillagde.

167.

[1491 – 1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Kirkjubóli i Steingrímsfirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2684 með hendi Árna, og getur hann þess, að þessi máldagi „er ecki med Jndulgentskrär hendenne, og ecki med neinni þeirre hende sem ä bokfellingu standa, heldur med annare fraleitire hende, sem og synest eigi ad vera so gömul sem hinar, þo er hun og ecki heldur ny.“—Biskupskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750.

[Kyrkia sancte Olafs, konu]ngs⁴⁾ æ kirkiuboli i stein[grímsfirði a . . .⁵⁾ kyr og iiij. a]saudar kuiilldi.

¹⁾ Skagavík, hdr. ²⁾ Sölmundarlæk, hdr. ³⁾ Svo, hdr. ⁴⁾ „ita evidenter“ (AM) þ. e. Árni les . . . ugs [=ungs] ⁵⁾ eyða i B2.

168. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Prestsbakka „í Hrútafirði“.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 427 (máldagasafn séra Jóns Haldórs-sonar í Hitardal).

Prestbacke.

Kirkia sancti Johannis Apostoli Evangelistæ á prest-
backa j Hrútafirde á halft heimaland og xie Jord Liota-
stade.

Kirkiañ á og v kyr og vj asaudar kugillde.

Eirn hest og ccc j vadmǫlum.

Hefur fallid j portionem árlega hier til ij voder vad-
mǫls.

169. [1491—1518].

MÁLDAGI Eyrarkirkju í Bitru.

Landsb. 268 4° bl. 114^b. skr. 1601.

Eyre j Bitru.

Jtem átta hundrud oc xx a kirkian [a eyri j bitru]
j sinn reiknnijngskap vpp a sijra olaf tumason eda hans
erfijnngia ef hanz missir vid.

hun a fiordunng j ollum hualreka a hruteyiarstroñd fra
merkihamri oc til hualär. enn attunng j ollum hualreka j
ofeigsfirde j millum hualar oc merkelækjar oc selänes enn
allann reka frá þammbd j bitru oc lonnguvijkur. enn skiæda-
tollur oc osttollur oc annad það sem þar med stenndur vmm
bænhusid j vijk. ma skrifa epter enne gomlu máldagabok-
enne.

þar liggia vnndir iij bænhus. ä enne. j tungu. j vijk.

kirkian á jnnann sig messuklæde rotinn. mariu likn-
neske. johannis baptiste lijkneski. jons likneski [postula]. eirnn
kross yfir alltare. iij alltarisklæde. ij bruner. eitt glódarker.
ij kluckur litlar. paxblad. ein jarñstika. ein vpphalldz stika.
ein gomul sonngbok fra advenntu til paska.

giordu vier kirkiu fyrir fiortan hundrud. skýlldi greinnd-

ur síjra olafur lata bæta kirkivna suo hun sie vel stand-
 ande suo sem ad retta hana oc þilia hana oc bæta ad
 þake oc beckium jnnann sig. skyldi fyrnefndur síjra olafur
 vera kuittur vmm vj hundrud j porcio fyrir kirkiubotena.

170.

[1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Melum í Hrutafirði.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598.

gamall maldagi.

Bænhús heilaga Olafi¹⁾ á Melum j hrutafirdi epter þui
 sem forn maldagi seiger oc gamler menn hafa heyrtt. a iij
 kyr og xxx asaudar. þar a ad taka vid biskuþe oc hans
 folke þa hann ríjdur j síjna visitationem vmm hrutafíord,

Þar takast oc heima tollar oc tíjvnder.

jafnrar rentv ad aullv er bænhused j innre víjk j greind-
 vm Hrvtafirdi.

171.

[1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins í Innri-Vík í Hrutafirði.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598.

gamall maldagi.

Bænhús sancti Nichvlaj biskups j jnnre víjk j hruta-
 firdi hefur þuiljk privilegia oc frijheit vm Tíjvnder oc adra
 hluti svo sem halfkirkíur. þar hefur skalholltz biskup rett
 til ad gista þa er hann fer [vm] síjna syslv. til vpphelldiss
 christnum dome.

172.

9. Janúar 1492.

undir Staðarfelli.

ODDR prestur Sveinsson tekr í umboði Þorbjarnar Jónsson-
 ar, prófasts milli Gilsfjarðar og Gljúfrár, eið af Helga Ey-

¹⁾ Svo.

vindssyni um landamerki Dögurðarness á Skarðsströnd og Arnarbælis.

Eptir afskript Magnúsar Einarssonar á Jörfa (c. 1730—40) af Dögurðarness og Dimonarklakka skjölum (hjá mér), og er þetta ritað eptir transskripti á pappír gerðu í Haga á Barðaströnd 16. Nóv. 1662 af Þorleifi Magnússyni og Jóhanni Jónssyni.

Það giore eg þelge Ævindsson godum mönnum kunnugt med þessu mínu opnu briefe. ad eg ox vpp a Skarde hia Birne Þorleifssyne. var eg og med Jone Sveinssyne. medað hann var vmbodsmann a skarde. og heyrda eg all-drei akiærd hraunfioll. er liggia j arnarbælis jordu. En Raudalæk halldinn landamerke j millum Dogurdarness og Arnarbælis. er fellur ur Altatiorn til siofar. helldur beiddi adurnefndur Jon Sveinsson þangad hrjjs hogx þa sem Arnarbæle attu. Og þennañ sama Æjð tok eg sera Oddur prestur Sveinsson j vmbode Sera Þorbiarnar Jonssonar er þa var profastur i millum Gilzfiardar og Gliuf(r)ar af adurnefndum þelga. ad hiaverande Þorde þelgasyne. Sagdist hann ecke hafa vitad önnur landamerke halldiñ i mille Dogurdarness og Arnarbælis enn þesse.

Og til sanninda hier um settum vid fyrnefndir menn ockur jncigle fyrir þetta Æjðzbref. er giortt var undir Stadarfelle a medalfellsströnd manudæginñ næstañ eptir þrettanda dag. þa er lidid var fra hijngadbурde vorz herra Jesu Christi þusund cccc njuťiger og tu(a)u ar.

173.

18. Janúar 1492.

á Hólum.

SVEINN Guðmundsson gefr heilagri Hólakirkju til æfinlegrar eignar jörðina Kryddhól í Viðimýrarkirkjusókn með þeim atriðisordum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXI, 16, transskript á skiani frá 21. Okt. 1493. — Apogr. 3345.

krydhol¹⁾.

Það giore eg sueinn guðmundzson profenťomann a

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

holvm godvm monnum viturligt med þessv miñv opnu brefe ath eg hefi gefit heilagri hola kirkiv til queñligrar eignar jordiña kryddhol er liggur j videmýrar kirkiv sokñ med ollvm þeim gognvm ok giædvm sem greindre jordv fylger ok fylgt hefer ath forno ok nýu ok eg uard fremst eigande ath ok þar med atta kugillde er jordune fylger vñdañ mier ok minwm erfingvm. gef eg einn part j jordunne j salvgiof. ok þat adra¹⁾ fyrir þionvstvkono miña þorgerdi þorleifsdottur profentokoño saña stadz fyrir þat missette ok brot er hvn vard brotlig uid heilaga kirkiv ok biskupin. en hvn fyrir þessa sok kuitt uid heilaga kirkiu en eg skil mier lañðskýlld ok leigur medan eg lifer en kirkian eigur huortueggia epter minn dag. skal sueinn svara lagaríptingum fyrir jordiña en biskupin hallda til laga. Ok til sannenda hier vñ sette eg mitt inncigle fyrir þetta bref med þeirra dañðimanna jnciglvu sira andres jonssonar radzma(n)z sama stadar ok gudmundar prestz jonssonar er hia voro er þetta var giort med handabandi vid biskupin. skrifat a holvm j hialtadal miduikudagin fyrir conversionem sancti pauli apostoli vñ veturin. anno domini M^o cd^o xc^o secundo.

174.

25. Janúar 1492.

í Skálholti.

SÁTTARGERÐ Stepháns biskups í Skálholti og Árna bónda Guðmundssonar; staðfesta þeir gerning Sveins biskups og Árna út af Oddgeirshólareid, en fyrir það, sem síðan kom til með Árna og Stepháni biskupi, gjaldi Árni sextigi hundraða, og lofuðu þeir að halda vináttu hvor við annan upp frá þessu, en Þorvarðr Erlendsson sýslumaðr í Árneshöfði samþykkir þenna gjörning.

Bisk. Skalh. XVII, 26 frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2369 eptir Skálholtsfrumriti „accuratissimé“. Átta innsigli hafa verið fyrir bréfinu, og lýsir Árni þeim, sem þá voru ekki dottin frá.

Sattargjörðabref biskupsins og arna gudmundssonar.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heýra senda arne prestur snæbiarnarson officialis heilagrar skal-

¹⁾ svo..

holltz kirkiu j millum huitar j borgarfirdi og helkunndu-
 heidar. snorre prestur helgason profastræ rangæruollum.
 narfue jonsson kirkiuprestur j skalhollte. asmundr jonsson
 radzmadr sama stadar. þoruardur ellendiñzson¹⁾ kongs um-
 bodzmann ýfer arness syslu. sigurdr jonsson. leikmenn. kuediu
 Guds ok sína kunnigtt giðrande. ath sub anno gracie
 millesimo. quadringentesimo. nonagesimo. secundo. jñ conuersi-
 one sancti pauli apostoli. j biskupsstofunne j skalhollte uor-
 um uær j hia med fleirum audrum godum monnum. saum
 og heýrdum ö. ord og hañdaband þessara manna. af einne
 alfu ærligs herra ok añdaligs fodrs. herra stefans med guds
 nad biskups j skalhollte. enn arna bonda gudmundzsonar af
 annare. skildizt það ok faldiztt undir þeirra hañdabande.
 ath þeir giordu med sier fullæ satt ok alla upp æ kirki-
 unnar uegna ok kongdömsins ok stadfestu ath sá giorningr
 sem biskup sueinn heitinn godrar minningar er þa hafde
 kirkiunnar ualld ok konungsins. giorde uid greiñðan arna
 bonda um oddgeirshola reid bædi upp æ kirkiunnar uegna
 ok kongdömsins fyrir þa bada ok alla þeirra menn. skýllde
 standa obrigdiligur j allan mata. enn fyrir þau tilferle sem
 sidan kuomu til. med þeim. greindum biskup stephane. ok
 fyrrnefdum arna bonda. upp æ kirkiunnar uegna eptter
 það sem sættargiordin for fyrst frañ. lagde adr skrifadur
 arne bonde fyrrnefdum biskup stephane. sextigi hundrada
 med suodan skilmala. ath hann skýllde giallda æ þrimur
 arum. tutugu hundrud a hveriu are. j öllum þarfligum ok
 fridurtum peningum. ok skal gialldaztt æ austazsta skala
 undir eyiafollum. eda j oddgeirsholum j floa. biskupinum
 cdr hans umbodsmanne. sampýckte allan þennañ þeirra
 giorning. greindr þoruadr ellindzson. sem þa uar kongs
 umbodzmann ýfer greindri arnes syslu. medkenðiztt optt-
 nefndur arne bonde j sama handabande. ath hann giorde
 þenna giorning sialfuiliugur j allan mata. lofudu þeir ath
 hallda sinni uinattu huor uid annan upp fra þessu. ok ad
 þessum peningum lukttum. þa gaf ok giorde tittskrifadr
 biskup stephan adr greiñðan arna bonda aullungis kuittan

¹⁾ Svo.

ok akiærulausan upp æ kirkiunar uegna fyrir sier ok aullum sinum eptterkomendum kirkiunnar formonnum j skalhollte um allar fyrrgreindar sakir ok malaferle. Ok til sanninda hier um. sette þrattnefndr biskup stephan. ok fyrrgreindr arne bonde. sin junsigle med uorum jnsiglum fyrir þetta sattargiordar bref skrifath j sama stad degi ok are sem fyr seger.

175.

27. Janúar 1492.

á Hólum.

DÓMR tuttugu presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um ákæru hans til Þorláks Semingssonar um það, að hann hefði höggvið skóg í jörðum Hólastaðar, og um áttatigi hundraða gjöf séra Semings föður Þorláks.

AM. Fasc. XXXI, 1, frumritið á skinni. Af 20 innsiglum er 1 dottið frá. — Apogr. 3333.

Þath giaurum ver andres jonsson radzman heilagrar holakirkju. jon þorualldzson. snioulfur sigurdzson. olafur ingemundarson. stigr ingimundarson. þorsteirñ gudmundzson. gunnar jonsson. gudmundr jonsson. geir uigfusson. þorðr ingimundarson. nikulas kollason. olafur ionsson. gudmundr kollason. biaurn þorsteinsson. jon helgason. gudulfur magnusson. Magnus halldorsson. eirikr sigmundzson. sigrdr jonsson og¹⁾ thomas sueinsson. prestar holabiskups dæmis godum monnum uiturligt med þessu uorv brefi. at þa er lidith uar fra hingatburd uors herra ihesu christi. M. cd. ix tiger og ij ar. æ fau-tudaginn næstan efter conversionem pauli apostoli. heima æ domkirkiunne a holum j hialltadal. vorum ver i dom nefnder af vorum virduligum herra og andaligvm faudr olafe med gvdzs nad biskupi a holum at dæma vm þa akæru. er biskupinn kærði til þorlaks semingssonar med þeim saukum. er j þui brefi stod er biskupinn stefndi honum. þui at til kalladre gudz nad. dæmdum ver firsagder prestar j fyrstu stefnuna laugliga. þui hun uar svarin fyrir

¹⁾ Svo hér.

oss af niculase presti kollasyni. og þorlak semingsson lavg-
liga fyrir kalladan hier j dag ok hann skyldugañ at luka
maurk j stefnufall. nema hann syne lauglig forfaull. at hann
matte ecke koma. Enn fyrir þa sauk er j stefnunne stod.
at biskupinn kærði til þorlaks semingssonar. at hann hefði
haugguit edur hauggua latid skog j holastadar jaurdum er
svo heita barnafelli og gardi. j aungu uoru frelsi edur uorra
umbodzmannna. enn saker þess ath þar kom fram bref med
tueggia manna uitne. ad adrnefndur þorlacr hefði med-
kenzt. [at hann hefði medkenzt¹⁾]. ad hann hefði haugguit
fyr sagdañ skog. vpp æ flora kapla. svo og medkeñdizt
greindr þorlacr j þui sama brefi. er hann sendi biskupinum
og [þar¹⁾] var fyrir oss [þar¹⁾] lesid. ad optnefndr þorlacr
hefði haugguid j holastadar skogi sem fyr seger. Nv saker
þess ad adurgreindur þorlacr uændizt heimilld þoralfs
oddzsonar. er þa hafði umbod holastadar. at fyr nefndr
þoralfur hefði lied sier fyr sagdañ skog. enn optnefndur
þoralfur sagde þar nei til. þui dæmdum ver fyrnefnder
prestar tittnefndañ þorlacr skylldugañ at leida tuau lauglig
vitne fyrir biskupinum eda hans laugligum vmbodzmanne
innan halfs manadar. at heyrdum dominum. at tittnefndur
þoralfur hefði lofat þrattnefndum þorlake ad hauggua edur
lata hauggua adur greindañ holastadar skog. fallazt
þorlaci þessi uitne þa dæmdum ver nefndan þorlacr skyll-
dugan at lvka hola domkirkiv. xxx. marka fyrir ran og grip
j sitt fullrietti um adur greint skogarhaugg. enn þorlacr
skylldugan at sueria tylftareid. ath hann hafe eigi meira
haft enn adur greiner. fellzt hann at þessvm eide. giallde
hann holakirkiu. lx. marka i sitt fullrietti og fallenn i
bann og skylldugañ ad taka lausn. og skript af biskupin-
um. Enn vm þa adra sauk. er j stefnunne stod og biskupinn
kærde til þorlaks. um þau lxxx hundrata. er þratt nefndr
þorlacr medkeñdizt fyrir biskupinum. og morgum audrum
dandimonbum ad fader hans sira semingr hefði gefid hon-
um. afhent og utlukt. dæmdum ver þorlacr skylldugañ apt-
ur ad leggja alla adur greinda peninga fasta og lausa.

¹⁾ [svo.

kuika og davda. heilagre holakirkju. vnder sinn svarenn bokareid. fyrir þann skada er sira semingr hefer gíaurt heilagre holakirkju. um þa tuo gullkaleka er hann hefer medkeñzt fyrir biskupinvm. og fleirum dandemonnum audrum ath hann bafi i burt haft fra heilagre holakirkju og alldre hafa aptur komid. þui dæmdum uer sira seming aungua peninga burt hafa matt fæ upp fra þui er hann fiell j þessa sauk uid heilaga hola domkirkiv. skulu þesser aller peningar og sakeyrer lukazt ad næstum fardaugvm. at heyrdum dominum. biskupinvm j havnd. edur hans umbodsmanne. Ok¹⁾ til sanniñda hier um settvm ver fyrr nefnder prestar uor incigle fyrir þetta domsbref. er skrifad var j sama stad. dag og ær. sem fyrr segia.

176.

30. Janúar 1492.

í Hvammi.

DÓMR tólf manna útnefndr af Birni Guðnasyni, kongs umbodsmanni milli Gilsfjarðar og Gljúfrár, um orðbragð Þorkels Jónssonar við Arnór Finnsson ofl.

Landsbókasafn 63. 4to bl. 286 — 290, skr. c. 1640. — Dómabók í 4to bls. 47—48 skr. c. 1608 (brot), sem átt hefir Jón Hákonarson á Vatnshorni (d. 1748). — ÁM. 211c 4to bls. 107—113, skr. c. 1700 (heill).—Ágrip af dómnum er í British Museum Add. 4882. 4to bl. 290b (með raungu ártali: 1487).

Domur vm orðbragð mille Arnors Finnssonar
og Þorkiels Jonssonar.

Ollum monnum sem þetta Breff sia edur heyra senda Jon Oddsson. Sigurdur Dadason. Gudmundur finnsson. Ormur Jllugason. Eirijkur Jonsson. Sueinbiorn Arnorsson. Arni Þorsteinsson. Sigurdur²⁾ Grijmsson. Pall Gudmundsson. Kietill arnason. Jon Eirijksson og Bårdur Palsson kuediu G(uds) og s(ina) k(unnu)gt) G(iorande) ad þa lidid var fra hingad burd vors herra Jesu Christi [M. cccc. lxxxx ij ar³⁾ manudæginn næstann fyrer purificatio (sancte) Mariæ vir-

¹⁾ Svo hér. ²⁾ Sigmundur 211; ³⁾ [211; 1482(!), 63.

ginis j Huame j Huamssueit a þingstad riettum vorum vier j dom nefnder aff ærligum manne Þyrne Gudnasyne er þa haffde mijns¹⁾ herra kongsins syslu og vmbod j milli Gilsfiardar og Gliufurðr. ad skoda og dæma vm þær sakir og akiæru sem arnor finsson kiærde til þorkielz Jonssonar og Gudrunar Hallzdottur konu hans. og²⁾ nefndur arnor Beidde og kraffde Biorn Gudnason at nefna dom yffer.

J fyrstu Grein kiærde arnor finnsson það til þorkielz jonssonar. ad hann heffde røffed þa satt [sem hann giorde³⁾ vid greindan arnor Arum effter Guds burd [M. cccc lxxx. vij. ar⁴⁾ vm þessar sakir sem hier effter filgir.

J fyrstu ad greindur þorkiell Jonsson hefde talad so felldum ordum til arnors finnssonar ad arnor heffde þrugad og naudgad konu og rænt og stolid jordu þorkielz [og hann⁵⁾ heffde barid og suellt naut arnors med heffitt og of-und oft og osialldann og hann heffde tekid laxa med launungu⁶⁾ vr kiere⁷⁾ hanz vr anne fáskrud. var það suarid aff ij loglegum vitnum fyrer greindum⁸⁾ Birne Gudnasyne [þar þð: ad það⁹⁾ var suo skilid med þeim Arnori og þorkiele. ad greindur þorkiell skýllde okuittur vera vid arnor vm allar adur skifadar sakir og hann þorkiel loglega sækia meiga. Ef þorkiell brigde nockru þuj sem þa loffade hann Arnori j þessari þeirra sætt edur¹⁰⁾ slægist til nockurs drafsskapar edur hugarmota¹¹⁾ med ord edur verk vid greindañ Arnor.

J annari grein kiærde Arnor finnsson til þorkiels Jonssonar⁸⁾ og Gudrunar Hallzdottur konu hans ad nu vpp á ny effter þessa þeirra sátt. hefde þau bæde talad til arnors finnssonar og oftat enn einu sinne þesse ord ad hann heffde naudgad konu og þrugad¹²⁾ og rænt og stolid jordu þorkiels og hier med hefde þorkiell tekid fra Arnori med launungu ij hundrud ræftuidar [og iij¹³⁾ Grenetrie framan aff [Galfz-fellz¹⁴⁾ heijde¹⁵⁾ er arnor átte. [þad fyrst sem var vij¹⁶⁾

¹⁾ b. v. 211 ²⁾ ad 211; ³⁾ [sl. 211; ⁴⁾ [211; 1487, 63; ⁵⁾ [jtem ad þorkell 211, ⁶⁾ launungu(!) 63; ⁷⁾ kistu 211; ⁸⁾ b. v. 211; ⁹⁾ [en 211; ¹⁰⁾ ef þorkell b. v. 211; ¹¹⁾ hugarmóts 211. ¹²⁾ konu b. v. 211; ¹³⁾ [aff þuj(!) 211. ¹⁴⁾ Galfells 211; ¹⁵⁾ það b. v. 211; ¹⁶⁾ [stittst. ij. 211.

alna. eitt aslægt [en¹⁾] ij sagande og tekid enn med launung laxa vr kieri vr anne faskrud og fargad fyrer honum veturgomlu nauti. hier med suellt og barid naut hanz med heipt og ofund [opt og oisalldann. Suo og kiærde²⁾] Arnor finsson þad til Gudrunar Hallzdottur konu þorkiels ad hun heffde hillt og samþickt [med honum³⁾] allar fyrskrifadar sakir og Radid med honum fullum launradum hafft og hirdt⁴⁾] fyr sagt fie og dreigid dulur a. Var þorkiell Jonsson þar þa stefndur fyrer Biorn Gudnason fyrer allar þessar adur skrifadar sakir sinna vegna og sinnar kvinnu. Var stefnan suariñ af tueimur [löglegum¹⁾] vottum.

Þui j fyrstu dæmum vier stefnuna loglega og oftnefndañ þorkiel Jonsson þar þá logliga fyrirkalladañ vm sagdar sakir fyrer sig og sijna [konu⁵⁾]

Jtem beiddist Arnor finsson þar þa þorkielz Jonsonar edur hanz loglegs vmbodsmanns til andsuars vm adur sagdar sakir: og baud sig þar þá vnder dom og log vid oftskrifadañ þorkiel Jonsson [vm þad sem hann mætte med logum til hans tala⁶⁾]. Enn þorkiell Jonsson kom þar eij og eij hanz vmbodsmadur. þui dæmum vier hann sekañ halfri mork j stefnufall sem log votta.

Jtem leidde Arnor finsson ij logleg vitni fyrer Byrni Gudnasýne. suo vier heirdum. er þad soru med fullum Bokar eijde ad Þorkiell Jonsson heffde Rofid þá sátt sem hann giorde vid arnor finsson j huamme sem fyr skrifad er og þui dæmum vier full sattar Roff a þorkiel Jonsson og hann vm þær sakir sem þeir sættust vm⁷⁾] okuittan vera vid arnor finsson og suo [kongdomsins vegna⁸⁾] nema hann sýnde loglega kuittan aff þeim kongs vmbodsmanni sem hann mætte med logum þar vm kuittan giora⁹⁾.

Jtem soru þad ij logleg vitni þar þa fyrer Birne Gudnasýne þau er arnor leidde ad oftskrifadur þorkiell Jonsson og Gudrun Hallzdotter kona hans hefdu nu vpp a

¹⁾ [b. v. 211; ²⁾ [og klagade 211; ³⁾ [við hann 211; ⁴⁾ hillt 211; ⁵⁾ [sl. 211; ⁶⁾ [edur hanz loglegz vmbodzmanz til andsvara vm sagdar saker 211; ⁷⁾ a 211; ⁸⁾ [kongdominn 211; ⁹⁾ gieffa 211.

ny. eftir þeirra sátt arnors og þorkiels talad bæde þesse ord til arnors ad þau heffdu sagt ad offtnefndur Arnor hefde naudgad og þrugad konu og nænt og stolid jordu þorkiels [og þesse öll fyrskrifud ord hefde huort þeirra fyrer sig þorkell jonsson¹⁾ og Gudrun oftar talad enn einu sinne til arnors finssonar. þui leist ofs þau ecki sialldnar hafa mátt²⁾ talad þesse ord enn³⁾ tuisuar huort vm sig. Giorum vier huort vm sig fyrsskrifadra orda fullriettis ord. þui dæmum vier þorkiel Jonsson og hans konu Gudrunu H(alls)d(ottur) sek 4 mörkum vid kong huort vm sig fyrer huort adur skrifad ord. enn arnori finssyne 5 merkur j sitt fullriette aff huoriu þeirra fyrer sig j huort sinn er þau hefde talad þesse firgreind ord til hans sem suarid var. hann af sijnu fie fyrersig. enn hun aff sijnu fie fyrer sig. verda það⁴⁾ xvj fullriette arnors finssonar sem suarid var viij á huort þeirra og ad auk hinar fyrre sakir sem til komu med þeim fyrer þeirra sátt og fir⁵⁾ skrifadar eru.

Jtem var það og suarit þar til aff vottum fyrer Birne Gudnasyne ad þau somu grenetrie sem arnor útte og hann liet flitia nordan vr bitra fra jordu sinne tungu og nýdur leggja á Galfellz⁶⁾ heijde og þaðan voru sijdan j Burt tekni⁷⁾ hans vilia eda vitorde voru logd i fised j Glerarskogum fyrer hlidasa. er þorkiell Jonsson liet vpp giora þá hann bio þar. þui þotte oss þar föle jnne fundinn [ad hanz jnni⁸⁾ þui [sá kom einginn⁹⁾ fram sem það segde. ad hann hefde þeim med logum lýst.

Giorum vier þesse Grenetrie til verds Eyrer¹⁰⁾ þui dæmum vier fulla og alla þiofs sok a þorkiel Jonsson fyrer sogd Grenetrie og hann skylldugañ ad leisa hud sijna þrim mörkum vid kong ef fie er til. ella misse hudina. enn arnore full giolld fiar sijns og riett sinn sem log votta. þui fyrer þessa adurskrifada þiofs sok og fyrer þá laxana sem Arnor bar ad honum ad hann heffde stolid vr anne fáskrud med launung vr kieri hans og vm þann Rafftvidinn er Arnor bar ad honum ad Þorkiell hefde tekid fyrer sier

1) [b. v. 211; 2) sl. 211; 3) sl. 63; 4) þá 211; 5) vpp 211; 6) Galfells 211; 7) aff 63; 8) [sl. 211; 9) [hier kom einginn 211; 10) eins 211.

og vm það nautid sem arnor sagdi þorkiell hefðe fargad fyrer sier og vm þa sök sem Arnor bar ad honum ad hann hefði barid og suellt sijn naut med heipt og ofund oft og osialldan og þær fleiri saker sem til varmennsku horfa¹⁾ og arnor finnsson bar ad honum med þeim vitnum og eiðum og likindum sem hann þar til hafðe og oss leist full lijk-inde til vera er þar kom þá fram þess annars ad vier vissum fyrer full sanninde ad oft skrifadur þorkiell fordad-ist log og stefnur so hann faldist og sier vndan skaut nær hann gat so ei skilðe logum verða yffer hann komid. Þui fyrer þessar allar greiner og þær fleiri sem j logunum standa og hier ad luta dæmum vier þrattskrifadan²⁾ þorkiel Jonsson riett fangadañ aff kongs vmbodsmanni. huar sem hann yrde tecinn utan gridastadar og Riettbrotiñ hus til hanz ef þurffte³⁾ sem log votta og færa hann so vnder log og dom firir allar þessar fyrrskrifadar sakir.

Enn sakir þess ad vier vissum þorkiell Jonsson var burt ridinn aff sueitinne fyrer þa⁴⁾ skulld⁵⁾ ad hann villdi ecki koma til laga uid Arnor Finnsson vmm fyrrskrifadar sakir. Þess Annars ad hann setti aunguann sinn vmbodzmann epter til neinnra sinna mala edur skullda greidslu. Enn ess þotti hann ouijs til skila edur afturkomu. Þui enginn vissi þa þar i sueit huar hann var nidur kominn. Þess þridia ad hann var nu dæmdur þiofur og riettfangadur. Þess fiorda ad uier vissum ad hann og kona hans Gudrun Hallzdottur attu ecki suo mikla peninga sem suaradi þeim secktum sem voru af þeim dæmdar firir adur skrifad orða mas. og adrar fleiri sakir sem fyrr skrifadar eru.

Þui dæmum vier alla þa peninga sem þorkiell Jonsson atti og hans kona Gudrun Hallzdottir edur þau med haundum hefði huar hellst sem þeir stædi. j vernd og vmsia Biarnar Guðinasonar kongs vmbodsmann(s) i sagdri syslu

¹⁾ 211; sl. 63; ²⁾ b. v. 211; ³⁾ þarf 211; ⁴⁾ þann 211. ⁵⁾ Hér byrjar niðrlag dómsius í Vatnshornsbók, og er tekið niðrlagið eptir henni, en skallarnir fylltir eptir 63 og 211.

og hann skylldugañ til ad rida og ad sier ad taka med dandimanna vitordi alla fyrs[agda penin]ga kuika og dauda. og þa skyllduga honum ad afh[enda sem sag]dir peningar hia standa og giallda huorium sijna skul[id ad næ]stum far-daugum. sem fie vinst til. ad riettre tiltaulu [effter da]ndi-manna virdingu. og yfirsyn. suo leingi sem fie [vinst til]. Enn ef fie vinst ecki til allra sekta og skullda. þa [misse huor] sem tala rennur til [effter fiarmagne¹⁾] og dandimenn giora. Enn ef þo[rkiell] Jonsson og²⁾ Gudrun Hallzdottur kona hans Eiga eck[i svo] mikla peninga ad auk skullda. sem vier³⁾ dæmdum á þ[au] kongsdomsins vegna Birni Gudinasyni og Arnori fi[nnssyne] firir greindar sakir sem adur er skrifjad: þa dæm[dum vier þeim] refsing badum sitt keyrishogg firir huoria mork er þau [briste á] ad eij jnnist til sem dæmt uar. þar til sem væri [xij merckur a hu]ort [vm sig¹⁾] þeirra [hiona¹⁾]. Enn þo meira bresti þa skal ei meire r[efsing enn sijn] xij keirishogg huoru þeirra. Enn huor sem greind[an mann þorkiel] Jonsson heldur vndan laugum med mact edur Audrum vndanbraugdvm svo biorn og Arnor nai ecki laugum af honum. suari slikri sekt sem laug votta vñ þa menn sem hallda edur hysa þiofa dæmda edur vtlæga menn og styrkia j moti laugum. edur kongsins rietti.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrr nefndir menn vor Jnnsigli firir þetta domsbref skrifjad j huammi i huams-sueit.

177.

1. Febrúar 1492

í Skálholti.

TVEIR prestar transskríbera transscriptum frá 22. Marts 1444 af skrá um reka Skálholtsstaðar á Ströndum.

Skalh. Fasc. IX. 1.—AM. Apogr. Nr. 2607.

Þath giqrum vid narfvi jonsson oc þorbiorn ionsson prestar skalholltz biskups dæmis godvm monnvñ kunnigt med þessu ockru opnu brefi at wid hofum sied oc yfer les-

¹⁾ [b. v. 211. ²⁾ edur 211. ³⁾ höffum dæmt og b. v. 211.

id opit bref med heilum oc oskøddvm hangvndum inziglvm suo latanda ord eptir ord sem hier seger. [Hér kemr transcriptum frá 22. Marts 1444 af rekaskránni, DI, II, Nr. 281 B, og IV. Nr. 693].

Ok til sannenda her vm settum wid fyrr nefnder prestar ockar innsigle firir þetta transkriptum [bref skrifad j skalhollti in festo sancte brigide virginis anno domini M. cd. nonagesimo secundo.

178.

5. Febrúar 1492.

á Reynistað.

HELGI Ketilsson kvittar Jón prest Þorvaldsson um andvirði jarðarinnar Ytri-Valla í Miðfirði.

AM. Fasc. XXXI, 17, frumritið á skinni. Af 6 innsiglium eru fjögur fyrir bréfinu. — Apogr. 8345^b.

Brief vm Jstuvelle j melstadar kirkiusokn¹⁾.

Ollom monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda þorleifr prestr jonson. benedikt magnusson. þorgeir þorsteinson. helgi gudmundzson. steinn hrolfson. hallfredr jonson ok jon biornson quediu guds ok síjna kunnigt giorandi þa er lidit uar fra hingatbvrð uors herra ihesv christi þusund flogur hundrod ix tiger ok ij ar æ sunnodagin næstan efter kyndilmesso æ stad j reynenesi uorum uier j hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband jons prestz þorvalldzsonar ok helga ketilsonar ath suo fyrir skildo ath adrgreindr helgi medkendiz ath hann hefði fulla ok alla peninga wt tekit ok upp borit af fyrrnefndum sira jone fyrir jordina ytriullo er liggr j melstadar kirkivsokn efter þui sem j kaup þeirra hefer komit. hier med j sama handabandi gaf oftnefndr helgi tjttnefndan jon prest aullungis kuittan ok akærvlausan lidvgan ok frialsan fyrir sier ok ollom síjvnm erfingium ok efterkomendum um adrgreinda jord ok jardaruerd ytriullo j midfirði. Ok thil sanninda hier um settvm uier fyrr skrifader menn uor juscigli fyrir

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

Þetta knyttunarbref er skrifad var j sama stad ok deigi sijdar enn fyrr seiger¹).

179. 10. Febrúar 1492. á Munkaþverá.

VOTTORÐ tveggja manna, að Semingr prestur Magnússon lýsti því, að hústrú Margrét Vigfúsdóttir hafi gefið sér jörðina Dóroddsstaði í Kaupangssveit, en hann hafi aptr gefið hana Þorláki „frænda sínum“ (Semingssyni) til kvonarmundar.

AM. Fasc. XXXI, 19, frumritið á skinni. Annað innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3347.

vm þorustader²).

Þat giorvm vith illavgi þorgilason ok stefan ingimvndason godum monnum viturligt med þessu ockrv opnv brefi ath þa er lidit var fra hingatbvrð vors herra ihesv christi þushundrud cccc ixtiger ok .ij. ar a faustudaghinn sidaztan j þorra æ mukapvera j eyiafirdi. vorum uith j hia ok heýrdum æ ath sira semingr magnusson lýsti fyrir ockur ok fleirum dandimonnum. ath hustru margrett heiten vigfusdotter sem gud hennar sál hafi. hefði gefit ser til fullrar eignar jordina þoroddzstade er liggur j kaupangs kirkiv sokn med aullum þeim gavgg(n)um ok gædum sem henne hefer fylgt ath fornv ok nýiv ok hyn vard fremz eigandi ath ok mælti þar svo um ath hyn veri golldin enn gefin ecki. her epter medkenndizst adrnefnr semingur ath hann hefði gefit adrgreinda jord þorlaki frænda sinum til kuonarmundar. þa er pall bondi brandzson gipti honum frænkonu sina þuridi heitna benediczdottur. ok veitti greindr pall þa ecki nockurt tilkall vm greinda jord suo ath hann heýrði. ok til sanninda her um settum uit fýr nefnder menn ockur incigle fyrir þetta bref skrifat j sama stad deigi ok are sem fýr seiger.

¹) Þ. e. 6. Febr. ²) Utan á bréfinu með fornri hendi.

180.

23. Febrúar 1492.

á Hólum.

ÞORLÁKR Semingsson fær Ólafi biskupi og heilagri Hóla-kirkju jörðina Þóroddsstaði í Kaupangssveit til fullrar eignar og þar með fimm kúgildi, fyrir þá sök, er síra Semingur faðir hans hafði haft burt tvo gullkaleika frá heilagri Hóla-kirkju.

AM. Fasc. XXXI, 4, frumritið á skinni. Af 5 innsiglium eru nú 3 og brot af því fjórða fyrir bréfinu. — Apogr. 3536.

vm þorustader i kaupangi¹).

Þath giorum vær andress jonsson radsman æ holum. gud-mundr jonsson. jon jonsson ok gudulfur magnusson prestar ok magnus biarnarson leikmann. godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe ath uær vorum j hia sæum ok heyrdum æ fimtudagen fyrstan j langafostu heima ath dom-kirkiu(nn)e ath holum. ath þa er lidit uar fra jungatburd²) uors herra ihesu christi þussund fiogur hundrud nivtiger ok t(u)au ar ath þorlackur semingsson feck uorum naduligum herræ ok andaligum fôdur biskup olafe ok heilagre hola kirkiu til fullrar eignar. med handabañde jordiña þorustade er liggur j kaupans²) kirkiu sokn j eyiafirdi er hann reckn-adi þriatige hundrud. med ollum þeim gogñum ok gædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýu ok þorlackur uard fremss²) eigande ath ok fader hans sira semingur magnusson hafdi gefit honum. ok þar med fim kuillde³) fyrir þa sauk ath fyr nefndur sira semingur fader fyr nefnzt²) þorlakzt²) hafdi i burtt haft tauo²) gullka-leka fra heilagre hola kirkiu. ok alldre kuomu aptur. sem domsbref hier um þetta mal utuisar. ath hann matti aungua peninga burtt gefa. fyr en heilaug kirkia hafdi sina skulld. lofadi greindur þorlackur biskupinum kaupmalabrefe hier upp æ edr transkriptum þar ut af. Ok til sanenda hier um settum vær nefnder prestar ok leikmenn uor jncigle fyrir þetta bref er giort uar j sama stad ok are deige sid-ar en fyr seiger³).

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi. ²) Svo. ³) p. e. 24. Febr.

181. 27. Febrúar 1492. í Ljárskógum.

DÓMR sex manna útnefndr af Birni Guðnasyni kongs umbodsmanns milli Gilsfjarðar og Skraumu um heimild Jóns Eiríkssonar til ábúðar á Þverdal í Saurbæ, er Ólafur prestur Oddsson hafði bygt honum.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bls. 69—72, skr. c. 1608. — Afskrift frá c. 1700 er og í AM. 211c. 4to bls. 132—135.

Domur Jons Eiríkssonar huort honum væri leigujord sijn heimil.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Jon Oddzson. Oddur Sigurdzson. Þordur BiorNSSon. Einar Sueinsson. Þormodur BiorNSSon og Arnor finnzson kuediu gudz og sijnna kunnigt giorandi at þa er lidit nar fra hingadburd vors herra Jhesu christi. M. cccc lxxxx og ij ar manudæginna næstañ fyrir Chathedra petre ápostuli¹⁾ á Stadarholi j Saurbæ á þingstad riettum vorum vær i hia saum og heyrdum á ad Jon eiriksson beiddi og krafði Biorn gudnason kongs vmbodsmann j millum Gilsfiardar og gliufurar. ad nefna dom yfir. huort hann mundi hafa fulla heimilld fyrirjordunni Þuerdal til abudar til næstu fardaga og huort hann mundi med laugum sækia meiga þa beit sem honum hefði þar olaugliga gior verid a greindri jordu. sem annar riettur leigulidi. Eptir þeim framburdi og gaugnum sem hann hafði þar til. vændist greindur Jon Eiriksson at vott Olafi Eyolfssyni. ad hann hefði hia verid. þa sira Olafur Oddzson heimiladi honum greinda jord þuerdal med akuedinni landzskylldu. Og ad audrum vott vændist hann Gudlaugi Sueinssyni. ad sira Olafur hefði lyst fyrir honum og fleirum audrum. ad hann hafði heimilad Jone Eirikssyni greinda jaurdu Þuerdal. Beiddi Jon Eiriksson og krafði þessa fyrskrifada menn. ad bera sier riett vitni og satt. hier vm sem þeir mætti. Enn þeir saugdust ecki vitni honum bera. Fyrr enn þeir væri skylldadir til med laugum. Beiddi þa adur skrifadur Jon Eiriksson og krafði Biorn Gudnason

¹⁾ D. e. 20. Febr.

kongs vmbodsmann ad stefna þessum fyrskrifudum monnum til vitnisburðar hier vm þar þa fyrir sig. Stefndi þa greindur Biorn Gudinason þessum adurskrifudum monnum fyrir sig þar þa. til ad bera greindum Jone Eirikssyne ríett vitne og satt sem framast vissu þeir. og mættu med langum bera j greindu mali og það giordu þeir. Jtem i fyrstu grein sor Olafur Eyolfsson fullaþ Bokar Eijð þar þa fyrir Birne Gudinasyni. suo vær heyrðum ad hann hefði hia verid j meyarholtti j Saurbæ ad sira Olafur Oddzson heimiladi Jone Eirikssyne med ordum jordina Þuerdal til abudar hid næsta ar vpp fra fardaugum er var j vor og beit j Jord sýna j Stadarhols jord j millum miclagardz og klejfa og eingiar sem hann þurfti j Stadarholmsodda¹⁾ fyrir nedan heygard og þessir fyrgreindir menn sira Olafur og Jon vrðu þa sattir og samkaupa bæði vm landzskyllð og leigu. suo sem þeir haufðu adur vm talad og þa var og þa á greind(t) þo eigi kæmi handsaul. Jtem j annari grein sor Gudlaugur Sueinsson og fullaþ bokar Eijð þar þa fyrir Birne Gudinaat Sira Olafur Oddzson hefði lyst fyrir sier ad hann hefði heimilad Jone Eirikssyne jordina Þuerdal til abudar hid næsta ar med aullum líjka skilmala sem Olafur Eiolffson sör med fyrrsagdri beit og eingium j Stadarhols jord. Jtem i þridiu grein sor þalldor Arnbiarnarson fyrir optgreindum Bjрни Gudinasyni. at hann hefði afhent Jone Eirikssyni j vor j fardaugum er uar j vmbodi sira Olafs Oddzsonar. sem hann hafði adur bifalad honum. þau kugilldi sem sira Olafur Oddzson hafði bygt Jone Eirikssyni med optskrifadri jordu Þuerdal. og Sira Olafur hafði sagt sier ad hann hefði heimilat Jone Eirikssyni þa þratt greinda jord þuerdal til abudar þessa xij manudu. og það sor þalldor med ad hann hugði Jone Eirikssyne þetta fyrir fulla heimilld ganga mundi bæði vm jord og kugilldi. Jtem j fiordu grein vorum vær fyrrskrifadir menn til nefndir af Birne Gudinasyne. kongs vmbodsmanni ad skoda og dæma vm þetta sagt mal. Eptir þui sem oss leist ríettast og sannast og vær mættum fremst med laugum dæma²⁾.

¹⁾ Svo. ²⁾ leiðr.; "dæmast, hdr.

Jtem j fyrstu grein dæmdu vær Jone Eirikssyni lyr-ittar Eyd hinn minna ad hann hugdi sier heimila og frialsa vera jordina Þuerdal til abudar þessa xij maudv sem var fra fardaugum j uor ed uar og til fardaga er kiemur. eptir ir þeirri heimilld og lofun. sem sira Olafur Oddzson hafdi honum hier vm lofad adur enn hann flutti sig til greindr-ar jardar. sem suarit var og fyrrskrifad er. Sor Jon Eiriksson þar þa samstundis þennañ eid sem honum var dæmdur fyrir Birni Gudinasyni ad aullu suo latandi sem honum var hann dæmdur. og það lagdi hann j sinn eid med at hann hefdi tekid i fodur i haust ij laumb af síra Olafi Oddzsyni. Enn sira Marcus eadzmadur hans afhenti honum þau vppi þa landzskyld sem hann atti ad giallda vppi jordina Þuerdal. og sira Olafur skyldi sier þessi tuo lambafodur af Jone Eirikssyne þa hann heimiladi honum optgreinda jord Þuerdal. Nu af þui ad suo aujsa vor landz-laug. at þar sem menn kaupa jardir. edur skiptast uid hus-um edur skipum. þa skal kaupa med handsaulum og vott-um tueimur edur fleirum. Enn aull aunnur kaup skulu halldast. Ef handsaulut ero. og suo aull þau sem vottar vita. þo eigi sie handsaul. edur sa geingur vit fyrir vottum er selldi. Þess annars ad suo stendur i Bunadarbælki j laugbok vorri. at ef þeim fullnast vitni sem jord hafa tekna. þa skulu Bændur dæma honum leigu jord síjna. Eptir þui sem vitni baru honum. Jtem j sama capitula seigir suo. at sa sem leiger á Grasnautn alla²⁾ á jord þeirri. Þess þridia ad oss lejst þetta full gaugn og vitni sem Jon Eiriksson hafdi til þessa sins mals vm greindañ þuerdal. sem þessir þrir menn soru sem adurskrifat stend-ur.

Þui ad suo prouudu og fyrir oss komnu dæmdu vær med fullu doms atquædi adur skrifadir menn. suo framt sem vier mattum þetta mal med lögum dæma Jone Eirikssyni þessa þratt greinda jord Þuerdal heimila og frialsa til abudar til næstu fardaga er kiemur og suo þau kugilldi sem síra Olafur hafdi bygt honum þar med og greindañ

¹⁾ tvískrifad í_hdr.

Jon Eiriksson med riettu hafa eiga aull þau giædi og gagnsmuni á þessari optgreindri jordu Þuerdal. sem andrum leigulida ber med riettu ad hafa á sinni leigu-jordu til næstu fardaga er kiemur. og med laugum sækia meiga sem annar leigulidi þa Beit sem honum hefur þar olaugliga gior verit. Suo og undir saumugrein og forordi. lejst oss honum su beit heimil sem hann hafdi j Stadar-hols jordu. j millum miclagardz og kleyfa. suo micit sem suarit uar. ad sira Olafur heimiladi honum og adur er skrifjad. nema laugmanni litist annad laugligra. med skynsamra manna radi og samþycki. Suo og medkiennunst vier adur skrifadir menn. at Jone Eirikssyni var þar Eingin sauk gefin af sira Olafi Oddzsyni vm þessa jardar abud. suo vær vissum. þa þessi vor domur var vtnefndur. og dæmdur suo sem fyr skrifad stendur.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrrskrifadir menn vor jnnsigli fyrir þetta bref skrifad j Liarskogum i Laxardal i hiardarhollz kirkiusokn. manudæginna næstañ fyrir Translacio sancte Johannis holabiskups á sama ari sem fyrr seigir.

182.

9. Marts 1492. á Hofi í Vatnsdal.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Apogr. 747 „Ex transscripto“ þ. e. eptir frumtranscripto á skinni með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Fyrer brefinu eru fiorer þveinger og fimmta þveingfar, eun Jnnsiglennu eru öll j burt. Brefed er ä pergament, med ecke riett goda hönd og þo allsæselega“.

Þat giorum uær einar oddzson. gunnlaugur þorkelsson. liotur þorleifsson og jon olafsson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi at uær hofum siet og yferlesit opin bref med heilum og oskóddum hangandi innsiglium

þeirra godra manna er þar voru fyrir skrifader suo latandi ord efter ord sem hier seiger. [Hér kemr:

1. Vottorð tveggja manna um kaup Einars Þorleifssonar og Jóns Geirssonar á Eyvindarstöðum og Guðlaugsstöðum 25. Sept. 1453, DI, V, Nr. 101;

2. Vottorð þriggja manna, að Jón Geirsson fékk Egli Grímasyni ákall sitt á Eyvindarstöðum 25. Sept. 1453, DI, V, Nr. 102;

3. Björn Þorleifsson selr Egli Grímssyni Eyvindarstaði 11. Okt. 1453, DI, V, Nr. 105;

4. Afsalsbréf Þorleifs jungkæra Björnssonar fyrir Skarði í Langadal til Egils Grímssonar 6. Febr. 1468, DI, V, Nr. 452;

5. Arfskipti þeirra bræðra Þorleifs og Einars Björnssonar eptir Árna bróður sinn 18. Júní 1476, DI, VI, Nr. 75].

Og til meire sanninnda hier um settum vær adurnefnder menn vor jnnsigli fyrer þetta transkriptarbref er giort var æ hofe j uazdal faustudaginn næsta fyrer gregoriusmessu i langaföstu þa er lidit var fra hinngatburd uors herra jehsu christi þusuñd flogur hundrut niutiger ok tuau ær.

183.

19. Marts 1492.

í Skálholti.

Dómr tólf presta útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um kæru biskups til Orms bónda Jónssonar og Ingibjargar Eiríksdóttur hústrú hans, að Ormr hefði nefnt leikmannadóm yfir heilagrar kirkju málefnum, en Ingibjörg hefði tekið í vernd og samneyti Pétr heitinn Ólason, eptir að sannprófað var, að hann hefði stolið og rænt silfri og kostulegum „háfum“ kirkjunnar og biskupsins í Skálholti.

Bisk. Skalh. XVII, 25, frumrit á skinni. Öll (13) innsigli voru dottin frá á dögum Árna Magnússonar. — AM. Apogr. 2368 eptir Skálholtsfrumritinu „accuratissimè“. Þegar Árni gerði afskrift sína, var frumbréfið orðið skemt, svo að skallar voru í. Þá skalla fyllti Árni eptir „Bok Jóns Hakonarsonar á Vatzhorne innehalldande copiuur af adskilianlegum domum og brefum“, og á eg þá bók nú, og er hún rituð um 1608; er dómrinn þar í transskripti frá 5. Maí 1492. Eptir þessari afskrift tilfærir Árni og nokkurn orðamun „meir ad illustrationem enn til nytsemdar“. „Dó kynni transcriptum vera giört epter öðrum original. Þvi fleire hafa oefad giörder vered ennsá sem i Skalhollte liggur“.

Domur um Orm bonda Jonsson og hustru Jngibiörgu
kvinnu hans.

Ollum monnum [þeim sem¹⁾] þetta bref sia edur heýra. Senda árne Snæbiarnarson. Narfue jonsson. jon olafsson. jon vilhialmsson. augmundr biornsson. eirekur sigurdzson. hakon jonsson. Marteinn einarsson. gudmundr þorkelsson. halldor týrfingsson. halldor jonsson. hallur sigurdzson. prestar Skalholltzbiskupsdæmis kuediu guds og sina kunnigtt giorannde. ath sub anno gracie. M^o. cd^o. nonagesimo secundo a [manvdag hinn²⁾] næsta fyrir benedictus Messo j stora³⁾ stofunne i Skalholltte. [vorum uær⁴⁾] j dom nefndir af ærligvm herra og andaligum⁵⁾ fòdr herra Stephano med guds nad biskupe j Skalholltte. ath dæma vm þær sakir sem greindr Herra Stephan kærde til orms bonda jonssonar og hanseiginuinnu hustru jngibiargar eireksdottur. sem var [i fyrstu⁶⁾] ath fyrrnefndr ormur bonde jonsson hafde sett sig ologliga ju j það ualld sem honum var alldre bifalad. nefnande leikmanna dom. ut yfir heilagrar kirkiu malum. og tekit tylfttar- eid ut af þeim manne. sem i heilagrar kirkiu stormælum⁷⁾ var bundin og kirkiunnar formanne bar rett yfir at segia. og fyrir þa sok ath greind hustru jngibiorg hans eiginkona. hafde tekit vndir sina vernd. j samneyte. samþýcke og selskap. petur heitinn olason⁸⁾. adr enn hann var j hel sleginn. ept- er það er⁹⁾ sannprovad var. at hann hefde stolit eda rænt silfre og kostuligum¹⁰⁾ hafum. kirkiunnar og biskupsins j Skalholltte ur sialfre domkirkiunne þar heima a stadnum og fyrir þær fleire sakir sem hann matte þa¹¹⁾ med logum til hans tala. nu af þui ad adurgreindr ormur bonde var þar þa logliga fyrirkalladr. suo og beidduzt vær hans forsuars. fyrir hueria grein er¹²⁾ hann hefde dom vt nefnt og tekit eid af petre olasýne. enn hann gaf það svar hier til. at hann hefde verit beiddr og krafdr af fyrrsaugdum petre

1) [b. v. JHák. 2) [manudaginn, JHák. 3) stora JHák. 4) [voru ver JHák. 5) andligum JHák. 6) [b. v. JHák. 7) stormalum JHák. 8) olafsson JHák. (alstaðar). 9) ad JHák. 10) godum JHák. 11) þar JHák. 12) ad JHák.

olasyne vndanfærslu. og hann hugde ath skynsamer laugrettumenn munðu þat eitt dæma. sem hann mætte med godre skýnseme og skiluisse framfýlgia. þotte oss þetta hans forsuar ecke afl hafa. Nu sakir þess ath suo stendr j kirkiunar logum at huer sem ræner eda stelur ur kirkiu. þa skal þad mal fyrst ransakast fyrir kirkiunnar valde. jtem þeir af leikmonnum sem taka undir sig til profuanar og¹⁾ rannsaks eda doms þær sakir sem ath eins eiga fyrir forstiorum heilagrar kirkiu at dæmazt uanuirdande j þui loglega domendur þeirra mala og geingr suo vitz²⁾ vitand[e a] sættargiord þa er gior var j millum kongdomsins og kirkiunar. og af huorratueggju alfu var med suardogum stadfest. eda þeir leikmenn sem dom leggja æ kirkiu [eigner eda kl]erka ath þeim sialfum ospurdum edr mote mælundum þeim sem rada eiga þa fellir sa æ sig fullkomit bann af sialfu verkinu. Jtem finnzt og [suo skrifat j sialfum kirkiunnar l]ogum ath ef nockur heyrer opinbera rýktt. af sannordum monnum. ath ef einnhuer hafue bannsettr verit. eda giort nockud þad uerck sem hann fellur³⁾ j hid [meira ba]nn vt af þæ ber honum skýllduliga at hafa epttirleitan þess mals vm sannleik og ath fordaztt samneyte vid þann sama mann. suo leinge at hann verdr full[viss hu]at satt er þar⁴⁾ j. Þui at heilax anda nad tilkalladre ath suo profudu og fyrir oss komnu dæmdu vær fyrr nefndir prestar med fullu doms atkuæde. adr grein[dan] orm jonsson ologliga tekid hafa eid og undanfærslu af greindum petre olasyne. vm þad [at hann hefde⁵⁾ rænt edr⁶⁾ stolit silfri og audrum peningum ur heilagre S[kal]holltzkirkiu. og fellt suo æ sig fullkomit bann af sialfu uerckinu. og skyldugan ath taka lausn og skripttir af biskup Stephano. edr þeim sem hann þar til skipar og se[ka]n fullrette vid heilaga skalholltzkirkiu og biskupinn⁷⁾. xxx. marcka. enn fyrir þionuzstu tekiu og kirkiu jnngaungn sekañ suo sem kirki-

1) edur JHák. 2) vis, JHák. 3) felle JHák. 4) b. v. JHák. 5) [er hann hafdi JHák. 6) og JHák. 7) biskupinum JHák.

unar laug utuisa. Jtem med sama doms athkuæde dæmdu vær fyrrnefndre hustru jngebiorgu eirekksdottur settareid jnnan halfs manadar at heyrðum dominum. fyrir adr skrifudum biskup [ste]phano edur þeim sem hann þar¹⁾ til skipar. suo felldañ at hun hafe huorcke heyrtt sagt af opttnefndum petre olasyne ne jone diak[na s]em kalladr er pungur og ei af nockrum [audrum skiluisum²⁾] monnum at adrgreindr jon diakne hafue suared bokareid ath petur olason hefde tekit [silf]ur og annat þad sem horfid hafde vr domkirkiunne j Skalhollte enn ef hun fellz æ eidinum þa dæmdum ver hana skýllduga ath taka lausn og skripttir fyrir samneyte og samþýcke vid sagdañ petur og seka fyrir þionuztutekiu og kirkiu jnngaungu eptter þui sem kirkiunnar log vtuisa. skal þetta sakafe lukazst. einn þridiungr at næstum fardogum. annar at mikaelsmessu þar næst. og hinn þride ath fardogum þar epttir. biskupinum edr hans vmbodsmanne j fulluirtum peningum. halft j klofa enn halftt j Skalhollte. Var þesse vor domr af oss uppsagdr og jn skripttis frañ borinn tittskrifudum biskup Stephano j doms sæte sitiañda. og þenna dom med oss samþýckiannða. og þui sette hann sitt jnnsigle med uorum jnnsiglum fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad og ære dege sidar enn fyrr seigir.

184.

22. Marts 1492.

á Hólum.

GUÐMUNDR Jónsson gefr „sjúkr í líkama, en heill að samvizku“ heilagri Hólakirkju og Ólafi biskupi jörðina Þorbjargarstaði í Laxárdal, en „hér í mót bað hann biskupinn fyrir guðs skuld að taka að sér tvo sonu sína og látalæra annan til prests, en hjálpa öðrum til manns“.

AM. Fasc. XXXI, 14, frumritið á skinni. Af fjórum iunnsiglum eru þrjú fyrir bréfinu. — Apogr. 3343.

¹⁾ JHák; þa, frbr. ²⁾ [slikum, JHák.

Þorbiargarstader [giefner Hola kirkiu¹).

Þath giorum wær eirikur prestur sigmundsson. sýmon pallsson. jon ketillsson ok þorgeir olafsson leikmenn. godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe ath þar uorum uær j hia savm ok heyrðum æ. miduikudagen j ymbryviku um haustit²) j myklagardi j eyiafirdij ath gudmundr jonsson siukur j likama en heill ath samuizku gaf heilagre holakirkiu ok biskup olafe jordina þorbiargarstadi j laxardal. er liggur j huams kirkiu sokn fyrir tiu hundrud med aullum þeim gognum ok gædum er greindri jordu fyllger ok fyllgt hefer ath fornu ok nýu ok hann uard fremzt eigandi ath. ok þar til fiogr kuillde er standa med jordunne. ok fiogur hundrud j odrum peningum. hier j motti bad hann biskupin fyrir gudskulld. ath taka ath sier [tuæ sønu³) sina ok lata læra annan til prestz en hiallpa odrum til mannz. Suo ok giordi biskupin. tok [billtana³) til sin. Woro hia þessum giorningi marger dandimenn adrer badi lærder ok leicker. Ok til sanenda hier um settum wær fyr nefnder prestar ok leikmenn vor jncigle fyrir þetta bref er skrifat uar æ holum j hialtadal fimtudagen næsta fyrir mariu Messo j langafaustu. anno domini M^o. cd^o. xc^o. secundo.

185.

14. Apríl 1492.

í Skálholti.

DÓMR sex presta útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um þær sakir, er hann kærði til Haldórs Brynjólfssonar, að hann héldi Haukholt, jörð kirkju og staðar í Skálholti, að hann hefði eigi lukt andvirði Hrauns í Grímsnesi og fyrir rekatöku af fjörum staðarins, og fleira.

Bisk. Skalh. Fasc. V, 9 frumrit á skinni stórlega máð. — AM. Apogr. 2564 „accuraté“ eptir frumritinu.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heýra.

¹) Utan á bréfinu; frá [með hendi frá 17. öld, hitt eldra. ²) p. e. 21. Sept. (1491). ³) [svo.

senda snorre helgason profastur æ rangarvillum. Þarfue jonsson kirkiuprestur j skalhollte. eirekr sigrdzson. hakon jonsson. halldor týrfingsson. halldor jonsson. prestar skalholltz biskupsdæmis kuediu guds ok sina. kunnigt giorande ath sub anno gracie. M^o. cd^o. nonagesimo secundo. æ fostudag hinn næsta fyrir passionem domini¹⁾ j storastofunne j skalhollte. vorum vier j dom nefndir af ærligum herra ok andaligum fodr herra Stephano med guds nad biskupe j Skalhollte ad dæma vm þær sakir sem hann kiærde til halldors bryniolfssonar. sem var. at hann hielde j sinne eign haukhollt þeirre jord er kirkian ok stadrinn j skalhollte hafde vm langan tima eignaztt ok frialsliga noted. jtem fyrir þæ adra sok ath fyrnefndr halldor hefde ecke lucktt heilagre skalholltzkirkiu. peninga j jardar verd fyrir braun er liggj j grimsnese. suo sem hann hafde lofad biskup Mognuse godrar Minningar. jtem fyrir þæ þridiu sauk at hann hefde dregit til sin edr latid j burt hafa uid af rekum stadarins j skalhollte unnenn eda ounnenn. ok fyrir þær fleire sakir sem hann matte þæ med logum til hans tala. Skodudum vær stefnuna ok leitz oss hun skiellig. ok dæmdum greindañ halldor laugliga fyrir kalladañ. Nu fyrir þui ath kirkiunnar laug suo til visa. ath þat se fyrirbodid ad biskupar edr forstiorar heilagrar kirkiv dirfizt nockrum manne ad selia edr veita jardir edr bæi edr nockurar adrar eignir sinna kirkna til æuenlegrar stadfestu. enn ef þess hefer freistad verit j nockrum stad þæ skal onytaztt ok undir kirkjunnar valld ok forræde apttvr kallaztt. kom fyrnefndr halldor fram fyrir oss ok synde bæde kaup ok kuittan fyrir greindum jordum haukholltum og hraune med biskupsins jnncigle ok annara þeirra er þar voru fyrir skrifadir. enn af þui at oss litz eigi tilheyriligt at hinn lægre dæme ýfir hinum hæra. enn eigi af þui ad ef vær þættumst þar mega ýfir taka þæ litizt oss þat oskialligt ok ecke afl hafa. ath nockr heilagrar kirkiu fastæign selizt vtan fyrir fulla naudsyn ok retta nytsemd epter þui sem fyr stendr skrifat ok

¹⁾ D. e. 13. Apr.

kirkiunnar laug utvisa. Þui j guds nafne amen. dæmdum vær greindir kennemenn med fullu doms athkuæde þesse saumo jardakaup ok solu ok kvittan er þar kuomo fram fyrir oss vndir skodan ok urskurd adr nefndz biskup stefans huertt afl þesse kaup eda saulur skulu hafa. suo ok huer naudsyn edur nytsemd til dro upp aa heilagrar kirkiu vegna hier vm. jtem med sama dome dæmdum ver þratt greindan halldor skýlldugan ath sueria lýritareid hin meira jnnan siaundar fyrir biskupenum edur þeim sem hann þar til setur. ath hann hafe aunguan vid haftt edr dregit til sin af stadarins eign sidan biskup Magnús fiell fra vnnenn eda ounenn. vtan þann sem hann medkeðdizt. ath sira arne snæbiarnarson hefde feingit sier upp aa iij hesta. ok ad hann hugde hann vera fullan heimilldarmann þar vm ok ad unnum eidinum. dæmdum ver hann kuittan hier vm. enn ef hann fellzt at þessum eide. þa dæmdum ver hann skýlldugan apttur ath leggja vndir sinn suarenn eid. allan þann vid. sem hann hefer j burttu haftt ologliga. ok sekan vid kirkiuna þriatigi marcka j fullrette ok skylldugan ath taka lausn ok skripttir af biskupinum sialfum fyrir þat þann sem hann hefir aa sig felltt af þesse sinni tiltektt. ok sekan eptir þui sem kirkiunnar laug utvisa. ok skýlldugan ath giallda biskupinum þessar fiarsektir j næstum fardogum.

Var þesse vor domur af oss uppsagdur ok jn scripttis framborinn opttnefndum biskup stephano j domssæte sitanda ok med oss þennan vorn dom samþyckianda ok þui sette hann sitt jnnscigle med vorum jnnsciglum fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad ok are deigi sidar enn fyrr segir.

186.

14. Apríl 1492.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti úrskurðar ónýtt það jardakaup, er Haldór Brynjólfsson hefir keypt Haukholt í Hrunamannahrepp og Hraun í Grímsnesi af staðnum í Skálholti, og jarðirnar undir biskupsstólinn, en Haldóri aptr andvirði

þeirra og hann skyldugan nú í stað að skila biskupi kaupbréfunum.

Bisk. Skalb. Fasc. V, 10, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2565 „accuraté“. Frumritið var orðið stórskemt á dögum Árna Magnússonar, og fyllti hann eyðurnar út með því, sem hér stendr í hornklofum, eptir afskrípt með hendi séra Bjarna Hallgrímssonar, sem gerð var meðan bréfið var enn heilt.

Uær Stephan med guds nad biskup j Skalhollte heils-
um aullum godum monnum. þeim sem þetta bref sia edur
heýra med guds kuEDIU ok vorre. kunngiorum vær ýdur.
ath sub anno gracie M^o. cd^o. nonagessimosecundo. æ faustu-
dag hinn næsta fyrir passionem domini¹⁾ j storastofunne j
Skalhollte var halldor bryniolfsson langliga fyrir oss kall-
adur. fyrir þæ sauk ath vær kiærdum þat til hans at hann
hiellde j sinni eign haukholtt j rvnamannahrepp j reyki-
dals kirkiu sokn. þeirre jord er kirkian ok stadurinn j Skal-
hollte hafde vm langan tima eignaztt ok frialsliga notid.
jtem fyrir þæ sauk adra. ath fyr nefndur halldor hefde
eckø lucktt heilagre skalholltzkirkiu. peninga j iardar verd
fyrir hraun er liggur j grimsnese suo sem hann hafde lof-
ad biskup Magnuse godrar minningar. Nu af þui ath vær
hofdum j dom nefnt wora presta ok prelata. ad-dæma vm
þær sakir sem hier fyrr standa skrifadar. ok þeir litu æ
þessar malakiærslur ok urdu med þui mote samþýckir ath
þeir dæmdu þenna malavoxtt undir vorn vrskurd edur æ-
lýktardom huer tt afl eda maktt þesse jardakaup edr landa-
saul. ok kuittunarbref skýllde hafa. edur huer naudsýn ok
nýtsemd oss litiztt hier hafa til rekit. skodudum vær ok
eptterleitudum. vid skýnsomvzstu dandemenn. ef þeir hefde
heýrtt sagtt. af skiluisum monnum edur vitad sialfir ath
skalholltz stadur hefde haftt fulla þorf ath selia þessar
jarder fyrir obirgdar sakir þeirra hluta sem kirkian matte
ecke an vera. enn allir saugdu þar nei til ok uær sialfir
kunnum hier (enga) naudsýn ne nýtsemd j þessum giorn-
inge ath merckia. þad heilagre kirkiu megi stoda eda

¹⁾ D. e. 13. Apr.

stetta til nockurs gods. helldur læging. vanhentu ok tion. þui at heilax anda nad tilkalladre. seigium vær jn domini nomine amen. Med fullu doms atkuædi ok laga urskurde þesse jardakaup ok landasaulur ok kuittanarbref. ollungis ecke afl hafa. ok heilagrar skalholtzkirkriu vmbodsmenn rettliga ad sier mega taka tittskrifadar jardir j næstum far-dogum. enn suodan peni[nga aptur] leggia¹⁾ þrattnefndum hall-dore sem kirkian hefir adur uppborit ok brefin vtuisa. ok hann skýlldugan ath legg[ia aptur brefin] j vora hand nu j stad. var þesse vor domur edur vrskurdr af oss sialfum vppsagdur ok jn script[is fram b]orinn oss j domssæte sitianda vor-um adurgreindum kennemonnum ok fleirum audrum godum monnum æ heýrundum ok med oss sam]þýckiundum. Ok til sanninnda hier vm settum vær vortt jnuscigle med vorra presta ok prelata jnn[sciglum sira snorra helga]sonar profastz æ rangarvullum. sira Hjarfa jonssonar kirkiuprestz j Skalhollte. sira [Çireks sigurdssonar. sira h]akonar jonssonar. sira halldors týrfingssonar. sira halldors jonssonar. fyrir þetta doms bref [skrifad j sama stad ok ær]e degi sidar en fyr seigir.

187.

20. Apríl 1492.

í Skálholti.

Dómr sex presta útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um misþyrming Haldórs Brynjólfssonar við Gest Pálsson, landbúa Skálholtsstaðar, laugardagskveldið fyrir hvítasunnu eptir miðjan aptan.

Bisk. Skalh. Fasc. IV, 7, frumrit á skiini. Af sjö innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 2549.

sentencia super excessus halldori bry(niolfi)²⁾.

Domur vm misþyrming a helgum dogum³⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heýra. Senda snorre helgason. profastur æ rangaruollum. Hjarfe jons-

¹⁾ b. v.; hefir vantað frá upphafi. ²⁾ Utan á bréfinu með samtíða hendi ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600.

son kirkiuprestr j skalhollte. eirekur sigurdzson. hakon jons-
son. halldor týrfingsson. halldor jonsson. prestar skalholltz
biskupsdæmis kuEDIU guds ok sina. kunnigt giorande. ath
sub anno gracie. M^o. cd^o. nonagessimo secundo. æ fímtudag
hinn næsta fyrir passionem domini¹⁾ j storastofunne j skal-
hollte. vorum vier j dom nefndir af ærligum herra ok anda-
ligum fodur. herra stephano med guds nad biskup j skal-
hollte. ath dæma vm þær sakir sem hann kiærde til hall-
dors brýniolfssonar. sem var ath greindr halldor brýniolfs-
son. hefde mýspýrmt stadarens landbua. geste pallsyne. æ
laugardags kuelldid fyrir huitasunnu eptter midian apttan.
er hann for j skalhollt ath flýtia heim til stadarins vadmal
er hann atte ad giallda þar. jarduarpande honum upp æ
fiorar reisir. og hefde hlaupit ofan æ hann med hondum
ok knefum sem honum likade ok þiakade hann med þessu
mote. suo ad þa er hann reirs²⁾ vpp sýndizt honum jordin
snuazt vndir sier. ok kugade af honum med fullre naud-
ung. þriar ær. æ þessu sama vettfangi ok fyrir þær fleiri
sakir sem hann matte þa med logum til hans tala. litum
vier æ stefnuna ok leitz oss hun skiallig. ok þui giordum
vier fyr nefndañ halldor logliga fyrir kalladañ. þu af þui
ad landzlagabok vottar suo ath ef manne er med ofund mýs-
þýrmt. ok gefur sæ sauk æ er fyrir uerdur þo eigi se vitne
vid. þa skal lyrittareide fyrir koma. þui ath heilax aña
nad til kalladre j guds nafne amen. ad suo profudo ok fyr-
ir oss komnu. dæmdum vær greindir prestar med fullu
doms atkuæde adr nefndañ halldor bryniolfsson skýlldugañ
ad sueria lyritareid hinn meira. hier vpp æ stadinn fyrir
biskupinum ok þeir skialligir dandemenn med honum sem
adur nefndur biskup stephan. nefnir honum til sonunar.
fyrir þann æburd sem fyrr sagdur gestur talar til hans ok
hann hefir bokareid æ bodid ok handfest ok ad unnum eid-
inum. þratt greindañ halldor sakalausañ vid kirkiuna. enn ef
hann felltz ad fyrrsaugdum eide. þa dæmdum vier hann
sekañ fyrir kirkiu jngaungu ok þionuzstu tekiu. epttir þui
sem kirkiunnar lang vt uisa. som er xij aurum fyrir huern

¹⁾ D. e. 19. April. ²⁾ Svo.

þann dag sem j sextan daga halde eru. sex aurum huern sunnudaga ok þeim jafn hafa ad helge. enn þrim aurum fyrir huern þann sem j minna halde er. ok æ rumhelgum dogum. ok hann skylldugan ath taka lausn ok skriptter af biskupinum eda þeim sem hann þar til skipar. skal þridiungr þessara secktta gialldazt j næstum fardogum biskup stephano edur hans vmbodsmanne j fulluirttum peningum þar sem honum likar ath taka. enn annar þridiungr ad jonsMesso baptiste ok hinn þride ath michael's Messo ad hauste næst komanda.

var þesse vor domur af oss uppsagdr ok jn skriptis framborinn opttnefndum biskup stephano j domssæte sitianda ok med oss samþýckianda ok þui sette hann sitt jnsigle med worum jnnsicglum fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad ok are degi sidar enn fyrr seigir.

188.

2. Maí 1492.

í Grímsey.

PRÓFENTUBRÉF Árna Bergssonar við klaustrið á Munkaþverá.

AM. Fasc. XXXI, 11, frumrit á skinni, og eru öll (3) innsiglin fyrir bréfinu.

jardabyggingarbref og proventu¹⁾.

Þat giorvm ver þoraren jousson. gvdmyndr gvdlavgsson ok þorgils uigfusson godvm monnum viturligt med þessu uorv opnv brefi ath æ miduikvdaghin næsta fyrir krossmesso vm vorit j grimsey þa er lidit var fra byrd krist(s) þvshvndrvd. cccc. ix tiger ok t(v)av ðr sem savm ver ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna brodr ravgnvalldz af einne alfu j vmbodi abota jons a mukaþvera enn af annare alfv arna bergssonar. ath suo fyrir skildv ath broderen bygdi honum heima vm þriv ðr grænavik med savmvm kostvm. enn ef hann veri eigi leingur fær edr uillde ecki bva þa skýlde hann fara heim til stadarens ok

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

hafa þar mót ok klædi svo leingi sem hann lifdi ok þion-
ostv. hier j moti gaf fýrgreindur arne stadnvm a mvka-
þvera. iij. malnytv kvgillde er hann atti hia stadnvm adr.
ok hier til alla halfa peninga er hann atti j motz vit konv
sina ok halft skip med færvm halfvm. her til skýllde hann
leggia stadnvm afa allan þan sem honum geingi af ok
folki hans til matarkavps ok rettra skulda er honum ber
ath lvka ath lavgvm. her til lofadi titt nefndr arne ath
vera utti vm stadarens vegna ok klavstvrems vm allt þat
er hann uissi heñtiligazst vera klaustrinv ok nýtsamlegazst
bædi fýr ok sidar. Dæi greindr arne a þessvm xij manod-
um þa skýllde stadvren eiga alla fýr skrifada peninga ok
hann flýtizast ath forfallalavsv ef hann andazst a svmar
heim til stadarens ok lata sýngia xx messo¹⁾. Ok til sann-
inda her vm settvm ver fýr nefnder menn vor incigle fyrir
þetta bref skrifad a mvkaþvera j eyiafirdi favstvdaghinn
næsta epter Mærivmesso fýrri vm svmarit a sama ðre sem
fýr seger²⁾.

189.

5. Maí 1492.

í Skálholti.

TRANSSKRIPtarBRÉF.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorai skr. c. 1608.

Domur vm Orm Bonda og Hustru Ingebiorgu.

Þad giorum vier Sigurdur Jonsson og Eigill Jonsson.
leikmenn. godum monnum viturligt med þessu ockru opnu
brefi at vier haufum sied og yfirlesid xij presta dom suo
latandi ord eptir ord sem hier seigir. [Hér kemr dómr Stepháns
biskups frá 19. Marts 1492 um Orm Jónsson og konu hans, Nr. 183
hér á undan].

Og til sanninda hier vm setium vid fyrrnefndir menn
ockar junsigli fyrir þetta transkriptarbref skrifad j Skal-

¹⁾ Svo = tvítugmessu ²⁾ þ. e. 17. Aug. ³⁾ mariæ. hdr.; AM. leiðrétti.

holtti jn profesto sancti Johannis apostoli og martiris¹⁾ ante portam latinam²⁾ á sama ari sem fyrr seiger.

190.

24. Maí 1492.

í Skálholti.

HALDÓR Brynjólfsson fær Stepháni biskupi í Skálholti alla jörðina Ketilhúshaga í Áverjahrepp og þar til þrjá tigi hundraða, en biskup kvittar Haldór af því misferli, er hann hafði í ratað, þá er hann misþyrmdi Gesti Pálsýni kveldið fyrir hvítasunnu eptir miðjan aptan.

Bisk. Skalb. Fasc. IV, 8, frumrit á skinni. Öll (fjögur) innsiglin eru nú dottin frá. — AM. Apogr. 2550.

gíorningsbref biskupsins ok halldors bryniolfssonar
vm ketelhushaga.

Þath gíorum vær hakon prestur jonsson. þodr diakne gudmundzson. Þoruadr Ellendzson ok einar gudmundzson, godum monnum kunnigt med þessv vorv opnu brefe. ad a þridiudag hinn næsta eptter halluardz Messo³⁾. j skrudhusinu j scalholhti vorum vær j hia med audrum fleirum godum monnum saum ok heýrdum a ord ok hañdaband þessara manna af einni alfu ærligs herra [ok andaligs⁴⁾] fodr herra Stephans med guds nad biskups j scalholte ok halldors bryniolfssonar af annare. Skildizst þat ok falldizst vndir þeirra handabañde ad greindur halldor feck fyrnefdum biskup Stephano jorðina alla ketelhushaga er liggur j aueriahrepp j gunnarsholtz kirkiusokn med aullum þeim gaugnum ok giædum sem greindri jorðu fylgir ok fylggt hefir ad fornv ok nýiv ok hann vard fremst eigande ad med logum. ok þar til þriatige huñdrada. voru þessir peningar þar j greindir. ja primis vj kugillde þav sem fylgia med greindre jorðu ketelhushaga. jtem. x. hundrud þau sem adr greindr halldor hafde feingit adur til forna kirkiunne ok stadnum j scalholhti fyrir jorðina hraun j grimsnese.

¹⁾ marie, handr. ²⁾ latinum, hdr. ³⁾ p. e. 22. Maí. ⁴⁾ [tvískrifað í frbr.

jtem. v. hundrud er brýniolfur eireksson hafde golddit greindre kirkiu j scalholtti j millum haukholta ok fyrr nefndz ketelhushaga. ok hier til ad auke .ix. hundrud j þeim peningum sem biskupinum likade ad taka. ok ad þessum peningum luktum. gaf ok giorde títt skrifadr biskup Stephan þrattnefndañ halldor aullungis kuittan ok akiærulausañ fyrir sier ok aullum sinum epttir komundum kirkiunnar formonnum j scalholte fyrir þau misferle er hann hafde j ratad þa er hann mýsþyrmd e geste palssyne a laugardags kuelldid fyrir huitasunu epttir midian aptan. ok geck sidan oleýstr j heilaga kirkiu. v̄m langañ tima þar til er optt nefndr biskup Stephan leýsti hann þar ut af.

Ok til sanniñda hier vm settum vær fyrr nefndir menn vor jnnsçigle fyrir þetta giorningsbref skrifat j Scalholte þa er lidid var fra hingatburd vors herra jhesu christi þvssund flogur hundrud niutiger ok tuo. ar. tueimur dogum sidar enn þesse giorningr for fram.

191.

9. Júní 1492. á Hofi í Álptafirði.

ÖGMUNDR prestr Andrésson, prófastr og almennilegr dómari í millum Jökulsár á Breiðársandi og Breiðdalsár, úrskurðar Einari Þorsteinssyni undanfæri með bókareidi, að hann hafi ekki slegið Berg Pálsson bróðurson sinn né misþyrmt honum, en fallist honum undanfærið, þá úrskurðar hann honum sektir eptir því, sem bréfið greinir.

Bisk. Skalb. XVII, 27, frumrit á skinni. Ó!l (3) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 2370 eptir Skálholtsfrumritinu „*securatissime*“.

Exemplum Actorum iudicis.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sender ek ógmundur prestr andresson profastur ogh almennilegr domare j millum jokulsar a breidarsande ogh breid-dalsar Quediu guds ogh mina kunnekt giorande ad sub anno gracie. M^o. cd^o. nonagessimo secundo. a laugardagen næsta firir huitasunu stefnda ek firir mik [til hofs stadar

er liggr j alptafirde¹⁾ einare þorsteinssyni til vndanfærdzlu ath hann hefði ecki slegith eda misþyrmt med heiptugre hende bergi þalssyni broðrsyne sinum vpp æ Míduikudagen j huitasunnu viku eda laugardagskuellid epter non eda nockurn annan laughelgan Messodagh. suo hann hafe sekr matt af verda vid heilaga kirkiu ogh mik enn hann kom ecki ogh einge hans löglegr vmbodsmadr. j greindañ dagh til hofs stadar j alptafirde. Þu med þui ath stefnan kom jnsiglud med jnnsigle sirra einars þorsteinssonar ath hann hefde lesith fyrskrifada stefnu yfer adr nefndum einare suo hætt ogh skileth ath hann matti vel heýra ef hann villde epter þui sem ek hafda hann vñ beithth ogh bodeth adr. Þui dæmda ek stefnuna logliga ogh adr nefndan einar rettlega firir kalladañ. Þui in nomine domini amen ogh ad heilaga anda næd til kalladre dæmda egh mier j domseti sitianda optnefndañ einar þorsteinsson skyllidugan ath færa sikh vndan. med suordum bokareide firir mier heim(a) ath stafafelli ef hann er til fær jnnan síðundar ath heyrdum dominum ath hann hafe huorke sleget ne mysþyrmt med heiptugre hende adrnefndum bergi þalssyni broðrsyni (sinum) æ þessum fyr nefndum tímum. En ef þu fellz ath þessi þinne vndanfærdzlu þa dæmi ek þik sekan vid heilaga kirkiu ogh mik sex aurum vpp æ huorn þessara fyr nefndra daga ogh suo sekan sex aurum firir huern lóghelgan dag sem þu hefer j kirkiu geingit enn tolf aurum firir huern þan dagh sem j sextan daga halde eru ogh þu hefer j kirkiu geingit enn þrim aurum vpp æ huern rumhelgan dagh sem þu hefer j kirkiu geingit. En j huert sinn er þu hefer guds likama teketh þa dæmi ek þik sekan vid heilaga kirkiu epter þui sem guds lög þar vñ giord utvisa sidan þu fellzt j þessi mál. Jtem hid sama doms atkuædi dæmi ek þik þratthnefndan einar þorsteinsson skyllidugan ath giallda mier

¹⁾ [stendr á spassiu í frumritinu, og ranglega boðað inn milli huitasunnu“ og „stefnda“, og er það því fært hér inn að tilvísan Árna Magnússonar.

eda minum vmbodsmanne þridiung af fyrsögðum sektum ogh mörk [j stefnufall¹⁾] jnnan manadar ath heyrðum dominum j fagraðal ath þinu heimeli. annan þridiung adrgreindra sekta ath Michelsmessu j haust næstkomande enn hinn þridia þridiung ath næstum fardögum epterkomendum mier eda minum vmbodsmanni ath fyrrsögðu þinu heimeli ogh suo þigh skyllðugañ ath taka lausn af mier firir þessi tittnefnd helgebroth ef þu fellzt ath þessi þinne vndanfærzlu. Ogh til sannenda hier vñ setta ek mitt jnsigli ogh þesser prestar sira sueinn jonsson vndan halse ogh sera jon einarsson sin jnsigli med minu jnsigli er samþykту þenna minn dom med mier. firir þetta domsbref skrifath j sama stad degi ogh ari sem fyr seger.

192.

12. Júní 1492. í Ási í Öxarfirði.

SVEINN bóndi Sumarliðason selr Finnboga Jónssyni til fullrar eignar þrjátíu og þrjú hundruð og fjörutíu álnum betr í Hvassafelli í Eyjafirði fyrir jafnvirði, hvort sem Sveinn vildi heldr í lausafé eða jörðu, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXI, 8, frumrit á skinni (með hendi Finnboga lögmanns). Annað innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3340.

Vm Huassafell i ejafridi²⁾.

Þat giorum uit jon andresson og asmundr hallzson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þa lidit uar fra guds burd þushund fiogr hundrut niutiger og tuau ar æ miduikudaginn næsta efter halluardzmessu um uorid³⁾ a grund j eyjafirde. uoru uit j hia sóaum og heyrðum ú ord og handaband finboga jonssonar laugmanz og sueins bonda sumarlidasonar. at suo fyrir skildu. at nefndr

¹⁾ [á spassiu, og er óinnvísað. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Þar stendr og „huassafell“ með annari eldri hendi. ³⁾ p. e. 16. Mai.

sueinn sumarlidason selde greindum finboga jonssyne til fullrar eignar og frials forræðess þrettan hundrut og tuttugu og fiorutige alnum betur j jordunne huassafelle er liggur j miklagardz kirkiusokn j eýiafirde med aullum þeim gaugnum og gædum. eignum og itaukum sem greindum jardarparti fylger og fylgt hefer at fornu og nýu og hann og fader hans sumarlide eireksson haufdu fremzst eigande at ordet. hier j moti gaf adr nefndr finboge fyrrsaugdum sueini þrettan hundrud og tuttugu og fiorutigi alnum betur huort sem sueirn uillde helldur hafa j lausagodzi edr j jordu. skýllde finbogi giallda þessa peninga suo framt sem hann feingi þessi nefnd þrettan hundrud og xx j fyrsagdre jordu huassafelle annadhuort med dandemanna sama og satmala edr domur dæmde at sumarlide hefde matt eignazs(t) suo mikid j henne efter kaupi sinu. en ef þat dæmdizst at sumarlide matti minna eignazst j jordune huassafelle en fyrrskrifat er. þa skýllde finbogi og gefa og giallda þrattnefndum sueine suo maurg hundrut fyrir jardarpartin sem sumarlide matti at laugum eignazst at retrri tiltaulu. suo og j sama handabande feck greindr sueirn adr nefndum finboga til fullrar eignar til at leýsa aunnur þrettan hundrud og .xx. j optnefndre jordu huassafelle efter þeim skildaga sem torfi jonsson hafde sett og feingit þrattnefndum sumarlida eirekssyni. skýllde finbogi hallda greindum jardarparti j huassafelle til laga en sueirn suara lagariptingum. suo og skýllde sueirn hallda til laga þeim peningum sem hann tæki uit sagdre jordu en finbogi suara lagariptingum. samþýekti gudridr finbogadotter eiginkona sueins bonda allt þetta kaup og giorning med handabande þede uid suein bonda sinn og suo finboga jonsson faudr sinn. Og til sannenda hier um settu uit fyrnefnder menn ockur jncigli fyrir þetta bref giort j asi j auxarfirde þridiudagin næsta fyrir botolfsmessu a sama are sem fyrr seiger.

193.

12. Júní 1492. í Asi í Öxarfirði.

SVEINN bóndi Sumarliðason afhendir Finnboga Jónssyni þau

þrjátíu og þrjú hundruð og fjörutíu álnum betr, er hann eignaðist af Torfa Jónssyni (í Klofa) í jörðunni Hvassafelli í Eyjafirði, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXI, 9, frumritið á skinni, og eru bæði innsiglin fyrir bréfinu. — Apogr. 3341.

huassafellz(bref)¹⁾.

Þat giorum uid ion andresson og asmundr hallzson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þa lidit uar fra guds burd þushundrut fiogr hundrut niutiger og tuau ar a miduikudagin næsta efter halluarzsmessu um uorid²⁾ j huassafelle j eyjafirde uoro uit i hia sðum og heyrdum ðá at sueirn bonde sumarlidason afhenti finboga jonsýni laugmanni til fullrar eignar þau þrettan hundrud og .xx. og fiorutigi alnum betur sem hann hafde honum sellt i huassafelle og j þau þrettan hundrud og .xx. er torfi jonsson hafde feingit sumarlida eirekssyni til eignar efter þeirre lausn er hann reiknade sig og brødr sina hafa eiga a greindre jordv huassafelle en ef nauckur uillde akøru ueita a greindum jardar parti um þat at sumarlide hafi ecki matt eignazst suo mikit j greindre jordu sem torfi hefde honum sellt þa skýllde sueirn þar sialfur j suari uera og efterkøru ueita ef þess kynne med þurfa. Og til sannenda hier um settu uit fyrnefnder menn ockur incigli fyrir þetta bref giort j asi j avxarfirde þridiudagin næsta fyrir botolfsmessu a sama ari sem fyr seiger.

194.

13. Júní 1492. í Ási í Öxarfirði.

VITNISBURÐER tveggja manna um Hvassafellsskaup.

AM. Fasc. XXXI, 10, frumritið á skinni. Annað innsiglið er dottið frá.

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ þ. e. 16. Maí.

um huassafell¹⁾).

Þat giorum uit jon andresson og asmundr hallzson god-
um monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þar
uoro uit j hia og heýrdum a þa sueirn bonde²⁾ selde fin-
boga jonsýni laugmanni þrettan hundrut og xx. og fiuru-
tigi alnum betur j jordune huassafelle j eyiafirde efter þui
þat kaupbref utuisar er þar um giort er. uar þat skilid ef
sueirn bondi sumarlidason uillde helldur kiosa ser fyrir
sagdan jardar part af nefndum finnoga jord en lausafe þa
skýllde finboga³⁾ giallda hana huar hann uilld(i) j nordlend-
inga fiordungi fyrir nordan uatzskard j hegranespinge. og
til sannenda hier um settu uit fyrr nefnder menn ockur
inneigli fyrir þetta bref giort j asi j auxarfirde miduiku-
dagin næsta efter huitasunnu. anno domini. M. cd. xc. ii.

195.

28. Júní 1492.

í Skálholti.

DÓMR tólf presta útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti
út af kæru séra Halls Þórarinssonar til Sigurðar Daðason-
ar, að hann héldi og hefði haldið jörðina Hamrenda í Mið-
dölum, eign Hjarðarholtskirkju í Laxárdal; dæma þeir kirkj-
unni jörðina.

AM. Apogr. 2279. „Ex original. Hiardarholtensi. accuratissime.
13 innsigle hafa vered fyrer dominum. Eru nu öll þar fra“ (AM).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra
senda sigurdur jonsson. petur þordarson. einar erlindzson.
kollgrimur kodransson. sueinn jonsson. loptur filippusson.
hakon jonsson. [gud]mundr olafsson. auzur biaurnsson. gud-
mundr þorkelsson. jon jonsson ok jon marteinsson prestar
skálholltzbiskupsdæmis. quediu guds ok sína. kunnigt gior-
andi. ad sub anno gracie millesimo quadingtesimo nona-
gesimo secundo j skalhollte j biskupstungum. a miduikudag

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Svo. Ekkert föðurnafn.
³⁾ Svo.

næsta firir peturs messo ok pals wm sumarit¹⁾. j almenne-
 ligre prestastefnu. worum wer j dom nefnder af ærligum
 herra ok andaligum födr herra stephane med gudz nád
 biskupe j skalhollte ad skoda ok dæma. huert afl edr magt
 hafa skyllde sw ókæra er sira hallur þorarinsson. er þa
 hiellt hiardarholltz stad j laxórdal. kærði til sigurdar dada-
 sonar. ad greindr sigurdur helldi jordina hamrenda ok hefdi
 halldit wm langan tima. er liggur j middaulum j saudafellz
 kirkiu sokn. enn nefndur sira hallur þorarinsson sagdizt
 hyggia at kirkian j greindu hiardarhollte ætti. Nu med
 þui ad nefndr sigurdur dadason kendizt þar þa firir os. ath
 hann hefdi þá þangat werith stefndr af fyrrgreindum herra
 stephane j sagdan stad ok dag firir fyrr skrifada akærv
 sira hallz. dæmdum wær stefnuna lögliga ok fyrr skrifadan
 sigurd þar þa laugliga firir kalladan. kom þar fram j fyrstu
 grein firir os bref suo latanda. at firir tueimur arum ok
 atta tígum²⁾ war fyrr greind jord hamrendar lukt nefndri
 hiardarholltz kirkiu j porcionem ecclesie epter sira jon lang.
 Enn biskup arne godrar minningar selldi adr greinda jord
 j burtu ok lyste þo þui j sinu brefi at hun hefde eign kirki-
 unar j greindu hiardarhollte werit ok hun hefdi lukt uerit
 j porcionem ecclesie af sira jone lang. kom ok þar þa fram
 firir os. transkriptarbref suo latanda. at biskup jon gereks-
 son godrar aminningar nefndi wt sex presta dom ok þeir
 dæmdu fyrr nefnda jörd hamrenda æfinliga eign kirkiunnar
 j opt nefndu hiardarhollte. Suo ok kom fram firir oz uitnis-
 burdur sira þorsteins þorarinssonar. suo hliodande ath hans
 fader þorarin biarnason hafde til leigu alla jordina fyrr
 greinda hamrenda af pali presti biarnasyni brodur sinumer
 þa hiellt optnefndan hiardarholltz stad upp a heil atta árr.
 epter þat er hun hafdi hiardarholltz kirkiu til æfinligrar
 eignar dæmd verit. Suo kuomu ok þar framm firir os þa
 fleiri vitnisburdir med godra mana jnciglum. er heyrthaufdu
 sagt af sier ellrum monnum at fyrr greind jord hamrendar.
 hefdi werit eign kirkiunar j opt greindu hiardarhollti. Spurdu

¹⁾ þ. e. 27. Júní. ²⁾ þ. e. 1410.

wær ok fyrskrifadan sigurd dadason at huort hann hefði ecki fleiri skilríki. gaugn eda uitne. þau honum mætte til bata koma wu optgreinda jord. enn hann sagði þar nei til. ok sagðizt firir henne ecki neitt skial hafa nema þat sem hann hefði os j þui sinne synt. þui leizt os optnefnd jord hamrendar j middaulum wera ok werit hafa eignu opt greindrar hiardarholtz kirkiu allann tíma sidan fyrst er hun war lukt opt skrifadri kirkiu j porcionem ecclesie. Enn su samþykkt sem biskup gottsuin¹⁾ hafde wtgefit ok fram kom firir os. wu þa jord er biskup arne hafde hana burt sellda. enn aungua peninga fasta edr lavsa skipat opt greindre hiardarholtz kirkiu j gen. dæmdum wær til wors nðduga herra. herra stephans med gudz nðd biskups j skalholli huort afl hun skylldi hafa. enn uorum fyrr greindum fòdur ok naduga herra biskup stephane leizt sw fyrr greind samþykkt aungua makt hafa ok dæmde hann hana þa þar samstundis suo wer heyrdum at aungu halldandi. þui dæmdum wer fyrr nefnder domsmenn med fullu doms atkuædi tittskrifada jord hamrenda. er liggur j fyrr greindum middaulum j saudafellz kirkiusokn til fullrar eignar ok æfinligrar. þrattskrifadre hiardarholtz kirkiu j laxórdal. enn fyrr skrifudum halle preste þorarinssyni til halldz ok medtòku med einfalldri landskyllid at næstum fardogum epter komendum. enn aungum alaungum odrum. wuframmi jordina.

Samþykkti þenna worn dom med os uorr nadugi herra optnefndr biskup stephan. med sinum wrskurdi. ok setti sitt jncigli med uorum inciglum firir þetta domsbref skrifat j sama stad. ok are degi sidar enn fyrr seger.

196.

14. Júlí 1492. á Kvennabrekku.

VITNISBURÐR, að Loptr Ormsson hafi gefið Ljóti Ormssyni jörðina Hvammsdal í Saurbæ og kvittað hann um andvirðið.

AM. Fasc. XXXI, 22, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá.

¹⁾ „er ritað i originalnum eins og það væri. 2. ord“ (AM.).

Þat giorum uid helge olafsson ok skule þordarson god-
uim monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi at uid
uorum j hia j biarnarhofn j helgefellsueit¹⁾ ok heyrðum æ
at loptur heitin ormsson feck liote ormsyne jordina huams-
dal er liggur j saurbæ j stadarhols kirkiu sokn jtakalaus
med ollum þeim gognvm ok gæðvm sem greindre jordv
fyllgdi ok fylgt hefur at fornu ok nyu ok hann uard fremzt
eigandi at vndan sier ok sinvm erfingvm¹⁾. en adrgreindum
liote ok hans erfingium¹⁾ til fullrar ok æfinligrar eignar. med-
kendizt ok fyrgreindr loftur ormsson þa suo uid heyrðum
at hann hefði fulla peninga upp borit af fyr greindum liote
suo at honum vel ænægdi. Ok til sanninda hier vm settvm
vid fyr nefnder men ockur jncigle fyrir þetta bref er skrif-
at uar æ kuennabrecku j breidafiardardaulum laugardagin
næsta fyrir diuisio apostolorum þa lidit uar fra hingatburd
uors herra ihesu christi þushund flogur hundrud niutiger ok
tuo ar.

197.

30. Júlí 1492. á Járngerðarstöðum.

TRANSSKRIFTARBREÐ.

AM. Fasc. XXI, 9, frumtransskriptið á skinni, nú innsiglalaust.

- [1, Ættleiðslubréf Stepháns Loptssonar 31. Maí 1474, DI, V, Nr. 662;
- 2, Stadarhólsdómr um þessa ættleiðing frá 24. Maí 1479, DI, VI, Nr. 198;
- 3, Leiðarhólsúrskurðr Hrafns lögmans Brandssonar um þessa ættleiðing frá 30. Apríl 1481, DI, VI, Nr. 331].

Þat giorum vier einar biorsson. pall jonson. gudlaugur lofzson. snæbiorn olafson godum monnum uiturligt med (þessu) uoro opnu brefe at vier (höfum) sied og yfer lesit opin bref med heilum og oskauddum hangande insiglum suo latanda ord efter ord sem hier fyrir skrifat stendur. Og til sann-

¹⁾ Svo.

innda hier um setium uer fyrr nefnder menn uor insigle fyrir þetta transkriptarbrief er skrifat var a jarngerdarstóðum j grindauik manudaginn næsta epter olafsmesso fyrre þa er lidit var fra hingatburd uors herra jhesu christi. M. cd. lxxxx og ij ar.

198. 3. August 1492. á Hofi í Vatnsdal.

VITNISBURÐARBRÉF um lúkning Jóns Sigurðssonar til Hemings Markússonar á vígsbótum eptir Jón bróður Hemings.

Brét þetta er tekið hér eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum öðrum, prentuðum á Hólum 1595 bl. Bvj—vij, og Reykjavík 1903.

Þad giorum vier Einar Arnason. Gisle Philpusson. Jon Hermansson. Sueirn Þorfinsson. og Þordur Jonsson. godum Monnum viturlegt med þessu voru opnu Briefe. Ad þa ed lidid var fra Hingadburd vors Herra Jesu Christi M. cd xc ij. Aar Laugardagin hinn næsta epter Þollaks Messu¹⁾. a Gilia i Hunavatzþinge. vorum vær i hia ad Jon Sigursson lukte og afgreidde Heminge Markussyne xij Hundrud i frijldum Peningum og ofrijldum. i Vijgsbætur halfar epter Jon Markusson Brodr Hemings. er Jon Sigursson hafde oforsyniu i Hel sleigid. Og ad þessum Peningum lucktum og afgreiddum. gaf adur nefndur Hemingur fyrr greindan Jon Sigursson aullungis kuittan. vm fyrr greindar Vijgsbætur. og sellde honum Grid og fullan Frid. æfinliga fyrer sier og ollum sijnum Frændum vinum og venðslamonnum. ølnum og obornum. epter þvi sem Logbok vtvijisar. ad riett Gridasala a ad vera. ad Løgum. og hann matte framast giora. Og til sanninda hier vm. setium vier fyrr nefnder Menn vor Jnsigle fyrer þetta Gridasølu Brief. er giørt var a Hofe i Vatzdal. Føstudag hinn næsta fyrer Laurentius Messu a sama Aare sem fyrr seiger.

¹⁾ þ. e. 21. Júli.

199.

18. August 1492.

á Hólum.

JÓN Þórðarson gefr Ólafi biskupi á Hólum í testamentis-gjöf sína jörðina Skarðsdal í Sigluness sókn.

AM. Fasc. XXXI, 18, frumritið á skinni. Af þrem innsiglium eru tvö, þó brákuð, fyrir bréfinu. — Apogr. 3846.

Giafarbréf Jons Þordarsonar thil biskups Olafs
1492¹).

Þath giorum uær gudmundur kollason ok eirekur sigmundzson prestar holabiskupsdæmis ok einar þorualldzson messodiakn. godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefi ath vær uorum þar i hia ok heyrðum a. ath ion þordarson giorde sitt testamentum a siduzstum dögum sins lijfs. heill at vite ok skýnsemd. en krankur i likam. ath hann gaf virduligum herra ok vorum andaligum faundur biskup olafue iordena skardzdal er liggur i sigluness kirkivsokn i siglufirde til fullrar eignar. vndan sier ok sinum erfingum med ollum þeim gögnum ok gæðum sem greindre iordu fylger ok fylgt hefer ath forno ok nýo ok fyr nefndur ion þordarson uard fremzt eigande ath ok þar med þriv kugillde. Ok til sannenda hier um setium ver fyrnefnder prestar ockur inneigle fyrir þetta uitnisburðarbréf er skrifat var a holum j hialltadal a fostvdagin næstan epter festum assumpcionis beate marie virginis anno domini M^o cd^o xc^o secundo.

200.

25. August 1492.

í Haga.

VITNISBURÐAR um viðreign þeirra Eyjólfis Gíslasonar og Jóns Tumassonar, „er kallaðr er biskup“, í viðrvist Magnúsar biskups í staðarhúsinu í Grindavík.

AM. Fasc. XXXI, 23, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1163.

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

Vitnisburdur v̄m vidskipti Biskups Jons Thumasonar og Eyolfs Gijslasonar¹⁾.

Þat giore eg Jon Jonsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe at eg var j stadarhusenu j grinda-
vik. þa þeim kom til eyiolfe gislasyne ok jone tumassyne at
kalladur er biskup. sa eg at biskup Magnús greip v̄m hals-
en æ eyiolfe gislasyne ok hieilt honum. sa eg þa ok visse
fyrir full sanninde at greindur eyiolfur gislason slo þa eigi
biskup Magnús. ok suo lyste hann þui at hann uillde bisk-
up Magnús huorke sla nie neina vanuirdu adra giora. hversv
sem opt nefndur biskup Magnús breytte vid hann. ok eing-
en orkvmsl matte hann af hans volldum fa. ok hier epter
vil eg sveria fvllan bokareid. Ok til sannenda hier v̄m
setta eg mitt jhsigle fyrir þetta bref skrifad j haga a barda-
strond lavgardagiþ næsta epter bartolomei Messo. þa er
lidit var fra hingadburd vors herra jhesv christi þusund.
fiogur hvndrut niutiger ok tvo ær.

201.

26. August 1492.

í Haga.

LÝSING fjögurra manna, að Guttormr son hafi neit-
að því, að hann hafi útgefið þann vitnisburð, að Eyjólfr
Gíslason hafi slegið Magnús biskup á munninn, svo að úr
honum hefði farið tvær tennr.

AM. Fasc. XXXI, 24, frumritið á skinni. Öll (5) innsiglin eru
dottin frá. — Apogr. 1164.

Bref huortt Eyolfur Gijslason hefði slegid
Biskup Magnús²⁾.

Þat giorum ver gisle filippusson. Jon erlingsson. Pall
Jonsson. Ormur palsson ok jon marteinsson godum monnum
kunnigt med þessv voru opnv brefe at ver vorvm þar j hia

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar.

ok heyrdvm æ á Reykivm j skalhollzsueit. at eyiolfur gisla-
son spurde guttorm¹⁾ son at þui huort hann hefði
gefit vt þann vitnesburd. að hann hefde sied nefndan eyiolf
hefia vpp hond sina ok sla biskup Magnús æ muþeþ suo
vr honum hefde fared tuær teþurnar. eþ greindur guttorm-
ur sagde at þat hefde einge matt vpp æ sik skrifa. þuiat
hann sagdiz huorke hafa sied eyiolf gis'ason sla biskup Magn-
ús nie neiþ kennemann aþnan (æ) æfe sinne. ok þessa lys-
ing vilium ver sveria fyrr skrifader meþ. Ok til sannenda
hier vñ settum ver fyrr nefnder menn vor jnsigle fyrir
þetta bref skrifad j haga æ bardastrond. sunnudagiþ næsta
epter bartolomeus Messo. Þa er lidit var fra hingadburd
vors herra jhesv christi þvsvnd flogur hundrut niutiger ok
tuo ær.

202.

8. Sept. 1492.

í Gufudal.

STEPHÁN biskup Jónsson leyfir barna primsigning og skirn,
hjónavigslur og kirkjuleiðslur kvenna að sönghúsinu á Mel-
graseyri í Ísafirði.

AM. Apogr. 2351, með hendi Árna sjálfs. „þessa brefs orginal liedi
mier anno 1710 sita Arnfinnur Magnusson, prestur í Ögursþingum“
(AM.). Innsigli Stepháns biskups hið minna var fyrir bréfinu, og lýsir
Árni því.

Leyfesbref bænhusens æ melgraseyre²⁾.

Vær stephan með guds nad biskup j skalholli giorum
godum monnum kunnigth með þessu voru opnu brefi saker
þess að sönghusit a melgraseyri. j jsafirde er nöckud suo j
fiarska vid soknarkirkiuna kirkiubol j langadal. suo þat sker
optliga. að þar kann ecki j millum ath fara nöckur man.
vtan með storre þuingan oc hardindum. haufum vær gefit

¹⁾ eyða í frumritinu frá upphafi og hafa bréfararnir ekki munað
öðurnafnið. ²⁾ „þetta stendur utaná bréfinu ritad með gamalle hende“.
(AM.).

lof til að baurn se primsignd oc skird ad greindu söng-
huse. oc at þar se hion saman vigd. oc kuinnur j kirkiu
leiddar þa er þess kann þörf ad gierast. og til sanenda
hier vm settum vær vort jnnsigle fyrir þetta bref. skrifad
j gufudal j gufufirde. jn natiuitate beate Marie virginis.
anno domini. M. cd. xc. ij.

203.

9. September 1492.

á Stað.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Pál Jónsson um bisk-
upstíundir.

AM. FAFc. XXXI, 25, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá.
— Apogr. 1162.

Quittun fyrir Biskups Tijundum Páls¹⁾.

Uær stephan med guds nad biskup j scalholli giorum
godum monnum kunnigt med þessu voru opnv brefe. at
vær hofum gefit ærligum manne pale jonssyne sina biskups-
tiund aullungis kuitta og akiærulause suo leinge sem vær
kaullum eij apttur þessa vora skipan. Og til sanninnda hier
vm settum vær vortt jnscigle fyrir þetta bref skrifat a
stad a reybianese dominica infra octauas natiuitatis bea-
tissime Marie uirginis anno domini M^o cd^o xc^o secundo.

204.

15. September 1492.

á Staðarhóli.

STEPHÁN biskup í Skálholti skipar bænhús að Melum á
Skarðsströnd.

A.

Bréfið sjálfst.

Eptir afskript með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörfa í Hauka-
dal, sem gerð er stafrétt eptir frumritinu. Stendr neðan við bréfið:

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

„Ofanskrifad er accurate eftir heilu og vel læseligu Kalfskins brefe j Originali, med litt spiölludu hangande Jnsigle Biskupz Stephans. Testera Jorwa 3ia Maij 1744.

Ormur Dadason. Magnus Einarsson“.

Um Bænhused a Melum a Skardz Strönd i Skardz kirkiu Sökn¹⁾.

Vær Stephan med gudz nad biskup j Scalholti giorum godum monnum kunnigt med þessu vorv opnu brefe ath j heidr vid allzvalldanda gud jungfru Mariam guds modr ok alla helga hofum vær lofad ok med þessu voro brefi skipum saung ad þui bænahusi²⁾ sem halldor bonde þorgeirsson hefer giortt a jordu sinne melum a skardzströnd j skardz-kirkiu sokn med þeim skilmala ad greindr halldor bondi[i] gefur fyrr songdu²⁾ bænhusi²⁾ tuo hundrud j hafnareyðum e[r] liggia j somu kirkiusokn ok þar til eitt malnýtu kugillde j s[odd]an mata ad sa megi leysa til sin tuo hundrud j greind[um eyi]um fyrir tuo malnýtu kvgillde sem eyarnar a ef honum l[ikar. skal] þingapresturinn sýngia xij Messur a hveriu ari ad bænhusinu²⁾ ok taka halfmorek j kaupid. Ok til sanninda hier um settum vær vortt jnnscigle fyrir þetta bref skrifad a stadarhole j saurbæ jn octava natiivitatis beate Marie virginis. anno domini M^o cd^o xc^o secundo.

B.

M á l d a g i n n.

AM. 263. Fol. bls. 75, skr. 1598. Máldagi þessi er gott sýnisborn þess, hvernig máldagarnir verða stundum til upp úr grundvallarskjölunum.

gamall maldage.

Bænhus a melum j Skardzkirkiu sokn er fvnderad j heidur vid allzvalldanda gvd.

Skipadi biskup stephan þar song at. Enn halldor bondi þorgeirsson gaf til bænhusins ijc j hafnareyium oc þar til eitt malnýtv kugilldi j suoddan mata. ad sa meige leisa til

¹⁾ „Hvar at liosliga siá má, ad messañ hefur ei kostad nema 2 alner i þann tima, sem Brefed syner“ er bætt aptan við fyrirsögnina i svingum. ²⁾ Svo.

sijn ije j greindum eyium fyrer tuo malnytv kugilldi sem eyiarnar a ef honum lijkar.

eiga þar ad seigiaz t xij messur oc sie golldin presti half mork j skardþyngum.

205. 16. September 1492. á Staðarhóli.

AFLÁTSBRÉF Stepháns biskups í Skálholti fyrir messugerð á bænhusinu á Nesi í Grunnavík og góðleik við það.

AM. Fasc. XXXI, 26, frumritið á skinni. Af sex innsiglium er eitt fyrir bréfinu nú.

Þat giorum uær olafur oddzson. hakon ionsson. sygurdr brandzson prestar. biorn gudnason. andreysz gudmundzson og gudmundr andreysson leikmenn. godum monnum kunnigt med þessu uaru opnu brefi at sub anno gracie M^o cd^o nonagesimo ij^o. sunnudaginn næsta epter krossnesso um havstid á stadarholi j saurbæ uorum uær j hia saum og heyrðum á ord og handaband herra stefans med guznad biskups j skalholli og grims juarssonar at so fyrir skildu at greindr biskup stefan gaf j guds heidur og iumfru marie og hins goda gudmundar biskups arasonar og allra guds heilagra manna .xx. daga aflat allra skriptborinna synda aullum og sierhucrium þeim sem messur seigia edr seigia lata at bænhusinu a nese j grunnaukrþyngum. edur j ódrvm hlutum hialparhendur til leggja greindz bænhus þui til upphelldis [huortt þat er minna edr meira at hver einn vm sic karll edr kvina gerir þui til heidurs og uirdingar¹⁾]. og til sanninnda hier um settum uær fyr nefnder menn uor innsigli fyrir þetta bref er skrifat uar a sama ari deigi sidar enn fyrr seiger²⁾.

¹⁾ [á spassiu og visað inn. ²⁾ þ. e. 17. Sept.

206. 19. September 1492. undir Staðarfelli.

MÁLDAGA og reikningsskaparbréf kirkjunnar undir Staðarfelli á Meðalfellsströnd þeirra Stepháns biskups í Skálholti og Þórðar bónda Helgasonar.

A.

AM. Fasc. XXXI, 27, frumritið á skiinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1513.

Vær Stephan með guds náð biskup j Scalholli giorum godum monnum kunnigt með þessu voru opnu brefe. ad ub anno gracie . M^o. cd^o xc^o ij^o Míðvikudag hinn næsta fyrir messudag sancti Mathei apostoli et ewangeliste vndir stada(r)felle a meðalfellzstrond j vorre visitacione. Giordi Þordur¹⁾ bóndi helgason suo felldañ reikningsskap af eign kirkiunar þar. sem hier seigir.

Jn primis a kirkian .xc. j heimalandi epttir gaumlum maldaga.

Jtem suo sem nu er komit a kirkian fiorar kýr. x a-saudar kugilldi. þriu hundrud j gellidum saudum. xv aura hross með abæti fyrir hundrad.

ketell er a liggia nitian fiordungar fyrir fiogur hundrud. attatigi fiordunga keralld sterckt fyrir hundrad.

Jtem a kirkian aull sker ok holma fyrir harrastodum vt ad glife²⁾ fyrir vije. ad fra teknum tialldanes holma ok suartta skerium. auluersker ok steindorseýjar fyrir vije. lambeý fyrir xc. sexæringr með aullum reida nýr fyrir iij. c. tveir hundrads hestar.

Jtem a kirkian deilldareý fyrir vij. c. er liggur j stad-arfellz þingum.

reiknast þetta allt saman sextigir hundrada j fostu ok lausu ok ix^c betur.

Jtem lýsti Þordur bóndi helgason fyrir oss at hann hefði luktt fyr sagðri kirkiu undir stadarfelle jordina oddastadi iij. c. ok .xx. ad dyrleika. er liggur j kolbeinsstada kirkiv sokn. enn afneitti þui ad hann hefði feingit hana

¹⁾ Þorde, frb. ²⁾ = klife.

biskup Magnuse til eignar edur nockrum manni audrum. ok ef þesse jordin geingi apttur undir kirkiuna þa skýllde erfingi Þordar bonda helgasonar taka apttur undir sig xx^{tu}. c. kuitt af þeim peningum sem kirkiunne standa adr til skrifadir.

Jtem reiknadizst porcio ecclesie ad þui sem þa var komit xij. c. ok upp a þennan reikningskap sem hier til hefer komit fornan ok nýian. gefum vær þord ok hans erfingia aullungis kuittan ok akiærulausan fyrir það sem honum hefer borit ad suara um sinn tima. ok fyrir sin foreldre. fyrir oss ok aullum vorum eptterkomendum kirkiunnar formonnum j Scalholli. Ok til sanninnda hier um settum vær vortt jnnscigli fyrir þetta kuitunarbref skrifat j sama stad degi ok are sem fyr segir.

B.

AM. Fasc. Liii, 6, transkript á skinni frá 30. Marts 1553. — Apogr. 1516.

Peturs kirkian postula vnder stadarfelle á medalfellsstrond á .xc. i landi epter gomlvn maldaga.

Jtem epter þui sem nv reiknadist i visitacione biskup(s) stefans fyrst er hann reid vñ vestfiordv a kirkian iiij kyr. x asaudar kuilldi. iiijc i gelldvm sandum. xv aura hross med abæte.

ketill er ligia á xix fiordvngar fyrir iiijc. lxxx fiordvnga keralld sterkt fyrir c.

Jtem á kirkian at auk sker og holma fyrir harastodum vt at klife fyrir vije at fra skildum tialldanesholma og suartaskerivm. aulvers sker og steindorseyiar fyrir vije. Lambey fyrir xc. Sexarhringur med ollvm reida nyian fyrir iiijc. ij hesta.

Jtem á kirkian deilldarey fyrir vije. er liggr i stadarfellsþingum.

Reiknast þetta allt saman lxc. i fostv og lausu og ixc betur.

Jtem lyste Þordur bonde þui fyrir fyrr greindvm biskup stefano at hann hefði luckt fyr sagdri kirkiv vnder stadarfelli jordina oddastadi iij^e og xx at dyrleika er liggvr i kolbeinzstada kirkivsokn̄ enn afneitte þui at hann hefði feingit hana biskup magnuse til eignar. edur nockrvm manne odrvm og ef þessi iordin geingi aptur vnder kirkivna þá skyllði erfingiar þordar boñda helgasonar taka aptur vnder sig xx^e af þeim peningum sem kirkivne stañda adur til skrifader.

Jtem reiknadist (i) porcionem at þui sem þá var komit xij^e. anno domini M^o. cd^o. xc. ij. áR.

207.

25. September 1492.

á Skarði.

BREF Gunnsteins prests Ásgrímssonar um hjónabandsmál þeirra Ólafs Filippussonar og Vigdísar Jónsdóttur.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 106—108, með hendi Styrz Þorvaldssonar c. 1700.

Vitnisburdur um Sakferli Olafs philippussonar
og um hans gipting.

Þad giðri eg Gunnsteirn prestur Asgrijmsson godum monnum viturlegt með þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkiennist ad eg var i Litlustofunni á Skardi á Skardsströnd. þá biskup Stephan var j sinne visitatiu. þridiudag næstañ fyrir Michaelismesso um haustid þá lidid var frá hingadburd vors herra Jhesu Christi .M. cccc. xc. og ij. ár. og eg eptir spurda greindan biskup Stephan. hvort ráð edur til lag hann villdi gefa Olafi Philippussyni. er þar var þá vidstaddur. um hans giptun. ál. er hann villdi bidia Vigdísar Jonsdóttur sier til eignarkonu. Enn greindur sera Gunnsteirn avijsadi þar þá ádurnefndum biskup Stephani. ad biskup Olafur hielldi hann j sökum vid sig og heilaga Holakirkiu. enn optnefndur biskup Stephan gaf þad andsvar þar til ad þad þætti honum ráð. ad fyrnefndur Olafur lieti bijda sijn giptumal. þar til ad þeir biskuparner fyndust á Stad i

Hrútafjrdi. og skyldi Olafur þar þá vera ef hann villdi. og koma honum í sátt ef hann giæti við biskup Olaf. þá þeir fyndist. enn annað ráð sagdist hann þar ei til leggja. Og til sanninda hier um setta eg mitt Jnsigli fyrir þetta vitnisburðarbref. hvört er skrifad var í Hvammi í Hvammsveit midvikudaginn næstan fyrir Þorlaksmessu um sumarid [.v. eda .xv. árum¹⁾] sijdar enn fyr seigir.

208.

26. September 1492.

í Spjaldhaga.

SKIPTABRÉF um jarðir Bjarna Ólasonar, er þeir gerðu Ólafr biskup á Hólum vegna heilagrar Hólakirkju og Ambrosíus Illeqvath hirðstjóri vegna Noregs konungs.

AM. Fasc. XXXI, 5, frumritið á skinni. Af 12 inusiglum eru nú 9, sum brákuð, fyrir bréfinu. — Apogr. 5337.

Skiptabref Jarda biarna olasonar²⁾.

Þath giorum vier arne þorleifsson. ion þorualldzson. magnus halldorsson. gudmundur ionsson. olafur ingemundarson. þorðr ingemundarson. biorn þorsteinsson. stigur ingemundarson. olafur þorgeirsson. gudmundur ionsson. halldor ormsson ok ion ingialldzson prestar hola biskupsdæmis godum monnum viturligt með þessu voro opno brefi at þar uorum ver i hia saum ok heyrðum aa i spjalldhaga i eýafirdi a þriggia hreppa þinge midvikudagin næstan fyrir michaelis Messo. anno domini M^o cd^o xc^o ij^o. at vor virdu- ligur herra herra olaf með gudz nad biskup a holvm af heilagri¹⁾ holakirkiv vegna ok ambrosius illeqvath³⁾ hirdstiore ýfer allt islánd a noregskonungs vegna at þeir skipte iord- um i millum sin með hlutfalli epter þui sem domar þar vm

¹⁾ [þannig. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ³⁾ Seinustu bókstafir þessa orðs eru ekki glögt skrifadur; afskript Árna, sem er þal- nákvæm, les „illeqvach“, og verðr ekki lesið á annan veg, nema ætla mætti, að máðr væri efsti broðdrinn af t-inu, og það held eg sé, og því les eg: illeqvath, sem kemr betr heim.

adr giorder vtvisa a kirkivnnar ok konungs vegna þeim sem dandimenn vissu at biarne olason atte þa er hann fiell i þat abotamal er hann laa likamliga med randide dottur sinne. er suo heita þvera i hnioskadal med kotinu heidarhws ok vik i flateyardal vnder heilaga hola kirkiv fyrir attativ hundrvth enn þvera i eyafirde ok arndisarstadi med kalfborgaraa i bardardal ok fyrir lxxx. e. a konungssins vegna. for þessi giorningur med handabandi biskupss ok hirdstioranss i millum. oss nærveranda beiddi ok krafði hirdstiorens logréttumen at skipta konungssins vegna en þeir uilldu ecke ok þui skiptu þeir biskupin ok hirdstiorens sin i millum med dandimanna samþýcke lærðra ok leik(r)a. taladi ok pall bondi brandzson med mikit hugmod i moti hirdstioranum ok biskupinum i þessu abotamali fylgiandi fram med fullre hindran i sinum ordum ok þui tok hirdstiorens annara dandimanna incigle til vitnisburdar vm þetta mal sidan sumer þeir logrettumenn sem þar voru villdu ecki skipta.

Ok til sannenda hier vm setivm ver adurnef(n)der xij prestar vor incigle fyrir þetta bref er giortt var a munkabvera i eyafirde a faustodagin næsta fyrir michaelis Messo a sama are sem fyr seger¹).

209.

30. September 1492.

í Ögri.

8. Apríl 1496.

á Krossi.

KAUPMÁLABRÉF Ólafs Filippussonar og Vigðisar Jónsdóttur.

AM. Fæc. XXXI, 21, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum er hið síðasta dottið frá. — Apogr. 3348. — Apogr. 806 optir transskripti frá 1555. — Í sumum pappirafskriptum er þetta bréf ranglega árfært til 1482.

¹) þ. e. 28. Sept.

kaupmalabref vigdisar ionsdottur.

Kaupmalabref olafs filipussonar¹).

Þat giðrum vær gunnsteinn prestur asgrimsson. thum-
as hrafnsón. helgi sigurdzson og jon hõskaulldson leikmenn
godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi. at þa
er lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu christi M. cd.
xc. og .ij. ðr a sunnudaginn næsta epter mikaels Messo
woro ver j hia savm og heyrðum ðá i litlustofunni j augri
j jsafirdi ad olafur filipusson festi sier nigdisi jonsdottur til
laugligrar eiginkonu epter riettvum laugbokarennar ordum.
med iayrði og samþycki hustru kristinar gudinadottur. og
suo hennar broðr jons jonssonar er þa uar þar uid staddur
med morgvum audrum godum monnum. Lystizt þa og stad-
festizt suo felldr kavpmali fyr nefndra manna i millvum at
olafur philipusson talde sier til kaups med nefnda nigdisi
attatigi hundrada i iordum og kugilldvum. gaf fyrr nefndur
olafur adr greindri nigdise j tilgiöf fiordung úr þessum .lxxx.
hundrada i fullvirdiss peñingvum. gaf huort audru fiordvngs-
giöf sem leingr lifdi feingins fiðr og ofeingins. skyllði gipt-
ingarmadur kiosa a brullaupsdegi huertt fielag vera skyllde
greindra manna i milli. uoru þessir allir fyr nefnder menn
festingaruoottar. huerer er sin innsigli settu fyrir þetta kavp-
malabref er skrifat uar ð krossi ð skardstraund faustudag-
inn j paskauiku. fiörvum ðrvum síðdar enn fyr segir.

210.

18. Oktober 1492.

í Hítardal.

STEPHÁN biskup í Skálholti staðfestir máldaga og skipan
prófastanna séra Þorbjarnar Ámundasonar og séra Jóns
Helgasonar um málsmjólkrtoll á Pétrsmessu til Staðarfells
af tuttugu bæjum, þar á meðal sérdeilis af Galtardalstungu.

AM. Fasc. LIII, 6, transskript á skinni frá 30. Marts 1553. —
Apogr. 1517.

¹) Þetta hvorttveggja gamalritað utan á bréfinu. Fyrri línan er
með hendi Björns Guðnasonar.

Wær steffan med gudz nad biskup i skalholhte. giore¹⁾ godvm monnvm kunigt med þessv voro opnv brefi at vær hofvm sied og yfer lesit opit bref siera þorbiarnar amundasonar og siera ionz helgasonar er þó voro profastar i millvm gilsfiardar og glivfurður at þeir hafa sied og yferlesit maldagan at stadarfelli á medalstrond¹⁾ hver er svo hlíodar i millvm annara greina at þangat skal livkast malsmiolk af xx bævm á petursmesso dag. er þar og sierdeilis til told i millvm greindra bæia galltardalstunga er liggir i stadarfells kirkiv sokn og þesser greinder profastar hafa skipat af sinvm partte at greindur maldagi sie 'haldinn ecki sidur af þeim bunadi sem er i fyr greindri tungv helldur enn af odrum bæum i fyr sogdvm þingum. þui skipvm vær og biodum somvleidis vpp á vorra vegna at fyrrgreindur maldagi sie haldinn med ollum sinvm greinvm og artichulis fyrir vtan hiñdur edur nockud motmæle. Og til saniñda hier vñ setium vær vort insiglle fyrir þetta bref skrifat i hitardal in festo beati luce ewangeliste. anno domini. M^o. cd^o. xc. ij. ár.

211.

23. Oktober 1492.

á Vatnsenda.

ARNFINNR Jónsson kongs umboðsmaðr i „Vöðlapingi“ kvittar þá feðga Þorstein Hákonarson og Hákon Jónsson um allar þær sakir, er þeir kynni sekir að hafa orðið við konungdóminn.

AM. Fasc. XXXI 20. frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — Apogr. 152.

Þath giore ec arnfinur jónsson kongs umbodsmadur j uodlapinge godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe ath ec medkenunzt ath ec hefe ordit under eins med postein hakonarsoni um þær akiærur sem ec hafde til hans ath tala huort þath hefer uerit um beit eda adra jardar-

¹⁾ Svo.

hofn um skogarhogg ok fiskueide ok um kapal er fargazt hefer fyrir fodur hans ok þeir hafa haldet sakadan man huort heldr þath er meira eda minna ath þeir hafa brot- liger ordit þosteinn hakonarson ok hakon jonsson uid kong- domen ok mik um fyrgreindar saker þa gef ec þa aullung- is kuitta ok akiærulausa fyrir mier ok minum erfingivm ok aullum kongs vmbodsmonnum epterkomendvm suo fram- arliga sem ec ma fremzt med logum giora. Ok til sanenda hier um sette ec mitt jusigli fyrir þetta kvittvnarbref skrif- at a uadzenda j olafsfirde þridivdagen næstan fvrir simus¹⁾ messv um havstet þa lidit var fra gudz byrd þvsvnd flogur hvndrud nirtiger ok t(u)au ar.

212

27. Október 1492.

í Ljárskógum.

VITNISBURÐR fimf manna, að Arnór Finnsson hafi stefnt Jóni Ólafssyni til Bæjar í Hrutafirði mánudaginn næstan fyrir Kalixtusmessu fyrir Sigurð Ívarsson, kongs umboðsmann milli Geirhólms og Hrutafjarðarár, um hald á jörðinni Eyri í Bitru og aðrar sakir.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar í Vatnshorni (d. 1748) í 4to, skr. c. 1600. — AM. 211^c 4to bls. 113—115, skr. c. 1700.

Vitnis Burd(ur).

Þat gjorum vier Gudlaugur Loptzson. Suarhofdi Narfa- son. Bauduar loptzson. Einar Þorsteinsson og Grimur Biorn- son. godum maunum yiturligt med þessu voru opnu brefi. at þa er lidit uar fra hingadburd vors herra Jhesu christi. M. iijje. lxxxx og ij ar miduikudæginn næstan fyrir kross- messo vm haustid²⁾ á eyri j Bitru vorum vær i hia og heyrðum á at Arnor Finnsson stefndi Jone Olafssyni til Bæiar j Hrutafirði a manudæginn næstañ fyrir Calixtus- messo³⁾ fyrir Sigurd Juardzson kongs vmbodsmann j mill- um Gejrholms og Hrutafiardarar edur hans vmbodsmann

¹⁾ Svo, þ. e. Simons. ²⁾ þ. e. 12. Sept. ³⁾ þ. e. 8. Okt.

vndir þann dom sem hann yfir nefndi. huerra suara eda sekta at greindur Jon jrde honum skyldugur fyrir þær sakir sem greindur Arnor kiærði til hans þa og hier eptir standa skrifadar.

Jtem gaf Arnor Finnzson Joni Olafssyni þa fyrstu sauk at hann sæti á halfri jordunni eyri j Bitru otekinni og heimildarlausri sidan fra næstum fardaugum og hefði yrt hana og vnnid j aunguo sinu leyfi edur frelsi. Enn greindur arnor sagdist laugligt vmbod á hafa þessari halfri jordu eyri vegna Guttorms Olafssonar brodur Jons. sem audrum hans peningum.

Og fyrir þa adra sauk ad hann hielldi fyrir Arnori iij malnytu kugilldum med aunguo frelsi sidan fardaga.

Og fyrir þa þridiu sauk at hann hefði jrt og vnnit jordina halfa grauf j Bitru er luggur j Eyrar kirkiu sokn med samri oheimilld og halfa eyri.

Og fyrir þa fiordu sauk at hann hefði feingid i bitru greniud er Arnor atti. an hans villia eda vitordi.

Og fyrir þa fimtu sauk ad Jon Olafsson hielde sina eign¹⁾ jordina halfa eyri j Bitru er Arnor sagdi hann hefði adur sellt sier til fullrar Eignar med akuednu verdi þessa halfa jord fyrir vottum med handabandi. sem opid bref þar um giort vtuijsar og Arnor las þar þa fyrir Jone Olafssyni suo vær heyrðum.

Jtem j sama stad og dag vorum vær fyrrskrifadir menn hia saum og heyrðum ad Jon Olafsson adurskrifadur selldi Arnori Finnzsyni (sialfdæmi) vm allar þessar adur greindar sakir. suo Jon Olafsson skyldi hafa það og hallda fyrir sig obrigdugligaña sem laugsamdan dom. sem Arnor finnzson dæmdi sialfur þeirra j millum vm allar þessar adur skrifadar sakir. sem Jon Olafsson var stefndur fyrir af Arnori og all dri skyldi Jon Olafsson þennañ hans dom riufa mega nie riufa lata edur vpp á tala.

Jtem dæmdi Arnor finnzson þar þa samstundis j sama stad þetta sialfdæmi. og vppsagdi Jone Olafssyni hiaverandi suo vær heyrðum. Var það j fyrstu hans domur at hann

¹⁾ Jeign, hdr.

dæmdi það sama kaup staudugt og laugligt. sem þeir keyptu Arnor og Jon j tungu j Bitru. og Jon Olafsson selldi honum jordina halfa eyri j Bitru og dæmdi sína eign fullkomliga vera þessa halfa jord eyri. og verid hafa sýdan Jon Olafsson selldi honum hana með aullum þeim gaugn- og giædum sem greindri halfri jordu fylger og fylgt hefur að fornu og nyiu og Jon Olafsson hafde fremst eigandi að ordit. vtan Jon Olafsson sýnie og hans Erfingiar. Enn Jone Olafssýni suoddan verð fyrir hana sem hann lofadi honum fyrir hana þa þeir keypti. Enn vm olaugliga abud á þessari optgreindri jorðunni halfri eyri og þær sakir fleiri sem j stefnunni stodu. sagdi Arnor að bida skyllði til þess j mauguligan tíma er hann segdi honum huorn dom hann legði þar á. og j suoddan mata at Arnor sagdist skyllðv vera Jone Olafssýni þar maugulegur vm. og ecki hina haurdustu sauk á dæma. Ef Jon Olafsson giordi honum aunguañ draflsskap edur Brjgdmælgj vm þeirra skipti. En ecki sagdist Arnor lofa þui frammar. Spurdi Arnor þa Jon Olafsson at huort hann villdi hallda þennan dom. Enn Jon Olafsson jatadi þui. Og gieck þa enn til handabandz vid Arnor og samþyckti þennañ dom laugligañ fyrir sig. og obrigduliga halldast eiga. og alldri skyllði Jon Olafsson hann riufa nie rofsmenn til fa. og afhendti Arnori finnzsyni með þessu þeirra handabandi þessa fyrrskrifada jord halfa eyri. Enn hann skyllði vera á henni til næstu fardaga sem annar leigulidi. Vissum vier fyrrskrifadir menn at optnefndur Jon Olafsson giordi allañ þennañ giorning vid Arnor af sinum eign vilia sialfs og setningi. Kugadi Arnor Finnzson hann hier huorki til nie hræddi. Bad hann nie Beiddi hier vm. Helldur Baud Jon Olafsson þetta sialfur optnefndum Arnori. og gieck gladur og viliugur að aullum þessum giorningi.

Og til saninda hier vm setium vier fyrrnefndir menn vor jnnsigli fyrir þetta giorningsbref skrifad i liarskogum i Laxardal j hiardarholttz kirkiusokn laugardæginñ næstañ fyrir allra heilagramesso á sama ari og fyrr seiger.

213.

2. Nóvember 1492.

í Dynhaga.

VITNISBURÐR, að Haldór Brandsson hafi samþykkt, að Ólafr sonr sinn gæfi Stulla Magnússyni í prófentu og sér til framfærslu alla þá peninga, er Ólafi höfðu til erfða fallið eptir Helgu Einarsdóttur.

AM. Fasc. XXXI, 15, frumritið á skinni. Af 4 innsiglium eru nú tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 3344.

Profenta gefen Stulla magnussine¹⁾.

Þat giorum wier marteinn biarnason. snioulfur hrafns-son. gudmundur halluardzsson ok eirekur gislason godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefe þa lidid war fra gudzs burd þushundrud fiogr huñdrud niutiger ok ij ar æ þridiudaginn næsta fyrir peturs messu ok pals²⁾ j sydra dýnhaga j haurgardal worum wær j hia saum ok heyrdum æ ord ok hañdaband þessara manna halldors brañdzssonar af einne alfu enn af annare stulla magnussonar. skilidizst þat wñder þeirra hañdabañð³⁾ at fyr nefndr halldor brandz-son samþýckte med fullum giorñinge ok hañdabañde ath olafr sonur hans skylldi giefra adur nefndum stulla magnus-syne med sier til framfærslu³⁾ ok æfinligrar profentu alla þa peñinga fasta ok lausa kuika ok dauda frida ok ofrida sem adur nefndum olafe hafde til erfda fallid epter helgu einarsdottur modr sina huar sem þeir stædi ok wera fullr soknarmadur æ þessum peningum huar sem hann kynne þa wpp at spyria med laugum. reikñadi titnefnur halldor olafe sýne sinum j sinn modurarf halfan fiorda tug huñd-rada j jordum ok fimm malnytukugilldi. skylldi þessi gior-ningr allr standa obrigdiligr fyrir opt nefndum halldore ok hans erfingum so framt sem þrattnefnr olafur sonur hans willdi samþýkia ok fullañ giorning æ giora wm sina fram-færslu³⁾ ok profentu wid adur nefndan stulla magnusson brodr sinn. Ok til sauneñda hier wm settu wær fyr nefnd-er menn wor jusigle fyrir þetta bref skrifad j sydra dyn-haga faustudaginn næsta epter allra heilagra Messu æ sama are sem fyrr seiger.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Þ. e. 26. Júlí. ³⁾ Svo.

214.

5. Nóvember 1492.

í Dynhaga.

ÓLAFR Haldórsson gefr Stulla Magnússyni „bróður sínum“ í prófentu og sér til framfæris alla þá peninga, er honum höfðu til erfða fallið eptir Helgu Einarsdóttur móður sína, með þeim atriðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXI, 12, frumrit á skinni, og hefir það annaðhvort aldrei verið innsiglað, eða þá að faldurinn hefir síðar verið rístr neðan af bréfinu.

Þath giorum wær hallur þorualldsson. olafur oddzson. stefner biorússon ok arne oddzson godum mönnum kunnigt med þessu woru opnu brefe þa lidid war fra gudzs burd þushvndrad flogur hundrud niutiger ok íj ar. mañudaginn næsta fyrir transslacio benedicti¹⁾ j brecku j suarfadardal worum wær j hia saum ok heýrdum æ ord ok handabañd þessara manna olafs halldorssonar af einne alfu enn af annare stulla magnussonar. skilldezst þat wñder þeira handabañd at fyr nefndr olafur halldorsson gaf adr nefndum stulla magnussyne brodr sinvm j profentu med sier ok til æfinligs framfæres alla þa peninga fasta ok lausa. kuika ok dauda. frida ok ofrida. sem honum hafde til erfda fallid epter helgu einarsdottur modr sina ok hann mætte med laugum eiga huar sem þeir stæde. reiknade optnefndur olafur sier j sinn modrarf halfan fiorda tug hundrada j jordvm ok. v. malnytukugillde ok þriu kugillde er hann hafde sialfur grætt. skyllde þesser aller penningar wera obrigdulig ok ækiærvlaus eign optnefndz stulla magnussonar ok hans erfingia. Enn tittnefndr olafur halldorsson skilde sier mat ok klæde ok þionvstzu ok æfinligt framfære so leinge sem hann lifde hia þrattnefndum stulla magnussyne ok hans erfingium. kyne optnefndr olafur at erfa meire penninga enn fioretige hundrada epter adr nefnda helgu einarsdot(tu)r modr sina þa skyllde aller þeir peningar wera obrigduleg eign titnefndz stulla magnussonar ok alla sok ok sokn æ eiga huar sem þeir stæde at jafnfullu sem hann sialfr. sagde þrattnefndr olafur halldorsson at allr sa giorningur

¹⁾ p. e. 9. Júli.

skýllde standa staudugur ok oobrigdiligur sem halldor brandzsson fader hans hafde giort ok samþýckt w m fyrir sagda profentu wid optnefndañ stulla magnusson. so ok samþýckte med handabandi hrafn halldorsson allan þennan giorning tit nefndz olafs halldorssonar brodr sins sem hann giorde wid þratt nefndan stulla magnusson w m opt nefnda profentv. Ok til sannenda hier w m settv wær fyrir nefnder menn wor jnsigle fyrir þetta bref skrifad j sydra dýnhaga manudagen næsta fyrir Marteins Messu æ sama are sem fyrir seiger.

215.

6. Nóvember 1492.

á Hólum.

SKIPTABRÉF þeirra Sigurðar priors á Möðruvöllum og Ólafs biskups á Hólum um jarðirnar Eingimýri, er klaustrið lætr, og Skollatungu, er biskup fær klaustrinu.

AM. Fasc. XXXI, 13, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — Apogr. 3342.

vm eingimyri ok skollatungu¹⁾.

Þath giorum vjj sigurdur prior æ modruuollum²⁾ j horgardal godum monnum uiturligt med þessu uoro brefi ath uær hofum bytt ok skipt uid uorn uirduligan herra ok andaligan fodur olaf med gudz nad biskup æ holum um jordina eingimyri. er liggur j oxnadal j bakka kirkiu sokn med ollum þeim gangnum³⁾ ok gædum ok⁴⁾ greindri jordu fyllger ok fullgt⁴⁾ hefer ath fordnu⁴⁾ ok nyiu. ok klaustrid uard fremstz eigandi ath med brædra samþycki. hier j moti gaf biskupin jordina skollatungu j horgardal. er liggur j axnols kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok gædum sem greindri jordu fyllger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok biskupin uard fremzt eigandi ath. ok eru þessar jardir jjafndyrar ath fiarlage. skal biskupin hallda jordini til laga en prioren suara laga riptingu æ adr greindri jordu. [Ok

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ mod²uollum, frbr. ³⁾ gangnum frbr. ⁴⁾ Svo.

þetta¹⁾ bref giort æ holvm j hialtadal þridiudagen næstan epter allra heilagra Messo anno domini M^o cd^o xc^o secundo.

216.

22. Nóvember 1492.

á Hólum.

SVEINN Sumarliðason lofar Ólafi biskupi á Hólum fylgi sínu og styrk, meðan þeir lifi báðir, gegn hverjum manni, nema ef biskup ágreindi við Finnboga (lögmann Jónsson), mág Sveins, eða Pál Brandsson, þá skyldi Sveinn hvorugum veita.

AM. Fasc. XXXI, 6, frumritið á skinni. Af 4 inusiglum eru nú 3 fyrir bréfinu, og eitt af þeim mjög brákað. — Apogr. 3338.

Sveinn Sumarliðason lofar biskupe Olafe
sinu filge so leinge sem han lifer²⁾.

Þath giorum ver olافر iingemundarson. gvdmvndr ionson. gvdmvndr kollason. gudolfur magnusson. prestar hola-biskupsdæmis. godum monnum viturligt med þessv voro opnv brefi ath uer vorum j hia saum ok heyrðvm æ j storvstof-
unne æ holvm j hialtadal. ath sveinn sauðarliðason lofadi biskupi olafi ath hann skýllði til reidv vera med alla sína magtt. nær sem biskupinn uilldi hann kalla til styrks uid sig nema biskupinn ægreinde uid finnboga mag hans eða pal brannsson. þa skýllði sueinn huogreigum¹⁾ fylgia. skýllði þessi lofan staða suo leinge sem þeir lifde bader. Ok til sannaða hier um settvm uer vor innsigle fyr nefnder prestar fyrir þetta vittnisburðarbref. er skrifat uar æ holvm j hialltadal. jñ festo sancte cecilie virginis et martiris. anno domini M^o cd^o lxxxx^o secvndo.

217.

22. Nóvember 1492.

á Hólum.

SVEINN Sumarliðason fær Ólafi biskupi á Hólum og heilagri Hólakirkju til fullrar eignar jörðina Krossanes í Kræklinga-

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

hlið og þar til átta málnytu-kúgildi fyrir þær sakir og hugmóð, er hann, faðir hans og afi hefðu gert biskupi og heilagri Hólakirkju, og þar með voru þeir Sveinn og biskup sáttir.

AM. Fasc. XXXI, 7, frumritið á skinni. Af 7 innsiglium eru 3 brákuð fyrir bréfinu. — Apogr. 3339.

krossanes¹⁾.

Þath giorum uær olafur jngemundarson. gudmundur kollason. gudmundur ionsson ok gudulfur magnusson prestar. simon pallsson ok þormodr bergsson leikmenn godum monnum viturligt med þessu uoru opnu brefi ath sub anno gracie M^o cd^o xc^o secundo fimtudagin næsta fyrir clemens-messo j storu stofunne a biskups stolinum a holum. uorum uær j hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband uors uirdursligs²⁾ f. udurs olafs med gudz nad biskups a holum af einne alfu ok sueinn sumarlidasonar af annare ath suo fyrir skildu ath sueinn feck med handabandi biskupinum ok heilagre hola kirkiu jordiña krossanes er liggur j laugmanzhlidar kirkiu sockn j kræklingahlid til æuenligrar eignar undan sier ok sinum erfingium fyrir sextige hundrud med ollum þeim gognum ok gædum ok rekum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nju ok greindur sueinn uard fremzst eigandi ath ok hann erfde epter afa sinn eirik loptzson ok þar med atta malnytu kugilldi fyrir þær sæker²⁾ ok hugarmott er hann hafdi giort biskupinum ok holakirkju. hans faðir ok hans afue fyrnefndur eirekur. uoru þeir satter ok um eins med þessu. Skall greindur sueinn suara lagariptingum fyrir jordunne. en biskupin hallda til laga. Ok til sanenda hier um setur opt nefndur sueinn sumarlidarson²⁾ sitt jncigle med uorum jnciglium fyrir þetta bref. er giort var æ sama stad dag ok ar sem fyr seigiir

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Svo.

218. 24. Nóvember 1492. í Holti.

FJÓRIR menn transskríbera bréf um eyristoll Holtskirkju í Öndarfirði.

AM. Apogr. Nr. 2330. „Epter Transcripto fra Holtzkirkiu i öndarfirdi accuratissime“ (AM.)

Þath giorum uær. narfi bauðuarsson. jon eislason. olafur teizson ok grímur þorsteinsson prestar skalhollz biskupsdæmis. godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefui at uier hofum sied ok yferlesit suo latanda bref herra gotth-suein med gudzs næd biskups j skalholhti ord efter ord sem hier seger

[Hér kemr bréf Godsnins biskups frá 23. Júli 1443. DI, IV, Nr. 685].

Ok til saninda hier um settum uær fyrr greindir prestar uor inzsigli fyrer þetta transkriptarbréf skrifat j holhti j aunundarfirdi laugardaginn næsta firir katrinar Messo anno domini M cd xc¹) secundo.

219. 2. December 1492. á Hólum.

HÖSKULDR Árnason lofar Ólafi biskupi á Hólum að lúka kirkjunni í Núpufelli að næstum fardögum tíutigi hundraða, og skyldi jörðin laus, þá er peningar þessir væri greiddir, en biskup hafði tekið hana að sér í síðustu fardögum.

AM. Fasc. XXXI, 2, frumritið á skinni. Af 8 innsiglum eru nú tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 3334.

Hoskulldur Arnason gielldur kirkiunne j nupufelle²).

Þath giorum ver gudmundur ionsson. gotskalk nicolasson. gudmundur kollason ok gudolfur magnusson prestar. steinn snorrason. simon palsson. þoralfur oddzson ok þormodur bergsson leikmenn godum monnum viturligt med þessu uoro opno brefi at sub anno gracie. M. cd. xc. secundo manodag-

¹) IXC(I), transskr.; Árni leiðrétti. ²) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

inn fýstañ j iolafostu j storostofonne at domkirkivnne a holum vorum ver j hia saum ok heyrðum a at hauskulldur arnason lofadi med handabandi uorum andaligum faundur olafi med gudz nad biskupi a holvm at luka kirkivnne j nupufelle at næstum fardogum tiutigi hundrada. er þat lx hundrut j iordum ok xl j lausagozum. skal hann luka ti- under af iordunum arliga. [kann ok uppspýriazt¹) kirkiv- gotz meira er nupufell eigur skal þat sækiazt ok lukazt kirki- vnne. stendur ok xv hundrut j maldaganum er þat ix ku- gilldi ok vi hundrut uorouird er kirkian eigur. ef hann lýkur kirkivnne j nupufelle fyrgreinda peninga sem hann hefer lofat ok dæmt uar af abotum ok prestum at kirkiv- gozin skýlldu falla j iordena sialfa ef eigi koma peningar fram. lofadi þa biskupin fyrir bæn dandimanna at fa adr nefndum hauskulldi aptur jordena nupufell er hann tok at sier j uor at næstum fardogum. Ok til sannenda hier vm settum vær fyrnefnder prestar ok leikmenn vor jncigle fyr- ir þetta bref er skrifat var a holvm j hialltadal a sama are degi sidar en fyr seger²).

220.

3. December 1492.

á Hólum.

HÖSKULDR Árnason fær Ólafi biskupi á Hólum og heilagri Hólakirkju til fullrar eignar jörðina Blængshól og lofar þar til tuttugu hundruðum í fullgildis peningum fyrir Michaelsmessu, fyrir þær sakir að hann sór rangan bókar- eið með Bjarna Ólasyni og fyrir óhlýðni og þrjúzku við biskupinn í langan tíma. Þar með skal og Höskuldr halda settar skriptir.

AM. Fasc. XXXI, 3, frumritið á skinni. Af 9 innsiglum eru nú 4 fyrir bréfinu. — Apogr. 3335.

vm blængzhol³).

Þath gíorum ver gudmundur jonsson. gotskalk nikolas-

¹) [tvískrifað; ²) þ. e. 3. Dec. ³) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

son. gudmundur kollason. ok gudulfur magnusson prestar. steinn snorrason. simon palsson. þoralfur oddzsson ok þor-modur bergsson godum monnum uiturligt med þessu uoro opno brefvi at þa er lidid uar fra hingadburd uors herra iesv christi M. cd. xc. ok ij ar manodagin fýsta i iolafostu i storustofunne a holakirkivne¹⁾ a holum uorum ver j hia saum ok heyrðum a ord ok handaband vors uirduligs faudurs olafs med gudz nad biskups a holum af einne alfu en hauskulldar arnasonar af annare at suo fyrir skildu ad adur nefndvr havskolldur feck ok lukti biskupinum ok hola-domkirkiv iordina blængshol er liggur j suarbadardal j valla kirkiv sokn fyrir. xx. c. til fullrar eignar med ollum þeim gognum ok giædum sem greindre iordu fylger ok fylgt hefer at forno ok nyo ok hann uard fremzt eigandi at ok þar til nockut silfur. suo ok lofadi hann þar til xx hundrvt(um) i fullgilldis peningum at luka innan michaelss-Messo nu nærst er kemur fyrir þær saker at hann soor rangan bokareid med biarna olasyni ok domor²⁾ geck uppa hann af vel xx prestum fyrir sina ohlyðne ok þriozsku uppa laungan tima vid heilaga holakirkiv ok biskupinn vm þetta mal. skal greindur hauskulldur suara laga riptingu fyrir jordena en biskupin hallda til laga. skal ok fyr nefndur havskulldur hallda skripter epter biskup(s)ins radi sem dæmt var vpp a hann. at þessu holldnu gaf biskupin optnefndan havskulld kvittan ok akiaerulausan fyrir sig ok ollum hola kirkiv formonnum fyrir greindan dom epterkomenda²⁾. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyr nefnder prestar ok leikmenn vor incigle fyrir þetta bref er skrifat uar a holum j hialltadal a sama are en degi sidar³⁾ enn fyr seger⁴⁾.

¹⁾ Svo; er þó næstum eins og gera hafi átt úr því: domkirkivune, sem fer betr. ²⁾ Svo. ³⁾ seger (!) frbr. ⁴⁾ p. e. 4. Dec.

221.

11. December 1492. í Skálholti.

ÚRSKURÐUR Stepháns biskups í Skálholti um þrjá landseta staðarins, er höfðu eigi gert „skjælleghheit“ fyrir sig á því hrossláni, sem þeim hafði borið að ljá staðnum í Skálholti sumarið næst fyrir eptir leigumála þeirra.

Bisk. Skalh. Fasc. II, 12, frumrit á skinni, og hafa fyrir því verið sjö icnsigli. — AM. Apogr. 2518 „accuraté“. Í Landsbókasafni 62. 8vo. er afskript af þessum dómi gerð eptir frumritinu og staðfest 22. Febr. 1719 á Langholti í Flóa af Grími Magnússyni og Þorgils Sigurðs-syni. Aptan við þá afskript stendr frumritað:

„Framan skrifadur domur var opinberlega upplesinn a Grafar, Nups, Husatoffta, Wælugerdis, Bæjar og Stoxeyrar Mantalsþingum a þessu vore þingsöfnudenum áheyrande. til Merkes ockar vnder skrifud nöfn ad Langholte í floa d. 1. Junii 1719

Grimur Magnusson. Sigurdur Ketilsson“.

Bréfið er áður prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 505—507.

vm hrosslán.

Domur um kapallan af staðarins landsetum.

Vær stephan med guds nað biskup j skalhollte heils-um öllum godum monnum þeim sem þetta vort breffs ia edr heyra med guds kuediu ogh vorre kunægt giorande ad sub anno gracie Mcdxcij. a þridiudagen næsta epter andres Messu¹⁾ j kirkiunne j skalhollte var magnus vigfusson. asgrimur jonsson ogh biorn asbiarnarson. logliga firir oss kallader firir þa sok at þeir höfdu ecki gio:t skjælleghheit firir sig æ þui hrosslani sem þeim hafdi borid ad lia stadnum j skalhollte vm sumaret næst firir epter þui sem þeir voru skyllduger til af sinum leigumála. höfdu þeir þa vernd firir ser ad þeir hefde aunguan fullfæran kapal haft j sinne eigu þan tima er krapt var. nefndum vær j dom vm þetta mæl vora ærliga prelata ogh presta sira nar'a jonsson officialem firir sunnañ. sira asbiörn sygurdsson baccallarium arcium. sira þoruard iuarsson. sira hakoñ jonsson. sira arna jonsson ogh sira suein snorrason. kom þeim þat öllum samanog sogdu þat vpp med fullu doms atkuædi at greinder menn er stefnder voru væri skyllduger at lia lestfæran kapal jarnad-an alfæran vnder fullgilldness klyfiar æ þeim timum er þa

1) 4. Dec.

var komet nær sem þeir yrde krafder vpp æ stadarens vegna j þann stad sem forradamönnunum þætte til standa. en huer sekt æ skylldu liggia þeim sem eigi leti til reidu þetta kapallan þa er krapt er ogh vñ þat fleira sem asmundr jonsson ráðsmann j skalholtti beiddizt doms vppæ dæmdu þeir vnder þann alycktardom eda órskurd sem vær sialfer yfer segium. Nu af þui ad vær vitum firir full sannende bædi af þeim domum sem geingit hafa vñ þetta mál adr til forna ogh af tilsögn hinna ellri manna aath hier hefer þriggia marka sekt æ legit þeim sem fellt hafa þetta kapallan. Jtem firir þa adra grein at stadnum j skalholte er hrosslanet æ sinum jörðum suo naudsynlegt at þat ma ecki æ neirn mata vmbera. þui at heilags anda næd tilkalladre at suo profudu ogh firir oss komnu dæmdum vær ogh orskurdudum stadarens landbua j skalholte þa sem suodan leigumala hafa æ þeim jörðum er þeir bua á at þar á at li hrosslan. skyllduga at lata til reidu lestfæran kapal vnder þriggia vetta klyfiar j grindavik. æ rosmhualanes. til þerneyiarsundz edr j þann nöckrn annan stad sem stadarens naudsyniar standa til at fared sie j þann tima er faramadur j skalholte vitiar eda sa sem hann sender epter ogh heimelesfastur er æ stadnum. j þann tima er hestar eru færer ogh suo leinge æ haustid fram at heim se komet forfallalaust at veturnottum. En huer sem eigi lætur til reidu þetta kapallan sem nu er sagt er sekr þrim mörkum vid heilaga skalholtz kirkiu. Jtem ad sa leige ad odrum sem eigi hefir sialfr til suo vordinn kapal sem fyr skilr.

Var þessi vor domur edr orskurdr af oss sialfum vpp-sagdr ogh jn skriptiss fram borenn osz j domsæti sitianda vorum adr greindum kennemonnum ogh fleirum ödrum godum monnum æ heyröndum ogh med oss samþyckiundum.

Ogh til sannenda hier vñ settum vær vort jnsigle firir¹⁾ med vorra adr greindra prelata ogh presta jnsiglum firir þetta domsbref skrifat j sama stad ogh are siau dögun sidar enn fyr seger.

- 1) Svo.

222. 1492 eða 1500.

MÁLDAGI Hvammskirkju í Norðrárdal.

J. Sig. 143. 4to. bls. 334—335 á pappír, skr. c. 1600 (Gardabók).—
Biskupsskjalasafn 2. 4to. skr. c. 1750.

Hvammur j nordurærdal.

[An]no [M. cd. xcii¹]

Medkiendist oddgeir grimsson firir biskup stephane þa er hann reid j annare sinne visitatione. ad kirkia jungfru marie oc sancte²) thorlaks j huamme j nordurærdal ætte. ix. instædu kugilldi.

Jtem sagde hann ad þar hefde fa[llit] optliga hundrad j porcionem a einu ðre. stundum meira enn stundum minna. þa hafde³) hann bued þar xij ar eda x[iij]⁴).

223. [um 1492 eða síðar].

SKRÁ um peningaskipti þeirra Björns Guðnasonar í Ögri og Guðna Jónssonar föður hans.

AM. Fasc. LXIV, 31, skinnrolla með hendi Björns Guðnasonar. Á sömu rollunni með hendi Björns er ákæra Þorbjörns Flóventssonar til Björns Árnasonar, sem virðist vera frá c. 1492 (Nr. 224).

Svadan peningaskipte hafv þu vid fader minn haft sidan ee giptvntz [og adur⁵] sem hier seiger.

j fystv [fleck ee honum lavgbok med riet!arbotum og kristinriett og hirdsidum. huer adh keypt war og selld firir. w. c. þar næst fleck hann mic þria avra brotasilfurs. þa þar og næst fleck hann mic litla mvnnl(a)vg fam arum seinna⁶). bitaladi ee hans vegna v̄m sumarit j hafnarfirði. xv. vætter skreidar. enn hann fleck mic niv uætter smiors þa v̄m havsted. þar næst fleck ee honum ravdan hest. war

1) [B2; m^o. d^o. 143. 2) sancti, B2. 3) hefur, B2. 4) eyða fyrir iij af fúa í 143; þrettän, B2. 5) [ritað inn seinna með dekkra bleki, en þó sömu hendi. 6) [ritað inn síðar og með blárra bleki, en sömu hendi, ofar á rolluna og hér gert merki í skrána sjálfa, að hér eigi þetta heima.

kalladr gralær. og niv stíkr með ravtt þrídivngaklædi. þá fleck hann mic. xij. fiordvnga smiors j gleraskogum. þar næst fleck ec honum statshnappa w með viravirkis giord og adr havfdu geingit firir w. c. þá hefi (ec) oc feingit honum wavnd er ec keypta j avstfiordvm firir. w. c. þá fleck hann uel þriar vætter smiors ec war j wazfirde. þá fleck ec. vj. vætter með fisk og ríking þá jon bardarson for þadan. annan tid fleck ec honum þadan. iij. vætter. þridia tima fleck ec honum þadan niv vætter þá þolleifr war þar. hafdi hann feinged mic adr þar firir iiij pañzara með havttum og worv hattarner miog lasner. enn panzar(ar)ner holotter. þá fleck ec honum ravdan hest. var kalladr helgafell. vm vetrinn ec war j avgri þá fleck hann mic. xij. fiordunga smiors jnn a kirkivboli v̄m word ec for þangad. so fleck ec honum a medan eg war j vazfirði tolla af skipvm sinvm hvad hann hafdi eitt attarings skip vppa. ij. ar. enn segxahring og attahring vppa þriv ar.

Reiknatz skreidin avll sv ec hefi honum feingit ij. vætter og. lx. og alla¹⁾ j kavptid vtan atian vætter. so fleck hann mic vm vetrin j avgri gylltta eirskal og hal(f)s annars eyris silfurskeid. j fyrri havst fleck hann og mic ij navt gavmvl og. wi. vætter smiors svdr j sidvmla et cetera.

224.

[1492 eða síðar].

ÁKÆRUR Þorbjarnar Flóventssonar til Bjarnar Árnasonar.

AM. Fasc. LXIV, 31, skinnrolla með hendi Björns Guðnasonar í Ögri.

Þetta er akæra þorbiarnar floveñzsonar til biarnar arnasonar ad hann hafi haft firir honum og andresi brodr hans iij kyr. einn vgxá þrevetran. einn kalf. eina æ með lambi.

1) heldr en: atta.

Jtem j ofridv xxx fiordunga keralld. hvd af gavmlv navte. werk til wodar. iiij. trog. w keravlld. eitt vllaklædi. einn lindvk. ein reip. einn flavskvlas. þessa alla peninga tok greindr biorn æ kvennabreckv j breidafiardardavlvv epter sera magnvs heitenn biornsson mvdrfavdr þeirra og þeim hafdi adr til erfda falled. epter greindañ sera magnvs heiten biornsson¹⁾ mvdrfavdur þeirra enn þetta hafde adur til erfda fallit epter greindan sera magnvs. hafa þesser fyr greinder brædvv þorbiörn og andres opt allra þessara peninga beitt og kraft og fullar saker æ gefid. adtekt. halld og medferd og alldri aptur feingit. Enn þa þorbiorn hefr beizt²⁾ þeirra þa hefur hann ecki feingit. nema hotun og heitingar til havgga og annara skemda sem ravn kom æ einn tima j þyckvaskoge. at hann heimte þa slo biorn þorbiorn med hende sinne og byllte³⁾ til höfvd(s)ins og baksins. for ofan æ hann med kniam og hnvvm. war opt greindur þorbiorn. xii. vetra gamall þa þesser peningar woro tekn-er enn nv hefvr hann fióra vm fertavgt⁴⁾.

225.

8. Janúar 1493.

á Helgafelli.

EINAR Þórólfsson gefr klaustrinu á Helgafelli jarðirnar Oddastaði og Ölviskross í Hnappad l í prófentu með sér og Katrínu konu sinni Halldórsdóttur.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar í 4to., nú í Landskjalasafni, bl. 125^b—126a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Ágrip af þessu bréfi með ártali 1493 er í AM. 252. 4to. bls. 45; AM. 430. 4to. bls. 4; AM. Apogr. 1591; Landsbókasafni 108. 4to. bls. 53.

profenttu Brieff vīm Olverskross og Oddastade.

Jn Nomine Domini Amen

1) Séra Magnús var prestur á Kvennabrekku 1410—1460, og mun hafa dáið um það leyti eða litlu síðar. 2) bizt, frumritið. 3) bltte, frbr. (= brölti?); 4) þ. e. c. 1492 eða litlu síðar.

var so ordinn kaupskapur millum Herra Halldorz abota a Helgafelli og Einarz Þoralfssonar og Katrijnar konu hanz Halldorzdottur med rade og samþycke allra conventtubrædra. Broderz Oddz Magnussonar. B(rodur) Eirekz Val(e)rianussonar. Broder Jous Þordarsonar. B(rodur) Biarna Jvarssonar. B(rodur) Arna Jonssonar. B(rodur) Olaffz pieturssonar. B(rodur) Þorleiffz Jönssonar. B(rodur) Thumasar Olaffssonar. B(rodur) Helga pieturssonar og B(rodur) Einarz Þorvalldssonar ad greindur (Einar) giefur klaustrinu og abotanam a Helgafelli med sier og konu sinne j profenttu ij Jardir. er so heita Oddastader xxiiij^c og Olverskross xij^c er liggia j hnappadal j kolbeinzstada kirkiusokn. med ollum þeim gognum og giædum sem greindum jordum fylger og fylggt hefur ad fornu og nyiu. og greindur Einar vard fremst eigandi ad og þar med xiiij malnytu kugilldi og ij. iiij^c j giældie. ad háustlægie. xc j ollum þarfigum peningum. Lofade adurgreindur Einar ad suara laga riftingum a firgreindum jordum. enn ádurnefndur aboti Halldor halldi til laga. Hier j mot skilia fyrrgreind hion Einar og katrijn sier æfinligan kost af klaustrino og sæmeligtt bordhalld so sem þeir sem best ero halldner næst brædrunum. móldrickiu þa betre menn hafa. skulu þau hafa ij voder sier til klæda a huorium xij manudum og skiædi sem þeim vel þarnast og sæng j profenttuskala. skulu þau hafa eina kistu og eina sæng og hallda henne færri. skulu þau og mega lata giora sier vpp hws vppa sinn kostnad. skulu þau og hafa eitt sitt barn j profenttu framan til þess þau koma a hana alvarliga. eiga þau og skilid ad hafa mann a klaustrinu edur konu vppa sinn kost. skal klaustrid eignast kistuna. hwsid og sængina epter þeirra dag. skulu fyrrnefnd hion koma a profenttuna þa þau vilia.

for þessi giorningur fram a Helgafelli j Helgafellzsueit þridiudaginn næstañ eptir þrettanda j jolum Anno 1493.

og til sanninda hier vñ et cetera.

226.

17. Janúar 1493.

á Hólum.

VITNISDURÐR um viðtal Eiríks prests Einarssonar og Ólafs biskups á Hólum um sakir þær, er biskup taldi til hans.

AM. Fasc. XXXII, 5, frumritið á skinni. Af 6 innsiglium eru nú 3 meira og minna brákuð fyrir bréfinu. — Apogr. 3351.

Saker Biskups Ólafs til sira Eiríkjz Einarssonar¹⁾.

Þath giorum ver gudmundur kollason kirkivprestur. gudulfur magnusson. eiríkur sigmundzson. halldor ormsson. ion ionsson ok gothskalk niculasson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu uorv opno brefi at þa lidit uar fra hingatburd vors herra iesu christi. M. cd. xc ok iij. ar þridiadaðin næstan eptir octauas epiphanie¹⁾ i storostofunne at domkirkivinne a holum vorum ver i hia ok heyrðum a ord ok uidtal virduligs herra olafss med gudz nad biskups a holum af einne alfu ok sira eireckss einarssonar af annare vm þan askilnad sem þeim hafdi ordit i millum vm stadin greniadarstad sem sira eiríkur for j fra vt af landit vtan biskupssins orlof ok vilia. hafandi med sier presten sira jon gislason j sama ohlyðne. las sira eiríkur þar bref erkibiskupssins vm greindan stad at han hefði skipat honum han igen. en biskupin let lesa annat bref erchibiskupsins mote er seinna var skrifat er svo var latanda at þat bref er erchibiskupin hafði gefit sira eiríke vpp a greindan stad greniadarstad kunne hann nu ei tilstaa medan hann kom ei i tífd sem hann þeinkt hafði þo suo framt at biskup olaf hafui sett þangat godan man vppa erchibiskupssins vegna. let ok biskupin lesa þar sira eiríks lofuna(r)bref at hann skýlldi alla sina hlýðne halda vid biskupin. en biskupin suaradi at hann hefði þar ecke af halldit. sagði biskupin honum at hann mætti ecki greniadarstad hafa þui hann hefði eytt hans peningum ok þar med uæri hann oferðugur at hann mætti ecki messa ok giæte ecki cyram haft sem honum ber ok gaf biskupin honum margar ardrar saker at hann mætti ecki beneficium hafa. baud bisk-

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ þ. e. 15. Janúar.

up olaf sira eiriki epter erchibiskupsins skipan vnder dom biskup(s) steffans ok annara danemanna vm oll þeirra Mal. en sira eirikur sagdizt helldur vilia sættazt en leggja til laga. biskupin samþýcti at sæt(t)azt. nema greniadarstad feingi sira eirikur ecki þuiat biskupin sagdizt ecki giora j mote erchibiskupssins skipan. var þa ecke sira eirike vm sættena. baud biskupin sira eiriki einhveria kirkiv at hafa mat af ef hann væri messufær en þa diaknsvist þar sem hann villdi i biskupsdæmeno en at þridia kosti at ganga til kors at domkirkivnne ok hafa þar mat ok fædu ef hann væri eigi messufær. en optnefndur sira eirikur neitadi þessu ollu ok þa sagdi sira eirikur at ef ei geingi biskupssins makt til at hann skýlldi hafa greniadarstad hver prestvr honum hielli i biskupsdæmeno en at þessv toludu reid sira eirikr j burt at okvaddum biskupinum. Ok til sannenda hier vm settum vær fyrnefnder prestar uor jncigle fyrir þetta bref er giort var a holvm j hialltadal fimtudagin næstan epter octauas epiphanie a sama are sem fyr segir.

227.

27. Janúar 1493. á Neðri-Brekku.

ANDRÉS Guðmundsson gefr Andrési syni sinum jörðina alla Saurbæ á Raudasandi með atriðisorðum þeim, er bréfið greinir.

AM. Apogr. 1355, eptir frumriti. „Eitt innsigle hefr vered fyrir brefonu er nu burtu“ (AM.). — Apogr. 1165 (líklega epter transskripti).

Þat giorj ec andres gudmunzson godum monnum kungt med þessu minu optnu brefue at ec medkennunst at ec hefer gefit ogh golldit ogh skipad epter minn dag gudmunde andressyne syne minum jordena saurbæ alla æ raudasandi med samþycke þorbiargar olafsdottur eigenkvinnu minnar. Med aullum þeim gaugnum ogh gædum sem greindre jordu fylger ogh fylgt hefer at fornu ogh nyiu ogh ec vard fremszt eigandj at. Skal greindur gudmundr eignazt

Þessa adurnefnda jord j sinn hluta. mosz uid sin sysken. Enn ef eg kann at giora annan sama a vid þa sem hallda gudmundarpeninga. þa skipa ec þrattnefndum gudmunde andressyne af þeim peningum et beszta haufutbol þar¹⁾ ut af er ec a þa. ogh a minn hluta kemur eda hans lauglegum²⁾ skilgetnum erbingium til æfuenligrar eignar epter mic. Ogh til sannenda hier vm set ec mitt jnsigle fyrir þetta bref er skrifad var a nedre brecku j saurbæ j huols kirkiu sokn sunnudægenn næsta fyrir kyndelmessu um ueturenn. þa er lidit var fra hingadburdj uors herra ihesu christi M. cccc. hundrud nietigier ogh iij ar.

228.

28. Janúar 1493. á Heggstöðum.

DÓMR SEX manna útnefndr af Runólfi Höskuldssyni, er þá hafði kongsins sýslu millum Botnsár og Hvitár í Borgarfirði, um ákæru Sigurðar Helgasonar til Guðmundar Þórðarsonar út af jörðunni Máhlið í Lundarreykjadal.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608. — AM. 211c 4to. bls. 94—95 dómabók skr. c. 1700.

Domur vm Máhlið³⁾.

Þat giorum vier Einar Biarnarson. Biorn Hafliðason. Jon Hrafnsson. [Stephan Þorarinsson. Jon Hrafnsson⁴⁾ og Ari Magnusson. godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. þa ed lidit var fra [Gudz Burd⁵⁾ M. cccc. lxxxx og iij ar. manudægin næstan eptir palsmessu⁶⁾ a hegstaundum j andakijl á þingstad riettum vorvm vier j dom nefndir af ærligvm manni Rynolfi Hauskuldzsyni. Er þa hafdi mins herra kongsins sýslu og vmbod a millum huitar og Botnzar j Borgarfirdi. ad skoda og dæma þa akiæru er Sigvrður helgason hafdi þangad [stefnt Guðmundi Þórðarsyni⁷⁾ fyrir

¹⁾ 1165; þat 1355; ²⁾ 1165; laugum 1355; ³⁾ Maawahlið 211; ⁴⁾ [felt úr 211; ⁵⁾ [hingadburd vors herra Jesu Christi 211; ⁶⁾ Peturs messu og Páls 211; ⁷⁾ [til Guðmundar Þórðarsonar 211.

jordina halfa Mǫhlijd¹⁾ er liggur j sydra Reykiadal j lvdar kirkiu sokn. Medkiendist nefndur Sigurdur fyrir oss adur nefndum domsmönnum ad hann hefði sellt birni Arnasyni fyrrnefnda jord alla mǫhlijd¹⁾ og tekid uid x^c j jordunni Hamrendum j Breidafiardardolum. Enn ef honum lýtist ecki²⁾ fyrrnefndur jardar partur þa skýlði fyrrnefndur Biorn leysa aptur þenna sama jardarpart fyrir xiiijc. Enn það sem meira var³⁾ enn þessi jardarpartur skýlði³⁾ greidast j lausafie fyrir jordina alla.

Nu sakir þess ad Sigurdur Helgason Bar þar ecki fram fyrir oss nema saugusaugn sina eina vm þessa akiæru. Enn vær vitum ad bok uor seigir suo. Ef jord hefur saulum farid ad huor eigi vid sinn heimilldarmann. Og þui dæmdum vier þessa akiæru Sigurdar Helgasonar onyta og ecki afl hafa vid Gudmund Þordarson. Enn Sigurdi aura sýna af Birni arnasyni. og til sanninda hier vm setium vier fyrr nefndir domsmenn vor jnnsigli fyrir þetta domsbref. Er skrifad var á Borg j Borgarfirdi miduikudæginn næstan fyrir vrbani pafó⁴⁾ á sama ari sem fyrir seigir.

229.

30. Janúar 1493.

á Hólum.

HALLR Ásgrímsson fær Ólafi biskupi og heilagri Hólakirkju til æfinlegrar eignar jörðina Steðja í Hörgárdal og lausafé að auk upp í sakir við biskupinn bæði fyrir kirknarán og barnshvarf.

AM. Fasc. XXXII, 7, frumritið á skinni með öllum (6) innsiglium. — Apogr. 3353.

Um jordena Stedia j Horgardal⁵⁾.

Þath giorum uær andres jonsson radzmann heilagrar holadomkirkiu. jon þorvaldzsson. gunnar ionsson. gudmundur ionsson. gothska(l)k niculasson ok tumas sueinsson prest-

¹⁾ Mävahljíd 211; ²⁾ sl. 211; ³⁾ þá b. v. 211; ³⁾ gjaldast og b. v. 211; ⁴⁾ Svo = pape; þ. e. 22. Maí; ⁵⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

ar holabiskupsdæmiss godum monnum uiturligt med þessu uoro opno brefi at uær uorum þar j hia saum ok heyrðum aa ord ok handaband uors uirduligs herra ok andaligs faudurs olafs med guds nad biskups a holum af einne alfu en hallz asgrimssonar af annare at suo firir skildu at greindur hallur fieck biskupinum ok heilagri holakirkiu til æfuinligrar eignar undan sier ok sinum erfingivm jordina stedia j haurgardal er liggur j laugalandz kirkiu sokn med ollum þeim gaugnum ok giædum er greindre jordu fylger ok fylgt hefer at forno ok nyo ok nefndur hallur uard fremzt eigandi at. firir. xx. hundrut ok þar med fiogur malnytu kugilldi ok. vi. hundrut j audrum fullgilldis peningum at næstum fardogum firir þær saker er han uard brotligur at hann hefði vt borit ok at verit at gripa peninga vr kirki-vnne j kristnese ok fleirum kirkium. svo ok um þat barnet er huarf ok forzt firir honum ok honum bar at abyrgiazt ok skal optnefndur hallur suara laga rifting firir iordina en biskupin hallda til laga. for þesse giorningur fram j storostofvnne a holum a midvikudagin næstan firir purificacionem beate marie uirginis. anno domini 00° cd^o xc^o tercio. Ok til sannenda hier um settum uær fyrnefnder prestar uor jncigle firir þetta bref er giort var j sama stad dag ok are sem fyr seger.

230.

31. Janúar 1493.

í Belgsholti.

VITNISBURÐR um fénað þann, er Melakirkja í Melasveit átti undir Oddi heitnum Þorkelssyni.

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 3, frumrit á skinni. Brot af innsiglinu var fyrir bréfinu á dögum Árna Magnússonar, og svo er enn. — AM. Apogr. 2444, accuratissimé“.

vm peninga kirkiunar a melum.

Þat giore ek uigfus snorrason godum monnum kunigt med þessu minu opnu brefi. at eg uissaa at oddur heitin þorkelsson sem gud hans sal nade liet rekaa fra melum.

bædi fie ok naut ok kaplæ. j þann sama tid sem siera hauskaolldur¹⁾ tok uid melæ stad. upp til deilldartungu. war ek og¹⁾ til uistæ sidan hia greindum oddi heitnum ok uissa eig²⁾ eigi at nefnder peningar hefði apptur gollidizt stadnum æ melum og¹⁾ eigi hefi ek heyrtt getid. at þar fyrir hafi nockrir peningar stadnum æ melum apptur gollidizt sidan. heyrðæ eg odd heitin oppt þui lysa fyrir mier at hann ætti greindum stad peninga æt giallda ok bad oppt til guds at hann skyldi eigi fyr deya en hann hefði greindum stad æ melum apptur gollidit allæ þæ peninga er hann uære honum skyllidugur so ek heyrda. uil eg hier epter sueria ef þurfa þiker. Ok³⁾ til sannenda hier um setta eg mitt insigle fyrir þetta bref skrifad j belgsholli j melasueit. firtudagin næsta fyrer purificacionem sancte marie wirginis. anno domini. M^o cd^o xc^o. terció.

231.

4. Febrúar 1493.

á Hólum.

SOLVEIG Hrafnisdóttir gefr sig til systralags í klaustrið á Stað í Reynisnesi og gefr klaustrinu með sér jörðina Skarð í Fnjóskadal með samþykki Margrétar Eyjólfsdóttur móður sinnar.

AM. Fasc. XXXII, 10, frumritið á skinni götugt og grautfúð. Af 6 innsiglum eru nú 3 fyrir bréfinu. — Apogr. 2977.

abbadis Solueig gaf skard j hnioskardal
med sier j klaustur⁴⁾

Þath giorum uier andres jonsson. gudmundr jonsson. gothskalk nichulæson. gudmundr kollason. eirekr sigmundzson⁵⁾. gudolfur magnusson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu uoro opno brefi ath uier uorum þar j hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband uirdu-

¹⁾ Svo. ²⁾ Svo. ³⁾ Svo hér fullum stöfum. ⁴⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. ⁵⁾ krassað og skemt í frbr. Apogr. les: augmundzson, og er það rangt.

ligs herra olaf(s) med guds naed biskup(s) æ holum af einne halfu enn af annari solueigar hrafnsdottr ath suo firir skildo ath fyrnefnd solueig gaf sig thil systur j klaustrid æ stad j reynenesi under reglu sancti benedicti. gaf fyrnefnd solueig med sier til klaustrsins jordina skard j hnioskadal er liggR j laufæss kirkiusokn med ollom þeim gognum ok¹⁾ gædum sem greindri jordo fylger ok fylgt hefer ath forno ok nýio ok jordin hefer fremtz eigandi ath ordit ath ollo jtaulolausa. samþyckti þenna giorning margret eyiolfsdotter moder greindrar solueigar. for þesse giorningr fram j storostofunni ath holum j hialltadal. Ok til saninda hier um settum uier fyrnefnder prestar uor jnscigli firir þetta bref er skrifad var æ stad j reynenesi manudagin næstan efter purificationem sancte marie uirginis. anno domine. M^o cd lxxxx terció.

232.

11. Febrúar 1493.

á Hrafnagili.

VITNISBURÐER um lýsing Magnúsar Magnússonar, að landeignaritala fyrir austan Mánalæk hefði ekki verið seld með Jódí sarstöðum.

MSteph. 27. 4to., bls. 471—472, skr. c. 1730.

Vitnisburder fyrer landeign Jodíjsastada.

Þad giorum vier Stíjgur prestur Ingemundarson. Grijmur Jndridason. Eyolfur Þorkielsson og Einar Eigelsson godum mðnnum vitanlegt med þessu voru opnu briefe. at þar vorum vier j hið sðum og hejrdum æ ath Magnus Magnusson handlagde Magnuse Þorkielssyne so felldann vitnisburd ath Hrafn Brandason hefde aldrej selldt Tumase Sveinbiarnarsyne landeignar jtölu fyrer austann Mænalæk med Jodíjsarstöðum j Skriduhverfe.

hier effter sagdest fyrr nefndur Magnus Magnusson fullan bokareid skillde sveria nær sem adur nefndur Magnus Þorkielsson villde.

¹⁾ tvískrifad í frbr.

Og til sanninda hier um settum vier fyrr nefnder menn vor junsigle fyrer þetta vitnesburdar bref. skrifad a Hrafna-gile j Eyafyrde mðnudagenn næstann fyrer festum Valentini martyris þa ed lided var frá hingadburde vors herra Jesu Christi þusund cccc. lxl. og iij-ðr.

233.

6. Apríl 1493. undir Staðarfelli.

VITNISBURÐAR um landamerki Arnarbælis og Dögurðarness á Fellsströnd.

Eptir afskript Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1730—40) af Dögurðarness og Dímonarklakka skjölum (há mér), og er þetta ritað eptir transskripti á pappír gerðu í Haga á Barðaströnd 16. Nóv. 1662 af Þorleifi Magnússyni og Jóhanni Jónssyni.

Þad giore (eg) Jon Palsson godum monnum kunugt med þessu minu opnu brieft. at eg adur nefndur Jon palsson medkennunst ad eg hefe selltt Biarna Biarnasyne tju hundrada partt j arnarbæle er liggur i Stadarfells kirkiu sokn. er eg tok epter fodur minn og modur. greindu þau mier landamerke Marklæk fyrir ofan. enn Raudalæk er fellur vr Alltatiorn j millum Dogurdarness og arnarbælis. og hefe eg þessu halldid halfan þridia taug vetra og leingur. medkennist eg adur nefndur jon ad eg hefe fulla penninga uppborid sem mier vel anæger. þui giore eg þráttnefndur jon palsson adurnefndañ Biarna öldungis kvittan og akiærulausan fyrir mier og ollum minum lauglegum epterkomendum.

Og til sanninda hier um setta eg mitt jncigle fyrir þetta qvittunarbref er giortt var undir Stadarfelle laugar-dæginnn næstan fyrir paska þa er lidit var fra hingadburde vors herra Jesu Christi þusund. cccc níjutjger ara og þriu.

234.

10. Apríl 1493.

á Hólum.

STEPHÁN Ögmundsson selr heilagri Hólakirkju fjórðunginn úr jörðunni Skálá í Sléttahlíð fyrir lausafé.

AM. Fasc. XXXII, 9, frumritið á skinni. Af 5 innsiglum eru nú fjögur fyrir bréfinu. — Apogr. 3355.

skaala 1493¹⁾.

Þath giorum ver gudmundr jonsson. gudulfur magnusson. eirikur sigmundzsson ok halldor ormsson prestar hola-biskups dæmis. bauduar finzsson ok einar halldorsson leikmenn godum monnum viturligt med þessu uoro opno brefe at þar vorum uer j hia saum ok heýrdum æ ord ok handaband þessara manna sira andres jonssonar er þa var radz-madr holakirkiv af einne alfu ok steffans ögmundzssonar af annare med samþýcke ok upplagi margretar magnusdottur eiginkono hans. at nefndur steffan selldu heilagri holakirkio fiordungin j skalaa j sleittarhlíð²⁾ er liggur j fellz kirkiv sokn med ollum þeim gognum ok giædum sem greindum jardarparte fylger ok fylgt hefer at forno ok nýo ok han vard fremzt eigandi at. vndan seer ok sinum erfingivm firir. xc. voro þat. vij. malnýtv kugilldi ok. iiij. vetra gamallt naut. fritt hundrat ok. xij. fiordungar smiors. skýlldu þesser peningar lukazt at næstum fardogum. for þesse giorningur fram heima a holum med vilia. radi ok samþýcke vors virduligs herra ok andaligs fodurs olafs med guds nad biskups þess sama stadar. Ok til sannenda hier vm settvm vær fyr nefnder prestar ok leikmenn vor jncigle firir þetta kaupbref er giort var a holum j hialltadal fiorda dag j paschum anno domini M^o. cd^o. xc^o. terció.

235.

15. Apríl 1493.

á Helgafelli.

7. September 1509.

á Helgafelli.

EINAR Þórólfsson vottar, að hann hafi verið við og sagt

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo.

fyrir handabandi því, er Ingvaldr Helgadóttir fékk Birni Þorleifssyni syni sínum til eignar jörðina Stærri-Akra í Skagafirði, og að Björn hafi feingið jörðina í sama „vettfangi“ Eyjólf Gíslasyni mági sínum.

AM. Apogr. 3698 „Ex originali accuratissime. Innsigled er burtu Originalenn af þessu brefi sende eg til Islandz 1728 og gaf hann sonum Eggerts Jonssonar ä Ökrum“ (AM.)

Þat giore ek Einar Þorolfsson godum monnum kunnigt med þessu mínv opno brefi á helgafelli j helgafellzsvait manadagin næsta epter paschaviku þa er lidit var fra hingadbvrd vors herra jehsu christi þusund fiðgr hundrvt nívtiger ok þriu ar var ec hia ok heyrda ec á ok fyrir sagdi ord ok handaband þessara manna. yngvilldar helgadóttur af einne alfu ok biarnar Þorleifssonar sonar hennar af annari at suo firir skildu at greind yngvilldvr medkendiz at hon hefði feingit adrnefndvm Birne syne sinum jordina alla stærri akra er liggr j skagafirde j mycklabæiar kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok gædum sem greindri jordu fylger ok fylgt hefir at fornu ok nýgiu ok hon vard fremst eigandi at.

j sama stad ok sama vettfangi feck adr greindr Biörn Þorleifsson eyjólf gíslasyni mági sínum vegna helgu konu sinnar þessa adr greinda jord stærri akra j hennar fðdrarf. vorv þau aull j einv handabandi fyrr nefnder menn. yngvelldr. Biörn ok eyjólfur at þessi þeirra giørningr skyllði standa obrigdeligur vm alldr ok æfi. Medkendizt ok fyrnefnd yngvilldr at adrgreind helga dotter sín hefði hellzt firir skacka vordit af sínum börnum.

Ok til sanynda hier vm setta ec mitt jnnsigli firir þetta vitnissburdarbref skrifad á helgafelli j helgafellzsvait laugardaginn næsta firir mariu Messo sidare þa er lidit var fra hingadbvrd vors herra jehsu christi M. v. hundrut ok ix. ár.

236.

17. Apríl 1493.

í Viðvík.

DÓMR seytján klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um ákætur biskups til Þorsteins Þorleifssonar um töku á Húsa-víkstað og fleirum kirkjunnar eignum.

AM. Fasc. XXXII, 2, frumritið á skinni. Af 18 innsiglium eru nú 11 fyrir bréfinu. — Apogr. 3350.

Akæra herra olafs vppa þorstein þorleifsson¹⁾.

Þath giorum ver andress ionsson radsmadur heilagrar holakirkiv. olafur jngemundarson. gunnar jonsson. biorn þorsteinsson. gudmundur jonsson. gudmundur kollason. got-skalk nicolasson. magnus halldorsson. gudulfur magnusson. erikur sigmundzsson. halldor ormsson. olafur jonsson. tomas sueinsson. olafur jonsson. jon ionsson. jon þorkelsson. ok oddur jonsson. prestar holabiskupsdæmiss. godum monnum viturligt med þessv voro brefi. at þa er lidet var frá hingat-burd vors herra iesu christi. 00 cd xc ok. iij. ar j vidvik j vidvikarsveit midvikudagin næstan epter pascha viku vor-um ver j dom nefnder af vorum virduligum herra og anda-ligum faudur olafue med guds nad biskupi a holum j hiallta-dal at dæma vm þa akiærv er biskupin kiærde til þorsteins þorleifsonar ok j stefnonne stodv. dæmdvm ver stefnvna logliga þui at hun var svarin af prestenum sira nicolase vilhialmssyni. ok nefndan þorstein retliga fyrir kalladan hier j dag. j fýstv grein kiærde biskupin til greindz þor-steins at hann hefdi sett sig jn i kirkivnnar eign. gripit ok tekit at sier stadin j husavíjk ok hans peninga alla j sitt valld lavsa ok fasta. kuika ok dauda vtan biskupssins vilia ok skipan. Nu af þui at kristinrettur seger suo at biskup skal kirkivm rada ok ollvm eignum þeirra ok ollum kristn-vm dome. þui at leikmenn mega ecke valld a slikum hlut-um eiga. vtan biskups skipan. þui at til kalladre guds nad ok myskunn dæmdum ver fyrnefnder prestar adurnefndan þorstein fyrir olaugliga attekiv stadarins ok burtflutning peninganna adur en rett skipte geingi æ kirkivnnar vegna fallin j ban ok skylldugan at taka lavsn ok skript af bisk-

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

upinum eda hans vmbodsmanni nema hann suere þan settareid at han hafi avngua stadarins peninga j burtu flut(t) fyrir en kirkian j husavíjk hafdi fvllt en fellzt honum þesse eidur þa skal hann þo skylldvgur at leg(g)ia aptur til rett(s) skiptiss allt þat hann burt flutti vnder sin eid ok skylldugan at luka heilagri holakirkiv xxx marka j sitt fullrette. en vm þa liostolla er þorsteinn medkendizt at hann hefði j burt haft vr kirkivne j husavíjk dæmdum ver adur nefndan þorstein skylldugan at tvigiallda aftur hvern liostoll kirkivne j hvsavíjk ok luka husavikar kirkiv. xij. merkur ok heilagri holakirkiv. lx. marka ef hann hefer tekit þa vr kirkivne. en. xxx. marka ef hann hefver þa ecke vr kirkivne haft ok sanne þat med xij^{ar} eide jnnan. xiiij. natta at heyrðvm domenvm. fyrir biskupinvm eda hans vmbodsmanni. ok fallin j bann af sialfu verkeno ok skylldugan at taka lavsn ok skript af biskupinvm eda hans vmbodsmanni. j annare grein kiærði biskupin til optnefnðz þorsteins þorleifssonar at hann hefði gripit ok haft holadomkirkiv jarder er suo heita brecka. vikingstader. holtakot er ligia i greniadarstadar kirkivsokn sier til nytta ok bata vtan biskupssins samþýcke ok hans vmbodsmanna logliga bygging vppa morg ar. Nv saker þess at tittnefnður þorsteinn medkendizt fyrir oss hier j vidvikarkirkiv j dag at hann hafði þessar jarder haft vpp a. xl. ar ok. vij. betvr. því dæmdum ver honum tylftareid at hann hafi fullt lagafrelsi epter bokarinnar ordum fyrir greindum jordum vppa allan þenna tima. fellzt honum eidurinn þa dæmdum ver hann fallin j ban af sialfv verkino ok skylldugan at taka lavsn ok skript af biskupinum eda hans vmbodsmanni ok lvka þar til heilagri holakirkiv. lx. marka vppa huert ar er hann kann ecki logligt frelse fyrir at syna. skal þesse eidur vnnen jnnan manadar at heyrðum domenvm. skulu þesser peningar halfer lukazt at næstum fardogum at heyrðum domenum en allra seinazt at audrum fardugvm¹).

Samþýckte þennan vorn dom vor virduligur herra ok

¹) Svo.

andaligur fader olafur med guds nad biskup a holvm. var þesse vor domur jn skriptiss fram boren ok vpp sagdr j sama stad. dag ok are sem fyr seger. Ok til sannenda hier vm settvm ver fyrnefnder prestar vor jncigle fyrir þetta domsbref er skrifat var a holum j hialltadal degi sidar en fyrir seger¹⁾.

237. 19. Apríl 1493. undir Staðarfelli.

VITNISBURÐER um landamerki milli Dögurðarness og Arnarbælis á Fellsströnd.

Eptir afskript Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1730—40) af Dögurðarness og Dimonarklakka skjölum (há mér), og er þetta ritað eptir transskripti á pappír gerðu í Haga á Barðaströnd 16. Nóv. 1662 af Þorleifi Magnússyni og Jóhanni Jónssyni.

Þad giore eg olafur þalldorsson godum mönnum kunnugt med þessu minu opnu brefe at eg hefi heyrtt enu ellstu menn greina þesse landamerki j millum dogurdarness og arnarbælis. Raudalæk er fellur ur altatiörn til sioar. og fenit er geingur eptir midre myrinne ur alftatiörn upp í damminn. hafa þessi halldin verid landamerke j millum adur greindra jarda Dogurdarness og Arnarbælis um mina æfe og er eg nu vel halfimtugur. hefe eg og alldrei beyrd akiærd þraunfiöll j arnarbælis jordu af þeim er Dogurdarnes hafa att fyrr enn nu. og þennañ sama eid tok eg sera Oddur Sveinsson j umbode sera Þorbiarnar Jonssonar er þa var profastur i millum gilsfiardar og gliufurðr.

Og til sanninda hier um setta eg sera Oddur Sueinsson mitt jncigle fyrir þetta eidzbref er giort var undir Stadarfelle faustudæginu næsta fyrer Jonsmesso þolabiskups. þa er lidit var fra hijngadburde vors herra Jesu Christi þusund cecc njutijger ara og þriu.

¹⁾ D. e. 18. ½ Apr.

238.

23. Apríl 1493.

[í Skálholti].

STEPHÁN biskup í Skálholti tekr alt heimalandið á Lundi í Lundareykjadal og kirkju sancti Laurentii undir vernd og frelsi heilagrar Skálholtskirkju æfinlega og gefr og gerir að stað (beneficium) um aldr og æfi.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 12, frumritið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá. — AM. Apogr. 2599, eptir Skálholtsfrumritinu. — AM. Apogr. 1693 „Ex originali Lundensi Lundareykiadal.“, sem var transskript frá 21. Maí 1493, og eru hér þrjár afskriptir bréfsins, ein með hendi Árna Magnússonar, önnur staðfest í Skálholti 5. Maí 1703 af Árna Magnússyni, og hin þriðja gerð eptir staðfestu afskriptinni Árna og staðfest 2. Okt. 1712 í Skálholti af Þorleifi Arasyni, Þorgilsi Sigurðssyni og Páli Hákonarsyni.

actus beneficiandi predium lund¹⁾

Wær stephan med guds nad biskup j skalholtti giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ad jordin æ lunde j lundareykiadal half sem er kaupahlutinn. hefer fallit af reikningskap vnder vora forsia og heilagrar skalholtz kirkiu sem vm langan tíma hefer forsuniadr²⁾ verit af hennar eignarmonnum suo sem doimr tolf presta þar vm dæmdr vt visar. suo og það vpplagsbref og samþycktar sem hennar seinste eignarmadur ari magnusson gaf og giordi med handabande anno domini Mcdxcij vid oss æ jons Messu hola biskups vm vorit morgum godum monnum nær veröndum. Hju med þui at oss er skipat þo omakleger se stioin og geymsla yfir erfd ens krossfesta og vær kennum oss skulldbundna vera med vakrlegri ahvgiu hennar ad geyma af grimd og ognan hennar ovina þui af fornre hefd og lofsamlegri veniu med radi og samþycki vorra presta og prelata hofvm vier fyr greinda kirkiu sancti laurencij og heimalandit allt med öllu þui sem þar fylger og fylgt hefer ad fornu og nyiu til hinna yztu endimarka vid adrar jarder tekit³⁾ vndir vernd og frelse heilagrar skalholtzkirkiu hier epter æfinlega og gefum hana og giorum

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ „forsymadur“ eða „forsyniadur“ 1693. ³⁾ vantar bæði í frumritið og transskr., en Árni bætir því inn, og þarf þess.

til beneficium vñ alldr og æfi og stadfestum med priuilegijs þeim öllum og aungum fra skildum sem rettu beneficium til heyrer og romuersker biskupar hafa fremzt med sinum vilia vt gefit med þeim skilmala og forordi ad prestr sa er eignazt fyr sagt beneficium luke arlega kirkiune j skalholhti. x. aura frida æfinlega. og þurfamanna tiund af sextigi hundrada. þar j heimalandinu.

Samþycktu þenna vorn giörning med oss sira arne snæbiarnarson officialis heilagrar skalholltz kirkiu j austfirðinga fiordungi. sira narfi jonsson officialis sömuleidis j sunnlendinga fiordungi. sira jon gislason radzmann sama stadar. sira hakon jonsson. kollgrimr kodransson og marger adrer goder menn bædi lærdir og leikir.

Og til sannenda hier vñ settum vier vort jnsigli med vorra prelata og presta jnsiglum firir þetta bref skrifat j skalholhti¹⁾ jnfra octauas ascencionis domini. æ sama are sem fyr segir.

239.

27. Apríl 1493.

á Bessastöðum.

AMBROSIUS hirðstjóri Illiquad kvittar Jón Oddsson um þegn-gildi fyrir Árna Hallkelsson, er Jón hafði ófyrirsynju í hel slegið.

AM. Fasc. XXXII, 3, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu.

bref jons oddzsonar²⁾.

Þat giorer eg ambrosins illiquad hirdstiore og hofudsmann yfer ollu jslande godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi ad eg hefi kvittan gefid ion oddzson vñ þann þegn er hann vard mer skyldugur firer þat manslag er hann ofyrersyniu³⁾ jhel slo arna heitin hallkelsson firer⁴⁾

¹⁾ Svo stendr bæði í frumritinu og í transskriptinu og hefir dagsetningin aldrei verið hér önnur; hefir hér gleymzt að tilfæra *feriam*, hver dagrinn væri. Hvort það hafi átt að vera *feria tertia* (þriðjud. 21. Maí), læt eg ósagt. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ³⁾ Svo fullum stöfum. ⁴⁾ Svo.

mer og ollum minum epterkomendum kongs vmbodsmonnum æfunliga¹⁾. Medkenumzt ec adr greindur ambrosius ad ec hefi fulla peninga og alla upp borid suo mier vel anæger af adr nefndum jone. Og til saninda her vm sette (ec) mitt incilge¹⁾ firer¹⁾ þetta kuittanarþref skrifad a bessastodum laugardaginn næsta firer¹⁾ cross Messu v̄m vorid þa er lidit uar fra hingadburdd¹⁾ vors herra ihesu christe¹⁾ þusund flogur huñdrvd niutiger og iij ar.

240.

27. Apríl 1493.

á Hólum.

MAGNÚS prestr Haldórsson kvittar Ólaf biskup á Hólum um andvirði jarðarinnar Skútustaða, er hann hafði selt Hóladómkirkju.

AM. Fasc. XXXII, 6, frumrit á skinni. Af 7 innsiglium eru nú 2 fyrir bréfinu. — Apogr. 3352.

vm skutustader [sellder herra Olafe og domkirkiane²⁾].

Þath giorum uær jon med guds nad abote a munkabuera. gudmundr kollason. gudmundr jonsson. gudulfur magnusson. eirikur sigmundsson. halldor ormsson. ok jon jonsson prestar. godum monnum viturligt med þessu uoro brefe. ath uær uorum j hia savm ok heyrðum a ord ok handabañd uors andaligs fodurs olafs med guds nad biskups a holum af einne alfu. en magnusar prestz halldorssonar af annare. ath greindr sira magnus halldorsson medkendizst ath hann hefði fulla ok alla peninga upp borit af biskup olafe firir jordina skutustadi er liggr uid myuatn sem hann selldi biskupinum ok heilagre holakirkiu suo honum uel a nægdi. gaf greindur sira magnus biskupin kuittan med handabandi um þa alla peninga sem hann hafði honum lofath firir greinda jord skutustadi firir sier ok aullum sinum erfingium. for þessi giorningur fram oss hia uerondum j

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu [með hendi frá 17. öld; hitt með fornri hendi.

domkirkiu(nn)e æ holum laugardagen¹⁾ næstan firir festum apostolorum philippi et iacobi. Ok til sanenda hier vm settum nær fyrnefnder prelate ok prestar uor jncigle firir þetta bref er skrifath uar æ sama stad ok deige sem fyr seiger. anno domini M^o cd^o xc^o terciö.

241. 29. Apríl 1493. í Hvammi í Hvammssveit.

DÓMR útnefndr af Birni Guðinasyni, kongsumboðsmanni milli Skraumu og Gilsfjarðar, um framfærslumál Þóru Tumadóttur, milli Sturlu Þórðarsonar og Arnórs Finnssonar, og dæma þeir Þóru á framfæri Sturlu.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608. — AM. 211c. 4to. bls. 128—130, skr. c. 1700 (nokkuð afbakað).

Domur Þóru²⁾.

Þad giaurum vier Jngimundur Finnsson. Gudmundur Finnsson. Ormur jllugason. Jon Sueinsson. Bardur pallsen og Jon Sigmundzson. Godum monnum viturligt. med þessu voru opnu brefi. ad á manudæginn næstañ fyrir Tueggia postula messo Filijppi og Jacobe³⁾ vm vorid þa er lidit uar fra hingadburd uors herra Jhesu christi M^o cccc ix tigi og þriu ar. j huami j huamssueit. vorum vier j dom nefndir af ærligum dandismanni Birni bonda Gudinasyni. Er þa hafdi mins herra kongsins syslu og vmbod. a millum Skraumu og Gilsfiardar. ad dæma. skoda og alijta og jnnvirdulega med skynsemd ad Ransaka eptir laugum og vorri samuisku. huort afl eda fullkomna magt ad hafa skyllidi eptir laugum su akiæra og lagastefna med laugfullu lagabodi. sem arnor finnzson hafdi bodit Stulla Þordarsyne. til framfærslu [omaga vanfæran honum skyllidan⁴⁾ Þóru Tumadóttur. og baud honum ad telia fie sitt og omaga. Enn greindur Stulli villdi eigi. var stefnan suarin og med fleirum gaugnum audrum

¹⁾ Hér eptir þetta orð stendr „da“ í frbr., sem er ofskrifað. ²⁾ Domur vm þann Omaga Þóru Tumadóttur 211. ³⁾ Jacobi 211. ⁴⁾ [á vanfærum ómaga honum skyllidum 211.

sannflutt. Og þui dæmdvm uær stefnuna laugliga og greind-
 añ stulla laugliga fyrir kalladañ. J annari grein tiadi
 Stulli fyrir oss ad honum þætti þessi omagi sier eigi med
 laugum bodinn vera. sakir þess þar stædi adrir nær til
 framfærslu. sakir nanari frændsemi og fiareignar. huorn
 hann helst akuad og anefndi Guttorm Olafsson. er þar uar
 þa. j greindum stad og dag og vorri naueru. Jtem dæmd-
 um vier greindañ Guttorm skylldugañ ad telia fie sitt og
 frændsemi j milli sijn og sagdrar Þoru. suo eigi sijdur
 forlagseyri fyrir sig og omaga sijnna. og vinna þar til eyd
 ad eptir laugum sem hann giordi. sor og syniadi þar þegar
 huad oss leyst eptir hans Eydi og af Reiknudum skulldum
 hann j aungri vænd vera greindañ omaga ad annast eda
 fram ad færa. þui hann hafdi xuje minna en framfærsl-
 unni¹⁾ ber ad hafa. Eptir frændseminni. sannri þeirra á
 milli. og þui dæmdum vier hann vid skilinn. J annari grein
 dæmdum vier Arnor finnsson skylldugan ad leida tuo laug-
 lig vitni fyrir Birni Gudinasyni sem fyrst hann kann af
 stad ad koma. ad su hin sama ættartala og frændsemi sem
 stod i stefnunni væri saunn þeirra i milli Stulla Þordar-
 sonar og Þoru Tumadottur. huad þar þegar var synt og
 suarid epter vorum domi. af Guttormi Tumasynti og Jone
 Sueinssyni. ad þau væri þrimenningar fra syskinum ad
 telia. taldur Stulli og tittnefnd Þora ad eigi vissu þeir
 annat sannara nie tuimæli á hafa heyrt af sier elldri
 monnum. Og fyrir þessar allar adur nefndar greiner atkuædi.
 atvik. ordgagn og vmlydna Eydana. fienogt Stulla og
 suarna frændsemi þeirra á millum hans og greindrar Þoru
 Tumadottur. sem nu er þrotin j husum og hybylum Arnors
 finnssonar. þurfandi nu fullrar framfærslu. Þui dæmdum
 vær med fullu doms atkuædi þennan greindañ omaga Þoru
 Tumadottur til fædis og framflutnings vpp á fie og fram-
 færslu Stulla Þordarsonar heim til Stadarfellz. og hann
 skylldugan ad annast hana edur annast lata sem honum
 ber sem laugbodinn dæmdan omaga. Hier med dæmdvm

¹⁾ 211; framfærunni, a.

vier med fullri alygt vors doms atkuædis arnor mega med Riettu flýtia og heim færa. greindañ omaga vndir Stadarfell. og alla þa er honum veita lid til edur foruneyti til greindrar heimferdar og Stulla skylldugañ ad lata veita henni fostur og framfærslu til jafnadar vid adra frændur og framfærslumenn nefndrar Þoru þa sem suo nær standa honum ad frændsemi edur fíemunum eptir laugligre skipan nema einhuor finnist nanari éptir fyrra skilordi. Enn arnor uidskildan greindañ omaga ad henni heimfluttri. sem adur seigir.

Samþykkti med oss þennañ vorn dom greindur Biorn Gudinason kongs soknari j sagdri syslu.

Og til meiri audsyningar og sannrar medkenningar hier vm þa setti hann sitt jnnsigli med vorum jnnsiglum fyrir þetta domsbref er giort var j liaskogum i Laxardal a sama ari sem fyrr seigir deigi sýdar¹⁾ enn fyrr greinir.

242.

7. Maí 1493.

í Hruna.

KAUPBRÉF um þrjú hundruð og fjörutíu álnir í jörðunni Hellisholtum í Hrunamannahreppi fyrir lausafé.

AM. Fasc. XXXII, 12, frumrit á skinni „fra Þorbiorgu Sigurdardóttur á Kulu“. Bæði innsiglin eru dottin frá.

Þ[at] giorum wid jngialldr sigurdzson og magnus biornsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe at þa er lidit war fra hingatburd wors herra jhesu christi þusund fíogur hundruth. ix [t]ig[er] og iij ar sunudaginn næsta epter kross~~o~~esso wñ worit²⁾ j haukholtum j ytrahrepp j reykiadals kirkiv sokn worum wid j hia saum og heyrdum a ord og handabañd þessara mana bryniolfs eirekssonar af eine alfu enn nichulass magnussonar af anare. skil(dizt) þat og falzt wnder þeirra handabañde at greindr nicholas selde adr nefndum bryniolfe. iij. hundrut og xl

¹⁾ Þ. e. 30. April. ²⁾ Þ. e. 5. Maí.

alner betur j iordunne hellisholltum er liggr j hrunamanna-
hrepp j hruna¹⁾ kirkiu sokn til æfinligrar eignar og frials
forrædis med ollum þeim gognum og gædum sem greindum
iardarparte fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og fyr-
nefndr nicholas hafdi fremzt eigande at wordit med logum
j arf efter sigride heitna modr sina til yztu wmmerkia wid
adrar iarder. hier j mote skyllde adr nefndr bryniolfur gefa
og giallda tittnefndum nicholase. ij. malnytukugilldi. halfs
annars hundrads hest og þar til. x. aura. lofade fyrr nefndr
niocholass²⁾ at selia greindum bryniolfi fyrstum suo micit
sem hann mætte med logum seinna eigande werda j fyrr
nefndri iordu hellisholltum at auk þessa. suo lofade bryn-
iolfur somuleidis at selia greindum nicholase fyrstum þena
sama iardarpart ef hann willde sellt hafa. skyllde optnefndr
nicholas suara lagarptingu æ fyrr greindum iardar parte
enn titt nefndr bryniolfur hallda til laga. enn ef optnefndr
iardar pa(r)tur gienge af med logum. þa skyllde þrat nefndr
bryniolfur ganga domlaust aptur at sinum peningum med
suo wordnum fridleika sem jnn kuomu. Og til sanninda hier
wm settum wid fyrr nefnder menn ockur jnsigle fyrir þetta
kaupsbref skrifat j hruna j hrunamannahrepp æ sama ære.
ij. dogum sidar enn fyrr segir.

243.

13. Maí 1493.

á Munkapverá.

JÓN ábóti á Munkapverá krefr af Stigi Einarssyni alla þá
peninga, sem hann hefir burtu haft frá klaustrinu eptir
Einar heitinn ábóta Ísleifsson, og lýsir Illugastaði i Fnjóska-
dal æfinlega eign klaustrsins.

AM. Fasc. XXXII, 11, frumritið á skinni. Öll (3) innsiglin eru
dottin frá. — Apogr. 3028.

bref vñ beislu ok krofu jons abota a munk-
puera af stige einarssyne wm klausturs
peninga ok illugastade 1493³⁾

¹⁾ Á spássíu og vísað inn. ²⁾ Svo. ³⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi.

Þat giorvm ver stefan ingimvndarson. gudmvrdr jons-
son ok gvdlavgur jonsson godvm monnum viturligt med þessv
voro oppnv brefi. ath æ manadaghin næsta fyrir jons messu
holabiskups a vorit¹⁾ eptir paska. þa er lidit var fra burd
krist(s) þushvndrud cccc ix tiger ok þriv dr. æ illavgastavd-
vm j fnioskaddl. vorum ver j hia ok heyrdivm æ ath herra
jon med gvd(s) nãd aboti a mvkapvera talade suo felld ord
med stig einarsson Ek jon aboti beidi þig stigr einarsson
ok svo krefur ek þik einn tíð annan tíð og þridia tíð ath
þv leger aptur alla þa peninga sem þv hefer j brutu haft
fra mvkapverarklaustri epter einar heiten abota isleifsson
ok þv getur eigi sýntt lavghliga heimilld fyrir j hveriv sem
þat er. brefv. skilrikivm og serliga þeim sem ligr fyrir
jordvne illavghastavdum ok ollvm avdrum þeim sem klaustr-
inv ok mer til heýra. bokum. klæde ok klædnade. bord-
bvnadr. kavnnur. skak. pottar. grýtur. mvnlav. vazkall.
sængarklædi. kistur ok busgavn sma ok stor. Ok svo j
annare grein allt þat er þu hefer ath þier tekit. her æ
illavgastavdivm. epter einar abota andaðaþ ok þu gettur
eigi sýnt lavgliga heimilld fyrir sem fyr skrifat stendr.
vnder þinn eid innan halfs manadar mer j havnd edr min-
vm umbodsmanni. vnder fvllt forbod ok bann suo fram-
liga sem ek mæ þat fremst med lavgum giora. Svo ok
lýser ek jon aboti fyrir þeim dandimonnum sem her erv.
jordina illavgastadi j fnioskadal. æfinliga eing²⁾ jvngfru
Marie ok klaustur(s)ens æ mvkapvera. sidan martein heit-
en gamlason gaf hana med ser ok konv sinne ranveigu
heitenne stulladottur j proventu ok framferslv til æfinligr-
ar eignar fyr greindv klavstri. þui fyrirbydr ek þer stigr
einarsson er sagdur er. ath byggia edr bæla leingur enn
til næstu fardagha greinda jord illavgastadi j fnioskadal.
nema þu vilir suara slikum savkum ok alavgum sem lavg-
en vtt uisa. Ok til sann(in)da her vm settum ver fyr
nefnder menn uor incigle fyrir þetta bref skrifat a mvka-
þvera j eýiafirdi manadaghin j gagndagha vikv a sama
dre sem fyr seiger.

¹⁾ Þ. e. 22. April. ²⁾ Svo = eign.

244.

13. Maí 1493.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti tekur Þórunni Gísladóttur, konu Jóns Jónssonar, „sem kallaðr er hjálmr“, í prófentu á staðinn í Skálholti gegn þrem tígum hundraða í lausafé.

Bisk. Skalb. XVII, 28 a. frumrit á skinni nokkuð fúid.—AM. Apogr. 2371 eptir Skálholtsfrumritinn „accuratissime“. Það, sem fúid var úr bréfinu og hér er í hornklofa sett, fyllti Árni eptir eldri afskrípt með hendi séra Bjarna Hallgrímssonar í Odda. (Sbr. Nr. 251).

Profentubref þórunnar gísladóttur.

Vær stephan med guds nad biskup j skalholhti giorum godum monnum kunnigit¹⁾ med þessu voru opnu brefi ad med radi og samþycke sira arna snæbiarnarsonar officialis heilagrar skalholhtz kirkiu j austfirdingafiordungi sira [na]rfa jonssonar officialis sòmuleidiss j sunlendinga fiordungi og kirkiuprest(s) sama stadar sira jons gislasonar radzmannz j skalholhti og margra annara dandimanna bædi lærðra og leikra. höfum vær giort þetta kaup og skilmala vid jon jonsson sem kalladr er hialmr og þoruñi gísladóttur hans eginkonu ad greind hion jon og þórunn skylldu fa kirkiunne. stadnum j skalholhti og oss. xxx. hundrada j prouentu adr nefndrar þórunar j kugilldum. nautum. saudum. kauplum. vadmalum og odrum þarflegum peningum. þui skal optnefnd þórunn hier j mot hafa æfinlegan kost og prouentu a stadnum j skalholhti. skal hun hafa þar med af stadnum tuituga vod til klæda sier og þriar stikr lereptz a huerium tolf manðdum a medan hun lifer. hun skal hafa [til] stadarens sæng og kistu og skal stadrinn halda þa sòmuv sæng epter þui sem hun hefer hana til stadarens enn eignazt huortt tueggia epter hennar dag. skal hun hafa sæng j skala en kistu j kirkiu. Og til sanenda hier vm settum vær vort jnsigle med vorra fyr greindra prelata [og] presta jnsiglum firir þetta prouentubref Skrifat j skalholhti feria secunda jn diebus rogacionum. anno domini Mcdxciiij.

¹⁾ Svo.

245.

20. Maí 1493.

á Þorkelshóli.

17. Maí 1494.

á Hofi í Vatnsdal.

DÓMR sex manna útnefndr af Jóni Sigmundssyni, er þá hafði kongsins sýslu á milli Hrauns á Skaga og Hrutafjarðarár, um arf eptir Guðnýju Þorvaldsdóttur.

AM. Fasc. XXXII, 17 frumritið á skinni. Fyrir bréfið hefir aldrei komið nema fyrsta innsiglið, sem nú er dottið frá. Frumritið var á Bessastöðum meðal þeirra bréfa, sem voru „eingum klaustrum vidkomande“. — Apogr. 2168.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra senda einar oddzson. þorbiorn þormodsson. þorualldur oddzson. philipus philipusson. bergur iorundzson og sigurdr þorsteinsson qvediu gvds ok sina kunnigt giorandi at þa lidit var fra gvds burd. M. cccc. lxxxx. og iij ðr manudaginn næsta fyrir huitasunnu a þorkelshuole j uididal uoru uær j dom nefnder af ærlegvm manni jone sigmundzsyni er þa hafdi sýslu ok kongsins umbod millum hrauns a skaga ok hrutafiardaróor at dæma millum þessara manna þorarens jonssonar ok þoralfs gizurarsonar. kærði þorarin til þoralfs at hann helldi fyrir sier arfi gudnyiar þoruallzdottur er þorarin reiknadi til erfda hafa fallit ingibiorgu þoruallzdottur konu sinni eftir fyrnefnda gudnyiu systur hennar konu þoralfs. hafdi þorarin oft heimt at þoralfi þenna sama arf og alldri feingit og hann hefði þa stadit einn uetur og xx. enn þoralfur sagði litla peninga eda auñgua uerit hafa efter gudnyiu konu sina nema þa sem lagzt hefði j kostnad fyrir þau bædi. Nu saker þess at þoralfur var þangat stefndr og stefnan suarin af ij skilvisum vitnvm. þui j fyrstv grein dæmdum uær stefnuna laugliga og þoralf þar rettlega fyrir kalladañ ok skylldugan at telia fram fe og sveria at fullañ bokareid og ij skiluiser menn med honum huersu mikit uerit hefði. huern er hann sor þa þegar þar a þinginu efter uorum dome. Reiknudu uier þat þa fullgilldis ij hundrut uerit hafa er honum bar at afgreida fyrnefndum þorarni. Jtem j annarri grein dæmdum uær adr nefndañ þoralf skylldugan at giallda fyrnefndum þorarni ij hundrut

j fullvm aurum og þar til xij alna abata epter huort hundrat a hveriu ari so leingi sem stadit hafdi. Reiknadizt þat og aunnr. cc. og vij alnum betur. og hier til dæmdum uær nefndum þorarne halfa fiordu mork j fullrietti sitt af optnefndum þoralfi. skylldu þesser peningar gialldazt aller et seinsta j næstum fardögvm at heimili þorarins honum j hönd eda hans lögligum umbodsmanni nema hann uilldi sialfur inndælla um giora. So og ei sidr uændizt þoralfur þui at gudny kona sin hefdi gefit sier fiordungsgjöf enn hafdi þar eingi uitni til nema saugn sina. þui dæmdum uær þat so framt laug uera sem hann leiddi ij lauglig uitni fyrir michaelsmessu næstkomandi. enn elligar ecki afl hafa eiga. Og til sanninnda hier vm settum uær fyr nefnder menn uor insigli fyrir þetta domsbref er giort uar a hofi j uazdal laugardaginn næsta fyrir huitasunnv ari sidar enn fyrr seiger.

246.

21. Maí 1493.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti samþykkir, að Brynjólfur Sigurðsson sé ráðsmaður á Reynivöllum í Kjós um næstu tvö eða þrjú ár fyrir Ásbjörn prest Sigurðsson, skólameistara í Skálholti, með því skilorði, er bréfið greinir.

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 2, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2443 „accuratissimé“.

licencia super procuratorem domini esberni.

vm radzmann til reynevalla.

Vær Stephan með guds nad biskup j Scalholti giorum godum monnum kunnigt með þessu voru opnu brefe að uær hofum gefit gott orlof til sira asbirne sigurdzsyne vorum skolameistara að taka bryniolf þosteinsson sier til radzmannz fyrer stadnum ok stadarins peningum a reyneuollum j kios að hann ueite þar forstodu fyrer vm tuo ar eda þriu eptter þui sem þeim kemur saman a medan greindur sira asbiorn er j vorre vernd ok embætte heilagrar scalholtts kirkiu. með þui moti að hann leggi þar jun sína peninga

ok veiti suo forstodu fyrer aullu saman ad sekttalausú vid oss ok vora eptterkomendur heilagrar Scalholttz kirkiu formenn med þeim skilmala ad peningar greindz sira asbiarnar skyllde fyrst standa fyrer stadarins borgun a medan þeir endazst enn ef þeir hrockua eigi til þa skulu peningar fyrnefndz bryn(i)olfs þar fyrer borgun standa ok allre a-býrgd suo ad kirkian þar ok stadrinn og þeirra peningar blifi fyrer utan allan skada ok tion. Ok til sanninnda hier um lietum ver festa vortt jnncigle fyrer þetta bref skrifat j Scalholtti feria tertia infra¹⁾ octauas asscensionis domini. anno domini M^o cd^o xc^o iij.

247.

21. Maí 1493.

í Skálholti.

TRANSSKRIFTABRÉF.

AM. Apogr. 1693 „Ex originali Lundensi Lundareykjadal“. (þrjár afskriftir).

Þath giorum vid Kollgrimur kodransson ok Hakon Jonsson prestar Scalholttzbiskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe ad vid hofum sed ok yfirlesit opit bref med heilum ok oskoddum hangandi insciglum svo latandi ord eptter ord sem hier seigir [Hér kemr bréf Stepháns biskups um staðarsetning á Lundi í Lundarreykjadal, frá 23. Apr. 1493, Nr. 238 hér að framan.]

Ok til saninda hier um settum vid fyrnefndir prestar ockr inscigle fyrir þetta transskriptarbréf skrifat í Scalholtti feria tertia infra¹⁾ octauas asscensionis Domini. anno Domini M^o. cd^o. xc^o. iij^o.

¹⁾ Hér verðr „infra“ að þýða *fyrir*, en ekki eptir (sbr. lénsbréf Sörens Nordby's 20. Maí 1520). Áttund uppstigningardags er 1493 fimtud. 23. Maí. Næsti sunnudagr á eptir er hvítasunna, og við þann dag væri án efa miðað, ef dagsetningin ætti að merkja þriðjudaginn næsta þar á eptir.

248.

28. Maí 1493.

á Staðarfelli.

SKIPTABRÉF eptir Þórð Helgason á Staðarfelli.

AM. Fasc. XXXII, 13, frumritið á skinni, frá Staðarhóli. Öll (6) innsigli eru dottin frá bréfinu, og bréfið er nokkuð götugt. — Apogr. 1494.

Peningar virðter eftir Þórð heitinn Helgason
á Stadarfelle 1493¹⁾.

er þetta skiptabref eptir þord helgason þa stulli
sonur hañzs medtock stadarfelli²⁾.

Þat giorum vær salamon einarsson. halldor þorgeirsson. sigmundur halldorsson. gudmundur hrafnsen. þorsteinn suart-haufdason. kiartan jonsson. godum monnum kunnighth med þessu noru opnu brefe þa er lidit uar fra hingatbvrde uors herra jhesu christi þusund cccc niutigir ará og þriu under stadarfelle á medalfellz stravnd þridiudaginn næsta epter fardagauiku nefndu þeir oss til stulle þordarson og jon asgrimsson magr hans at uirda og sundur at reikna alla þa peninga kuika og³⁾ dauda sem fallit haufdu til erfda epter þord heitinn helgason. Suo og heyrðum uær þar á at stulle þordarson baud þorsteine þorleifssyni mage sinum at hann skyllde nefna suma menn til at uirda og sundur skipta adr saugdum peningvm epter rettu lagaskipte enn þorsteinn þorleifsson sagde þar nei mit. þui uirtum uer at bon og beizlu adrnefnz stulla og jons asgrimssonar alla þessa peninga til suo harra uerdaura sem hier seiger.

fimtán hundrud j navtum. x hundrud j kauplum med fim kalfum. tolf. c. og xx j asaud. atta hundrud og xx j gellidum saudum. þriu. c. j ueturgaumlum saudum. fim hundrud j ellzgaugnum. sex hundrud j sængarklædum med fiorum kaunnum og eru tuær laoklausar⁴⁾. tuo hundrud j busgagne med tuennvm kaumbum. u. hundrud j storkiorulldvm med tueimur saum og einne pipu. kista og bord. handklæde og tinfat fyrir. c. dukar þrir og munlavg fyrir. c. smidia og kista fyrir. c.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. ³⁾ tvískrifað í frbr. ⁴⁾ Svo.

j taulufie og skinum. tuo hundrud j uadmalum. x. hundrud j silfri. tuo skip forn med tueimur slyum fyrir. ij. hundrud. fim brutar og tueir sauder ueturgamler fyrir. c. þriu suin og si(a)u sauder ueturgamler fyrir. c. gyllta med niu griseum fyrir. c. uondur og pallaklæde fyrir þriu. c. sex sauder tuénetrer med skak og kuotru fyrir. c. fimtan uætt-er smiors. þrir tiger kuijllda med jordum á leigustaudvm. uirtum uær og mala gudfinnu jonsdottur eigin konu þordar heitins helgasonar vr þessvm penin(g)um niutiger hundrada at hæd er hun sagdizt eiga j hans gard j sinn mala. svo og kuomu þar fram̄ tvo lauglig uitni ok¹⁾ baru þar uitni um at þordr heitinn helgason hefde lýst þui j sinne testamentisgiord heill at uizmunum enn krankr j likama at gudfinna jonsdotter eigin kona hans ætti suo hafa peninga j sinn mala j hans gard. hafde hann þar sierdeilis j reiknad og til skipat jordina tungard fyrir sextan hundrud. reiknudum uær og þessa jordina j hennar mala epter þui sem hann hafde til skipat og þar til frida peninga og ofrida j adur skrifud niutiger hundrada. enn stulla þordarson rettiliga mega ut luka. Og¹⁾ til meire audsyningar og stadfeste hier vm settum uær fyr nefnder menn uor jnsigle fyrir þetta bref. skrifad j sama stad og are. deige sidar enn fyr seiger²⁾.

249.

28. Maí 1493.

á Helgafelli.

HELGI Þorvaldsson og kona hans selja Haldóri ábóta á Helgafelli jarðirnar Borg og Laxárdal á Skógarströnd fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar í 4to, kallaðri Ye, með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600, nú í Landskjalasafni 94. Ágrip af bréfinu er í AM. 252. 4to. bls. 44; AM. 430. 4to bls. 3, og Apogr. 1590, alveg ónýtt.

¹⁾ Svo hér. ²⁾ þ. e. 29. Maí.

Bref fyrir Borgum og Laxárdal.

Það giorum vier Einar Þorolfsson, Þorleifur Ormsson, Magnus Halldorsson og Ormur Hakonarson godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefi. þa hýdit var fra hingadburd vorz herra 1493. a Helgafelli j Helgafellzsueit þridiudaginn næstañ epter huijtasunnu vorum vier j hia saum og heyrðum ð ord og handaband þessara manna af einne ðlfu herra Halldorz Abota a Helgafelli. enn af annari alfu Helga Þorvalldssonar ad so fyrir skildu. ad greindur Helgi Þorvalldsson selur Abota Halldore. og hanz Hwstru. ij jarder. er so heita Borg og Laxardalur. er liggur a skogarstrond. j Eyrar kirkiu sokn til æfinligrar eignar. med ollum þeim gognum og giædum sem greindum jordum fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og greindur Helgi var fremst eigandi ad. epter fodur sinn og modurbrodur. Hier j mot gaf fyrskrifadur Halldor (aboti) fyrskrifudum Helga v kyr og v asaudar kugilldi. ij hesta fyrir ij kugilldi. iije j gielldum sandum. edur asaudar kugilldi. huort sem abotinn villdi helldur lwka. og þar til iiij halfstyckissklædi fyrir iijje. xij stikur liereptz fyrir je. ij tunnur miolz fyrir je. xxx asmundar annarz hundradz fyrir je. Lofadi adur greindur Helgi ad suara Lagarptingum a jordinne. enn Aboti Halldor halldi til laga.

og thil sanninda hier v̄m et cetera.

250.

[1493].

HELGI Þorvalldsson kvittar Haldór ábóta á Helgafelli um andvirði Laxárdals og Borga.

Eptir skjalabók nú í Landsskjalasafni 94, úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar (í 4to) með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Annad Bref (fyrir Borgum og Laxárdal).

Það giore eg Helgi Þorvalldsson godum monnum kunnugt med þessu mijnu opnu brefe ad eg medkiennunst. ad eg hefi fulla peninga vpp borid af Abota Halldore fyrer þær ij jarder er eg sellda honum. sem so heita. Borger og Lax-

árdalur. er liggur a Skogarstrond j Eyrarkirkju sokn sem mior vel anægier. og j kaupi ockru var skilid. og þui gief eg adurgreindur Helgi Abota Halldor olldungiss kuittañ og akiærulausañ vñ allt verd fyrir adurgreindar jarder fyrir mior og ollum mijnum epterkomendum.

og til sanninda hier vm et cetera.

251.

3. Júní 1493.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Jón Jónsson, er kallaðr, er hjálmr, um greiðslu á prófentugjaldi fyrir Þórunni Gísladóttur konu sína til Skálholtsstaðar.

Bisk. Skalh. XVII, 28, b. frumrit á skinni, sem var orðið til skemda fúid á dögum Árna Magnússonar.—AM. Apogr. 2371 eptir Skálholtsfrumritinu „accuratissimé“. Skalla þá, sem þá voru dottnir á frumritið, fylti Árni eptir afskript frá c. 1680 með hendi séra Bjarna Hallgrímssonar í Odda, er gerð var meðan frumritið var enn heilt. Sbr. prófentubréf frá 13. Maí 1493 (Nr. 244), sem stungið var saman við þetta bréf.

kuittunarbref.

Vær st[epha]n med guds nad biskup j skalholhti giorum godum monnum kuneckt med þerssu voru opnu [brefi a]d jon jonsson er kalldr er hialmr hefer luckt heilagri skalholhtz kirkiu. oss [og vo]rum radzmanne j skalholhti j prouentu þoruñar gisladottr konu sínar suo vo[rðna] peninga sem hier seger. jn primis atta kyr. siau asaudar kugillde. gamallt na[ut i t]uau hundrut. tuau naut fiðgra vetra firir tuð hundrut. tolf sauder gamler j tuð h[undrut]. hest og hross j tuð hundrut. xij. fiordunga ketill sterkr og nyr j tuð hundrut. [fim v]oder¹⁾ vadmals j tuð hundrut og þar til

¹⁾ Árni ætlar að afskript séra Bjarna hafði lesið alt rétt, sem í bréfið vantaði, þegar Árni lét afskrifa það, og segir: „Það stærsta dubium kynni giörast um fim voder vadmals i. ije. enn það er að visu riett, því í þá daga gillte 1. alin vadmals 2. alner landaura 24

5
120
2
240al.“

eitt hundrat j þarfigum peningum sem oss næ[ger u]el ad taka og þar til þriar vetter smiors j tuð hundrut. þui giorum vær greindan jon og adurnefnda þoruñe öllungis kuit og akiærulaus vm alla fyrskrifada peninga fyrir oss og vorum eptirkomendum kirkiunnar formonnum j skalholhti. Og til sannenda hier vñ letum vier festa vort jnsigli firir þetta bref vndir eins jnsiglad med prouentubrefinu. Skrifat j skalholhti feria secunda post dominicam sancte trinitatis. anno domini Mcdxcij.

252.

5. Júní 1493.

á Hólum.

TRANSSKRIFT af bréfum um Miklabæjarmál.

Bisk. 3. Fol., bls. 234 & 242, bréfabók frá Hólum rituð 1641—1642.

Doms Bref a Eyrarlandi(!)

Þad giorum vier Gudmundur Jonsson. Gudulfur Magnusson. Halldor Ormsson. og Eyrikur Sigmundsson prestar Hola Biskups dæmiss godum monnum viturligt med þessu voru Brefe. ad vær saum og ýferldúsum oll þesse epterskrifud Bref so latandi ord epter ord sem hier seiger med heilum og hangandum innsiglum. [Hér koma átta skjöl um mál séra Sigmundar Steindórssonar:

- 1) Eyrarlandsdómr 27. Júní 1474, DI, VI, Nr. 65.
- 2) Úrskurðr Ólafs biskups uppá hann 28. Júní 1474, DI, V, Nr. 668.
- 3) Bréf frá 16. Marts 1475. Dipl. Isl. V, Nr. 691.
- 4) Bréf frá 27. Okt. 1474. Dipl. Isl. V, Nr. 680.
- 5) Bréf frá 9. April 1476. Dipl. Isl. VI, Nr. 70.
- 6) Bréf frá 13. Dec. 1479. Dipl. Isl. VI, Nr. 230.
- 7) Bréf frá 11. Júli 1478. Dipl. Isl. VI, Nr. 141.
- 8) Bréf frá 20. Aug. 1479. Dipl. Isl. VI. Nr. 219].

Og til sanninda hier vñ settum vær fyrrnefnder prestar vor jnsigle fyrer þetta transskriptar Bref. er skrifad var a Holum j Hialtadal in vigilia corporis christi Anno domini m^o. cd^o. xc^o. tertio.

253.

23. Júní 1493.

á Sjárvarborg.

RUNÓLFR Guðmundsson selr Símoni Pálssyni jörðina Skinnþúfu fyrir tuttugu hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXVII, 23, frumrit á skinni. Ártalið hefir misritazt eitthvað í upphafi og síðan verið leiðrétt, svo að nú er nokkuð óvíst, hvernig lesa skuli, nema hvað m^o cccc lxxx (1480) er skýrt, en vafinn er um hvað þar á eptir kemr. Í bréfaregistri Grunnavíkr-Jóns er sagt, að ártalið sé eitt af þrennu 1480, 1490 eða 1483. Árni Magnússon segir „Scriptum fuisse primo videtur lxxx. z lxxx. ar sidan raderad, og sett lxxxx. i stadenn“. En í „Copiubokar Registre með hendi Jons M(agnus) s(onar)“ segir Árni að staðið hafi ártalið 1483; úr sýnist það helzt eigi að lesast 1493 eins og Árni segir. Utan á bréfinu stendr með allgamalli hendi „1480“.

vm skintufú¹⁾.

Þaðh geýrum vid arne þorarensson ok sigurdur ionson godum monnum viturligt med þessu okkrv opnu brefe ad þar vorum vid ihia saum ok heýrdum æ ord ok handaband þessara manna runols gudmunsson(ar) [af eirne alfu²⁾ ok simunar palssonar af annar(e) ad sua firer skildu ad fyr nefndr runolbr sellde adr greindum simone iordena er sua heiter skinþufa er liggur í skagafirde i glaumbæar kýrkiu sokn til ful(l)rar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre iordu filger ok fýlt hefur ad fornu ok nýu ok hann vard fremst eigande ad. skýllde tittnefnr simun gefa adr greindum runolbe vid fyrnefnre iordu xx hundrud í fridum peningum ok friduidum. skýllde simún hallda iordune til laga en þrattnefnr runolbur suara laga-riptingu. for þesse gerni(n)gur fram æ siofuarborg i skagafirde sunnudagin næsta firer ionsmessu babtista þa lidit var fra hingadburd vors herra ihesu kristi m^o cccc lxxx[x ok þriu ar³⁾]. Ok til saninda hier vm settum uid fir skrifader menn okor insigli firer þetta iardarkaups bref er gertt var i sama stad dege ok are sem fir seigier.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ [á spássíu og ekki vísað inn ³⁾ [þriu er skýrt, hitt er óskýrt, en þó eins og það eigi að vera: x z (= 1493)].

254.

25. Júní 1493.

í Engey.

PÁLL Brandsson selr Sigurði Filippussyni jörðina Norðrreyki í Mosfellssveit fyrir jörðina Galtarvík á Akranesi og lausafé að auki.

AM. 238. 4to. bls. 23 (Bessastaðabók), skr. c. 1570. — JSig. 143. 4to. — AM. Apogr. 1807.

Bref vm norðr Reykir oc ytra Galtarvík.

Þat giorvm vier Magnus Arnason. Eyolfur Hellgason. Jon Magnvsson oc Kare Þorgisson¹⁾ godvm monnvm kvnngitt med þessv minv¹⁾ opnv brefe arvm epter gvdz byrd M. cccc. lxxxx iij ar æ þridiv dægenn næsta fyrir Petvrs messo oc Pals vm svmmared j Eyngey æ Kollafirde vorvm vier j hia savm oc heyrdvm æ ord oc handaband þessara manna af einne alfv Pals Brandzsonar enn annare Sigurdar Filippussonar at svo fyrrer skilldv at nefndvr Pall selde greindvm Sigvrde jordena nordvr Reyker er liggur j Mosfelltz kirkiv sokn til fvllrar eignar oc frials forrædis med ollvm þeim gognvm og giædvmlvtvm oc hlvnndv[m] sem advr nefndur Pall vard fremst eigande at oc kvinna hans jngebiorg þorvardzdotter.

Hier j mote gaf fyrnefndur Sigvrð[vr] Filifsson titt nefndvm Pale jordena ytri Galltarvík at Akranese. er liggur j Garda kirkiv sokn med ollum þeim gognvm oc giædvmlvtvm oc hlvnndvm sem greindre jordv fyllger oc fylgtt hefur at fornv oc nyiv oc sem opt nefndur Sigvrðvr vard fremst eigande at. reiknvðunst¹⁾ þessar jarder med þvilikvm dyrleika Reyker fyrer xxx^c. enn Galltarvík fyrir xvj^c. hier æ millvm skyllde greindur Sigvrðvr gefa greindvm Pale. v. malneytv¹⁾ kvigilde. tven tyge oc tvo hesta fyrir vj^c oc vj^c j varninge oc gvlldvzt þessir peningar þar j sama stad. tvenn tyge. ij hestar oc j halfstykke klædis. pottvr oc kietel fyrir ix^c. alltt saman. skyllde hvor greindra manna hallda til laga enn svvara lagariptingv þeim er selde.

Og til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder menn

¹⁾ Svo.

vor insigle fyrir þetta jardar kavps bref er skrifad var j sama stad are oc deige sem fyr seigir.

255.

26. Júlí 1493.

á Bessastöðum.

DÓMR tuttugu og fjögurra manna útnefndr á Öxarárþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni og Helga lögmanni Oddssyni um ákæru Pétr's hirðstjóra til Andrésar Guðmundssonar um aðtekt á Guðmundarpeningum.

Landsbókasafn 122. 4to., bls. 377—379, skr. c. 1790.—Landsbókasafn 6. Fol., bls. 235, skr. c. 1680 (sambljóða ágríp og í 122, en ritháttur nær öllu lakari).

Alþingis Domur um ólöglega Peninga
aðtekt Andresar Guðmundssonar
efter sinn Fodur.

Dæmdur af Lögmannunum báðum Finnboga Jonssyne og Helga Oddssyne á almenelegu Oxararþinge og 24 Doms-mönnum um þá akiæru Petur Hirdstiore og Hofudsmann yfer allt landet þar kærde til Andresar Guðmundssonar ad hann hefde teked ad sier nockra peninga af Guðmundar peningum og bei(d)de þar og krafde Dom upp á hvort þess-er peningar være rett tekner edur ei. svo og hvorra svara edur sekta fyrrgreindur Andres yrde þar skyll dugur fyrer þar sem þeir voru ádur utlæger lyster og under kongsins Vernd og Forsvar. Nu saker þess ad Andres Guðmundsson liet þar lesa fyrer oss morg Bref bæde transscriptum ut af mins Herra Kongsens brefum og morg önnur skilrike med góðra manna Jnnsiglum þau sem oss litust honum miog til bata uppá fyrrnefnda peninga. hins og annars ad Andres var þar ecke löglega fyrer kalladur hvorke med stefnu nie underlage þá leitst oss siálf lögin i mote mæla ad vier legd-um fullnadarDóm uppá fyrrnefnda Peninga i það sinn.

Jtem i annare grein stendur so i vorum Landslögum ad eingen vor skal fyrer odrum taka og ecke skulum vier oss ad gripdeildum giora og dóms er hvor verdur fyrer sinu

ad hafa. og fyrer þessar greiner og fleire adrar ad Logeñ fyrerbioda Rán og gripdeillder þvi dæmdum vier ad þesser peningar skylldu standa otekuer fyrir hvorium manne og þeir skylldu standa hid nærsta ár effterkomanda án Klögunar edur Kiæru utañ minn¹⁾ Herra Kongurenn giore þar adra skipun á effter þvi sem það bref utvisar sem fram var skrifad til mins Herra Kongsens Náda²⁾ nú fyrer tveimur árum. Enn hvor sem gripur edur tekur þessa peninga án Dóms edur Laga svare sliku fyrer sem Løgeñ utvisa.

Samþyckte þennañ vorn Dom med oss fyrrnefnder Løgmenñ hvorier ed sin Innsigle settu med vorum Innsigluñ fyrer þetta Domsbref hvort skrifad var á Bessastödam a Alfitanese Fostudagenn nærstañ fyrer Festum sancte Olai³⁾ Regis 1493 [ar⁴⁾.

256.

22. Ágúst 1493. í Nesi í Aðaldal.

VITNISBURÐR, ad Jódisarstaðir í Skriðuhverfi hefði ekki verið seldir með landeignarítölu fyrir austan Mánalæk.

MSteph. 27. 4to., bls. 472—473, skr. c. 1730.

Þad giorum vier Eigill Magnusson. Þall Simonarson. Ari Eireksson. Þolleifur Helgason godum mönnum vitanlegt med þessu voru opnu brefe ath þar vorum vier j hið sðum og heyrðum á ath þorsteirn lodviksson handfeste Magnuse Þorkielssyne so felldann vitnesburd. ad Hrafn Brandsson hefde alldrej sellt Tumase Sveinbiarnarsyne landeignar jtölu fyrer austann Mánalæk med Jodijarstodum j Skriðuhverfe.

hier effter sagdest firrnefndur þosteinn lodviksson fullann bokareyd skillde sveria nær sem ádurnefndur Magnus Þorkielsson villde.

Og til sanninda hier umm settum vier firrnefnder menn vor jnnsigle fyrer þetta vitnesburdarbref er skrifad var j

¹⁾ 6; eirn 122 ²⁾ 6; Nádar 122. ³⁾ Olavi 6. ⁴⁾ [b. v. 6.

Nese j Adaldal fimtudagienn næstann fyrer Laurensius messu þa ed lided var fra hingadburde vors herra Jesu Christi þusund cccc. lxl. 3. ðr.

Og til meire stadfestu hier umm setta eg offtnefndur þorsteirn lodviksson mitt jnnsigle med firrgreindra manna jnnsiglum fyrer þetta vitnesburðarbref er skrifad var j sama stad dege og are sem fyrr seiger.

257.

21. Október 1493.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBREF.

AM. Fasc. XXXI, 16, frumtransskriptið á skinni. Annað innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3345.

Þath giorum vid gydmyndr kollason ok halldor orms-son prestar holabiskupsdæmis godvm monnum viturligt med þessv ockrv opnu brefi ath vid hofvm seid(!) ok yferlesit bref med haugandvm ok oskoddvm innciglvn suo latanda ord efter ord sem hier seiger

[Hér kemr bréf Sveins Guðmundssonar um Kryddhól frá 18. Janúar 1492, DI, VII, Nr. 173].

Ok til sannenda hier (vm) settvm vid fyr nef(n)der prestar ockr inncigle fyrir þetta trañskriftarbref skrifat aa holum j hialtadal manodagin næst(a) efter luce ewangeliste anno domini M^o cd^o xc^o tercio.

258.

11. Nóvember 1493.

á Hólum.

DÓMR tólf klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um kærur biskups til sira Hallkels Guðmundssonar um afmörkun á einni á, sauðatöku og prófenturof.

AM. Fasc. XXXII, 1, frumrit á skinni. Af 10 innsiglum eru nú 6 fyrir bréfinu. — Apogr. 3349.

Domur vm sira Þorkiel¹⁾.

Þat giorum ver andress ionsson radzmadur heilagrar holakirkju. gudmundur ionsson. gudmundur kollason. gudwlfur magnussson. eirikur sigmundsson. halldor ormsson. magnus þorgrimsson. ingemundur ionsson. sigurdur ionsson og gotskalk niculasson prestar. einar þorvalldzsson og suein vilialmsson diacknar holabiskupsdæmiss godum monnum viturligt med þessu vorv brefi at þa er lidit var fra hingad (burd) vorss herra iesv christi Mcdxc og ij ar²⁾ i storustofunne a holum worv ver i dom nefnder af vorum virduligum herra og andaligum fodur olafui med gudz nad biskupi a holum at dæma vm þa akæru sem biskupin kærði til sira halkellss gudmundzssonar. Dæmdu ver stefnuna logliga þui at sira halkell kendizt hana sialfur og hann logliga fyrir kalladan hier i dag. en i fyrstu grein er í stefnvne stod og biskupin kærði til sira halkellss at hann hefði haft og tekit fra haldore þorgrimssyne eina a og afmerkt hana og vilt svo heimild a henne vtan hanss vitord og vilia og eignat ser. kom þar og fram bref og incigle haldorss þorgrimssonar fyrir oss suo latanda at hann hefði sott med vottvm til fiar sira halkellss eina a er hann sagdizt eiga en i sambandi var vid eina a sira halkellss. þui at tilkalladre gudz nad dæmdu ver fyrskrifader kennimen halldor þorgrimsson skyllvgan at leida tuav loglig (vitni) sem hann vænist i sino brefi vm þessa saumv a nu a næstre prestastefnv og svo dæmdu ver sira halkell skylldugan at fara sem logliga stefndan a þessa somv prestastefnv at forsvara sitt mall med profvm og skilrikivm vnder þan dom sem þar verdur yfuer nefndur. en vm þa adra sauck er i stefnvne³⁾ stod vm þa xij saude er hann skyllði haft (hafa) vr hvnavatzþingi dæmdu ver sira halkell skylldugan at færa sig vndan med logum a næstu prestasten(vn³⁾) ella standa þar strax dom ef honum fellz eiduriun. en vm þá þridiv grein er biskupin kærði til sira halkellss at hann hefði eigi halldit sitt profuentubref at hann skyllði ganga til

¹⁾ Svo utan á bréfinu með hendi frá 17. öld; rétt: Hallkel. ²⁾ Eingin dagsetning í bréfinu. ³⁾ Svo.

koorss huern dag helgan og seigia iij messur j hverri viku dæmdu ver sira halkell skylldugan at giallda heilagre hola kirkiu iij merkur vppa hvert ar er hann hefuer eigi til koorss gengit og han kan eigi afbata. en vm þær voder xx og eina er hann reiknar vppa kirkiurna og biskupin og seiger rangliga fyrir sier halldit. dæmdum ver optnefndan sira halkel skylldugan at syna sitt proventvbref innan halfss manadar at heyrðum dominvm hvort han ætti þær voder at hafa eda eigi. en ef hanss bref giorer þeirra voda aungua grein þa dæmdu ver tratnefndan¹⁾ sira halkell skylldvgan at gialda ix merkur biskupinum og xv merkur hellagre hola kirkiu fyrir þa orykt og ranga lysing er hann hafdi haft og lyst bædi a biskupin og kirkiurna. skulv þessir peningar lukazt at næstvm fardogum biskupin(um) edur hanss vmbodzmane heima a holvm at heyrðvm dominvm. var þessi vor domur vpsagdur a favstvdagin nestan fyrir marteinss-messo. Og til sannenda hier vm settvm ver adurnefnder kennimen vor incigle fyrir þetta domsbref er giort var a sama stadi og are en þrimvr dogvm seinna en fyr seigir.

259.

28. Nóvember 1493.

20. Maí 1494.

} á Þingeyrum.

KAUPBRÉF Ásgríms ábóta á Þingeyrum og Jóns bónda Sigmundssonar um jarðirnar Efranúp í Núpsdal, Melrakkadal í Viðidal og Hris með tilgreindum ítökum og landamerkjum.

Bréf þetta er hér tekið eptir fjórum afskriftum: a) gömul afskrift og lasin frá c. 1640, gerð í Húnavatnshingi og staðfest af Illuga Jónssyni og Rafni Bessasyni; b) afskrift, sem eg fékk frá séra Arnljóti 1896, gerð eptir frumritinu, sem þá var til og með tveim heilum innsiglium og hinu þriðja með „nýrri festingu styrkt“, staðfest í Viðidalstungu 31. Marts 1703 af Jóni Eiríkssyni, Teiti Eiríkssyni og Ögmundi Ögmundssyni; c) önnur afskrift einnig frá 1703, gerð 18. Júní á Efra-Núpi í Miðfirði „epter sijnum original“, og staðfest af Helga Jónssyni og Árna Guðmundssyni; d) AM. Apogr. 408, og er sú afskrift gerð 11. Júní 1724 að Kollsá við Hrótafjörð og staðfest af Páli Sigurðssyni og Stígi Arasyni, og rita þeir eptir afskrift gerðri 5. Júní 1705 á Núpi í Miðfirði,

¹⁾ Svo.

staðfestri af Helga Jónssyni, Árna Guðmundssyni, Páli Jónssyni, Jóni Bjarnaeyni, Guðmundi Þorsteinssyni og Skúla Þorbjörnssyni; segjast afskrifarnir 1705 rita eptir frumritinu á kálfskiinni hjá þeim bræðrum Jóni eldra og Teiti Eiríkssonum. Á þessa afskrift (1705) hefir Gott-rúp ritað: „Framlagt og auglyst firir Rettenum a torfustada heradz-þjnge föstudaginn þann 18da Junij Anno 1723 vitnar J Christopher Gottorp“. Neðan við afskriftina frá 1724 er ennfrömr ritað, að því er ætla má með hendi Gottrúps: „Original þessa (briefs) hygg Eg sie intercederatur, þui sagdist Jon¹⁾ hann hafa látid hann(!) Copera ad litt læs verid hefde. enn það hefur og so verid gott skial“. Hér er fylgt rithætti þeim, sem er í b, því að gamla afskriftin (a) er ekki vel göð.

Copium af kaupbrefum um Nup i Nupsdal 1493²⁾.

Þeim göðum monnum sem þetta brief síð edur heira senda Þorsteirn prestur Jónsson. Arne Jónsson. hákon eigilsson. Sigurdur Jvarsson og Þorgrymur Olafsson kuediu gudz og sijna. kunnugt giorande. ad þa er lidid var frá hlyngad Burd vors herra Jesu Christi þusvnd fiögur hundrud nlyutijer og þriu ár vorum vier þar j hið. sðum og heirdum á þyngeyrum j hunavatnzþynge fimtadægin³⁾ næsta firir andresmessu. ad þeir toku hondum samañ. af eirnre álflu herra [ásgrijms ábbóta⁴⁾ á þyngeyrum med vitand og samþicke hans conuentubrædra. enn af annare [Jons bonda Sigmundssonar⁴⁾. med samþicke Þorgierdar Oddzdóttur konu hanz. ad suo firir skilldu. ad nefndur Jón selde ábbóta ásgrijme og vnder klaustrid á þyngeyrum med fullu handabande jórdina Melrackadal er liggur j vijdedal j ásgieirsár kirkiusokn. og þar til adra jörd er heiter j hrijsum. er liggur j sama dal j vijdedalstungu kirkiusokn. med öllum þeim gögnum og giædum sem áður greindum jórdum filger og fylgt hefer ad fornu og ad nyu. og Jón hafde fremst eigande ad ordid. og hier med þriar kyr og sið ásaudar kugillde og þar til fiögur hundrud j þarflegum penjngum. Sagde áður nefndur Jón ad jorden Þorkelshuoll ætte sex vikna beit vpp j jórdina⁵⁾ dal. enn jórdin Melrackadalur ætte halfs mándadar teig ofañ á Þorkelshuols

1) Þ. e. Jón Eiríksson á Núpi. 2) a; Jarda kaupzbriefz Copia fyrir Efra nupe. melrackadal og Hrijsum vtskrifud Anno 1703, b. 3) d; fimtud. a, b, c. 4) [Svo öll. 5) sl. d.

eingiar. enn hier j mót gaf ásgrijmur ábóte jórdina efra nup j nupsdal er liggur j midfiardarhrepp med öllum þeim gögnum og giædum sem ádurgreindum nupe filger og filgt hefer ad fornu og nýu. og klaustrid a Þjngeyrum hafde fremst eigande ad ordid. med þessum kirkiugössum. litla tunga firir tolf hundrud. fim hundrud j reka vnder Skridnisenne¹⁾ j bitru. tuo asaudar kugillde²⁾. tuo hundrud frijd. Þetth jnnañ kirkiu. kalek. messuklaede. dávijs saltare. enn firir þan kirkiugöss. sem fallid hafa sydañ formenn Þjngeyraklausturs áttu ad suara kirkiunne á Nupe. lugte ábóte ásgrijmur opt nefndum Jöne suo heitande jarder. er þar liggia j dalnum. nialstade. bardastade. dadastade og þuerd. Skillde ábóte ásgrijmur af sier ad suara nockru firir firnd kirkiunnar á Nupe eda hennar kirkiugöss framur enn nu er sagt. Sagde³⁾ ábóte ásgrijmur ad efre nupur ætte torf-skurd j nedra nups jörd suo sem þarf. og tueggia mádnada⁴⁾ beit öllum [jnnefenade⁵⁾. enn nedre nupur hier j mót gellfiar rekstur fram á Öundurfitiar og huannskurd og grasa-lestur. Landamerke j millum nupanna. rædur áshölsgil⁶⁾ nedañ vr nupsá og vpp j Maratiörn⁷⁾. þadañ og jfer j nupsvatn og suo til fiállz. firir austañ nupsá rædur riupnadæl og riettsyne vpp j merarhamra og suo epter steinaheide⁸⁾ og fram j brædur. suo riettsyne austur j Kastala. þá rædur Þorvaldsá fram j Þorvalldsvatn. suo til móts vid adalból og suo sudur ad fialvördum⁹⁾ og mikla huannstöð vid sunnañmenn [j austurflóa¹⁰⁾ og ofañ á önvndarfitiar og galltarsel og riettsyne heim j nupsvatn. Skillde huor vñ sig hallda jördunum til laga sem [þeir keiptu. enn suara laga-riptyngum á þeim sem þeir selldu.

og til sanninda hier vñ settum vier firr nefnder menn vor¹¹⁾ jnnsigle firir þetta jardakaupsbrief giört var á Þjngeyrum j hunavatnspjngje. þridiudaginn næsta epter huijtasunu áre sijdar enn firr seiger.

¹⁾ c, d; Skridinsenne a, b. ²⁾ kuillde c. ³⁾ skildi a(!). ⁴⁾ a; wanadar, hin. ⁵⁾ [fenadi a; ⁶⁾ [áshölsgil c, d; ⁷⁾ tion mara (!) a; ⁸⁾ a; steinheide hin; ⁹⁾ fialvördum b, c, d; fiallvordum a; ¹⁰⁾ [Austari floa a; ¹¹⁾ [sl. a.

260. 3. December 1493. á Hólum.

ÞORSTEINN bóndi Þorleifsson fær Ólafi biskupi og Hóladómkirkju til eignar jarðirnar Presthvamm í Grenjadarstaðabingum og Tungu á Tjörnési til fullrar eignar, og lausafé að auki, en biskup kvittar Þorstein um fjársektir þær, er á hann höfðu verið dæmdar.

AM. Fasc. XXXII, 8, frumrit á skinni. Af 9 innsiglium eru nú 4 fyrir bréfinu. — Apogr. 3354.

presthvammur i greniadarstadar kirkiusokn ok
tungu(!) a tiornnese¹⁾

Þath giorum vær gudmundr kollason kirkiu prestur heima æ holum. gottskalk niculasson. gudmundr jonsson. gudulfur magnusson. magnus þorgrimsson ok halldor orms-son prestar. Egill grimsson. sijnmon pallsson ok soolue and-resson leickmenn godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe j stopplenum hola domkirkiu manudagen fyrstan j iolafaustu²⁾ sub anno gracie M. cd^o. xc^o. terciio uorum uær j hia savm ok heyrðum æ ord ok handaband uors uirduligss faudurss olafs med gudss nad biskups æ holum af einne alfu en þorsteins bonda þorleifssonar af annare. ath suo fyrir skilldu ath greindur þorsteinn feck biskupen-um ok heilagre hola domkirkiu til fullrar eignar þessar tuær halfar jardir er suo heita presthvammur er liggur j greniadarstadar kirkiu sokn fyrir xvj huñdrut med kristfe. ok tungu er liggur j husauikur kirkiu sokn fyrir halft þrettanda hundrad med reka ok ollum þeim gognum ok gædum sem greindum halfum jordum fyllger ok fylgth hef-ur ath fornu ok nyv ok adur greindur þorsteinn vard fremzt eigande ath ok þar til xv hundrud j ollum þarfigum pen-ingum ok þar til xij merkur kirkiu(nn)e j husauick. skulu þesser aller peningar lukast nv ath næstum fardaugum. skal opt nefndur þorsteinn suara laga rippingum fyrir greindar halfar jarder. En biskupen hallda til laga. hier j mote gaf biskupen þrattnefndan þorstein kuittan um þan

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Þ. e. 2. Dec.

dom ok saker sem hann uard sectugur uid kirkiunar. hola domkirkiu ok husauick. nema hann lofate ath hallda þær skripter sem biskupin sette honum. Ok til sanenda hier um settum uær fyr nefnder prestar ok leikmenn uor jncigli fyrir þetta bref er giort uar j sama stad ok are degi sidar en fyr segir.

261.

1493.

MÁLDAGI kirkjunnar í Möðrudal á Fjalli, er Stephán biskup Jónsson setti í fyrstu yfirreið sinni yfir Austfjörðu.

AM. 263. Fol. bls. 1, skr. 1598. — AM. 259. 4to. bl. 136b—137a (ártalslaus), skr. c. 1600. — Landsbókasafn 107 4to. bls. 431 með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hítardal c. 1730: „Þetta var orðrétt útskrifað af máldagablaði biskups Stepháns, er lá á Möðrudalskirkju Anno 1645, undirskrifuð(u) af síra Ólafi Einarssyni prófasti í Múlaþingi“. Máldaginn er hér einnig ártalslaus.

gamall maldagi¹⁾.

[Anno domini 1493²⁾.

Mariv kirkia oc heilaga Petrus³⁾ Apostula j Modrvdal a heima land alltt: med ollvm gognvm oc giædvvm: Hvn a skogar partt j vjdivallar merkivm hinvm fremrvvm: oc sturlv flete j milli tueggia lækia: oc kallazt Peturs tvnga: þat skilur landamerki millvm modrvdals oc Bvstarsfells: oc sionhending j (Cykarnypu⁴⁾): vr læk þeim er fellur vr holknæ: kirkian a allann gestreidar hals austur ad þrivordv: vij kapla gongv: oc taka eigi vndan fololld. yfver vm jokvlsá. kirkian a iiij kyr oc xiiij kvgilldi: gelldfiar c: ij hestar: eitt hross. iiijc⁵⁾ j gamla Porcionem: hefur þar gefizt sýdan sera sigurdur tok vid stadvm ein kyr: þangad liggia iiij bæier: ad tþvndum oc lysitollvm: hakonarstader: Cyriksstad-er: Brv: og kiolstader: ad song og allri renttv: takazt xij avrar j songkavp af bæhusenv a hakonarstodvm: vj aurar af Bæhusinv a Eyreksstodvm og vj avrar eda maurk

¹⁾ Modrudalur 259; Máldaga Bréf Stepháns Byskups um Modrudalskyrkiu 107. ²⁾ Ártalið hér leiðrétt; í handritinu stendr „1093“(!); [sl. 259, 107. ³⁾ Petrus 259. ⁴⁾ Svo einnig 259. ⁵⁾ iijc 259.

aff bænhusinv a Brv: jtem porcio ecclesie vppa v ar medan sera sigurdur hafdi halldid stadinn. ij hundrud: leizt skin-somvm monnvm kirkian verd: xiiije: var þetta j fyrstu visiacione er biskup stephan reid vm avstfirdinga fiordvng.

262.

1493.

á Skorrastað.

MÁLDAGI Skorrastaðakirkju í Norðfirði, er Stephán biskup setti.

AM. 257. 4to, skbl. samtíða. — AM. Apogr. Nr. 2669. — AM. 263. Fol. bls. 10, skr. 1598. — AM. 259. 4to. bl. 136 a—b, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹).

Jtem bleif sira Magnus a Skorastöðum i Nordfirde skyll dugur kirkiunne. þa biskup Steffan giste þar i [fyrstu sinne²) visitacione vm austfiordu Anno [etcetera xciiij³]. xc. i porcio. oc atte ad giora vpp kirkiuna af suodan koste ad skiallegir dandemenn virte hana fyrer. xx. hundrut. En ef þar bryste nõckut vppa. ad hun væri eigi suo god virt eda metin. þa skyllde hann giallda kirkiunne suo mörg hundrut sem þar þætte vppa bresta. Lagde greindr sira Magnus til kirkiunnar messuklædi ny sæmilig slopp. nyian oc kantara kapu af salunsaklædi. likneski sancti Laurencij med gullfarg storann. oc sancte anne likneske med jslendzkt fargan oc silke haukul. allt þetta fyrir. xc. kirkian þar æ vj. kyr. xxx. asaudar oc vc. er luktizt fyrir halfkirkiu. jtem æ kirkian vje. viije. edr. xc. er komu fyrer iord þa sem aptur gieck vndan kirkiunne

263.

1493.

AFHENDING staðarins í Hólum í Hrunamannahrepp, þegar Stephán biskup lét afhenda, en séra Þórðr Guðmundsson tók við.

¹) 263; Skorastadur 259. ²) [sinne fyrstu 259. ³) [xiiije. oc ix avrar(!) 263; ixc xiiije(!) 259.

AM. 262. 4to. bl. 2a—b, skr. c. 1600.

Niunde mældagi kyrkiunnar.

Anno Domini 1493 voru suo mikler peningar afventer j Holum þa biskup Stephan liet afvenda. Enn sijra þordur gudmundzson medtok.

in primis kyr. xv.

asaudur lx.

gamallt naut firir. v. kalfa.

iiij hestar og ij hross.

ije. innanstox fridvirtt er sijra jon gaf kyrkiunne.

Jtem xiiiije j portio fornt og nytt.

var stadurinn allur med utihusvm og h(i)aleigum giordur firir xij hundrut.

Jtem var ornamentum kyrkiunnar.

hun atti tuo kaleika. annann litinn. tuenn messuklædi alfær. einn hokul. ij. cantaracapur. ein dalmadica. ij altaris-klædi. annat vont. v. dukar glitader vonder. ij corporalia med husum. fons umbuningur vondur. ij kluckur. ein bialla Ein koparpijpa.

264.

1493.

BRÉFSÁGRIP um Síðumúlaveggi.

AM. 252. 4to. bls. 46—47, skr. c. 1660. — AM. 430. 4to. bls. 6, séra Jón í Hitardal c. 1720. — AM. Apogr. Nr. 1592. — Landsb. 108. 4to. bls. 34. Þetta bréf er ekki í Helgafellsklaustrsskjalabókinni með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar.

Síðumúlavegger¹⁾.

Andries Magnusson gaff sier til saluhialpar og framfæres Síðumúlavegge j Síðumula kirckiu sokn cløstrenu a Helgafelle. og abota Halldore og þar til xxje i frijdu Anno²⁾ 1493³⁾.

¹⁾ 430 ²⁾ b. v. 108. ³⁾ 1593, 252.

265. [eptir 1493].

MÁLDAGI Staðarfellskirkju á Fellsströnd.

Landsb. 268. 4to. bl. 112a—b, skr. 1601. — Í Landsbókas. 108. 4to. bls. 560—61, með nýrri hendi, „eptir bók krikaðri 1606“ er ágríp af samskonar máldaga. Sbr. Nr. 266.

Staðarfell.

Peturskirkia vndir staðarfalli a xe j heima lanndi eptir gomlum maldaga.

Jtem a kirkian iij kyr. x asaudarkugilldi. iij c. j gellum saudum. xu aura hross med abæte fyrir c. ketil er ð liggia xix fiordungar fyrir cccc. attatýgi fiordunga keralld fyrir c.

Jtem ð kirkian oll sker oc holma fyrir harrastoduṁ vt at klifi fyrir vij. c. at frdtæknum tialldaness holmma og suartaskerium¹⁾. oluessker oc steindorseyiar fyrir [vij c²⁾]. lambey fyrir x c. vj. ærijng med olluṁ reida nyr fyrir. ccc. ij hundradz hestar.

Jtem ð kirkian deildarey fyrir. vij. c. er liggur j staðarfallz kirkiusoknn. reiknnast þetta allt samann lx. c. j fostu oc lausv oc ix hundrud betur.

Jtem ð kirkian fyrir jnnann sig brijk med ðlabastur. máriulikneski. þorlðkz likneski. johannis lijkneski poztula. peturs lijkneske. Olðfs lijkneske. kross yfir alltari. iij kluckur oc hefur bonndinn stulli látid steypa hinar stæstu ij af þeim vr kirkiunnar malmm oc ij biollur j kornnuṁ. tuenn Messoklædi fornn oc. j. ný oc eirnn gamall hokull. kanntara kapa fðneyt. ij. alltarisklædi. oc er añnad med silki enn annad med lerept. glodarker.

Jtem grillare oc kiridl per anni circulum fyrir vtann kommon. sequenciubok. ij salttarar. ottusauṅua bok de tempore oc de sanctis frð þðskum oc til advenntu. onnur ottusauṅua bok de tempore oc de sanctis frð þðskuṁ thil jonnzmessu baptista oc er med les de tempore framm yfir vppstignniyngar dag. ein legeṁda per anni (circulnm) de

¹⁾ Svartaskerenn. Jtem 108. ²⁾ [10c, 108.

sanctis. canonembok. jtem ij ottusaunguabækur de tempore frá advenntu til ix vikna fosto. ein lesbok de tempore frá nijuvikna fostu til paska. gudspiallabok de sanctis med pistlum oc oracionis per anni (circulum). aunnur gudspiallabok de tempore frá páskvīm til advenntu med pistla oc oracionis. jtem tuær gudspiallabækur de tempore. onnur frá advenntu til feriam. v. post oculi mei. onnur frá jolum til dominica prijma post dominica(m) trinitatis. ij kalekar. sloppur. oc ij paxblod.

266. [eptir 1493].

MÁLDAGI Staðarfellskirkju á Fellsströnd.

Landsbókasafn 108. 4to. bls. 560—61. Þessi máldagi er yngri en máldagi Stepháns 19. sept. 1492 (Nr. 206).

Staðarfell.

Kirkiañ under Staðarfelle á 10^c i heimalande efter gómlum máldaga.

Jtem a kirkiañ öll sker og hólma fyrer Harastóðum út ad Klyfe fyrer 7^c, ad fráteknum Tialdaneshólma og svarta skereñ.

Jtem Aulves sker og Steinþórs Eyar fyrer 10^c.

Jtem Lambey fyrer 10^c.

Jtem Deildarey fyrer 7^c er liggur i (Staðarfells) kirkju-sókn.

Jtem á kirkiañ nú Tialdaneshólma og Svarta sker fyrer 5^c, vegna hálfkirkiunnar i Arnarbæle.

Jtem gallt Stulle bónde Staðarfells kirkju i Reikning-skap amburhöfda og Dýanes fyrer 10^c.

Summa 48^c.

267. 6. Febrúar 1494. á Laugalandi.

VITNISBURÐAR UM vígslýsing Jóns Jónssonar, að hann hefði ófyrirsynju í hel slegið Orm heitinn Sigurðsson.

AM. Fasc. XXXII, 20, frumritið á skinni. Af 5 innsiglium eru nú 3 fyrir bréfinu.

Þath giorum uer hakon hallzson. þorsteinn jonsson. arne þorsteinsson. hallr ísleifsson og einar jonsson godum monnum vitvrligt med þessv uoru opnv brefi þa er lidit var fra burd kristz þusund. fiogur hundrvt niwtiger og fiogr ær fimtadagen næsta epter pvrificacionem beate marie virginis¹⁾ j nedri lavngvhljíd j havrgardal uorum ver j hia sævm og heýrdum æ. at þar var leidd víglysing og svareñ firir arnfinni jonssyni kongs vmbodsmanni j uædlaþingi af tueimur monnum joni jonssyne og þorvardi jonssýni svo latandi. at þeir heýrdu jon jonsson lýsa firir ser at hann hefði ofirirsyniv j hel slegit orm heiten sygurdzson. og hann hefði verit vm nottina næstv firir j savrbæ j eyiafirði. enn barnfæddr æ æsvstavdvm j eyafirði. og fyrr nefndr jon jonsson hefði lyst þessari víglysing þridiaden næsta firir pals-Oesso²⁾ vm vetrren þann sama dag sem hann spvrdi andlat fyr greindz orms sygvrdzsonar þess sama manz sem nefndr jon jonsson hafði auerkann veitt. Og til sanninda hier vm settvm ver fyr nefnder menn vor jnsigli fyrir³⁾ þetta víglysingar bref skrifat a lavgalandi j havrgardal lavgardagen næsta firir³⁾ festvm barnabe apostoli⁴⁾. a sama ari sem fyrir seger.

268. 1. Marts 1494. á Þingeyrum.

ÁSGRÍMR ábóti á Þingeyrum selr Gísla Filippussyni jörðina Bjargastaði í Austrárdal og fjögur hundruð í eyðikotinu Hnausum fyrir tíu hundruð í fullgildispeningum og sex hundruð, er Gíski skyldi taka í sín þjónustulauu um tvö ár.

1) Þ. e. 6. Febr. 2) Þ. e. 21. Janúar. 3) Svo. 4) Þ. e. 7. Júní.

AM. Fasc. XXXII, 15, frumritið á skiuni. Af 4 innsiglium er nú eitt brákað fyrir bréfinu. — Apogr. 3357.

kaupbref um biargastade. [Asgrijmur Abote
a Þingeyrum¹).

Þat gerum uer arne jonsson. bardur jonsson og hakon eigilsson godum monnum uiturligt med þessu voru opnu brefi arum epter gudz burd. M. cccc. lxxxx. og iiij ar á þingeyrum j hvenavazþingi a laugardagin næsta fyrir ions Messo holabiskups j faustu uorum uær i hia saum og heýrdvm á ord og handaband af annare alfu uirduligs herra asgrims jonssonar abota a þingeyrvm med radi og samþýcke sinna komentubrædra²). enn af annare gísla philipussonar. at suo fyrir skildu at greindur herra abote asgrimur selldi fyrskrifudum gísla philipussyne iaurdina biargastadi j austrardal j nups kirkiv sokn og þar til fiavgur hundrud j eydekotenu hnausum er liggr j saumu þingum. huora um sig med aullvm þeim gaugnum og giædum sem greindum jaurdum heille og halfri fylgir og fylgt hefer at fornu og nýu og hann og klaustret a þingeyrum vard fremst eigandi ath ordin. hier j mote gaf optskrifadr gíse filipusson x. hundrud j fullgilldiss peningum og þar til sex hundrud er hann skýlldi taka j sin þionuztulaun fyrir þat er hann uar klaustursens þionuztuman wpp á ij ar. er greind jaurd biargastadir xuj hundrudum med greindu halfu eydekotenu. Suo og eigi sidur medkendizt opt skrifadr herra abote asgrimur ionsson j sama handabandi at hann hefdi alla þessa peninga wpp borit af titt nefndum gísla filipussyne suo honum vel anægdi og gerdi hann þui þar um³) aulldun(g)iss kuittan og akiærulavsán fyrir sier og aullum sinum epterkomendum þingeyraklausturs formonnum. Og til sannenda hier wm sette titt nefndur herra abote asgrimur sitt incigle med komentubrædra²) insigle og vorum insiglium fyrir þetta bref er gert var j sama stad deige og are sem fyrr seiger.

¹) Utan á bréfinu; [með hendi frá 17. öld; hitt með fornri hendi.
²) Svo. ³) tvískrifað.

269.

8. Marts 1494.

í Viðey.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Þorbjörn Jónsson af öllum sektum og sakaferlum meðan hann var með biskup Magnúsi heitnum og til þess, sem nú er komið, og gefr honum leyfi til að flytja burt af Viðey peninga þá, er féllu eptir Vilhjálmm heitinn Ormsson og Guðrúnu Andrésdóttur, en Þorbirni bar í arf eptir Gróu systur sína.

AM. Fasc. XXXII, 21, frumritið á skinni. Annað innsiglið er dottið frá.

Þat giore ec jon prestur gislason radsmann j skalholltj ok þorbiorn prestur jonsson godum monnum uiturligt med þessu ockru optnu¹⁾ brefi at uid uorum j hið saum ok heyrdum á ord ok hañdabañð þessará manna af einni alfu. Herra stefanís med gudís nað biskups j skalholli ok af annarj alfu þorbiarnar jonssonar. at suo firir skildu at fyrr greindur Herra stefan gaf þorbiorn jonson kuittan ok ákærulaušan af aullum sektum ok sakáferlum smam ok storum. þeim sem hann hefer brotligur uordit vpp á heilagrar skalhollz kirkiu uegná ok sinna. bædi uid lærdá ok leika á medan hann var med biskup magnus heitnum ok sidan er hann kom fyrst sudr um lañð ok til þes at nu er komet. Sua ok gaf adur greindur Herra stefan fyrr greindum þorbirne jonssyne fullt leyfi at flytia ok færá burt af uidey þá peninga er fiellu epter þau uilhialm heitin ormsson ok gudrunu andresdottur enn þorbirne jonssyne bar til erfdar epter systur siná grou. Þui gaf herra stefan adur greindañ þorbiorn jonson friðlsan ok lidugañ firir sier ok aullum sinum epterkomuñdum. kirkiunnar formonnum j skalholli. Ok til sanniñda hier um settum uid fyrr nefñder prestar ockur jñsiglli firir þetta vitñesburðarþref. skrifad j uidey laugardaginn næsta firir Gregoriusmessu. anno domini m^o. cd^o. lxxxx^o. quarto.

¹⁾ Svo.

270.

13. Marts 1494.

undir Felli.

BRÉF um afhending Andrésar bónda Guðmundssonar á jörðunni Felli í Kollafirði til Guðmundar sonar síns.

AM. Fasc. LXVII, 1², transkript á skinni frá 11. Marts 1508. — Apogr. 1167.

Þat giore ec Ormur Magnússon godum monnum kunnigth með þessu minu opñv brefi. ath ec medkennunzt. at ec uar til kalladur af ærligum Dandi manni andress Bondóu Gudmundztsyne vm uorit favstudagin j fardaugum. þá er hann afentti Gudmundj syne sinum fell j kollóafirde. Med suo vordnum skilmalóu. ath fyr greindur andress villde giallda honum fyrir tietigu hundradóu adr greintt fell En hann sagdi nei vid og hans kvinnæ þat ath samþyckia. Ok sagdizt all dri hanóu skylldu deyróu¹⁾ tacóu enn fyrir sextige hundraóu j motz vid sin syskin til rettra arfa skiptóu. Enn hann kuazt megóu gioróu þat fyrir hans skulld ath hafaa fyr greint fell fyrir tiutigu hundradæ til kuonarmundar. Beiddizt adur greindur gudmundur ath þratt nefndur andress fader hans skyllde helldur giallda sier aunnur tiutige hundradæ enn þessi. Enn titt nefndur andres suaradj ath þeim skýlldj saman koma. Ok lofadi med handabandj ath gudmundr sonur sinn skýllde fyr skrifad fell eckj deyróu¹⁾ hafóu nei²⁾ eignazt epter sinn dagh enn fyrir sextige hundradóu j motz vit aunnur sin syskin. Leysti³⁾ þratt nefndur andress ath kirkian vnder felli ætti v. kuillde j sin gard. Tok opt nefndur gudmundur j þau fimm kuillde kirkiunnar vegnóu fiorar sængur þo fornar væri ok þat sem jnnañ gattóu uar. Enn titt nefndur gudmundur andress son lofade ath suaróu ok borgæa kirkiynne. u. kuilldum. Ok hier epter þessum aullum minum framburde vil ec sueria ef þurfæ picker. Ok til saniódu hier um set ec mitt jnnsiglli fyrir þetta vitnesburdar bref. Skrifad vndir felli j kolláfirðj fimtudagin næstan fyrir gudmundardagh um ueturin. Þóu er lidit uar fra hingadburd vors herra jhesu christi. M. cccc niutiger ok flogr ar.

1) = dýrra. 2) D. e. nie. 3) = Lýsti.

271.

29. Marts 1494.

á Hólum

BOÐUNARBRÉF Ólafs biskups á Hólum til prestastefnu.

AM. Fasc. XXXII, 14, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.
— Apogr. 3356.

Skickun biskups Ólafs 1494¹⁾.

Vii olaf med guds nad biskup a holvm j hialltadal giorum godum monnum uiturligt med þessu uoro opnv brefi ath uii hofum sett ok skipath almenneligt sinodum ok presta- stefnu a uideuollum j skagafirde. þridivdagin næstañ fyrir tueiggia²⁾ postula messu filippi ok jacobi³⁾ nu mæst er kem- ur epter þui sem kirkiunar laug uttuisa ok godr vane er til. þui bidium vii alla lærda menn ok under skýllduga hlýdne biodvm sem býggia ok bua j millum hrutafiardarar ok auxnadalsheidar. ok hier epter nefnadz j þessv brefi ath þier²⁾ kome j fyr greindan dag ok stad med sinvm⁴⁾ jncigl- vm ok ollv þui sem þeim ber ath hafa a prestastefnv ok statuta giorer rad fyrir ath tractera ok skoda oll mal sem þar fram koma ok oss ok heilaga kirkiv ahrærer ok oss ber ýfer ath taka med uorum lærdevm monnum. Skýlldum uii þar til prestañ(a)

asgrim abota a þingeyrum.

jon þorualldzson.

þostein gudmundzson.

þostein illugason.

sniolf⁵⁾ sygurdzson.

þorlakur þorgeirsson.

olafur klængsson.

sigmundr steindorsson.

kar jonsson.

sigurdr iuarsson.

steinn þorualldsson.

jon helgason.

jon bransson.

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) Svo. 3) D. e. 29. April. 4) tvískrifað. 5) sniofl, frbr.

olafur jónsson.

ok thūmas sueinsson. prestar holabiskupsdæmis.

skulu aller þessar koma til fýr greindrar prestastefnu sem logliga stefnder under fulla hleyðne¹⁾ uid heilaga kirkiv ok oss. biodum víi uorum diakna sueini uiliamssyne¹⁾ ok skipum under skýllduga hleyðne¹⁾ ath fýllgia þessv voro brefi ok lesa fyrir fýr greindvm lærdvm monnum ok fære oss brefit j geñ. bidium víi um alla dandemenn ok seirilig¹⁾ vora uíne ath þeir seid¹⁾ fýr nefndum vorum brefberara hialpliger huers sem (hann) kann ýdar med þurfa um hestaskipte edr anañ farargreida. Ok til saninda hier um heingivm víi uort jncigle fyrir þetta bref er skrifath uar a holum j hialltadal laugardagin fyrir pasca. anno domini 1494° cd^o lxxxx^o quarto.

272.

[21. Apríl] 1494. í Hjarðarholti.

Dómr tólf manna útnefndr af Sturlu Þórðarsyni kongs umboðsmanni milli Skraumu og Gilsfjarðar(ár) um víg Bøðvars Loftssonar, er Páll Jónsson hafði ófyrirsynju í hel slegið.

Landsbókasafn 789. 4to. bls. 378—379 (JP.) skr. c. 1620, eptir transskripti frá 7. Júlí 1494. — Landsbókasafn 67. 4to. bl. 130b—131a, skr. c. 1620. — Dómabók Jóns landritara Magnússonar, í Fol., bl. 225—226, skr. 1604 (ártal rangt 1491).—Ny kgl. saml. 1945. 4to. bl 48 a.—b. með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. — Landsbókasafn 115. 4to. I, 126—28 með hendi séra Jóns í Hitardal c. 1730 (ártal rangt 1491; afskr. þar af í ÍBfél. 126. 4to.).

Domur vm víg Bøðvars Loftzsonar sem Páll Jónsson drap ofyrersyniu²⁾.

Aullum mōnnum þeim sem þetta Breff sia edur heýra [sendum vær³⁾ Sigurdur Dadason. [Gudmundur Jónsson⁴⁾.

1) Svo. 2) 67; JM. b, v. á spássiu með fornri hendi (c. 1604): „hann hafði paall adur drepid og var sveinn hans“. 3) [senda JM., 67. 4) [b. v. JM., 67 (og er rétt).

Biorn Gudnason. Jon Oddsson. Arnor finnzson. Jngemuundur finnzson. Halldor Þorgeirsson. Guðmundur finnzson. Sigmundur Halldorsson. Oddur Sigurdsson. Eývindur Gudmundsson. Kolbeyrn Jonsson og Bryniulffur Sigurdsson¹⁾. kuediu Guds og vora²⁾. kunnugtt giorańde [med þessu voru opnu brefe³⁾ manudaginn næsta fyrer [Johannis⁴⁾ Episcopi⁵⁾ Confessoris þá lided var frđ hijngadburd vorrss Herra Jesu Christi 1494 aar j Hiardarhollte j Laxardal a almennelegu hieradssþjinge vorum vier j dom nefnder af ærlegum manne Stulla⁶⁾ Þordarsyne. er þá hafde mijnz herra kongssińs vmbod j millum Skrđmu⁷⁾ og Gilsfiardaraar⁸⁾. ad skoda og dæma. huorssu hđffar⁹⁾ bætur skyllde koma effter Bđdvar Lopttsson er Pall Jonsson hafde ofyrirsyniu j hel sleiged. Kom þar fram fyrir oss Bref med¹⁰⁾ godra manna Jnnsiglum. j huorriu ad suo stđd. ad Gudne Jonsson hefdi boded Gudlauge Lopttsyne xxxc [Bætur¹¹⁾ eptter Brđdur sinn. fyrrneffndań Bodvar. hvad er oss leįst fullkomlegt lagabod. og fullnadar Bætur [bodnar¹²⁾ hafra vered. var þad vortt¹³⁾ allra samþýcke ad ad þær skyllde suo stannda sem þær hefdi bodnar vered. Giordum vær þa fulla satt med hanndsđlum þeirra j mille Gudlaugs Lopttssonar og Gudna Jonssonar. fyrir hond Brodur sijns Pđlss Jonssonar med þeim skilmala ad greindur Gudne gieck j borgun. og lofade ad luka Gudlauge Lopttsyne fyrrneffnd. xxx. hundrada [j đdurgreindar¹⁴⁾ vįgsbætur med þeim frijđleika. x mđlnytu kugillde. xc frijđ og xc. j aullum þarfflegum peningum. med slijkum salasteffnum sem þeir villdu sialffer asetia sijn j millum.

Jtem j annare grein j sama stad. sama deige og med sama hańdabannde oss fyrrneffndum domssmonnum hiaverańde sellde Gudlaugur Lopttsson Pale Jonssyne. er oforsyniu hafde ad skada orded hanz brodur Bodvare Lopttsyne. riettar trigder. grid og æfinlegann frid fyrir sier og aull-

¹⁾ Gudmundur (!) 1945. ²⁾ sijna JM., 67. ³⁾ [b. v. 1945. ⁴⁾ [vantar í öll handritin, og er sett hér eptir gátu. ⁵⁾ vantar í öll, nema 789. ⁶⁾ Sturlu 115. ⁷⁾ Skramu JM.; Skraumu, hin. ⁸⁾ 789, 67, ofl.; Gilsfiardar 115, JM. ⁹⁾ här 67. ¹⁰⁾ 789; vnder, hin; ¹¹⁾ [j bætur JM., 115; ¹²⁾ [effter Bđdvar 1945; ¹³⁾ 789; vor, hin. ¹⁴⁾ [frijđuirrt j greindar 67.

um¹⁾ Erfingium opttneffndz Bodvars Lopttssonar. fyrir vinum og venslumonnum ðlnum og obornum konum og kollum. vngum og gomlum suo ad opttneffndur Pall Jonsson skyllde hiedan aff vera i [gridum og²⁾ fullum fride og trygdum vid alla fyrrneffnda menn. hvar sem hann³⁾ kynne þa ad finna utan lanndss edur jnnañ. Enn þeir fuller gridnijdiñgar. sem ð geiñge adurgreiñd grid. edur veckte a opttneffndum Pale Jonssyne vjg edur vanndræde. fyrir adurgreiñdtt mannslag. skyllde opttneffndur Gudlaugur Lopttsson þennañ sama adurskrifadañ Giorning alldrei riufa edur roffsmenn til fð.

Jtem j Þridiu Grein ad saker þess ad vær aller opttskriffader domsmenn vorum nærstadder ðllum þeim⁴⁾ Giörn-inge. sðum hannsðl. enn heyrðum skilyrde þessara opttskriffadra manna. Gudña Jonssonar [og Gudlaugs Loptssonar⁵⁾ vñ Borgun og hæd Bóta og Gridasolu. Þui dæmdum vier þrattneffnder domsmenn med fullu domss atqvæde opttneffndann Pål Jonsson flytianda og ferianda fram ð mijns herra kongssiñs nðder.

Ög til sanninda hier vñ setium vær tijttneffnder domsmenn vor jnnsigle fyrir þetta Breff er skrifad var i Snoxdal j middølum a sama aare. deige sijdar enn fyrr seiger⁶⁾.

273.

3. Júní 1494. á Skarði í Langadal.

DÓMR tólf manna útnefndr af Egli Grímssyni, er þá hafði kongsins sýslu og umboð í Húnavatnspingi, um ákæru Þórðar Þórðarsonar til Ásgríms Þorbjarnarsonar um hald á peningum Ingibjargar Illugadóttur, bróðurdóttur Þórðar.

¹⁾ efterkomendum og b. v. 1945; ²⁾ [b. v. 67. ³⁾ kizæmi edur b. v. 67. ⁴⁾ þessum 1945, 115; ⁵⁾ [sl. 789. ⁶⁾ [p. e. 22. Apr.]. Á spássiu við dóm þenna ritar séra Jón í Hitardal (i 115): „Þessi Böðvar hafði verið sveinn Páls, en sex árum síðar var Páll veginn af Eiríki Haldórsyni“, því að séra Jón hefir ártal dómsins skakt 1491. Að réttu tali mun Páll hafa verið veginn 1496.

Skjalabók í Landskjalasafni 94. 4to. bl. 1a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (=a). — Íbél. Kh. 67. 4to. bl. 57 og M. Steph. 60. 4to. bl. 19—20, báðar með hendi síra Eyjólfis Jónssonar & Völlum (d. 1745; =b). Sbr. dóma frá 9. Sept. 1505; 13. Okt. 1506; 5. Júlí 1507; 7. Febr. 1508 og frá 11. Sept. 1508.

Domur millum Þordar Þordarsonar og Asgrims Þorbiarnarsonar.

Þad giorum wier Grimur þalson. Jon Asgrimsson. Aurnolfur Steinsson. Sigurdur Juarsson¹⁾. Grimur Þorkiels-son. Eyolfur Olafsson. Brandur Jngemundsson²⁾. Þorkiell Jonsson. Hallvardur Hallsson. Þorsteinn Bessason. Gamle Þorsteinsson og Jon Þorarinsson Godum monnum vitanligtt³⁾ með þessu voru opnu Briefe [Arum epter Guds burd⁴⁾ þusund flogur hundrut nietigier og flogur Ar⁵⁾ manudaginn næstañ eptir dyradag j Eingiehlid j Langadal a þingstad riettum worum vier j dom nefnder af ærligum manne Eigle Bonda Grimssyni er þa hafde kongsins syslu [og umbod⁶⁾ j Hunavatnspinge Ad skoda. dæma og med laugum ad alita wñ þa akiæru er Þordur Þordarson kiærde [þar⁶⁾ til Asgrims Þorbiarnarsonar ad hann hefde og hielde þa peninga frijda og ofrida er honum Bar ad liuka⁷⁾. ad fardogum Þorde til medtoku. ¶nn Jugebiorgu Jllugadottir⁸⁾ til eignar Brodurdottur hans. Suo og ey sydur sagdist Þordur hafa keypt ad Asgrime og Þorbiorgu Brandsdottir⁸⁾ konu hans ¶irn silfurkross fyrer. v. malnytu kugillde. Nu sakir þess ad þar var suariñ stefnañ og vmbod þess er stefnde þui er⁹⁾ þad fyrst vor domur ad vær dæmdum stefnuna logliga og Asgrim þar¹⁰⁾ rietteliga fyrir kalladañ. Og hann skylldugañ ad afhenda Þorde aptur heima æ tindum edur steina alla þa peninga og virdinga Goss frida og ofrida er hann med¹⁰⁾ tok eptir Jllauga daudañ. Sierliga dæmdum vier þau [fimm kugillde¹¹⁾ erfd fyrnefndrar Jngibiargar er fyrir krossinn haufdu komit. skillde og fyr greindur Þordur

¹⁾ „al. forte minus recte Jónsson“ á spássíu með hendi Jóns háyfir-dómara Péturssonar; Jónsson stendur og í b, en það er rangt. ²⁾ yngimundarson b. ³⁾ kunnigt b. ⁴⁾ [at anno domini b. ⁵⁾ sl. b. ⁶⁾ [b. v. í a á spássíu með hendi JPét. (eptir b). ⁷⁾ luka b. ⁸⁾ —dottur b. ⁹⁾ var b. ¹⁰⁾ b. v. b. ¹¹⁾ [vc, b.

leida ij loglig vitni. af þeim sem jnnceglad haufdu þat Brief er v̄m þeirra satt var giort¹⁾ adur fyrir v̄m haustit æ Holltastodum. hvad hann leidde þar þegar annat æ þingino enn annat deige sijdar æ skarde j Langadal fyrir adur greindum Eigle kongs vmbodsmanne j Hunavatnsþinge. suo heitande Grimi²⁾ Þorkielssyni og Erlende Oblaudssyni. Hier med dæmdum vier Asgrim skylldugañ ad leggja fram virdinga³⁾ Bref ef þad væri til. Enn ef þat er ecki til. leggi fram sligtt fie sem hann medtok eptir Jlluga og med Þorbjorgu Brandsdottir⁴⁾ konu sinni og suerie þar ad fullañ eid og tueir skilrikier menn med honum⁵⁾. þeir sem j virdingune⁶⁾ voru edur heimilisfastir þar [þa⁷⁾ æ steina heima⁸⁾. edur sinn af huorium ad omaginn hefur þa sligtt fie sem hann atti Bæde j faudur arf og modur. skillde og opt⁹⁾ nefndur Asgrimur afgreida bæde faudur Arf og modur Jngbiargar Jllugadotter⁴⁾ jnnañ manadar ad heyrðum dominum optnefndum Þorde j hond edur hañs vmbodsmanne.

Samþyckte þennan vorn¹⁰⁾ dom med oss fyrrnefndur¹¹⁾ Eiggell Bonde Grimsson kongs vmbodsmann¹²⁾ [i Hunavatnsþingi og setti sitt insigli med vorum fyrrnefndra manna insiglum fyrir þetta domsbref. er giort var a Skardi i langadal a sama ari. degi sidar enn fyrr segir¹³⁾.

274.

19. Júní 1494.

á Hólum.

VITNISBURÐR Gottskálks prests Nikulássonar, að hann hafi útvegað landsvistarbréf fyrir Jón Ásgeirsson 1492 um víg Guðmundar Þorsteinssonar, þó að hann gæti ekki náð því fyrir forfalla sakir.

AM. Fasc. XXXII, 18, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. Á bréfinu er ugglaustr eiginhönd Gottskálks biskups. — Apogr. 3359.

¹⁾ b; giort a. ²⁾ „al. Jón“, JPét. (eptir b). ³⁾ virdingar b. ⁴⁾ — dottur b. ⁵⁾ þeim b. ⁶⁾ fardögum[!] b. ⁷⁾ b. v. b og JP. ⁸⁾ sl. b. ⁹⁾ b. v. b. ¹⁰⁾ b. v. b. ¹¹⁾ greindur b. ¹²⁾ —madur b. ¹³⁾ [b. v. með hendi JPét. í a eptir b.

Jnsigle gottsk(alks) þa er hann var prestr¹⁾

Þat giorer eig²⁾ gotskalk prestur niculasson godum monnum kunnigt med þessu minú brefui at ek liet sækia til kongzinss canceler i oslo landzuistarbref ionss asgeirssonar firir þat manslag er hann oforsynio i hel slo gudmund þorsteinsson gud hanss sal nade og suo vissi ek sannliga at þat fyrgreintt landzuistarbref var vtgefuit og komit til stafangurss a voret epter paska þa er lidit var fra hingatburd vorss herra iesv christi Medxc og tuo ar þo at ek firir forfalla saker kunne þui ecki na þa ek hingat for. voru þar og epter fleire peningar er mer til heyrdú med þui sama brefui en firir miog bradan atbúrd matti ek annat huort peningana og brefit epter lata elligar skipssinss missa. Og til sannenda hier vm heinger ek mitt jncigle firir þetta vitnisburdabref er skrifat var a holum j hialtadal fimtúdag-en nestan firir jonssmessu baptiste a sumarit tueimur arum sidar en fyr seiger.

275. 28. Júní 1494. í Ási í Kelduhverfi.

VITNISBURÐR sex manna um rekamörk og landamerki millum Áss og Kelduness í Kelduhverfi eptir skrám og máldögum frá 13. og 14. öld.

Eptir pappírsafskript frá c. 1640 kominni til mín ²⁴/₆ 1896 frá séra Arnljóti Ólafssyni á Sauðanesi. — MSteph. 27. 4to. bls. 512—514, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730.

Vitnisburdur vm landamerki millum aass og kiellduness³⁾.

Þad Giorum vier Brodde Sygurdzson. Stulle Sygurdzson. Eyulfur Þornalldzson. Þorleijfur Jonsson. Gunnlögur Jonzsson og Olafur Halluardzsson Godum Monnvm vitañligt med þessu vorv opnv Brefi ad vier hofum opttliga

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi séra Gottskálks í Glaumbæ. ²⁾ Svo. ³⁾ 27.

heyrtt yfirlesid registrum og maldaga kirkivnnar j Ase. huor er giorst hafdi nv meir enn fyrir nijutiju Ara. epter fyrirsögn̄ tueggia formanna heilagrar holakirkiu so latandi ad kirkiañ j Ase j Kiellduhuðrfi a allañ Reka a sandi vt puilijkañ sem ad fornvm landzmerkivm hefur filgtt. Enn vier vitum¹⁾ fyrir fvll sanninde ad Askirkiv reki hefur verid hafdur og halldinn atölvlaust j millum Kiellduness landz merkiss og Skoga landz merkiss. ad so tilgreindv eptir Brefum og maldogum.

J fyrstu eptir giord Þorvardz Þorarinzsonar²⁾ og Jonz logmannz³⁾ j millvm Wigfuss j kielldunese og Helga j Ase. ad kiellduness skyldi eiga sionhending vr mel þeim er vt er fra fliotzdalzgarde og helldur vestañ. og vpp j Midhoolz hws. Og vt vr melnvm Riettsyni j sio. Enn j millvm skoga landzmerkis og Ass kirkiv Reka. Riettsyni vr sio nyagardur. er nv erv kalladar þufur. j Jökulza. vid Jlijfsfialle.

Medkiennunst vid Greindir menn Broddi og Stulle. ad vid vitum fyrir fulla wissv ad Asskirkiv Reki hefur verid hafdur og halldinn j millum þessara greindra landamerkia meir en fimtíjv vetur atolulaust. so vid vitum. So og vitum vid sagdir menn Eyulfur og Þorleifur ad kirkivnnar Reki j Ase hefur verid hafdur og halldinn j milli opttnefndra landamerkia meir enn halfañ fiorda tvg vetra. Somuleidiss vitum vid firr sagder menn Gunnlogur oc Olafur ad tittnefndur kirkiv Reke j Ase j kielldubuoefe hefur verid hafdur og halldinn jtolulaust meir enn xxx vetra. j millum opttnefndra landamerkia. skoga og kiellduness.

Hier til hofvm vier heyrtt so felldañ maldaga. ad Helgi prestur Þorkelzson. Þorleifur Ögmundzson og Siguatur Sijmonarson handlogdu eid vm fyrir sijra Bòduare Þorsteinzsyne⁴⁾. ad Hallsteinn Bondi j Kielldunese oc Wigfus sonur hañz sagdi það. ad ei være Kiellduness Reki leingra austur enn ad melþwfu þeirre er hualbein stendur j og þa var fluttur hualvr litlv avstar.

¹⁾ vitnum 27; ²⁾ d. 1296; ³⁾ Jón gelgja Einarsson, d. 1306. ⁴⁾ d. 1375.

Þessi somv landamerki sagdi Vermundur Biarnason a deyanda deige. er att hafdi kiellduness og Landamerki. ad hiaverañdi Helga preste. Olafe spiota og Þorsteini hrada. Wife Þorleifssyni. þadañ Riettsyni j Midhoolz hws.

Og til sanninda hier vm setivm vier firrnefndir menn vor jnnsigle fyrir þetta vitnissburdar Brefskrif ad j greindum stad Ase langardaginn næsta eptir Jonznesso Baptiste. Anno Domini M cd. xc iiij.

276.

29. Júní 1494.

á Skinnastöðum.

ÞÓRA Guðmundsdóttir samþykkir sölu Jóns Eyjólfssonar á jörðunni Guðmundarlóni til Hóladómkirkju.

AM. Apogr. 3772, með hendi Páls Hákonarsonar.

Bref um Guðmundarlón á Langanese.

Ollum mönnum þeim sem þetta Brief síð edur heyra senda Oddur prestur Guðmundsson. Þorgils Guttormsson. Hiallte Steinmodsson leikmenn. Guds kvediu og sijna. kunnugt giðrande. ad þar voruñ vier j hið. sðum og heyrdum á handaband þeirra sijra Halls Arnasonar. er þá hafde vñbod heilagrar Holakyrkiu. og Þoru guðmundardottur. ad so fyrer skildu. ad greind Þora samþyckte fyrer sig og sijna Erfingia þad sama kaup statt og stödugt. og á allañ mätta obrygdiligt. sem Jon Eyulfsson. Bonde hennar. hafde sellt jördina Guðmundarlón. er liggur i Saudanesþingum heilagre Holakyrcki til fullrar eignar. svo framarluga sem fyrr greind Þora mätte þad fremst med lögum giðra. Og til sanninda hier um setta eg fyrr nefndur Hallur prestur Arnason mitt Jnsigle. med þessara manna Jnsiglum fyrer þetta Bref. Skrifad á Skinnastaudum i Auxarfirde á Tveggia postula messu Petri og Pauli. Anno Domini M^o cccc^o xc^o. qvarto.

277. 29. Júní 1494. á Grund í Svarfaðardal.

HRAFN Halldórsson gefr Finnboga Jónssyni með sér í prófentu fjóra tigi hundraða og þar til hálfu jörðina Barð í Fljótum.

Skjalabók í Landskjalasafni 94. 4to. bl. 19a með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Bref er Hrafn gaf Bard með sier j prowentu.

Það giorum vier Oddur Arnason. Jou Jonson. Hallur Þorvalldsson godum monnum viturliggt með þessu woru opnu (brefi) að þa lidit var fra hingatburd vors herra Jesu christi M iij^c lxxxx og iij Aar æ Grund j Suarfadardal æ pietursmesso og pals vm sumarit vorum vier j hia saum og heyrðum æ ord og handa Band þessara manna Finnboga Jonssonar af einni alfu enn Rafns Halldorssonar af annare ad suo firir skildu ad fyrnefndur Hrafn Halldorsson gaf adur nefndum finnboga Jonssyni j proventu með sier fiorutigi hundrut er hann reiknade j modur Arf sinn j mots vid Brædur sijnar¹) epter Helgu einarsdottur modur þeirra og þar til halfa Jord Bard j fliotum er fader hañs gaf honum. með ollum þeim gognum og giædum er greindre Jordu hefur fylgtt ad fornu og nyiu og hann vard fremst eigande ad ordinn. Enn hier j mot skillde optnefndur Hrafn sier æfnliggt framfæri mat og klæde og þionustu. Og til sanninda hier vñ setium vier vor jncigle etcetera.

278.

1. Júlí 1494.

á Þingvelli.

DAGSBREÐ Pétrs Trúlssonar hirðstjóra og höfuðsmanns yfir alt Ísland, þar sem hann gefr Páli Jónssyni „frið og félegan dag“ „svo leingi hann kemr til míns herra kongsins náða“, en Páll hafði ófyrirsynju í hel slegið Böðvar Loptsson.

¹) Svo.

AM. Fasc. XXXII, 19, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir. Afskript af þessu bréfi eptir transskr. frá 7. Júlí 1494 er í Landsbókasafni 789. 4to. (JP.) frá c. 1620.

dagxbreff ppalls jonssonar af fouita vtgeffid¹)

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra heilsar eg petur trúlson hirdstjore og höfudzman yfer allt jsland vpp a míns herra kongsins vegna kærliga med guds quediu og minne. vil eg ydr ollum viturligt giora at eg hefi j heidr wid gvd [og godra mana bæna stad²) gefit pale jon-syne er bauduar loftson óforsynio j hel sló frid og feeligligan dag vppa míns herra kongsins vegna firir mer og ollum minvm ráðum suo leinge hann kemur til míns herra kongsins nada. enn borgi sig sialfur fyrir erfingium hins dauda. Og til sannennda hier vm set eg mitt jncigle fyrir þetta dagbref er skrifat var á þingvella þridiudagin næsta epter petri et pavli. úrum epter guds burd þusund fiögur hundrud niutiger og fiogur ar.

279.

1. Júlí 1494.

á Þingvelli.

TYLFETARDÓMR útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jóns-syni um víglýsing Páls Jónssonar, er ófyrirsynju hafði í hel slegið Böðvar Loftsson.

Landsbókasafn 789. 4to. bls. 377—378 skr. c. 1620 (JP.) eptir transskripti frá 7. Júlí 1494. — Ny kgl. saml. 1945. 4to. bl. 48a með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (lakari afskript).

Domur vīm wijglýsing palls Jonssonar.

Aullum monnum þeim sem þetta Breff sið edur Heyra sendum vær Einar Oddsson. Gunnlogur Þorkielsson. Einar Brannðsson. Jngemundur finnsson. Jon Asgrijnsson. Jon Hrafnsson. Sniolffur Brannðsson³). Gudmundur Hraffnsson. Tumas Jonsson. Jon Þorgeirsson. Sigurdur Jvarsson. Jon

¹) Utan á bréfinu með hendi svipaðri Eggerts Hannessonar. ²) [Svo ekki: fyrir g. m. b. s. ³) Hrafnsson 1945 (rangt).

Arnason kvediu Gudz og vora kunnugtt giörande med þessu voru öpnu brefe [a manudaginn næsta eptter Petrum et Paulum þa lided var fra hijngadburd vorss herra Jesu Christi 1494¹⁾] aar a almennilegu auxararþijngi vorum vier j dömm nefnder af ærlegum manne fimboga Jonssyne logmanne nordan og vestan á Jslannde. ad skoda og ransaka og dæma vīm þa vijglysiñg er pall Jonsson hafde lyst. ad hann hefði ofyrirsyniu i hel sleiged Bodvar Lopttsson. Nu saker þess ad grejndur pall Jonsson hafde lyst effter Bokarinnar orduīm og adurgreind vijglysiñg var þar framboriñ fyrir oss og svariñ af tvejmur skilvijsum vottuīm. Og þui dæmdum vier fyrrgreinder (domsmenn) adur nefnda vijglysiñg löglega med aullum sijnum grejnum og Articulis. Og opttnefndañ Pål Jonsson ad lögum lyst hafa.

Ög thil sanninda hier vīm settum vær fyrrneffnder dömmsmenn vor junsigle fyrir þetta domss Breff er skrifad var á Þijngvulle deige sijdar enn fyrr seiger.

280.

7. Júlí 1494.

í Ljá(r)skógum.

TRANSSKRIFTABRÉF af skjölum um víg Bödvars Loptssonar.

Landsbókasafn 789. 4to. bls. 380, skr. c. 1620—1630. Dómabók úr safni Jóns háyfirðomara Péturssonar.

[Hér kemr:

- 1) Hjarðarholtsdómr frá [21. Apr.] 1494, Nr. 272 í þessu bindi;
- 2) Alþingisdómr frá 1. Júlí 1494, Nr. 279 í þessu bindi;
- 3) Bréf Péturs Trúllssonar frá 1. Júlí 1494, Nr. 280 í þessu bindi].

Þad giorum wier Arnór finsson. Helge Sigurdsson. Halldor Biarnason og Þorleijffur aurnolffsson godum monnum viturlegtt med þessu voru öpnu Breffe ad vær medkiennunst ad vær hofum sied og yfferlesed og heyrddt yfferlesin

¹⁾ [að Anno Christi m. cccc. xc. og iiij, 1945; dagsetning hér er 30. Júní.

opin breff med heilum oskoddudum hǫngande Jnnsiglum. suo latannde ord fyrer ord sem hier fyrer skriffad stǫr. Og thil sanninda hier vǫm setium vær fyrrgreinder menn vortt jnnsigle fyrer þetta Breff. Skriffad i Liðskógum j laxárdal j hiardarholltts kirkiu sokn. Manudaginn næstañ effter visitationem 1494 ǫr.

281. 10, Augúst 1494. á Brekku í Hvoldal.

ANDRÉS Guðmundsson stadfestir þá gjöf sína, er hann gaf kirkjunni undir Felli í Kollafirði sex manna iferð í Saurbæjarfjörú.

AM. Apogr. 2361. „Ex originali perquam lacero. Origiallenn sem þetta gjafabref Andress guðmundssonar er epter skrifad kom til min ad læne fra Einare Einarssyne, eigarmanne Fellz i Kollafirde. Var hann ædilasenn, og fuenn ur honum stor stycki, so sem af þessarre utskrift siã mä, allt þad hier er understrikad¹⁾ var þar annadhvert öldungis burtu, eda af fua olæst orded, er þad so til sett af einni saman gätu, enn eingre fullre vissu. Do mun þad nærre riettu vera. og ad visu voru eydurnar i originalnum hverki stærri nie smærre enn so sem fyrer þeim innsettu ordunum. Sömuleidis sambioda þær 4 audu linur sem hier eru þeim lacunis. sem i þeim stödum i originalnum voru. og eg eigi gat tilgieted hvad vered munde hafa. Þetta er ad skilia epter proportione skriftarinnar þar og hier, hvad eg accuraté nidur sett hefe, so ad þad bregdst eigi, ad ef menn feinge þad sem i þessum stödum nu ur originalnum burtu er, þá munde þad just fylla þessar lacunas hier, þegar med eins storre og gisenne skrift skrifad være, sem hitt annad hier er“.

(AM.)

[Stadfestin]g andress gud[mundzson]ar fyrer Saurbæiar [fioru] utgefin anno domini M. cd. lxxxx oc iiij²⁾.

Þat giore eg andress Gudmundzson .godum monnum [kunnigt med þessu minu opnu brefi at eg hefi] gefit kirkiu hins heilaga olafs kongs vn[der felle i Kollafirde vj. manna iferd j Saurbæiar]³⁾ fioru til reyzlu i þeim helminge sem .

¹⁾ Hér í útgáfunni í hornklofum. ²⁾ Þetta stóð utan á bréfinu. ³⁾ Sbr. gjafabréf Andrés frá 2. Dec. 1481 og Gíslamáldaga.

. greind kirkia æf-
 luga eignazt þessara
 . . . æfinligrar eignar. Og til sanninda hier um se[t eg
 m]itt [insigli] fyrir [þetta bref skrifat a ned]re¹⁾ brecku i
 hvoldal sunnudag næsta fyrir ass[umptionem] sancte [marie
 virginis] þa er lidit var fra hingatburd vor[s herra jehsu
 kristi] þushund[rat fiogr hundrut] niutiger og fiogr ár.

282. 10. August 1494. á Neðri Brekku.

VITNISBURÐR séra Jóns Kolbeinssonar um selstöðu og beit
 frá Þykkvaskógi í Skógsmúla í Þverdal og um önnur ítök
 Þykkvaskógs.

AM. Apogr. Nr. 5793e, eptir transskripti á skinni frá 8. Apríl 1588
 (sjá Dipl. Isl. V, Nr. 512).

Það giore eg síjra jon prestur kolbeinsson godum monn-
 um kunnigt med þessv minu opnu brefi ad ec medkennvnt
 ad ec hefi verid heimilisfastur j breidafiardardolum einn vet-
 ur og xxxx. oc hefi ec alldre anad heyrnt ne vitad. enn
 þeir sem þyckua skog hafa att edr býgtt edr þeir sem þar
 hafa buid. ad þeir hafa haft oc sier eignad og gardinvm
 æfinnliga selstodu j skogsmula j þuerdal fram frá kolldu-
 kinn og hier med hafi þeir beitt og beita latid aullum sij-
 um peningum. hestum og hrossum og ollum sijnum gell-
 fienadi. þeir sem j skogie hafa bvid bædi firir selfaur og
 epter allt framan til veturs og hefur eingin ad fvndit oc
 all dri hefi eg þar heyrnt tvimæli a. ad nockr man ætti þar
 nockud jtak j þetta takmark. halfann þuerdal. suo og hefi
 eg alldreigi heyrnt ad nockr man ætti neitt jtac j þyckva-
 skogs jord eigi beit oc einginn jtok aunnur. hefi ec og all dri
 anad heyrnt allan þennan fyrr greindan tima sem ec hefe
 verid j breidafiardardolum enn þyckuiskogur ætti landeign

¹⁾ eða: ef]re.

alla nedan med vatni vpp ad prestagile og suo hatt vpp a halsin sem vatnvm(!) draga nordur ad votnvnv(m). vorv þessir vottar og vitnismenn hia sau og heyrdur a er eg handfesti Gudmvmndi andressyne þennann vitnisburd. jon vigfusson og Eigill jonsson. og hier epter vil ec sveria ef þvrfa þicker. Og til meire stadfestu og saninda hier vm setta ec mitt jnsigli firir þetta vitnisburdar bref er skrifad var a nedri breku j saurbæ j huolskirkiu soknn svnudæg-in næstann fyrir mariumesso enu fyrre vm svmarid arvm epter Gudz burd þvsvnd. cccc. niutiger og iiij. ar.

283.

27. August 1494.

á Reynistað.

VITNISBURÐAR fjögurra manna, að Benedikt Magnússon hafi afhent Þorvaldi Jónssyni jörðina Vík í Reynistaðarþingum í umboði Ingibjargar dóttur Þorvalds, en konu Benedikts, í mála hennar.

AM. Apogr. 5657. „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er ä kälfskinn med einu Jnnsigle ad mestu o-brotnu, tveimur brotnum og einum lausum þveing. ä Jnnsiglunum er eckert notatu dignum, nema kaleiks mynd ä Sr. Hallkels Jnsigle j midiu“.

Þat giorum uier hallkell prestr gudmundzson. þorsteinn ormsson. jon hrolfsson ok arnor biorsson godum monnum kunnigt med þessu uoro opno brefi ath uier uorum þar j hia saum ok heyrdum upp æ j vijk j skagafirdi æ miduikudaginn næstan firir mariumesso¹⁾ sijdari ath benedikt magnusson afhenti þorualldi jonsyni jordina vijk j skagafirdi er ligger j reynenestadar kirkiu sokn j umbodi jngibiargar dottr sinnar eigenkono benediktz i sinn mala efter sem þar þad bref wtuijsar sem þar er vm giort. gengu þeir ath enum

¹⁾ Þ. e. 3. Sept.

sydra utidyrastafnum ok hielldu þar æ sýnum hondum bad-
er greindr benedikt er jordiña afhenti ok nefndr þorualldr
er jordin var afhent og sagdiz benedikt þa eun endrnya þenna
giorning j annat sinn.

Ok til sanninda hier vm settum uier fyrnefnder menn
uor incigli firir þetta uitnisburðarþref er skrifad uar æ stad
i reynenesi miduikudaginn firir decollacio johannis baptiste
arvm efter guds burd 00 cd lxxxx ok. iiij. ar.

284.

14. September 1494. á Eyjólfstöðum.

6. Júní 1500.

á Skriðu.

VITNISBURÐR, að Þorvaldr Sigurðsson hafi gefið jörðina hálfu
Skriðu í Breiðdal klaustrinu á Skriðu í Fljótsdal til æfin-
legrar eignar.

AM. Fasc. XXXIV, 24, frumrit á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu.
— Apogr. 2879.

Bref vm halfa skridv j Briddal¹⁾.

Þat giore eig kodran jonsson godum monnum kunnukt
med þessu minu opnu brefui þa er lidit var fra hingatburd
vors herra ihesu christi þusund cd xc og iiij ar at eig
heyrdi lysing þorvaldz heitenz sigurdzsonar sem gud hanz
saal nade a eyólfstaudum a uollum sunnudagen næsta eft-
er mariumessu seinne at hann gaf iordena skridu er lig-
ur j breiddal j heydala kirkiu sokn halfua til klausturzens
a skridu gude almattigum junfru marie til ævinlegrar eign-
ar en klaustursens formonnum til frials forrædis med aull-
um þeim gognum og gædum sem greindre iordu fylger og
fylgt hefer at fornu og nyu og hann vard fremst eigande
at. og til saninda hier vm setta eig mitt insigle fyrir þetta
vitnisburðarþref er skrifuat var a klaustrenu a skridu laug-
ardaginn næsta fyrir huitasunnu sex arum sidar en fyr
seger.

¹⁾ Svo, utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

285. 20. September 1494. á Ási í Öxarfirði.

FINNBOGI Jónsson festir Málfríði Torfadóttur sér til eigin konu.

AM. Apogr. 3699 „Ex originali komnum úr þingeyjar syslu. [frá Magnúsi Einarssyni 170.. Hann frá mag. Birni 1707; í fyrstu frá séra Skúla Þorlákssyni, bætir Jón Sigurðsson við]. Þessa brefs original fin eg nú (1727) hverge. Eg man glögt, að hann var lasenn miög. grunar mig hann mune forgeinginn vera. Fyrir þessu brefi hafa vered. 3. inn-sigle, sem nu eru öll burt sliten, og þveingerner alleina epter“. (AM.). Árni ritar langt mál um þetta bréf: „Hvernig ä þessu heim að koma. Anno 1467. ä Ökrum i Skagafirði gipti Kristin Þorsteinsdotter Malfride Torfadottur, dottur sina, Finnboga Jonssyne, consentiente virgine. Ante annum 1500. atte Finnboge (logmadr) vaxna dottur, gudride, sem oefad hefur vered Malfridardotter. Nu 1494. fester Finnbogi fyrst Malfride Torfadottur, hafde hun vered frilla hans þangad til? Non credo. Þvi þä hefdi ecki so göfugur madur eignast dottur hans. Atti hann tvær Malfridar, eina eptir adra? De eo non constat, og einginn hefr það sagt. Eða er þetta annar finnboge? neqve id puto, þvi finnbogi lög-madur bio i Ase i Kellduhverfi sem var langfedga eign. Annars er það undarlegt¹⁾, að þeir kalla ecki finnboga *lögmann*, sem að visu var lög-madr hoc anno 1494. Kannske þetta sie einhver annar finnboge og önnur Malfridur. Ættgöfug kona var Holmfridur þorvardzdottur, kona Biorns Jonssonar, syster Margretar a Eidum, þo atti hun börn við Birni adr enn þau vigdist saman. Vide Niardvikurbref. Eins Jngveldr Helga-dotter við Þorleifi Biörnssyne“. Það er enginn efi á, að þetta sé Finnbogi lögmaðr. Afskript bréfsins er með hendi Árna.

Þat giorvm vier ion magnvsson. sigmvndr magnusson og brandr ingvarsson godum monnum viturligt med þessu voru oppnu brefi. at þa lidit var fra gvds byrd þvssund fiogr hundrud niu²⁾ tiger og fiogr ar favstudaginn n[æsta] fyrir krossmesso vm haustid³⁾ j ase i avxarfirde i kellduhverfe vor[um] vier i hia saum og havrdum⁴⁾ æ. at finbog[i] ionsson fe[st]e malfride torfadottur med handabande laugliga sier til eiginn konnv med hennar iaýrde og þeim logbogar-

¹⁾ „Ecki er það so undarlegt, þvi það finnst optar. þo mun það hellst i brefum þeim er finnbogi sialfur hefur sagt fyrir, so sem jarda-kaupsbrefum hvar hann var ä adra siduna“. (AM.) ²⁾ „Þetta niu er skýrt og læselegt, og verdur ecki i neinn mata ödrumis lesed, og allt arstaled er alskirt“ (AM.) ³⁾ Þ. e. 12. Sept. ⁴⁾ Þannig.

enar ordum sem þar til haeýra¹). og til sanenda hier vm settum vier fyr nef(n)der menn vor incigle fyrer þetta fest-ingarbref giortt i sama stad og are deige sidar en fyr seiger.

286.

2. Október 1494. á Kolbeinsstöðum.

ERLENDR bóndi Erlendsson selr klaustrinu á Helgafelli til fullrar eignar jördina Hraunholt í Hnappadal og kvittar um andvirðið.

Eptir skjalabók í Landsskjalasafni 94. 4to. bl. 131_b—32, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip bréfsins með ártali 1494 er í AM. 252 4to. bls. 47; AM. 430 4to. bls. 7; AM. Apogr. 1593.

Kaupbrief fyrir Hraunholt.

Þad giorum vier Halldor Gijslason og Hoskolldur Helgason godum monnum kunnugtt með þessu voro opnu briefe a fimtudaginn næstañ epter Michaelizmesso Anno 1494. vorum vier j hia a kolbeinzstodum sáum og heyrðum á ord og handaband þessara manna Ellendz bonda Ellendssonar og Broder Þorleifz Jonssonar er þar var j vmbodi Halldorz abota a Helgafelli ad so firir skildu ad fyrrnefndur Ellendur selde til fullrar eignar Abota Halldore og klaustrinu jördina alla halfa Hraunholt er liggur j hnappadal j kolbeinzstada kirkjusokn jtolulause²). með ollum þeim gognum og giædum. sem greindri jördu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu. og hann vard fremst eigandi ad til æfinligrar eignar og frialz forrædiss vndan sier og sijnum Erfingium enn vnder Halldor Abota a Helgafelli. Medkiendist og Ellendur ad hann hefði fulla peninga vppborid fyrir greinda jörd af Abota Halldore. og j sama handabandi gaf Ellendur Abota Halldor kuittañ oлдungiz og akiærulauseñ fyrir sier og sijnum epterkomendum vñ fyrgreintt Jardarverd.

og til sanninda hier vñ etcetera.

¹) Þannig. ²) jtokulause, hdr.

287. 11. Október 1494. í Holti undir Eyjafjöllum.

GUÐMUNDR Árnason selr Sigmundi Jónssyni hálfá jörðina Raufafell hið ytra undir Eyjafjöllum fyrir tuttugu hundruð í fríðvirtum peningum auk gulls og silfrs, og kvittar fyrir andvirðinu.

Bibl. Bodleyana, Oxford, Collect. FMagn. 55. 4to. bls. 149—150, með hendi Guðbrands prófasts Jónssonar í Vatnsfirði (d. 1690). Rit-hætti handritsins er hér ekki haldið, því að hann er í einu merkr.

Kaupbref Guðmundar og Sigmundar.

Það giorum vier Jon prestur Jonsson. Eyiolfur Þorolfs-son og Nichulas Sigurdzson. Eyiolfur Sigurdzson og Þorarinn Brandzson godum monnum kunnugt með þessu voru opnu brefi. þæ er lidid var fra hingadburd vors herra Jesu Christi 1494 ar. laugardaginn fyrstan j vetri. æ Holhti vnder Eyiafiollum. vorum vier j hia. sæum og heyrðum æ ord og handaband þessara manna. Guðmundar Arnasonar af annare ælfu. (enn) Sigmundar Jonssonar (af annare). ad svo fyrer skilldu. ad fyrrnefndur Guðmundur Arnason selde fyrrnefndum Sigmunde Jonssyne halfa jordina Raufafell ed ytra. er liggur j Míðbæli(s) kirkiusokn. til æfinligrar eignar og frials forrædis. með ollum þeim gognum og giædum. sem greindre jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyiu. og til yztu merkia vid adrar jarder ad riettu lagaskipte. sem logbok giorer ræd fyrer. Enn þar j mot gaf greindur Sigmundur. xx. c. j ollum fridvirtum peningum fyrer utan gull og silfur. Mædkienndizt greindur Guðmundur Arnason. ad hann hefde fulla og alla peninga upp borid fyrer greinda jord og optnefndan Sigmund kvittan giort og ækiærulausan um greinda jord. hæft Raufafell. fyrer sier og ollum sinum riettum erfingium og epterkomendum. og lofode tittnefndur Guðmundur (ad) svara lagaríptingum æ nefndre jordu og þrattnefndur Sigmundur¹⁾ Jonsson skylldo hallda til laga.

Og til sannenda hier um set eg adurnefndur Guðmundur Arnason mitt jnnsigli með fyrr greindra manna jnnsigl-

¹⁾ Sigurður(!), hdr.

um fyrer þetta jarda kaups bref. er skrifad var j Holum under Eyi afiollum manudaginn næstan fyrer annunciacio Marie (are sidar enn) fyrr seger¹).

288. 20. Oktober 1494. í Hjarðarholti.

Dómr sex manna útnefndr af Henreki Henrekssyni Kolabeck um viðskipti Sturlu Þórðarsonar og Arnórs Finnssonar út af flutningi á ófærri konu, sem Þóra hét og var Tumadóttir.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to., skr. c. 1608. — AM. 211c. 4to. bls. 125—28, skr. c. 1700 (nokkuð afbakad). Sbr. Nr. 241.

Domur þeirra Stulla og Arnors um Þoru um vitni huersu full vera skyldu²).

Þad gjaurum vær sigurdur dadason. Gudmundur finnzson. Ormur jllugason. Colbeinn Jonsson. Jllugi Jonsson og pall Þorsteinsson³). Godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi. ad þa er lidit nar fra hingadburd vors herra Jhesu christi 0° cccc ix tigr og iiij ar a manudæginn eptir Calixtusmessu j hiardarholli j Laxardal á þingstad Riettum vorum vier i dom nefndir af uel Bornum manni Hinrek Hinrekssyni kolabeck⁴). ad⁵) skoda⁶) og dæma huorsu fullkomin lagavitni þad skyldi vera. sem arnor finnsson leiddi þar þa suo vier heyrðum⁷) fyrir greindum Heinrek kongs vmbodzmanni vm aull skipti þeirra Stulla Þordarsonar og fyrrnefn(d)s Arnors. og skied hafdi á manudæginn næstañ fyrir Þorlaksmessu vm sumarid adur fyrir⁸) heima j Liarskogum i Laxardal á laugheimili arnors finnssonar. Soru þessir menn er suo heita. olafur. vigfus og jon jonsson fullañ bokareid fyrir sangdum Heinrek kongs vmbodzmanni suo latandi ord eptir ord sem hier eptir stendur skrifat.

1) Þ. e. 23. Marts 1495. 2) Domur vm heimsokn til Arnors Finnssonar 211; 3) Þordarson 211. 4) Kolasech (!) 211. 5) soleidis b. v. 211 (!). 6) skilddum athuga b. v. 211. 7) og b. v. 211. 8) þ. e. 15. júlí 1494.

J fyrstu suoru þessir menn að þeir uoru þar j hia j Liaskogum i Laxardal i Hiardarhollzt kirkiu sokn á laugheimili adur greindz arnors. a manudæginn næstañ fyrir þorlaksmessu vm sumarid adur og sau ad stulli þordarson Reid heim á vollinn j Liarskogum med vj menn tyiada. og fluttu þangad þa saumu konu ofæra¹sem Þora hiet og var Tuñadottir og Arnor finnsson hafdi adur laugbodit Stulla Þordarsyni til framfæris og adur greindum stulla var dæmd þessi kona til framfæris med suarnri frændsemi þeirra. Og þa greindur Stulli Þordarson kom heim á vollinn j Liarskogum og hans menn og medfylgiarar. þa toku þeir ofan þessa adurgreinda konu af hestbaki og settu hana nidur á vollinn. Sidan dro greindur stulli Þordarson og hans menn bædi vpp sverd og hanska og kaustudu af sier sinum kapum. Gieck þa arnor finnsson heiman og hans menn vpp á vollinn. Spurdi arnor finnsson Stulla þordarson. huort hann hefði flutt þangad Þoru Tumadottur frændkonu sína. En Stulli sagði að það uæri satt. Fyrerbaud arnor þa stulla at lata hana þar eptir an doms edur laga. Baud arnor finnsson sig þú til laga uid Stulla þordarson sattsamliga vm þessa adurgreijnda konu. Sagdist Arnor skylldu uid henni taka ef dandumenn giordu það og bæta stulla sem dandimenn giordu. ef hann hefði nockud vandlaga¹) giort honum. Enn Stulli sagði þar nei j vid og sagði að hvn skyldi þar eptir vera. Fyrerbaud arnor stulla þa ad lata hana þar epter. og lysti fullri sau¹ á optskrifadañ mann Stulla Þordarson og alla hans medfylgiara. Suo framarliga sem hann mætti fremst med laugvm. Ef þeir lieti hana þar eptir. Enn Stulli suaradi þa enn og sagði. að hun skyldi þar epter vera. Gieck þa Stulli fram ad arnori med nakid suerd riett. og arnor j moti med annad nakid suerd. komu þa i med þeim högg j suodan mata. at arnor hio ecki fyrr Stulla. Budust þa menn arnors til ad standa á milli. Enn menn Stulla og medfylgiarar villdu það ecki. hlupu fram. hiuggu og stungu menn arnors. og lyste arnor þa heimsokn á Stulla Þordarson. og hans med-

¹) Svo; = vanlaga.

fylgiara suo framarliga sem hann mætti fremst med laugum. Stakk stulli Þordarson arnor j andlitid med suerdi. suo hann feck auerka af. enn menn Stulla særdi menn arnors. hiuggu þumalfingur af Guttormi Olafssyni á hægri hendinni og veittu honum sting i handlegginn og miog suo af Joni Jonssyni fingur þann sem næstur er þumalfingri á vinstri hendinni. Lysti arnor þa fullri sauk á Stulla Þordarson og hans medfylgiara. sem fremst mætti á vera eptir laugum bædi kongdömsins vegna og sinna. Laugdu þessir menn sem soru þad j sinn eijd med. at þeir voru til þess skipadir og settir af arnori adur enn þesse þeirra vidureign var. at sia og adhyggia þeirra vidskiptum arnors og Stulla og þeirra manna. suo þeir mætti bera Arnori Riett vitni vm seirna. ef nockrer saknæmer giorningar kæme til med þeim edur þeirra mönnum og medkiendi Jon og Olafur adur skrifadir ad þeir hiuggu huorki nie stungu nie slogu Stulla Þordarson nie hans menn. og ecki vont giordu þeir þeim og j aunguan styrk voru þeir med arnori. til þess ad Stulli Þordarson og hans menn væri þa nockri skaumm nær. Edur lifi sijnu ad fjrr. og aunguan hlut giordu þeir þar ad annan enn þeir voru hia sau á þessa þeirra fyrrskrifada vidureign. Til þess ad bera þar vm Riett vitni og satt sem þeir voru tilskipadir af arnori adur. og þad suoru nu er hier fyrr skrifad stendur. Jtem laugdu þessir menn þad og j sinn eid ad arnor flutti ecki þessa adurgreinda konu Þoru Tumadottur á Stulla Þordarson fyrr enn hun var dæmd á hann adur sem domur þar um gior vtuisar.

Nu af þui vær vissum. ad þessir adurgreindir menn sem soru Jon og Olafur voru valinkunnir menn og ad aungum liuguitnum edur skrokuottum Reyndir. þess annars ad þeir skirdu sig med eiji fyrer allt sakferli vid Stulla og hans menn sem fyrr greinir. Þad þridia at þeir uoru til þess skipadir og nefndir af Arnori ad bera hier vm Riett vitni og satt vm þad sem til kiæmi med þessum adurgreindum monnum arnori og Stulla og þeirra monnum j ordum edur verkum sem þeir nu giordu og soru eptir. Þess fiorda ad laugin avijsa suo ad þau vitni sem bera vm

deilld manna. og suo ef vitnad er vndir menn. þa skal ecki anduitni j moti koma. þui fyrer þessar greinir. dæmdum vier adurgreindir domsmenn þetta lauglaga vitni sem þessir optgreindir menu soru. og ad laugum borid vera og ecki anduitni j moti koma mega þessum þeirra Eijdi og vitnis burdi. suo sem hier fyrr skrifad stendur. Jtem lysti greindur hinrik kongs vmbodzmenn þui þar fyrer oss ad hann hefdi sent optskrifudum Stulla bod og bref til ad koma á þetta þing til andsuars vid arnor finnsson. vm þessi þeirra malaferli. Enn Stulli kom ecki og einginn hans vmbodzmatur.

Og til sanninda hier vm setti fyrskrifadur heinbeck kolabeck kongs vmbodzmatur sagdrar syslu sitt jnnsigli med vorum adurskrifadra domsmanna jnnsiglum fyrer þetta domsbref. er skrifad var j liarskogum j laxardal j hiardarhollts kirkiu sokn á sama ari deigi sidar enn fyrr seigir.

289. 25. Nóvember 1494. á Grund í Eyjafirði.

ÞRÚÐR Benediktsdóttir selr Finnboga lögmanni Jónssyni jörðina Vík í Reynistaðarþingum með þeim atríðisorðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXII, 16, frumrit á skinni, og eru bæði innsiglin fyrir bréfinu. — Apogr. 3358.

Bref vm uijk¹⁾.

Þat giorum uit sigmundr magnusson og illhugi heimramsson²⁾ godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þa lidit uar fra guds burd þushund fiogr hundrud niutiger og fiogr ár. á laugum j reykiadal a clemens messudag³⁾ uoro uit i hia saum og heyrðum á at þrvdr benedictz-dotter fieck ok selde finboga jonssýne laugmanni med handabande til fullrar eignar jordena alla uik er liggur j reynines stadar kirkiu sokn j skagafirde er hun reiknade sier

¹⁾ Utan á bréfinu með allgamalli hendi. ²⁾ heimräsön, frbr. ³⁾ D. e. 23. Nóv.

hafa fallid til arfs eftir benedict magnusson faudr sinn edr huort þat kynne uerda meire hlutur edr minne at sagdre Þrudi þeri til arfs edr lausnar i greindri iordu uik þa skyllði nefndr finbogi þat eignazst og til sin leysa en giallda henne adra jafnmikla peninga j faustu og lausu fyrir optnefnda iord uik. Og til sannenda hier um settu uid fyrnefnder menn ockur incigli fyrir þetta iardarkaupsbref giort a grund j eýiafirde in festo beate katerine uirginis a sama ari sem fyr seiger.

290.

26. December 1494.

á Skarði.

SAMNINGR Orms Bjarnasonar og Solveigar Björnsdóttur um peninga meðferð Ólafar Loptsdóttur vegna Sophíu systur sinnar.

Kriegers safu 2. 4to. bls. 218—224 með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Giörningsbref Orms Biarnarsonar¹⁾ og Solveigar Biörnsdóttur um peninga meðferð

Ólafar loptsdóttur vegna sinnar

systur Sophíu.

Þad giöri eg Ormur Biarnarson¹⁾ góðum monnum viturlegt með þessu mijnu opnu brefi ad eg meðkennunst. at eg hefir i heidur. hiartalega ást og brodurlega dýgd með hustru Solveigu Biörnsdóttur systur mijna ordid um eins og samþyckur um þann áskilnad. reikningskap og peninga meðferð sem at þær agreindi hustru Ólöfu Loptzdóttur og Sophíu Loptsdóttur mædur ockar. sem Gud þeirra sállir hafi. j hveriu þad hefer verid vid þann arf og peninga sem þessum greindum syskinum fiell til arfz og eignar eptir fôdur sinn og móður og hustru Ólöf hafdi til umbodz vegna systur sinnar sagdrar Sophíu. og hun þottist eij fulla hlut af greindu gotzi og peningum uppborid (hafa). sem var j

¹⁾ Ormr var sonr Bjarna Ívarssonar (jungkæra Vigfússonar Hólms) og Sophíu Loptsdóttur.

lausagotzi. jörðum og odrum gripum. j hveriu æm hellst kann nefnast. og mier hefir nu til eignar fallid. hefe eg því nu þennañ þeirra allañ ðskilnad. misdeiling með ðnefndri ðgreiningu afmáð og nidursleigid j svo máta. ad eg fyrnefndur Ormur Biarnason¹⁾ gef og (gjøre) Solveigu Biörnsdottur. hennar börn og Barnabörn. erfing(i)a ðlldungis kvitta og ðkiærulausa fyrir mier og ðllum ðdrum mijnum Erfingium. eptirkomendum lögligum um fyr sagda peninga og arf. kvika. dauda. fasta. lausa. frijda sem ofrijda j hveriu hellst þeir hafa verit eða nefnast kunna með ðvöxtum. jnnstæðum. ðbata edur alögum og ðllum ðdrum olögligum meðferðum sem upp ð greindt götz hefir mátt falla skieedur skjekast og hustru Olöfu bar at svara. Svo og medkennunst eg. at eg hefir fulla peninga. sæmd og nægelse upp borid af ðdurgreindri Solveigu Biörnsdottur systur minne fyrir ðdurnefndañ feskacka og askilnad svo mier vel þeckist og ðnægir vegna sijn og ann(a)ra arfa hustru Olöfar. undir svo fellda grein. ad ef svo kann skie adrer verdi arfar sagdrar Solveigar Biörnsdottur enn börn hennar sem reiknast nu hennar skilgetner Erfingiar og beri under adra menn gotz og peningar þad sem hustru Olöf ðtti. þa skal eij meiri partur kvittur ðdur sagdrar ðkiæru helldur enn²⁾ svo mic(id) sem hustru Solveig(u) bar ad suara vegna móður sinnar og Einars Biörns-sonar broður hennar. Svo ei sijdur hefi eg lofad greindri Solveigu Biörnsdottur systur minne ad vera henni j hiðlp og styrk. slijskañ sem eg kann best af stad koma. og sierdeilis hennar börnum ef Gud vill svo skjekka edur skipta þau þyrfti minnar hialpar edur tillagna nockurn tijma vid. For þessi greindur giorningur fram. fluttist og fullgiordist milli ockar greindra manna Solveigar og mijn. og med handabande j litlustofunni á Skardi á Skardzströnd ij. dag j Jöllum. þessum monnum nærveröndum. ðsiðöndum og heyrundum. Joni Oddssyni. Halldori Þorgeirssyni. Ormi Sigurds-syni. Kiartani Jonssyni. Ara Helgasyni. Þorkatli Ormssyni og Joni Sigmundssyni. hverier til styrkingar. meijri audsyingar og sannrar medkieningar og sanns vitnisburdar hier

1) Svo hér. 2) b. v.; vantar í hdr.

um settu sijn Jnnsigli med mijnu Jnsigli fyrir þetta kvittunarbref er giórt var i sama stad. dag og tijma sem fyr seigir. þá er lidid var fra holldgan og hingadburd vors herra Jesu Christi þusund iiij. hundrud. ix. tyger og iiij. árr¹).

291.

1494.

SKRÁ er Stephán biskup Jónsson lét gera um eign Kirkjubæjarklaustrs á Síðu í silfri.

AM. 263. Fol. bls. 87, skr. 1598.

Anno domini M. (c)ð. xc. iiij. reiknadizt suo mikid silfur kirkivbæiarklavsturs sem hier seiger.

Jn primis. ein stor skal. oc iiij smærre skaler.

ein spýra med loki oc onnur loklaus.

ejtt stort stavp med loki.

var þetta allttsaman a vigtt xv merkur.

Jtem eitt glodarker med sylfur ad auk oc ij skurn med silfurstettvm oc bvingi ofan vm. eitt horn med klom silfvruid. oc silfurkross med knutafesti er vo xvj avra.

Jtem iiij fingurgull oc hid fimtta er biskup stephan fieck systur halldorv ad bera j stadin þess fingurgullz er hann hafdi j burttv med sier því þat var brákad.

292.

[1494].

TESTAMENTISBRÉF Páls Brandssonar á Möðruvöllum.

AM. Fasc. LXIV, 27, frumritið á skinni, sem aldrei hefir verið inn-siglað. — AM. Apogr. 1507 (eptir frumritinu). Páll Brandsson mun hafa dáíð í drepsóttinni haustið 1494. (Sbr. Spjaldhagadóm 19. Júní 1495. Nr. 315).

¹) D. e. = 1494, því í þessu bréfi er árið reiknað frá Jólum. Sólveig Björnsdóttir var dáin á Jólum að bókmáli 1495; hún gerði testament sitt 17. Jan. 1495, en 28. Marts 1495 fréttir Björn Guðnason lát hennar vestr í Vatnsfjörð.

Testamentisbrief Páls heitins Brandsonar¹⁾.

Jn nomine Domini amen.

Giorer eg þall brandzson heill at nite og samuizku en þo nockut krankur j likama. Sua fallit mitt testamentum gudi allz(valldanda) til lofs og dyrdar og hans blezadri modr jungfru sancte marie og aullum guds helgum monnum til sæmdar og uirdingar enn mier syndugum manni til syndalausnar og saluhialpar og öllum þeim sem gud lofar at sia aulmausa þiggiz firir.

Jn primis jatar ec mic gudi skylldugañ. gef ec mig og mina sal j ualld og uernd skapara mins og lausnara herra ihesu christi og j skiol og myskunar fadm heilagrar kirkiu og arnadar orda jungfru sancte Marie og hins bleszada Martini erchibiskups sancte thome archiepiscopi sancte nichulai og sancte johannis holabiskups. Sancte petri og pauli og hinne blezudu barbaru. goda gudmundar biskups og allra guds heilagra manna og meya. kys eg likama minum legstath ad kirkiu hins blezada Martini heima a Mondruuöllum j eyiafirdi nærr jngibiorgu minne.

Jn primis gefur ec austur til helga blod þess(ar) iij iarder ketilstadi a uöllum. kollstadi. Mynes. og þar med eitt kristz likneski med þui sem honum fylger er þat eitt gullnisti og fingrgull og ij pipur forgylltar med laufum. villda ec ath ketilstöðum fylgdi. x. kugilldi. v. kyr og. v. asandar kugilldi oc at liotur hefddi²⁾ framfæri sitt a peningunum. skal þar leggiaz til. xx. hundrut j audrum jordum og þar med eitt glodarker og læt ec hundrat hundrada.

eida kirkiu. xx. hundrut og þar lugt af. vj. hundrut. skipa eg kirkiunne. vi. hundrada jord rima og þar til. ix. hundrut j þarfligum penningum.

Er (e)c og skylldugr erfingium jons heitins gudmunzsonar peninga. uorv þat xv hundrut og uillda ec giarna at allar minar skullder lyckettizt.

Sua ueit ec at eg er minum kirkium micils skylldugur en eg ueit ei huad epter lifer peninga þo at nu siev noger

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld, og aptr nær orðrétt með enn annari hendi. 2) Svo.

til. verður þar þó mest æ kirkiuna æ hofi þui at uier höfum hana lei(n)gst halldit frændur. þui skipa eg henne iordina þrastastaddi¹⁾ firir fimtigi hundrada til æuinligrar eignar og jordina suinaollu firir xx hundrut. skulu erfingiarnar suara þui sem meira er.

hefi ec tekit med silfrastada kirkiu. xij.¹⁾ en þat sem moder (min) uar meira skyllidug kirkiune eigum uit ellendr bader ath suara. fellur þar litit j porcio ein mork edur ix aurar. eru þar sua peningar ef þeir halldazt at kirkian ma fa fulla sæmd en.

Æen¹⁾ eg ueit ei huort at kuitt er maudruualla kirkia edur ei med þui sem jngibiörg min hefer til hennar lagt. en þó skipa ec kirkiu sancte Martini martiris. xl. hundrada jord finnastadi j sauluadal.

Med kirkiunne æ einarstöðum tok ec. xv. hundrut j fridum peningum en. iij. hundrut j ofridu. en um þann reikningskap sem þar hefer fallit sidan ec feck jordina skipa eg henne halfa iordina biörg j kinn firir x hundrut og allan þann uid sagadan og osagadan sem þar er nu heim komin og allar þær fialer sem eru j flatey. er þath kirkiunne god nytsemd ef þui verdr at henne komit.

börnum jons heitins einarssonar er ec skyllidugr vm xij hundrut og halfa jördina biörg en gudride æuinligt framfæri. er hier af lugt þat sem gudridr tok at sier j flatey.

Sigmundi brandzsyne skipa eg iordina bæ j sugaǵda-firdi og halfan uatnadal.

[Þore ec valla skrifa ydur til saker þess þier hafid nockur ord firir mig feingit af ydrum husbonda enn vel þiki mier a medan hans undermenn hallda mic eigi seka enn eigi er ec skyllid modruvollum nie peningum Þorleifs ef odrum eru þeir venzlader²⁾).

1) Svo. 2) [Þetta er ritað utan á bréfið með hendi frá 16. öld, þó ekki seinast á öldinni.

293. 7. Janúar 1495. á Skinnastöðum.

NARFI Benediktsson selr síra Einari Benediktssyni hálfu jörðina Grindr á Höfðaströnd gegn kenslu og uppfæðslu á Benedikt syni Narfa, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXII, 25, frumritið á skinni. Af 4 innsiglium er eitt brákað fyrir bréfinu. — Apogr. 3363.

vm halfar grindur i hofs kirkiu sokn¹).

Þat giorum vier asgrimur hallzson. Sigvrdr sveinbiarnarson. Magnus jonsson og halldor avgmvndzson godum monnum kunnigt med þessv voru brefi at svb anno gracie M^o cd^o xc^o v^o. æ midvikvdagin næsta epter hinn þrettanda dag jola æ skinnastavdum j avxarfirdi vorvm vier hia savm og heyrðvm æ ord og handaband sira einars benedictzsonar og narfa benediktzsonar at sua firir skildv at fyrr nefndr narfi selldi adr nefndvm sira einari med handabandi til fyllrar eignar ok frials forrædis jordina halfa grindr er liggr æ havfdastrond j skagafirdi j hofs kirkiu sokn med avllum þeim gavgvvm og giæðvm. eignum og itokum sem adr greindri jordu halfri fylger og²) fylgt hefer ath fornv og nyiv og hann hafdi fremzt eigandi at ordith hver er reiknadizt. xx. hvndrvth half. hier j moti lofadi nefndr sira einar at sier at taka til lærdoms og uppfædis benedict son tiftt nefndz narfa og lata vigia hann messvdiakn. en ef avdrvm hvorum sira einari edr benedict endizt hier ei líff-dagar til þa skýlði firir sveininn. ij. hvndrut fallit hafa vpp æ hveria tolf manadi en sira einar eiga þessa somv jord sem adr. en giallda narfa sva morg hvndrvth annad hvort vpp j adra jord ellegar onnur hvndrvth frid edr fridvird sem ei hefði firir sveininn fram fallid edr sæ sem þa veri eignarmadur greindrar jardar. skýlði sira einar fullkomliga eiga þessa somv iord þo optnefndr benedict yrði fyr vigdr til diakna en þessi greind iord hefði at riettum Reikningi firir hann fram fallid. Og til sanninda hier

¹) Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²) tvískr. i frbr.

vm settvm vier fyrnefnder menn vor jncsigli firir þetta
bref skrifad j sama stad degi og ári sem fyr segir.

294.

8. Januar 1495.

í Dunhaga.

MAGNÚS Árnason selr Sturlu Magnússyni jörðina neðri
Launguhlíð í Hörgárdal, „er nú er kölluð Skriða“, fyrir
Saudá í Skagafirði og lausafé, að tilgreindum landamerkjum
og itökum.

MSteph. 27. 4to. bls. 78, Svartskiöna, með hendi Benedikts lögmanns
Þorsteinssonar, c. 1730.

Kaupbref fyrer Saudá i Sæmundarhlíð og nedre longuhlíð
i Horgardal sem nu heiter Skrida.

Það giorum vier Arnbiorn Arnason. finnur vilhialmsson
Sugurdur Jonsson. Jon vilhialmsson. Suejrn Eyreksson og
Jon Oddsson godum m önnum kunnugt með þessu voru opnu
brefe að þa lided var frá hingadburd vors herra Jesu christi
M. cccc. ix tijger og. v. ár a fimtudagenn næstann firir
geisladag j sidra dunhaga i horgardal vorum uier j hia
saum og hejrdum á ord og handaband þessara manna Stulla
Magnussonar af ejrnre alfu. enn Magnusar Arnasonar af
annare. að so firir skilldu að Stulle Magnusson selld
Magnuse Arnasyne jordena nedre launguhlíð i Horgardal
er nu er kollud Skrida og liggur i Bægissárþingum. með
ollum þeim gognum og giædum sem grejndre jordu hefur
filgt að fornu og nyu og Magnus Arnason vard framast eig-
ande að og að tilskilddum ollum skogum a stedia jordu
upp i fiáll og ofan i á ut að kidialæk og sudur i motz við
Aubreckuskog nema stedie skildd eiga elldeuid sem hon-
um þarfnadest.

rejknaðe firnefndur Magnus að jorden skrida ætte
allann giellðfiðr rekstur framman oxnadall og iij tolfedm-
inga elldetorfs i Hamars jord i Bæissarþingum.

Hier i mot gaf stulle Magnusson jordena saudá i Skaga-

firde i Borgar kirkiu sokn med ollum þeim gognum og giædum sem henne hefur filgt ad fornu og nyu og stulle vard fremst eigande ad.

Rejknade adurnefndur stulle ad jordenn saudd ætte alla Borgarey. þar i mot ætte Borg reka storvida og huala handann fra Borgarmerke og yfer ad vordum þeim fiorum sem standa nockud so firir sunnanu sauddross ad undanteknum ollum smareka jordum og landgognum og selför i Kalfardalzjord. og hier til gaf þrattnefndur Stulle tijttnefndum Magnuse. xjc. og xx er hann rejknade undir fodur hans og þar til. v. kugillde og [j halfa¹) mork silfurs.

sogdu þrasser oftnefnder menn Stulle og Magnus þingstad og halfkirkiu skilld a badum jordunum.

So skillde og huor firrgrejndra manna hallda til laga þeirre jord er keiffte enn sá suara lagariffingum er selde. Og til sannenda hier um.

295.

[fyrir 1495].

SENDIBRÉF Jóns dans Björnssonar til Páls mágs sins Jónssonar á Skarði á Skarðsströnd.

AM. Fasc. LXIV, 16, frumrit á skinni.

Ærligum dandi manni pali bonda jonssyni
er brefit sent²)

Ærligan dandi mann pal bonda jonsson heilsar ek jon biornzsson kærliga med gud ok hans modur.

þackar ek ýdur kærliga firir alla ýdar dygd ok æru er þier hafit mier synt alltid.

kungiori ek ydur at mier var sagt at þier mundut rida sudur æ landit nu j haust. þui bid ec ydur at þier giorit suo uel sem ek treysti til ydar ok sendit mier ydart opit bref til þess at giora vm mal ockur ketils þui þath umbodit er nu uti er þier gafut mier fyrri enn ecki at

¹) [Svo hdr. ²) Utanáskript bréfsins.

giort at malinu. uillda ek mega taka eidana eda lata taka. vil ek giarna firir ydar skuld giora kæri magur þath ydur liuft er ok ec ma med æru giora ok þath bezt hallda sem vid hofum bezt uid talazt.

ecki meira vm sinn.

hier med bifel eg ydur gud j ualld ok hans uelsignadri modur jumfrv sancte Marie ok ollum himinrikis herskap.

Segit soluegu systur minni þusund marga goda nott firir mik¹).

296.

[1495].

SKRIPTAMÁL [Solveigar Björnsdóttur].

Advocates Library í Eidínaborg, Collect. FMagn. 64. 4to. (21, 7, 14) með hendi séra Björns Halldórssonar í Sandlaukedal c. 1770, eptir frumritinu, sem var á pergamentsrollu. Solveig Björnsdóttir er enn á lífi 17. Jan. 1495, en dáin er hún fyrir 28. Marts 1495, því þann dag fréttir Björn Guðnason lát hennar vestr í Vatnsfjörð.

Jhesus.

Eg syndug manneskia neitar fiandanum í heluite oc ollum hans svikum og syndum. enn eg trúe á einn gud. faudur og son og helgan anda. og þa heilaga kyrkiu og allt þat sem hún bydur. med þessare sömu tru og ordum gefur eg mig gude skylduga og hans blezadre módur jungfru sancte maria. og öllum guds heilögum monnum og ydr minn kære skriftafader. fyrer allar mínar synder. þær sem eg hefr gort. fra þeim fyrsta dege. sem eg kunne synd at göra. og til þessarar stundar. i nidurfellingu guds bodorda. og vangeymslu hans laga og Rettinda. i ástarleyse vid gud og í þeirri óhlýdne er eg hafda vid födur og modur. og vid alla þá. sem mer vildu nockut gott kenna og yfer mig vóru skipader. mer til sáluhialpar. Nu jatar eg þer minn kære fader. at eg hefi synder görvar. i öfund og ofmetnade

¹) Solveig Björnsdóttir dó 1495.

i lyge og langrækne. i ofbelde og i ofdrambe. i metnade og mikilæte. i ofsa og i jllsku. i bõlvan og i bræde og bradynde og reide og i oþolinmæde. i ofmikillri margmæle og i sundurlæte. i ofuragirnd og i ojafngirnd. og i mõrgum og margfõlldum syndsamlegum lifnade. Nú játar eg þer minn kære skriftafader. at eg hefe synder gort allar þer er vondur madur ma misgõra. i blote oc í banne. meineidum og i gudhialpareidum. þrifeidum og salareidum. og svarit á alla vegu vid minn gud ranglega. syndir hefir eg gõrt i tunguskæde. i ofáte og i ofdrykiu. i heipt og i hatre. i bolvan og i bræde. Margt og mikit hefer eg misgõrt. i æglite mins blezada skapara. andlega og likamlega. vakande og sofande. vitande og ovitande. viliande og óviliande. munande og ómunande. á nott og dege og á hverri stundu mins lifs. so at adrer hafa fallt i synder fyrer minar saker. opt hefer eg vafet mig i annara manna syndum. veit eg allan minn likam æmliga hafa vollit i synda diupe. og i ferlegu særlife. hõfudit hefer opt hallazt til særuglegrar hvildar. og optliga til mikils efterlætis. ægunum hefir eg opt lypt til ferligrar synar. Eyrun hefer eg opt hneigt til hegómlegrar rædu. munninn og varirnar hefir eg oppt hrært til mikillrar angursemi bæde mer og ódrum. med tungunne hefer eg miklar meinsemder gõrt. bæde mer og ódrum. og þo sialfre mer mestan sálarhaska. Hendur minar og fætur hefer eg opt fram sett til syndsamlegra verka. og hiartat hefir optlega kveikz til hegómlegrar Rædu. og ohæfilegs haturs. og særugrar glede. hefer eg opt nædgat natturu til misgõrda. og er eg þvi verre enn adrar skepnur þvi þer lifa epter sinne nátturu. enn eg hefe gengit af minni natturu um marga hlute. eg hefe margfalldlega syndgaz. og brotit gude á móte. i sið dædlegum hõfudsyndum. sem er ofát og ofdryckia. ófund og ofmetnadr. og rangr peninga dráttur. og i margre ágirne og likamligre lostasemi. bæde vakande og sofande. og á alla vegu. sem madr ma ser med spilla og ecke sidr drygt þa synd likams munadarins. þott eg hafe stõdd veret i þeim veikleika kvennlegrar náttúru. sem er fluxum sangvinis. Sidan hefer eg gort i holdtekiu

drottins mins ofdirfd og athugaleyse. og ei með so góðum vidrbunade. sem vera atti. og grunat guds þionustu. og leynt syndum efter mer og sagt ej til kennemönnum. idraz ei syndanna. þott eg hafe til sagt. og ei haldit þær skrift-er. sem mer hafa settar verit. og pilgrímsferder og önnur góðverk. eda adra þá góða hlute. sem mer hafa settir verit i minar skrifter. haldit illa helgar tider og föstutider. gört mer föstur og helgehald efter minum hugþocka. enn fyrirlitit hitt. sem adr var sett og dæmt af heilögum fedrum. haldit illa heit min vid gud og helga menn. Syndgaz hefer eg i því. minn kære fader. at eg hefer ei fylgt dædum til greftrar. ei vitiat siukra manna ne sarra. ei heldur vitiat þeirra. sem i myrkvastofu edr ödrum þröngvingum hafa haldner verit. og ei gört so ölmusu. sem eg skylde og mer bære. verit obænraekin. bædi fyrir mer og ödrum. goldit seint og illa allar minar skuldir. tolla og tiunder. bæde heilögum kirkium og kennemönnum. frændum og fatækum mönnum. So og hefer eg syndgaz i allskonar avinninge og i girne peninganna. goldit seint og illa Testamentum efter födur minn og módr mína. bæde kirkium og kennemönnum. frændum minum og fatækum mönnum. haldit illa guds lög og bödord. þótt það allt rangt. sem adrer hafa rett til min talat. og synt mig so vilia vera yfer öllum. enn under öngvum. illa hefir eg min börn sidat og tyttat. og latit þæg mörgum óvanda fram fara. og so sialfa mig illa sidat og annat fólk til. þat eg hefer átt með at göra. hvad eg læt mig nu. sem hiartanlegast idra og angra. eg hefer syndgat mig kære fader. i allskonar agirne. og sællife. enn hinn fatæke hefer þarfnaz sinnar hialpar. af minni eigu. borit a mig gull og silfr og alla vega mer volsat og minum likama og minum klædum. sem mér hefer helst i hug komit. hryllt¹⁾ mer og hrosat bæde fyrer konum og köllum. mer til ordlofs og eftermælis. til þess at sem best skylde lítaz á mig. og minn hinn æma likama. oc látit allt efter likamanum. þat sem hann hefer kunnat at beidaz. Eg hefer misgört. minn hiartanlegr fader. v(id) skilningarvitt mins likama. i syn ægnanna. heyrn Eyrnanna.

¹⁾ Svo.

ilming nasanna. atekning handanna. og i tilgaungu fótanna. i berging munnsins og i huxan hiartans. og i undanfellingu. x. laga bodorda vors herra Jesu. Eg hefer og syndgaz i undanfellingu sex miskunarverka. hverra gud krefur af huerium kristnum [manni á dóma dege. Eg hefer ei klædt nakta. eige fett hungrada. eigi gefit þyrstum at drecka. ei vitiat siukra ne visat vegfarandi mǫnnum veg. þat allt idkat og elskat. sem bæde gude og godum mǫnnum hefer mest verit skapraen at. framit þat mart. sem manna sattum eyder. og svo fyrer komit mínum náunga. med ágirni og rangindum. hefir eg verit astlæs bæde fyrer gude og mǫnnum. fyrer mínum frændum og fataekum mǫnnum. enn ævdat mig med ósóma og allskonar ágirni og hvernin eg hefe fram farit. þat skal nu telia. eg hefe misgǫrt i stygd og stridlæte. i svikum og singirni. í illsku og umleitni og undirhyggiu. i glede og galeyse. i þǫgn og þriotsku. i sundurgórdum og særyrdum. i beryrdum og bakmælum. og i öllu ordalage illu og ónytu. hefer eg allar þessar synder gort so opt og mǫrgu sinni. minn kæri fader. at eg kann þat ei ordum inna. eda huganum til at koma. því eg hefer bæde gort vakande og sofande vitande og ovitande. viliande og oviliande. (á) nótt og á dege. og á hverri stundu mins lífs. vil eg nu giarna allra minna synda idraz. heita af at láta. og yfer at bæta. og hverium manni fyrergefa. er misgort hefer vid mig. Játar eg mig svo framarlega sekan og syndugan. sem allsmektugr gud vill mig vera (láta) og vill mig sekan dæma. bidr eg sialfan gud fautr og son og helgan anda nádar og miskunar. og at hann fyrergefe mer allar mínar saker og synder. so at eg mege efter þetta líf ædlaz himinrikis glede utan enda. amen.

Gud gefe ydr her med allt gott og þusund marga goda nott. Forlátit mer nú hiarta mitt gott því þetta er i öngu lage.

[Biarkan . is . ar . næð . stungiñ is . i hef : : s-hi . . . s. H. þ. z. f. er. is. logr. vellande vimr. algróin akr.¹⁾

Þess(e) ofanskrafadr Skriptaformále var ritinn a pergamentsrollu,

¹⁾ [Þetta er auðsjáanlega eitthvað bjagað; helzt er að ráða, að það hafi átt að merkja: „Bjarni hefir skrifað þetta Gíslason“.

eptir hveriu þetta er skrifad. og er þetta form eignad Solveigu Biarnardóttir hinne riku.

297.

17. Janúar 1495.

á Skarði.

TESTAMENTISBRÉF Solveigar Björnsdóttur.

AM. Fasc. XXXII, 32, transskript á skinni frá 31. Marts 1497, og hefir aldrei verið innsiglað; er það komið frá Staðarhóli (= a); AM. Apogr. Nr. 1495, afskript gerð fyrir Árua eptir transskriptinu, nákvæm. — AM. Fasc. Lxxiii, 14, stórt transskript á skinni frá 27. Ágúst 1517, og hefir aldrei verið innsiglað; það er hér kallað b í orðamun. Frumrit þessa bréfs þekktist nú ekki, en það er til í fjölda af pappírsafskriptum frá 17. og 18. öld, en þær standa allar langt að baki þessum fornu transskriptum, sem hér er farið eptir, og yrði orðamunur frá þeim einungis til þess að villa fyrir. Margar af þeim hafa ártal bréfsins skakt, og setja, að það sé gefið út 1485 í staðinn fyrir 1495. Einna helst er pappírsafskriptin í Öxnafellsbók ÍBfél. 309. 8ov bl. 32 b—35 b, sem er rituð um 1620 beina leið eptir Vatnsfjarðartransskriptinu frá 31. Marts 1497 (a); aðrar hirðum vér ekki að telja. Þó að þessi fornu transscripta verði nú að vera frumrit vor að þessu bréfi, er þó auðséð, að hvorugt þeirra muni vera vel nákvæmt, því að þau leiðrétta víða hvort annað. Um gjafir þessar urðu síðar mikil málaferli, og því hefir bréfið verið transskriberað svo ört þegar til forna.

Skiptabreff Solwegar björnsdottur.¹⁾

In nomine domini²⁾ amen.

[einn gud²⁾ j heilagri⁴⁾ þreningu hann sie vernd mín og uardueizla uarygd og⁵⁾ uiduorun allra minna uondra uerka og haskasamligra hugreninga badi firir sal og lif ei sidur hjalp min heilsa hallkuæmni⁶⁾ og hugar styrking til allra godra verka. endurbæting. afmaning allra mina misfella og motstadligra mina⁷⁾ afbrota. giori ec solveig björnsdotter so fellt testamentum firir minni [sal syndugri⁸⁾ ei sidur pals jonssonar bonda míns barna ockara og⁹⁾ fedgina allra frænda og foreldra gudi til lofs og dyrdar og hans millduztu modur [og mey¹⁰⁾ junfru sancti marie

1) 309. 2) dei, b; 3) [eins gudz, b; 4) algiordre, b; 5) sl. a; 6) halskuæmni, b; 7) sl. b; 8) [syndugri sal, b; 9) sl. b; 10) [mey og, b.

æuenliga til oendaligrar hugunar os greindum monnum til oslockuanligrar myskunar og gledi. og ollum kristnum salum. heil at uiti og¹⁾ uizmunum og skyrri skynsemi likamligra vizmuna allra.²⁾

J fystu gef ec mic allzualldanda gudi grædara minum j ualld hans haleitu og³⁾ hialpsamliguztu modur sem er uernd uor og³⁾ uardveizla og³⁾ uardhalld vortt⁴⁾ og uegr eilifur til lifs himirikis dyrdar at³⁾ hun uirdizt at bidia firir mier og berandi mitt boð til sinn⁵⁾ sætazta son⁶⁾ drottin minn Jesum christum at hann myskunni mier og firirgefi mier allar minar sekter saker og syndir sem ec hefi honum [i mot brotid⁷⁾ med ord og [umlidnar synder⁸⁾ til þess⁹⁾ framferdis og flutnings er eg bid(i)andi upprettu¹⁰⁾ og rot raduerndinar¹¹⁾ [sancta anna sancte andreum sancti petri sælum þollaki biskupi¹²⁾ beatum godemvndvm sancti olaf kong sancte micael eigi sidur minn hallkuæman¹³⁾ uardhalldz eingil med ollum odrum himirikis herskap sie bidiandi firir mier til allzualldanda¹⁴⁾ guds at ec mætti fa frid og firirgefning allra minna synda. amen.

J fystu kys ec mier og likam minvm legstad inni j¹⁵⁾ kirkiunni a skardi þar sem sancti onnu alltari er þar firir framan en ef þat er ecki giort vm þat ec onduzt þa uil ec huila fram firir uorri fru ef þar finnst skial til at minn herra biskupinn j skalholhti gefur þar lof til. med sama hætti og skilordi ef ec onduzt j uazfirði edur holi j bolungarvik gef ec huerri kirkiunni af þessum iij sem ec hefi adur greint og mier under hennar myskunnar fadme kiorit at huila. xx. c. j þarfligu gozi.

Jtem gef ec sonum minum ij [og ockrum pals mins er vid¹⁶⁾ eigum ockar j millvm j þessa mina testamentvm giof þorleifi og joni.

Jn primis iordina skard a skardstrond med þessum

1) sl. b; 2) sl. a; 3) sl. b; 4) sl. a; 5) sins, b; 6) sonar, b; 7) [aa mote giortt, b; 8) [vmliden vond verk, b; 9) þessa, b; 10) uppspretta, a; 11) raduenndingar, b; 12) [sanctam annam. sancte andream. sancte petur. sælann þorlak biskup, b; 13) hallkuæmazta, b; 14) allz vallda, b; 15) sl. a; 16) [er vid pall minn, b.

jordum til greindum. níp. hualgrafir.¹⁾ kross. frackanes. reynekellda. langey. langeyarnes. hnukur. kuenaholl. stacka-berg. ormstader. suiney. vigolfstader. uogur. kiallakstader.²⁾ [orrahuoll. galltardalur³⁾ allar greindar jarder firir. iij. c. hundrada og þar til halft annat hundrad⁴⁾ hundrada [j kugilldum⁵⁾ fridum peningum og friduidum. flatey. brædratungu. mafahlid og þær fleiri jarder⁶⁾ er under hana ligia og⁷⁾ so heita lauik. skerdingstader. hlid.⁸⁾ tunga. allar þessar⁹⁾ jarder firir. iij. c. hundrada og [þar med¹⁰⁾ c. kugillda eda kugillda virt.¹¹⁾

Jtem¹²⁾ j þridiu grein gef ec solueig bionsdottir¹³⁾ sonvm minum þolleifi og joni fyrr nefndum j þetta mitt testamentum alla¹⁴⁾ jordina uazfiord er ligur j isafirdi med þeim jordum sem þar under liggia og so heita gioruidalur. eyr. biarnastader. vogur. suansuik. halshus. sueinhús. þufa¹⁵⁾ skalauic. horshlid. botn¹⁶⁾ eyr og hualatur oc allar þessar iarder sem ecki eru eign heilagrar kirkiu j vazfirdi. og ec a sialf hier ut af þa gef ec þeim firir. ij. c. hundrada og þar til. ij. c. hundrada j lausagozi j fridum peningum og friduidum¹⁷⁾ kugilldum og lausa aurum odrum.¹⁸⁾

J fiordu deilld gef ec opt greindum¹⁹⁾ sonum minvm hol i bolungaruik med þessum jordum sem þar under ligia og [so heita.²⁰⁾ ij. hlid. tunga. myðalur. hanholl. gil. os.²¹⁾ tuo hraun. breidabol. kroppstadir. ij. backar. keflauik. golltur. allar [þessar²²⁾ jarder firir. ij. c. hvndrada²³⁾ og þar til .c. hundrada j uoruuirdu gozi fridu og ofridu med kugilldum.

[J fimtu deild²⁴⁾ gef ec joni palssyni og þolleifi brodur hans iordina ogur j isafirdi med þeim jordum sem²⁵⁾ þar vnder liggia er so heita. blamyrrar. efsti dalr. hrafnabiorg. strandsel.²⁶⁾ birnustadir. kleifar. borg. hiallar. kalfauik.²⁷⁾ allar þessar .ij. c. hundrada epter þui sem ec hefi eigandi

¹⁾ hualgrafi, a; ²⁾ kiallakstader, b; ³⁾ [galltardalur. orahuoll. b; ⁴⁾ sl. a; ⁵⁾ [kugillda, a; ⁶⁾ sl. b; ⁷⁾ hueriar, b; ⁸⁾ sl. a; ⁹⁾ fyrgreindar b. v. b; ¹⁰⁾ [med þessum greindum jördum, b; ¹¹⁾ uirdum, b; ¹²⁾ sl. a; ¹³⁾ fyr nefndum, b.v. (hér) b; ¹⁴⁾ sl. b; ¹⁵⁾ þufur, b; ¹⁶⁾ botn botn (!) b; ¹⁷⁾ med b.v. b; ¹⁸⁾ sl. a; ¹⁹⁾ þessu(m), b. v. b; ²⁰⁾ [hier greiner, b; ²¹⁾ sl. a; ²²⁾ saman þessar júnsettar, b; ²³⁾ sl. a; ²⁴⁾ [Jndeile (!) b; hér hefir því stað- ið í frumritinu: J. u. deild; ²⁵⁾ sl. a; ²⁶⁾ sl. a; ²⁷⁾ kalfaruik, b.

at ordit og þall jonsson bondi minn hefur lagit mjer greind-
 an ogur firir iordina as i holltum med þeim iordum sem
 adur greinir. so se .c. hundrada sem as er dyr til. hier til
 gef ec ttittnefndum¹⁾ sonum minum stad j adaluik firir .c.
 hundrada og hier med ogur og adaluik og jordum. þar med
 attatigir hundrada j lausagozi og þessar jardir til ij nordur
 j bug j blondudal firir .c. hundrada. hier til anam(n)a ec
 þeim til eignar bolstadarhlid og eyuindarstadi firir .c. hundr-
 ada og²⁾ þriatigi kugillda þar innbyrdis. þar til furufiav(r)d-
 ur og þar til sextan hundrada jord þar til³⁾ xxx. c. j lausa
 gozi allt saman firir .c. hundrada. gef ec solueig biornsdott-
 ir þessum sonum þessar allar adur greindar jarder
 [til fullrar eignar. og frials forrædis. vndan mjer og under
 þa. med öllum þeim gögnum og gædum. hlutum og hlunn-
 endum sem þessum öllum jördum. hefur at fornv og nyv
 fylgt og ec hefer fremst eigande at ordit.⁴⁾ med greindum
 lausagozum med so felldum skildaga at ec uil sialf hafa⁵⁾
 bruka og bihallda allt þetta goz jarder oc lausa aura med
 ollu tilliggilse⁶⁾ so leingi sem ec lifi og ec uil⁷⁾ fiarforrædi
 hafa an nokkurs tiltals eda klogunar utan ec uili sialf fyrr
 af hondum selia eda vid skiliaz epter þui sem þa er minn
 uili til utan mín kunnir fyrr vid at missa. þa skal þetta mitt
 testamentum obrigduligt þeim frialst og lidugt til nakuæmi-
 ligrar⁸⁾ nytsemdar og frials forrædis og fullrar eignar og
 þeirra umbodsmanni logligum til lidugrar attektar þeirra
 uegna ef þeir eru þa ei fulltida menn.

J so mata ef so kan til at bera eda ske firir nockurs
 konar⁹⁾ hindrun omilldra mana eda rofun laganna hins ann-
 ars at omiukt myskunarleysi þeirra kann so upp a þa ad¹⁰⁾
 falla at [þeir megi¹¹⁾ eigi med nadum niotandi uerda mins
 hiuskaparbandz epter mins herra pauans brefi og¹²⁾ hans
 nad og riettugheit hefur vtgefit upp a mitt hionaband med
 fleirvm nytsemdar nada brefum þar vm gior finnast kunna
 at þeir megi eigi miner arfar vera þa skulu þessar minar

¹⁾ titt töldum, b; ²⁾ þar til, b; ³⁾ sl. a; ⁴⁾ [sl. a; ⁵⁾ hallda, b. v. b;
⁶⁾ sl. a; ⁷⁾ sialf þessi, b. v. b; ⁸⁾ nakuæmligrar, b; ⁹⁾ skonar, a; ¹⁰⁾ sl.
 a; ¹¹⁾ [þa mega þeir, b; ¹²⁾ sl. b.

gre(i)ndar gjafer snuazt með þeim fleirum gíofum og gíorn-
ingum sem¹⁾ hier epter standa snuazt upp j mína testa-
mentum gíof salugíof og tíundargíof og allar þær loggíafir
sem kristin rettur akuedur at framazt megi gíora og gefa
epter logum j so mata at ec lýsi tíundargíord mína flori-
tíger. c. hundrada. nema meire finnizt með þúi feggialldi
sem ec a j austfíordum under audrum monnum [og ur þessu
gef ec þessum sonum mínum.²⁾ xx. hundrud hundrada ef
þeir uerda ei míner arfar. her til gef ec kirkíum. prestum.
fataekum felausum búfostum monnum og þeim sem born sín
bera a uonarúol attatígír hundrada með þeim. xx. c. sem greiner
um kirkíu þa sem ec huíli at. hier með gef ec [vj. hundrud
hundrada³⁾ laungetnum sonum mínum og dætrum vínun og
uenzlamonnum með slíkri míðlan og sundurskípti sem þa
skytur guð míer j hug og ec uíl gíort hafa. hier með gef ek
upp allar oreíga skullder. hier með gef ec æuenlígt búrd
herdísi logadóttur og guðlaugu sæmundardóttur⁴⁾ með so
felldvm skíldaga þótt⁵⁾ þær deyi⁶⁾ gef ec oðrum .íj. omög-
um mat með somu⁷⁾ forordi meðan þeir lífa at annar síe j
uazfírdi og syngi daglíga fírir mínni sal og páls míns barna
ockara fedgína ockara og frænda og forelldrara af tollum⁸⁾
huern dag páter noster enn laugar kuellð [og fírir⁹⁾ maríu-
messur allar maríu salltara so og ei síður skípa eg¹⁰⁾ at
gefízt æuenlíga .v. aurar j kósti artíðardag mínn fataekum
monnum þeim sem mest þurfa so leíngi sem ockrer frænd-
ur hallda þetta goz. hier (með) skípa ec guðnyu bárdardóttur mat
meðan hun lífir. bíð ec mína epterkomendur erfíngía eða
umbóðsmenn og síerlíga páll mínn hann samþýcki og ut-
gíallde þetta mítt testamentum ef guð gefur yður¹¹⁾ at lífa
míc báðum ockr til fríðar og epter komandi til oðaudlígrar
og endalaus(r)ar sambúðar j hírd hímeríkís uístar. hier
með [er ec vm¹²⁾ bíðíandi alla menn at þeir fíringefi míer
allar mínar uonðar tílgíorder og serlíga¹³⁾ mína undírmenn
so og er ec umbíðíandi alla þa menn sem standa yfer mín-

¹⁾ sl. a; ²⁾ [og hier gef ec sonvm mínum þessum hier vr, b; ³⁾ [sl. a; ⁴⁾ logadóttur, b; ⁵⁾ þa, b; ⁶⁾ deya, b; ⁷⁾ svo felldu, b; ⁸⁾ tollðum, b; ⁹⁾ [sl. a; ¹⁰⁾ og til skil b. v, b; ¹¹⁾ honum, a; ¹²⁾ [sl. bl ¹³⁾ síerdeílís; b.

vm grepti at þeir seie mier nockrar godar bæner og so allir þeir sem andlat mitt fretta og nockurn auoxt hafa þegit minna peninga¹⁾ so og skulu þeir allir kwitter sem mitt hafa þegit an heimillda og so þeir sem uid hafa tecit af þeim sem med mitt goz hafa farit. byd²⁾ ec at þessi min skipun halldizt epter þui sem kristinn rettur og logbokinn jnni helldur um allar þær giafir sem j þeim finazt at gefazt megi so framt sem þeir uilia fordazt andliga pinu anars heims og auitan þeirra manna sem þessi litla olmosa er firir gefin. [gefst meira³⁾ en log standa til þa gangi aptur sem tala rennur til. sa þarnizt meir⁴⁾ sem meir⁴⁾ hefur þegit en onguar onytizt.

Og til sannenda hier vm set⁵⁾ ec mitt jncigli firir þetta mitt testamentum⁶⁾ bref [huert ed skrifat⁷⁾ uar a skardi a skardstrond a antoniusmessu um ueturinn arum epter guds burd [þusund .iiij. c. ix tigr og .v. ar.⁸⁾

298.

27. Janúar 1495.

á Hvilft.

VITNISBURÐR, að Brandr Jónsson lögmaðr hafði gefið Sigmundi syni sínum jörðina Bæ í Súgandafirði.

AM. Fasc. XXXII, 30, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. — Apogr. 810.

Vitnessburdur um bæ 1495.⁹⁾

Þat giore ek olafur jonsson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi ath eg heyrda brand jonsson laugman lysa þui firir mier j kirkiunne á myrwm j dýrafirdi. at hann gæfi sigmundi brandzsyni syni sinwm bæinn j sugandafirdi til fullrar eignar er liggur j stadarkirkiu sokn ei af þui bæ hann sagdizt skýlldu gefa honum meire peninga ef hann þyrsti med. Ok til sanninda hier wm setta ek mitt jnsigle firir þetta wittissburdarbref er skrifat war á huilt j aunundarfirdi þridiudægin næsta epter conversio sancte

¹⁾ flemuna, b; ²⁾ bid, b; ³⁾ [og meira, b; ⁴⁾ mest, b; ⁵⁾ setta, b; ⁶⁾ testamenta, b; ⁷⁾ [er giort, b; ⁸⁾ [M. iiij. c. ix. tigr og .v. ar. b; ⁹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

paule. þa var lidit fra hingatburd wors herra jhesu christi þushuñd cccc niutigir ok u ar.

299. 4. Febrúar 1495. á Mýrum í Dýrafirði.

DÓMR sex manna útnefndr af Guðna Jónssyni, er þá hefði kongs sýslu og umboð milli Geirhólms og Langaness, um það, hversu full eignarvitni þau skyldi, er ger voru um þá gjöf, er Brandr heitinn Jónsson gaf Sigmundi syni sínum jörðina Bæ í Súgandafirði og hálfan Vatnadal.

AM. Fasc. XXXII, 31, frumrit á skinni. Af 7 innsiglium eru nú 3 ein fyrir bréfnu. — Apogr. 311.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sender jon þorsteinsson. gudlaugur loptzson. þollakur audun- arson. einar sueinsson. þorðr einarson. jon kolbeinson god- um monnum vitrlegt¹⁾ med þessv uoru opnu brefi ad sub anno gracie .M.^o cd.^o nonagesimo quinto a miduikudagiinn næsta epter purificacio sancte marie. a myrvm j dyrafíadi a þingstad ríettum vorum ver til nefnder af ærligum manni gudina jonsyne er þa hafdi kongs sýslu og vmbod j millum geirholms og langaness a ath lita rannsaka skoda og dæma vñ þau vitne er sigmundr brañdzson bar þar fram og doms a beidetz hvert afl ath hafa skylld(e) edr huersu fullkomen uitne ath þeir skylldu vera huor er giorr uoro um þa gíof er brandr heitinn jonson fader hans gud hans sal nade skyllde gefit hafa greindum sigmunde jordina bæ [ok²⁾ halfan vatnadall³⁾ j sugandafíadi til fullrar eignar edr huort adrnefndr sigmundur mætte ath sier taka fyrnefnda iörd bæ epter sinum vitnum. Nu saker þess ath uær saum og yferlasum opit uitnessburdarbref ola(f)s jonsonar under hans heilu og oskoddu hangande jnsigle j hueriu er suo stod ath greindur olafur hefde heyrt brañd jonson lya þui fyrir sier ath optnefndr sigmundr skyllde eiga optnefnda jaurd bæ j sugandafíade. j annare grein kom þar fram fyrir oss t(u)au vitne huer

¹⁾ Svo. ²⁾ Svo hér; annars z; ³⁾ [á spássiu.

er þat soru med fullum bokareide oss fyrnefndum monnum hiaveraundvm ath þeir hefde heyrt arna hillebrandzson segia þat ath hann hefde heyrt ath brandr heitin jonsson hefde lyst þui æ deyianda degi fyrir þeim presti sem honum ueitte allar naudsyniar og firir¹⁾ sier og²⁾ fleirum audrum. ath optnefndr sigmundr brandzson sonr hans skyllde eiga tittnefnda jaurd bæ j sugandafirde. og af þui at vær saum vitnessburdarbref fyrr nefndz olafs ionssonar en heyrdum suardaga tueggia skilvikra uotta epter þui sem fyr skrifat stendr þui dæmdum ver þat firer³⁾ .ij. langlig laga-uitne og tittnefndan sigmund brandzson mega frialslega ath sier taka tittnefnda jaurd bæ. ath næstum fardaugum. byggja og bæla edr bua sialfur æ og ath aullu sier ath nýta sem riettur eignarmadur fyrir utan allan reikningskap. þar til hun veri med logum af honum sott med riettum lagadome.

samþykke greindr gudine ionson kongs vmbodsmann þenna vorn dom med oss og setti sitt innsigli med vorum innsiglum fyrir þetta domsbref skrifat æ huilt j aunundar-firði æ faustudaginn næsta fyrir skolastice virginiss⁴⁾ æ sama ære sem fyrr seger.

300. 14. Febrúar 1495. í Flatey á Skjálfandafirði.
4. Janúar 1498. á Granastöðum.

Jón Jónsson og Margrét Jónsdóttir kona hans selja Páli Þórólfsyni þann part í jörðunni Björgum í Kinn, sem Margrétu hafði til erfða fallið eptir Björn bróður sinn, fyrir þá peninga, er þau urðu ásátt um.

AM. Fasc. XXXII, 23, frumritið á skinni. Af þrem innsiglan er eitt eptir og litið brot af öðru. — Apogr. 3361.

Kaupbrief firer parte j biargastodum j skinnastada (!) kirkiusokn.⁵⁾

Þat giorum uer biorñ hakonarson ok augmundur jons-

¹⁾ fir', hér; annars f'; ²⁾ svo hér; annars z; ³⁾ fire', hér; ⁴⁾ p. e. 6. Febr.; ⁵⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

son ok þorlakkur jónsson goðum monnum nitturligt með þessu uoru oppnu brefe at vm uetturen þa er lidet uar (fra) guðs burd. M. iij huñdrut. niutiger ok .v. ar. svnnu-dagen næsta epptter kyndelmessu uorum uer j hia saum ok heyrðum a j flattey a skialfañdafirde ord ok handaband þessarra manna þal þoralssonar¹⁾ af einne alfu en jóns Jónssonar ok margrettar jónsdottur af annarre at fyr nefnder menn jón ok margret kona hans selldu adr greindum þale þoralfssyne¹⁾ til fullrar eignar þan jardarpart j jorðunne þiorgum j kinn j stadar þingum sem henne hefde fremst thil erfða fallet epptter þiorn broder sin til moszt uit adrar systur sinar. en her j mot gaf þal þoralfsson¹⁾ suo mykla penningga ok ut lugtte opptnefndum jone ok margrettu sem þau urðu asat ok þeim þotte sier uel auægja. ok til sannendda hier um settum uid fyr nefnder menn uor jnnsigle firir þetta jorðarkopsbref²⁾ er skrifat uar a grana-stodum j kin um uetturen elftta¹⁾ dag Jola iij arum (sidar) en fyr seger.

301.

15. Febrúar 1495.

í Haga.

1497.

KAUPMÁLABRÉF Ara Andréssonar og Þórdísar Gísladóttur.

AM. Apogr. 1490, eptir frumriti, og lýeir Árne innsíglunum. — Apogr. 1169 (eptir transskr. eða öðru frumriti).

Þat giorum uær jón gíslason. loptur filippsson. eyolfur sigurðzson. prestar. gunlaugur teizson. þorolfur augmunsson jón jónsson goðum monnum kunnigt með þessu uoru opnu brefi. at uær uorum j hia saum og heyrðum á j haga á bardastraund á sunnudagen næsta fyrir simonsmessu. þa lidit uar fra þingatburd uors herra jesu christi þusund þiogur hundrut. lxxx. ok xu ár. at suo uorden kaupmale var lystur ok stadfestur a gíptingardeigi. æ millum ara andressonar ok þórdísar gísladóttur. at suo fyrir skildu ok under-

¹⁾ Svo hér. ²⁾ Svo.

tauludu. at gisle filippusson gaf þordise dottur sinne .lx. hundrada. at tilgreindre jordunne halfre laugardal er liggur j talknafirde. þar til .xx^c. j silfre ok .x^c. j aullum peningum. Hier j mot gaf andres gudmunzson ara syne sinum hundrat hundrada j aullum peningum. at tilskildre jordunne saurbæ á raudasande. ef hann kynne hana at fa. ok med jayrde adurgreins ara ok samþycki faudr hans kiore gisle filippusson þordise dottur sina helmingakonu j hans gard til allz þess fiar þau ætte eda eigande at yrde til feingins fiar ok ofeingins. Ok til sanninda hier um setium uær uor insigle fyrir þetta kaupmalabref. skrifat j sama stad. tueimur arum sidar enn fyr seiger.

302.

21. Febrúar 1495.

á Kirkjubóli.

GUDNI JÓNSSON gefr Birni syni sínum „enn að nýju“ jarðirnar Hvamm í Hvammssveit, Ásgarð hálfan, Glerárskóga og Ketilsstaði.

Kriegerssafn 2. 4to, bls. 188—190, með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700.

Bref að Gudni Jonsson gaf Bjrni Gudnasyni
Hvamm og hálfañ Ásgard.

Það giðri eg Gudni Jonsson göðum monnum viturlegt. að eg medkiennunst með þessu mijnu opnu brefi. að eg hefi feingid og fæ eg enn að nýu Bjrni Gudnasyni sýni mijnum þessar jarðir. Hvamm. Ásgard hálfañ. Glerárskóga og Kietilstaði honum og hans börnum til fullrar og allrar æfinlegrar eignar. með þeim skilmála. að fyrnefndar jarðir skulu hverki gjalldast nie gefast undaň hans börnum og löglegum Erfingium. fæ eg greindum Bjrni Gudnasyni hveria þessa ádurnefnda jörð með öllum þeim ummerkium. göðnum og giædum sem hverri um sig fylgir og fylgt hefir að fornu og nýu til fiallz og fiðru. effter því sem jeg hefi fremst eigandi að ordid. Og til sanninda hier um set eg mitt jnsigli fyrir þetta opid bref. skrifad á Kyrkiubóle j

Ídngadal. laugardaginn næstañ fyrir pietursmesso árum
eptir Guds burd M. cccc. xc. og. v. ár.

203.

2. Marts 1495. á Strönd í Selvogi.

ERLENDR JÓNSSON selr Erlendi bónda Erlendssyni og Guð-
ríði Þorvaldsdóttur konu hans jörðina Lágafell í Landeyj-
um fyrir jörðina Bakka á Kjalarnesi, með fleira skilorði, er
bréfið greinir.

AM. 238 4to., bl. 7—8 (Bessastaðabók), skr. c. 1570.

Bref um Backann.

Þat giorvm vær Ormr Jonsson. Jon Hallsson oc Vlf-
vedinn Þorsteinsson godvm monnvm kvnngitt med þessv
vorv opnv brefi æ Strönd j Selvogi synnvdaginn næsta
eptir þrettanda dag jola vorvm vier j hia savm oc heyr-
vm æ ord oc handaband þessara manna Ellendz bonda
Ellendzsonar oc hvstrv Gvdridar Þorvardzdottvr kvinnv
hans af einne alfv enn Ellendz Jonssonar af annare. skil-
dist þat oc falldist vnder þeirra handabandi ad Ellendr Jon-
sson selde adr nefndvm Ellende bonda jordena Lagafell fyrir
.xx^c. er ligr j eystrum Landeyivm j Kross kirkiv sokn med
ollvm þeim gognvm oc giædvvm sem greindre jordv fyllger
oc fylgtt hefir at fornvm oc nyiv oc han vard fremst eig-
andi at.

Hier j mot gaf fyr nefndvr Ellendr bondi jordina
Backa er ligr æ Kjalarnesi j Bravtarholtz kirkiv sokn
fyrir .xx c. med ollvm þeim gognvm oc giædvvm sem greindre
jordv fyllger oc fylgtt hefir at fornvm oc nyiu oc han vard
fremst eigandi at til æfinligrar eignar med sodan skildaga
at adr nefndr Erlendr Jonsson skyllde mega giora af fyr-
nefnri jordv Backa hvad han villde hvort han villde eiga
hana sialfr eða selia hana eða gefa hvorivm han villde.
vtan þratt nefndr Ellendr deyde svo han hefði ecki rad at
giorrt fyrir jordvnni þa skyllde adr nefnd hvstrv Gvdridar
leysa til sin jordina oc eignast fyrir .xx^c.

Skylldv optnefnder menn Ellendr bonde oc Ellendr Jonsson svara lagaríptingvm æ sinni jordu en halda til laga hver sinv kavpi.

Samþyckte þenna þeirra giörning oc kavp tit skrifvd hvstrv Gvdrivr oc vp lagdi med handabandi.

Oc til sannenda hier vm settvm vier fyrgreinder menn vor insigle fyrir þetta jardakavpsbref hvort ed skrifad var æ Strond j Selvogi manvdeiginn j fostvingang þa lidit var fra hingad byrd vors herra Jesv christi M. cd. lxxxxv. ar.

304. 20. Marts 1495. í Ási í Öxarfirði.

SIRA Einar Benediktsson selr Finnboga Einarssyni, syni sínum, jörðina Grindr á Höfðaströnd fyrir Skáldalæk í Svarf-aðardal og lausafé að auk.

AM. Fasc. XXXII, 26, frumrit á skinni með öllum (4) innsiglum. — AM. Apogr. 3364.

(Vm) jordina grindur¹).

Þat giorum uier jon magnusson. asmundur hallzson. þorolfur hranason, ketell gijslason goodum monnum uitur-
ligt med þessu uoru opnu brefue. ath þa lidith uar fra
guds burd þusund .cd. xc. ok fimm ær æ fostudaghin næsta
firir annunciacionem beate marie uirginis. j æse j auxar-
firde uorum uier j hia saum ok heyrdum æ ord ok handa-
band Einars prestz benedikzsonar ok finnboga einarssonar
sonar hans. ath suo firir skildu. ath greindur syra einar
sellde saugdum finnboga jordina Grindur er liggur j hofs
kirkiu sookn æ haufdastrauñd med ollum þeim gognum ok
giædum. eignum ok jtakum sem greindri jordu fylger ok
fylgtt hefer ath fornu ok nyio ok hann hafde fremstz eig-
ande ath ordith. sagde hann bænhwfl skylld æ jordunne
ok jordin ætte selfavr æ deilldardal sem ath fornu hefuer
uerid. hier j moot gaf nef(n)dur finnboge saugdum sira Ein-

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi.

are jordina skaalldalæk er liggur j ualla kirkiu sookn j svarfadardal firir .xx. hundruth ok þar til .x. hundruth j þarfligum peningum. lukte opptt nefndur finnboge þa þar nefndum sira einare .v. malnitu kwgillde .cc. j kauplum .cc j smiorum. ok gelldfiar hundrath er hann atte adur uider saugdum sira einare. Þui gaf ok giorde oppt nefndur sira einar þrattnefndan finnboaga aurlwngis kuittañ ok akiæru-lausañ um alltt jardar nerd firir opptt nefnda jord grindur. skillde tjtth nefndr finnboge ath sier taka ath næstum fardaugum alla jordina grindr til fullrar eignar ok frials forædis epptter þui sem hun var honum selld ok fyr skrif-uath stendur. samaleidis skillde sira einar ath sier taka ath næstum fardaugum jordina skaalldalæk. skillde huor hallda til laga sinne jordu sem keyptt hefde. enn sa þeirra suara lagarptiugum er sellt hefde. Ok til sanninda hier um settum uier fyrr nefnder menn vor jnsigle firir þetta bref skrifuath j sama stad. deige ok ari sem fyrr seiger.

305.

21. Marts 1495.

á Brekku(?)

GUÐRÚN Guðmundardóttirselr Jóni Sigmundssyni hálfá jörð-ina Hafnarhólm á Selströnd í Steingrímsfirði fyrir lausafé.

AM. Fasc. XXXII, 33, transskript á skinni frá 7. Júní 1495. Í bréfabókum er ártal þessa bréfs ranglesið 1492 (u lesið sem ii).

Bref um hafnarholm j Steingrímsfyrde¹⁾.

Þat giorum uer pall jonsson. biorn berþorson og helgi sygurdzson goðum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi ath²⁾ þar woru uer j hia saum og heyrðum æ ord og handaban(d) jons sigmundzsonar og gudrunar guðmundar-dottur at suo fyrir skilldu at gvdrun selldi joni sigmundz-syne til fullrar eignar alla halfa jordina hafnarholm er ligur j steingrímsfirði æ selströnd j nes kirkiu sockn til fullrar eignar med ollum þeim gognum og gæðum sem

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ ath at, transskr.

greindri halfri jordu fylger at fornu og nyiu epter þui sem hun hafdi fremz eigandi at ordit og henni til erfda hafdi fallit epter gudmund yngimundarson faudur sinn enn honum epter þorgerdi dottur sina. hier a moti gaf jon greindri gudrunu sex hundrut .iii malnytu kugilde. xij fiordunga smiors. halfs anars eads hest og þar til x aura. Skylldu þessar peningar luckaz at næstum fardogum þar inan sueitar. skylldi jon hallda sagdri jordu til laga en gudrun suara lagaa riptingum. ok¹⁾ til sanninda hier um settum uer fyr nefnder menn uor jncigli fyrir þetta kaupsbref er giort war brokku²⁾ j eyiafird(i) laugardaginn næstan epter ymbrauiku æ langafostu arum epter gudzburd 00 iij c ix tiger og u ar.

306. 22. Marts 1495. í Flatey á Skjálfandafirði.
12. Janúar 1498. í Múla.

VIGDÍS Jónsdóttir selr Páli Þórólfssyni þann hluta í jörðunni Björgum í Kinn, er hún hafði erft eptir Björn bróður sinn.

AM. Fasc. XXXII, 24, frumritið á skinni. Eitt af innsíglunum (3) er eptir. — Apogr. 3362.

Um Jordena biorg í kinn³⁾.

Þat gerum uer biorn hakonarson ok augmundur jonsson ok Þorlakur jonsson godum monnum uitturlegt með þesu uoro oppnu brefe at um uetturen þa er lidet uar fra guds burd .00. cccc niutiger ok v ar. a sunnudagen næsta firir mariumessv a lañgafostu vorum uer j hia saum ok heyrdum a j flatey a skialfandafirde. ord ok handaband þessarra manna þals þoralfssonar af einni alfu en uigdisar jonsdottur af annare at fyr nefnd vigdis jonsdotter selde adr gre(i)ndum pale þora(l)fsseyne til fulrar eignar þan jardar part j jordunne biorgum j kin j stadar þingum sem henne hafde til erfda fallet efter biorn broder sin til mozt

¹⁾ Svo hér. Annars ritar transskriptið „og“. ²⁾ Svo = j brokku?
³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vid adrar systur sinar. en her í mot gaf þal þoralfsson suo mikla peninga ok lugtte sem þau urdu asat ok henne þotte ser uel anægja. Ok til sanenda hier um settum uer fyr nefnder menn uor jnsigle firir þetta jardarkops bref skrifat j mula j r(e)ikiadal a fostudagen næsta epter en xiiij (dag) iij aru(m sidar) en fyr seger.

307.

10. Apríl 1495.

í Vatnsfirði.

VITNISBURÐAR þriggja manna um það, að Björn Guðnason hafði lýst sig löggarfa Solveigar Björnsdóttur „samdægris, er hann spurði hennar fráfall“ (28. Marts), ef börn hennar og Páls Jónssonar reyndist ekki skilgetin eða réttborin til arfs.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 1—4, með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700.

Vitnisburðarbref að Biörn Guðnason hafi
Lýst sig erfingja epter Solveigu Biörns-
dóttur.

Það giorum vær Þordur Bryniolfsson. Kietill Arnason og Jon Eijriksson godum monnum viturligt með þessu voru opnu brefi. að á laugardaginn næstañ fyrer midföstu¹⁾. þá er lidid var fra hingadburd vors herra Jhesu Christi M. cccc. xc. og v. ár vorum vær i hia i Storustofunne j Vatzfyrði j Jsafyrði að Biörn Guðnason settist j aundugi og lýsti sig þar löggarfa epter Solveigu heitina Biörnsdóttur modursýstur sijna. samdægris er hann spurde hennar frafall. sem Gud hennar sal náde. til jafnadar vid Ara Guðnason broður sinn og adra þá sem þeim jafnfram stædi að frændseme og loglegri skilgietningu. þar fyrst tilgreindum gardinum Vatzfyrði i Jsafyrði. með þeim peningum ollum föstum og lausum. kvikum og daudum. sem þar samañ stæde og under lægi. Skard a Skardzstrón(d) með ollum þeim jordum og lausagotzi kviku og daudu. frijdu og ð-

¹⁾ D. e. 28. Marts.

frijdu sem þar er. undir liggur og saman stendur. og til allz annars gotz. landa og lausa¹⁾ aura. jarda og kugillda og annara peninga. hvar hellst í landinu sem þeir stædi og væri. nordań og vestań. austań edur sunnań. og adur- nefnd Solveig Biórnsdottir hafdi átt. svo framt sem þau Born er optnefnd Solveig hafdi átt med þáli Jonssyni væri ecki skilgietiń og þau væri ecki med riettu hennar arftakar. Svo og heyrðum vær ádurgreindir menn. ad ádurgreindur Biorn Gudnason lagdi lög og dom fyrir alla þessa adur- skrifada peninga.

Og til sanninda hier um settum vær fyrskrifader menn vor Jnsigli fyrer þetta opid bref. hvort ad skrifad var i Vatzfyrdi j Jsafyrði faustudaginn næstań fyrer Pál(m)z sunnudagum vorid a sama áre sem fyr seiger.

308.

18. Apríl 1495.

á Hólmum.

8. Maí 1502.

á Skriðuklaustri.

VITNISBUÐABRÉF, að síra Jón Indriðason hafi kvittað Mar- tein Ólafsson um þá heimreið, er honum þótti hann hafa gert sér á Hólmum í Reyðarfirði, — og um upplag í Syðri- vik í Vopnafirði og kaupahlutann í Hólmum.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 14. trumrit á skinni. — AM. Apogr. 2621 „accuraté satis“. „Brefed atti eg, og kastade því saman við Dom- kirkiunnar bref“. (A. M).

Bref vm kaupahlutan^o j Holmum í Reidarfirði austur
j Mulapíngi. og vm Sydre vik j Vopnafirde xxiiije
(meinast med Skialldtingstóðum sex hundrudum)
lysing Jarngerðar Jsleifsdottur Anno
M. cccc. lxxxv.²⁾

Þat giorum uier gudmundur jonsson. arne þorbiarnar- son. eyuinður bergsson. albanus ionsson godum monnum uiturligt med þessv uoru opnu brefe at þa er lidit var fra

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með „nyrre hende“ (AM.)

hingatburd uors herra jhesu christi M cccc. lxxxx ok v ar. á holmum j reyðarfirde laugardagin næsta fyrer pasca uorum uier j hia saum ok heyrðum a ord ok handaband. at sira jon jndridason gaf martein olafsson kuittan ok akærlausan um þa heimreid ok attekt sem adur greindum sira jone þotte fyr greindur marteinn sier ologliga hafa tilgiort a holmum j reyðarfirde. Jtem heyrðum uier fyrgreinder menn ij sama stad ok dag at jarngerður jsleifsdotter gaf alldrei framar upplag á jordunne sydre vik. fiorum hundrudum ok xx. er liggur j refstadarþingum j uopnafirde en hun mætte at logum eignazst kaupahlutan j holmum þann sem tittnefndur sira jon selde optgreindum marteine olafsyne bonda hennar. ok til sanenda hier um settum uier fyrnefnder menn uor insigle fyrer þetta uitnisburðarbref er skrifat uar a skriduklaustre j fliozdal um uoret sunnudagen næsta epter uppstigningardag uij arum sidar en fyr seigier.

309.

21. Apríl 1495.

í Ásgarði.

ÚRSKURÐR Stepháns biskups í Skálholti um legkaup Stafafellskirkju áðr en sira Árni heitinn Bjarnason tók við staðnum.

Bisk. Skalh. Fasc. XI, 1, frumrit á skiinni. Innsiglið er dottið frá.
— AM. Apogr. 2428 „accuraté“.

Bref um legkaup Anno 1495.

Vær stephan med Gudz nað biskup j skalholhti giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ad asgautur ógmundzson hefir komit fyrir oss eptir spyriandi huersu fara skyldi vm legkaup þau sem fallit hefði til kirkiunar ad stafafelli adr en sira arne heitin biarnason tok med stadnum. Höfum vær hugleitt vm þetta mal og litzt oss það skiællegazt ad erfingiar greindz sira ógmundz¹⁾ heitins taki þau legkaup sem fellu adr sira arne heitin tok med stadnum enn hans erfingiar þau sem fellu þa hann hafði med stadnum tekit. Og til sannenda hier vm lietum

¹⁾ Svo.

vær festa vort secretum fyrir þetta bref skrifat j asgardi j grimsnesi feria tercia pasche. anno domini Mcdxcv.

310.

9. Maí 1495.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti úrskurðar og staðfestir öll börn Þorleifs Björnssonar og Ingveldar Helgadóttur getin fyrir og eptir festing skilgetin og lögleg til arfs.

AM. Fasc. XXXII, 34, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Brief Stefans Biskupz vm Hiuskaparband Þorleifs
B(iörns)s(onar) og Jngueldar Helgadóttur.¹⁾

Uer Steffan med Gudz nad biskup j Skalholti giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe ad vær hofum yferlesit oc optliga skodad bref þorleifs heitins biornssonar oc²⁾ jngueldar helgadóttur vm þeirra hiuskaparband. oc²⁾ þeirra barna rettliga arftöku j allar ætter suo sem landzlaga bokin skyrer eiginnar konu börn meinalaus j alla stade skulu taka med heilum oc²⁾ oskoddum junsiglium fyrst vors helgazta fôdr pauans sixti .iiij. med þui nafne af hans sierligre nad oc²⁾ (miskunn) vtgefit ad fyrr skrifader menn skulu mega eigazt oc²⁾ saman ad vera an nockurs flecks eda avitanar neins mannz. þar næst hofum ver yferlesit bref vors verdugazta fôdr herra Gautonis med Gudligre forsia Erchibiskups ad Nidarosi j hueriu ad ecki annat ma merkiazt enn fylling oc²⁾ samþyckt hins fyrra efnis. hefer oc²⁾ vorr nadugi herra kong kristiern j sinu brefe vm erfd oc²⁾ arftöku barna greindz þorleifs oc²⁾ fyrrnefndrar ingueldar miuklatliga til gefit ad þau skyllidi taka²⁾ allan rett oc²⁾ erfd sem annarra eiginná kuenna born ad eilifu hier epter. hier til hefer vorr næste forverare biskup magnus Godrar minningar leyft oc tillatid ad þetta hionaband skule oc²⁾ megi lögligt vera. Enn huad hann hefer ofrekara greint eda talad j sinu brefe enn herra pauans valld edr vile hefer adr vtgefit þa fyllum vær oc²⁾ staðfestum eigi þat ad eins ad

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700. ²⁾ Svo hér.

þau skyldi saman mega vera með rettu hiðskaparbandi. helldr biðdande oc¹⁾ þat að þeirra börn getin fyrir oc¹⁾ eptir þaualliga dispenseran oc¹⁾ loðliga festing skulu alla arfa takà suo sem meinlausrar eiginnar konu börn. hier með fyrerbiodum vær ollum oc sierhuerium (með) þessu voru brefe oc¹⁾ giorninge motkast að veita jordi edr werki vnder horduztu strida kirkiunnar laga. Ok¹⁾ til sannenda hier vm festum vær vort jnnsigle fyrir þetta bref Skrifad j skalholtti jn profesto sociorvm Gordiani et epimachi martirum anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto.

311. 31. maí 1495. í Dal í Eyjafirði.

SAMNINGR Þorláks Þorsteinssonar og Sigríðar húsfreyju Þorsteinsdóttur um jörðina Dal í Eyjafirði og annan arf eptir Árna heitinn Einarsson, bónda Sigríðar.

AM. Fasc. XXXII, 27, frumrit á skiinni. Öll (10) innsiglin eru nú dottin frá.

Þath giornum uier biorn gudnason. hoskolldur Runolfsson. stefan ketilson. ketill arnason. þordur brýniolfsson. gisle²⁾ jonsson. jon þordarson. jon dadason. gisli arnason. og jon sigmundzson godum monnum uiturligt með þessu woro oppnu brefi ath á sunnodagin næstan eptir fardagauicku um uorith j dal j eyiæfirde. þa er lidit war fra gudzburdi og hollgañ hingat j heim þusund iiij hundrud ix tiger og u á^R woru wer j hiá saum ok heyrduñ æ ord ok hañðá-bañð³⁾ í j uelborina manna þorlax þorsteinssonar æf einne halfu enn sygridar huspreu þorsteinsdotter af anari alfu. áth suo fyrir skildu: ath greiñdr þorlackur þorsteinson lofadi greiñdri sigriði til afendingar og framgreizlu þar strax fyrir oss nær werandum monnum. j fyrstu halfa iordina greindan dal og þar til alla halfa peninga kuikæ. dauda. fasta. lausa. frida og ofrida sem fiellu til arfs og eignar

¹⁾ Svo. ²⁾ gisla, frbr. ³⁾ hañðáá. bañða, frbr.

einare halfdanarsýne enn þorlackur reiknar sier nu til umbodz fallit hafðu epter arna heitin einarson. greindi og reiknadi sigridur sig eiganda wera helming(s) allz arfs aura og audæfa epter nefndan arna einarsson bonda sinn til mozt og jafnadar uit hans adr nefndan arfa og umbodzman og uændizt þar kaupbrefum. giordu(m) og uottum ath. og epter þessum hennar lýsingum og uitna uæningu. þó lofadi adr greindr þorlackur sagdri sigridi ath ganga til hlutfallz og laga skiptis og fram ath legia alla peninga sem fyr greiner uit hana og henni j hond ath selia ath aungum vndan teknum. Suo ei sidur lofadi sigridr j sogdu handabande at leigia fram til skiptis og skodunar slika femuni sem vnder henar wer(n)d og foruaran ero til jafnadar bytis. j suodan mata sem sigridi fullnaz uitne epter sogu sinne. syndum kaupmala eda suordum eidi hennar sialfrar at sonodum kaupmala epter logum. þa skylldi þetta þeirra feskipti standa obrigdiligt wm alldr og æffi fyrir þeirra erfingium ollum¹⁾ og obornum an nockurar aklogunar eda logligrar ahræringar. wæri og suo ath þessi biuising briggdiz sem fyr greiner wm greind uitne eda kaupmala og opinberiz þau ecki ath auxaraþinge j sumar forfallalaust enn þa seinna j moguligan tima. ef hindran kann meina fra skilordi þa skildi þorlackur undir sic og erfingia arna heitins aptur alla jordina dal en greida sigridi mala sinn sem henne fullnoduzt uitne ath j kaup þeirra arna hefdi komit. Hier til lofadi sigridur j sogdu handabandi at þorlackur skylldi fyrir sier an nockurar hindrunar omackx eda mottmælis og eigi tregdunar. mega aptur taka jordina dal under sina vernd sem fyr seiger og aungum umbodzmanni eda manni skylldi hun þar epter aucka fa eda setia fra þvi sem nu war giort þorlacki til nockurar fornæmingar. fyr sagdra peninga framan til næsta oxarþingx. suo eigi sidur skylldi til helminga skiptazt þeir peningar sem fyrir sunan liggia. skylldu huorer um sig suara halfum skulldum ath saunprofudu helminga felagi.. Og til saninda hier wm og meiri audsyningar. þa settum wer fyr

¹⁾ svo = öldum. ²⁾ þ. e. 1. júní.

greinder men wor jncigli fyrir þetta skiptabref er gior(t) uar j sama stad og úR deigi sidar enn adr seiger²).

312.

31. Maí 1495.

undir Felli.

ANDRÉS Guðmundsson kvittar Guðmund son sinn um öll þau skipti, sem þeim höfðu á milli farið.

AM. Fasc. LXVII, 15, transskript á skinni frá 11. Marts 1508. — Apogr. 1168.

Andres Gudmundsson gefur son sinn qvittan¹).

Þat giore ec andres Gudmundzson godum monnum viturligth med þessu minu opnu brefi. ath ec medkennunz ath ec hefer gefit Gudmund andresson. son minn med fullu samþýckj ok vpplagi þorbiargar Olafs Dottur eigin kuinnu minnar avlluñgis kuittan ok ækærulausan vm alla þa peninga kuiká ok Daudá sem ec hefer honum gefit ok goldit. Serligá jarder ok kuildi frida peninga ok ofridá ok þar med vm aull aunnr ockur peningá skipti er vid haufum med skipzt á hueriu are sidan fyrst er ec afhentj honum siná peningá ok til þess ath nu er komit fyrir mier ok aullum minum laugligum erfingium ok epterkomendum. Ok til saninda hier um. Setta ec mitt jnsiglli fyrir þetta kuittanarbref er skrifad var undir felli j kollafirdi. SunnuDaginn næstá epter fardagá vm vorit. arum epter Guds burd M. cccc. niutiger ok fimm ar.

313.

7. Júní 1495.

í Dal í Eyjafirði.

TRANSSKRIPtarBRÉF.

AM. Fasc. XXXII, 33. frumtransskriptið á skinni. Af þrem inn-siglum er eitt fyrir bréfinu.

¹) Á spássiu bréfsins með hendi frá 17. öld.

Þat giorum uer einar magnusson. jon siguazson og jon magnusson godum monnum uiturligt med þessu uoru oppnu brefi ath uier hofum sed. yfer lesit og heýrt yferlesit opit bref med heilum og oskoddum jnsiglum suo latanda

[Hér kemr Hafnarhólmsbréf frá 21. Marts 1495, Nr. 305 hér á undan].

Og til saninda hier um settum uier greinder menn uor incigli fyrir (þetta) transkriptarbrief er giort uar j dal j eyjafirdi huitasunu um vorit æ sama ari og fyr seiger.

314.

17. Júní 1495.

á Þingeyrum.

Jón prestr Þorvaldsson, officialis nyrðra, lýsir því, að Ólafr Filippusson hafi svarið fyrir sér fullan bókaeið, að hann hefði ekki saurgað kirkjugarðinn í Víðidalstungu (1483), hvorki höggvið, slegið né stungið, fyrr en hann var áðr sleginn og félagar hans.

AM. Apogr. 396 „Ur storu transskriptarbriefe þia presta og þia leikmanna [20. April] 1515“ (AM.).—JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eptir sama transskripti.

Hier er undanfæri Olafs.¹⁾

Þat giorer ec jon prestur þoruallzson officialis heilagr- ar hola kirkiu godum monnum uiturligt med þessu mínu opnu brefi at olafur philippusson sör so felldann bokareid firir mier æ þingeyrum miduikudaginn uæstann firir festum corporis christi þa er lidit uar fra hingatburd uors herra iehsu christi. M. cccc. ix tiger og fimm ær. at hann hefði ei saurgat kirkiugardinn i uidedalstungu og huorki hogguit ne slegit. og ei stungit. fyrr enn hann uar adur sleginn og hans selskapur. og ei uisse hann huer þat giordi. sóru og sonnudu þenna eid med nefndum olafi so heitandi menn. grimur jonsson. sigurdur iwarsson. asgrimur þorbiarnarson. halluardr hallzson. ion philippusson. asgrimur jonsson. bergur jorundzson. ion gudmundzson. gudmundr helgason. bessi arason. grimur biornzson og biarne gunnarsson.

¹⁾ 66.

Og til sanninda hier um setta ec jon prestur officialatus inncigle. og sera nechulas uilhialmsson sitt inncigle med þeirra manna innciglum sem soru med optnefndum olafi firir þetta bref er skrifuat uar j sama stad og dag sem fyrr seiger.

315.

19. Júní 1495.

í Spjaldhaga.

TVEGGJA tylfta dómr útnefndr af Finnboga lögmanni Jóns-syni um arf eptir Ingibjörgu Þorvarðsdóttur og Pál bónda Brandsson á Möðruvöllum (Möðruvallamál).

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol. 196b—197b, skr. c. 1604 „wr breffaBok Eggertz logmannz Hannessonar Lxv“ (= a), og mun það eiga við öll skjölin um Möðruvallamál. — Landsbókasafn 789. 4to, bls. 383—386, skr. c. 1620 fyrir Ara Magnússon í Ögri, eptir transskripti frá c. 1500.—Landsbókasafn 63. 4to, bl. 318—321, skr. c. 1640.—Landsbókasafn 69. 4to bl. 144—145, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 115 4to I, 97—100, með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730.—MSteph. 27. 4to, bls. 405—412, skr. c. 1730. — Analecta juridica Odds Jónssonar digra (há mér), skr. 1668. — Prentaðr í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 112—117.

Þpter fylgja breff vm Mandruwalla manna
Aa(k)löggun vppá Hakonar R. B. sum standa
fyrr e a þui Bladi 245 1)

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia edur heyra senda Sturle magnusson. Gunnlaugur Teitzson. Þorlakur Þorsteinsson. Magnus Arnason. Magnus Þorkielsson. Hauskulldur Runolfsson. 2) Stephan kietilsson. Eirekur Juarsson. Sigurdur Þorsteinsson. wigfus þorsteinsson. Magnus Magnusson. Biorn Jngimundarson. Tomas Gregoriasson. 3) Gudmundur Gunnarsson. Thomas hialmsson. [Olafur Olafsson. 4) [Olafur Gudmundzson. Jon Sigmundzson. Juar brandzson. 5) Einar

1) a, þ. e. á 245. blaði í bréfabók Eggerts lögmans. 2) Brinioltsson 63 (rangt). 3) a; Gregorsson 63; Gorgeyrsson 789. 4) [sl. 789. 5) [sl. 789.

Olafsson.¹⁾ Þorlakur Jonsson. [Wigfus Sigmundzson.²⁾ Quediu Gudz og sijná kunnigt gíaurandi. ad³⁾ þá er lidit war frá hingatburð wors herra Jesu Christi 0000 xc og v ðr faustudaginn næsta fyrir Jons messo Baptiste vm sumarit woru wær j dom nefndir af ærligum dandis manni finnþoga Jonssyni laugmanni fyrir nordan og westan æ Jslandi sem hann war [a almennilegu hieraðþijngæ⁴⁾ j spialldhaga j eyiafjorde æ þijngstad ríettum ad rannsaka og skoda og jn-virduliga [og fulla⁵⁾ grein æ þui ad gíora. vm þann fram-burð og lagabeidslu sem Griymur Palsson beiddi þar oc krafði optsinnis greindan finnþoga jonsson laugmann⁶⁾] [nord-an og vestan ð Jslande⁷⁾ dom⁸⁾ yfer ad nefna vm þá ahræring⁹⁾ sem hann sagdist senneliga¹⁰⁾ spurt hafa ad erlendur Bondi Erlendzson wíldi fullkómliða akiæru weita ð¹¹⁾ wégna hustru¹²⁾ Gudriydar Þoruardzdottur kuinnu sinnar vppa þær fastaeign-er. sem ðður¹³⁾ att hafði hustru¹⁴⁾ Jngibiaurg syster hennar. og sonum þals brandzsonar bonda greindrar Jngibiargar Þoruardzdottur. biarna og benedict. hafði til arfs fallid ept-er modur sijná.¹⁵⁾ Enn sýdan þar eptér Pali Brandzsyni eptér fyrr sagða sonu sijná. enn nu reiknadi ððurnefndur Griymur sonum sijnum. þorleifi og benedict allar þessar eign-er hafa til erfða¹⁶⁾ fallid eptér nefndan þal brandsson faud-urfaudur þeirra. Sagde Griymur ad ððurnefndur Erlendur Erlendzson þottist¹⁷⁾ hafa fyrir sier Ríettar Bot Hakonar kongs er hann¹⁸⁾ kuad¹⁹⁾ so wotta ad oll²⁰⁾ fyrr saugd odul skylldu aptur falla j þá ætt og slegti sem þau væru²¹⁾ fyrst af komiñ. Saumuleidis beiddi og krafði Griymur doms hier²²⁾ vppa²³⁾ af fyrr saugdum finnþoga Jonssyni laugmanni.²⁴⁾ huertt hann skyllde af ganga eða hallda [fyrrsagðar eignar²⁵⁾

1) [sl. 115. 2) [sl. 789. Vigfús Sigurðsson 27, og bætir hér við: „á almennilegu héraðsþingi“. Síðari hluti dómnefndarinnar er í annari röð í 63, en öll hin sömu nöfn standa þar og hér. 3) sl. a og 115. 4) [b. v. 789. 5) [b. v. 69. 6) sl. 789. 7) [b. v. 63. 8) lagadóm 789. 9) ahræra (!) 789. 10) a, 115, MKet.; hin: sannlega. 11) Svo a og 789; flest hin sleppa því. 12) a, 789; flest hin: hustrur. 13) b. v. 789. 14) husfru 789, 63. 15) þeirra 115. 16) eignar 63, 69, *Analecta*. 17) þöttist 789, 27. 18) sl. 69. 19) kallade 789, 27. 20) sl. a; b. v. hin. 21) voru 789, 69, 63. 22) þar 69. 23) a, MKet.; hin flest hafa: a. 24) doms þar aa (!) b. v. 69. 25) [fyrr sögðum eignum 115, 789.

fyrir þessa akiæru adurnefndz Erlendz Erlendzsonar. þui Griumur þottist¹⁾ ad langum skyldugur ad leida sijn prof og witni j Nordlendingafiordungi vm fyrr greindar arftokur. þar sem yngiborg þornardzdotter og syner hennar og [Pall Brandzson²⁾ deydi³⁾ æ sijnun haufubue⁴⁾ æ maudruvaullum j eyafirdi. komu þar og þa fram [fyrir oss⁵⁾ [aff hennde Grijms⁶⁾ tuo⁷⁾ kaupmalabref med festingarwitnum. undir godra manna jnciglum suo latandi ad Pall Brandzson og Griumur Palsson hefði⁸⁾ fest kunnur sijnar eptir langum og landsins rietti⁹⁾ so sem Gudz laug vtuijsa. hafði og¹⁰⁾ grimur lagt laug og dom fyrir alla fyrsagða peninga j haust¹¹⁾ eptir pal Brandzson faudur sinn fra fallinn.

Nu¹²⁾ þar sem Griumur Palsson sagði Erlend¹³⁾ Erlendzson akiæru wilia¹⁴⁾ weita æ¹⁵⁾ [sagtt jardagodz¹⁶⁾ eptir riettarbot. þa¹⁷⁾ er hun oss miaug okunnug¹⁸⁾ huert afl hun skal¹⁹⁾ hafa. þui hun stendur so skrifud j [sumum stadi²⁰⁾ [hier junañ landz.²¹⁾ ad hun skal ganga j noreige [ad eins²²⁾ [en ei j skattlaundum til skilldum. witum wier og hana allri fyrir laug geingit hafa hier j landi.²³⁾ enn ef²⁴⁾ wier²⁵⁾ sannliga wita kynnum²⁶⁾ ad hier j landid²⁷⁾ sie jnnkomiñ þessi Riettarbot laugliga af kongzins walldi og²⁸⁾ þuijsast kann²⁹⁾ med laugligum witnum. Annad huert med wors naduga herra hakonar kongs oskóddndum jnciglum eda Almugans bejdslu og samþyekt vm allt jsland og³⁰⁾ laugmanns wrskurd³¹⁾ þar vppa þa wiliun³²⁾ wier giarnan gefa hier gott

1) þættist. 2) [Pals Brandssonar 69. 3) a, MKet.; flest hin: deydu 4) a, 789, MKet.; hin: höfuðbóli. 5) [sl a; b. v. hin. 6) [b. v. 789 og a (en er þar við bætt með hendi Magnúsar Ketilssonar). 7) tvenn 789, 27. 8) hófdu 789, 63, 69. 9) og b. v. 789. 10) b. v. 69. 11) þ. e. 1494 12) sl. 63, 69. 13) Erlendur 63, 69. 14) villde 63; villdu 69. 15) vppa 69. 16) [sögðu jardagózi, Analecta. 17) b. v. 115. 18) [en oss er mjög ókunnugt, MKet. 19) skuli 115, 789. 20) [sama stad 69, Analecta; suma stadi, hin. 21) [a, 789, 69; sl. flest hin. 22) [sl. 63. 23) [en ei skattlöndum og skyldu 63; Enn er j effa huort hijngad j landid sie gieffñ edur önnur skattlönd 69. 24) b. v. 27, MKet. 25) ei b. v. 63, 69, 115. 26) 27, MKet.; kunnun, hin. 27) landi a, 789; land 115; landid, hin. 28) þad, b. v. MKet. 29) kynni, MKet. 30) eda 789, 27. 31) urskurdur 63, 69, Analecta. 32) vildum MKet.; munum 63, 69.

suar til og beidast¹⁾ hier nada²⁾ vm. eptir þeirri grein sem wor wirduligur³⁾ herra hakon kongur og adrer rietter Nor-egs⁴⁾ kongar j sýnum laugteknum riettarbotum hafa oss til skipad.⁵⁾ ad skrifa aptur til kongsins nada.⁶⁾ huad oss þætti frammar meir of hartt eda of lint af þeim riettarbotum. sem hingad j landit eru vtsendar⁷⁾. Þui ad⁸⁾ oss þikur ef þessi skipan⁹⁾ skal standa horfa [j landsins stóran¹⁰⁾ skada.¹¹⁾ kann og so ad¹²⁾ wera.¹³⁾ ad allar þessar greiner fyrrsagd- ar fallist og eingiñ Beujsing fæst¹⁴⁾ vppa¹⁵⁾ sagda riettar- bot. þyckir oss vpptekt¹⁶⁾ olauglig. og ei fyrir laug halld- andi hier j landi. þui so stendur skrifad ad kongur skal um laug bæta med godra manna ráði. og huorutueggia samþyckt¹⁷⁾ þeirra er landit byggia. [alnir og obornir¹⁸⁾ j hans þegnskylldu.

Nu sakir þess ad wor landzlagabok j sýnum texta so vtuijsar. sem hier j landid¹⁹⁾ hefur obrigdanliga²⁰⁾ [yfir geing- id²¹⁾ ad sonur²²⁾ æ [ad erfa²³⁾ modur sýna skilfeingna og fadir son sinn. en sonarson skilgetinn fodur²⁴⁾ faudur sinn þa er so til stendur. þo at²⁵⁾ fadir hans sie ei skilgetinn. ad faustum eignum og lausum. Nu fyrir þa²⁶⁾ skulld ad Grijmur leiddi sijn prof fyrir oss j nordlendingafiordungi vm adur²⁷⁾ nefndan arf epter þui sem laugbok²⁸⁾ vtuijsar. ad j þeim fiordungi skal arf sækia sem arfur er dainn. Enn²⁹⁾ ef

1) beidunst 789. 2) a, 789, MKet.; nadar, hin. 3) nádugi 789. 4) sl. 63, 69. 5) skrifad 69, MKet. 6) a, 789, 69, 63, MKet.; nadar, hin. 7) jnn- sendar 63, 69. Við þessa klausu dómsins miðja vega stendr á spássiu í a með fornri hendi: „Ef han skal fyrir laug ganga þa sturlast allar erfdir þui vndarligt er ad eg ma ecki aullungis erfa. Enn sonur minn strax og adrer nidjar. Laug. þann arf skal huer hafa sem Gud will hann verdi eigandi ad“. 8) b. v. 27. 9) réttarbót 115. 10) [til landsins stórs, MKet.; landinu til stórs 789. 11) Og b. v. 27, MKet. 12) b. v. 789. 13) verda 27, 115; vera so 69, 63. 14) faez MKet., 27. 15) fyrr b. v. Analecta. 16) Effter Riette b. v. 27. 17) samþycke 63, MKet. 18) [alinnna (alna 63) og oborna 63, 69. 19) 63, Analecta; landi, hin. 20) sl. 63, 69; obrigdelega, a (ritað með hendi Magnúsar Ketilssonar). 21) [vid gengit a (med hendi Magnúsar Ketilssonar). 22) MKet. ofl.; a ofl. son. 23) [arff effter 63, 69. 24) b. v. í a með hendi Magnúsar Ketilssonar. 25) b. v. MKet. 26) þañ MKet. í a. 27) fyrr (!) b. v. 63. 28) logmalid 63, 69. 29) b. v. 63, 69.

madur leidir j odrum stad¹⁾ wotta sijna²⁾ [enn arfur er dðinn³⁾ þa hefir hann þeim fyrirskotid.⁴⁾

Þui fyrir allar þessar greinir og þær fleiri sem hier ad luta vppa laganna wegna dæmdum wier adur nefnder domsmenn. med fullu doms atkuædi ad so profudu mali sonu [grijms Palssonar⁵⁾ Þorleifi og Benedict laugliga erfingia og eignarmenn ad aullum þeim peningum faustum og lausum. sem synir Jngibiargar Þoruardzdottur erfdu eptir modur syna. enn Pall Brandsson⁶⁾ eptir þa so sem fyrr skrifad stendur. Enn Griym [fandur þeirra⁷⁾ riettan vmbodzmenn adur greindra sona sinna eptir þui sem laugiñ⁸⁾ vtuijsa. Er so og skipad skipad j laugunum⁹⁾ at erfder þær sem til hafa fallit. sem aull aunnur lagamål. vndir huerium laugum er þau vrdu. þa skulu þau¹⁰⁾ aull vndir þeim lögum wera¹¹⁾ sem þa geingu laug j lande. er þau mal giaurdust. Svo¹²⁾ og samstundis þa vppa þennañ¹³⁾ worn dom handfestum wier aller tyttnefndir domsmenn finnboga Jonssyni¹³⁾ laugmanni fullan eid ef þurfa þætti. ad þennañ dom hefðum¹⁴⁾ wier dæmt eptir worri samuisku. sem wier wilium suara fyrir Gudi.

Samþyckti þennañ dom med oss finnbogi Jonsson laugmann. [Einar eyolfsson¹⁵⁾ og fleiri adrir godir menn þeir er þar voru vit staddir.

Og til sanninda hier vm settum wier adur nefndir doms¹⁶⁾ menn wor Jncigli fyrir þetta doms bref er¹⁷⁾ skrifad war æ grund j Eyafljrdi a sama ari deigi sydar enn fyrir seiger.

316.

28. Júní 1495

í Miðdal.

DÓMR sex klerka útnefndr af Stepháni biskupi um ágrein-

1) fiordungi a (með hendi MKet.), 789, 63, 69. 2) b. v. 63, 69. 3) [sl. 63, 69. 4) forskotid 63, 69. 5) Pals grijmssonar (!) a, 69, 63. 6) b. v. 115. 7) [sl. 789. 8) lög 69. 9) lögum 789; lögmalinu, Analecta. 10) sl. 789. 11) sl. 69. 12) b. v. 789 og MKet. í a. 13) sl. 69, 63. 14) hoffum 63, 69. 15) Jonsson (!) 69; frá [sl. 63. 16) b. v. 27, 63. 17) hvert, Analecta.

ing milli síra Þorvarðs Ívarssonar vegna sín og kirkjunnar í Odda, og síra Haldórs Jónssonar, vegna erfingja síra Snorra heitins Helgasonar.

AM. Apogr. 2138 með hendi Páls Hákonarsonar „Ex orig. Oddensi. Þetta bref er skrifad so sem með flotaskriftarhende. er þo audsnyelega original“. (AM.). — Afskript meðal Oddabréfa í Landskjalasafni með hendi síra Bjarna Hallgrímssonar (= b).

Vm kotvöll.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. sendum vier broder Haldor med Gudz náð úbote á Helgafelle. Narfui Jonsson officialis heilagrar Scalholtz kirkiu. Jon Gislason. Einar Erlendzsson. Kollgrijmur Kodranzsson. Jon Jonsson prestar Skalholztbiskupsdæmis Gudz kuediu og vora kunneckt giorande med þessu voru opnu brefui at sub anno gracie M. cd. xc. v. j Middal laugardagin næsta firir Petursmessu og Paals²⁾ j almennelegri prestastefnu vorum vier j dom nefnder af virduligum herra og andlegum faudur herra Stephane med Gudz náð biskupe j Skalholte at dæma um þá úkæru er millum var síra Þorvardz juarssonar. vegna sín og kirkiunnar j Odda og síra Halldors Jonssonar. vegna erfingja síra Snorra heitens Helgasonar. Jn primis um þá jörd er síra Snorre heiten Helgason gaf kirkiunni j Odda og gallt j sinu testamento og únefnde þar j þá jörd sem Eyiolfur heitinn Einarsson laugmadur hafde lofuat honum firir upplagit á kirkiulæk. Suor þar firir oss eitt lauglegt vitne at Eyiolfur heiten logmadur hefde lofuat síra Snorra heitnum annat hvert halfva jordina Samstade eda alla jordina Kotvöll er liggur j Breidabolsstadar kirkiusokn. Jtem vændizt síra Þorvardur audru vitne heima á Rångarvøllum at heyrt hefdi lysing Eyiolfz heitenz laugmanz og medkienn-ing ad þesse giörningur hefde fram farit þeirra millum. Dæmdum vier síra Þorvard skylldugañ at leida þat sama vitne j mögulegan tima firir biskupe Stephane eda hanz umþodzmanne³⁾ at greinder prestar síra Þorvardur og síra Haldor laugdu vnder med fullu handabande. j suo mata at hvor skylldede svara audrum sem stefndur huat

¹⁾ b; ²⁾ þ.e. 27. Júní. ³⁾ Hér er strykað út orð í afskr., og settir punkt- ar yfir til merkis að eitthvað hafi ekki orðið lesið.

hver matte til annars tala. Enn saker þess ad greind half jord Samstader var seinna burt seld. því at Heilax anda náð til kalladre. og at suo prófudu og firir oss komnu. og at leiddu fyrrskrifudu vitne þui sem hann vændezt. dæmum vier fyrrskrifada jord kotvoll kirkiunne j Odda til æuinlegrar eignar og þrúttskrifuadan sira Þorvard at sier mega taka þessa saumu jörd ef hann vill og halda til laga. Jtem um adrar ákærur. suo sem er um kirkiutiundir þær sem fellu um vorit næsta epter frafall sira Snorra heitinz og svo þann psaltara og áklædi sem j testamento brefuenn stod. og erfingiarnar haufdu ecke luckt. Dæmdum vier sira Haldor Jonsson skyldugan at flytia eda flytia láta þessa peninga heim til Odda alagalausá innan mádnadar at heyrðum domenum og afhenda sira Þorvarde eda hans umbodzmanne. Enn um jskyldur og os(t)tolla og adrar rentur kirkiunar j Odda og erfingiarnar haufdu ecke at sier teked adur enn sira Þorvardur tok med stadnum dæmdum vier honum til fullrar eignar og frialslega hafva mátt at sier taka.

Samþyckte þenna vorn dom med oss herra Stephan med Gudz nad biskup j Scalholte og sette sitt insigle med vorum insiglum firir þetta domsbref er skrifuat var j Midal á sama are. deige sidar en fyr seigr.

317. 30. Júní 1495. á Öxarárþingi.

DÓMR tólf manna útnefndr á Öxarárþingi af lögmönnunum Finnþoga Jónssyni og Helga Oddssyni um ákærnu Sturlu Magnússonar til Þorvarðs Bjarnasonar um heimanfylgju og tilgjöf Margrétar dóttur sinnar, konu Marteins heitins Bjarnasonar bróður Þorvarðs.

AM. Fasc. XXII, 28 frumritið á skinni; för fyrir 12 innsiglum, sem öll eru dottin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda vigfus þordarson. salamon einarson. narfe ellenson.

gisle ualldason. jon hrafson. jon magnusson. are narfason. gisle jonson. þorleifur ormson. þorlakur suartzson. eyvindur thumason ok runolfur þorsteinsson. kuediu gudz ok sina kunnigt gerañdi. þa er lidit var fra hingatburd vors herra jhesu christi þushuñd .cccc. niutiger ok .v. ar æ þinguelli æ almenniligu oxararþinge þridiudaginn næsta eppter petursmessu og pals vorum vier j dom nefnder af ærligum monnum finboga jonsyne ok helga oddzsyne logmonnum fyrir nordan ok sunnan æ jslandi at dæma ok skoda vm þa akæru at stulle magnusson kærði til þoruards biarnarsonar¹⁾ at hann hefði eck(i) feingit alla heimanfylgiu ok tilgiof vegna Margretar dottur sinnar vr garde Marteins heitins biarnarsonar¹⁾ bonda hennar enn brodur fyr nefndz þoruardz. logdu þeir þar vnder med handabañdi fyrir oss adurnefndum domsmonnum hafa þat ok halda sem vier dæmdum þeirra æ millum. kom þar fram kaupmalabref fyrnefndra hiona er martein heitinn hefði haft til kaups vid fyr greinda margretu .ccc. hundrata. en hun hundrat hundrata. kærði adur nefndur stulle at eppter stædi .vj. huñdrvt ok .xx. ok sex aurar silfurs. Nv med þui at þoruardr biarnarson¹⁾ þottiz ogiorla vita huort lukzt hefði oll heimanfylgian eppter þui sem j kaupmalabrefinu stod þa dæmdum vier fyrnefnder domsmenn stulla skylldugan at leida .ij. loglig vitne at oll heimanfylgian hefði lukzt eda syna kuittan marteins heitins at hann hefði fulla peninga vpp borit sem honum vel anægdi. Enn ef þetta syndizt ekki þa skyllde stulle magnusson vinna lyrtareid¹⁾ þar a þinginu en minna. at hann hefde luktt adur greindum marteine alla heimanfylgiuna suo sem j kaupmalabrefenu stod. Enn at leiddum vitnum unnum eidnum þa dæmdum ver þoruardd biarnason¹⁾ skylldugan at luka þesi. ui. c. ok .xx. med stlikum¹⁾ fridleika sem inn hafde komet ok þar til .ui. aura silfurs ok .xxxxxx. hvñdrada j tilgiofena. æ þar j at lukaz .xx. c. j iorddum og aunnur tuttugu c j fridum peningum vorovirttum ok þridiu .xx. c. j aullum faull¹⁾ uirdis peningum ð nestmu fardogum.

Ok til sannenda hier um settu laugmennener¹⁾ sin innsigle

¹⁾ Svo.

med vorum insiglvum fyrir þetta doms (bref) er skrifat var a þinguelle j sama (stad).

318. 30. Júní 1495. á Þingvelli.

LOPTUR Snorrason selr Magnúsi Þorkelssyni fjórðunginn úr jörðunni Svalbarði á Svalbarðsströnd fyrir tíu hundruð í lausafé.

AM. Apogr. 183 „Ex originali Svalbardensi accuraté“ (AM.)

Þat giorum uid þoruardr gudmunzson. ormur jngimundarson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi ath þa er lidit uar fra guds burd þusund fiogr hundrut niutiger ok u ara miduikudagin nestan fyrir petu(r)s Oesso ok pals um sumarit¹⁾ a þorisstodum a Rostmalarnesi uoru uid j hia saum ok heyrdum a ath Loptur snorason sellde magnusi þorkelssyne med handabandi til fullrar eignar fiordungin j jorduni sualbarde er liggr a sualbardzstrond j þingieyiarþingi²⁾ med aullum þeim gaugnum ok gædum sem greindum jardarparti hefir fylgt at fornu ok nyu ok hann hefde fremzst eigande at ordid j arf efter stein snorason brodur sinn. hier j moti gaf nef(n)dr magnus þorkelsson sogdum lofti snorasyne tiu c j fridum peningum og ofridum. skylldu þau gialldazst opt nefndum lopti juan þrig(gi)a ara. lýsti greindr loftur þui fyrir oss at hann hefde þenna nefndan part aungum manni audrum fyr sellt eda gefit en nu fyrnef(n)dum magnusi. skyllde sa þeirra hallda til laga er keypt³⁾ hefði. en sa suara laga Riftingum er sellt hefde. Ok til sanenda hier um settium uid fyr nefndir menn ockur jnsigli fyrir þetta jardarkauþs bref giort a þinguellei a sama ari sex nottum sidar en fyr seiger.

1) D. e. á Jónsmessu sjálfa 24. Júní. 2) Svo. 3) keypti, Apogr.

319.

30. Júní 1495.

á Öxarárþingi.

TYLFTARDÓMR útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni um arf eptir Ingibjörgu Þorvarðsdóttur og Pál bónda Brandsson (Möðruvallamál).

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol. bl. 197 b og 199 a „wr breffa Bok Eggerz logmannz Hannessonar“ skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 789. 4to, skr. 1620. — Landsbókasafn 63. 4to, bl. 311—322, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 69. 4to, bl. 145—146, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 115. 4to, 100, með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hitardal c. 1730. — M. Steph. 27. 4to, bls. 412—415, skr. c. 1730. — *Analecta juridica* Odds Jónssonar digra (hjá mér), skr. c. 1668.

Alþingisdómur vm sama mal¹⁾.

Þad giorum wier Gudne Jonson. Einar Oddson. Arnor finnson. [Stulle Magnusson. Hakon Hallsson²⁾. Magnus Þor-kielsson³⁾. Jon Þorgeirsson. Helgi Þorwalldzson⁴⁾. Jngimundur finnsson. Einar Þorolfsson. Andres Gudmundzson. Jon Sigmundzson godum monnum witurligt⁵⁾. med þessu woru opnu Brefe. ad þa er lidit war fra hingadburd wors herra Jesu christi M. cccc. xc og v ár þridiudaginn næstan epter Pietursmesso og pals a almenniligu auxarðrþinge worum wier j dom nefndir af ærligum danu⁶⁾ manni finn-boga Jonssyni logmanni nordañ og westan æ Jslandi ad dæma. skoda og alyta jnnuirduliga [med skinsemd⁷⁾ ad rann-saka huert afl og fullkumliga magt ad hafa skyllde su æ-kiæra og⁸⁾ tilkall. er Erlendur Erlenzson hafdi⁹⁾ uppa þau odul og fastaeignir sem falled hafde eptir hustru Jngebiaurgu Þorwardzdottur og pall Bonde Brandzson erfdi epter sonu sýna. Biarna Palsson og Benedict brodur hans skilgetna bada. Enn Grymur Bonde Palsson reiknadi¹⁰⁾ sier nu til vmbodz fallid hafa. enn sonum sýnum skilgetnum til fullr-ar eignar. Þorleife og Benedict aull¹¹⁾ adur¹²⁾ greind odul. Eigner og lausafie. sem fallit hafa epter alla¹³⁾ fyrr sagda

1) D. e. Möðruvallaarf. 2) Halldorsson 789 (rangt). 3) [vantar i a. 4) Þorvardsson a, 63, 69, 115 (rangt). 5) kunnigt 63, 69. 6) b v. 69. 7) [b. v. 27. 8) edur 789. 9) og haftt hafde b. v. 27. 10) eignade 63, 69. 11) sl. 63, 69. 12) b. v. 63. 13) b. v. 27.

menn. Pal og Jngibiaurgu og sonu þeirra. j hueriu þeir kunna ad finnast. epter þui sem godra manna bref og biujsing¹⁾ þar um hlioda²⁾ og vtuijsar og sa domur jnniheldur og³⁾ þar war þa birtur⁴⁾ og opinberadur og upplesinn fyrir oss og aullum almuganum jnnañ laugriettu og vtan og dæmdur war j spialldhaga j Gyafyrde æ almenniligu þriggia hreppa þynge j sama firde sem arfur war da-
inn. og þui fyrir allar adursagdar greinar. atkuædi. Articulis⁵⁾. frændsemi og laugligar festingar. sem fram hafa farid allra fyrrsagdra manna⁶⁾ j millum og so⁷⁾ ei sjudur eptir laugbokarinnar ordum og [innsetta⁸⁾] j [riett erfdatale⁹⁾]. Þui dæmdum wier med fullu doms atkuædi alla peninga kuika og dauda. fasta og lausa. frijda og ofrijda ad aullu tilskjildu enn aunguu vndan teknu. haufudbolum og vtjaurdum. smærrum og stærrum. sem fallit hafa epter greinda Jngibiorgu Þoruardzdottur. Borñ hennar og Bonda Pal Brandzson. huad hellst þad reiknast kann. sonum Griymz Palssonar tueim skilgetnum Þorleifi og Benedict til fullrar eignar allt adurgreint godz. enn fyrnefndum Griymi til laugligs umbodz og frials forrædis. adtauku og allrar vmwendunar. an [nockurar hindranar¹⁰⁾] edur motmælis. og standa skuli obrigdanliga vm alldur og æfi hier epter.

Og til meiri audsyningar hier um og sannrar medkiennningar styrækti og stadfesti og fullkomliga samþykkti [þennan vorn dom¹¹⁾] fyrnefndur finnbogi Jonsson laugmann. huer¹²⁾ vtnefndi og dæma liet tuennar tylfter j spialldhaga. sem fyrr¹³⁾ seiger j greindum domi og wier medfestum þessum domi. og setti sitt Jnsigli. med Jnnsigle¹⁴⁾ Pietur truls¹⁵⁾ hirdstiora og haufudzmanns yfer allt jsland. [asamt med¹⁶⁾] worum jnciglum fyrir þetta domsbref er giaurt war j sama stad [og ari¹⁷⁾] deigi sjudar enn fyrr seiger.

¹⁾ fyrr gior b. v. 27. ²⁾ votta 27. ³⁾ sem 789. ⁴⁾ kintur 63. ⁵⁾ a; articulos, hin. ⁶⁾ persona 69. ⁷⁾ b. v. 69. ⁸⁾ [innsettu grein 789. ⁹⁾ [riettu erfdatale 27, 789. ¹⁰⁾ nockurz hindurz 27. ¹¹⁾ [b. v. 69. ¹²⁾ huorn hann 69. ¹³⁾ hier 63. ¹⁴⁾ b. v. 27. ¹⁵⁾ Trulssonar 27; Lora(!) 63, 69. ¹⁶⁾ [789; og, hin. ¹⁷⁾ [aari og tijma 27.

320.

15. Júlí 1495.

á Hólum.

VITNISBURÐARBRÉF, að þrír prestar og einn leikmaðr sóru bóka-areid að því á prestastefnu 22. Júní, að Ólafr biskup, góðrar minningar, hefði gefið og skipað heilagri Hólakirkju alla þá peninga, sem hann átti auk þeirra, sem í hans testamentis-bréfi standa.

AM. Fasc. XXXII, 22, frumrit á skinni. Af þrem innsiglum eru tvö fyrir bréfinu, og er annað þeirra mjög skert. — Apogr. 3360.

Witnisburdur Vm Eijð Gudmunds Jonssonar.

Jons Gislasonar. Jons Jonssonar og Hialta Ankielsonar¹⁾.

Þath giorum uier eirekur einarsson. nikulas þormoods-son og halluardr biarnason prestar hoolabiskups dæmis goodum monnum vitvrligtt med þessu woru brefue ath uier uorum þar j hia æ almenneligre prestastefnu heima æ hoolum æ jslandi manudaginn næsta firir jonsmessu babiste²⁾ heyrðum uier ath þrir prestar er suo heita Gudmundr ionsson. jon jonsson. jon gíjslason og hiallte arnelsson leikmadur soorv suo felldañ bookareid firir sýra jone þorualldzyne heilagrar hoolakirkju officiali ath þeir hefði hia uerid og heyrtt ath biskup olaf goodrar minningar gaf og skipadi fylliliga heilagri hoola domkirkju alla þa peninga sem hann atte ath auk þeirra sem j hans testamento brefue standa og þath tilvijsar. og til sanninda hier vñ settum vier fyrrskrifader prestar vor jnsigle firir þetta bref er skrifuath uar æ hoolum j hialltadal jn diuisione apostolorum anno domini M^o cd^o non(a)gesimo quinto.

321.

11. August 1495.

á Ökrum.

TRANSKRIPTAERBRÉF.

AM. Fasc. XXV, 15, frumtransskriptið á skinni. Innsiglin eru dottin frá.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Þ. e. 22. Júní.

Það giorum vid markus jllugason ok þorolfur þorfinsson godum monnum viturligt med þessa ockru opnu brefui ad þar voro vid j hia sæum ok heyrðum a. ad lesit var opit bref med heilum ok oskandum hanganda jnciglum suo latanda ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemr bréf Gunnars Jónssonar og Ingveldar Helgadóttur um Auðunarstaði og Bólstaðarhlíð frá 16/6 1480—23/6 1481, DI, VI, Nr. 250].

Ok til saninda hier vm settum vid fyr nefnder menn ockur jncigli fyrir þetta transkriptarbref. er skrifuad var a stærri aukrum j skagafirde. þrid(i)udaginn. næsta fyrir asumpcio sancte marie virginis. arum epter gudz burd þusund flogur hundr(u)t niutiger ok fimm árr.

322. 18. August 1495. í Holti í Önundarfirði.

STEPHÁN biskup í Skálholti lýsir svo mikið vera fallið til æfinlegs beneficium upp í heimalandið í Vatnsfirði, sem á bresti reikningsskap kirkjunnar, er lokið skyldi innan þriggja ára.

AM. Apogr. 902 „Ex originali Vatzfiord. accuraté“ (AM). Fyrir bréfinu var innsigli Stepháns biskups, og lýsir Árni því.

Wær stephan med Gudz næd biskup j skalholtti giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ad j þann tima er vær visiterudum j fyrsta sinn vm vestfirðingafiordung komum vær til vatzfiardar j jsafiord og beiddum og krófdum reikningsskapar kirkiunnar þar af henar jnnstædu porcione og mortuarijs og af þeim fleirum hlutum ódrum sem vær mattum þar til tala. Enn af þui ad oss uar þar eigi nóckr reiknengsskapur giorr. þa lystum vær tak sett vpp j heimalandit þar suo mikit sem reikningsskapnum suaradi. Jtem beiddum vær og krofdum j annan tima nu er vær komum j seirna sinn greindz reikningsskapar. einn tima annan tima og þridia tima peremptorie og feingum ecki nókut löglegt suar. Firir þessar saker beidum vær og krefium enn vpp æ ny adr greindz reikningsskapar. einn tima annan tima og þridia tima æ fremzta

mata sem vær megum med lögum giora forskiotandi allri hindran og huerre sem einne afsakañ er hier j moti kann ad koma. firirbiodum vær stridlega huerium sem einum bædi lærdum og leikum vnder fullt forbod og bannz pinu j burtu ad hafa eda undañ ad draga j nøckurn mata tolla eda ti- under reñtur eda jnngiold fyrr nefndrar vazfiardar kirkiu. helldur skipum vær ad allar hennar reñtur og jnngioldd leggizt henne sialfre til vpphelldiss og eflingar. Enn ef eigi eru skialigheit gior suo sem skyllðan bydur jnnañ þriggia ara hier epter eda suo [ad dandi¹⁾] monnum virtedz þat meira vert sem æ brestur skialigan reikningsskap helldur enn hitt sem fram kemur. þa lysum vær suo mikit fallit vera til æfinligs beneficium. vpp j tittnefndan gard vazfiord og heimalandit þar med þeim eignum sem þar til liggia sem suarligt er og reikningsskapur fellr upp æ. Biodum vær eireki biarnasyni og bijfæulum honum vpp a vorra vegna ad vakta og vardueita og alla medgiord æ ad hafa þratt greindum vazfiardar eignum kirkiunne þar til uppreistar og eflingar vpp æ rettañ reikningsskap vid heilaga kirkiu og oss. Og til sannenda hier vñ festum vær vort jnsigli firir þetta bref skrifat j hollti j aunundarfirde quarta die jñfra octauas assumpcionis beate Marie virginis. anno domini M cd xc v.

323. 16. September 1495. í Sælingsdalstungu.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Guðna bónda Jónsson af reikningsskap kirkjunnar á Kirkjubóli í Langadal.

AM. Apogr. 2344, eptir frumritinu, sem var á Kirkjubóli. „A þessu brefi er sama hönd sem á vigslubrefenu Kirkiubols kirkiu 1499. (= AM. Apogr. 2345). contuli accuraté“ (AM.). „Þetta firir fram- an og ofanskrafad bref er ordriett og stafriett ritad epter osiginalnum. Þad vottum vier sem hverttveggia samanbárum á Kirkiuboli j Langa

¹⁾ [„hier hefur i fyrstu i originalnum ritad vered: *leigi*. og sidan corrigerad. og er þetta nu i nefudum original. so sem epter fylger *ledgdandi*. a ad lesast *ad dandi*. eins og hier er skrifad“ (AM.)

dal þann 19. Julij Anno 1710. Arne Magnusson. Þorsteinn Sigurdsson. Þordur Þordarson“.

Steffan með Gudz nad biskup j skalholhti giorum godum monnum kunnigt með þessu voru opnu breffe ad Gudne bonde jonsson heffer giort oss reikningsskap vppa vegna kirkiu sinnar a kirkiuboli j langadal með þui moti ad hann leggur kirkiunne til fullrar eignar flogur hundrud j jordunne stærra felli ok tuo hundrud j jordunne minna felli er liggia i trekyllisviyk j aarnes kirkiu sokn. Skal greind kirkia ad kirkiuboli eignast þessi .vj. hundrud j fastaeign j fyrsogdum jordum til æfenligrar eignar með þeim odrum jordum bæcka oc brecku sem liggia j langadal oc hun aa adr. enn vær giorum adrgreindann gudna bonda ollungiss kuitann oc akiærulausann vm reikningsskap optnefndrar kirkiu til þess sem nu er komid.

Oc til sannenda hier vm festum vær vort secretum firir þetta kuitvnarbreff skriffad j sælingsdalstungu feria quarta quatuorum temporum in autumpno anno domini M cd. xcv.

324. 17. September 1496. í Sauðlauksdal.

DÓMR Stepháns biskups og þriggja klerka og þriggja leikmanna um fiski og hákalla tolla Selárdalskirkju í Kópavík.

Bisk. Skalh. Fasc. XIII, 10, frumrit á skinni. Ö.1 (7) innsiglin eru nú dottin frá. — AM. Apogr. 2463 „accuraté“.

Vm tolla selardalzkirkiu 1495.

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia eda heyra. Senda þordur gudmunzson. narfe þorsteinsson. are gudlaugsson. prestar skalhollzbiskupsdæmis. gudmundur diakne steinsson. asmundur jonsson og halldor sumarlidason. leikmenn kuEDIU guds og sina. (kunnigt giorande). ad sub ano gracie M^o cd^o nonagesimo quinto. vorum uær j dom nefnder af uirdulegum herra og vorum andarligum faudur Stefani með gudz nad biskup j skalholhti ath skoda og dæma v̄m toll kirkiunnar j selardal. kuomu þar fram̄ maldagar. suo

latandi ath kirkian í selardal ætti en tíunda hvern fisk síualan sem á land kæmi í kopauík og nidre uid foru. kom sira loptur filippusson fram og klagadi fyrir biskupen-vm. ath honum þætti kirkian vera mishaldin af þeim er roid haufdu í fyrr saugdum uerum um toll af hákollum þeim sem á land kæmi. kom þar fram jon jonsson og domlagdi uid fyr skrifadan sira lopt er þá hellt stadin og kirkiuna í selardal med fullu handabandi. um fyr skrifadan hakallztoll. þui dæmdum uer fyr nefnder menn med fullu doms atkuædi fyrnefndri selardals kirkiu enn tívnda hlut ör huerium hakalli frá þui er .x. uæri á land komner. í kopauík og nidre vid foru lífka jafnt af godu og letto. leizt oss þat ecki skadalaust fyrir kirkiuna at taka ecki sinn hlut fyrir enn at Messydaugum¹⁾ edur vpp þadan þa er fatt edur ecki mætti af nytazt. uar þessi vor domur dæmdur og vpp-sagdur í selardal fimtudagin næsta fyrir decollacio sancti johannis baptiste²⁾. Sampykti þennan uorð dom med oss herra stephan med guds nád biskup í skalholli og setti síftt jnsigle med uorum jnsiglum fyrir þetta domsbref er skrifad uar í sauðlaugsdal í patrefxirde í saurbæar kirkiu sokn. fimtudægin næsta fyrir festum beati Matthee apostoli et evangeliste á sama are sem fyr segir.

225.

21. Október 1495.

á Grund.

FINNBOGI bóndi Jónsson selr Jóni Sigmundssyni jarðirnar Márstaði og Grund í Vatnsdal. með tilgreindri kirkjuskyld og ítökum, fyrir kaupahlutann í Grýtubakka í Höfðahverfi, með þeim atriðisordum, er bréfið greinir.

AM. Apogr. 649, afskript eptir frumritinu á skinni, sem „hústrú Ragnheiður Jónsdóttir í Gröf“ átti, staðfest 16. Dec. 1710 í Skálholti af Árna Magnússyni, Þórði Þórðarsyni, Þorgílsi Sigurðssyni og Grími Magnússyni. Lýsir Árna stafagerð bréfsins og lýkur máli sínu um bréfið svo: „Jon Sigmundzson þesse er sá sem sidar varð lögmaður“.

¹⁾ „: um Jonsmessu eda þingmariumessu leite“ (AM.). ²⁾ Þ. e. 27. aug.

kaupbref fyrir grutubacka¹).

Þat giorum wer þorleifur aorñolfsson. boduar jwarsson. halldor jonsson. ormur jonsson. petur tumasson. halldor biarnarson. helgi sygurdzson. Godum monnum witurligt med þessu woru aopnu brefi. ath a miduikudagin næstan epter luce euangeliste. þa er lidit war fróu hingatburd wors herrá ihesu christi þusund. iiij. hundrut ix tiger og fim ær. æ grund j eyiafirde. woru wer j hió. saum og heýrdum á ord og hañdaband finboga bonda jonssonar aaf einnø alfu. Og jons Sigmundzsonar af annare. ath suo fyrir skildu. ath fyr sagdur finbogi jonson selldi fyr nefndum jone sigmundzsyne jarðer .ii. er suo heita. marstader og grund er ligia j uazdal j hunauazþinge. med ollum þeim gognum og gædum. hlutum og hlunnendum, sem greindum jordum fylger og fylgt hefer ath fornu og nýu og greindur finbogi hefer fremzt eigandi ath ordith ath æ greindri og til sagdri alkirkju skýlldu og manadarbeit ollum busmala og koplum fra marstodum j deilldarhialla j hiallalandz landareign. ei sidur selfor æ saudadal. torfskurð j hnukxjord. og j steinnes land. hier a mote gaf og æ greinde jon sigmundzson fyr greindum finnboga allan kaupahluta j iordune grýtubacka²) med ollum þeim gognum og gædum eignum og jtokum sem greindri jordu grytubakka j hofdahuerfi fylger og fylgt hefer. ath fornu og nýu og jon sigmundzson hefer fremzt eigandi ath ordit. og gudrun heitin gunlaugxdotter kuina hans. med agreindri alkirkju skýlldu. Lýste jon sigmundzson fyrir oss. at gudrun kuinna hans hefði gefit sier sagða jord grytubacka j fiordungsgiof sem hun reiknadi til æafs. eignar og skiptis si-r fallit hafa eptir gudna eyiolffson og olofu gudnadottur. dottur sina. Skyldi huor um (sig) adur greindra manæ suara laga riþingum æ þeirre jordu. sem huor selldi odrum. Enn bader hallda til laga. suo eigi sidur huor fyrr greindra manna skýllde suara kirkiu Reikningi sem skilrike til fyndizt. til jafnadar. ath Rettre tiltolu. huor wit anan. Skyllde hvor jord wm sig afend. þar sem liggur. og eigi sidur sagdi jon

¹) Stóð svo(!) utan á bréfinu með gamalli hendi. ²) grytabacka, stóð í frbr.

til skogarpartz j skuggabiarga jordu ath grytubacke ætti. og til meiri audsyningar og sanrar medkenningar hier wm settum wer fyr nefnder menn wor jncigli fyrir þetta witnisburd-arbref. er giort war j sama stad og dag og ære sem fyr seiger.

326. 6. Nóv. [1495 eða fyrri] á Kirkjubóll.

Dómur útnefndr af Páli Jónssyni, er þá hafði sýslu og kongs umboð millum Geirhólms og Langaness, um umboð á jörðum þeim og kúgildum, er Pétri Loptssyni höfðu til erfða fallið eptir Stephán bróður sinn.

AM. Fasc. LXIV, 5, brot af frumriti á skinni, sem haft hefir verið til bókbands, og er klipt ofan af blaðinu og utan af báðum hliðum þess. Er óhræsislegt aflestrar. Páll Jónsson á Skarði dó (var veginn) 1496 — sjá Svinavatnsdóm 12. Okt. 1496; þá er Páll dáiinn. Sé hann sá sýslumaðr, sem dæmir þenna dóm, getr dómrinn ekki verið yngri en frá 1495. Og þó að dómnefnandinn væri einhver annar Páll Jónsson, svo sem Páll Jónsson faðir Ögmundar biskups, sem bæði átti Haukadal í Dýrafirði og Langardal í Tálknafirði, og líklegastr væri með því nafni til sýslumensku í Ísafjarðarsýslu um þetta leyti, að Páli á Skarði sleptum, gæti dómr þessi þó af öðrum ástæðum ekki verið yngri en hér er sett. Bæði er það vafasamt, hvort Páll faðir Ögmundar biskups — Páll sá var að visu *Jónsson*, en ekki Guðmundsson eins og ættfræðingar sumir hafa talið — hafi lifað öllu leingr en þangað til hér er komið; víst er það, að hann er dáiinn fyrir 1504. Hins og annars, að svo er að sjá af þessum dómi sem Pétr Loptsson sé enn eigi orðinn fjár síns ráðandi, en einmitt næsta ár á eptir (1496) er hans getið að sóknun og fjárupptektum fyrir Jóni Sigmundssyni (sjá bréf frá 22. Decr. 1496); er hann þá kominn af unglingsaldri, en svo er að sjá sem hann sé þá alveg nýbúiinn að taka við umboði á fjám sínum, og gerist þá heldr djarftækr um fjárheimturnar. Hefir Pétr verið fæddr 1476 (Bps. II, 344), og mátti hann því samkvæmt þeim lögum, er þá geingu í landi, ekki taka við umboði fjár síns fyrri en 1496 (Jónsbók, Framf. kap. 4). Hve miklu dómr þessi kann að vera eldri en 1495, verðr ekki eagt að svo stöddu.

..... [j dom] nefnd[er] af ærligu[m] m[anni]
 pale jonssyni er þa hafde s[ys]lu og kongs vmbod j millvm
 geirholms ok langaness. ad ransaka s[ko]da ok dæma vm
 þat sem gudene jonsson beidde þar ok krafde doms a huort

hann mætte med riettu ath sier taka j sina bygging jarder ok kuillde þær er lagu j alptafirde ok jsafirde þær sem petur h¹⁾ [lo]ptzson hafde erft epter stefan loptzson brodr sinn ok þorolfr augm[un]dzson hafde adr j sinne medferd enn greindr gudni hafdi nv eñ laugligt vmbod æ teked fyrgreindum jordum og peningum ept[er] þui sem dande manna domr þar v̄m gior uth uisar.

Nv af þui att ver saum og yferlasum og heyrðum yferlesinn þann xij manna dom sem dæmdr hafdi uered j sumar æ alþinge. j hverium svo star jmillvm annara greina ath greindr þorolfur augmundzson var dæmdr skyllðvgr ath afenda gudna jonssyne alla þa peninga sem hann hafde ath halda þa sem petr loptzson ætte j hans gard og hafa afent at mikels messv. en ef nefndr þorolfur heifde²⁾ þath eigi giort. [stendr j fyrnefndum dome ath greindr³⁾ gvdine jonsson skyllditz til leigr aňazst enn landskyllder ath uore komandi og þeir skyllðvger ath giallda gvdena sem þa til ber en afenda af op[t]skrifvðvm þorolfe. þess og annars ath oss þotte þat eigi logligt vera ath einge giorde med þessvm peningvm þott þorolfur avgmvndz(son) uil[l]de þa forsoma og af eyða eigi epter dandemanna dome.

Þvi dæmdvm væ(r) fyrnefndir domsmenn optnefndan gvdena jonsson mega med riettv a[th] s[jier] taka kvgillda leigr og jarder j sina vernd og lañdskyllder med ath vor[e]. en malnytvm peningar stande sem komner eru j þess abyrgd sem þeir hafa adr vered til fardaga nema þrattnefndr þorolfr avgmvndzson vilie fyrre afenda. enn ef hann vill ecke afhenda þa dæmdvm ver þrattnefndan gvdena mega med riettu ath sier taka med godra manna yfersyn svo mavrg kvgillde sem menn vilia vitne um bera sem leingst hafa æ jorvnum bvit og kvnnegatz er til ath godwilvger sie.

Og til sanninda hier vm settvm ver þrattnefnder domsmenn vor insigle firir þetta domsbref skrifad at kirkivbole

¹⁾ eða ef til vill *b* = *b*(ondi). ²⁾ Svo ³⁾ [Hér hefir misskrifað í frumritinu og verið strykað út, og er vant úr því að ráða, hvað standa skal; þó sýnist það muni vera þetta.

j langadal in festvm sancte lionardi martiris a sama are sem fyrr seiger.

327. 8. December 1495. á Kirkjubóli.

JÓN Hallvarðsson, Ásgautr Jónsson og Medía Sigurðardóttir móðir hans gefa Jóni Sigmundssyni til eignar og sóknar alla þa peninga fasta og lausa, sem Sigurðr Geirmundsson hafði gefið Mediu dóttur sinni og Ásgauti dóttursyni sínum.

AM. Fasc. XXXII, 29. frumritið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er að eins brot eptir af einu. — Apogr. 3365. — Í bréfabókum er ártal þessa bréfs rangt lesið 1492 (ii fyrir u),

Brief Vm peninga giefna Jone Sigmundzine til eignar soknar og fullrar akiæru¹).

Þat giorum wier jon jonsson. jon halldorsson prestar skalhollz biskupsdæmis. Cyuindur gudmundzson. auduñ gudmundzson. thumas jonsson. jon ellingsson. godum monnum viturligt med þessu uoru opnu brefi at á concepcio sancte marie uirginis á kirkiubolj j steingrimsfirði. þá er lidit war fra hingatburd gudsonar. þusund flogur hundrut .ix tiger ok .u. ar. woru wer j hia saum og heyrdum á ord ok handaband jons sigmundzsonar af einne alfu. enn jons halluardzsonar ok asgautz jonssonar ok mediu²) sigurdardottur modur hans af annarri. ath sua firir skilldu at greinder menn gafu jone sigmundzsyne. til eignar socknar ok fullrar ákæru allá þá peningá. kuiká og daudá. fastá. lausá. fridá og ofridá sem greindur sigurdur geirmundzson hafði gefið mediu dottur sinne ok asgaute dottursyne sinum. huer þá var erfingi fyr sagds sigurdar bonda geirmundzsonar. huerir sua hietu med ágreindri giof ok ánam(n)an. jordiñ uidudalsá fyrir .iiij. c ok xx. ok þar til .xxx. c j þarfligum peningum. skylldu fyr nefndir men jon

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²) Bréfabókin (Bisk. 2, Fol. frá c. 1693 les hér *Medtu* (= *Mettu*), og er hér raung í því eins og svo mörgu öðru.

halluardzson. asgautur ok media eiga allañ halfañ úbata med jnnstædu æ saugdum úuexti sua jord sem annad fe en jon þat meira er. Ok til sanninda hier vm settvm wer fyrnefndir menn wor jnncegli fyrir þetta wmbodsbrief er giort war j samú stad degj ok are ok fyr seigir.

328.

1495.

í Ytra-Dal.

VITNISBURÐR, að Loptr heitinu Ormsson hafi gefið jungfrú Marie og sancte Pétri jörðina Staðarhól.

AM. Apogr. 1471, með hendi Árna Magnússonar eptir maukfúnu transskripti frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr, þegar hann var að afskrifa það. — Apogr. 1466 með hendi Páls Hákonarsonar „Ur transcripto Mag. Bryniolfs og 4ra annara, giordu 1644. epter öðru vidimus 1547“.

Þat giore eg bryniolfur sugurdzson godum monnum kunnegt med þessu minu opnu brefe. at eg medkennuzt at eg hefi suarid suo felldan bokareid at þon biskupz magnus at loptur heitinn ormsson. gud hans sal nade gaf staðarhol gvdi og jungfu marie og sancte petri. suo og medkennunzt eg i þessu sama brefi at eg heyrda lopt heitinn all dri gefa staðarhol frammar enn suo. at hann ætti ecki skilgetin baurn epter edur arfleidde þau er hann ætti uid steinuñe gunnarsdottur. Og til sannenda hier um setta eg mitt incigle fyrir þetta uittnisburdarbref hvert er skrifat uar j ytradal i eýiafirde arum epter gudz burd 00. cd. niutiger og fim á. r.

329.

1495.

RÆKNINGR um nokkrar fjárheimtur Skálholtsstaðar vestra.

AM. Fasc. LXIV, 25, minnisblöð Stepháns biskups Jónssonar á skinni.

jehsus anno et cetera xcv. ar.

jn primis a biskupinn at heimta halft annad kugillde at wore hia sira þordi a gilsbacka. oc þar uard eptir brun

hestur er biskupinn atti. annar j sidumula. hinn þride j nortungu.

jtem hia oddgeire j huamme tuær uetter smiors j haust.

jtem hia andrese bonda xij fiordunga smiors.

jtem hia gudmundi bonda andressyni hundrads hestur oc xij fiordungar smiors j haust oc a at flytia til stadarhols oc asaudar kugilldi. [atti vigfus ellendzson at taka uid pui oc fa biskupinum annat fyrir austan.¹⁾

Jtem hia jone suarthaufdasyni asaudar kugilldi oc gellðfiar hundrat oc half þridia vod at wore.

Jtem j huamme hia birne gudnasyni iij vetter smiors oc hesturen vnder oc allr reidskapr med.

Jtem uard epter hia oddi sigurdzsyni moskiottur hestur.¹⁾

Jtem eiga at koma vr vatzfirði iij vetter hakallz til gufudals.

Jtem hia sira eireki iij voder.

hia sira olafi iij voder.

hia olafi a huilft hundrat i vadmalum at wore.

jtem hia sira narfa half þridia vod vegna asmundar.

[Jtem stendur hia þorarne steffanssyni hestur oc hundrat þar til j afgialldit fyrir krossholttzkirkju.¹⁾

330.

1495.

SKRÁ um þær kirkjur, er Páll bóndi Jónsson á Skarði og Jón bóndi danr Björnsson áttu að svara fyrir gagnvart Stepháni biskupi, svo og nokkur annar reikningskapr.

AM. Fasc. LXIV, 25, skinnblöð úr minnisbók Stepháns biskups Jónssonar.

jehsus anno et cetera xcv ar.

fyrir þessar kirkiur a pall bondi at suara.

jn primis kalladarnes.

adalvik.

¹⁾ [þetta hefir verið strykað út apr.

vatzfiord. iija. presta skyllid.

augr.

eyr j seydisfirdi.

hol j bolungarvik.

dalskirkiu j annundarfirdi.

[laugardals kirkiu.¹⁾

raudasandr.

lækur.

halfkirkia a kirkiubole j skutulfirdi.

reykholar.

flatey.

skard.

mafahlid halfkirkia.

Jtem jon bondi danur.

sæbolskirkia.

nufss kirkia.

aluidru halfkirkia.

hrafnseyr.

vatzhorn.

[Sigurd henriksson radmadr he[ima] a ad fara med biskups sk[i]pi vestur fra edur a langanes oc taca ccc j kavp.

Sira jon j bæ skyllidugur .ij. kvgilldi. c. þarfligt oc hest fyrir afgialld. oc vj vetra gamlan vxa fyrir barnseckt.

jtem sira jsolfur skyllidugur fyrir barnseckt oc fyrir afgialld.

jtem haldorus bryniolui pro .3. ecclesijs.

jtem agalus in hækadal.²⁾

331.

1495.

MÁLDAGI og afhending Stafafellskirkju í Lóni.

¹⁾ [skafið út, en er þó læsilegt. ²⁾ [Ritað í öðrum dálki á sömu blaðsíðu með annari hendi, þ. e. hinni venjulega skrifarahendi Stepháns biskups; agalus = Egill.

AM. 263. Fol., bls. 12, skr. 1598.— Landsb. 268. 4to bl. 133b—134a, skr. 1601.

Stafafell. [Gamall maldage.¹⁾

Anno domini [M^o. qua(d)ringeñtesimo nonogesimo quinto²⁾.
uorv so ordner peningar afhenter af sira Hialmi Helgasyni j vmbodi herra Stephans biskups j Skalhollte epter sera Arna heitin Biarnarson ad Stafafelli: enn sira Hallur Sigurdzson medtok sem hier seiger.

jn primis: xij kyr. viij oc lx asavder: vj savder gamler: xv sauder tuævetrer: viij savder oc xx. vetürgamler. j n(avt) iiij vetra gamallt: iij þrevetur: ij tuævetur: iij veturgomul: vj kalfar. oc tuævett n(avt): þar til er brazt iij kalfanna: halft vij c. j koplvm: iiij lambgymbrar:

Þetta j ofrjydv sem hier seiger jn primis: v katlar vonder oc goder: oc j pottur er virtter vorv firir cc. jtem iij tinfot: oc ij saltsier: ij konnur oc er onnur vond. mvnlavg oc vatzkall: pottavsa brakvd: xx skaler: xiiij diskar oc martt voñt. iiij hornstavp: ij vijtaskaler: onnur vond: j steinfat vermifat:³⁾ j vijta kupa: xij spæner: kambar: xiiij fialdiskar forvonder: var þetta virtt fyrer xij aura a odru hvndradi: jtem v: sængur alfærar: med vorv ij abreidur oc ij aklædi: refill nyr: ij alner oc xx firir [eina setv⁴⁾ sængina: oc tuitavg vod of(an) a allar: jtem: vj storkerold oc flestoll vond med sýrv keralde: j kirkiv skemmv oc annad j jordu jnne. j bvrenv: eirn lijndukur vondur hrijngofinn: eirn refill gamall lettur: oc j [pallur aklædi⁵⁾ vontt: oc [gvlldvk⁶⁾ vondann: ejtt vll handklædi: j. blondv bytta: oc onnur minne bytta: drykkjar askur stor: ij stafaaskar litler: xx trog god oc vond: xx vppgerdar kerold: god oc yll: ein hangandi kola: ij læsar vonder: ij Bryne: Auxe brotna: j. lia vondann: ij stockar oc var annar vondur: iij skiolur: sponastockur: smydivbelgia virki vond: taung vond: lytill hamar: stappa: oc laud: skobor⁷⁾: romet: sleggia lett: enn einge stedie: vppa iij menn badtýge: vppa ij hesta reip: oc klifbera a iij hesta: iij hrijfur oc eitt orf. oc einer torfkrokar.

¹⁾ [263; ²⁾ Svo 268; ^{m^o} quinquagesimo quinto 263; ³⁾ vernissad 268;

⁴⁾ eina settu 268; ⁵⁾ pallaklædi 268; ⁶⁾ [einn ullduk 268; ⁷⁾ skokór 268.

[Skipadi biskup Stephan v^c fra stafafellzkirkiv oc til Hofs j oræfum.¹⁾

332.

[eptir 1495.].

MÁLDAGI Staðarhólskirkju í Saurbæ.

Landsb. 268. 4to, bl. 108b—109b og 117 a—b (fellir úr), skr. 1601.

Stadarholl.

Peturzkirkia a stadarholi a heimalannd allt²⁾ og þuerdal allann. biarnnarstadi. kuenngriot. krossfiardarnes.³⁾ biarnneyiar allar. oc halfa vætt fiska af hueriu skipi oc manni sem [vt rer⁴⁾ j biarnneyium oc skal golldid fyrir jonzmessu baptista. þar j eyunum kirkiunnar vmbodsmanni. jtem á kirkian [fiogra manna oc xx jferd⁵⁾ j saurbæiar fiuru. fiordunng j hualreka oc vidreka milli merkilækia oc hellu þeirrar sem nordur er frá sandviyk. oc alldreij fiarar fyrir. hálfann hualreka med eyri j jnngolfsfirði. þanngad liggia xij bæir ad tijunndum oc lysitollum. þar skulu vera ij prestar heimilisfastir. þridiung j vidreka j bitru milli kirkiulækia oc hundzvorduness oc osttoll af ollum þeim bæium sem til stadarholzkirkiu liggia. oc giora huortt sem kirkivbonndi vill ad reka heim. eda tueggia mála smior. Jtem a kirkian vj kugilldi oc xx. ij gelldfiar .c. þriggia hundrada ketil. iiij bestar oc ij hross. Jtem. cccc. j ollum þarfligum penijngum. Jtem á kirkian fyrir jnnan sig [ij Messoklædi alfer oc ij hoklar. annar med si(l)ki. sloppur oc kantarakapa. ij alltarisklædi med .ij. brunum slitnum thil haalltaris hatijda bunijngur oc ein brun þarlaus. ij merki. j dukur yfir kordýr. fonntzbunijngur vondur. grallari per anni (circulum). daujdz spalltarj (l). ymnarius med pappijri. messubok lesanndi de tempore á sumar. sequencijuboc. helga daga per anni (circulum). capitularius. gudzspiallabok med pistla oc

¹⁾ [sl. 268; ²⁾ med gognum oc giædum b. v. 268b; ³⁾ krokiardarnes 268b; ⁴⁾ [roa 268b; ⁵⁾ [.iiij. manna jferd oc xx 268b.

oracior. frá advenntu til páska. ottu soñguabok frá páskuñ til advenntu. kiriall nýr. ldga saunnguabok sæmilig. messubok vñ m sumarid legenda frá xij deigi til huijtasunuu de sanctis frá anndressmessu til jonzmessu. ottusaunngua bok de tempore oc de sanctis til lanngafos^o. onnur til iñgressus pijlatus. processionall gamall. einn kalekur. einn corporali. vj koparstikur. eitt glodaker. fimm kluckur oc ein bialla. skruda kista olæst. ij stolar. ij alltaris steinar. brijk med alabastur lijtil. tabulum. einn kross med vñndirstodum. mariuskript. petursskript. johannis baptista. johannis postula. michael. vrbñnus skript. vatzketill. jtem .iij. messuklædi er sijra halldor lagdi thil kirkiunnar. og kanntara kapa ny og hiðlmur med kopar.¹⁾ jtem ij hestar oc .j. c. oc kugilldi ad gef(is)t hefur kirkiunne j hans tijd. oreiknat porcio j xx ár.

333.

20. Janúar 1496.

í Eskjuholti.

DÓMR sex manna útnefndr af Birni Hafiðasyni, er þá hafði míns herra kongsins sýslu milli Hvítar og Hitarár, um ákæru Einars Örnólfssonar til Jóns Magnússonar um umboðshald á peningum Magnúsar heitins Þórólfssonar, er Einar kallaði fallna Herðisi Haldórsdóttur konu sinni til umboðs vegna Haldórs Magnússonar, bróðursonar hennar, er fyrir mörgu mvetrum var áðr burt sigldr af landinu.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatushorni, skr. c. 1608. — AM. 211c 4to, bls. 174—175, skr. c. 1700, sleppir upphafi dómsins, en skeytir hér framan við upphafi af dómi frá 3. okt. 1487.

Domur vñ vmbodsz halld.

Þad giorum vier Salamon Einarsson. Jon Hrafnsson Colbeinn Jonsson. Biorn Arnason. Auduñ Jonsson og Jon Sigurdzson. Godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad þa er lydrit var fra hingad Burd vors herra Jhesu Christi M. cccc lxxxx og vj ar. miduikudæginn næsta eptir²⁾

¹⁾ [et cetera 263b og hleypir viljandi úr öllum þessum kafla; ²⁾ í 211 er alt upphafið tekið úr dómi frá 1487 ³/₁₀ (DI, VI, Nr. 536).

geisladag vm veturinn j Eskiuholti á þingstad ætettum vorum vær i dom nefndir af ærligum manni Birni Hafldasyni. Er þa hafdi mins herra kongsins syslu og vmbod j millum huitar og hitarar. Ad skoda og dæma vm það mal. er Einar Aurnolfsson Beiddist þar doms á vm þa peninga sem Jon Magnusson hafdi halldit¹⁾ til vmbodz af Magnus(i) heitnum Þorolfssyni. Enn hann kalladi nu fallna herdisi konu sinne halldorsdottir til vmbodz vegna halldors magnussonar Brodursonar hennar er fyrir maugum vetrum var adur Burt sigldur af landinu.

Nu²⁾ sakir þess ad vær uitum eigi ad fyrr greindur magnus halldorsson er³⁾ latinn. [suo ad⁴⁾ það sie [Biuisad med eins manz vitni⁵⁾ eptir þui sem bok ákuedur vm þann mann sem af landi er farinn. Þess og annars ad vær vitvm aunguan nær standa arfi hans en fyrr skrifada herdisi halldorsdottur. Þui dæmdum vier fyrr nefndir domsmenn med fullu doms Atquædi tittnefndañ Einar ornolfsson Rietañ vmbodzmenn þessara peninga og adurnefndan Jon Magnusson skylldugan ad [greida⁶⁾ honum ad næstu fardaugum alla þa peninga sem eptir standa af [þessu vmbodi⁷⁾. hia greindum Jone Magnussyne.⁸⁾ fyrst til greindur sa hluti Jardarinnar Brennistada. sem ecki var adur⁹⁾ dæmdur Gudrunu heitinni Halldorsdottur. Eptir þui sem domur þar um gior vtuijsar. Skylldi huortueggia greidast abatalaust Jord og kugilldi. sakir þess ad Einar hafdi eigi adur til kallad.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrskrifadir domsmenn vor Jnnsigli fyrir þetta domsbref. skrifad á Skardshaumrum j Nordurardal Jonsmessu holabiskups á sama ari sem fyr seigir.¹⁰⁾

1) sl. 211; 2) En 211; 3) sie 211; 4) [og 211; 5) [vitnisfært 211; 6) [skila afftur og greijda 211; 7) [þessum vmbodzpeningum 211; 8) b. v. 211; 9) sl. 211; 10) þ. e. 23. April.

334.

25. Janúar 1496.

í Múla.

25. Nóvember 1497. á Hóli í Kinn.

JÓN prestur Finnbogason selr Magnúsi Þorkelssyni fjórðunginn úr jörðunni Svalbarði á Svalbarðsströnd.

AM. Apogr. 4217, eptir frumbréfi á kálfskinni frá Hallgrími Sigurðssyni á Svalbarði, afskrípt staðfest 17. Sept. 1726 af séra Magnúsi Markússyni á Grenjadarstað og séra Þorleifi Skaptasyni í Múla.

Þat giorum vidr¹⁾ simon þorsteinsson ok steffan stullason godum monnum viturligt med þessu okoru opnu brefe at þa er lidid var fra guds burd þussund flogur hundrud niutigir ok .vj. ar æ manudagin æ palsmessu um vettrinn j mula i reikiadal vorvm vier i hia ok saum ok heyrðvm æ at sijra jon finbogason selde magnuse þorkelssýne med handabandi til fullrar eignar fiordunginn i iorduni svalbardenv er liggur æ svalbars stravnd i þingeyarþingi med avllum þeim gaugnum ok giædum sem greindum iardar parti hefir fylt¹⁾ at fornu ok nýu ok han hafði fremz eigandi at ordit. hier i mot gaf magnus þorkielsson sera jone finbogasyne. x. hundrud i þarfligum peningum i fridum ok ofridum.

Ok til sanenda hier um setium vier fyr nefndir men vor innsigli fyrer þetta iardakaupsbref er giort var æ holi i kinn midkudaginn næsta fyri andresmessu einu ari sidar en fyr seigir.

335.

11. Apríl 1496.

í Hjarðarholti.

DÓMR sex manna útnefndr af Sigurði Dadaðsyni, er þá hafði míns herra kongsins sýslu millum Gilsfjarðar og Gljúfrár, um umboð eptir Magnús heitinn Þórólfsson („Biskupsson“), og dæma þeir Arnóri umboðið.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorní (d. 1748) í 4to, skr. c. 1608.

¹⁾ þannig.

Vmbodzbref arnors á peningum Magnusar
biskupssonar.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda Jngimundur Finnsson. Gudmundur Finnsson. Jon Suart-hofdason. Biorn arnason. Sigurdur Grimsson. og arni þorsteinsson. kuediu Gudz og sijna kunnigt giorandi. ad þá er lidit uar fra hínagaburd vors herra jhesu christi M cccc lxxx og vj ar. a manudægin næstañ eptir paskaviku j hiardarholtti j laxardal á þingstad riettum vorvm vier i dom nefndir af ærligum dandismanni Sigurdi Bonda dadasyni. er þa hafdi mins herra kongsins syslu j millum Gilsfiardar og Gliufurar ad skoda og dæma huorsu laugligt vmbod þat skyldi vera. sem Jngibiorg Þorolfsdottir hafdi gefit arnori finnssyni a aullum þeim peningum sem hun Reiknadi sier til arfs edur vmbodz fallit hafa eptir Magnus heitinn Þorolfsson Brodir sinn og arnor Finnsson beiddi og krafdi doms á. Jtem leiddi Arnor finnsson laugleg lagavitni þar þa fyrer Sigurdi dadasyni med suordum Bokareidi ad greind Jngibiorg Þorolfsdottir hafdi gefit Arnori finnssyni þetta sitt vmbod med radi og samþycki Þorlaks Ottarsonar sonar Jngibiargar sem er hennar laugligur erfinge. sem vmbodzbref þar vm giort vtvijssar. Nu sakir þess ad vær vissum ad Jngibiorg Þorolfsdottir var riettligur erfingi Helgu dottur magnus heitins þorolfssonar. Enn einginn annar. Þess annars ad einginn frænda fyrr skrifatz Magnus heitins hafdi med domi eda laugligri virdingu at sier tekid sagda peninga. sem bar ad laugum. og þessir peningar foru og farid haufdu med fullri forsomun og skada. Þess þridia ad arnor finnsson hafdi j fulla borgun geingit vid Jngibiorgu þorolfsdottur ad giallda eptir suo micla peninga frida og ofrida sem hann medtekur og þar sem laug giora Rad fyrir þa omagie er Riettnæmur. Þess fiorda ad oss lejst þad laug vera. at greind Jngibiorg feingi Arnori finnssyni þetta sitt vmbod. Suo og stod hann j fullri borgvn vm suo micla peninga. sem hann medtekur omagans vegna j þessu hennar vmbodi. Þvi laugin auijsa suo ad kona skal eiga kost ad selia sokn sina og uorn huorium er hun vill. Ef eigi er ofrikismadur. Þvi fyrer allar þessar fyrskrifadar greinir

og þær fleire sem oss leyst hier ad ganga dæmdum vier þetta sama vmbod standugt og laugligt j allañ mata. Og Arnor finnzson laugligañ vmbodsmann æ aullum þeim peningum sem Magnus heitinn þorolfsson¹⁾ atti eptir er hann andadist j jaurdum og kugilldum. kuiku og dauðu. frijðu og ofridu. huar helst sem þeir standa edur ero á Jslandi. þeir sem eigi eru adur laugliga dæmdir til hallz edur vmbodz. Jtem j annari grein dæmdum vier arnori finnzsyni þessa adur greinda peninga til hallz edur vmbodz suo leingi og þar til sem þeir ero laugliga af honum dæmdir. þeim vmbodsmanni sem laugligri er ad laugum. nema hann leggi sialfur aptur sagt vmbod. Hier med dæmdum vier arnor finnzson laugligañ forsuarssmann fyrrgreindra peninga. huor sem vpp á þa klagar edur kærir. medan hann helldur þetta vmbod. suo og riettañ afgreidslumann allra skulda sem á þessa sagða peninga kann ad biuisast med laugum og suo riettañ vidtaukumann og logligañ soknara allra þessara adur greindra peninga huor sem helldur eda halldit hefur leikur eda lærdur og uill ecki uid hann auðvelliga sleppa. skal hann þa peninga frialsliga sekta og sækia og sakir á gefa. suo og fulla kuittun gefa. aullum þeim sem honum giallda sem honum ljkar. Jtem dæmdu vier þa arnor finnzson med riettu mega ad sier taka. og sialfur sier afhenda alla þessa peninga optnefnda. huar sem hann kann þa ad finna edur vpp ad frietta. og suo skal hann laugliga mega virða lata alla þa peninga sem hann medtekur j þessu vmbodi bæði kuika og dauða.

Og til sanninda hier vm setti fyrrgreindur Sygurdur dadason kongs vmbodsmann j sagdri syslu sitt jnnsigli med vorum adur skrifadra domsmanna jnnsiglum fyrer þetta domsbref skrifjat j Liarskogum j laxardal j hiardarholttz kirkiusokn á sama are deigi sijdar enn fyrr seigir.

¹⁾ Olafsson, hdr. (hér).

336.

2. Maí 1496.

á Neðri-Brekku.

VITNISBURÐAR um vatnssókn frá Holti í Saurbæ „virkisvetrinn“ (1482—1483).

AM. Fasc. XXXIII, 8, frumrit á skinni. Bæði inusiglin eru fyrir bréfinu.

Þat gerum uid arnbiorū jngimundarson og arne hermundzson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefe at þa er lidit var fra hingatburd uors herra jhesu christi. (M. cccc niu tiger og ni ar. under felle j kollafirde faustudagin nęsta efter ambrosií episcopi¹⁾ uoru uid hia og heyrðum ō at jon andresson lyste þui firir ockur og fleirum godum monnum audrum er þar woru at greindur jon lyste at hann sagdist hia hafa uerit og þeir þordur arnason j hollte j saurbę j stadarhols kirkiu sokn efter atta dag jola um ueturin er þeir foru til uerss og heyrtt hafa aa at þorbiorg gudinadotter hafde bedit Ğinar biornzson at lia sier ii menn edur iiii. at sekia²⁾ firir sig uatn til at lata drecka. og fyrr nefnd þorbiorg hefde sagtt þa einare at huerge ueri nęrr uatnid enn upp j brunar jordu þar j feninu og þa j þann sama tima hefde uerit fiuk mikill³⁾ en opt greindur einar hefde þa firir litlu uerit komin autan³⁾ fra skardi og hefde etllat at fara eyfer³⁾ til reykihola til uirkisins og þetta hefde uerit þann sama uetur er þa uar kalladur uirkisuetur er andres gudmundzson uar þar.⁴⁾ Sagdiz og adrnefndur jon andresson hafa uitad med fullum sannindum at opt nefndur einar hefde lied þorbiorgu ii menn at sekia²⁾ uatnit og hefde annar verit nefndur grettir og þeir hefdu af stad farit og verit leingi i burtu og villzt leingi nętur. Og til saninda hier wm setium uid ockur jnciglle firir þetta uittnesburðarbrief er skrifat var a nedri brecka⁵⁾ j saurbę j huals kirkiu sokn manudagin nęsta firir kross Desso vm uorid a sama are og fyrr seger.

¹⁾ þ. e. 8. April. ²⁾ seku, frbr. ³⁾ Svo. ⁴⁾ þ. e. vetrinn 1482—1483. ⁵⁾ Svo.

337.

17. Maí 1496.

í Görðum.

VITNISBURÐR, að Barði afhenti Lofti Snorrasyni þrjú hundruð í varningi og smjöri og þar til mjöltunnu vegna Magnúsar Þorkelssonar upp í fjórðunginn í Svalbarði, er Loptr hafði selt Magnúsi.

AM. Apogr. 184 „Ex originali Svalbardensi accuratè“ (AM.).

Þat giorum uit dagr gudmundsson ok jon þoruallsson godum monnum uiturligt med þessu ockru brefi at þar uorum vid j hia saum oc¹⁾ heyrðum a ord ok handaband þessara mana bartha oc Loftstz¹⁾ snorasonar at barti afenti Lofti snorasyne þriu hundrut j uarni(n)gi oc¹⁾ smiori oc¹⁾ þar til mioltunu uegna magnusar þorkelssonar er hann uard honum skylldugur upp j fiordungin²⁾ jordena¹⁾ sualbard sem loftur hafde sellt magnusi. ok til sanenda hier um settium¹⁾ uit ockr jnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar j gordum a altanesi þridiudagin fyrir huitasunnudag arum epter guds burd þushundrut fiogr hundrut nintigir ok sex³⁾ ar.

238.

10. Maí 1496. á Þykkvabæjarklaustri.

DÓMR síra Einars Erlendssonar prófasts og almennilegs dómara milli Jökulsár á Sólheimasandi og Steinsmýrarfljóts, ásamt tveim prestum og níu leikmönnum, um ákæru Guðmundar ábóta í Þykkvabæ í Veri til Þorsteins Árnasonar um hesthald fyrir klaustrinu, hestreið norðr í eyðijökla og hestdráp.

Bisk. Skalh. XVII, 30a, frumrit á skinni, sem ennaðhvort hefir að eins verið innsiglað með einu eða jafnvel aungu innsigli. — AM. Apogr. 2373 eptir Skálholtsfrumritinu „accuratè“.

Domur um Þorstein arnason.

Þat geri ec einar prestur erlendzsson proffastur ok almennelegur domare millum jokulsóar æ solheimasañde ok

¹⁾ Svo hér. ²⁾ „hæc vocula in margine“ (AM.). ³⁾ *six*. lego: Sed male picta est vocula“ (AM.).

steinsmyrarflíotz godum monnum vitanlegt með þessu minn
opnu brefi. ath sub anno gracie. M.^o cd.^o xc.^o vi.^o þridia
daginn næsta firir uppstigningardag um vorid j þýckabæiar
klaustri j alptaueri kom firir mic ærligur herra broder gud-
mundr með gudz náð aboti fyrr nefndz klausturs ok kíærði
firir mer þann man er þorsteinn heiter. ok er sagdr arna-
son firir þa sauk ath hann hefur haft ok halldit hest bleik-
alottañ firir greindu klavstri ok sier upp á þriu missere j aungu
sinu frelse ne heimilld. J annari grein kíærði hann þat til
hans at (hann) hefði ridit raudum hesti at lit. er nefnt klaust-
ur atte nordur j eyðijokla eda aunnr auræfe til sialfs sins
þarfínda edr naudsýnia. an leyfis eda heimilldar af greind-
um abota. J þridiu grein uar adr nefndr þosteinn borinn
þeirre sauk af fyrrskrifadre personu at af hans uauddum
eda obihentiligri meðferd hefði drepizt hross moalott at lit.
er klaustrinu skýlldi til hafa heýrt þa hann var þess þion-
ustumadur. og hafði farid lestaferd uestur j myrdal. Nu
með þui at fyrrgreindr þosteinn uar þa þangat laugliga
stefndr ok riettilega firir kalladr ok stefnan svarin af tueim-
ur skiluisum vottum ok hon rettileg giaur j aullum sinum
greinum ok artikulis. enn kom ecki ok eingi af hans halfu
at ueita nockurt laugligt forsuar til afbatanar. profs. edr
hans mali. Var hans þar beitt ok krafít einn tima. annañ
tima og þridia tima peremptorie. þui at heilags añda náð
tilkalladre at suo profudu ok firir mik komnu. Jn nomine
domini amen. seger ec einar prestur erlendzsson profastur
ok almennelegur domari j adr greindu takmarki. með fullu
doms atkuædi opt nefndañ þostein skýlldugañ at leida .ij.
laugleg vitñe jnnan sianuñdar at heýrdum dominum á opt-
nefndu klaustri. firir mer eda minum laugligum umbods-
manni. at nefndr aboti gudmundr hefði gefid sitt samþýcki
eda upplag til. at tittnefndr þosteinn skýlldi fyr greindañ
hest bleikalottañ hafa frialsañ kuittañ ok akiærulausañ
þann sama sem hann vændizt ath gíof ok heimilld brodr
sueíns. Enn ef honum felli uitnen ok gæti hann þau eigi
leitt. þa dæmda ec hann skýlldugañ at luka aptur fyr sagd-
añ hest edr annan jafngodañ. ok hann þar með sekañ .vi.
morkum. upp á allañ þan tima sem hann hellt hestinn

rangliga firir titt nefndu klaustre. ok þui .xv. merkur j sitt fullretti. en heilagre skalhollz kirkiu. xxx. marka. Slikt ed sama j annare grein gerdi ec hann skylldugañ at niota tueggia lagaitna under saumu grein hliodañda ok adr er skrifat. at þrætt nefndr þosteinn hefði mætt rettilega rida eda med fara adr skrifudum raudum hesti. en ef honum fullnadiz þar eingi uitne at. þa skyllði hann þar firir sakadr .xij. alnum j rettarfar ok mork j aufundarbot uid fyr nefndañ stad. Hier med i enum sama dome fell honum sa eineidur med sama skilordi at hann uildi ecki adr greindu hrossi hefði farlamizt eda forgengizt at sinum uilia. helldr en audrum grip er hann þa med for. en ef greiñdr þosteinn getur sig þar firir eigi afbatat. þa skyllde hann aptur gjalda klausturinu annañ kapal jamgodañ. aalagalaust ok sekañ mork j stefnufall at hann kom ecki vtan hann tiae sin lauglig forfaull at hann matti ecki komazt. Skulu en fýstu saul af fyrrskrifudum peningum greidazt jnnañ manadar at heyrdu dominum heima a tittnefndum stad þýckabæiar klaustri. annañ þridiung at næstu mikaelis Messo. en þridia at næstum epterkomundum fardaugum. ok j sama stad lukizt rettarfar skalhollz kirkiu med fyr skrifudum hætti mer eda audrum ret(t)um kirkiunnar umbodsmanni.

Var þessi minn domr af mer uppsagdur ok. jn scriptis framborinn mer j domssæti sitianda ok morgum dañdi monnum næruerundum ok mer samþýckiundum. sera þoruardi helgasyni profast. sera þorfinne jonssýne prestum skalhollz biskupsdæmis. bergþore þorvardssýne. Oddi gvdnasyne laugrettvmonnum. jma þosteinsýne. jone sigrdarsýne. steine þorgeirssýne. einare jmasýne. jone bergþorsýne. Sueine gvttormssýne. joni oddzýne leikmonnum. Ok til sanneñda hier um settv adrnefnder menn sin jnnsigli med minu jnnsigli firir þetta domsbref er skrifat uar j sama stad degi ok [are] sem fyrr segir

339.

22. Maí 1496.

á Þingeyrum.

SIGURÐR Ívarsson selr síra Jóni Þorvaldssyni tíu hundruð í jörðunni Mánaskál í Laxárdal fyrir tíu hundruð í lausafé,

AM. Fasc. XXXIII, 4, frumritið á skinni. Af 3 innsiglium er nú 1 fyrir bréfinu. Bréfið er með sömu hendi og XXXIII, 10, og mun það vera hönd síra Jóns Þorvaldssonar. — Apogr. 3367.

bref um manaskæl¹⁾.

Ollom monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda einar oddzson. Þorstejnn Þorsteinsson ok Þorgiljs gitzurarson kuediu guds ok sjna kunnikt gerandi þa er lidit nar fra hlyngatburd uors herra ihesu christi Med lxxxx ok vj ær. æ sialfan hujtsunnvdag²⁾ a þingeyrum j hunauazsþyngi uorum uier hia sæum ok heyrðum upp æ ord ok handaband síra jons Þorualldzsonar af einne halfv enn af annari sigurðar juarssonar ath suo fyrir skildo ath greindur sigrðr selldi nefndum síra jone .x. hundrod j jorðunni manaskæl j laxardal er liggr j hauskavillstada kirkiu sokn undan sier ok sijnum erfingivm en síra jone til fullrar eignar Med ollom þeim gognum ok gæðum sem greindum jardar parti fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nyio ath ollv tilskildo enn onguo fra ok hann hefer fremtz eigandi ath ordit til jafns hlutskiptis uith adra síjna brædr. enn hier j moti gaf optnefndr síra jon tyt(t)nefndum sigrði .x. hundrod med suo³⁾ uordnum frjyðleika fim malnyto kugilldi ok fim hundrod j ollom peningum. skylldi nefndr jon prestur hallda greindum jardarparti thil laga enn þrætt nefndr sigurðr suara lagariftingum æ partinum. ok til sanninda hier um settum vær vor jnscigli fyrir þetta bref er skrifad nar j sama stad ok ære deige sijdar enn furr seiger.

340.

9. Júlí 1496.

á Starnesi.

GUÐMUNDR Magnússon gefr og afhendir Árna ábóta í Viðey,

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ þ. e. 22. Maí. ³⁾ tvískrifad.

klaustrinu til æfinlegrar eignar jörðina hálfu Stærrivoga á Strönd í Kálfatjarnarþingum, en skilr sig og sitt fólk undir bænahald klaustrsins; eru landamerki tilgreind.

AM. 230. 4to bl. (Bessastaðabók) skr. c. 1570. Sbr. bréf 1. Aug. 1496 (Nr. 343).

Giöf fyrir stærri vogum halfum.

Þat giörvm vær Jon Gellisson. Jon Stefnisson. Grimvr Karason. Þorarin Jonsson. Olafur Jonsson godvm monnum kvnngitt med þessv vorv opnv brefe at svb anno gratie M^o cd^o lxxxxvj æ lavgardeigen næsta fyrir translatio sancti Sviphvni æ Starnese er liggr i Hvalsnes kirkiv sokn voro vær j hia savm oc heyrðvm æ ord oc handaband þessara manna herra Arna med gvðz nadh abota j Videy af einne alfv en Gvðmvndar Magnvssonar af annare. skilldizt þat ok falltz vnder þeirra handabandi at greindr Gvðmvndr gaf gvde jvngfrv Marie oc kirkivne j Videy oc klavstrenv þar jordena alla hálfu stærri voga .xxc. at dyrleika er liggr æ strond j Kalfatiarnar kirkivsokn til æfinligrar eignar oc frials forrædis vndan sier ok sinvm erfingivm med töðvm oc eingivm. rekvm og skogvm til ytzstv vmmerkia motz vid adrar jarder. Hier j mote skilde þrattnefndr Gvðmvndr Magnvsson sier at vera vnder bænahalldi klavstvrnsins oc ollv sinv folki æfinliga þvi oc sier til eilifrar salvhialpar.

Jtem hier epter afenti optgreindr Gvðmvndr Magnvsson fyrgreindvm herra Arna med samri nad abota j Videy oc klavstrinv þar til æfinligrar eignar jordena alla hálfu stærri voga epter þvi sem skrifad stendvr.

Sagdi hann oc jtakalavsá jordena oc þessi landamerki. at merkigardinvm æ mille Minne voga er geingr vpp fyrir nordan gardinn oc ofan j tiornena oc vr tiornvnni oc ofan at sionvm oc vt at vppgongvnni j Kolbeinskor med sionvm.

Oc til sanninda hier vm settvm vær fyrnefndir menn vor insigle fyrir þetta giáfabref oc giörning. skrifad j sama stad deige oc ari sem fyr seigir.

341. 23. Júní 1496. í Ljárskógum.

Dómr sex manna útnefndr af Arnóri Finnssyni, er þá hafði míns herra kongsins sýslu millum Hvítár í Borgarfirði og Hítarár, um ákæru Jóns Sigurðssonar til Höllu Sigurðardóttur í umbodi Æsu Jónsdóttur móður sinnar um mála og fjórdungsgjöf Æsu í garð Hafliða heitins Jónssonar.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 13, frumrit á skinni skemt. — AM. Apogr. 2600 „accuraté“. Það, sem fúð var úr bréfinu þegar Árni lét afskrifa það, hefir hann fyllt út, og er það sett hér í hornklofa.

Domur arnors fyrir oddstodum Anno 1496.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra. senda salomon einarsson. halldor þorgeirsson. jon magnusson. jon hrafsson. jon arnbiarnarson og arne jonsson. kuediv gudz og sina. kunigt giorandi. at þæ er lidit var fra hingatburd uors herra jhesu christi. þusund fiogr hundrod nivtiu og vj. ær. þridivdagin næsta fyrir basilij episcopi¹⁾ j hiardarhollte j stafholtztungum æ þingstad rettum vorvm vær j dom nefndir af ærligum manni arnore finzsyni. er þa hafdi míns herra kongsens sýslv og vmbod j millvm huitar j borgarfirdi og hitarar. at skoda og dæma vm þæ aakærv sem jon sigurdzson kærði til haulu sigurdardottur j laugligv vmbodi æsu jonsdottur modr sinnar. vm þann mæla og fiordungsgiof. sem nefnd æsa atti j gard hafliða heitins jonssonar bonda sins. enn greind halla hafde nu at hallda sagða peninga til umbods. vegna barna sinna. og biarnar heitins hafliðasonar bonda hennar. sem tok alla peninga epter hafliða jonsson fodur sinn andaðan. voru þat .vij. hundrod og fioritiger hundrada. er ion sigurdzsou reiknadi. at epter stædi af saugdvm mæla. og at auk silfur hennar og þat sem var jnnañ gatta. og sw tilgiof sem hafliði heitinn gaf æsv jonsdottvr konv sinne æ þeirra festingardegj. var greind halla sigurdardotter þar þa stefnd af jone sigurdzsyni fyrir greindar saker. j fýstv dæmdum uær stefnuna logliga. og haullv sigurdardottur þar þa laugliga fyrir kallada. suo og laugligañ andsuarsmann vegna barna sinna vm sagða aakærv. Jtem j annare grein dæmd-

¹⁾ D. e. 8. Júní.

um uær jon sigurdzson skylldugañ at leida tuo lauglig vitne fyrir næsta auxararþing fyrir arnori finzsyni. at hia hefði uerit þa hafði jonsson festi sier æsv jonsdottur til eigin-konv. er þat suæri hversv hær edur micill. at male nefndrar æsu var skilinn og reiknadur j gard haflda heitins jonssonar. og so tilgíof. enn ef hann leiddi ecki þessa votla sem dæmt var. þa skyldi æsa jonsdottir sueria [eid] fyrir greindum arnori kongs vmbodsmanni nv fyrir læsta auxararþing. og tueur menn skilríker med henni. huad skilit var vñ hennar mala og tilgíof j þeirra gípting. og at uottvnm leiddum edur hennar eidi vnnvm. dæmdum [vær] haullv sigurdardottur skyllduga. at giallda jone sigurdzsyni so hæfa peninga og frida j hueriv sem jnn kom og uottarner bera edur hun suer. ordnvm saulvm. hin fýstv saul skulu gialldazt inan s[ia]vndar epter þing jone sigurdzsyni eda hans umbodsmanni. heima a oddzstodum j lundarreykiardal. skal þat uera fiordungur af fyrr greindum peningum. annar fiordvngv sagdra peninga skal gialldazt j haust fyrir mickaelismessu heima a oddzstodum og giallda at uorlagi. enn allir adrer þessir peningar skvlv gialldazt at næstvm fardaugum heima a saugdvm oddstodum. uema þeir seme odrvvis sin j millvm sa er giallda skal og hinn er taka æ. enn ef ecki vinnazt lausapeningar til þeir sem epter haflda uoru andadan. þa gangi vpp i þessa iord þessi mali sem optnefndur hafði hafði til kaups vid æsu jonsdottur. enn ef þessir uottar leidazt ecki sem dæmt var. og ecki helldur suer æsa jonsdottir j saugdum tíma. þa standi þetta mal ospillt sem þat stod adur. Jtem j þridiv grein kuomu þar fram af opt greindrar hollu vegna og hennar barna vitnisburdarbref so latandi. at birne heitnvm hafldasyni hefði fallit arfr eptir sira jon heitinn brandzson afa sinn. og hafði heitinn jonsson hefði tekit hann vegna biarnar heitins sonar sins því hann var þa j omegd. nv sakir þes at þat syndizt ecki hvad epter stendur af greindum arfi ef nockut stendr epter þui uær vissvm at biorn hafði þo peninga vppborit af fodur sinvm haflda fyrir sagdan arf. þess annars at þeir uorv nv badir andader og matti nv eingi skirslu fyrir þa vinna. þess þridia at laugin so auisa at huer madur skal hafa sotta

sinn arf innan x uetra nema naudsyn banni. enn þessi arfur hafði stadið meir enn xx uetvr. frá því er Þórn hafliðason var vr omegð og til þess er Þórn hafliðson andað-izt. enn þat syndizt ecki at Þórn hafliðason hefði kært eðr kladat¹⁾ faðr sinn vm sagðan arf allan fyrskrifadan tíma a meðan Þórn heitinn lifði. því dæmdum vær þessa hennar akærv ecki afl hafa eiga hier epter. nema laugmadur með laugrettvmanna samþykki vrskurði annat laugligrá uera nu a næsta auxaræþingi. ella standi domur sem dæmdur er. samþykkti þenna norn dom með oss greindur arnor finzson kongs vmbodsmann j sagðri syslu og setti sitt jnsigle með vorvm adr skrifadra domsmanna jnsiglum fyrir þetta domsbref skrifat j liarskogum j laxardal j hiardarholttz kirkiv-sokn fimtvdaginn næstan fyrir jonsmessv baptista a sama ár og fyr seigr.

342.

11. Júlí 1496.

á Hólum.

GOTTSKÁLK prestur Nikulásson, postulatus til Hóla dómkirkju, skipar með ráði og samþykki officialanna og allra annara klerka Hólabiskupsdæmis Einar prest Benediktsson ábóta á Munkaþverá, og megi hann vígjast til ábota, þegar hann vilji og hafi „eitt ár staðið sína æfing“.

AM. Fasc. LXXIII, 11, skinnblað skorið og máð; virðist vera úr bréfabók Stepháns biskups, nema það sé úr bréfabók Einars ábóta á Munkaþverá, því að öll skjölin á blaði þessu snerta hann. Sbr. bréf 1. og 2. Júlí 1497.

Þath giorer ec sjra gottskalck nicholaasson postulatus til hola domkirkju godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefui ath med fullu raade og samþycke sjra jons þorualldzsonar og sjra gudmundar jonssonar. sem nu eru officiales heilagrar holakirkju. og allra annara presta holabiskupsdæmis ec hefuer kiorid og til ualid. sett og skip-

¹⁾ Svo.

ad ærliga personu síjra Einar benediktsson ath vera priur og abota ath munkapverar klaustri j Eyaafirde. Skal hann stadinn ath sier taka og vnder sitt ualld og medferd og oll hans goozs faust og laus. frid og ofrid. fysta nu hann til kemur suo frelselega og fullkomliga. sem loglegur og fullmegtvg[ur] abote. og hier epter æfínliga hallda og regera fyrr nefndan stad og klaustur. med ollum sinum eignum. hier med gefur ec honum fullt og logligt leyfue. ath hann skal mega vígjiazt abote yfuer fyr nefntt klaustur a munkapuera þa hann vill ok hann hefuer eitt aar stáid síjna æfeng et cetera.

Ok tilísaninda hier um settu vier vortt jncigle fir(ir) þetta bref skrifad a holum j hialltadal manudaginn næsta. fyrir festum diuisionis apostylorum anno domini M^o cd^o (xc) vj^o.

343.

1. August 1496.

á Gufunesi.

GUÐMUNDR Magnússon selr klaustrinu í Videy jörðina hálfu Stærrivoga með þeim atriðisorðum, er bréfið greinir.

AM. 238. 4to bl., (Bessastaðabók), skr. c. 1570. Sbr. bréf 9. Júlí 1496 (Nr. 340).

Kavpbref fyrir halfvm stærri vogvm.

Þat giorvm vær Jon Gellisson. Þoroddr Oddsson oc Asgrimr Oddzson godvm monnvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefi at svb anno gracie M. cd lxxxvj æ manvdeigin ad vincvla Petri æ Gvfvnesi er ligr j Mosfellzveit vorvm vær j hia saym oc heyrdvm æ ord oc handaband þessara manna herra Arna med gvdz nad abota j Videy af einne alfv en Gvdmvndar Magnvssonar af annari. skilldizt þat oc falzt vnder þeirra handabandi at greindr Gvdmvndr Magnvsson selldi ædr greindvm herra Arna med samri nad abota j Videy vpp æ vegna jvngfrv Mariv ok klavstrinv j Videy jordena alla halfa stærri voga .xxc. at dyrleika þan hlvtan sem han hafde eige adr gefid tittnefndv klavstri er ligr æ strond j Kalfatiarnar kirkivsokn til æfínligrar

eignar oc frials forrædis vndan sier oc sinvm erfingivm med todvm. eingivm. rekv. skogvm. gognv̄m oc gædvm oc avllvm þeim landznytivm sem greindri jordv fylgir oc fylggt hefir at fornv og nýv oc han vard fremst eigandi at med logvm til yztu vmmerkia vid adrar jarðer.

Hier j moti skyllði opt nefndr herra Arne gefa oc giallda þrattnefdvm Gvdmvnde .xxc. med svo ordnvm fiar fridleika j varninge oc hestvm med svo ordnv lægi .x stikvr med varnings klæði fyrir c. ij avrar sylfvs med smidat sylfr fyrir c. en iij eyrer med osmidat. ij tvnnvr malts fyrir c. biortvnnv oc mioltvnnv fyrir c. hvndrad jarnz fyrir c. vj fiordvnga kietel fyrir c. xij stikvr lerips tvibreitt fyrir c. afenti herra Arni opt nefndvm Gvdmvndi kostvligan kross er vo vell mork. vi. stikvr klædis oc vj stikvr leripz. skylldv þessir peningar .xxc. lvkazt æ þrennm xij manvdm. ef fyrfnefndr Gvdmvndr entizt til vt at taka. skyllde hann þa oc hafa kvittann krossinn oc þat sem hann hafði adr vt tekit. en ef Gvdmvndar misti vid þa skyllde lvkazt so mik-it sem epter stæði af fyrgreindvm peningvm hans riettv erfingivm. skyllde þa krossinn oc klædit reiknazt fyrir ve. skylldv þessar peningar lvkazt hans erfingivm med sama skilordi æ þrennm xij manvdm j kavptid æ svmarit. skyllde formadr klavstrsins vidr skilinn hvort sem hann liet i bida vpp penninga j stærri vogvm a Strond eda æ kavprein æ Gvfvnesi j Mosfellzsv eit vtan þeir giore ann-ann skilldaga med sier.

Jtem lofadi Gvdmvndvr Magnvsson at koma ollv því skiali oc skilriki sem hann hefði fremst feingid bæði fornt oc nytt fyrir stærri vogvm j hendr formanni klavstrsins j Videy. skyllði tittnefndr Gvdmvndr eda hans erfingiar svara lagaríptingu æ greindre halfri jordv stærri vogvm enn klavstrid j Videy oc þess formenn hallda til laga. skillði optnefndr Gvdmvndr þat til at adr nefnd oll jord stærri vogar skyllde alldri seliazt ne gefazt vndan klavstrinv j Videy.

Oc til sanninda hier vm settvm vær fyrfnefndir menn

vor insiglle fyrir þetta jardar kavpsbref skrifad j sama stad deige ok ari sem fyr seiger.

344. 6. August 1496. á Skúmstöðum.

HALLSTEINN Þorsteinsson kvittar Jón Oddsson um vígsbætr eptir Árna Hallkelsson bróðurson sinn, en Jón hafði lukt Hallsteini fimtíu hundruð undir Valtý Sigurðssyni, er Valtýr átti að gjalda síra Oddi Ólafssyni í vígsbætr eptir Bjarna Oddsson bróður hans.

AM. Fasc. XXXII, 4, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. Bréfið er læst saman við bréf Ambrosius's Illiquad frá ²⁷/₄. 1493. (Nr. 239).

Þat gerir eg hallsteinn Þorsteinsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi at eg hefir gefit jon oddzsson aullungis kuittan ok akærulausan fyrir mer ok aullum minum rettum epterkomendum vm þat sama manslag sem jon oddzson oforsyniu j hel slo arna hallkelsson brodrson minn ok mer berr til eignar arf ok uigsbætur epter hann ok lukt hefir jon mer .xv. c. vnder ualtir sugurdzsyne er hann atti at giallda erfingium síra oddz olafssonar j vígsbætur epter biarna olafsson brodr hans. skal þessi minn gerningur standa obrigduliga ok kuittan æfñliga. Ok sua sel eg joni oddzssyni grid ok fullan frid uppa fyrgreint manslag. en huer sem þessum minum gridum spiller suari hinum hæstum gridarofum ok gudz reide. minner erfingiar ok epterkomendr allir. Ok til sanninda her vm set eg mitt jnsigli fyrir þetta bref skrifad a skvmstodum laugardaginn næsta fyrir laurencius Messo. anno domini. M^o. cccc^o. nonagessimo .vi^o.

345. 10. August 1496. á Grund.

31. Marts 1497. á Munkaþverá.

GUÐRÍÐR Finnbogadóttir selr Finnboga Einarssyni jörðina

Fjósatungu í Fnjóskadal með skógi í Þórðarstadajörðu með ummerkjum fyrir jörðina Grindr á Höfðaströnd með skógi og selför, með fleira skilyrði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXIII, 2, frumrit á skinni. Af sex innsiglium eru 3 fyrir bréfinu. — Apogr. 3366.

bref vm fíosatungu og grindur¹.)

Þath gíorum vier þoruadr steinmodsson. jon gellisson. gunnar jonsson. jon sueinsson. jvar brandsson og hallr ellendsson godum monnum kunnigt með þessu uorv brefi at svb anno gracie m^o cd^o ix^o uj^{o2}) æ grund j eýiafirdi æ lvrrencivs²) messu dag varvm vier j hia saum ok heýrdum æ. ord ok handaband gvdridar finbogadottr ok finboga einarssonar at sva firir skildu at greind gvdridr selldi með handabandi nefndum finboga jordina³) fíosatungu j hnioskardal er ligger j jllvgastadakirkíu sokn til fullrar eignar ok frials forrædis með ollvm gognum ok giædum. eignum ok jtokvm sem þessari greindri jordv fylger ok fylgt hefer at fornv ok nýiu. ok hvn hafdi fremzt eigandi at ordid at til skilldvm skogarparti j þordarstada jordu. svnnan fra dagmalahool er kalladr er fra fíosatungv ok vtt j tvngvgil. hier j moti gaf fyrr nefndr finnbogi jordina grindr firir .xxx. hvndrada. er ligger j hofs kirkíu sokn æ havfdastrond með ollvm þeim gognum ok giædum. eignum ok jtokvm sem þessari jordu fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyiv ok hann hafdi fremzt eigandi at ordith. er þar ok með skogar partur j nylendis jord ok selfavr æ deilldardal. þar til gaf opt nefndr finnbogi .xv. hvndrvd. skilldi þat rett golldit j þeim peningvm sem hann villdi þar vtt j giallda. en þav .xv. hvndrvd sem þar til brestr æ greint jardar verd. gaf titt nefnd gvdridr opt nefndvm finboga til fvllrar eignar. skipadi hvn ok skildi þessa peninga j sina rietta loggíof an all(r)a lavna eda nockra peninga giallda. skýlldi hvort þeirra svava lagaríptingvm æ þeirri jordv sem selldi. en hallda til laga hvort þeirri⁴) jordv sem kýpt hafdi. en ef fíosatvnga kýuni með logum af at. ganga þa skýlldi

¹) Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²) Svo. ³) tvískr. ⁴) þeir (þr) er hér ofskrífað í frbr.

finnbogi eignast adra sextigi hvndrada jord. hvort hann villdi. sockv edr hals j svarfadardal. edr hvamm j havrgardal. en ef finnboga kynni sva vid at missa at hann ætti ei skilgetid barn til arfs epter sig. þa skildi gvdridr sier þessa somu jord aptur fíosatvngv. en gudridr skyllði þa giallda hans erfingium aptur jordina grindr ok þar til .xxx. hvndrada. sagði opt nefnd gvdridr halfkirkiv skylldv æ fíosatvngv en finbogi sagði bænhvs skylldu æ jordvnni grindum. Ok til sanninda hier v̄m settvm uier fyrr nefnder menn vor jncigle firir þetta bref Scrifuath æ Œwnkaþuera j Cyiafirde faustudaginn næsta firir festum a(m)brosij episcopi et confessoris ære sydar enn fyrr seiger.

346. 16. August 1496. á Einarstöðum.

EINAR ábóti á Munkaþverá fær Narfa prior á Skriðu til fullrar eignar þá peninga, er Guðrún Bárðardóttir lofaði klaustrinu á Munkaþverá til framfæris fyrir sig.

AM. Apogr. 4432 „Epter Transcripto 14. gamallra Skriduklausturs brefa, giördu þann 28. Septembris [Anno 1697 (= a). Samanlesed vid annad transcriptum XI. Skriduklausturs pergamentisbrefa, giört þann 17. Septembris 1697“. „Ofanskrifad bref er a kalfskinn med abotans obrialudu jnnsigli“.

Vær broder Einar med Gudz náddbote á Munkaþverá giörum godum monnum viturligt¹⁾ med þessu voru opnu brefe. at vier höfum feinget til fullrar eignar herra Narfa priori á Skriðu alla þá peninga sem Gudrun Bárðardotter lofode klaustrenu á Munkaþverá til framfæris firir sig. Skal hann þessa peninga frida og ofrida ad sier taka uppá fullann æikningskap vid oss og klaustred. Skal hun þar med ólldungis²⁾ kvitt og ákærulaus sem hann medtekur vegna klaustursens og vorra. Og til sannenda hier um setium³⁾ vier vort innsigle fyrir þetta [bref] skrifad á Ein-

¹⁾ vitanligt, ²⁾ sl., ³⁾ settum, a.

arstóðvm i Reykiadal in crastinum coronationis¹⁾ gloriose virginis. Anno Domini M. CD. xc²⁾. vi.

347. 21. August 1496. í Miklaholti.

JÓN Snorrason kvittar Einar bónda Oddsson vegna Ingileifar Jónsdóttur konu sinnar um andvirði sextán hundraða í Brandagili í Hrútafirði og fjögurra hundraða í Geithóli.

AM. Fasc. XXXIII, 5, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir.

brandagil³⁾

Path giori eg jon snorrason godum monnum viturligt med þessv minv opnu brefi at eg medkennunzt at eg hefi fulla ok alla peninga vpp borit uegna jngeleifar jonsdottur konu minnar af einare bonda oddzsyne fyrir .xvi. c. j jordunne brandagile er ligur j hrutafirdi j stadar kirkiu sokn ok .iiij. c. j geithole j samri kirkiusokn. svo sem ockur vel anæger. þui giore eg adr greindan einar bonda oddzson kuittañ ok akærulausan vm adr greinda jardar parta fyrir mier og ollum minum epterkomendum lógligum erfingium. Ok til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta kuittuñarbrief er skrifat var j mýcklaholti j mýcklaholtzhrepp sunnvdagen næsta fyrir bartholomeus Messo þa er lifat⁴⁾ var fra hingatburd vors herra jhesu christi þusund .cccc. niutiger ok .vi. ær.

348. 21. Augúst 1496. á Brekku í Saurbæ.

VITNISBURÐR Hermundar prests Oddssonar um lýsing Jóns kolls Oddssonar um landamerki Holts í Saurbæ og Brunnár.

¹⁾ coronatione, *b*; coronatio Mariæ = assumtio Mariæ (15. Aug.)
²⁾ cx, *b*, sem er án efa rangt, og misskript ein. ³⁾ Utan á bréfinu með sömu hendi og bréfið sjálft. ⁴⁾ Svo.

AM. Fasc. LXV, 13, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1535 (eptir frumritinu).

bref um laun(d)en a brvna¹).

Þat gere eg sera Hermundur prestur Oddzson godvum monnvum kunnigt med þessu minu opñv brefi at á manudagin næsta efter olafsmesso ena fyrre um sumarit geck eg æ uegin eyfer á hlidina a nedri brunna er ec sa at jon oddzson er kalladur er kollur Reid avfan fra stadarhole og tavlvduzt þar vit. Og j millvm annara orda spurde ec at adr nefndan jon oddzson hv[er] landamerke uere j mille holltz og brvnnar. en fyrr greindur jon oddzson lyste fyrir mer og sagde at Oddur peturson fader sin hefde sagtt ser at þat uere landamerke sionhending ur savlune þar ur gardzhlidinv og yfer j klofasteina su lękiar sytra er felle ur saulune afan fra gardzhlidin[v] og alldrigi slita aufer med aullum langa brekkum afan til siaafar. skillde landamerke afan fra gardzhlidinu. bio ec þa savmu xij manadu a nedri brunna er optt nefndur jon oddzson lyste þessu fyrir mer og med þessum landamerkiu bygde andres gudmundzson nedri brunna. Og til sanninda hier um setta ec mitt jnzciglle fyrir þetta vitnesburdar bref er skrifat war æ nedri breckv j saurbę a sunnudagin næsta fyrir bartalamevs messu þa er lidit war fra hingadburd uors herra jhesu christi þushundrad .cccc niutiger og sex ar.

349.

23. August 1496.

STEPHÁN biskup Jónsson vígir kirkjugarðinn á Skriðu í Fljótaldal með þeim skilmála, er vér höfum áðr á gert, að þar sé priorsklaustr.

AM. 263. Fol. bls. 88, skr. 1598.

Um skriduklaustur. gamall maldagi.

Anno domini M .cd. xc. vj. jn vigilia sancti Bartolomei

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi.

Apostoli vjgdi biskup stephan kirkingarden a skridv j fliozt-dal. med þeim skilmála sem vier hofum adur a giortt. sem er. at þar sie priors klaustur og lukizt allar Tjvnder oc langskylldur. æfinlega af klaustursins peningum. ad frateknv heima landi. oc þui bue sem þar er til gardzens. oc ad þar sie heima manna groftur oc þeirra pylagrijma sem þar kunna ad sykiazt oc kristur kallar þar oc þeirra sem þangad kiosa sier leg. enn kirkiuprestur edur kapellanus a valþiofsstad skulv hafa curam animarum yfer ollu þui folki. sem a klaustrenu er oc suo yfver pijlagrijmvm þeim sem þangad sækia.

350. 9. September 1496. á Skeggjastöðum.

KRISTÍN Jörundardóttir lykr og afhendir Jóni Jónssyni í fjórðungsgjöf sína alla jörðina Skeggjastaði „á Strönd“ með þeim atriðisorðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXIII, 7, frumrit á skinni. Af þrem innsiglium er nú eptir brot af einu. — Apogr. 3369.

brief um Skeggiastade¹).

Þat giorvm vier eirikr ormson. kristallr arnbiarnarson og ion skvlason godvm monnvm vitrligt med þesso vorv opnv brefi þa lidet uar fra gvds bvrð 000000 niovtiger og sex ær þridiadag næstan fyrir festvm corpus christi*) æ skeggiastavdvm æ stravnd²) vorv vier hia saum og heyrdivm ath kristin jorvndardotter luckte og afhente jone jons-syne j sina fiordvngsgiof jordena alla skeggiastadi a stravnd med avllvm gavgnvm og gædivm þeim sem greindre jordv fylgde og fylgt hafde at fornv og nyiv og greind kristin hafde fremst eigande ath ordet [j riet³] arftak efter biorn prest jorvndarson brodr sinn. hafde adrnefnd kristin þa svo mikla peninga hlotid j jarda gozde⁴) ath dandemonnum þotte hvn vel mega gefa og lvka þessa iord skeggiastade j sina

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²) Svo ³) tvískrifad.

⁴) goze, á spássíu. *) Þ. e. 31. Maí.

fiordvngsgiof. atte adrgreindr jon jonson þa strags at taka at ser þessa savmv jord til frials forædis og eignar en ef þesse kyne af at ganga jorden med lavgvm af tittgreindvm jone þa skilde kristin svara lagariftingv æ greindre jordv en hann atte taka sina fiordvngsgiof hvar hann vilde annarstadar af hennar peningum. reiknvdvst þa hennar peningar med jordvm. lavsafie halft fimta hundrat hundrada. var þenna giorning vplag og afhending títt nefndrar kristinar samþykiande hennar favdrsyster þvridr uigfvdotter sem þa var lavgligr erfinge oftnefndrar kristinar. for þessi giorngr fram med fvllvm handsavlvvm þar heima æ stadnum æ skeggiastavdvm þann sama dag sem adr greiner. og til meire avdsyningar hier vm setivm vier fyrskrifader menn vor jnscigle fyrir þetta bref skrifat næsta dag efter natiuitate beate virginis á sama ære sem fyr seiger.

351.

18. September 1496.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti afleysir Vigfús Erlendsson fyrir það blak og tilræði, er hann veitti Þórði Brynjólfssyni í munninn í kirkjugarðinum eða kirkjudyrunum á Krossi í Landeyjum.

AM. Apogr. 5515, stafrétt afskript. „þetta bref er accuratè collatum enn oinnfært. Eg fæck originalinn af Monsr. Bryniolfi Þordarsyne 1712. og hafde hann ecki fyrri sied. Hann var rotinn og er nu under lok lidinn. Jnnsigle Stefans biskups er burt broted. synest af vaxblettinum a þveingnum, ad vered hafe hid minna hans“ (AM.).

Vær steffan med Gudz næd biskup j skalholhti giorvm godum monnum kvnnigt med þessu vorv opnv brefi. ad vær höfum afleyt vigfus ellendzson af þui blaki og tilræði sem hann veitti þordi bryniolfssyni j mvnnen¹⁾ j kirkiugardinum eða

¹⁾ „hia þessum ordum: *bryniolfssyne j kirkiug.* stendur i originalnum milli linanna: *j mvnnen.* Jtem efst a spatiumne ofan yfir brefenu: *munnen* og synest þetta ad vera ritad med sömu hende sem brefed sialft. Hverge er þetta i brefed innbodad, enn á oefad ad standa mille *syni* og

kirkvdyrunvm æ krossi j landeyium olafsmessu vm svmaret hina fyrre. hófum vier og sett hónvm mögvlegar skripter oc fiesekt vppborit sem oss vel æ nægir. Þui gefvm ver greindan vigfus aullvngis kvittan og akiærvlausan firir oss og avllvm vorvm epterkomendvm heilagrar skalholltz kirkiu formonnum firir adrgreint brot. Og til sannenda hier vmm festvm vær vort jnsigle firir þetta bref skrifat j skalholtti jn crastino festi sancti lanberti episcopi martiris. anno domini M. cd. xc. vj.

352.

26. September 1496. á Grenjaðarstað.

EIRÍKR prestur Einarsson gefur jungfrú Marie og klaustrinu á Skriðu í Fljótsdal jörðina Lækjardal í Öxarfirði með fjörum kúgildum, sér til sáluhjálpar og frændum, vinum og ættmönnum lífs og líðnum.

AM. Fasc. XXXIII, 3, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu (Skriðuklaustrabréf). — Apogr. 3029.

Gjof fyrir lækiardal j auxarfirde 1496.¹⁾

Þat gjore ek eirekr prestur einarsson godum monnum kunnekt með þessu minu opnu brefe at eg hefi gefit gudi ok iungfrn marie ok klavstrenv æ skridu j fliotz dal jordina lækiardal er ligr j skinnastada kirkiu sokn ok þar til fiðgur kugilldi. með ollum þeim gaugnum ok giædum. eignum ok jtaukum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nýio ok eg vard fremstz eigande at til ævenlegrar eignar mier til saluhialpar ok ollum minum frændum. vinum ok ættmonnum lífs ok líðnum. skipa eg þessa gjof j rett

j kirkiu. Einhver kynni þeinkia að þetta hefde vered tilnafn þordar *munnen*. Eun eg ætla helldr að það eige að vera *i munnen* (os). So sier og striked fyrir framan *munnen* (þar sem þetta ord stendr milli linanna) miklu líkara til að vera .j. enn innbodunar merke. Enn á spatunne er að visu fyrsta striked innbodunarmerke, og mun þar gleyms hafa að skrifa .j. framan við“ (AM.).

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

testamentvm ok j salvgiöf fyrir greindu klavstre til obrigdu-
ligrar eignar sem fyrir seiger. ok til sannenda hier um setta
eg mitt jncigle fyrir þetta bref skrifat a greniadarstöðum j
reyki(a)dal manadaginn næsta fyrir michilsmessu hofudeingils
anno domini M^o cd^o xc^o vi.^o

353.

11. Október 1496.

á Þingeyrum.

Jón prestur Þorvaldsson, officialis fyrir vestan Öxnadalsheiði,
lýsir því, að Ólafr Filippusson hafi svarið fyrir sér tylftar-
eið fyrir saurgun kirkjugarðsins í Viðidalstungu, og lýsir
hann saklausan af því verki, og að hann hafi réttilega mátt
giptast, og sé börn hans og Vigdisar Jónsdóttur skilgetin og
arftæk.

Bisk. 3. Fol. bls. 17—18 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar
1641—1642 í transskr. frá 6. Maí 1517. — Afskript eptir sama trans-
skripti er í Landsskjalasafni 94. 4to, bl. 52b, með hendi Jóns lögmanns
Sigurðssonar c. 1600.

Það gíore Eg Jon prestur Þorvaldsson Officialis heil-
agrar Holakirkju fyrir westan auxnadalsheiði godum monn-
um wíurligt með þessu mínu opnu Brefi. að saker þess að
Olafur Philippusson hefur svarid fyrir mier Tylftar Eíjd
að hann hefði eij saurgad kyrkiugardinn j Wíjdidalstungu¹⁾
epter því sem Bref þar vm gíort wtwíjsar. því að heilax
anda náð thil kalladri seigi Eg [fyrirnefndur²⁾] Jon prestur
fyrirgreindañ³⁾ Olaf með Logum hafa vndan færst. og hann
með aullu saklausan vera og verid hafa vm aadurgreinda
sok. og sakferli og hann ríettíliga hafa⁴⁾ mátt gíptast. og
Born hanns skilgetiñ. og arftæk þau sem hann á [víd Wíjg-
díjse Jonsdottur⁵⁾]. epter því sem það sama⁴⁾ festingar⁶⁾ Bref
wtwíjsar. sem hier er nu með fest þessum mínum wrskurdi.

Samþýcktti þennañ minn wrskurd Síjra Gudmundur
prestur Jonsson officialis fyrir nordan Auxnadalsheíjdi. með

¹⁾ Wíjdudalztungu 94. ²⁾ [b. v. 94. ³⁾ 94; fyrirnefndan 3. Fol. ⁴⁾
sl. 94. ⁵⁾ [og Vigdis Jonsdottur. ⁶⁾ 94; festinga 8. Fol.

flejum audrum dandi monnum bædi lærdum og leikjum er þa voru nær mier.

og thil sanninda hier vm setti eg Jon prestur Officialatus Jnsigli og síjra Gudmundur sitt Officialatus Jnsigli fyrer þetta wrskurdar Bref er skrifad var á Þingeyrum j Hunawatzþingi. þridiudæginn síjdastañ j sumre anno Domini M CD Lxxxxvj.¹⁾

354.

12. Október 1496.

á Svínavatni.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Einari Oddssyni, kongs umboðsmanni í Húnavatnsþingi, um tilkall Ólafs Filippussonar vegna Einars sonar síns til arfs eptir Solveigu Björnsdóttur.

AM. Fasc. XXXIII, 6, frumritið á skinni. Af 12 innsiglium eru nú 5 fyrir bréfinu. — Apogr. 3368.

Domur vm Olaf Philippusson 1496.²⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda sigurdr dadason. jon olafsson. sigurdr ifarsson. brandr olafsson. bardr jonsson. þordr þordarson sueinn þorfinnzson. bergur jorvndzsson. besse arason. grimur grimsson. haflide juarsson og halluardr hallzson kuEDIU gudz og sina kunnegt giorande at þa er lidet var fra guds burd .M. cccc lxxxx og vj ar æ suínauatni j hunauatzþingi midvikudagenn næsta fyrir kalixtusmesso. vorum ver j dom nefnder af ærligvm manne einare oddzsyne kongs vmbodsmanne j hunauatzþingi at skoda og dæma vm þa akærv og tilkall er olafr filippusson reiknadi einare olafsyne syni sinvm fallit hafa til erfd-

¹⁾ Í 3. Fol. skr.: „vj“ eins og úr því hefði átt að verða „iij“ eða þá misskrifast „iij“ í öndverðu, og síðan verið lagfært og gert úr því „vj“, og svo á það að vera, og svo lesa yngri pappirsafskriptir, svo sem IBFél. 126. 4to, bls. 261—62. Í 94 hefir ártalið upphaflega misskrifaðt „1544 aar“, en ofan í það síðan verið strykað jafnarðan og sett með sömu hendi „1493“. Ártalið 1496 er án efa hið rétta, því að skjal þetta hefir Ólafur ætlað „að“ leggja fram daginn eptir í dóm á Svínavatni. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

ar allan arf efter solueigv heitna biornsdottur modrmodr fyrnefndz einars enn sier til vmbods. Nv saker þess at greindr olafur beiddi og krafde fyrnefndañ einar odzson kongs vmbodsman dom yfer at nefna huert afl hans bref edr skilriki skyldi hafa. eda huort hann mætti med laugvm at sier taka og j setiaz fyrrgreindañ arf eda eigi. so og ei sidr beidde og krafde optnefndr einar kongs umbodsman oss til at dæma hier vñ efter þui sem ver vissvm rettazt og sannazt fyrir gude. kom fyrir oss j fystu festingarbrief olafs filippussonar at hann hefde fest vigdisi jonsdottur konu sina at laugum og hun hefde at laugum gipt verit og at frænda radi. vændizt olafr þui og fyrir oss at hann hefde fystr lagt laug og dom fyrir þessa peninga efter pal bonda jonsson dandan og lyst son sinn lavgarfa. uissu uær og fyrir full sannende at olafur filippusson hefer vndan fært sik bæde kongsdomsins vegna og kirkivnnar þeim malum sem biorn gudnason bar hann at hann hefdi j fallit. Enn saker þess tuimælis er uær haufum heyrt vñ hionaband pals jonssonar og solueigar biornsdottur hvort þat er lavgligt edr eige hins og annars at þeir hafa avngver til kallat þessara peninga at vær uitvm nær standa j almenniligu erfdatale helldur enn son olafs. þui dæmdvm uær fyrnefnder domsmenn at so profudu og fyrir oss komnv fyrrgreindan olaf mega lavgliga j setiazt og ataca¹⁾ sier adr greindan arf og hallda þar til at þeir peningar segiazt af honum med laugum og skylldugan at leggja vnder laugmanz vrskurd og laugrettumanna dom æ næsta avxararþingi vit adra menn þa er til kalla. Og til sannenda hier vñ settvm uær fyrr nefnder domsmenn vor jnsigle fyrir þetta domsbref skrifat æ hofe j uatzdal viku sidar enn fyrr seger.²⁾

355.

12. Október 1496. á Breiðabólstað.

GUNNAR Guðmundsson og Guðrún Teitsdóttir móðir hans

¹⁾ ata frbr. ²⁾ þ. e. 19. okt.

selja síra Jóni Gíslasyni fjörutíu og tvö hundruð í jörðunni Kollabæ í Fljótshlíð fyrir framfæri Guðrúnar, ef Gunnars misti við, og fimm hundruð að auki.

Bisk. Skalh. XVII, 29, frumrit á skinni. — AM: Apogr. 2372 „accuratissime“ optir Skálholtsfrumritinu.

Kollabæarbref.

Þat giorum uid þordur þorleifsson og jon markusson godum monnum uiturligt med þessu ockru brefi at vid uorum j hia saum og heyrðum æ ord og handaband þessara manna af einne alfu gunnars gudmundzsonar og gudrunar teizdottur hans modur Enn síra jons gíslasonar af annarre sunnvadagin næsta fyrir peturs(Messo) og pals um sumarit¹⁾ æ breidabolstad j flíotzhlíð j sama stadar kirkiusokn arum epter gudz burd þusund flogur hundrud niutiger og sex arr²⁾. skildizt þat og faldizt under þeirra handabandi ad adurgreindur gunnar og hans moder gudrun selldu og gafu fyrnefndum síra jone gíslasynne floretige hundrata j jordune kollabæ og íi hundrut betur er liggur j breidabolsstadar kirkiu sokn med ollum þeim gognum og gædum og hlunnendum rekum og skogum sem fylgt hefer adurgreindri jordu kollabæ at fornu og nyu og þau urdu fremzt eiganda at til æuinligrar eignar og frials forrædis. hier j mot skildi tittnefndur gunnar modur sinne gudruðu er þa uar hennar erfinge æuinligt framfæri hia síra jone gíslasynne eda hañs erfingium ef hans misti uid. hier til skyllði síra jon giallda gnnari fim hundrut j ollum þarfligum peningum. skyllði tittnefndur síra jon gíslason hallda adurnefndri jordu til laga Enn þrattnefndur gunnar gudmundzson svara lagaaþtingu. Og til sannenda hier um settum uid fyrrnefnder menn ockur jnnsigle fyrir þetta kaupmalabref er skrifat uar æ breidabolstad j flíotzhlíð miduikudagin næsta fyrir festum ælequiarum æ sama arri²⁾ sem fyrr seiger.

¹⁾ p. e. 26. Júní. ²⁾ Svo.

356.

15. Nóvember 1496. á Grýtubakka.
24. Febrúar 1497.

HÚSTRÚ Guðriðr Finnbogadóttir selr Finnboga Jónssyni lögmanni jörðina Grund í Eyjafirði með jörðunni Holti fyrir hálf tannað hundrað hundraða.

AM. Fasc. XXXIII, 1, frumritið á skinni. Af 4 innsiglium eru 3 brákuð fyrir bréfinu. — Apogr. 234. — Í bréfasafni síra Skúla Þorlákssonar á Grenjadarstað (AM. 255. 4to, bls. 289—290) er afskrípt af þessu bréfi með raungu ártali: 1493, og hefir hann mislesið *vi* í ártalinu fyrir *iii*.

grundarbrief [þar Guriður fimbogad(otter)
selur fimboga L(og)m(anne) grund.¹⁾

Þat giorvm ver magnus þorkelson. halldor ionsson. sigmvindr magnvsson ok sæmvindr ionsson godvm monvm uitrígt med þessv voru opnu brefi at þa er lidid var fra guds burd þusund. cccc hundrud niwtiger ok .vi. ar a þridi adagin næsta epter marteinsmesso a grytvbacka i havfdahuerfi. vorv ver j hia savm ok heyrðvm æ at hvstrv gvdridr finnbogadotter seldi finnboga ionssyni logmanne til fvllrar eignar ok frials forædis iordina alla grvnd j²⁾ eyiafirði med iordvni hollti med handabande ok ollum þeim gognvm ok giæðvm. eignvm ok itokvm er greindri iord grvnd hefer fylgt at fornv ok nyo ok hon hafdi fremzt eigandi at ordit. reiknadi nefnd gvdridr ser hafa fallit halfa iordina til eignar i giafer ok helmingsfelag er sueirn svmarlidason bondi hennar hafdi henni gefit ok feingit en half j arf epter gudrvnv sueinsdottur dottur sina. her i moti gaf nefndr finnbogi ionson greindri gvdridi finnbogadottur halft annad hvndrad hundrada i iordvm ok .vi. x hvndrada i lausagozi med þeim skildaga ok skilmala i fystu ef fyrnefnd gvdridr lifdi leingr en adr grei(n)dr finnbogi ionson fader hennar ok mætti hvn þa ok villdi sialf hafa vmbod sitt ok forrad a sinvm peni(n)gvm skylldi hon þa mega kiosa ser til eignar i gr(e)int iardar verd huert haufudbol af þeim iordum sem epter hann felli þat

¹⁾ Utan á bréfinu; [með hendi frá miðri 16. öld; hitt frá c. 1500.

²⁾ tvískr.

hon villdi ok þar til iarder ok lausafe sem j reiknaz vpp i fyrr nefnd tvo hundrod hvndrada vtan hon villdi þa epter fodvr sinn fra fallen helldr eignaz ok aptr taka adr gr(e)inda iord grvnd med ollvm sama skilmala ok skildaga sem hon hafdi hana adr sellt ok fyr skrifad er med sialfrar sinnar attekt ok afending. skyllði gvdridr ok mega [taka þessi opt nefnd tvo hvndrod hvndrada i skagafirdi ef hon uildi ok þættiz þess med þvrfa. skyllði hvort þeirra halda til laga þeim iordvm er keypt hefði en þat suara lagaríptingvm sem sellt hefði. ok til sannenda her vm settvm ver fyr skrifader menn vor insigli firir þetta iardakavpsbref skrifat a grytvbaka i hofdahuorfi a mattiasmesv vm vetrin ari sidar en fyr seger.

357. 22. December 1496. milli Flögu og Helgavatns.
29. Janúar 1497. á Marðarnúpi.

PÉTR Loptsson og Jón Sigmundsson lofa því að leggja mál sín, sem bréfið greinir, undir dóm þann, sem Einar Oddsson kongs umboðsmaðr í Húnavatnsþingi yfir þeim nefndi.

AM. 242. 4to, bls. 229—30, syrpa Guðbrands biskups, skr. c. 1570. Þar með fylgir afskrípt með hendi Páls Hákonarsonar.

Vnderlagsbref Jons sigmundssonar og peturs
loptssonar.

Path giorum vier Bærdur Jonsson. Arngrijmur liottsson. Sijgurður Rogñualldsson. Oddur Gijslason. Are signarsson¹⁾ og Þorualldur Sueinsson. godum monnum viturligt med þessu voro opnu brefi. at a fimtudaginn næstañ firir Þborlachsmesso vñ veturinn. Þá ed lidit var fra hijngadburd worz herra jhesu christi 0 iiije ix tiger og sex ær a Bauckunum j milli flaugu og helgavatz j vatzdal. vorum vier j hia sauñ og heyrdum æ ord og handaband Jon Sigmundzsonar. af eirnre alfu og Peturs loftssonar af annari. ad suo firir skildu ad Piet-

¹⁾ Svo. Misskr. fyrir Sigurdarson?

ur lofada j saugdu handabandi. ath leggja sig vnder dom til Sueinsstada j vatzdal á þjngstad riettum a þridiudaginn næstañ firir Huijtasunno. nu j vor ed kemur. þann sama sem Einar Bondi Oddsson kongz vmbodzmadur j hunavatzþjngi þar yfer nefner. Huorra suæra edur seekta. ad fyr nefndur Petur verður þar skyllugur Joni Sigmundzsyni. og mijnum herra konginum firir allar þær akiærur. laugbrot. askilnad. misfelle og motgiorder. sem sagdur Jon ma þar til pieturs tala med lögum. og greindum pietri ber nu lagasuari firir ad veita firir sig og sijna forelldra. Sierdeilis ad til greindri þessi heimsockn. Buurani. burtflutningum med ollum þeim fiær vpptectum rangligum sem Jon hafdi af pietri feingid á audunarstaudum. á sijnu bue. og med sonnu kann vpp ad spyriast. ad þar hafi til komid. Og ollum audrum osvarligum ospektum sem Jon hefur fyrir ordit af pietre og hanz naungum huar sem helldst þat hefur skied. og j hueriu þat hefur ordit og Jon kann med saunno ath biuijsa. Suo og lofadi adur greindur Jon j sama handabandi ad leggja sig vndir dom þan sem greindur valldzmadur þar yfer nefner j sama stad. dag og tijma vid pietur vñ allar þær akiærur sem pietur kann þar med laugum til Jons ad tala. vegna sijnz faudurz og sinna annara fyrri naunga huar sem helldst þat hefur til komit. og pietur giefur eda gieft hefur sakir á med riettu. Sierliga ad tilnefndum jordunum vjddudz Tungo og audunarstaudum (og) ollum audrum peningum epter hustru Solueigu þorleifzdottur sem Jon hefer og helldur ad kaupi eda gief enn pietur reiknar sijna erfd og eign nu vera¹⁾ og verit hafa efter fyrsagda Solueigu. lofudu þessir fyrgreindir menn j fyrsaugdu handabande ad hafa þetta og halda firir obrigdiligen laugsamdan dom. er hier a fielle j saugdum deigi og domi af Einari vt nefndum vñ alldur og æfi obrigdigliga vm þesse greind odul. Eignir. aura og allañ annañ ologligan askilnat. eigi sijdur ath halda og wt at giallda huad af huerium dæmdist. huerium sem segdist eptir laugum. Slijku skilordi lofadi Pietur firir menn sijna sem verid haufdu j greindre heimsockn. Enn

¹⁾ verit, hdr.

huor sem þessara fyrgreindra manna Jons og Pieturs eigi kemur eða ath koma lætur sinn laugligañ vmbodzman j fyrskrifadañ tijma. dag og stad til Sueinzstada sem fyr skilur. þa skilldi að jafnfullu og logligur domur vera sem að bader hefði heyrt hann og verid vid.

Og til audsyningar og sannz vitnisburdar hier vñ. þa settum vier adur nefnder menn vor Jncigle firir þetta laga-domz vndirlax bref. er giort var æ mardarnupi sunnodaginn næstañ eptir Pælmesso vñ veturinn are sijdar enn ædur greiner.

258.

24. December 1496.

á Eiðum.

SIGRÍÐR Bárðardóttir selr Margrétu Bárðardóttur fimm hundruð upp í jörðina Finustaði í Eiðapinghá fyrir sjö hundruð í fullvirðis peningum.

AM. Apogr. 4295 „Ex originali Péturs Asmundssonar a Ketilsstodum. accuratè“ (AM.).

Þat giore ec þoruardur biarnason ok sygurdur siguardzson godum monnum kunnegtt med þessu ockru opnu brefe at þar uorum uid j hia saum ok heyrdum a ord oc handaband þeirra kuenna er suo heita margretar bardardottur enn af annare alfu sigridar bardardottur at suo firir skildu at adurgreind sigridur sellde fyrgreindre margretu bardardottur fimm hundrutt vpp j iordena finnstate er henne hafde til erfda falled eptter steinunne heitna arnadottur modur sina til æfenlegrar eignar ok frials forðes med ollum þeim gognum ok gædum sem adurgreindum fimm hundrata partte fylger ok fyllggt hefer at fornu ok nyiu ok hun uard fremstt eigande at. enn hier j mot gaf þrattnefnd margret tittnefndri sigride sio hundrutt j aullum fulluirdes peningum. suo ok samþykte oddur andresson er þa uar hennar suaramadur þetta þeira kaup laugleggt uera suo framarlega sem hann matte þat frēmst med laugum giora.

suo ok skylle optt nefndd sigridur suara lagaripptingu a titt nefndum partte. enn margret hallda til laga.

Ok til sannenna hier um settum vit fyr nefnnder menn ockur innsigle fyrir adur greintt iardar kaups bref er giortt uar a eidum [j] utmanasueit affannga dagen firir iol arum eptter guds burd þusund. fiogur hunndrut niutigir ok uj ar.

359.

1496.

BRÉF lögréttumanna og bænda í Árnessþingi til alþingis um endurnýjun á gamla sáttmála og Árnesingaskrá hinni fornu (DI, II, Nr. 189) til þess að verja réttindi alþýðu í Árnessþingi og almenn landsréttindi (*Ashildarmyrarsamþykkt*).

[Bfél. Kh. 309. 8vo. bl. 83^b—85 (Öxnafellsbók) með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620 (=a). — Landsbókasafn 65. 4to. II, 129 með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640 (=b). Er skjal þetta þar ártalslaust og kallað „Samþykkt Árnesinga“. Ártal þessarar skrár 1496, eins og stendr í a, mun þó ugglaustr, og stýðst ennframar við það, að í kveri einu, sem stafar frá Jóni lögmanni Jónssyni (AM. 58. 8vo.) stendr „Anno 1496 Gieck Arnesingaskra“, og getr þar ekki verið átt við aðra skrá en þá, sem hér er prentuð. — Prentuð ádr í Safni til sögu Íslands II, 187—189.

Hier hefst arnesinga skraa sem giord uar anno 1496.

Avllum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sendum vier laugriettumenn landbwar¹⁾ og allur almugie j Arnese [hirdstiorum laugmónnum²⁾ og laugriettumónnum æ alþingi Quediu Guds og wora.

witanligt skal ydur wera at vier hofum sied og yfirlesit þann sáttmála og samþycktt sem giord uar æ millum hækonar kongs [hins koronada³⁾ og Almugans a Jslandi [sem hann wottar og hier eptir skrifat stendur.

J nafne faudurs og sonar og anda heilags.

¹⁾ landsbúar, b. ²⁾ frá [þannig b; hirdstiorar og laugmenn, a, ³⁾ frá [sleppir b.

Var þetta jatat og samþykkt af aullum almuga a Jslandi¹⁾ a alþingi med loofataki at vier biodum Hakonj Kongi hinum koronada vora þionustu undir þa grein laganna er samþykkt uar a millum kongdömsins og þegnana er landit biggia.

er su hin fyrsta grein at uier vilium giallda kongi skatt og þingfararþau sem laugbok wottar og alla þegnaskilldu suo framt sem halldit er vid oss þad moti var jatat skattinum.

J firstu: [at utanstefnur²⁾ vilium vier onguar hafa vtan þeir menn sem dæmdir verda af vorum monnum a þingi³⁾ burtt af landinu.

Jtem ad jslenskir sieu⁴⁾ logmenn og sislumenn hier j landinu [af þeirra ættum⁵⁾. sem godordin hafa [uppgefid⁶⁾ at fornu.

Jtem ad vi hafskip gangi a hvoriu arj til landsins forfallalaust [med landsins naudsiniar⁷⁾.

Erfdir skulu vp gefast fyrir jslenskum monnum j norigi huorsu leingi sem stadit hafa þegar rettur erfingi kemur til edur þeirra vmbodsmenn⁸⁾.

Landaurar⁹⁾ skulu og up gefast.

Jtem skulu jslenskir menn slikan rett hafa j norigi sem þeir hafua bestan haftt.

Jtem ad Kongur lati oss na fridi og jslenskum logum eptir þui sem logbok vottar og hann hefur bodit j sinum brefum sem Gud gefur honum framast uit til.

Jtem jarl vilium vier hafa yfir oss a medan hann helldur trunad uid ydur en frid vid oss.

hallda skulum vier og vorir arfar allan trunad uid ydur medan þier halldit trunad uid oss og ydrir arfar og þessar sattargiordir. Eñ lausir ef rofit verdur af yduari hendi ad bestu manna yfirsin.

Nu fyrir þessa grein ad oss þikir þessi sattmali ei so halldinn¹⁰⁾ vera sem jatat var fyrir sakir lagaleise ofsokn-

¹⁾ frá [vantar í b. ²⁾ frá [vantar í a. ³⁾ alþingi b. ⁴⁾ þeir, bætir við b. ⁵⁾ frá [sleppir b. ⁶⁾ frá [þannig b; utgefid a. ⁷⁾ frá [sl. b. ⁸⁾ umbodsmadur, b. ⁹⁾ leiðrétt; a og b hafa: langaurar. ¹⁰⁾ leiðrétt eptir b; halldist a.

ar og gridrofa. omöguligar areidir og nogligrá faruþtekta og manna sem nu giortt hefur verid v̄m tija j firr greindri sislú Arnesi og hier firir logdum vier greindir arnesingar almennjliga samkuomu [æ Ashilldarmýri¹⁾ a skeidum eptir gomlum landsins vana. þui vilium vier med onguo moti þessar oveniur leingur þola hafa nie vndir ganga.

Jtem samtokum vier ad hafa onguan lienzmann vtan jslenskañ yfir greindu takmarki Arnesi og rijda ei fiolmennari enn uid fimta mann. þui vilium vier giarna styrkia hann med log ok riett kongdomsins vegna þann sem þad ma med logum hafa. og landsins rietti uill filgia. Eñ ef systumadur²⁾ hefur greinda sislú Arnes þa rijdi ecki fiolmennarij eñ vid [tiunda mann³⁾ sem bok vottar.

Jtem samtokum vier ad eingin madur j sogdu takmarki take sier husbonda vtan sueitar. þo þeir buj æ annara manna jordum.

Jtem ef nockur⁴⁾ upsteitur birst j vorrj sueit Arnesi af vtan sueitar monnum (med) nockurn oriett huortt sem giortt er uid vngum edur gomlum rikjum edur fataekum þa skulu allir skulldir eptir ad fara⁵⁾ (þeim) er vanhlut giordu og eigi firri uid han skiliast eñ sa hefur fulla sæmd sem firir vanuirdingu vard. Kann so til ad bera ad hefndin verdi meirj j eptirforinne eñ tilverknadurinn þa skulu allir skattbændur jafn miklu bitala. Eñ þeir sem minna eiga gialldi sem hreppstiorar giora rad firir.

Jtem skulu ij menn vera til kiornir j hrep huorium ad skoda og firir at sia at þessi vor skipan og samþicki sie halldinn og ef til alþingis þarf ad rijda sueitarinnar vegna þa skal huor skatt bondj giallda viij alnir j þingtoll. Eñ þeir iijj alnir sem minna eiga þeim kost skulu hallda.

Jtem vilium vier (ei) hier hafa jnnan hieradz þann er ei fylgir vorum samtökum. Skulum vier eiga samkuomu vora a Asilldarmýri æ Bartolomeus messo dag a haustid. Enn j annan tija a vorid fostudagin þa manudur er af sumri og koma þar allir forfallalaust.

¹⁾ frá [þannig b; aa silldarmýri, a. ²⁾ sjálfur, b. v. b. ³⁾ frá [x menn, b. ⁴⁾ nokkrar, b. ⁵⁾ leiðrétt; fare, a.

En huor sem eitt af þessum samtökum ryfur og adur hefur vndir geingid sekur iij morkum og taki jnnan hrepz menn til jafnadar.

og til sanninda og fullrar samþiktar hier v̄m setti
Halldor Briniolfsson.

Pall Teitson. Olafur Þorbiarnarson.

Pietur Sueinson. Guondur Einarzon.

Gisli Valldason. Ari Narfuason. logriettumenn.

Jon Arnason. Sigurdur Eigilson.

Einar Hallzon. Þorualdur Jonsson.

Þordur Siguatsson. bændur j arnesi

sin jncigli med fyrrnefndra logrettumanna jnciglum fyrir þetta samþiktar bref med almugans samþicki leikra og lærðra. med jayrði og handabandi. Er skrifat var et cet.

360.

1496.

MÁLDAGI Krýsivíkrkirkju.

JSig. 143. 4to. bls. 363 á pappír, skr. c. 1600 (Garðabók).

Krýsevijk.

Anno domini M. cd. xc. vj. nefnde biskup Stephan menn til ad meta kirckiuña oc stadinn j krijsuvijk og virttist þeim kirckiann xc. og stadinn allann med hialeighu-
husum jnnan garda giordu þeir fyrer xvc.

361.

[fyrir 1497].

SKRÁ um landamerki Laugarvatns og Snorrastaða í Laugardal í Árnesspingi.

AM. 238. 4to. bl. 40b (Bessastaðabók), skr. c. 1570. — Afskript frá 1696 er í JSig. 143. 4to. bls. 56—57. og önnur meðal Apogr. AM. 1811; báðar gerðar eptir Bessastaðabók.

landa merki æ milli laugarvatz og snorrastada.

Þessi ero landa merki j mille lavgar vatz og snorastada.

vr hellinvm ofan vpp j brvnnine og sionhending ofan j rvnnin firir avstan hrístanga þar sem lýr(i)tarner liggia vnder. og sionhending yfer j þvfvna er stendur hía divpæ. Enn mille eyvindar tvngv skilvr ain og nedann vnder gotvrnar firir vtann ana er ridit er vt æ vollvna. og fra hnykvm og vt til blondv og svo yfer vnder goturnar er ridit er vr skalholhti. og vt epter heidinne sem goturnar liggia. og vp j stelpv steins helli og nordvr j sanndgýgi og þadann nordvr j hrafna biorg. Af henti oddvr brandzson lavgar vatnn med þessvm tilsogdvm landamerkivm brodur ormi jonssyne¹⁾ conventubrodur j videy vegna klavstvrzins j videy.

Ridv æ fir sogd landa merki gvdmyndvr magnvsson. gestvr andreosson og hafdi gestur þa verid xxij vetvr æ lavgar vatnni.

362.

2. Febrúar 1497. [á Höskuldsstöðum].

KAUPMÁLABRÉF Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902, bls. 29—31, eptir afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 6) frá 1506. — AM. Apogr. 3961.

Jn Nomine Domini Amen.

Lystest²⁾ og stadfestist sofelldur kaupmale a mille þeirra Jóns Sigmundzsonar og Biargar Þoruallsdotter. Ad Jon Sigmundzson hafde til Kaups vid greinda Biörgu Hundrad hundrada. lxxx hundrada i Jordum. og þar til xl. hundrud i öllum þarfligum Peningum. Þar a mote reiknadi Jon prestur Þorualldzson til Kaups vid Jon Sigmundsson. Biörgu Þoruallzdottur Systur sinne. Hundrad hundrada. i suo

¹⁾ „vixit is 1497“ (AM.) ²⁾ auglystist 3961.

felldum Peningum sem hier greiner Jörden Stringur i Langa-
dal. og Refstader i Laxardal. og Bessastader i Sæmundar-
hljíd i Skaga Firde. allar saman þriar¹⁾ Jarðer fyrer lxxx
hundrud og þar til xl. hundrud i öllum þarfligum Peningum
med þeim xx. hundrudum. er fyr nefndur sera Jon Þor-
ualldsson gaf Biörgu Systur sinne. til Kaups vid Jon [Sig-
mundzson²⁾. og lofade ad suara Lagaryptingum a öllum
þeim Peningum er hann talde Biörgu til kaups vid Jon.
Og wr þui Hundrad hundrada. sem ad Jon hafði til kaups
vid Biörgu. þa gaf Jon henne [Fiordung i Lóggiafer. vr
greindu hundradi hundrada³⁾. For þessi Giorningur fram
greindra Manna i mille a Þingeyrum i Vatsdal. mörgum
godum mönnum nærverundum. Og þar med lyst i heilagri
Kyrkiu. af Soknar Prestum. epter þui sem Kriston Riettur
vtuijsar. fyrer öllum mönnum openberliga aheyrundum. adur
en Hionaband fullgiördest greindra Manna [i mille⁴⁾. Og
openberliga [epter spurt²⁾ af [Kyrkiunnar Formönnum, og
sierliga²⁾ sera Jone Þorualldssyne. Officialis Hola Kyrkiu. er
sagda Konu Biörgu gipte. Enn aller menn þar saman
komner. sögdu nei til. ad þeir visse nockra⁵⁾ Meinbuge ad-
ur greindra manna [i mille⁴⁾ Jons og Biargar. Var Sug-
urdur Juarsson Forsagnar Vottur. fyrer öllum þessum Giörn-
inge adur nefndra Manna [i mille⁴⁾. Jons og Biargar. Voru
þesser Kaupvottar med Forsagnarvitne Sugurdar. Jon Fusa-
son. Sueinn Þorfinnsson⁶⁾. Besse Arason. Þoruardur Þor-
steinsson. Þoruardur⁷⁾ Oddsson. Hallgrijmur Skulason. Berg-
ur Jörundzson. Gudmundur Kodranzson. Arne Hermundzson⁸⁾.
Jon Þrandarson. huerier greinder Menn. settu til Sanninda
stadfestu og meire Audsyningar vñ þennan Giörning sijn
Jnsigle fyrer þetta Kaupmala Brief. er giört var i sama
Stad. a Mariumessu vñ Veturenn epter Jol. ad⁹⁾ Kyndel-
messu. Arum epter Guds burd Ɖ. CD. XC og vij. ær.

1) sl. 3961. 2) [sl. 3961. 3) [xxx c i lausafe og onnur xxx c i til-
gjöf ur andrum peningum. var hier tilskilid Jarðer og lausafe 3961. 4)
[á millum 3961. 5) neina 3961. 6) Torfason 3961. 7) Þorvalldur 3961.
8) Geirmundsson 3961. 9) a 3961.

363.

5. Febrúar 1497. á Þingeyrum.

KAUPMÁLABRÉF Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þovaldsdóttur (með öðrum hætti en í fyrra bréfi).

AM. Apogr. 3873, eptir frumritinu „accurate collatum. 9 Jnnsigle hafa fyrrum fyrer brefenu vered. Nu er eige epter, nema Sigurdar Jvarssonar, sem er það annad i rödinne, og það hid sidarsta, sem synest ad vera Jons Þiodolfssonar“ (AM. eptir Páli Hákonarsyni). Í afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar er bréf þetta alt öðruvísi en hér og dagsett 2 dögum fyrri(= Nr. 362).

Jn nomine¹⁾ domini amen

lýstiz og stadfestizt suo felldur kaupmali æ mille jons sigmundzsonar og biargar þorualldzdottur æ þingeyrum j watzdal æ sunnodagin næstan epter mariumessu²⁾ wm veturin epter jol³⁾ morgum godum monnum næruerondum oppinberliga at jon sigmundzson hafdi til kaups uid biorgu c hundrata attatiger j iordum og xl tiger c j lausafe. og þarfligum peningum. hier æ moti taldi jon prestur þorualldzson⁴⁾ biorgu systur sine til kaups vid greindan jon j suo ordnum peningum attatiger hundrata j iordum og þar til fiorer tiger c j ollum fridum peningum og ofridum þarfligum med þeim xx^c er greindur sijra jon gaf systur sinne biorgu. hier med feck⁵⁾ sira jon j borgan wid jon sigmundzson wm þetta greint hundrat hundrata er biorg skylldi eigó. hjer wr greindu hundrat hundrata er jon sigmundzson hafdi til kaups vid biorgu. þa gaf hann henne fiordung j loggiafer wr greindo c hundrata.

woru þesser wottar vid greind kaup adr en hionaband fullgiordizt sagdra manna j millum jons og biargar. war þar j fyrstu

jon fusason.

sygrdr jwarson.

sueinn þorfinson.

þorwardr þorsteinsson.

¹⁾ nomini 3873; ²⁾ p. e. Kyndilmessa, því að það mun ekki vera desponsatio Mariæ 23. Janúar. ³⁾ p. e. 5. Febr. ⁴⁾ son, hefir vantað í frumritið; ⁵⁾ feck, stendr í hdr.; rétt; geck.

hallgrímur skulason.

bergur jorundzson.

þessi arason.

huerer at uissu sau og heyrdu med aquednum tima at þessi rad skyldu takaz at leyfdu logmale og tilheyrligum tima og holldnum skildogum ok¹⁾ wier fyrgreinder men heyrdu sira jon þorualldzson huer ed þa war officialis heilagrar holakirkiu ok giptingarmadur greindrar biargar opt lysa oppinberliga ok beiddi ok tilskylldati wpp æ lagana wegna ef nokkurer wæri þeir þar jnnan stofu edr stadar at nockura meinbugi at skulldugleika eda sifskap wissu²⁾ greindra manna a millum jons ok biargar vissu²⁾ svo at þessi rad mætti eigi takaz med logum en aller þar samankomner men sagdu nei til at þeir uissi nein mein æ med greindum monnum. vissum wer ok fyrer full sanindi at þessum greindum hiuskapar kaupum war lyst iij sunodaga samfleýtt at jon villdi fa biargar sier til eiginkonu. war þessum kaupum lyst j heilagri (kirkiu) suo wer uissum ok gatu aunguer neinna meinbuga ok at wmlidnum lysingum at tilsettum tima þa war þessi maldagi ok skildagar fram sagder æ hoskolldzstodum æ skagastrond oppinberliga j fiolmenne. war þar þa enn opinberliga epter lýst af fyrgreindum officialis sira jone ef nockurer menn wæri þeir þar jnan stofu eda stadar ath nockura meinbugi uenzl edr skulldugleicka uissu æ fyrgreindra mana a millum jons ok biargar en aller þar samankomner men sogdu þuert nei til at þeir uissu eigi ne uitat hefdi nein skulldugleika æ greindra mana a millum jons ok biargar. war þessi lysing greindra mana a mille en sidazta j heilagri kirkiu ollum monnum æ heyronndum. Og³⁾ hier epter med jayrði biargar ok samþycki greinz officialis sira jons sem war giftingarmadur sagdrar biargar þa tok jon hond henar ok festi hana sier til logligrar eiginkonu epter ollum þeim laga ordum. sem kristinrettur vttvisar ok logligri festing tilheyrer þessum festingarwottum Hærwerendum

¹⁾ Svo hér; skammstafað (z) annarsstaðar. ²⁾ þannig. ³⁾ þannig hér.

og¹⁾ epter heilagrar kirkiv logmali sem kristinrettur vttvisar og logbock. Lyst j heilagri kirkiu iij sunnudaga fyrr enn festingar foru fram greindra manna æ millum og funduz aunguer meinbuger æ med greindum personum joni og biorgu huorcki mægder ne frændsemi og aunguar ueit eg greindur sira jon huorki vera ne verid hafa.

Og til sanninda hier v̄m setta ek offic(i)alatus jncigle fyrer þetta bref giort æ þingeyrum j vazdal j niu²⁾ vikna fostu v̄m veturin ænno domini m cd nonagesimo septimo.

365. 7. Febrúar 1497. á Skarði í Langadal.

INGVILDR Jónsdóttir fær Haldóru Jónsdóttur til fullrar eignar þá peninga, er henni höfðu til erfða fallið eptir Jón Jónsson bróður sinn, og hafði hún fyrir laungu uppetið þessar álnir hjá Haldóru.

AM. Fasc. XXXIII, 14, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 2169.

Þat giorum ver iuar brandson. amunde ormsson. biarne biornsson godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefe þa lidit var fra guds burd þvsundrad. c. c. c. niutiger ok sio ar manvdagin fyrir skolastiku virginis a skardi i langadal vorum ver j hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna halldoru ionsdottur ok ingvoldar ionsdottur at svo fyrir skildu at fyr nefnd inguoldur fekk til fullrar eignar med handabande adur nefndri halldoru alla þa peninga er henne höfðu til erfða fallet epter ion heiten jonsson skilgetten brodr sinn. suo ok heyrdu vær opt nefnda inguollde lysa þui ad hun hefði þessar alnar fyrir laungu vp etet hia adr nefndri halldoru. Suo saum vær ok heyrðum fyrr nefnder menn j sama stad ok dag ad halldora ionsdotter fek til fullrar eignar med handabandi ione þorarinssyne þessa peninga enu somu sem optt nefnd

¹⁾ þannig. ²⁾ Brétaskrá Grunnavíkr-Jóns les: niu, sem mun rétt vera (Sbr. Nr. 362). Mætti þó lesa: vij.

inguolldr hafde henne adr feingit til fullrar eignar med handabande. Ok til sanenda hier vm settvm vær fyr nefnd-er men vor insigle fyrir þetta bref er giort var i sama stad ok sem fyr seier.¹⁾

366.

7. Febrúar 1497.

á Helgafelli.

PRÓFENTUBRÉF Ingvildar Helgadóttur við klaustrið á Helgafelli, þar sem hún gefr með sér alla jörðina Miðjanes á Reykjanesi, en klaustrið skal gjalda henni tólf kúgildi fyrir tólf hundruð í jörðunni.

Eptir skjalabók Landsskjalasafnsins 94. 4to. með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Er ártal bréfsins þar misritað 1467, sem ekki fær staðizt, því að þá er Ingvildr Helgadóttir ekki gömul og að samvistum með Þorleifi hirðstjóra Björnssyni; þá er og Haldór ekki enn orðinn ábóti á Helgafelli, og varð það ekki fyrri en 1480. Hið rétta ártal bréfsins mun án efa vera 1497, sem stendr í ágripi örstuttu af bréfinu í AM. 252. 4to bls. 44; AM. 430. 4to bls. 3—4 og í Landsbókasafni 108. 4to bls. 142, sem þó hefir ártalið 1487 að orðamun, og gæti það að visu líka staðizt, því að Þorleifr Björnsson var þá dáinn, og hefir látizt 1486. Eldra en 1484 getr bréfið ekki verið, því að þá fær Þorleifr Ingvildi 23. August Miðjanes, og átti hún það ekki fyrri.

Profentu Brieff somu Jngvelldar.²⁾

Jn nomine Domini Amen.

var þetta kaupbref þeirra Herra Halldorz abota a Helgafelle med samþycke allra conventtubrædra greindz klausturz og Jnguelldar Helgadottur. ad nefnd Jnguelldur gaf greindv klaustri j profenttu med sier jordina alla midianes á Reykianese j Stadar kirkiusokn med ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og hun vard fremst eigandi ad. med þeim skilmala ad Abotinn skal lwka henne xij kugillde fyrir xij^c j greindre jordu. og klaustrid skal eignast jordina æfinliga vpp hiedan. Hier j mot skilur fyrnefnd Jnguelldur sier æfinligan kost af klaustrinu þuiljkañ sem bestu

¹⁾ Svo. ²⁾ Á undan er bréf frá 23. Aug. 1484.

menn hafa. a stadnum næst abotanium og brædrunum j þeim kosti sem hun ma vel vid hialpast. og xx vod. og iij stikur lierepttz med ij breitt liereptt a huorium xij manudum. hun skal og mega frialsliga giora sier hws a sialfz sinnar kostnad. og hafa sæng og kistu thil stadarins. og skal klaustrid eignast hwsid. kistuna og sængina. epter hennar dag. hun skal og hafa skiædi sem henne þarfnast af klaustrino. hun skal og hafa þionustumann huortt sem hun vill helldur hafa kallmann edur konu. a sialfrar sinnar kost. og skal hann hafa frialsliga af stadnum hwsrum og Elldivid. sem hann þarfnast og so skal hun lata brugga sier ol a stadarinz kostnad ef hun hefur mallt til. enn ef hun situr ecki j profentunni med jafnade. vpp a næstu iij ðr eda v. þa skal madur hennar vera a stadarins kost. sem tala rennur til j þessi fimm ðr. enn ecki leingur. skal hun hafa sæng j jnra profentuskala. Lofade fyrnefnd Jnguelldur ad suara laga-ripttingum a greindre jordu Midianesi. enn klaustursinz vmbodzmenn halldi thil laga. skal hun koma a profentuna þa hun vill.

hier eptter voro þesser menn kaupvottar vid. einar þorolfsson. Ormur Hakonarson. Magnus Halldorsson. Jon Jonsson og marger adrer goder menn.

for þetta kaup frañ a Helgafelli j Helgafellzsueit þridiudaginn næstañ epter kyndilmesso Auno Domini [Mcccc xcviij.¹)

Og thil sanninda hier vñ et cetera.

367

[1497].

INGVILDR Helgadóttir kvittar Haldór ábóta á Helgafelli fyrir andvirði tólf hundraða í Miðjanesi.

Eptir skjalabók Landsskjalasafnsins 94. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad giore eg Jnguelldur Helgadottur godum monnum

¹) [252.; 1497, 430, 108 (al. 1487); 1467, 94.]

kunnugtt med þessu mijnu opnu brefi ad eg medkiennunst. ad eg hefi feingit þau xij^c af abotatum Halldore sem hann atti mier ad giallda fyrir partinn j midianesi. sem skilid var j mijnu profenttubrefi þui gief eg adurgreind Jnguelldur Helgadottur Abota Halldor olldungiss kuittañ fyrir þessi tolf kugilldi fyrir mier og mijnum epterkomendum.

Og thil sanninda hier viñ et cetera.

368. 9. Febrúar 1497. á Eystrum Völlum.

HALDÓRA Gunnarsdóttir samþykkir prófentu Ingimundar Gunnarssonar bróður síns þá, er hann hafði gefið Vigfúsi Erellendssyni jörðina Flagbjarnarholt á Landi í prófentu sína.

AM. Fasc. XXXIII, 15, frumrit á skinni. Fyrir bréfið hafa aldrei komið nema þrjú innsigli, og eru þau dottin frá. — Apogr. 2901.

Profentugiof Jngimundar gunnarssonar Wigfusi Ellendssyni.¹⁾

Þat giorvm uær jon odzson Eiligil helgason jon ofeigsson godum monnum viturligt med þessu uoru opnu briefi. þa er lidit var fra hingadburd uors herra jhesu christi þushundrud flogur hundrud niutiger og siau ar laugardagen næsta epter mariumessu kýndelmessu²⁾ um ueturen j flagbiarnarhollte æ lande j landmannahrepp uorvm uær j hia saum og heyrðum æ ord og handaband þessara manna vigfus ellendzsonar. af eine alfu. Enn af anare alfu haldoru gunnarsdottur. en þat faldizt ok³⁾ skildizt under þetta þeirra handaband at haldora gunarsdotter jatade og upplagde og samþýckte þa profentugiof loglega er jngemundur gunarsson broder henar hafði gefit uigfusi ellendzsyne jordena flagbiarnarholt æ lande sier til æfinligs framfæres epter þui sem þeira profentubrief ut uisar undan sier ok⁴⁾ sinum erfingum en fyr greindum uigfusi til fulrar⁵⁾ eignar og frials

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. ²⁾ D. e. 4. Febr. ³⁾ Svo hér. ⁴⁾ Svo hér fullum stöfum. ⁵⁾ Svo

forrædis. Hier fyrir þetta upplag og samþýcki gaf fyrnefndur uigfus ellendzson adurgreindre haldoro gunarsdottur æfinlegt framfæri með mat og¹⁾ dryck af sinum peningum. eda taka dottur hennar. x. vetra gamla er helga heiter. og¹⁾ fæda hana og lata þiona henne þar til er hun uæri megandi madur ef haldora vilde þat heldur en at uera sialf j. Hier til skýllde fuse luka haldoro. ccc. þau sem þeim kæmi saman. Og til saninda hier um settum uier fyrr nef(n)der menn uor jnsigle fyrir þetta brief er skrifat uar æ eystrum uollvm æ lande fim dogum sidar en fyr seiger.

369.

19. Febrúar 1497.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti skipar próföstum og prestum að taka manntal og reikna saman Rómaskatt, er senda skuli í sumar til Noregs með skipi, sem biskup hafi í byggingu, en bréf þetta hefir biskup sent Ásmundi „bónda hærulang“ (bróður sínum).

Bisk. Skalh. XVII, 31, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.— AM. Apogr. 2375 eptir Skálholtsfrumritinu „accuratissimè“. Afskript með hendi séra Björns Halldórssonar í Sauðlauksdal er í Advocates Library í Eidinaborg, FMagn. 64 4to (21, 7, 14).

Vm Romaskatt.²⁾

Ærligvm dandimanne osmundi³⁾ bonda hærulangh sendizt breffit.⁴⁾

Vær steffan með guds nad biskup j skalholhti giorum godum monnum kunnigt með þessu uoro brefe saker þess nær vonum uppa með guds myskuñ at þat skip sem uær haufum nu j byggingu skuli ganga til noregis j sumar er kemur með romaskatt þann sem fallit hefer j skalholzt

¹⁾ Svo hér fullum stöfum. ²⁾ utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ³⁾ Ásmundi, afskr. séra Björns; ⁴⁾ utanáskript bréfsins er með sömu hendi og bréfið sjálf, og flest öll önnur bréf Stepháns biskups. Mun það vera eiginhönd hans.

biskupsdæmi um uora tíma. þú bíðum uær oc skipum under skyllða hlydne uorum profaustum oc suo þingaprestum at þíer reiknit oc skíallíga saman takít sancti peturs fe huer í sínu umdæmi með þeim hætte að þíer telít bændur oc husfreyur oc þa lausa menn karla oc kunnur sem líostoll gíallða under yduarn suarinn eíð. enn þann roma-skatt sem luktur er fýrír baurn oc þat sem fataækt folk gelldur þa telíum uær þat ecki skylldulíga með manntalínu. eñ þó uílíum uær jafn uel allt lata tíl skíla koma. bíðvím uær profaustum at þeir síae eíða at þingaprestunum. huer í sínu umdæmi oc kómí suo með manntalít oc eíðana. jn scriptís í prestastefnu. þú at híer líggur domkírkiunne stor makt uppá. uílíum uær þetta með aungu motí umbera leíngur.¹⁾ Suo oc skipvím ver hueríum profastí þeim sem þetta vort bref blífur hía með þat sítzta að hann færí oss þat aptur í almennelígt prestamot í míddal í svmar í laugardal tueím nottvím fýrír petursmessó oc pás vnder eíns með fýrrnefnðu manntalí. Oc tíl sannenda híer vím festum ver vort secretum fýrír þetta bref skrífad í skalholttí domínica reminiscere anno domíní Mcdxcvíj.

370.

19. Febrúar 1497.

í Skálholttí.

STEPHÁN biskup í Skálholttí býðr Böldvari prestí Jónssyní að taka vítnísburði um reka Víðeyjarklaustrs og um gjöf Hólmsfríðar „heitinnar“ Vígfúsdóttur um Engey tíl sama klaustrs.

AM. 238. 4to bls. 17, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Vær Stefan með gvdz náð biskvp í Skállholttí gíorvím godvím monnvím kvnnígtt með þessv vorv opnv brefí at vær hófvím bífalat ok með þessv vorv brefí bífolvím síra Bodvare Jónssyní at hann takí vítnísbvrd vorra vegna vt af þeim

¹⁾ Hér tekr eíns og víð önnur hönd og út bréfíð, sem Árni telr hína sömu og á Bisk. Skalh. Fasc. XI, 14 (Apogr. 2428) og XVIII, 36 (Apogr. 2379) frá 26. Júlí 1503. Sýnist mér þó eín hönd á bréfinu, en að eíns skípt um penna.

monnum sem aboti Arni kann til at fa ok um mega bera reka klavstrizins j Videy þann sem þat æ við kirkivna æ kalfatiornn.

Jtem skal ok sira Bodvar somvleidis taka vitnisbvrð þeirra manna sem um mega bera þa giof edr gafv sem hvsfrv Holmfridr heitin Vigfvssdottir hefir giortt um Engey við opt nefnt Videyarklavstr.

Ok til sannenda hier um festum vier vortt secretum fyrir þetta umbodzbref skrifad j Skalholti dominica remiscere anno domini M^o. cd^o. xcviij.

371.

31. Marts 1497.

í Vatnsfirði.

ÞRIR menn transskribera testamentisbréf Solveigar Björnsdóttur.

AM. Fasc. XXXII, 32, transskriptið á skinni og hefir aldrei verið innsiglað. — AM. Apogr. 1495 eptir transskriptinu. — ÍBfél. Kh. 309. 8vo bl. 32a—35b eptir transskriptinu.

Þat gioru vær olafur gudmundzson 'og þorualldur eirecson þorleifur ornolfsson godum monnum vitvrligt med þessu voru opnu brefi at vær hofum sied og yferlesit testamentum bref solveigar heitinnar björnsdottur med hennar heilu oc oskoddu hanganda jncigli so latanda ord efter ord sem hier eptir stendur skrifat

[Hér kemr testamentisbréfið dagsett 17. Jan. 1495, Nr. 297].

Og til sannenda hier um setium vær fyrrnefndir menn vor jncigli firir þetta transskriptarbref huert ed skrifat uar j uazfirði j isafirði fostudaginn j paskauiku arum epter guds burd þusund iiijcix tiger og siau ar.

372.

20. Apríl 1497.

á Starnesi.

VITNISBURÐATÖKUBRÉF Bödvars presta Jónssonar um reka Við-
ejarklaustrs.

AM. 238. 4to bl. 37 a — b (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Þat gíorer ec bodvar prestur jonson godvm monnvm kvnigt med þessv minv opnv brefi at ec hefi tekid svodd-
ań vitnisbvrði j vmbodi og skipan herra Stefanar med gvdz
nad biskup(s) j Skalholltti at jon hellgason og þolleifvr
jonson sogdvzt hafa heyrtt og sied brodvr orm cońventv-
brodvr j videy og radzmann þar lesa maldaga klavstvrzins
j videy heima j hvassaravne. stod þar svo vtt j millvm ann-
ara orda at kirkian og klavstrid j videy ætti ena fiordv
hvoriv vætt j avllvm hvalreka vtań fra kolbeinskor og in
at hravnes tiornvm edvr votnvm hvar sem æ land kæmi
j þessv takmarki er liggvr fyrir strond. sagdizt fyrgreindvr
jon hafa bvit xxix vetvr j hravnm og þolleifvr þar vp
aligt og sagdizt hvorgi þeirra hafa heyrt þar tvimæli á.
at klavstrid ætti eigi þennań reka fyr helldur enn nv og
epter þessvm sinvm frambyrdvm sorv þessir optnefndir menn
jon og þolleifvr fyrir mier fvllań bokareid þessvm monnvm
næverendvm jone gellissyne og giasvre þolleifssyni og fleir-
vm dandi monnvm odrvm. Og til sanninda hier vm settv
fyrnefndir menn sin insiglle med minv insiglle fyrir þetta
vittnisbvrðarbréf er skrifad var [á] Starnesi fimtvdaginn
næsta fyrir festvm johannis episcopi et confessoris anno
domińi 00° cd^o xcviij.

373.

23. Apríl 1497.

á Starnesi.

VITNISBURÐATÖKUBRÉF Bödvars presta Jónssonar um reka Við-
ejarklaustrs.

AM. 238. 4to bl. 37^b 38^a (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Þat gíorer ec bodvar prestur jonson godvm monnvm

kvinnigt med þessv minv opnv brefi at ec hefi tekit sodan vitnisbyrd j vmbodi og skipan herra Stefans med gvdz nad biskup(s) j skalholhti at posteinn þorgeirson sagdizt hafa verid xlvi vetvr j klavstvrzins vernd enn heimilisfastvr j videy xv vetvr þar j. enn bvit æ klavstvrzins jordu. þar á mille sagdizt hann hafa verit j klavstvrzins vtgiordvm svo sem formadur fyrir skipvm klavstvrzins og ridit med radzmanni optsinnis. og heyrnt lesinn maldaga klavstvrzins j videy opt á hvorivm xij manvdm. stod þar vti j millvm annara greina. at kirkian og klavstrid j videy ætti ena fiordv hvoriv vætt j ollvm hvalrekvm vtan fra kolbeinsskor og in at hravnestiornvm eda votnvm. hvar sem á land kæmi j þessv takmarki er liggvr fyrir strond j kalfatiarnar kirkiv-sokn sagdizt fýrgreindvr posteinn hier alldri hafa tvimæli á heyrnt at klavstrid ætt eigi þennañ reka fýrr helldur enn nv og epter þessvm sinvm framburdi sor optt nefndvr posteinn fvllañ bokareid fyrir mier j badstofvne a Starnese fimtvðæginn næsta fyrir festvm johannis episcopi et confessoris at þessvm monnvm hiavervndvm joni gellissyni og joni stefnissyni og fleir(vm) dandimonnvm odrvm. og til sanninda hier vm settv fýrnefnder menn sin insiglle med minv insiglle fyrir þetta vitnisbyrdarþref er skrifad var in festo johannis episcopi et confessoris anno domini 1497 cd^o xcvij.

374.

23. Apríl 1497.

[á Starnesi].

VITNISBYRDARTÖKUBRÉF Bøðvars prests Jónssonar um reka Viðeyjarklaustrs.

AM. 238. 4to bl. 38b (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Breff um maldagann j widey.

Þat giorer ec bodvar prestvr jonson godvm monnvm kvinnigt med þessv minv opnv brefi at ec hefi tekit svodan vitnisbyrd j vmbodi og skipañ herra stefanañ med gvdz nad biskvp(s) j skalholhti at þestein þorgeirsson sagdizt hafa verid

xlvi vetvr j klavstvrzins vernd og heyrð lesinn maldaga klavstvrzins j videy optt á hvorivm xij manvdm. stod þar svo vti j millvm annara greina at kirkian og klavstrid j videy ætti oll vj alna tre og þadañ af stærri onnvr hvor misseri j þvi takmarki er liggvr j hofnum j mille klavfar og esivbergs hvar sem á land kemvr j fyrgreindv takmarki. sagdizt hann hier alldri (hafa) tvimæli á heyrðt. sagdi opt greindvr þosteinn at þav aboti steinmodvr og hvstrv margrett hefði lagtt med sier at hafa skyllde helmin(g) hvortt þeirra hvortt ar af avllvm vidreka j fyrgreindu takmarki og þat hiellzt á medañ þav lifdv bædi. og epter þessvm sinvm frambvrdi sor optnefvndvr þostein fvllañ bokareid (fyrir) mier. þessvm monnvm nær verendvm joni gellissyne. joni stefnissyne. arñþori olafssyne og hiñreki gvdmvndzsyne og fleirvm dandimonnvm odrum. Og til sanninda hier vñ settu fyrnefvnder menn sin insiglle med minv insiglle fyrir þetta vittnisbvrdarþref er skrifad var jn festo johannis episcopi et confessoris anno domini M^o cd^o xcviij.

375.

28. Apríl 1497.

í Kirkjuvogi.

VITNISBURÐATÖKUBRÉF Bödvars prests Jónssonar um reka Viðeyjarklaustrs.

AM. 238. 4to bl. 38a (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Þat giorer ec bodvar prestvr jonsson godvm monnvm kvnngitt med þessv minv opnv brefi at ec hefði tekit svodan vitnisbvrd j vmbodi og skipañ herra Stefans med gvdz nad biskvp(s) j skalholtti. at olafur kodransson sagdizt hafa sied og ýferlesid sodan maldaga kirkivnnar og klavstvrzins j videy. svo latanda at klavstrid j videy ætti oll vj all(n)a long tre og þadañ af stærri onnvr hvor missere j þvi takmarki er liggvr j hofnvm j millvm klavfar og esivbergs hvar sem á land kemvr. j fyrgreindv takmarki. sagdizt hann hier alldri hafa tvimæli á heyrðt og epter þessvm sinvm frambvrdi sor fyrnefvndvr olafvr fvllañ bokareid fyrir mier

heima j kirkivvogi þessvm monnvm nærvrvndvm joni gellissyni. gissvre þolleifssyne og jone marteinssyne og fleirvm godvm monnvm odrvm. skrifad á lavgardeigin(!) næsta fyrir festvm johannis episcopi et confessoris. oc til sannenda hier vm settv fyrnefnder menn sin insiglle med minv insigle fyrir þetta vitnisbvrðarbref er skrifad var fostvdagen næsta fyrir festvm philippi et jacobi anno domini 1497° cd^o xcviij.

276.

1497.

VITNISBVRÐARTÖKUBREF Bödvars prests Jónssonar um reka Viðeyjarklaustrs.

AM. 288 4to bl. 46a—b (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Vitnisbvrðarbref vm reka j millvm klavfar og eai(v)bergs.

Svo felldañ vitnisbvrð tok ec bodvar prestur jónsson j vmbodi og skipan herra Stefans med gvdz nad biskvp(s) j Skalholti at olafvr kodranzson og þostein þorgeirsson sogdvst hafa sïed og heyrt lesin svodan maldaga kirkivnnar og klavstvræns j videy advr enn brann kirkiañ. Stod þar svo vt j millvm annara greina. at kirkiañ og klavstrid j videy ætti oll vj alna long tre og þadañ af stærri. onnvr hvor missere j því takmarki er liggur i hofnvm j millvm klavfar og eai(v)bergs hvar sem á land kemvr. j fyr greindv takmarki. sogdvst þeir hier alldri hafa tvimæli á heyrt. og epter þessvm sinvm frambyrði sorv fyr nefnder menn olafur og þostein fvllañ bokareid fyrir mier. þessvm monnum nærvrondvm. jone gellissyne. jone stefnissyne. gissvre þolleifssyne. jone marteinssyne. añþore olafssyne og fleirvm odrvm godvm monnum.

[Datum est 1497.¹]

¹) [b. v. með hendi Árna Magnússonar.

377.

5. Maí 1497.

í Snóksdal.

VITNISBURÐUR um gjafir Solveigar Þorleifsdóttur til barna sinna.

ÍBfél. 309. 8vo, bl. 161a—b, með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620. — AM, 255. 4to, bls. 324, með hendi séra Skúla Þorlákssonar á Grenjadarstað c. 1690.

Það giörum wier Brinjolfur Sigurdsson oc skuli Þorðarson godum monnum witurligt með þessu ockar opnu brefi að wid worum þar j hia j aurbrecku j haurgardal er þau tauludust wid solweig þolleifsdotter og loptur ormsson sonur hennar og hun beiddi hann sampickia wm þæ giöff¹⁾ sem hun gaf sijnum bornum joni og bergliotu og j war skilid Biarg oc melrackadalur. þæ spurdi loptur modur sijna að huertt²⁾ hun hefði ecki adur gefid þeim neina peninga. enn hun sagdi þar nei til og þæ sagdi hann að hun mætti raada einu c hundrada að gefa það³⁾ huerium er⁴⁾ hun willdi. war það þæ fullkomligur⁴⁾ ockar hugur at loptur hefði þæ aunguar hennar giafer sampicktt ef hann hefði það witað að hun hefði adur nockrar giafir gefid joni eda Bergliotu. woru wid þæ j allri dagþijngañ hier wm. oc til sanninda [hier vñ setium vid ockar jncigle fyrer þetta brief Er skrifad var j Snóksdal j Middolum fostudaginn næstañ fyrer S(ancte) Johannes Euvangelista ante portam Latinam þæ lidid var fra guds burd 000000 nijetijger og vij aar⁵⁾).

378.

9. Maí 1497.

á Sveinsstöðum.

SÁTTAABRÉF þeirra Jóns Sigmundssonar og Pétrs Loftssonar um alt það, er þeim hafði á milli farið út af arfi eptir Solveigu Þorleifsdóttur móður Jóns og ömmu Pétrs.

¹⁾ 255; gief 309; ²⁾ huort 255; ³⁾ sl. 255. ⁴⁾ fullkomlega 255; ⁵⁾ [255; Datum m cccc lxxxx vij ar 309.

AM. 242. 4to. bla. 230—231, sýrpa Guðbrands biskups með hans eigin hendi c. 1570. Þar með er afskrípt með hendi Páls Hákonarsonar.

Sáttarbréf þeirra Jóns Sigmundssonar og
Péturs Loptssonar¹⁾.

Ollum Góðum monnum þeim sem þetta bréf síð. edur heyrja senda Teitur Þorleifsson. Sygurdur Dadason. Jón Þorgeirsson. Grijmur Jónsson. Einar einarsson. Sijgurdur iuarsson. Jón Olafsson. Jón Þorariñsson. magnus helgason. Þorsteinn sauluason. Steindor Soluason. Hallgrijmur skulason. Þorualldur Oddsson. Oddi kolbeinsson. Sijgurdur Grijmsson. Jllugi Þorsteinsson. Jón bardarson. Arngrimur liotsson. Besse Arason. Arne hermundsson. Arngrimur Jónsson. Asmundur Sygurdsson. Oddur Þorualldzson. Þorualldur Sueinzson og Þorkell Olafsson. kvediu gudz og sijna. kunnigt giorandi at þa er lidit var fra hingadburd vorz herra Jhesu Christi þusund iij cd ix tigr og vij ar a þridiudaginn næstañ firir huijtasunno vm vorid. á Sueinstodum j vatzdal. vorum vier j hia saum oc heyrðum á ord og handaband Jónz Sigmundssonar og Péturs loptssonar. ad suo firir skildu. ad þessir nefndir menn sættust heilum sattum vñ allañ þann hugmod. heimreid. hindrun. brakningar og fiartion. er Jón hafde af Pietri feingit og hanz monnum og medfylgiorum a audunarstaudum. j huoriu heldst sem það kann mælazt. merkiast. metast eda af munni fram seigiast. ad tiltekinne. taldre og ágreindre þeirre heimsokn. med fullri buus vpp-tauku. er Jón hafde af Petri firir skada ordit. sem er a buuráone og burtflutningum. hirdslubrotum og huusarauskun. hionamissi og hestaráni. og þeim fleirum heiptarverkum Er Jón hafde af Petri vpp dregit. med suofelldum skil-daga. ad Petur loftson lofadi j sogdu handabandi. ad skila Jóni Sigmundzsyni aptur ollum þeim peningum. kuikum. daudum. fridum og ofridum. er þa voro eptir oneyttir og ofargadir af þeim peningum sem Pietur og hanz menn toku a audunarstaudum firir Jóni sem hann hefur eigi aftur

¹⁾ Svo afskrípt Páls; þeirra saattarbréf 242.

feingit. suo sem var smior. slóttur. huudir. skreid og silfur. og allt annad það Jon misti á audrum stodum. j huoriu heldst það kann nefnast. Enn ef þeir peningar ero eigi¹⁾ hinir saumo. þa lofadi Petur ad luka Joni aftur iafngoda peninga. og suo micla j huoriu sem hann tok. vtan þeim sialfum semdi annad sijdar. og hier (til) lofadi Petur at lata aptur koma vinnomenn²⁾ Jons. ij. þa er hann greip á audunarstodum. og suo hid sama hlutum skreidarinnar er hann fleck j verinu v̄m veturinn. Og ad þesso ollu haulldnu oc afgreiddu³⁾ v̄m lofan Pieturs þa lofadi Jon j moti firir sig oc sijna erfingia. ad Petur loftsson. hanz menn allir oc medfylgiarar. sem j greindum rænum oc buus vpptokum edur audrum styrck verid haufdo med Petri. þa skilldo þeir vera kuittir og akærulausir af Joni firir greind misfelle.

Hier med lofadi Pétur loftsson firir dandimonnunum j sangdu handabandi. þar med af sier sagdi og med ollu nidur lagdi allt þat tilkall oc eignarord. med huorskona akærum edur arfataukum hann hefur matt eigandi ad verda ad jordunni Tungo j vijdidal. huort það hefur matt verda eftir loft fandur hanz. Solueigo aummo hanz edur Steffan loftsson brodur sinn. þa skillde nu greind jord vijdidalz-Tunga og audunarstadir j vijdidal med allri þeirre kaupslagan sem eru gíafir edur giorningar. vmboda. afhendinga. vttekta oc medferda sem Jon hafe giorrt vid bustru Solueigo modur sijna. fastaeign oc lausafie. huernin sem það hefur. med þeim giorrt verid og Jon helldur edur halldit hefur kuikt edur daudtt oc petur hefur nockud laugligt tilkall matt veita. þa skillde nu vera kuitt og akærulaust af Pietri og ollum hanz logligum eptirkomendum og þær nu Greindar jardir Tunga og audunarstadir æfenlig obrigidilig eign Jons Sigmundssonar oc þær nu hier eftir vpptaldar jardir lausar og lidugar af lagasoknum og landabrigdum Peturs og hanz erfingia. Og þeir fyrr greindir menn petur og Jon alsattum satter. at kongz rietti fra skildum sem Joni hafde aflast. lofudu Greindir menn Petur og Jon huor

¹⁾ tvískrifad í hdr. ²⁾ viño mz, hdr. ³⁾ afgreidda, hdr.

þeirra audrum síjnum styrk og adstodu med laug og riett þad huor mætti. Vissum vier titt taldir menn eigi annad sannara firir gude enn þessi þeirra satt væri vndirhyggjulaus af beggia hendi allt þad vier mattum af kanna. Og bædir geingu þeir ædur greindir menn vel vilugir til þessarar sattargiordar. okugadir huor af audrum.

Og til meiri audsýningar og sannz vitnisburdar hier v̄m þa settum vier þrattgreindir menn vor jncigli firir þetta sattarþref og kuittunar er giortt var j sama stad og æri degi síjdar enn ædur Greinir¹).

379.

19. Maí 1497.

í Viðey.

KVITTUNARÞREF um útgreiðslu Árna ábóta í Viðey á andvirði Stærrivoga á Strönd.

AM. 238. 4to. bl. 4—5 (Bessastadabók) skr. c. 1570.

Bref vm Stærri voga.

Þat giorvm vær Jon Jonsson. Sveinn Magnusson. Olafur Jonsson. Gvnlavgr Sigvatsson. Jon Marteinsson oc Jon Ormsson godvm monnvm kvnnigt med þessv vorv opv brefi at svb anno gratie M^o. cd^o. xcviij æ fostvdeiginn næsta fyrir festvm sancti Avgvstini episcopi j Videy er liggr med svndvm j Mosfelltsaveit vorvm vier j hia savm oc heyrdvm æ at herra Arne med gvdz nad aboti j Videy galltt oc vtlycti Gvdmvndi Magnvssyni fyrir jordina halfa Stærrivoga er liggr æ Strönd svo ordna penninga. kross er vo vii avra. linda er vo v. avra. v siakhnappa. xx lavfahnappa lopakorna gyllta. eina sylfrskeid. talnaband med raf. kvriel oc silfr. tok Gvdmvndr þetta alltsaman firir ix^e. Jtem iij halfatykki klædis fyrir. vc. xiiij stikr lerips fyrir jc. aklædi oc smavarning fyrir jc. Stodv þa epter iiijc.

Þui gaf fyrnefndr Gvdmvndr Magnvsson herra Arna med handabandi oc fvliv jayrde ollvngis kvittan fyrir sier

¹) þ. e. 10. Maí.

oc sinvm erfingivm oc epterkomendvm vm alla þa penninga sem han varð honvm skyldvgr fyrir adrskrifada jord Stærri voga epter því sem þeirra kavpbref þar vm giortt vtvisar at lvcvm iijc optnefndvm Gvdmvndi edr hans logligvm vmhodzmanni eda erfingium.

Og til sanninda' hier vm settvm vier fyrnefnder menn vor insigle fyrir þetta lvcningsbref oc kvittanar skrifat j sama stad deige oc ari sem fyr seigr.

380.

25. Maí 1497.

á Skríðu.

Eirekr Ormsson selr Narfa prior á Skríðu hálfu jörðina Sturlaflöt og tvö hundruð álna bordvið, en prior geldr í mót jörðina Gröf í Vestrárdal.

AM. Apogr. 4434 „Epter transscripto xi. Skriduklausturs pergamentsbreta, gjördu þann 17. Septembris 1697“.

Það giorum vier Þorarenn prestur Eyiolfsson. Loptur Biarnason. Gunnlaugur Olafsson. Þorleifur Snorrason godum mðnnum viturligt med þessu voru opnu brefe. at vier vorum j hið. sðum og heýrdum æ ord og handaband þessarra manna. af einne alfu herra Narfa priors æ Skríðu. enn af annare Eireks Ormssonar sub anno gracie M. CD. XC. VII. midvikudagenn næstann fyrir dyradag¹⁾. á Skríðu j Flíotzdalshierade. faldest það og skildest under þeirra handabande. at fyrnefndur Eirekur sellde ádurnefndum herra Narfa priore á Skríðu jörðena halfa Sturlaflöt er liggur j Valþiofstadar kirkiusokn. og þar til. ijc. álna bordvið. Hier á mot gaf tittnefndur herra Narfe optnefndum Eireke jörðena Gröf j Vestradal j Hofskirkiusokn med öllum þeim gögnum og giædum. sem greindre jörðu fylger og ei er med lögum undan geinged. Skyllde Eirekur láta skilast heim til klaustursens þau. ijc. álna bordvidar er hann varð játta j þeirra kaupe. innan tveggja ára. Skilde og herra Narfe sier halft

¹⁾ þ. e. 24. Maí.

bríðia hundrad j frídvirtum peningum ef afgeinge þesse halfe jardar partur med dome. Skyllde hver svara laga-riptingu á þeirre er selde. enn halda til laga þeirre er keypte. Og til sannenda hier um setium vier vor inncigle fyrir þetta jardakaupsbref er skrifad var á sama dre. enn dege sidar enn fyrr seiger.

381.

2. Júní 1497.

á Úlfstöðum.

EIRÍKR prestur Sumarliðason gefr Guðnýju Þorleifsdóttur í tíundargjöf sína hálfa jörðina Kalmanstungu í Borgarfirði.

AM. Fasc. XXXIII, 11, frumritið á skinni. Af 5 innsiglum eru nú 3 fyrir bréfinu. — Apogr. 3871. — Í bréfabókum (t. a. m. Landsb. 18. Fol., 312—45) er ártal þessa bréfs stundum rangt: 1494, því að menn hafa mislesið *iii* fyrir *iiii*.

Um Tíundargjöf Eireks prests Guðniu Þorleifs Dotter til handa 1497¹⁾)

Þat giorum uær filpus oddason. halluardur jonsson. magnus þorsteinsson ok grimur jonsson. godvm monnum viturligt med þessv uorv opnu brefi. þa lidit uar fra guds burd M. cd. xc ok uii dr. a siofarborg j skagafirði mónnudagin næstan firir marcellini et petri.²⁾ uorum uær j hia savm ok heyrðum æ at þau toku hondum saman Sira eirekur prestur sumarlidason af eirne alfv en guðný þorleifsdóttur af annare. at suo firir skildu at fyr greindur sira eirekur gaf adur nefndri guðnyu þorleifsdottur j sina tíundargjöf. epter þui sem landzlaugin ut uisa at madur megi med laugum gefa af erfdagozi. alla halfa jordina kalmannzstungu er liggur j borgarfirði til æfinlegrar ok obrigduligrar eignar. vndan sier ok sinum erfingium en undir guðnyu ok hennar erfingia. gaf han þessa fyr greinda jord halfa med taudum. skogum ok eingivm. ueidum. afrettum ok fiorunytium ok aullum þeim gæðum sem þui landi eigv at fylgia. at fornu ok nyu. þó at þat eigi j aunnur laund. ok hann

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ p. e. 29. Mai.

uard fremst eigandi at ordin. j arf epter modur sina ok sysken. lysti hann ok þui firir oss j sama hañdabandi at hann hefði aungua giof gefit fyre en þessa. utan þær giafer sem laugbokin akuedur at til vingiafa eigv at snuazt. suo sem er um yxn edur hesta. uopn edur adra þuilika gripe. en hann reiknadi þá sina peninga uera til vpphædar ok framtals. flogur hundrud huñdrada. Suo ok eigi sidur under batt optt nefndur sira eirekur sig at suara kirkiunar gozsi a fyr greindri jordu kalmanzstungu. porcio ok aullum reikningsskap þeim sem a var fallen þangad til. at jafnadi uid þá er motz uit hann attu. en titt nefnd gudný þeim sem þadan af felle medan hun ætti. skyllði hann ok suara smidnum firir upperd kirkiunar. atti þessi jord half kalmanzstungan at uera afheñt þá straks þar sem hun stædi. j eign ok uernd gudnyiar. en ðbud skyllði stañda a jorduni til næstu fardaga epter þui sem sira eirekur hafði adur bygt hana. enn gudný þá lañðskýlld upp bera sem ð uar skilin þat ðrid. handasaladi sira eirekur gudnyu ok heimiladi allt þat fé sem þar kýnne at finazt j þessari hallfre jorðv eda a ok eigi yrði lavgligier eigendur til. skyllði sira eirekur suara aullum laugligum riptingum a jorðvne. enn gudný hallda til laga. skal hun ok upp hallda aullvm þeim jtaukum er adrer menn eigu j þessa halfa jord þau er med laugum synazt. Ok til meire sanenda hier um setta ek þrattnefndur prestur sira eirekur svmarlidason mitt jncigle med þessara fyr nefndra manna jnciglum firir þetta giafarbref ok giornings er skrifat var ð ulfstodum j blaunduhlid j skagafirdi florum nottum sidar. a sama ðre ok fyr seigier.

382.

12. Júní 1497.

á Staðarhóli.

DÓMR útnefndr af Torfa bónda Jónssyni, kongs umboðsmanni milli Gilsfjarðar og Skraumu, um tilkall Björns Guðnasonar til arfs eptir Solveigu Björnsdóttur.

AM. Fasc. XXXIII, 16, frumrit á skinni með hendi Björns Guðna-

sonar sjálfs, og hefir hann því stýlað Torfa í Klofa dóminn. Oll (7) innsigliu eru fyrir bréfinu.

Jsetningsbref og domr biarnar j arf epter
solveigu biornsdottr.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda jon odzson. stvlli þordarson. oddr sigrdzsson. þorvardr jonsson. þorðr vermundzson og tyrbingur jonsson kvediv guds og sina kvnigt giorandi ad þa er lidit war fra hingadbyrd wors herra jesv christi M. cccc niutiger og vij ara manvdagin næsta fyrir basilie biskupi a stadarholi j sorbæ þingstad riettyv worum vær j dom nefnder af ærligvm manni torfa bonda jonssyni er þa hafdi mins herra kongsins syslv og vmbod j millvm gilsfiardar og skra(v)mw ad skoda og dæma vīm þat sama tilkall er biorn gvðinason reiknadi sier til erfdar og jsetv hafa fallit allan arf epter solveigv heitna biornsdottur modrsystur sina sem gud hennar sal nadi j motz vid ara brodr sinn og adra þa þeim jamnfram stædi ad frændsemi og lavgligre skilgetningv. Svo eigi sidr beidi greindr biorn og krafdi greindan torfa jonsson doms a. hvert afl eda makt hans bref skylldi hafa edr hvort hann hefði med riettv jsetz eda matt j sitia eda mega j siti(a) framvegis edr eigi. Nv saker þess ad þar kom fram þref²⁾ vnder godra manna heilvm oskavddvm hangandi jnsiglv hvort svo war hliodanda j millvm annara orða ad þeir hefði hia vered j storastofvnni (j) vazfirdi j isafirdi ad fyr greindur biorn gvðinason hafði setz þar j avndvgi og lyst sig lavgarfa epter greinda solveigv heitna biornsdottur. til þeirra peninga allra landa og lavsa avra sem hvn hafði att og bref þar vīm giort vt visar j motz vid adra hans frændr sem fyrr skrifad stendr samdægris er hann hafði spvrt hennar frafall. Jtem j annare grein hafði opt skrifadvr biorn gvðinason lagt lavg og dom fyrir allan fyrr skrifadan arf og peninga. og saker þess ad wor landz lagabok seiger svo. ad ef madur situr j arfi og leggr dom fyrir. enn annar kallatz til komen þa skal stefna

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Björns Guðnasonar sjálfs. ²⁾ Þ. e. bréf frá 10. Apr. 1495, Nr. 307.

honum heimstefnu rietta til arfs og vafarar. og þui fyrir þessa grein og þær fleire adrar sem þar til lvtu j worum lagvum hins og annars ad vær vitvm avngan fyrr hafa j setz og lagv og dom fyrir lagt þessa peninga en biorn. þa dæmdvm vær adr nefnder domsmenn ad svo profvdu sem fyrir oss kom med fvlv doms atkvædi þrattnefndan biorn gvdinason lagvliga hafa jsetz og matt j sitia og mega j sitia framvegis hafa og halda byggia og bæla rada og riegiera allan opt skrifadan arf goz og peninga. þar til sem hann ER stefndr vr þeim sem lagv giora rad fyrir. sampikte þenna vorn dom med oss torfi jonason wor syslvmadur og sette sitt jnsigli med worvm jnsiglvum fyrir þetta domsbærf hvert er skrifad war j hvammi j hvamsveit a sama are. degi sidar enn fyr seiger.

383.

21. Júní 1497. í Bólstaðarhlíð.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Einari Oddssyni, kongs umboðsmanni í Húnavatnspingi, um arftöku Einars Ólafssonar eptir Solveign Björnsdóttur móðurmóður sína.

AM. Fasc. XXXIII, 17, frumritið á skinni. At 13 innsiglium eru nú 7 fyrir bréfinu, sum stórlega brákuð. Af dómi þessum eru til allmargar afskriftir bæði að fornu og nýju; eru sumar þeirra árfærðar rangt 1494 fyrir 1497 (iiij mislesið fyrir uij). — Apogr. 3373 og 3374 (eptir frumriti) og 796 og JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eptir transkr. frá 20. Apr. 1515.

bref olafs filipvssonar¹⁾arftokudómur einars olafssonar.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra. Senda Sygurdr Dadóson. Jon Olafsson. Sygurdr Juarsson. ketill teiztson. Bardr Jonson. Brandr Olafsson Logrettumenn. tumas hrafson. hallgrimur skulason. jon filipvsson. mar-teinn jonson. hafliði iuarsson og jon sigmundzson Quediu guds og sína kunigt giorande. ath þa er lidit war fra hing-

¹⁾ Utan á dómnum með tveim gömlum, en mismunandi höndum.

atburd uors herra jhesu christi Ɔ iii hundrut ix tiger og uij ær j bolstadarhlid j langadal um sumarid æ þingstad rettum æ miduickudagin Hæstan fyrir jonsmessu baptista woru wer j dom nefnder af ærligum manni einare oddszyni Ɔr þæ hafde uors nadug hera kongsins syslu og umbod j hunauazþingi. til ath skoda á litá yfer ath sía med skynsend at ransaká retta grein æ ath gioræ og fullt Doms attkuæde á ath leg(g)ia epter logum uilia og sanrar uorrær samuizku. Huert afl eda fullkomna magt ath hafa¹⁾ skýllde su stefnó er gudne jonson war stefndur af einare oddszýne j greindan stad fyrir sua felldar saker gefnar af olafi filipussyni at gudne hefdi ath sier teckit j sezt og rangliga halldit med fullt ofrike og ofurualld allan þan ærf audæfi gardæ og gotz er olafur reiknade sier til laga socknar abata og áuaxtar at uera eige þar med til hallzt og frials forrædis Ɔnn sýne sinum einare til eignar fællit hafua eppter solueigu biornzdottur modrmodr sina og skilg(et)enn hann wera til taldra peninga enn sig logligan socknar adila og epterkiæranda æ ollu fyr greindu gozti er hustru solueig hafde att j sinum siztum dogum og gudne helldi nu og þeir honum jafnt til standa uegna sin og þorleifs palssonar brodrsonar sins. til jafns ódrum sier jafnt til komnum. Huern ad olafur helldr sagdan þorleif standa syne sinum einari fyrir ærfi og hans umbodzmen enn sier fyrir abata auexti og athtocku taldra peninga. og nu hier epter skodudum wer greinder domsmenn sagdæ stefnu og hana yfer lasum og litum med ordum ok²⁾ athkuædum. suo eigi sidur war hun reynd ath leingd og tima. þar med sonn gior med suordu uitne ij uottæ at hun war lesin ath gudna. suo nær uerandæ ath hann matti uel heyra hana ef hann uillde. hier med uissum wer ath greindr olafur hafde beitt og krappt sagdan sysluman ath stefnæ fyrnefndum gudna um adr greint mal og beidde enn og krafde ath giora sier log og rett á fyr sogdum askilnade. og nu fyrir áuisun laganna at þau suo uttuisá ath huer madur frials og fulltidá sá uit og menningg hefer til skal sialfur sæckia sina sock ef hann er

¹⁾ hafi, frbr. ²⁾ svo hér fullum stöfum.

mannadr Enn elligar kongx umbodsmadur. og nu sacker þess wer uissum Olaf epter sogū sinne huorcke lærdan ne suo lesanda hann mætte ne suo kynne sina sockn ne annars sæckið. og þui epter þessare auisuñ laganna. þa dæmdum wer stefnuna logligá og gudna rettliga fyrir kalladañ og luke halfa mork kongx umbodsmanni j stefnufall utan hann syne loglig förfoll. hann matte eigi komá eda komá láta. sinn logligan umbodsmann j sagdan stefnudag. j annare grein kom fyrir oss. sagda domsmenn. urskurdarbrief sira jons þorualldzsonar med styrckingar og samþýktarbriefi gudmundar prest(s) jonssonar. huerer þa woro bader samþ officialis holakirkiu med þeirra heilum oskoddum jnciglum officialatus inciglum suo¹⁾ latandá. ath greindr jon prestur urskurdade olaf filpusson med logum hafa undañ færzt. ath hann hafi ei sleigit. sært ne lostid nockorū man j kirkiune edá kirkiugardinum j uidudalstungu epter þui sem fyr skrifadar sackagipter jnne halldá. af heilagra(r) kirkiu formonnum gefnar hafa werit olafi. sem bref eda domar þar um uotta. og fyrir oss uar birt suo fellt undanfæri sem sagder prestar hofdu urskurd æ lagt ath olafur hófdi suarid fullan bokareid. at hønn hafdi sagdan kirkiugard eda kirkiu inan þeirra takmarcka. sem heilog kirkia umhuerfis sig eignar sier til sæmdar og þeim til fridar. þangat flýr. huorki sært ne saurgat med hoggum ne heiptarblodi nockorn man. jnan þessarra fyr skrifadra takmarcka og þennan eid sonudu med honum xij men vel ræmder og ualínkuner uiij nefndarvitne og iiij fangauottar. Og epter þetta suarid og satt giortt sogdu og dæmdu greinder prestar Olaf med logum giptsz hafua matt. uar þetta undanfæri tekid af sira jone sem fyr seiger morgum godum monnum nærverondum. Og nu hier j greindum stefnudeigi leiddo Olafur ij lagauitne og sor anat fullan bockareid sua latandi at þeir hefdi hiá werid j augri j isafirde þar j litla stofunne ath olafur filpusson hefdi tekid j hond uigðise jonsdottur og fest hana med hennar jayrde og samþýcke þess er hana gipte og brodr hennar og olafur hefde þa talad j sogdu handabande

¹⁾ tvískr. frbr.

oll þau festingarord sem kristin rettur jne helldur og olafur hefði sagða uigdiæ jonsdottur fest sier til logligrar eigin konu. epter ollum bockarinar ordum. Hier til kom þar fram bref med haugandi jncigli sira gunnsteins asgrimssonar huert suo jne hellt. hann¹⁾ hefði nær uerid j fyr sogdum stad j augri j isafirde þar j litla stofune at olafur hefde fest fyrr sagða uigdiæ med henar jayrde og samþycke brodr hendr jayrd(e) og þeirra fleire sem umbod hofdu tekid af hustru solueigu modur uigdisar at gipta hana og titt nefndr olafur hefði fest uigdiæ epter ðllum þeim ordum og athkuædum er kristin rettur jne helldur og hier til uændizt olafur ath uitne ath þetta satt wæri um fyrr sagða festing helga sygurdsz¹⁾syne. jone hoskuldzsyne og fleirum uitnum ðdrum er þar hofdu nær werith. Og nu epter oll þessi gogn. uitne syndrar festingar. suardra eidá orða og urskurda þá Dæmdum wer sagder þingmenn med fullu doms athkuæde bockarinar er huñ sua seiger ath ef leikur á iþ tungwm huort madur er æfgeingr eda ei. þa stefni hann þeim til þingx er honum stendr fyrir arfi og niote uotta Sinná ath hann stefndi honum þing. hins og anars at uottar baru hins unga manz sem fyr seiger huar moder hans var fest. Og nu þar epter auisun laganna. þa Dæmdum wer med fullu doms attkuædi einare olafssyni til fullrar eignar enn olafi faudur hans til hallz og uidtoku ur hendi gudna alla þa peninga. jarder og lausafe sem gudne jonsson hefer at sier tekid j sezt byg(t) og bælt radit og regerat og nockura auðxtu af tekid epter hustru solueigu biornsdottur og af þeim ollum honum standa jafnfram og þenan allan arf sem epter hana hefer fallit og hun atte wera og werid hafæ obrigidiliga erfd einars olafssonar epter modrmodr sina solueigu at anefndum og tilgreindum þeim odulum eignum og lausum aurum sem olafur fader hans hefer adr j sezt at sier tekid sem honum hafa adr verit hier dæmder og hier liguá jnsueittiz sem alla adra. j suo mata ath oss lizt sira gunsteinn eiga og skylldur vera ath aperia epter sinu brefi enn ef hann suer eigi þa dæmdum

¹⁾ tvískr. i frb.

uer hann lagaitne um fyr skrifadó festing. uttan olafur uili leida onur uitne fyrir mikelsmesso fyrir sogdum uallz mane og at þessu fullgiordu og heyrdum dominum þa se allur fyr skrifadur árfur obrigidilig einars olafssonar fost og fullkomin eign. land og lausa aurar utań finbogi logmadur uorr urskurdi med laga vrskurdi med þeirra bezt(r)a manna. radi er hann h(ier) med sier til nefner þennan árf af greindum einare fyrir eins⁽¹⁾ hueriar logbornar saker á hendur olafi af rettum adilum. saker gefandi. hann hafi eigi logliga matt giptazt eda nockorr finez nærr standa jafn skylldur. eda nanari almenniligu erfdatali sua getin sem kristin þettur og landzlogin jne hallda wm fyr skrifadar skilgetningar. Enn um dom þan er þar war lesinn er suo stod jne at biorn gudnason hefdi lagt dom fyrir (arf) eptter greinda solueigu og honum hefdi werit dæmd jseta sagdra peninga þa kunum wer þar e(c)ki ne uissum wor log at ganga. at þat muni skynsemdar domur uirdazt þui fyrir oss skyrer. almenniligt erfdatai at sonur olafs frillusonur er j iij. erfdepter hustru solueigu en biorn et fyrsta j u. erfde systurson epter solueigu modrsystur sina hofum wer hier reiknad xj menn á millum standa ath rettu erfdatali. dæmum wer þat olog og eigi rett ath þetta meigi giora at blaupa til at setiaz j þa arfa. sem þeir uita at bokin skipar at mycklu fir standa j erfdatali og sierliga þeir sem sialfer lesa hann [á auńgum odrum en eigi uita þa²⁾ á life eda j landi wera at nærr stańdi þeim arfi og huerer sem suo setiaz j arfa og finz anar sidar nanari hugdum wer hann sex aurum sekan. Enn huerer þat hafa giort áth legia dom fyrir þenan árf sonar olafs. þa hofum wer dæmt honum eda þeim at sueria lyritareid en mina fyrir logmanni j sumar átt þeir uis(s)u eigi sanara fyrir gudi enn arfur mundi sin eign og aunguan uissu þeir ne sav nockorn jafnfram eda nærr standa enn sic. og ath honum unnum. se hann kuittur. og uidskilin sagdan árf. Enn ef þeir eda sa fallaz á eidi þa hofum wer dæmt olaf mega sækia þann med þingstefnum. krofum og atforum i erfdom wm þat gozt sa helldr og

1) Svo. 2) [og aunguam odrum þeim er þa vita 66.

tekur uoxtu af. enn þá peninga sem sa helldur eigi er suarar logskuldum af. þá hofum uer dæmtt med fullu doms attkuædi olaf med frialsu mega ath sier taka alla fyr sagda peninga huar þeir standa nordan. uestan. sunan. austan sua sem þá peninga sem hann hefer hier adr j setz og at sier tekid og rada og regera sem log uotta um omaga eyri og giallda skullder sem log til seigia og sæckia þæ med logum sem rangliga hallda og þá sliku seka (sem) log uotta er standa fyrir þessum arfi og um hann hier hafa att ad demaz sem arfur war dain og bu hins dauda.

samþykkti þennan uorn dom einar oddz(son) kongx soknare og setti sitt jncigli med uorum jnciglum fyrir þetta domsbref er giort war æ mardarnupi j uazdal æ sama æri iij Hottum sidar enn fyr seiger.¹⁾

384.

23. Júní 1497.

á Ökrum.

HALLA Sigurðardóttir geldr Arnóri Finnssyni fyrir þann mála, er Æsa Jónsdóttir átti í garð Hafliða heitins Jónssonar, alla jörðina Oddsstaði í Lundarreykjadal með tilskildum torfskurði í Brauðártungu jörð, ásamt kúgildum og fríðum peningum.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 14, frumrit á skinni skemt af fúa. — AM. Apogr. 2601 „accuratissime“. Önnur afskript er og meðal Apogr. 1686, staðfest 1710 af Árna Magnússyni.

Vm Oddstade j Lunda Reykiadal.

Þat giorum uær runolfur hauskaulldzson. stephan þorarinsson. arne brandzson. þorgils olafsson. godum monnum uiturligt med þessv uoru opnu brefi at þæ er lidit var fra hingatbyrd uors herra jhesu christi þvsund fiogr hundred. xc. og siav ær. laugardaginn j fardagauikv.²⁾ æ oddzstodum j lundarreykiárdal er liggr j lundarkirkiv sokn. vorum uær j hia. saum og heýrdum æ. ord og handaband. arnors finz-

¹⁾ þ. e. 24. Júní. ²⁾ þ. e. 27. Maí.

sonar af einne alfu. enn haullu sigurdardottur af annare alfv. faldizt þat og skildizt undir þeirra handabandi. at nefnd halla sigurdardotter gallt arnore finzsýne til fullrar og allrar eignar. j þa peninga sem dæmdir höfdu uerit af bornum hennar. fyrir þann mæla sem æsa jonsdotter ætte j gard hafliða heitins jonssonar og henni bar nw at suara uegna barna sinna sem domur þar vm gior wtvisar. enn arnore bar nu at taka j laugligu umbodi greindrar æsu og hennar erfingia. var þat fýst adurgreind jordin aull oddzstadir er liggr j sangdum lundar reykiardal j lundar kirkiv sokn. jtakalaus fyrir xv. hundrod ok¹⁾ xx. med aullvm þeim gavgnum og gædvum sem greindri jordu oddzstodum fylgir og fylgt hefur at fornv og nýiv. og hennar erfingiar haufdu fremst eigandi at ordit. med tilskildum torfskurd j braudartungu jord. [þar med] og tuo kugilldi er bænhusit þar ætti. og þar til gallt hun honum xv kugilldi j kugilldvm og fridvm peningum. gallt hun þar þa þegar. v. enn x. skýlldv gialldazt at næstvm fardaugum þar epter. og at þessvm peningum golldnum sem lofat var. gaf adr skrifadur arnor finzson. fýr nefnda haullu sigurdardottv(r) og hennar baurn aurlungis kuit og ækærulaus vm sagdañ mæla. fyrir greindri æsv jonsdottur og ollum hennar lógligum erfingivm. Og til sanninda hier vm settvm uer fýr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta kuitvvarbref. skrifat æ aukrvm j hraunhrepp æ mýrum faustvdaginn næstan fyrir pet-urmessu og þæls æ sama are og fýr seier.

385.

29. Júní 1497.

í Skálholti.

HALDÓR bóndi Brynjólfsson gefr Narfa prior og klaustrinu á Skriðu hundrað hundraða gegn því, að á klaustrinu skyldi æfinlega segjast messa honum til sáluhjálpar, föður hans og móður og bróður og öllum kristnum mönnum lifandi og dauðum.

¹⁾ zk, frbr.

AM. Apogr. 4433. „Eptir Transcripto 14. gamallra Skriduklausturs hrefa, giördu þann 28. Septembris Anno 1697 (= a). Samanlesed vid annat Transscriptum XI. Skriduklausturs pergamentsbrefa, giört þann 17. September 1697“ (= b). „Framan skrifad bref er skrifad á kalfskinn med þrimur hangande Jnnsiglum og þrimur tiglum öðrum, sem Jnnsiglen voru af“¹⁾. „Halldor þesse Bryniolfsson trui eg ecki ætte heima i austfiörðum helldr sudur á lande einhverstadar. Þetta gíafabref er dat. i Skalhote. Anno 1500 i Tungufelle um veturenn keypti hann iörd i Ölvese af Vigfuse Erlendsyne, so framt sem það er same Halldor, id qvod puto. habeo kaupbrefed. Synest hann mune hafa bued i Tungufelli. Kanske forelldrar hans hafi vered austfirðsker“ (AM).

Það giörum vier broder Gudmundur med Gudz nðd abote j¹⁾ þyckvabæ. og Einar med samre nðd ábote á Mukapverð²⁾. Jon Helgason. Gissur³⁾ Biorsson. prestar Skalholtz biskupsdæmis. asmundur jonsson. Magnus biörnsson. leikmenn. godum monnum⁴⁾ viturligt med þessu voru opnu brefe. ad þá er lidid var fra hingadburd vors herra Jesu Christi þusund fiögur hundrud niutigir og sian⁵⁾ ær. æ Petursmessu og Páls um sumared. vorum vier j hið. sðum og heyrðum á ord og handaband þessara manna. af einni alfu herra Narfa formannz af Skridu j Flíotzdal. enn af annarre Halldors bonda Bryniolfssonar. faldest það og skildest j þessu þeirra handabande. ad fyrr greindur Halldor Bryniolfsson. gaf til klaustursens á Skridu hundrad hundrada. var þar tilskiled in primis. xl. hundrada j jördu og. lxx. hundrada j öllum fullgilldes peningum og hier til tiu hundrud j bokum og messuklædum. Hier á mote jatte⁶⁾ fyrrgreindur prior Narfe fyrrsögðum Halldore Bryniolfssyne ad messa skyllde æfenliga segiast hönum til sðluhialpar födur hans og modur og brodur. og öllum christnum mönnum. liföndum og daudum á fyrrskrifudu klaustre. skylldu þesser peningar gialldast á fimm aarum. nema fyrrskrifadur Halldor villde fyrr sialfur⁷⁾ giallda. utan hann kynne ad fá þann peningaskada ad hann giæte ecke gollded. þa skyllde⁸⁾ fyrrgreinder peningar gialldast innan. viij. ára.

¹⁾ á, b; ²⁾ Munkapverá, b; ³⁾ Auzur, b; ⁴⁾ kunnigt og, b. v. b; ⁵⁾ sið, b; ⁶⁾ iatadi, b; ⁷⁾ b. v. b; ⁸⁾ skylldu, b.

Samþykkte þenna þeirra giörning herra Stephan med Gudz náð biskup j Skalhollte. er þa var náðlægur.

Og til sannenda hier um sette hann sitt innsigle med vorum innsiglum fyrir þetta bref. skrifad j Skalhollte á ære og dege sem fyrr seger.

386.

29. Júní 1497. á Hjálmstöðum.

Dómr sex manna útnefndr á prestastefnu í Miðdal af Stephaní biskupi um testamentisbréf og gjafir Solveigar heitinnar Björnsdóttur.

AM. Fasc. LXXIII, 14, stórt transskript á skinni frá 27. Aug. 1517.

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda abote arne or videy med gudz nad prior narue af skridv med samre nad sira þorvardur helgason. asmundur jonsson. arnor finnsson oc sniolfur hrafsson kuediu gudz oc sina kunnigt giorande at sub anno gracie M^o cccc^olxxxx^o septimo æ miduikudægin næsta firir peturs Messo oc pals¹⁾ vm sumarit j middal j laugardal æ almennelegu presta mote vorum vier tilnefnder af virdvligum herra oc vorum andalegum fodur stefani med gudz nad biskup j skalhollte ad skoda oc dæma vm þat testamentum bref sem gudni jonsson oc ormur jonsson þar fram baru oc beiddu oc krofdu fyrr nefndan herra stefan ad nefna þar dom yfer huortt þær giafer skylldu loglegar vera edur eigi sem j greindu brefe june stodu oc solueig heiten biornsdotter hafde gefid sonum sinum oc pals jonssonar. jone oc þorleife. skodudum vier einvirduliga oc yferlasum sagt testamentum bref greindrar solueigar biornsdottur j hueriv suo stod ad hun lýste tiundargiord sina. xl. c. hundrada vtan meira væri. oc hier vr þessum peningvm gaf nefnd solueig biornsdottur adur nefndum sonum sinum oc pals xx. c. hundrada j sina testamentum giof suo framt sem þeir yrde ecki henn-

¹⁾ p. e. 28. Júní.

ar logleiger erfdingiar(!) huerier et adur eru a greinder j iordum oc lausa peningum j sôgdu testamentum brefi. Jtem lituzt giafernar hafar. enn þo eigi hære en kristen riettur vottar ad med riettv mece gefa ef vid vttarfa erad skipta. Enn j annare grein þotte oss full von til standa ad margar skullder oc mikill reikningskapur mundu meca upp æ koma. æ þessa fyrr sagda peninga. þo þat kiæme eckj þar fram firir oss. oc þui kunnum vier eigi nu vm sinn henne frekazta alycktar dom til eignar æ ad leggja æ alla þessa fyr sagda testamentum gïof. opt nefndrar solveigar. Jtem j fyrstu dæmdum vær opt nefndvm sonum pals og solveigar jone oc þorleife vj. c. hundrada af sagdri testamentum gïof til fullrar oc allrar æfinligrar eignar. skulu þær jarder þar jreiknast sem opptnefnd solveig hefur þeim fýst anafnad j sinv testamentum brefe. suo huer sem stendur þar til ed er vj. c. hundrada. en þær giafer sem þratt nefnd solveig hefði meiri gefid titt skrifudvm sonvm sinvm oc pals oc anefndar erv j þessv hennar fyrr sogdv testamentum brefe. jarder oc lausagoz. þa dæmdvm vær alla(r) gudna jonssyne oc Ormi jonnssyne til hallz oc loglegrar medferdar þar til oc suo leinge sem þeir erv med lögvm oc dome af þeim setter.

Sambýgte þenna vorn dom med oss adurskrifadur herra stefann med gudz nad biskup j skalholte oc setti sitt jncigle med vorvm adur skrifadra domsmanna jnnsiglum firir þetta domsbref hvertt ed skrifad var á hialmstodvm j laugardal æ sama áre deige sidar enn fyrr seiger.

387.

30. Júní 1497.

á Öxarárþingi.

DÓMR, útnefndr á alþingi af Finnboga Jónssyni og Helga Oddssyni lögmönnum, um vig Páls Jónsonar á Skarði, er Eiríkr Haldórsson í hel sló á Öndverðareyri, og um vigsbætr eptir Pál, og dæmast þrenn manngjöld eptir hann af fé Eiríks.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar, í Fol., bl. 224a—225b, skr. 1604, og við hana eru hér hafðar til samanburðar alla leið þrjár aðrar

afskriptir frá ýmsum tímum, en þær eru þessar: Landsbókasafn 789. 4to (dómabók að nokkru leyti með hendi Ara Magnússonar í Ögri um 1620); Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 48b—49b með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666, og afskrift í skjalabók séra Jóns Haldórssonar í Hitardal í Landsbókasafni 115. 4to I, 128—131, skr. c. 1730. Hér og hvar, einkum að upphafi, er og höfð til samanburðar afskrift í dómasyrpu Jóns dans Magnússonar í Landsbókasafni 65. 4to, skr. c. 1640, sem er ekki ómerk um sumt, þótt nokkuð sé hún afbökuð og misrituð (svipuð í flestu 1945. 4to). Ártal þessa dóms er skýrt og vafalaust (1497) í öllum handritum, og mun án alls efa vera eiga svo með réttu. En séra Jón Haldórsson eða séra Vigfús sonr hans hefir vakið nokkurn efa um ártal dómsins, og hafa þeir ætlað, að það mundi að réttu lagi eiga að vera 1499; er svo ritað á spássiu við afskrift séra Jóns af dóminum: „NB þetta datum sýnist eiga að vera heldr 1499, þar Solveig dó 1495 eptir annál Björns [á Skarðsá] og öðrum skrifum. Og *fimm* árum síðar er Páll maðr hennar drepinn. En hirðstjóraannállinn stendr þessu á móti í því, að Björn segir, að Benedict Hersten hafi verið hirðstjóri Anno 1499“. Það er víst af bréfum, að Solveig Björnsdóttir hefir dáið annaðhvort seinast í Janúar eða í Febrúar eða öndverðum Márs 1495 (Nr. 297 og 307). Það er og ljóst við hvað það á að styðjast, að Páll hafi verið veginn *fimm* árum síðar, en það er við dönsku þýðinguna af kærufkjali Eggerts Hannessonar í Vatnsfjarðarmálum 1544, því að þar stendr einmitt í skjalabókinni séra Jóns, að Páll hafi veginn verið „*femb*“ árum eptir lát Solveigar. En þegar að er gætt, verðr lítið á það að reiða sig, því að í íslenzka textanum stendr í sömu skjalabókinni „*fáum*“ árum síðar. Hefir því sá, er þýddi fyrir Eggert, annaðhvort misskilið — hafi það verið danskr maðr — eða mislesið — hafi það verið Íslendingr — „*fám*“ í íslenzka frumritinu, sem gæti auk þess hafa verið ógreinilega skrifað. Móti ártalinu 1499 standa eigi að eins afskriftir þessa dóms, heldr og alþingisdómur um vígsbætr eptir Pál af fylgjurum Eiríks, því að hann er alstaðar árssettr 1498.

Um víg Páls Jónssonar má lesa í Árbókum Espólins II, 130—132, og árfærir hann þann atburð til 1497—1498; mun hann mest fara þar eptir frásögnum Benedikts lögmanns Þorsteinssonar í ættatölubókum hans. Hjá Birni á Skarðsá er að eins drepit á víg Páls; og er það árfært þar til 1498, og þess getið að það ár hafi Finnþogi lögmaðr geingið dóm á alþingi um þetta mál (Annálar, Hrapsey 1774, I, 70). Er af því að ráða, að Björn hafi ekki þekt þenna dóm, heldr að eins síðari dóminn um fylgjara Eiríks Haldórssonar (1498). Í Íslenzkum Ártiðaskráum Kh. 1893—96, bls. 257, er og tekin upp lítil klausa um víg Páls eptir dómasyrpu Hannesar Gunnlaugssonar í Ny kgl. saml. 1945. 4to, sem fyrr var nefnd; er sú klausa dálítið einkennileg. en þó er í henni ranghermt — svo í handritinu, — að Páll væri veginn heima á Skarði, og annað það er rangt, að Páll hafi vegið *Gudlaug* Loptsson — þó að svo standi í handriti Hannesar, — því að Páll vó ekki hann, heldur Böðvar Loptsson

bróður hans, eins og sjá má framfar hér í safninu (Nr. 272). Annars er það víst, að víg Páls hefir orðið eptir alþingi sumarið 1496 eða að áliðnu sumri, því að dáiinn er Páll fyrir 12. Okt. það ár, eins og nóglega sést af Svínatvátisdómi frá 12. Okt. 1496 (Nr. 354). Að Eiríkr Haldórsson er í sumum ekki ómerkum handritum kallaðr „Eiríkr heitinn“ hér í dómminum (bls. 362), sýnist muni vera setning síðari afskrifara, en hafi varla staðið í frumriti dómsins, því að eptir niðrlagi hans virðist Eiríkr vera enn á lífi, þegar hér er dæmt.

Domur wm wíjg páls Jonssonar.

Ollum monnum þeim sem þetta Bref sia edur heyra senda einar oddzson. arnor finnsson. jon erlingsson. sigurdur dadason. Jon sigmundzson. Jon hrafsson. Jon Olafsson. Oddur Sigurdzson. Eyuindur Gudmundzson. helgi þorualldzson. Bardur¹⁾Jonsson. Brandur Olafsson. þoruardur Biornsson.²⁾[Olafur Gunnlaugsson³⁾][Olafur Asbiarnarson.⁴⁾Narfi Sigurdzson. hall-dor Bryniolfsson. Olafur kodransson. Asbiorn Signatzson. Pietur Sueinsson. Stephan Þorualldzson. Gysli Þorualldzson.⁵⁾ Jon walldason og Tumas Þorbiarnarson. laugriettumenn.⁶⁾ kuediu Gudz og sijna kunnigt giaurandi. þa er lidit war fra⁷⁾ hingatburd wors herra Jesu Christi M cccc xc og vij æ fostudaginn næstañ epter peturs messo og páls [wm sumared⁸⁾ æ almenniligu auxararþijngi worum wier j dom nefnder af ærligum mōnnum⁹⁾ finnþoga Jonssyni logmanni [nordañ og vestan¹⁰⁾ æ Jslandi [og¹¹⁾ Helga Oddssyne logmanne sunnañ og austan á Jslande.¹²⁾ ad skoda og dæma wm það vjgsmal sem Gudni B(ondi)Jonsson og [Ormur bonndi Jonsson¹³⁾ broder¹⁴⁾ hans baru þar fram og kiærdu æ Eirik halldorsson. ad hann hefði ofyrirsyniu¹⁵⁾ j hel sleigit Pal heitinn Jonsson brodur þeirra med fullum niðingskap. so og huersu hafar bætur epter hann skylldu koma.

¹⁾ 789, 1945, 65; Brandur JM., 115; ²⁾ Biarnason 789, 65; ³⁾ [sl. 65; ⁴⁾ [b. v. 65, og mun það rétt, því að þá verða dómsmenn tvær tyftir fullar; ⁵⁾ Valdason 789, 65; eptir Þorvarð Björnsson verðr nafnaröðin svo í 65: „Halldór Bryniolfsson. Olafur Asbiarnarson. Narffe Sigurdsson. Olafur Codransson. Asbiorn Signathason. Pietur Sueinsson. Stephan Þorvalldsson. Gijale Valldason o. s. frv.“ ⁶⁾ JM. 789; sl. hin; ⁷⁾ sl. JM.; b. v. hin; ⁸⁾ [b. v. 789, 65; ⁹⁾ 789, 65; manni, hin; ¹⁰⁾ fyrst skr. í JM.: „s. og a.“, en síðan leiðrétt á spássiu með fornri hendi; ¹¹⁾ suo og 789; ¹²⁾ [b. v. 789, 65; sl. hin. ¹³⁾ [789, 65; sl. JM.; Jonsson, sl. 115, 1945; ¹⁴⁾ Brædur JM; ¹⁵⁾ oforsyniu 65.

So og worum wier til nefnder ad dæma huerra suara edur segta [ad fyrrneffndur¹⁾] Eirekur yrði þar fyrir skylldugur vppa kongdómsins wegna og pietur Clauusson hirdstiori yfer allt Jsland beiddi og krafði dóms á.

J firstu grein²⁾ kom þar fram fyrir oss wijglysing Eiriks halldorssonar. er hann hafði á sig lyst [þad mannslag³⁾] epter bokarinnar⁴⁾ ordum. War hun þa suariñ þar af einum skilvijsum⁵⁾ manni. at Eirekur Halldorsson⁶⁾ hefði ad logum lyst þui mannslagi. Þui dæmdum wier wijglysingina logliga og hann⁷⁾ sannan banamann páls heitins Jonssonar.

Jtem kom þar og fram Þorleifur Ormsson⁸⁾ fodurbrodur Eiriks Halldorssonar.⁹⁾ er þa war hans logligur forsuarsmadur.¹⁰⁾ Og war hann af oss [krafður og spurður¹¹⁾] fram ad lata [ef hann¹²⁾] hefði nockur gogn edur witni þau ad pall heitinn jonsson hefði nockra sauk giort wid Eirek halldorsson¹³⁾. Enn hann sagði þar nei til ad hann hefði þar nein prof til. og þui dæmdum wier þennan sama mann pal Jonsson saklausan [i hel¹⁴⁾] sleiginn hafa werid¹⁵⁾ af eireke halldorssyni.

Jtem j annari grein dæmdum wier j bætur epter pal heitinn Jonsson af fie eireks halldorssonar lx^c. nema minn herra kongurin wilie meira lata wera fyrir þad nadarbrief sem hann hafði fyrr¹⁶⁾ greindum pali vtgefit. med so felldum fridleika og salastefnum xx malnitu kugilldi.¹⁷⁾ xx^c frijd. xx^c j ollum [fullgildis friduirdis¹⁸⁾] peningum.¹⁹⁾ Skulu hinu²⁰⁾ fyrstu sol lukast jnnañ mañadar heima á skardi á skard-

1) [b. v. 789, 1945; 2) b. v. 789; 3) [þvi mannslagi 1945, 789, 65; 4) lögbókarinnar 115; 5) b. v. 789, 1945; 6) b. v. 789, 1945, 65; 7) Eirek 115; 8) 789, 1945, 65, og er það rétt; „Tyrtingsson“ 115 og JM. á spássiu, en i texta „finnsson“; 9) b. v. 789, 1945, 65; 10) umboðsmaðr 1945, 65; 11) [spurður og krafður 789; 12) [sl. JM.; b. v. eptir hinum; 13) Hér er i JM. ritað á spássiu með fornri hendi (c. 1604), og einnig þar eptir tekið upp við afskript séra Jóns i Hitardal (115. 4to): „Sakier woru nogar þo hann kynni ecki framm ad bera eda þyrði eigi fyrir menn-ingarleysi síns og maktar sakier þeirra sem wijgzmalid soku“. 14) [b.v. 115; 15) werinn JM. 16) b. v. 789; 17) med so felldum fridleika b. v. JM. (ranglega); 18) [fullgildum fridvirðis 115; 19) [þarflegum peningum fullgildum og fridvirðum 789, 65, 1945; 20) 789; hin, önnur hðrr.

strond. æ heimili Gudna og Orms. skulu það¹⁾ wera xx^c j aullum peningum suo logdum.²⁾ xij³⁾ [stikur klædis med⁴⁾ Eingelst klædi fyrir hundrad. iij tunnur malltz⁵⁾ fyrir j^c. [tuær woder wadmals⁶⁾ fyrir j^c. iij aurar silfurs [fyrir j^c osmijðad⁷⁾ edur adrer peningar þessum peningum jafnuirder. Aunnur 20^c skulu lukast j haust a mikilsmesso⁸⁾ heima æ skardi j so ordnum peningum iij sauder gamler fyrir⁹⁾ j^c. þrenett naut fyrir j^c. xij fiordungar smiors fyrir j^c og adrer peningar þessum¹⁰⁾ jafnvirder. [Hin¹¹⁾ þridiu saul skulu gialldast æ næstum fardaugum heima æ skardi [skulu það wera¹²⁾ xx malnytu kugillde nema hinn wilie eindælla¹³⁾ vm giora er taka a.¹⁴⁾ skyllði adurgreindur Þorleifur skylldur ad [taka alla þessa¹⁵⁾ peninga af fie Eiriks og allar adrar logligar skullder.

Jtem¹⁶⁾ j þridiu grein kom þar fram fyrir oss einn skialligur mann huer er¹⁷⁾ sor fullan bokareid þar þa fyrir finnoga logmanni ad hann hefði hia werid j litlustofunni¹⁸⁾ æ onduerdareiri. þa Eirikur [halldorsson weitti pali heitnum þau sðr¹⁹⁾ sem hann fieck bana af. sor hann þa²⁰⁾ ad adurgreindur²¹⁾ Eirikur hefði komid vppa greindan pal heitinn vm nott²²⁾ med flokk manna²³⁾ þa hann la j sinni sæng. war greindur Eirekur og hans menn altyader thil²⁴⁾ og med brugdnum wopnum. [braut Eirekur hejtinn vpp litlu stofuna²⁵⁾ og hans medfylgiarar. enn sumer foru [vt ad riufa²⁶⁾ hana og baru þar inn griot æ greindan²⁷⁾ pðl. Enn hann hliop vpp nakinn og²⁸⁾ greip eitt suerd og wardi sig. giordu þeir þa tvær²⁹⁾ skorpur og huijldu sig æ millum. komst Pall³⁰⁾

1) þá JM. 789; 2) JM., 789; sögðum(!), hin; 3) 12, JM.; 4) [JM., 789; sl. hin; 5) miols 789; 6) [viiij alner vadmals og xl, 789; wadmal JM.; 7) [ösmiðað fyrir j^c, 789; 8) Michaelismessu 789, 1945; 9) i 789, 1945; 10) þeim 1945; 11) [Í hin 115; Í hinu JM.; hin 789; 12) [sl. 115; 13) svo JM. = indælla (hin); 14) sl. JM.; b. v. hin; 15) [789, og að nokkru leyti 1945; gjalda áðurgreinda, hin; 16) sl. 115; 17) 789, JM.; eð, hin; 18) litlu baðstofunni 115; 19) [Páli heitnum veitti þau skemdarsár 1945; 20) það 789, 1945; 21) greindur 789, 1945; 22) nóttina 115; 23) [sl. 789; 24) b. v. 789; 25) [789 og 1945 (að mestu eins); brautz Eirekur upp í litlustofuna, hin; 26) [upp og rufu 789, 1965; 27) b. v. 789, 1945; 28) b. v. 789, 1945; 29) 2, JM.; 30) 789, 1945; hann 115; sl. JM.

j millum annarar¹⁾ j skyrtu. enn j millum annarar¹⁾ j hosur. war²⁾ þa so rofiñ stofaþ og borid jnn griotid ad pall gat þa ecki leingur³⁾ warist. komst Eirekur þa jnn j litlu stofuna og lagdi pal þa⁴⁾ mitt fyrir⁵⁾ lijfid. Snaradi pall þa suerdinu og greip af sier lægit og sagdist fanginn. fiell hann þa af mædi nidur æ golbid⁶⁾. settist þa⁷⁾ þessi sami madur vnder hofud honum. enn hann la þa æ gru(f)u. gieck eirekur þa j burtu og kom aptur þa⁸⁾ stund war lidiñ og spurdi [huert pall hefdi nockud⁹⁾ feingit. enn þessi madur suaradi ad¹⁰⁾ hann hefdi feingit sem¹¹⁾ dygdi. bad eirekur þa pal ad¹²⁾ standa vpp og weria sig. enn optgreindur pall suaradi ad hans worn wæri fariñ ad sinni. Stack Eirekur hann þa ij stijngi. og war annar [af þeim¹³⁾ hans banasðr.

Jtem¹⁴⁾ jiiij grein soru og þar iij skiluijser¹⁵⁾ menn fyrir lögmanninum sogn hins sðra. so latandi ord epter ord sem sa sor er hia war og hier fyrir framañ¹⁶⁾ skrifad stendur. Dæmdum wier þetta fullkomid¹⁷⁾ lagawitni vm lijflat pals Jonssonar.

Jtem¹⁸⁾ j fimtu grein kom þar og¹⁹⁾ frañ mijns herra kongsins bref med hans heilu og oskoddudu hanganda jnn-cigli so þydandi²⁰⁾ ad hann hefdi²¹⁾ tekid pal jonsson. hans hustru og alla hans peninga j sinn kongligan frid og biskerming. þui þotti oss mijns herra kongsins mann sleiginn hafa werid.²²⁾

Nu med þui so auijsar²³⁾ wor landzlaga bok ad huor sem drepur þann mann sem hann²⁴⁾ hefur kongsins bref fyrir sier til landzwistar edur annars rietts raunsaks og weit sa þad er hann tok af. þa er hann obotamadur. Þui fyrir þessar greiner og adrar fleiri þær oss leist hier ad luta dæmdum wier fyrrnefnder domsmenn med fullu doms atkuædi þennañ optnefnadan mann Eirik halldorsson obotamann og fullkomid nijdingzwerk vnnid hafa. og hann fyrir-

¹⁾ annara JM.; ²⁾ en 1945; ³⁾ b. v. 789, 1945; ⁴⁾ b. v. 115; ⁵⁾ í 1945; ⁶⁾ svo JM. = gólfid; ⁷⁾ b. v. 115; ⁸⁾ er 789; þegar 1945; ⁹⁾ [Pál að, hvort hann hefði mikið 1945; ¹⁰⁾ b. v. 789; ¹¹⁾ sl. 789; ¹²⁾ b. v. 789, 1945; ¹³⁾ [þeirra 1945; ¹⁴⁾ sl. 115; ¹⁵⁾ skilríkir 115; ¹⁶⁾ b. v. 789; ¹⁷⁾ fullkomin 1945; ¹⁸⁾ sl. 115; ¹⁹⁾ sl. 789; ²⁰⁾ hlýðandi 115; ²¹⁾ hafi 115; ²²⁾ werin JM.; ²³⁾ útvisar 789, 1945; ²⁴⁾ sl. 115.

giort hafa fie og fridi. landi og lausum eyri og riettfanginn vera huar [sem hann nðest¹⁾] vtan gridastada. enn allt hans goðz fast og laust. kuikt og daudt [dæmdum vier²⁾] fallit vnder kong halft enn halft vnder logliga erfingia sem seiger j odrum obotamalum. ad afluktum wjgsbotum og audrum logligum skulldum.

Samþykkti þennan worñ dom med oss greindur pietur klaufusson³⁾ hirdstiori og lögmennirner bader og settu sin jncigli [med vorum fyrrneffndra domsmanna junsiglum fyrir þetta Breff skriffad i sama stad. og sama aare sem fyrr seiger.⁴⁾].

388.

1. Júlí 1497.

í Skálholti.

VÍGSLUBRÉF Einars Benediktssonar ábóta á Munkaþverá, útgefið af Stepháni biskupi í Skálholti.

AM. Fasc. LXXIII, 11, skinnblað nokkuð skorið og illa máð; virðist vera úr bréfabók Stepháns biskups. Þó kynni þetta að vera úr bréfabók Einars ábóta. Árni segist hafa skrifað upp þetta skinnblað, en sú afskrift er nú ekki til.

Vniversis et singulis presentes literas uisuris uel audituris Stephanus dei gracia episcopus schalholtensis et cetera. Salutem in domino sempiternam.

Uacantem ecclesiam beate Marie virginis in monasterio thuer(a)ensi holensis dyocesis per mortem domini johannis predicti monasterij immediate abbatis. prelat[i] eiusdem dyocesis notifica(u)erant nobis. de remedio [con]gruo ac rectore jdoneo prouidere. assignantes nob[is] honorabilem virum dominum Einarum benedicti presbyterum antedictæ [dy]ocesis. Nos igitur considerantes dampnales esse plures vacaciones ecclesiarum omnipotentis dei nobis suffragare clemencia succedente tempore. cum se hora et locus congrue offerebant. predictum dominum Einarum professione rite fa[cta]

¹⁾ [789; hann náist 1945; næst, hin; ²⁾ [b. v. 789, 1945; ³⁾ Clafusson 1945; Clausson 115; ⁴⁾ [b. v. 789.

primo in priorem preterea in abbatem canonice ordinavimus cooperante nobis gracia salvatoris. et plenariam potestatem et a(d)ministracionem tam in corporalibus quam in spiritualibus. vt predicti monasterij abbati congrvit committantes. suam postulacionem officialium holensis ecclesie.

In quorum omnium et singulorum tes[timonium] sigill-
vm nostrvm presentibus est appensum.

Datum in r(e)sidencia nostra episcopali scalotensi in octava sancti johannis baptist[e]. anno domini M cd x(c) vij.

389.

2. Júlí 1497.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti fær Einari Benediktssyni ábóta á Munþapverá umboð um alla þá hluti, sem honum kunna til að falla í Hólabiskupsdæmi, bæði Þorlákspeninga og annað.

AM. Fasc. LXXIII, 11, skinnblað nokkuð [skorið; virðist vera úr bréfabók Stepháns biskups, nema það sé úr bréfabók Einars ábóta.

Vier Stephan med gudz naad biskup j skalholte. gior-
[um] godum monnum kunnigt med þessu woro opnu brefue
ath wier hofum bijfalad ærligri personv herra einare med
samre naad abota aa Munþapueraa j eyiafirdi. vort ful[lt]
og logligt vmbod vñ þa hlute sem oss kunna til ath fal[la]
þar hid nyrðra j hola biskupsdæme. og ecke er adr wt af
giort af vorum parte. vñ þær gíafuer og heit sem gefnar
eda lofadar hefuer uerid til sancti thorlaakz. Saumu-
leidis [e]f þar kunna nockrir vorir sokomenn ath hittazst. þa
hofu[m] v]ier honum bijfalt ath (sækia) edur seckta vnder hvoru
kirkiunnar uallde [sem] hann kann og suarliggt er firir logum
ath hafua. Suo og þa alla a[th le]ysa (sem) eigi kunna til wor
ath komast. og suo tilheyrelogar sk[ript]er ath setia sem
hverium hæfuer. Ok til sanninda hier vm [set]tum vier vortt

ncigle firir þetta bref Scrifad j skalholte jn f[esto] visitacionis beate Marie virginis gloriose. anno domini. M^o cd^o xc vij.

[V]ier hofum skipad og byfalad heidurligum manni worum brodur herra einare med [sam]ri nad abota auk kirkiunnar med sinum soknum hrafnagil. ki . . . og illugastade cum ritu canonum. Skulu honum og hans klaustur prestum veitazt og gialdast af fyr nefndri kirkiv og þingum sierdeilis prest tivnd og heytollar messu¹⁾

390.

4. Júlí 1497.

í Hafnarfirði.

Jón Snorrason selr Magnúsi Þorkelssyni fjórðunginn í jörðunni Svalbarði á Svalbarðsströnd.

AM. Apogr. 185 „Ex originali Svalbardensi accuraté“ (AM.). Ofrlitið brot af frumriti þessa bréfs er í frumbréfasafni Jóns Sigurðssonar Nr. 6 „Frá séra Daníel Haldórssyni 1849“. Er allr efri helmingr bréfsins skorinn af og stór spilda öðrumegin ofan af neðri hluta bréfsins, og sést ekki ártal né bréfaranföfn, en utan á skinnbleðlinum stendr með hendi Árna Magnússonar ártalið „1491“, sem annaðhvort er misskript eða þá efra haldið á 7 er máð af, svo að það lítr nú út sem 1 í tölu. Fyrir bréfinu hafa verið 3 innsigli.

[Kaupbref fyrir] einvm parte j [sualbard]e er
sellde jon snorrason.²⁾

Þat giorum uier Petur Tomasson halldor jonsson og eigill eigilsson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi ath þa er lidid uar fra guds burd þusund fiogr hundrut niutigær og vij. ar a fimtudaginn nesta fyrir translatio thome episcopi³⁾ a þorisstaudem a Rosthualanesi uoru uier j hia saum og heýrdum a. ath jon snorrason sellde magnusi þorkelssyni med handabande til fullrar eignar fiordungin j jorduni sualbarde er liggur a sualbardzstraund j

¹⁾ Þessi klausa er rituð neðan við bréfið á skinnblaðinu með daufara bleki, en samtíða; er máð, og vantar niðrlag. ²⁾ Utan á frumritinu. ³⁾ 29. Júní.

þingeyiarþingi með aullum þeim gaugnum og gæðum sem greindum jardarparti hefer fylgt ath fornu og nýu og hann hafde fremzst eigande ath ordid j arf efter stein snorrason broður sinn. hier i moti gaf nefndr magnus þorkellsson saugdum joni snorrasýni tíu hundrud j fridum peningum og ofridum. skýlldu þau gialldazst optnefndum joni innan þrig(g)ja ara. lýsti greindr jon snorason þui fyrir oss at hann hefdi þenna nefndan jarda part aungum manni audrum fyr sellt edr gefid en nu. fýrnefndum magnusi. skýllde sa þeirra halda til laga er keypt hafde en sa suara laga Riptingum er sellt hafde. Og til sannenda hier um settu uier fýr nefnder menn uor incigli fyrir þetta iardarkaupss bref giort j hafnarfirde a sama ari. fimm nottum sidar en fýr seigir.

391.

21. Júlí 1497.

í Hvammi.

VITNISBURÐR, að Björn Guðnason hafi svarið þann eið á Alþingi 30. Júní fyrir Finnboga lögmanni, að Björn hafi þá eigi vitað annað sannara, er hann lýsti sig lögarfa eptir Solveigu Björnsdóttur, en að hann væri hennar lögarfi.

AM. Fasc. XXXIII, 18, frumritið á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. Frumritið er með hendi Björns Guðnasonar sjálfs, og hefir hann því stýlað Torfa í Klofa og hinum vitnisburðinn. — Apogr. 786.

Vitnisburdur v̄m Ɔjrd Biorns Gudnasonar ad
hann hygdi sig vera Ɔrfingia et cetera.¹⁾

Þad giorv̄m wær torfi jonsson. bryniolfur sigurdzson. helgi sigurdzson og asmundr klemensson godv̄m monnum viturligt með þessv worv opnv brefi ad wær kennvntz wær worv̄m þar j hia og heyrdiv̄m a favstvdagin næsta epter petursmessv og pals.²⁾ a almenniligv avgxararþingi þa er lidit war fra hingadbvrd wors herra jesv christi þv̄vnd cccc niwtiger og vij ar ad einar odzson las þann dom vnder

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. ²⁾ D. e. 30. Júní.

godra manna jnnsiglvn j lavgriettv fyrir lavgmavnvnm og hirdstioranvm og avllvm almvganvm er olafur philpvsson hafdi dæma latid. vegna einars olafssonar sonar sins vm arf og peninga epter solueigv biornsdottur. modur modur adr greindz einars.¹⁾ Enn j annare grein stod j adr greindvm domi. ad biorn gvdivason kalladi til adur greindz arfs og hans broder are og þeir fleire þeim standa jafnfram j almenniligv erfdatali epter landz lavgvn Riettv epter adur greinda solveigv modrsystr þeirra og adr greindr biorn gvdivason hafdi fystur lyst sig lavgarfa epter greinda solveigv og lagt lavg og dom fyrir adur greindan arf og peninga. sem dandimanna domr þar vm gior vtvisar ad hann ætte og hefdi att Rietta jsetv j optnefvndvm arfi til þess hann være med lavgvn VR honum dæmdr og því fyrir þa grein hefdi þeir j þeim domi sem fyr skrifadr olafur hafdi adur dæma latid dæmt optnefvndvm birne gvdivasyni lyRittar(eid) hinn minna ad hann hefdi [eigi vitad²⁾] annad sannara j þann tid þa hann lyste sig lavgarfa epter optnefvnda solueigu enn hann være hennar lavgarfi. og ad honum vnnvm skylldi optnefvndr biorn gvdivason sækiatz med stefnv epter landz lavgvn Riettv VR optnefvndvm arfi hvern er hann sor þar þa a þinginv fyrir finnboaga jonssyni lavgmanni nordan og vestan a jslandi oss fyrnefvndvm monnum hiaveravndvm og fleirvm godvm monnum avdrvm. og til sanninda hier vm settvm vær fyr nefnder menn wor jnnsigli fyrir þetta vitnisburdar bref hvert er skrifad³⁾ war j hvammi j hvamsveit favstvdagin næsta fyrir jacobsmessv vm svmarit a sama are sem fyrr seiger.

392.

29. Júlí 1497. í Görðum á Álptanesi.

Björn Guðnason gefr og geldr Ragnhildi Bjarnadóttur konu sinni jarðirnar Hvamm í Hvammssveit, Ásgarð, Glerárskóga

¹⁾ D. e. Nr. 383. ²⁾ | vitad | é | , frbr. sem merki þess, að orðin eigi að skipta sætum. ³⁾ skrifadad, frbr.

og Ketilsstaði fyrir jarðir þær, er hún á i Austfjörðum, en Björn er búinn til utanfarar.

Kriegerssafn 2. 4to, bls. 242—247, með hendi Styrz Þorvaldssonar c. 1700.

Bref Er Biörn Gudnason fær Ragnilldi kvinnu sinni

Hvamm i Hvamms sveit med flejrum jörðum.

Þad giðri eg Biörn Gudnason godum monnum viturlegt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkennunst. ad (eg) hefi unt og feingid. golldid og gefid Ragnhilldi Biarnadottur kvinnu minni jördina alla Hvamm er liggur i Hvammssveit. og þær jarder sem þar med fylgia og svo heita äsgardur hällfur. Glerðrsköggar og Ketilstader med öllum þeim gögnum og giædum. sem greindum jörðum fylger og fylgt hefur at fornu og nýu. og eg hefi fremst eigandi ad ordit. henni til frialz forrædis og æfinnlegrar eignar og ockrum Erfingium j svoddañ mätta. ad eg skal hafa hier igien allar þær jarder sem hun ä i austfiörðum. er svo heita. Nes j Laudmundarfjrdi. Seliamyr. Bärðarstadir. Bardznes. Selöatur og Sandlar og Helgistadir. J Hlijd ättatijgir älna partur annarz hundradz i kiolzviyk.¹⁾ og hier til .xx. mälnytu kwgilldi. skulu og hier til reiknast allar þær giafir sem eg mä med lögum gefa. hvert það er helldur tjundargiöf eda fiordungzgiöf. svo og þeir peningar sem mic brestur j hennar mäla. þä skulu þeir hier i teliast. Lysir eg þennañ minn giörning bædi gialld og giöf. og eg hefi fulla peninga uppborit fyrir ädurgreindar jarder sem mier²⁾ vel ännægir. Svo og medkennunst eg greindur Biörn Gudnason. ad eg hefi sialfur afhendt med handabandi greindri Ragnhilldi Biarnadottur allar þessar fyrskrifadar jarder sera Gunnsteini Asgrimssyni hiaveranda j svoddañ mätta ad minn umbodzman skal hafa umbod yfer þeim þar til vor herra gefur mic heilbrigdan aptur ilandit. enn vill gud ödruvijs skipta. þa skulu henni afhenttar jardernar nær hun vill þær til sijn taka. Svo og ei sijdur

¹⁾ Þannig. ²⁾ nu, hdr.

bidur eg um alla mijna vini og venslamenn födur og modur. brodur og systur. og þeirra husbændur. að þeir giori í heidur við mic og fyrir mijna bön og hryggid ekki þennan minn giorning heldur stýdied hann og styrked í öllu sem madur vonar uppa alla góða hluti til ýdar. bædi til mijn og minna vina. sem er mijn börn og kona. Og til meire audsyningar og stadfestu setti s(ira) Gunnsteirn prestur sitt jnsigli með mijnu jnsigli fyrir þetta opit bref. hvert er skrifad var j Górdum á Alptanesi Olafzmessodag um sum- arid. M. cccc. xc. og vij. dr.

393.

30. Júlí 1497.

í Skálholti.

EIRÍKR prestr Einarsson kaupir að Randíði Bjarnadóttur jörðina Vað í Skriðuhverfi fyrir þrettán hundruð í lausum aorum.

AM. Fasc. XXXIII, 13, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3372.

Þat giore ec jon þosteinslfon ok jon biarnasson godvm monnum kvnnigt með þessv okrv opnv brefi at vit vorvm þar j hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna af eini alfv sira eireikur einarsson en annari randit biarnardotter en þat skildizt vnder þeirra handabande at fyr nefndur sira eireikur keypti at adur nefndri randide jordina uad er liggur j skridvhverfi j helgastada kirkiv sokn með ollvm þeim gavgnvm ok gædvvm sem greindri jorðv fylger ok fylgt hefer at fornvm ok nyv ok hvn vard fremzt eigandi at firir xij hvndrvt j fridvirdvm peningvm j smiori ok koplvm ok hvdvm ok atti at gialldaz æ þrennvm tolf manvdm. for þessi giorningur fram j kirkiugardinvm j skalholte æ svndagin næsta epter olafsmesso env fyrri þa er lidit var fra hingatbvrði vors herra jhesv christi þvshvndvrt¹⁾ cccc ix tier ok vij ar. Ok til sanninda¹⁾ settvm vier¹⁾ fyrnefnder menn¹⁾ firir þetta bref skrifad j skalholli æ sama ari ok deigi sem fyr seigir. .

¹⁾ Svo.

394. 10. September 1497. í Hóladómkirkju.

ORMR bóndi Jónsson kvittar Pál Aronsson um þá reið og styrk, er hann veitti í tilför og gerningum, er (Páll) bróðir Orms var óforsynju í hel sleginn, en Ingvildr Helgadóttir gekk í borgun fyrir Pál um tuttugu hundruð.

AM. Fasc. LXVI, 21, frumrit á skinni komið frá Bæ á Rauðasandi. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1170 (eptir frumritinu).

Þetta bref heyrer til latrum j adalvik.¹⁾

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heýra sender ormur bonde jonsson kueddiv gudz oc sina kunnigt giorande med þesso mino opno brefe at ec medkenvnstz ec hefur gefit paal aronsson ollvngis kvittan oc akærolavsan fyrir mig oc ollom minvm radum oc riettum epterkomendum vm þa reid²⁾ styrk er hann veitte j tilfvor²⁾ oc giorninge er minn brodir var oforsýniv j hæl slegit j suo mata at jngvelldur helgadotter geigc²⁾ (j) borgan at bitala mig xx hundrvt edur minom brodur gudna. Ok til sanenda her (um) setur ec mitt jncigli fyrir þetta bref a hola domkirkriu sunnodagin nesta epter mariomesso sidare anno domini M cd xc septimo.

395.

4. Október 1497.

í Viðvík.

1. Marts 1498.

á Munkabverá.

Dómr klerka útnefndr af Jóni presti Þorvaldssyni og Guðmundi Jónssyni officialibus Hólabiskupsdæmis, að Einar ábóti á Munkabverá og klaustrið skuli hafa og halda jörðina Illugastaði í Enjóskadal þar til réttir Hólabiskup gerir þar laga-skipan upp á.

AM. Fasc. XXXIII, 9, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 179 (eptir þessu frumriti, sem komið er til Árna frá séra Skúla Þorlákssyni). — AM. Fasc. XXXIII, 29, frumrit annað á skinni, og er ártal hér misritað 1407 (M^o cd^o vij). — Apogr. 3031. — AM. Fasc. XXXIII, 30, þriðja frumrit á skinni, — Apogr.

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Svo.

3032. — Í kluustraskjalabókinni AM. 280 4to bls. 116—118 með hendi Hákonar Ormssonar frá c. 1640 er ártal þessa bréfs mislesið 1494 (úr uij gert iij), og hefir sú villa komizt inn í sagnarit vor, svo að hver hefir eptir öðrum talið ranglega ábótadæmi Einars Benediktasonar frá 1494 (F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 50; Espólin, Árb. II, 125; Timarit Bókmentafélagsins VIII, 209). Utan á XXXIII, 29 stendr og ártalið 1494 með gamalli hendi.

Domur firir illugastodum.¹⁾

Þat giorum uid jon prestr þorualdzsson ok gudmundr prestr ionsson officiales holabiskups dæmis. godum monnum viturligt með þessu ockru opnu brefue at þa er lidit var fra hingatburd vors herra ihesu christi þushund flogur hundrut niutigir ok vij. áár a miduikudaginn næstan epter mika-elissimo vm haustid j viduik i hialltadal a almennelegre prestastefnu. kom þar firir ockr heidrþamligr mann brodir einar abote af munkaðueráárklaustre. birte ok tiede firir ockr ok odrum lærdum monnum bref ok skilaiki klaustrsins vegna. upp a iordina illugastade er liggr i hnioskadal. hueria er martein heitin gamlason hafde gefit'i prouentugiof með sier ok Rannueigú konu sinne. fyrr nefndu klaustre til æuinligrar eignar. með þeim skilmalaa at áádr nefnd iord illugastadir: skillde huorke gefazt nie seliazt vndan klaustrinu munkaðueraa. sagde nefndr abote einar at frændr stígz einarssonar hieilde sagda iord til erfda hafua fallit eptir greindan stíjg firir þa giof er einar heitinn abote isleifsson godrar minningar hafde hana i fyrstu burt giofit²⁾ vndan fyrr saugdu klaustre. beidde opt nefndr einar abote ockr laga skipan a giora vm opt nefnda iord illugastade huort hann skillde hana hallda mega klaustrsins uegna edr eigi. þui nefndvm uid til doms með ockr eirik einarsson. nikulaas þormodzson. jon finnbogason. eirek sumarlidason. olaaf klængsson. magnws baardarson. sæmund aarnason. steingrim steinmodzson. jon petursson ok einar þorsteinsson presta. at skoda. ransaka ok fulla lagaskipaþ a giora vþ tífitt nefnda iord illugastade. leistz oss i fyrstu þar sem iordin illugastadir var gefiþ i prouentu klaustrinu a munkaðueraa til

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo.

obrigdeligrar eignar. með þeim skilmaala þess er gáð at hun skilide huorke gefazt nie seliazt vndan nefndu klaustre. þotte oss hun huorke mega seliast nie giefast vndan klaustrinu til naukra arfuaskipta edur ævinligrar eignar. þui dæmdum uier greindir prestar nefndan einar abota riettliga hafua at sier tekit iordina illugastade ok hana friáálsliga ok riettliga mega hafua ok hallda a klaustrsins vegna suo leinge ok þar til sem riettr ok laugligr holabiskup giorir þar¹⁾ fasta lagaskipan vpp áá með lærðra manna raade²⁾ ok samþycke i biskupsdæminu. Ok til sanninda hier vñ settum uier fyrr nefnder prestar vorr incigle firir þetta bref skrifat a munkaþuera i eyafirde fimtudaginn næstan firir festum translacionis sancti johannis holensis episcopi et confessoris áðre sýdar en fyr seiger.

396.

24. Oktober 1497.

á Þingeyrum.

KVITTUNARBREÐ Sigurðar Ívarssonar til handa Jóni presti Þorvaldssyni um lúkning á andvirði tíu hundraða í jörðunni Mánaskál.

AM. Fasc. XXXIII, 10, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir. Bréfið er með sömu hendi og XXXIII, 4, og mun það vera hönd séra Jóns Þorvaldssonar. — Apogr. 3370.

bref um manaskæl.³⁾

Þath giorum vit steingrímur prestr steinmodzson. oddr joñson godvm monnum uiturligt með þessu ockro opno brefi æ þridiodagin fyrir festum apostolorum simonis et iude æ þingeyrum uorum uier j hia saum ok heyrðum upp æ ord ok handaband sira jons þorualldzsonar af einni halfu enn af annari sigrðar juarsonar at nefndr sigrðr medkendiz ath hann hefði wt tekit ok uppborit af sira jone full(a) ok alla peninga fyrir x hundrod j jordunni manaskæl er sira jon

¹⁾ tvískr. ²⁾ raada XXXIII, 9. ³⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

hafdi keyft ath nefndvm sirgdi. medkeðdiz oftnefndur sigrdr ath hann hefði lukt sier enn mesta pening ok minzsta efter þar¹⁾ sem j kaup þeirra hafði komit. gaf þrattnefndr sigrdr greindan ion prestz¹⁾ med handabandi ollvngis kuittan ok akærulausan lidvgan ok frialsan fyrir sier ok ollom sífnum erfingium ok efterkomendum um adr greint jardar uerd. Ok til sanni(n)da hier um settvm uith fyrr nefnder (menn) oekr inscigli fyrir þetta kuittuðnarbref er skrifad nar a þyngeyrum a sama deige ok fyrr seiger ærvm efter guds burd þusund cccc ix tiger og víj ær.

397. 18. December 1497. í Lundúnum.

RAIMONDO de Raimondi di Soncino sendiherra hertogans af Milano ritar hertoganum bréf um fyrri ferð John's Cabot's til norðrhluta Vestrheims, og getr um íslenzka fiskiverzlan.

Henry Harrisse: The Discovery of North America: Paris 1892, bls. 9. Ekki kemr annað í bréfi þessu Íslandi við en þetta.

Quello mare e coperto de pessi li quali se prendenno non solo cum la rete ma cum le ciste, essendoli alligato. uno saxo ad cio che la cista se imposi in laqua . . .

Dicono che portaranno tanti pessi che questo regno non haveva piu bisogno de Islanda, del quale vene una grandissima merantia de pessi che si chiamanno stochfissi²⁾

¹⁾ Svo. ²⁾ Þetta haf (þ. e. við Newfoundland) er fult af fiski, sem veiðist ekki einungis í net, heldr og með háf (körfu), er steinn er bundinn við, svo að háfriun (karfan) sökkvi í vatnið Deir segja, að þaðan muni flytjast svo mikið af fiski, að þetta ríki (o: England) þurfi ekki leingr Íslands við, en þar er afarmikil verzlun af fiski, sem þeir kalla stokkfisk.

398.

1497.

MÁLDAGI Hvammskirkju í Kjós.

AM. 257. 4to, skb. samtíða. — AM. Apogr. 2653 með hendi Árna.Anno domini [M^o. cð⁰¹) xcviij.

Kirkia hins heilaga luce ewangeliste í huammi í kios a huamsey.

iij. kyr og iij. asandar kugilldi og v^o at auk í fridum peningum.

399.

1497.

REIKNINGR um nokkrar fjárheimtur Skálholtsstaðar, að mestu um Rangárvöllu.

AM. Fasc. LXIV, 24, skinnblað með minnisuppteiknunum Stepháns biskups.

Iehsu christi anno et cetera xc oc viij.

Ju primis lofadi einar eyiolffson²⁾ að giallda biskup steffane j gamla skulld jordina hrapn austur j krok aa landi. ef þorlakur augmvndzson villdi hafa hana ellegar. xx^o j fullvirdiss avrvum honum þorlaki j havnd oc þar til x. malnytvkugilldi j afgiolld.

Jtem lofadi magnus magnusson biskupinvm. xvj. hundr-
audvm j jordunni breckum oc vj aurvm betur er liggur j
gunnarsholltz kirkiu sokn oc þar til fiorvm hundradz hest-
vm j þær seckter sem biskupinn atti vppa hann. Enn ef
biskupinum eda hans vmbodzmanni litizt icki³⁾ jordin þa
skyllde hann fa biskupinum. xx^o. j fullvirdiss avrvum fyrir
jordina oc hestana oc þar til tuav navt gaumul j haust oc
iij. kvgilldi ad vore. gieck adrnefndr einar eyiolffson j borg-
un vm þessa peninga vid biskvpin vegna fyr nefndz magnus
magnussonar brodur sins.

¹⁾ [et cetera, skb. ²⁾ í Dal undir Eyjafjöllum. ³⁾ Svo.

Jtem gallt torfe bondi¹⁾ j sin afgiolld jordena alla mykines er reiknadizt. xij. hundrvdum ok þar til gaf hann knitta alla þa tolla sem gialldazt hefði att til hans kirkna eda jarda af stadarins jordum j skalholtti til þeirrar stvndar er þa var komid.

Jtem lofadi eirekr bondi j sin afgiolld. viij. hvndrvdvm j kvgilldvm oc fullvirðis þarflegvm peningvm.

jtem stendr hia honum hestur fyrir reyneskirkiu j mydal.

jtem stendr til hia sira joni j holvm olukt.

jtem hia gvnnari askelssyni oc þorarni olukt.

jtem hia gvnnlaugi a huoli olukt.

jtem hia rvnlfi þorsteinssyni. vj. fiordunga smiors oc atti ad skilazt til odda.

jtem thumas jonsson asaudar kugilldi fyrir vtan þiossaa.

bræðurnir a leirubacka attu ad skila. ij.²⁾ fiordungum smiors til sira oddz a hofi.

jtem gvðbrandur j kialardal a akrane[se] malnytukvgilldi ad vore.

olukt af fitium j skoradal.

stendur sallttari j ase hia hrafni.

400.

1497.

SKRÁ um nokkrar fjárheimtur Skálholtsstaðar um Rang-
árvöllu.

AM. Fasc. LXIV, 24, skinnblað óinnsiglað úr bréfabók Stepháns biskups. Sumt í þessum reikningi er hér um bil hið sama og í næsta reikningi hér á undan.

jhesu christi anno et cetera xcviij.

Jn primis. lofadi tumas jonsson j gvnnarholtti tueimr kvn oc asavdar kvgilldi ad vore oc giallda fyrir vtan þiossa j hreppvm.

¹⁾ = Torfi Jónsson í Klofa. ²⁾ máð, og er óvíst.

Jtem runolfur þorsteinsson sex fiordungum smiors oc skila til odda j havst.

Jtem sigurdur askelsson. iiij. saudi gamla j haust oc vj. fiordunga smiors.

Jtem vt tekinn hestur af sira joni j holvm. stendur til hia honum fiogurra vetra gamallt naut j haust.

Jtem vt tekinn hestur af þorarni askelssyni.

Jtem a einar bondi j dal ad giallda þorlaki augmvdzsyni xxc jord at vore eda xxc kugillda vird oc þar til tiu hundrud j afgiold.

Jtem gallt magnus magnusson. xvjc. j jordvnni breckv j Gunarsholtzkirkiusokn oc vj avra betur oc þar til atti hanu ad giallda fira hundradz hesta. Enn ef biskupinum litizt icki jordin oc villdi hana icki hafa þa gieck [einar eyiolfs]son j borgan ad giallda biskvpinvm. xvjc. j fridvirdvm [gia]llda gamallt naut j ¹⁾

401.

[1497].

SKRÁ um nokkurn útlendan varnað, er sira Einar Snorra-son afhenti Stepháni biskupi Jónssyni.

AM. Fasc. LXIV, 24, skinnblað úr minnisbók Stepháns biskups, og er það, sem hinumegin stendr á blaðinu frá 1497, og mun þetta vera frá sama tíma, nema það sé frá 1502. Prentað áðr (að mestu leyti) í Sunnanfara IV, 1895 bls. 70.

Þessa hlute afhente sira einar snorrason biskvpinvm.

Jn primis eina pipar mork fyrir viij. fiska.

Jtem. iij. hufur tvibýrdar fyrir xvij. fiska.

Jtem. iij. einbýrdar hufur fyrir ix. fiska.

Jtem adrar þriar einbýrdar hufur fyrir. vj. fiska.

Jtem. iij. hattar. fyrir. xvj. fiska.

Jtem þrenn skiære fyrir. vj. fiska.

¹⁾ skorið neðan af blaðinu á ská.

Jtem fim par svarta sko fyrir xix. fiska.

Jtem þrir lasar fyrir ix. fiska.

Jtem tueir lasar fyrir sinn fisk huor.

Jtem xxv stik[u]r striga fyrir xxxvij fiska.

Jtem fikiur oc rusin oc hveitebræd fyrir xij. fiska.

Jtem xij merkur sæmgarn fyrir xxvj [fiska].

402. 24. Febrúar 1498. í Kaupmannahöfn.

HANS Danakonungr staðfestir hin fyrri bréf, páfa og konungs, um hjúskaparleyfi Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur, og lýsir börn þeirra arfgeing eptir þau.

AM. Apogr. 737 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“, sem var „á pergament“ — AM. Fasc. LXXII, 2, A2, transskript á skinni frá c. 1528 (ekki gott).

Wij hanss med gudz nade Danmarckis Suergis Norgis Vendes oc gotis koningh hertug vdi Slesniigh holtzsten Stormarnn og Ditmersken greffue j Oldenborg oc Delmenhorst gøre alle vitterligt at thenne breffuisere Biörn Torlaffson haffuer varet her fore oss met eth wor helligste faders pawens legates breff og eth annet wor kære herre faders staðfestelssebreff hwess siæll gud nade Iudendis at for^{ne} Biörn Torlaffsons fader oc moder mue bliffue sammen i ectteskab æn doch the sammen høre paa slecth effter som forskreffne breff ythermere jnne holder oc vduiser. Oc sammeledis fordraget oc tillgiffuet them hve:s ret hanss nade paa kronnen(s) vegne [haffde till them oc theris barn oc gotz ther fore j alle made hwilke breff wij aff wor sonnerlig gunst oc nade¹) haffue staðfestet oc fuldbiurdet oc met thette wort obne breff staðfeste oc fuldburde ved alle theris ord oc artickle som the jnneholde oc vdwise Oc for^{ne} biorn torlafson oc hanss søskenne rette oc ectte arffwinger at vare effther theris fader oc moder och erffwe fader oc moder

¹) [felt úr LXXII, 2 (!)]

oc all anden arff som hanum eller hanss søsskinne kan tillfalde met lagen. Thij forbiude wii alle ehwo the helst ere eller ware kunne och serdeles wore fogede oc embitzmen som nu er eller her effter kommende worde paa vort land ysslandh forskreffune biorn torlaffson eller hanss søsskinne her emod at hindre eller hindre lade møde quellie vmage eller i nogre mathe at vforrette vnnder wor konni(n)glige hëffndh oc vrede. giffuet paa wort slot Kopnehaffn löffu-erdagen nest effter Dominicam septuagesime aar effther gudz burd m cd xc paa tett ottende aar.

vnder wort konni(n)glige secret.

Dominus Rex per se.

403.

31. Marts 1498.

i Rendsborg.

BRÉF Hans Danakonungs, að Björn Guðnason og samarfar hans megí erfa og skipta með sér öllum arfi eptir Einar heitinn Björnsson gegn lúkningu réttra skulda bæði við konung og aðra.

AM. Fasc. XXXIII, 25, frumritið á skinni. Innsiglið er glatað.

Bref kong hans vm skipun á gozum epter
Einar bionsson og þolleif við biorn gudunason¹⁾

Vij Hans met gudz nadæ Danmarckis Suerigis Norigis Vendis oc Gottis Koning Hertug vðj slesuig Holsten stormarn oc i Dytmersken Greffuæ vðj Oldenborgh oc Delmenhorst Giðræ allæ witterligt at wij Haffuæ vnth oc tilladet oc met thettæ wort obnæ breff vnnæ oc tilladæ at thennæ breffuisere býorn gwnessón oc hanss medarffwingæ mwæ oc skullæ arffuæ oc them allæ emellom skyfftæ efftir theris landzlagh þa wort land yslandt alth thet arffgotz som hannom oc them tilfallen er efftir eyner býörnssón huess siell gudh haffuæ dog i swo mathe ath fornæ biorn gwnessón oc hanss metarffwingæ skullæ giffuæ oc till godæ redæ

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar.

betale all then geld oc skyld som for^{ne} eyner býðrnsðn
oss oc andre aff retta skyldigh oc plichtug bleff at betale.
Thij forbywdæ wij allæ ehuo the helst eræ eller wære
kwnnæ oc serdeles wor foget oc embitzman pa forskreffnæ
wort land ýslandt hannom eller hanss metarffwingæ her
emod at hindræ. hindræ ladæ. mðdæ. qwelix. vmmage eller
vdj noget mathe vfforrettæ eller forfangh at gðræ vnder
wort hyllest oc nadæ. Giffuit paa wort slot rendsborgh
løffuerdagen nest efftir søndagen letare aar effther gudz
býrdh med. viij. vnder wort signet.

401.

26. Apríl 1498.

í Gauðsvík.

4. Maí 1499.

VITNISBURÐER, að Þorvarðr Steinmóðsson hefði lofað að selja
Magnúsi Þorkelssyni fjórðunginn í Svalbarði á Svalbarðs-
strönd fyrir fimm hundruð í góðum peningum, með fleira
skilorði, er bréfið greinir.

AM. Apogr. 186 „Ex originali Svalbardensi accurate“ (AM).

Það giorum uid stefan jngimundarson ok jon sygurðz-
son godum monnum kunnogt med þessu ockru opnu brefi at
þa er lidit uar fra gudz burd þusund flogr hundrut nintier
ok uiii ar æ fimtudagin næstan fyrir kross Oessu [um] uor-
it j gardzuik æ sualbars strond uorum uid j hia saum ok
heyrdum æ ord ok handaband þessara mana magnus þor-
kelssonar ok þoruardar steinmodzsonar at þoruardur lofati
at selia magnusi þorkelssyne med handabande fiordungin j
jordune svalbarde med samþycke rognu arnadottur konu
sinnar. skyllde magnus fa þoruarde u. c. j godum pening-
um þar med skillde þoruadr sier at uera kuittur um þat
sem þa magnus æ greinde. hier til med lofati magnus at
byg(gi)a honum jord ok kugillde þa hann uillde. lysti þor-
uardr þui fyrir ockr at þena part hefði hann alldreie þa
selt ne feingit jone þorsteinssyne. hier efter uilium uid
sueria ef þurfa þike(r). Ok til sanenda hier um setium uid

fyr nefnd(e)r men ockr jnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar j gardzuik æ sualbardzstrond laugardagin næstan fyrir jon(s)messo ante portam latinam einu ari sidar en fyrir seiger.

405.

19. Maí 1498.

á Tindum.

DÓMR sex presta útnefndr af Jóni Þorvaldssyni officialis heilagrar Hólakirkju um Erlend Magnússon, sem gripið hafði með ráni fimtán geldinga gamla fyrir Hólakirkju og einga peninga goldið fyrir.

AM. Apogr. 5517. „Efter trosnudum original komnum til min frá Hlidarenda. Originallenn er under lok lidenn“. (AM). Sjö innsigli höfðu verið fyrir bréfinu, og lýsir Árni þeim, sem þá voru enn, þegar hann hafði frumritið í höndum. Það, sem hér stendr í hornklofum, var fúð úr frumritinu, og hefir Árni fyllt það út.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra sendæ gudmundur prestur skulason. olafur klængson. þorsteinn gudmundzson. balluardr biarnason. gunar þordarson og steingrimur steinmodzson prestar holabiskupsdæmis Quediu guds og sina kunigt giorande at þæ er lidit war fra hingathburd wors heræ jehsu christi þusund i[iij] hundr[ut]. ix. tiger og. viij. ææ æ fostudagin næstan epter halluardzmessu wm worith¹⁾ æ suinauatn[e a] a[s]u[m] worum wer j dom nefnder aaf ærligum manni siræ jone þorualldzsyne officialis heilagrar holakirkju. ath skoda. alita. med skynseme [at]h Ransackæ og fullnadar dom æ ath legia epter wore samuizku og logum huert æfl edæ fullkomnæ magth ath h[a]f[æ] skyllde [su] stefna er þar war bockut birth og fram Borit ei sidur sýnd suaren og satt giør med tuegia skiluissra mana nitne ei sidr reynd og rannsockut ath [le]jngd og timæ ordæ og athkuedæ suo latandæ. ath ellindr magnusson war stefndur j fyrir sagdann stad og dag fyrer þæ sock ath greindur ellindr hefdi Rænth og gripith

¹⁾ Þ. e. 18. Maí.

fyrer heilagri holakirkiu. xu. gellinga gamla og aungua peninga fyrer lagt. hell[dr] ha[ll]dit med fullu ofurualde og wondum annsuorum og þui j gudz nafne amen. war þath j fyrstu wor domur at wer dæmdum stefnuna logliga og ellind magnusson rettliga fyrer kalladan. enn sacker þess ath só kom þar eingin uegnaa ellintz magnussonar ath logsuare hellt fyrer [hann] er birte fyrer oss nockur þau skilrike eda leidd utne þau. heimillder synde fyrer sogdum saudum enn greindur ellindur hafde oppt medkenzt ath hann hefde tekit greinda gellinga. Og þui dæmdum wer med fullu doms attkuæde ellind magnusson j fyrstu grein skylldugan ath lukæ mork j stefnufall. nema hann syne loglig forfoll med tuesday mana suordu utne hann matte ei koma. eda hans logligur umbodzmadrur j sagdan stefnudag. Enn um þæ ækiæru er sira jon kiærde til ellindz holakirkiu uegnæ. ath hann hafi gripid og tekit nefnda saude suo farit sem fyrr segir og uæntz heimilld ath sira jons jonssonar. huer sig kalladi radaman holakirkiu. Nu seigia suo log wor. ath huar sem menn skiptazt uid skipum edr gripum og fyrer huert. w. hundrata kaup. þa skal giora firir bref med uitordi skiluisra mana og at sier at taka med heimildartokum og þui dæmdum wer fyrr nefnder prestar tittnefndan ellind skylldugan ath leida ij loglig uitne med suordum eidum at greindur sira jon hafe feingit ellinde magnussyne og afennt med logligum hansolum þessa greinda saude semm ellindur war ækiærdur¹⁾ vm. hier med dæmdum wer opptnefndan ellind skylldugan ath leida onur. ij. uitne ath hann hafe fulla og alla peninga fyrer þessa saudi aptur golldit heilagri kirkiu. Skulu þesser aller eidar og uitne leidd og unnen jnan halfs manadar. ath heyrdum dominum. firir siræ jone þorualldzsyne. heimæ æ þingeyrum edr hans umbodzmanni. Enn ef hann fellz ath þessum uitnum þæ dæmdum wer tittnefndan ellind skylldugan ath luka holakirkiu jafnmarga saude og jafngamla og suo goda. sem hann hefer haft firir domkirkiune. Enn fyrir ran og grip æ saudunum dæmdum wer ellind

¹⁾ aakrærdur, stóð í frbr.

skylddugan ath luka domkirkiunne sextiger marcka j sinn rett. skulu þesser peningar og sekter gialldaz inan manadar ath heyrðum dominum heima ath holum sira jone þor-uallzsyne edr hans umbodzmanni og ellind fallin j bann og skylddugan at taka lausn og skript af sira jone.

Og til meire stadfestu og audsyningar hier vm þæ samþykkti sira jon officialis og setti sitt jncigli med vorum inciglum fyrer þetta domsbref er giort var æ tindum æ asum æ sama ære deigi sidar en fyr greiner.

406.

1. Júní 1498.

á Mosvöllum.

DÓMR útnefndr af Guðna Jónssyni, kongsins sýslumanni milli Geirhólms og Langaness, um bréf þau, er Einar Ólafsson fram bar vegna Ólafs Jónssonar föður síns um jarðkaup þeirra Guðmundar bónda Arasonar og Þóris Steinólfs-sonar, hvort Ólafr skyldi heldr aðgang eiga að Meðaldal og Hólum í Dýrafirði eða Dufansdal í Arnarfjarðardölum, og dæma þeir Ólafi Dufansdal.

AM. 211B 4to, bls. 99—100, skr. c. 1700.

Vm brygdi Domur á Jordunni Dugansdal.

Öllum mönnum er þetta Brief síð edur Heýra senda biorn gudnason. Jndride Jo(n)sson. Sigurdur biörnson. þor-leifur aurnolfsson. Jon Briniolfsson. Jon Jonsson. quedi gudz og sijna. godum monnum kunnigt giorandi¹⁾. med þessu voru opnu brieffe. föstudaginn næstañ fyrer festum Medardi og Gillardi. þá ehr lided var frá hijngadburd vors herra Jesu Christi 1498 ar. ad Mosvöllum j Önundarfyrde. á almennelegu heradspijnge. vorum vær j Dom neffnder aff ærlegum Dugandi manne Gudna bonda Jonssine. ehr þá haffdi kongsiñs systlu millum geijrholms og Lðnganess ad Rañsaka. skoda og dæma. huad oss þætte Rjettlegast vñ þaug brieff og skylrijke ehr Einar Olafsson þar frañ bar.

¹⁾ bætt við; vantar í handritið.

og Domz á beiðdist j lögligu vmbode Olafs Jonssonar faundur sijns. huðr ed vottudu vm þang jardakaup. er fram höffdu fared millum gudmundar bonda Arasonar og Þóris Steijnolfssonar. og þar þá bjrttust fyrer oss. med godra manna jnsiglum. huðrt affi ad haffa skyllði. og ad huðrium greijndur Olaffur skyllði helldur atgðng Eiga. ad Medaldal og hoolum i Dyrafyrde. edur Dufansdal i Arnarfiardar¹⁾ Dolum. effter þui sem i kaup haffði komed fyrgreijndra manna j mille. enn offtneffndur Olaffur var nu ordinn Riettur soknare og so Eignarmadur þessa mðls. sem hañs brieff þar vñ giðr vtvijsa. og nu aff þui ad vier höffum sied og yfferlesed oped kaupbrieff offtneffndra manna j mille vñ ádurskriffadar jarder. ad greijndur gudmundur arason selde fyrneffndum Þorer ádurgreijnda jörd Duffansdal j arnarfiardardølum fyrer Medaldal og hoola og þetta þeirra kaup var löglegt dæmdt aff 6 Lögriettumðunum á alþijnge. Effter þui sem sá Domur þar vñ giðr vtvijsar. so og ej sijdur kom þar fram fyrer oss brieff vnder godra manna jnsiglum so hliodanda. ad þeijr voru þa heijmamenn i Duffansdal. ad offtneffndur gudmundur arason tok ad sier offtneffnda jörd Dufansdal og offtneffndur Þorer miste hana fyrer utan siun vilia. og fyrer þessar grejner og adrar flejre þær ed oss þotte þar ad luta. ad so proffudu og fyrer oss komnu. þa dæmum vier offtneffnda jörd Duffansdal vera og vered haffa eijgn Olafs Jonssonar og hann fríðlslega meijga ad sier taka offtneffnda jörd Duffansdal nær hann villði. Enn vñ langañ fiemissir og fyrer Rángligt áhalld á tijttneffndre jördu Duffansdal. Dæmum vier ad sækiast skule med Riettum saksoknum heijma i heradi þar sem jörðin liggur.

Og thil sanninda hier vñ setta eg gudne Jonsson kongligrar maiestets vmbodsmann mitt jnsigle med fyrgreijndra manna jnsiglum fyrer þennan Dom. skriffad j breijdadal á sama Deijge og áre sem fyr seijger.

¹⁾ -fyrdar, hdr.

407.

4. Júní 1498.

á Eiðum.

VITNISBURÐR, að Eiðakirkja eigi verleigur og skipsátr á Fiskabjargi í Borgarfirði og svo hefði verið haft og haldið, þá er þeim systur Ingibjörgu Pálsdóttur og Ragnhildi var skipt erfðinni eptir Pál föður þeirra andaðan (1403).

AM. Apogr. 2005 „Ex originali fra Kristinu EiRiksdottur á Eidum cekiu Pals Marteinsonar. Eidakirkju vidkomande. Þetta bref er nu innsiglislaust“ (AM.).

Þat giore ec eyiolfur ketelsson godum monnum kunnegt at ec uar til uistar a eidum þa ion heiten narfason var þar razsmadur ok uar ec formadur a fiska biarge firir eidaskipe i borgarfirde ok all dri hey rda eg annat þa enn eidastadur ette þar skipsatur ok svo luktuz allar uerleigur af þui skipe suo ok uisse eg at uigfus ingiallzson var þar radsmadur laungu fyrir þat ok uar þa lika haftt ok halldet at allar verleigur af þui skipe uoru golldnar til eida. suo hey rda eg þa ellztstu menn seigia er þa uoru ok til vissu at skiptt uar erfdene med þeim systurum ingibiorgu paldottur ok ragñhilde eptter faudur sinn a[ndadan¹) ok uar þa lika haftt ok halldet [um²) þetta skipsatur ok skipleigur at eida stadur ette þat. ok hier eptter uil eg sveria ef þurfa þiker. Ok til sannenda hier um sette eg mit innsigle firir þetta uitnesburdarbref mitt er giortt uar a eidum [i] utmannasueit manudagenn næsta eptter huitasunnu þa er lidit uar fra hingatburdd uors herra jhesu christi þusund. ๐๐๐. hundrut niu tiger ok uiij. ar.

408.

23. Júní 1498.

á Reynistað.

STEPHÁN biskup í Skálholti úrskurðar statt og stöðugt hjónaband Ólafs Filippussonar og Vigdísar Jónsdóttur.

AM. Apogr. 797 „ur storu transskriptarbreffe 3ia presta og 3ia leik-

¹) [b. v. af útg.; þetta a getr varla þýtt annað en þetta. ²) [vantaði í frumritið, en Árni bætir því inn.

manna 1515" (AM.) 20. April. — JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eptir sama transskripti.

Hier er vrskurdur Biskups Steffans¹⁾

Ver steffan með Gudz nad biskup i skalholhti et cetera. giorum godum monnum kunnigt með þessu uoru opnu brefi. ad sub anno gracie M. cd^o. nonagesimo octauo. æ laugar-daginn infra octauas festi corporis christi æ Reynenesstad j skagafirde. kom olafur philippusson firir oss. og beidde og krafði at uær giordum endiligann ueg æ huort þat hionaband væri logligt edur eigi. er hann hafði giort vid viggise jonsdottur. tedi greindur olafur oss in primis. sin bref og skilríke vm undanfærslu er hann hafði giort firir sira jone þorualldzsyni officiali heilagrar holakirkju at hann hefði ecki saurgat kirkiugardinn i videdalstungu i moti þui sem biskup olaf godrar minningar hafði honum saker til lagt. jtem birte hann firir oss bref og inncigle skiluisra manna at hia hofdu verit er hann festi fyrrnefnda uigdisie sier til logligrar eiginkonu epter logbokarinnar ordum. þui at heilags anda nad tilkalladri at so profudu og firir oss komnu. sogdum vier með fullu doms atkuæði og laga vrskurdi greint hionaband statt og stodugt og i allann mata Rett og logligt uera og þeirra barn edur born skilgetin.

Og til sanninda hier um festum uær uort incigli firir þetta domsbref skrifuat i sama stad deigi og ari sem fyrr seiger.

409.

27. Júní 1498. á Grenjaðarstöðum.

EIRÍKR prestur Einarsson fær Birni Einarssyni bróður sínum til fullrar eignar í sín þjónustulaun jörðina Vað í Helga-staðakirkjusókn.

Bisk. Hol. Fasc. V, 3, frumrit á skinni, og er brot af innsigliu fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3607.

¹⁾ 66.

(Vm) jordina vað.

Þaht giore eg eirekvr prestvr einarson godvm monnvm vitvrlight med þessv minv oppnv brefi aht eg hefe feinged birne einarsýne brodr minvm jordena vad ed liggvr j helgastada kirkiv sokn til fvllrar eignar j sín þionvstvlavn vndan mier og minum erfingum efter því sem eg uard fremst eigande aht med avllvm þeim gavgnvm oc gædvvm sem greindre jordv fylger oc fylkht hefer aht fornv oc nýv. Og til sanninda hier vm setta ec mitt insigle firir þetta bref sem skrifad var æ greniadarstodum j reykiadal miduikudagen næstan firir petri ed¹⁾ pavli. þa lided uar fra gvds bvrð þvsund. cccc h(undrud) nívtiger oc viij ar.

410.

28. Júní 1498.

í Skálholti.

BRANDR prestr Hrafnsson fær Grími presti Þorsteinssyni til fullrar eignar jörðina á Vífilsmýrum í Önundarfirði og kvittar um andvirðið.

AM. Fæc. XXXIII, 27, frumritið á skinni. Innsiglið er enn heilt fyrir bréfinu.

Brief fyrir [vífilz myrum.²⁾

Þat giori ek sira Brandr Rafnsson. Godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi at ek medkennumzt at ek hefi feingit sira grími þorsteinssyni til fullrar eignar ok frials forrædis jordina niuiflls³⁾ mýri er liggur j hollzkirkiusockn j aunundarfirði med ollum þeim gognum ok gædum. sem greindri jordu fylgir ok fylgt hefir at fornu ok nýju ok ek ok minn fadir Rafn brandzson urdum fremst eigandi ad. sem gud hans sal nadi. vndan mier ok minum erfingium. en undir adrgreindan grim prest ok hans erfingia. Suo ok medkennumzt ek fyrskrifadur sira brandur at ec hefi fulla ok alla peninga upp borit af fyrskrifudum grími presti

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu med allgamalli hendi; frá „wppaa viuelzmyrar“, á öðrum stað með sömu hendi. ³⁾ Svo.

fyrir adur greinda jord sem mier uel únæger. skal þratt nefndr grimr prestr greinda jord mega at sier taka ok alla sockn á eiga á þrattnefndri jordu. ef hun uæri eda hefdi uerid orettiliga halldin ýrkt eda unnið at jafnfullu sem ek sialfur. Ok til sanninda hier um setta ek sira brandr rafnsson mitt insigli fyrir þetta bref skrifat j skalholli. quarto kalendas dag julij. arum eftir gudz burd þusund flogur hundrut niutigir ok atta ar.

411.

30. Júní 1498.

á Öxarárþingi.

Dómr tólf manna útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni um vígsbætr eptir Pál Jónsson, sem Eiríkr Haldrósson sló í hel á Öndverðareyri í Eyrarsveit, þær er fylgjarar Eiríks áttu að gjalda.

ÍBfél. Kh. 309. 8vo, bl. 136 b—138 a (Öxnafellsbók) með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620. — Landsbókasafn 812. 4to bls. 81—83 (J. P.) skr. c. 1622. — MSteph. 61. 4to, bls. 149—151, skr. c. 1660. — ÍBfél. Kh. 315 B. 4to, bl. 165—167, skr. c. 1680. — Landsbókasafn 69. 4to bl. 261—262, skr. c. 1640.

Domur um víg Páls Jonssonar.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Oddur Sygurdsson. Jon Sigmundsson. tumas Jonsson. Þorleifur aurnolfsson. Eyuindur¹⁾ Gudmundsson²⁾,³⁾ Biarne andriesson. [Stephan Ketilsson.³⁾ [Gudmundur⁴⁾ Þorleifsson.⁵⁾ Sygurdur⁶⁾ yuarsson. Halldor Sygurdsson. Einar Einarsson. arnor finnsson Quediu Gudz og sijna kunnugt giorande ad [þa lidit var fra hingadburde vorz herra Jesu Christi⁷⁾ 1498 ar⁸⁾ laugardaginn næstann epter pieturz messo og páls [a almennelegu Öxarárþynge⁹⁾ vorum vær j dom nefndir af ærligum manne finnboga [Jonssyni¹⁰⁾ laugmanne nord-

¹⁾ Sigmundur 69. ²⁾ Guondsson 61. ³⁾ [sl. 69. ⁴⁾ Guondur 61. ⁵⁾ [sl. 812. ⁶⁾ Siguardur 61. ⁷⁾ [anno 315, 61, 812. ⁸⁾ b. v. 69. ⁹⁾ [b. v. 69. ¹⁰⁾ b. v.; vantar í handritin.

an og vestan a Jslande ad skoda og dæma vm þa sauk¹⁾ og akiæru er Gudni Jonsson og Ormur Jonsson kiærði²⁾ til þeirra manna sem Eirike Halldorssyne veitte [lid. fylgi³⁾ og foruneyti til onduerdu⁴⁾ eyrar j eyrarsueit þá greindur Eyrikur Halldorsson⁵⁾ oforsyniu j hel slo þeirra brodur Pálfur bonda Jonsson. [gud hanz sal nade.⁶⁾ beiddu og kraufdu greindir brædur [Gudni og Ormur⁷⁾ finnboga laugmann nefna hier dom yfir huorra suara edur⁸⁾ segta þessir menn yrde þeim skylduger fyrer greinda sok og so kongdominum.

J firstu kom þar fram fyrir oss ad allir þeir menn sem Eirike Halldorssyne veitte⁹⁾ lid og fylgi til aftauku palz heitinz Jonssonar voru þa þangat dæmdir til andsuarz¹⁰⁾ og afsaukunar og þetta þeirra mal vndir þann dom sem finnbogi laugmadur þar yfir þeim¹¹⁾ nefndi. J fyrstu dæmdum vier þa menn¹²⁾ þar¹³⁾ rietteliga fyrir kallada um sagt móðl bæði kongdomsins vegna og so fyrr¹⁴⁾ greindra brædra Gudna og Orms. nu af því ad laugin [so avijsa¹⁵⁾ at þeir menn sem veita lid til eda fauruneyte. hylla¹⁶⁾ og¹⁷⁾ sambickia med þeim þann hug at taka menn af þa¹⁸⁾ suare slijku fyrir kongdomenum og erfingium hinz dauda sem rettarinn kongdomsins¹⁹⁾ og skinsamer menn dæma med þeim²⁰⁾ epter laugum og atuikum. enn landzvist þeirra se vndir kongz miskunn. og þui dæmdum vier þessa alla adur greinda menn sem foru med Eyrike Halldorssyne þa Pall heitinn Jonsson var j hel sleiginn eirn²¹⁾ og sierhuorn fyrir sig sekann. x. morkum vid kong. og þa skylduga ad [fara edur²²⁾ fð mann fyrir sig ad fa sijna landzvist jnnau næstu. [iij. ðr.²³⁾ Enn huor af adur²⁴⁾ greindum monnum sem þa hefur ecki feingit sijna landzuist [j sogd-

1) seckt 812. 2) kiærdu 69, 812. 3) [lidfylgi 309, 812; lid filge 69; Lijdfylgie 61. 4) onduerdar 69. 5) j, b. v. 812. 6) [sl. 315, 61, 812. 7) [sl. 61. 8) og 812. 9) veittu 69, 812. 10) andsuara 61. 11) b. v. 69. 12) b. v. 61. 13) sl. 61. 14) sl. 61. 15) vtvijsa 61; [avijsa so 812. 16) 61, 315; hilia 309, 812. 17) edur 61, 69. 18) b. v. 69. 19) sl. 61. 20) honum 69. 21) b. v. 69. 22) [sl. 812. 23) [þriggja aara 315, 69, 812. 24) 69; sl. 61; audrum(!) 309, 315, 812.

um tíjma¹⁾ þa²⁾ dæmdum vier vtlægann til kongz nada huoria miskunn hann vill a giora a hans [male og³⁾ skilldu þessir menn allir [þau næstu iij ar⁴⁾ mega med riettu [vera⁵⁾ hier j landit⁶⁾ ef þeir hafa endeliga bedit vm sijna landzuist. [Enn giffumal skulu þeir eingiñ ad lögum giðra meiga fyrr enn þeir hafa feingid sijna landsvist⁷⁾ fyrir sagt brot. enn þeir skulu mega hafa sialfir sitt vmbod sagdann tíjma so og kaupa og selia sem adrir menn so og sækia sijnar sakir ef þeir eiga vid adra menn. So og skulu þeir sækiaast med laugum af audrum ef þeir verða⁸⁾ brotligir.

Jtem j annare grein dæmdum vær alla þa menn eirn⁹⁾ og sierhuorn sem med greindum Eirike foru til aftoku palz heitins Jonssonar¹⁰⁾ og ad þui verða sannir at þeir hafi sakt at [pale heitnum Jonssyne¹¹⁾ edur at þeirre litlu stofu. sem hann la j. jnnan edur vtan þa hann var j hel sleiginn. rofit hana edur brotit¹²⁾ grytt edur nockurt¹³⁾ lid [þar til¹⁴⁾ veitt. huornn þeirra sekann fyrir sig .xv. hundrudum vid greinda brædur Gudna og Orm med somum solum og fridleika sem hanz bætur voro dæmdar¹⁵⁾ og [giallda á¹⁶⁾ sijnu heimile. Enn allir þeir j skalann geingu [edur stadinn¹⁷⁾ med vopnum¹⁸⁾ eða¹⁹⁾ nockud giordu at dæmdum vier huorn þann²⁰⁾ sekann²¹⁾ fyrir sig²²⁾ xvij²³⁾ hundrudum vid sagða brædur [Gudna og Orm²⁴⁾ [med somum solum og frijidleika sem²⁵⁾ [vm hin fyrre greiner.²⁶⁾ Enn allir þeir menn sem j sagðri fór voru med Eirike heitnum²⁷⁾ þa pall heitinn²⁸⁾ Jonsson var [af honum²⁹⁾ j hel sleiginn³⁰⁾ og þar hafa onguann hlut at giort. annat enn ridit til og frá med Eirike. dæmdum vær þann huorn

1) [sl. 61. 2) b. v. 61. 3) [malum 69. 4) [69; þessu næst vera 309. 5) [iij. ar 309. 6) landi 315, 69, 812. 7) [b. v. 69. 8) 315; ero 309. 9) b. v. 69. 10) sl. 812. 11) Jonssyne sl. 812; [honum 69. 12) griote 69. 13) 69; nockud 309. 14) [sl. 812. 15) Sbr. alþingisdóm 30. Júní 1497. 16) [giallde ad 69. 17) 69; skarir(!) 309. 18) [med vopnum 61. 19) 69; og 309. 20) þeirra 69. 21) sl. 812. 22) skyldugan b.v. 812. 23) 69; xij, 309; x, 812. 24) [sl. 61. 25) [b. v. 61, 69, 812. 26) [69; hiner fyrgreinder 61; sl. 812. 27) 309; „h“ 61. 28) b. v. 69. 29) [sl. hér 812. 30) af honum b. v. 812.

fyrir sig sekann .v. hundrudum við sagða brædur [Gudna og Orm¹⁾ með somum solum og fridleika sem adur greiner²⁾ vm hina fyrri. [Nu ef nockur af þessum adur greindum monnum seigist³⁾.

Jtem j þridiu grein dæmdum vier [sierbuorium af ollum þessum adur⁴⁾ greindum monnum sem j sagdri faur voru með Eirike heitnum⁵⁾ siettareid huad huor þeirra hefur giort og hafa hann vnnid jnnan halfz mándar [særra daga⁶⁾ fra þui honum er til sagt af Gudna og Ormi og vinne⁷⁾ þennann Eid fyrir þeim⁸⁾ kongz vmbodsmanne sem nu j sumar hefur syslu j Þornezþijnge so gudne sie hia og Ormur ef þeir vilia. Enn huor ed fellst⁹⁾ af þessum eidi giallde sem adur er skrifad eptir þeirre sok sem honum verður gefin af optnefndum brædrum og at þessum peningum gollnum dæmdum vier þessa menn kuitta og satta uid prattnefnda brædur Gudna oc Orm vm adurskrifada sauk.

Jtem dæmdum vier alla þa menn sem satt hafa giort uid Gudna og Orm vm þa sauk kuitta og þa með þui fie giallde sem þeir hafa vndir einz [a satter¹⁰⁾ ordid og það laugliga satt þeirra a millum so [huorir tueggia mege eige¹¹⁾ riufa. enn slijku sekir uid kongdominn sem skrifad stendur.

[Og til sanninda hier vm et cetera.¹²⁾

412.

30. Júní 1498.
1499.á Öxarárþingi.
á Víðimýri.

ÁLYKTAN sex manna á alþingi, útnefndra af Finnboga lögmanni Jónssyni, að Guðni Jónsson og Ormr bróðir hans megi vel láta laust við Björn Þorleifsson, samkvæmt bréfi

¹⁾ [sl. 61. ²⁾ greindi 69. ³⁾ [sl. 69. Hér dættir og botninn úr setningunni í 309, 315, 61, 812, og er hér eyða fyrir því, sem vantar, í 309 og 812. ⁴⁾ [69; allopt(!) 309; opt 61. ⁵⁾ 309; „h“. 61. ⁶⁾ [b. v. 812. ⁷⁾ 69; vinna 309. ⁸⁾ sl. 61. ⁹⁾ fellur 69, 812. ¹⁰⁾ [b. v. 69. ¹¹⁾ [huoruger mege 69. ¹²⁾ [sl. 61; 69 sl. et cetera.

Hans konungs frá 24. Febr. 1498 (Nr. 402), alt það góz, er þeir héldu eptir Þorleif Björnsson.

AM. Fasc. XXXIII, 20, frumrit á skinni; af 7 innsiglium eru nú tvö fyrir bréfinu.

Þeim godum¹⁾ monnum sem þetta bref síð edr heyra senda eirekur þorsteinson. loptur eyiolfson. jngimundr finson. jon þorgrimsson. gisli filipusson og jon sigmundzson kuediu gudz og sina kunigt giorande at þa er lidit war fra hingatburd uors herra jhesu christi ☉ iij hundrud ix tiger og átta aar a laugardagin næstañ epter peturs-messo og þals um sumarid a almenniligu auxararþingi woro uer til nefnder af finboga jonssyni logmanni nordañ og uestan a jslande at skoda ransacka og yfer ath lita með honum sialfum suo eigi sidr med samþýcki. uilia og uitordi gudina jonssonar og ormss brodur hans huerer þa hofdu rad og regeran yfer þat goztt er fallid hafdi epter þorleif biornson jarder og lausafe en biorn thorleifsson reiknadi sier til arfs og eignar nu uera til sagt epter þui sem uors nadug herra kong hans bref birter og jne helldur og utt uisar þat biorn tedi þar firir oss um sina skilgetning edur adra skickan sem med fylger og þat kongsins bref jne helldur og þui uirtiz oss og fulkumlige leizt med logmanzins samþycki eppter kongsins brefi sem þeir fyr greind-er menn ormur og gudne mætte uel sleppa og lausa(!) lata uid biorn þorleifsson þat gozt þeir helldu og honum til heyrer epter sinn faudr epter þui fyrr nefnt bref til uisar.

Samþýckti þetta uart samtal. alit og yfersyn fyr greindr finbogi jonsson logman og setti sitt jncigle med uorum jnciglium fyrir þetta samþycktarbref er giort var a uidemyri j skagafirdi ari sidar adr greiner.

¹⁾ tvískr.

413. 1. og 2. Júlí 1498. á Hvalsnesi.

JARÐASKIPTABRÉF milli þeirra Narfa priors á Skriðu og Gríms bónda Pálssonar.

AM. Apogr. 4435 „Epter Transcripto 14. gamallra Skriduklaustursbrefa giördu þann 28. Septembris Anno 1697 (= a). Samanlesed við annad Transcriptum XI. Skriduklausturs pergamentsbrefa, giört þann 17. Septembris 1697 (= b)“ (AM.) „Framanskriřad bref er med gamla skriřt á kalfskinn svart og skorped, med fiorum Jnnsigla tiglum, enn engu Jnnsigle“.

Þad giörum vier Þorvardur Gudmundsson. Gudlangur Gudmundsson. Gisle Petursson. Jon Magnusson. Sigurdur Jonsson og Gisle Jngemundarson godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefe. at sub anno gratię M. [cd.¹⁾ xcviij. a Hvalsnese ō Rosmhvalanese sunnudagenn næstann²⁾) epter Petursmessu og Pöls um sumared vorum vier j hiđ. sđum og heyrđum ō³⁾) ord og handaband þessara manna priors Narfa af einne alfu klaustursens vegna ō Skriđu. enn af annarre Grims bonda Pölssonar vegna sona sinna Þorleifs og Benedicts. ad svo firir skildu. ad prior Narfe sellde til fullrar eignar og friđls forrædis ōdurgreindum Grime bonda Pölssyne svo heitande jarder: Arskog j Arskogs kirkiusokn firir .xxx^{c.} og Pölmholt er liggur j Mōdruvalla kirkiusokn firir .xv^{c.}⁴⁾) og Skölldalæk j Vallastadar kirkiusokn firir .xx^{c.}⁵⁾) med ōllum þeim gōgnum og giædum. hlutum og hlunnendum. sem fyrrgreindar jarder urdu fremst⁶⁾) eigande ad og klaustred. ad fornu og nyiu. til fialls og fiöru og allra laudzgiæda þeira er þessum jörđum eiga ad fylgia at rettu. Hier ō mot gaf og gallt fyrrskriřadur Grimur bonde Pölsson svo heitande jarder j austfiörđum priornum og klaustrinu ō⁷⁾) Skriđu til æfenligrar eignar og frials forrædis. med ōllum þeim gōgnum og giædum er þeim fylger og fylgt hefur ad fornu og nyiu til fjalls og til⁸⁾) fiöru. fyrst Brimnes firir. xvj^{c.} er liggur j Dvergasteins kirkiusokn. og Austdal firir. viij^{c.} er liggur j sömu kirkiu sokn. Kross

¹⁾ [D., a, sem er rangt; ²⁾ sl. b; ³⁾ sl. b; ⁴⁾ XXc, a; ⁵⁾ XXXc, a, ⁶⁾ framast, b; ⁷⁾ ad, a; ⁸⁾ sl. a.

firir. xij^c. er liggur j fiardar kirkiusokn j Mioafirde og. xj^c. i Nese. er liggur j Desiarmyrar stadar¹⁾ kirkiusokn. Skyllde hver firir sig hallda til laga greindar eigner og svara laga-riptingum. afhente hver ódrum fyrrgreindra manna sagdar jarder j þessu sama handabande.

Og til sannenda hier um setium²⁾ vier vor jnnsigle firir þetta jardakaupsbref er skrifat var j sama stad [og úre³⁾ dege sidar enn fyrr seger.

414.

5. Júlí 1498.

í Viðey.

KVITTUNARBRÉF til handa Árna ábóta í Viðey um eptirstöðvar af andvirði Stærrivoga.

AM. 238. 4to bl. 5, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref enn fyrir Stærri vogvm.

Þat giorvm vier Sveinn Magnvsson. Hellgi Ormsson. Olafur Jonsson. Jon Ormsson oc Hallkiel Þorkielsson godvm monnvm kvnngt med þessv vorv opnv brefi at svb anno gracie M^o. cd^o. xc^o. viii fimtveigin næsta fyrir festvm sanct-ormv in Selio heima æ klavstrinv j Videy vorvm vier j hia savm oc heyrdvm æ at herra Arne med gvdz nad abote j Videy galltt oc vtlvckti Þorgrime Jonsyne er þa hafdi riettligtt vmbod konv sinnar dottvr Gvdmvndar Magnvssonar þav iiij^c er epter stodv fyrir jordina Stærri voga. voro þar lvcktar j ij tvnnvr miols oc ij tvnnvr maltz. c jarns. kietil nyr. viii stikvr lereps oc tvibyrd hvfa. þvi gaf oc giordi adr greindr Þorgrimr Jonsson fyrnefndan herra Arna ollvngis kvittann oc akærvlausan fyrir sier oc konv sinne og avllvm sinvm epterkomendvm.

Oc til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder menn vor insiglle fyrir þetta vtlvkningibref oc kvittanar skrifad j sama stad deige oc ari sem fyr seigir.

¹⁾ sl. a; ²⁾ settum, a; ³⁾ [sl. b.

415. 9. Júlí 1498. á Hvoli í Hvolhrepp.

GUNNLAUGR Teitsson selr Narfa prior á Skriðu og klaustrinu þar jörðina Hrafnkelsstaði í Fljótsdal fyrir þrjátígi hundraða í ganganda fé og lausafé.

AM. Apogr. 4436 „Epter Transscripto 14. gamallra Skriduklaustursbrefa, giördu þann 28. Septembris, Anno 1697“. „Þetta bref er á kálfskinn með afgamla skrift, hvar á eru tveir tiglár, enn eckert innsigle“,

Þad giörum vid Þorvardur prestur Jvarsson og Þorvardur Gudmundsson godum monnum kunnigt með þessu ockru brefe ad sub anno gracie M. CD. xc. viij. octavo dag visitacionis Marie ð Storolfshvole j Hvolhrepp. vorum vid j hið. sðum og heyrðum ord og handaband þessara manna. af einne ðlfu herra Narfa prioris af Skridu. enn af annarre Gunnlaugs Teitzsonar. ad svo firir skildu. ad nefndur Gunnlaugur sellde fyrrnefndum prior Narfa jörðena alla Hrafnkielsstade er liggur j Fljotzdal j Valþiofstadar kirkiusokn. með ðllum þeim gögnum og giædum sem greindre jördu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyiu klaustrenu ð Skridu til æfenligrar eignar. og þess formónnum til friðls forrædis. Hier æ mot gaf tittnefndur prior Narfe optnefndum Gunnlauge Teitssyne xxx. j soddan peningum. v. naut gömul og v. saude og xx. j fiortan hundrut nu j haust er kiemur. þar til. xij. malnytukugillde ad næstum fardögum og þar til iiij hundrud j fullvirðis peningum. Skyllði Gunnlögur Teitsson svara lagariftingum ð fyrrgreindre jördu Hrafnkelsstödum. enn klaustursins formadur æ Skridu hallda til laga. enn ef af kynne ad ganga jorden með lögum skyllde Gunnlögur edur hans epterkomendur löglicher gjallda jafngoda peninga aptur klaustrinu ð Skridu. hvert honum bihagade betur j austfiörðum eda ð Rangðrvöllum.

Og til sannenda hier um setium vid fyrrnefnder menn ockur jnsigle firir þetta jardarkaupsbref. er skrifad var j sama stad. dege og ðre sem fyrr seger.

416. 9. August 1498. á Hrauni á Bakka.

UMBOÐSBRÉF Þórdar prests Guðmundssonar til handa Þórði presti Jónssyni að taka út staðinn í Hólum í Hrunamannahreppi í hendr Pétri Sveinssyni eða umboðsmanni hans.

Bisk. Skalh. Fasc. XI, 9. Frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2436 „accuraté“.

Vmbodsbref sira Þordar.

Þat giorer eg þordur prestur gvdmyndzson godvm monnvm vitvrligt med þessv minv opnv brefi at eg hefi feingit sira þordi jonssyne fullt vmbod til vt at taka stadin hola j hrvnamannahrepp og alla þa peninga sem þar standa saman kvika og davda frida og ofrida j næstvm fardögvm og allan reikningskap vt af árna jonssyne at jafnvllv sem eg sialfur og afhenda petre sveinssyne eða þeim sem hann setur til sinna vegna med at taka sögdvm peningvm stadarins og minvm. Og til sannenda hier vm setta eg mitt insigle firir þetta vmbodsbref skrifat æ hraune á backa fimta dagin næsta firir laurencivsmesso arvm epter gvds burd M. cd. xc. og atta ár.

417. 19. August 1498. í Keldudal.

VITNISBURÐR, að Bjarni Þórarinsson hefði feingið Vigfúsi Guðmundssyni til fullrar eignar Hnífsdal hinn nedra í Skutulsfirði.

AM. Fasc. XXXIII, 26, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru döttin frá.

Þat giorum uær sira jon gislason. sira olafur teizsson. gisle indridason godum monnum kunnigt med þessu uoro opnv briefe ath uier uorum j hia i badstofunni uestur j hrauni j keldudal j dýrafirði ath biarne þorarinsson lysti þui firir oss ath hann hefði feingit uigfuse gudmunzsyne iordena hnífsdal hinn nedra til fullrar eignar er liggur j skutulsfirði j eyrar kirkiu sokn med radi. samþýkie og upplagi solueigar gudmundardottur konu sinnar honum til fullr-

ar eignar og frials forrædis ok hun uære hans æfeñleg eign hedan j fra. Enn undan mier og solueigu konu minnar(!) og ockrum erfingium enn under uigfus og hans erfingia. Var þetta vitnisburðarbrief og hans lysing adur greinz biarna þorarinssonar skrifat og samsett j kirkiune j keldudal. næsta sunnudag fyrir bartolomei apostoli þa lidit var fra hingatburd vors herra iesu christi. M^o. cccc^o. lxxxx^o. viii. ar.

418. 20. August 1498. í Ási í Öxarfirði.

FINNBOGI lögmaðr Jónsson úrskurðar löglegan og svarlegan og óbrigðanlega haldandi Bólstaðarhlíðardom frá 21. Júní 1497 (Nr. 383).

AM. Apogr. 798 „ur stóru transskriptarbræfe 3ia presta og 3ia leikmanna 1515“ (AM.), sem gert var 20. Apríl. — JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eftir sama transskripti. — Af bréfi þessu eru afskriftir allvíða í skjalabókum frá síðari tímum (t. a. m. ÍBfél. 67. 4to bl. 59—60).

Hier er vrskurdur fimboga logmañz.¹⁾

Æg finnboგი jónsson logman nordan og uestan æ jslandi giori þat godum monnum uiturligt með þessu minu opnu bréfi at þa lidit var fra hingatburd vors herra iesu christi. M. cd. ix tigr og atta ær manudaginn næsta fyrir bartholomeusmessu j ase í öxarfirde kom fyrir mic ærligurdandi mann einar oddzson tedi og birte fyrir mier i logligu umbodi olafs philippussonar. þann sama dom sem dæmdr uar i bolstadarhlid j hunauazþingi. miduikudaginn næstañ fyrir ionsmessu baptiste arum epter gudz burd. M. cd. ix tigr og vij.²⁾ ar huer so inne hellt at einare olafs-syni uar dæmdr til fullrar eignar allr arfur epter solueigu biornzdottur modurmodur sina. enn olafi faudr hans til halldz og umbods með þeim fleirum greinum. sem þar inn i standa. beiddi og krafði fyrr nefndur einar oddzson mic

¹⁾ 66. ²⁾ þ. c. 21. Júní 1497.

hier lagaurskurd á leggja þenna sama dom huort hann skyldi at logum standa mega eda eigi. Nu saker þess at ec hefi sed og yferlesit skodat og rannsakat þenna sama dom med sinum greinum og artikulis. lizt mier hann dæmdur uera suarlíga og löglíga epter þeim profum og uitnum sem þar ut i standa. þui j gudz nafni amen. at so profudu mali sem fyrir mig hefer komit og med þeirra beztu manna radi og samþycki er þa uoru nær mier. sagda ec fyrr greindr finnþogi jonsson logmann med fullum laga urskardi og doms atkuædi adur skrifuadañ dom logligan og suarlígan. og obrígdilíga halldazt eiga epter þui sem landzins laga þettur ut uísar. Og til sanninda hier vm setta ec mitt inncigle fyrir þetta urskurdarþref skrifat i sama stad og dag sem fyrr seiger.

419.

7. September 1498.

í Viðey.

HALDÓRA Guðmundardóttir gefr guði, jungfrú Mariu, klaustrinu i Viðey og kirkjunni til fullrar eignar jörðina Hest i Borgarfirði gegn bænahaldi fyrir sál foreldra hennar og bænda, en Steinþórsstaðir i Reykholtsdal standi fyrir brígd á Hesti.

AM. 238. 4to, bl. 12—13, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Hesti.

Þat giorvm vier Jon Gellisson. Þollakr Hreimsson. Jon Sigvrdzson. Gissvr Þolleifsson. Jon Marteinsson ok Olafur Jonsson godvm monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefi ad svb anno gracie. M^o cd^o xc ok viijar æ fostvdeiginn in nativitate beate Marie virginis heima æ klaustrinv j Viðey vorvm vier j hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna herra Arnna med gvdz nad abota j Viðey af einne alfv en Jons Sigurdzsonar ok Halldoro Gvdmvndardottvr af annari. skildizt þat ok faldizt vndir þeirra handabandi at greind Halldora Gvdmvndardottir gaf gvdi jvngfrv

Mariv klavstrinv j Videy ok kirkivnne jordena alla er heitir æ Hesti lx^o at dyrleika j Borgarfirdi j Lvndar kirkiv sokn med samþykki Jons bonda sins ok fyllv jayrde ok handabandi ok samþykki Þorridar Jonsdottvr modvr sinnar er þa var hennar logligre rfinge til æfinligrar eignar ok frials forrædis vndan sier ok sinvm erfingivm med todvm ok eingivm hvsvm ok haga rekvm ok skogvm ok med jtokvm j adrar jarder ok aullum þeim giædum ok landznytivm sem greindre jordv Hesti fyllger ok fyllgtt hefir at fornv ok nyiv ok hvn vard fremst eigandi at med logvm til ytzstv vmmerkia motz vid adrar jarder. Hier j mot skyllde þrattnefnd Halldora sier ok sinvm fodvr Gvdmvnde Hramssyni ok sinni modvr Þvrride Jonsdottvr ok sinvm bændvm Oddi Þolleikssyni. Eyolfi Hialltasyni er þa voro fram farner af heiminvm. sem gvð þeirra sal hafi. ok Joni Sigurdzsyni er þa lifde. ad vera vnder bænahaldi klavstrzens æfinlega ok ollv sinv folki sier til eilifrar salvhialpar ok ollvm kristnvm salvm med þeim skillmala at klavstrid skyllde hallda hennar artid æfinliga þan dag sem gud kalladi hana edr færa hana sem navdsyn stendr til en eitt sinn æ arinv. þangat til skipadi hvn . x^o . kirkivnni þar æ Hesti þar j jordinne fyrir gamla instædv vtan klavstvrzens formenn villdv leysa til sin jardar partinn. skyllde titt nefnd Halldora Gudmvndardotter svara laga riptingum æ adr greindre jordv Hesti. en klavstrzins formenn j Videy hallda til laga en ef jordin geingi af klavstrinv med logvm þa gaf hvn ok skipadi aptr j stadin gvði ok ivngfrv Marie ok klavstrenv j Videy jordena Steinþorsstade er ligr j Borgarfirde i Reykholtz kirkiv sokn xxiiij^o at dyrleika ok þar til x malnytv kvgillde til æfinligrar eignar med ollvm þeim skillmala epter því sem fyr skrifad stendr.

Ok til sannenda hier vm settvm vier fyrnefndir menn vor insigle fyrir þetta giornings bref ok hennar testamentvm skrifad j sama stad deige ok are sem fyr seigir.

420. 10. September 1498. á Skriðu í Fljótisdal.

NARFI prior á Skriðu selr Einari ábóta á Munkapverá og klaustrinu þar jarðirnar Lækjardal og Flautafell í Þingeyjarþingi og nokkurt lausafé fyrir þau fimtán hundruð, er Narfi prior hafði upp borið af peningum Guðrúnar Bárðardóttur vegna Einars ábóta.

AM. Fasc. XXXIII, 28, frumritið á skiini. Af 4 innsiglium eru nú tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 3027.

kaupbref fyrir lækiardal og flautafelle 1498.¹⁾

Þath giorum vier halli magnusson. steffan helgason og þorðr þorsteinsson godum monnum kvnngt med þessv vorv brefi at sub anno gracie Mcd xc viij^o a manudaginn næsta epter Mariv Messo sidari vm havstid á klavstrinv á skridv j fliotzdal voro vier j hia savm og heyrðvm æ ord og handaband þessara manna abota einars fra mvnkapvera af einne halfv og priors narfa af annari at sva fyrir skildv at prior narfi selldi þa þar med handabandi med samþýcki brodr jons abota einari og hans klavstri mvnkapverá til fullrar eignar og frials forrædis sva heitandi jarðir lækiardal er ligger j skinnastadakirkju sokn og flautafell er ligger j svalbardz þingum med ollvm þeim gognum og giæðvm eignvm og jtokvm sem þessum greindum jordvm fyllgdi og fylgt hefði at fornv og nyiu og hann og hans klavstr hafði fremzt eigandi at ordit og þar til fiogr hvndrvd j smiori og navtvm. hier j mot gaf greindr aboti einar. xv. hvndrvd þav somv sem prior narfi medkendizt at hann hefde vtt tekit og vppborid af peningvm gydrvnr bardardottr æ vegna abota einars j malnýtu og fridum peningum. skyldi prior narfi svara laga riptingum æ fyrr greindvm jordvm en abote einar hallda til laga. Og til sanninda hier vm setti asgrimr hallzson hver er forsagnarvottr var at þessv fýrgreindu kavpi og skildaga sitt jnscigli med vorvm jnnciglvn fyrir þetta jardakaups bref skrifad j sama stad degie og are sem fýr segir.

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi.

421. 16. September 1498. á Hallsteinsnesi.

BJÖRN jungkæri Þorleifsson gefr og aptr leggr Andrési bónda Guðmundssyni og sonum hans, Guðmundi, Ara og Bjarna, garðinn Saurbæ á Rauðasandi með þeim jörðum, er þar fylgja, Núp í Dýrafirði, Hest í Önundarfirði og aðrar fleiri jarðir, er átt hafði Guðmundur Arason og Helga Þorleifsdóttir, en Andrés gefr og uppleggr í mót Reykhóla og aðrar fleiri jarðir.

AM. Fasc. XXXIII, 23, frumritið á skinni, dálitið skemt af fúa. — AM. Fasc. XXXIII, 24, transskript á skinni frá 30. Apríl 1512 (fyllir skörð frumritsins). — Apogr. 5715.

Gjorningsbref andres Gudmundzsonar og sona hans og biarnar þorleifssonar af audrvm partte.¹⁾

Þat gjorum vær pall Bondj jonsson. hellgi gislason. þorbjorn jonsson. pall aronsson. [jon jonsson. pall aráson²⁾ Gudmundr eyviñdzson ok³⁾ Einar jonsson godum monnum uiturligt med þessu voru optnu brefi. at þá er lidit var fra hingadburd uors herra jesu christi þusuñd. cccc. niutig-er ok attá ðr. Sunnvdaginn næsta epter exalltacio sancte crucis a hallsteinsnesi j gufvðals kirkiusokñ. vorum vær j hiá saum ok heyrdum á ord ok handabañð þessará manna Iungkæra Biarnar þorleifssonar Enn af annari alfu. andres Bondá gudmundzsonar ok gudmundar bondá andressonar. sonar hans. at sua firir skildu. at adur nefñdr Bjorn þorleifsson gaf ok aptur lagdj greindum andresi gudmundzsyne ok gudmundi andressyne. ará ok biarna sonum andress Sua heitañdj odaljarder ok jarðá eigner sem hier seiger. fyrst gardinn saurbæ er liggur á rauðásandi ok allar þær jarðer er þar til [heyrá ok j þeim hrepp liggia⁴⁾ er gudmundr aráson attj ok hans kuinná hellga þorleifsdotter sem gud þeirra sal nadj. ok þar med þær jarðer sem liggia j talknáfirdi ok fyrr greindr gudmundr attj. Hier med Nvpp j dyrafirdj ok allar þær jarðer er vnder þann gard

¹⁾ Utan á frumritinu með gamalli hendi. ²⁾ [hlaupið yfir í XXXIII, 24. ³⁾ b. v. XXXIII, 24. ⁴⁾ [liggia ok j þeim hrepp(!) XXXIII, 24.

lagv til byggingar ok j dyrafirdj væri ok optnefndur gudmundr att hefði. Þar med hest j aunundarfirdi ok [þær jarder er þrattnefndur¹⁾] gudmundr attj ok allar þær jarder er liggia firir nordan aňarfjord ok hingad at langónesi ok þrattnefndur gudmundr attj. Suo ok kalladarness ok er liggur j biarňarfirdj med aullum þeim jordum ok jardar eignum er liggia vm strander ok steingrimsfjord ok tittnefndur gudmundur aróson atti ok att hafði. Handlagdj optnefndr Biorň Þorleifsson þessa alla adur greindó peningó vndaň sier ok sinvm erfingium. en vnder adr greindaň andres gudmundzson ok hans erfingia til æfniligrar eignar ok frialls forrædis sua framarlígó sem hann matti fremst med laugum gjoró. Hier j mot gaf ok vpplagdi opt nefndr andres gudmundz(son) ok gudmuňdr andresson ok hans brædur are ok biarne synir andres titt nefndum Birne Þorleifssyni Gardin Reykiahola er liggur ó Reykiónesi ok allar þær jarder er liggio ó Reykianese ok vm kroksfjord ok þoskófjord. ok titt nefndur gudmundr aróson attj ok att hafði. Hier med skaleyjar ok huallatur ok allar þær eyjar er liggia ó breidafirdj ok gudmundr aróson attj. sua ok halfó eyrj j kollófirdj. jllugóstadj ok uattarness er liggia j skalmarfirdi. ok litló hlid er liggur ó bardastraund. sua ok þær jarder er liggia j skautudolum j anarfirdj jnn fró fífustaudum er ligia j selardals kirkiu sokn. ok gudmundur aróson attj. Handlagdj optnefndr Gudmundr andresson ok andres gudmundzson firir sic ok sina sonu aró andresson ok biarňó andresson þa alla adur greindó peninga. vndaň sier ok sinum erfingium. Enn vnder adurgreindaň Biorň Þorleifsson ok hans erfingia til æfniligrar eignar ok frialls forrædis. sua framarlíga sem þeir mattu þat fremst med laugum gjoró. Lýstj tittnefndur jungkærinn Biorn Þorleifsson j sama handabandi at hann segdi þessa fyr nefndó peningó aptur unnder opt nefndaň andres gudmundzson ok hans erfingia til fridar ok frellsis firir sic ok síó forelldra er þó hefði vm lańgó tímó haft ok halldit. Ok til sanninndó hier vm settum vær fyrr

¹⁾ [fyr greindr XXXIII, 24.

nefnder menn vor jönsigllj firir þetta bref skrifad var j sama stad degj ok arj sem fyrr seiger.

422.

17. September 1498. á Hallsteinsnesi.
12. Janúar 1499. undir Felli.

GUÐMUNDR Andræsson gefr og geldr Þorbirni Jónssyni frænda sínum jarðirnar Kaldbak og Kleifar í Kallaðarnesskirkju-sókn, að tilgreindum rekum, og lofa þeir hvor öðrum styrk og hjástöðu að halda peningum sínum.

AM. Fæc. XXXIII, 17, frumritið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

Þat gior¹⁾ ec gudmundr andresson godum monnum uiturligt med þessv minu optño brefi. at ec hefui gefith og golldit þorbirne jonssyne frændó minvm .ij. jarder er sua heitta kaldbak og kleifar er liggia j kalladarness kirkiu sokn med aullum þeim gaugnum og gædum sem greindum bædum jordum fyllger og fyllgt hefer at fornu og neyiu.¹⁾ Epter þui fremsta sem ec hefui eigandi ath uordit. Serligó med aullum rekó jafnuel j ey sem ó meginlandj. fratekit laugligum jtaukum er adur fyllger þessum jordum vndan mier og minum erfingivm enn under adur nefndan þorbiorn jonsson og hans erfingia. Skal adurgreindur þorbiorn þessar jarder at sier taka at næstvm fardaugvm ed kemur og æfinliga eignast. Lofadj huor audrum styrck og hidástaudv og sinv fyllge ath halda sinum peningum. for þessi giorningr fram mañudaginn næstan fyrir Matheus Messo um haustid¹⁾ ó hallsteinsnesi j gufudals kirkiu sokn. Þessum godum monnum hiaueraundvm. andresi bonda gudmundzsyne. Pale bondó jonssyne. gudmundj eyuinztýne. Pale arasyne. Og til meirj sanninnda hier (vm) set ec gudmundur andresson mitt innsiglle med adur fyrr greindró mannó jnsigllum fyrir þetta jardarbref er skrifad uar under

¹⁾ Svo. ²⁾ þ. e. 17. Sept. 1498.

felli j kollafirde langardagium næstá fyrir geislódag um veturinn. Þæ er lidið uar fra hingadbvrd uors herra jhesu christi þusund. cecc. niutiger og niu ar.

423.

9. Október 1498.

í Flatey.

19. Apríl 1530.

á Ökrum.

VITNISBURÐARBRETF, að Björn Þorleifsson hafi afhent þeim mágum sínum Eyjólf Gíslasyni og Grími Jónssyni, í arf kvenna sinna, jörðina Stærriakra í Blönduhlíð, Eyvindarstaði, Hvallátr og Skáleyjar, og skyldi Björn kvittr um arfskiptið.

AM. Fasc. XLVII, 26, transskript á skinni frá 24. Apr. eða 11. Sept. 1542.

bref grims og eyolfs gislasonar vm peninga
biarnar þorleifssonar er hann gallt
þeim latur og skaleyjar.

Þat giorum væR oláfur oddason. jon einarsson og Biorñ jonsson Godum monnum witurligt med þessv voru opnv brefi. arum epter gudz burd. M. cd. og niutiger og atta ar. þridiudagin næstan¹⁾ fyrir veturnætur j flatey á breidafirdi. voru vier j hið sáum og heyrðum æ at biorñ þorleifsson fleck þeim eyiolfi gislasyne og grime jonssyne vegna kuenna sinna. helgu þorleifsdottur og gudnyar þorleifsdottur. sýstra sinna. til fullrar eignar med handabande j arflausn eppter fodur sinn og modur. þorleif biorsson og jngvelldi helga-dottur. þessar jarder er suo heita. Stæri akra j blonduhlid j skagafirdi. Eyvindarstadi j blondudal. med þeim jordum sem þar til lægi fyrir hundrad hundrada. hualatur og skal-ejiaR á breidafirdi fyrir attatigier hundrada. Hundrat hundrada j jordum vestur j arnarfiardardaulum. xij hundrud faett j. og þa peninga alla at auki adra er þeim systurum Helgv og gudniu voru heimañ gefner adur. þa er þær gipttuzt. Hier med skýllði fyr nefndur biorñ þorleifsson

¹⁾ næstur, transskr.

vera aulldungis kuittur og úkærulaus vm adur greintt arfskipte vit systur sinar adur greindar helgu og gudnýv vm þann arf sem þeim hafdi til fallit epter faður sinn þorleif heitin Þjörnsson. skýlldu þessir adur greindir menn Eyolfur og grimur skipta þessum peningum sin j millum laugliga. og alldre voru þa stærre akrar eignader ne únafnader helgu þorleifsdottur af nokkrum manni helldur enn adrer peningar j þessum þeirra giorninge. var allur þessi giorningur gior ad jnguellde helgadóttur modur þessara þrattnefndra sýskina hia verande og samþýckiandi.

Og til sanninda hier vm. settum vær fyr nefnder menn vor jncigle fyrir þetta giorningsbref er giortt var a stærum aukrum j skagafirde. enn þridia dag j paskum. þá lidit var (fra) guds burd. M. d. og xxx. ar.

424.

11. Október 1498.

í Flatey.

2. Nóvember 1523.

á Reykhólum.

Þjörn Þorleifsson fær Grími Jónssyni jörðina Minniakra í Skagafirði og kvittar hann um andvirðið.

Eptir afskrípt staðfestri á Hólum í Hjaltadal 6. Júní 1704 af Halldóri Þorbergssyni og Jóni Jónssyni.

Þat giori ec Þjörn Þorleifsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. at úrum epter guds burd þusund flogur hundrud njetuþer og atta úr fimttudagin næstan fyrir veturnatur í flatey ú Breidafirde fleck ec grijmi Jonssine vegna gudnyar þorleifsdottur jordina er heither minni Akrar og liggur j Skagafirði med ollum þeim gognum og gædum. er greindre jordu fylger og filgt hefer at fornu og nýu og eg oc mýu mod(e)r fyrir þad fram vrdum fremst eigendur at. thil yzth(r)a ummerckia er adrar jarder eijga thil mothz vid hana. Skilldi greind gudný eignast nefnda jord þessa thil æfinligrar eignar og frials forrædis vndañ mier og mýnum Erfingium. Enn vnder greinda Gudnyu og hennar Erfingia. Suo og medkenunzt (eg) adur

nefndur Biorñ Þorleifsson at ec hefer fulla og alla peninga vppborit fyrir greinda jord minni Akra so at mier uel a-næger. þui giefr ec adur nefndr Biorñ Þorleifsson fyrir greinda Gudnyu kuitta og äkærulausa fyrir nefnt jardar verd fyrir mier og ollum minum epterkomendum. Og thil sanninda hier vm setta eg mitth Jngsigli¹⁾ fyrir þetta jardarbref og kuittnar er giortt var a Reykiaholum a reykianesi manadægin næstañ epter allra heilagra messu. Arum epter guds burd þusund fimm hundrud xx og iij ðr.

425.

4. Nóvember 1498.

í Fagradal.

KAUPMÁLABRÉF Hallvarðs Eirikssonar og Þorgerðar Jónsdóttur.

AM. Fasc. XXXIII, 19, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum er eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3375.

Kaupmalabref halluardz og þorgerdar 1498.²⁾

Jñ nomine domini.

var suo felldr kaupmali lýstr og stadfestr á brullaupsdeigi millum halluards eiriksonar og þorgerdar jonsdottr. at þau lögdu med ser helmingafelag feingins fiar og ofeingins. suo og gaf huort odru fiordvngsgiof ur sinu fe sem leingr lifdi suo framt sem þau etti ecki skilgetin börn sin firir erfingia. for þessi gerningr fram j innara fagradal j saurbæ sunnudaginn næsta epter allra heilagra Messo. Voru þessir brullaupsuottar halldor prestr tyrfingson. jon oddzson. oddr sigurdson. jon sueinson og mörgum odrum godum monnum nærveröndum. og til sanninda her um settum uær fyrgreinder menn vor jncigli fyrir þetta kaupmalabref sem skrifat uar æ huoli j saurbæ arum epter guds burd. M. cccc. xc og viij ar.

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með fornri hendi,

426.

6. Nóvember 1498.

í Ósló.

LANDSVISTARBRÉF, útgefið af Hans konungi, handa Guðmundi Andréssyni, er varð Einari Hallssyni óforsynju að skaða.

AM. Fasc. XXXIII, 21, frumrit á skinni fúð, en límt upp. Innsiglið er glatað.

Vij Hans med gudz nadh Norigis Danmarkis Swerikx Wendis och Gotis konung Hertugh j Slesswigh och j holzsten Stormaran ock Dytmersken hertugh Greffue j Oldenborgh och Delmenhorst Sendher ollom monnom theim som thetta bref sea ædher heyra Q. g. och sine. Wer williom ath ther witther ath wer haffuom j heidher widdher gudh saker godra manna bônistadher och ephther thy proffua som her fylgher giffuit gudmwnder andresson som einar haltzsson wart ath skada oforsynio landzwisth och fulle quittañ ath han skall ther fore ware quitt. frij. ledugh och lawss och ollungis akærelawss fore oss och huariom manne. Sua ath jnghen fôddher ædher ofôddher skall haffue mackt forscriffuon gudmunder andresson ath hindre ædher hindre latha. platze. mødhe. reeke. quellæ ædher j nokre mathe omaghe hedhen aff om thetta mall. Nema huar som af gørar willi hafua forgiort fee och fridi och werda aldra bothamadher sidhen. War thetta breff giort j Oslo tíissdaghen nesth effther helgoñe messo anno domini Mcdxc octauo aa sextonde aare Rikis wars Norigis. Herr Jon polsson porosther ath marie kirkio j oslo Cancellar war incigladæ.

427.

13. December 1498.

í Båghúsi.

12. Febrúar 1499.

í Björgvin.

BRÉF Hans konungs, þar sem hann leyfir Stepháni biskupi í Skálholti að láta umboðsmann sinn fara með skip Skálholtsstóls til verzlunar um ríki konungs og lönd.

Bisk. Skalh. XVII, 32, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. — — AM. Apogr. 2376 „accuratissimé o: stafrett, bandret, punctrett“ (AM.)

transkript af kong Hans breff ad biskup stephan megi med fríj reida sitt skip til Noregs og hafa þar kaupmannskap et cetera.

Wij hans met gudz nadh biscop j beren. ok erlend frack langmann j bergwin giorwm godum monnom viturlegt met thesso voro opno breffwe. at vier haffwm sied ok yfuer lesith vor nadug herra kong h̄anses breff met hans oskauddo junsegle suo latande ord effter ord sem hier effter stendur.

Wu hans met gudz nad Danmarckis Suerikis. Norigis vendes ok gotes konwng hertwg vt j Sleswik ok j hollsten Stormareñ ok Ditmersken hertug. greife j oldenborg ok Delminhorst. Giöre alle viturlegt ath vij af vor swnderlege gunst ok nade haffua vnt ok tillatet ok met thette vort opne breff vnne ok tillate at oss elskulege verduge ffaders her steffans biscops vt j skalboltt j island vmbodzm̄ann ma ffare hjt j wor Rike ok land met ffornefnde verduge ffaders skip ok voro ok brwka ther kaupmandzskap met. ok kaupa ther ffore j gen huess honwm beboff giorizt. fforbiudande alle ehuo the hellzt ero ellur wera kw̄nna ok serdeilis vora ffoweta ok vmbodzm̄enn forneffnde verduge faders vmbodzm̄ann hier æ mot at hindra edur hindra lata meýda kuelia deila omaka ellur vt j nauckurn mata at offorretta vnder wor konwnglega heffnd ok vreide. Giffuit vpp æ vort slot bahws. Sancte lucie virginis dagh arwm effter gudz burd m cd xc viij.

vnder vort secret.

Ok til sannenda hier vm heingium vij fyrrnefndur biscop hans. ok erlend frack lagmann j beren vor junsegle firir thetta trañskriftarbreff. skrifat j beren. vppæ ercke biscops gardinn. manvdagenn næsta effter festum scolastice virginis. anno domini m cdxc nono.

428.

24. Desember 1498.

á Stöpum.

GUNNAR Bjarnarson fær Þorbirni syni sínum 40 hundraða í Harastöðum, en það er öll jörðin, fyrir kostnað, sem Þor-

björn hefir haft fyrir honum og ómögum hans og til framfæris honum og þeim framvegis.

AM. Apogr. 428, „Ex vidisse facto 1580“, sem Árni kallar Harastadabréfið stóra.

um Harastade.¹⁾

Þath giorum vid Amundi gunnarsson og þorsteinn Eyvinzson godum mōnnum viturligt med þessu ockru opnu brefe. þa er lidit var fra hingatburdi vors herra Jesu Christi þusund cccc niutiger og atta ar. a Harastodum i vesturhopi a hvijtdrottinsdag²⁾ vorum vid i hia saum og heyrdum a ord og handaband Gunnars biarnarsonar. og þorbiarnar sonar hans. at svo fyrer skildu at fyrrnefndur gunnar gallt og luckti þorbjyrne syne sinum tvau hundrud og xx i jōrdunne Harastōdum. fyrer þau xiiije er hann hafde adur upp bored og utteked af þorbirni og fyrer þann kostnad se. 11 hann hefur haft fyrer hōnum og omogum hans uppa fimm dr. Svo og ey sȳdur fieck tijttnefndur gunnar þorbirni til fullrar eignar. og med handabande þau xviiije sem obitaulut voru i harastodum sier til framfærslu og sinum omogum. Og til sanninda hier um setium vid fyrrnefnder menn ockar innsigle fyrer þetta bref er giort var a Stōpum a vatnsnesi. manudagin næsta fyrer Columbamessu Anno Domini M^o cccc lxxxx octo.³⁾

429.

27. December 1498.

í Tungu.

GUÐMUNDR Andrésson gefr og geldr Þorbirni Jónssyni til æfinlegrar eignar jarðirnar Kaldbak og Kleifar í Kalladarnesskirkjusókn.

AM. Fasc. XXXIII, 22, frumrit á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

1) á spássiu með hendi Árna. 2) þ. e. 3. Júní. 3) Svo. Dagsetningin er einkennileg því að hana ber uppá aðfangadag jóla sjálfan, þó ekki sé miðað við jól.

Þat giorum vær Andres gudmundzson ok Pall jonsson. Gudmundr eyuindzson. pall arason godum monnum viturligt med þessu uoru optnu brefi þú er lidit var fra hingatburd uors herra jesu christi þusund. cccc. niutiger ok attá ár. a hallsteinsnesi j gufudals kirk(i)u sokn maudaginn næsta fyrir Matheus Messo um haustid¹⁾ vorum vær j hia sóum ok heyrðum á ord ok handúband þessara manna gudmundar bondú andressonar af einne alfu. enn þorbiarnar jonssonar af annarj. Sua fyrir skildu. at adur nefndur gudmundur andresson gaf ok gallt fyrnefndum þorbirne jonssyne jardernar kaldbak ok kleifar er liggia j kalladarness kirkiu sokn til æfnligrar eignar med aullum þeim gaugnum ok gædum. ækvm ok renningvm. huolum ok hafrekstrum. hlutum ok hlunniðdum ok aullu þui sem fyrr greindum jordum fyllger ok fyllgt hefer at forn v ok neyiu²⁾ ok aullu þui finnaz kann á jordu ok j jordu. Skilde optnefndur gudmundur andresson þessar fyr nefndar jarder vndañ sier ok sinum erfingium en under optnefndañ þorbiorð jonson [ok hans³⁾ erfingia. honum til æfnligrar eignar ok frialls forrædis fyrir sier ok aullum sinum laugligum epterkomendum. Samþykkti þenna giorning tittz nefzt²⁾ gudmundar andressonar andres gudmundzson hans fader ok are andresson. lofadi gudmundr andresson at styrkia ok stydia þorbiorð jonson til at hallda fyrr greindar jarder. Ok til sanniða hier um settum vær fyr nefnder menn uor jnsiglli fyrir þetta vitnesburðabref skrifad j tungu j steingrimsfirði. þridia dag jolá vpp á jons Messo dag samá are sem fyr seiger.

430.

29. December 1498.

á Núbl.

18. Maí 1506.

á Brandagill.

SNORRI Jónsson selr Árna Jónssyni jarðirnar Haug og

¹⁾ þ. e. 15. Sept. ²⁾ Svo. ³⁾ [tvískrifad í frbr.

Spena í Núpsdal fyrir Tannstaðabakka í Hrútafirði og sex hundruð í fullgildispeningum.

AM. Apogr. 392 eptir frumriti, sem 4 innsigli höfðu verið fyrir. „Þetta ad vera rietta copiu af gömlu kalfskinnsbrefe, nu innsiglausu, vottum vid underskrifader Arne Magnusson — Páll Hákonarson“.

Þat giorum uær þorsteinn prestur gudmunzson. jon gudmundzson. eirekur oddzson og olafur einarsson godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at þa lidit uar fra guds burd þusund flogur hundrut lxxxx og uij ær fimtadag jola um ueturinn a nupi hinum efra j nupsdal. uoro uær hia saum og heyrdum á ord og handaband þessara manna af einni alfu arna jonssonar med fullu samþycki þordisar arnadottur modur sinnar og syskina sinna gudmundar jonssonar. sunifu og herdisar. enn af annarri alfu snorra jonssonar at so fyrir skildu af fyr nefndum þorsteini presti er forsagnaruottur uar fyrir epterfaranda giorningi. at snorri selldi greindum arna jordina alla haug iij hundrudum og. xx. og alla jordina spena xij hundrut til fullrar eignar arna. modur hans og syskinum med ollum þeim gögnum og gædum sem greindum jordum fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og hann uard fremst eigandi at. liggia þessar jarder j nupsdal j nups kirkiu sokn. hier j mot gaf arni alla iordina tannstadabacka j hrutafirdi [fiugr. c.¹) og xx. i stadar kirkiu sokn greindum snorra til fullrar eignar med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og hann uard fremst eigandi at. og þar til uj²) hundrut j fullgilldizt³) peningum. „skyldi huor um sig fyrr greindra manna suara laga riptingum a þeirri iordu er selldi enn bader hallda til laga þeim er keyptu. Og til sanninda her um settu uær fyr nefnder menn nor innsigli fyrir þetta jardarkaupsbref skrifad a brandagili j hrutafirdi manudag-

¹) [„þessi 2. ord eru óskir enn: og xx. er skirt“ (AM). ²) „fyrre numerus er burt fuenn. kynni hafa vered ij. enn ecki uj. kynni og endilega hafa vered. xij. þó er það ecki vel so stort“ (AM.). ³) Svo.

inn næsta fyrir uppstigningardag. arum efter gudz burd þusund fimm hundrud og vj á.R.

431.

1498.

á Höskuldsstöðum.

VITNISBURÐABRÉF um kaupmála og meinbugalausan hjónabandsgerning milli Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia), Hólum 1592 og Reykjavík 1902, bls. 31—32, þar tekið eptir Afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 7) frá 1506. — AM. Apogr. 3961. Sbr. Nr. 362, 363 og 364.

Aullum góðum Mönnum. sem þetta Brief sia eða heyra senda Sugurdur Dadason. Jon Fusason. Sugurdur Juarson. Sveinn Þorfinnsson. Besse Arason. Jon Þorarensón. Brandur Þorlaksson. Hallgrímur Skulason. Þoruardur¹⁾ Þorsteinsson og Biörn²⁾ biörnsson. Kuedíu Gudz og sijna kunnugt giðrande med þessu voru opnu Briefi. ad vier vorum a Höskólldstöðum a Skagaströnd vñ veturenn i þann sama tíjd. er þar var framsagdur og vppreiknadur Kaupmale og Fiekaup það sem fram hafde fared a mille Jons Sigmundzsonar og Biargar Þorualldsdottur³⁾ er Sugurdur Juarzson hafde Forsagnar Vottur fyrer vered greindum Kaupmala og Fiekaupe. Enn sera Jon⁴⁾ Officialis heilagrar Hóla Kyrkiu Giptingarmadur greindrar Konu Biargar. epter því Skilorde. sem þetta þeirra Kaupmalabrief vtuijsar. er hier er med fest. þessu voru briefe. Var þa og opinberliga adspurt og epterleítad af greindum sera Jone Officialis Heilagrar Hóla Kyrkiu. huort onguer være þeir þar innan Stofu eða Stadar. sem Meinbuge visse i mille greindra Manna. Jons og Biargar. Frændseme edur Mægder. suo ad þau mætte ei med Lógum eigast. Enn aller þeir Menn sem þar voru saman komner. sógdu Nei fyrer. ad þeir visse nökra Meinbuge greindra manna [i mille⁵⁾. Voru þa vñlidnar og vte

¹⁾ Þorvalldur 3961. ²⁾ Biarne 3961. ³⁾ Þorvardzdottur(!) 3961.

⁴⁾ Þorvalldzson b.v. 3961. ⁵⁾ [á millum suo þeir vissu 3961.

lysingar í heilagre Kyrkiu tíjtt taldra Manna a millum Jons og Biargar. eptir þui sem Kristeñ Riettur vtuijsar. og hann giðrer Rad fyrer. og fundust eingen Mein sagdra Manna á mille. Og þar epter med Jayrde Biargar og samþycke Giptingarmanns hennar. sera Jons. þa feste Jon Sigmundson tíjtt talda Konu Biðrgu Þorualldsdottur [sier til lögligrar Eiginkonu¹⁾ epter ðllum þeim Orduñ og Adkuædum sem Kristenriettur vtuijsar. og lögligre Festing til heyrer. ad²⁾ oss ðllum fyrskrifudum Mõnnum nærverundum og asiaundum. og ad Festingar Vottum tilteknum. sem voru³⁾ vier fyrr greinder menn [Setium vier vor⁴⁾ Jnsigle fyrer þetta Festingarbrief. er giðrt var i fyrrgreindum stad. þa lided var fra Hingadburd vors Herra Jhesu Christi ☉. CD XC viij.

432. 28. Janúar 1499. á Skarði í Langadal.

BRÉF, að Hallvarðr prestur Bjarnarson hefði gert Einar Magnússon kvittan um tilkall til Villinganess, og að Sturla Magnússon lúki Salbjörgu Gunnarsdóttur nefnda jörð.

Bisk. Hol. Fasc. III, 5, frumrit á skinni. Iunsiglið er dottið frá.

Kuittan vñ halftt villinganes 1499.⁵⁾

Þat giore eg stulle magnusson godum monnum viturlegt med þessu minu opnu brefi. at eg heyrda salbiörgu gunarsdottur. eyolf andresson ok grim þosteinsson lysa þui fyrir mier at halluardur prestur biarnarson hefði giort med fullu handabande einar Magnusson aullung(i)s kuittan ok ákærulausañ um þa akæru ok tilkall sem fyr nefndur halluardur þottizt mega kalla til jardarenar uillingarnes.⁶⁾ suo medkennunz eg adan nefndr stulle at eg hefe lukt salbiörgu gunnarsdottur fyrrgreinda jord. halft uillinganes.⁶⁾ sagditz salbiorg þessa jord uilia hafa i sina peninga af

¹⁾ [sl. 3961; ²⁾ af(!) 3961; ³⁾ sl.(!) 3961; ⁴⁾ [settum(!) 3961. ⁵⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ⁶⁾ Svo.

bui at hun sagdizt uita fyrir full sannende at sira halluardur hefde þat kuit gefit. suo ber eg tit nef(n)dr stulle handaband at þratt nefndum halluarde preste ad hann hafe kuittañ gefit einar magnusson. Ok til sannenda hier um setta eg mitt insigle fyrir þetta uittnisburdarbref skrifat a skarde i langadal manudagin næsta fyrir purificacio sancte marie þa lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu christi þusund. cccc. nietiger ok niu ár.

433.

1. Marts 1499.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti gefr Sturlu Þórdarson frjálsan og lidugan að gera hjúskaparband við Guðlaugu Finnboga-dóttur.

AM. Fasc. XXXIV, 14, frumritið á skinni, og er innsiglið dottið frá.

vm Hionaband Stulla Þordarsonar (og)
Guðlaugar finnbogad(ottur).¹⁾

Vær stephan med guds nad biskup j skalhollte giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at stulle þordarson kom fyrir oss og sagdizt uilldu fa guðlaugar finnbogadottur sier til laugligrar eiginkonu suo framt sem þat meinvdv ecki guds laug. enn fyrir saker þess at þar hafde nauckur kuittur upp komit at greindur stulle þordarson hefde leigit skyllda konv fyr nefndum finnboga jons-sýne laugmanni faudr adurnefndrar guðlaugar þa synde opt nefndr stulle oss Æitt skial og forsuar vnder godra manna jnsiglvn lærðra og leikra þat sem oss virdizt fulla næiu og magt giora at hrinda þeirri hindran sem uerda mætti ef þat hefde verit satt sem rætt uar þar vm og at suo profudu og fyrir oss komnu þa gefvm uær þrattnefndan stullá fri og frialsan lausan og lidugan j allan mata at

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Með gamalli hendi stendur og á bréfinu: „þesse bref liggia fyrir dalla iordvm“.

giora sitt hivskaparband med greinda gudlaugu finnþoga-dottur. Ok¹⁾ til sanninda hier um settum uær nort jnsigle fyrir þetta bref skrifad j skalholhti jn festo sancti donati episcopi martiris anno domini [M^o cdcxix.²⁾]

434.

26. Marts 1499.

á Svalbarði.

VITNISBURÐR um máldaga, eignir og ítök Svalbarðskirkju á Svalbarðsströnd.

AM. Apogr. 203, afskript staðfest 8. Aug. 1708 í Skálholti af Magnúsi Markússyni, Snorra Jónssyni og Þórði Þórðarsyni, eptir afskript gerðri eptir „sinum original“ og staðfestri 6. Maí 1703 á Svalbarði á Svalbarðsströnd af Guðmundi Guðmundssyni, Árna Ólafssyni og Þorsteini Eiríkssyni. Þetta bréf er því líkt sem það væri falsbréf, og hefir einga stóð í eldri máldögum, sem nú þekkjast.

Það giörum vier Are Sigurdsson og Einar Einarsson godum mönnum kunnugt med þessu ockar opnu brefe. ad vid höfum sied og yferlesid gamla Máldaga Svalbardskirkju j Eyafirde. epter oskum Magnusar bonda Thorkelssonar. so láttande. ad adurnefnd kirkia á siöttung j vidreka fyrer hvörre eirne jördu á Svalbardsströnd utan under Hrandí og jnn under tvilæku fyrer innañ Veigastade. enn áttung j hval ef hvalur er ej skiemre enn tvitugur. Svo og fieck Socke prestur það reka jtak til Svalbardskirkju fyrer legstad under sig og [sina konu³⁾] Þornýu. Brikur þær fyrer utañ land sem liggia fyrer hiedañ Kieflawik med öllum Reka hvals og vida. og fiordung þadañ ad klett þeim sem stendur framañ á Kialkanese. so og stod j sama máldaga ad hvör buande j takmarke kringum Svalbard. áttu epter gömlum giörninge med skylldu ad lia Svalbardsbonda mann til skipsárodra á vor á hañs skip. enn þeir aptur áttu med frelse skiled eirn dag á sumar fiörugögn öll á Svalbarde hvörn þeir villdu. Og til sanns merkis hier um

¹⁾ Svo hér; annars: og. ²⁾ [svo; misskr. fyrir: M^o cd xc ix. ³⁾ [Svo(!)

brickium¹⁾ vid ockar jnsiglum hier under á Svalbarde næsta dag epter Mariumessu á föstu M cccc ix tiger og viiii dr.

435.

1. Apríl 1499.

á Helgafelli.

BJÖRN Þorleifsson selr Haldóri ábóta og klaustrinu á Helgafelli jörðina Máfahlíð milli Ennis og Höfða fyrir Látr í Adalvík og nokkurt lausafé, sem bréfið greinir.

Eptir skjalabók i Landsskjalasafni 94. 4to, bl. 133b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðarsonar c. 1600. — Ágrip bréfsins er í AM. 252. 4to bls. 47 (ártal 1599); AM. 430. 4to (ártal 1499); AM. Apogr. 1595; Landsbókasafn 108. 4to bls. 35 (ártal 1499, al. 1509).

Brieff w̄m Máfahljyd.

Þad giorum vier Einar Þorolfsson. Jon Þordarson. Magnus Halldorsson og Arnor Jngimundarson godum monnum kunnugt med þessu voro opnu briefe ad á annan dag paska a Helgafelle j Helgafellzsueit þa lijdit var fra hingadburd vorz herra 1499 vorum vier j hia saum og heyrðum á ord og handaband þessara manna Halldorz abota a Helgafelli og Biarna(r) Þorleiffssonar ad so fyrir skildu ad Biorn Þorleiffsson selldi adurskrifudum abota Halldore og klaustrinu a Helgafelle Jordina alla Maffahljyd er liggur j millum hofda og enniss j froður kirkiusokn med ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og hann vard fremst eigandi ad epter fodur sinn Þorleif Bjornsson. Hier j mot gaf firskrifadur abote jordina latur j Adalvík er liggur j Stadar kirkiu sochn med ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgtt hefur at fornu og nyiu og klaustrid vard fremst eigandi (ad) og þau kugillde sem þar stodu med fyrir xxx^c og þar til hafdi abotinn bitalat

¹⁾ Þetta orð er nær órækt merki upp á fals. Um 1500 voru menn ekki farnir að „þrykkja“ innsiglum á eða undir bréf, heldr „heingdu“ menn þau eða „settu“ „fyrir“ eða „undir“ bréfin. Flest falsbréf flaska einmitt á þessu eða svipuðu.

fvir hanz brief ij vætter fiska og xx. gamallt naut fyrir
 ij^e og þar til skilldi abotinn gefa lest fiska fyrir x^e og
 hann luckti honum þar til þa vppa iiij menn oll thýgie fyrir
 xj^e. lofode huor þeirra at suara lagariftingum a þeirre
 jordu er selldi enn huor hallda thil laga þeirre er keyptti.
 og til sanninda hier v̄m et cetera.

436.

[1499].

BJÖRN Þorleifsson kvittar Haldór ábóta á Helgafelli um
 andvirði Máfahlíðar.

Eptir skjalabók í Landsskjalasafni 94. 4to, með hendi Jóns lög-
 manns Sigurðssonar c. 1600.

Kuittan fyrir maahljdar anduirde.

Þad giore eg Biorn Þorleifsson godum monnum kunn-
 ugt með þessu minu opnu briefe ad ee medkiennist ad
 Abotinn Halldor a Helgafelli hefur luckt mier fulla og alla
 peninga sem mier vel anægier og i kaupi ockar var skilid
 fyrir jordina alla Maahljyd. Þui gief eg greindan Abota
 Halldor og klaustrid a Helgafelle olldungiss kuittan og a-
 kiærulansañ v̄m greintt jardarverd fyrir mier og ollum
 mijnum orfum og epterkomendum.

Og til sannz.

437.

10. Apríl 1499.

í Skálholti.

ÖGMUNDR prestr Pálsson lýsir því, að hann hafi afleyst Jón
 Einarsson af því litla handatiltæki, sem hann veitti Þórkatli
 Gunnarssyni í kirkjugarðinum í Skálholti. (Sbr. Nr. 507).

Bisk. Skalh. XVII, 33 frumrit á s'inni með eiginhendi Ögmundar
 biskups. — AM. Apogr. 2377 eptir Skálholtsfrumritinu „accuratissimè“.

Kvittvarðbref jóns Einarssonar.

Það giori eg¹⁾ augmundur prestur þalson godvm monnum kunnigt með þessv minv opnv brefi aht ek¹⁾ hefi afleyst jón einarsson af þui litla hándatiltæki sem hann ueitti þorkalli¹⁾ gunarssýne j kirkiugardenvm j skalholli sem greindur jón einarsson villde sig eigi osekað dæma firir gudi og monnum nær sem til efnis kæme þui þaud hann sig audmivkliga til lausnar ok sættar vid heilaga kirkiu eigi firir þa sok ath hann hefði nokra mysþyrming honum veitt j sinu tiltæk(i). helldur firir vareygðar skulld. Suo ok meðkændizt greindur þorkell firir mier ath hann hefði haft alla skulld vid greindað jón ok beiddi mig sia suo til ath þeir mætti vider eins verða vm þau ord sem huor hafði vid annað talatt. Ok til sanninda hier vm setta mitt jnsigle firir þetta vitnisburðarbref skrifat j skalholli feria quarta in secunda ebdomade pasce anno domini M^o cd xcix.

438.

26. Apríl 1499.

á Víðimýri.

VITNISBURÐAR um úrskurð Finnþoga lögmans um arf (Einars Ólafssonar) dóttursonar Solveigar Björnsdóttur.

AM. Fasc. XXXIV, 12, frumritið á skinni. Annað innsiglið er dottið frá. — Kriegerssavn 2. 4to, bls. 58—59, með hendi Styrð Þorvaldssonar c. 1700.

Vitnisburðarbref hver gots Fimþogi hafi úrskurðað dottursýni Solveigar.²⁾

Þat giorum vid ketill þorsteinsson og þorolfur ogmundzson godum monum uiturligt með þessu ockru oppnu brefi ath uid heyrðum fimþoga lögman lya þui fyrir ockur og fleirum monnum odrum at hann hefði aungua peninga adra úrskurðat dottursýne solveigar biörnsdóttur uttan þa eina sem hann³⁾ atti og heni hafði matt til erfða falla til með

¹⁾ Svo. ²⁾ Kr. 2. ³⁾ Svo Kr. 2; má optir frbr. bæði lesa hann og hun.

Reitv¹⁾ Og til saninda hier um settum uid fyr greinder men oekur jncigli fyrir þetta uitnesburdabref er giort var æ uidumyri föstudagin næstan fyrir ii postula messo um vorid arum epter gudz burd 00 iiij c ix tiger og ix æR.

439.

1. Maí 1499.

á Skinnastöðum.

ÞÓRÐR Brynjólfsson selr, vegna Solveigar Jónsdóttur konu sinnar, Magnúsi Jónssyni til fullrar eignar jörðina Garð í Þistilsfirði með reka fyrir tíu hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXXIV, 6, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir bréfinu. — Apogr. 3377.

Brief um gard j þistilfirde.²⁾

Þat giorum vid asgrimr hallzson og jon gynnarrsson godvm monnum kvnngit med (þessv) oekru brefi at æ skinnastodvm j oxarfirdi vorum vid hia savm og heyrðum a at þorðr bryniolfsson selldi med handabandi a vegna solveigar jonsdottur kono sinnar magnvsi jonssyni til fvllrar eignar og frials forrædis jordina gard j þistilsfirði er liggr j svalbardz kirkiu sokn med ollvm þeim gognum og giæðvm sem þessari greindri jordv fylger og fylgt hefði at fornv og nyiv og hann og hans kvinna solveig hofdv fremzt eigandi at ordit. at til skildvm rekaparti fyrir avstan svalbardza er gardzreki er kalladr. hier j mot gaf greindr magnvs nefndvm þordi. x. hvndrvd j fridvm peningum og ofridum. og sagdi og greindi j hverivm stad hann skýllði hvert hvndrath taka. en þorðr tok sva hvern skvlldarstad sem hann a greindi. þar med sokn og akiærv vpp a hvern sem ei villdi giallda vpp þadan. gaf og giordi opt nefndr þorðr þa j sama handabandi þar magnvs jonson kvittan og akiæru-lavsan vm þetta greint jardar verd. en sagdi og³⁾ lýsti solveigv jonsdottr sina eiginkvinnv hafa samþýckt og leyfi til⁴⁾ giefid at þessi jardarsala skilldi halldazt obrigidiliga fyrir

¹⁾ Svo, frbr.; riettu Kr. 2. ²⁾ Utan á bréfinu frá 17. öld. ³⁾ j, frbr. ⁴⁾ tvískr, í frbr.

sier og sinum erfingivm. sagdi hõskolldr bondi Rvnolfsson þat satt vera og bavd sina borgan vppa. skýlldi þodr optnefndr suara lagaríptingum a greindri jordv gardi. en magnvs til laga hallda. Og til sanninda hier vm settvm vid fyrr nefnder menn ockr juncigli fyrir þetta bref giort á skinnastodum j oxarfirdi a tveggia postula Messo vm vørid. ari epter gvds burd þvshvndrad. fiogr hvndrvd nívtinger og nív ár.

440. 20. Maí 1499. á Reykhólum.
30. December 1500. í Saurbæ á Rauðasandi.

BJÖRN Þorleifsson selr Helga Gíslasyni jörðina Deildará á Skálmarnesi fyrir xiiij aura silfrfesti, en það, sem jörðin er meira verð, gaf Björn og galt Helga í sín þjónustulaun.

AM. Fasc. XXXIV, 13, frumritið á skinni. Af 5 innsiglium eru nú þrjú fyrir bréfinu, og er þó eitt af þeim brákað.

Þat giorum uær pall arunsson. Eindride suartzson. Ormur magnusson. Helgi snartarson godum monnum kunnigt med þessu uóru opnu Brefi ad sub anno gracie M^o quadringentissimo nonagessimo nono manudaginn næsta epter huitasunnu æ reykiaholum á reykianesi vorum uær j hia saum ok heyrdum á ord ok handaband þessara manna Biarnar bonda þorleifssonar af einne halfu. en af annari halfu helga gislasonar at suo fyrir skildu at fyr nefndur biorn selldi adurnefndum helga jordena alla deilldará er liggur á skalmarnesi j mula kirkiu sokn huer er uæri fiorum hundrudum ok .xx. at dyrleika med jayrdi ok samþycki jngibiargar paldottur eiginkuinna sinnar med þllum þeim gognum ok gædum sem greindri allri jordu fylgdi ok fylgt hefði at fornu ok nygiu epter þui fremsta sem hann hefði eigandi at uordit undan sier og sinum erfingium enn under opt nefndañ helga gislason ok hans laugliga erfingia. Hier j moti feck þrattnefndur helgi optnefndum birne bonda þor-

leifssyni silfurfesti með hleckium er uo uel þrettan aura er eyiulfur bondi gislason broder hans hafdi gefit honum huer er selldizt ok keyptizt dandi manna j millum fyrir fimtan hundrut. enn þat sem adr nefnd jord deilldará uar dyrri enn festurin uar verd til þa lysti þratt nefndur biorn fyrir oss. at han gæfi þat ok gilldi tittnefndum helga j sin þionustulaun. meðr kenndizt titt skrifadur Biorn bondi þorleifsson þegar samstyndiss j sama handabandi at hann hefði fulla ok alla peninga upp borit sem honum vel anægdi af þrattnefndum helga fyrir adr skrifada jord. samþycktu þennan giorning með j sama handabandi þall bondi jonsson og margret eyiulfsdotter hans eiginkuinna fader og moder hustru jngebiargar þalsdottur staudugan ok obrigdeligan j allan handa mata. atti þratt nefndur biorn bondi þorleifsson at suara lagariftingum æ opt skrifadri jordu enn titt nefndur helgi gislason halda til laga. af skildu sier adr nefnd eiginhion þall ok margret j sama handabandi fyrir sig ok sina dottur hustru jngebiorgu at eiga nockura tiltolu til opt nefndrar jardar deilldará upþ þadan. Enn titt nefndur helgi gislason mega fullilega ok frialsliga at sier taka titt nefnda jord deilldara at næstum fardogum ok æfinliga eignazt. Ok til meiri stadfestu hier um og sanninda þa setti titt nefndur Biorn bondi þorleifsson sitt inncigli með vorum adr nefndra manna inciglum fyrir þetta jardarkaups bref er skrifat uar j saurbæ á raudasandi setta dags kueldjola þa er lidit uar fra hingatburde vors herra jhesu (christi) þusund ok fimm hundrut ára.

441.

30. Maí 1499.

á Völlum.

JÓN Jónsson lykr heilagri Hólakirkju jörðina alla á Bæ (Ábæ), er liggir í Dölum í Skagafirði, og þrjú hundruð í friðvirðum peningum, og þar með skal Jón og Ragna Finnbogadóttir kvitt af holdlegum girndum líkamlegrar sambúðar með barngetnaði; en jörðin standi til lausnar um tvö ár fyrir tólf hundruð.

AM. Fasc. XXXIV, 4, frumrit á skinni. Af 5 innsiglium er nú 1 fyrir bréfinu. — Apogr. 3376.

Vm Abæ j dolum.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda jon prestur peturson hola biskupsdæmis. hoskolldur rvn-olfson. þorsteinn hakonarson og jon sigmundzson leikmenn sama biskupsdæmis kuediu guds og sina kunnigt giorandi med þessu uoru oppnu brefi at þa er lidit war fra hingatburd uors hera jhesu christi iij hundrut ix tiger og niu ar æ dyradag um uorit æ uollum j suarfadardal uorum ver j (hia) saum og heyrdvm æ ord og handaband gudmundar prest(s) jonssonar officiali(s) heilagrar hola kirkiu j þan sama tima og jons jonssonar af anare alfu at suo fyrir skildu at greindr jon gallt og lugti heilagri holakirkiu og nefndum sira gudmundi jordina alla æ bæ er ligur j dolum j skagafirdi alkirkiu jord til fullrar eignar og frials for(r)ædis med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nýu og greindur jon ward fremz eigandi at undan sier og sinum erfingium og þar til iij hundrut j friduirðingum²⁾ peningum fyrir uttan kapla. skylldi fyrskrifadur jon suara lagaþingum æ fyr greindri jordu en sira gudmundur hallda til laga. hier æ (moti) handsaladi og kuittan giordi greindr sira gudmundr officialis hola kirkiu sagdan jon jonsson og Rognu finbogadottur frials lidug olldungis kuitt og ækærulaus uppæ heilagrar kirkiu vegna um þa likamliga samuist sem þau hafa brotlig ordit j holligum girn(d)um likamligrar sambudar med barngettnadar³⁾. j suo mata at þau þesser menn hafua jatat sig under skripter sem kirkiunar log tilseig(i)a fyrir anluga frændsemi þeirra æ millum. Skal greindr jon fyrr sagda jord leysa til sin fyrir xij hundrutt j suo logdum friduirðum peningum sem fyrr greiner og hafa leyst jnan ii ara ella jord standi sem skilin er. og til meire audsyningar og sanz uitnisburdar hier um þa setta eg fyrnefndr gudmundur prestur mitt jncigli med þessara greindra

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

manna jnciglum fyrir þetta kuittunar kaups og medkening-
arþref er giort uar j sama stad dag tima og ari sem fyr
greiner.

442.

31. Maí 1499.

á Staðarfelli.

GUÐFINNA Jónsdóttir gefr Sturlu Þórðarsyni syni sínum
áttatigi hundraða, og kvittar hann af peningameðferð, en
bæði saman ánafna þau Valgerði Þórðardóttur tuttugu
hundruð.

AM. Fasc. XXXIV, 15, frumritið á skinni, og eru bæði innsiglin
dottin frá. — Apogr. 859.

Þat giorum uid baud(u)ar jónsson og jngemundur þord-
arson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi
at þa er lidid uar fra hingadburde uors herra jhesu christi
þusund cccc niutiger ara og niu under stadarfelle a medal-
fellzstrond um uorit á faustudaginn næsta epter festum
corporis christi uorum uid j hia saum og heyrðum á ord
og handaband þessara manna gudfinnu jonsdottur og stulla
þordarsonar sonar hennar af annare alfu at suo fyrir skildv
at hun gaf honum áttatiger hundrada til¹⁾ fullrar eignar.
uar þar j skiliñ og tileiknuð²⁾ jordiñ kirkiuboll er liggr j
eyrar kirkiu sokn j skutulsfirde fyrir þriatiger hundrada og
þar til fimtiger hvndrada j fridum peningum og ofridum.
suo og j sama giorninge og handabande gaf hun hann kuitt-
añ og akiærulavsañ fyrir sier og aullum sinum avdrum erf-
ingium og eptirkomendum um allañ þann reikningxskap og
medferd a peningum er honum bar henne at suara medan
hann hafði med hennar peninga farit til þess er þa var
komið j svo dan mata at hann skyllde giallda systur sinne
ualgerði .x. c og þar til gallt hun henne aunnur .x. c. og
fieck honum j hendr til umbods þar til systur hans ualgerdr
þordardotter uillde ut heimta af honum þessi fyrskrifud
.xx. c. lysti hun þui þa þar suo uid heyrðum at hun hefde

¹⁾ tvískr. í frbr. ²⁾ Svo.

þessu peninga epter sem suarade¹⁾ uegna dættra sinna ualgerdar ok gvdbiargar moti þeim peningum sem hun gaf þa fyr nefndum stvrla þordarsyni. uissu uid og þat uel at tiundargjord hennar uar atian hundrud frid og sextan hundrada jord at auki epter a sama haust. og til sanninda hier vm²⁾ settum uid fyr nefnder menn ockr jnsigli fyrir þetta uitnisburdarbref skrifat j sama stad og are deige sidar enn fyr seiger.

443.

1. Júní 1499.

á Hólum.

KVITTUNARBREÐ til handa Jóni Sigmundssyni um biskupstíundir.

AM. Fasc. XXXIV, 7, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3378.

Kuittantia gefen Jone Sigmundssyne.³⁾

Þat giori eg gudmundr prestur jonsson officialis heilagrar holakirkju at ec medkenunz at ek hefi giort og gefit jon sigmundzson alþingis kuitan og ækiærulauan um allar þær biskupstíunder hann hefer att at giallda mier upp æ heilagrar holakirkju uegna fyr nordan oxnadalsheidi af jordum og lausafe nu um næstu vij ar um lidin æ mille þorualldzdalzar og heliardalzheidar og fullt nægilsi upp borit sem mier likar og moguligt er. Og⁴⁾ til saninda hier (vm) setta ek officialis jnsigli fyrir þetta kuittunarbref er giort war æ holum j hialltadal laugardagiñ næsta efter dyradag um uorit arum efter guds burd 7 iij c ix tiger og ix ar.

¹⁾ Svo. ²⁾ tvískr. ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ⁴⁾ tvískr.

444.

27. Júní 1499.

í Görðum.

VITNISBURÐR um lýsing til hjónalags og um festing Bárðar Jónssonar og Sigríðar Jónsdóttur.

AM. Fasc. XXXIV, 11, frumrit á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu. — Apogr. 3380.

Medkienning Jóns¹⁾ prests um hionabandslysingar
bardar Jónssonar.²⁾

Þat giore ek bauðuar prestur jónsson godum monnum kunnigt með þessu minnu brefi at ek medkennunzt at ek hefi lýst j heilagri kirkiu þria drottinsdaga kaupum bardar jónssonar ok sigridar jónsdottur ok þar eptir festi fyr nefndr bardr jónsson adur nefnda sigridi jónsdottur epter þui sem heilagrar klrkiu log utvisa. Ok til sanninda hier um setta ek mitt jncigli fyrir þetta bref skrifat j gordum á alftanesi fimtudag næsta eptir jóns Messu baptiste. arum eptir³⁾ guds burd þusund flogur hundrvd niutigir ok niu ár.

445.

1. Júlí 1499.

á Oxarárþingi.

DÓMR tólf manna útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni um stefnu þá, er Brúmmann Thomasson í umboði Jóns bónda Björnssonar, vegna Kristínar Sumarliðadóttur, konu Jóns, stefndi Ara Andréssyni um hald á þeim peningum, sem Guðmundr Arason, föðurfaðir Ara, tók fyrir Þorgerði Ólafsdóttur.

AM. Fasc. XXXIV, 3, frumritið á skinni. Af 12 innsiglium eru nú 2 dottin frá. Sum hinna eru brákuð.

Þeim godum monnum sem þetta Bref síðá edr heyra senda añor finsson. jón olafson. oddr sygurdzson. sygurdr juarson. tumas jónson. eyuindr gudmundzson. Bardr jónson. jngimundr finson. bardr olafson. þorleifur orñolfsson. syg-

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ³⁾ Tvískrifað.

urdr dadson¹⁾ og jon sigmundzson quediu guds og sina kunigt giorandi at þa er lidit war frá hingatburd uors herra jhesu christi þusund iij c^d ix tiger og ix ára¹⁾ manudagin næstan epter petursmesso og pals um sumarid a almenniligu auxaræþingi uoru uier j dom nefnder af ærligum dandimanni finboga jonsyni logmanni fyrir nordan og uestan a jslandi a sia yfer at lita og fullkomid doms atkuædi á at legia epter logum og uori samuitzku huert afl eda fulla magt ath hafa skyldi su stefna sem þar war birt bockud og fram borin fyrir oss. þar med eigi sidr synd suarin og sonn giorr med íi manna uitne ath áre andresson uar stefndr j sagdan stad og dag af brummanni tumassyni j logligu umbodi jons bonda biornsonar fyrir þa ækiæru er greindr jon biornson kiærði til ara andressonar a uegna hustru kristinar sumarlidadottur kuinu sinar at fyrrnefndr æri helldi at eign eda umbodi uegna solueigar gudmundardottur þa peninga sem gudmundr arason fodr fader ara tok fyrir þorgerdi olafsdottur og hun hafdi all dri aftur feingit en greindr jon biornson helldr sagdri kristiñu nu til eignar fallid hafa enn sier til socknar eignar og epter at kiæra epter þui sem bref og biuising godra manna þar um giorr uottar og nu sacker þess þat uar synt suarid af skiluisum uottum at greindr brummadur hafdi umbod tekit af jone biornsyne at stefna sogdum ara sem adr seiger og þui dæmdum wer umbodit logligt og suo stefnuna med ollum sinum greinum ordum atkuædum og aarticulis²⁾ jñne halldanda og ára rettliga fyrir kalladan. Enn saker þess at wer greinder domsmenn saum ei ne heyrðum þar neina biuising ara þar uppá at hann ætti neinar heimillder eda lagasuar at greida fyrir sogdu gozi epter gudmund arason og ei uissum uer hueriar heimilldar attek(t)er han hefer haft vppa þetta greint goz og peninga sem fyrr seiger. Og þui hofum wer dæmt med fullu doms atkuædi þessa bada fyrr skrifada menn jon bonda og ara og allan þenna þeirra askilnad og fiarskacka med ollum þeirra

¹⁾ tvískr. í frb. ²⁾ articulus, frbr.

skilrikium j þann stad og dag huern sem logmanen finbogi uill setia á mille þeirra og under þann dom sem logmanen þa þar ýfer nefner þessare sogdv ækiæru jons til adnrefnz arú og hann skyldugan og þa bada at koma j settan stad og dag sem logman tiluisar. hier med dæmdum wer med fullu doms athkuædi jon bonda med frialsu mega hafa og halda fyrir uttan [a]llt omack og hindran ára og allra þeirra honum jafnfram standa alla þa peninga sem sagdur jon biornson helldur under sinne uend og uardueizlu vtt af gudmundar gozi og peningum til þess at logmadur giorer hier lagaueg upp æ þeirra æ millum adr taldra manna fyrir næsta oxararþing nu epterkomanda. Suo og uirtiz oss son og loglig farheimta jons bonda upp æ sagt goz og peninga gudmundar ærasonar at Rettum adila og umbodsmanni huer hann kann fyrir at finazt med Rettu. Og til meiri stadfestw og audsyningar hier um þa settum wer fyrr greinder domsmenn wor jncigli fyrir þetta domsbref giort og skrifat j sama stad og ar deigi sidar enn fyr greiner¹⁾.

446.

1. Júlí 1499. á Öxarárþingi.

DÓMR tólf manna útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni milli þeirra Björns Guðnasonar og Björns Þorleifssonar um peninga og arf eptir Þorleif og Einar Björnssonu.

AM. Fasc. XXXIV, 1, frumrit á skinni. Öll innsigli eru dottin frá, en 13 innsiglaþveingir eru fyrir bréfinu.

Domr vīm peninga þolleifs heitens. biornsonar
j millvm þeirra nafna 1499²⁾.

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda Einar odzson. sigvrdvr dadason. arnor finnzson. fysi þordarson. magnus þorkelson. jngimundur finnzson. jon olaf-

¹⁾ D. e. 2. Júlí. ²⁾ Utan á bréfinu með sömu hendi og dómrinn sjálf.

son. Þolleifur avnólfson. jon magnússon. Þarðr jonson. hall-
 Þor sigvrðzson og stefan keelson. kveðiv gvdz og sína
 kvnngt giorandi að þá er lidit var frá gvdz þvrd Mcccc
 nívtiger og nív ar. æ manvðagin næsta eptur petr(s)messv
 og þals. æ almenniligv avgzararþingi worvm. vær j dom
 nefnder af ærligvm manni finboga jonsyni lavgmanni nord-
 an og vestan a jislandi að skoda og dæma j millvm Þiarn-
 ar gvdinasonar og Þiarnar Þolleifssonar wm þær saker og
 ækærv sem huor þeirra kærði til annars. og huor hafði
 þá andrum þangat fyrir stefnt. hvað fýst var vīm þá pen-
 inga sem fallner worv eptur Þolleif Þiornsson og einar
 Þiornsson og Þaðir Þottutz Ríett tiltal hafa sagðra peninga
 með avðrum þeim fleirum savkvvm sem þeirra var j millvm
 og j stefnvvm stovv. Reiknadi Þiorn Þolleifsson sier til
 Ríetta erfða fallna vera og sínum sykkenvm alla þá pen-
 inga Þolleifur heiten Þiornson atte þá hann and(ad)itz eptur
 þui leyfesbrefi sem hann Þottetz þar fyrir hafa. Enn Þiorn
 gvdinason hieilt alla þá peninga. sem Þolleifur Þiornsson og
 einar Þiornson haufðu ætt. sier fallna vera svma til eignar
 enn svma til vmbods. og þeim sem honum stæði jafnfrām
 eptur þeim brefum og Þivising sem hann hafði þar til. j
 fýstv kom þar frām fyrir oss transkriptarþref j norænv
 vnder goðra manna jnsiglvvm. hvert er skrifad var vthaf
 þui leyfesbrefi sem Þolleifur Þiornsson hafði feingid af
 Romverskv valldi. hvert svo var latanda að adr greindur
 maður Þolleifr Þiornsson og jngvellður helgadóttur skyllv
 mega binda sinn hiuskap lavgliga fyrir þav fiormennings
 mein sem æ være með þeim j svodan mata að þau skyllði
 taka lausn og skript af kirkivnnar valldi fyrir þat þav
 havfv advr likamliga saman Þvit og Ríetta dispenseran
 af heilagrar skalholz kirkiv formanni og þá skyllv þav
 með Ríettv þar eptur mega binda sinn hiuskap sín j milli
 eptur laugum og þav Þavrn sem þav ætte sín j millvm þar
 eptur skyllde skilgeten vera. j annare grein kom þar fram
 fyrir oss wors navgá herra kong kristierns Þref hvert svo
 var latanda að hans nað til gaf og skipaði af sínv kong-
 ligv valldi að sagðer menn Þolleifur og jnguellðr skyllv

med Ríettv mega binda sinn hivskap epter þui sem þat romverska brefid uthvisar. jtem j þridiv grein kom þar fram vors nadvga herra kong hans bref med gvds nad hvert svo hlíodanda war ad hann stadfeste sins forfavdvs bref epter þui sem þat Romverska brefit hlyddi wm sagt hionaband. Nv saker þess adh þat synditz ecki adh þetta hionaband sagdra manna j milli þolleifs og jngvelldar hefde giort vered sem leyft og skipad war med þat fysta j þvi leyfesbrefinv og bædi kongs brefin med hlyddu. þess annars ad vær. nissvm adh þolleifur og jnguelldur attv eingi bavrn sin i millum sidan hann feste hana. þess hins þridia adh wor lavg badi¹⁾ lavgbok og kristen Ríettv banna avllvm mavnnvm sinn hivskap saman adh binda med navckrvm meinvm eda sifskap. þui fyrir þessar greiner leitz oss optgreint hionaband þolleifs og jngvelldar eigi lavgligt vera adh þat war hvorke giort epter lavgvvm nie epter þui sem lofad war. þui kvnnvm uær ecki adh dæma birne þolleifs-syni þenna arf og peninga. Enn saker þess adh uær þeink(i)um. adh þessar greiner mvndu ecki suo fullkomliga hafa komid fyrir mins hera kongsins nader og hans nad mvndi suo flutt hafa verit adh þesser þrattskrifader menn þolleifur og jnguelldur mvndi sinn hivskap bvndit hafa og bavrn getid til þessa arfs. sem þat romuerska brefit hlyddi. og j sanna trv og j Ríetta hlydni sem oss ber alltid hans verdvga nad ad veita og fyrir þann skulld adh vær treýstum svo miced gott til hans verduga nadar. og svo audmiukliga bidivm adh hans nader mvni hallda oss med lavg og Ríett. og mvni avngvar skipaner giora upp a sitt land þegna og fatakan almvgga framar enn laug standa til. ef Ríetteliga er vnder hans verdvga nad flvtt. þui dæmdvm vær þetta sama bref og þetta mal aptur til mins hera kongsins nada og þenna sama domen med Rettri traktteran. og hirdstioran og lavgmanen skylldvga fram adh skrifa þar med Ríetta vndervisan landz laganna lavgbokar og kristen-Ríettz huort hans verdvga nad vill þa helldr giora þar fullan ueg og endiligan dom vppa. epter lavgum med sinv

¹⁾ Svo.

Rade, eda uill hans verdvga nad skipa það jnn hingad aptur j landit. suo hier megi þa giora endiligan dom uppá. Enn v̄m þa kugun sem biorn þolleifson klagadi til biarnaR gudinasonar. adh hann hefði giort honum j asgardi j huam-sveit þa leitz oss þat eingin kugun vid hann vera. eda navckvd afl hafa og biorn þolleifson þar ecki sakferli á eiga. saker þess adh þat war badi synt med bRefvm og svared af vitnym adh biorRn gvðinason hefði lyst þui adr hann kom heim j gardin og svo þa hann kom heim adh hann villdi birne þolleifssyni huorcke skaumm nie skada giora eda lata giora. og ecki syndetz þat adh hann hefði honum giort eda giora lated. Og til saninda hier v̄m samþyckte finbogi lavgmadur þenna worn dom og sette sitt jnsigli med worvm nefndra domsmanna jnnsiglium fyrir þetta domsbref hvert er skrifad war æ kirkinboli j langadal. æ faustudagin næsta fyrir wor frv messv sidare v̄m sumaret. æ sama are sem fyr seiger.¹⁾

447.

6. Júlí 14[9]9.

í Kálfanesi.

JÓN Jónsson prófastr á millum Geirhólms og Hrutafjarðar-ár kvittar Þorbjörn Jónsson af öllum brotum við heilaga kirkju, þeim er hann má, og leyfir, að hann láti þann prest leysa sig, er hann vill, ef hann verðr brotlegr í nokkru.

AM, Fasc. XXXIV, 16, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir. — Apogr. 777. — Í frumritinu hefir ártalið misskrifast 1409 (M^o cd^o nono). Hefir Árni séð, að það var rángt og ritað fyrst utan á bréfið 1489, en síðan 1499. Þorbjörn Jónsson er kunnr frá öðrum bréfum um þetta leyti.

Þat giorj. ec Jon prestur Jonsson profastur j millum geirholms ok hrutáfiardarár godum monnum kunnigt med þessu minu optnu brefi at ec medkennvmt at ec hefi kvittan gefit þorbiorn Jonson vm allar sekter ok sakferlli smá ok stor leýnelig og opinberlig sidan er hann kom fyrst j steingrimsfiord ok til þess sem nu er komit ok um allt þat

¹⁾ Þ. e. 6. September.

kuittan vera sem profasti, maa til heyra sem ero sex markæ mal ok þar fyrir jnnañ ok hann hefer brotligur at vordit vpp á heilagrar skalhollzkirkiv uegná. þui gefur ec hann aullungis kuittan ok akærulausan fyrir mier ok aullum miñum epterkomuñdum kirkiunar for monnum j skalholli. at aullum sinum brotum sem profastur ma yfer tacá. Jtem gef ec fyrskrifadur jon prestur adr greiñdum þorbirne jonsyne fullt ualld ok lof til þess at latá leysa sig þann prest sem hann vill til kiosá ok þá siná menn sem hann vill nær hann kann brotligur at verða edur hans menn at aullu jafñfullu sem ec sialfur medan ec er profastur. Ok til meirj sanninda hier um setta ek mitt jnsigle fyrir þetta kvittanarþref skrifad j kalfónesi j steingrimsfirði laugarðaginn næsta epter visitacio sancte marie anno domini 1499 cd^o (xc^o) nono.

448. 11. Júlí 1499. í Holti undir Eyjafjöllum.

VITNISBURÐR tveggja presta um testamentisþref Árna bónda Guðmundssonar.

AM. Apogr. 2055 „Ex orig. Originalenn eignadizt eg einhverstadar á Jslandi. og sendi hann Sira Þorsteine Oddzsyne i Holte. Enn hvert hann leggur hann medal kirkiu þrefanna eda eigi. er ovist. nec multum refert“. (AM.)

Þath giorum vid sira jon jonsson ok sira þorarin eyolfsson godum monnum vitanligt. med þessu ockru opnu þrefi. ath vid vorum j hia ok heyrdum vppá þa er arni bondi guðmundzson. sem gud hans sal maedi. giordi sitt testamentum. var hann heill ath samuizku ok vizmunum enn krankur j likama. Fyrst ath hann gáaf sig ok sina sal vnder valld ok vardveizlu almattigz gudz j himna riki. ok bæna fulltjng allra heilagra manna kiosanndi sinum likama legstad. ath kirkiunni j holli vnnder eyjafjöllum gefandi adur greindre kirkiu sier til saluhialpar ok sine kuinu steinunne sigurdardottur alla jordina halfa suartzbæli. er

liggur j steina kirkiu sokn vnndan sier ok sinum erfingium. enn kirkiune j holhti til æfinligrar eignar ok fullz forrædis. ok þær med fim kugilldi. med þeim skilmala. at kirkiutiund ok prestz tiund skýlði lukazt til kirkiunar j steinum. heyrðum vid ædur nefndan arna gudmundzson ecki til leggja þær vm fleire ord. edur leggja nockura þuingan vpp æ kirkiuna j holhti firir ædur greinda jord suartbæli. ok hier epter vilium vid sueria ef þurfa þickir.

Ok til sanninda hier vm settum vid fyrnefnder prestar ockur jnsigli firir þetta vitnisburðarbref huert er skrifad var j holhti vnder eyiafiollum in translacione sancti benedicti anno domini. M^o. cd^o. xc^o. nono.

449.

18. August 1499.

á Hoffelli.

KRISTÍN Þórarinsdóttir geldr Sigmundi Guðmundssyni syni sínum hált þrettánda hundrað í jörðunni Sólheimum ytri í Mýdal gegn tíu hundruðum í Yztaskála undir Eyjafjöllum, með þeim atriðisorðum, sem bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXIV, 5, frumritið á skiuni. Af 4 innsiglium er eitt fyrir. — Apogr. 3381. — Sumstaðar í bréfabókum er bréf þetta ranglega árfært til 1459.

Gjafarbréf Christijnar Þorarens Dotter.¹⁾

Þat giorvm wier sæmundr jonsson. sigurdvr þiodolfsson. þorstein hallzson. olafur biarnarson godvm monnum kvnigt med þessv worv opnv brefe þæ er lidit war fra guds byrd þwssynd. cccc. ix^{er} ok ix^v ær j krosbæ j hornáfirdi svnnvdaginn næsta epter lorencivsmessv²⁾ worvm vier j hia saym ok heyrðvm æ ad kristin þorarensdotter gallt sigmvndi gvd-mvnzssýne sýne sinvm halft þrettanda hvndrad j jordinne ýtre solheimvnm j mýdal er henne fiell til erfda epter modur siña kristiñv jonsdottvr j þav fim hvndrvd sem ari heittinn kalfsson gaf honum æ deyañda deigi med henar

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ þ. e. 11. Aug.

sambvcki¹⁾ ok j sin þionstvavn er hann þionade henne ok fyrir hennar peningvm wppa sex ár. hier til lagdi fyr nefndur sigmvndvr aptvr. x. hvndrvt j yzsta skalæ er hvn hafdi golldit honvm ok gefit advr. skildi þrat nefndur sigmvndvr sier aptur tiv hvndrvd j yzta skala ef solheimar geingi af honvm med logvm. Ok til sanninda hier wm settvm ver fyrnefnder menn wor jncigli²⁾ fyrir þetta bref er skrifad var j hoffelle svnnvdaginn nesta epter assumcio sancte marie æ samā æri sem fyr seiger.

450.

27. August 1499.

á Kirkjubóli.

VÍGSLU og aflátsbréf Kirkjubólskirkju í Langadal, útgefið af Stepháni biskupi Jónssyni.

AM. Apogr. 2345 „Ex originali“ með hendi Árna Magnússonar. „Innsigled er nu i burtu. Eg eignadizt þetta bref af systlumannenum Einare Einarssyne, enn gaf það sidan og sende Eggert Snæbiörnssyne, eiganda Kirkiubols. Þad er öldungis med sömu hende sem Dispenserunarbref Stefans biskups um Hionaband þorleifs Biörnssonar og Yngvelldar Helgadottur dat. 1495 og stafagiörden allt eins, ad því frateknu, ad i þessu brefe eru nockur þ. enn i hinu alleina. f...“ (AM.).

Vigslu og aflatzbref kirkiubolskirkiu i Langadal.³⁾

Ver Steffan med Gudz nad biskup j Skalholti heilsum ollum godum monnum þeim sem þetta wort bref sia edr heyra. kiærliga med Gudz kuediu oc worri. kunnigt giorandi. ad j heidr wid allzmecktugann Gud jungfru sanctam mariam Guds modr oc hinn heilaga laurencium pijslarvott. hofum wer wigt kirkiuna a kirkiuboli j langadal med þeim maaldaga sem hvn hefer adr haft at fornv oc nýu. hier med hofvm wer j Guds trausti heilagra postula petri oc pauli oc modur worrar heilagrar kirkiu gefit ollum oc sierhuerium rettskriptudum monnum þeim sem vitia greindrar kirkiu med Godfyse fyrer bæna saker eda pilagrimferda. heyrandi þar messur eda nockur Gudlig embætti. Jtem þeim

¹⁾ Svo. ²⁾ jncilgi, frbr. ³⁾ Fyrirsögn Árna.

sem rietta sinar hialparhendr til gagns eda goda vm vpp-
 helldi edr efling. smide eda byggiugh. greindri kirkiu. vm
 messvklædi. skruda eda önnur ornamenta. lysingh. wax.
 vid. reykelse. eda adra nytsamliga hluti. xl. daga aflat j
 huert það sinn er þeir giora eitthuert aff fyrrnefdvm hlut-
 um eda ödrum þuilikum. Suo oc þeim sem ganga vm
 kirkiugardinn oc lesa pater noster eda aue maria firir
 kristnum salum. Jtem þeim sem fêra lios eda watn til
 messv eda þiona til Gudligs embéttis. Skipum wer ad
 kirkiudagurinn se halldinn drottinsdag hinn nêsta firir fest-
 um sancti Laurencij martiris. Oc til sannenda hier vm
 festvm wer wort jnnsigle firir þetta bref skrifad j sama
 stad feria terciã infra octauas assympcionis beate marie
 virginis anno domini. Mcdxcix.

451. 16. September. } 1499. í Ytri-Launguhlíð.
 21 Október. } á Grund.

ÚRSKURÐAR Finnþoga lögmanns Jónssonar um arf eptir Pál
 Brandsson, þar sem hann samkvæmt dómum, er áðr hafa
 þar um geingið, úrskurðar þeim Þorleifi og Benedikt Grims-
 sonum, sonarsonum Páls, allan arfinn.

AM. Fasc. XXXIV, 10, frumrit á skinni; öll innsigli (12) glöt-
 uð.¹⁾ — Afskriptir: í Landsbókasafni 115. 4to I, 101—104 með hendi
 séra Jóns Haldórssonar í Hitardal. — MSteph. 27. 4to bls. 415—421
 með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar. — *Analecta Juridica*
 Odds Jónssonar digra skr. 1668. — Landsbókasafn 63. 4to, bl. 322b—
 325b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 69. 4to bl. 146a—147 skr. c.
 1640. — AM. Apogr. 550 „ex pagina pergamenæ“. — Gömul afskript
 (frá c. 1604) er og í dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra
 señder finnþogi jónsson laugman nordan og uestan a jslande
 qvediu guds og sina kunnigt giorandi at þa er lidit var
 fra guds burd þusund cccc nivtiger og niv ar a manu-

¹⁾ Niðr í 6 síðustu innsiglaþveingina hefir verið rist eitthvert sam-
 tíða skjal, sem ekki sést glögt um hvað verið hefir.

dagi(n) næsta epter krossDesso um haustid j ytre laungu-
hlid j haurgardal æ almenniligu hieradspingi kom fyrir mig
grimur palsson beiddi mic og krafde optliga at skipa sinu
male til laga orskurd æ at leggja huort syner hans þor-
leifur og benedict skylldu at laugum þat godz eignaz fast
og laust sem þrennar tylfter manna haufdu dæmt þeim til
arfs og eignar efter pal heitin branzson faudrfaudr þeirra.
sagdizt grimur nu feingit hafa klagan og akall uppá þat
iardagodz sem pall bondi hafdi erft efter sonu sina biarna
og benedict en þeir adr epter modr sina jngebiaurgu þor-
uardzdottur og þat uæri saugd laug j noregi at suodan
fastagodz felle aptur under modrslegt at faudrnum fra
faullnum. tiede og birte grimur palsson fyrir mier og fleir-
um godum monnum þessa fyrr sagda doma og beid(d)i mic
og krafde þar laga orskurd yfer ath segja huort þessir
domar skyllde ath lögum halldazt eda ei og med godra
manna yfersyn æ leit skodan og rannsakan æ lagdi a fyrr
nefnda doma upp æ sierhueria grein sem þeir jnne hallda.
lituzt mier og þeim dandi monnum sem ec med mier
til kalladi domarner suarliger logliger og skialliger j allan
mata og epter fornum lanzins laugum dæmder giorder og
samsetter suo sem lögbookarinnar texti skipar og skyrer j
rettu erfdatale hefe eg og huorki sied nie heyrte frett ne
fundit doma ne orskurde þar uppa liggja at nauckur fie-
skipte og arftaukur hafe hier j lande geingit j laugum
huorke at fornu ne at nyiu utan suo at frænde hefer erft
frænda epter retrri erfdaskipan at faustu godze og lausu.
huern ueg sem under hann hefer borit suo j þessum erf-
um sem aullum audrum en alldri under oskyllda menn
geingit. huorke fyrr ne sidar. hefer eg og heyrte af skil-
rikra manna saugn mier elldrum og suo nauckur bref og
biuising þar til sied at meir enn fyrir hundrat ara hafe
suodan erfder fallit hier i landit at fader og moder hafa
erft sin börn. þat fasta godz er af faudrlegg og modrleg(g)
er med fystu af komit hafa þær fastaeigner fallit fram j
ætter og erfder epter gaumlum lanzins lögum til skipud-
um en aunguer adrer akæru ueitt ne feskipte af tekit helld-

ur hafa þeir sannliga grein æ giorfa at hustru kristin biórns-dotter hafi med þessare erfd eigandi ordid at þridiungi j iórðune maudruvaullum j eygiafirdi med audru godzi þar hun atte ath bonda jon guttormson og barn uit honum er þesse þridiungur fiell til arfs og suo hefir eg sied (og) yferlesit bref under dande manna jnciglum ath þolleifur arnason selde med upplagi greindrar kristinar adr nefndan þridiung j iórðinne maudruuðllum sem fyrr seiger. stendr suo skrifat j fyrsta capitula lögbookarinnar þa er uirduligr herra magnus kongr hakonarson sette og skipade laug og landz rett hjer j islande og þar epter uar suarit og samþykt af almuganum a alþinge þau laug obrigduliga at hallda hier j lande ath erfder þær sem til hefdi fallit og ðll aunnur lagamal skylldu suo uera sem þa geingi lög i landi er þau mal gerduzt. hefer ec og sannliga spurt at þesse adr nefnd erfdaskipan stendur skrifut j lögbookarinar texta j noregi og þar sie margar laugbækur jnan landz og halldi ecki allar eitt lögmal j maurgum hlutum helldr suo sem hueriu fylke til heyrer og lanzins nytsemd þiker þar til vera. true ec fullkomlega ath uor landzlaga bok eige ath stañda med sinum texta obrigduliga utan þar sem suo stendr skrifad at kongr skal um laug bæta med beztu manna rade og huortueggia samþycki sem landit byggia. veit ec aunga laugliga skipan hier i lande æ giorua med domum orskurdum eda almugans samþycke um titt nefnda erfd adra en forn texti bokarinar utuisar. Nu fyrir allar þessar fyr skrifadar greinar og at suo prouudu male sem fyrir mic hefer komit og med þeirra beztu manna radi og samþycki sem þa uoru hia mier. sagdi ec greindur finnboji jonsson lögman ju nomine domini amen med fullum laga orskurdi þessa adr nefnda doma upp æ arf epter pal heitinn branzson sem fyrr greint er og þetta mitt orskurdar-bref er medfest fasta og laugliga og obrigduliga med ðllum sinum greinum og articulis sem þar inne standa og adr nefnda brædr þorleif grimsson og benedict grimssyni laugliga erfingia og eignarmenn ath ðllum þeim peningum sem fellu epter pal heitinn branzson faustum og lausum. fridum

og ofridum epter þui sem þrattnefnder domar greina og utskyra epter rettum og settum suðrdum og samþyektum lanzins laga rettindum. Og til þess meire stadfestu sanninda og samþyektar hier um settu teitur þolleifsson. stulle magnusson. einar oddzson. hachon hallzson. grimur jousson. bardur jonsson. halldor jonsson. gudmundr þolleifsson. brandr olafsson. odde kolbeinsson. arnbiörn arnason og jon kolbeinsson sin jncigle med minu jncigli fyrir þetta orskurdarbref skrifat uar æ grund j eyiafirði in die undecim milium uirginum martirvm a saña are sem fyrr seger.

452.

19. September 1499.

á Helgafelli.

STÉPHÁN biskup í Skálholti skipar hálfkirkju á Fellsenda í Miðdölum.

Bisk. Skalh Fasc. XIII, 1, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2454 „accuraté“.

Maldage halfkirkiunnar á Fellzenda í Middaulum¹⁾

Vær stephan med guds nad biskup j skalhollthe giorum godum monnum uiturligt med þessu voro opnu brefi at uær haufum skipat at halfkirkia skal uera æ fellzenda j middaulum er ligr j saudafellz kirkiusokn eæuenliga hier efter med þeirre rentu at þar skal takast heima tollar og tiunder bonda og husfreyiu ok allra þeirra heimamanna er þav halda æ sinum kosti. skulu þar syngiazt fiorar messur og tuttugu en gialldazt presti j tidaoffor tolf aurar. Jtem skal þodr arnbiarnarson giallda kirkiune æ saudafelle fiogur malnytiu kugillde ok eitt hundrad j vadmalum at næstum fardaugum. fyrir sinar tiunder lagde greindr þodr kirkiune æ fellzenda tiu hundrud j heimalande ok fim hundrud j þarfligum peningvm j hennar heimanfyllgiu jatadi adr greindr þodr sik under at suara biskups gisting eitt sinn æ hvers biskups eæve fyrir adr nefnda halfkirkiu.

¹⁾ Framan á Apogr. með hendi Árna Magnússonar. „vm halfkirkiu æ fellzenda“, stendr utan á frbr.

Ok til sanninda hier vm settum vær uort jncigle fyrir þetta bref er skrifat var æ helgafelle feria quinta ante festum mathee apostoli et ewangeliste. anno domini M^o cccc^o nonagesimo nono.

453. 21. September 1499. í Miklagarði.
10. Apríl 1500. á Hólum.

ÓLAFR Bjarnason fær Gottskalki biskupi og heilagri Hóla-kirkju til fullrar eignar hálfra jörðina Hvassafell í Eyjafirði, en biskup kvittar Ólaf um grópt foreldra hans, Margrétar Ólafsdóttur og Bjarna Ólasonar, er Ólafr hafði grafið að kirkju í forboði biskups.

AM. Fasc. XXXIV, 8, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3379.

Vm myklagard. huassa(fell) kirkiunne giefed 1499.¹⁾

Þath giorvm vier jon prestur þorgilsson. jon þorgeirsson ok havskaulldr rvnulfsson leikmenn godvm monnum viturligt med þessv vorv opnv brefi ath vier uorum þar j hia saum ok heýrdvm æ. æ lavgardagenn j imbrvvikv vm havstid. þa er lidith var fra hingadbvrd vors herra jesv christi. M. cccc. xc. ok niv ar j mykklagarde j eyjafirde. ord ok handaband vors nædyga herra gottskalks med gvds næd biskups æ holvm ok olafs biarnasonar. ath svo fyrir skildv ath olafur biarnason fleck heilagre holakirkiv ok biskupenvm til fullrar eignar hálfra jordena hvassafell er liggur j eyjafirde j mykklagardz kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok giædvm. jthavlv. hlvtvm ok hlvnndvm sem greindre halfre iordv fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nýiv. ok hann vard fremzt eigande ath. vndan sier ok sinvm erfingivm enn heilagre hola kirkiv til ævenligrar eignar ok frials forrædiss. med svo vorndvm skildaga. ath bisk-

¹⁾ Utan á bréfinu, að sumu leyti með gamalli hendi.

up gotskalk gaf oláf biarnason kvittan ok ækærvlavsan fyrir sier ok ollvm sinvm epterkomendvm heilagrar hola kirkiv formonnum. vm þær saker sem hann kærði til oláfs biarnasonar ath hann hefði grafið modur sína margretv olafsdottur j forbóði j kirkivne j hvassafelle fyrir utan biskupsens orlof ok lavsn ok olafur kendezt þær sialfur fyrir oss ath hann hefði svo giort. ok beiddizt þær nadar og lavsnar fyrir sig ok svo fyrir kirkiuna j hvassafelli enn modur sinne margretv heitenne frials kirkivlegs ok lavsnar. j annari grein fyrir fodor sinn biarna heittin olason sem grafið enn var j banni j myklagardz kirkivgarde j eyiafirde fyrir vtan biskupsens vilia ok orlof. beiddizt olafur þær enn nadar. lausnar ok kirkivlegs fyrir fodor sinn biarna heitenn olason. enn kirkivgardinvm hreinsanar. huat biskupenn liett til fyrir gvðz skýlld ok hans mivkv bæna skvlld. því skýllde hálf jorden hvassafell gialldaz kirkivni æ holum ok biskupinvm fyrir þessar adurgreindar saker ok adrar fleire þær þær sie eigi hier skrifadar. sem biskup gotskalk hafði þær ath tala til oláfs biarnasonar. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyrskrifader menn vor incigle fyrir þetta bref er skrifad var æ holvm j hialltadal fostudagenn næsta fyrir palmsunnudag ære síðdar enn fyrr seiger.

454.

13. Nóvember 1499.

á Ökrum.

LAGABOÐSBRÉF Arnórs Finnssonar til Kolbeins Þórðarsonar um öll mál Kolbeins og Ólafs Pálssonar, sem Arnór lýsir, að hann hafi tekið umboð á.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748), skr. c. 1608.

Æg Arnor Finnsson. Giori það aullum godum maunnum viturligt. þeim sem þetta mitt bref sia edur heyra lesit. að eg medkiennunst med þessu minu opnu brefi. at eg hef tekid med vottum og handabandi fullt og laugligt vmbod olafs pallsenar. til allz laugligs forsuars á þui sama mali

sem Colbeinn þordarson kiærði til adurgreinds olafs vm þad naut sem Colbeinn þordarson sagði ad olafur hefði feingit sier. Suo og hef eg tekid fullt og allt vmbod af greindum olafi palssýni vpp á Colbein þordarson vm þad sem olafur palsson ma til hans tala med laugum og Colbeinn þordarson hefur vid hann Brotligur ordit. huort helldur þad er j ordum edur verkum. Eða j huoriu helst þad kann finnast ad olafur ma vid hann sauð á gefa. Lysi eg þui adurskrifadur Arnor finnzson fyrer aullum godum monnum ad eg uil þetta mal huorki sækia nie veria. nema med riettum laugum. Þui fyrerbyð ec þier Colbeinn þordarson at klaga edur kiæra optskrifadañ mann olaf palsson edur nockut omaka vm þetta adurskrifad mal fyrr enn vid haufum reynt adur med ockur laug hier vm. huort þetta mitt vmbod verdur laugligt edur eij. Þui Bid ec adurskrifadur Arnor finnzson þier colbeinn þordarson. ad vitni allra godra manna sem þetta mitt bref heyra. sattsamliga vndir þann dom sem Ormur Jonsson kongs vmbodsmann j þornesþingi edur hanz vmbodsmadur yfer nefner þessu adurskrifudu mali. j vor eptir paskana. j moguligan tima. þa þu villt og eg ma. og suara þu mier þa hans vegna sem domur dæmir. Enn eg vil suara þier hans vegna j sama domi verd eg skyldugur gior. Jtem j þridiu grein fyrerbyð eg arnor finnzson aullum og sierhuorium leikum og lærdum. huorror stiettar edur virdingar huorier eru ad lata nockurn dom yfer nefna saugdu mali edur vm ad dæma. nema ec sie med laugum fyrer kalladur. þui ec vil sattsamliga til laga koma vm greint mal vid Colbein þordarson þegar hann vill ogeg er lydugur til. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigli fyrer þetta lagabodsbrief. Skrifad á aukrum j hraunhrepp á mirum miduikudæginn næstañ eptir marteinsmesso þa lidit uar fra hingadburd vors herra Jhesu christi. ☩
cccc lxxxx og ix ar.

455. 23. December 1499. í Sauðlauksdal.

JÓN Jónsson (Íslendingr) gefr kirkjunni í Sauðlauksdal í Patreksfirði skógarhögg í jörðina Torstansfjörð (Trostansfjörð).

AM. Apogr. 1326, eptir frumritinu meðal Sauðlauksdalsbréfa, „accurate collatum. Jnnsigled var fyrir briefinu heillt og læsilegt ad vopninu jnnan j Briefed sialft ospiallad. og ad öllu vel læsilegt“.

Þath giore eg jon jonsson godum monnum kunnegt med þessv mifnv opnv brefi. ath eg medkennvnt at eg hefi gefit bænhvsenv j savdlavksdal j patrefirde er liggur j saurbæiar kirkiu sokn á raudasande skogarhavgg j jörðena torstansfiord¹⁾ til æfuenligrar eignar. til allra nýtsemda þeirra sem greind jord saudlauksdalur þarf at hafa og þeir sem þar bva. Skulv þeir og havgva skog hvar þeir vilia j greindri jordv torstanfirde¹⁾. her med skulu og þeir menn sem j skogi vinna fyrir greinda jord at osekiu troda gras og hafa beit fyrir eyke síjna medan þeir þvrfa j skoge at vinna at vndan teknum taudum og eingivm og öllu skadaræde vid þa sem þar bva. Jtem skulv þeir og sem vinna j skogi j torstansfirde¹⁾ fra dal mega stinga eda raska jordu til kolabrennu at oseki j tittnefñdi jordv torstansfirði¹⁾ at skadalavsv þeim sem jordina eigur. Og til sanninda her vm setta eg míjt jnsigle fyrir þetta bref er skrifat var j saudlavksdal j patrefirde. á þorlaks Messo fyrir jol. þá er lidet var frá hingatburd vors herra jesv christi. M. cccc. nigivtiger og nigiu ár.

456. 23. December 1499. í Skálholti.

Þeir prestar transskribera Odda máldaga frá 1270 (Dipl. Isl. II, Nr. 34).

AM. Fasc XXXIV, 9, frumtransskriptarbréfið á skinni.

¹⁾ Svo.

Þad giorum ver asbiorn sygvrdzson. þordur gudmunzson. augmundur þalson prestar skalholtz biskupsdæmis godvm monnvm kunnigt med þessv vorv opuv brefi. at ver haufvm sied og yfer lesit gamallt maldaga kuer kyrkiunnar i skalholtti suo latanda ord eptir ord sem hier seiger.

[Hér kemr sjálfr máldaginn.]

Og til sannenda hier vm festur(!) ver firr skrifader prestar vor jnsiglile(!) fyrer þetta (transskriptar bref) skrifad j skalholtti proximam diem ante vigiliam nativitatis domini. anno domini Mcdxc nono.

457.

1499.

MÁLDAGI kirkjunnar á Gilsbakka í Hvítársíðu.

J.Sig. 143. 4to bls. 328—29 á pappír skr. c. 1600 (Garðabók). — Landsbókasafn 108. 4to bls. 422 (séra Jón í Hitardal).

Annar Gijlsbacka maldagi.¹⁾

Anno m^o. cd^o.²⁾ nonagesimo nono.

Jn primis var þesse m[alda]ge kirkiunnar æ gijlsbacka stadfestur oc samþycktur af [vi]rdulegum herra biskup stephane med gudz nad biskup j skalholte med rade oc samþycke presta oc annara dandismanna sem þa woru þar nær honum.

Jtem ad siera þordur jonsson er þa hieilt stadenn selde kirkiunne jordena alla kirkiubol er liggur [j Gilsbacka]³⁾ kirkiusokn oc er xijc ad dyrleika.

Jtem hier j mot skýl[ldi siera]⁴⁾ þordur hafa hier [j mot⁴⁾ xjc af instædu kirkiunnar j suo [virdum]⁵⁾ peningum. ij. kýr. ij. ausaudar⁶⁾ kugillde. vjc. j [giellðfie³⁾ j nautum oc saudum oc hest firir hundrad.

Jtem er nu jn[ntæda³⁾ kirkiunnar xi kýr. attatijger

¹⁾ Á undan er máldagi frá 1463; ²⁾ xl(!) hdr; ³⁾ [108; fúid úr 143. ⁴⁾ [sl. 143. ⁵⁾ þannig,

asaudar oc atta betur. iiij. hestar. forustusaudur oc grid-
ungur.

reiknadist i porcio iiij merkur vppá v áur er siera
þordur hefr halldid stadenn oc lagdi hann kirkiunne hialm
er giordur var firir iiij merkur.

458.

[1499—1508].

BRÉF þeirra lögmannanna Finnboga Jónssonar og Þor-
varðs Erlendssonar, þar sem þeir samþykkja og ítreka, að
fylgt sé Launguréttarbót Kristjáns konungs hins fyrsta
frá 28. Nóv. 1450 (DI, V, Nr. 55) um landsvist útlægra
manna, og banna að slíkir menn sé dæmdir ferjandi út af
landinu án náveru lögmanna, samkvæmt lögbók.

Add. British Museum 11, 242. to bl. 63b, „Dægradvöl“ síra Gott-
skálks Jónssonar í Glaumbæ, skr. 1543—1593. — MSteph. 60. 4to bl.
81 með hendi síra Eyjólfis Jónssonar á Völlum (d. 1745).

Orskurdr lögmannanna finnboga jonssonar ok Þorvardar
Erlendssonar yfir kong Christierns riettarbota
brief. utan artals.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heyra
sendvm vid finnbogi jonsson ok²⁾ Þorvardr erlenzson log-
menn yfer jslandi Q(vediu) G(uds) oc vora.³⁾

Witit þier goder menn at vit hofvm sied oc yfer lesit
vorz nadugazta herra kong kristiernz Rettarbota bref j
hueriu oss mætte stor nytsemd at vera ef þat væri svo
greint oc articvlerat sem logmonnum oc logrettomonnum
þætte landenu oc almvganvm nytsemd j vera [et cetera.⁴⁾

Fyrst þar [at⁴⁾ vor nadvg⁵⁾ herra kongren⁶⁾ fyrirbydr
[hirdstioranum. logmonnum⁷⁾ oc systlumonnum æ jslandi at
tilstedia at vtlæger menn gange [og fari⁸⁾ sem frialser

¹⁾ 60, og ritar síra Eyjólfur aptan við bréfið: „Requirit hæc decisio
accuratum examen ad stateram cronologicam“. Engin fyrirsögn í 11,
242. ²⁾ 60; sl. 11, 242. ³⁾ 60; sína 11, 242. ⁴⁾ [sl. 60. ⁵⁾ nadugasti
60. ⁶⁾ kongr 60. ⁷⁾ [lögmonnum. hirdstiorum 60. ⁸⁾ [b. v. 60.

menn j landit¹⁾ oc at þeir blive stavdvgt²⁾ æ kirkiunne til þess at þeir ero skipradner til noregz. Enn ef þeir finnaz vtan kirkiu þa³⁾ fare þeir sem logbok vottar oc svo (skyrer) nor landzlagabok. at huer sa madr sem mane verdr at skada skal vtan fara sem fyrst ma hann epter logmanz rade.⁴⁾

[Og þa sama articvloz samþycktum vid⁵⁾ fvllkomlega firir log at hallda oc firirbiodum [aullum systlumonnum⁶⁾] oc þeirra lenzmonnum nockrum vtlægum manne dag at gefa æ konvngdomzens vegna framar meir en⁷⁾ greind rettarbot vtvisar.⁸⁾

[Svo oc⁹⁾ somuleidiz forbiodum uid at eingen man¹⁰⁾ dæme vtlæga menn ferandi vt af landit¹¹⁾ vtan ockare¹²⁾ naueru [ok eptir því¹³⁾ sem logbok uottar.

459.

[um 1500].

SENDIBRÉF, er Hallr prestur Þórarinsson ritar Birni Guðnasyni í Ögri um Ásgrím frænda sinn.

AM. Fasc. LXIV, 8, frumrit á skinni, komið frá Látrum að gjöf síra Hjalta Þorsteinssyni. — Apogr. 953 eptir frumritinu.

Ærligum manni birne bonda gudinasyni er brefid sent.¹⁴⁾

Ærligum dandi manni birne bonda gudinasyni. heilsar ek hallur prestur þorarinsson med gudi ok worri fru.

Þackar ek ydr firir allt þat sem þier hafit mier wel giort. þikiunzt ec vita. at ydr mune sagt hafa werith. at steinvör frændkona mjn hafi giort bod epter asgrime frænda mjnum. hejm j huamm wm daginn. ok beitt ordlofs til þess. at hann mætti finna hana heima j hiardarholhti. ok ek senda hann ekki þui aftur til ydar. at nu war suo komit j far-

¹⁾ landinu 60. ²⁾ stodugir 60. ³⁾ [sl. 60. ⁴⁾ Sbr. Launguréttar-bót § 12. ⁵⁾ [Og þann sama articula samþykkium ver 60. ⁶⁾ [systlumonnum ollum 60. ⁷⁾ sem b. v. 60. ⁸⁾ aavisar. ⁹⁾ [sl. 60. ¹⁰⁾ madr 60. ¹¹⁾ landinu 60. ¹²⁾ ockar 60. ¹³⁾ [b. v. 60. ¹⁴⁾ Utanáskript bréfa-ins.

dogunum. at þær nitid at ek hafði ecki ydarta loford þar wpp a firir mæri at hann væri j ydarna gard at sinne. þo ek hefða þeinkt at þat munde hafa matt til ædra orða koma hier efter sem adr. uil ek giarna þacka ydr ok yduarre dandi kuinnu firir allt uel giort til hans. fra fyrsta er hann kom j ydarna gard ok til þess er hann for. þui þat hafi þið bæði giort med heidr ok æru ok suo þacka ek ollu dandi folki firir allt uel giort til hans. þui sem j ydarna gard er. bæði ord ok werk.

ei meira w m sinn. hier med geymi ydr gud ok hans modir maria.

460.

[um 1500].

SENDIBRÉF Guðna Jónssonar á Kirkjubóli til Jóns Sigmundssonar um viðgerð á söðli.

AM. Fasc. LXIV, 15, frumritið á skinni með hendi Guðna Jónssonar.

Jone sigmundzsyne ER brefit sent.¹⁾

Gud veri með þær minn godi vin jon sigmundzson.

eg gudine jonsson heilsar þig kærliga med gud og hans modr marie.

bidr eg þig v m kærliga ath þu sverfer upp saudulinn þann eg sendi ydr og siaer suo til ath ecki brotne jarnid vr. skal eg giarna giora þin vilia j gen huad þath er þu villt mic bidia þath eg ma med æru giora. vina uel og lat hann nu uel fara. þar þicki mæri æ liggia og lat hann snart buen og skila honum til biarnar gudinasonar. skal hann senda mæri hann. þui eg hefi aunguann annann saudulin.

hier med gefin þeim g[udi] og sancte petræ nu og alla tima.²⁾

¹⁾ Utanáskrift bréfsins með sömu hendi og bréfið. ²⁾ Í AM. Fasc. LXIV, 18 (frumrit á skinni, skorinn meira en helmingr af ofan frá

461. [um 1500].

MÁLDAGI kirkjunnar á Bessastöðum í Fljótsdal.

AM. 914. 4to, afskript Skriðuklaustraskjala staðfest á Bérufirði 28. Sept. 1697 af Guðmundi Árnasyni og Brynjólfi Halldórssyni, og segja þeir máldagann „á kálfskinn með gamla skriffit“. — AM. Apogr. 4441 (eptir 914. 4to). Sbr. eldri máldaga: Dipl. Isl. I, Nr. 92; IV, bls. 212. Stofn þessa máldaga er allr forn, en í heild sinni mun hann vera frá þeim tímum, sem hér er sett.

Bessastada kyrkiu Maaldage.

Þesse er maaldage á Bessastöðum að þar skal vera heimilis prestur¹⁾ ef saa vill sem þar byr. og hafa kiðred fiórda dag Pascha og taka heima tijund og allra heimanna og lysetolla. Reidu preste ijc. þar er skylt að syngia huðörn dag helgan og alla ýmbrudaga. midvikudaga alla og friaadaga alla aa lángeföstu og ij dimbildægur. palmsunnudag og paaskadag. allar tider. Þar skal annast hundrad alna omaga. edur laata syngia hundrad saalumessna. Reidu

og niðr úr, og neðan af er skorið óvist hvað mikið) er svo látandi brot af sendibréfi frá 16. öld, sem ekki verður glögt séð við hvað á:

Heidursamligum dandemanni og
 alla ydra dygd og velgiornin[ga]
 spurt hafa at taca vt peñ[inga]
 fiordungs giofna nær hu
 ofine elligar villda ec aunguan
 hia var: en ec nada aungum n
 nei firir. var mier eigi suo micill h
 [ha]fi brugdit af ydrum raa[dum]
 nadr vor at eg lofad
 og annad til . er ec nv ydur þ[ackande]
 hygg ydur j Rettri trv at segia
 kasti af þeim sem mier voru
 sa jngibiorgu dottur minni
 kote þar til er ydur þat nu j
 hafa þa ec vil afleggia
 og rettvissazt talad
 at mier lifandis at þav þ
 sem þau eru. er ek ydur bæ

¹⁾ heimupprestur(!) hdr.

vt ef vill þetta hundrad i vadmálum, mat. eda klædum¹⁾ þeim faatækum mönnum sem hann vill. og sie sú eige log-bodenn²⁾ á hañs fie.

Kyrkiañ á tuo³⁾ hundrud j heimalande og j^c.j metfie xij kugillde og enn v^c ofriyd.

Þar er skiltt ad veita hus öllum faatækum mönnum huadan sem ad koma huórt laugarkvelld. og fyrer postula messur allar og stærre hatijder.

Hun á tuo skogarparta j Hrafnkelstada jörd. mille buskulækjar og ad læk þeim sem fellur firer framañ Brattagerdeseyre og annan i Glumhofdum millum lækia tueggia. skogarteig millum Gilsórr og Budlungarvallar aar. vpp ad götum þeim sem liggia fyrer ofañ alla skóga. og þar med allur Skeggiastada huammur. þar med Kaarataanga.⁴⁾

Kyrckiañ er helgud Gude og S(ancte) Thorlace. Hun eigur káleik ock messuklæde sæmeleg. krossa ij. mariuskrifft. Thorlacks lykneske. ij^c j bookum og hundradz salltara. alltaress klæde tuð. og annad fornt og duukar tuejr. eitt steintialld j kór. kluckur iij. glódarkier. elldbere. merke. sacrarium munnlaug. ample med tin. paxblad. jarnstikur ij.

Medkienne eg Hañs Gerchen ad Jón Einarsson medtok þennañ maaldag(a) ad Vjydevollum laugardagenn næstañ firer Huijtasunnu Anno 1599 þessum mönnum hiðverande Biarna Einarssýne og arna Jonssýne. huorier ad skrifa sijnar handskriffter med minne hier nedañ vnder.

Hans Gerken Eh. Biarne Einarsson eigen hand.
arne Jonsson eigen hand.

462.

[um 1500].

AFHENDING Hálsstaðar i Hamarsfirði.

AM. 263. Fol. bls. 11, skr. 1598. — Máldagabók Biskupsskjalasafnsins hin gamla (= D 12.) bl. 134b, skr. 1601 (= b). Sbr. afhending 1524.

¹⁾ Svo; ekki: skædum, sem þó er fornara. ²⁾ Svo; ekki: logkominn. ³⁾ Svo. ⁴⁾ Svo; ekki: Kaaratwnga.

Háls [gamall maldage.¹⁾

Andres kirkia vnder halse: atte suo ordna peninga:
þa Eyolfur [Eyiolfsson etcetara.²⁾

jn primis : v kyr : og xl asavdar : viij sandi tuæ-
vetra : hestur tolf vetra : oc annar þrettan³⁾ vetra : hross
fullroskid : oc eirn fole tuævetur : ij hross veturgomvl : aller
fyrer iij^{c)} : þetta jnnan gatta : xxx. skiolna kerald : oc
annad xvj skiolur. og eij mathelltt. vj trog : oc vj. vppgiord-
ar kerolld : oc iij skaler : iij spæner : ij diskar : j. kanna :
ij borddiskar : eirn tueggia skiolna ketill bættur : ein sýgd
oc brýne : ein hrijfa : einn reidingur : oc ij einhogldvngar.

463.

[um 1500].

AFHENDING Hofsstaðar í Álptafirði.

AM. 263. Fol. bls. 11, skr. 1598. — Mál dagabók Biskupsskjalasafns-
ins hin gamla (= D 12) bl. 133a—34, skr. 1601 (= b).

Hof [gamall maldage.⁴⁾

Suo mykla peninga afhente Asmundur Gudmýndzson
sira Halli Sigurdzsyne : Enn þollakur prestur þorarinsson
medtok : a Hofvi j Álftafirdi.

jn primis ix kyr oc asaudar kugilldi : firir hina tývndv
: lxxx⁵⁾ asaudar : xij saude tuævetra : þrevett navt : iij
hesta vonda : iij hross : oc ij gellid : ij sængur med aklæd-
vm : oc ij dýnur ad avk : og einge rekivvod med : mvn-
laug oc vatzkall : dukur hringofinn half vij⁶⁾ alin : vij
vppgiordar kerolld vond : loggstockinn og giardlaus : xij
trog : og eckj mathelld⁷⁾ : ij stor kerold. oc er annad med
þremur giordvm : oc floar : ij skaler heilar. enn iiij rifnar
vi spæner : iij diskar vonder : strockur : tueggia fiord-
unga ketill vondur : vij fiordvnga ketill : ij skiolur vond-

¹⁾ [263; ²⁾ [þa eyiolfsson(!) b. ³⁾ fiortan b. ⁴⁾ [263; ⁵⁾ lxxxx b. ⁶⁾ vj
b. ⁷⁾ mathelltt b.

ar : kanna : tinfat lýtid : Brithogg : Bryne : jarnkall : smior
x. fiordungar oc einn hamar.

464.

[um 1500].

VIRÐINGARGERÐ á staðnum í Hoffelli í Hornafirði.

AM. 263. Fol. bls. 13, skr. 1598. — Máldagabók Biskupsskjala-
safnsins hin gamla (= D 12) bl. 132^b 133, skr. 1601 (= b).

Hoffell [gamall maldagi.¹⁾

Þetta greiddi þosteinn Biarnarson með stad j hoffelle:

j metfie ij^c. og xiiij aurar j tioldum : beckiar klædi
iij. j hundrad. kolar iij j xij aura. ij. merkur j Busgðgnum.
iiij kistur oc ij býrdur oc ij net fyrer xviiij aura. ix aura j
vidum : pundari fyrer vj aura. iiij merkur reykelis fyrer v
aura oc ij alner betur. vefære²⁾ j xij alner. ij. kamar j
v aura. hestur fyrer hundrad.

Þessir menn voru j virðingu. jlluge þoralfsson.³⁾ Grim-
ur jukunnsson.⁴⁾ Hildebrandur arnorsson prestar. þorarenn
Helgason. þorlakur Arnorsson. Beiner eyolfsson leikmenn.

465.

[um 1500].

AFHENDING staðarins í Einholti í Hornafirði, þegar síra Jón
garði lét lausan, en séra Magnús Jónsson tók við.

AM. 263. Fol. bl. 12—13, skr. 1598. — Máldagabók Biskupsskjala-
safnsins hin gamla (= D 12) bl. 133 a—b. skr. 1601 (= b). Síra
Magnús Jonsson í Einholti dó 1514; er því sít fjarri að setja þessa af-
hendingu að efni til um 1500.

Einholt [Gamall maldage.⁵⁾

So ordna peninga afhendti síra jon Garde stadnum j
einholte enn síra magnus medtok.

¹⁾ [263; ²⁾ vefære b; ³⁾ þoralfsson b; ⁴⁾ jukunnson (= jokkums-
son) b; 263: jukriñsson(!) ⁵⁾ [263.

jn primis xiiij kyr. v. asaudar kugillde oc xij saude gamla : sex vetra gamallt naut og [vetur gamallt naut¹⁾] fyrer ij. cc. iiij [veturgomul naut¹⁾] fyrer. c ij naut tuævetur fyrer c. iiij kaplar²⁾ oc veturgamallt naut fyrer c. fimm hestar og ij. hross virðingar goz.

Æpter frafall sira magnus heitins jonssonar tok vid oddur prestur þorsteinsson so mikla frijda peninga stadarins vegna j einhollte : jn primis viij kyr. vj veturgomul naut oc [veturgamallt naut²⁾] firir c. iiij veturgomul naut firir c. ij naut tuævetur fyrer c. þrevett naut firir³⁾ iiij kalfa oc veturgamallt. naut j. hundrad : jtem v. asaudar kugilldi oc xij sauder gamler : er þetta jnnstæda : jtem j kóplum v. hestar oc iiij hross : jtem portio Ecclesiæ sem sira magnus heitinn lysti a deyanda deigi voru ij^c oc xx er fallit hafdi oc batur ad auk : jn primis luckter xij sauder gamler oc iiij asaudar kugilldi. jtem lucktu erfingiar sira magnus heitins jordina haukafell er liggur j einholltz kirkiu sokn firir viij^c med ollum gógnum oc giædum. jtem lucktu þeir v^c j koplum. xij fiordvnga smiors firir c. iiij væt-ter fiska firir c. ij kier j jördu firir c. oc onnur ij. kier firir ij. c. kom oc eitt⁴⁾ kier firir batenn. Þetta j virðinga gozi sem hier seiger. ij pottar goder : eitt mortiel oc einn kietill steiktr. var þetta fyrer hundrad : jtem ij tinfót. iiij kónnur. einn kietill vondr. var þetta firir hundrad. xx vppgierda kieröld med fiorum skiolum. xx trediskar vonder. xx trog. xxij. sker-bord. xij. skaler oc viij spæner. v. snældur med snudum : j strockr. a vj hesta reip. einer torfkrokar⁵⁾ oc pundari. var þetta allt firir hundrat. jtem iiij bediar dynur. iiij hæginde. iiij reckiu voder. ij. aklæde fyrir c. jtem eitt tialld fyrer hundrad. jtem munnlaug oc vattnzkall firir hundrad.

466.

[um 1500].

VITNISBURÐAR Magnúsar prests Jónssonar um það, hverja peninga hann hafi meðtekið með Einholti í Hornafirði, þá er sira Jón Þórarinnsson afhenti.

¹⁾ v. g. n. b; ²⁾ kalfar b; ³⁾ þannig bæði hdr. ⁴⁾ ij b; ⁵⁾ torskrokar b.

AM. 259. 4to bl. 40a, skr. um 1600 fyrir Odd biskup.

Einholt.¹⁾

Ég magnus prestur Jonsson medtok so mickla peninga sem hier seiger þá Sera Jon Þorariñsson afhenti kirkiuna j Einholttti og stadinn.

Jñprijmis 13 kyr. 7 ær og 20. 9 sauder veturgamler. tuæuetur brutur. 12 sauder gamler. sex uetra gamalt naut og veturgamalt fyrir 2°. Tuo naut tuæuetur. og tuæuetran gradung. og 4 kalfa og veturgamalt naut fyrir j^o fiogra uetra gamalt naut fyrir 2 vet er smiors. Jtem 5 hundradz hesta og 3 hross med þui er Eijrekur Jonsson lagdi aptur til stadarins.

5 sængur uondar enn eingiñ abreyða. og eingiñ huijluvød. j pallklædi. og j muñlaug og vatzkall. 2 konnur. og konnubrot. 2 pottar. og var annar botnlaus. 2 katlar uonder og 5 tinfot. 2 sterk e(n) vond 3. 20 diskar. 20 skerbord. 5 spæner. 5 skaler. 5 snælldur med snudum. 20 trog og 20 kiorulld god og uond og aull minne enn mæler. Sexæringur uondur.

467.

[um 1500].

MÁLDAGI Olafskirkju á Kálfafelli í Fellshverfi.

AM. 259. 4to a) bl. 7b—8a, skr. c. 1600; b) bl. 36a—37a, einnig skrifað c. 1600.

kalfafell [j Hornafirdi.²⁾ [Gamall maldagi.³⁾

Olafs kirkia á kalfafelli j fellshuerfi á heimaland alltt med gøgnum og giædum. skogum og rekum. hun á xvij^o fiору er liggur fyrir stadnum. hun á fiøru er liggur fyrir Steinajordu og eru reiknud fiорumorckin fyrir austan ad bera skýlldi tñndinn ýfer kalldardal j mitt skardit j Riupnnadal. Enn fyrir vestan stadarfiøruna⁴⁾ og steinafiøru rædur ur uestan verdri⁵⁾ nausttoptt

1) með hendi Odds biskups. 2) bætt við í a með hendi Odds biskups. 3) [b. v. í b með hendi Odds biskups. 4) b; fiорunu a. 5) vestri(!) a, b.

þeirri er stendur j Steina jordu og j vordu þá er stendur á [felsinu¹⁾] fyrir austan Steinagotu. er inn er ridid á dalinn. hun á x auxa²⁾ beit á borgarhafnnarheidi v̄m sumar. vidarhogg j holaland og³⁾ xxx hesta.

vij kýr og l asaudar. gelldfiar hundrad. halftt fimta hundrad j hrossum. vj^c j metfie og hundrad vadmala.

hun á fyrir innan sig ij^c j tiolldum. skrin og mariu-skriptt. krossar ij. glergluggi. brikyfer allttari. kluckur ij. kistur ij. kerttastikur ij fyrir hundrad og þar med glodarker. kaleikar tueir. fernn n. essuklædi. allttarisklædi iij. dukar iij. kapur ij. sloppar ij. messufatastóckur. fonz v̄m-buningur. mercki eitt. muñlaug.⁴⁾ lýsikola. lectarar tueir. elldberi og þelahogg. ij^c j bokum.

Þangat liggur tijund og lýsitollur af vij bæium.

Þangad liggur kirkian j borgarhófn og misser söngs hinn fiorda huernn helgann. þar skal sýngia þria ýmbrudaga. halfkirkia á breidabolstad .c. önnur á reinivellum⁵⁾ og iij bænhús. takast vj aurar af iij. Enn af einu v aurar. takast vj aurar og hundrad af borgarhofnn. enn hundrad af huorru hinna.

Þar er tueggia presta skýllda og diaknna.

Jtem lagdi herra Oddgeir⁶⁾ vj ær og kw

Jtem gaf hinrich Arnason⁷⁾ j Testamentisgjöf fiöru er att hafa vppsaler er liggur uid Smijrlabiargarfiöru sancti Olafi og kalfafells stad er liggur j fellshuerfi. er það fiordungur ur öllum rekum.

hun á skóg allann j breidabolstadarfialli er uid risa breckur. hun á skog allann j þui fialli er fyrir innan gia er og alltt ad steinbogagili sem kallad er. úrhalsa skog fyrir innan birnná. hun á laufatungur hinar innri sem standa i kalfafells landi hinu ytra.

þetta er maldagi greindrar kirkiu.

1) a, b. 2) uxa b. 3) Svo a, b; rétt mun: á. 4) b; munlug a. 5) a; Reinivollum b. 6) d. 1381. 7) Kemr vld bréf i Hornafródi 1480 og sýnist þá hafa verið gamall maðr (DI, VI, bls. 304).

468.

[um 1500].

AFHENDING staðarins í Kálfholti í Rangárþingi, þá er síra Þórðr Ólafsson afhenti, en síra Ásmundur Jónsson tók við.

Add. British Museum 11, 245. 4to bl. 224b (FM. 402), tekið upp í máldagabók Odds biskups eptir mjög rotinni skrá kirkjunnar í Kálfholti

Kalfholt.¹⁾

Suo mikid gotz var lokid stadnum j kalfholtti er sera Asmundur jonsson med tok. enn sera þordur olafsson afhenti.

Jn primis tuenn messuklædi. sloppur .ij. alltarisklædi med tueiur dukum .ij. kaleikar .iij. kluckur .ij. biollur. fontz vmbunadur. Mariuskriptt. Olafs skriptt. kross yfer alltari med lijkneskium og brijk og ij krossar adrer. kanna. alltarisbok. glodaker. sacrarium. munnlaug. kista olæst. lectari. stoll. kirkiukola.

Jtem .x. kyr .lx. asaudar. þriu hundradz hross. iiij. ær firir halfann fiordung vax .v. merkur vax. iij^e j metfie. lxxx. alner j hafnarvodum. j stadarspioll er sæmundur p[restr] lauk.

[það sem hier er skrifad vm bækurnar eda huersu margar þær hafa þa verid. það verdur ecki lesid.²⁾

469.

[um 1500].

MÁLDAGI kirkjunnar í Gaulverjabæ í Flóa.

AMagn. Apogr. 1896, afskript gerð 23. Aug. 1712 í Skálholti og staðfest af Árna Magnússyni, Gísla Bjarnasyni, Þorgils Sigurðssyni og Páli Hákonarsyni, eptir afskript með hendi síra Vigfúsar Oddssonar (d. 1650), og hafði síra Oddr Stephánsson (d. 1641) skrifað á máldagann: „þetta er sa Bæiarkirkeiu maldagi sem eg hefi epter hallded og miner forverarar fyrer mig. Oddur Stephansson med eigin hendi“; hafði hann látið þinglesa máldagann á Bæjarþingi 7. Maí 1636, og votta það Vigfús Gíslason, Vigfús Jónsson, Magnús Guðmundsson, Guðmundr Jóns-

¹⁾ með hendi Odds biskups. ²⁾ [Athugas., er Oddr biskup lætr afskrifarann setja.

son, Snorri Jónsson og Þórólfr Guðmundsson. — AMagn. Apogr. 1897, afskript gerð í Skálholti 23. Aug. 1712 og staðfest af Árna Magnússyni og áórnefndum mönnum, eptir afskript gerðri 16. Október 1646 í Odda á Rangárvöllum og staðfestri af Markúsi Snæbjörnssyni, síra Birni Höskuldsyni, Jón Vigfússyni og Benteini Ólafssyni, en þeir rituðu eptir bréfabók síra Stepháns Gíslasonar (d. $2\frac{2}{3}$ 1615). — AMagn. Apogr. 1898, sem hér er fylgt; er afskript sú gerð í Skálholti sama ár og dag sem fyrr segir og staðfest af sömu mönnum, eptir transscripto með hendi síra Jóns Erlendssonar staðfestu af honum, Guðmundi presti Bjarnasyni, Nikulási Oddasyni, Valda Guðlaugssyni, Hannesi Helgasyni og Ormi Jónssyni, en transscriptum þetta var gert eptir vidisse Magnúsar Guðmundssonar, Bjarna Sigurðssonar, Gísla Guðmundssonar, Sveins Gíslasonar, Jóns Jónssonar og Ögmundar Sigvatssonar, sem votta að sín afskript „sie ad ollu samblioda eiginn handskript saluga syra Gudmundar Gíslasonar“ (d. 1605). Gíslamáldagi nefnir ekki akrland, og er því þessi máldagi eflaust snögt um eldri. Þrjár síðustu kirkjujarðirnar standa ekki hjá Vilchni né Gísla, og mun Gísli hafa skrifað eptir Vilchni.

GaulveriaBæiar kirckiu mældage.¹⁾

Kirkian i GaulveriaBæ²⁾ ä heimaland allt med gögnum og giædum.

Hun ä þessar jarder.

Hellur. leigd fyrer hundrad.

Haug³⁾ leigd fyrer hundrad.

Gierdur⁴⁾ leigd fyrer hundrad.

Nedra voll⁵⁾ leigd fyrer hundrad.

Hamar leigd fyrer hundrad.

Snogznes⁶⁾ leigd fyrer hundrad.

Kirkian a akurland under sællding kornz a loptstodum arlega oc þara med sem nægest.

Gaulveriar eiga vetrar beit i loptstada land verkhestum tveimur. fololldum. unghrossum og saudum fyrer vestann gautu.⁷⁾ skal beit þesse hefiazt er saudur geingur fra riettum og til þess lomb [fara⁸⁾ fra saudum. nautabeit unst vj. vikur ero af sumre.

halfan hvalreka um allar fiorur eiga Gaulveriar vid

¹⁾ 1896; Maldage Gaulveriar Bæiar stadar kirkiu j Floa 1897; eingin fyrirsögn 1898; ²⁾ Gaulveriarbæ 1897, 1898; ³⁾ Haugur 1896; ⁴⁾ Gierdar 1896; ⁵⁾ Nedre vollur 1896; ⁶⁾ 1896, 1898; Snoksnes 1897; ⁷⁾ gautur 1896; ⁸⁾ [eru tekin 1896.

loptstada menn oc suo ad fara ad veidum. enn fiara skiptizt ad veturnottum. oc eiga adrer austur fra enn adrer vestur vidreka. Enn fiskreke skiptizt ad kasaskiere oc eiga Gaulveriar sin missere hvorar fiorur.

Gaulveriar eiga allann þara vestur fra husum unnst. iiij vikur ero af sumre. þa eiga loptstadamenn þara allann til föstudagsinz j fardogum ä þeim hluta fiöru er þeir haft hafa annad sumarid ädur.

Solvanam eiga Gaulveriar oc þangskurd. þeir eiga skipstödu naust oc fios anda¹⁾ skipverium oc korngard ä loptstodum arlega.

þeir skulu räda firir beit er a Gaulveria²⁾ bæ bua ä allre myre. og ä Vollur vid þa er sambeit eiga. lata finna hreidur oll hvar sem finnast j Galltastada lande oc Vallar lande.

Selför a nedra voll og skal þar þeim fa er a Bæ bua hross stodul oc kvijar.

fertugan kost j Gierdaland.

aller þeir menn sem sambeit eiga upp i woll. skulu hafa j trod fienad sinn upp fra olafs messo.

Eitt trie skal fara til bruar ä Gierdalæk.

J Nese er stodhrossa beit. enn a Hamre tveggja gielldhrossa³⁾ beit. tveggja gielldhesta beit a Galltastodum j älogum.

470.

[fyrir 1500].

SKRÁ um eignir Snæfuglsstaðakirkju i Grímsnesi, þá er Eysteinn Guðmundsson afhenti, en Eilífr Guðmundsson meðtók.

Máldagabók Biskupsskjalasafnsins hin forna (= D12) bl. 137b, skr. 1601.

Snæfuglsstadur.

Jtem voru suo mycklir frijdir penijnga(r) med kirkiu a snævoxstodum þa er eysteinn (gudmundzson) afvennte enn eilýf[ur] gudmundzson (medtok).

¹⁾ þanda 1896; ²⁾ Gaulveriar 1897, 1898; ³⁾ gielldhesta 1896, 1897.

Jn þrymis vj asaugar kugillde oc iiij kyr. xij sandir gamlir j .ij. hundrud. iiij vetra gamallt naut og iij hundrud j koplum. hier med afvennte eysteinn gudmundzson allt ornameñtuñ kirkiunnar suo sem það stod j maldaganum.

suo mic[id] j busgagnne. ij kerolld. ij trog. ij huyluodir. ij skalir. iij hurdir oc iij rumstockar oc eitt hundrad j koplum.

471.

[um 1500].

REIKNINGSSKAPR á Snæfuglsstöðum í Grímsnesi.

Máldagabók Biskupskjalasafnsins hin forna (= D 12) bl. 137b—138a, skr. 1601.

Snæfoggs Stadur.

Suo felldur kirkiu reiknijnngur a snæfoggsstöduñ sem hier seigir.

messuklædi ad aullu oc eirnn hokull vonndur. þar til alltarissklædi mod brun oc fordukuñ. kðlekur brakadvr. de sanctis gradall oc de sanctis ottu saunngua Bok oc de tempore missale fra oskudeige oc til passionem domini oc de sanctis med legenndur iij oc einnginn alfær. ottu saunngua bok ä sumarid. de tempore ýmñarijus alfær. sequencijubok oc salltari vonndur. þriar kluckur oc eru ij brðkkadar og korbialla þar til. pijslarmark med alabastrum og annad med tre. mariuskriptir ij. margretarskriptir tuær smðr. lijka-kross brðkkadur. mariuskript med vppkast. Jtem tok eg sijra gudlogur stadinn miog hrørligann oc kirkiuna oc tuniñ orgeinngiñ tok eg med stadnum j matbord oc ij fialir oc ij hurdir vonndar ij keraulld ij trog oc ij skiolur oc ij huylvudir. ein kyr oc eirñ hestur og j hross. A eg fyrrgreiñdur sijra gudlogur ad giallda kirkiunni xvj hundrud. iiij kyr oc fiogra vetra gamallt naut og vj asaugar kugillde. ij hesta og eitt hrøss og ij hundrud þar til j fridu.¹⁾

¹⁾ Hér kemr í máldagabókinni á eptir skrá um landamerki Snæfuglsstaða.

472.

[um 1500].

LÝSING Guðlaugs prests um landamerki Snæfuglsstaða í Grímsnesi eptir frásögn Arnórs prests Haldórssonar, er staðinn hélt (um 1460).

Máldagabók Biskupsskjalasafnias hin forna (= D 12) bl. 138a, skr. 1601.

Snæfuglsstaða landamerke.¹⁾

Sagde mjer síjra arñor halldorsson.²⁾ er stadinn biellt. og jngvelldur eiregs lotttir. Eijolfur kolbeinson oc einar magñusson þesse landamerke á snæfogsstöðum.

vr feriuhamri og j kañb. vr kañbi oc j kolgrafarhol. vr kolgrafarhol oc j þufuna á finnaheide oc j steinahofdann j miofa farinu. rædur þá farid j fagraholinn. fyrir austan farbotna. vr holñum oc j nordañverdan kerholinn. vpp yfir tiorñinne. oc j holinn vñdir markabreckvr. þaðañ oc j kiolinn þar er vid rijs. rædur þá kiolurinn j gardinn er liggur fram ad anne þar sem endar kiolinn.

473.

[um 1500].

SKRÁ um landamerki milli Voga og Grindavíkr.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 543 með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hítardal „Eptir afgömlum rotnum blöðum úr herra Gísla Jónssonar bréfabók“. Sbr. Dipl. Isl. II, bls. 76.

Um Landamerke í millum Voga og Grindavíjkur.

Ur máldaga sem skrifadur var í tíjd Byskups Stephanar.

Voru þesse landamerke hófd og halldin í millum voga á strönd og grindavíjkurmannna meir enn upp á 30 vetur ákallslaust. ad vogar ætte ecke leingra enn nedan fra ad Kálfsfelle og upp ad vatnskötllum fyrer innan fagradal og

¹⁾ á spássiu með hendi síra Jóns í Hítardal. ²⁾ Kemr við bréf 1461 (DI, V, 238).

upp ad klettnum þeim sem stendur vid Skóggfell hid nedra vid götuna enn Þorkótlustader og Jarngerdarstader ættu ofan ad þessum takmörkum.

474.

[um 1500].

SKRÁ um landamerki milli Víkr á Seltjarnarnesi (Reykjavíkr), Örfæriseyjar, Eiðs og Lambastaða.

AM. 238. 4to bl. 28 (Bessastaðabók), skr. c. 1570.

landamerki á milli: vikr: erferiseyjar: eidz: og
lambastaða.

Jtem svo ordna landeignn ægreindi olafur olafsson og jon palsson mille vikur og erfæris eyjar fra granda hofdi vt j giegnum mid:a holma: fra granda hofdi og fram at eidz gardi envm minna. þadann og vestur j griot gard firir svnnann eidz tiornn og ofan þar sem gardvinn geingvr sýdvr j sio firir avstan lambastadi. þadann og austur med sio. allt in at hanga hamri. þar sem vardan stendur: þadann sionhending vp æ hliðena ad þvfvne þeirre er þar stendur: þadan sionhending j ofan verdann fvlatiarnar læk. og sionhennding þadann j motz vid ravðara vestur j sikit firir vestann ravðarar grafer. þar ofan j grofina og fram j sio:

Jtem lýstv þessir menn þar þa firir oss: olafur olafsson og jon palsson. vorv þeir þa vnger menn er þeir heýrdv sina forfedvr seigia at þessi landa merki hefði verit halldin svo leinge þeir vissv til og nv síðann var nv hver þeirra firir sig meir enn fimtvger at allðri. vorv þessir menn hia er afvend var jordinn reykjavik arne eriksson. asþia(v)rnn þorbiarnnason. gissvr þolleifsson og brandur Hallbiarnnason.

475.

[um 1500].

MÁLDAGI Sauðafellskirkju í Dölum.

Máldagabók Biskupsskjalasafnsins hin forna (= D 12), bl. 87 b—88 a, skr. 1601.

Savdafell.

Egidijus kirkia a sandafelle a kross j haukadal. hljdar-tun allt. saudfelljnunga mula. beckradal. kirkiufellsmýrar. (ur) [byðu biargs¹] gile þvi sem rennur j reykiadalzbotnne. voru ermmstadir²) settir j borgun fyrir xij kugillde. skyllde erfjngiar elenar aptur leýsa fyrrsagda jord fyrir xij^c. Jtem a kirkian xij kugilldi. Jtem lagdi þordur bonnde (til) iij kugilldi oc hundrad j vadmalum oc lerepte fyrir halfkirkiu skyllde a fellzeñda. þar á ad vera heimilisprestur oc diakne. Jtem a kirkian fornn messuklæde. corporal. kalek. oc altar- aris stein. kananuñ bok. messobok de tempore frá paskuñ til adveñtu samsett. sequenciubok per annum. de sanctis skræda. ottusoñgva bok á de tempore fornn capitularius de tempore bok. kross med vndirstoduñ. mariu skript. egidius skript oc johannis ljknneske ad jon suarthofdason keypti fyrir huñdrad. jtem dukur yfir krossinuñ. ij kluckur oc jarnnkall ad (hann) lagdi þar til kirkiu. Jtem fell porcio ecclesie medann jon suarthaufdason hiellt xvij. voder oc attatiju. cccc. j mortualia. jtem gallt stulle bonnde kirkiunne jordena hamra j laxardal oc þar til x malnytu kugillde. johannis mynd. peturs mynd. jarnnkall. koparstiku oc ný messuklæde.

476.

[um 1500].

MÁLDAGI kirkjunnar í Snóksdal.

Máldagabók Biskupsskjalasafnsins hin forna (= D 12) bl. 87 a—b,

¹) [biargs hefir upphaflega verið skrifad *briz*, en leiðrétt með sömu hendi á spássiu. ²) þannig; úti á spássiu er með sömu hendi skrifað, að því er sýnist: *ormm*; mun vera sama jörð, sem nú heitir *Erpstaðir*.

skr. 1601. Þetta er alveg áfast máldaga Jóns biskups Indriðasonar frá 1340, Dipl. Isl. II, Nr. 478.

[Snoksdalur].

jtem c raptvidar i sneinatungu skog. jtem grallare. dominicur. de tempore per annum. sequenciubok per annum. kananum bok. messubok de tempore per annum. onnur messubok med gudspioll oc pistla oc oracionis dominicur frá paskum oc framm á. sumar commons messobok. miog gomul ottusaungua bok á vetur rotiñ. ij psalltarar. annar miog rañgur processionall. þetta er allt gamlar bækur. messuklæde ein oc enn gamall hokull oc serkur erñalaus oc ij corporalar oc alltaris stein. skrijn med tre. merke. lijtil jarncarll. ij mariulijknneske. stephanus lijknneske. þorlakz lijknneske oc sterk kanntarakapa. Jtem gallt gudmundur finnson¹⁾ kirkiunne xiiij malnytu kugilldi. halfar eyiar fyrir fimm hundrud oc ij bækur fyrir cc.

477.

[um 1500].

MÁLDAGI Gnúpskirkju í Dýrafirði.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 427, skr. c. 1730.

Nupur j Dýrafirdi.

Nupur j Dyrafirdi er biskup Stephan hafde taksett firer nidurfall kirckiunnar þar og fordiðrfun ornamentorum. bijfalade greindur biskup Stephan gardinn þar Birne Gudnasyne med þeim skilmala. ad firnefndur Biörn skal giðra upp kirckiuna j gúðan máta. veggena báða og gafiadid med stein og torf traustlega hladid og leggja þar til x kyr. lx asaudar. messuklæde sæmeleg og allar bækur naudsinlegar. svo kirkiañ sie vel birg vetur og sumar og allt það sem Guds Embætte til heirer.

¹⁾ Faðir Daða í Snóksdal.

478. [um 1500.]

SKRÁ um reka Þingeyraklaustrs á Ströndum fyrir vestan Húnaflóa.

AM. 279.a 4to bls. 17—18 á skinni skr. c. 1500. — AM. Apogr. Nr. 500, þrjár afskriftir : a), með hendi Árna Magnússonar eptir skinnbókinni; b) afskrift gerð í Skálholti 8. September 1708 og staðfest af Hákonni Hannessyni, Snorra Jónssyni og Þórði Þórðarsyni eptir transskripti séra Gunnlaugs Dorsteinssonar í Vallholti, Björns Jónssonar á Skarðsá og Bersa Björnssonar gerðu á Skarðsá 28. April 1645; er það nú í Landsskjalasafni, og hafði Lauritz Gottrup látið þinglesa þá afskrift af Þingeyraskrá á Óxarárþingi þann 6. Júlí 1688, og votta það Sigurðr Björnsson, Magnús Jónsson (lögmennt) og Árni Geirsson (þingskrifari); þá hefir skinnbókin verið heillegri, og er það tekið eptir þessari afskrift, sem hér stendr í hornklofum. c) Óstaðfest afskrift gerð fyrir Árna Magnússon án efa eptir einhverri pappírsafskrift.

Mældagi Þingeyraklausturs.¹⁾

Suo ero latandi bref oc skilríkji þingeyra klausturs ath þessar iarder oc reka eigr klaustrid æ ströndum firir uestan flóa.

Jn primis. ath eyjunum²⁾ æ þingeyraklaustr halfan uidreka oc allan halfan agöoda. kiortrie onnor huor missere oc fiordung i hual.

J triekeyllisey æ klaustrid hual halfan.

fra [æroosi firir ær]nesi oc til spors millum mela æ klaustrid tuo hluti i hual.

firir [selianesi] fra læk þeim er inn er langt fra[hellanesi] oc til merkihamars i [öfeigsfir]ði æ klaustrid halfan uidreka oc þria hluti i halfum hval.

enn fra merki hamri til hualar fiordung i hualreka.

fra hualæ oc til [daugaurdardalsæ]r æ þingeyraklaustr allan reka huala oc vida.

Vndan hrwteyiarkeif oc til eyu[indarfiarda]r ær æ klaustrid allan uidreka. oc þria hluti i halfum hualreka uith stafholt.

fra eyuindarfiardara oc thil þrælskleifar alla halfa reka uida oc huala.

¹⁾ c; hin sl. ²⁾ eyjunium, skb.; eyjum inn, b; eyjum, c.

fra ueibiarnarnaustum thil skers æ sandi i drængauíjk æ þingeyrastadr allañ reka huala oc uida oc suo iordiña drængauíjk.

fra arcoosi i dræng[au]íjk til [sku]muhelliss allann uidreka. enn halfann h[ualreka firir] drængatanga.

J ollom þessum fyrrnefnd[um re]ku[um] æ þingeyraklaustr suo mikít i hualum sem nu er greint. huersu sem æ land kemr. nema uppskóriun sie æ skipumm fluttr.

Ero þesser rekar suo komner under þingeyraklaustr at þorstein kolbeinsson¹⁾ gaf þa halfa med líjkama kuinno sinnar thil klaustursins. Enn hallr sigurdarson gaf þessa halfa reka i profentu [sijna] til þingeyraklaustrs. Enn þann reka sem er j milli hualær oc daugaurdardalsær gaf solui prestr brandzson²⁾ [i] profentu med sier thil þingeyraklausturs.

alla halfa reka i ueideleysv uida oc huala oc allt þad gods sem þar kann æ ath koma ath helmingi.

Eigur nu oc þingeyraklaustr reka allann i [sigluuíjk] firir nordan [geirhol]m oc suo iordiña kirkiubol med ollu þui sem henne hefer til heyrt ath forno. Er þesse iord oc reke suo kominn under þingeyraklaustr. ath helga þorleifsdotter gaf hann klaustriño sier til saluhialpar oc æbota æsgrimi³⁾. enn helga erfdi hann efter gudnyio systr sijna. enn gudny hlaut hann i erfð efter modr sijna kristino biornsdottr.

479.

[um 1500].

SKRÁ um landamerki Viðvíkr og ýmsra fleiri jarða í Skagafirði.

AM. 276. 4to VI, á skinni, skr. svo sem c. 1500.

Þetta eru landamerke j millum Widvikur ok garda

¹⁾ á lífi 1346; ²⁾ uppi um 1360, og er enn á lífi 1385; ³⁾ Ásgrimr ábóti Jónsson dó 1495, en varð ábóti 1488.

kotz : j midia kallda myre ok riettsyne vr henni : ad hola kotz lande.

Jtem æ millum widvikur bringuers ok Mýcklahols nidre ředur Mærklækur sa er geingur vndan þufunne sem kallast Midzaptans þufa æ holum : a widuik ecki leingra vpp enn j þa myre er kallast stiorv myre : ok suo Riett ofan med dalalæk : thil þess ad saman koma aller lækier ok verdur þa einn lækur.

Jtem æ Mýck(I)holl ofan halfa lomatiorn j motz wid brimnes ok ofan ad langahollte : Enn widuik æ ecki leingra westur enn ad krossgotum : sidan rada hafa melar allt ofan ad gerdi þui er heiter geitagerdi : oc liggur firir sunnan skog : firir westan fram alla melana : oc riettsyne af þui Gerdi westur j sio : er þat landamerki þar millum widuikur og brimnes æ vidaruik skog firir austan almenningz gotu. ad ose ofan : enn a(v)ll reka gogn nema huala vt fra Brimnes landi ad dolum. enn holastadur a skogienn firir westan gerdit allt ad dolum. Eigur kirkian sialf husa stodur og skipa wid os allan afla oc addrattu stadarins æ land ad leggja : med afgaungum i dolumm : oc huommunum vppi. gagnvart krossi eigur widuik gras vnder aullum skoge : ad dolum.

Jtem a mýcklaber j oslandzhlid : a xij. hesta rífhris ok hogghris firir austan gotur. enn widuik a j stadinn helonar holma med aullum gognum og giædum et cetera.

480.

[um 1500].

SKRÁ um ýms áhöld og measureiðu i skruðhúsi dómkirkjunnar á Hólum.

AM. 276. 4to á skinni, og er þetta ritað c. 1500; þar með fylgir afskript Árna Magnússonar.

De sacristia.

Calices¹⁾.

Jm primis vj. calices et vna calix fracta [et prop]ria de sanctis. sunt due ex auro puro [et] relique sunt deaurate omnes exceptis 2^{bus}.

Vasa¹⁾.

Jtem duo propiciatoria vnum de argento deauratum et aliud de argento puro et vna pixis de argento pro corpore christi infra propiciatorium.

argentea¹⁾.

Jtem tria turibula argentea et vnum de cupro et vna nauis pro incenso ex cupro cum cocleari argenteo iacet in cista episcopi.

Casule¹⁾.

Jtem viij. casule pro episcopo in summis festiuitatibus.

Jtem viij. pro maioribus duplicibus pro presbiteris.

Jtem iiij. casule pro minoribus duplicibus.

Jtem vj. casule competentes pro semiduplicibus et dominicis diebus.

Jtem viij. casule simpliciores pro simplicibus festis et ix. lectionum festis ac feriis.

albe¹⁾.

Jtem viij. albe tam²⁾ pro summis festiuitatibus et duplicibus festis cum illis quinque que sunt in cista episcopi.

Jtem alie non tam Bone pro minoribus duplicibus et dominicis diebus. vj. albe et quinque simpliciores pro festis trinum lectionum et feriis.

Jtem vestimentum rubrum de cerico cum omnibus per[tinenc]iis pro capellano episcopi in domo et in via.

Jtem. xxj. dalmatice et subtile et vnum subtil[e].

Jtem xl. viij. cappe alique bone et multe male.

Jtem v ³⁾ pro melioracione aliarum.

¹⁾ Fyrirsögn á spássíu. ²⁾ tm, hdr. ³⁾ Hér afarmáð. Árni skilr hér eptir eyðu, enda sést ekki með vissu, hvað þar hefir staðið.

481.

[um 1500].

REKASKRÁ og máldagi Skinnastaðakirkju í Öxarfirði.

AM. 621. 4to bl. 62, síðasta blað skinnbókar, sem skrifuð hefir verið á 15. öld; er þetta ritað á bókina með hendi frá hér um bil 1624.¹⁾ Sami máldagi er og á fremstu blaðsiðu bókarinnar ritaðr með hendi frá c. 1500, en er nú svo máðr, að hann má heita ólesandi. — Afskrípt á pappir í Landsskjalasafni komin frá Skinnastaðakirkju, að því er virðist rituð um 1740 með hendi Einars prests á Skinnastöðum, Jónssonar greipaglennis, Einarssonar galdrameistara, og kallast hún „Genpartur“ (hér = B). Hefir sú afskrípt verið lögð fram í hvalmáli Skinnastaða, Múla og Hofskirkju í Vopnafirði bæði í héraðsdómi („Jón Sigurðsson settur“, á Gautlöndum) og svo í landsyfirdómi: „Lagt fram í binum kgl. yfirdómi á Íslandi 22. Apr. 1872. — Magnús Stephensen“. — Afskrípt frá 8. Apr. 1756 með hendi síra Einars Jónssonar (= C), svipuð B. Sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 164.

Maldagi skinnastada kirkiu

skrifadur epter þeim maldaga sem skrifadur
er ur maldagabokinni a holum

21. Aprilis anno 1624.

Kirkia æ skinnastodum er helgud með gudi hinum heilaga petro og paulo. hun æ allt heimaland ut fra merkegarde þeim sem er a mille akurhofda og ut at brandzlæk. oc ut fyrir vestan hann oc [upp²⁾ j brunná³⁾] [þar sem sandar⁴⁾ os er kalladr. oc allan sand vt þadan millum brunnar oc holslækjar. nema þær itolur edur eingetök sem synt verdr at adrir menn edur jardir eigi. oc so landeign vt i sio.

allan reka millum skogareka oc ærlækjar reka. rædr fyrir vestan [lonos giegnt langholli.⁵⁾ en fyrir austan staur

¹⁾ Stafsetningunni í AM. 621. 4to er hér ekki fylgt út í æsar, en alt á að vera óbyggjanlega orðrétt. ²⁾ [þett orð vantar eyðulaust í 621; en í B er eyða eða stryk fyrir því og ritað við á spássiu: „Af maldagabók á Greniadarstöðum önnur vidimerud Copia syner að vantar til þetta ord sem mikid á rijdur upp“. ³⁾ brunnár 621 (og eingin eyða á eptir); Brwnaa B, og eyða á eptir. ⁴⁾ [B á spássiu og segir: „Jtem (vantar) þetta“, sem á að koma í eyðuna; vantar í 621. ⁵⁾ mætti ef til vill lesa: langhusum; frá [vantar í B; þar er og ritað milli sviga: „hier þike mier vanta ord j“, og á spássiu „Gamallt maldaga Bref seiger lónoo. vantar þetta ord j þessa og hier ámiñsta utskriff af maldaga Bókenne á Greniadarstöðum“.

j mel. þadan rettsyni j gardz topt æ hafaholme. þadan j sandhus. þadan upp j urdarheidi. leigulidagogn austr þadan fyrir stadarlandinu.

J vellankotlu eystri fiordung vidreka og suo j hval ef rekr.

J raufarhofn hinn sextanda hlut j hval ef rekr og so eggver.

i millum holsar og deilldarar fiordung i vidreka.

kirkian æ þriar vættir j ollum rekum ketils helgasonar j huerium hval ef hann æ xij vættir¹⁾ edr meira.

austr fra gia til oddstada osa æ kirkian iij vættir er brandr gaf.

kirkian æ at rada skotmannshlut at helmingi æ griotnes reka. þat gaf ellendur j akurhofda.

J millum suluhafnar oc ormarzar a kirkiañ iij vætta afreidslu af oskiptum hval.

fra deilldara oc til gegnisslækjar iij vætter j afreidslu af oskiptum hual.

halfa flutninga med oddstöðum.

millum griotgards i eystre kotlu oc giar j raudagnupi iij vætter j afreidslu ef æ eru c vætter eda meijra.

fra gia i raudagnupe oc til hofdaskala eiga mukar ad reijda skinnastodum iij vætter. enn stadirnir vj ef æ er c vætta edur tuijtugur at leingd. huort sem rekur edur er²⁾ fluttur.

a skammhiedinsnese iij vætter oc j odru læge enn fiordung j hval ef rekur.

kirkian æ þridiung j siofarlande nordur j þistilfirði enn halfan reka vid mulakirkiu. Bæde hualz oc vidar.

kirkiañ a Þorliotargierde med skoge oc landar eign.

kirkiañ æ landareign fram vid gil fram fra lundum³⁾ oc vpp a motz vid hool a fialle. er þar med fijskivatn oc Bæa stadur. oc v kapla gongu a vetur j hoolz jord a fialle.⁴⁾

A skinnastodum er Tveggia presta skillda. tekur heima- prestur iij⁵⁾ merkur j leigu. enn annar af vij. Bænhwsum.

¹⁾ bætt við; vantar í bæði. ²⁾ b.v. B; vantar í 621. ³⁾ Löndum B. löndunum C. ⁴⁾ Alt, sem nú fer eptir, vantar í 621, og er tekið eptir B, C. ⁵⁾ C; vij B.

af einu xii aura. audru vi aura. af Tveimur mörk af huöru. af einu v. aura. af Klifshaga iiij merkur. Liöstollar og heitollar af xvi. Bæum. Ecclesia non Dedicata.

Biarne Gamlason med eigen hende.

Þesse framañskrifada utskrift Skinnastadar kirkiu mældaga. Prestsens Sira Biarna Gamlasonar af mældagabók-
enne á Greniadarstöðum d. 21. Aprilis 1624 samstem(m)er þeirre sem sijdar Hans Successor Sira Gudmundur Biarna Son hefur utgiefed utan þar sem eg hefe a framañverdu blade á Spatiunne noterad. þad sem brestur til og þesse teikn \times * j Lijnönum sýna hvar þad á heima hvörs ecke má vid missa. og j mældagabrefenu er ad finna. Jtem þetta ord á Spatiunne. *Lonoos.* sem vantar j báðar umgietnar utskripter. giðrer þad annad Rekamark kyrkiunnar. má því ecke utilikiast. Uppaskrift þeirrar sijdare sem á spatiunne er gieted hlioodar sem effter filger.

Þennañ mældaga hefur Gudmundur P:Biarnason skrifad ord epter ord. epter mældagaña Bokenne hier ad Greniastöðum(!). so þar mismunar ecke einu orde. Og til meire stadfestu og Sannleikans Bevijsingar hier um ad so i sannleika sie. Skrifa þesser menn sin nöfn med mier (hier) fyrir nedan. og láta skrifa sem þessa mældaga hafa med mier samanlesed og ecke ordamun funded.

S: Gudmundur Biarna Son¹⁾ Steinn Sigurdsson.

Jon Jonsson.

Jon Þorualldsson

P: med (eigen hende.²⁾)

Su framañskrifada. sem hin önnur á Spatiune Citerada utskrift af mældagabók-
enne á Greniadarstöðum. sem nu fyrer stutum(!) tíjma hafa mier under hendur borist. verda af mier underskrifudum soleidis sem hier ad framañ greiner under (e)inu forme j stista mata framfærdu og auglystu gömlu mældagabrefe á næst umlidnu sumre. Til stirkingar og mindugleika tillagdar. Somuleidis vitnisburdur mijns sal: fódurs og formans áhrærande Rekamörk kyrkiunnar nidur á Sande fyrir vestañ Brunæ mier (e)inkum til Effterriettingar á hans háa Alldre utgiefenn. Hlióðar sem Effter filger.

Eg underskrifadur giðre hier med augliöst og openbert epter þui eg þikest merkia ad nockrer vilia agreining vekia um Skinnastadar kirkiu Rekamörk fyrer nedan Brunð ad nu nærre um 40 ara tíjma sem eg

¹⁾ Prestr á Grenjaðarstað 1637—1660. ²⁾ Prestr á Skinnastöðum 1607—1660.

vered hefe prestur á Skinnastöðum. hefe eg ákiæru-
laust af öllum mönnum haft og halde(d) Skinnastadar
kirkiu Reka millum þessara Takmarka ad austan Staurs
j mel. En ad vestan loonos þess er heiter ur Skooga-
lönum ut til siafar Epter mældaga kyrkiunnar og mijns
formans og Elskulega fodurs Sal. Sira Einars Nicu-
lassonar vjsu halde og hefd þad firsta eg til man.
Þessu til merkis er mitt nafn ad Skinnastöðum j Oxar-
firði Anno 1736 d. 3. Majj.

Jon Einarsson
med E. hendi.

kirkián á 8° jord sem Akur heiter. Eingen Brief
liggia hier firer henne. [Þessare minne underdanugstu(!) til
merkes skrifa eg mitt nafn og underþricke veniulegu
Signete.¹⁾ Einar Jonsson.

Reiknast nu heimaland. Jtem
j sioarlande sem hier ad framañ greiner.

482.

2. Janúar 1500.

undir Felli.

VITNISBURÐR Hermundar prests Oddssonar um viðtal þeirra
feðga Andrés Guðmundssonar og Guðmundar Andrés sonar
um dýrleika á Felli i Kollafirði.

AM. Fasc. LXVII, 1, transkript á skinni frá 11. Marts 1508. —
Apogr. 1172.

Vm dýrleika æ Felle i Kollafirde.²⁾

Þat giore ec Hermundur Prestur Oddtson godum monn-
um kunnigt med þessu minu optnu brefi. at ec medkenn-
umzt ath ec uar til kalladur af ærligum Dandj manni and-
res Bondá Guðmunds syne um Vorit j fardogum þá er
hann af veñtj Guðmundj syne sinum fell j kolláfirdj. Med
suo Vordnum skilmalá ath fyrr greindr andress Vilde
gialldá honum fyrir tietigu hundradá adur greint fell.
Enn hann sagdj nei vid ok hans kunná þat at samþyckia.
Ok sagdizt alldri hana skylldu dyráá tacá enn fyrir sex-
tiger hundradá. j mozt vid sin syskin. til Rettra arfá

¹⁾ [dregið stryk yfir. ²⁾ Á spássiu bréfsins með hendi frá 17. öld.

skiptá. Enn hann kuezst megá giorá þat fyrir hans skulld ath hafa fyr greintt fell fyrir tiutigu hundradá til kuonarmundar. Beiddizt adur greindur Gudmundr at fyr skrifadr andres gudmundzson fadir hans skyllde helldur gialldá sier aunnur tietige hundradá en þessi. Enn tittnefndur andress suaradj ath þeim skylldi saman komá. ok lofadj med handabañdj ath þrattnefndur gudmundr skyllde fyr skrifad fell ecki deyrra hafá nei¹⁾ eigāazt epter sinn dagh enn fyrir sex tiger hundradá j motzt vid aunnur sin syskin. Ok hier epter vil ec sueria ef þvrfá þicker. Ok til sannindá hier vm set ec mitth insiglle fyrir þetta Vitnessburdarbref Skrifad vñdir felli j kollæfirde fimtudagin næstá epter attá Dagh vm ueturinn þá er lidit var fra hingatburdj vors herrá jhesu christi. M. cccc. nintiger ok tiu ar.

483.

6. Febrúar 1500.

á Ásgeirsá.

SIGMUNDR prestr Steinþórsson kvittar Ólaf Filippusson um allan hugmód, orð eða atvik í þann tíð, er Smiðr Jónsson í hel sló Ásgrím Sigmundsson í kirkjugarðinum í Víðidalstungu (1483), og gefur hann Ólafi einga sök þar á, því að hann var þar í eingri atvist.

AM. Apogr. 404 „ur storu transskriftar brefi Olafs biskups Hialtasonar og 5. annara, giördu i Junio 1555“ (AM.). — JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavikr-Jóns eptir sama transskripti. — Landsskjalasafn 94. 4to bl. 47 a—b. með hendi Jóns lögm. Sigurðssonar c. 1600, eptir transskripti frá 6. Mai 1517. — Bisk. 3. Fol. bls. 18, skr. 1641—1642. Bréf þetta er áðr prentað í Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups II. Hólum 1595 og Reykjavík 1903, bls. 74.

Þat [giore ec²⁾] sigmvndr prestur steinþorsson godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi ad eg medkiennust ad eg hefi giort og gieft Olaf bonda philippusson aulldungis kuittann og ækierulausann vm allann þann hugmod ord

¹⁾ = nie. ²⁾ [giorum vier 94.

eda¹⁾ atuík huort [þath helldr²⁾] [matte uerda³⁾] meira eda minna til heiptar eda hugmodz. j þan tid er smidr jonsson oforsyniu j hel slo asgrim sigmundsson j uidedalstungu. suo medkiennunst eg ad eg ma aungua sok giefa honum þar um þui eg uissa hann uar þar j aungri atuíst og firir þui giore ec hann med aullu frialsann og kuittann so framarlíga sem eg ma þat fremst med logum giora⁴⁾ vm þetta og aull aunnr ockr⁵⁾ skipti ad⁶⁾ aullu til teknu enn aungu fraskildu. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigle firir þetta kuittunar⁶⁾ bref er skrifat uar aa asgirsæ j uidedal næsta dag epter festum agatę uirginis anno domini M^o. quingentesimo.

484.

13. Febrúar
15. Febrúar 1500.á Vatsleysu.
í Skálholti.

DÓMR sex manna útnefndr af Þorvarði lögmanni Erlendssyni um arftökur epter réttarbót Hákonar konungs háleggs frá 2. Mai 1313 (Dipl. Isl. II, Nr. 212).

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 137b, skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 63. 4to bl. 354b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 115. 4to, I, 112, með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — Gömul afskrípt (frá c. 1640) er og í safni háskólans í Uppsölum í Svíþjóð, í bók þeirri, sem nefnd hefir verið „Troilsbók“, og kend er við Uno von Troil, sem hefir feingið hana á Íslandi 1772.

Hieradz Domur Wm [kongz Bref. 7)

Aullum Monnum sem þetta Bref sia edur heyra senda Narfi Sigurdzson. Gudmundur Einarzson. Olafur Þorbiarnarson. Pietur Sueinsson⁸⁾ suarner laugriettumenn. Jon Pieturzson og Magnus Biaurnsson kuediu gudz og sijna kunnugt giorandi at a fimtudaginn næstan fyrir Valentijni Martiris [þa er lidit var⁹⁾] fra burd uorz herra Jesu christi m. d. ar¹⁰⁾ a Watzleysu j Biskupztungum a almenniligu hier

¹⁾ og 94. ²⁾ [helldur þad, Gudbr. biskup. ³⁾ [være 94. ⁴⁾ b. v. 94. ⁵⁾ ockar 94. ⁶⁾ sl. 94. ⁷⁾ [Hakonar kongs R. B. 63. ⁸⁾ Eiolfsson 63 (rangt). ⁹⁾ [vantar í öll handritin. ¹⁰⁾ b. v. 63. .

adþýngi vorum vier j dom nefnder af Erligum manne Þorvardi Erllindzsyne laugmanne sunnañ og austan a Jslandi epter vort naduga herra [kong Hañses¹⁾ brefi er þar var þa lesid a greindu þýngi. Beiddi fyrr skrifadur laugmann²⁾ Þorvardur Erllindzson oss og krafði at dæma og skoda vm kongz Hakonar ríettarbót er suo hlíodar ord fyrir ord sem hier seigier.

Fýrzt at þar sem barn tok arf epter modur sijna skilfeingna. og fader epter sama barn ef það a ei skilgetid barn epter sig. þa skal fader ei meira erfa hiedan af enn alltt lausagodz æfinliga. Enn eignar allar skal hann eiga og hafa og j virdar setiazt vñ alla sijna lífsdaga. Enn epter hans daga taki sa eignar allar er erfdum er næztur epter það sama barn. þær sem barnid erfdi epter modur sijna. kall edur kona. j modurlegginn. þeir þo er af þeirri ættkuijsl eru komner er þær iarder og³⁾ godz eru vt af komnar. Saumleidis skal og fara ef moder erfer barn sitt það sem erft hefur faudur sinn. skal þessi erfd ganga j almenníligu erfdatali.

Nu sakier þess at oss adurnefndum domsmönnum leízt þessi ríettarbot skíallig j allan mata. fyrir sakier þeirra brefa og þýjuijsinga er þar voru og þa lesin a sama þýngi þui dæmdum vier þessa fyrrskrifada ríettarbot til næzta oxararþýngs vnder laugríettumanna dom og laugmanns urskurd sem þa a at vera [med ríettu⁴⁾ j saugdu takmarki fyrir sunnan og auztan a Jslandi huort afl edur magt optnefnd ríettarbot hafa skýlldi.

Og til sanninda hier vm⁵⁾ setium vier adurskrifader domzmenn vor innsigli fyrir þetta domsbref⁶⁾ er skrifad var j Skalaholli tueimur daugum seinna enn fyrr seiger a sama ari.

Samþýekti þennan vorn dom Þorvardur Erllindzson laugmann sunnan og auztan a Jslandi og aller bæundur og

¹⁾ [kongsins 63, 115. ²⁾ Logmadur 63. ³⁾ edur 63. ⁴⁾ [sl. 63. ⁵⁾ það, sem eptir fer vantar í 115. ⁶⁾ Breff 63 og hættir; er því alt það, sem eptir fer, einungis í a.

bufazter menn. er þa voru a þjnginu. Skrifad j sama stad og dag og ar sem fyrr seigier.

485.

25. Febrúar 1500.

í Hítardal.

TESTAMENTISBRÉF Sigurðar prests (beigalda) Jónssonar.

AM. Fasc. XXXIV, 37, frumrit á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu. Niðrlag bréfsins er alt ritað á aukablað. sem læst er við aðalbréfið (codicil, testamentisbót). — AM. Apogr. 1670.

Testamentumbref Sira Svgurdar Jonssonar.¹⁾

J Hafni faudur ok sonar ok anda heilax.

giorer eg sygurður prestur jonson heill at allri skynsemi ok nõckut krankur j likama suo fallit mitth testamentum sem hier epter skrifath stendr. Gvde minum allzualldanda ok hans blezadri Modur jumfrv sancte marie til lofs ok dyrðar ok aullum gudz helgum Monnum til sæmdar ok uirdingar. Enn mier ok minne syndugri salu til fridar ok fagnadar. saluhialpar ok syndalausnar ok aullum audrum bædi lifs ok daudum. þeim sem gvd lofar ok uill ath þessi min skipun ok aulmõsa þiggizt fyrir.

j fystu kys eg minum molldliga likama legstad ath heilagri hitardals kirkiu. Hema cristur krefi mig sua andarinnar at eg sé nær skalbolli enn hitardal þa er eg aundunzt þa kys eg mer þangat legstad ok gef eg þa heilagri skðlhollz kirkiu. xx. hundrut j aullum fullgilldis peningum suo framth sem eg ligg þar. Enn heilagri hitardals kirkiv gef eg mar(i)u likneski ok þorlaks likneski þau sem eg hefi latid giora sialfur ok bok er heiter hugvcio suo framt sem eg skipa hana ecki neinum minum nærskyllidum frænda þeim sem hun er nyttug. ok þar til uid þann allan sem eg æ þar huort sem hann er meire edur minne. Lysi eg ok at adurgreind hitardalskirkia æ decimam partem af aullum minum peningum. ath afgreiddum aullum laugligum skyllid-

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600.

um. Hefi eg þar j greint ok golldith jordina krossnes fyrir .xvi. hundrut. Ok þar til skipar eg henne eyiarnar gell- ingaeyiar fyrir aunnur. xvi. hundrut suo framt sem eg giore ecki annat rad fyrir þeim at mier lifanda. ok þar til suo micit j lausagozi sem tala rennur til j sagdan decimam partem.

Jtem er eg skylldugur heilagri kristkirkiu j þrand- heime j reikningskap suo micla peninga sem nemur uppa. xv. uoder j subsidium palli(j) er eg hefi ecki reikningsskap af stadith minum hera erchibiskupinum epter þui sem uera ætti.¹⁾

Jtem hefi eg gefit. iij. kugillde bænhusino a aunduerdo nese (i) jnnstædu epter þui formi sem biskupin skipade ath þar skyllde uera æfinliga. skyllde bænhus hedan j fra. ok syngiazt. xii. messur Enn gialldazt halfmaurk j kaup.

Jtem gef eg þeim presti sem mic syngur til molldar klædnad minn hinn bezta. Enn huerium presti sem stendur ýfer grepti minum hundrath. En huerium diakna. x. aura þeim sem mier ueita graptrar embætti.

Jtem gef eg hueriu syskini mino sæmmæddu vid mic. vi. hundrut suo framt sem þau verda ecki miner laugliger arfar. ok barbaru dottur jngiridar systur minnar. v. hundr- uth.

Jtem gef eg fataekum frændum minum þeim sem eg hefir ecki adur minnz. xx. hundrut þeim sem mest ero þurf- ande ok skiptizt þat skynsamliga þeirra j millum til jafn- adar.

Jtem þeim þrimur baurnum sem eg hefi at mier tekit ok eru j sidumula faudurlausum ok modurlausum ok suo heita. petur snorason. biarni hallzson. gudrvn ualerianus- dotter skipa eg framfæri a minum peningum þar til sem þau fa unnith sier til matar ok klæda. Ok þar til skipa eg gudruno ualerianusdottur hundrath j kauplum ok. ii. hundrut j fullgilldispeningum.

Jtem skipar eg þa jskylldo skylldvliga upp a mina

¹⁾ Hér er útskafinn í öndverðu þriðjungr linu í frbr., sem hefir ofritazt.

peninga at miner erfingiar þeir sem mic erfa kaupi prest um næstu tiu ar. þann sem seger messo dagliga nær hann er dispositus med audro bænahalld fyrir mier ok aullum minum frændum vinum ok uelgiorninga Monnum. Enn ef þeir kunna ecki prestia at fá til greindz bænahaldz þa skipa eg æfinliga omagauist upp j mina peninga mier skyldan ok þann¹⁾ mest er þurfande þan þo sem fær er til at bidia fyrir mier dagliga ok aullum þar ut j fra bædi lifs ok lidnum. ok halld hann suo at math ok k(l)ædum at hann megi uel uid uera. Ok taca þa annan til er annar deyr j fra.

Jtem a þeim degi sem eg er jardadur skipa eg ath gefizt fataekum Monnum fyrir minne sál .iii. hundrut j mat uaduali²⁾ ok skoledri ok audrvm peningum utan kauplum.

Jtem skipar eg at gefizt. x. aurar fataekum Monnum um næstu. vii. ar epter komande upp a min artidardag mier til saluhialpar.

Byd eg minum erfingium at fullkomna þetta mitt testamentum med aullum sinum greinum ok articulis Wnder hina haurduztu hegning lagana. Hier med byd eg minum erfingium at þeir giallde uel ok reiduliga allar minar uisar skullder þær sem mier ber ath luka. fyst beilagri hitardals kirkiu allan sinn reikningsskap suo sem henne ber at hafa ok suo huerium audrum þeim sem eg a at giallda.

Hier med gef eg mic gude j ualld ok mina hina syndugu sal. Enn eg neita fiandanum. ouin allra godra hluta ok aullum illum hlutum audrum. Beide eg þig drotten minn ok þina sætu modur mey mariam ok alla helga menn mier til arnadar ordz at þu fyrirgefer mier allar minar misgiorder þær sem eg hefi j moti þier brotid medan eg uar j ueraulldine ok ueiter mier þina hina miclu myskun. Suo bid eg vm alla at þeir fyrirgefi mier alla þa hluti sem eg syndugr hefi uid ydur brotid j orde edur uerki. Bidur eg um alla mina siduztu bæn at minnast mín j aulmusugiordum edur bænahalld rika ok fataeka. wil eg giarna

¹⁾ Úti á spássiu, og er innvisunarkerki aptan við ok, en ekkert innvisunarkerki á spássiu. ²⁾ Svo = uadmali.

fyrirgefa huorium manni þeim sem mier hefir nõckut j moti giort j ordum edur uerkum. Skal þetta mitt testamentum standa statt ok obrigduligt nema eg giori seirna adra skipun æ. þa skal su rada.

Ok til sanenda hier vm setta eg mitt jnsigli fyrir þetta mitt testamentum bref skrifat j hitardal upp a festum matthei apostoli vm veturen. þa er lid(it) uar fra hingathurd vors herra jhesu. ☩^o. ok fimhundur ara.¹⁾

Jtem kys eg síra magnus bardarson ath syngia mig til molldarinar ok gef eg honum alklædnad minn hinn bezta ok þar til. x. hvndrvd j malnytv ok gelldfie.

Halldori bardarsyni brodur hans gef eg. xxx. hvndrvd j ollvm fvlldgilldis peningvm.

jtem oddi bardarsyni gef eg fim hvndrvd.

halldori smid gíslasyni gelld eg. x. hvndrvd. j sín pionuztvlavn viij. malnytu kvgilldi vnder sialfvm sier. og þar til. ij. hvndrvd. þar med gaf hann hann kvittan ok ákiærulavsan vm alla þa medferd sem hann hafdi haft á hans peningvm. spvrdi ok smidurin hann ath huart hann vildi ecki lata gagnazt kirkivne v̄m þat sem hann uæri fangadur til næstra fardaga. Enn hinn sagdi þar opt iá til. ok sagdizt þat giarnan vilia. til fullra peninga upp fra þessv. Þar med gaf hann gísla syni hans. fimm hvndrud,

frændbornvm minvm þrimur er suo heita. jon illavgason. þorgrimur illavgason. helga illavgadotter gef eg sin fim hvndrvd hveriv þeirra. ok framfæri á minvm peningum þar til at þav erv tvitog nema þav vili fyrri sin rad giora.

Jtem gef eg gvdnyv aradottur avlldungis kvitta ok ákiærulavsa vm alla þa medferd sem hvn hefir haft á minvm peningvm vti ok inni kvikv ok davdv. Wr uígdvm stad ok ovígdvm.

¹⁾ Það, sem nú fer eptir, stendr í testamentisbót, og er ritað með annari hendi en hitt, en rétt um sama leyti. Er fyrri hlutinn allr með hendi séra Sigurðar sjálfs; hinu má sjá að hann hefir á deyjanda degi látið annan bæta við. Hann kann að hafa lifað nokkuð eftir þetta.

Jtem gef eg gvdrvuv snoradottur fim hvudrvd.

Joni bardarsyni. iij. hvudrvd.

sueine oddszyni gef eg. ij. bækvv svmarbrefer og vet-
vrbrefer.

486.

29. Febrúar 1500.

á Mælifelli

VITNISBURÐUR Sigurðar prests Þorlákssonar um Viðidalstungu-
slag (1483).

AM. Apogr. 3895 eptir transskripti á skinni, sem Árni Magnússon fékk 1707 frá Guðrúnu Ögmundardóttur í Flatey, og var það gert nær 1530 og án efa að forlagi Björns Þorleifssonar á Reykhólum.— Apogr. 3894 eptir öðru transskripti á skinni einnig frá c. 1530, komið frá Torfa Jónssyni í Flatey; bæði þessi transscripta gaf Árni Páli lögmanni Vidalin, afkomanda Jóns Sigmundssonar.— Apogr. 3792. „Efter ovidimeradri copiu á pappir“.— Apogr. 399 og JSig. 66 8vo eptir transskripti frá 20. April 1515.

Vitnisburður Sigurðar Þorlákssonar.¹⁾

Þat giore ec sera sygvrdur þorlaksson. Godum monnum k(unniqt)²⁾ m(ed) þ(essu) mi(nu) opnv breff. at þa lijdit uar fra gudz burd. M. cd. lxxx. og iij ar. affaranottina langardagsens næsta epter mariv Messo jna fyrre. vmm sumaret j viðedalstungv. þa asgrimr sigmundzson³⁾ war j hel sleigin. ok kirkivgardurenn war saurgadur þar. war ec þa officialis heilagrar hola kirkiv. og reid ec þangat vmm vorit med. ij. presta sera jon broddason. og sera þorlak þorgeirsson og fleire menn adra. savm og skododum (ver) kirkivna og kirkivgarden og tavldum uær æ kirkiupilin og á kirkivhvrdu. xij. akuomur eda. xiiij. Lyste sera þorlakur⁴⁾ þui firir oss. ath þessar akuomur. hefde giortt jon sigmundsson og hans fylgiarar. med þui griote sem þeir hofdv grýtt ofan af bænum.⁵⁾

Og til saninda hier umm [setta ec mitt jncigle firir

¹⁾ 3892. ²⁾ viturligt 399. ³⁾ sigurdsson(!) 3895; hin rétt. Það hefir verið 15.—16. August. ⁴⁾ þorgeyrsson b. v. 3892, 399, 66; ⁵⁾ bænum-vm(!) 3895.

þetta bref. er skrifad var á mælefelle j tungusueit laugardagin næsta firir Jonsmesso holabiskups vm veturen. arum efter gudz byrd G. og d. ár.¹⁾

487.

16. Marts 1500.

á Grund.

VITNISBURÐARBRÉF, að Finnbogi lögmaðr Jónsson lýsti sig lögarfa eptir Guðríði Finnbogadóttur, dóttur sína.

AM. Fasc. XXXIV, 34, frumrit á skinni. Af 6 innsiglum eru 4 döttin frá. — AM. Apogr. 235.

gerðarbref um arfs adtauku.²⁾

Lysti finnbogi sig laugarfa epter dottur
sína 1500.³⁾

Þat giorum uier grimur þalsson ion asgrimsson eirekur juarsson sigurdr ionsson biorn ingimundarson og þorðr halldorsson göðum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi at þa lidit uar fra gudz byrd. þusundrut og fim hundrut. a laugardagin næsta fyrir mattiasmessu⁴⁾ a grund j eyjafirde. uoru uier j hia og heyrðum a ath finnbogi jonsson laugmann lysti sig laugarfa og riettan erfingia at laugum efter gudride finbogadóttur. dóttur sína og laugligan eignarmann at aullum þeim peningum faustum og lausum sem greind gudridr hafde att og henni hafde til eignar fallid epter suein sumarlidason bonda hennar. oc suo at þeim peningum sem henne hafde til erfðar fallid efter gudrunu sueinsdóttur. dóttur sína. samaleidis og. at aullum þeim peningum sem fyrnefnd gudridr hafdi fyrir gialld edr giðf matt eigande at uerda i huers halde edr ualde þeir uera kynne utan landzs edr innan. lysti sagdr finnbogi at gudride dóttur sinne hefði fallit til eignar i helmingsfelag efter suein bonda hennar fyrst half jordin grund j eyjafirde med audrum halfum peningum faustum og lausum oc

¹⁾ [sl. 3894. ²⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600, nema ártalið er með hendi Árna Magnússonar. ⁴⁾ d. e. 21. Febr.

sueirn bonde hafde att. en half fyrnefnd jord grund med audrum helmingi optnefndra peninga j hennar lauggiof og erfd efter titnefnda gudrunu sueinsdottur. dottur hennar. efter rettum reikningi og feskipte sem henni bar j sina lauggiof at hafa. ur þeim helmingi peninga er sueini hafdi til heyr. lagde optnefndr finbogi laug og dom fyrir alla þratt nefnda peninga. gjorde hann og skulldarmonnum stefnu at koma þar innan siauundar til slikra(r) greizslu og utgiallda sem honum þeri at giallda og greida af þrattnefndum peningum efter laugum. Og til sanninda hier um settum uier fyrnefnder menn uor jncigli fyrir þetta bref skrifad a manadagin næsta fyrir benedictusmessu j sama stad og are sem fyr seiger.

488. 7. Maí eða 17. September 1500. í Djúpadal.
1501. í Syðradal.

SÁTTARGERÐARBRÉF þeirra Þórðar Brynjólfssonar og Indriða Pétssonar um heytöku í óleyfi.

AM. Fasc. XXXIV, 36, frumrit á skinni. Af 3 innsiglum er 1 dottið frá. — AM. Apogr. 3471.

Sattargjardarbref vīm heytoku¹).

Þath giorum vær petur loptsson ketell arnasson þorsteinn olafsson godum monnum kvnnigt med þessv vorv opnu brefe þa lidet var fra guds burd þusund oc fimhundur ut ara a fimtudagen næsta epter cromessu j diupadal j eyiafirde vorum vær j hia saum oc heyrðvm æ ord oc handaband þessara manna þordar bryniolfssonar af einne alfv enn jndrida petursonar af annare ath suo firer skildu at þeir giordv fvlla satt med sier vm þa heytoku. er jndride hafde teket fra þorde bryniolfssyne j aungu hans frelse oc vm þath fleira sakfelle er optt nefndur þordur

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

bryniolfsson þottizt til þrattnefnz jndrida peturssonar oc gudrvnar konu hans tala mega. hier firer gallt títt nefndur jndride petursson þrattnefndum þorde bryniolfsflyne fimm. c. ij hros þrevetur raudskiott. þridia bleikalott skiott med veturgomlvn fola. kw oc reida oc. ii. nauzþio og hanskar. hier med skylle þeir satter oc kuitter huor med anna. lyste oc opt nefndur þordur bryniolfsson firer oss fyrrnefndum monnum ath hann drepe hverge nidr kongs rette. Oc til sanninda hier vm settvm wær fyrrnefnder menn vor jusigle firer þetta sattarbrief er giort var j sydra dal j eyiafirde j diupadals kirkiusokn are sidar enn fyrr seiger.

489. 11. Maí 1500. á Mýrum í Dýrafirði.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Guðna Jónssyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um peninga Guðmundar Arasonar, þá er Ari Andrés son hafði að halda, en Jón bóndi Björnsson kærði til, og dæma þeir Ara að afhenda peningana með ávexti.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 188a—189a, skr. c. 1604 (=a). — Landsbókasafn 67. 4to bl. 131a—132^b, skr. c. 1620. — Ny kgl. Saml. 1945. 4to bl. 51^b —52^b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. — Kriegerssafn 2. 4to bls. 300—311 með hendi Styrz Þorvaldssonar c. 1700. — Nokkrar fleiri afskriftir eru til af dómi þessum, sem yngri eru en þær, sem hér eru taldar, og ekki mikið á að græða; eru þó sumar þeirra hafðar hér til stuðnings hér og hvar. Aðsjáanlegar villur og afbakanir eru ekki teknar til greina í orðamun, heldr það eitt tekið, er til stuðnings sýndist horfa.

Myradómur¹⁾.

Allum monnum þeim sem þetta Bref sia edur heyra senda Biorñ gudnason. Þorolfur augmundzson. tumas Jonsson. Jndride Jonsson. hildebrandur jonsson. Steinmodur

¹⁾ Mýradómur um rangt hald á gózum 67; Dómur (Mýradómur) um klögun Jóns Björnssonar upp á þá peninga, sem Guðmundr Arason tók að sér með ofriki 1945, Kr.

konradzson. kietill Þorsteinsson. asmundur Clemensson¹⁾. Þorbiorn niculasson²⁾. magnus gudmundzson. einar sueinsson og³⁾ Þorleifur Arnrolfsson k(uediu) g(uds) og sýna. kunnigt giorandi þa er lidit var fra hingadburd wors herra Jesu christi. M. d. manudaginn næstan fyrir halluardznesso wm worid a mýrum j dyrafjörði a Þjngstad riettum worum wier j dom nefnder af ærligum manni gudna Jonssyni er þa hafdi mijns herra kongsins systlu og umbod j millum geirholms og langaness ad rannsaka skoda og dæma vm þær sakargipter sem jon B(ondi) Biorsson⁴⁾ bar þar⁵⁾ fram og doms a beiddist fyrir hueriar hann hafdi stefnt ara Andriessyni j adur nefndan stad og dag. huert ari skyldi honum nockurs andsuars skyldugur edur eij um þær sakargipter sem adur hofdu j stefnu og kæruru komit med þeim [a alþingi⁶⁾ j fyrra sumar epter þui sem dandimanna domur þar um gior vtuijsar. kærði adur nefndur Jon B(ondi) Biorsson það enn sem þa til adurnefndz Ara. ad hann sæti j. hefði og hielldi þa peninga wegna Solueigar gudmundardottur fodursystur sinnar. er att hafdi Gudmundur Arason. enn adur greindur Jon B(ondi) Biorsson reiknadi sier fyrrnefnda peninga. er nefndur Ari nu hieilt. fallna og fallna werid hafa til eignar fyrir reikningskap og riettarfar og rangligt halld a peningum Þorgerdar Olafsdottur og Olufar Aradottur⁷⁾. hueria er adur greindur Gudmundur Arason ad sier tok og hieilt til deyanda dags j þeirra fullu ofrelsi. Enn optnefndur Jon Biorsson war nu og werid hefur riettur soknari og klogunarmadur allra þeirra peninga. Birtist þar og fyrir oss med⁸⁾ skiali og fullri biuysing ad optnefndur Gudmundur Arason hefði utgolldit epter⁹⁾ fodur sinn ara gudmunzson daudan uc hundrada j mala Þorgerdar Olafsdottur. hueria er hann aptur tok vnder sitt walld

¹⁾ 67; Klemisson Kr.; Clemusson 1945; Ásmundsson(!); a. ²⁾ Jónsson(!) 67. ³⁾ b. v. 1945 og Kr. ⁴⁾ „danur“, b. v. á spássiu í a með fornri hendi; ⁵⁾ sl. a; b. v. hin. ⁶⁾ [sl. a; b. v. 67 ofl.; ⁷⁾ „Oluff war dotter Þorgierdar. Enn Guðmundur broder Olofar“, a á spássiu með gamalli hendi. ⁸⁾ bréfi og, b. v. 67 ofl. ⁹⁾ 67 ofl.; fyrir a.

og hiellt æ iij¹⁾ wetur og xx eða leingur með soddan frid-leika. flogur e hundrada j jordum. lxxx malnytu kugilldi og xlc j [þarflegum peningum²⁾]. þjngum. koplum og kosti. Syndist og þar fyrir oss að optnefnd þorgierdur Olafsdóttir og Oluf aradóttir dóttir hennar hefdu optliga heimt og heimta latid. bidia og krefia latid³⁾ uppa iij reisur og aldri feingit af honum. Stendur so skrifad j þeim domi. er adur fiell æ með þeim j fyrra sumar ad þeim⁴⁾ leist sonn og loglig þessi fiarheimta Jons B(onda) Þiornssonar vpp a fyrr sagt godz og peninga gudmundar Arasonar. og þui dæmdum wier j abata æ údurskrifudum peningum upp a so langan tijma sem fyrr skrifad er xvjc hundrada og [ij cum fatt j njuþjger⁵⁾ meira æ jardagozinu⁶⁾ j tuefalldan abata. þui oss leist þar⁷⁾ tuefalldur abáti epter eiga ad koma. er með rdni og gripdeilldum jnni standa. Enn æ þeim xlcada er ofriyd woru dæmdum wier xij alna abata. epter huert cad. huad er reiknadist lxxx cada og iijjc betur. Enn æ þeim lxxx malnytu kugillda. sem beitt war og krafid vppa iij ar skylldi standa með laga wegsti⁸⁾. enn æ hinum xvij árum sem ei war beitt edur krafid. skylldi standa með tuefolldum abata. hier æ ofan v merkur j fullrietti uppa huert ár. huad er reiknast ij^c og fíorer tyger hundrada. wtuisar og so j optnefndum domi þeim⁹⁾ er a fiell með þeim j fyrra sumar j logriettu ad þesser adurskrifad-er menn Jon B(onde) Þiornsson og Ari andriesson og [allur þesse þeirra askilnadur og fiarskacke¹⁰⁾ með ollum þeirra skjyl-

¹⁾ b. v. í *a* yfir linunni með fornri hendi; einn 67, 1945; sl. Kr. í Landsb. 115. 4to og ÍBfél. 126. 4to, þar sem er ágrip þessa dóms, stendr „xviii vetur“, en þar með fylgir þessi athugasemd: „al. xxj. Hafí Guðmundr Arason tekið aptr við peningum Þorgerðar til umbóðs 1418, þá mun hann hafa dáið hér um anno 1442“. En þetta fær þó ekki staðist, því að Guðmundr hefir tekið við umbóðinu 1428, og hefir því lifað fram til 1448, 1449 eða 1451, eptir því hverjum leshætti er fylgt. ²⁾ [b. v. 1945, Kr. ³⁾ b. v. yfir línu í *a* með gamalli hendi; sl. hin; ⁴⁾ 1945; það *a*, 67; ⁵⁾ tíutigi 1945; [Lxxxvii], Landsb. 115. 4to, ÍBfél. 126. 4to. ⁶⁾ jardagózum 1945, Kr. ⁷⁾ 1945; það *a*, 67 ofl. ⁸⁾ ávexti 67 ofl. ⁹⁾ þess, *a*; hin leiðréttta. ¹⁰⁾ [67; um allan þennan áskilnað þeirra og fjárskacka *a*, 1945, Kr.

rikkium skylldu koma j settan stad og dag þann logmadurinn villdi til wijsa. Enn greindur finnbogi jons(son) logmann n(ordan) og w(estan) æ jslandi hefur sitt opit bref jnnsent hingad j fiordunginn. j hueriu so stendur hann [bidur og¹⁾ bydur og²⁾ skylldugliga skipar upp a laganna wegna huerium systlumanni fyrir westan gyllsfiord [hier um ad dæma³⁾ sem optnefndur⁴⁾ Jon bondi⁵⁾ Biorsson will sitt mal fyrir kiæra. Og þui hefur hann til kiored [adur greindan⁶⁾ Gudna B(onda) Jonsson. kongs umbodszmann j greindu takmarki. beitt og krafid ad giora sier [riett⁷⁾ og dom yfer nefna adur greindri stefnu og þeim sakargiftum er stefnan jnnihiellt og suarin war af ij logligum witnum og oss leist⁸⁾ loglig ad tjma og leidarleingd. nu af þui ad optnefndur Ari Andriesson kom eij j adur nefndan stefnudag. og eingiñ prof edur gogñ. edur nockur skialligheit af hans hendi edur nockur biuysing ad hann hefdi nu meira skial edur heimilldartokur fyrir adurskrifudu gotzi. enn fyrr hefur hann haft. þa kunnum wier þar nu eij helldur enn fyrr ad giora hann neins suars skylldugan vm þessa⁹⁾ adurskrifada akiæru. Og þui dæmdum wier adurgreinder domsmenn med fullu doms atkuædi þrattskrifadañ Ara skylldugan [lausa ad lata. og frá ad ganga.¹⁰⁾ alla þa peninga fasta og lausa. kuika og dauda. þa er hann hefur halldit af adurskrifudum peningum Gudmundar Arasonar. og alla þa sem honum standa jafnframmi.¹¹⁾ og Jon B(onda) Biorsson riettiliga mega ad sier taka ad næstum fardogum med dandimanna yfersyn optskrifad gotz gudmundar Arasonar so mikid sem hans reikningskapur honum til seiger sem fyr skrifad stendur og það sem adrer menn hafa eij kaup fyrir. edur sjna wijsa peninga fyrir gefit. Enn ef það gudmundar gotz sem nu er hrockur ecki til hans reikningskapar sem hann hefer [þad yfir¹²⁾ farit med godra

1) [a; sl. hin; 2) sl. a; b. v. hin. 3) [b. v. Landsb. 115. 4to og ÍBfél. 126. 4to; vantar i hin. 4) sl. a; b. v. 67 off. 5) b. v. 1945. 6) [b. v. 1945, Kr. 7) [lög 1945; lög og rétt 67. 8) þótti 67. 9) 1945, Kr.; þa. a. 10) [a; hin: frá að ganga og lausa að láta. 11) jafnframt Kr. 12) [þar fyrir a, 115, 126; það yfir, hin.

manna yfersyn og að sjer teid. að af [reiknudum þeirra reikningskap og kirknagotzi¹⁾ sem í þessum peningum liggja. þá sæki hina²⁾ með logum og domi sem syna peninga hafa vt gefit so huer meigi sitt aptur sækia með logum. Enn huer fyrir þessum peningum stendur edur hindrar [vt af Jone B(onda) Biornssyni. edur hans wmbodsmanni.³⁾ suari sljku fyrir sem þeir. sem standa fyrir odru dæmdu gotzi. forskiotum wier í þessum domi aungum þeirra laga kuijttunum er þetta gotz hallda. ef þær kunna fram að koma að heyrðum dominum af Þorgerði Olafsdottur eda Olufar Aradottur. dottur hennar.

Sambýcti [með oss⁴⁾ þennan worn dom Gudni Jons-son kongs umbodsmann í greindu takmarki.

[Og til audsyningar og stadfestu hier um setti hann sitt innsigli með vorra fyrr nefndra domsmanna innsiglium fyrir þetta domsbref er skrifad var í sama stad og ari. degi sidar en fyrr seger.⁵⁾

490.

25. Maí 1500.

á Krossi.

MAGNÚS Magnússon fær Jóni presti Gíslasyni til fullrar eignar jörðina Vindás í Hvolhrepp fyrir fimtán hundruð, fyrir þá peninga, er Magnús varð síra Jóni játsa vegna Gríms Jónssonar.

Bisk. Skalh. XVII, 85, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2378 „accuratè“ optir Skálholtsfrumritinu. Eitt eða tvö innsigli hafa verið fyrir bréfinu (ekki fleiri), en nú er það innsiglislaust.

Vindasbref.

Þat gerum uier gunsteinn biornsson gisle jonsson og jon jonsson godum monnum kunnekt með þessu uoru opnu brefe at uier uorum í hia saum og heyrðum á ord og

¹⁾ [a; reiknuðu því (þeirra 1945) kirknagózi og reikningskap, hin. ²⁾ hinir 1945. ³⁾ [Jón bónda Björnsson út af þeim eður hans umbodsmann 67. ⁴⁾ [b. v. 1945. ⁵⁾ [Kr.; skrifad í sama stad, a. Hin handritin stytta klausu þessa á ýmsa vegu. Dagsetningin hér er 12. Maí.

handaband þessara manna af einne alfu sira jons gislasonar enn annarc magnus magnussonar at suo fyrir skilldu at magnus magnusson feck sira jone gislasyini jordina uindæs j huolhrepp j huols kirkiusokn til fullrar eignar og frials forrædis med ollum þeim giædum sem jordunne fylger at fornu og nyiu epter þui sem magnus uard fremst at eiggandi epter modr sina fyrir þá penjnga sem magnus uard jazza sira jone gislasyini og uegna grims jons(sonar) j suo fellda peninga fimtan c halft j koplum og helming jodrum friduirtum peningum. skyldj nefndur magnus magnusson lagariptingum æ suara en sira jon til laga hallda. Og til sanninda hier um settj nefndr magnus sitt jncigli med nefndra manna jnciglum fyrir þetta bref skrifat á krossi j landeyum manudagen næsta fyrir uppstigningar(dag) anno domini¹⁾ millesimo quing(ent)esimo.

491.

1. Júní 1500.

á Kaldárbakka.

DÓMR útnefndr af Ormi Jónssyni kongs umboðsmanni milli Hítarár og Gljúfrár um barsmið Jóns Hallssonar á Steinvöru Guttormsdóttur, konu Þorláks Bødvarssonar.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bls. 89—90, skr. c. 1608. — Afskr. í AM. 211c. 4to bls. 175—176 frá c. 1700.

Domur vm hofudhaugg.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Salamon Einarsson. Jon Magnusson. Jndridi Hallsson. Helgi Þorualldzson. Þorualldur Helgason. Þordur Helgason. Þoruardur Jonsson. Jon Jonsson. Gudmundur Þorgilsson. Bardur Halldorsson. Magnus Þordarson og Arnor finnsson. kuediu Gudz og sijna kunnigt giorandi. at þa er lidit uar fra hingadburd vors herra Jehsu christi. M. d. ara a kalldarbacka j Colbeinstadahrepp á þingstad Riettum. a manudægin næstañ fyrir huitasvnnu vorum vær j dom nefndir af ærligum manni Ormi Jonssyni. Er þa hafdi mins

¹⁾ domino, frbr.

berra kongsins sýslu í millum huitarar¹⁾ og Gliufurar að skoda og dæma á millum Jóns Hallzsonar hins yngra og Þorlaks Bauduarssonar. Vm þá akiæru er greindur Þorlakur kíærði til nefnz Jóns Hallzsonar vegna konu sinnar Steinarar Guttormsdóttur og þau þar þá frá þá baru á þinginu.

Í fyrstu bar hun að greindum Jóni Hallzsyni að hann hefði sleigitt sig tuo hnefahugg til haufudzins og jarduarpad sier þrisuar sinnum og farid ofan á sig hñiam og hnuum og af þessum hans Ruskingum og meðferd. sagdist hun eigi vita betur Enn suo að hun hefði fætt sitt barn anduana. Það er þá gieck hun með.

Nu sakir þess adur skrifadur Jón Hallzson hafði handlagt sig þangad vndir þann dom. sem Ormur Jónsson yfir nefndi. og suara þar þá greindu mali sem laugligastefndur. Þui dæmdum vær hann þar þá laugliga fyrir kalladañ.

Jtem í annari grein dæmdum vier saugdum Jone lyrittar Eijð hinn minna. og sueria þar þegar á þinginu. Ef hann væri til fær að hann hefði farit ofan á hana hñiam og hnuum. og vm það fotarhogg er hann sialfur með gieck. að hann hefði spyrrt til hennar þá hun lá. Suo og huoria sauk hann skyllði af hafa vñ þau aurkimli. sem á hennar barni skyllði verit hafa þá hun varð liettari. Það dæmdu vier allt vndir xij laugriettumanna dom. nu á næstu auxararþingi og laugmannzins skodan.

Og til sanninda hier vm setium vær uor junsigli fyrir þetta domsbref. Skrifad að Aukrum í hraunhrepp á Mirvm á sama ari. deigi síðar²⁾ enn fyrr seigir.

492.

5. Júní 1500.

á Skriðu.

KOÐRÁN JÓNSSON gefr guði almáttugum, jungfrú Maríu og klaustrinu á Skriðu hálf t fimta hundrað í jörðunni Ánastöðum á Útmannasveit og vottar, að hann heyrði síra Svein heitinn Jónsson lýsa því, að hann hefði gefið sama klaustri hálf t sjöunda hundrað upp í nefnda jörðu.

¹⁾ Svo. D. e. Hitarár. ²⁾ D. e. 2. Júní.

AM. Fasc. XXXIV, 22, frumrit á skinni. Innsiglið er fyrir bráfinu. — Apogr. 2882.

gíafabref anastada j hialltastadarþingæ.¹⁾

Þat giore eig kodran jonsson godum monnum kunnekt med þessu minu opnu brefui at eg medkennunzt at eg hefi gefuit halft fimta hundrad j anastaudum a vtmanna-sueit j hialtastadarþingum gude almattigum junfru mariu og klaustrenu a skridu j fliotzdal. suo og heyrde eig lysing sira sueinz heitinz jonssonar sem gud hanz sal nade at hann gaf halft siounda hundrat vppi greinda jord anastade fyr nefndu klaustre a skridu med aullum þeim gognum og gædvum som adur nefndre iordu fylger og fylgt hefuer at fornu og nyiu og vid vrðum fremzt eigande at. skylde þesse tittnefnd iord æuenleg eign klausturzæn. og til sanninda hier vm setta eig mitt insigle fyrir þetta bref er skrifuat var a skridu j fliozdal in festo sancti bonifacii episcopi et martiris anno domini 00 quingentesimo.

493.

8. Júní 1500.

á Skriðu.

HALLSTEINN Þorsteinsson lýsir því, að hann og Cecilia Þorsteinsdóttir kona hans hafi gefið „fyrst að upphafi guði al-máttugum, jungfrú Marie og helga blóð“ jörðina Skriðu í Fljótsdal með rekum og ítökum til æfinlegs klaustrs.

AM. Fasc. XXXIV, 21, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 2880.

Um Reka skogarpart og selför Skriduklaustri tilheyrandi.²⁾

Þat giore eig hallsteinn þorsteinsson godum monnum kunneckt med þessu minu opnu brefui at eg medkennunzt þat at eig og cecelia þorsteinzdatter kona min haufuum gefuit iordena alla skridu j fliotzdal fyrst at vphafui gude almatigum junfru marie og helga blod til ævinlegz klaust-

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi Árna, ásamt ártali; 1500.

urzs med aullum þeim gognum og gædum sem fyrgreindre iordu fylger og fylgthefuer at fornu og nyiu og vid vrdum fremzt eigande at med þessum itolum halfuan allan reka til motz vid kirkiubæ a helmingasande er reiknadur er vije fadma og skogarpart j ytre videualla iord og selfor j seliadal. og til sanninda hier vm setta eg mitt insigle fyrer þetta bref. Scrifuat a skriduklaustri manudagen næsta eftir huitasunnu arum eftir gudz burd þusund og fimm hundrut.

494.

10. Júní 1500.

á Hólum.

DÓMR klerka, útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um kæru biskups til Gunnlaugs Helgasonar, vegna Ingileifar Kolladottur konu Gunnlaugs, um peninga þá, er sira Jóni Kollasyni bróður hennar höfðu fallið til arfs eptir Kolla Magnússon og Ingibjörgu Þorláksdóttur foreldra sína og fleiri frændur; svo og um hestgrip og smjörtöku.

AM. Fasc. XXXIV, 18, frumrit á skinni. Fyrir bréfið hafa aldrei komið fleiri en 6 innsigli, og eru þau nú öll dottin frá. — AM. Apogr. 3382.

Domur vm gunlaug helgason 1500.¹⁾

Þat giorum ver broder einar abote a munkapnera. jon þorualldsson. nicholas þormodsson. eirekur einarsson. gudmundur ionsson. gudmundur skulason. þorsteinn gudmundzsson. olafur klængsson. ion finbogason. nicholas vilhialmsson. halluardur biarnason. gunnar þordarson oek ion þorgilsson prestar hola biskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu voro opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vorss herra ihesu christi. M. ve. ar þridia daginn næstan epter paskaviku²⁾ a videuollum i blonduhlid i skagafirde a almennelegre prestastefnu vorum ver i dom nefnder af vorum virduligum herra herra gotskalk med gudss nad biscop a holum at dæma vm þa akæru er biscopin kærde til gunn-

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ D. e. 28. Apr.

laugs hellgasonar vegna konu sinnar ingeleifar kolladottur vm þá peninga sem sira ione kollasyne brodur ingeleifar hafde til arfs fallid epter fodur sinn ock modur kolla magnusson ock ingebiorgu þorlackssdottur ock epter brodur sinn sira gudmund kollason ock eptter born þessa brodur sins fasta ock lausa frida ock ofrida. var þessi vor domur i fyrstunne at ver dæmdum stefnuna logliga ock gunlaug hellgason logliga fyrir kalladan hier j dag. kom þar fyrst fram fyrir oss opid bref med sira ionss kollasonar handskrift ock hanss cirographo ock tueggia manna incigle er hann medkendizst siallfur i brefinu at hann hefdi bedit þá at incigla þenna sinn giorning. leidde ock biscupinn þar fyrir oss tuau vitne þau er suoru fullan bokareid þar þá fyrir oss at þeir hefde sed handabandit enn heyrte ordiñ suo fyrir skileñ at sira jon kollason gallt ock gaf heilagre holakirkiu alla þá peninga fasta ock lausa frida ock ofrida sem honum hafdi til arfss ock eignar fallit epter fyrr skrifada frændur sína huar sem þeir kunna hellzt vpp at spyriazt fyrir þær saker sem hann medkeñdist siallfur fyrir adurgreindum vottum. en sakernar komu þar fram fyrir oss. Þui at gudss naad til kalladre dæmdum ver fyrr nefnder prestar alla þessa fyrrsagda peninga fasta ock lausa frida ock ofrida huar hellst þeir kunna vp at spyriazst heilagre hola kirkiu ock biscupinum til fullrar eignar obrigdeligan(a). en gunlaug skylldugan at leggja fram alla þá peninga sem hann hefer at ser tekit j vmbode konu sinnar ingeleifar kolladottur fra þui er hann feck hennar ock til at seigia huar þeir standa sem han hefer ecki at ser tekit vnder sinn fullañ bokareid. suo ock dæmdum uer ingeleifu kolladottur skyllduga at leggja fram alla þá peninga sem teckner voro i hennar vmbode epter fyrrsagda frændur sína adur en gunlaugur hellgason feck hennar vnder fullan bokareid. skylldu þesser aller peningar afhendazst at næstum fardogum biscupinum i hendur edur hanss vmbodssmanne.

Jtem i annare grein kærde biscupin til gunlaugss hellgasonar at han hafde gripet ock tekit kirkiunnar hest ock markad ser. þui dæmdum ver biscupin skylldugan at

leida tuau loglig vitne med suordnum eide innan xiiij daga at sa same hestur var kirkiunnar eign þa gunlaugur tok hann ock at leiddum vitnunum ock eidunum suordnum dæmdum ver gunlaug skylldugan at fa kirkiunne aptur annan hest iafngodan oc xu merkur i fullrette kirkiunnar fyrir grip ock ran a hestinum. En fyrir vinnumisser ock skadræde a hestinum eyrer a huerre viku krossmessna a milltum a sumarit en hallfan eyrer a vetrin millum krossmessna. en gunlavg fallinn i bann ock skylldugan at taka lausn ock skript af biscupinum eda hans vmbodsmanne ock gunlavg skylldugan at giallda þessa peninga alla at næstum fardogum.

Jtem i þridiu grein kærde biscupin til gunlaugs hellgasonar at han hefde haft smior i fra kallfstodum er hola kirkia atte huar gunlaugur sagde nei fyrir. þui dæmdum ver biscupin skylldugan at leida ij loglig vitne at þat smior var kirkiunar eign. en ef þau vitnen feingizst þa skyllde gunlaugur tuigillda smiorit aptur ock sueria þann eid at han hugde þat konu sinnar eign. En ef smiorit yrde ecki kirkiunar eign þa skyllde gunlaugur kuittur vm þa sock. en ef honum fellzst eidurinn giallde heilagre hola kirkiu xu merkur i fullrette fyrir grip ock ran a smiorenu ock gunlaug fallinn i bann ock skylldugan at taka lausn ock skript.

Ock til sanninda hier vm setium ver fyrr nefnder prestas vor iecigle fyrir þetta bref er skrifat var a holum i hialltadal miduikudaginn næstan epter huitasunnu a sama are sem fyr seiger.

495.

20. Júní 1500.

i Hvammi.

VITNISBURÐARBRÉF um stefnu Bjarna heitins Ívarssonar til Eiríks heitins Loptssonar um hald Eiríks á peningum Sophíu Loptsdóttur, systur Eiríks og konu Bjarna, en Eiríkr hafði umboð Sophíu meðan hún var í ómagavist með Ólöfu systur sinni.

Bisk. 3. Fol. bls. 500 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—1642.

Witnisburdur Olafs Þorbiarnarsonar.

Það giori eg Olafur Þorbiarnarson godum monnum kunnugt með þessu mjnu opnu Briefui. að eg meðkiennist að eg var þá þia Biarna heytum Jvarssýne. að hann stefndi Eyríki hejtum Loptssyni fyrir reijkningsskap. að nefndur Biarni sagði aður skrifadañ Eyrík hallda peningum fyrer sier wegna kvinno sinnar Sophiu Loptzdottur. að hun fleck aldrej af Eyríki. enn hann atti að hafa hennar vmbod þá hun var j omagawist með Olofu systur sinni. sagði nefndur Biarni að þesser peningar wæri bædi j kuykum peningum. faustum og lausum. og optsinnis heyrda eg hann lya þessum reijkningsskap j gard aður nefnds Eyríks. og hier epter wil eg sneria ef þurfa þykir. Og til sanninda hier vm setta Eg mitt jnnsigli fyrer þetta witnisburdar Brief er skrifad war j huammi j kíö. Laugardaginn næsta fyrer Jonsmessu Baptístæ vm sumarid. þá er lidid var fra Guds burd 0 D ar.

496.

25. Júní 1500.

í Skálholti.

BREFF, að Björn Guðnason hafi gefið allsmektugum guði og klosturinu á Skriðu jörðina Sellátr í Reyðarfirði.

AM. 914, 4to, afskrift Skriðuklaustrsbréfa staðfest 28. Sept. 1697 í Berufirði af Guðmundi Árnasyni og Brynjólfi Haldórassyni: „Ofanskrifad bref er skrifad á kalfskinn með gamla skriffit dögt och elleegt. tiglarnar tveir jhángande enn innsiglen j burtu“ — AM. Apogr. 4437 (eptir 914. 4to).

Breff fyrer Sellátrum 1500.

Þat giorum við Einar Jngimundarson og Þordur Guðmundsson prestar Skalholtz Biskupsdæmes goodum monnum kunnigt með þessu ockru opnu brefe. ath við vorum í hið sðum og heirdum á Jonsmessu dag Baptístæ¹⁾ vm

¹⁾ D. e. 24. Júní.

sumared j Hoolum j Eystra hrepp. þá lided var fraa hyn-
 adburd vors herra Jhesu Christi þusund ock fimm hundrud
 aara. ad Biörn Gudnason lyste þar firer ockur og med-
 kiendest. ath hann hefde giefet allsmechtigum Gude og klöstr-
 enu á Skridu j fljótzdal jördena Sellátur. er liggur j Reid-
 arfirde. er liggur j Holma kirkiu sockn til æfæñlegrar eign-
 ar og friðls forræðess med öllum þeim gögnum og giædum
 sem greindre jördu filger og filgt hefur ath fornu oc nyu.
 og greindur Biörn vard fremst eigande ath. oc vnder greindre
 lysing og medkiening oftskrifadz Biarnar. hafde hann
 handaband vid herra Narfa Prior og forræðismann greindz
 klausturz ath Skridu. vppfillande sijnna giöf og giörning
 med hantake og goodra manna vitorde þar þaa j greind-
 um stad firer ockur adurskrifudum kennemonnum oc morg-
 um ödrum goodum monnum.

Oc til sannenda hier vñ settum vid firrskrifader prest-
 ar ockur jnsigle firer þetta bref skrifad j Skalholti deige
 sýdar enn firr seiger.

497.

27. Júní 1500.

í Skálholti.

Dóma tólf presta útnefndr af Stepháni biskupi i Skálholti,
 þar sem þeir dæma leyfisbréf páfans fyrir Þorleif Björns-
 son og Ingvildi Helgadóttur stöðugt og myndugt og Steph-
 án biskup skyldugan til að úrskurða hjónabandið löglegt og
 öll þeirra börn arfbörin og skilgetin.

AM. Apogr. 738 „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar, bróður
 Árna. — AM. Fasc. LXXII, 2 b. stórt transskript á skinni frá c. 1528
 (svo sem samhljóða).

Þat giorum ver broder narfi prior ath skridu i fljóz-
 dal. hrafn oddzson officiales firir uestan. kolgrimur kodrans-
 son firir austan officiales. einar ingemundarson radzmann j
 skalholhti. einar ellenzson. ion ionsson. augmundur palson
 kirkiuprestur sama stadar. halldor tyrfingsson. hallur eyg-
 urdzson. ion palsson. kenek þorsteinsson. sueinn þorarinsson.

prestar skalhollz biskupsdæmis godvm monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ath þa er lidit var fra hingat burd vors herra iesv christi M. d. ara. vorum ver i dom nefnder af ærligum herra ok andaligum faudur herra steffano med gudz nad biskup j skalholhti. laugardægen næsta fyrir peturs Messo ok pals vm sumarit ath einvirduliga skoda og ransaka þat dispenseranarbref sem af pafaligu valldi ok kvria var vt gefit vm hionaband þorleifs heitens biornssonar. ok ingaulldar helgadottur. hueria magt ath þat skylldi hafa. Ok þui ath heilax anda nad til kalladri med fullu domsatkuæde leizt oss þat j allan mata fullmegtugt ok obrigdulegt. ok vorn andligan faudur biskup j skalholhti skýlldugan til ath vrskvrda hionabandit laugligt epter þeirri dispenseran sem næstur hans forverare biskup magnus godrar minningar. sem gud hans sal nadi. hafdi dispenserat med adur greindum hionum. ok þeirra bornn geten fyrir festing ok epter skilgetin ok arfgeing epter faudur ok modur. Ok til allra annara arfa. epter þui sem guds laug vtvisa. ok til sannaenda hier vm settvm ver fyrskrifader prestar vor incigle fyrir þetta domsbref skrifat j skalholhti. j sama stad. dag ok are sem fyr seiger.

498.

1. Júlí 1500.

á Öxarárþingi.

Dómr Finnboga lögmanns Jónssonar og tólf manna útnefndr á alþingi, þar sem Björn Þorleifsson og systkin hans eru, samkvæmt páfabréfi, konungsbréfum, erkibiskupsbréfi og biskupa úrskurðum, dæmd lögkomin til alls arfs eptir Þorleif Björnsson og Ingvildi Helgadóttur, foreldra sína:

AM. Apogr. 740 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“, sem var á kálfskinni og tólf innsigli höfðu verið fyrir. — AM. Apogr. 741 með hendi Jóns Magnússonar eptir transskripti Jóns Sigmundssonar og tvöggja annara gerðu á Hólum 14. Apr. 1504 (sleppir öllu upphafi dómsins og vikir ýmsu svo litið við, styttir um sumt og fyllir sumstaðar). — AM. Fasc. XXXIV, 26, transskr. frá 7. Júlí 1513 (Apogr. 2925). — AM. Fasc. XXXIV, 27, transskr. frá 23. Apr. 1515

(Apogr. 5716). — AM. Fasc. LXXII, 2¹⁰, transskr. frá c. 1528. — AM. Fasc. XXXV, 3, transskript á skinnigert á Reykhólum 1501. Öll af sama tagi og Apogr. 740. Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 101 og 276; VII, Nr. 310, 402 og 497.

Ollum Monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda arnor finzson. gisli philippusson. uigfus þordarson. salomon einarson. sygurdur dadason. gudmundr þorleifsson. jngimundur finzson. halldor sygurdzson. helgi þorualldson. brandur olafson. jon hrafson ok jon magnusson. kuediu gudz ok sina kunegt giorande at þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushundrud ok fimm hundrud ara þridiudagin næsta epter petursmessu ok pals¹⁾ um sumarit a almenneligu auxararþingi. worum uær j dom nefnder af ærligvm dandimanni fimboga jonsyni laugmanni nordan ok uestan a jslande at skoda ok dæma um þad mal sem biorn þorleifsson beidde ok krafde laugmannin at nefna dom yfer huort han skyllde uera laugligur erfingi ok hans sýkin epter þorleif heitin biornson faudur sinn. gud hans salnade. edur eigi. epter þeim brefum ok skilrikium sem hann bar þar fram.

[j fystu kom þar fram leyfisbref huert et af pauligo ualldi uar utgefit²⁾ at þorleifur biornson ok ynguelldur helgadotter skyllde laugliga mega binda sinn hiuskap ok sidan riettliga mega saman blifa ok þeirra baurn laugliga tilarfs komin epter þau at fengine dispenseran af heilagrar skalholttz kirkiu formanni sem skipat uar j saugdo brefi.

j annari grein kom þar ok fram opit bref uors naduga herra kong kristierns med hans heilu ok oskauddo hangande jnnsigli suo hliodanda at hann skýllduliga skipadi ok tilgaf uppa sina uegna ok krununar j noregi at aull baurn fyrgreindra manna þorleifs ok ynguelldar skyldu³⁾ skilgetin til arfs epter faudur sinn ok modur.⁴⁾

¹⁾ þ. e. 30. Júní ²⁾ [Jtem j fystu kom þar fram leyfisbref herra pauans sixte hins fiorda med þui nafne. ad fullkomliga leyfdi og tilgaf af gudz alfu og heilagrar kirkiu. og af sinu ualdi 741. ³⁾ vantar í 740; b. v. 741, LXXII, 2. ⁴⁾ og allra anara arfa er þeim kann til at falla med logum sem önur skilgetin eigin konu baurn, b. v. 741.

J þridiu grein kom þar ok fram fyrir oss uors naduga hera kongs hans bref med hans heilo ok oskaundo hangandi jnsigli. huert suo hliodade at hann skipade epter sins faudur kong kristierns brefi aull baurn fyrsagdra manna þorleifs ok ynguelldar þeirra laugliga erfingia sem aunnar skilgetin baurn.

J fiordo grein kom þar fram fyrir oss bref¹⁾ uors uerduga hera ok andligs faudurs hera gauta med gudz nád erchibiskups j nidárosi. huert er fulliliga stadfesti hera pauans bref. huert hann utgaf saugdum Monnum þorleifi ok ynguelldi um sitt hionaband. at aull þeirra baurn skýllði skilgetin uera epter sinn faudur ok modur ok laugliga til arfs komen epter adra sina frændur suo sem skilgetinar eiginar konu baurn.

hier med syndizt bref biskup magnus med gudz nád biskups j skalholhti at hann hafdi til gefit samþyckt ok hia uerit at sagder menn þorleifur ok ynguelldr bundo sitt hionaband epter þui sem þeim uar leyfi til gefit ok hann hefði med þau dispenserat suo sem honum uar bodit ok skipat af pauligo ualldede.

J fimto grein kom þar fram xij. presta domur er biskup stephan med gudz nad biskup j skalholhti hafdi ut nefnt at skoda ok dæma huerso laugliga sagder menn þorleifr ok ynguelldur hefði bundit sinn hiuskap edur huort þeirra baurn skýllði laugliga til arfs komin²⁾ edur eigi. Enn sagder prestar dæmdo þetta allt under urskyrd uors naduga herra stephans med gudz nad biskup(s) j skalholhti.

Jtem j siundo³⁾ grein uorum uer j hia j saugdum stad ok dag a alþingi at uor uerdugr herra og andaligur fader herra stephan med gudz nad biskup j skalholhti sagði med fullum laga urskurde fýrgreint hionaband optnefndra manna þorleifs ok ynguelldar statt ok standugt ok æfinliga obrigda(n)ligt ok j allan mata laugligt ok aull þeirra baurn⁴⁾

¹⁾ hefir vantað í frumritið, og vantar líka í transekriptin, nema 741. ²⁾ getin 741. ³⁾ svo öll, bæði 741 og hin transskriptin. ⁴⁾ skilgetin og b. v. 741.

laugliga til arfs komin eptir faður sinn ok modur ok alla adra sína frændur sem þeim kann til at falla suo sem skilgetinar eiginar konu baurn eptir laugum.

nu saker þess at laugin suo greina með stauddum endimaurkum at um hiuskap ok huersu laugliga hver er getin. skuli dæmazt fyrir biskupi eður hans umbodsmanni þui fyrir þessar adur skrifadar greiner ok þær fleire sem hier at luta dæmdum uær fyrnefnder domsmenn með fullu doms atkuædi biorn þorleifsson ok aunnur hans syskin laugliga erfingia eptir þorleif biornson faður sinn ok ynguelli helgadóttur modur sína ok laugliga getin til allra annara arfa sem þeim kan til at falla eptir uorum riettum landz laugum at aullo jamfullo sem skilgetinar eginar-konn baurn ok optnefndan biorn þorleifsson ok hans systur eður þeirra laugliga umbodsmenn riettiliga mega at sier taka til æfinligrar eignar allan fyrgreindan arf ok peninga jard-er ok lausagoz huar j íslande sem þeir standa nu þegar eptir þenna uorn dom. alla þa sem tittnefndur þorleifur biornson atti ok hieilt ok han feck eigi laugliga j burt um sína dagæ.

Ok til sannenda hier um settum uær fyr nefnder domsmenn uor jusigli fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad ok ári degi sidar enn fyr seger.

499.

1. Júlí 1500.

á Öxarárþingi.

Dómr tólf manna geinginn á alþingi um sekkjagjöld enskra kaupmanna, er verzla á Íslandi, um rétta mæling og ófalsaðan varning og um ófriðhelgi duggara þeirra, sem fara með lóðir, og aungvan kaupskap annan.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bls. 115b, skr. c. 1604 (= a). — Add. British Museum 11,242. 4to bl. 23b í Söpyngju síra Gottskálks í Glaumbæ, skr. 1543—1591; upphaf dómsins hefir hér verið styttn, og bókin er hér mjög skemd af ffa. — Landsbókasafn 65. 4to I, 14b — 15, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Lands-

bókasafn 788. 4to bl, 84 a—b. skrifað c. 1640 með hendi svipaðri Hákonar Ormssonar. — Landsbókasafn 812. 4to bl. 166, skr. c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945 4to bl. 208b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. — Landsbókasafn 115 4to I, bls. 178—179 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — M.Steph. 60. 4to bls. 21 og ÍBfél. 67. 4to bl. 60, hvorttveggja með hendi síra Eyjólfssonar á Völlum (d. 1745). — AM. Apogr. 5755, að því er virðist ritað eptir Landsb. 788. 4to.

Sá orðamunur er ekki að riðum, sem afskriptum þessa dóms ber á milli um efni hans, en um dómnefndina greinir þau meira á. Dómurinn hefir í upphafi verið og á að vera tylftardómur, en um þetta efni haggast svo í afskriptunum, að út koma 15 eða 16 dómsmenn, þegar alt er borið saman. Þó að röð dómsmanna sé öll á reiki í afskriptunum, eru þó 11 af þeim, sem ekki bregzt að taldir eru í 7 helztu handritunum, opt í mismunandi röð að vísu, en þó svo, að þessum handritum kemr öllum saman um það, að þeir eigi heima í dómnum. Vantar þá einn til þess, að tylftin sé full, en hins vegar afgangss 4 eða 5, sem að eins standa í 1 eða 2 afskriptum hver um sig þótt þær felli niðr mart hinna dómsmannanna. Dómsmennirnir koma svona út (röðin eins og í a):

1. Gunnlaugr Teitsson	a 65	788	812	1945	60	67	115	5755
2. Einar Þórólfsson	a 65	788	812	1945	60	67	115	5755
3. Jón Valdason	a 65	788	812	1945	60	67	115	5755
4. Þorvaldr Guðnason	a 65	...	812	1945	60	67	115	...
5. Snjólfur Hrafnsson	a 65	...	812	1945	60	67	115	...
6. Stulfi Hallsson	a 65	...	812	1945	60	67	115	...
7. Einar Oddsson	a 65	...	812	1945	60	67	115	...
8. Arnór Finnsson	a 65	...	812	1945	60	67	115	...
9. Nikulás Jónsson	a 65	...	812	1945	60	67	115	...
10. Sigurðr Daðason	a 65	788	812	1945	60	67	115	5755
11. Oddr Guðnason	a 65	788	812	1945	60	67	115	5755
Þorfinnr Nikulás	788	5755	...	...	...	...	...	...
Jón Jónsson	788	5755	...	...	...	...	...	...
Guðmundr Jónsson (Teitsson 1945)	...	...	812	1945	...	...	...	...
Arnór Jónsson	...	...	...	...	...	...	60	67

Af þessum fjórum síðustu nöfnum er nokkurn veginn ljóst, hvernig þrjú muni til komin. Þorfinnr Nikulás og Jón Jónsson sýnast vera afbökun úr nafni Arnórs Finnssonar (arnorfiál = þorfinnr) og Nikulás (= Nikulálf = Nikulássonar) Jónssonar (= Nikulálf íon hefir verið lesið: Nikulás. Jón). Að Arnór Jónsson mun og vera afbökun úr nafni Arnórs Finnssonar. Að Arnór Finnsson og Arnór Jónsson standa í einu og sama handriti, mun svo til komið, að afskrifarinn hefir haft fyrir sér tvær eldri afskriftir, þar sem í annari hefir staðið Arnór Finnsson, en í hinni Arnór Jónsson, en tylftin í dómnefndinni ekki orðið full, nema með því móti, að bæði údfnin stæði í dómnum, svo að hann hefir tekið upp hvorttveggja nafnið. Guðmundar nafn Jónssonar („Teitsson“ misritað án efa í flýti af því að næsti maðr á undan var Teitsson) sést

hinsvegar ekki glögt úr hverju ætti að vera afbakið, og því næst sanni, að hann fylli tylftina. Geta má þess þó, að í hnifskurðadóminum frá sama degi er nefndr Guðmundr *Einarsson*.

Domur wīm seckiagiaulld¹⁾ [Engelskra.²⁾

Aullum maunnum þeim sem þetta brief sia edur heyra sēnda Gunnlaugur teitsson. Einar Þorolfsson. Jon Walldason. Þorualldur³⁾ Gudnason. Sniolfur hrafūsson. Stulli hallsson. Einar Oddzson. Arnor finnsson. Nicholas Jonsson. Sygurdur dadason. Oddur Gudnason og Guðmundur Jonsson⁴⁾ laugriettumenn. kuēdiu Gudz og sijna kunnugt gjaurañdi að þa er lidit var fra hijngadburd wors herra Jhesu christi 1500 æ miduikudaginn næstañ epter pietursmessu oc pals æ almenniligu auxararþijngi worum wier j dom nefnder af badum laugmaunnum sunnan oc austañ æ jslañdi Finnboğ Jonssyne og Þoruardi Ellendzsyne er Benidicht hersten hirdstiori yfer allt ijslañð beiddist doms æ huersu mykil seckiagiaulld að Eingielskier skylldu luka sem med riettañ kaupskap sigla [til jslañdz⁵⁾.

Pui dæmum wier fyr greinder domsmenn seckiagiaulld epter gaumlum wana lañdsiñs af eingelskum⁶⁾ sex fiska af hueriu hundradi. af blautum og haurdum eptir þui sem skipit dregur til og það er stort til fracktar halft af hueriu hundradi af blautum og haurdum.

Suo og dæmdum wier j sama domi að eingelskier skylldu færa [j landit⁷⁾ riett tunnumul oc alla adra rietta mæling og allañ annan falslausan warning. Ella bæti firir⁸⁾ sem fyrir annad fals sem wor laugbok seiger.

Enn duggarar þeir sem med loder fara oc auñguañ kaupskap annañ sieu ofridhelger og riett tekñer⁹⁾ af huerium manni huar sem þeir werda tekner.

¹⁾ secktagjald (gjöld), öll alstaðar ranglega, nema a eitt og 11,242.

²⁾ b. v. 5755 ofi. ³⁾ Þorvarðr 60,67. ⁴⁾ [b. v. 812 og 1945 (sem mis-skrifar hann „Teitsson“) og er þar látinn koma næst eptir Guunlaug Teitsson. ⁵⁾ [hingad j island 11,242; hingad til landsins 65,812, 5755.

⁶⁾ sem er, b. v. 65. ⁷⁾ [aa is'and 11,242; j Island 5755; til Íslands 65.

⁸⁾ b. v. 11242, 812, 5755. ⁹⁾ tekna 65,5755.

Samþykkti þennañ worn dom bader laugmenn [oc hird-stioren¹⁾ Benedicht hersten²⁾ og aull laugriettañ et cetera. [Oc til sannenda hier um.³⁾

500.

1. Júlí 1500.

á Öxarárþingi.

AFINGISSAMÞYKKT UM hnífskurði, og annað fleira.

Dómr þessi kemr fram í ýmsum myndum í fjölda af skjalabókum, og sumstaðar sem örstutt ágríp og svo afbakaðr á marga vegu, að prenta verðr hann í fleira en einu lagi, eins og sjá má hér á eptir (A—D). Hann er og opt ýmist ártalslaus eða þá rangt árfærðr, optast til 1510, sem ekki fær staðizt, því að þá hafði látið af lögmensku Finnbogi Jónsson, en tekinn var við Jón Sigmundsson.

A.

Add. British Museum 4882. 4to (Banks'safn), bl. 309 a—b, skr. c. 1670.

Alþingis Domur v̄m knífaskurdi.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sendum vier Gunlogur Teitsson. Gudmundur Einarsson. Einar Oddsson Arnor finnsson. Oddur gudnason. Þorsteinn steffansson oc Nicholas jonsson med fleirum odrum godum monnum kuediu Guds og sijna kunnugt giorandi þa lidit var fra Christs hingadburd M. D. midkudaginn næstan epter pietursmesso oc pails æ almenniligu Oxararþingi vorum vier j dom nefnder af Eriligum monnum Þoruardi Ellendzsyne logmanni firir sunnañ oc austañ æ Jslandi og finnboga jonssyne fyrer nordan og vestan æ Jslandi að dæma v̄m þa oheyiriligu skurdi sem marger goder menn væri med skammfærder. Þui dæmdum vier fyrnefnder domsmenn med fullu doms atkuæde að huor sem annañ skier epter þennañ dag skal vnder somu refs-

¹⁾ [b. v. 11242, 115. ²⁾ heesten 11242. ³⁾ [b. v. 11242, og þar neðan við stendr brot af reikningi um þetta gjald: „ . . . fiskar af lest. c af tueimr lestum. v_c af x lestum. ii_c af iij lestum“.

ing oc alogum oc sa er leggur man med knijfe edur særer med skoti.

So oc j sama domi. ad einginn madur skal taka þann mann j sijn hus sem farid hefur med stulld oc huinsku. sie þad obætt. Enn ef hann tekur vijsvitandi þa er hann sekur iij aorum.

Jtem eige skal taka Riett epter hina somu konu vtan þrijsuar sinum. Hun skal sijdan halldiñ oerlig.¹⁾

Jtem þar sem kongur skal taka halfmork. skal sa er uid er brotid taka adra [halfa²⁾]. Enn þar kongur a ad taka ij aura. þa skal sa er uid er brotit taka iij aura.

Jtem ad eingiñ naudahandsól skulu halldast. Enn þad eru naudahandsól er madur er lijfe sijn u ad firr edur fie. edur skomm edur skada ad nær. Enn ef ódruuijs er giort sekur fullrette oc halldist þo eige.³⁾

Samþyckte þennañ dom Benedikt hirdstiore oc Bader fyrrskrifader Logmenn.

Skrifad æ strond j seluogie þremur dogum sijdar.

B.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 115b—116a, skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 789. 4to bls. 115, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 67. 4to bl. 100, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 791. 4to bls. 107, skr. c. 1630. — Landsbókasafn 63. 4to bls. 121—122, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 65. 4to I, 14 (= 65a) og 127, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — JSig. 343. 8vo bl. 81a, skr. c. 1650. — Landsbókasafn 812, 4to bls. 52—53, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 147a—b, með hendi sama manns 1666. — ÍBfél. 215. 4to bl. 42a, skr. c. 1690. Hafa þessi handrit öll verið höfð til hliðsjónar við þenna texta, en til er dómr þessi í ágripi víða annarsstaðar í skjalabókum, svo sem AM. 63. 8vo bls. 124—125, skr. c. 1625; AM. 65. 8vo bl. 10b—11a, skr. c. 1670 (kver Bergsteins Bjarnarsonar í Skildinganesi); British Museum Add. 11,092. 4to, bl. 21a, skr. c. 1750; ÍBfél. Khd. 114. 8vo nr. cliij, skr. c. 1700; ÍBfél. 205. 4to skr. c. 1830; ÍBfél. 67. 4to bl. 60b með hendi síra Eyjólfssonar á Völlum (d. 1745); MSteph. 60. 4to bls. 21—22 með

¹⁾ Sbr. réttarbót frá 2. Mí 1313 (Dipl. Isl. II, Nr. 212, bls. 385).

²⁾ [b. v. eptir Bodl. Oxford 127. 4to, bl. 115a, skr. c. 1640, sem hefur nokkuð af þessum greinum. ³⁾ Sbr. Dipl. Isl. II, bls. 294.

heudi sama manns; Landsbókasafn 66. 4to bl. 86 og 98, skr. um 1664; Landsbókasafn 6. Fol. bls. 170, skr. c. 1680, — og enn víðar.

Domur w̄m hnífskurdi.

Ollum maunnum þeim sem þetta brief sía edur heyra sēnda Gunnlaugur teitzson. Gudmundur Einarsson. Einar Oddzson. Arnor finnsson. Oddur Gudnason.¹⁾ Þorsteinn Stephansson. [Nichulas Jonsson.²⁾ [med fleirum godum³⁾ maunnum⁴⁾ kuediu Gudz og sijna kunnigt gjaurandi [ad þa er lidit war fra⁵⁾ Gudz burd⁶⁾ 1500 miduikudaginn næstan epter pieturs messu oc pals æ alme niligu auxarðrþijngi worum wier j dom nefnder af ærligu þ maunnum Þoruardi⁷⁾ Ellendzsyne laugmanni fyrir sunnañ og austañ á Jslandi. og finnþoga Jonssyne nordañ og vestañ ad dæma w̄m þa oheyriliga skurdu⁸⁾ sem margur godur madur he'ur [langañ tijma⁹⁾ werit skammfærdur¹⁰⁾ med.

Þui dæmum wier fyrrnefnder domsmenn ad huer sem¹¹⁾ annañ skier hier epter med knijfi skal vnder saumu Refsing og alaugum wera sem sa er leggur mann med knijfi edur særer med skoti.¹²⁾

Samþýcti þennan vorn dom Benedicht horsten¹³⁾ hirdstiori [yfer allt Jsland¹⁴⁾ oc bader greinder laugmenn. [i sama stad.¹⁵⁾

[Og til sanninda hier w̄m setium vier fyrrnefnder doms¹⁶⁾ menn vor jnsigli fyrir þetta domsbref skrifad á strond j Seluogie þremur dogum seinna enn fyrr seiger.¹⁷⁾

[Jtem¹⁸⁾ samþýctu adurskrifader¹⁹⁾ logmenn²⁰⁾ ad fimm hundrud skyllde verda²¹⁾ kongs sauk eff madur²²⁾ skiære mann. þar huorke hilur h̄r nie klæde.²³⁾

1) Gudmundsson (!) 63, 65a, 67, 1945. 2) [sl. 343. 3) [63, 67. 4) sl. 812. 5) [ad arum eptter 789; 6) [ad þa lidit war fra hingadburde vors liufa lausnara 67. 7) 67, 789 og fl. hafa ranglega „Þorvaldi“; 63, 65a, 789 sleppa Finnþoga og láta Þorvarð einn útnefna dóminn. 8) skurdi 67, 789 o. fl. 9) [b. v. 67, 63, 65; margan tijma 789. 10) skemdur 63. 11) b. v. 67, 791 o. fl. 12) spjote 65a. 13) Hrestern 789; sl. hin 811, nema a og 65b. 14) [b. v. 65, 67, 789. 15) [b. v. 67, 789. 16) b. v. 67. 17) [b. v. 789 og 67. 18) 215; sl. 65. 19) b. v. 65 (adurskrifadur, sem hér er leiðrétt); 20) 215; logmann 65. 21) 65; vera 215. 22) 215; hann 65(!). 23) [b. v. 65 og 215.

C.

Add. British Museum Add. 11,245. 4to, skr. c. 1750.

Alþingissamþykta greinir 1500.

Einginn maður skal þann mann í hús sín taka, sem hann veit að farið hefir með hvinsku, sé hún óbætt. Enn ef hann tekur, þá er hann sekur .iij. aurum við kóng.

Húsmenn sína skal bóndi annast, ef þeir verða þrotmenn.

D.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 116b, skr. c. 1600. — Þessi texti finst og með ýmsu móti í þessum handritum: Landabókasafn 66. 4to bl. 110, skr. c. 1660, með hendi Jóns Guðmundssonar á Helgafelli. — MSteph. 61. 4to bls. 141—142, skr. c. 1650—1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 145b með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (kemr beint aftan við „samþykta þeirra úr Múlaþingi 1595“). — ÍBfél. Khd. 215. 4to bl. 47a, skr. c. 1670. — ÍBfél. Khd. 125B. 4to skr. c. 1680. — ÍBfél. Khd. 114. 8vo cliv, skr. c. 1700. — ÍBfél. Khd. 231. 8vo bl. 39b, skr. á 18. öld. — ÍBfél. Khd. 205. 4to bl. 8a—b og 48a. Er þetta í handritunum kallað „samþyktargreinir (nokkrar)“, „Gamlar samþyktargreinir“ eða „Inntak úr Alþingissamþykta“. Sbr. Jón Rúgmann: Greinir or þeim gaumlu laugum, Uppsölum 1667, bls. 5, 31 og 34 eptir „J(óns) S(igurðs) S(ouar) B(ók)“ lögmanns á Reynistað.

Samþykta greiner [dæmdar.¹⁾

Eingi maður skal þann mann taka j sitt hus sem hann veit að farið hefur með huinsku sie hun óbætt. Enn ef hann tekur þa er hann sekur þrimur aurum wid kóng.

Þrisuar skal taka riect eptir saumu konu enn eigi optar. puta er hun æ síðañ.

Husmenn sijna skal bondi annast ef þeir werda ad þrotmðnnum.

Jtem [þad var og samþykta i sama stad. ad²⁾ þar sem kongur æ ad taka halfmaurk³⁾ (j) sinnriect þar skal sakaraberi taka fimm aura. Enn þar sem kongur á ad taka tuo aura þa skal sakaraberi taka .iij. eyri [á verkum.⁴⁾

¹⁾ [með öðru bleki og annari, en þó samtíða, hendi. ²⁾ [b. v. 66. ³⁾ mörk; sum hin. ⁴⁾ [með öðru bleki og annari, en þó samtíða hendi, sömu og áðr.

Samþykktu þetta lögmennt [Þorvarður Erlendsson¹⁾ og Finnþogi.²⁾

501.

1. Júlí 1500.

á Öxarárþingi.

TVÆGGJA tylfta dómr útnefndr á alþingi af Benedikt hirdstjóra Horsten (Histen) og Finnþoga lögmanni Jónssyni um Möðruvallaarf milli Þorvarðs Erlendssonar og Gríms Páls-sonar.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 200b—201a, skr. c. 1604 „Wr Breffa Bok Eggertz Hannessonar“ (= a). — Landsbókasafn 789. 4to bls. 391—393, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 63. 4to bl. 325b 327b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 69. 4to, bl. 147a—148a, skr. c. 1640. — *Analecta juridica* Odds digra Jónssonar 1668. — MSteph. 27. 4to bls. 422—426, skr. c. 1730. — Landsbókasafn 115. 4to I, 104—105 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1730. Nýleg afskrípt er og í ÍBfél. Khd. 205. 4to.

[Hirdstjóra³⁾ Domur wm sama mal.

Aullum þeim monnum sem þetta Brief sia edur heyra senda Einar Oddzson. Sturli Magnusson. arnor finnsson. Sigurdur dadason. Gunnlaugur teitzson. Jon Asgrijmsson. Magnus Þorkielsson. Jngimundur finnsson. andries gudmundzson. Jon hrafñsson. Salomon Einarson. Jon Jonzson. [Sigurdur Jvarsson⁴⁾ Bardur Jonsson. Halldor Sigmundzson. Jon Jonsson. Ketill arnason. Halldor Jonsson. Tumas Jonsson. Jon magnusson. helgi Þorualldzson. Eirekur juarsson. Gudmundur Þorleifsson. Brandur Olafsson Quediu gudz og sijná. kunnigt giaurandi. að þá lidit war fra [guds hingatburd⁵⁾ þusund og fim hundrut ar a⁶⁾ miduikudaginn epter peturs messo og páls æ almenniligu auxarárþingi. worum wier j dom nefnder af Benedict horsten⁷⁾ hirdstjóra og hofudzmanni yfer allt Jsland. og finnþoga Jonssyne lögmanni nord-

¹⁾ [leiðrétt; Erlendr, handr. ²⁾ þessa síðustu klausu vantar í öll handritin, nema 66. ³⁾ [sl. a: b. v. 789, 63, 69, 27 o. fl. ⁴⁾ [sl. a o.fl.; b. v. 789, 27, og svo er rétt, því að þá verðr dómnefndin full. ⁵⁾ [69; Guds Burd 789, 63, 27; Christi hingadburd 115; hingadburd (!) a. ⁶⁾ b. v. 789, 27. ⁷⁾ a, 63, 69; Holsten 789; Hesten 27; Hersten 115.

an og westan æ Jslandi ad dæma og skoda. og med laugum æ ad lijta. huert afl edur magt hafa skyllde su akiæra edur¹⁾ utanstefna. er Þoruardur Ellendzson hafdi stefnt grijmi palssyni til Noregs fyrir [þær sakargipter²⁾ er þoruardur sagdi grijm ologliga³⁾ hallda fyrir sier þad jardagodz sem Benedict Palsson [og Biarne palsson⁴⁾ haufdu erft epter Jngibiaurgu Þoruardzdottur modur sijna. wændist og upp-las greindur Þoruardur fyrir oss og audrum dandimonnun. ad su riettarbot hefdi geingit j noregi. ad þad jardagotz er so fielli j faudurlegg [og⁵⁾ modurlegg⁶⁾ skylldu⁷⁾ ganga [vnder nanustu frændur⁸⁾ Barnanna j þui⁹⁾ slegti. ad faudur edur modur fra faullnum. En hier j mot tiedi og birti grijmur palsson dom af þremur tylftum manna. og logmanns vrskurd. at sonum hans Þorleifi og Benedict woru dæmder og vrskurdader aller peningar faster og lauser til æfinligrar eignar. þeir¹⁰⁾ sem att hafde Jngibiaurg Þoruardzdotter. og syner hennar¹¹⁾ epter hana. Stendur so skrifad ad þau mal. sem [logmenn edur syslumenn¹²⁾ fa ei yfer tekid. skal þeim malum til noregs stefna. Enn allar olaugligar vtanstefnur eru j laugum¹³⁾ fraskjldar. Nu fyrir þaũ skulld ad þetta mal. sem þoruardur hefur fyrir stefnt war adur til fullra lykta dæmt og vrskurdur a fallinn med laugriettumanna samþycki. og so þess annars. ad fyrrgreind riettarbot hefur hier j landi alldri fyrir laug geingit. Þui¹⁴⁾ dæmdum wier adurnefnder domsmenn þa sauma doma og vrskurdi sem Grijmur hafdi wegna sona sinna fyrir optnefndum fastagotzum sem Jngibiaurg Þoruardzdotter og hennar syner haufdu att fasta og stauduga og obrigduliga. med aullum þeim greinum og Articulis. sem þar juni standa. oc tijtt nefndan Grijm palsson aungra suara skylldugan fyrir þessa greinda akiæru vppa opt nefnt fastagodz. og aungua stefnu þar vppa ad skylldugu ad fara eiga nie nockut laugsuar

1) og 789, 27. 2) [þa sakargiptt 789, 27. 3) b. v. 789, 27. 4) [789 27, 69, 63, 115; sl. a. 5) edur 27, 115; 6) [sl. 789, 69. 7) Svo a, 789, 63; skylldi 27, 69, 115. 8) [undañ nanustu frændum 27. 9) þeirra 789, 27. 10) 789, 27; þa, a, 63, 68, 115. 11) hanns 789. 12) [thil lögmans edur syslumanns eru dæmd og þeir 789. 13) logunum 789. 14) þa 789.

þar fyrir að hallda framur meir enn domar¹⁾ utuijsa. og aður hafa [full laug²⁾ æ geingit. þuiat þa sömu Riettarbot. er Þoruardur wændist fyrir sjnu tilkalli og aður er greind³⁾ dæmdum wier hana með fullu doms atkuædi hier j landit j allan mata olaugliga wera og werid hafa til nockurra fle-skipta edur arftokur epter henni að giora. helldur [að sa⁴⁾ texti bokarinnar standi obrigduliga. sem hier hefer að fasta getzi og lausu. að fornu og nyu. j riettu erfdatali yfer geing-it. Og til sanninda hier v̄m settum wier fyrnefnder doms-menn vor jncigli [með hirdstiörans og lögmanniñs jnnsigle⁵⁾ fyrir þetta domsbref. skrifad j sama stad og ær. deigi sijd-ar enn fyrr seiger.⁶⁾

502.

1. Júlí 1500.

á Þingve'li.

BENEDIKT hirdstjóri Horsten (Histen) úrskurðar Grími Páls-syni Möðruvallaarf.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 201 a—b, skr. c. 1604 (= a) „Wr Breffa Bok Eggertz Hannessonar“. — Landsbókasafn 789. 4to bls. 393, skr. c. 1620 (bréfið hér ártalslaust). — Landsbókasafn 63. 4to bl. 327—328a, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 69. 4to bl. 148a, skr. c. 1640. — *Analecta juridica* Odds Jónssonar digra, skr. 1668. — MSteph. 27. 4to bls. 427—428, skr. c. 1730. — Landsbókasafn 115. 4to I, 106, með hendi síra Jóns Haldórsonar í Hitardal c. 1730. — ÍBfél. Khd. 205. 4to (afskript frá 19. öld).

Hirdstiora Brief.

Það giaure eg Benedict Horsten.⁷⁾ hirdstiori og h ufudz-mann yfer allt Jsland. godum monnum kunnigt með þessu mjnu opnu brefe. að ec hefi samþyekt og stadfest vppa mjns herra kongsins wegna þa doma og laugmanns vrskurdi. sem er epter rettum Jsle..dskum logum. sem Grjmur Pals-son liet birta og vpplesa fyrir mier og aullum almuganum j laugriettu. æ almeñniligu auxarárþijagi. v̄m arftoku sona

¹⁾ domarner 27. ²⁾ [fuller(!) 789. ³⁾ greindtt 789, 27. ⁴⁾ [789, 27. sl. a, 63, 69, 115. ⁵⁾ [b. v. 789. ⁶⁾ p. e. 2. Júlí. ⁷⁾ a, 69, 789; Hest-en, MSt. 27; Hersten 115; Holsten 63.

sinna Þorleifs og Benedictz epter þal heitinn Brandzson faudurfaudur þeirra. so að hann og fyrrnefnder Brædur. og aller þeirra erfingiar skulu og mega æfniliga þijhallda það sama gotz sem [ytarmeijr domar og vrskurder¹⁾] þar um innihalda. Og til sanninda hier vñ heingdi eg mitt juncigli fyrir þetta samþycktarbref er skrifad war æ þjnguelli mid-uikudaginn næsta fyrir visitacionem sancte Marie. arum epter Gudz burd ☉ og D.

503.

1. Júlí 1500.

á Þingvelli.

BRÉF, að Nafi Sigurðsson og Sigurðr Narfason hafi feing-ið Finnþoga lögmanni Jónssyni og Teiti Þorleifssyni til fullrar eignar jarðirnar Ásgeirsár í Viðidal og Krossnes, Mela, Norðrfjörð og Seljanes á Ströndum fyrir þann mismun og féskakka, sem Árni Þorleifsson, Sigurðr Þorleifsson og Teitr Þorleifsson höfðu feingid í arfaskipti við Orm Bjarnason eptir Sophíu Loptsdóttur föðurmóður þeirra.

AM. Fasc. XXXIV, 31, frumrit á skinni. Af 7 innsiglium eru 4 fyrir bréfinu. — Apogr. AM. 3385. Sbr. bréf frá 3. Júlí 1503.

Giorningsbref vñ teits peninga.²⁾

Þat giorum wier grimur þalssou jón asgrímsson magnus þorkelsson petur thumasson erukur jwarsson ketell hal-danarson oc sigurdr jónsson godum monnum Witurligt med þessw woru opnu brefi ath þa lidit war fra gudz burd. ☉. fimhundurð æ miduikudagin næstan epter peturs messw oc þals æ þingvelle woru uier j hia saum oc hayrdum³⁾ æ ath fyrer þann mismun oc feskakka sem arne þorleifsson sigrdur þorleifsson og⁴⁾ teitur þorleifsson haufdu feingith j arfskipthe wid orm þiarnarson efter sofiu loptzsdottur fod-urmodur þeirra j faustum peningum oc lausum lugte narfue sigurdson oc sigdr narfason med handabande finþoga jon-

¹⁾ 789, 57; dómar og úrskurdir 115; wottar minn domur og vrskurdur a, 63, 69(!) ²⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ³⁾ Svo. ⁴⁾ Svo fullum stöfum; annars: oc.

syne laugmanni oc teite þorlefsyni thil fullrar eignar ok¹⁾ frials forrædis jardernar arsgersar oc lækiamoth er liggur j widedal j huñawatzþiñge oc þar thil iardernes krosnes mela nordurfiord oc selianes er ligr æ strondum j arnes kirkiu sokn med aullum þeim gognum oc giædum eignum og²⁾ j-tokum til fialz oc fiorw sem aullum iordum fýrgreindum hefur fylgtt ath fornu oc nju oc þar med .vj. kugillde oc .xx. Er stod med greindum iordum oc suo þa ofrida peninga sem narfui hafde epter sett æ arsgersæ oc j greindum arfui hafde til skipta fal(l)id. skýlde finbogi ioñsson laugman eignast þridiung j ollum þessum peningum sem sigrdi þorlefsýne hafde til haurtt³⁾ En teitur tuo hlute oc hier wp æ handlaugdu þeir finboge laugmann oc teitur þorlefsson fýrgreinda menn sigrd narfason oc narfa sigrdson æ uegna allra sona hañs aullungis kuitta oc akærulause um aull arfskipte oc feskakka j fýrr greindum arfi epter adur nefnda sofiw loptzdottur sem fýr skrifath er. Og²⁾ til sannenda hier wm settum wier fýrrnefnder menn wor jncigle fýrer þetta bref oc sattmalsgiorning huerñ er j sama stad giordizt degi oc are sem fýrr segizt.⁴⁾

504.

1. Júlí 1500.

á Þingvelli.

VITNISBURÐAR Arnórs Finnssonar, að hann hafi séð umboðsbréf Kristjáns konungs Birni Þorleifssyni til handa til að kvitta Teit Gunnlaugsson um öll brot við konung.

AM. Fasc. XXXIV, 29, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.— AM. Apogr. 2926.

Vitnisburdur arnors finnzsonar⁵⁾
vm kuyttan Teiss Gunnlögssonar.⁶⁾

Þat giore eg arnor finzson gødum monnum uiturlegt med þessu mínu opnu brefi at ek medkennunnzt at eg hefi

¹⁾ Svo fullum stöfum; annars: oc. ²⁾ Svo hér; annars: oc. ³⁾ Svo. ⁴⁾ seg'izt, frbr. ⁵⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi (c. 1500). ⁶⁾ Utan á bréfinu með hendi svipaðri Eggerts lögmanns Hannessonar(?)

set og yfer leset vors naduga herra kong kristierns bref med hans heilu og oskauddu hanganda innsigli sua latanda j milli annarra orða og greina sem hier seiger att fyrr nefndr kong kristiern gaf birni þorleifssyne fulla makt og ualld til af konunglegu ualldi at gefa teit gunnlaugsson kuittan og akærvlausan fyrir sier ok¹⁾ ollum sinum logleigum¹⁾ epterkomeñdum. um aull þau mal stærri og smærri sem adr greindr teitur gunnlaugsson hefde brotlegur ordit med kongdominn og sig. ok¹⁾ hier efter uil eg sueria fullan bokar eid ef þurfa þiker. og¹⁾ til sanninda hier um setta eg mitt innsigli fyrir þetta uitnisburðarbref skrifat a þinguelle midvikudag næstana efter petursmessu og pals um sumarit arum efter guds burd þusund og fimm hundrud.

505.

6. Júlí 1500.

í Viðey.

EIRÍKR Þorsteinsson selr Árna Snæbjarnarsyni ábóta í Viðey sex hundrud og fjögur ágildi betr í jörðunni Strönd í Landeyjum fyrir sjö hundrud í fullvirðispeningum, og kvittar um andvirðið.

AM. 238. 4to bl. 67b—68, skr. c. 1570. — AM. Apogr. 5829 (eptir Bessastaðabók).

Kavpbref fyrir x^{ca} parti j Strönd avstr j Landeyvm.

Það giorvm vier Jon bondi Sigvrðzson. Snioolfvr Hranfson.¹⁾ Niklas¹⁾ Karsson ok Jon Gellisson godvm monnum viturliggt med þessv vorv opnv brefi. þa er lidit var fra hingat byrd vors herra jesv christi M d ara j stofvne heima j klavstrvne¹⁾ j Videy. manvdag hinn næsta eptar visitatio beate Marie virginis vm sumarid vorum vier j hia savm oc heyrdvm æ ord oc handaband þessara manna herra Arna Snæbiarnarsonar med gvðz nad abota ad fyrnefndv klavstri Videy af einne alfv. en Eiriks Þorsteinssonar af annare at

¹⁾ Svo hér.

svo fyrir skilldv at greindvr Eirikvr selldi advr nefndvm herra Arna Snæbiarnnarsyni vi^o ok iiij argilldi¹⁾ betvr j jordvne Strond sem liggvr j vestvr Landeyivm j Breidabolstadar kirkiv soknn med ollvm þeim gognvm ok gædvvm sem þessvm advrnefndvm jardar part fyllger ok fylgtt hefer at fornv ok nyiv og Erekvr Þorsteinsson vard fremst eigande at. hvs ok haga til yztv endimarka sem til motz (eru) vid advr sagdan jardar part. Hier j mot gaf optt nefndvr aboti Arni siov hvndrvd j fvllvirdis peningvm fridvm ok fridvirtvm. sem optt nefndvm Ereki likadi sialfvm at taka medkiendizt optt nefndvr Er(e)kvr þar fyrir oss at þessa fýrgreinda peninga hefði hann alla vpp borid af optt nefndvm abota Arna sem hann hafde lofat. ok j þeirra kavp kom. þvi gaf þratt nefndvr Erekvr j sama handabandi tittnefndan herra Arna avllvngis kvittan ok ækærulavsan vm allt advr greint jardar parz verd fyrir sier ok ollvm sinvm epter komendvm. skyllde optt nefndvr aboti Arni halda til laga sogdvvm jardar parti. en greindvr Erekvr svara laga ripttingvm vpp æ. Og til meire sanninda hier vm setti advrnefndvr Erikvr þosteinson sitt innsigle med vorvm ædvrgreindra manna insigllvm fyrir þetta kavpbref ok kvittvnr. skrifat j sama stad dōige ok ari sem fvr seiger.

506.

27. Júlí 1500.

í Viðvík.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um ákæruv biskups til Höskuldar Runólfssonar.

AM. Fasc. XXXIV, 19, frumrit á skinni. Fyrir bréfið hafa aldrei komið nema 4 innsigli, og eru þau enn fyrir því. — AM. Apogr. 3383.

Akiæra Biskups Gottskalks til Hoskulldz
Runolfsonar 1500²⁾

Þat giorum uier einar abote a munkaþuera ion abote þorualldzson a þingeyrum sira nikvlas þormodsson sira ei-

1) Svo 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

rekr sumarlidason síra nikulas uiliamsson síra gudmundr ionsson síra ion þorgilsson síra olafur klangsson síra ion ionsson síra besse ionsson síra halluard biarnason og síra ion finbogason prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi at þa lidid uar fra guds¹⁾ burd uors herra jesu christi þushundrud og fimm hundrud ara manudaginn næsta fyrir olafs Messo fyrre j uiduik j uiduikarsueit uorum uier j dom nefnder af uorum uirduligum herra og andaligum faudr godskalk med guds nad biskup a holum at dæma um þa akeru er biskupinn kërde til hoskulldar runolfssonar. j fyrstu dæmdvm uier stefnuna logliga og hoskulld rettiliga fyrir kalladañ og mork i stefnufall. en fyrir þa fyrstu akeru er biskupin kërde til hoskulldar runolfssonar at hann hefde tekid. bundit meitt og suo oferañ giort stadar busens myklagards smalamann og flutt heim til sín suo hann var ofær nær upp a þriar uikr. nu fyrir þann skulld at hoskulldr medkeñdizt fyrir biskupinum og suo prestunum at hann hefde tekid þenna sama manninn bundid og heimflutt til sín. þui dæmdum vier adur nefndan hoskulld fallinn af sialfs siñs uerke og skylldugan at taka lausn og skript suo sem biskupin uill a leggja og biskupinum lx marka j sitt fullrette. en þann bumisse sem j stefnunne stod og biskupinn kërde til hoskulldar þa dæmdum uier adr nefndan hoskulld skylldugan aprt at giallda suo miken mat sem af þui bui greidizt j þann sama tima epter þui sem skýnsomum monnum uirdizt at kirkian sie skadlaus af. en biskupinn skal lata leida tuo lauglig uitne jnnañ halves manadar at suo opt hafe mals mist. at ordid hafe halfrar merkr skade edur meire a fyrr saugdu bue þa dæmdum uier fyr sagder prestar og prelatar heilagri holakirkiv j sitt fullrette. lx. marka. en þær atian ernar sem uitne bera at uantad hafe ur fyrr saugdu bue af uolldum hoskulldar þa dæmdum uier tittnefndan hoskulld skylldugan aprt at giallda nu strax jafngodar er at ollu. j fiordu grein kërde biskupin til hoskulldar um það sama

¹⁾ Svo.

hross sem hann sialfur afente ádr j stadarens peninga þa dæmdum uier hoskulld skýlldugan at skila aptr þui sama hrosse sem hann j burt tok edur audru iafngodu jnnañ siondar at heyrðum dominum og eyre upp a hueria uiku j uinumis(s)e. en fyrir ran og grip a hrossinu. xu. marka kirkiune j sinn rett nema hoskulldr leide tuo loglig uitne at þa uar hrossid hans eign er hann tok það aptur og skýlldugan at taka lausn og skript. Skýlldu þesser peningar gialldazt j þrennum saulum. fyrst(u) innan fiortan natta at heyrðum dominum. aunnur at mikelsmessu. allt at næstum fardogum nema biskupin uile leingr bida. skulu þesser fyrr dæmder peningar lukazt heima j mykklagarde biskupinum j hond edur hans umbodsmanne. Og til sanninda hier um setium vier prelatar og prestar uor incigli fyrir þetta domsbref skrifad a holum j hialltadal sama dag sem fyrr skrifad stendr.

507.

27. Júlí 1500.

í Skálholti.

BRÉF Stepháns biskups í Skálholti, að hann vilji ekki gefa Jóni Einarssyni vandhæfi, þó að hann forvitnist um tiltektir Þorkels Gunnarssonar, heldr þakka honum það einkanalega (Sbr. Nr. 437).

Bisk. Skalh. Fasc. XVII, 34, frumrit á skinni, stungið með innsigli Stepháns biskups saman við bréf frá 10. Apr. 1499. — AM. Apogr. 2377 eptir Skálholtsfrumritinu „accuratissimé“, og lýsir Árne þar innsiglinu.

Ver Steffan með Guðz nad biskup j skalholhti giorum godum monnum kunnigt med þessv voro opnv brefi ad wer hofvm fenget ad vita med fvllum sannenðum vm vidurskipti jons einarssonar oc þorkels gvnnarssonar epter þui sem skrifad stendur j þui brefi sem hier er med fest þessu voro skriffe. oc saker þess ad oss oc fleirum odrvm er kvnnig lymaska oc vndandrattur greindz þorkels þa vilium wer þui síjður gefa vandhæfe fyrrsogðum jone einarssyni firir það þo ad hann finne ad eða forvitnezt vm tilteckter

greindz þorkels. ad wer þockum honum þad einkaŋliga. Oc til sannenda hier vm festum ver vort secretum firir þetta bref skrifad j skalholhti ju festo septem dormiencium anno domini. M̃d.

508.

23. Augúst 1500.

á Hofi.

BREF Stepháns biskups í Skálholhti um hálfkirkjuskyld á Ketilstöðum á Völlum.

Eptir afkrsipt á pappír frá 1724, kominni í Landsskjalasafn 1901 frá Hjaltaðakirkju. Er afskriptin gerð eptir transskripti frá 6. Maí 1634: „Vær Effterskrifader menn sem vor nöfn hier vnder skrifum medkiennum ad vær höfum sied og yferlesed so lætande bref ord firer ord sem hier firer ofan skrifad stendur á Ketilstöðum a Völlum 1634. 6 Maí. — Jon Biornszon m. E. h. — Einar Jonsson m. e. h. — Biörn Biarnarson med Eigin hand.

Þetta Riett Coperad Effter Kietilsstada Transskriftar Breffe votta vnderskrifader er säu og samanläsu ä Hjaltastad þann þridia dag Novembris Anno 1724. — Arne Vigfusson (L. S.). — Pall Sigurdsson (L. S.)“.

AM. Apogr. 4276, tvær afskriptir „ur skiöllum Petrs Asmundzsonar lögriettumans í Mulapíngé“, og stafa báðar frá transskriptinu frá 6. Maí 1634: a) „Þetta transscriptum er ä ni vidimerad anno 1703. og epter því transscripti transcripto er fyrir farande Copia ritud“; b) afskript gerð eptir transkriptinu frá 6. Maí 1634, sem var á pappír, og er staðfest í Skálholhti 4. Sept. 1712 af Þórði Þórðarsyni, Grimi Magnússyni, Páli Hákonarsyni og Maguúsi Einarassyni. Utan á transskriptið frá 1634 var ritað: „Vplesed vid Hialltastadar kyrkiu. sofnudenum aheyrande Anno 1656. þann 5. sunnudag epter Trinitatis.

Gudmundur Jonsson Steingrímur Kollgrímsson
meh. meh.

Jon Jonsson handsalade“.

Allar þessar þrjár afskriptir eru orðrätt samhljóða.

Um hálfkirkju skyld á Ketelstöðum j Fliótsdalsheradi¹⁾.

Vær Stephan med Guds náð Biskup j Skalhollte giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu breffe. ad sub Anno gracie millesimo quingentesimo in Assumptione

¹⁾ 4296. Copia af Ketelstada transskriptarbreffe, afskr. 1724.

beatę mariaę virginis¹⁾ j Vallanese j fljótdalshierade. settum vær og skipuduð halfkirkiu skyld a Ketilsstoduð a Volluð j fljótdalshierade med þeim skilmála ad Erlendur ur bonde biarnason gaf hálfkirkiunne hins heilaga Andres postula flógra c reka er heitir Ketilsstadasandur. er liggur j millu Steinsvadssands og Hialltastadar sands. Jtem á halfkirkiuð iij kyr og xii ær og j^e hest. þar skulu takast heima tijvnder og lýsetollar bonda og husfreyu og þeirra manna er þav hallda a sinn kost. þar mð skjira born. hiðn saman vijgia og konur j kirkiu leida. þar skal sýngia annan hvern helgað dag. þa þingaprestur er j Vallanese og luka preste ij merkur kaups. gaf greindur Erlendur bonde kirkiunne j Vallanese xij^e jörd Vijdastade er liggur a Vtmannasveit j Hialltastada kirkiu sokn til æfenlegrar eignar. med þeim ollum gognuð og giæduð sem greindre jordu filger og filgtt hefur ad fornu og niu j vppgiðf firer tijvnder og lýsetolla.

Samþickte þennað vorn giorning sijra þorvardur helgason er þa hieilt firr nefnda Vallaneskirkiu.

Og til sanninda hier vð festum vær vortt jnsigle firer þetta bref. Skrifad a Hofe j alftafirde jn vigilia sancti Bartholomei. a sama Are. vij dauguð sijdar enn firr seiger.

509.

24. August 1500.

á Hofi.

BRÉF Stepháns biskups í Skálholti um innstæðu kirkjunnar á Hofi í Vopnafirði.

Eptir frumritinu á skinni í Landskjalasafni, komnu sumarið 1901 frá Hofskirkju í Vopnafirði. Innsiglið er dottið frá.

Tilskipan Stefans biskups um Jnstæðu á Hofi anno M^o D^o 2.)

Vær Stephan med Gudz naad biskup j skalholli giorum godum monnum kvnngt med þessv vorv opnv brefi ad vær haufum skipat suodan jnstædv allra heilagra kirkiu aa

¹⁾ D. e. 15. Ág. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 18. öld.

hofi i vopnafirde ad kirkian þar skal eiga tolf kyr. lx a-sandar. xv. kapla klyfbæra. gamallt navt og annat tvævett og hid þridia veturgamallt. en ofritt goz jnnan gardz standi med þeirri virdingv sem adr hefer verit. Og til sanenda hier vñ festvm vær vort jnsigle firir þetta bref skrifat aa hofi j alptafirde ju festo sancti bartholomei apostoli anno domini Mllesimo quingentesimo.

510.

13. September 1500.

í Fellsmúla.

ÓLAFR Oddsson selr Sigurði Filippussyni jörðina Breiðagerði á Vatsleysuströnd fyrir tólf hundruð í lausafé.

AM. 238. 4to bl. 5—6, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Annat bref vm Breidagerdi.

Þat giorvm vid Jon Jonsson ok Helligi Broddason godvm monnvm vitrligtt med þessv okrv brefi þa lidit var fra hingadbýrd vors herra jesv christi m d ar æ Vtskaalvm æ Roshvalanese þridiudeiginn næsta fyrir þvificacio Marie¹⁾ vorvm vier j hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna Olafs Oddzsonar af eine alfv enn Sygvrdr Philippvssonar af annari. skilldizt þat ok faldizt vnder þessv þeirra handabandi at fyrnefndr Olafr Oddzson selldi j vmbodi Arna Brandssonar Sigvrdr Filippvssyni jordina alla Breidagerdi er ligger æ Strönd j Kalfatiarnar kirkiv soknn med avllvm þeim gognvm ok giædvvm sem greindre jordv fyllger ok fyllgtt hefir at fornv ok nyiv ok Orny kvinna hans hafdi fremst eigandi at ordit. Hier j moti gaf greindr Sigvrdr Filippvsson iije j silfre. vje j klædi. þriv hvndrvd j avllvm þarfligvm peningvm þeim sem Olafi Oddzsyni vell ænægir at taka. skyllde opttnefndr Sigvrdr Filippvsson hallda adr greindri jordv Breidagerdi til laga. Samþycti adrnefndr Arne Branson ok Orny Arnadottir kvinna hans þetta sama jardarkavp stodvgtt ok myndvgtt med þrattnefndvm monnvm Olaf. Oddzsyni ok Sigvrdr Filifssyni.

¹⁾ D. e. 28. Janúar.

Ok til sanninda hler vm settu fyrnefnder menn Arne Brandsson ok Olafur Oddzson sin insigle med ockrvm insiglvum fyrir þetta jardarkavpsbref hvert er skrifad var æ Felttzmvla æ Landi svnnvdagenn næstan fyrir krossmesso vm havstid æ sama ari ok fyr seigr.

511.

16. September 1500.

í Hvammi.

BREF, að Ólafur Filippusson hafi gefið Birni Guðnasyni eignarumboð til aðtöku, halds og löglegrar sóknar á öllum þeim peningum í Vestfjörðum, er Einari syni Ólafs höfðu til erfða fallið eptir Solveigu heitina Björnsdóttur móður móður sína.

Kriegers safn 2. 4to bls. 11—17, með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700. Frumbréfið hefir ekki orðið lesið á köflum, og eru því eyður hér og hvar í afskrift Styr's.

Umboðs Bref Biarnar Guðnasonar af Olafi
philippussyni.

Það giorum við Asmundur Clemisson og Helge Sigurdsson godum mönnum kunnigt með þessu ockru opnu brefi. að við medkennunzt. að við vorum þar í hið saum og heyrðum á Audkulustaudum í Svijnadal þridiudaginn næstan fyrir krossmesso um haustit¹). Þá lidid var fra hingadburd vorz herra Jesu Christi ☉. og de. ára. ord og handaband þessara manna. af eirne álfru Biarnar Guðnasonar enn annari Olafz Philippussonar að svo undertoludu og fyrir skildu. að greindur Olafur gaf og fieck greindum Bijrne Guðnasyni sitt fullt (og) allt eignar umboð til attauku og halldz og löglegrar soknar og Eptirkjáræru a öllum þeim gotzum og peningum fostum og lausum. kvikum og daudum. frijdum og ofrijdum. sem á Vestfiordum væri og ádurgreindur Olafur hiellt fallna vera Einari Olafzsyni syne sijnum til riettra Erfda eptir Solveigu heitina Björnsdóttur modurmodur sijna eptir því sem domar og urskurder þar um

1) D. e. 8. Sept.

giorder utvijsa. þar fyrst tilgreind jordiñ Vatzfiordur. er liggur i Jsafyrði og þeir peningar fastir og lauser. kviker og davder. frijdir og ofrijdir þar under liggia og med standa. og Olafur helldur ad Solveig heitiñ Biðrnsdottir hafi feingid hann eptir fodur sinn Biðrn Þorleifsson ad giðf. sem bref og domur þar um gior utvijsar. J annari grein Bær á Raudasandi med ollum þeim eignum er þar under liggia. hvoriar er halldnar hafa verid. iij^e. hundrada edur meijra og Olafur helldur Einar Biornsson átt hafa ad erfdum eptir fodur sinn. J þridiu grein Stadur i adalvijk med¹⁾) og allt mitt gotz fast og laust. kvikt og daudt. frijdt og ofrijdt jarder og kugildi er Þorleifur heitinn Biornsson hefur att. og optnefndur Olafur helldur greindum Einari heitnum Biðrnssyni til erfdar fallit (hafa) eptir brodur sinn Þorleif. enn Solveigu eptir brodur sinn Einar. og nu helldur tijdtgreindur Olafur ðll þesse gotz komin og falliñ undir adur greindañ Einar son sinn epter því sem arfar hafa adur til fallid fram fyrir²⁾) og vort erfdatal vottar. og lög ganga. at i vorum lögum. logbok og kristin riettur. skal greindur Biorn Gudnason oll þesse gotz sekta og sækia. og allt sakfelli a eiga. hvor þessum peningum helldur edur hefur halldid ranglega. edur hafa þeir verid ránglega teknir og gripnir. rænter edur reyfader þa skal hann þar alla sokn og sakfelli á eiga. hvar hann kann þa upp ad spyria. og allir þesser fyrgreinder menn hafa átt. og þeir hafa ei áður löglegt ráð fyrir giðrt. Skal og optnefndur Biðrn allt lagasvar fyrir þessum peningum hafa. og giallda allar löglegar skulldir þeim sem med lögum leida sig til af sveinsins gotzi. kann og svo ad vera. ad þesser peningar sækist af kini med lögmalí. edur sie þeir gripner og tekner og halldner med ofrijki. fyrir utañ vilia Biornz so hann kunne þeim ecki ad ná. og fá þar ecki ad giort. þá skal tijtnefndur Biorn edur hans peningar þar j aungri klagan fyrir vera. skal þrattnefndur Biorn Gudnason þetta umbod hafa

1) Hér er eyða i hdr. fyrir hér um bil þrem línum. 2) Svo.

iiij tolf manudi. nema hann vilie fyr vid skilliast. og eignazt leigur og landskyllder. og allañ annañ ðvòxt og ðbata ð olluñ þessum gotzum. So og kunne nockurer hvalir edur hòpp at koma þar er þesse gots liggia. þð skal þad not Biarnar. og skal þad ecki jnnstædu vexa. Hier til skal Biorn Gudnason hafa fyrir starf sitt. so hann sie vel sæmdur af og¹⁾ semur. enn ef honum semur ei. þð skal hann hafa . . .²⁾ sem vj dandimenn giðra. og hvad Biörn kostar sijnum peningum til uppa þetta gotz þad skal af sveinsins gotzum bitalast. skal Biörn Gudnason þessum gotzum og peningum so haga. skjicka og skipta sem honum best bijhagar. so skulu þeir allir kvittir sem hann kvitta giorir. sveininum ad skadlausu. Og til sanninda hier um settum vid fynefnder menn ockur Jnsigli fyrir þetta umbodsbref skrifad i Hvammi j Hvamssveit. midvikudagin næsta fyrir festum Lanberti episcopi ð sama ðri og fyr seigir.

512. 18. September 1500. á Möðruvöllum.

GRÍMR bóndi Pálsson lykr Gottskalki biskupi á Hólum tuttugu og fimm hundruð upp í jörðina Hvassafell í Eyjafirði í reikningsskap þann, er hann og Páll Brandsson faðir hans urðu skyldugir biskupinum.

AM. Fasc. XXXIV, 20, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 3384.

Vm huassafell 1500.³⁾

Þath giorvm vier nicvlas prestur þormodsson. guttormur nicvlasson ok jon þorgeirsson leikmenn godum monnum viturligt med þessu voru opnv brefi. ath sub anno gracie. M^o. quingentesimo. æ modrvuollvm j eyiafirði miduikvdagenn j imbrvvikv um havstid⁴⁾ uorum vier j hia sa-

¹⁾ eyða í hdr. fyrir svo sem tveim línum. ²⁾ eyða fyrir svo sem ¼ úr línu. ³⁾ Utan á brefinu með hendi frá 16. öld öndverðri. ⁴⁾ D. e. 16. Sept.

vm ok heyrðvm æ. ord ok handaband vors virðvligs herra herra gottskalks með gyðs náð biskups ath holum af einne halfv. enn gríms bonda þalsonar af annarri. ath svo fyrir skildv ath grimur bondi lvekti biskupenvm fiortan hundrud j hvassafelle j gamlan reikningskap uegna fodur síns þals brandzsonar. enn ellefv hvndrud j somv fyrrskrifadre jordu j sialfs síns reikningskap er hann var skýlldvgur biskupenum. reiknast þetta fim hundrud ok tvrtvgu j adur greindre jordu hvassafelle j eyafirde er liggur j myklagarz kirkiv sokn. lvekte grimvr bondi þalsson þenna fyrrskrifadañ jardarpart biskupinvm til fvllrar eignar með ollum þeim gognvm ok gæðvm sem greindum jardarparte fylger og fylgt hefer ath fornu ok nýv. ok þall brandzson ok þorleifur ok benedikt syner gríms vrdv fremzt eigande ath. skýlldi biskupenn halda til laga tit nefndum jardar parte. enn grimur bonde svvara lagaríptingvm ef með logvm kynni af at ganga. Ok til meire avdsýningar og stadfestv hier vm. setur ec grimur þalsson mitt inncigle með þessvm fyrrskrifadra manna innciglvu fyrir þetta bref skrifad j myklagardi j eyafirdi fostudagenn j imbruvikv vm haustid. a sama are sem fyrr seger.

513.

23. September 1500.

í Miklagarði.

GOTTSKALK biskup á Hólum samþykkir löglega alla dóma og úrskurði um Möðruvallamál.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 201_b, skr. c. 1604 (= a) „Wr Breffa Bok Eggertz Hannessonar“. — Landsbókasafn 789. 4to bls. 394, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 63. 4to bl. 328 a—b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 69. 4to bl. 148 a—b, skr. c. 1640. — *Analecta juridica* Odds Jónssonar digra 1668. — MSteph. 27. 4to bl. 421—422 með hendi Benedikts lögmans Þorsteinssonar c. 1730. — Landsbókasafn 115to I, 106, með hendi sira Jóns Haldórssonar í Hítardal c. 1730.

Byskups Brief.

Vier Gotskalk með Gudz náð Biskup æ holum giorum

godum monnum witurligt með þessu woru opnu brefe. ad uier haufum sied og yferlesid þa doma og vrskurdi sem dæmder hafa werid um þann arf og peninga. sem sonum Grijms Pálssonar Þorleifi og Benedict fiellu til erfda ad riettu erfdatali. j faustum peningum og lausum. epter Pal Brandzson faudurfaudur sinn. Enn Pale Brandzsyni fiell til erfda epter sonu sína Biarna og Benedict. Enn þeir haufdu erft epter modur sína Jngibiaurgu Þoruardzdottur. Samþycktu¹⁾ wier þa doma og urskurdi fyrir oss og uora kyrkiu logliga. þui oss hjast²⁾ þeir epter laugum og erfdatali dæmdir werid hafa. Og til sanninda hier um heing(i)um wier vort secretum fyrir þetta bref. skrifad j mycklagardi j eyafirde miduikudaginn næstañ epter festum Matthei Apostoli et Euangeliste. anno domini [1500 ára.³⁾

514.

24 September 1500.

í Gufudal.

SKOÐUNARGÆRÐ Jóns Haldórssonar, prófasts og almennilegs dómara mili Gilsfjarðar og Langaness, og fimm manna annara á kirkjunni í Saurbæ á Rauðasandi.

Bisk. Skalh. Fasc. XIII, 8, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium eru 2 fyrir. — AM. Apogr. 2461.

Virding kirkiunnar ad Bæ a Raudasandi.⁴⁾

Þat giorum ver jon prestur halldorsson profastur og almennelögur domare j mille gilsfiardar og langanes. eyiolfur prestur sigurdzson. eyiolfur gislason. helge gislason. jatgeir morteinsson og arne hermundzson godum (mönnum) kunnigt með þessu uoru opnu brefe at j saurbæ æ Raudasande beidde andres bonde gudmundzson oss er þa hieilt og atte greindan gard at skoda sina eigin kirkiu þar. huer at helgut var enum blezada johannes postula. nu saker þess at oss leizt greind kirkia roten og at nidurfalle komen og faer vider j henne hæfer. eþj torf eingin. þa giordum ver

¹⁾ a; samþykktum, *hin*. ²⁾ virddtust 789. ³⁾ [Millesimo quadringentesimo (!) 789. ⁴⁾ Utan á frbr. með hendi Árna Magnússonar.

fyrir greinda kirkiu fyrir sio hundrvd. til kaups med ollum sinum vidum. Ok til sannenda hier vm settum ver fyrir nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta bref skrifad j gufudal j gufufirde fimtudagi, næsta epter Mattens Messu. þa er lidit uar fra hingadburd uors herra jhesv christi þusund. cccc. og tiutiger ára.

515.

8. Október 1500.

í Hvammi.

BRÉF, að Björn Guðnason bygði Jóni Eiríkssyni jörðina Hvamm í Hvammssveit, og fleiri jarðir, til ábylis um þrenna næstu tólf mánuði, með því skilorði, er í bréfinu greinir.

AM. Fasc. XXXIV, 80, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar; er eitt innsigli fyrir bréfinu; hin eru dottin frá. — AM. Apogr. 5698.

Bref ad sijra Jone Eirekssyni bygdi Biorn
Hvamm 1500.¹⁾

Þad giorvm vær einar þordarson jon bvason og þor-
modr sveinsson godum monnum vitrligt med þessv worv
opnv (brefi) ad vær medkennvnt ad vær vorvm þar j hia
savn og heyrðvm aa skerdingstavðvm j hvammsveit fimtu-
daginn næsta fyrir caligxtusmessu þa lidit war fra gvds
bvrð M. og w^c ara ord og handaband þessara manna af
einne alfu biarnar gvðinasonar enn annare jons eirekssonar,
ad so vnder tavludv og fyrir skildu ad greindr biorn bygdi
greindvm joni jordina hvamm j buammsveit til abyilis og
þar med. xx. kuilldi heima a gardinvm vm næstv þriv ar
þar epterfarandi og þar med vnte hann honum þær jarðer
aðrar. sem honum heyrði þar til j sveitenni og þav kvilldi
med þeim stædi. skyllði jon þessa penninga hafa alla vm
næstv þrenna tolf manvðv til medferdar og abata leigvm
og landskyllðvm skila þa aptur avllvm þessvm peningvm
jordvm og kvillðvm jafngodvm og gordvm med sodan land-
skyllðvm þeim nv være.²⁾ Enn hier jgen skildi biorn a jon ad svara

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700. ²⁾ Svo.

avllvm lavgskilvm fyrir þessa peninga medan hann helldi þa preste kavp og mavtv og biskupsgisting. Byggia gardinn vpp adh avllvm nyvm torfvm og nyvm vidvm þeim biörn villdi nya vera lata. skyllði biörn fa sialfvr vidinn til [eigi firr enn j trekyllisvik¹⁾]. enn jon ad gradinvm²⁾ draga og allt annat ad giora vpp a sialfs sins kost. enn ef biörn gæte ecki vidiñ til feingit. sem honum þætte þavrf vinna þa skyllði jon fa hann ef hann gæte helldr. enn ef hvorgi þeirra gæte vidinn feingit. þa skyllði so miced ganga aptur af þessvm peningvm sem jon bygde ecki. worv þesse hvs til skilin. badstof(a). stora stofa med avnd. skali og bvr med avnd og fram̄ adh vthidyra avndinne. og skemma.

Og til sanninda hier vm settvm vær fyrr nefnder menn wor jnsigli fyrir þetta vitnisbyrdarbref hvert er skrifad war j hvammi j hvammsveit a sama dag og ar sem fyrr seiger.

516.

[3. Október 1500].

í Saurbæ.

15. Febrúar 1501.

undir Felli.

ANDRÉS Guðmundsson og Þorbjörg Ólafsdóttir leggja hvort í annars vald þær löggjafir, sem hvort þeirra hafði gefið öðru, og gefa Guðmundi syni sínum fjórðungsgjafir sínar og löggjafir, og lögðu þar í Saurbæ á Rauðasandi.

AM. Fasc. LXVII, 1, transskript frá 11. Marts 1508. — Apogr. 1174 og 1357 (eptir Bæjarbréfum á Rauðasandi „accurate collata“).

Þat giorum vid Gudmundur eyuinztson ok Gudmundr Jonsson godum monnum kunnigt med þessu Ockru opnu brefi. ath þar vorum vid j hia j litllá stofunne j Saurbæ æ Rauda Sandj Laugar Daginn næstan epter Michelsmessu vm haustid Sæum ok heyrðum á ord og handáband þessaræ manná. af einne alfu andres Gudmundzson. Enn af annari alfu þorbiorg Olafs Dotter hans eigiñ kuinná. ath sua fyrir skildu ath greind hion adress ok þorbiorg laugdu

¹⁾ [á spássiu, og vísað inn. ²⁾ Svo.

aptur með handábandi huortt j annarss valld þær fiordungsgiafer. Sem huortt sagdizt audru gefit hafú. Ok huortt vm sikh skylld megó gefú sinú fiordungsgiof, ok allar lauggiafer huerium sem þau villde þar epter. Hier epter gafu fyr greind hion andres gudmúndztson ok Þorbiorg Olafs Dotter. Gudmúndj Syne sinum með fullu handábandj. þessar sinar fiordungsgiafer ok allar laughgiafer. þær þau mætti framazt með laugum gefú. hvortt vr sinum peningum. þeim sem þau hefði att og eiganðj ath ýrdj. Hier með skildu til ok ú greindu opt nefnd hion andres ok þorbiorg þessar sinar lauggiafer vpp j jordinú Saurbæ ú Raudú Sandj til æfinligrar eignar vndañ sier ok sinum erfingium. enn vnder þrattnefndan Gudmund ok hans erfingiú. Leýstu¹⁾ þau þui titt nefnd hion. andres Gudmunztson ok þorbiorg Olafs Dotter ath þau hefði aunguar giafer fyrre gefit enn þessú. Ok þau ýntte honum sinnæ lauggiafú bezt ath niota. Ok til meiri Stadfestu ok sanninda hier (vm) setur andres gudmúndztson sitt jnsiglli með fyr greindrú (manna) jnsigllum fyrir þetta vitnesburðarbrief er skrifad var under felli j kollæfirde Þridiu Daginn fyrir Simonsmessu vm veturinn. þæ er lidit var fra þingat burde vors herrú jhesu christi M. fimm hundrud ok eitt ar.

517.

8. Október 1500.

í Vatnsfirði.

BRÉF (Björns Þorleifssonar) til Jóns (dans) Björnssonar, þá er Jón vildi ríða í Vatnsfjörð með Birni Guðnasyni.

AM. Fasc. XXXIV, 28, frumrit á skiuni, og eru öll (3) iansiglin fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 5697.

brief er jon biornson villde rida j vasfiord með birne
gvdnasyne³⁾ 1500⁴⁾.

Witurligt vil eg ydur giora jon biornsson. ath yduartt brief kom til mín. j hueriu suo stod. ath þier mundu ríða j nazfiord með birne gudinasyni. weit eg. ath þat hlytur

¹⁾ Svo = Lýstu. ²⁾ Utan á bréfinu með forari hendi. ³⁾ með hendi Arna.

suo ath standa sem þier vilit gior(t) hafa. Enn þuertoku þier á reikholum. ath þier mundut suo giora. Enn huar þier ælfdit með frid og god heit vit mic. edr mina. þá þiki mier þath vel wera. Og þath þigg eg giarna. Enn ef þier. vilit annars. edr adrirmenn. til vonda vit mig edur omaks þá byd eg mitt mæl til riettra laga til auxaraþings. vnder laugriettvanna dom og laugmanzins. finnboga. vtnefning. huad hellztt þier edr adrer mega til min tala. wim þá peninga. sem eg hefe ath mier tekit. Suo og fyrir mina menn. Byd eg slyktt hid sama. Og fridhelga eg mig og mitt mál. þier med til riettz doms. Og allra þeirra sem mier ath fylgia. Enn eg fyrirbyd ydr og aullum þeim sem ydr at fylgia ologligar atgiorder allar. Og leg eg þá sekt uit sem fremst má med laugum werda. huort helldr þath snerttur kongdom edr kirkiu. Og alla þá peninga sem biorn þorleifsson hiellt. og þorleifur biorsson. og einar biorsson toku eptter fyr greindan biorn þeirra fodr. og sina modur. olofu loptzdottur. þá lyser eg vnder kongsins lóis. Og vnder hans vmbodsmann. ath forsuara til riettra laga.

Medkennumzt wær jon prestur marteinsson og jon sueinsson og þorualldur þorsteinsson. at wær vorum þar nær j uazfirde j isafirde. morgum godum monnum hia wer-aundum. fimtudaginn næsta eptter frañciskus dag. ad suo latanda bref war lesit ord eptter ord. sem hier fyrir stendr skrifat. arum eptter gudsburd. M. cccc hundrud.

Og til sanninda hier wim. høingum wær uor insigli fyrir þetta vittnisburdar bref. er skrifat war j sama stad deigi og ari sem fyrr seiger.

518.

13. Október 1500.

á Mælifelli.

VITNISBURÐER um landamerki Bergsstaða, Eiríksstaða og Fjósa i Svartárdal.

Biskupsþkjalasafn Íslands, Hol. Fasc. II, 3, frumritið á skinni, og er eitt innsigli fyrir. Prentað i Timariti Jóns Péturssonar II, 46—47 „eptir pappirsbréfi með þekkjanlegri hendi Guðbrands biskups“.

landamerki a millum Bergstada og Eireksstada¹⁾

Þat giorer eg sygurdr prestur þorlaksson godum monnum viturlegt med þessu minu brefi upp á. xvij. uetur sem eg heillt bergstad(i). voru þesse landamerki hallden millum bergstada ok eireksstada ath garz enda þeim er ligur ofan í á. er girtur er af gellingagerdi. er ligur ut epter hlidenne. sogdu mier ok gamler menn. er suo heitu. steinn gudmunzson ok ion geirsson. ath þessi landamerki hefdi halldin uerit laungu adur enn eg kom þar. enn nokrum uetrum seinna. þa eg var i burt bar þeim til agreiningur. þorkalle prest þordarsyne. er þa heillt bergstadi ok andrese bauduarsyne. er bio á eirexstodum uegna¹⁾ þorleifs biornsonar. þa kom þeim saman adur nefndum þorleifi ok þorkalle prest. ath þeir skylldu lata rida á landamerki. skylldi eiell grimsson ok þorualldur ionsson uera uegna²⁾ þorleifs. enn uegna sira þorkels þesser prestar. sygurdr þorlaksson ok kar jonsson ok þat giordum uær. fundu uær lyr(i)ta upp i fiallinu rettsyne af fyrnefndum garzenda ok nordu ok adra nordur a sletta fiallenu. stodu þesse merke rettsyne huert af audru. heilldum vær þesser fyrgreinder menn þesse landamerke uera³⁾ ok uerit hafa. i annari grein heyrda eg mier elldre menn seiga at þesse væri landamerki millum fiosa ok eir(e)ksstada. at gardi þeim er geingur ofan ur eirexstada tiorn utanuerdre ok rettsyne af honum ok nordr a fiall. Ok til sanninda hier um setta eg mitt insigle firir þetta bref er giort var a mælefellzstad i tungusueit þridiudag næsta firir caligtusmessu þa lidit uar fra burd krist(s). þusund. cccc. tigetige ara⁴⁾.

519.

18. Október 1500.

í Glaumbæ.

TRANSKRIPTABRÉF.

Eptir afskript med hendi Gi-la Konráðssonar. — Afskript med hendi Benedikts lögmanns Þorsteins-ouar er i MSteph. 27. 4to bls. 81—82.

¹⁾ Utan á bréfinu. ²⁾ uegn, frbr. ³⁾ verit, frbr. ⁴⁾ Jón Pétursson segir að ártalið sé "—1490", en það er rangt.

Þath giðrum vier Teitr Þorleifsson. Hakon Hallsson. Jon Þorarinsson goðum monnum vitrligt með þessu voru opnu bréfi. að vier höfum sieð oc yfirlesit dandimanna bréf með þeirra hángundum jnnsiglum suo látandi orð eptir orð sem hier eptir stendr scrifat.

[Hér kemr kaupbréf um Lýtingsstaði og Hofsjarðir 4. Júní 1377, Dipl. Isl. III, Nr. 264.]

Oc til sannenda hér um setium vér fyrrnefndir menn vor innsigli fyrir þetta transskriptarbréf skrifað í Glæmbæ í Skagafirði in festo luce euangeliste árum eptir guðs burð 10. d. ára.

520.

21. Október 1500.

á Grund.

FINNBOGI lögmaðr Jónsson selr Gottskalk biskupi á Holum jörðina Sævarland í Laxárdal og þrjátíu og þrjú hundruð og tvö ágildi betr í Hvassafelli í Eyjafirði fyrir Krossanesin bæði í Kræklingahlíð.

Bisk. Hol. Fasc. III, 6, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3608.

Kaupbref fyrir sævarlande 1500.

Þath giorer ek finnboge ionsson laugmann godvm monnum witurligth með þessv mínv optnu breffe ad swb año gracie. 10. d. a þridivdagin næsta eppter jonsmessw holabiskups¹⁾ wim worid a widewollvm j skagafirde æ almenneligri prestastefnu sellda ek með handabañde wirdvligvím herra herra gotskalk með gudz nad biskup æ holwím iardernar sævarland er liggr j huams kirkiu sokn j skagafirde ok. XIII. hundrud ok .xx. ok tuaw agillde betur j iordenne huasafelle er liggr j myklagardz kirkiu sokn j eyafirde til fullrar eignar ok frials forrædis. með ollum þe'm gognum ok gędwm eignum og jtaukum til fiallz ok fiuru sem greindum jordvm hefr fylgth ath fornu (ok) nju ok ek hefe fremztt eigande ath ordid. en hier j mote j sama handa-

1) D. e. 28. April.

bande gaf ok selde greindr biskup gotskalk mior iardernar krossanesin þeðe er liggia j hlidarkirkju sokn j eýafirde med aullum þeim gognum ok gæðum eignum ok jtokum til fiallz ok fioru sem nefndwm jordvm hefur fylgth ath fornu ok nýv ok hann hefur fremzt eigande ath ordid a heilagrar holakirkju vegna ok sinna. skylle sa ockar hallda til laga greindvm iordvm sem keypt hafde enn sa suara laga-riptingvm er sellt hafde. Og til sannenda hier vm setta ek mitt incigle fyrir þetta iardakaupsbref skrifad a grund j eýafirde a festvm wndecim miliwm wirginvm a sama are sem fyrr seger.

521.

22. Október 1500.

á Skriðu.

ÞORVARÐR Bjarnason lýsir því, að hann og Ingibjörg Ormsdóttir kona sín, guð hennar sál náði, hafi gefið guði, jungfrú Mariu og helga blóð á Skriðuklaustri jarðirnar allan Hríót og hálfan Hamragarð i Hjaltastaðapinghá, sér og henni til eilifrar sáluhjálpar.

AM. Fasc. XXXIV, 23, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 2881.

Bref v̄m jordina hriot og hamragard j hialltastadar kirkjusokn.¹⁾

Þat giore eig þoruardur biarnason godum monnum viturlegt med þessu minu opnu brefui at eig medkennunzt at eg hefui gefuit og ingebiorg ormsdotter husfreyia min gud hennar sal nade gude jungfru mariu og helga blod a skriduklaustre henne og mior til eilifrar saluhialpar jordena alla hriot fyrir atta hundrud og halfuan hamragard fyrir ije er liggur j hialltastadar kirkjusokn med aullum þeim gognum og gæðum sem greindre iordu fylgir og fylgt hefuer at fornu og nyiu. og til sanninda hier vm setta eig mitt insigle fyrir þetta bref er skrifuat var a skridu j

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600.

flotzdal arum eftir gudz burd þusund og fimm hundrut næsta dag eftir festum sancte vrsule virginis et martiris.

522.

4. Nóvember 1500. á Hrafnseyri.

BRÉF, að Björn Guðnason frelsti Þorbjörgu Ólafsdóttur, konu Andrésar Guðmundssonar, garðinn Saurbæ á Rauðasandi, vegna greinds Andrésar, til aðsetu og ábýlis til næstu fardaga, gegn því að Andrés stæði upp af garðinum í næstu fardögum, nema þeim Birni semdi öðruvís eða lagavegr geingi á með þeim „í þessum tímanum“.

AM. Apogr. 1173, eptir frumriti. — AM. Apogr. 1856 (eptir sama frumriti). Öll (3) iansiglin voru dottin frá. — AM. Apogr. 5827 eptir sama frumriti (vantar niðrlag).

Þat giorum uier jon Björnsson. thumas jonsson og þoleifvr aurnolfsson godum monnum kunnigt met þessu uoru opnu brefi. at uier metkennunzt at uier uorum þar j hia saum og heyrðum á j saurbæ á raudasande. á sunnudaginn næsta fyrir símonsOesso.¹⁾ þa lidit uar fra gudz burd. M. og u. c. ara ord og handaband þessara manna. af einne alfu biarnar gudunasonar. en annare þorbiargar olafsdottur kuinnu andres gudmundzsonar. at so under tauludu og fyrir skildu. at greindr biorð gudunason frelsti greindri þorbiorgu olafsdottur uegna greindz andress bonda hennar gardin saurbæ á raudasande til abýlis og adsetu fyrir utan allt hindr og omak honum og hans peningum til næstu fardaga epter komande med soddan skilmala. at fyrrgreind þorbiorg lofadi og j borgan geck upp á uegna andress bonda sins at hann skyllde j burt af gardinum med sic og sina peninga at næstum fardaugum. utan þeim birne semde audruuis. eða lagauegur geingi á met þeim j þessum timanum. so þessi gardr uæri dæmdr andressi met rettu laugmali. og eeki bulldr edur omak skyllde hann giora upp á þessa peninga er bæ heyrdu til og þar under liggia og andre gud-

¹⁾ D. e. 25. Okt.

mundz(son) hafde adr halldit enn biorn gudunason þottizt þa rettiliga til kominn at hallda epter þeim brefum og skilrikium. domum og urskurdum er hann hafdi fyrir sier. lýsti optt greind þorbiorg þui þar þa og tueir menn adrer henni samsinnande ad hun beiddiz þessa giornings og giorde hann at forlagi og uilia bonda hennar optt greindz adress. lofadi biorn gudunason so framarliga hallda þenna giorning sem þrattnefndur adress hielldi þann giorning sem titt greind þorbiorg kuinna hans giordi uid optt nefndan biorn gudunason. Og til sanninda hier um settum uier fyrrnefnder menn uor jusigli fyrir þetta bref skrifat a hrafns-eyri j anarfirdi miduikudaginn næsta fyrir festum martini episcopi á sama ari og fyrr seigir.

523.

16. Nóvember 1500. }

14. Maí 1501. }

í Hoffelli.

SÆMUNDR Jónsson selr Sigmundi Guðmundssyni alla jordina Brú Jökulsdal fyrir hálf þrettánda hundrad í Ytri-Sólheimum í Mýdal og þar með sök og sókn á Sólheimum í hendr Pétri Arasyni.

AN. Fasc. XXXIV, 25, frumrit á skinni frá síra Skúla Þorlákssyni. Öll (3) innsiglin dottin frá. — AM. Apogr. 4389.

Þath giorvm wier jon jonsson sigyrdur þiodolfsson þordur jslcifsson teittur jonsson godvm monnum vitturligtt med þessv vorv opnv brefi ath þa er lidit var fra gvds burd þvssvnd. cccc. ok tietiger ara a mañvdaginn nesta epter martini episcopi j Hoffelli j hornafirdi vorvm vier j hia. savm ok heyrdvm a. ath sæmundur jonsson selldi sigmundi gvdmvnsýne med handabandi til fvllrar eignar ok frials forrædis alla jordina brv j iokulsdal er liggvr i modrvdals kirkivsokn hver er Reiknadizt adh dyrleika tvttvgv hvndrada med ollvm þeim gognvm og giædvvm sem greindre jorðv fylger ok fylkt hefer ad fornv ok njiv. hier j mote gaf adur nefndur sigmundur gvdmvnszon fyrnefndvm sæmundi

jonssýne halft þrettanda hvndrada¹⁾ j iordine ytre solheim-
vm j mydal med avllvm þeim gognvm ok giædvvm sem
greindum jardar parte fylger ok fylkt hefer at fornv ok
nyiv ok han vard fremzt eigandi at. hier til setti adur
nefndur sigmundur gudmvnszson fyrr nefndvm sæmvndi jons-
syne sok ok sokn æ jordine solheimvm er pettur arason
hielt fyrir honum vm tvo ar j avngv hans frelsi. skildi
hvor svara lagaríptingv æ þeiri jorðv er selldi en hallda
þeire til laga er hvor keypti. Ok til sanninda hier vm
settum ver fyrnefndir menn vor jnciglle fyrir þetta bref
skrifad j hoffelli j hornafirdi fostvdaginn næsta fyrir hall-
vardzmesso ari seina enn fyr seger.

524.

23. Nóvember 1500.

á Kambi.

BRÖRN ÞORLEIFSSON fær Páli Aronssyni til fullrar eignar
jörðina Látr á Ströndum í Aðalvíkrirkirkjusókn.

AM. Fasc. LXVI, 22, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.
Frumritið var frá Bæ á Rauðasandi. — Apogr, 1171.

bref um latur.¹⁾

Þath giori eg biorn þorleifsson godvm monnvvm kvnn-
igt med þessu minv opnv brefi. ath eg medkennvnnzt ath
eg hefi feingit til fvllrar eignar ok frials forrædis pali
arunssyni jörðina alla latur ER liggr æ ströndum. j adal-
víkur kirkju sokn. Med aullum þeim gognvm ok gædvvm
sem greindri jorðu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyu
ok eg ward fremst eigañdi ath vñdan mier og minum
erfingivvm enn vñder hann ok hans erfingia. Skal hann ath
frialsv mega ath sier taka fyrr greinda jorð latur ok þath
af giora sem honum vel likar. Medkennvnnzt eg adrnefndr
biorn þorleifsson at eg skal svara laga rípting æ titt
nefndri jorðv latævm. enn pall halldi til laga. ok til sann-
inda hier vm setta eg mitt insigle fyrir þetta jardarbrief

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi.

er skrifat var æ kambe j krogssfirde j Reykhola kirkivsokn manudagenn næsta efter setseliumessv. þæ er lidit var fra hingatbvrð vors heræ jesv christi þvsvvnd flogr hvndrvd ok tiu tiger æra.

525.

25. Nóvember 1500.

20. Marts 1501.

á Espihóll.

ÞORGRÍMR Jónsson selr Jóni Ásgrímssyni til fullrar eignar hálfæ jörðina Fagrabæ æ Svalbarðsströnd fyrir fimtán hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXXIV, 33, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá.

kaupbref um hálfañ fagrabæ¹⁾

Þat giorvm vid halldor jonsson og jon þordarson godvm monnum viturligt med þessv ockrv opnv brefi at þat²⁾ er lidit var fra hiñgadburd vors herra jhesv christi þvshvndrvt cccc æra at þar voro vid j hia æ esphole j eyiafirðj æ katrinarmessvdag fyrer jolafaustu savm og heyrðvm æ ord og handaband þorgrims jonssonar af einne halfu en jons asgrimssonar af annare ad suo fyrer skildv at adr greindur þorgrimur selldi jone asgrimssyne til fullrar eignar halfa jordina fagrabæ er liggur æ sualbuardzstrond³⁾ j laufas kirkivsockn med aullvm þeim gognum og gæðvm hlvtvm og hlunendum sem greindri halfri jordw hefur fylgt at fornv og nyiu og titt nefndur þorgrimur vard fremst eigandi ad hier j mott gaf fyr nefndr jon asgrimsson fimtán hvndrvd med svo dan peninga. tye fyrer flogur hvndrvd. æida fyrer halt annat hvndrad. fim hvndrvd j koplvm. gamallt navt fyrer tavo⁴⁾ hvndrvd. eina kv og eitt hvndrad þar til tiaura.⁵⁾ skyllði opt nefndur þorgrimur sværa laga-riptingvm æ fyr greindri halfri jordw fagrabæ. en jon hallda

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. Sömu orð standa þar og með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo = þaa. ³⁾ Svo. ⁴⁾ Svo = tvau. ⁵⁾ Svo = tíu æra.

til laga. og til sanenda hier vm settvm vid fyr nefnder menn ockur jnsigle fyrer þetta bref er giort var a esphole j eyiafirdi favstvdagin næsta efter gydmvndardag are sidar en fyr seger.

526.

13. December 1500.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti úrskurðar, samkvæmt dispenseranarbréfi páfans og leyfisbréfi Noregskonungs, að börn Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur sé skilgetin og arfgeng til allra arfa.

AM. Apogr. 739 „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar, bróður Árna. — AM. Fasc. LXXII, 2a, stórt transskript á skinni frá c. 1528 (orðrétt samhljóða).

Uer steffan med guds nad biskup i skalhollte heilsvm avllum godum monnum þeim sem þetta uort bref sia edr he(y)ra med guds kuediv ok vorre. kvnngit giorandi ad biorn þorleifsson hefer komed fyrir oss beitt ok kraft uppa rettlætisens vegna ad wer villdvm seigia endaligt alýgtarord vm hann ok hans sysken. hvort þav ætte ad vera arfgeing eda eigi. Nu af þui ad wer haufum sied ok innuirdulega skodat dispenseranarbref þat sem þorleifur biornsson godrar minningar ok jngvelldur helgadóttur hafa feingid af romverskre curia vm hionaband sin a millum. Jtem haufum wer ok saumuleidis sied ok ýferlesid opid bref med hanganda innsigle noregs konungs j hveriu hann hefer skipad ok tillated med konvnglegv valde ad born greindra manna þorleifs ok jngvelldar skylldu alla arfa taka svo sem skilgetin ok meinalaus born. þui. in nomine domini amen. ad so profandu ok fyrir oss komnu seigium wer med fullu domsatkuedi ok laga orskurdi hionaband þorleifs ok ingvelldar laugligt og skiallegt ok þeirra born geten fyrir festing eda epter skilgeten og arfgeing epter fodur ok modur ok svo til allra annara arfa epter þui sem guds laug vtuisa.

Ok til sannenda hier um festum uer vort innsigle fyrir þetta orskurdar bref skrifad j. skalhollte in festo sancte lucia virginis. anno domini millesimo quingentesimo.

527.

1500.

á Okrum.

11. Maí 1506.

í Glæsibæ.

TYLFARDÓMR útnefndr af Jóni Þorgeirssyni, kongs umboðsmanni í Hegranessþingi, um kærnu Jóns til Sigurðar Magnússonar, að hann hafi verið í styrk og aðför til Hóls á Skaga með Þorsteini Bessasyni, þá er Þórálfr heitinn Guðmundsson var í hel sleginn.

AM. Fasc. XXXIV, 35, frumrit á skinni frá Staðarhóli. Af 12 innsiglium eru nú fjögur ein fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 1496.

Anno 1500.¹⁾

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda hakon hallzson. gudmundr þorleifsson. ion þorarinson. magnus helgason logrettmenn. þorarinn ionsson. oddi kolbeinsson. petur helgason. markus illhugason. sigurdr hallzson. kolbeinn oddason. þorolfur þorfinzson. ok gvdbrandr arnorsson. kvediv gyds ok sína. kvnngt giorandi at þa er lidit var fra hingatbvrð vors herra jesv christi þvsvnd ok fim hvndrvth ara. a avkrvm j skagafirdi j blondvhlid. a þingstad rettm. vorvm vier j dom nefnder af jone þorgeirssyni. er þa hafdi míns herra kongsins sýslv ok vmbod j hegranesþingi at skoda ok ransaka ok fvlldardom a at leggja vm þær sakargipter sem adrnefndr jon þorgeirsson kærði til sigvrðar magnússonar at hann hefði verit i styrk ok atfor til hols a skaga med þorsteini bessasyni. þa er þoralfr heitinn gvdmundzson var j hel sleiginn. medkenndizt fyrnefndr sigurdr þar fyrir oss ok odrvm monnum at hann uar þangat stefndr fyrir adrgreindar saker. þui j fyrstv grein dæmdvm vier fyrrgreinder domsmenn stefnvna

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

logliga ok sigurd magnusson rettliga fyrir kalladañ. nu af þui at svo stendr i landzlaga bokinne at þeir menn er veita lid til eða forvneyti ok samþýcki at taka mann af lifi. svári slikv fyrir kongdominvm ok erfingium hins dauda sem rettari kongsins ok adrer skynsamer menn med honum dæma epter atvikvm. sagdi nefndr sigurdr hier nei fyrir at hann hefdi ecki med verit. þa þoralfr heitinn var j hel sleginn. ok þui dæmdvm vier tit nefndañ sigurd skýlldvgañ at sveria settareid innan halfs manadar at heyrðum dominvm fyrir Jone þorgeirssyni edur hans logligvm umbodsmanni. at hann reid ecki med þann hug heiman med þorsteini bessasyni til hols a skaga at hann villdi at þoralfur gvdmundzson veri lifi sínv at firr eða nockurri skomm at nærr ok hvorki var hann þar i styrk ne atfavr. radvm ne samþycki. uilia ne uitordi. enn at vnnvm eidinvm dæmdvm vier sigurd magnusson saklavsañ ok vidskilinn vera ok verit hafa um adrgreint mal. enn ef hann felliz a þessvm eidi þa dæmdvm vier hann slíkañ mann sem logbok vottar. Sor sigurdr magnusson svo felldan bokareid þar fyrir oss þegar a þinginu ok sex skynsamer menn med honum. at hann reid eigi med þann hug heim til hols a skaga. at þoralfr gvdmundzson veri lifi síuv at firr eða skomm at nærr. ok hann kom ecki heim til hols a skaga fyrr enn hann var særðr sínv banasári.

Ok til sanninnda her vm settvm vier fyrrskrifader menn vor jnnzcigli fyrir þetta domsbref. skrifat j glæsibæ j krækl-ingahljð manvdagenn næsta fyrir halluardzmessv. arvm efter gvds bvrð. þvsvnd fim hvndrvth ok sex ar.

528.

[1500].

BRÉF frá Birni Guðnasyni til Stepháns biskups í Skálholti um þá frændr sína Björn Þorleifsson og Þorstein bróður hans, og áhlaup það, er þeir hafi gert í Vatnsfirði „þetta árið“, að þeir hafi „bíryktað“ sig við biskup, um fylgi biskups við þá og fleira.

AM. Fasc. LXIV, 19, skinnskrá með hendi Björns Guðnasonar. — AM. Apogr. 955 (eptir þessu frumriti).

Virdvligan herra stefan með gvds nad biskup j skalholte heilsar eg biorn gvðinason kærliga með gvð og wora frv.

Witvrligt skal ydari nad adh mic er sagt. adh frændr miner biorn þolleifsson og þosteinn broder hans hafi biryktad mic vid ydr og gefi mic þat adh sak. adh ec hafi rangliga adh mic tekit gardinn j vazfirdi og gardzins peninga og ec hafi bored og latered bera navekra peninga þar j bvrтт vr kirkivnni. er þeir kallatz att hafa. hvat ec villda ecki reynditz svo ef mic skyllði riett skei. weit ec mig avngva peninga þadan hafa bored ne latered bera nema þa eina sem min fvllkomen eign er. og þangat worv borner fyrer vtan minn eigin vilia. oc mic þotte atnnr herbergi jafnheyrelig til adh þat være j sem kirkian. Er so hvsvm vared j vazfirdi adh betur worv til falliñ ad heingia vpp j slatvr roted og fved. enn kirkiv skoted þar. weit ec eigi annad sannara fyrer gvði og monnvum enn eg fvlla og alla heimilld hafi¹⁾ fyrer mic til vazfiardar og þeirra peninga er þar. með fylgia til adtavkv hallz og medferdar efter því vmbodi sem ec hefi af olafi philpvssyne vppa greindan gard vazfiord og alla adra peninga er vnder mitt vmbod erv skilder og einare olafssyne syne hans til heyrer. og honum hefr til erfda fallit epter modr modr sina solveigv biornsdottr epter því sem dandi manna domr þar vm gior vtvisar og june helldr og vrskvrdr finnboga lavgmanz hvern hann hefur vrskvrðad lavgligan með avllvm sinvm greinvm og articvlið og obrigidiliga standa skvli og ydvar sialfs vrskvrdr styrker og stadfester hionaband olafs philpvssonar og vigdisar jonsdottr og þeirra bavn lavgliga geten til allra arfa²⁾. og með þessv skæli og avdrv meira er finnatz kann ef þavrf gioletz þa bertz eg þat fyrer með gvds vilia og godra manna hialp adh ganga alldre af vazfirdi hvorecke fyrer blidv nie

1). Detta orð vantar í frumritið, án efa af ógáti. Stepháns biskups er útgefinn 23. Júní 1498, Nr. 408.

2) Úrskurðr

stríðv so leingi sem mitt vmbod vtvisar, nema hann sie sottr af mig med landz lavgvum riettvm. Skyt eg minv mali avllv því sem wor j millvm hefr fared fra ypphafi og til þess ad nv er komed vnder lavg og landzins riett því sem ecki er adr fvllkomen lagavegr a fallinn med dandimanna domi og lavgmanzins vrskvrdi. enn því ma ec ecki nidr þryckia sem adr er (med) lavgvum og dome og laga vrskvrdi nidr sett. Enn hvat sem þa finntz med lavgvum adh ec er brotligr hvort þat er helldr vid kong eda kall þa vil ec giarna bæta hverivm fyrir sig sem lavg segia mig a hendr. Enn ec veit eigi annad sannara enn biorn og þosteinn eigi avngva tiltavlv til vazfiardar nie neinna peninga þeirra þar med erv. Sannatz fornmaelit fyrer þeim frændvm minvm. huert er so mæli ad því bregdr heimskvr madvr avdrvm er hann veit sig sialfan sekan. Skal so finntz med skæli ef til þarf adh taka. adh þeir og þeirra folk hafi meire hneyking og forsmæelse gjort heilagri kirkiv enn ec. hvad eg þacka gvdi fyrer þo so sie. þar þeir lietv sina kvinnv og barn og annad þeirra folk liggia þar j kirkivnni fyrer vtan alla þavrfedr navdsyn giorandi þar allar sinar navdsyniar epter mannlignv edli og bvksens vidrþurft. þieki mic þeir havggva sem hlifa skyllidv j worvm vidskiptvm. ræga mic og asaka rangliga fyrer ydr og avdrvm dandimonnvm. enn ec helld adh biorn og þosteinn og þeirra fylgiarar hafi gjort mig bvs vpptavkv j vazfirdi. gripit bv og lod og alla peninga þa a gardinvm worv kvika og davda og bvrft flvtt mina peninga vr kirkivnni og annarstadar af gardinvm med rane og hernadi og lyse eg fvllre savk og hefi lyst fyrer kongs vmbodsmanni vppa adr greinda menn biorn og þostein og þeirra fylgiara og vid lagt slika savk og sekt sem landz lavgin framatz vtvisa og þa hvorcke sækendr nie verivndr sinna mala fyrer þessa adr greinda ransavk og adrar þær fleire saker sem a þeim standa og þeir erv ecki adr med lavgvum vr geingner. Hefe ec nv navckvd vndirvisad ydr af worvm malaferllvm sem eg hygg med gvds hialp ad satt skal reynatiz og bidr eg ydr nv kærliga adh þier fallit ecki vpp a mic med þessvm dandimonnvm eda giora mic navckra þving-

an fyrer þeirra jlla forræging. þvi slíker hlvtar erv miog ovorkvnliger. adh vilia so fyrerkoma einum manni med sinvm osannendvm og fvllkomnvm rangindvm. enn þar skal hafa travsted sem nog er fyrer þat er hia worvm herra og mvn þat meira mega enn þeirra rangt vpplost. Er þat svmra manna mal ed vestra þeirra ecke erv miog svinner adh biorn og þosteinn mvni hafa þar miced travst til sem þier erud og þeir mvni þar vppa hafa sinar tiltekter. Enn mavrgvm hygnvm monnvm þicer þat otrvligt adh þier mvnvd vilia styrkia sodan omillda menn adh ravngv mali. og þar er ec ydr vinliga vmbidiandi adh þier lated þa eigi styrkiatz af ydari nad til þess adh þeir giore heilagre kirkiv j vazfirdi sodan ahlavp og skada sem þeir hafa þetta arið giortt og ec vil vitna med dandimenn. hvern ec helld hana einn mestan hafa feingit j þvi adh allt þat ec hafda til hennar lated draga og eg hafda þeinkt adh hafa lated adh henni byggia þat ydare nad þotte afatt vera j sitz. þat vard nv allt adh avngv þar epter eg war omakadr. Enn villdi gvd og sancte olaf adh ec mætte med mak blifa þa skal ec giarna þar vppa þeinkia ad heilagri kirkiv til heyrer. hvn mætte sinn bata fa. Wonar eg þar vpp a. kære herra. ad ydr verdvga nad mvni mig avngva stridv syna hier vppa. fyst þier vited sannindin. Enn allar ydrar godar tillavgr þa vil ec giarna þeckiatz og allre ydvare mavgvligre vmvandan þa vil eg livfliga taka og ydvare nad alla hlydni veita vm þa hlyte sem mig ber ydvr adh veita enn ydr heyrer med riettv vmvondvn a adh hafa. Enn vili þier framar meir leggiatz a mic enn so sem riett er. þvi margar erv sagnernar. og veit eg eigi hvad satt er. og syna mig navckra stridv fyrer þessara manna skvld og þeirra rangan álavstur. þa þeinke ec þat. godi herra. þesser menn dragi ecki fleire goda vini ad ydr enn eg hygg þier missed þar jgen. af þvi þar þicer won a. þat megi fleire snerta enn mig. og vil ec seigia ydr vissvliga fyrer minn partt og enn margra dandi manna vilia annara þeirra a vestfiordvm erv og sier mega meira gott enn ec. ad vær vilivm avngva þvingan. stridv eda navckrar

1) arv, frbr.

nyvngar hafa æ oss frammar meir enn wor gavmvl lavg erv til kirkivnar vegna og landzins. og worer forfedr hafa sig og oss vnder svared og þat hygg ec helltz til fridarens nada og nytta fyrer avllvm ad ver megvm þeirra niota.

Skrifa eg ecke ydare nad meira til adh sinni vtan ec vil giarna j allan mata gods af ydvare verdvgv nad bidiatz ef þess er kostvr ad eg megí þat fa og þat giarna forþiena med ydr j avllv þvi adh vel er. og ec ma med ærv¹⁾ epter minvm fataekvm mandom og giarna j allre avdmivkri hlydni blifa vid gvd heilaga kirkiv og ydr vm alla þa hlvtē sem (eg) veit mic vid heilaga kirkiv og ydr brotligr verda.

Bidr eg ydr. kære herra. adh skrifa mig aptvr til þat gott er.

Hier med bifalar eg ydr allmektvgvm gvdi j valld jvmfrv mariv og sanctvs thorlacvs nv og alltid.

anno et cetera.

529.

[1500].

BRÉF frá Birni Guðnasyni til Stepháns biskups í Skálholti, þar sem hann biðr biskup að gera sér og kirkjunni í Hvammi (í Hvammssveit) rétt af Andrésí Guðmundssyni og Guðmundi syni hans, er haldið hafi Hvalsárreka fyrir Hvammskirkju í þrjátígi vetr eða meir.

AM. Fasc. LXIV, 19, skinnskrá með hendi Björns Guðnasonar. — AM. Apogr. 955 (eptir þessu frumriti).

Vite þier sialfver vel kære herra adh þier hafit mic adr litenn wilia sýnt og litenn ríett viliad mig giora þar eg hefi komit fyrer ydr vpp æ þria tima eða optar beitt ydvr og krapt. vppæ (vegna) heilagrar kirkiv j hvammi adh giora mig lavg og ríett af andresi gvdmvndzsyne og gvdmvnde syne hans fyrer þa savk adh þeir rangliga hallda og hafa halldit hvalsar reka fyrer kirkivni þar. og slikt þicer mavrgvm miog vndarligt adh þier lated slika hlvtē vid gangatz og þolatz. ætla eg þa ecke hafa j soknvnvm ef ríettr laga-vegr geingr æ med oss. Hefe eg advr synt ydr mitt skæl

¹⁾ arv, frbr.

og vite þær þat sialfer adh þær liggur bade fyrir kirkivunnar maldagi og svo bref. og því bidur ec ydr enn og svo kref eg ydr einn tid annan og þridia tid. adh guds vitni ad þær giorod heilagri kirkiv j hvammi og mic lavg og riett af þessum fyrrgreindum fedgum. andresi gudmوندsýne og gudmوندi andressýne firir þessa adr greinda savk. adh þær mangliga hallda og hafa halldit halfan hvalsar reka fyrir kirkivunni j hvammi vpp æ þriatigi vetur eda leingr hvern ec helld allan kirkivunnar eign vera og vered hafa. abyrgi eg ydr enn afseigi mig. hvat þær hlytz af ef eg fæ hier ecki riett vpp æ heilagrar kirkiv vegna.

Er þat hvortveggia eg ber þær ecke storan vanatil adh bera fie j doma sem adrer plaga adh giora. enda er þat ecki min abyggia adh vinna hvorcke þessi mal nie avnnr med fiegiðvum. þelldur bid ec gud og sancte olaf skipta mig sem riett er. ætla ec þat ecki stóra vanvirdv fyrer mic þo hann dragitz vndan heilagri kirkiv ef þær viled lata þat þolatz. eigi meir.

anno et cetera.

530.

[1500].

BREF Jóns (dans) Björnssonar, Guðna Jónssonar og átta manna annara á Vestfjörðum, þær á meðal Björns Guðnasonar, til Finnboga lögmanns Jónssonar, þær sem þær mótmæla harðlega alþingiðdómi þeim, er felldr var á þessu ári, og dæmir Björn Þorleifson skilgetinn og lögkominn til arfs eptir Þorleif Björnsson föður sinn.

AM. Fasc. LXIV, 19, skinnskrá með hendi Björns Guðnasonar, sem aldrei hefir verið innsiglið, og er annaðhvort að þetta er uppkast Björns að bréfinu eða afskript, sem hann hefir haldið hjá sér af því, þegar það var sent norður til Finnboga lögmanns. — AM. Apogr. 956, eptir þessu frumriti. Sbr. Nr. 498 og Vestfirðingaskrá frá 3. Júní 1501.

Heidrsamligum dandiman finnboga bonda jonsyni lavgmann nordan og vestan a jslandi ydr heilsum vær jon-björnsson. gvdini jonsson.

ormvr jonsson. jon odzson.

are gvdinason. þorolfur avgmvndzson.

tymas jonsson. jndridi jonsson.

þolleifvr avnnolfsson. og biorn gvdinason.

kærliga med gvd og hans milldv modr jvmfrv mariv. þavckvm vær ydr kærliga firir avll ydr hæversk heit alltid til wor.

Wita skvlv þier adh ver havfv̄m heyr̄t og svo spvrt navckvr þav tidendi j svmar af þinginv sem oss þicir navkvr nylvnda j vera hvat eina var vm þann dom̄ þar var dæmdr vegna biarnar þolleifssonar og systra hans. adh þav skyldi vera ekta og skilgetin til allra arfa sem avnnrekta boren bavn. hvat oss þicia sliker hlvt̄er miog ganga j mote vavrv̄m lavgv̄m og svodan domar miog vndarlīga til koma þar sem þier vissvd sialfer ad biorn þolleifsson stefndi þessv malinv j fyrra svmar til þings og klagadi sig þar þa firir ydr og þier nefndvd þa dom yfer hans malvm og satvd þar sialfer j. og traktiervdv̄d hann sem skælligt var med avdrvm dandimonnvm. og kann vera adh þat eina var þa ad giort þesvm malvm adh dandimonnvm litetz þa helldr olavgligt þeirra hionaband þolleifs og jngvelldar enn lavgligt og savgdvtz þa hvorc̄ke dæma birne arf nie peninga firir þær greiner þeir fv̄ndv þar þa til sem synatz ma j þeirra dome og vær þeinkivm ad enn skvli svo standa adh þær sie ecki afbatadar. og þat var þa almæli af avllvm adh þat mv̄ndi alldri ske adh landz lavgv̄m riettv̄m. adh biorn þolleifsson være skilgeten dæmdr. Enn skvlv þeir dandimenn hafa vered sier einhliter sem þar hafa nv̄m vm dæmt j svmar an ydara navckra tillagna sem flestvm mv̄n miog vndarligt þicia. hvad vær þeinktv̄m adh slikt lavgmal edr annad þvilikt¹⁾ þat ecki hefur fyrr vered j landi woru mv̄ndi ecke eiga jnn adh setiatz vtan med lavgmanana og lavgriettv̄nar og allz landzins almvgans samþycke. þat sem landinv og almvganvm mætte til nytta og bata verda og leida svo j lavg og halldatz lata þar epter firir alla alna og oborna annars ecki. Enn (vær) vitvm eigi hver nytte edr bate

¹⁾ strykað út í frbr.

adh worv landi og almvganvm ma j slikv vera. hēldr virditz oss slikr hlvtēr mega giora storañ v̄msvning a worv lavgmali sydzlv og nidvrfall ō worv landi ef vēr skvlvm taka vpp nyvngar hinar og adrar sem ymser menn kvnna adh beidatz firir agirndar sinnar saker enn giora nidrfall a þeim lavgv̄m sem af riettv̄m gvds astvinvm hafa sett vered. og worer forfedr hafa sig og oss vnder svaret. hafv̄v vēr saman komed vm talad vid marga dandimenn hier v̄m vestur j landit. hvad þeim litetz hier vt j. eda hvort þeir villdv þessv samþyckiatz edr eigi firir sig og s̄na epterkomendr. enn vēr hafv̄vm þat eina fornvm̄ed adh vēr þeinkivm slika hlvtē ovinsæla verda af almvganvm. til þess adh þeir jate sig vnder slik lavg. og þvi bidiv vēr ydr kærliga adh þier giorit vppa gvds vegna og laganna vegna og eptēr þvi valldi sem þier ervd til setter. og styrked oss so til vēr mættvm niota wor(s) gamals lavgmals sem stendr j lavgbok og kristiñriett. Enn vēr vilivm j allan mata ydr og ydart valld styrkia til allra riettra mala sem oss ber. og kann svo ske adh biorn thorleifason finni ydr og vili fa af ydr navckra styrcking samþykt edr vrskvrd vpp ō sinn dom. þa giorēd svo vel ad þier hafit gvd firir avgvm ydr og leggid þar hvorcke samþycki nie vrskvrd vpp a þvi oss virdetz þesse domr helldr hvatskeytliga giordr hafa vered. þvi þier vited sialfer vel hvad wor lavg seigia vm þann mann sem a tveim tvngvm leikvr. hvort hann er arfgeingr eda ei hveria laga atferd hann skal hafa eda hversv hann skal sig til arfs leida. þeink(i)v̄m vēr adh slikt mv̄ndi litt ransakad eda skodad hafa vered edr adrar þær fleire greiner sem ver vitvm fvllkomliga þar j mote mæla. Wiliv wēr einskēs dandimannz dom straffa enn þō virditz oss svo adh nv mv̄ne ecki mart hafa j mote mællt þeirra vilia sem j hlvt hafa att. Enn kann þar annad vth j vera en skælligt er þa finna lavgiñ þat vel. þvi ef gvd vill þa vilium vēr þetta til endiligra lykta leida a alþingi ad sv̄mri komanda og niota þar adh ydar og annara dandimanna ad sodan nyvngar og oworkvuligar vpptekter gengitz ecki vid. og þat mv̄ni jafnskælligt ad almvgin radi hier meira vm med ydrv

radi helldr enn þeir xij dandimenn einer sem þar hafa j svmar vm dæmt firir vinskap og fiegirne sinnar saker sem openbert er. adh þeir hafa fie til þegit. kvnnv vær j avngan mata þat hier vth j ad finna vm navckvn hlvt adh worv landi og almvganvm sie hier navckvr nytsemd vt j. helldr þeink(i)vm vær þetta avka bvlldvr vig og vandrædi heimreider og oheyreligar fiar vpptecker. og er hitt betra adh stemma fyrre j beknvm enn j anni og lata all dri þeim tavm na. ad slik er hlvt gangitz vid. þeink(i)vm vær helldr þann kost betra adh standa faster a worvm gavmlvm lavgvm med fvllri vizkv þo einavrd og havrckv. enn ad lata formælatz til slikra oheyreligra vpptecka. Wiliv (vær) endiliga hier fvllan veg og almenniliga samþykt vm (giora) vestur j landit og fylgia svo vorre samþykt fram ef gvd vill. adh vær vilivm j avngan mata¹⁾ oss vnder slik lavg jata edr wora epterkomendr. þvi bidiv vær ydr kærliga adh þier skrifit oss aptur til hvat gott þier vilit hier til leggja med oss.

Giored nv hier vm vpp æ worra vegna landzins og²⁾ almvgans ed betza. sem vær þeinkivm og hofvm til allz gods travtz til ydvar þat oss kann a adh liggja og til bata mega koma vppa lagana vegna. og oss virditz sem oss heyre firir ydr adh klaga. þat oss þicer afatt vera. og hia ydr vmbotena adh taka med gvds hialp og godra manna tillavgv. m.

Skrifv vær ydr eigi meira til adh sinni wtan ydra sal og lif bifavlv vær jesv christi j valld jvmfrv mariv og sancte olaf nv og alltid.

Anno et cetera.

531.

[1500].

STEFNA Björns Guðnasonar til Ólafs Filippussonar til Staðarhóls í Saurbæ fyrir Narfa Sigurðsson kong sumboðsmann milli Gilsfjarðar og Gljúfrár um hald á arfi eptir Solveigu Björnsdóttur.

¹⁾ tvískrifað. ²⁾ tvískrifað í frbr.

AM. Fasc. LXIV, 12 (recto) á frumritaðri skinnrollu með hendi Björns Guðnasonar. Fer Árni (Apogr. 959) þar um svo feldum orðum: „Ex membranâ Oddz Jonssonar i Gröf. accuratissimê. Desse mēbrana, hvar a stendur stefna Biörns Guðnasonar til Olafs Philippussonar. er miög aflangt pergamentblad ferhyrnt skrifad yfir um þvert á mioddina. eins og rotuli eru skrifader. ritad med þeirre sömu hendi sem leidar-holmssampykteñ er eg feck af Magnuse Magnussyne. Mier þyker ei oliklegt ad það hafi ätt ad passera fyrer original. og munu stefnur i þa daga ecki ödruvis giörðar hafa vered enn upp a þvilikar pergaments chartequer. þvi sakargipternar komu sidan inn i domana og þotte þä. kanske. ecki frammar rida ä stefnubrefunum. So foru og vottarner alltid til þinga og soru stefnuna. Copiur hafa. oefad. modpartarner alldri feingid. eda þott þurfa. Þad er um þetta blad ad seigja. ad hreinskrifad document er það. Enn hverki er hier innsigle nie arstal. hefr það. i þa daga. ecki observerad vered in hoc passu. Lagafækiur hafa og ecki þä i brukun vered. eins og ä sidare eda vorum timum i Islande. hvar allt-mäled verdur optast um stefnustilenn. Eg ä nu sialfur pergamentzbladed“. Stefna þessi mun vera frá árinu 1500 og þó eldri en bréfið frá 16. Sept. (Nr. 511).

Eg biörn gvðinason stefni þier olafur fhilpusson stvndar stefnv til stadarhols j savrbæ æ þingstad riettan æ favstvdagin næsta fyrir calixtus messv nv næstv er kemvr fyrir narfa sigvrðsson kongs vmbodsmann jmillvm gilsfiardar og glivfrar edr þann annan kongs vmbodsmann sem þar æ med riettv lavgdoma adh nefna vnder þann dom sem hann þar yfir nefner eda seiger hvera svara eda sekta þu verdur mier þar skylldvgr fyrir þa savk og ækæræv adh ec kære það til þin adh þv sitvr olavgliga j þeim arfi gozi og peningvm sem ec helld mier og minvm brodr og frændvm avdrvm hafa fallit til erfdar og jsetv epter einar biörnsson og solveigv biörnsdottur hans systur epter þvi sem j lavgvnm kann adh finnatz epter hvort vm sig. svo og stefni ec þier olafur p(h)ilpusson þa adra savk ad þv hefur rofit ii. doma er mier hefur verid dæmdr þesse arfur goz og peningar til halldz og medferdar og isetv. jtem stefne ec þier fyrir þa þridiv savk adh þv hefr þennan dæmda arf bv og peninga. kvi(k)tt goz og davtt fritt og ofritt gripid og taked haft og halldit bygt og bælt yrkt og vnned. vpp æ þriv ar eda leingr j avngv minv frelse og æn navckBar lavgligrar atferdar vid mic sem lavg giora

rad fyrir. j fiordv grein stefni ec þier olafur philpusson fyrir þa savk ad þv villt þryckia og nidrbriota og ecki hallda mins herra kongsins brief sem hans verdvga nad hafvr mic gefit vpp æ þenna fyr greinda arf goz og peninga hvad eg gefur svo hafa savk vpp æ sem hætz ma finnatz j lavgvnm adh ec mega þar vpp æ gefa. efter riettv lavgmali. og þvi fyrir þessar fyr greindar saker og þær fleire sem ec ma þar med lavgvn til þin tala stefni ec þier j adurgreindan stad og dag med avllv þinv profi og skilrike sem þier ma til gagns og bata verda j adr greindv mali. vert komin fyrir midian dag. sit svo leingi stefnvna sem endi-(legur) vegur fellur æ þetta þitt mal. stefni ec þier adh ordfvllv og lavgvllv og lavgmali riettv adh vitni þinv |-o-| |-o-| son og þinv |-o-| |-o-| son og allra þeirra er ord min heyra.

532.

[1500].

STEFNA Björns Guðnasonar til Björns Þorleifssonar til alþingis um aðtekt og isetu arfs eptir Solveigu Björnsdóttur.

AM. Fasc. LXIV, 12 (verso) á frumritaðri skinnrollu með hendi Björns Guðnasonar. Fer Árni um hana þessum orðum: „Ex membrana Oddz Jonssonar i Gröf accuratissime. membrana þesse er su sama sem ödrumegin æ stendur stefna Biörns Gudnasonar til Olafs Philippussonar. Er þetta ritad aptan æ sömu pergamentsleingiu med sömu hendi (o: þeirre sem er æ leidarholmssamþyktenne) enn miklu verr. þvi þetta er i flyter skrifad. og mun oefad vera ei nema uppkast til stefnu. þvi hier synest ad vanta vid endann. og hefr þesse skrift alltri leingre vered. Eg æ nu sialfur pergamentsbladid“ (AM. Apogr. 960).

Eg biorn g(vdina)son st(efni) þier biorn þorleifsson stvndar st(efnv) til næsta avgxararþings nv j svmar ed kemvr manvdagin næsta er kemur epter peturs messo og pals fyrir finnboga jonsson lavgmann nordan og vestan a jslandi edur þan annan þar a lavgdoma ad nefna vnder þan dom sem hann nefner hveftra svara eda sekta þv verdv.

ur mier þar skyldvgvr fyrir þa savk og akærv eg kære þad til þin ad þv hafer ad þier tekitt og j setz og eignar þier þa peninga er ec hafda adr lyst mic lavgarfa til ept-er solveigv biörn's dottur modursystur mina og mier ber lavgligan abata og jsetv sem dandimanna domar þar vm giorder vt visa. og þvi fyrir þessar saker og þær fleire adr-ar sem ec ma þar med lavgvm til þin tala.¹⁾

533.

16. Janúar 1501.

á Reykhólum.

KAUPMÁLI þeirra Björns Þorleifssonar og Ingibjargar Pálsdóttur konu hans um jörðina Flatey á Breiðafirði.

AM. Apogr. 1398 með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu, sem 7 innsigli höfðu verið fyrir, en voru þá öll dottin frá. Lýsir Árne frumritinu: „Originalbref þetta var skrifað upp á uppskaftning. sem so grant var skafinn aptan á brefinu. ad eckert varð samstædt lesed. Synd-est sem þad munde vered hafa einhver materia Ecclesiastica, kannské heilagf æfintyr i Jslensku. Originalbrefed gaf mier Systumadarinn Ormur Dadason 1727. og hafde þad feinged i Flatey. Var so meirt og fued. ad eige varð conserverad. og er nu eydilagt“. — Góð afskrift af þessu bréfi er og i Landsbókasafni 389. 4to bls. 188—190 með hendi síra Markúsar Snæbjörnssonar i Flatey 1757.

Kaupmalabref med þeim Birne Þorleifssyne
og Ingebiorgu Palsdottur.²⁾

Þath giorum vær Snæbiörn Gislason. Gisle Jonsson. Arnbiörn Jngemvndarson. Þorleifr Gamlason. Oddr árason. Einar Jonsson godvm monnvm kvnngt med þessv vorv opnv brefi. ad arvm eptér gvdz býrd þvsvnd fim hvndrvd og eitt ar. á Reykiahólvm á Reykianese. lavgardagenn næstan fyrir antonivsmessv vīm veturen. vorvm vær j hia. saavm og heyrdivm á ord og handaband þessaræ manna.

¹⁾ Hér stendr ekki meira af stefnunni. ²⁾ Stóð utan á frumritinu með „gamalle hende“. „Kaupmäl ium Flatey á Breiðafirði milli Biarnar Þorleifssonar (eus seinna) og Ingibiargar Pals Dottr kono hans“ 389.

Biarnar Þorleifssonar af einne alfv. enn Palls Jonssonar af annare. ad so fyrir skildv sem hier seiger. ad greindvr Biorñ Þorleifsson fleck Jngebiorgv Palsdottvr kvinnv sinne jordena flatey er ligger æ Breidafirde med avllvm þeim gognvm og gædvvm sem greindre jordv fylger og fylgt hefer ad fornv og nýv og hann vard fremst eigande med lavgvvm. thil evinligrar eignar. so framth sem þav eiga bavrn epter sikh. hvorth helldr ad þav mega niotande verda til ar[fs eda] gialldz eda gi afar. En ef misdavde þeirra yrde so ad hvn lifde hann. og være ecki barn thil þeirra j mi[llvm]. þa skyllde hon hafa adrgreinda jord flatey thil fulltz halldz og medferdar medan hvn lifde. Enn epter [hennar dag]a¹⁾ skilde optnefndr Biorñ Þorleifsson jordina²⁾ aptvr vnder sina erfingia. ef þeir vilia fyrir sodan peninga sem adrgreindr Pall Jonsson og Margret Eyiolfsdotter hans eiginkona gafv dottvr sinne³⁾ adrgreindre Jngebiorgv j heimanfylgiv til motz vid Biorñ Þorleifson. og hann medkendizt ad hann hefde medtekit. og hier standa skrifader. Jn primis tolf hvndrvd og xx. j malnýtv kvgilldvm. og tiv gelldfiar hvndrvd. fimtan hvndrvd j silfre. xiiij. hvndrvd [j k]avplvm. xx. hvndrvd i þarfligum peningum. j sængvm og elldzgognvmm og busgagne. sex hvndrvd j smiore. jordena deildaræ er var fiorvm hvndrvdvm og xx. nv ef so kann thil ath bera ath thittnefndr Biorñ Þorleifsson lifdi optnefnda Jngebiorgv konv sina. þa skyllde adrnefnd jorden flatey hans eign med sama skilorde sem fyrr seiger.

Samþyckte Jngveldr Helgadóttir. moder Biarnar Þorleifssonar. þennan þeira giorningh.³⁾

Ög til sanenda hier vñ sette thittnefndr Biorñ Þorleifsson sitth jnsigle med vorvm jnsiglvvm fyrer þetta giorningsbref. er skrifvat var j adrgreindvm stad æ sama ære og deige sem fyr seiger.

¹⁾ hana lidna 389. ²⁾ þetta orð vantaði i frumritið. AM. b. v.
³⁾ „Hier er utskafed i Originalnum so mikid sem svara kann frekre linu i þessarre Copiu. Synest það giort vera strax i fyrstu. og er likast ad eitthvad hafi þar ofskrifast“ (AM.)

534.

29. Janúar 1501.

á Hólum.

Dómr klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um ákætur síra Eiríks Einarssonar til Símonar Þorsteinssonar um jörðina Kálfskinn á Árskógarströnd og um tíundahald.

AM. Fasc. XXXV, 5, frumrit á skinni. Af 8 innsiglium eru nú 6 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3386.

1501.

Domur um Simon Þorsteinsson.¹⁾

Þat giorum vier síra eiríkur sumarlidason. nikulas uilialmsson. olafur klæn(g)sson. gunnar þordarson. halluardr biarnarson. bessi ionsson. jon sygurðzson prestar. og gudmundur olafsson diakn. godum monnum uiturligtt med þersau uoru opnu brefi at subb anno gracie Millesimo quingentesimo primo miduikudagin næstan efter páskesao²⁾. j uiduik j uiduikursueit. Worum ueir³⁾ j dom nefnder af uirduligum herra og andarligum faudr herra gottskalk biskup æ holum j hialttadal at dæma um þa akiæru er síra eiríkur einarsson kíerdi til simonar þorsteinssonar. War þat j fyrstu uor domur at uier dæmdum stefnuna laugliga og simun þar laugliga fyrir kalladañ. uar stefnan suarin af tueimur uottum. þui dæmdu uier morkk j stefnufall nema simon syni loglig forfaull at hann hafi ei matt koma. Jtem j annarj grein dæmdum uier um þa akiæru er eiríkur einarsson kíerdi til simonar uppa jordina kálfskin er liggur j askogs kirkju sokn. Hu af þui at huorkki kom simvn og eingi hans umbodsmadur en oss uar sagtt at hann hefði bref fyrir jorduni. kunnu uier þui ecki fullan dom a leggja og fyrir þann skuld dæmdum vier þa bada síra eirík og simon skýlduga at koma j næstu prestatstefnu huor med síñ bref under skodan og dom dandi presta. en um þau tíundar haulld er síra eiríkur einarsson kíerdi til simonar þa dæmdum (uier) simon skýlldugan under fulla hlydni ath afbata þetta sitt mal

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld, nema ártalið er frá 16. öld. ²⁾ þ. e. 27. Janúar. ³⁾ Svo

um þer biskupstiunder sem honum ber at luka sira eiriki einarsýni en um þer sem hann getur ei afbatat þa demdum uier simon þorsteinsson skýlldugan ath giallda slika segtt sem laugin ut uisa jnnan halfs manadar ath heyrdum dominum heima æ holum biskupinum sialfum eðr hanss umbodsmanni. og til sanninda hier um setiu uier uor jnsigli fyrir þetta bref skrifat æ holum j hialltadal faustudagin næstan efter palssDesso æ sama ari sem fyr segir.

535.

30. Janúar 1501.

í Meðaldal.

DÓMR útnefndr af Guðna Jónssyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um skatthald Jóns Nikulás-sonar um þrjú næstliðin ár.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 219—220, skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 789. 4to, bls. 56—58, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 63. 4to bl. 9^b 10^b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 65. 4to II, bl. 84 a—b með hendi Jóns dans Magnússonar, c. 1640. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 47 a-b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. Örstutt ágríp af dómi þessum er í AM. 460. 12mo, bl. 99^b, skr. fyrir 1667.

Domur wm skattgialld¹⁾

Ollum maunnum þeim sem þetta brief sia edur heyra. senda kietill þorsteinsson²⁾. Pietur fusason. Gudmundur fusason. Hrolfur pietursson. hialmur halfdanarson og Gjalsi Jonsson kuediu gudz og sjna kunnigt giaurandi med þessu woru brefi ad æ laugardaginn næstan fyrir purificationem sancte marie þa lidit war fra hingadburd wors herra Jesu Christi 0 d og eitt ðr j meðaldal j dyrafirdi æ almenniligu hieradzþjngi worum wier j hia og heyrdum æ wital⁴⁾ þeirra Gudna Jonssonar kongs vmbodsmanns j millum geirholms og langaness. og Jons Nichulassonar er þa war bufastur og

¹⁾ skatthald 65, 789, 1945. ²⁾ Dorkielsson 63 (mun rangt). ³⁾ vidurtal 65, 789. ⁴⁾ vidurtal 65, 789.

leingi hafdi verid j adurgreindu medaldalsþjungi. kiærði greindur Gudne það til adurgreinds¹⁾ Jons ad honum þætti²⁾ hann eiga ad giallda skatt æ næstum iij ðrum hier fyrir farandi. Enn greindur Jon gaf það suar fyrir sig ad hann bauð sig og þessa sjna sauk þar vnder dom ad leggja og gaf sig þar vnder rietinn med handsaulum og lofadi ad hallda sem laugliga stefndur þann dom sem syslumadurinn þar wm vtnefndi. og worum wier þui fyrgreinder menn tilnefnder af ðdurnefndum Gudna Jonssyni. kongs vmbodzmanni j adurgreindu takmarki. æ ad lijta. rannsaka. skoda og dæma. huad oss litist riettast og sannast j þessu mali. huert optnefndur Jon Nichulasson [atti skatt³⁾ ad giallda edur eij. æ þessum vmlidnum iij ðrum. Sagdist hann hafa tijundad xc æ þui fyrsta ðri. xjc a audru. xjç æ hinu þridia ðri. Saunnudu hreppstiorar hans med⁴⁾ honum [med sinne⁵⁾ framþaugu [þessa hans fyrr skrifada⁶⁾ tijundargiaurd. og medkiendust ad⁷⁾ hann hefði so þurfamanna tijund lukt æ hueriu ari sem til kom med fyrrgreindum⁸⁾ fievexti. Medkiendust fyrir oss hreppstiorar j adurgreindu medaldalsþjunge. ad optnefndur Jon Nichulasson hafi optliga beitt sig ad koma og⁹⁾ sia ad sinum peningum og laugliga widing æ ad leggja. Þui leist oss meir hafa ollad þeirra forþomun enn hans wilialeysi edur þrioska. Og dæmdum wier þessa hans tijundargiaurd laugliga æ sierhueriu ðri sem fyrrskrifad stendur. Taldi þratt nefndur Jon fyrir oss sjna skyllduomaga þa sem hann ætti¹⁰⁾ skylldugliga fram ad færa. huad oss leist hann eij ferdugur edur fulluedia fyrir ad winna so maurgum omaga. og so micklum peningum sem fyrir þeim æ ad standa ad logum. Wtuisjar¹¹⁾ so wor landzlaga bok. ad sa skal skatt giallda er hann æ ku edur kugilldi fyrir huerū sinn omaga og huertt sitt skulldahiu og vmfram eyk edur vxa. skip edur not. og alla þa buhluti er það bu ma eij þarfnast. og það wæri allt hans skulldahion.

¹⁾ b. v. 65, 789. ²⁾ potti 65, 789. ³⁾ [hefde skatt ätt 65, 789, 1945; ætte 68. ⁴⁾ b. v. 63, 65, 789, 1945. ⁵⁾ [þessa hans 63. ⁶⁾ [og 63. ⁷⁾ b. v. 65, 789, 1945. ⁸⁾ Riettgreindum 65, 789, 1945. ⁹⁾ ad 65, 789, 1945. ¹⁰⁾ ätti 789. ¹¹⁾ Avijsar 789.

sem þar þurfa. [ad skylldu¹⁾ fyrir ad winna. og þui leist²⁾ oss hann þurfa ad hafa iiij³⁾ verkamenn⁴⁾ med sialfum sier. karla og konur. fyrir ad winna þessum fyrrgreindum omaugum. Og þui dæmdum wier fyrrgreinder domsmenn tjttnefndan Jon Nichulasson aunguan skatt hafa att ad giallda af þessum peningum og fleuexti vppa þessi vmlidiñ iij ðr. sem fyrr skrifud standa. Nu saker þess ad eij hefur werid adsied peningum tjttnefndz Jonæ Nikulassonar⁵⁾ vppa langan tijma ad laugum. þui dæmdum wier hann skylldugañ nu frañ ad reikna sijnna peninga fyrir oss vnder wora wirding og af ad telia sijnar riettgiaurdar witaskullder vnder sinn suarinn bokar-eid fyrir hreppstiorum [vm fie og skylldur ad⁶⁾ hafa hann vnnid fyrir j⁷⁾ næstan tiundardag. Wirdtist oss hans peningar werid mundu hafa 15c j wor ed war. ad aftauldum aullum skulldum og þui dæmdum wier hann j skatti j wor ed war alagalaust og skylldugan nu ad giallda kongs vmbodzmanni j þeim peningum er hann lieti sier wel æ nægia ad taka. þo eij wæri skileyrer.

[Samþyckte þennañ vorn dom greindur sýlumann⁸⁾.

Og til sanninda hier vm s(etium) w(ier) et cetera.

536.

10. Febrúar 1501.

á Hólum.

PRÓFENTUSAMNINGR Gunnlaugs Helgasonar fyrir hönd Ingeleifar Kolladóttur, konu sinnar, við Gottskálf biskup á Hólum.

AM. Fasc. XXXV, 8, frumrit á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 3389.

1501.

Profentubrief Ingeleifar Kolladóttur.⁹⁾

Þat giorum wier guttormur nikulasson. Grimur jonsson. finur þornalldzsson. hjallti arnkelsson ok þornuarrd jonsson

¹⁾ [b. v. 65, 789, 1945. ²⁾ liest, JM; hin: leist; ³⁾ mætti þó eins lesa „nij (=sjö“) í JM.; 63 og 1945 les: „fjóra“; iiij, 65, 789. ⁴⁾ verk-menn 63, 65, 789, 1945 ⁵⁾ b. v. 789. ⁶⁾ og 789. ⁷⁾ a (=fyrsta); sl. hin. ⁸⁾ [b. v. 63. ⁹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld, nema ártalið er eldra.

godum monnum uiturligtt med þessu uoru opnu brefi. árum epter guds burd. M. d. ok eitt á. æ holum í hialltadal miduikudagin næstan epter enn þrettanda [dag iola¹⁾]. Worm vier í hia saum ok heyrðvm vpp æ ord ok handaband worss virdvligss herra ok andarlígs faudur gottskalks med gudz nad biskups ath holum af eirni alfu. en gunlaugs helgasonar af annari. ath suo fyrir skildu ath adr nefndr gunlaugur fieck fýrgreindum herra biskup gottskalki til fullrar eignar ok æfinligrar alla þa peninga frida ok ofrida kuika ok dauda er jngileif kolladotter kuina hanss gaf til stadarinss at holum sier til framfæris ok prouentu. Suo ath hun skýlði til þeirra peninga ok prouentu aungua tiltaulu ne tilkall eiga þar epter. Suo ok ei sidr skýlðu þeir peningar aller er gunlaugr helgason hafði uernd eða umbod ýfer haftt eða borit ýfer at hafa uegna fýr greindrar ingileifar kuinnu sinnar. Enn síra joni kollasýni brodr hennar hafði til eignar og erfða fallid epter favdr sin ok modrbædr ok brodrbaurr ok alla sína frændr adra þa sem honum bar at erfa at laugum. Vera lauglig ok obrígdulig eign biskups gottskalks hier epter bædi faster og lauser frider ok ofrider kviker ok dauder smaer ok storir hvar hellzt í islandi sem þeir uæri nídr komner fyrir utan þa peninga er gunlaugr hafði þa heima æ sínu bve þeir skýlðu allir vera hanss eign ok hanss kuinu ingileifar huort sem þeir uæri mikler eða litler frider eða ofrider. ok ath þessu aullu haulldnu þa gaf optt nefndr herra biskup gottskalk þrattnefndan gunlaug aullungis kuittan ok akiærulausan. heilagrar hola kirkiu uegna ok sína. um allar þer sakir erhann matti til hans tala ok hann uar þa brotligur ad ordinn. Ok til sanninda hier um settum uier fýr nefnder menn uor jnsigli fyrir þetta giorningss bref er skrifat uar at holum í hialltadal skolastice uirginis æ sama ari sem fýr segier.

¹⁾ [b. v. því þess þarf; vantar í frb.; þ. e. 13. Janúar.

537.

1. Marts 1501.

á Grund.

FINNBØGI Jónsson lögmaðr norðan og vestan á Íslandi biðr og býður þeim Birni Þorleifssyni, Jóni Björnssyni, Birni Guðnassyni og Andrési Guðmundssyni til næsta alþingis með öll sín próf og skilríki í erfðaprættum þeirra eftir Þorleif Björnsson.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 53—57, með hendi Styrðs Þorvaldssonar c. 1700.

Brief Fimboga Lögmans um klógun Biorns Þorleifssonar. Biorns Guðnasonar. Jons dans og Andreas Guðmundssonar um arf eftir Þorleif Biörnsson.

Eg Fimbogi Jonsson Lögman nordan og vestan á Jslandi heilsar alla goda menn þa sem þetta mitt bref sia edur heyra. Vil eg yður viturligt giðra. ad Biorn bondi Þorleifsson hefer komid fyrir mic. tied og bijrt fyrir mier þann tolf manna dom sem honum var til dæmdur arfur eptir Þorleif heitinn Biörnsson fòdur sinn og han(s) systur til eignar og attektar hvar þeir stædi i fòstum peningum edur lausum þeim Þorleifur Biörnsson hafdi ðtt og halldid. kiærði og klagadi greindur Biorn fyrir mier. ad þessir nefndir peningar voru gripner og teknir ð moti sijnum vilia og ordlofe. epter þad er hann hafdi ad sier tekid sagda peninga. hònd at haft og lög fyrir lægit¹⁾ eptir sògdum domi. enn þeir veri nu ðn allra lagasokna. undan sijnu valldi burt teknir. Svo og hefer komid fyrir mic Jon bondi Biörnsson. Biorn bondi Guðnason. og fleijri goder menn adrer. sem er Andres bondi Guðmundsson og hans synir. og þesser aller sagder menn j sierhverri grein vilia klaga uppa þessa peninga til eignar edur umþoda. sem att og halldid hefur Þorleifur Biörnsson edur Guðmundur Arason og fleijrum peningum ódrum þar medfilgundum. vænast þar uppa domum. brefum. vitnum og skilrijkium og ódrum lagaskipunum um fyrnefndt gotz og peninga. Þyke mier þvilijkar

¹⁾ lægie, hdr.

málakjætur j domum edur profunleidslum¹⁾ auka meiga dandi manna j milli storañ vanda. olögligt framferdi j gripdeilldum. og fiðr upptektum. hvad er lögmalið sierliga forbannar ad nockur grippi annars undañ lögligu heimildartaki ðn riettra lagasokna. Enn fyrir þann skulld at þessir fyrnefndir menn hafa ei under einz med sijna doma fyrir mig komid. edur adrar profaleidslur um sagdt efni. Beid²⁾ eg og bydur öllum tigtnefndum monnum til næsta Öxarðrþings med alla sijna doma. bref og skilrijke uppa adurnefndt gotz þad greindri málakjæru tilheyir under lögriettumanna skodan og yfirsyn. hvad er þar listst þa med bestu manna raadi og tillögum suarligast og lögligast j sierhvoriu mðli og ðkæru optnefndra manna at lögum standa eiga eptir þeim greinum og Articulis er þar jnni standa. svo og eptir hverium brefum. vitnum edur skilrijkiu. ad þráttnefnder domar hafa dæmder verid. Enn eg fyrirbyd öllum þráttnefndum monnum griipa. taka. edur nockrar fiðr adtektir ad hafa j moti lögum ð fyrnefndu gotzi. til þess ad þeirra bref. domar og skilrijki eru framlögd under³⁾ lögriettumanna skodan og mijna yfirsyn sem fyrskrifad er. Hefer Biorn Þorleifsson og Biorn Gudnason lofad sig til alþingis med sijn bref og skilrijki uppð sagda peninga. svo og bydur eg greindum Byrni Þorleifssyni at hann lese eda lesa lati þetta mitt bref fyrir þeim öðrum monnum er greindt tilkall vilia hafa uppa optnefnda peninga epter því sem hann kann vid komaat. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnsigli fyrir þetta bref. giört ð Grund i Eyiafjrdi laugardægin næsta fyrir Jons messo biskups j föstu. Anno Domini M dc. primo.

538.

9. Apríl 1501.

í Síðumúla.

ORMR JÓNSSON geldr og selr „bróður sínum“ Sturlu Þórðarsyni jörðina Kjarlaksstaði á Skarðsströnd með fjórum kúgildum fyrir þá peninga, er Sturla og Guðlaug kona hans höfðu feingið Ormi, og kvittar Ormr þau um andvirðið.

¹⁾ Svo, hdr. ²⁾ Svo. ³⁾ undan, hdr.

AM. Fasc. XXXV, 13, frumrit á skiuni. Fyrir bréfinu hafa aldrei verið nema þrjú innsigli, og eru þau nú öll dottin frá.

Bref fyrir kjarlagxstodum og Ormzsstodum.

Bref Rotur firer Kjarlagxstodum a Skardzströnd¹⁾.

Það giorvum vid aasmvndur klemenxson. ion gislason. gvnlagvur jonson. Einar Olafzson godum monnum kvnigt med þessv vorv oppnv brefi. at vier vorvum hia savm og heyrðvum æ at ormur jonson gallt og sielldi²⁾ svo og af greidi brodur sinum stvlla þordarsyni jordina kjarlagxstadi æ skardströnd j stadarfellz kirkiu sonkn²⁾ med aullum þeim gognum og giæðvum eignum og jtokvum. til fialz og fiurv og hann vard fremzat eigandi. ath ollv til eingvðv. og til skjlldv enn avngu fra. og þar med iiij kuiilldi. fyrir þa kvicka peninga og davda. er stvlli þordarson og hanz kuinna gvðlavg hofdu honum feingit. og oppt nefndvr ormur jonson medkendizst ath hann hefði fvlla og alla peninga vpp borit fyrir advr nefnda jord kjarlagxstadi. og fiogur kuiilldi sem sier vel lickadi af brodur sinum stvlla. þui hann sagðizst hafa vt teckit. x. kuiilldi og .x.^o j gellðum savdum og notum. atta hvndravð j smiorum og vadmali. þui skilldi optt nefndur ormur jonson þessa jord og kuiilldi vndan sier og sinum erfingium enn vnder stvlla þordarson og hanz erfingia. hier med lofadi opptt nefndur ormur jonson ath svvara laga riptingu æ þessari jord enn stvlli hallda til laga. og kyni þessi jord af ath gaंगा med logum. þa lofadi titt nefndur ormur jonson brodur sinum stvlla med hañdabañdi ad hann og siner erfingiar skylldi honum appttur svvara og giallda jafngoda jord edvr peningum²⁾ epptter þui þeim vel semdi. Og til saninda hier vm siettvum²⁾ vær vor jnsigli fyrir þetta þeirra bref og giorning huortt er skrifad var j sidumula j borgarfjrdi æ pasionem a langafostv. anno M. d eit ar.

¹⁾ Utan á bréfinu, fyrri linan með gamalli hendi, en síðari linan með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

539. 13. Apríl 1501 eða síðar. á Möðruvöllum.

TRANSSKRIPTARBRÉF.

Landsbókasafn 789. 4to bls. 383 og 393, skr. c. 1620.

Dómar og úrskurður wppa Maudruwelle.

Það Giorum wíer Stulle Magnusson. Jon asgrymsson. Þorlakur Þorsteinsson. Petur Loptsson. Simon Þorsteinsson. Jon Jonsson. Kietill Arnason. Sæmundur Jonsson. Einar Olaffson. Audun Jonsson. Narffe Benedicktsson. Stephan Einarsson og Gunnlogur Helgason. gödum monnum kunnigt med þessu opnu Breffe. að wær hofum ýfferlesed og heyrddt ýfferlesin opin Breff med heilum og oskoddudum hángande nnsigluṁ suo lýtande ord effter ord sem hier seiger.

[Hér koma þessi bréf um Möðruvallamál:

1. Spjaldhagadómr frá 19. Júní 1495. DI, VII, Nr. 315.
2. Alþingisdómr frá 30. Júní 1495. DI, VII, Nr. 319.
3. Úrskurður Finnboga lögmans frá 16. Sept.—21. Okt. 1499. DI, VII, Nr. 451.
4. Alþingisdómr frá 1. Júlí 1500. DI, VII, Nr. 501.
- [5. Úrskurður Benedikts Herstens hirðstjóra frá 1. Júlí 1500. DI, VII, Nr. 502.
7. Samþykktarbréf Gottskálks biskups frá 23. Sept. 1500.¹⁾ DI, VII, Nr. 513.]

Og til sanninda hier vm settum wær fyrrneffnder menn vor jnsigli fyrir þetta Transskriftarbreff er skrifad var a Maudruwelle j Eyafirde á þridia dag þáska. þá er lided var frá hijngadburd vorss herra Jesu Christi 1500 ára²⁾.

540.

2. Maí 1501.

á Hrafseyri.

Jón Björnsson gefr, með ráði og samþykki Kristinar Sumarliðadóttur konu sinnar, Guðna Jónssyni alla sókn, eptirkæru og ábata á Gvendarpeningum þeim, sem Einar heitinn

¹⁾ Þessi tvö síðustu bréf standa að visu á eptir niðrlagi transskriptans í handritinu, sem mun koma af vangæzlu, því þau hafa án efa í transskriptinu staðið í öndverðu. ²⁾ Svo stendr í handritinu, en ártalið hlýtr að vera rangt, því að Alþingisdómurinn frá 1. Júlí 1500 er yngri en þetta transskript, ef það er árfært til 1500, því að dagsætning þess yrði þá 21. Apríl (1500), en dómr þessi hefir með vissu í því staðið. Ártalið verður að vera 1501 eða nokkrum árum þar eptir.

Björnsson og Solveig systir hans héldu ranglega sinna vegna og Björns Þorleifssonar föður síns.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 190^a, skr. c. 1604 (=a). — Kriegers safn 2, 4to bls. 282—284, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700. — Landsbókasafn 115. 4to, I, 146—149 með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hitardal c. 1730.

Bref Jons Dans er hann gaf Gudna Jonssyni laga-
sokn uppá nokkra peninga. sem Einar
Biörnsson og Solveig höfðu að halda¹⁾.

Það giori eg Jon Biörnsson godum monnum viturligt með þessu minnu opnu brefi að eg meðkiennist²⁾ að³⁾ eg hefði [unt og⁴⁾] gefit ærligum manni Gudna Jonssyni með radi og samþykki og upplægi kúnnu minnar kristinar sumarlídadóttur. til fullrar eignar. soknar og löglígrar⁵⁾ epterkíæru. alla þá sok og sokn og loglígan abata er einar heitinn Biörnsson og Solveig Biörnssóttur hans syster attu að suara sinna wegna og síns fodurs Biarnar Þorleifssonar æ meðan hann og þau ranglíga hielldu þá peninga er kalladir hafa werid guendarpeningar⁶⁾ og Joni Biörnssyni og hans kúnnu Kristínu⁷⁾ hafa nú⁷⁾ werid til dæmder fyrir ranglígt halld og ologlígar adtekte a⁸⁾ peningum Þorgerdar Olafsdóttur og Olufar Aradóttur. enn nú ber að suara Olafi philippussyni wegna sonar síns Einars Olafssonar. skal greindur gudni þessa akiæru eiga. [setia og semia⁹⁾]. sekta og sækia og allt ríettarfar a⁸⁾ eiga. eptur þui fremsta. sem mic¹⁰⁾ og minne kúnnu ber eptur logum. skil eg alla þessa sok og sokn og ríettarfar vnder greindan gudna og hans erfingia. Og til sanninda hier vm setta eg [greindur Jon Biörnsson¹¹⁾] mitt innsigli fyrir þetta opid bref [hvert¹²⁾] er skrifad war æ Hrafnsseyri j arnarfjrdi sunnudaginn næst-

1) Kr.; Gjörningsbréf Jóns Björnssonar við Gudna Jónsson um þetta góz Anno 1501, 115; eingin fyrirsögu í a. 2) meðkiennunst, Kr. 3) sl. a; b. v. hin. 4) [b. v. Kr. 5) [b. v. Kr. 6) Gudmundarpeningar, Kr. 7) b. v. Kr. 8) sl. a; b. v. hin. 9) [sona og setia, Kr. 10) mér, 115. 11) [b. v. Kr. 12) b. v. Kr.; sl. a

an fyrir krossmesso um worid. [þa er lidit war fra guds¹⁾ hingadbud²⁾] 00 d og eitt dr.

541.

13. Maí 1501.

á Viðivöllum.

Dómr klerka útnefndr af Gottskálki biskupi á Hólum, að biskupi leggist í eitt ár kirkjutiundir af öllum alkirkjum í Hólabiskupsdæmi fyrir „sína reisu og armæðu til og frá“, „meðan hann var utanlands“.

Bisk. 3. Fol. bls. 353—354, skr. 1641—1642. Af því að ártalið er rangt skrifað hér í þessari bók, finst bréf þetta allviða í bréfabókum með ártalinu 1451, sem er rangt. Allar afskriptir bréfsins, sem nú eru til, stafa frá þessari bók.

Tyjunder dæmdar Biskup Gottskalk meðan
hann var vtañ lands j eitt dr.

Þad giorum vier Aboti Ćinar a Mukapuera. og Broder Jon Aboti a Þijngeýrum. Nichulas Þormodsson. Ćirekur Ćinarsson. Gudmundur Jonsson. Gudmundur Skulason. Jon Þorgejrrson. Eirekur Sumarlidason. Jon Fimbogason. Nichulas Wilialmsson. Þorsteirn Gudmundsson. Olafur Klængsson. Gunnar Þordarson. Fimboge Ćinarsson. Jon Finnbogason. Hallvardur Biarnason. Jon Jonsson. Besse Jonsson og Jon petursson. prestar Hola Biskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu voru opnu Brefe ad sub anno gratiæ M. [d. qvingentesimo³⁾] primo. a fimtudaginn næstañ fyrer Hallvardsmessu vñ sumarid a almennelegre prestastefnu a Videvöllum j Skagafirde. vorum vier til sampicktar og doms nefnder af vorum verdugum herra og andaligum fodur Gottskalk med Guds nad Biskup a Holum j Hialltadal ad ransaka og fullt doms atkuædi a ad leggja vñ þann kosnad sem hann hafdi meðan hann var vtañ lands sem kallast j kyrk(i)unnar logum Contributionez og Catedraticum. og þui j Guds nafne amen dæmdum vier honum kyrkiutjunder vñ eitt dr af ollum dlkirk(i)um sem til þeirra leggiast j Hola

¹⁾ 115; sl. a; ²⁾burð 115; [sl. Kr. ³⁾ [cd. qvingvatesimo, hdr. Árni Magnússon ritar á spássiu ártalið, 1501“, sem og er það rétta, og því er ártalið lagfært hér í bréfinu, að ekki er bréfið frá 1451.

Biskupsdæmi til fullrar eignar fyrer sijná reisu og ármædi til og fra. Og til sanninda hier vīm setium vier vor ínn-sigle fyrnefnder lærder menn fyrer þetta Bref. er skrifad var j sama stad. dag og ár sem fyr seiger.

542.

13. Maí 1501.

á Víðivöllum.

SAMPYKT Gottskálks biskups og klerka á prestastefnu, að í biskupstíundir skyldi lúkast eyrir af öllum jörðum smám og stórum, þeim sem undir kirkjuna væri nú komnar, en af þeim, sem síðar kæmi, skyldi lúkast tíundir eins og lög stæði til.

AM. Fasc. XXXV, 7, frumrit á skinni. Af 18 innsiglium eru nú 10 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3388.

Wm biskupstíunder af klausturjörðum 1501¹⁾.

Þat giorum wer. broder einar aboti dā muñkapauera. broder jon aboti æ þingeyrum. nicklas þormodzson. eirekur einarson. gudmundr jonson. gvdmundr skulason. jon þorgilason. eirekur sumarlidason. jon finbogason. nicklas vilialmson. þorsteinn gudmundson. olafur klængson. gunar þordarson. finbogi einarsson. jon finbogason. hallvardr biarnason. jon jonson. besse jonsson. jon peturson presta(r) hola biskups dæmis godum monnum uiturligt med þessu woru oppnu brefi at sub ano gracie millesimo quing(ent)essimo primo æ fimtudagin næsta fyrir hallvardzmesse wm sumarid æ uiduoullum j skagafirdi æ almenniligri prestastefnu woro wer til bednir af worum werduga herra og andaliga faudur gottskalck med gudz nad biskup æ holum æ at lita wm biskups tíunder af ollum þeim jörðum. sem ligia unnder klaustur og beneficium og þui j guds nafni amen. samþyektum wer og jatudum at lucka eyri af ollum jörðum býgdum smam og storum. sem nu eru under kirkiu(r)nar komnar. En hinar sem nu hier epter kuna under at koma. þa luckiz af þeim tíunder. sem log til standá og kristinrettur wtt uisár. Og til saninda hier um settum wer greinder prestar wor jncigli fyrir þetta

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld, nema ártalið er eldra.

(bref) er giort (var) j sama stad dag og ar sem adr greiner.

543. 13. Maí 1501. á Víðivöllum.

TYLFTARDÓMR klerka útnefndr á prestastefnu af Gottskálk biskupi á Hólum um ákæru síra Eiríks Einarssonar til Símonar Þorsteinssonar um jörðina Kálfskinn á Árskóg-arströnd.

AM. Fasc. XXXV, 6, frumrit á skinni. Af 11 innsiglium eru 9 enn fyrir. — AM. Apogr. 3387.

Domur vm kalfskinne.¹⁾

Kalfskinn a Arskogs strönd.²⁾

Þat giorum uier Einar aboti a munkaþuera og aboti jon a þingeyrum. Bessi jonsson. gudmundr skulason. gudmundr jonsson. jon finbogason. þorsteirn gudmundzsson. jon gislason. nikulas uilialmsson. olafur klængsson. jon jonsson og jon petursson. prestar holabiskupsdæmiss giorum (!) godum monnum kunigt med þessu uoru opnu brefi at þa lidit uar fra gudz bvrð þusund fimhundrut og eitt ar. Woru uier til domss nef(n)der af uorum andarlígam faudur og herra biskup gottskalk at dæma um þa akiæru er síra eirrekur einarsson kiærði til simonar þorsteinssonar. j fyrstu grein at eiríkur einarsson kiærði til simonar þorsteinssonar at hann hefði ath sier tekit haft og halld(it) jordina kalfskinn er liggur j aaskogsskirkiu sokn og hann reiknadi sier til erfda fallid hafa epter þorleif son sinn. þui epter þeim domi sem dæmdr uar j uiduik uar þar swarin stefnan lauglig og þeir dæmdir til næstu prestastefnu badir. kom þar fram fyrir oss beggia þeira skial en þau bref sem simon hafði lituzst oss aungua magtt hafa um þa profuenttugiof sem margret magnusdotter skyldi hafa gefid þorsteini jonsyni fyrir þers sakir at hun uar omagi fiar síns og sionlauss. þui dæmdum uier profuentuna onyta og þaubref sem simon hafði at hallda fyrir þann skulld at fyr greind mar-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi (um 1501). ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

gret atti skilgetin brodr til en þau bref sem eirekur einarsson birtti fyrir oss dæmdum uier fullmeztug og síra eiriki jordina kalfskin til fullrar eignar. xx. hundrud j fyr greindri iordu en tiu hundrud til halz þar til at laugligtt ransak geingr uppa huad fyrir hefer komid þennan partin þui at margretu magnuædottur uar skiptt allri iorduni kalfskinni j lagaskiptti efter faudr og modr. En fyrir þan kosnad er adr greindr þorsteinn jonsson hafdi fyrir margretu skylldi þar fyrir koma afgialld af jordunni. en fyrir þat barnid sem hun atti skylldi koma til rez reikningsskapar uid erfingia þorsteins jonssonar ef fadiren hefer aungua fulgu med þui gefid. uar þessi vor domur dæmdr og upp sagdr æ almenniligri prestastefnu fimtudagin næstan fyrir haluardzmessu a uidiuollum j skagafirði. Og til saninda hier um setium uier fyrnefndir domsmenn prestar og prelatar uor jnsigli fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad og ari deigi sidar en fyr segir.

544. 14. Maí 1501. á Viðivöllum.
 Dómr klerka útnefndr af Gottskálki biskupi á Hólum um fjárrekstr á Viðidalstunguheiði, lambældi Viðidalstungukirkju, lambatolla, veiðar og aðrar eignir kirkjunnar.

AM. Apogr. 3875 „Ex orig. viceslögmanssens Pals J(ons)s(onar) Widalins“ (AM.). Árni lýsir innsíglunum. — Apogr. 3874 a—b, afskrípt eptir sama frumriti.

Skilríki tungukirkju¹⁾.

Þeim godum²⁾ monnum sem þetta Bref síðá edóá heyra Sendæ Broder jon aboti æ þingeyrum. Broder Einar abote a munka³⁾þueróá. Nickulas þormodzson. eirekur einarson. jon finbogason. Eirekur sumarlidason. jon gislason. jon finn-

¹⁾ „er ritad utan a brefid manú coævá“ (AM.); ²⁾ tvískrifad í frumritinu. ³⁾ „vacuum spatium in originali. inseratur *Munka*“ (AM.)

bogason. nickulas uiliamson. gunar þordarson. halluardr biarnason. gudmundur skulason. þorsteinn gudmundsson. jon jonson. Besse jonson. olafur klængsson. finboge Einarsson. gudmundr jonson og jon petursson. quediu guds og sina. kunigt giorandi. ath sub ano gracie millesimo quingentesimo primo á fostudagin næstan fyrer halluardz Messo um sumarit æ uiduollum j blonduhlid æ almenniligri presta stefnu woro wer j dom nefnder af worum uerdugum fodr Gottskalck med gudz nad biskup æ holum at ransacka æ lita og fullt doms attkuæde æ at legia um þa ækieru. Er jon sigmundzson kiarde til grims jonssonar uegna kirkiunar j uidudalstungu. wm þær attekter og ologligar medferder sem grimr og fader hans jon gudmundzson hefdi sig inn sett j fasta eigner kirkiunar j uidudalstungu. haft og halldit med fullri langri hefd. ræne og ofricke j mote maldogum domkirkiunar æ holum. sem war wm almenniligan gamlan fiarrestur æ tungu heide þær wm allan hreppin. lambæ elde. lambatolla. ueidar. landar eigner. holmar og eyiar sem ligia fyrer uestan fornan farueg vidudalsæra sem stefnan jne hellt og domkirkiunar registrum vttuisar og þat jnnehelldur og greindr grimur jonson war fyrer nu fyrer stefndr. þui j fyrstu war þat wor allra ælit fyr greindra abota og presta med fullu doms attkuæde. at grimur wæri logliga fyrer kalladur. j anare grein dæmdum wer ath kirkian j uidudalstungu skal æfinliga att hafua hingat til og svo eiga skulu nu obrigduliga hier epter sem hingat til alla landar eigñ. holma. eyiar. Recka. at ollu til teknu sem registrum kirkiunar æ holum og tungu kirkiu ini hallda og grimur war nu fyrer stefndr og gogn og vitne þær wm baru og allar adrær fasta eigner tungu kirkiu sudur. austur. nordur æm vestur. huar þær eru til ýztu endimarcka uid anara mana lond og eigner. Ei sidr nu hedian af æm epter og fyrer faranda werid hefer og wera skal nu og æ sidan wera fiarrestur æ kirkiunar heidi j tungu eigi sidr lambatollar. lamba elde med slickre grein sem¹⁾ registrum greiner og þau²⁾ æ nefner. utan hreps æm jnan

¹⁾lg, frumritið, AM. leiðrétti. ²⁾ svo; rétt: þær?

þá skal nu hier epter og hingad til gialldazt att hafa og gialldaz skulu nu upp hedan suo og um adra tolla og tiunder sem at kirkiune til greiner. Enn um askilnad þeirra adr greindra mana jons og grims wm audunarstada kirkiu sem domkirkiunar registrum oll greina ath heiti kirkia og jon gaf sock æ at grimur opt nefndr hefði og hans fader dregit under sig alla henar tolla og tiunder. þa war þat wor domur at hun skal nu sem registrum greiner heita og heitid hafua kirkia med slikri rentu sem biskupin uill ákueda og skipa wm henar tolla og tiunder. huad hun skal eiga eda att hafa sier til upphelldis. Enn um seekter og sackfelle sem oss leiz á grim og hans faudr fallid hafóu fyrer þetta þeirra rangligt halld. attekt og ofrickis medferder æ fasta eignum heilagrar tungu kirkiu þa dæmdum wer ei æ hæd ne seekt domkirkiunar og ei tungw kirkiu sem oss leizt til standa. sacker þess wor nadug herra biskupin fyrer bæna stad godra mana gaf þat til og suo jon slick(t) ed sama fyrer biskupsins skulld kirkiunar seekter j tungu sem hann mætti med logum giora. Og til meiri styrckingar stadfestu uitnesburdar og obrigidligar áhræringar þa styrcti stadfesti og fullkomliga samþyckte wor werdugi¹⁾ herra og ellskuligur fader biskup gottskalk med oss þenan worn dom. Og til meire audsyningar og sanrar medkeningar setti hann sitt incigli med uorum adur greindra abota og presta jnciglum fyrer þetta domsbref er gior(t) war j gellingaholli a sama æri deigi sidar Enn fyr seiger.²⁾

545.

30. Maí 1501.

í Viðey.

SIGURÐR Filippusson selr Árna ábóta og klaustrinu í Viðey alla jörðina Breiðagerði á Strönd fyrir lausafé.

AM. 238. 4to bl. 6, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Breidagerdi.

Þat giorv vier Jon Gellisson. Gissur Þolleifson. Arn-

¹⁾ w'ude, frb. ²⁾ þ. e. 15. Maí.

þor Olafsson ok Olafr Jonsson godvum monnvum vitvrligt med þessv vorv opnv brefi ad ver vorum þar j hia savm ok heyrðvum æ j klavstrinv j Videy med Svndvm manvdaginn næsta fyrir festvm Bonifacii episcopi þa er lidit var fra hingat býrd vors herra Jesv Christi m d j ar. ord ok handaband þessara manna broðvr Arna med gvdz nad abota j Videy af einne alfv en Sigvrðar Filipvssonar af annari. skilidizt þat ok falzt vnder þeirra handa bandi at fyr greindr Sigvrðr Filipsson selldi adr nefndvm herra Abota Arna j Videy jordena alla Breidagerdi x^o at dyrleika er liggr æ Strönd j Kalfatiarnar kirkiv sokn til æfinligrar eignar ok frials forrædis med ollvm þeim gognvm ok giæðvm sem greindre jordv fyllger ok fylgtt hefir at fornv ok nyiv ok hann vard fremst eigandi at til ytztv vmmerkia vid adrar jarder. Hier j mote skyllde abote Arne gefa ok giallda Sigvrðe Filipvssyni vj malnavtv¹⁾ kvgilde ok iiijc j²⁾ avllvm fridvirtvm peningvm. Skyllde optuefnðr Sigvrðr Filippvsson ok hanss erfingiar svara laga riptingv æ adr greindre jordv Breidagerdi en abote Arne hallda til laga. ok ef jordin geinge af honum med logvm þa skyllde han ganga domlavst aptr at sinvm penningvm med svo vordnvm fridleika sem jnn kvomv.

Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrgreinder menn vor insiglle fyrir þetta jardarkavps bref skrifad j sama stad æ deige ok are sem fyr seigir.

546. 3. Júní 1501. í Breiðadal í Önundarfirði.

SAMTÖK og áskorun Vestfirðinga til Finnboga lögmans Jónssonar, að hann haldi gömul lög og islenzkan rétt, einkum í erfðamálinu eptir Þorleif Björnsson.

AM. Fasc. XXXV, 1, frumritið á skinni. Fyrir bréfinu hafa verið 24 innsigli, en nú eru þau öll dottin frá, nema níu, sem enn eru fyrir bréfinu. — Fasc. XXXV, 2, transskript á skinni frá 3. Maí 1559 gert í Saurbæ á Rauðasandi. Nokkrar afskriftir eru til af bréfi þessu á papp-

¹⁾svo ²⁾oc, hdr.

ir, svo sem í Bibl. Bodl. Oxford FMagn. Collect. 55. 4to bl. 223—29 með hendi Guðbrands prófests í Vatnsfirði c. 1680; Landsbókasafn 115. 4to I, 162—166 með hendi séra Jóns Halldórssonar í Hitardal c. 1730, og er ártalinu þar bætt við síðar, og því ritar séra Jón þetta um aldur skrárinnar: „Þetta er samantekið eptir að Stephán biskup útgaf sinn úrskurð um arftöku Björns Þorleifssonar og hans systra og eptir þann tólf manna dóm, sem Finnbogi lögmaður útnefndi á alþingi um það arftak hér um Anno“ (ártal vantar); IBfél. 126. 4to bls. 96—100. Skrá þessi er prentuð í morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta. (Apologia) Hólum 1592 bl. d2^b — d5 og útg. í Reykjavík 1902 bls 51—57 (eptir sama frumriti og hér. Sbr. morðbréfabæklinginn þriðja, Hólum 1608 bl. A5). Séra Guðbrandr kallar skrá þessa: „Supplicatia Vestfirðinga til Finnboga lögmans að halda gömul lög íslenzk“. Enn séra Jón kallar skrána „Supplicatia eður þó protestatia Vestfirðinga til Finnboga Jónssonar lögmans um arftöku Björns Þorleifssonar og systra hans“. Sumir kalla skrá þessa *Vestfirðingaskrá*. Frumrit skrárinnar er með hendi Björns Guðnasonar.

Motstandubref þeirra vestfirðinga til finnboga Laugmans vm skilgiettning Biorns Þorleifssonar og hans syskina.¹⁾

Ollum monnum þeim þetta bref sia edr heyra senda
 jon biorsson. Gvdini jonason.
 ormr jonsson. jon ellingsson.
 jon odzson. are gvdinason.
 þorolfur avgmvndzson. jon fvsason.
 jon jonsson. þolleifr avnnolfsson.
 tvmas jonsson. odr sigrdzson.
 jndridi jonsson. narfi jonsson.
 olafur gvdmvndzson. sigmvndur branzson.
 nikvlas jonsson. petur fvsason.
 þorbiorn nikvlasson. steinmodr konradsson.
 ketell þosteinnsson. jon þordarson.
 snorre helgason. og biorn gvdinason

kvediv gvds og sina kvnngt giorandi með þessv worv opnv brefe ath vær fyrrgreinder menn klavgvm og kærvm worra vegna og allz almyga a vestfiordvm firir gvdi og sancte olaf konvng. og ydr finbogi jonsson lavgman nordan og vest-

¹⁾ Utan á XXXV, 1, með hendi Eggerts Hannessonar, og utan á XXXV, 2, er nær orðrétt samhljóða áskript með sömu hendi.

an a jslandi. Er af gvdi er¹) til kioren oss ad hallda vnga og gamla j ydru lavgmanzdæmi med lavg og landzins riett þad lavgmal er wort forelldri hefer sig og oss vnder svar- ed og vær hyggivm adh þier mvnd med ydrvm svardaga sem ydr ber og lavgmanz eide til heyrer oss ydvr a hendi falit hafa til allra riettra mala. væntandi af ydr vmbota vm allt þad oss þicker afatt vera vppa laganna vegna og so til ad sia ad ver mættim fastliga a standa og notande verda voru gamla lavgmals sem sancte olafur og hans ept- erkomenr hafa oss adh avndverdv vth gefed oss til riett- inda styrks og frelsis og nada. Enn oss þiker nv wort lavg- mal fast rivfatz og til baka ganga. enn jnn leidatz j stadin nyvngar lavgleyvur og lavgvillvr. hvat oss þickir haskaligt bædi firir gvdi og monnum jnn ad leida j wort land vnder ath bva samþycker ad verda firir oss og wort afspringisod- an laga rof og riettinda ran og fottroda svo og nidr briota wort gamla lavgmal lavgbok og kristen riett. so sem vñ xij mana dom sem vpp æ hlyder arftak biarnar þolleifsson- ar og systra hans epter þolleif þiorsson favdr sinn og alla adra sina frændr so sem skilgetenar²) eiginar konv bavn. En vær vitum aller. ad fyrrnefnd sysken þior og hans svatr allar erv getnar j frillvlifi og frændsemiþpellvm. hvat vær þeink(i)vm adh navckvr vanga og vmhugsvnar- leyse hafe þeim dandimavnnvm til handa komed. er sodan menn hafa med dome jnnsett j vort erfdatall fram firir skil- getna þa sem j lavgligvm hivskap erv getner. þvert j mote worum landz lavgvm sem med marghattudvm greinum j mote talar. stendr so j vorre landz lagabok ad þad uarde miclv þeim til arfana kalla ad þeir sie j lavgligvm hivskap getn- er. þad annat er so seiger j worvm lavgvm. hvervetna þar er madur fester sier mey eda konv ad gvds lavgvm og samþykt beggia þeirra þa erv þeirra bavn lavgliga til arfs komen hvort þav erv geten firir festing eda epter. wtan þad stædi þa navckud firir þav gatv þav bavn ad hann mætte þa konv ecke med lavgvm eiga. þad þridia er so mæler. ad sv er ein lavglig festing enn eingin avnur epter

¹) b. v. 115 og Apol. ²) skilgetner XXX, 2.

þvi sem forn lag seigia er madur tekvr j havnd mey eda konv nær verande skilrikvm vitnvm og fester hann hana med þeim ordvm er þar til heyra. (enn hver¹) sem annann veg binda sinn hiuskap þa skvlv þeirra bavnr eigi lavglig til arfs. þad hid fiorda er so hlyder. Nv leikur a tveim tvngvm. hvort madur er arfgeingr eda eigi. stefni þeim þing er honvm stendr firir arfe þa skal niota votta sinna ad hann stefndi honvm þangad. nv skvlv vottar hans þad bera so mælandi. wer vorvm þar j hia er moder hans var lavgliga fest og anefni stadin þa eigv þingmenn honvm arf ad dæma. j fimtv grein er so seiger. h̄vervetna þar sem madur vill sig til arfs færa leidi hann votta sina til og stefni þeim til avdrvm er arfve er nærstr. enn ef hann stefner eigi til. þa er vottvm hans fyrer skoted. þicker oss þad avdsyneligatz ad ef sodan nyungar lavgmal skal hier vid gangatz og jnnleidatz j landid verdi helldr til bvlldrs og osamþyckis landinv til avdnar og nidrfallz. enn þeim dandimonnum sem landid byggia til marghattadra vandræda og meingiorda og rangsnva so og vmtvrna avllv worv gamla lavgmali ad skafa vth ena skilgetnv enn leida jnn hinv meingetnv. hvat vær vilvm avngaleidis vid lata gangatz vpp adh gefa vora arfva þa vnder oss eda wort afspringi kynnv ad falla fyrer þeim monnum sem so eru til komner og jnn leiddir o-lavgliga j wort erfdatai. stendur j þessvm fyrr nefndvm xij manna dome þessar greiner sem þeir hafa sinn dom epter tracterad. þan fyrsta ad þeir. savgdv ad fram̄ hefdi komed fyrer sig bref af pavaligv valldi vthgefit ad torleifur biornson og jngvelldr helgadotter. skyllde lavgliga binda sinn hivskap og sidan rettliga mega saman blifa og þeirra bavnr lavgliga til arfs komin epter þav ad tekinni dispenseran. af kirkivnnar formanni sem skipad var j savgdv brefi. so og j annare grein savgdv þeir fram̄ hafa komed wors kære nadyga herra kong kristens bref fyrer sig hvers sal gvd nadi. j hveriv hans nad hefdi skylldvliga skipad og tilgef-it sinna vegna og kravnar j noregi ad avll bavnr fyrr greindra manna torleifs og jngvelldar skylldv skilgeten til

¹)þannig bæði; huerier, Apolog.

allz arfs epter favdr sinn og modr. wænditz þeir og j sinvm dome adh fram hefdi komed wors kæra nadvga herra kong hans bref. erkibiskupsens bref j nidarose og mavrg bref avnnr. stravffvm vær j avngan mata fyrrnef. dra verdvgra herra bref. havlldvm vær þav j allan mata ærlig ef þav erv riетtiliga vndirstadin. þavfvm vær og sialfer lesed og yfer fared og heyrт yfer lesen þesse adr skrifvd bref og vitvm vær vel og vndirstavndvm. hvat þav jnni hallda. erv þav avll epter env romverska brefinv þvi samþyckiandi ecki annat frekara nie fvllara enn so sem þad vt visar. þavfvm vær og sied þetta adrskrifad bref hid romverska vnder godra manna jnsiglvм vth þytt j norænv mali j hveriv sv grein stendr adh sidan þesser adr greinder menn torleifvr biornsson og jngvelldr helgadotter þav erv afleyst af brotvīm og frændsemes spellvm og þar epter setetz hvoru þeirra epter hafum brotvм theirres heilsamligv bod og annat hvat þeim ber epter lavgvм setiandi vm sider. ei forhindrandi eda fortreyfandi fyrr sagt¹⁾ frændsemis meinbvgi ad þav megi hionalag frialsliga sin j millvm ad samanteingia og thei sidaan thaz er saman teingt loffiga j blifa steder til epter lavg og riетт so ad hvn fyrrnefnd kvinna er ecki hier fyrer af navckrvм valld takan. Bavrn þav hier epter fædatz dæmanditz lavgliga og ekta vera. þicker oss þav bavrn ecki hægt adh setia jnn j erfdennar sem hvorcke erv geten nie fædd. wituīm vær til sanz ad optnefnder menn torleifur og jngvelldr hafa eingin bavrn att sin j milli sidan þav worv leyst fyrer oleyfiliga sambvd j frillylifnade og frændsemes spellvm. vnderstavndvn²⁾ vær adh þesse domr hefir meir vered trakteradr og samsettur firir unskap mvtvr og peninga enn fyrer riетта vndirstadning lagana. wivm vær þar eingi ravk til eda lavgmal ad navckur madur leikvr eda lærdr megi navckud nyngar lavgmal jnn leida j wort land þad sem eigi hefer adr vered og vid geingitz einvm manni til bata. enn avllv landinv til skada vtan þess sie med skynseme beitz adr j burtt af landinv med allz almvganss samþyckt avllv landinv til nytsemda og almvganvm til bata adh avka wor lavg

¹⁾ Svo, frumritið; fyr sagda, Apologia. ²⁾ Svo.

herda eda lina wort gamla lavgmal efter landzins navd-synivm. og því fyrer allar þessar greiner og þær fleire adr-ar sem vær vitvm hier til lvta j worvm lavgum oss til stodar og styrkingar enn ecki j mote mæla. þa samþycki-vm vær greinder menn og almvgi þessa savmv fyrr skrif-ada nyvng lagaleyse og riettinda ran onytt ecki afl hafa. og ver all dri vnder ganga hvorcke med blidv nie stridv. og því bidiu vær ydr herra lavgman finnbogi jonsson upp a guds uegna og suo lagana vegna adh þier fastliga standit æ woru gamla lavgmali med fvlle uizkv einaurd og havrku og nidr þryckit med fvlkomnvm laga vrskvrði og allz al-mvgans samþycke þeim sem ydr vilia samþycker verda þessa nyung og allar adrar þær sem med olaugum eru jnn-leiddar j wortt land og wor laug og landzins riett rvglar og nidr brytr so hun fai all dri vppreist eda vidgang j woru landi.

Wilivm vær giarna ydr styrkia til allra laga og riett-inda epter því sem uær framatz formegvm. epter worre formagan.

Og til sanninda hier um settum vær fyrrskrifader menn wor jnnsigli fyrer þetta samþyktar bref hvert er skrifad war j stærra breidadal j avnvndarfirde fimtvdagin næsta epter hvitasunnu vīm wored. þa lidit war fra hingad-burd wora herra jesv christi. M og w. c og eitt ar. anno et cetera.

547.

26. Júní 1501.

í Skálholti.

ÚRSKURÐARBREF Stepháns biskups í Skálholti um guðtolla til Staðarkirkju á Reykjanesi.

AM. Apogr. 2306 „Ex originali fra Stad á Reykianesi. accura-tissimé“ (AM.) með hendi Árna Magnússonar. Árni lýsir innsigliinu. — Afskript stafrétt frá 18. öld í Landskjalasafninu (= b), en þá hefir bréfið verið orðið skemt.

Dómsbref Biskups Stepháns um Guðtolla
til Staðarkirkio.¹⁾

Ver steffan med gudz nad biskup j skalholtti giorum god-

¹⁾ b.

um monnum kunnigt með þessv vorv¹) opnv brefi ath ver haufum fulla uissv af feingit ath biskup magnus godrar minningar vor næsti forverare hafdi skipað til sancti Olafs kirkiv. æ stad. æ reykianesi tiunder og alla gudtolla af þessvm iordum. hofstaudum kinnarstaudum. skogum. kolla- budum. mula og halft midianes er adur liggia i reykhola kirkiu sokn. litz oas og vorum prestvm og prelatum með þeirra radi j almenniligri prestastefnv. þat j allan mata skiallegt og suarlegt fyrir sæker²) þess' o jafns skiptis. sem verit hefur i millum kirknanna vm langan tima. þui samþikivm ver og stadfestum þennan giörning með ollu kirkiunar radi og skipum vnder krapt heilagrar hlydni ath luk- azt skule tiunder og aller gudtollar af greindum bægium²). þeir sem adur hafa golldizt til reykhola kirkiu. efenliga hier epter til kirkiu ens heilaga olafs konvngs. a stad æ reykianesi. Ok til sannenda hier vm. festvm ver vort in- sigle fyrir þetta bref skrifad j skalholti. in festo sanctorum martirum johannis et pavli. anno domini. Mddj.

548.

30. Júní 1501.

í Skálholti.

Dómr klerka og leikmanna útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um reikning kirkjunnar í Arnarbæli í Ölvisi, og dæma þeir jörðina Arnarbæli, að fráteknum fimm hundraða parti kongsins í greindri jörðu, fallna vera kirkjunni og biskupinum í reikningsskap.

Bisk. Skalh. Fasc. XI, 14, frumrit á skinni skemt af fúa. — AM. Apogr. 2441 „accuraté“. Fyrir bréfinu hafa verið átta innsigli.

Arnarbælisbref.

Ollum Monnum þetta bref sia edur heýra senda einar jngimundarson. auzor biornson. jolfur pälson. kenek þorsteinson. pall olafsson og jon eireksson klerkar skalholltz

¹) „I originalnum stendur: þessv o vorv. Það er manifeste error librarii. sem hefur haft in animo það ord opnv sem efter fylger“ (AM.) ²)Svo.

biskups dæmis. halldor bryniolfson. þorsteirn stephanson. gudmundur einarson. sthephan þorsteinson. nikulas þorgilsson og asbiörn þorbiarnarson leikmenn. Q. G. og sina kunnegt giorandi at þa er lidit uar fra gudz burd .M^o. og fim hundrut og eitt ðr a þridia dag uiko hinn næsta epter krossmessu um uorit¹) j arnarbæli j auluðsi worum uer til nefnder af ærligum herra og andaligum faudur herra stheffani med gudz nðd biskupi j skðlholhti at skoda rannsaka og dæma um jnstædu porcionem og mortuarium kirkiu hins heilaga nikolai biskups j greindo arnarbæli og um þann reikningskap annan fleira sem þar hafdi upp a fallith um kirkiuspell. tiunder og afgiðlld. taulldum uær peninga uðxt j kirkiusokninni. nu um nalægan ðrgang og reiknadizt upp a atian aura kirkiunnar porcio þetta arit.

Jtem kuomu fyrir os þessar menn sem suo heita. kolbeirn biarnarson og bergsteirn oddzson og saugduzt hafa ut lukt og afhent kirkiunar peninga j arnarbæli epter odd oddzson. xxx. hundrada j kum og ðum. nautum og saudum. suo at j þessum. xxx. hundrada uoro ecki meir enn .iij. hestar. uoru til uitnis um þenna peninga lyktning gudbrandr sygurdzson og gudmundr þorsteinsson og handfestu biskupinum at sueria hier epter fullan bokareid nær sem þurfa þiker.

Jtem litu uær a kirkiu uidin þann sem nu er til og giordu uær hann fyrir cccc. Enn ef kirkian uæri suo upp giord sem henni somdi strafanarlaust þa leitz oss hun mundi verd. xv. hundrut.

Jtem hafdi og fallit j plaguni. cccc. j mortuarium.

Jtem reiknadiz porcio uppa summeran um .xxx. ðra og vj ar. tolf hundrut og. xx. og vi aurar betur. Enn jnstæðan syndizt eingin suo sem til stod og adur hafdi med kirkiuni golldit uerit.

Jtem j reikningskap biskupsens j tiunder og sækter einfalldar. uoro reiknut .xx. hundrut og halfri maurk midr. Enn allur saman talin reikningskapur kirkiunar og biskups-

1) þ. e. 4. Mai.

en(s) upp a arnarbæli reiknadizt .xvi. hundrut og .lxxx. hundrada og er þa þo oreiknut biskups afgiðlld um .x. ðr. Og at heilax anda nad til kalladri og suo proffudu og fyrir oss komnu dæmdum uær jordina arnarbæli j auluose alla at frateknum. v. hundrada parti kongsins j greindri jordu.¹⁾ fallna uera kirkiuni og biskupinum j reikningskap. og .xvi^c. meir en jordin er dyr til. með þeim skilmala at þeir sem eigendur uerda jardarenar leysi hana til sin með þrennum saulum hin fystu j næstum fardaugum komendum aunnr at mikaels messo. hin þridiu at andrum fardaugum. og skal gialldazt j kugillda uirdum peningum heima j arnarbæli jnnan greindz tima. Enn þat æfinlig eign kirkiunar og biskupsens sem eigi er leyst at siduztum saulum. og eignazt svo micit j jordo huort fyrir sig sem tala rennur til epter fiarmagni.

Samþykkti þenna uorn dom með os greindr herra biskup stefán. setiandi sitt jnsigli með uorum fyrnefndra manna jnsiglum fyrir þetta domsbref skrifat j skalholhti jn commoracio pauli apostoli a sama ari sem fyrr seger.

549. 30. Júní 1501. á Öxarárþingi.

TYLFTARDÓMR útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jóns-syni, þar sem Solveig Guðmundardóttir er dæmd löglegr erfingi eptir Helgu Þorleifsdóttur móður sína, og Andrési Guðmundssyni og sonum hans er dæmd til halds og aðtöku jörðin Saurbær á Rauðasandi með þeim jörðum, er þar fylgja.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 210^b — 211^b, skr. um 1604, eptir transskripti gerðu í Saurbæ á Rauðasandi 25. September 1501 (=a). — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 120^c — 121^a með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (eptir sama transskripti). — Landsbókasafn 115. 4to I. bls. 135—137 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — Lök og stytt afskrift er í AM. Fasc. LXXVI, C 3, frá c. 1670. Sbr. Dipl. Isl. IV, Nr. 370, og VI, Nr. 262.

1) „Af þessu Arnarbælisbrefi 1501 siest, ad Arnarbæli var þá allz ad dyrleika 80^c. atti kongur þar í 5^c enn bondinn 75^c“ (AM.)

Domur um arf þess Barns sem gietid
er j vtlegd.¹⁾

Aullum maunnum þeim sem þetta Brief sia edur heyra senda einar oddzson. [Jngimundur finnsson.²⁾ gijale philiphusson. wigfus Þordarson. Salamon Þordarson.³⁾ halldor Þorgeirsson.⁴⁾ Sigurdr dadason. jon hrafnsen. helgi Þorualldzson. Biarni Andriesson. Oddur Sigurdzson. og Arnor finnsson. Quædiu gudz og sijna kunnigt giaurandi. ad þa lidit war fra [Gudz burd⁵⁾ m d og j ðr. miduikudaginn næstan eptir⁶⁾ pieturs messo og pals a almenniligu auxarðrþijngi worum wier j dom nefnder af ærligum⁷⁾ manni finboga⁸⁾ jonsyni laugmanni fyrir nordan og westan a jslandi. ad skoda og dæma um þa akiæru sem Andries Bondi [Gudmundarson⁹⁾ og synir hans gudmundur og ari beiddu¹⁰⁾ og kraufdu nefndan¹¹⁾ finnþoga ad nefna dom yfer huert Solueig Gudmundardotter skyldi vera¹²⁾ laugligur erfinge helgu heitinnar Þorleifsdottur modur sinnar edur eij.¹³⁾

J fyrstu grein syndist þad þar. ad greind solueig hefði selst laugligu arfsali greindum brædrum Gudmundi og ara og þeim til fullrar eignar og allrar soknar gefit alla þa peninga sem hun ætti edur mætti eigandi ad werða edur ordit hefði med erfðum edur andrum hlutum.

J annari grein kom þar fram fyrir oss af hendi fyrrnefndra brædra Gudmundar og Ara festing¹⁴⁾ og kaupmala-bref Gudmundar heitins Arasonar og helgu Þorleifsdottur vndir godra manna jnciglum so latandi: ad Gudmundur Arason hafði lagt¹⁵⁾ til kaups wid helgu Þorleifsdottur konu

1) Alþingisdomur Finnþoga Jonssonar lögmanns um arftöku Solveigar Gudmundardottur epter modursijna Helgu Þorleifsdottur Anno 1501, 115. Dómur um arf eptir Helgu sáluðu Þorleifsdottur M. D. I., 1945. 2)[sl. 1945. 3) Oddsson 1945. 4)Þorbergsson (!) 1945. 5)[hingaðburð vors herra Jesu Christi 1945. 6) eptir, 115, 1955; fyrir (=23. Júní!) a. 7)dandi b. v. 1945. 8) bónda b. v. 1945. 9)[1945; sl. a, 115. 10) beiddust 115. 11) 115; greindan 1945; al. a. 12) b. v. 1945. 13)„Solveig Guðmundardóttir var kvinna Bjarna Þórarinssonar (góða manns), hvern sveinar Einars Þorleifssonar [rétt: Björnssonar] drápu á Brjámslæk Anno 1482. Bjarni og Helga [rétt: Solveig] áttu ekki börn eptir sig“. Athugasemd síra Jóns á spásálu í 115. 14) festu 1945. 15) 1945; sl. a, 115.

sijna. æ þeirra brudkaupsdeigi xij^o hundrada. og gaf henni þar wr fiordungsglauf. Enn greind helga hafði til kaups wit Gudmund Arason iij^o hundrada. var til greindur Gardurinn Bær æ Raudasandi fyrir hundrad huðrada og þar til j^o hundrada j óðrum¹⁾ jaurdum þeim sem þar fylgdu med. og j^o hundrada j lausum peningum. hier med kiori kristin biornsdotter²⁾ helgv dottur sijna helmingakonu j gard Gudmundar Arasonar æ þeirra brudkaupsdeige. feingins fiar og ofeingins. med samþycki sialfs Gudmundar og handabandi so³⁾ og samþycki Rafns Gudmundssonar faundur brodur Gudmundar er honum war þa skylldastr. Reiknast⁴⁾ þessi arfur sem j brefinu stendur vj^o hundrada og 40° betur.

J þridiu⁵⁾ grein kom þar og fram fyrir oss. ad Biorn Bondi Þorleifsson og Einar broder hans hefdu reiknad sig og halldit erfingia greindrar helgu systur sinnar. og þeim þætti hun⁶⁾ huerki taka eiga arf eptir faundur sinn nie modur fyrir þann skulld. hun [skyllði j vtlegd hafa gietin werid⁷⁾] [og fædd. af verkum Gudmundar fôdur hennar. er hann skyllði glôrt hafa. en þo hvorki synt nie svarid fyrir oss. ad greindur Gudmundur Arason hefði utlægur dæmdur verit.⁸⁾ og þottust hafa þar vppa R(ettar) B(ot) ad það barn skyllði huerki taka arf eptir faundur nie modur sem so wæri gietid.

Nu af þui ad oss lijst það eij skynsamligt ad kunnna⁹⁾ gialldi þess edur hennar borñ. sem [bondinn¹⁰⁾ brýtur. þess annars ad wær wissu mpessa R(ettar) B(ot) all dri fyrir laug geingid hafa hier j landit. edur eptir henni hafa dæmt werid. þess þridia. ad þar kom fram vtskript¹¹⁾ af kongu kristierns brefi. ad hann fulluliga skipadi med [þessu sijnú brefi¹²⁾] Solueigu Gudmundardottur allan þann sinn modurarf. war

1) 1945; sl. a, 115. 2) „Vatnsfjarðar-Kristin, dóttir Björns Einarssonar“, síra Jón á spássu á 115. 3) b. v. 115, 1945. 4) Reiknaðist 1945. 5) annari, öll hðrr. 6) Solveig, setr síra Jón á spássu í 115. 7) [1945; være i utlegd geten 115; skyllði j vtlegd gietin wera a. 8) [b. v. 1945; sl. a og 115. 9) konan 115. 10) bondi hennar 1945. 11) útskriptun 1945. 12) [þessare brefigre skript, Magnús Ketilsson á spássu í a.

fyrirskrifad bref med heilum og oskoddum godra manna junciglum. þui leist¹⁾ oss²⁾ minn herra kongurinn sialfur hafa³⁾ giaurt onýta fyrirskrifada R(ettar) B(ot) E(f hun hefur nockur werid.⁴⁾

[Þui fyrir þessar greinir⁵⁾ dæmdum wær med fullu doms atkuædi adur greinda Solueigu Gudmundardottur laugligan, erfingia helgu þorleifsdottur modur sinnar til alls sjns modurarfs sem sagt kaupmalabref vtuijsar. Enn sakir þess ad nu hielldu þessa peninga ymsir menn. þeir sem til kaulludu sagdra peninga til eignar edur vmbodz. enn þeir woru aunguum laugliga dæmdir. [þa⁶⁾ wissum wær eij huerñ sækia atti. þui dæmdum wier greindri Solueigu Gudmundardottur til fullrar eignar. enn greindum Andriesi og sonum hans Gudmundi og ara til halldz og adtauku hennar wegna ættiliga jordina saurbæ æ raudasandi. og allar þær jardir sem þar med fylgia og helga hafdi heiman. So og allar þær jardir sem Gudmundur atti þar jnnañ þingår og andries hefur nu ad hallda. Skal andries oc hans optnefndir synir Gudmundur og Ari þessa adurgreinda peninga frialsliga hallda mega. Enn Solueig eiga ðn nockurar afhendingar af þeim audrum sem til kalla greindra peninga. so micid sem þeir hallda [nu ðdur.⁷⁾ Enn þad meira⁸⁾ er og a brestur wid þad sem kaupmalabref⁹⁾ Gudmundar og helgu vtuijsar. sem adur er dæmt. þa skulu þeir sækia med laugum. af þeim sem laugligt halld hafa æ [ðdur greindum¹⁰⁾ peningum.

Samþykkti þennan vorñ dom med oss greindur finnbogi jonsson¹¹⁾ laugmann. [og setti¹²⁾ sitt juncigli med worum fyrirskrifadra domsmanna junciglum fyrir þetta domsbref skrifad j sama stad og ðri deigi sýdar enn fyrr seiger.¹³⁾

1)115; liest a; lizt 1945. 2)sem b. v. 115. 3)hafi 115. 4)sem fyrr greinir b. v. 1945. 5)[þar fyrir 1945. 6)[þar með 115. 7)[sl. 115. 8)svo öll, en með hendi Magnúsar Ketilssonar er ritað „minna“ í a. 9)— bréfið 1945. 10)[þrátt nefndum 1945. 11)sl. 1945. 12)1945 þrýtur hér. 13)[et cetera 115. Dagsetningin hér er 1. Júlí.

550. 1. Júlí 1501. á Alþingi.

ALÞINGISSAMÞYKT um þingkost lögmannna og nefndarmanna um alþingistímamann og um vetrsetu útlendinga á Íslandi (Sbr. alþingissamþykt 1502).

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 64a (= FMagn. 206), Söpdyngja séra Gottskálks í Glanmbæ skrifuð 1543—1590, og er samþyktin hér langfylst og bezt. — AM. 242. 4to bl. 35a með hendi Guðbrands biskups c. 1570. — AM. 199. 4to bls. 103—104 skr. c. 1600. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 196b, skr. 1666 af Hannesi Gunnlaugssyni. — MSteph. 61. 4to bls. 91, skr. c. 1670. — Dómabók úr safni Jóns Pétrssonar, í 4to bls. 75—76, skr. c. 1630—40, nær samhljóða við Söpdyngju. Samþykt þessi er prentuð í Safni til sögu Íslands II, 189—190 eptir AM. 199. 4to, samanborin við danska þýðingu í Gl. kgl. saml. 1160 og 1161. Fol. Auk þess er samþyktin til í fjölda afskrípta og ágrípa, en danska þýðingin er eptir stutta textanum.

Alþingissamþykt.¹⁾

Anno domini. M. d. oc eitt ar. war þetta dæmt oc samþyckt vtan vebanda oc jnnan fimtudagen næsta epter peturzmesso oc palz af hirdstiora²⁾ logmonnum oc logrettonnum oc ollum³⁾ almuga med lofatake.

Fyrst at sa domr sem dæmdr var⁴⁾ æ alþingi um sumarit. at hver systumadr skylldi hallda sinum nefndarmonnum [þingkost epter skiallegheit⁵⁾ oc hafa þar fyrer halfan skattenn þan meira⁶⁾ er en nefndarmennerner⁷⁾ taka j sitt nefndarkaup.⁸⁾

Svo oc dæmdum vier at hirdstioren⁹⁾ sa sem med logum æ at uera skal¹⁰⁾ hallda badum logmonnum þingkost [huorum um sig¹¹⁾ uid .x. mann. enn¹²⁾ hafe þeir fleire menn [med sier¹³⁾ halldi¹⁴⁾ vpp æ sinn pvng.¹⁵⁾ Enn sa hirdstiore er at logum samþycktr sem hefur [minz herra kongz ins bref¹⁶⁾ firir sier oc helldr oss vid log oc [landz rett

1) b. v. JP. 2) hirdstiorum JP. 3) JP. 199; sl. Gottsk. 4) hafði uerid JP. 5) [Gottsk.; skiallegheit JP.; þingkost Epter Erlegum heitum 199; þingkost epter skiallegheitum 61; danska þýðingin hefir: „til derra Nødtørft.“ 6) Gottsk.; hin: meiri. 7) þingmenn 199, 61. 8) þingfararkaup JP., 199, 61. 9) Gottsk. JP.; hirdstiori, hin; 10) tilskyldr, Gottsk. (l) 11) [b. v. Gottsk. 12) sl. Gottsk. 13) [b. v. Gottsk. 14) sialfir b. v. JP. 199 ofl. 15) Gottsk.; kost JP. 199 ofl. 16) [Gottsk. JP.; kongsbref, hin.

hier j landit¹⁾ oc samþycktr er af badum logmonnum oc logrettomonnum oc ollvm almvgæ²⁾ vtan logretto oc jnnan.

Jtem samþycktum vier þann sama³⁾ dom stodvgan [oc obrigdiligen sem dæmdr er adur vm vtlenzka menn⁴⁾ at þeir skulu ongva vetrsetv hafa hier nema firir fvlla navd-syn sem domr [gior þar vm⁵⁾ vtvisar oc þeir vtlenzku skula huorki giora hier menn ne skip til sios.⁶⁾

Var þat oc enn samþycktt ef syslumenner hieiddu ecki sinum nefndarmonnum þingkost þa skylldi hirdstioeren hallda þeim þingkost, oc logmonnum med.

Samþyckti ærligr herra stefan med gudz nad biskup j skalholti allar þessar fyrskrifadar samþyckter oc articulos med oss adrnefndum monnum.

[Er þat gamallt at hirdstioeren skal hallda logmonnum badum þingkost oc ollum logrettomonnum.⁷⁾

551.

1501.

á Alþingi.

ALÞINGISSAMÞYCKT UM EIDÁ.

Landsbókasafn 812. 4to bl. 56 með hendi Hannesar Gunnlaugsson-
i Reykjarfirði c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 152b 153a með
hendi sama manns 1666. Sbr. ljóstollasamþyktina 1265 (Dipl. Isl. II,
Nr. 4 E). Það er grunsamlegt, að þetta sé alþingissamþykt út af
fyrir sig.

Alþingis samþycktt um Eijda 1501.

Yngre madur enn xvj⁸⁾ vetra skal ej eyd vinna ðn
frænda ædds. og⁹⁾ Eingen hwsfrw. nema med bönda ædde.
Eingenn lærdur madur utan formadur hañs lofe. Eingenn
nema fastande. Eige j svijvirdelegum stöðum. Eige hrap-
arlega.¹⁰⁾ nie med ordkrökum. Eige frð 9 vikna fõstu fram

1) 1)[rett 199, 61 ofl.; rettindi hier j landid JP. 2) hér hættu
öll, nema Gottak. JP. 3)sl. JP. 4)[sem dæmdur var adr vm vtlenzka.
og obrigdalegan JP. 5)[þar vm dæmdur JP. 6)hér þrýtr JP. Sbr. Pin-
ingadóms 1490. 7)[stendr nokkru síðar á sömu bls. i handritinu. 8)18,
1945. 9)sl. 1945. 10)svó bæði.

vīm þáscha. Eige frđ [Adventu um¹) jólaföstu fram um
göisladag. Eige á ymbrudögum. Eige á Gagndögum. Einn
ef sver rangañ eijð svare sem fyrer einfaldañ hördóm.

552. 1. Júlí 1501. á Öxarárþingi.
ALÞINGISDÓMA um bréf og skilríki Teits Þorleifssonar fyrir
Bjarnanesi og Bjarnanesseignum.

Bisk. Skalh. Fasc. III, 4, frumrit á skinni. Af 14 innsiglium eru
nú 4 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 2526.

breff fyrir bjarnanesi 1501.²)

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia eda heyra
senda grimur pallsson. einar oddsson. stulli magnusson. jon
þorarinsson. hakon hallsson. jon olafsson. halldor bryniolfs-
son. gudmundr einarsson. pall teitzson. jon oddsson. olafur
oddsson og narfi ellendzson kvediu guds og sína kunnigt
giorandi at þa lidit nar fra guds burd þusund fimm hund-
vt og eitt ær æ fimtudagin næsta efter peturs messu og
pals á almennilegu auxararþingi uoru nær til doms nefnd-
er af ærlegum dandi monnum finnboga jonsyni lögmanni
nordan og uestan á jslandi og þoruardi ellendzsyni lög-
manni austan og sunnan á islandi til at skoda ok rann-
saka og fullnadardom á at leggja huert afl eda fullkom-
lega magt hafa skyldi þav bref og skilríki er teitur bondi
þorleifsson tedi þar og birti fyrir greindum lögmönnum og
allre lögrettanni. um bjarnanes og bjarnanes eigner. beiddi
greindr teitur þorleifsson lögmennina bada og hein full
greifa hirdstjora og hofudsmann yfer allt island hier doms
upp á huort hann mætti med lögum bihalda sagdar eign-
er efter sinum brefum eda eigi. kom þar fram bref med
innsigli arnors finnssonar so latanda at hann hefði sed og
yferleset uors naduga herra kong kristierns bref med heilu
og oskaudu hanganda innsigli suo latanda at fyrnefndr

1)[sl, 1945 2)Utan á bréfinu með hendi Teits Þorleifssonar, nema ártalið er með hendi Árna Magnússonar.

kong kristiern gaf birni þorleifssyni fulla magt og ualld til af konunglegu ualldi at gefa teit gunnlaugsson kuittan og akærvlausan fyrir sier og ollum sinum löglegum efterkomendum um aull þav mal stæri og smærri sem adr greindr teitur gunnlaugsson hefði brotlegur ordet med kongdominn ok sig. kom þar og fram bref med innsigli narfa þoruallzsonar eins latanda og adr seiger um bref arnors. Og at suo prouðu mali dæmdvm uær arnor finnzson skylldugan at uinna eid efter innsigli sinu og brefi og hann sor fullan bokar eid þar strags æ þinginu fyrir finnþoga jonssyni lögmanni. enn uær dæmdum bref narfa þoruallzsonar med heilv og oskauddu hans innsigli fullt lagavitni fyrir þa grein at hann uar fram lidinn. enn uer uissum fyrir full sannindi at hann hafði skiluisð dandi mann verit. kom þar ok fram transkriptarbrief med dandimanna innsiglum suo bliodañda j milli annara orða og greina sem hier seiger.

þui gefur eg adr greindr biorn þorleifsson fyrr greindan teit gunnlaugsson aullungis kuittan og akærvlausan fyrir mier og ollum minum löglegum efterkomendum af ollum þeim sektum stærum og smærum sem hann uard brotlegur uid konginn epter þui brefi sem minn nadug herra kong kristiern gaf mic ut hans vegna. þat fysta hann villdi til hans nada snuazt. enn huer andrv uis uill giora briota bod edr bref mins herra kongsins suari slikv fyrir sem landzins lög ut uisa.

dæmdum uær adr greinder domsmenn med fyllv doms atkuædi aull þessi bref med til greindri kuittan og sættargjörd er þar vt j stendr vegna teitz gunnlaugssonar fyllmectug j allan mata. og fyrr greinda iord biarnanes og þær eigner sem þar til heyra skylldu uera obrigdiligiga eign teitz þorleifssonar æfinliga hier eppter fra þui fysta er hun uar honum skipt. og fyllkomlega lavs og lidvg af allri akærv kongdömsins uegna.

samþyktv þenna vorn dom fyr nefnder lögmennt og logrettumenn setiandi sin innsigli med uorum fyrgreindra manna insiglum fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad deigi og ari sem fyrr seiger.

553.

11. Júlí 1501.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti afleysir Jón Helgason af því misferli, sem hann í féll, þá er hann í hel sló Þorleif Þórólfs-son.

AM. Fasc. XXXV, 4, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.

kuittun vīm mannslag 1501.¹⁾

Ver steffan með gudz náð biskup j skalholhti giorum godum monnum kunnigt með þessu vorv opnv brefi ath ver haufum afleyst jon helgason af þui misferli sem hann [j fiell þa hann oforersyniu²⁾] j hel sló þolleif heitin þorolfsson. sem gud hans sal nade. suo og haufum ver sett adur skrifud-vm ione skripter fyrir sitt brot ok fiesegt vpp borit suo oss vel anæger vppa heilagrar kirkiu vegna ok vora. þui giorum ver þratt skrifadan ion helgason kuittan ok akæru- lausan fyrir oss ok ollum vorum epterkomendum kirkiun- ar formonnum vm adur skrifad brot³⁾. Ok til sannenda hier vm festvm ver vort jnsigle fyrir þetta kvittanarbrief skrif- ad j skalholhti. jn translacione sancti benedicti abbatis et confessoris. anno domini m̄dj.

554.

25. Júlí 1501.

10. August 1503.

á Flugumýri.

BRÉF að síra Hallvarðr Bjarnason hafi gefið Marteini Þor- varðssyni og Sigríði konu hans hálfa jörðina Villinganes í Goðdalakirkjusókn.

AM. Fasc. XXXV, 10, frumrit á skinni. Tvö inusigli af 4 eru dott- in frá. — AM. Apogr. 306.

vm villinganes.⁴⁾

Það giorvm vier bodvar svartson þorolbur þorgilsson

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600. 2)[tvískrifað, og strykað út á síðari staðnum. 3)Hér er skafinn svo sem $\frac{1}{4}$ úr línu, og hefir það verið gert í öndverðu, því að eitthvað hefir ofskrifast. 4) Utan á bréfi- nu með hendi frá 16. öld.

gudmundur þorsteinsson þordur þordarson godvm monnvm kynnigtt med þessv vorv oppnv brefi ad þa lidet var fra gvds býrd. M. d. og eitt ar æ jacobsmessv vorv ver j hia savm og heyrðvm a ad sira hallvardvr biarnason afventi marteine þorvardzsyne halfa jordina villinganes er ligur j gvddala kirkivsockn eptter því brefi sem marteinn las þar fyrir oss so latandi ad sira hallvardur hefði gefit sier og sigríde konv sinne adur greinda jord halftt villinganes. logfesti og lagði dom fyrir þar þa stragx adur greint halftt villinganes títt nefndur marteinn. og til sannenda hier vm settvm vær fyrr skrifader menn vor juncigle fyrir þetta bref er giortt var æ lavrencivsmessv æ flvgomyre j skaga-firdi tveimvr arum sidar en fyrr seiger.

555.

26. Júlí 1501. á Höfðadalseyri.

HANNES Etars Henriksson kaupmaðr og Reineki Grette Henriksson skipherra selja Andrési Arasyni og Guðrúnu Klemensdóttur konu hans fimtán hundruð í jörðunni Örlygshnjót í Patreksfirði fyrir þrjátíu vættir skreiðar.

Eptir afskrípt gerðri á Hólum í Hjaltadal 11. Júlí 1704 eptir frumritinu, staðfestri af Haldóri Þorbergssyni og Jóni Jónssyni. Var frumritið „med tveimur innsiglium“.

Þat giorum uier hannes etars henricksson kaupmann og Reineki grette henricksson skipherra godum monnum viturlekt med þessu ockru opnu brefi. at vit medkiennuzt þat vit hofum seltt Andresi arasini og gudrunu klemensdottur hans kuinnu þann fim hundrada partt annaþ sem ockur til fiell epter sira filpus heitinn jonsson. sem gud hanz sál nddi. i jordunni aurligshniot¹⁾ er liggur i patreksfirði i saudlasdals²⁾ kirkiu sockn. med ollum þeim gognum og gædum sem greindum jardar partti fylger og filgt hefer ad fornu og nju og vit urdum fremst eigandi ad epter logum i ockar skullder vndan ockur og ockar erfingum og epterkom-

1) = nú: Hnjótr. 2) Svo.

endum. enn undir þau og þeirra Erfingia og epterkomendur til frials forrædis og fullrar Eignar. medkiennuzt vit fyr nefnder menn hannes etars og Reineki grætte at vit hofum fulla og alla peninga vppborit af adurskrifudum monnum Andrese og Gudrunu sem ockur vel hjkadi. huad er uoru xxx vætter med hardan fisk. þui giorum vit og giefum þratt skrifud hion Andres arason og gudrunu Biorns-dottur¹⁾ ollungis kuitt og akiærulaus fyrir ockur og ollum o(c)kar. Erfingium og epterkomendum um adur greinda jord og jardar uerd.

til meiri audsyningar og stadfestu hier um heingium uit fyr nefnder menn hannes etars og Reineke gretti ockar inzigli fyrir þetta ockart giornings og kuittanar Bref. huort er skrifad uar a haufdadalseyri um sumarit manudaginn næstan fyrir Olafsmesso enu firri arum epter gudz burd 0 d og j dr.

556.

6. August 1501.

á Skarði.

ORMR Jónsson fær Guðmundi Loftssyni til æfinlegrar eignar jörðina Bólstað í Kaldaðarnesskirkjusókn, en gefr Guðmund kvittan um það tilkall, er „Jón bóndi“ átti á jörðunni Bassastöðum.

AM. Fasc. XXXV, 11, frumrit á skinni „fra Eggert Snæbiornssyne á Kirkiuboli 1708“ (AM.). Innsiglið er enn fyrir bréfinu.

Þat giori eg Ormur jonson godvm monnvm uiturligt med þessu mínv opnu brefe at eg kenuzt at eg hefi fengit gudmunde lopssyni jordina bolstad er ligur j kalldadarnes kirkiu sokn til æuenligrar eignar (og) frials forrædis epter þui sem eg uard fremst eigandi af gydmundi andressyni undan mier og mínum erfingium og under adur nefndan gudmund og hans erfingia. So hefi eg gefit titt nefndan gudmund kuittan um það tilkall sem jon bondi atti a jordunni bassastodum j somu kirkiusokn eptir þui sem hann

1) Svo hér.

matti mier þat framazt gefa. Og til sanenda hier um set ec mitt incigli fyrir þetta bref huert ed skrifat var a skarde a skardstrond fostudaginn næsta epter Olafsmesso seinni arum eptir gudz burd 00 d og eitt ar.

557.

10. August 1501.

á Ásgeirsá.

EINAR Þórolfsson selr Halli Sigurðssyni alla jörðina minni Dal í Blönduhlíð („Ceciliu-Dal“) fyrir jörðina Einholt í Biskupstungum með fjórum kúgildum, en þaðan gyldist sauðargjald til Haukadals í gamla rentu.

AM. Fasc. XXXV, 9, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium er að eins 1 fyrir bréfinu nú. — AM. Apogr. 3390.

1501.

Bref vm cesseliu Dal.¹⁾

Þat (giorum) uær teitur þorleifsson narfe sigurdzson jon þordarson odde kolbeinsson og gudmundr loptzson ualrianus biarnarson godum monnum kunnigt með þessu uoro opnu brefi midvikudagin næsta epter peturs messu og pals²⁾ á þinguelle. þa lidit var fra hingatburd vorss herra jhesu christi þusund. og. v. c. og eitt ar vorum uer j hia saum og heyrðum á ord og hañdabañd þessara 00anna einars þorolfssonar af einne alfu og ballz sigurdzsonar af annari at suo fyrir skildu að greiudr einar þorolfsson selldi að greindum halli sigurdzsýni jordina alla minna dal j blauñduhlid er liggr j mycklabæiar kirkiu sokñ með aullum þeim gaugnum og giædum sem greindri jordu fylgir og fylgt hefir at fornu og nyiu og hann uard fremzt eigandi at fyrir fioritigir huñdrada at griota enn ef hun ætti leingra eda hefði att þa selldi hann þat til fvllrar eignar. Hier j mot gaf optt nefndr hallur sigurdzsson jordina alla einholt er liggr j biskupstungum j haukadals kirkiu sokñ með aullum þeim gaug(n)um og gædum sem greindri jordu fylgir og fylgt hefir at fornu og niu³⁾ og hann uard fremz eigandi

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) þ. e. 30. Júní. 3) Svo.

kalla jon sigmundzson þar vt j, kirkiugardinn og spurde biskupinn¹⁾ þa jon sigmundzson²⁾ huert hann hefði knyttun af heilagre hola domkirkiu edur³⁾ hennar formonnum fyrer þau misferle er hann hefde⁴⁾ verid [henne⁵⁾ skyllidugur fyrir það barn sem hann liet farga j gliufura [a mulavatnsheide suo oc⁶⁾ fyrir það barn tæuett [sem jon⁷⁾ hefde⁸⁾ latid dreckia j sodketilin⁹⁾ fyrir nockrum arum forlidnum og hann hafde¹⁰⁾ sialfur att vid gudruno gunlogsdotter kuinno¹¹⁾ sinne epter þui það hafde [adur¹²⁾ verit sannprofat vppa jon¹³⁾ med suordum eidum adur fyrre. enn jon sagdist það ecki bætt hafa og aungua knyttan hefde hann þar fyrer af andlegu valde. medgieck titt sagdur jon [sigmundsson¹²⁾ þetta oneyddur¹⁴⁾ oss hiaverande¹⁵⁾. og til sanninda [hier v̄m setium vier adur skrifader menn vor jncigle fyrer þetta vort vitnisburdar bref skrifat a Þingeyraklaustre¹⁶⁾ þremur dogum sidar enn fyrr seiger.

559.

18. September 1501. á Möðruvöllum.

JARÐASKIPTABRÉF Þorvarðs lögmanns Erlendssonar og Gríms bónda Pálssonar á Möðruvöllum.

AM. Apogr. 717 „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. Sbr. ríkisráðsdóm 9. Dec. 1510. — Afskrift af þessu bréfi er og í „Iclis“ séra Eyjólfis á Völlum í IBfél. 67. 4to bl. 60^b 61^b. — AM Apogr. 5789 (eptir einhverri pappírsafskript).

Það giðrum uier finbogi jonsson laugmadur nordan og vestan æ jslande. sira sigurdur Runolfsson. stulle magnusson. petur loptzson og ketill arnason suarner laugrettumenn godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi j Maudrufelle j eyiafirdi miduikudagin næstan epter krossmessu um haustit¹⁷⁾ arum epter guds burd þusund fim hundrut og eitt ær vorum uier i hia saum og heyrdum æ ord og handaband þessarra manna þoruardz elleñdzsonar laugmanz sunnan og austan æ jslande af einne alfu en grims pälssonar

1) biskup c. 2) ad, b. v. 3959, b. 3) og 3959, b, c. 4) hafði c. 5) [med henni 3659; honum, c. 6) [og so c. 7) [hann 3959; sem sem s. (!) c. 8) hafde c. 9) sodkatlinum 3959. 10) hefde b, c. 11) konu c. 12) [sl. c. 13) Sigmundsson b. v. 3959. 14) og 694 (!) 15) hiaveranda c. 16) [et cetera c. 17) p. e. 15. Sept.

af annarre ath suo firir skildu. ath grimur og þoruadr keyptu og skiptu med handabañdi og fullu jayrde þessum eignum er suo heita. jn primis holar j eyiafirði firir hundrad hundrada. arnarstader firir fimtigi. c. uazender xx. c. jökull xx. c. tiarner fiorotige c. ulua xvj. c. torfufell fimtigi .c. villingadalerner bader xx. c. med aullum þeim gaugnum og gædum sem greindum jördum fylger og fylgt hefer att fornu og nyiu og þoruadr uard fremzt eigande ath ordinn. hier i mot gaf grimir palsson þoruarde ellendzsyne þessar jarder er sua heita. med aullum þeim gaugnum og gædum sem þessum jördum fylgia og fylgt hafa og grimur palsson og syner hans wrdu fremzt eigandi ad epter sinn faudr-faudr pal brandzson og hustru jngibiörgu þoruardzdottur. med suadan dyrleika. breidabolstad j auluese firir fiðretigi. c. auxnalækur x. c. j þufu lande iij. c. grimslækur x. c. hraun xxx. c. biarnastader fiðretige. c. gata x. c. eymu x. c. hlid x. c. liggia þessar iarder j auluese og seluogi. hof æ kialarnesi firir lx. c. arnarholtt. xl. c. skrautholar xx. c. aufugskellda x hundrut. jörd æ akranese er heiter galltaruik xx. c. skylldu þeir kaupa og skipta fyrnefnder menn þessum jördum ath hundrada tale ath til tauldu (þvi) sem huor-ar jardernar reiknuduzt um sig at rettum dyrleika skyllði þat huor audrum uid leggja sem æ brysti. sua og um frida peninga og ofrida skylldu þeir og skipta adh rettum reikningi huor uid annan. sua og lofadi grimur palsson j samã handabandi adh bitala fyr nefndum þoruardi ellendzsyne atta c og xl j kugilldum og aullum þarfligum peningum firir þann peninga skacka er hann reiknadi firir oss ath hann ætte upp æ arf hustru jngibiargar heitenar þoruardzdottur og opt nefndr grimur uard jatza ath bitala honum sem lauglig bref þar um giðr uttuisa. ath þessu luktu og hauuldnu sem fyr skrifad stendr þa skyllde grimr palsson og syner hans aullungis knitter og akærulauser um alla klagan og akæru upp æ þat godz fast og laust sem att hafði jngibiörg þoruardzdotter jördina fyrst Maudrunaullu og alla peninga adra huort þad hefde verit kart edr klagat epter rett-arbot edr audrum fleskacka upp æ fyr sagda peninga. Suo

og giorde þessar fyr skrifader dandimenn þoruadr og grimur fullkomna satt si(n)j mille um [aull hugmod¹⁾ og askilnat er þeirra hafdi hier til j mille farith. lofadi grimur palsson ath þesse peningaskipte skyllde standa obrigdelega af sinne hende sua lengi sem hann hefði umbod sona sinna þolleifs og benediktz. En uillde þeir brædur þolleifur og benedikt ecki hallda. þa þeir uæri af omaga alldri þetta peningaskipte. þa skyllði optnefndur þoruadr elleñdzson edr hans laugliger erfingiar mega ef þeir uillde uppi hafa sínar malakærur æ þa brædr þolleif og benedikt sem hann hafdi adr haft at skulldunum fra skildum. En ef þeir brædr þolleifur og benedikt uilldu hallda og ei brigda þesse peninga skipte j faustu og lausu sem adr er greint og þeir höfdu giórt þoruadr og grimur. þa skyllde allur fyrr sagdr skilmale og skildagi standa æuinliga og obrigduliga af huorum tueggium og þeirra epterkomendum. og til saniñda hier um heing(i)um uier fyrnefnder menn uor jncigle firir þetta bref skrifat æ maudruuóllum j eyiafirði æ samã are þrimur dógum sidar skrifat en fyr seiger. Setti grimur og þoruadr sin jncigle med uorum jnciglum til meiri audsyningar og stadfestu um þennan giorning.

260.

25. September 1501.

í Saurbæ.

TRANSSKRÍPTARBRÉF.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 210—211, skr. c. 1604. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 120^c og 121ª með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666.

Þad giaurum wier hallur prestur augmundzson og gudmundur einundzson²⁾ leikmann godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe ad wid haufum sied og yferlesid þann dom. sem æ almenniligu auxarðrþingji war utnefndur af ærligum dande³⁾manni finnþoga jonssyni laugmanni n(ordan) og westan æ Jslandi. og af laugriettumonnum war

1) [allan hugmod 67. 2) Eyfundsson 1945. 3) b. v. 1945.

dæmdur þeim sem hier jnni standa skrifader med þeirra hangandi¹⁾ [og oskæddudum²⁾] jnciglum so latandi. sem³⁾ ord eptir ord [hier epter skrifad⁴⁾] stendur.

[Hér kemr alþingisdómr frá 30 Júní 1501, Nr. 549]

Og til sanninda hier vm settum⁵⁾ wid fyrr skrifader menn ockar jncigli fyrir þetta transskriptarbrief. Skrifad j saurbæ a raudasandi laugardaginn næstañ fyrir⁶⁾ festum Michaelis Arcangeli æ sama ari sem fyrr seiger⁷⁾.

561.

11. Oktober 1501.

í Viðey.

Jón Sigurðsson og Solveig systir hans selja Árna ábóta (og klaustrinu) í Viðey alla jörðina Þormóðsdal í Mosfellssveit fyrir tólf hundruð í lausafé, en jörðin var blásin og hafði leingi verið í eyði.

AM. 238. 4to bl. 11—12, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Þormóðsdal.

Þat giorvm vier Jon Gellisson. Jon Sigvrðsson. Grimr Karason ok Olafur Jonsson godvm monnvm kunnigt med þessv vorv opnv brefi þa er lidit var fra hingatbyrd vors herra Jesv christi m d ok j ar j Videy med Videyarsvndvm in festo Gereonis sociorvm ejvs⁸⁾ vorvm vier j hia savm ok heyrðvm æ ord ok handaband þessara manna broðvr Arna med gvðz nad abota j Videy af eine alfv en af annarri Solveigar Sigvrðardottvr ok Jons Sigvrðssonar broðvr hennar er þa hafði hennar logligt vmbod og barna hennar. skilldizt þat ok falzt vnder þeirra handabandi at fyrgreind Solveig ok Jon selldv advr nefndvm abota Arna jordena alla Þormóðsdal xvje at dyrleika er ligr j mosfelltz kirkiv sokn med Videyarsvndvm til afinligrar⁹⁾. eign-

1) hangendum 1945. 2) [b. v. 1945. 3) sl. 1945 (hér). 4) [sem eftter 1945. 5) setium 1945. 6) eftter 1945, sem yrði 2. Okt. 1501. 7) [p. e. 1501, eins og í dómium, s m iunau í transskriptiuu cr. 8) þ. e. 10. Oktober. 9) Svo.

ar ok frials forrædis med ollvm þeim gognvm og giædvm sem greindri jordv fyllgir ok fyllgitt hefir at fornv ok nyiv ok Solveig hafdi fremst eigandi at ordit til yztv vmmerkia j motz vid adrar jardir. var jordin adr blasin ok langa tima i eyde. sa þar litil merki til tvna ok tofta oc spiltt at ollv. atti Solveig halfa jordina en börnin halfa. var þat eytzlveyrir fyrir bornvnm. því selldi hvn hverntveggia hlvtan sier til framfæris ok bornvm sinvm med godra manna yfirsyn. Hier j mote skyllde opt nefndr abote Arne gefa ok giallda adr greindre Solveigv xij^c med svo vordnvm frid-leika sem hier seigir. vj malnytv kvigilldi. vj fiordvnga smiors ok xxiiij alner valmals j hvndrad. xij stikvr klædis j hvndrad. hest j hvndrad ok iije j avllvm þarfligvm frid-virtvm peningvm. skylldi optnefnd solveig svara lagarptingv æ adr greindre jordv Þormodzdal en abote Arne hallda til laga en ef Þormodzdalr kynni af at ganga þa skylldi abote Arne ganga domlavst aprt at jördvne Stravme xe at dyrleika er liggr vt j Hravnmv j Bessastada kirkiv sokn med Videyarsvndvm (!) ok at sier taka til æfinligrar eignar ok frials forrædis.

Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrnefndir menn vor insigle fyrir þetta jardarkavpsbref skrifad j sama stad ok æ sama ari deigi sidar enn fyr seigir.

562.

26. Oktober 1501.

undir Felli.

ÞAU hjón Andrés Guðmundsson og Þorbjörg Ólafsdóttir leggja aprt hvort í annars vald þær fjórðungsgjafir og tíundargjafir, sem hvort sagðist áðr öðru gefið hafa, og hvort skyldi mega gefa sína fjórðungsgjöf og löggjafir hverjum, sem þau vildu þar eptir, og gefa þau nú Guðmundi syni sínum þessar sínar fjórðungsgjafir og löggjafir og ágreindu þar í jörðina Saurbæ á Rauðasandi.

AM. Apogr. 1357, eftir frumriti, sem 3 innsigli höfðu verið fyrir, en 2 af þeim voru dottin frá.

Þat giorum uit gudmundur eyuinsson og gudmundur

jonsson godum monnum kunnegt með þessu ockru opnu
 brefue at þar uorum vid j hia j litlustofunne j saurbæ á
 raudasandj laugardægin næstan epter mikaelsmessu um haust-
 it saum og heyrðum æ ord og handaband þessara manna
 af eirne alfu andres gudmunszon. enn af annare alfu þor-
 biorg olafsdotter hans eigiñkuinna at so fyrir skildu at
 greind hion andres og þorbiorg laugdu aptur með handa-
 bandi huort j annars ualld þær fiordungsgiafuer og tiund-
 argiafuer sem huort sagdezt adur audru gefit hafua. og
 huort um sig skylldu mega gefua sina fiordungsgiof og all-
 ar lauggiafuer huerium sem þau uillde þar epter. Hier
 epter gafu fyrgreind hion andres gudmunszson og þorbiorg
 olafsdotter gudmundj syne sinum með fullu handabande
 þessar sinar fiordungsgiafuer og allar lauggiafuer þær þau
 mætti framazt með laugum gefua. huert ur sinum pening-
 um. þeim sem þau hefde att og eigande at yrde. Hier með
 skildu til og á greindu opt nefnd hion andres og Þorbiorg
 þessar sinar lauggiafuer upp j jordena saurbæ á rauda-
 sande til æfuenligrar eignar og undan sier og sinum erbing-
 ium. enn under þrattnefndan gudmund og hans erbingia.
 Lýstv þau þui tittnefnd hion andres gudmunszson og þor-
 biorg olafsdotter at þau hefde aungar giafuer fyrru gefit
 enn þessa og þau yntte honum sinna lauggiafua best at
 niota. Og til meire stadfeste og sannenda hier (um) setur
 andres gudmunszson sitt jnsigle með fyr greindra manna
 jnsiglum fyrir þetta uittnesburðarbrief er skrifat uar under
 felle j kollafirde þridiudægin næstan fyrir simonsmessu um
 ueturinn. þæ er lidit uar fra hingadburde uorss herra jhesu
 kristi .M. fim hundrud og eitt ár.

563.

30. Oktober 1501. undir Staðarfelli.

STURLA Þórðarson selr Narfa Jónssyni jörðina alla Kirkju-
 ból i Skutilsfirði, með samþykki Guðlaugar Finnbogadóttur
 konu sinnar, fyrir Þorsteinsstaði i Breiðafjarðardölum með
 þeim tunguspotti, er Þorsteinn bóndi Guðmundsson lagði til
 greindrar jarðar.

AM. Fasc. XXXV, 12, frumrit á skinni, og eru öll (3) innsiglin frá. — AM. Apogr. 865.

kirkivols bref.¹⁾

Þat giorum uær jon asmundzson vk þordur uermundzson ok sveinn buason godum monnum kvnighth med þessu uoru opnv brefe þa er lidit var frá hingadbvrd vors herra jhesv christi þvsvnd ok fimm hvndrud ara ok eitt ar æ leugardaginn næsta fyrir allra heilagra messo vnder stadarfelle á medalfellzstrond vorvm vær j hia s. um ok heyrdvm á ord ok handaband þessara manna. sturlla þordarsonar. ok narfa jonssonar at suo fyrir skildu at fyrr nefndur stvrllr þordarson selde adr greindum narfva jonssýne. jordina alla kirkivbol er liggur j skutvlsfirde. j eyrar kirkiu sokn med jayrde ok samþycki gudlaugar finnboogadottur eigin konu sinnar. ok suo jafnvel med jayrde modur sinnar gudfinnv jonsdottur vndan sier og²⁾ sinum erfing(i)um. Enn vnder fyrr greindan narfua jonsson ok hans erfingia. med avllum þeim gognum ok²⁾ giædum sem greindre jordu fylger ok fylth²⁾ hefer ad fornu ok nyu. epter þui fremsta sem hann var eigande at ordinn. hjier j moti selde opt nefndur narfe jonsson þrattnefndvm stvrlla þordarsýne. jardernar þorsteinsstade j breidafiardardolvum er liggr j kuennabreckv kirkiu sokn ok jordina kolldukinn er liggur á finn-mork j stadarfellz kirkiu sokn med aullum þeim gognum og giædum sem greindvm jordum fylgir ok²⁾ fylt²⁾ hefer at fornu ok nyu ok adr greindr narfi jonsson hafdi fremst eigande at ordid. suo ok med þeim tungu-potti er þorst-inn bonde gudmvndzson lagde til fyr nefndrar jardar kaulldukinnar med jayrde ok samþycki sesceliu gvnnssteinsdottur ein²⁾ konv tittz²⁾ nefnz narfa jonssonar. Ok²⁾ þar til fimm malnytu kugillde ok²⁾ tau²⁾ hundrud j fridvird(u) at fra teknum kauplum. skyllde hvor vm sig at sier taka fyrr nefndar jarder at næstvm fardaygam ok fyrr greinda peninga. Enn huor um sig sturllr ok narfi sværa lagariptingum á fyr greindum (jordum) ok halde til laga. Ok²⁾ til

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Svo hér fullum stöfum.

sanninda hier um settum vær fyr nefnder menn uor jnsigle fyrir þetta jardakaupsbref skrifad j sama stad dári ok¹⁾ deigi sem fyr seiger.

564.

1501.

á Reykhólum.

TRANSSKRIFTABRÉF.

AM. Fasc. XXXV, 3, frumrit á skinni, og er skorið utan af rönd bréfsins hægra megin og þar með aptan af öllum línunum. Fjögur innsigli hafa verið fyrir því, sem eptir er af bréfinu, en þau eru öll dottin frá.

Þath giðrvm vær eyvindr gvdmvndzson endride svarthzson jon jonsson og snorre hafidason godvm monnum kynningth med þessv v[orv opnv brefi at vier hofvm] yferlesit og heyrth yfer lesith opit bref med heilum og oskavddvm hangande jnsiglv m svo lathanda ord efter ord sem hier [after skrifath stendur].

[Hér kemr dómr Finnboga lögmans geinginn á alþingi 1. Júlí 1500 um erfðarétt Björns Þorleifssonar og systkina hans eptir Þorleif Björnsson föður þeirra, Nr. 498].

[Og til sanninda] hier v m settvm vær fyr nefnder menn vor jngsigle²⁾ fyrir þetta thranskriphar bref er giortth var æ reykiaholvm a reykianese arvm efter gvdz byrd þvævd fim hvndrvth og j. ar.

565.

1501.

á Kirkjubóll.

GUÐNI Jónsson gefr Páli Aronssyni frið og félegan dag fyrir sér og öllum sínum eptirkomendum og hefir gert við hann fulla sátt fyrir atvist að vígi Páls Jónssonar bróður Guðna, þegar Páll var ófyrirsynju í hel sleginn á Öndverðareyri(1496), og kveðat fésekt og „nægilse“ hafa uppborið sín vegna og Orms bróður sins.

1) Svo hér fullum stöfum. 2) Svo

AM. Fasc. LXVI, 23, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. Frumrit þetta kom frá Bæ á Rauðasandi. — Apogr. 1175.

Þetta bref heyrer til latrum j adalvik¹⁾

Dat giori eg gudine jonson godum monnum viturligt ath eg medkennuntz med þessu minu opnu brefi ath eg hefi j heidr vid gud og firir godra manna bænar stad gefit pal aronson frid og fielegan dag firir mier og aullum minum epterkomendum og fulla satt vid hann giort firir þa athvistar sauk sem hann med var æ aundverdareyri j eýrar-sueit þa minn broder pall jonson var þar ofiriresyniu j hel sleginn. hefi eg fiesekt vppborit og fullt nægiltse feingit minna vegna og mins brodr vegna orms jonssonar suo sem mier vel anæger epter þui sem vor sætt var gior. þui giorer eg greindr gudine jonsson adrnefndañ pal aronson aullungis kuittan og akærulausan vm adr greinda athuistar sauk og uigsmal. Og til sannenda hier vñ sette eg optnefndr gudine jonson mitt jnnsigle firir þetta kuittunarbref skrifat æ kirkivbole j langadal arum epter guds burd .∞. cd. og eitt²⁾ ar.

566.

1501.

MÁLDAGI Lundarkirkju í Lundarreykjadal.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2663 með hendi Árna.

Anno domini. ∞ ð j. atti kirkia sancti laurencij a lvndi. v. kyr. oc .v. asaudar kvgilldi. cc. i gellde. fimm hundrvd i koplvm. porcio ecclesie vm vj. aar. vc. oc .xx. alner.

var kirkian gior fyrir .vijc. oc stadurinn fyrir. ccc.

Geck sira þodr i borgvn vid kirkiuna oc biskupinn vm peningana.

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) „corrigé 1501“ (AM).

567. 4. Janúar 1502. á Kirkjubóli.

GUDNI JÓNSSON gefr Helgu dóttur sinni til fullrar eignar jörðina Bræðratungu í Biskupstungum með þeim greinum, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 1939 með hendi Árna Magnússonar. „Þetta fyrerfarandi bref hefi eg Arne Magnusson uppskrifad í Kaupmannahöfn 1727. in Martio. epter copiu ritadri á kalfskinn. Var su copia. og hafdi alltid vered ä innsigla edur vidisse. Skriften ä sagdri kalfskinns-copiu virdt-est mier vera hier um af anno 1640 eða 50. eða kannske litlu elldre. Literatura var miög raung i copiuinne. og umbreitte eg henne inter scribendum. Copiuna liede mier lögmadrinn Oddr Sigurdzson“. Á miða, sem liggur hjá afskript bréfsins, lætr Árni Grunnavikur-Jón rita: „Höndin a Copiuene gjafabrefs Gudna 1502. er rett hin sama sem ä kalfskinns Copiu af kaupbrete Gisla lögmans Hakonarsonar fyrir Bræðratungu af þeim Þormóðssonum sira Asmunde og sira Jone 1617. Er Hönden ä badum þessum brefum vidvæningsleg[og] bokstöfunen vija raung“.

Þat giori eg Gudni Jonsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. at eg medkennizt. at eg hefi gefit Helgu gudnadottur. dottur minni iordina Bræðratungu. er liggur i Biskupstungum i Skalholtzsueit. i minar loggiafer. fiordungsgiof og tiundargiof. med ollum þeim gognum og giæðum. sem greindri iordu Tungu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu. og eg vard framazt eigandi at i erfd eptir minn brodur Pal Jonsson. Enn honum fell til erfdar epter Jon Palsson son sinn. epter þeirri giöf. er Solveig Biornsdotter. moder hans. gaf honum i sitt testamentum. epter þui sem bref þar um giort utvisar. Gef eg greindri Helgu gudnadottur þessa fyrrnefnda iord Tungu. med þeirri Ey er þar fylger. til fullrar eignar. henne og hennar erfingium fyrir utan allan reikningskap vid hennar syskin i arftoku epter mig. med ollu þui sem optnefn dri iordu fylger uti og inni. ollu tilteknu. enn ongu fra. med husum og herbergium. hurdum hiarafostum. vidum naglfostum. hvert sem helldur er bialki edur bite. og ollu þvi fie. er þar kann at finnazt i iordu edur á. nema logligur kennandi verdi til at logum. Reikna eg mina eigin peninga vera og verit hafa sex hundrud hundrada. og mala Þoru Biarnardottur. kvinnu

minnar at auki. Enn aunguar giafer gefit adrar. utan þa eg gaf henni a ockar giptingardegi fiordung ur [tvo hundrud¹⁾ hundrada. sem eg hafdi til kaups vid hana. Og til meiri sanninda hier um. setta eg mitt insigli fyrer þetta iardarbref. skrifat a kirkiuboli i Langadal. ellefta dag i jol-um. þa er lidit var fra hingatburdi vors Herra Jesu Christi þusund fimm hundrud og tuo ðr.

568.

8. Janúar 1502.

á Hólum.

DÓMR klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, þar sem þeir dæma jörðina Þverá hina syðri í Vestrhópi af Sigurði bónda Daðasyni og eign heilagrar Hólakirkju.

AM. Fasc. XXXVI, 2, frumrit á skinni. Af 10 innsiglium eru nú 2 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3391. — Á bleðli með frumritinu ritar Árni: „Einars abota er klárt“.

Domur um syðri þverá í vesturhópi 1502.²⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda Broder einar benedikzson abote æ mwnkapuera Broder Hikulæs prior æ maudrunollum. eirekur sumarlidason radzmadur á holum. finnboege einarsson kirkiuprestr sama stadar. Gudmundr jonsson. Gunnar þordarson. halluardr biarnarson. oddr einarsson. petur pælsson ok gudmundur olafsson prestar holabiskupsdæmis. kuediu gudz ok sína. kunnigt giorande. ath sub anno gracie. Millesimo quingentesimo 2°. faustudagin næstan eptir þrettanda dag iola³⁾. Í viduifk i viduifkarsueit worum vier i dom nefnder. af worum andligum faudur ok uerdugum herra. herra Godskalk med gudz nad biskupe æ holum í hialltadal ath dæma vñ þa akiæru er biskupinn kiærde til sygurdar bonda dadasonar. vñ jorðina þverá hina syðre er liggur í vesturhoope í hwnauatzþinge. þui jñ nomine domini amen. dæmdum uier logliga stefnvna ok nefndan sygurd þa þar laugliga fyrir kalladañ.

1) [Svo; „*corrig.* tveim hundrudum“ (AM.) 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld öndverðri. 3) þ. e. 7. Janúar.

fyrir þa fyrstu grein ath hann sialfur medkendizt stefnuna. Enn j annare grein vñ biskupsins akiæru til fyrr nefnz sygurdar. dæmdum vier jordina þuera enu sydre uera ok uerit hafua eign heilagrar holakirk(iu) vpp fra þeim þrimur ærum lidnum sem hvn uar til panta sett. biskup olafue heitnum godrar minningar. af einare biornssyue epter þui sem stendur j þeirre skra sem thomas hrafsson sor ath fullan bokareid heima a holum fyrir biskupinum morgum godum monnum hiauerandum. Suo ok eigi síjdur dæmdum vier opt nefnda jord sydre þuera kirkiunnar eign a holum eptir þeirre medkenning sem einar heitinn biornson medkendizt med sínu brefue ok incigle at hann hefde þraett nefnda jord þuera til panta sett ok eptir þui sem fyrr skrifuat stendur. nema opt nefndr sygurdr bonde dadason leidde. ij. loglig vitne. at einar biornson hefdi luckt ok goll-dit. xl. hundrada biskupe olafue suo at honum uel líjkade. komu þar ij. loglig uitne fram fyrir oss i dominn. at biskup olafur hefdi afskilit uid einar biornson. at hann uilddi ongua eydijord hafua j þessa sina skulld. Ok til sanninda hier vñ settum vier fyrr nefnder lærder menn wor jncigle fyrir þetta bref. skrifuat æ holum j hialtadal æ sama are. deige síjdar enn fyrr seigir.

569.

22 Febrúar 1502.

í Viðey.

BRÉF, að Sigurðr Filipusson kvittaði Árna ábóta í Viðey fyrir andvirði jarðarinnar Breiðagerðis.

AM. 238. 4to bl. 6. skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

kvittan fyrir Breiðagerði.

Þat giorvm vier Gvdlavgr Sigvrðzson. Lytingr Jngimvndarson. Gissvr þolleifsson oc Jon Brandzson godvm monnvm kvnngitt med þessv vorv opav brefi at ver vorvm þar j hia æ Vtskalvm æ Rosthvalanesi sancte Blasivs dag oc heyrdvm æ at Sigvrdr Filippvsson gaf oc giorde brodrv Arna med gvdz nad abota j Videy med fvlly jayrde oc

handabande avllvngis kvittan oc akiærvlavsan vm þa alla peninga sem hann var honvm skyldvgr fyrir jordena Breidagerdi eptir því sem þeirra kavpbref þar vm giortt vtvisar fyrir sier oc ollvm sinvm erfingivm oc epterkomendvm.

Oc til sanninda hier vm settvm vier fyrnefndir menn vor insigle fyrir þetta kvittvnnarbrief skrifad j Videy med Svndvm a þridivdagin jn festo chatedra Petri apostoli anno M^o. d. ij. ar.

570.

16. Apríl 1502.

í Viðey.

SOLVEIG Sigurðardóttir kvittar Árna ábóta í Viðey um andvirði jardarinnar Þormóðsdals í Mosfellssveit.

AM. 288. 4to bl. 12, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref um Þormodzdal.

Þat giorvm vier Jon Gellisson. Gissur þolleifsson oc Olafr Jonsson godvm monnvm kvnngitt med þessv vorv opv brefi at Solveig Sigvrdardotter medkiendizt at hvn hefde vpp borit heilan penning oc halfan oc alla þar j milli fyrir jordina alla þormodzdal eptir því sem þeirra kavpbref þar vm giort vtvisar. því gaf oc giordi fyrgreind solveig med fvlly jayrði oc handabandi herra Arna med gvdz nad abota j Videy ollvngis kvittan oc akiærvlavsan vm fyrsagth jardar verd fyrir sier oc ollvm sinvm erfingivm oc epterkomendvm.

Oc til sannenda hier vm settv vier fyrnefnder menn vor insigle fyrir þetta kvittvnnarbrief skrifad oc giorningrinn giordr j Videy in festo sancti Magni martiris anno domini M. d. ij. ar.

571.

29. Apríl 1502.

á Kirkjubóli.

DÓMR útnefndr af Guðna Jónssyni kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness um umboð Björns Þorleifssonar af Ólöfu Aradóttur og um arf eptir Solveigu Björnsdóttur.

AM. Fasc. XXXVI, 9, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium eru nú 3 fyrir bréfinu. Dómr þessi er til í mörgum pappírsafskriptum.

Domur Gúdna að vmbod Biornz ríka af Olófu Aradottúr skule onytt fyrst hann sókhte ecki hennar arf að logum helldur með gripdeilldum og að Einar Olafson sje ríettur erfinge Solweigar Biornsdottr af huoríum Biorn Gudnafson tok vmbodit til allra (goza) solueigar¹).

Oallum²) monnum þeim sem þetta bref sja edr heýra sender þorleifur aurnolfsson. thaomas²) jonsson laugrettumenn. þorolfur augmundzson. jon vigfusson. þostein palsson ok kettel þosteinsson. kuediv gudz ok sína kvnngt giorandi með þessu voro opnu brefi faustudagin a³) ffestum magne duces et martiris⁴). þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi. M^o. v. hundrud ok íj ar. a mýrum j dyrafirdi. worum ver til nefnder af ærligvm manni gvdna jonssyne er þa hafdi mins herra kongsins syslv ok vmbod j millum geirholms og lañganes a ath lita rannsaka skoda ok dæma wm þann askilnad. er þeirra for j millum jons boñda biornssonar ok biarnar gudnasonar. hverer þar vnder laugdu með hañdabañdi sin askilnad. oss fyrr nefndvm monnum asiaeñdum. ath hallda sem laugliga stefnder þann dom sem gudne jonsson kongs umbodsmann j savgdu takmarcki þar yfer nefndi þeirra j milli. hvad afl ath hafa skýlledi þad vmbod er leingi hefer rýckettat verith ath biorn heitin þoll-eifsson gud hans sal nadi skuli tecit hafa vmbod af olofu arradottur til soknar. wpp a gudmund heitin arason fyrir rangliga peninga attavku ok olaugligt fíarhalld. er greindr gudmundr arason olavgliga heltt wpp a lañga tíma peninga þorgerdar olafsdottur ok olofar aradottur dottur hennar. eptter þui sem bref vnder godra manna junciglum. þar vm gior utvisa. ok adrnefndur jon bondi biornsson hefer nu með domi sott eptter nefndum brefum. vnder sig ok sína kúinu hustru kristínu svmarlídadottur. vpp a goz gudmvndar ara-

1) Utan á bréfinu með hendi, sem líkist hendi Eggerts lögmanns Hannessonar. 2) Svo. 3) Svo = ante (*fyrir* stendr og í pappírsafskrr. dómsins) 4) þ. e. 16. Apr.

sonar. fyrr greindan reikningsskapp. med avllum abata ok avexti. er a matti falla fyrrgreindvm peningum. so leingi sem opttnefndr gvdmyndur arason rangliga hellt adr skrifat goz ok peninga eptter þui sem dandimanna domur þar vm gior vtvisar. Enn adr greindr biorn gudnason reiknadi sier adr skrifadan abata ok rettarfar eptter vmbodi sinu. vegna einars olafssonar dot(t)ursonar solveigar heitinar biornsdottr epter þui sem erfder hafa til fallith. sem domar ok laugmanz orskurdr þar vm gior vtvisar hverr so jne helldr ath einari var dæmdr allur arfur. eptter modr modur sina solueigu biornsdottur. enn opttnefndr biorn gudnason reiknar ok helldr opttnefndvm einari olafsýne til erfda fállit hafa tittnefndañ abata med audrvm peningum. eptter modurmodr sina solueigu biornsdottr. Enn henne eptter faudr sinn biorn ok adra sina frændr sem erfder hafa til fallith ok tittnefndr biorn þorleifsson hafi j fýstu audlazt allan opttnefndan abata ok rettarfar. eptter sokn sine ok vmbodi. Enn ver höfvm heýrt af oss ellrvm monnum ok worum foreldrvm ath peningar guðmundar arasonar hafi verit teknar med gripdeilldvm. magtt ok ofricki. enn ecki sotter med domi. edr nokrvm laga soknvm. hvad lavgin forbioda j aullvm staudvm. ath nockur madur sæki sina sokn med rani edr hernadi. edr nockurskonar gripdeilldum. vtan hver sem þad giorer fyrirfer sine sokn ok suari sidan fesektum ok likamligri nefst¹⁾ og laga refsing eptter landz laugum. Ok virdiz oss sem þat muni eingi med rettu giora mega fyrir annars sokn ok vmbod. sem hann ma eigi giora fyrir sialfs sins sauk ok sokn. þott hann eigi fe ath manni. ath gripa edr taca nockurs manz goz med gripdeilldvm laust edr fast. vtan hver sæki sina sokn. frialls madur ok fulltida. jnañ landz ok vtan. sem lavg giora rad fyrir. Enn saker þess ath vær vilvm hvorecki nie megum forskiota j worum domi nockurs manz skiali edr skilrikivm domum edr vitnum. þui þad hefer margt matth hafa umgeingit fyrir vortt minne sem ver vitvm ecki vtaf. Ok ver hofum eiaki²⁾ heýrt ok þui hofvm ver dæmt med fullu doms atquædi þrattnefndan

1) Svo = refst. 2) Svo.

biorn gudnason sem sakaraberi er adr greindrar sakar giptar vm tittnefndañ abata ok reikningsskap skýlldugan ath sýna fyrir næsta auxararþing nu j sumar med xij manna domi. af laugligum kongs vmbodsmanni vt nefndum ath biorn heitin þolleifsson hafi med domi ok landzlaugum rettum vnder sig sott eptter vmbodi sinu tittnefndan reikningsskap ok abata af gudmundi arasýne adur enn hann toc hans peninga. eda leida ij lauglig lagavitne tauo valenkuna menn. ef hann gettur eigi domin sýnth jnan tiltekens tima fyrir gvdna jonssyni kongs vmbodsmanni. þa at það villdv bera ok sueria med suordvm bokar eidi ath þeir hefde sied ok ýfer lesit adr skrifadañ dom. vnder jnciglum godra manna. þann ath þrattnefndvm birne þolleifssyni hefði dæmdur verith tittnefndr abati ok reikningsskapr af peningum gudmvndar sem fyrr skrifat stendr. Enn ef tittnefndr biorn gudnason gettur ecki þennan fyrr skrifadañ dom sýnt edur leitt þessi adr greind vitne sem dæmt var. þa dæmdvm ver hans sökñ forskotit ok það sama vmbod sem tittnefndr biorn þolleifsson skyllði tekit hafa af olofu aradottr þott það kýne ath synazth med brefi edr vitnum onytt ok ecki afl hafa ok ath aunguu halldanda. Ok þrattnefndan abata med öllum reikningsskap ok rettarfari apttur fallin vnder erfingia olofar aradottur ok tittnefndan jon biornson rettiliga mega fram fyllgia sinum domi sem hann hefer fyrrer sier vm þratt nefndan reikningsskap.

Samþýkkti med oss þenañ vorn dom gudne jonsson kongs vmbodsman j greindv takmarki ok aller þingmenn er a þui þingi voro ok setti sitt jncigle med vorum fyrrnefndra manna jnciglum fyrir þetta doms bref skrifat a kirkiuboli j langadal. faustudagin næsta fyrir fest(um) philipi et jacobi a sama ari sem fyrr seiger.

572.

2. Maí 1502.

á Breiðabólstað.

VITNISBURÐARBRETF um biskupstiundagreiðslu Jóns Sigmundssonar.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia), Hólum 1592 og Reykjavík 1902. bls. 22, og þar tekið eptir afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 1) frá 1506. — AM. Apogr. 3961.

Það giðrum við Sugurdur Juarsson. og¹⁾ Þorkell Olafsson. godum Mönnum vitanligt²⁾ með þessu ockar³⁾ opnu Briefe. að við vissum fyrer full Sanninde. að í þann tíjma. sem Jon Sigmundzson bio a Breida Bolstad. epter Sera Sigmund Föður sinn fra fallenn. þa lukte Jon Sigmundzson í bysk-(ups) Tiunder tuiærdar halfa⁴⁾ siöundu Vod Vadmals. og at auke lagdur Þumlungur Vadmals fyrer huðria stiku. Énn við greinder Menn. Sugurdur og Þorkell færðum heim til Mels í Midfiörð. og afgreiddum sera Jone Gijslasyne. er þa var Profastur í Hunavatzþinge. og greindur Jon Prestur gaf og gjorde með handabande fyrrgreindañ Jon Sigmundzson ölldungis kuittañ og akiærulausan vñ fyrr sagdar byskups tiunder og slijkar Sekter sem æ hefde falled. af so myklu sem lukt var og nu greiner. af slijku Fie sem Jon a. edur Vmbod yfer hefur. Og til sanninda hier vñ setium við fyr skrifader menn ockar Jnsigle fyrer þetta Vitnisburðar Brief. er giört var a Breidabolstad. í vestara Hoope. næsta dag fyrer Krossmessu vñ Vored. þa lidit var fra hingad Burde vors Herra Jhesu Christi. M. D. og ij. Ar.

573.

10. Maí 1502.

í Berufirði.

Jón Björnsson fær Ormi Jónssyni til fullrar eignar jörðina Bólstað í Steingrímsfirði.

AM. Fasc. LXVI, 24, frumrit á skiinni. Iunsiglið er dottið frá.

Þat gioreg⁵⁾ jon björnsson godum monnum vitrligt ath eg medkennvmtz með þessu minv opnu brefi ath eg hefe feingit ormi jonsyne til frials torædiss og fullrar eignar jordina bolstad j steingrímsfirde er liggr j kalldadarness kirkiu sokn með aullvm þeim gaugnum og gæðum sem

1) sl. 3961; 2) viturligt 4961; 3) ockru 3961; 4) half 3961. 5) Svo.

greindre jaurdu bolstad fylger og fylgt hefer ath fornu og nyu og eg hefi fremst eigande ath ordit. heimale¹⁾ eg greindvm orme fle þat allt er finnatz kann j optnefndri jaurdv og æ nema laugliger kennendr verde til ath laugum. skal optnefndr ormr jonson frialsliga mega taka optnefnda jaurd bolstad nær hann vill. Og til sannenda hier v̄m sette eg adrnefndr jon biornson mitt jnnsigle firir þetta opit bref skrifat j berufirde j krokxfirde þridiudaginn næsta firir festvm neri et akillæj arum epter guds burd. M. cd. og ij ar²⁾

574.

14. Maí 1502.

á Reykhólum.

JÓN Björnsson ann Birni Þorleifssyni „garðinn Reykhóla“ gegn því að Björn og mágar hans veiti Jóni aungva mótstöðu um þá peninga, er Jón þóttist eiga, og Björn komi til Hrafnseyrar í haust til fullra sáttu, en hafi ekki aðra mága sína með sér en Pál Jónsson.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 269—272, með hendi Styrz Þorvaldssonar c. 1700.

Giörningsbref j millum Jons dans og Biörns
Þorleifssonar um Reykhola.

Það giörum vid Þorolfur Ögmundzson og Olafur Jons-son godum mönnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi að vid kennunst. [að vid höfum. medkiennunst³⁾ at vid vorum þar i hið. sðum og heyrðum á Reykholum á Reykianese föstudaginn næsta fyrir Hallvarðsmessu⁴⁾. þa er lidit var frá hingadburd vors herra Jhesu Christi. M. v. hundrud og .ij. ðr ord og handaband þessara manna [Jon Bondi Biörnsson af annari ðlfu enn Biarnar bonda Þorleifssonar³⁾ af annari. að svo undirtöluðu og fyrir skildu að greindur Jon Biörnsson unti greindum Bjrni Þorleifssyni frænda sijn-um Gardinn Reykhola med þeim jörðum sem Biörn hafdi

1) Svo. 2) Svo stendr í frumritinu, en utan á bréfinu leiðréttir Árni það í „1502“. 3) [Svo. 4) þ. e. 13. Maí, en Hallvarðsmessa er á hvítasunnu sjálfa 1502.

áður þar með haft til meðferdar um næstu xij. mánuði þar eptir. Hier í mot lofadi áður greindur Biörn Joni Bonda. at veita honum aungva motstöðu edur mottraust með ord edur verk með sínum mágum edur öðrum þeim mönnum sem þessa peninga hielldi. er hann þóttist eiga. so og lofadi optnefndur Biörn að ríjða vestur til Hrafnseyrar nu j sumar eda í haust ef hann væri í landid og þeir godgiarnustu¹⁾ menn með honum sem hann kynni til að fá. að frá skildum öllum hans magum nema Páli Jonssyni í sagðan mæta. að hann villdi þá fulliga¹⁾ forlíkast með Jon Bonda til endilegra lykta með godra manna tillögum. enn ef tíjtnefndur Biörn sigldi út af landinu. þá lofadi hann að skrifa Joni Bonda bref til. að hann skyldi að sier taka gardinn Reykhola. og alla þa peninga sem þratnefndur Jon Bondi Biörnsson sagdist þar með eiga. Og að öllum þessum skilmála hölldnum skyldu þeir sattir með brodurligre ást. Og til sanninda hier um settu vær¹⁾ fyrnefndir menn ockur Jnsigli fyrir þetta giörningsbref. hvert er skrifad var á sama ári og stad. deige s'jdar Enn fyr seigir.

575.

8. Júní 1502.

á Hólum.

Dómr klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um kúgildahald Sveins Jónssonar fyrir biskupsstólnum á Hólum.

Bisk. 2. Fol. bls. 16—17, bréfabók frá Hólum, skr. c. 1693.

Domur Vm sera Peturs Akiæru til Sveijns
Jónssonar vm ranglegt Halld á tveimur
kugilldum stólsens dat. m. d. tvö ar
A vjðevöllum j Blonduhljð. midvikudagenn
nærstañ fyrir Hallvardsmessu.

Jnncigle 2.

Það giörum vier Brooder Einar með Guds nad aböte

1) Svo.

a Mukapvera. Brodir Nicholas med sömu nad prior a Mödruvollu. Jon arason. Nicholas Vilhialmsson. Gunnar Þordarson. Haldan narfason. Kietell Jonsson. Magnus Gudmundsson. Hallur asgrijmsson. Stejrn Marchusson. Þorgils Gudmundsson og Hallvardur (Biarnason) prestar Hoola Bischupsdæmes. goodum mönnum kunnigt med þessu voru opnu Brefe. ad arum epter Guds burd M. d. tvo ár a vjdevollum j Blondublyd i Skagafyrde a almennelegre prestastefnu. a midvikudagenn næstann fyrer Hallwardsmessu¹⁾ vórum vier i doom nefnder af vorum vir duglegum Herra og andlegum fodur Gottskalk med Guds naad Bischup ad Hoolum. ad meta skoda og rannsaka og fullt doms atkvæde a ad leggja um þá ákiæru er síra Petur²⁾ kiærde til Sveyns Jonssonar j umbode Bischupsens ad hann hefde og hielde tuau kugillde er Þorkiell Sigurdsson hefur fyrer morgum arum gollded heilagre Hoola kyrkiu og Bischupenum i sijnar skulder. Hefur Biskupenn og grejndur Þorkiell openberad og lated Bejldast þess(a)ra kugillda og feinged ecki. hafa þesse kuillde hia honum vered uppá þriu ár og tuttugu. er þesse skuld og svarenn af tveymur lögligum vottum j þeirra gard. þvi dæmdum vier Heilagre Hoola kyrkiu og Bischupenum þesse tvö kugillde med øllum laga avexte um allañ tijma ad jafnfullu. sem Þorkiele Sigurdsyne sialfum kann ad hafa ad lögum (borid) ok sagdañ Sæmund³⁾ skylldugañ ad giallda grejnda peninga juañ fiortan nåtta ad heyrdum doomenum. Bischupenum edur hanz umbodsmanne.

Samþyckte þennañ vorñ doom vor Andlegur fader Biskup Gottskalk.

Ok til sannenda hier um setium vier fyrr nefnder kiennemenn vor Jncigle fyrir þetta (bref) skrifad a hólum j hialltadal jn die Medardi et Gillardi episcoporum et confessorum enn sama are sem fyrr seiger.

1) þ. e. 11. Maí. 2) Petur, tvískrifað; mun eiga að vera: Petur Pálsson. 3) Svo, og tvítekið.

576.

15. Júní 1502.

á Skarði.

Dómr útnefndr af Einari Oddssyni, kongs umboðsmanni í Húnavatnsþingi, um það, hvort Einar skyldi með lögum halda þeim umboðum, sem Gottskálf Þorvaldsson og Illugi Þorsteinsson vegna Þóru Gottskálksdóttur höfðu feingið honum á arfi Guðrúnar Jónsdóttur eftir foreldra sína.

AM. Fasc. XXXVI, 7, frumrit á skinni, melétið og götugt. Fyrir bréfið hafa aldrei komið nema 5 innsigli, og er eitt af þeim dottið frá.

Ollvm monnvm þeim sem þetta bref síð edr heyra sända Marteinn jonsson. arngrimur liotzson. bodvar ingimundarson. gudmundr gudmundzson. brandr atlason. oddr þorualldzson. bjarne bjornsson. einar bardarson. halluard eireksson. helgi ellendzson. einar eyuindzson ok eyiolfur þosteinson. kuediu gudz ok [si]na kunnigt giorande at arvm efter gudz býrd M d ok ij vetur þridivdaginn næsta fyrir festvm barnabe apostoli¹⁾ á vindæle a skagastrond. a þingstad rettvvm uorum uær j dom nefnder af ærligvm manni einare oddzsyne kongs vmbodzmanni j hunavatzþingi at skoda rannsaka ok d[æm]a hvort fyrnefndur einar skyllde med logum hallda mega þeim umbodvm sem gotskalk þorualldzson hafde honum feing[it] ok illugi þosteinson uegna þoru þorualldzdóttur konu sinnar yfer þeim peningvm sem gudrunu jonsdóttur hafde til erfda fallit efter fodr sinn ok modr ok syskin sin sem voro iardernar vindæle a skagastrond ok iordin enne er liggrj hoskulldzstada þingum med vi kugilldum ok þar til so mi[klu] lavsagoze [sem h]onum bar at hallda. Nv saker þess at fyrrnefndr einar leidde ij lagavitne vm vmbodztokuna ok hins annars at þar var ok synt at gotskalk hafde adr dæmt uerit vmbod yfer jordunne vindæle ok so landskulld med. þess hiñs þridia at adr nefndr einar setti fulla borgun fyrir þeim lx hvndrada j iordum ok anefnde jordina sydre ey á skagastrond. enn þar kom einginn sa er til kallade þessara vmboda. þui at so profudu male dæmdv vær med fullu doms atkvæde þetta

1) þ. e. 7. Júní.

vm bod lavgligt ok einar oddsson skylldugañ at ser taka adr greindar jarder vindæle ok enni med vi [kugil]ldum byggia ok landskyllder upp bera so ok ei síjdr dæmdum vær hann lavgligan soknara þeirra peninga sem adrer menn hellde [af þeim¹] arfe so mikkla sem honum berr at hallda at tiltavlv a uegna gotskalks ok þorv. Ok til sanninda [hier] vm settvm ver fyrrnefnder menn vor junsigle fyrir þetta domsbref skrifat æ skardi j langadal vpp æ vitusmessv dag vm vorit æ sama úre ok fyrr segir.

577.

27. Júní. 1502.

í Miðdal.

Dómr útnefnder af Stepháni biskupi í Skálholti um hjónaband og festing Daða Arasonar og Þóru Þórarinsdóttur.

Landsbókasafn 788. 4to bl. 46^b — 48^a, skr. c. 1640, með hendi keimlikri hendi Hákonar Ormssonar. — Landsbókasafn 65. 4to I, bl. 40—41 með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Handritasafn Jóns skjala- varðar Þorkelssonar (nú í Landsbókasafni) 155. 4to bl. 26 með hendi Haldórs Guðmundssonar c. 1640. — Ny kgl. saml. 1847. 4to C 39—42, með hendi Guðbrands prófests Jónssonar í Vatnsfirði 1669. — Landsbókasafn 101. 4to bls. 172—173, með hendi Jóns prófests Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — ÍBfél. Khd. 67. 4to bl. 61^b—62 með hendi síra Eyjólfis Jónssonar á Völlum (d. 1745).

Domur vm Hionaband Dada Arasonar²) 1502.

Auollum³) monnum þeim⁴) sem þetta brieff sia edur heyra senda broder⁵) Halldor med gudz naad aabote⁶) á Helgafelli. Sigurdur Jonsson. Helgi Jonsson. officialis heilagrar skalhollzkýrkiu. Þordur Jonsson. Einar Snorrason⁷) Einar Jngemundarson⁸). Teitur Jonsson. Þorkiell Þorsteinsson. Kienek⁹) Þorsteinsson. Jsolfur¹⁰) Palsson¹¹). Andries Gudmundsson¹²) og¹³) Jon Jonsson prestar Skalholltz Biskupz

1) tvískrifað. 2) Arnason 788; hin leiðréttta. 3) Svo 788. 4) b. v. 65, 1847. 5) b. v. 67, 101 (sem hefir „Haldór bróðir“). 6) aabota 788; leiðréttta hin. 7) Einarsson (!) 65, 1847. 8) 65, 67, 101, 1847; Sigmundsson 788. 9) 67, 101; Hinrik 788, 65, 1847. 10) 101; Jaleiffur 788, 65, 67, 1847. 11) Þorsteinsson 67. 12) Gvöndsson 101. 13) sl. 788, 65.

dæmess kuediu gudz og sina kunnigt giorande sub Anno Gratia [M D og ij¹) manudagenn næstañ firir Petturs Messo och Pallz vm sumared j middal j Laugardal á almennelegre prestasteffnu vorum wier j dom neffnder aff erlegum herra²) og vorum andligum³) fodur Stephan med Guds naad Biskupe j Skalhollte ad skoda och dæma vm þad hionaband og festijng. sem Dade Arason⁴) hafde⁵) giortt vid Þoru Þorarensdottur.

J firstu kom fram̄ firir oss vitnesburdur Jonz prestz Kolbeinzsonar med sodann⁶) Bokar Gide ad⁷) sera Helge officialis haffde teked aff honum effter [Biskups⁸) skipan⁹) sem¹⁰) bar vitne vm [ad hann¹¹) heyrde [[talenn vera¹²) ad [þridia og fiorda mægda mein¹³) á voru¹⁴) med dada arasyne⁴) og sagdre þoru þorarensdottur. [er til komu af þeirre konu. er Sigridur hiet. og var kóllud langhryggia. er Dade Arason hafde ádur likamliga leged¹⁵) enn hann fleck þoru þorarinsdottur¹⁶). og þesse mein voru sogd suo ad Dade heyrde adur enn hann feste sier þoru þorarinsdottur¹⁷).

Suo og kom þar fram̄ annar vitnesburdur suarenn ad¹⁸) teked haffde sera Jon helgason aff [Vigdise Jllugadottur¹⁹) j vmbode sera Halldors tiffingssonar sem var profastur²⁰) mille Gjlsfiardar og Gliuffrar. huor och sor somu meinbauge sagdra manna j mille Dada Arasonar²¹) og þoru þorarinsdottur²²). ad þeir voru suo [talder og²³) halldner aff hinum²⁴) elldre monnum. ad þær²⁵) være ad þridia og fiorda manne ad skilldugleika [greind²⁶) Sigrijdur og optnefnd þora²⁷).

1) [67; 1502, 65, 101, 1847; sl. 788 (hér). 2) 65. 3) 65, 67, 101, 1847; naduga 788. 4) Arna- 788; hin leiðréttá. 5) 65, 67, 101, 1847; haffe 788. 6) svörðum 101. 7) er 101. 8) biskupsins 101, ofl. 9) [Biskup Stefane 788 (!), 10) hann b. v. (hér) 788. 11) [sl. 788; b. v. hin. 12) [ad talen voru 65, 101. 13) meine 788; hin: mein; frá [þridja manni og fjórða 101; [[talinn vera mægdir ad þridia manne og fiorda mægda meine 788. 14) væru 67. 15) hjá, b. v. 67. 16) [101, 67; sl. hin. 17) b. v. 101, 67. 18) er 101; 19) [155, 101, 67; Vigfuse Jllugasynne 788, 65 1847. 20) prestur 788; hin leiðréttá. 21) b. v. 101, 67. 22) b. v. 67. 23) [b. v. 155, 101, 67. 24) 788, 155, 67; henni 101; sl. 65, 1847. 25) þad 788, hin leiðréttá. 26) b. v. 101. 27) [greindra manna a mille. Sigrijdur og Þora 788.

[Jtem j þridiu grein¹) kom þar fráð vitnesburdur [þor-allffz Ollafssonar²). ad hann sagdest oft haffa hið vered [og heyr³) ad Dada Arasyne⁴) voru sogd þesse somu mein. suo hann heyrði adur hann festi greinda Þoru.

Jtem j fiordu grein kom þar fráð full Bjvjsing. ad Dade Arason⁵) heffde att viij⁶) born j frillulijffe med⁷) þoru þorarinsdottur⁸). og tok ongua afflausn. nema j siottu Barneign.

Jtem⁹) j fimtu grein syndist¹⁰) þar Bevijsligt¹¹) ad Dadi Arason¹²) heffdi alldri lysa lated j heilagre kirkiu. sem honum Bar ad logum adur enn hann giorde sitt hionaband vid sagda Þoru.

Nu aff þuij so stendur j heilagrar kirkiu logmðle ad huor sem Biñdur [sitt hionaband¹³) an loglegra lýsijnga og koma sydan mein vpp j þeim hiuskap. þá skulu þeirra born ecke arffæk vera. þuij þeir meigu eij meinbauge vita er eij villdu lysa lata. Suo og þeir sem meinbauge vita adur enn þau [koma saman og hiuskapenn samañ Binda¹⁴) eda dirffast¹⁵) sijdan samañ ad Binda er þeir heira meinbauge sagda. þo þeir vite eij huortt sanner eru edur eij. þá firerbydst þeim¹⁶) samann ad Binda firr en rannsakah er aff¹⁷) kirkiunnar valde. huortt þau eru sønn¹⁸) edur eige, enn eff samañ [verdur bundid¹⁹). þá skulu þeirra Born ologleg thil arffz vera.

Jtem j annare²⁰) grein stendur so skrifad endelega²¹) j þeim sattmala sem giordur var mille lærðra og leikra aff Magnuse konge og Jone ErckeBiskupe og suared var Bæde aft lærðum og leikum ad standa skillde obrigðannlega firer logmðl ad Biskup skillde dæma vm hionaband og huorsu logliga huor [gietenn er²²)

1) [101; aa þridiudægenn (!) 788, 65. 2) [788; Þorleijfs Olafssonar 65, 1847; Þórðar Ólafssonar 67; Þorodds Alfiadssonar 155, 101. 3) [sl. 788; b. v. hin. 4) Arnasyne 788; hin leiðréttu. 5) Arnason 788; hin leiðréttu. 6) 155; átta 101; sl. hin. 7) vid 155. 8) b. v. 101 ofl. 9) b. v. 65, 155, 101 ofl. 10) 155, 65, 101 ofl.; fildist (!) 788. 11) b. v. 155. 12) b. v. 101 ofl. 13) [sinn hjúskap 155, 65, 101. 14) [binda sinn hjúskap 101. 15) dirfir 101. 16) b. v. 65, 67, 1847. 17) fyrir 65, 101 ofl. 18) 65, 101 ofl.; saman (!) 788. 19) [65, 101 ofl.; Bindast 788. 20) 788; þridiu 65, 101 ofl. 21) andlega (!) 101. 22) [er getinn 155, 101 ofl.

Þvíj ljóst¹⁾ oss eingenn [valldzmannanna nie leikmanna²⁾ nockra magt edur valld til³⁾ haffa jffer ad dæma edur dæma lúta sagdri⁴⁾ festing edur þeirra born logleg⁵⁾ thil arffs ad dæma firr enn þad være adur loglega rannsakað aff⁶⁾ Biskupe edur hanns loglegum vmbodzmanni. och sá domur ologlegur j allann mótta eff hann hefur aff nockrum leikmanne dæmdur vered. Nu firer þessar allar adur skriffadar greiner sem ad⁷⁾ luta ad þessu hionabande leist oss þad j allañ mótta mote heilagrar kirkiu logum och skipann giortt haffa vered og med fullum meinum och sønnum vera Bunded. Þvíj ad heilags anda nad tilkalladri ad so proffudu og firir oss komnu dæmdum vier firrneffnder dómsmenn⁸⁾ med fullu dóms atkuædi þessa firrskriffada festing och hionaband. sem Dadi Arason⁹⁾ haffde giortt vid Þoru Þorarinsdottur j allañ mótta laust og olögligt og ad¹⁰⁾ onguo halldande. og aull þeirra born j frillulijffe gieten haffa vered og huorke arftæk¹¹⁾ effter faudur nie modur

Sambickte þennañ vorn dóm [med oss adur greindur herra Stephan stóðugan og löglegan i¹²⁾ ollum sinum greinum¹³⁾ [og articulis. og sette sitt Jnnsigli fyrir þetta donsbrief et cetera¹⁴⁾].

578.

30. Júní 1502.

* Öxarárþingi.

TYLFTARDÓMR útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jóns-syni um skilríki Grims Pálssonar fyrir skóginum í Skógar-tungum, er fylgt hefði Silfrastöðum í Blönduhlíð.

AM. Apogr. 1263 „Ex originali Transcripto fra Ara Þorkels-syni“ frá 16. Nóv. 1607. Árni lýsir innsiglium og segir, að í innsigli séra Ólafs sé „falke a scuto snuande höfðinu til vinstre handar“.

1) leizt 155, 65, 101 of. 2) [788; veralldligur valldsmadar 155; valldsmadur leikmanna 101, 65 of. 3) b. v. 155, 101 of. 4) 101 of.; sagda 788. 5) 101 of.; loglega 788. 6) fyrir 65, 101 of. 7) 788; sl. hin. 8) prestar 101. 9) Arnason 788; leiðréttá hin. 10) 65, 101 of.; med 788. 11) mega vera b. v. 101; vera b. v. 67. 12) 67; med 101. 13) [b. v. 101, 67. 14) [b. v. 101.

Ollum monnum sem þetta Bref sia edur heýra senda **Ein**ar Oddzson. sigjurdur dadason. Arnor finnson. Jngimundur finnson. halldor þorgeirsson. Brandur **Ein**arsson. Jon Olafsson. Brandur Olafsson. Gudlogur loptsson. Sigjurdur Jvarsson. Helge þor-ualldsson og Biarne andriesson. kuEDIu Guds og sijna. kunnugt giðrande ad þá er lidet var fra hingatburd vorz herra jhesu christi M d og ij. á. fimtudagen næsta epter pieturzmessu og palz á almenneligu oxarúrþinge. vorum vier j dom nefnd-er af ærligum manne Finnboga bonda Jonsýne logmanne. nordan og vestan á Jslande. ad skoda og dæma huðrtt afl hafa skýlldo þau bref og skilríkie. **E**r Grimur bonde þáls-son Bar þar fram fyrir oss. og beidde og krafde doms á. huðr vottudu vñ skogen j skogartungum fyrir ofan Reidgotu og nedan. Nu af þui ad þesse fýrgreind Breff og vitnisburder so vt visudu og jone hielldu ad þesse fýrr-greindur skogur hefde fýlft jordunne silfrastodum j skaga-firde og hennar eign halden verit. fýrst af Sigmunde **Ein**-arssyni. sem atte sagda jord Silfrastade. átolulaust vñ xx vetur edur leingur. og so hustru Margriet medan hun atte. Somuleidis þáll Bonde Brandsson. medan hann hiellt opt-skrifada jord Silfrastáde. og sakier þess ad so stendur j vorre landz laga bok. ad ef madur hefur og helldur **Ein**g edur skog. akur edur haga edur adrar landsnyttiar xx vet-ur edur leingur atolulaust. þá á sa er haft hefur. nema annar sýne med logligum vitnum. ad þat er hanz eign ef hann skal orænttur vera. Nu ad þessum vitnum leiddum. **E**pter þui sem Breffen hliodutu og vottudu. dæmdu vier fýrr nefndan Grim Palson rettelega hallda meiga optgreindan skog. þar til hann er med logum af honum sogttur nema annar hafe og sýne logligrá lagahalld edur eignar fyrir greindum skogarpartte. þad framar geingur enn þetta. Sam-þycktte þenna vorn dom med oss adur greindur finnboge logmann og sette sitt jnnsigle med vorum adur greindra manna jnnsiglum fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad deige og are sem fýr seigier.

Þad giðrum vier Olafur Jonsson prestur. kolbeinn hialmsson. og Stulle Biarnason godum monnum kunn-

ugt. ad vier hófum. sied og ýfer lesit so latande domsbref med heilum hañgande godra manna jnsiglum sem hier fyrir ofan skrifat stendur. Og ad so j sannleika er setium vier vor jnsigle fyrir þetta bref skrifat æ holum þann xvj. dag Nouembris. þa lidet var fra Guds burd m. dc vij ðr.

579.

1502.

á Alþingi.

ALÞINGISSAMÞYKT um kaupskap.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 64^a. Sópdyngja séra Gottskálks í Glaumbæ, skr. 1543—1590.

anno domini M. dc. ij. ar.

Worv þesser fyrskrifader¹⁾ articulis samþyckter vpp æ nytt af logmonnum badum oc ollvm logrettomonnum oc ollvm almýga vm kaupskap. iiij marka fiskr gilldr. iij atta fiordunga vætter firir c. half fiorda vætt þa hardaz er oc skal madr þa fa j einkavpi þat er hann vill. en huer odrunis kavper edr selr sekr iiij morkum sem firir annat domrof.

580.

1502.

ÁGRIP af konungsbréfi, að Íslendingar skyldi réttast eptir Norega lögum og íslenzkum lögum.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 64^a. Sópdyngja séra Gottskálks í Glaumbæ, skr. 1543—90.

anno domini M. dc. iij. ðá sama are²⁾.

Skipade minn herra kongren oc baud j sinu brefi at nier skyllidum rettaz epter noregz logum og epter vorvm jslenskum logum hvad vær giordum vanrettaz.

1) & undan er alþingissamþykt 1. Júlí 1501 um nefndarmanna kost og vetrsetu útlandinga á Íslandi (Nr. 550). 2) & undan er alþingssamþykt frá 1502 um kaupskap (Nr. 579).

581. 18. Júlí 1502. á Bessastöðum.

BENEDIKT hirðstjóri Histen kvittar Vigfús Erlendsson um það tilræði, er hann veitti Þórði Brynjólfssyni í kirkjudyrnum eða kirkjugarðinum á Krossi í Landeyjum.

AM. Fasc. XXXVI, 1, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. Læst saman við bréf Kristjáns konungs annars gert á Akrhúsi 28. Maí 1510.

Þat giori ec benedict histen hirstiori ogh hofvdsman yfer alt island godum monnum kunigt med þessu minv opnu brefui at egh medkenuzt at eg hefi giefit uigfvs Ellendzson aulldungis kuitan og akiæru(a)usan fyrir þat hogg eda blak eda tilrædi sem hann veitte þorde brýn(i)olfssýne j kirk(i)udýrvnm eda kirk(i)vgardinvn æ krosse j landeyvm¹) Olafsmessv hina fyrre. hef eg fyrr greindur benedict gefit fyrr skrifadan vigfus ellendzson avldvngis kuittan og akiærvl(a)usan fyrir mier og aullum kongsens vmbodsmonnum epter þui kongsens brefi sem minn herra kong hans gaf mier framazt vm obotamal og utlegder. hef ec og fvlla og alla peninga upp borid af adur greindum uigfuse ellendssýne so mier likar fyrir þetta hogg. þui gef ec benedict histen fyrr greindan uigfus under kongsens frid og kuitan og akæru(a)usan fyrir mier og aullum hirstiorvm Epter komendum hier epter. Og til sanninda hier um þa set ec mitt jnnsigle fyrir þetta kvittvnarbrief hvort er skrifad var á beszastodum manudagen næstan fyrir þollaksmessv vm sumarid arum epter gvds byrd þushundrud v hundrud og tuo ar.

582. 1. September 1502. á Reynivöllum.

VIGSLUMÁLDAGI Stepháns biskups í Skálholti um kirkjuna í Hvammi í Kjós.

Eptir afskrípt frá 1715 í vísitaziubók Borgarfjarðarprófastsdæmis

1) Hér hefir fyrst verið skrifað „næsta dag“, en það svo dregið út apr.

1705—1730 eptir transskripti gerðu á Reynivöllum í Kjós, 31. Marts 1670, og staðfesta þá Þóroðr Ormsson, Nafri Guðmundsson, Einar Egilsson, Haldór Sighvatsson, Jón Eingilbertsson og Jón Guðmundsson, og segjast þeir hafa fyrir sér „gamallt brief a pergament skrifad með hänganda skiertu Jnnsigli“, sem án efa hefir verið frumritið sjálf. — Landsbókasafn 107. 4to bls. 401—402 með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hitardal. — Í máldagabók Biskupsskjalasafnsins er örstutt ágrip máldagans (eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar).

Máldage Hvamskyrkiu í Kiós.

Vær Stefan með gudz náð biskup í skalholhti giorum godum monnum kunnigt með þessu voru öppu brefi. at í heidur við Gud fodr og¹⁾ son og helgan anda. sanctam Dei genitricem Mariam og hin heilaga Lucam evangelistam höfum vier vigt kirkiuna í Hvamme í Kiós með þeim maldaga at hún á vj kugilldi og¹⁾ Hvamsey með öllum gögnum og giædum. þar með skogartungu í Skorradal er liggr næst Reynevalla skógi upp fra. so og hofum vier leifi til gefit at þar se saman vígd hiön og born skird og konur í kirkiu leidlar þeirra manna sem þar eru heimilisfaster. þar skulu og takast heima tíunder og lysetollar bónda og²⁾ husfreyiu og allra þeirra manna sem þau halda á sinn kost. þar skal syngia annað hvern sunnudag þa at prestar fiolgaz og mögullig kennimanna skipun verður at forfallalæsu og giallda presti xij aura í kaupit. hofum vier skipat at kirkiudagurinn þar [skal vera halldinn³⁾ uppa sancte Lucas dag en syngia af honum næsta daginn⁴⁾ epter. hier með hofum vier⁵⁾ vigt þar likneski sancte⁶⁾ Luce evangeliste og gefum hverium xl daga aflåt skriptborina synda þa er þat er borit í processionem. edur í gagndogum. og þeim⁷⁾ goda hluti giora kirkiunne og í hvert sinn sem þeir fremia sína godgiorninga vit greinda kirkiu. Og til meirj sænninda hier um festum vier vort innsigli fyrir þetta bref er skrifat var a Reynevöllum í Kiós in festum⁸⁾ sancte⁹⁾ Egidij¹⁰⁾ abbatis a no domini M. v hundrud og ij ár.

1) sl. 107. 2) b. v. 107. 3) [skule halldast 107. 4) deige 107. 5) b. v. 107. 6) sancti 107. 7) þeir 107 8) festo 107. 9) sancti 107. 10) fyrir þessu nafni er eyða í 107.

583.

16. September 1502. í Miklagarði.

GRÍMR bóndi Pálsson geldr og lykr Gottskalk biskupi á Hólum tuttugu hundruð í jörðunni Hreiðarsstöðum í Svarfaðardal fyrir tuttugu og eitt hundruð, er hann varð biskupi skyldugr í útlausnir.

AM. Fasc. XXXVI, 5, frumrit á skinni. Öll (4) inusiglia eru dotta frá. — AM. Apogr. 3394.

Brief um xx^c i jorðunne reidarstodum.¹⁾

Þat giorum wier ion finbogason. oddur einarsson prestar holabiscupsdæmis. Magnus arnason. sæmundur simonarson leikmenn godum monnum kunnigt med þessu worv opau brefi at wier worum j hia saum oc heyrðum æ ord oc handaband þessara manna. wirduligs herra oc andaligx fodurs herra gotskalks med gudz nad biscups a holum af einne hallfu. en af annare grimss bonda pallsouar at suo firir skilldu ad nefndur grimur bonde pallsson galt oc luckte adur nefndum herra biscup gotskalke til fullrar eignar .xx. hundrud i iordunne reidarstodum er liggur i vrda kirkiu sokn j suarfadardæl. firir eitt hundrat oc xx^c betur er han vard honum skyllidugur j vtlausner. galt oc lukte adurnefndur grimur bonde pallsson wirduligum herra biscup gotskalke adurnefndan jardar part j reidarstodum med ollum gognum oc gædum hlutum oc hlunnendum sem fyr nefndre jorðu fyllger oc fyllgt hefer at fornu oc nyiu oc optnefndur grimur bonde pallsson oc jon willhialmsson er honum selde vrðu fremst eigande at. skall þratnefndur grimur bonde suara laga riptingum a fyr greindum jardar parte en optnefndur herra biscup gotskalk hallda honum til laga. Oc til sanninda hier vm heingium wier fyrnefnder prestar oc leikmenn wor insigle fyrir þetta bref er skrifat war j mycklagarde j eyiafirde fostudagin næstan epter krossmessu vm haustid anno domini M quingentesimo secundo.

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

584. 17. September 1502. á Kirkjubóll.

SÁTTARBRÉF Stepháns biskups í Skálholti og Björns Guðnasonar um garðinn Vatnsfjörð.

AM. Fasc. XXXVI, 8, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar í Ögri, og hefir aldrei verið innsiglað, hvernig sem á því stendr um svo áriðandi bréf.

Forlykunarbref Biskup Stephans og Biorns
Guðnasonar¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda jon jonsson. kodran jonsson. ketell bavduarsson prestar. gvdini jonsson. uigfus ellendzson. jon ellingsson. loptr eyolfsson og arnor finnzson leikmenn. kuediu guds og sina kunnigt giorande. ad sub anno domini M d ii^o. faustudagin næsta fyrir krossmessu um hausted²⁾ under mula æ skalmarnesi. worum uær j hia saum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna. herra stefans med guds nad biskup(s) j skalhollte af einre alfv. enn biarnar gudinasonar af annare. Faldetz það og skildetz vnder þeirra handabande adh greindur biorn gudinason giorde það j hlydni og audmykt uid biskupin og danda³⁾ manna tillavgr adh hann lofadi adh skilia sig uid gardenn allan vazfiord j jsafirde adh næstum fardavgum er kæme fyrir utan alla afending uid nauckrn mann huorcke lærdan edr leikan. suo og vnder saumu grein lofadi hann adh skilia sig uid aull kirkiufie þau sem kirkian þar ætte so mikil sem hann hafde heima æ gardenum teked og med þeim fridleika sem j kirkiunar maldaga stæde. so og uid kirk(i)unnar jarder. og alt annat það kirkian ætte jnañ sig og vtan. og skæl og skilrice være til ad hennar eign uære med brefum eða maldavgum. utan þau bref sem biorn hafde a gardenum feingit. sagdetz hann aungum afenda eða uid nauckurn mann sleppa nema uid olaf filpusson. skyllde greindr biorn gudinason huorcke taka nie taka lata þar epter nauckra þa tolla sem sagdri kirkiu tilheyra og eigi helldr landskyllder af kirk(i)unar jordum þar. Hier

1) Utan á bréfinu með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar. 2) þ e. 9. Sept. 3) Svo.

med skyllde biorn gudinason fa biskupinum .lx. hundrada fyrir þær sekter sem biskupinum þotte hann uid sig brotligr ordit hafa. suo og heyrdu uær fyrr skrifader menn það vnder þeirra handaband skilit og biskupin lofa og samþykkañ verda ath optnefndr biorn gudinason skyllde mega hallda alla adra peninga þa hann hafde vmbod yfer teked af olafe filpussyne fyrir utan allt omak hindran edr nauckra þuingan af biskupinum til. suo skyllde sa reikningskapr ecki afl hafa. sem greindr biorn gudinason hafde adr giort sera grimi þosteinsyne kirkiunar uegna j uazfirde. so mætte hann ecki garden hallda og biorn gvdinason frialsliga mega aptur adh sier taka alla þa peninga sem hann hafde fyrir kirkiunar reikningskap sett. Hier med skylldu þeir alsattum satter. leyste biskupin biorn gudinason og kuittan gaf hann og hans menn og medfylgiara razmenn sueina og þionutzumenn og alla adra huerer helltz sem þeir være adh med honum hefde vered til nauckurs styrks rada eda hollutzu og af avllum þeim sektum og sakferlum sem þa woru til komnar med þeim og biskupinum þotte biorn og hans menn brotliger ordit hafa uid heilaga kirkiu og sig sierliga til greint v̄m adtavku halld og medferd a fyrrgreindum garde uazfirde kirk(i)unni og kirk(i)unar peningum þar. fra fysta er tittgreindr biorn gudinason gjorde þar nauckud med og til þess adh nu er. Og til sanninda hier v̄m settum uær fyrr nefnder menn wor jnsigli fyrir þetta sættargiordarbref skrifad á kirkiuboli j langadal á festum lanberti episcopi. á sama ære sem fyrr seiger.

585.

8. Oktober 1502. á Munkaþverá.

FINNBOGI lögmaðr Jónsson fær Gottskalk biskupi á Hólum til fullrar eignar jarðirnar Ásgeirsár og Lækjamót í Víðidal med þriðjungi af þeim peningum, sem stóðu med jörðunum, þá er Narfi Sigurðsson og Sigurðr Narfason luktu Finnboga þær, — gegn tilkalli og eignarorði biskups til Lögmannshlíðar í Kræklingahlíð.

AM. Fasc. XXXVI, 6, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3395. — Í bréfabókum er þetta bréf sumstaðar ranglega árfært til 1506.

asgeirsaar bref¹⁾.

Þath giorum vier brodir Ğinar med gudz naad abbote a mwncapueraa. Guttormur nichulaasson og Magnus arnason godum monnum viturligt med þessu woro opnv brefe ath sub anno gracie millesimo quingentesimo secundo þridiudagin næsta fyrir mikelsmessu²⁾. a grvnd i eýafirde worum (vier) i hia saaum og heyrðum aa ath finnboge ionsson laugmann fleck verdugum herra biskup gottskaalke med handabande til fullrar eignar. friaals forrædis og laugligrar attecktar þridiungin i iordunum asgeirsaam og lækiamote er liggia i víjðedal í hwnauatzþinge med ollum þeim gaugnum og giædum eignum og itokum sem greindum iardar paurtum fylger og fylgt hefuer at fornu og nyu og hann war fremzt eigande ath og suo þridiunginn af ollum peningum fríjðum og ofridum sem stodu med greindum iordum þa narfe sygurðsson og sygurður narfuasson lucktu nefndum finboga laugmanni og teite þorleifs-syne greindar iarder og peninga epter þui sem þat bref wtvisar þar vñ giort er og teitur hefuer ath sier tekít. Þier i mot i sama handabande fleck og upplagde nefndur biskup gottskaalk finboga ionssyne laugmanni til fullrar eignar og friaals forrædis allt þat tilkall og eignarord er biskupina aatte edur eignazt maatte i iordunne laugmanzhlíð epter þui sem sira eireknr sumarlidasson hafde honum luckt og feingit og þau bref wt visa sem þar til heyra. Skillde biskupinn at sier taka greinda iardar parta. og suo wt heimta og til sin taka þa lausa peninga sem þar til heyra og fyrr skrifat er. Saumuleið³⁾ skillde og finboge laugman halda og at sier taka iordina laugmanzhlíð sem fyrr skrifat stendr. skillde huor halda til laga þeim iordum keypt hefde enn saa suara lagaríptingum er sellt hefde. Og til sanninda hier vñ settum vier fyrr nefnder menn vor jncigle fyrir þetta bref skrifuat aa munk-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) þ. e. 27. Sept. 3) Svo.

þueraa j eyafirde laugardaginn næstan fyrir dionisiþ episcopi et martiris gloriosi a sama aare sem fyrr seigir.

586. 9. Október 1502. í Stafholti.

STEPHÁN JÓNSSON biskup í Skálholti staðfestir skipan Vermundar ábóta frá 18. Marts 1406 og Jóns biskups frá 10. Marts 1410 um sóknaskipti milli Akra og Krossholts.

AM. Fasc. LXV, 17, transskript á skinni frá 1. April 1513. — JSig. 143. 4te bls. 315—317 á pappir, skr. c. 1600. — AM. Apogr. 1671 (eptir LXV, 17). Sbr. DI, III, Nr. 585 og 608.

Domur og Bref fyrer krossholtz kirkiu þingum¹⁾.

Wier biskup stephan med gudz nad biskup j skalholtti giore²⁾ godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefi ad sub anno gratie [M. D. ij^o ³⁾ midukudaginn fyrir dionicio sociosque ⁴⁾ j hijtardal kom firir oss arnor finsson oc þorarinn stephansson med þaug bref oc maldaga sem þeir hefdu oc vottudu vm maldaga millum krossholtz kirkiu oc akra. beiddu þeir oss oc krofdu ad giora endilegann veg á j millum greindra kirkna vm þann skilnad sem þeirra var a millum vm þat huat huor þeirra skyldi taca til rentu af þeim bæum sem fyrir sunnan hijtaræ eru oc til krossholtz kirkiu liggia til tijunda. lögdu þeir fyrr greindir menn vndir vorn dom edur skipan ad hafa þat oc hallda. huor firir sijna kirkiu æfinliga sem vier dæmdum edur giordum hier vm greindra kirkna j millum bædi vm renttu af søgdum bæum oc suo vm afgialld fra økrum til krossholtz huorsu mikit þat skyldi giælldast arliga. Hofum vær jnnuirduliga skodat oc ransakat fyrr sagt bref oc maldaga sem þeir þar fram bæru huor fyrir sijna kirkiv. oc leist oss oc odrum prestum oc prelatum þeim sem vier til kølludum med oss bædi þau bref oc maldaga(r) s em þar voru vm giordir j morg-

1) Aptaú á transskr., og á við öll bréfin, sem í því eru. „Gamall domur vm maldaga milli Krossholtz og Akra Anno 1502“, 143. 2) Svo. 3) [M. D. ij^o, transskr. 4) þ. e. 5. Oktober.

um greinum oskialligir oc ei halldast mega vppa akra kirkiu huorki bref nie maldagar vtan þat bref sem giort hefur ver-
mundur aboti æ helgafelli þa hann var officialis heilagrar
skalholttz kirkiu huort ad greinir vm giord oc skipan eyrdz
biskups j skalholtti vors forverara oc flejri annara skalholttz
kirkiu formanna giordir oc skipaner huor epttir annann hef-
ur stadfest oc skipat vegna akra kirkiu sem sagt bref vtar-
meir innehelldur oc wtuijsar. suo oc bref biskups jonz skal-
holttz biskups þar med festu brefi vermundar abota. huer
allar adurgreindar skipaner oc giorder heilagrar skalholttz-
kirkiu formanna hier vm giordar sem j greindu brefi standa.
skipati oc giordi lögligar med sijnu brefi. ad þær skylldu
æfinlega standa oc obigduliga halldast sagdra kirkna j mille.
vndir wtsetnijng heilagrar kirkiu oc hennar sacramenta sem
sagt bref wtuijsar. Nu æ þvi ad oss leijst þesse bref skial-
lig og riettuiselega gior verit¹). giorum vier þau endiliga lög-
leg oc stødug oc obrygdiliga halldast skulu med ollum sijn-
um greinum oc articulis. þvi ad heilags anda nad til kall-
adri giordum vier þa skipan æ med fullum lagawrskurdi ad
af øllum þeim bæum sem fyrir sunnan kallfalæk eru oc til
krossholttz kirkiu liggia oc suo heita kalfalækur. skjydzholtt.
hamrar. laxarholtt. skutilsey. vogur. hualseyar. oc eyriks-
stadir. jsleifarhus skal af øllum þessum fyrr skrifudum bæum
gialldast allir lysitollar til akra kirkiu æfinliga hier epttir.
enn af øllum bæum fyrir sunnan hijtara þeir sem til kross-
holttz kirkiu liggia skal jafnan færa lijk til krossholttz þa
þangat er vel færtt ad frá teknum eiriksstodum. jsleifarhus-
um oc hua(l)seyum. ef þar er bued. enn þa til akra ef þang-
at er ecki vel færtt. skal helmijngur af þeim hlunnindum sem
lijkunum fylgia. gialldast til akra æfinliga hier epttir huortt
sem færd eru oc suo skal alldri gialldast fra økrum til kross-
holttz meira en vj aurar arliga. skulu bændr af greindum
bæum fyrir sunnan kalfalæk hallda kirkiugardi vm akra
kirkiu. skal þeim oc rett ad sækia tijdir til akra æ ollum
helgum dogum vndan teknum enum stæstum hætijdum. skal

1) vera 143.

Þesse vor giord oc wrskurdur æfinliga standa hier eptir vm alldur oc æfi greindra kirkna j millum fastur oc stödugur enn huerr hann ryfur eda hier j moti giorir. þa skal hann falla j bann oc vera vtsettur af heilagri kirkiu oc hennar sacramenttis oc allir þeir er þa skipan hallda oc hylla er hier æ mote wottar. Suo oc hefum vier dæmtt oc wrskurdad oll þau bref oc maldaga sem hier æ moti votta onýt oc ad øngu halldandi. huortt það er vm sagda liostolla eda meira afgialld en fyrr skrifat er.

var þessi vor domur oc wrskurdur af oss sialfum innsigliadur oc jnn scriptis fram borinn j greindri hijtardals kirkiu. oss j domz sæti sitiandi morgum godum monnum nærverandi oc oz samþýckiandi. sigurdi jonssyne oc helga jonssyne officialis. Einare snorrasyne. magnuse bardarsyne. Einare jonssyne oc katli bøduarssyne prestar. huorir sin jnnsigli med voru jnnsigli settu fyrir þetta domzbref oc wrskurd. skrifat j stafholhti j borgarfirdi sunnudaginn næstan fyrir calixtusmesso á sama duri oc fyrr seiger.

587.

11. Oktober 1502. undir Staðarfelli.

28. Janúar 1503. á Staðarhóli.

GUÐLAUG Finnbogadóttir selr Sturlu Þórðarsyni bónda sínum jarðirnar Ingvildarstaði, Reyki og Daðastaði á Reykjaströnd við Skagafjörð fyrir hálf Staðarfell á Meðalfellsströnd með fleirum atriðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXVI, 10, frumrit á skinni með öllum (4) innsiglium.

Felzstrandar bref.

fyrer Jngvalldarstodum og Dadastodum.

Þath gerum uær halldor prestr týrfingsson sigurdr narfa-
son biorn jonsson ok gudmundr þolleifson godum monnum
uiturligt med þessu uoro opno brefi at arum epter guds burd
.M. d. ok ij. ar þridiudaginn næsta epter fides uirginis et
martiris¹⁾ j badstofunne under stadarfelle a medalfellzstrond

1) þ. e. 11. Okt.

uorum nær j hia saum ok heýrdum á ord ok handaband þessara manna af einne alfu ærligs dandimanz stulla bonda þordarsonar. enn af annare hans dandi kinnu gudlaugar husfreyio finnbogadóttir at suo fyrir skildu at fyr greind gudlaug husfreyia selde stulla bonda sinum. þriar jarðer er hun atte á reykiastrand j¹⁾ kirkiv sokn ok suo heita jnguelldarstader reyker ok dadastader med ollum þeim gögnum ok gædum sem greindum jörðum fylger ok fylgkt hefer at forno ok nýio ok greind gudlög husfreyia vard fremst eigandi at. hier j moth gaf fyrr skrifadr stulli bondi halfa jordina stadarfell á medalfelzströnd med sama skilordi. en þat sem fyrr skrifadar jarðer ero dýrre enn halft stadarfell skýlði gud'aug husfreyia eignast sma jarðer af bondans jörðum þeim sem hier ligia á felzströnd. Enn ef gud kalladi stulla bonda fyrr af veröldinne enn optskrifada gudlögu husfreyio þa skyldu hun hafa uald yfer ollom gardinvm ok jorðunne stadarfelli suo leingi sem hun lifer leigulaust. jtem skildi bondin stul'i suo fyrir j fyrr skrifudu jarda-kaupi. ef gud uildi suo skipa at ecki være hiner some beggia þeirra erfingiar stulla bonda ok gudlaugar husfreyio þa skyldu hans erfingiar aptr leysa alla fyrr skrifada jörd stadarfell vnder sig epter hana davda enn g'iallda hennar erfingium adrar jarðer jafndýrar. jtem lýsti stulli bondi mala gudlaugar husfreyio sinar j sín gard. ccc. hundrada ef hvn lifer honum leingur. Enn halft þridia hundrat hundrada ef hann lifer henne leingr.

for allr fyrr sagdr gerningr fram med fullv handabandi.

Ok til sanninda hier vm festum vær fyrr skrifader menn var jnsigle fyrir þetta bref skrifat a stadarholi j saurbæ festum agnetis secundo are sidar enn fyrr seiger.

588.

16. Oktober 1502. á Skinnastöðum.

MAGNÚS JÓNSSON selr Gottskalk biskupi og heilagri Hóla-

1) eyða fyrir nafninu í frbr.

kirkju til fullrar eignar jörðina Sveinungsvík í Þistilsfirði og þar með tíu hundruð, gegn því, að biskup taki Jón son Magnúsar níu vetra gamlan til uppfæðis og lærdóms með því skilordí, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XXXVI, 4 frumrit á skinni. Af 5 innsiglium eru nú tvö fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3393.

Brief um Sveinungsvíkj¹⁾.

Þath giorum vier gudmundr prestr olafsson. magnus arnason. narfi benedictzson. jon andresson. og asgrimr hallsson godvm monnum kvnnigt med þessv vorv brefi. at svb anno gracie M^o d^o ij^o. a skinnastodvm j auxarfirdi. a fimta daginn næsta epter bartholomeusmessv²⁾ vorum vier hia. söðvm og heýrdvm æ ord og handabard. virduligs herra biskups godskalks og magnvsar jonssonar. at sua fyrir skildu. j fýstu at magnus jonsson selldi med handabandi biskup godskalk og heilagri hoola kirkiv til fvllrar eignar og frials forrædis jordina sveinvngsvíjk er liggr j svalbardz kirkiv sokn j þistilsfirði. med ollvm þeim gögnvm og giædvm. sem greindri jordv fylger og fylgt hefer at fornv og nyiv og hann hafdi fremzt eigandi at ordith. og þar med .x. hvndrvth. hier j mot lofadi biskup godskalk at taka til sín son magnusar jonssonar. er jon heiter. ix. vetra gamlañ. til vppfædis og lærdoms og at fa fyrir hann leyfi af pafaligv valldi til at verda prestr og þar epter lofadi hann at vigia hann til prestz og veita honum eitthvert beneficvm. skýlldi þessi giorningr og lofan standa obrigidiliga fyrir hvorra tveggia hond hverr sem kirkivnnar formann kýnne at verda. at sveinninn skýlldi sitt frialsmannligt vppfædi fa matar og klæda. þar med lærdom og vigslvr. ef hann endiz til. en ef hans kynne vid at missa þa skýlldi þo kirkivnnar eign jordin og peningarner. lofadi biskupinn ogh at giefa sitt bref og junscigli vpp æ vm sveinsins framfæri. lærdom og vigslvr. sva at þat mætti sýnazt at biskupsstolnvm ef biskupsins kýnne vid at missa. Skyllði þessi greind jord sveinvngsvíjk greidazt og gialldazt þa biskupinn villdi og piltr-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) þ. e. 25. Aug.

inn er æ framfærid kominn. en þav .x. hvndrvd sem þeim fylgia. skyldi magnus giallda þa hann mætte vel vid kom-
 azt og hvorvm tveggivm væri hentiligt. at af skildvm koppl-
 vm. þier til lofadi greindr magnus enn .x. hvndrodvm. og
 giallda þa vt er honum veri hægt vm. en ef magnus kÿnne
 fyrr fra at falla en þessir peningar væri gollðner edr greidd-
 er. þa lofadi hann at lýsa fyrir vottum hvad epter stædi
 ogollðith af greindvm peningvm. Skyldi títt nefndr magn-
 us svara lagariptingv æ opt nefndri jordv sveinvngsvík.
 en biskup edr kirkivnnar vmbodsmadur hallda til laga.

Ogh til sanninda hier vm settum vier fyrr nefnder menn
 vór jnnscigli fyrir þetta bref giort æ skinnastodvm j oxar-
 firdi. æ svnnvdaginn næsta epter calixtusmessv. æ sama dÿri
 sem fyrr segir.

589. 31. Oktober 1502. í Steinsholti.

ÁREIÐARGERÐ og landamerkjaskipan Þorvarðs lögmanns Er-
 lendssonar milli jarðarinnar Nups í Eystrahrepp og jarða
 staðarins í Skálholti (*varhugavert bréf*).

AM. Apogr. 1967 „epter transcripto æ pappir hia Vigfuse Jonssyne
 æ Leyrá. Eg efast um þessa brefs rigtugheit. Það synest vera smid-
 ad ur öðru areidarbreffe. sem öðruvis hafe vered“ (Árni Magnússon).

Þeim góðum mönnum sem þetta brief sia edur heýra
 sende eg Þorvardur Erlendszson lögmann sunnañ og aust-
 añ á Jslande kvediu Gudz og sijna¹⁾. kunnugt giðrande ad
 þa lided var frá hingadburd vors herra Jesu Christi M. d.
 og ij dÿr laugardægenn næstañ fyrer allra heijlagra messu
 vñ hausted²⁾ i Skalhollte i biskupstungum kom Stephan
 med Gudz ráðd biskup i Skalhollte fyrer mig og beidde mig
 og krafde vppa laganna vegna ad rida á landamerke j mill-
 um Nups i austrahrepp og staðarjardanna i Skalhollte. suo
 sem logboken giðrer ráðd fyrer. giorda eg og so ad eg reid

1) Svo. 2) þ. e. 29. Okt. (1502).

á þesse somu landamerke med morgum gödum mönnum med mior tilkolludum s(ira) Einare Jngemundarsyne er þa var ráðzmadur i Skalhollte. Gudmunde Einarssyne suðrnum logriettumanne. S(ira) Teite Þorsteinssyne. Blasius Ormssyne og þessum bændum og gödum mönnum med ríjdande Erlende Sigvatssyne er so latande eid só: fyrer mior i Steinshollte J eystra hrepp manudægenn næstañ fyrer allra heilagra messu um hausted¹⁾ er eg beidda hann og krafde ad bera riett vitne og satt sem hann vilde sveria effter. er hann giörde so ad hann firnefndur Erlendur var þar nær og heirde sira andres arnason þui lisa fyrer sier ad þau landamerkia bref sem hann hafde i mille Nups adurnefndz og stadarens jarda skyllde hann brenna og þau være betur brend og frelsa so sál födurs sins. Soru og þriyr bændur þeir er þar voru Ellster menn og leingst vered og þar leingst bued. so latande bokareid Gunnar Biarnarson er sig reiknade siötugur mann ad alldre edur betur. Þorkiell Sigvatsson lx. vetra edur betur og Marckus magnusson. ad þeir vissu ej annad sannara fyrer Gude (enn) ad stadur enn i Skalhollte og stadarens jarder ætte ur Hellnahollte og ofañ i Kietelhól. og so sionhending i Diaknastein fyrer nordañ Diaknapoll og riett-syne i Þiörsaa. Skipade og firnefndur þorvardur logmann so felld landamerke Effter þad vestur i lækenn er fellur fyrer austañ tuned á hamarsheide. skipade eg firnefndur þorvardur lögmann so felld landamerke effter þrattnefndra manna sögn er á ridu med mior millum Nups og ása ur vordunum og nordur i lækenn ur vordunne og fram i Sigmundarskard ur Sigmundarskarde og fram i Steinkiered og ofañ i Steinkiered annad og rettsine ut i kaldá. So og var eg þar nær þorvardur lögmadur i Skalhollte og fleijre menn adrer ad sira Einar Jngemundarson handfeste biskup Stephane so felldañ vitnesburd ad hann hefde heyrt goda menn seigia fyrer sier ad nupur ætte ej leingra enn ur steinkierinu og i grafernar fyrer nordañ Skafft. ur grofunum og i skogar-götu fyrer austañ Skafft. Ad so prófudu og fyrer mig komnu

1) p. e. 31. Okt. (1502)

og tilkolludum þeim bestu dandismönnum er hið mier voru og mier samþickiundum i dömsæte sitiande sagda eg i Gudz nafne dö^m¹⁾ med fullum laga urskurde þau sömu landamerkiabrief er Páll Teitsson synde mier og þar vöru lesiñ ð landamerkiastefnunne önytt og ad aungvu halldast eige. þui þar briefeñ hallda sogn enn aungvum²⁾ swardaga nema firnefndur Páll Teitsson láte sveria innöñ tueggia manada ad heyrdum urskurdenum fyrer lögmannenum Þorvarde Erlendzsyne tuð lögleg vitne ad Nupur hafi átt þesse þrattnefnd itok i stadarens jarder.

Samþickte þennañ minn urskurd adurskrifadur biskup Stephan og sette sitt Jnsigle med minu Jnnsigle fyrer þetta urskurdarbrief skrifad sama stad og dag sem fir seiger.

Þetta firskrifad brief er riett coperad og samañlesed effter þeirre logmans áreid sem Erlendur biarnason i asum hafde. og til merkis setium vid ockar handskriffter hier vnder. ásum 1665. 2. Jan.

Thordur Sturlason Ellendur biarnason
Eh. meh.

590. 3. Nóvember 1502. í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti selr Þorvarði lögmanni Erlendzsyni jarðirnar Árbæ, Fossnes og Þórisstaði í Ölvesi fyrir jarðirnar Traðarholt og hált Langholt í Flóa.

AM. 232. 8vo bl. 119 a—b (Bréfabók Gizurar biskups í frumriti 1540—1547). — AM. 266. Fol. bls. 109—110. — AM. Apogr. 2794.

gamallt kaupbref fyrir jordum minum³⁾ j auluesi.

Þad giaurum uier arne snæbiarnarson abote j vider. sira Çinar ingemundarson radzmadur j skalholhti. sira augmundr Palsson kirkiuprestr j Schalholhti godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi at þa er lidit uar fra gudz burd .O. d. og ij ár j Skalholhti j biskupstungum j skrudhusino fimtudaginn næstan epter allra heilagra messo vm veturinn uorum uier i hia saum og heyrdum á ord og

1) Svo; rétt: amen. 2) Svo. 3) þ. e. Gizurar biskups.

og handaband þessara mauna ærlegs herra Stephans med gudz nad biskup j schalholhti. og þoruads Erlendssonar laugmannz sunnan og austan á jslandi at suo fyrir skilldu at greindr biskup Stephan selldi þorvarde erlendssyni arbæ og fossnes fyrir .xxx. c. þorestade þar næsta .xc. er liggia j auluesi j arnarbælis kirkiusokn. til fullrar eignar og frials forrædis med aullum þeim gaugnum og gædum sem greindum jordum fylgia og fylgt hefir ad fornu og nyio og hann vard fremst eigandi at bædi sinna uegna og stadarens j schalholhti j mid merki edr garda til motz uid þa sem laund eiga utan og sunnan næst greindum jordum. Hier j mot gaf fyrr greindr þoruadr Ellendzson adr greindum biskup stephane jordina tradarholtt fyrer xxxc. er liggr j stockseyrar kirkiusokn og .xx. c. j halfu langholttino j floa. er liggr j hraungerdis kirkiusokn til fullrar eignar og frials forrædis med aullum þeim gaugnum og giædum. sem greindum jordum fylger og fylgt hefir at fornu og nyiu. oc hann vard fremzt eigandi ath. Hier til fyrr nefndra jarda skylldi biskup Stephan gefa þoruardi Ellendzsyni .x. malnytu kugillde edur aunnur .xc. þau þeim semði. rida æ landamerki jnnan xij manada sem laugbok giorer ræd fyrir. Suo og skylldi huor þeirra eignast fe það allt er þar finzt j iordu edr á. og ecki yrði laugligir eigendr at. skyllde huor hallda þeirre iordu til laga er keypti enn suaræ lagariptingum á þeirri er selldi.

Samþykte med jayrði og fullu handabandi þessir fyrnefndir menn abote arne. sira Einar og sira augmundur þetta jardakaup vpp á kirkiunnar vegna. staudugt og obrigdulegt. það fremzta þeir mattu med laugum giora. og settu sitt juncigle med þrattnefndz biskup stephans juncigle fyrir þetta jardakaupsbref. er giort var j sama stad. deigi og áre sem fyr seiger.

591.

5. Nóvember 1502.

í Skálholhti.

STÉPHÁN biskup í Skálholhti gefr Þorvarði lögmanni Erlends

syni fult umboð til þess að ríða á rekamörk og landamerki milli kirkjueigna Viðeyjarklaustrs og Staðarstaðar í Grindavík.

AM. 238. 4to bl. 16—17, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Vær steffan með gydz nad biskup j skalholli giore¹⁾ godvm monnvm vitvrligtt með þessv vorv opnv brefi at vier hofvm gefid Þorvarde Ellendzsyni logmanne sunnan oc avst- an æ Jslandi fvlitt oc allt vmbod til at rida æ rekamork oc landamerki æ millvm kirkiv eigna klavstrsins j Videy oc Stadar stadar j Grindavik með þeim godvm monnvm sem hann vill til kalla með sier oc giora orvgtt skiptti j mill- vm sagdra kirkna epter því sem þeim synizt riettazt fyrir gyde oc monnvm oc maldagabækurnar æ greina.

Oc til sanninda hier vm settvm vær vortt insiglle fyr- ir þetta bref skrifad j skalholli in profesto sancti Leonardi abbatis et confessoris anno domini M. d. ij. ar.

592.

29. Nóvember 1502.

á Hólum.

Dómr klerka útnefndr af síra Eiriki Sumarliðasyni í umboði Gottskálks biskups um kærur biskups til Þórðar Þórðar- sonar, Hallvarðs Jónssonar og Auðunar Sigurðssonar.

AM. Fasc. XXXVI, 3, frumrit á skinni. Af 7 innsiglum eru nú 2 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3392.

Domur B(iskups) Gottskalks um Þord Þordarson Hallvard Jonsson og Aunund(!) Sigurdzson²⁾.

Þat giorvm wer hallvardur biarnarson þessi jonsson petur palason þorsteinn ketelsson steingrimur þessason prest- ar holabiskupsdæmis ok jon þorvardzson messvdiackn [ens sama stadar³⁾] godvm monnum viturligtt með þessv vorv opnv brefi þa er lidet var fra hingatbvrð vors herra jhesv christi þvsvnd fimm hvndrvd ok tvo ar j vidvik j vidvikar-

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 3) með morauð- ara bleki, en álika gamalli hendi og hitt.

sveit manvdagenn næstan fyrir marteinsmessv vñ havsted¹⁾ vorvm vær j dom nefnder af eirike preste svmarlid^ssyne er virðvligur ok vor andalegur fader herra gottskalk med guds nad biskup æ holvm hafde sitt vmbod feinget at dæma vñ þær ækiærvr sem biskupenn kærði til þeirra þordar þordarsonar ok hallvardz jonssonar avdvær sygurdssonar ok stefnvær jñne hallda. j fyrstv dæmdum vær allar stefnvær logligar ok þær riðtilega fyrir kallada. kendvst þeir avdvñ ok hallvardur sinar stefnur þær fyrir oss enn stefnan þordar þordarsonar var þær svariñ af tveimur skialligvm vottvm. j annare grein dæmdvm vær af fyrr nefndvm þordi þordarsyne mork j stefnvfall nema hann syne loglig forfall at hann matte ecke koma eda hans logligur vmbodsmadur. enn j þriðiv grein dæmdum vær oll þessi mal j næstv presta-stefnv til biskupsins vnder þann dom sem hann þær yfer seiger eda vt nefner nema biskupin vile þordi þordarsyne aunan dag tilsetia ok alla þessa adurgreinda menn skylliduga þær ad sværa sem logliga stefnda. enn þvi dæmdvm vær so ad oss litvz ðll þessi mal hæri ok meiri enn vær treystvñzst yfer at tacka ok svmeleg nokvd so faheyrd. enn vñ þord þordarson leizst oss þat nærri logvñvm ad hans profum væri ollum fyrirskotted nema biskupenn vile meire nad til gefa vpp fra þvi hann kom eki j sagdan stefnudag an forfalla.

Var þessi vor domvr vpp sagdur j sama stad ok ar sem fyr seiger.

Ok til sanneñda hier vñ settvm vær fyrr skrifader prestar vor jncigle fyrir þetta domsbref skrifat æ holvm j hialttadal þriðivdaginn næstan fyrir andrieassmessv æ sama are sem fyrr skifat stendvr.

593.

[1502].

BRÉF Stepháns biskups Jónssonar til ónafngreinds frænda

1) þ. e. 7. Nóv.

Lénarðs fógeta um gjöld og aflausn og kirkjuleg fyrir „svodan stórbrotamann“ sem Lénarðr var.

AM. Fasc. LXIV, 24. Það, sem stendr hinumegin á skinnblaðinu, er frá 1497; frá því ári getr þetta þá ekki verið, en alt er þetta úr bréfabók Stepháns biskups. Espólin árfærir dráp Lénarðs fógeta til 1502, og önnur hönd er á þessu en því, sem stendr hinumegin á blaðinu. Lénarðr hafði gert ýms spellvirki og sezt á Arnþæli í Ölfusi, en Torfi í Klofa fór að honum og drap hann.

Enn af því að oss oc morgum godum monnum er kun[igt] j hver[su] morg brot greindur lienard hefer fallit vid eud heilaga kirkiu oc oss epter því sem vær sialfer sogdum honum j vor.

jn primis um vid oc adra þa hluti sem hann hefer halldit fyrir heilagri kirkiu oc oss þvert j moti vorum vilia. jtem um mannslagit j vetur.

jtem um misþyrming vid brodur arna slaandi hann til mikilla meizdzla a sialfan paschadagin j vor. oc hefer hier j avngva lausn fyrir tekit sem honum ber oc vm þat fleira sem vær kvnnvm icki¹⁾ j þessv sinni allt ad greina. Enn saker þess ad þer ervd nv hier j landit hans nanaztur frændi þa vilium vær vita vt af ydur hvor[t] þier vilit giora nægiv heilagri kirkiu oc oss j bot oc betran fyrir brot adr nefnds lienardz vt af þeim peningum sem hann hafði medferdiss epter því sem dandi monnum þikir möguligt. en vær giorvm þa af vorum parti vm lavsn oc adra hluti sem til standa epter því sem skialigt þikir. sierlega vm kirkiuleg kvnnvm vær icki¹⁾ minni tænad²⁾ ad taka uppa heilagrar kirkiu vegna en þriatigi c j betran fyrir svodan storbrotamann. til þess ad hann fai kirkiuleg.

594.

1502.

VÆDMÁLAREIKNINGR Skálholtsstaðar.

AM. Fasc. LXIV, 25, minnisblöð Stepháns biskups á skinni.

1) Svo. 2) mjög óljóst; kynni og að mega les: „giolld uid“.

Datum et cetera Ɔ d. ij. ár.

Jtem Ragneide j hofda. viij. alnar vadmóals.

Jtem joni austfirding. viij. alnar.

Jtem magnusi þordarsyni. iij. alnar.

Guttormi narfasyni. v. alnar.

þorkele vilialmssyni. iij. alnar.

joni diakna sigurdssyni. iij. alnar.

Fataekum. ij. alnar.

Joni gudmundzsyni. viij. alnar.

Matteus. vij. alnar.

Jtem Oddi brandzsyni uod.

þorleifi hafidasyni broka uadmal.

þorlaki brokauadmal.

Br. nde jonssyni brokauadmal. oc iiij. alnar til hempu.

Joni þoruallzsyni til broka.

Joni jonssyni til broka.

ix. monnum ileguvadmal. vij. alnar. huerium ij^{ur}.

Kautlu skalakonv iiij. alnar.

þorsteine þorl(e)ifssyni. ij. alnar.

fiorar alnar joni tumasyni.

Hóalfa fiordu alin sigurdi henrekssyni.

Siguate þordarsyni. xij. alner vadmals.

Jtem vod uadmals logmanninum.

Jtem joni eirekssyni. viij. alnar.

Jtem olafi mikelssyni. viij. alnar vadmals.

Godmundi a spoastodum. vj. alnar uadmals.

Helga jonssyni halfa. vj. aliñ vadmals.

Jtem hafde biskupinn. vij. alner uadmals.

Sera augmundi. xij. alner uadmals.

gudrunu olóúfsdottur. vij. alnar.

Matteus þoruardssyni halfa adra alin.

Sera katle. viij. alnar.

Sera augmundi xvj. alnar.

Sera joni. viij. alnar.

Jtem iij. messudiaknum sinum. iiij. alnar huerium.

Joni austfirding brokauadmal.

Halldori litla. iiij. alnar vadmals.

Steini halfa fimtu alin oc ellende litla halfa. v. aliñ.
 helgu asmundzdottur. vj. alnar vadmals.
 þorsteini þorleikssyni brokauadmal.
 Joni kalek brokauadmal.
 þorleifi snorrasyni [vj. alnar¹⁾
 þoruarde diakna iiij. alnar.
 valgerde. tæpar. ij. alnaralna.²⁾
 helga. v. alnar.
 Jtem þorsteini diakna. brokauadmal.
 þorleifi diakna. vij. alnar vel.
 Margretu systur biskupsins. v. alnar.
 vij. alnar grimi.
 Brokauadmal þordi hestamanne.
 þorsteini j botni. vvj.³⁾ alnar.
 arngrimi .viiij. alnar.
 Helgu⁴⁾ guttormssyni. vj. alnar.
 gudlaugi .vj. alnar.

595.

1502.

MÁLDAGI Norðtungukirkju í Þverárhlið. -

JSig. 143. 4to bls. 330 á pappir skr. c. 1600 (Garðabók)

nordtunga aptur.

Anno domini M^o. d^o. ij. var kirkian j nordtungu gjaurd
 firir xiiij^e suo sem asmundur jonsson hafdi latid giora hana
 vpp enn adur hafde hinn forne kirkiuidurinn verid gjaur
 firir iij merkur.

596.

27. Marts 1503.

á Munkaþverá.

EINAR ábóti á Munkaþverá selr Guðmundi Þorleifssyni jörð-
 ina Ásgeirsvöllu í Skagafirði fyrir jörðina Tjarnir í Ljósa-
 vátNSSkarði.

AM. Fasc. XXXVI, 15, frumrit á skinni, og hafa aldrei fyrir því

1) [tvískrifað. 2) ala, hdr. 3) þannig. 4) þannig.

verið fleiri en fimm innsigli, sem nú eru öll dottin frá. — AM. Fasc. XXXVI, 16, annað frumrit á skinni, og hafa fyrir því verið átta innsigli, sem nú eru öll dottin frá. — AM. Apogr. 3030.

jardakaupsbref fyrir tiornum¹).

Þath giorum wier finboge prestur einarsson. Stulle magnusson. jon finbogason. hallr ellendzson²). hallr asgrimsson. einar olafsson ok sueinn³) eiriksson godum monnum viturligt med þessu woro opnv brefe sunnudagin næsta epter anuñci(aci)onem sancte marie a munkapueraa j eyafirde þa er lidit war fra hingadburd wors herra ihesu christi þushund⁴). v. hundrut og iij aar worum wier i hia. saaum ok heyrdum aa ord ok handaband herra einars abota a munkapueraa med samþycki sina conventubrædra af einne alfw ok gudmundar þorleifssonar af annare. at suo fyrir skilldu at herra einar abote selde gudmunde þorleifssyne iordina aarsgeiruollu⁵) i skagafirde er ligger i reykia kirkiu sookn til fullrar eignar ok frials forrædis. med ollum þeim⁶) gaugnum ok giædum eignum ok itaulum sem greindri iordu fylgir ok fylgt hefer at fornu ok nyu ok klaustrid a mwnkapveraa ward fremzt eigande ath. þier imot gaf aadr nefndr gudmundr iordina vestri tiarner j liosavatzskarde er liggur i haals kirkiu sokn. med ollum þeim gognum ok giædum sem fyr greindri iordu fylger ok fylgt hefuer at fornu ok nyu ok hann [oc hans fader⁷) ward fremzt eigande ath. til fullrar eignar ok friaals forrædis abotanum ok klaustrinu a munkapueraa ok þar til iiii malnytu kwgillde ok iiii hundrut i þarfigum peningum. skilldu⁸) huoru tueggju⁹) hallda til laga þeirre jordv¹⁰) er keypte. enn suara laga riptingu¹¹) aa þeirre er selde.

Ok til saninda hier wm settum wier fyrr nefnder menn wor incigle med conuentubrædra incigle fyrir þetta

1) Utan á XXXVI, 16, með gamalli hendi. 2) ok, b. v. XXXVI, 16. 3) sueinn (!) XXXVI, 16. 4) þvshvndrat XXXVI, 16. 5) XXXVI, 15; asgeirsvöllu XXXVI, 16. 6) sl. XXXVI, 16. 7) [sl. XXXVI, 16. 8) XXXVI, 15; skyllði XXXVI, 16; 9) tveigiv XXXVI, 16. 10) b. v. XXXVI, 16. 11) riptingvm XXXVI, 16.

breff. Skrifuaf j sama stad [ok aare degi sidar enn¹) fyrr
seigir.

597. 17. Apríl 1503. í Skálholti.

STEFHÁN biskup í Skálholti samþykkir og staðfestir mál-
daga Ásskirkju í Borgarfirði, er Sigvarðr biskup hefir gert,
og Goðsvin biskup og Sveinn biskup höfðu áðr samþykkt.
(Nr. 2).

Eptir afskript í visitaziubók Borgarfjarðarprófastsdæmis 1705—
1730, staðfestri eptir frumritinu á skinni 23. Nóv. 1710 í Reykholti af
Hannesi prófasti Halldórssyni og þremur öðrum. Sbr. Nr. 2 að framan.

Vier stephan med guds nad biskup i skalholtti giorum
góðum monnum kunnugt med þessu voru opnu breff ath
vær samþykkium. stirkium og staðfestum þann sama mal-
daga kyrkiunnar i asi i borgarfirde sem sigvardur biskup
vor forverari i skalholtti hefur giort um ádnr greinda kirkiu
i ase og suo er latandi sem þessi skrd. ut visar er hier er
med fest þessu voru breff og foruerarar vorer i skalholtti
biskup gotsuin og biskup sueiH godrar minningar hafa skip-
at stirket og staðfest. epter þui sem þeirra breff þar um
giórd ut uisa. og hier er somuleidis med fest þessu voru
breff. Og til sanninda hier um settum vær vort insigle fyr-
ir þetta breff skrifat i skalholtti hinn v dag paska anno
domini M^o d^o tertio.

598. 29. Apríl 1503. á Helgastöðum.

DÓMR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um ferjan
og félegheit Torfa Finnbogasonar fyrir það, er hann varð
að skaða Þórði heitnum Brynjólfssyni.

AM. Fasc. XXXVI, 11, frumrit á skinni. Af 13 innsiglum eru 5
fyrir bréfinn. Bréfið er með hendi Finnboga lögmanns.

1) [XXXVI, 15; deige ok aare sem XXXVI, 16.

Um Torba Finnbogason

hann dæmdur fridhelgur til kongsins nada.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda magnus þorkelsson. einar einarsson. biorn einarsson. petur thomasson. hauskuldr runolfsson. gamli þorsteinsson. eirekur juarsson. sigurdur sueinbiarnarson. audun sigurdzson. ion þorlaksson. jon magnusson og biarni jonsson. Q. G. og sina¹⁾ ad sub anno gracie .M^o. d^o. terció a laugardagin nesta fyrir festum philipi et iacobi a helgastaudum j reykiadal a þingstad rettum norum uier j dom nefnder af erligum manni finboga ionssýni laugmanni nordan og uestan á islande ath rannzsaka skoda og dom á ath leggja um þau bref og skilriki er þar fram̄ kuomu a uegna torfua finbogasonar ok²⁾ um hans ferian og feligheit fyrir það sakfelle. er greindr torfui hafde oforsýniu j fallit. þa hann uard ath skada þorde heitnum brýniolfssyne. kom þar fram̄ j fyrstu tolf manna doms bref suo hliodanda ath á laugligu aurfarþingi hafde fram̄ komit med suaurdum bokar eidum uiglysing og nattstadr fyrnefnzs torfua upp á adrnefnt sakferli og mannskada og þessi sama viglysing uar dæmd med aullum sinum greinum lauglig og fullmeztug efter laugbokarennar ordum bædi utan landz og innan. kuomu þar fram̄ aunnur bref under godra manna inciglum ath erfingiar og eftermalmenn þordar brýniolfssonar haufdu giort fullkomna satt med þrattnefnadan torfua upp a þetta fyrnefnt manslag og sakfelle med akuednum botum og borgan fyrir settum luktum og afhentum giolldum og gridasaulum efter skrifudum skildaugum med gefnum gridum og handselldum af erfingium og eftermalmonnum titnefnzs þordar sem fyr skrifath er med aullum þeim greinum og skildaga sem laugmalid skipar og skýrer ath grid eigu fyrir manslag ath gefazst og giorazst efter laugum. kom og fyrir oss ath þrattnefndr torfui hafde komizst a kirkiunnar nader lausn tekid skript halldit fyrir tittnefnt sakferlli. suo og hafde torfi feligan dag af kongsins uallde. og suo full borgan sett

1) Svo. 2) Svo fullum stöfum hér.

fyrir kongsins þegnillde og kirkiunnar sakeyre. birtizst og fyrir oss huer uorkunn nefndum¹⁾ torfua dro til þessa uerks. Nu fyrir þan skulld ath þrattnefndr torfui hafdi a kirkiunar nader komizst lausn tekit satt giorfua grid þegith þetur golldit dag feingit og bodum milli komit badi uit kongdominn og erfingiana efter þui sem fyr greind bref og skilriki þar um giord ut uisa. þui dæmdum uier fyrnefnder domsmenn med fullu doms atkuæde opptnefndan torfua finbogason fyrer þetta tittnef(n)t mannslag og sakfelli feligan og fridhelgan fyrir huerium manni huar hann kann fram koma. flytianda og feriana ut af landet under uors nadig herra kongsins landzsustar giof efter þui sem laugin utuisa. Og til sannenda hier um settum uier fyrrgreinder domsmenn uor incigli fyrir þetta domsbref giort²⁾ var i sama stad deige og are sem fyr seiger.

599.

29. Apríl 1503.

á Helgastöðum.

FINNBOGI lögmaðr Jónsson samþykkir og staðfestir dóminn um Torfa Finnbogason (Nr. 598).

AM. Fasc. XXXVI, 12, frumritið á skirni með hendi Finnboga lögmanns, og er bréfið læst saman við dóm hans um þetta mál (XXXVI, 11).

Ek finbogi jonsson laugmann nordan og vestan a jalande giorer þad godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi ath ek hefui séd og alitid skodath og ranzsakath þann sama tolf manna dom sem dæmdr uar um frid felegheit og ferian torfua finbogasonar upp a þath sakferlle og mannskada er greindr torfui hafde oforsyniu j fallith þa er hann uard ath skada þorde heitnum brýniolfssyne. leizst mier domurinn i allan handa mata skialigur og suarligur og ath rettu laugmali giorr dæmdr og upp sagdr. þui med þeirra bezstu manna rade og laugrettumanna samþýcki og annarra godra manna er þa voru hia mier. sagda ek fyrrnefndr finbogi jonsson laugmann. ju nomine domini amen

1) Svo. 2) tvískrifað í frb.

Med fullum laga vrskurde þenna fyrnefndan dom og nu er hier med festur þessu minv orskurdarbrefi laugligan fullmektugañ obrigdeligan med aullum sinum greinum og articuliss og hier efter þratnefndan torfua finbogason fyrir þetta optnef(n)t sakfelli og mannskada feligan og fridheilagan fyrir huerium manne og j kongsins gridum flytianda¹⁾ og ferienda a mins herra kongsins nader og under hans landzuistar gíof efter þui sem landzs laga bokin utuisar og til skipar. Og til sannenda og fullrar stadfestu hier um setta ek mitt incigli fyrir þenna minn urskurd. huer af mier var vpp sagdr og in scriptis fram borinn a helgastandum j reykiadal laugardagin næsta fyrir tueggia postula messu um vorit maurgum godum monnum næruerandum og þenna minn vrskvrd samþýckiandum. anno domini millesimo quingentesimo tencio.

600.

1. Mai. 1503.

á Sjávarborg.

BRÉF, að Nikulás Jússason og Vigdís Árnadóttir sværi bókkareid um útlúkningar Ingvildar Helgadóttur til hústrú Kristínar Þorsteinsdóttur (móður sinnar) fyrir Stærriakra í Blönduhlíð.

AM. Apogr. 4111 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“ á kálfskinni.

Það giorum uid jon þorgeirsson og jon þorarinsson godum monnum uiturligt med þessu ockru brefi at uit uorum j hia saum og heyrðum a at þau nikulas jussason og uigdiís arnadotter sóru fullan bokareid og sua felldan fyrir eikle grimssyni kongs umbodsmanni j hegranesþingi. að ýnguolldur helgadóttur og hennar umbodsmenn hefði lukt hustru kristinu þorsteinsdóttur og hennar umbodsmonnum halfan atta tug hundrada. j fridum peningum og ofridum. j malnytu kugill lum og audrum peningum þarfligum er þau reikūdu þar fram fyrir honum og ockur og audrum dandu-

1) flytiandanda, frbr.

Önnun nærveraundum: sua og eigi sidur laugdu þau j sama eidstaf ad hustruen kristin hefði lýst þui fyrir þeim ad þessa saumo peninga tæki hun j jardarverdit fyrir stære akra. Ok til sanenda hier um settum uid fyrnefndir menn ockur jncigle fyrir þetta uitnesburðarþref skrifat a siofarborg j skagafirdi æ tueggia postula Messo um uorid filipi et jakobbi. arum epter guds burd. Ö. d. og iij. ær.

601.

9. Maí 1503.

í Snóksdal.

DÓMR útnefndr af Sigurði bónda Dadasyni kongs umbóðsmanni milli Gilsfjarðar og Gljúfrár um kæru Arnórs Finnsónar til Hákonar Björgólfssonar, að hann hefði hvorki nefnt sig til þings meðan hann var sýslumaðr í greindri sýslu né goldið sér þingfararþaup, og aungvan nefnt í sinn stað.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í 4to bls. 84, skr. c. 1608.

DOMUR VM NEFND ARNORS.

Ollum monnum þeim sem þetta þref sia edur heyra. senda Ari Andriesson. Gudmundur Finnsson. Ormur Jllugason. Jon Suarþofdason. Þordur Arnþiarnarson og Helgi Jonsón. Kuediu Gudz og sijna kunnigt Giorandi Ad þa lidit uar fra hingadburd vors herra Jhesu Christi Ö d og iij ar Manudæginu næstañ eptir Jons mессo Ante portam Latinam¹⁾ a Saudafelli j Middaulum æ þingstad riettum vorum vær j dom nefndir af ærligum manni Sigurdi Bonda Dadasyni. er þa hafði mins herra kongsins sýslu j millum Gilsfjarðar og Gliufurar ad skoda og dæma vm þa akiæru. sem Arnor finnzson kiærði til Hakonar Biorgulfssonar. at hann hefði huorki nefnt sig til þings meðan hann var sýslumaður j greindri sýslu og eigi helldur golldit sier sitt þingfararþaup og aunguañ helldur nefnt j hans stad. Nu af því at vær vissum ad greindur Arnor finnzson reid j sagdri nefnd. huort sumar til alþingis og gieck þar þa doma. sem laug-

1) þ. e. 8. Maí.

madurinn Finnbogi Jonsson nefndi hann til. sem adra nefndarmenn. þess annars ad laugin suo ut greina at aunguan skal til lausnar nefna. og þui ad eins vmskipti á giora at þeim gangi lauglig forfaull til. sem adur var j nefndinne. þess þridia at huor systlumadur skal giallda nefndarmonnum j godum greidskap sitt þingfarar kaup adur enn menn aida til þings huor j sinne systlu. Ella sekur .vj. aurum Enn .xij. aurum fyrir huorn þann sem onefndur er edur rangnefndur.

Þui dæmdum vier Hakon Biorgulfsson skyldugan ad giallda adur nefndum arnori finnsyni heima j liarskogum j laxardal jnnan halfs manadar ad heyrðum dominum. allt sitt þingfarar kaup. sem greindur Arnor atti ad hafa og Hakoni bar honum ad giallda vpp á huort ar medan hann hafdi adur sagda systlu. og þar med suo miclar sektir. sem laugin vtuijsa bædi fyrir það ad hann hafdi ecki golldit sagt þingfarar kaup og suo það ad hann hefði ecki nefnt þann sem honum bar.

Samþyckti med os þennañ vorn dom adur sagður Sigurdur dadason kongs vmbodsmadur og setti sitt jnnsigli med vorvm jnnsiglum fyrir þetta domsbref skrifat j snoksdal j middaulum á sama ari deigi syðdar enn fyrir seigir.

602. 25. Maí 1503. í Saurbæ á Kjalarnesi.

ÞORVARÐER lögmaðr Erlendsson selr Árna ábóta í Viðey jörðina Ölvatnsholt í Holtum fyrir tuttugu hundruð i lausafé.

AM. 238. 4to bl. 66b 67, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Kaupbref fyrir Olvasholtti.

Þat giorum vier Eigill Jonson. Þolleifvr Jonsson. Gissvr Þolleifsson ok Jon Þorfinsson godvm monnvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefi. arvm epter gvðz byrd m. d. iij ar j Saurbæ á Kjalarnesi fimtvdagenn næsta fyrir festvm Augvstini angelorvm vorvm vier j hia savm ok heyrðvm æ ord ok handaband þessara manna. broðvr Arna med gvðz

nad abota j Videy af einne alfv en Þorvardar logmanz Ellendzsonar af annare. skilddizt þat ok falzt vnder þeirra handabandi at fvrgreindvr Þorvardvr logmadvr selldi advr nefndvm herra Arna abota j Videy jordena alla Olvassholtt xv^o at dyrleika med vpplagi handabandi ok fvlv jayrde margretar Jonsdottvr kvinnv sinnar er þar var þa hia stodd er liggvr j Holttvm j Marteinstvngv kirkiv sokn j Holttamanna hrepp til æfinligrar eignar ok frials forrædis med ollvm þeim gognvm ok gædvvm sem greindre jordv fyllger ok fyllgtt hefer at fornv ok nyiv ok hann vard fremst eigandi at til yztv vmmerkia vid adrar jarder. Hier j mote skyllde optt nefndvr abote Arne gefa ok giallda titt nefndvm Þorvarde lavgmanne xx^o j fridvm ok fridvirtvm peningvm svo sem honvm likade vt at taka en abota Arna bihagade vell vte at lata. skyllde þratt greindvr Þorvardvr svara laga riptingv æ advr greindre jordv en abote Arne hallda til laga. Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder menn vor insiglle fyrir þetta jardar kaups bref. skrifat j sama stad deige ok ari sem fvr seiger.

603.

26. Maf 1503.

í Vatnsfirði.

SKRÁ um eignir Vatnsfjarðarkirkju, þegar Björn Guðnason tók við (1499) og afhenti, og um þá muni, er hann hafði burt úr Vatnsfirði, enn fremr um eignir Kirkjubólskirkju í Langadal.

AM. Fasc. LXIV, 7, skinnrolla með hendi Björns Guðnasonar. — AM. Apogr. 952 (eptir frumrollunni).

Anno domini M qvingentissimo tercio.

Medkennvntz vær þolleifur avrnolfsson. snorre helgason. einar þolleifson. þosteinn olafsson. sigvatur jonsson og jon sveinsson adh vær worum j uazfirde j jsafirde favstvdaginn j fardavgum savm vær þa og heyrdivm ad biorn gvðinason las þar þa þann Reikningskap er þar hafde vered j fridum peningvm þa greindur biorn gvðinason kom þar. hvat er þar jnne stod.

fiortan kyr med kvigvm og einne fatt j fimtigi asavd-

ar. þriv hvndrvt j gelldvm navtvm. reiknvdv vær þetta ad fram tavldv fimm hvndrvt og xx j malnyt v og gelldvm peningvm. jtem vi kaplar.

Bad greindr biorn gvdinason oss þa til ad ganga og sia þa peninga er hann skildetz þar vid. hvat er war segxtigir asavdar med lavmbvm vngr og gilldr og vel fær. xij kyr med kvigvm og bygde hann þar af þriar til leigv nidr med kirkiv jordvnm. tvær med halshusvm og eina med svansvik. reiknatz þa malnytun jafnmikel og hann tok. Enn firir þav gelldfiar hvndrvden er þar worv j navtvnm reiknade hann tvo asavdar kvillde j wogvm og eitt j svansvik og þesse w. hvndrvd og xx lyste hann kirkivnar eign j vazfirde og sagdetz henni giallda firir þav .w. hvndrvd og xx er þar worv j fridvm peningvm þa hann kom þar. Enn þeir wij kaplarner þar havfdu vered (þa) hann kom þar. sagde hann biorn þolleifsson hefde bvrttv haft flora af þeim. so sagde hann biorn þolleifsson hefde haft þadan fiðgra vetra gamlan vgxa. tvævetra kvigv og tvævetran gridvng og þetta vissv hvortveggia satt vera og hvorceke kom aptr kaplarner nie navten. sagdetz biorn gvdinason setia þav tvo hvndrvd j navtvm j staden þeirra tveggia hestanna er hann sagdetz j bvrttv hafa haft. enn firir þa flora kaplana greindr biorn þolleifsson hafde j bvrttv haft sagdetz hann avnga peninga setia. Enn þær landskyllder. er biorn gvdinason sagditz hafa tekit þetta arit af kirkiv jordvnm sagdetz hann hafa bygt nidr med þeim eitt kvillde med halshvsvm hier med eyre j miovafirde. Enn j þat porcio sem falled hafde þetta arit sagditz hann giallda tvo tre segx alna lavng hvort vm sig og hespvmælingr god ad koste vtan þeir villde adra peninga hafa sem kirkivna hellde vtan vadmal. Svo synde hann oss vid er hann hafde latid vinna til vtbrozens vm korenn avdrv megin allan sem til heyrde og fimtan hvndrvd sponn hann hafde latid leggja æ kirkivna og hvndrad sponslavt ecki war a lagt. sagdetz hann þetta lysa og giallda heilagre kirkiv j porcio a medan hann hefde halldit kirkivna fyst vpp a þav fiogr ar er hann hafde halldet so hann hafde ecki reikningskap giort og þat leingr sem dande monnum

þætte þat meira vert ef vmbodsmádur einars olafssonar ætte kost adh halda gardenn enn annars ecki.

Jtem medkennvntz vær fyrrgreinder menn ad vær worum til nefnder af greindum birne gvdinasyne ad sia og skoda og lagvirðing a leggja þat virðingagoz er biorn gvdenson skildetz (vid) j vazfirde og hann reiknad(e) eign einars olafssonar. j fystv vij storkeravlld j bvrenv og erv fimm af þeim god og mathelld. tvo liettare og þo mathelld. tvo faneyt j skemmvne. eitt mathelld j selenv. skreidarstockur j stofvne. tvær kiotkistur j bvrenv. lavsa vætte yfer avllvm. smiorflote j bvrenv og vj fialer lavsar. stor byrda j bvrenv miog gavmul. avnnvr j skemmvne. v fiordvnga ketell og mæles ketell bætt. þriv og xx trog. tvo og xx vppgiordar keravlld med þrimr favtvm. j kanna loklaus. forn vlldvkr. v. spæner. þretan skaler. fiortan diskar. þriv koppaflotar. tvo orb. tvær hrifur. torfskere. ein hrip. pvdare. ein reka. þriar skygrindr. Wirttv vær þetta allt firir ellefv hvndrvd og ad avke so ecke war verðlagt vj storastofv bord avll god og sterk. storer flotar sterker firir beckiarbordvnm. tvo breidastofv bord og forsæte. eitt prytz bord. ein avrk stor j kirkivnni. ein sæng alfær. dvn vr annari. palreka. svdpvare. torfkrokar. broddstafur. tveir heylavpar. sledi.

Svo miced bvsgagn burtt haft vr vazfirde sem hier seger. fimtan trog. fimtan vppgiordarkeravlld med favtvm og tveimr dryckiar avsvm. seytian skaler. v favt og xx jslenzk. þriv vtlenzk. eitt tinfat. eitt sallzsier med tin. annad vtlenzkt med tre. siav bordiskar vtlenzker. xj jslenzker. j strockur. ij grindur. þriv pottar. atian fiordvnga ketell og x fiordvnga ketell og tveggia fiordvnga ketell. þriar alkavnnr gamlar og en fiorda halfkanna vppgefen. hverfvstein og og tveir flavskvlasar. einn hestlas. einer krokar. einn pall. tve(i)r nafrar storer og enn þridie hrifnafar. einn hardsteinn. smidiv belger. stedie. tvær teingr avnnr j svndr. hamar og sleggia. romet og stappa. bor og lavd. ij orb. fiorar hrifur. torfliar. jarnpvdare. einar sokner. þriar sager. einer kamb-ar. malltkvern. mvstardzkvern. tvær pipars kvennar. tvær

avgjar miog faneytar. vij kvfar. solva ponta. vefstadir og skak. kista og stoll.

Jtem j sangar klæðvm .x. beder. xi. hæginde huortveggia miog dvnlted fangaliett og allt bætt. atta hvilvoder. tvo aklæde jslenzk og tvo vtlenzk avll gavmvl og miog sliten. einn miog gamall vavndr. linda slitur faneytt og litlv hæft.

Jtem vard þetta epter j bvsagagni a kirkivbole. þriv og og xx trog. segxtan vppgiordar keravlld og tregtarkeralld og dryckiaraskur. fiorar favtr. solva ponta. vigxlvkaggr litell. einn stafaskr litell og annar skindaskur¹⁾. seytian skal-er. og erv fiorar faneytar og litlv hæfar. vij trediskar sterker og adrer vij miog faneyter. einn seliakaggr. vj spæner. einn strockur. þriar trekavnnr. ein tinkanna. ein mvnnlavg. lindvkr med bordhandklæde miog sliten. vlldvkr. segx hrifur. einn klar. fiogr orb. ein varreka med þrimur sinklvm. tvær skyrgrindr. ein seliakista. niv kvfar og niv kostrar. ketell og panna hvortveggia gamallt og bætt. mælesketell godr. tveir flotar. einn eysell. vefstadr. flavskvlas og ein skak. einer torfkrokar.

Jtem tvær dvnsængr alfærar. fimm beder og fimm hæinde med klyppvr allar bættar og faneytar. þar til tvær hvilvoder.

604. 16. Júní 1503. á Ingjaldshvoli.

ORMR Nikulásson selr Halldóri ábóta og klaustrinu á Helgafelli þá eign, rétt og tiltölu, sem hann hefði til jarðanna Máfahlíðar, Holts og Tungu milli Ennis og Höfða.

Eptir skjalabók í Landsskjalasafni 94. 4to, með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600. — Ágrip af þessu bréfi með ártali 1503 er í AM. 252. 4to bls. 47; AM. 430. 4to bls. 7; AM. Apogr. 1596 og 1651.

Mavahlíð. Holtt og Tunga²⁾.

Það giorum vier Pietur prestur Þordarson. Einar Þor-

1) = skiðaskr 2) 430; sl. hin.

olfsson. Jon Þordarson og Jon Gijslason godum monnum kunnugt með þessu voru opnu briefi að á föstudaginn næsta-
 ðan eftir dyradag Anno 1503 á Jngialldzhuoli á Snæfells-
 nese vorum vier j hia saum oc heyrðum ð ord og handa-
 band Halldorz abota á Helgafelle og Orms Nichulassonar að
 so fyrir skildu að Ormur Nichulasson feck og selde adur-
 nefndum abota Halldore og klaustrinu á Helgafelli alla þá
 eign. riett og tiltolu sem hann ma edur matti eigandi að
 verða Jordunum Maahljð. Holtti og Thungu og honum hafði
 thil erfða fallid eftir fodor sinn og modur er liggia mill-
 um hofða og Eunniss j froðr kirkiusochn er hann reiknadi
 rangliga keyptar edur selldar hafa verid og ecki peningar
 fyrir hafa komid sem lofat var. Hier j mot gaf fyrrskrifad-
 ur Aboti Ormi Nichulassone vð j kugilldum og þarfligum
 peningum. Jtem feck Ormur Nichulasson Halldore abota
 alla sochn og akiæru vppa þá sem adurgreindum Jordum
 hofdu rangliga halldit og þeim peningum er fir voro lofad-
 er Nichulase fodor hanz fra þeim fyrsta tijma þær voro af
 honum hefdadar.

og til sanninda hier vm et cetera.

605.

1. Júlí 1503.

á Alþingi.

ALÞINGISSAMÞYKT um það, að lögmönnum megi ekki stefna,
 heldr skuli þeir bjóða sig undir lög.

Add. British Museum 11,242. 4to bl. 67^b, Söpdýngja séra Gottskálks
 í Glanmbæ, skr. 1543—90. — AM. 199. 4to bls. 103, skr. c. 1600 (ártal
 rangt 1530). — Gl. kgl. saml. 1159. Fol. bls. 624, skr. c. 1640 (ártal
 rangt 1530). — IBfél. 125A. 4to bl. 66^b, skr. c. 1680. — IBfél. 125B.
 4to nr. 66 (ártalslaust), skr. c. 1680. — IBfél. 215. 4to bl. 46^a (ártals
 laust). — AM. 211.c 4to bls. 142, skr. c. 1700. — Advocates Library
 Edinb. F. Magn. 25. 4to bls. 77 (= 21, 3, 10), bók Jóns Hjaltalíns á
 Rauðará frá c. 1750. Samþykt þessi er fjölviða til framars í handritum.
 Prentuð í Safni til sögu Íslands II, 190 (eftir AM. 199, 4to).

Alþingis samþykt að lögmenn
 stefnest ecke¹)

1) Adv. Libr. 25; sl. Gottsk.

Anno domini M. d. iij.

Var þessi¹⁾ samþykkt giord²⁾ af badum logmonnum [Þoruarde Erlindssyne og Finnboga Jonssyne³⁾] [oc ollum logrettomonnum⁴⁾] lavgardagen næstan epter peturzmesse oc palz á almenniligu⁵⁾ avxararþingi.

At logmennerner hvor vm sig skulu ecki stefnaz⁶⁾ hvorcki af kirkiunnar valde ne leikmanna. vtan þeir skulu bida sig vnder lavg æ alþingi vid þa menn⁷⁾ sem med logum mega til þeirra tala. [þo so ad hvor sækest fyrer odrum⁸⁾.

[Þetta samþykkt aff Þorvardi Erlendssyne og finnboga Jonssyni⁹⁾].

606.

1. Júlí 1503.

á Þingvelli.

BREFF Sigurðar Narfasonar um útlúkning Ásgeirsáa og Lækjamóts og fjögurra jarða á Ströndum til Finnboga lögmans Jónssonar og Teits Þorleifssonar.

AM. Fasc. XXXVI, 13, frumrit á skinni. Brot af innsiglinu er eun fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3396.

1503 brief um Asgeirsá og Lækiamót¹⁰⁾.

Þat giore ek sygurdur narfason godum monnum uiturligt med þessu minu oppnu brefi at ek ok fader minn haufum lagt finnboga jonssyne logmanne ok teiti þorleifssyni jardernar asgeirsar og lækiamot ok fiorar jarder a ströndum med aullum þeim skildaga ok skilmala sem þat bref inne helldur ok ut uisar sem finnboge jonson logman liet fyrir mier upp lesa ok fyrir eru skrifader grimur bonde palson jon asgrimsson magnus þorkelson petur tumasson og fleire annara manna jncigle eru med fest. Og til sanninnda hier vm setta ek sygurdur narfason mitt jusigle fyrir þetta medkenningarbref er giort var a þinguelle lavgar-

1) Gottsk.; þetta, hin; 2) Gottsk.; sl. hin. 3) [215,211e; sl. hin. Sbr. þó Advoc. Libr. 25 að niðrlagi. 4) [allri logretta Adv. Lib. 25; 5) sl. Gottsk. 6) nefnast 199. 7) sl. Gottsk. 8) [211e. Adv. Lib. 25; sl. hin. 9) [Adv. Lib. 25, sem sleppir lögmanna nöfnum í sjálfri samþyktingi; sl. hin. 10) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

daginn næsta epter petursmesso ok pals um sumarit. anno domini millesimo quingentesimo tercio.

607. 1. Júlí 1503. á Þingvelli.

BRÉF Narfa Sigurðssonar um útlúkning Ásgeirsáa og Lækjamóts og fjögurra jarða á Ströndum til Finnboga lögmanns Jónssonar og Teits Þorleifssonar.

Bisk. Hol. Fasc. II, 6, frumrit á skinni, og er innsiglið enn fyrir.

medkenning Narfa Sigurðssonar um bigging asgeirsar og Lækiamots finnboga.

Þat giori eg narfi sygurdzson godum monnum witurligt med þessu mino aoppnu¹⁾ brefi at ek medkennunzt at ek hefi lugt finboga jonsyni logmanni og teitti þorleifssyni jarðernar asgeirsáa og lækiamott og fiorar jarðer a ströndum med ollum þeim skildaga og skilmala sem þat bref ine helldr og wtt visar sem finbogi jonson logman fyrir mier wpp las og fyrir eru skrifader grimur bondi palson. jon asgrimson. magnus þorkelsson. petur tumasson og fleiri manna anara incigli eru med fest. Og til saninda hier wm setta ek narfi sygurdzson mitt jncigli fyrir þetta medkenningarbref er giort war a þinguelli laugardagin næstan epter peturs messo og pals um sumarid. anno domini millesimo quingentesimo tercio.

608. 1. Júlí 1503. á Öxarárþingi.

BRÉF um útlúkning Ásgeirsáa og Lækjamóts og fjögurra jarða á Ströndum til Finnboga lögmanns Jónssonar og Teits Þorleifssonar.

AM. Fasc. XXXIV, 32, frumrit á skinni læst saman við XXXIV, 31, og eru öll innsiglin dottin frá. — AM. Apogr. 3472.

Þat giorum uær jon sigmundzson sturle þordarson sygurdr jonsson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi þar uorum uær j hia saum og heyrðum á ord og handaband finnboga jonssonar logmannz ok narfva bonda sygurdzsonar á faustudaginn næsta epter petursmesso ok

1) Svo.

pals¹⁾ á auxararþingi anno domini 1500. d^o. iij at greindur narfe uedkendizth med þessu sinn handabande²⁾ at hann hefde lukt og feingit finnboga jonssyni logmanni ok teiti þorleifssyni jardernar asgeirsar ok lækiamot ok fiorar jarder á strondum med aullum þeim skilmala ok skildaga sem þetta sama bref ut uisar ok jnne helldur sem nu er hier med fest þessu uoru brefi³⁾ og þa uar fyrir saugdum narfa upp lesit þar samstundis.

Og⁴⁾ til sanninda hier um settum uier fyr nefnder menn uor jnsigle fyrir þetta vitnisburdabref skrifad j sama stad deigi sidar enn fyr seiger⁵⁾.

609.

3. Júlí 1503.

á Þingeyrum.

BRÉF, að sira Jón Þorvaldsson hafi látið meta peninga í Vík í Skagafirði eptir Benedikt Magnússon og Ingibjörgu Þorvaldsdóttur fráfallin.

AM. Apogr. 5658 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“ á kálfskinni.

Þat giorum uier steinn hrolfsson. hakon andresson. olafur hrolfsson godum monnum kunigt med þessu uoro opno brefi at uær uorum þar j hia um haustid epter ymbrouiko⁶⁾ j uíjk j skagafirði at sira jon þorualldzson liet meta og uirda þa peninga. kuika og dauda frida og ofrida er þar uoro saman standandi jnnan gardz ok utan epter benedickt magnusson og jngibiorgu þorualldzdottr fra fallin ok uirtiz þar til x hundrada j kuikum peningum. og þriu hundrud innan gatta. var þetta med það fyrsta er sira jon giordi þar med. Og til sannz uitnisburdar hier um settum uier fyrnefnder menn uor jnnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar æ þingeyrum j uazdal manudaginn næsta epter petursmesso og pals um sumarid anno domini 1500. d. iij.

1) þ. e. 30. Júní. 2) — handa, hdr. 3) þ. e. bréf frá 1. Júlí 1500. 4) Svo hér; annars: ok. 5) þ. e. 1. Júlí. 6) það er 29. Sept. eða sidar 1502 að líkindum.

610.

17. Júlí 1503.

í Hafnarfirði.

KÆI fan Ánifell hirðstjóri veitir Birni Guðnasyni sýslu milli Geirhólms og Langanes.

AM. Fasc. XXXVI, 20, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar. Innsiglið er fyrir bréfinu. Hefir Björn stýlað hirðstjóranum bréfið.

Ollum monnum þeim sem byggja og bva j millum geirholms og langanes heilsar ec kæi fan ánifell kærlega með guds kuediu og minni. wil ec yður kunnigt giora að ec hefi unt og skipað vel bornvm dandi manni birni gvdinasyne mins herra kongsins sýslv og vmbod hier með ydr so sem fvl(l)megtvgum sýslvmanni til ber. að hafa með skavttvm og skyllðvm rekvm og renningvm hvolvm¹⁾ og hafrekstrvm og avllum þeim riett og rentv sem kongdomen og mic til heyrer og eigi er advr fvll kvittan fyrir eða lavgligr sattmale a gior. skal nefndur biorn gvdinason avll mal smærre og stærre sekta og sækia og saker a gefa so og sætta og semia og nidr setia fyrir sig stefna og prof a að taka doma yfer að nefna. svo og skal hann mins herra kongsins jarder byggja og bæla j greindv takmarke landskyllder vpp bera og viseyre saman taka edr taka lata vnder fvlla grein edr reikningskap vid mic og þangad færa sem ec giorer rad fyrir adh af lvktvm nefndarmonnum sitt þingfararkavp. skal greindr biorn gvdinason fvlla makt og valld til hafa þeim monnum dag að gefa sem j vandrade kvnnv adh falla eða fallit hafa og boda þeim til min sem skiotatz kvnna þeir sem a kirkivnnar nader komatz. skal hann og fvllt valld til hafa adh stefna þeim monnum aptur j sina sýslv sem þar hafa brotleger ordit. ef þeir erv komner j adrar sveiter. skal greindur biorn gudinason eignatz avll segx marka mal og þar fyrir jnnañ sier til liettes og eignar fyrir sina armædv fyrir vtan allan reikningskap enn ef stærri mal kvnnv til að falla sem gvd late færre enn fleire þav skal hann sækia vnder kongdomen og mic. Bidr ec vm alla goda menn og sierliga kongsins vini og mina. að þier sie-

1) fyrst skrifað: havlvm, en o síðan sett uppi yfir línunni milli v og l til merkis að lesa skuli: hvolvm,

ud optnefndvm birni gvdinasyne greider og godvilviger. hvers sem hann kann með að þvrfu og latid hann vel og reidvglig(a) að komatz þeim godvilia er þier vilit honum giort hafa.

Byd ec að nefndr kæi fan anafell¹⁾ optnefndvm birne gvdinasyne að hann tale lavg og riett til hvers mannz þo með vægd og myskvñ þar sem það til heyrer. Ænn þriozkvvm og þralyndvm sie hann riettur domare og refsingasamur. skal þratt nefndr biorn gvdinason fvlla makt og valld til hafa þeim manni vmbod að gefa sem hann til kys að giora lavg og riett að avllv jafnfvllv sem hann sialfur j fyrr greindri syslv. skal hann þessari mins herra kongsins syslv og vmbode að fylgia til næsta avgxararpings og það leingur sem eigi (er) avnur lavglig skipvñ æ gior.

Og til sanninda hier vñ setta ec mitt jnsigli fyrir þetta syslvbref hvert er skrifad var j hafnarfirði manvdagin næsta fyrir torlaci ebiscopi¹⁾ vñ sumared þa lidit var fra gvds burd M. w. c. og iij ær.

611.

26. Júlí 1503.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti leyfir Jóni Einarssyni að láta færa hús sitt á þann stað, sem honum þykir betur henta, kvittar hann af ráðsmannsstarfi og lýsir því, að hann eigi inni ráðsmannskaup um níu ár hjá Skálholtsstól.

Bisk. Skalh. XVIII, 36, frumrit á skiinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2379 „accuratissimé“ eptir Skálholtsfrumritinu.

Ver steffan með Guðz nad biskup j skalholli giorum godum monnum kvnnigt með þessv vorv opv brefi að ver hofum gefit jone einarssyni gott ordlof til að lata færa hús sitt j þann stað sem honum þicker betur henta. svo oc hefer greindr jon giort oss reikningsskap af þui starfe sem hann hefer haft heima a stadnum i skalholli til þess tima sem nv er komit. þui giorum wer fyrnefndan jon olldungiss kuittan oc akiærulausan vñ alla meðferd a stadarins peningum firir oss oc ollum vorum epterkomendum kirkiunnar

1) Svo.

formonnum. Jtem reiknadizt það .ix. aar ad fyrrskrifadur jon hefer ecki kaup tekit j sin pionustvlaun oc þui ma hann það vel heimpta ad stadarins forradamonnum þa honum likar oc wer skipum ad það se honum luckt med mogvlegheit. oc til sannenda hier vm festum wer vort secretvm firir þetta bref skrifad j skalholli jn crastino sancti jakobi apostoli anno domini. 0 d iij.

612.

12. August 1503.

á Flugumýri.

EIRÍKR prestur Sumarlidason stefnir Finnboga lögmanni Jónssyni á tveggja ára fresti fram fyrir erkibiskupinn í Niðarósi og ríkisráðið um hald á Grund og Grundareignum í Eyjafirði og öðrum arfi eftir Eirik Loftsson.

AM. Fasc. XXXVI, 18, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 1454. „Fra Stadarholi 1703“ (AM). — AM. 460. 12mo bl. 99^b 100^b (ónýtt ágríp).

Þa finboge logmann var vtañ stefndr af
sera eireke¹).

Þat giorum uær gudmundr jonsson. oddr einarson. petur palsson og halluardr biarnason prestar holabiskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu uoro opnu brefi at þa lidit uar fra gvdz burd 0 d. og iij ðr manudaginn næstañ fyrir ad uincula petri apostoli²). j uiduik j uiduikursveit at uær uorum hia og heyrðum ðá at sira eirekr sumarlidason las yfer finnboga jonssyni lögmanni nordan og uestan ðá jslandi stefnuskra so latandi ord efter ord sem hier seiger.

Ëg eirekur prestur sumarlidason stefni þier finnbogi jonsson lögmann ð jslandi innan tueggja ara upp hedan til noregis fyrir uorn nadugazta herra og ándaligañ fôdur erkibiskupinn j þrandheimi og rikissins rad j norege j þann stad og dag sem uor uerdugazti herra erkibiskupinn til nefner og rikissins rad. under þann dom og urskurd sem hans nad

1) Utan á bréfinu með hendi frá öndverðri 16. öld. 2) þ. e. 31. Júlí.

og rikissins rad þar yfer seiger og utnefner huerra suara edur sekta þu uerdr mier skylldugr fyrir þær saker er ek kæri þar til þin. J fystu grein at þu hefer at hallda mitt odal og ættiord er grund heiter og liggr j eyiafirdi a islandi og allar þær iarder er uñder hana liggia er eg reikna mier til erfda hafa fallit efter suein sumarlidason brodr minn. en honum epter eirek heitenn loptzson fõdrfõdr sinn. efter þeirri rettarbot sem nor nadugazti herra hakon noregs kongr med guds nad hefer ut gefit vm allt þetta adur greint riki um þessa arftõku. J annarre grein at þu hefer at hallda þau¹⁾ .ix. hundrada sem eirekr loptzson fõdrfader minn gaf sumarlida syne sinum og mier fiell til arfs efter hann. hefer þu þessa peninga halldit og þau¹⁾ adra fyrir þig suein¹⁾ sumarlidason og gudridr dotter þin upp á xuij ár med ongu frelse sidan sueinn atte þessa peninga at luka. J þridiu grein kæri ec til þin at þu helldur fyrir mier minum fodrarfj halfri iordunni sydra krossanese j laugmannzhlidar kirkiusokn og ollum þeim halfum peningum er hann atte j lausagodzum bædi fridum og ofridum. hefer þetta stadiit vpp á .ix. ár. J somu grein hefer þu burtu feingit minn iardarpart j hvassafelle er liggr j miçlagardz kirkiusokn j eyiafirdi. reiknast hann xuij hundrut. J fiordu grein at þu helldur og hefur halldit upp á iij ár halfa iord mina er arnbiargarbrecka heiter er liggr j modrualla þingum j haugardal og gudridr heitin gaf mier j sina testamenteungiof. J fimtu grein at þu helldur fyrir mier minum modrarfi xl hundrada j lausagodzi. hefer þat stadiit upp á xii ár med ongu frelse j þinni uernd og sueins og gudridar. Stefni ec þier fyrir þessar allar fyrrskrifadar saker j fyrr sakt riki og innan sama tima med ollv þinu proui og skilþiki sem þier ma til gagns og bata uerda j greindu mali. uertv kominn j sagdan stefnudag og sit so leingi stefnuna sem domr fellr a þessu þinu mali. stefni eg þier at ordfullu og lögfullu og heilagrar kirkiu lög mali rettu at uitni allra þeirra er ord min heyra.

1) Svo.

Var adr nefndr finnbogi jonsson logmadur so nærri at hann matti vel heyra ef hann uildi þa fyrr nefndr eirekr prestur las upp fyrr skrifada stefnu.

Og til sanninda her um settu uær fyrnefnder prestar vor innsigli fyrir þetta stefnubref skrifat á flugumyri j skagafirdi laugardag næsta fyrir assumptionem sancte Marie á sama áre og fyr seiger.

613.

5. September 1503.

í Viðey.

GUÐMUNDR Þórarinsson og Ingibjörg Jónsdóttir kona hans selja Árna ábóta í Viðey jörðina Grafir í Mosfellssveit fyrir fjórtán hundruð í lausafé, og kvitta um andvirðið.

AM. 238. 4to bl. 10—11, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Grofvm.

Þat giorvm vier Gissur þolleifsson. Fuse Andresson ok Pall Jngemvndarson godvm monnvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefi arvm eptir gvdz byrd m^o d^o iij ar j Grofvm j Mosfelzsvet ok j Mosfellz kirkiv soknn jn festo decollacio(nis) Johannis baptiste¹) vorum vier j hia savm ok heyrðvm a ord ok handaband þessara manna brodvr Arna med gvdz nad abota j Videy af einne alfv enn af annari Gvdmvndar Þorarinssonar ok Jngebiargar Jonsdottvr konv hans. skilldizt þat ok falzt vader þeirra handabandi at fyrgreind hion Gvdmvndr ok Jngebiorg selldv adr nefndvm herra abota Arna jordena alla Grafir til æfinligrar eignar ok frials forrædis xij^e at dyrleika er ligger j Mosfelltz þingvm med ollvm þeim gognvm ok giæðvm sem greindre jordv fyllger ok fyllgtt hefir at fornv ok nyiv ok Gvdmvndr ok Jngebiorg hofdv fremsteigandi at ordit til ytzt(r)a vmmerkia vid adrar jardir. Hier j mot skylldi optt nefndr aboti Arni gefa ok giallda adr greindvm hionvm Gvdmvndi ok Jngebiorgv xiiij^e med svo vordnvm fridleika sem hier seiger. x

1) þ. e. 29. Aug.

malnytv kvigillde. je j smiori. navt gamallt j ije ok fridvirtt hvndrat. skyllde optt nefnd Jngebiorg eignast hier af je fyrir sitt vplag. Vorv þessir fyrgreindir peningar aller adr vtlvcter. medkiendizt tit greindr Gvdmvndr þar þa fyrir oss at han hefði vpp borit heilan penning ok halfan ok alla þar j milli fyrir adr greinda jord Grafir svo sem þeirra kavpbref vtvisar ok adr skrifat stendr. Þvi gaf þratt skrifadr Gvdmvndr med samþycki ok vplagi Jngibiargar konv sinnar j sama handabandi titt nefndan abota Arna ollvngis kvittan vm alla fyrskrifada peninga ok jardarverd ok akiærvlavsan fyrir sier ok ollvm sinvm erfingivm ok eptirkomendvm. skyllde titt nefndr Gvdmvndr ok Jngebiorg svara lagaríptingv æ adr greindre jordv en abote Arne halldi til laga.

ok til sanninda hier vm settvm vier fyrnefndir menn vor insiglle fyrir þetta jardarkavps bref ok kvittannar skrifat j Videy med Svadvn vij dogvm sidar enn fyr seigir.

614

20. Oktober 1503. í Viðidalstungu.

DÓMR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um afl og gildi útlúkningarbréfa Narfa Sigurðssonar og Sigurðar Narfa-sonar um Ásgeirsár, Lækjamót og fjórar jarðir á Ströndum til Finnboga lögmans og Teits Þorleifssonar.

AM. Fasc. XXXVI, 14. frumritið á skinni, frá síra Skúla Þorláks-syni. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 556. Frumritið mun vera með hendi Jóns Sigmundssonar.

Domur vm teits peninga¹).

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edó heyra. sendó jon sigmundzson. jon olafson. hauskollúr runolfsson. brandur einarsson. gudmundur indridason og sueinn þorfinsson. quediu guds og sina kunigt giorandi ath æ þridiudagin næstan eptir calixtusmessu²) æ sveinstodum j uazdal

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) þ. e. 17. okt.

æ almenniligu hieradsþingi. worum wer j dom nefnder æf ærligum dandi manni finbogæ jonsyni Logmanni fyrir nordan og westan æ islande at ransacka skoda og fullt doms athkuædi æ ath leggja hwert afl eda fullkomna magt oss wirtiz at hafa skylde þau uttluckningabref og medkenningar sem þar voru fyrir oss Birt wnder nafni narfa bonda sygurdzsonar Og sygurdar sonar hans med þeirra heilum hangandi jnciglum og fleire godra manna anara bref um medkening og naueru sem æ greindi vm gialld og luckningðr wid greindan finboga og teit bonda þorleifsson¹⁾ ðá jordunum asgeirsam læckiamoti fiorum jordum ðá strondum melum krosnese norðfirde og selianes med ollum þeim lausagozum þar med fylgia og adr greiner. Ok þui j fyrstu war þath vor domur ath wer dæmdum [med fullu²⁾ doms athkuæde finboga logmanni Epter lukningu vttgialldi og medkeningu sagdra manna narfa og sygurdðr ei sidr j fiarskacka og ærf sinn ðáskilnad sagdra manna æ millum narfa og sygurdar uid teit. þa dæmdum wer þridiung wæ ollum adr greindum peningum og jordum asgeirsam læckiamoti og fyrnefndum jordum æ strondum finboga logmanni til fullrar eignar wera og werid hafa og hann sagdar jarder lucka hafa matt giallda eda gefa huerium han hefer uiliat. ath jafn heimilu sem onur sín odul og eigner at suo profudu sem þa kom fyrir oss. wtan titt taldr teitur syni med logligum witnum at annar giorningur hafi giorzt sidar æ mille sagdra manna finboga og teizt wm fyrr greindar jarder og feskipti og leidizt þa sogd witni og ransackizt fyrir sogdum logmanni med skýnsamra mana rade og naueru.

samþykkti þenan worn dom þratt nefndr finbogi logmadr og allær þingmenn þar saman komner.

Og til saninda hier wm og meiri audsyningar þa³⁾ settum wer fyr nefnder menn wór jncigli fyrir þetta domsbref er giort war j tungu j uidudal fostudagin næstan epter calixtus messo arum epter gudz burd 00 v hundrut og ííi ær.

1) þorleifssonar, frbr. 2) [medum med fullun (!) frbr. 3) tvískrif- að i frbr.

615. 31. Október 1503. undir Staðarfelli.

ÚRSKURÐARBRÉF Finnþoga lögmanns Jónssonar um landamerki milli Staðarfells og Arastada (Harastada) á Fellsströnd.

AM. Fasc. XXXVI, 17, frumrit á skinni með inusigliu fyrir, en bréfið er ekki með hendi Finnþoga lögmanns, þó að innsiglið sé hans. — AM. Apogr. 1522.

Vrskurdur finnþoga lögmannz vīm landamerke
mille staðarfells oc harastada 1503.

þetta eru iardarkaupsbrefin hierastada.

J þessum backa¹⁾ erv kaupmalabref fodur minz og mitt
og þorsteinz þorleifzsonar og staðarfelzbref og þav
bref er ligia fyrir kiarlagxstodum og ormz-
stodum og eru þau ýst vtan á.
næst þessu brefi.²⁾

Ég finþogi jónsson laugmann Þorðan og uestan á js-
lande giorer góðum monnum viturligt með þessu minv opnu
brefi. ath þú er lidit var fra hingatburd uors herra jhesu
christi. þusund fim³⁾ hundrud og þriu árr. á manudagin
næstan fyrir allra heilagra messu⁴⁾ vnder staðarfelle. á
medalfellzströnd kuomu fyrir mig. Stulli þordarson og as-
mundr klemensson með sin bref og skilríjki sem á hrærer
um iardareign og landamerkj millum staðarfellz og arastada⁵⁾
eptter þui sem þeirra huoru tueggiu bref og áskilnadr var
til min dæmt. og domurin vt víjsar. Birtti stulli fyrir mier
iardakaups bref. huer⁶⁾ er jordin staðarfell war selld með
þessum vīmmerkium. j millum staðarfellz og arastada⁶⁾ ath
hagagardr er nedan geingur vr súbíjnuvíjk skal ræða vpp
j á. giordizt þetta iardakaup á audru ári ríjkis uirduligs
herra olafs⁷⁾ með guds næd noriges dana. gota konvngs⁸⁾.
Suo og birtti stulli þordarson annat bref ath arastader⁶⁾ voru
selder og keypter með þessum akuednum landamerkium j

1) þ. e. bagga. 2) Utan á bréfinu með þrennslags hendi frá 16.
öld. 3) fyrst ritað: *fimtán*, en síðan máð yfir *tan* að mestu, og má þó
enn lesa það. 4) þ. e. 30. Okt. 5) Svo hér. 6) Svo. 7) á spássiu og
visað inn. 8) þ. e. 1383, sjá DI, III, Nr. 313.

millum fyrr greindra jarda. Þier j mot birte asmundr klemensson bref vpp á eins mannz sogn og lysing. at hann sagdizt hafa verit vinnumadr á arastodum¹⁾ hia klemens pálssyni og þessi landamerki voru halldiá millum stadarfellz og arastada¹⁾. gardur ur sabínuvíjk og upp j hamrana. þa riede hid nedra en¹⁾ gardur vr myrinni og upp epter skog-invm. þeim sem liggur vpp j hamarinn hid efra. Sagdizt hann þó uitat hafa ath þordur bóndi helgason liet hogua iij hundrud timburs fyrir utan þann gard. Sagde hann og at þeir þordr og klemens hefde giort þessi landamerkj sin j mille. Jtem birtte stulli þordarson fyrir mier. ija. manna bref at þordur fader hans hefde optliga um talat og sier eignat land og skog. af¹⁾ garde þeim sem vr sabinuvíjk gengr vpp á hamar og þadañ riettsyni vpp j á. Hv fyrir þaun skulld ath greindr stulli þordarson hefer fyrir mier tied og birt adrnefnd skilríjke vm kaup og solu optt nefndra jarda med sogdum landamerkium og suo þat ath þordr helgason fa(d)er hans hefdi sier eignat þa hann lifde þessi somu landamerke. En þat sama bref sem asmundr klemensson fram lagde vnder mína skodan leizt mier ecke lagauitne inne hallda j mót greindri ákiæru stulla þordarsonar og þeim skilríjkium sem hann hafde fram lagt og fyrskrifat er. Þuí j brefi asmundar stod huorke lauglig hefd nie eignaruitne vpp á hans ákiæru vm titt nefnd landamerkj. vtan eins mannz sogn og herming. þuí med þeirra bezttu manna raade er þá voru hia mier. Og at suo profudu mále sem nu er fyrir mig komit. Sagda eg finnbogi jonsson laugman j gudz nafni amen. med fullum laga urskurde þesse optt nefnd bref og skilríjki stulla þordarsonar lauglig og fullmegtug. vñ fyrsagda landareign og jordina stadarfel(1) eiga og att hafa land og jord at garde þeim sem geingr vr sabinuvíjk. og brefn til seigia og af gardinum og upp á bergit og riettsyni af berginu vpp j ana. vtan þat synizt med logum vndan geingit greindri jordu stadarfelle. fyrir ofan hamra og nedan. Og til saninda hier um sett: eg

1) Svo.

mitt insigle fyrir þetta vrskurdarbref er skrifat var j sama stad og ari. Deigi síðdar en fyr seiger.

616. 18. Nóvember 1503. á Reykhólum.

VITNISBURÐARBREFF um viðtal þeirra Björns Þorleifssonar og Jóns dans Björnssonar um Reykhóla, og um yfírgang Jóns á Reykhólum.

AM. Fasc. XXXVI, 21, frumrit á skinni, og eru bæði innsiglin dottin frá. — AM. Apogr. 5717.

Brief vīm heimreid Jonns dāns Björnssonar
til Reykhhóla¹⁾.

Svo felldañ vitnisbvrð bervm vid bergr ingimvndarson og jon jonsson godvm monnum æ heyranda med þessv vorv opnv brefe at vid vorvm æ raeykiaholvm²⁾ æ reykianese midvikvdagenn næstañ epter kalixtusmessv³⁾ þa lidit var fra hingatbvrð vors herra ihesv christi þvsvnd fim. c. og þriv ær. ath gisle philippusson jon fvsason og petur fvsason komv til reykiahola og tokv feligan dag j mille biarnar þorleifssonar og jons björnssonar og þeirra manna thil vidrtals vm þeirra akærv sem jon björnson kallade thil reykiahola æ vegna konv sinnar kristinar svmarlidadottur. Enn björn þorleifson hiełtt og þottezt eiga j sina loggiof edr erfd eftersinn favdr þorleif björnson efter þeim breffvm og skilrik(i)vm sem þar fyrir liggia. var þad og j þeirra handabande thil skilit ath huorer skyllde med frid j bvrтт rida ohindrader j allañ matha og þeirra þing j bvrтт hafa hvortt sem þeim kæme saman eda eigi. Enn vīm morgvnen næstañ efter ath þeir thavlvduzt⁴⁾ vid greindr björn þorleifson og jon björnson vīm sín malaferle og þeim kom ecki saman því at huorer tveggiv eignvdu sier garden og allt þad sem þar saman stod. var þeirra thal eigi langt adr en fyrr nefndr jon björnson hastade fyrr nefndan⁵⁾ björn þor-

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1580. 2) Svo. 3) p. e. 18. Okt. 4) Svo. 5) á spássiu.

le(i)fsón vth af sínu mále með fyllum hvgarmotz ordum og vnságningsm¹⁾ svo að hann matte avngv svare fyrir sig ædr sitt gíefa og með þessum hættu skipaðe thitt nefndur jón sínum monnum að thaka thil sín skalann og stadenn allan og svo thil síu að ecki neitt skyllde j þvrtt mega berast sem þeir og gíordv og gripv þá vopn og tyge biarnar þorleifssonar og hans manna eftir jóns skipv n j fyrr savgdm deige. hier með hotaðe opt nefndr jón birne og hans monnum afarkostum eðr skamfæringv ef þeir fære ecki svo snart vth af gáðennum sem hann villde enn týgen vorv sum aftur lavgd með dáðde manna thillagnad enn ein hafdv þeir j þvrtt með síer þav er snæbiorn gíslason greip enn jón samþyckte með honum og með þessv mote vart thitt nefndr biorn²⁾ og hans fylgíarar j þvrtt að ríða j svartre hríð mote nott. enn þall jónsson vart eftir. J annare grein lýste fyrr nefndr þall jónson og aðrer fleire þar á stadnum fyrir ockr fyrr greindum monnum berge og jone að þegar eftir að þrattnefndr biorn var j þvrtt ríðin. gíeck jón thil og hans fylgíarar og þvrttv vpp hvs og herberge og þavv þvrtt vr þeim hvertt er þeir villdv enn hravctv þá j þvrtt með jllum ordum sem aðr vorv fyrir setter. enn setto sína menn fyrir aftur j stadenn og með þessum navdvngarkostum og thiltekíum sem jón gíorde og hans menn þá lýste thitt nefndr³⁾ þall jónsson [og að sá sínn kost eí vænna enn að lofáde gíalda vth sex hvndrvd fyrir þennan skáða obætélígan sem sá á líggía avllum þeim peníngum sem þar var kvíkr⁴⁾ enn skomm bæde á síer og avllv því folke sem þeir hafdv að síer tekít. enn alltt það sem jnnan gatta var þá var það af honum halldít með ofríke og thaksetníngv og því lýste hann bæde þá og síðar að hann lete þessa penínga vth fyrir þennan navdvngarkost en eí annars. J þríðiv grein heyrdv víð og lýsínng bíarnar þorle(i)fsónar að hann gaf jone bíornsíyní þá savk að hann hef-er veítt síer tvénnar heimreíðer með flock manna fyrst þá hann reíð j vafíord og veítte líð og stýreck til að hann

1) Svo. Sbr. á dönsku: undsigelse. 2) bi | biorn, frbr. 3) hér stendr „að“ í frbr., en í það strykæð sem ofaukið. 4) [Svo.

peningar vorv bæde tekner vr kirkiv og so vr stadnvm enn sialfr vard (hann) ath flyia og hans menn fyrir ofrike saker. adra heimsokn lyste biorñ a jon og alla hans fylgiara sem fremst mæ hann þad med logvm giora vthan þessa sem hier erv thalder gisle philipusson jon fvsason petur fvsason og biorñ jonson. vilivm vid þennan vitnis(bvrd) bæde bera og sveria ef þurfa þycker.

Og thil sanninnda hier vñ settvm vær fyrr nefnder menn (ockur jnnsigle) fyrir þetta vitnisbvrðarbref skrifat æ reykiabolom æ reykianese lavgardagen næstan fyrir presentacionis sancte Marie æ sama ære sem fyrr seiger.

617. 19. Nóvember 1503. í Gufudal.

Dómr Rafns officialis Oddssonar um ákæru sira Jóns Halldórssonar til eigenda Húsavíkr, að þeir hefði haldið ranglega frá Gröf, jörð kirkjunnar í Tungu í Steingrímsfirði, ey þá, er kend er Hrófey, og hólma og sker, sem liggja fyrir landi greindrar Grafar.

AM. 262. 4to, bls. 26—28, skrifað 1593. „So latandi bref ord fyrir ord liggur j Tungu j Steingrímsfirði med vj Jusiglum A° 93“.

Vm Tunguskier.

Þad giorum vier Rafñ prestur Oddzson officialis heilagrar Schalholttzkirkju j milli Geirholms og Hrutafiardar-úr. Jon palsson. Halldor Jonsson. Eyolfur Sigurdzson prestar Schalholttz biskupsdæmis. Havardur Olafsson og Jon petursson leikmenn godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefi. ad þa er lidit var fra hingadburd vors herra Jhesu christi þusund fimm hundrud og þriu úr j tungu j Steingrímsfirði kalladi nefndur sira Rafn Oddsson oss til med sier fyrrnefnda presta og leikmenn ad dæma vñ þa ákiæru sem Sira Jon halldorsson kiærði til þeirra manna sem biuggu j husavjyk og hafdi þa einum stefntt vt af þeim sem þá átti j greindri husavjyk fyrir áður greindan Sira Rafn eptir bodi og skipan herra Stephans med gudz nad

biskup(s) í Schalholtti. að þeir hefði haft og halldit rangliga frá Gröf jordu kirkiunnar í nefndri tungu ey þá er kend er hrofeý og holma og skier. þá sem liggja fyrir landi greindrar grafar. Nu af því að stefnan var suariñ og madurinn dæmdur logliga fyrir kalladur. er Þordur Jonsson hiet. og þá helltt og hafði víjje í nefndri hvsavíyk. vegna sinnar kuinnu. So og ridu vier fyrrskrifadir prestar og leikmenn með morgum dandimonnum óðrum a landamercki milli úður greindra jarda husavíykur og Grafar. huor að suarin voru. af íj skilvíjsum vottum og borin af hinum ellstu mðnnum þeim sem þar voru í sueit. að lækur sa hefði verid halldinn landamerkie í millum oftgreindra jarda husavíykur og Grafar. er hrolfsmýrarlækur er kalladur. Enn sakir þess að oss leist fyrrgreind ey. holmar og skier liggja fyrir greindri grof eptir bokarinar ordum¹⁾. Því að heilax anda náð tilkalladre. að suo profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier fyrrnefndir prestar og leikmenn adur greinda ey. holma og skier tjttnefndri jord Grof til æfinligrar eignar vtan Þordur Jonsson leiddi íj loglig vitne fyrir sira Rafni Oddzsyne heima a Stad í Steingrimsfirði. junan tueggia manada að heyrdum dominum að þessi þrátt greind ey. holmar og skier hefði annað huort verid gefnar. gollðnar edur selldar af riettum eignarmanne burtt frá optnefndri Gröf eda óðruvíj med logum frá komid. Og til sanninda hier vñ setium vier fyrrnefndir prestar og leikmenn vor junsigli fyrir þetta domsbref. skrifad í Gufudal í Gufufirði sunnudagin næstan fyrir Ceciliumesso á sama áre sem fyrr seigir.

618.

22. Nóvember 1503. í Víðidalstungu.

URSKURÐER Finnþoga lögmans Jónssonar um ágreining Jóns Sigmundssonar og Guðmundar Ólafssonar út af kaupum og ásetu á jörðunum Reykjum í Miðfirði, Aðalbóli í Austrárdal og Haukabergi í Vatnsdal.

1) grófum (!), hdr.

AM. Apogr. 389, eptir transskripti frá 1509 eða síðar (sjá konungsbréf 10. Dec. 1508).

Olluṁ goduṁ monnum þeim sem þetta Bref sia edr heyræ sender finbogi jonson Logmann fyrir nordaṁ og vestan æ Jslandi. Quediu gudz og sina. kunigt giorandi. at sub anno gracie millesimo quing(ent)esimo tercio. a fostudaginn næstan fyrir marteinsmessu um ueturin¹⁾ a þorkelsholi j uidudal æ almenniligu hieradspingi kom fyrir mic jon sigmundzson. oppinberliga Birti og fram bar fyrer mig kaupBref. med heilum hangandi jnciglum er giort uar epter kaupi þeirra gudmundar olafssonar. suo latanda. at greindr gudmundr hafdi sellt nefndum joni halfa adra jord er suo heita. half-er reycker j midfirdi fyrir .xxx. hundrut. j mels kirkiu sockn. og adalbol j austurardal j nups kirkiu sockn fyrir onnor xxxc. hier a moti hafdi jon sellt og gefid gudmundi jordina hauckagil j uazdal. fyrir fioritiger. c. Og þar til .xx. c. j suo greindum peningum sem þeirra greindra manna uitni um Bar og uottadi. sem fyrer sagt kaupBref skrifader uoru. Og swarid hofdu epter sinum inciglum utt gefnum. fyrir mier og mitt opid Bref med fest fyrrsogdu kaup Brefi greindra manna a milli giort vtt uisar og inne helldur. J anare grein kom fyrir mig uitnisburdr illuga gudmundzsonar huer at greinda jord hauckagil hafdi nu til leigu af gudmundi olafssyni Hæstu ij ar haft. suo hlydandi at gudmundr hefdi lyst fyrir illuga og medkenzt fyrir joni aṁgeirssyni. at gudmundur ætti haukagil og gudmundr hefdi keypt hana at jone sigmundzsyni og gefit fyrir halfa Reycki j midfirdi. Og þar fyrir sagdizt illugi sagda jord hauckagil til leigu teckit hafa af gudmundi. Suo og kom fyrir mig Bref under nafni Biarnar jonsonar. huer at þæ hafdi j þæna sama tima. er þessi jarda kaup giorduz. adal Bol til leigu og áBudar. af gudmundi j þan sama tima hefdi sagdr gudmundr olafsson lyst og medkenz fyrir Birni at gudmundr hefdi sellt opptnefndum joni sigmundzsyni jordina adalbol og halfar²⁾ reycki og tekid fyrir haukagil j uazdal og þar til xx hundrut. Og

1) þ. e. 10. Nóv. 2) Svo.

gudmundr hefði sagt sier ath Biorn mætti greinda jord adalBól tackæ til leigu af joni. og hun uæri af sier ad næstum fardogum. og epter þessari medkening hefði Biorn teckid adalBól til leigu af joni til um iij tolmanudu¹⁾ Hier til medkendiz jon Bardarson hann hefði afeñt j umbodi jons sigmundzsonar. gudmundi jordina haukægil fyrir uottum nærwerondum. og þar med iij kugilldi. Eí sidr uændiz jon sigmundzson fleirum uitnum fyrir mier. greindum logmani. at gudmundr hefði afent sagða jord reycki. uegna jons. og hun hefði leigd uerit at joni ij xij manudu. Ok sacker þess so landzlogin (utuisa) j kaupabælki at þar sem men kaupa jarder eda skipta husum eda odrum gripum. þæ skal kaupa med hansolum og med uottum .ij. edr fleirum og med heimildartockum. En oll onor kaup skulu halldaz. þegar uottar uita og hansolod ero og þeir menn kaupaz uid. sem kaupum eiga at rada nema men seli oheimillt eda se fals j. þæ skal þat kaup aptur ganga. En hinn hafi anduirdi sitt. Bida og login j odrum stodem um skilord j kuenæ giftingum. suo og þar og en. ef men kaupa jarder. þæ skulu huortuegi giora Bref med inciglum. epter caupi sino. Ella giori cirrografum. og ber þat þæ uitni kaupi þeirra. ef ei ero uottar til kaupsins. J iij grein seiger Bocin. Oll handsolud mal skulu halldaz. þæu uitni uita. og Boc mælr ei j moti at halldaz megi en hun seigr þat megi ei halldazt ef hann selur odrum þat er odrum hefer hann adr sellt. Enn ef sæ hefer hond at (er) sidar keypti. þæ ma han hallda kaupi sinu til logmanz urskurdar. Skipa og login hier til ath sæ skal kaup hafó er fyrr keypti ef hinum fullnaz uitni at skilædomi. Er þeim þæ kaupfox. er sidar keypti. Su er styrking laganna. at þar sem madur uill selia land sitt med uerdi. þæ skulu þeir i heñdr tackaz og kaupi med uottum .ij. eda fleirum. Nu þo land se ei uid uotta hændsalat þæ se sem okeypt se. Enn annar huor skal ript hafa jnan xij manadæ. ella se fast kaup þeirra. Jtem j annare grein syndi ion fyrir oss opid Bref med hangandi. heilum jnciglum sueins gudmundzsonar. jons ormsonar. og fleiri manna annaræ. suo latanda. at greind-

1) Svo.

er men hefði h'áa werit j uidey heyr't og sed. at þorleifur oddzson gaf joni sigmundz'yñi sitt fullt o; logligt umbod a ollum þeim peningum sem han reicnadi sier til umbodz fallit hafa j hunauazþingi a uegna gudrunar jonsdottur. skilgetinar systurdottur þorleifs og hun hafði erft epter faudr sinn og modr og onor syskin sin skilætin. sem er iordin uindæle a skagastrond. Enne i langadal. med odrum jordum. Epter ollum þeim laga orduñ og attquædum. sem giort wmbodzbref inne helldur. Jtem j annari grein. kom fyrir mic Doms Bref hwer dæmdr hafði werid a uindæli wm greint umbod a millum Brandz ionssonar og jons sigmundzsonar. huor þeirra at hafa skylldi greint fiarhalld gudrunar ionsdottur og þessir greinder menn hefði domlagt med hañda Bandi. sem j dominum hermer wm fiarhalld og huali. sem a woru komner greinda jord gudrunar. hwor eignaz skylldi. stod j greindum domi at Brandr war fra dæmdr og uidskildr umbod og huali og þau fiarforrædi. þar til heyræ. Stod og ecki j greindum domi sem fyrir mic kom ath jon hefði ei uid fleiri men domlagt um greind umBod þan dag. og eigi helldur stefndr werit. Enn war þo dæmdur under suar uid adra menn. Var suo latandi fyrr nefndr domur ok fyrnefndur gotskalck þorualldz(son) war og fra dæmdr greindu umbodi og hann hefði afsagt sier þat ath hafa og þar epter war sogdum joni dæmt umbod gudrunar a uegna Biargar kuino sinar. Suo og stod j greindum domi at jon hefði uænz þessu umbodzbrefi. sem nu kom fyrir oss. ok fyrir þan skulld at greint Bref war ecki þar. og fyrir þan skulld war þui forskotid. jtem stod suo j fyrsogdum domi. at þesser xij menn sem woro j sogdum domi uissu jon Bezt til fallin sagdra wmboda fyrir margra hluta sacer. vorslu. forsuars og f(ie)muna. Stod og j sogdum domi. at jon skylldi laust lata sagt fiarhalld med lagadomi vid þa sem Biorgu stædi jafnæri. Enn þar war eiñgin med nafni agreindr. og nu ollum þessum sinum brefum sem fyr nefndum domi med gognum uitnum og kaupum. hañsolum og heimilldar tokum. wttlyctum afeñdingum uitordum og uottasogñ um greind kaup a titt toldum jordum. Reyçium. adal Boli og haukagili.

Eí sidr a uindæli med ollum þeim socnar nefnum. sem þar til heyrá og greint umbodz Bref inehelldr. sem nu woro fyrir mier opin Berut. og odrum godum monnum mier nær-uerandum. þa Beiddi þratt nefndur jon sigmundzson mic og krafdi hier epter logum urskurd (a) ath legia. hwert afl at hafa skyllði hans þessi Bref med ollum þeim anefndum mala tilBunadi. þau inehallda. sem hier fyrir hermer. og inne stendur. Eí sidr um sagdar jarder Reycki og adalBol. huert hann skyllði þær eiga eda att hafá epter kaupi sinu og afending. edr skyllði hann eignaz aptur þa peningá sem han hafdi gudmundi fyrir gefit. Eí sidr krafdi jon mig med sama hætti lagadom a ath legia. huert hann skyllði umbod gudrunar halda eiga og hafa. Epter domi þeim sem honum war þar dæmt. uegna quino sinar sem han Beiddizt alldri doms a. eda epter þui vmbodi sem þorleifur logligr erfingi gudrunar hafdi utt gefit. Og nu ath þeim Beztum monnum mier nærwerðndum. Hoskolldi Runolfsyni. þorsteini finnBogásyni. sueini þorfinsyni. þordi clemenssyni. joni filípussyni. ok sygurdi grimsyni. hweria ek tilnefndi med mier at dæma huersu fullkomna magt hafa skylldu þau skýrd skilriki er jon framlagde fyrir mic greindan finnboga laugmann og tilnefnda domsmenn. Og nu saker þess at suo býdr syslumonnum og audrum uallzmonnum kongsins bref at lykta so huers mannz mal sem þeirra bref til hlyda. jtem seiger suo j brefi magnus kongs. j fyrstu sem bokina byriar um erfder þær og landabrigde og uigafarli. og aull aunnr lagamal vnder huerium laugum þau giorduz. þú býdr þau skulu aull epter þui fara sem þa geingu laug j lande er þau mal giorduz og eigi er adr laugligr sattmale a gior. Jtem seiger og suo j texta bokarinar at epter gaugnum og uitnum skal huert mal dæma. enn eigi epter eins mannz saugnum. Og nu fyrir þan skulld at uier fundum eigi ne understodum at neitt fals uæri j neinum þessum brefum jons um kaup edur umbodatauku. helldr uoro hans Bref efter flestum aullum laugbokarinnar ordum gior. þar sem hun talar um handsaul á iardakaupum. og þui epter auisun birting bokarinnar og skýrligri skipun laganna og fyrir liosan tilbunad mala-

ferla. at so profudu sem fyrir mic kom greindan logman med fyrrnefndum domsmonnum þá dæmdu uier med fullu alycktar doms atkuæde aull þessi fyrrnefnd bref jons myndug og fri og frials og fullmektug og jon eiga og att hafa obrigduliga þrattnef(n)dar jarder halfa reyki og adalbol epter þui sem greind kaupbref uotta og frialsliga mega at sier taka greindar iarder til frials forrædis og fullrar eignar. vtan þeir sem hallda. eins huerir uænz laga heimilldum at gíof. lani. byggingv edur umbode þá syne hann þat fyrir mier greindum laugmanni. Enn jon dæmdu uier þá met rettu mega sækia huorn hann uill þann sellt hefer fyr sagdar jarder Reyke og adalbol. vindæle ein met þeim iordum þar met fylgia undan hans eign edur umbode edur hinn sem keypt hefer. Þui so seigia laugin og bida at fara skal ef madur lier edur selur þat honum er lied og misfer hinn met. þá skal hin heimta út huorum hann uill hinum er selde edur þeim er keypte. og suo bida laugin fara skulu¹⁾ allzstadar þar sem madur lier edur selr annara eign. Enn sem þar jon beidde mic optnefndan finnboga laugmann og krafði laga utskurd¹⁾ a. huort hann skýllde helldr epter laugum eiga og att hafa umbod gudrunar jonsdottur epter þeim domi sem dæmdur uar a uindæle og nu kom fyrir oss epter þui skilorde sem hann inne helldr. Eða skýllde jon hafa þat epter umbods Brefi Þolleifs sem adr uar forskotit og nu kom fyrir oss met suaurdum eidum epter greindu umbodsbrefi. og þat framar at huorcki uar Þorleifur²⁾ dumba ne daufur j þann tima er greint umbod uar utgefit og hann heyrði þat sem adr(er) menn. Var og gotskalk fra dæmdr greindu umbode og med aullu uid skildr j fyrsaugdum uindæladomi¹⁾. Og fyrir allar þessar greinir gagna og uitna dæmdu uier med fullu doms atkuæde þat umbod statt og standugt og og med aullu fullmektugt. sem jon af þorleife tekít hefer med aullum þeim greinum þat jnrhelldr. og jon med rettu mega at sier taka uær hann uill greint omagagoz jarder og lausafie og allan óbata og auauxt epter at kiæra sem laugligur eignarmadur med aullu sliku skilorde sem fyrr

1) Svo. 2) Hér stendr „uar“ í Apogr., en því er ofaukið.

greinir um lagasokner á reykiom og ádalbole sáke huoria hann uill þann sellt hefer edur hina sem keypt hafa sagt goz. Og þui reiknaz gudrun bræd(r)ungx barn gotskalkx j ix erfd þeirra anara jafniskyllder ero. og þeir j niundu erfd ero. Enn Þorleifur modrbroder j fimtu erfd. Og þui haufum uier fyrir allar þessar greinir og samiofnun laganna met ályktar doms atkuæde dæmt þat umbod og allir af þeirri ættkuisline og þat sem jon sigmundzson hefer æ uegna Biargar konu sinnar á titt talt umbod gudrunar onýtt og ecki afl hafa skulu og jon uid aungan skulu greindu fiarhalde edur fe sleppa sem biorgu standa iafnframmi. og af þessi ættkuisl ero. og uid aungan annan enn greindan Þorleif og þá sem honum jafnfram standa met fullum uaurzlum at fe og frændsemi.

Og til meire audsyningar og sanz uitni:burdar. þa saumdu og samþýcktu og dæmdu met fullu doms atkuæde fyrgreindir domsmenn (med) mier optt skrifudum finnboga jonssyni laugmanni og eg met þeim og settu sin jnsigle med minu jnsigle fyrir þetta domsbref er giort uar j tungu j uidedal a midukudagin næsta fyrir clemensmessu um ueturinn æ sama are og fyr seigir.

619.

10. December 1503.

í Viðey.

SKIPTABRÉF þeirra Árna ábóta í Viðey og Haldórs Brynjólfs-sonar á jörðunum á Strönd í Hvolhrepp og Gröf í Mosfells-veit.

AM. 238. 4to bl. 10, skr. c. 1570 (Bessistaðabók).

Bref vm Grof.

Þat giorm vier Jon Gellisson. Gissvr Þolleifsson. Jon Jonsson. Niklas Oddzson ok Olafur Jonsson godvm monnvm kvnngitt med þessv vorv opnv brefi heima i Viðey med Svndvm ja festo saucti Andree apostoli vorum vier j hia savm og heyrðvm æ at aboti Arne j Viðey af einne alfven Halldors Bryniolfssonar (!) af annari at þeir skiptty ok keyptv

til æfniligrar eignar með samþykki broðvr Hellga Petrssonar. broðvr Asbiarnar Hrafnssonar. broðvr Jóns Þosteinssonar. broður Sigvrðar Jónssonar. broðvr Pals Bardarsonar conventubræðra svo heitandi jordv: Aastrond¹⁾ er liggur j Hvolrep j Hvols kirkiv soknn ok j Grof er liggur j Mosfelltz sveit ok j Mosfelltz kirkiv soknn með a(v)llvm þeim gognvm ok giæðvm sem greindvm jordv fyllger ok fylgtt hefir at fornvm ok nyiv til ytztv vmmerkia vid adrar jarder ok hvor þeirra vard fremst eigandi at. skal sa hallda til laga er keypti en hinn svvara laga riptingvm er selldi æ hvorri jordvne vm sig.

Ok til meire stadfestv ok avdsyningar hier vm settvm vier broder Arne með gudz nad aboti i Videy vort conventv insigle með adr nefndra manna innsigllvm fyrir þetta jarda kavps bref skrifad j sama stad x dogvm sidar enn fyr seigir. arvm epter gudz byrd m d iij ar.

620. 19. Decembar 1503. á Grund.

VITNISBURÐARBRÉF um umboð Jóns Finnbogasonar á fjám Ólöfar Jónsdóttur haustið næsta eptir pláguna (1495) með þeim greinum, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XXXVI, 19, frumrit á skiinni frá Staðarhóli, og eru bæði innsiglin dottin frá. — AM. Apogr. 1497.

Þat giorum uid hiallti þorfinsson og olafur gudmundsson godum monnum uiturligt með þessu okkru opnu brefi at uid vorum þar hia þaum og heyrðum æ um haustid næsta efter plaguna¹⁾ at olof jónssdotter fiekk joni finbogasýni með handabandi sitt fullt og lavgligt vmbod ýfer sinvm peningvm favstvm og lavsvm fridum og ofridum með þeim skildaga at jón skýlði at sier taka þa peninga fyrst sem þa stodu saman a holi. skýlði hann þar aungu fyrir suara huad af þeim kynne at fargazst til næstu fardaga. en skýlði rada folk til þionvzstu sem honum þætte þurfa og giallda kaup

1) = á Strönd. 2) p. e. 1495.

af fyrr greindum peningum. Suo heyrdu uid at nefndr jon skyldi ser kaup sem audrum. skýllði þetta hans umbod standa til næstu fardaga og tuo ar upp þadan ef hann uilldi so sialfur. skyllði þa jon suara rettum reikningskap af aullum þeim peningum sem honum j hendr kiæmi. Skyllði jon eignazst a(f)gang og auoxstu af aullum þessvm fyr greindum peningum. en ef jon legdi þangad nokkra sina peninga þa skyllði hann hafa þar adra peninga jgen. Og til sanninda hier um settu uid okkur jnsigli fyrir þetta bref skrifað æ grund j eyiafirði þridiadagin næsta fyrir thomasOesso postula þa lidid var fra gudz burd .O. d. og iij. ar.

621.

1503.

31. Maí og 2. Júní 1536.

SKRÁ um eignir kirkjunnar í Haffjarðarey.

Bisk. Skalb. Fasc. XII, 9, skinnblað, og er alt með einni hendi ritad um 1536, og er minnisblað; er það nú mjög máð og götugt. — AM. Apogr. 2450; hefir Árni haft við höndina eldri afskrift (frá c. 1680) með hendi séra Bjarna Høllgrímssonar í Odda, hefir Árni fyllt eyðurnar „ept-er gatu“.

anno domini .O. d. iij.

Jtem luckte sira helge jonson kirkiunne j haffiardarey suo micla peninga sem hier seiger enn guttormur olafsson med tok.

jn primis .ix. kyr. og .vj. asaudar kugillde.

ij. hundrud j gellidum sandum.

iiij. hundrud j koplum og .xij. aura j porcio.

Jtem innan gatta. iij. merkur. nar þar j .ij. bord. lijka-krakur. jarnkall .j. ker ærulaust og litill lær fuinn .ij. tinfaut. loklaus kanna .j. trediskur og iij. skerboard .iiij. trog .j. strockur ærulaus. kistuhrof fornt. fængarleppur uondur og einge reckiuvodin med .j. fat. og eitt uppgiordar kieralld. armt dukslitre.

anno domini .O. d. xxxvj.

ad minnazt upp æ Oiduikudagin fyrir huitasu[nnu¹)

1) p. e. 31. Maí.

lysti]¹⁾ síra eysteinn fyrir mer snorra preste jonssyne ad hann hefde tekit uth af g[uttorme] olafssyne suo hattada peninga kuika og dauda sem hier fyrir adur stendur [skrifat] fyrir uthan at hann gallt eitt gamallt navt j porcio.

Var presturinn síra eysteinn heitinn olijadur nær midmunda og þionustadur faustudaginn fyrir huitasunnv²⁾ en gud kallade hann til sinna næda um k(u)av(l)dit nær solar hujld.

622.

1503.

SKRÁ um eignir kirkjunnar í Hólum í Hrunamannahrepp, þá er síra Þórðr Guðmundsson afhenti, en síra Einar Ingi-mundarson tók við.

AM. 262. 4to, bls. 4, með hendi síra Jóns Egilssonar (?) c. 1600. — AM. 66A 8vo, bls. 8—9, skr. c. 1600.

Tiunde mældagi kyrkiunnar.

Anno Domini 1503. voru suo mikler peningar j holum þa sijra Þordur gudmundzson afvente Enn sijra Einar ingi-mundzson med tok.

kyr xv og lx asaudar. iijj hestar. og ij hross. vj sauder veturgamlar. Gamall saudur og tuæ(vetur) fyrir v kalfa.

item pottur og panna litid huorttueggia og bædi vont³⁾ v smakerold. og tuo trog. j strockur. ein halfkanna gomul. vondur dukur. iij diskar vonder. iij skaler vondar. iij spæner. iij borddiskar. ein sæng vond. ij liaer. eitt brini. ein auxi.

J kyrkiunne ein messuklædi. ij hoklar⁴⁾ lauser. vj corporalar. ij kaleikar. hofudhjn. handhjn⁵⁾. [stolur. tuær⁶⁾ cantar. capur. dalmadika vond. iij dukaslitri. Eitt altaris-klædi med brun og fordukum. ij kluckur og ein bialla. baxturjarñ.

1) hér hafði séra Bjarni sett „stefndi“, „hvað auðsynilega rängt er“ (AM.). 2) þ. e. 2. Júní. 3) uond, 66. 4) 66; holkar (!) 262. 5) b. v. 66. 6) [stolur. ij. 66.

623.

1503.

SKRÁ um fjármuni Reykjaholtskirkju, þegar síra Haldór Jónsson slepti, en síra Þórðr Jónsson meðtók.

AM. Apogr. Nr. 2220 með hendi Árna Magnússonar „ex authentica membrana templi Reykholtensis“. „Membrana þesse er sidasta sida af blade aptanaf fornre messusaungsbok in fol. skriften er audsynelega coeva anno 1503 og er allt þetta með einne hendi“ (AM.).

Anno domini 1503 iij^o uar suo micit¹⁾ ornamentum kirkiunnar j reykiashollte þa síra halldor jonsson²⁾ slepte enn síra þordur jonsson medtok oc suo adra peninga sem hier epter standa skrifader.

Jtem Mariu likneske. peturs likneske. barbaru likneske. katerina. kristoforus. kross med understaudum .ij krossar smellter. oc lika kross oc skrin med helgum domum.

Jtem fern manna Messoklædi gaumul alfær. iij hauklar at auki oc aller gamler oc vond(e)r. fonszvbuningur vondur. ij korkapur [oc onnur vond³⁾] oc ij sloppar oc annar uondur. tvenn alltarisklædi a haffaltarinu. oc ein af Mariu alltari. kalekur brokadur⁴⁾ oc annat kaleks brot. iij klvckur oc er þar af tuær rifnar.

Jtem j bokum grallari med sequencium kringum arit oc kiriall vondur. ottusaungua bækur tuær kring um arit. lesbok fra aduentu de tempore kringvm arit. lesbok de sanctis kring vm arit. Missale med pistlum oc gudspiollum oc oracionibus de sanctis kring vm arit samsett. laga saunga bækur ij oc onnur gomul oc Messudaga kuer. paska brefver oc capitularius oc orða oc vantar j kuerit sidarza. processionalar ij uondir. bakstur iarn oc metaskaler oc merke.

Jtem voru þesser dande men j uirdingum at meta kirkiuna j reykiashollte staden oc staderéns⁵⁾ peninga frida oc ofrida kuika oc dauda. helge prestur jonsson officialis heilagrar skalholttz kirkiu. sigurdur prestur jonsson. þordur prest-

1) micis, skb. 2) „jo verdr rockurn vegen leasd. fyrr leggurenn af n. er öldungis burtu. hinn sidare er skír“ (AM.); 3) [„þesse ord eru sett med annarre hende i stadenn einhers sem hier hefur vered utskafed. þo er þesse hönd alika gömul“ (AM.). 4) = brákaðr. 5) Svo.

ur jonsson. magnus prestur bardarson. salomon einarsson. halldor þorgeirsson. jngemundur finzson leikmenn. kirkian fyrir u. c. stofan firir x. c skalenn firir uij c. forstofan oc onden oc elldaskalenn firir iij. c. buret oc skemman firir c. enn oll utihus firir c og x aurar betur. badstofan oc gongen oc þarbohus firir iij c.¹⁾

624.

1503.

SKRÁ um þau fé, er síra Haldór Jónsson lukti í hendr síra Þórði Jónssyni, er hann afhenti staðinn í Reykjaholti.

AM. Apogr. Nr. 2220 með hendi Árna Magnússonar „ex membrana authentica templi Reykholtensis“, er var seinasta blað úr gamalli messubók í folio.

Anno domini M^o D^o iij

luktizt j reykiahollte af síra halldori xj kyr oc [vj c²] j gellidum nautum [oc halft betur³]. xiiij c j asaud oc ij gellidfiar c oc þar til vij⁴) kugilldi æ leigustaudum. huerbustein firir c hialmur fyrir c. sæng fyrir c oc brestur aklædit. með þeim hesti er eg tok hia erllendi vegna síra halldors.

Jtem vj c j metfe tiundarvirt en atian c til solu oc uantar a xij aura oc [xviiij j⁵] kauplum oc p[a . . . ⁶] firir c. oc . . . ⁶) er einar heiten gaf oc hestur vr bruhollte.

625.

[1503].

SKRÁ um aflát og syndalausn.

AM. Fasc. LXV, 18, frumrit á skinni. Neðst í faldi bréfsins eru

1) Hér eptir kemr skrá um þau fé, er síra Haldór Jónsson greiddi séra Þórði. 2) [„er noekud oskirt. þo les eg það so, helldr enn ij eda iij“. (AM.). 3) [„þesse ord eru með annarre hendi eins gamalli sett uppi yfer linunne oc hier innbudud“ (AM.). 4) „er sett með öðru bleke i stadenn eins hvers, sem utskafed hefur vered. Synest það gamallt ad vera“ (AM.). 5) [„Er sömuleidis með annarre herde sett i stad þess sem hier hefur utskafed vered. Þo synest þetta af gamalli hende“. (AM.). 6) [fúid úr,

tvö kringlótt göt, fyrir innsigliþveingjum, en innsiglið var glatað þegar Árni fékk skrá þessa til eignar. — AM. Apogr. 5518, tvær afskriftir, og er önnur þeirra með hendi Árna Magnússonar. Um skrána fer Árni þessum orðum: „Exscriptum ex originali charta pergamena, exarata, quantum ex scriptura et membrana diducere potui, circa vel paulo post ann. 1500. Eam mihi communicavit Chr. Wormius P. Hafr. Est autem absque dubio scripta in Islandia, uti ex literatura evidenter patet. Under þessaro *Jndulgentzskrá* hefur fyrrum innsigle vered ä n efa þess sem hana hefur saman teked. hvert sem það nu hefur vered sialfur Stefan biskup eda og (hvad liklegra synest) einhver annar aflatz-præco. J biskups Stefans tid var ad visu einn med aflat ä Jslande, teste sira Jone Eigelssyne, og sinnte Stefan biskup honum eigi mikid¹). Kynne so sä hafa lated einn hvern Jslandskann — því ä Jslande er þetta document eflaust skrifad, sem af malfærenu er ad sä, jtem hendenne: Vide qvæ alibi de hac manu annotata sunt — concipera þessa informationem til ad hvetia folk til ad kaupa þessar afgipter“.

Skrá þessi er að visu frá dögum Stepháns biskups í Skálholti, en að öðru leyti er ekki fullvíst um ártal hennar. Bréf koma fyrir með sömu hendi 15. Júní og 4. Júlí 1504. Hins vegar segir síra Jón Egilsson, að sendimaðr páfans hafi komið með aflátsbréf í Skálholt „anno 1513 eður þar um“, og er honum því ekki hardvíst ártalið. Af skjölum vita menn, að Johannes Angelus de Arcimboldis var í aflausnar sendiförum páfa um Norðrlönd á árabílinu 1516—1520 (Dipl. Norv. VI, bls. 691—700, 703—704; VII. bls. 534—536, 708—712). Hefir því Finnur biskup (Hist. Eccl. Isl. II, 502—503) og eptir honum Espólin (Árb. III, 44) heimfært frásögn síra Jóns Egilssonar til 1517; ætti þessi skrá eptir því að vera frá þeim tíma, en yngri getr hún heldr ekki verið, því að Stephán biskup deyr um haustið 1518. En sá er galli á þessu, að eingin rök eru til þess að Arcimbold hafi nokkurn tíma til Íslands komið með aflát sín. Hins vegar er það fullvíst af bréfi frá 13. Júlí 1504, að þá er Atzerus Iguari priór búinn að safna miklum aflátspeningum um Skálholtsbiskupsdæmi, og hefir hann því verið í þeim erindum á Íslandi 1503, og frá þeim tíma má þessi skrá vera. Ártalið 1513 hjá séra Jóni Egilssyni má því vera ritvilla fyrir 1503. — Hjá Finni biskupi er prentaðr stuttr aflausnarformáli á latínu, sem látinn er eiga við þessa frásögn, og er sami formáli prentaðr í íslenzkri þýðingu hjá Espólin.

In nomine domini amen.

Þó að eg se favis til að segia huersu mikit aflat er af sancti augustinus klaustrum. því það er meira en menn kunna að telia edr skrifa. en þó fyrir þeirra margra manna skulld er þar vita ecki ut af þiker eigi miog virdiligt yfer

1) Sjá Safn til sögu Íslands I, bls. 50.

slikum hlutum að þegja. þú ert eigi þér til að geyma svo dyrt gull eða liggianda þú j jörðu eða líos þú sem einginn hefur gagn af eða fögnod. því sé þú vitanda að svo segist og finnst skrifast þú þeirra bókum og þurfrilegja. að þú ollum þeim klaustrum sem eru af sancto avgustino hvar sem þú eru. sív frá auskudegi og fram yfir paschavíku huern dag síu þú under ára aflat og svo margar karínur. svo og eða sama aflat er á jóladag. vppstigningardag. hviðasunnudag. víj maríu Messur. sancti avgustinus dag um hausted og alla þú actano á sömu leidd. víj þú under ára aflat. og svo margar karínur fyrir hvern þenna dag. Enn víj Maríu messu þú sem verður á föstu optast þú er en meira aflat. þú þú er fjortan þú under ára aflat og þú er þú en meira en hvið verði greindt.¹⁾ Nu fyrir þú skulld að fauuser menn vnderstanda eigi huersu mikit aflatíð megi mannum til salvhalpar eða huersu hann skal þú fá eða forþena þú getur mann eigi allt skrifast sem til þér. Enn þú skrifa svo lærifedr heilagrar kristne. að nær sem nockur maður hefur jðran og víðrkomning fyrir sínar synder og geingr til skrípta með þeirre huxan og fullkomnum vília að falla eigi

1) Í skinnbókinni íslenzku í Ríkisbókaasafinu í Stokkhólmi 26. 4to stendr þetta ritað um aflát með hendi frá hér um bil 1500 eða fyrri:

„Ef maður les maríusaltara þú sem tomas erkibyskup hefur diktast og áue þú er upphaf at. þú gefast honum í aflat flogur og xx ár og þú með þú ár vikur og þú dagar þú líkn skríptborina synda. og ef maður og les allan maríusaltara síu daga þú(g)ur hundrad ára og síotiger og tóu ár og at auk fim og tuttugu vikur þú líkn sinna skríp(t)borinna synda“.

Í sömu bók á spássíu (bl. 22^b — 23^a) víð 33. kap. í Kristínrétti Árna biskups (N. gl. L. V.) stendr þessi klausa einnig rituð með hendi frá því um 1500 eða fyrri:

„Þú heiter kirkíumadr. kufsmadr. kormadr. blíðmadr. husmadr. hrijsmadr. skrafmadr. skeggmadr. hofmadr. hermadr. uatzmadr. uermadr. dannmadr. dryckíumadr. bíargmadr. bogmadr. kapsmadr. kaupsmadr. garpmadr. geipsmadr. farmadr. frumadr. skíalmadr. skrummadr. ualsmadr. uolsmadr. lýðmadr. líodmadr. líosmadr. lusmadr. sundmadr. sardmadr. stríðmadr. stillmadr. kluckare kaatligur karllmadr. míun. Nu er vte slæmurenn eirný. og er eí víjst að þú kueder hann allan. geime þú gud alltíð.“

hver sem kueder slæmen bíde fyrir gamla þú drapuhlíð til guds“.

aptur j daudligar synder sialfuiiande helldur betra sitt vm lidit lif. þa fær sa madur aflatad ef hann sæker þa stadi sem aflatid er til gefit. þo ad hann skylldi pinazt æfinlega j heluite. þa vill gud gefa sina naad til og snua þeirre æfinlegre pinv j stundlega pinu hueria þeir fa sem rett giðra sin skriptamaal. Nu af þui ad eingin prestur plagar ad setia nockrum manni suo mykla script sem honum ber ad hafa fyrir sinar daudligar sýnder. þuiad j huert sinn sem madur giorer eina af þeim. þa bæri honum ad setiazta siau ara skript fyrir hueria eina daudliga synd. Nu af þui ad syndugur mann getur eige þesse skript vpphalldit þa hialpar honum aflatid þar fyrir ef hann sæker þa stadi sem það er til gefit med rettri huxan ad betra sig. þui suo mikit stytter hans pino sem hann sæker aflatid til og eingin er sa lifande ad kunne ad greina. vnderstanda eda vita. huad dygd aflatad hefer. eda huersu dyrt og gott ad það er fyr enn epter daudann og hann kemur j hreinsunarelldinn og hann fer þadan. þa reyner hann huad aflatid duger og huad hann hefer aflat. Þad skulu þier og víst vita ad þeir sem eru j daudligum syndum eirne eda fleirvm suo leinge sem einn huer er j henne staddur og vill sig ecki betra og leidretta. eda hefer það j hug ad giora en frammar syndina. þa hialpar honum eigi aflatad og ónguer godgiorningar suo ad hann fae þar fyrir himnarikis gledi. Enn þo fyrir þui ad eingin god verk eru fyrir vtan verdlaun og einginn godgiorningur er olaunadur. þa þann godgiorning sem madur giorer j daudligum syndum staddur eda med þeirre ætlan ad drygia daudliga synd framvegiss. þeim sem suo er hattad hann tekur j verdlaun godra verka. veralldligan framgang og farsælu epter sinum vilia a margar lvndir. rikdom. langt lijf. epterlæti. veralldliga vegsemd og annat þuilikt. suo og maa hann audlazt fyrir sin god verk minne pinv j heluite epter sinn dauda. adrer af þeim taka hier j veraulldenne verdlaun j fleirum verallddarinar æskilegum hlutum suo ad þa þeir koma fyrir gudz dom faa þeir einge ónnr laun en heluitis pinu fyrir sinar veralldligar girnder er þeir toku fyrir sina velgiorninga. það allt er þeir giordu gott þa

giordu þeir med rangre huxsan og j daudligum syndum stadder. En haufdu ónguan vilia til ad bæta vid gud og sina samkristna sem þeir hófdu j moti giort og hófdu aunguan kærleika eda astundan ad leita ad þiona epter gudz vilia og bodordum. eda skilia sig fra daudligum (syndum) med sannre synda jdran. jatning og yferbot. Eru þeir og sumer ad eigi spyria epter himneskri fódurleifd ef þeir fa ad hafa alla sina girnd og hueria hier j veröldinne og þui velia þeir sier það fyrir himnarikis gledi. Og þeir sem j þuilikum (syndum) enda sina lifdaga. taka hier j veraulldenne óll sin verdlaun j hegomligre gledi. þvi verr ad þar fyrir missir margr himnarikisgledi. þar vid fordi oss almattigr gud. fader og sonur og heilagur ande sa er lifer og rik-er vm allar allder j sinne dyrd og almætti. einn Gud j þrenningv. amen.

624.

[um 1503].

SKRÁ um landamerki Hurðarbaks, Deildartungu, Gullsmíðs-Reykja og Skáneyjar í Reykholtaldal.

AM. Apogr. Nr. 2214 a—b „riett ritad epter gamalli kalfskinnsskrá, eins þar sem *hvi aa* tvisvar stendur“; eru báðar afskriptirnar staðfestar af Árna Magnússyni ofl., *a*, í Reykholti 1711, en *b* í Skálholti 1712.

Þetta eru landa merki eptir þui sem sira jon stallason afhente sira þorde gudmundssyne amille hurðarbaks oc deildartungu. gullsmíðs reykja oc skáneyjar.

klettur sa sem stendur æ halsenvm j mille hurðarbaks oc deilldartungu. vr klettnum sionhending j barnadal. vr barnadal j midsaptan[s] vordu fra hurðarbaki þa sem stendvt j stöpvnum. vr vordune sionhending j grofna þa sem geingur fram j hvi æ.

vr fyr sogdum klett sionhending vppæ fellit sem vottnum hallar oc avstur epter fellenv ollv j grastein sem stendur austur j sökvm. sionhending vr steinenvm j læk þann sem fellvr fyrir austan mela skard vt j hvi æ.

627. 16. Janúar 1504. á Eyri í Skutulsfirði.

DÓMR útnefndr af Birni Guðnasyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um grip Ólafs Filippussonar á þrem vættum smjørs fyrir Guðna Jónssyni með þeim greinum, er bréfið hermir.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 229 a—b, skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 67. 4to bls. 31—32, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 65. 4to II 56^b—57^b, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 235 a—b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. — Landsbókasafn 790. 4to bls. 205—208, skr. c. 1690.

Domur um grip æ þrim vættum smiaurs.
er Olafur Philippusson tok fyrir Gudna
Jonssyni.

Ollum godum monnum þeim sem þetta Bref sia edur heyra. senda Þorleifur aurnolfson. Narfi Jonsson. Þorgautur Olafsson. Snorri helgason. Jon helgason og Snorri¹⁾ Jonsson kuediu gudz og sýna kunnigt giaurandi æ þridiudaginn næstan epter geisladag þa lidit war fra hingadburd wors herra Jesu christi Ɔ d og iij ǫr æ Eyri j skutulsfirði æ almenniligu hieradzþjngi worum wier [j dom²⁾ nefnder af ærligum manni [Birne Guidnasyne.³⁾ er þa hafdi mijns herra kongsins systlu og vmbod j millum geirholms og langaness æ ad lyta. ransaka. skoda og fullnadardom æ ad leggia þa sauk og akiæru er Gudni Jonsson þar frambar og doms æ beiddist fyrir hueria er hann hafdi þangad stefntt j nefndan stad og dag Olafi philippussyni. fyrir þa sauk ad hann hefdi gripit og rænt fra honum fiordungi midur enn þriar wætter smiors. og willdi eij aptur leggia⁴⁾ er hann aptur heimti. huad er suarid war af ij logligum witnum. ad greindur Olafur war so nær. þa stefnan war upp lesiñ ad⁵⁾ hann mætti wel heyra ef hann willdi. þui dæmdum wier hana logliga med ollum sýnum greinum og Articulis. og greindan

1) a, 67, 790; Sveinn 65, 1945. 2) [67, 790, 1945; til a, 65. 3) [sl. óvart a, en á spássiu er ritað með fornri hendi: „wantar yferdomarann. eg meina werid hafi Biorn Gudnason“. Hin handritin öll hafa hér nafnið. 4) skila 67, 790. 5) b. v. 65, 790.

Olaf logliga stefndan og riettiliga fyrirkalladan fyrir fyrrgreinda akiæru. Enn saker þess að optnefndur Olafur kom eij j logligan stefnudag og einginn af hans hendi sa er lagasuar hefði fyrir hann. þa dæmdum wier að hann j¹⁾ mork j stefnufall wid kongdominn. birti Gudni þar fyrir oss testamentisbref solueigar biornsdottur vnder hennar heilu og oskodduda hangandi jncigli so latandi millum annara orða að greind solueig gaf sonum sijnum og þals heitins Jonssonar Þorleifi og Joni þessar jarder og kugilldi sem adurgreint smior war [tekid²⁾ j leigur og landskyllder. J annari grein kom þar fram fyrir oss annað bref vnder godra³⁾ manna jnciglum lærðra og leikra. þeirra er wurduligur herra biskup stephan til nefndi med sier j middal⁴⁾ æ almenniligri prestastefnu [að þon Gudna Jonssonar og Orms Jonssonar ð ad lijta greint Testamentum bref nefndrar⁵⁾ Solueigar og þær giafer þar inne stodu er hun hafði gefid sonum sijnum fyrrgreindum Þorleifi og Jone. huert afl að hafa skyllði. eða huad halldast skule af þeim að logum. huert er Biskup Stephan⁶⁾ samþykkti med þeim og setti sitt jncigli med fyrr nefndra manna jnciglum. j hueriu er so stod að þeir dæmdu optnefndum bræðrum Þorleifi og Joni til æfinligrar eignar vje hundrada af þeim gíofum sem j greindu testamentisbrefi solueigar jnnistodu. Enn þær giafer sem meiri eru enn tjttnefnt testamentisbref jnnihelldur dæmdu þeir greindum bræðrum Gudna og Ormi til halldz og medferdar so leingi sem⁷⁾ þeir [[være ei⁸⁾ af þeim sökter⁹⁾ med [logum og¹⁰⁾ dome. og þui leist oss offtnefndur Gudne fulla heimilld¹¹⁾ hafa og eiga epter sijnú brefi til þess þessar peningar eru sokter af honum med logum og domi sem fyrr seiger og so fullan riett og sokn aa þeim eiga sem sialfs hans peningar wæri fyrir honum tekner. vtuijsar so wor landzlaga bok að hun fyrirbydur allar gripdeillder og ologligar fiar upptekter. Enn

1) a, 65; hálfá 1945; sl. 67, 790. 2) [af gollid 790. 3) [67, 790; ærlegra 65, 1945; annara, a. 4) mydal 67, 65, 1945. 5) b. v. 790. 6) [67, 65, 790, 1945; óvart fallið úr í a. 7) b. v. 65. 8) sl. 67. 9) sl. 67. 10) [logligum 67. 11) [[wærij, a (!), og fellir setninguna að öðru leyti úr.

huer er¹⁾ það giorer²⁾ færi aptur það er hann tekur rangliga og bæti þeim fullrietti er hann tok fyrir. Og þui dæmdum wier adurskrifader domsmenn optnefndan Olaf philippusson skylldugan aptur ad skila greindu smiori. ad heyrdum dominum. j þeim³⁾ sama stad sem hann tok það samdægris og þar med vj merkur j fullrietti [Gudna⁴⁾ og flitia heim j ogur ad næstum fardogum. Stendur og so [j kaupabælke⁴⁾ j worri landzlagabok. ad ef lendur madur edur umbodzmatur kongs tecur upp bu bonda [an doms⁵⁾ edur weiter honum adrar [fiar vpptekter. þá skal hann það allt færa. og giallda konge. x merkur enn hver hinna mork er honum veitte lid til.⁶⁾ finnum wær þar þa eckj rok til ad það somi betur nockrum bonda edur mugamanni nockrar gripdeillder edur rangligar fiarupptekter [ad hafa⁷⁾. helldur enn hinum sem meira walld edur magt hefur. Og þui dæmdum wier þrattnefndan Olaf sekan. x. morkum wit konginn. enn huer hinna mork er honum weitti lid til fyrir optskrifada fiar upptekiu.⁸⁾ og flytia heim til kyrkiubols j langadal. ad næstum fardogum.

Samþyckti þennan worn dom med oss [adurskrifadur valldzmann⁹⁾ Biorn [Gudnason et cetera¹⁰⁾.

628. 1. Febrúar 1504. á Mosvöllum.

DÓMR sex manna útnefndr af Birni Guðnasyni, sýslumanni milli „Geirhóls og Langaness“, um tíundarhald Einars Sveinsonar í þrenna tólfmánuði, og dæma þeir alt fé hans ótíundað fallið undir kong og biskup.

AM. Fasc. XXXVII, 4, frumrit á skinui fúid og götugt. Sex innsigli hafa verið fyrir dóminum, en þau eru nú öll dottin frá. — Afskriftir af dómi þessum frá 17. öld eru nokkrar til, t. a. m. AM. 196. 4to bl.

1) b. v. 67, 790. 2) hér bætir *a* við „eij“, sem hin sleppa, og ekki má standa. 3) þann 67. 4) [67, 65, 790, 1945; sl. *a*. 5) [ótalt og ódæmt 65. 6) [65, 1945; sl. hin, nema hvað í 790 stendr „fjárupptektir“ og í *a* „etc:tera“. 7) [b. v. 67, 790. 8) upptöku 67; upptekt 65; upptekta 1945; upptektar 790. 9) [b. v. 790. 10) [65, 67, 790; sl. *a*.

3b—4 frá 1657—65 (ekki góð) og í Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 46a—47a frá 1666 (skárri); er hvorug þeirra góð. Betri afskrift frá c. 1604 er í dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar.

Domur vrn Tífundarhalld Einars Sveinssonar¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. Senda Þorolfur augmundzson. Þorleifur aurnolfsson. aurnolfur grimsson. Hakon jonsson. jon jonsson og Gvdmundur jonsson. Quediu guds og sina. kkunnigt²⁾ giorandi þa iidit uar fra³⁾ hingadburd uorss herra jhesu christi þusund fimm hundrut og flogur á. r. a fimtudag hinn næsta fyrer purificacionem sancte Marie uirginis æ mosuollum j [au]ndarfridi æ þingstad rettum. Worum uier j dom nefndir af ærligum manni Birni bonda Gudinasyni. er þa hafdi mins herra kongsins syslu j millum geirhols og langaness. at dæma huerra suara edur seekta at einar sueinsson uæri skyllidugur kongdominum og honum fyrer þa ækæru at adur greindr biorn klagadi á fyrsskrifadañ einar sueinsson. at hann hefdi ecki golldit tiundir j þrenna tolfmanudu af þeim peiningum sem einar sueinsson eignadi sonum sinum þordi og grimi. Ok hann sialfr hafdi haund yfer haft ok ecki tiundat hier j sueith. Nu sakir þess at einar sueinsson uar þar þá logliga fyrer stefndr af syslumanninum birni gudinasyni. þat og annat at adur greindur biorñ lysti þui fyrer oss at grimr einarsson hefdi lyst sig felausañ á myraþingi og baud at uinna eid at. þat hid þridia at tueir ualinkunnir dandi menn hreppstiorar j dyrafirdi jon þorsteinsson og ketill þorsteinsson hefdi lyst þui fyrer tittnefndum birni gudnasyni⁴⁾. at þeir hefdi sied ath peiningum adur greindra brædra þordar og grims id sama haust fyrer faranda. og hefdi þeir huorki talid sier peninga ne tiundat under sinum faudr einari sueinssyni huorki þa ne endra nær. Þui j guds nafni amen. Dæmdu uier adr greinder domsmenn med fullu doms atkuædi alla þa peininga fallna uera og uppnæma⁵⁾ under kong og biskup. frida og ofrida. kuika

1) Utan á bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar. 2) Svo. 3) hef-
ir óvart gleymzt úr frumbréfinu. 4) Svo hér. 5) uppnæna, frbr.

og dauda sem eigi hefði tiundadir uerit. og rettækir kongs umbodsmanni og kirkiunar. eftir þui sem gudz laug og landz-ins giora rad fyrer. at huar sem madur situr j þrenna tolfmanudu og giorer ecki tiund sina retta. þa skulu svo mielir peñingar fallner uera undir kong og biskupsem ecki eru tiundadir. Wtan tittnefndr einar ssueinsson¹⁾ leiddi tuo loglig uitni med suordum eidum fyrer þrattnefndum birni gudinasyni. nu æ laugardaginn er kemur at adr greindir peñingar hefði rettliga tiundadir uerit af tittnefndum einari sueinssyni edur þordi syni hans.

Samþykkti þenna uorn dom med oss opp(t)skrifadr biorn gudinason kongs umbodsmann. Ok grimr prestr þorsteinsson er þa uar profastur j millum geirhols og langaness. og vmbodsmann heilagrar skalhollz kirkiu yfer officialisdæminu j millum gilsfiardar og geirhols.

Ok til sañiñda hier um settum uier adr greindir menn uor inzsigli fyrer þetta domsbref skrifat j holti j aunundarfirdi deigi sidar enn fyr segir.²⁾

629. 3. Febrúar 1504. undir Múla.

HELGI Gíslason selr Jóni Erlingssyni jörðina Deildará á Skálmarnesi fyrir tuttugu hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXXVII, 15, frumrit á skinni. Af sex inasiglum eru fjögur fyrir bréfinu. Árni ritar á bréfið, að hann hafi feingið það „fra Gísla Sigfússyne á Rekstodum 1707“.

Brief fyrir deildara.³⁾

Þad giorum vær eyolbur prestr sigvrdzson. jon jonsson. sueinn skvlason og jon þormodsson. pall arason. godvm monnum viturligt med þessv woro opnv brefi at þa er lidit var fra hingatbvrd vors herra jhesu christi. M. fim c. og iii. ðr. a pvrificacio sancte maria⁴⁾. vnder mula ð skalmarnese. uorum uær j hia sðum og heyrðum aa. a ord og handaband

1)Svo. 2) þ. e. 2 Febrúar (á kyndilmessu). 3) Utan á bréfinu með fornri hendi. Þar stendr og með fornri hendi: „Jon prestur“. 4) þ. e. 2. Febr.

þessara manna. jons bonda erllingssonar af einne alfv. Enn af annari helga gíslasonar at suo fyrir skildv. at nefndur helgi selldi greindvm jone ellingsssyne jordena alla deilldara. er liggur j mula kirkiv sokn á skalmarnese. hverr at¹⁾ dyrleika er .iiij. c. og .xx. fyrir xx^c. med aullum þeim gavgvvm og gædum sem greindri jordv fylger og fylgt hefur at fornv og nyiv og fyrr nefndur helgi vard fremst eigandi at vndan sier og sinvm erfingivm. enn vnder adr greindan jon ellingsson og hans erfingia. hier j mot gaf opt nefndur jon ellingsson þrattnefndvm helga svo wordna peninga .iiii kyr og .ii. asavdar kvgillde. þriar vætter smiors fyrir .ii. kvgilldi. .ii. vxa flogra vetra og þrevetran .v. savde gamla og .iii. tvæuetra fyrir .iiij. c. at haustlagi .iiij. hesta og eitt hross fyrir .v. c. sæng fyrir .c. ui. fiordunga ketel og tvær ær og hvd fyrir .cc. Mædkendizt títtnefndr helgi fyrir oss at hann hefði þessa alla peninga vpp borit sem hier standa skrifadir og j þessv þeirra handabande gaf og giordi opt skrifadur helgi jon bonda ellingsson avllvnges kvittan og akærvlausan fyrir sier og aullvm sínum erfingivm og epterkomendvm. skyllde helgi gíslason svara laga riptingv á greindri jordu. en jon bonde ellingsson hallda til laga. Og til sanninda hier vm sette helgi gíslason sitt jnsigle med worum fyrrskrifadra manna jnsiglum fyrir þetta jardarkaups bref og kvittvnar. Skrifad j sama stad og áre. deige sidar en fyr seigir.

630.

2. Marts 1504.

í Viðey.

ÞORVARÐR lögmaðr Erlendsson kvittar Árna Snæbjarnarson ábóta í Viðey um andvirði Ölvatnsholts í Holtum.

AM. 238. 4to bl. 67, skr. c 1570. — AM. Apogr. 5831 (eptir Bessastaðabók).

Kvittvnnarbrief Þorvardz fyrir Olvassholti.

Þath giore ek Þorvardvr Ellendzson lavgmann svnnan oc avstan æ Jslande godvm monnvvm vitvrliggt med þessv

1) Hér stendr fyrir ofan línuna „er“, en því er ofaukið.

minv opnv brefi að ek meðkiennvnt að ek hefí fvilla pen-
inga oc alla vppborid svo mier vell ænæger af abota Arna
Snæbiarnnarsyni fyrir jordena Olvarsholltt er liggvr j Holtt-
vm fyrir avstan Þiorsæ. Þvi gefvr eg advr nefndvr þor-
vardvr fyrnefndan abota Arna avllvngis kvittan oc akærv-
lavsan fyrir mier oc ollvm minvm erfingivm oc epterkom-
endvm vm advr greint jardar verd.

Og til sanninda hier vm set ek mitt insigle fyrir þetta
kvittvnnar bref skrifat j Videy lavgardagenn næsta fyrir
translatio Johannis holensis episcopi þa lidit var fra gvdz
byrd 10. d. 1111. ar.

631.

7. Marts 1504. í Sælingsdalstungu.

SKÚLI Þórðarson lýsir því, að hann hafi að bón Magnúsar
biskups í Skálholti svarið þann bókareið, að Loptr heitinn
Ormsson hafi gefið Staðarhól guði, jungfrú Marie og sancte
Petro.

Apogr. AM. 1471, með hendi Árna Magnússonar eptir transskr. frá
28. Júní 1519, sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það.
— Apogr. 1467 með hendi Páls Hákonarsonar „ur transcripto Mag.
Bryniolfs og 4ra annara, giördu 1644. epter öðru vidimus 1547“.

Þat giöre eg skule þorðarson godum mönnum uiturligt
med þessu minu opnu brefe at eg medkennunzt. at eg hefe
suared suo felldan bokareid at þon biskupz magnus at lopt-
ur heitin ormsson. sem gud hans sal vadi. gaf stadarhol guði
og iumfrv marie og sancte petri. suo og medkennuzt eg¹⁾ j
þessu sama brefi at eg heyrda lopt heitinn alldre gefa fram-
ar stadarhol enn suo at hann ætti ecki skilgetin baurn ept-
er sig. eda ættleiddi þau er hann ætti vid steinuñe gunn-
arsdottur. og til sannenda hier um setta ec mitt incigli fyr-
ir þetta bref er skrifat uar j sælingsdalstungu j huamm-
sueit faustudaginn næsta fyrir festum gregori(i) pape. arum
epter gudz burd 10. d. og 1111 ðr.

1) b. v. 1467; sl. 1471, nema hvað Árni setr það í hornklofa.

632. 14. Apríl 1501. á Hólum.

VITNISBURÐR Jóns Sigmundssonar og tveggja manna annara um alþingisdóm Finnþoga lögmanns Jónssonar í erfðamáli Björns Þorleifssonar 1. Júlí 1500.

A.M. Apogr. 741, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex transskripto“, sem var á kálfskinni.

Þat giorum uær jón sigmundzson gudmundr þorleifsson og brandur olðfsson godum monnum uitanlegt með þessu uoro opnu brefi þá er lidit uar fra gudz burd þusund og fimm hundrud ára. en næsta dag epter petursmessu og pásls um sumared.¹⁾ æ almenneligu avxararþingi vorum uær j hia j saugdum stad og dag sáum og heýrdum á at finþogie jonsson laugman nordan og uestan æ jslandi nefndi þar ut xii laugriettumanna dóm til þess að dæma um málaferle biarnar þorleifssonar huort hann og hans systur skýlldu uera laugligir erfingiær epter þorleif heitinn biornsson faudur sinn edur eigi. Suo og eigi sidr vorum uær j hia og heýrdum upp æ að sá enn same domur uar þar þæ strakx j laugriettune jn skriptiss fráð borinn og uppsagdur suo latande með aullum sinum greinum og artikuliss sem su en sama skra vtvisar og jnne helldur sem hier er skrifud afaust voro brefi og suo er hliodandi sem hier epter stendur skrif t. [Hér kemr alþingisdómrinn frá 1. Júlí 1500, og er slept öllum fyrsta hluta hans að orðunum: „uorum uær j dom nefnder &c.“; síðan er orðalagi dómsins smávikid við, sumt styttr, og sumt sagt *fullra*, og er það tilfært neðanmáls við dóminn epter afskriptinni hér í útgáfunni, en smá-orðabreytingar, sem ekki breyta hugsan, er hér ekki hirt um. Sjá Nr. 498 hér að framan].

Og til sanenda hier vñ settum uær fyrnefnder menn vor jncigle fyrir þetta vitnesburðarbréf er skrifat uar á hólvm j hialltadal sunnudagin næstan epter páska viku florum arum sidar en fyr seigir.

1) þ. e. 30. Júní 1500.

633. 17. Apríl 1504. á Auðkúlustöðum.

ÓLAFR Filippusson lýkr Sigurði Daðasyni jörðina Höfða í Eyrarsveit, sem hann hefði feingið af Solveigu Björnsdóttur í þjónustulaun.

Eptir skjalabók í Landsskjalasafni 94. 4to bl. 132a — 132b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. —

Brieff vīm Hofða.

Þad giorum vier þordur Clemusson. gudmundur gudmundsson og Sigurdur Sueinsson godum monnum kunnugt med þessu voro opnu brefi Anno 1504 miduikudaginn næst-
ań fyrir Jonzmesso Holabiskupz vīm vorid a Auðkulustod-
um j Suinadal vorum vier j hi saum og heyrðum á ord
og handaband Olafz philippussonar. Enn Sigurdar Dadason-
ar af annari alfu ad so fyrir skildu ad greindur Olafur
luckti og gallt ádurnefndum Sugurdi til fullrar og æfinligr-
ar eignar jordina Hofða er liggur j Eyrarsueit med ollum
þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgtt
hefur ad fornu og nyiu. ad ollu til skildu enn ongu vndań
teknu. sem fyrrgreindur Olafur og hanz sonur Einar hefdu
fremst eigandi ad ordid j erfð epter Solvegu Bjornzdottur
modurmodur greindz Einarz. Reiknadi Olafur ad greind
Solveg Bjornzdotter hefði golldit sier adurskrifada jord
hofða j sijn þjónustulaun. enn huorz þeirra eign Olafz phil-
ippussonar eda Einarz sonar hanz titt skrifut jord 1)
verid hefði edur vera mætti. þa skilldi Sugurdur eignast
þessa jord Hofða æfinliga eptir þui sem fyrr segier og hana
meiga riетtiliga ad sier taca a næstum fardogum. og eign-
ast alla sochn. alogur og riетt af þeim sem hana hafa rang-
liga halldit sijdań optskrifadur Olafur edur Einar sonur hanz
hafa fremst eigandi ad ordid. Lofade nefndur Olafur ad suara
lagariptingum a greindri jordu. enn Sigurdur hallda til laga.
Lyste Olafur þar (ad) hann hefði onguń adur giefum²⁾
giefid nie solum sellt optskrifada jord hofða.

och til sanninda hier vīm et cetera.

1) hér stendr í handr.: „hefði“, sem er ofaukið. 2) Svo.

634. 18. Apríl 1504. á Espihóli.

Jón Ásgrímsson selr Helga Ásgrímssyni jarðirnar Sirisstaði, Bitru og Haus (Háhús) í Kræklingahlíð fyrir hálfar jarðirnar Voga við Mývatn, Breiðamýri í Reykjadal og Bjarnastaði í Bárðardal.

AM. Fasc. XXXVII, 11, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. Sbr. Nr. 636.

jarðer fyrir nordan.

kaupbref vīm Syrisstade j kræklingahlíð.¹⁾

Þath gervm ver jon biornson. hallur arñorson. eystein einarson og jon jonson godvm monnum uiturligith²⁾ með þessv voro Brefi þa er lidit var (fra) guds burð þusvnd fim hundrud og flogur ar manudagin næsta epter mariumessv kertamessv a esphole²⁾ j eyiafirði uorum vær j hia savm og heyrðvm a ord og handaband þessara manna jons asgrimssonar af einne alfu en helga asgrimssonar af annare ath suo fyrir skildv ath fyr nefndur jon sellði adur greindvm helga jarðer er sua heita sirisstader j kræklingahlíð er liggur j glæsebæar kirkivsokn og bitru og havs er liggur j hlidar kirkivsokn með ollvm þeim gognvm og gæðum er greindvm jordvm fylger og fylgt hefur ath fornv og nyiu. hier j Note gaf fyr nefndur helgi adur greindum jone halfar jarðer er suo heitta vogar við myvatn er liggur j reykiahlidar kirkivsokn og breidamyre i reykiadal er liggur j einarstada kirkiusokn. biarnastadi j bardardal er liggur j lvndarbrekkv kirkivsokn og þar til eitt asaudar kuilldi. skyllði hvor þessara manna fyr greindra hallda þeim jordvm til laga er keypti en sværa laga riptingvm hvor a þeim jordvm er sellði. og til sanenda hier vm settvm vær fyr skrifader menn vor jusigli fyrir þetta bref skrifað var a esphole j eyiafirði fimttvdagin næsta fyrir jonsmessu hola biskups³⁾ a sama are sem fyr seiger.

1) Utan á bréfinu, fyrri línan með hendi frá öndverðri 16. öld, hin með hendi frá 17. öld. 2) Svo. Dagsetningin hér er 5. Febr. 3) biskups, frbr.

635. 18. Apríl 1504. á Kirkjubóli.

DÓMR útnefndr af Birni Guðnasyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um kærur þeirra Narfa Jónssonar og Tómasar Jónssonar um landskyldarhald, ofantekning hlöðu og annað fleira.

AM. Fasc. XXXVII, 5, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar í Ögri. — AM. Apogr. 860. Frumritið er dálitið skemt í brotum. — Afskriftir af dómi þessum finnast í stöku dómabókum, en þar er dómrinn jafnan styttr; elzt slík afskrift er í dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar frá c. 1604.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda gvdini jonsson. þolleifur annolfsson.¹⁾ hakon jonsson. þorgautr olafson. snorre helgason og jon jonsson kvediu guds og sina kvnigt giorande a fimtudagin næstan epter geisladag þa er lidid war fra hingadburd wors herra jhesu christi (O cd²⁾) og fiogr aar a eyre j skutelsfirði a almenniligu hieradspingi worum uer til nefnder af ærligum manni birni gudinasyni er þa hafde mins herra kongsins syslu og umbod j millum geirholms og langaness a adh lita og ransaka. skoda og einvirduliga fullnadar alyktardom a adh leggja þær sakargipter er þeir þar fram baru narfe jonsson og tumas jonsson og doms a beidditz huor um sig fyrir sina aakæru sem huor hafdi avdrum stefnt og stefna lated j nefndan stad og dag. j fy. tu grein kærði narfi þat til tumas adh hann hefði ecki golldid sier landskyllid af jordunne kirkiuboli j skutulsfirde þa xij manude sem greindr tumas hafde nefnda jord kirkiubol teked af narfa jonssyne og sialfur medkendetz fyrir oss ad hann hefði optnefnda jord kirkiubol teked af greindum narfa epter laganna skipan med wottum og handsaulum med a kuedinni landskyllid malnytu kuillde og kuilldes hest þann sem narfua uære rifluktr fyrir kvilldi. J annare grein kærði greindr rarfi þat til adr nefndz tumas jonssonar adh hann hefde ofan rifit og j burtt flutt. vj. fadma langa blaudu er opt nefndr tumas hafde samþyckur orded adh standa skyllde þa hann tok jordena hveria er hann hafde adr upp giortt

1) Svo. 2) Svo = de; dagsetning þessi er 18. Jan. 1504.

a sinn kostnad með þeim skilmála aðh optnefndr narfe skyllde eignatz halfa blavduna fyrer utan allan reikningskap enn halfa skylldi hann leysa fyrer annan uid edr audrum uerdaurum sem godum monnum þætte uertt ef þeim kæme eigi sialfum saman. J þridiu grein kærde þratt nefndr narfe þat til tumass aðh hann hefde ofan rifit og burtt flutt gamallt hus er jordunne kirkiubole hafde leinge fylgt og þar war þa hann kom til jardarennar. wtuisar so wor landz laga bok aðh halldatz skulu handsaulud mal þau er bok mæler eigi j mot aðh halldatz megu aðh lavgum og þui leitz oss þetta fullkomen laga bygging er tittnefndr narfe jonsson hafde bygt titt nefndum tumase jonssyne þratt nefnda jord kirkiubol og skylldugan fyrer aðh svara aullum lavg-skylltum epter langum og skildavgum. Enn saker þess aðh þrattnefnder menn narfi og tumass medkendutz fyrer oss huor um sig þa stefnu er huor hafde audrum stefnt og stefna later j adr nefndañ stad og dag þui dæmdum uer þa laugliga stefnda og retteliga fyrer kallada huorn um sig fyrer annars ækærn epter þeim sakargiptum sem j þeirra stefnum stod. Birtte tittnefndur tumass jonsson þar fyrer oss oped bref wors uirduligs herra biskup(s) stefans med guds nad biskup(s) j skællholte j hueriu er so stod aðh hann og hans prestar hefde dæmtt honum til banda halft annad hundrad j afgialld af þeirre landskyllld er tittnefndr tumass atte aðh giallda þrattnefndum narfa af tittnefndri jordu kirkiuboli epter langri ueniu og hefde hans foruerara biskupa j skalholte. Enn saker þess aðh þetta sama biskupsins bref war eigi birtt edr openberad fyrer þeim er maled atte fyrr enn hann hafde lyst lagasauk æ tittnefndri landskyllld og malinu stefnt under landzins lavg sem fyrr seiger. og under syslumannz dom komit. þa kvnum ver ecki aðh riufa worn eid og briota wortt suared laugmal. og dæma j mote worre landz laga bok fyrer hefde og langa ueniu. wutum uer og þar eingin laug til wera tau¹⁾ aðh skylldeliga skipe biskupum gisting edr utlausn af halfkirkium. Nu af þvi aðh uer fyrnefnder menn worum til nefnder af syslumanninum birne

1) Svo.

gudinasýne sem fyrr seiger. adh dæma laug og riett nefndra manna j milli narfa jonssonar og tumass jonssonar epter þui sem uær uilldum aĩzsuara fyrer gude enn uera bikender fyrer godum maunnum þa haufum uer æ litid epter worre skynsemi þeirra mala efne. saker þess adh tittnefndr tumass jonsson kendetz fyrer oss adh hann hefde med handsaulum tekit þratt nefnda jord kirkiubol sem login giora rad fyrer sem fyrr skrifad stendr enn lukte þo aunga landskylld þa leitiz oss hann oheimila sier jordena svo sem seiger j fyrsta kapitula j bunadarbælke ef leiga er eindaugud og kemr eigi fram þa oheimilar hann sier jord og þui dæmdum uær opt nefnder domsmenn þrattnefndan tumass skylldugaĩ adh giallda tittnefndum narfa tuefallda lan(d)skylld med þeim fridleika sem j fyrstu war skilen malnytu kuillde og kuilldes hest. og þar med halfa fimtu maurk tittnefndum narfa j fullrette og half maurk j handtaksrof og konginum adra. Jtem j annare grein dæmdum uer titt nefndan tumass skylldugan adh giora upp aptur hlavduna þa sem hann hafde ofan rifed a sinn eiginn kostnad adh aullum uidum jafngoda sem hun war fyrr under sinn suarenn bokareid og hafa upp giortt fyrer slattur so framtt sem tittnefndum narfa fullnatz þar til tuo lauglig lagavitne þau er þat sueria med s(u)aurdum bokareide fyrer fardaga j uor adh þrattnefndr tumass hefde þui samþyckur orded adh hladan skyllde standa. skyllde hann giora eina topt jafnlanga þar sem narfue uillde edr tuær jafnlangar uid eina og þar med fullrette narfua so miced sem fyrr seiger enn kongi halfa maurk. enn narfe skyllde leysa bloduna halfa sem skiled war so sem godum monnum þætte ue d ef þeim kæme eigi sialfum saman. so og skyllde titt nefndr tumass upp giora a sialfs sins kost þat gamla hused sem jordunne hafde fylgt jamfngott sem þat war vnder sinn suarenn bokar eid og upp giortt fyrer slattur sem hitt ed fyrra og þar med sekur maurk halfa kongi enn halfa landeiganda wtan þui ad eins ad hused virttetz vertt halfrar merkur vered hafa. þa dæmdum uer þrattnefndum narfa á þui fullrette halfu fimtu maurk þui oss leitiz þat giortt med heiptt og aufund ath

rifa þau hus ofan og burtt flytia sem hann a aunga tiltaulu til. Enn ad husunum upp giordum skyllde greindr tumass uinna þenna eid þa greindr narfe uill fyrer þeim systlu-manni sem þar hefur systlu sem broted uar. Skyllde þesser peningar landskylld og riettarfar og so kongsins sakeyrer gialldatz adh næstum fardaugum adh heimili huors um sig sem taka ætte landskylld narfa heima a kirkiuboli j skutulsfirde med þeim fridleika sem med þat fyrsta war skilid og so riettarfar j aullum laugligum sakeyri sem laug giora rad fyrer j uadmalem og ullu og allri skinnaworu og aullu kuikfie og andrum lagvavrum þeim jafnuirdum. so og ed sama kongsens sakeyrer gialldetz adh heimili systlumannz-ens a kirkivbole j langadal nema hann nili jndælla um giora. Enn su sakargipt er tittnefndur tumass hafde til optnefnz narfa adh hann hefdi haugit j skogi a jordu hans j tungu j skutulsfirde j aungu hans frelse enn hann hafde þar þo aunga bijuising til huerssu micell auerke adh uered hafde þui adh hann hafde eigi leitt menn til stefna og lata meta skogarspell sem laug giora rad fyrer. kunnu uer þui ecki um sinn þar nauckurn riett a adh giora.

Og til sanninda hier um settum uer fyrr nefnder domsmenn wor jnugli fyrer þetta domsbref huertt er skrifad war a kirkiuboli j langadal ante¹⁾ feria quinta marce evangeliste a sama are sem fyrr seiger.

636.

19. Apríl 1504.

í Glæsibæ.

KAUPBRÉF sama efnis og Nr. 634.

AM. Fasc. XXXVII, 12, frumrit á skinni og eru öll (3) innsiglin dottin frá.

Dath giorum uier jon biornson. hallr arnorsson ok jon jonsson godvm monnum viturligt med þessv voro opnv brefi. at þa er lidit var fra guds byrd. M. d. ok fiogur ar. a espiholi j eyiafirði. vorum uier j hia saum ok heyrdvm a

1) an, frbr. Dað mun að skilja svo: feria quinta ante marce evangeliste.

ord ok handaband þessara manna jons asgrimssonar af einni alfv ok helga asgrimssonar af annarri at suo fyrir skildv. ath greindr jon asgrimsson selld(i) adrgreindum helga asgrimssyni jardernar sirilsstadi j kræklingahlid er liggur j glæsibæiarkirkiv sokn. ok bitrv ok hahus er liggr j logmannzh(l)idarkirkiv sokn med samþýcki ok handabandi olofar jonsdottur konv sinnar. med ollum þeim gognum ok gæðvm sem greindum jordvm fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyv ok jon asgrimsson uard fremz eigandi at. hier j mot gaf helgi asgrimsson halfa jordina breidamýr j reykiadal er liggr j einarsstada kirkiusokn ok halfa voga vid nývatn. er liggur j reykiahlidar kirkivsokn ok halfa biarnastadi j bardardal er liggur j lvndarbreckv kirkiusokn med ollum þeim¹⁾ gognvm og gæðvm sem greindvm halfvm jordvm fylger ok fylgt hefer at fornv ok njiv ok helge asgrimsson vard fremst eigandi at. skýlði hvorr svara lagariptingvm a þeim jordvm er selldi. enn sa hallda til laga er keypti. Ok til sanninnda hier vm settvm vier fyrrskrifader menn vor juncigli fyrir þetta bref er skrifad uar j glæsibæ j kræklingahlid fostvdagenn næsta fyrir jonsdag holabiskups vm vorid a sama are sem fyr seger.

637. 23. Apríl 1504. á Koltreyjustað.

VITNISBURÐR, að Árni heitinn Snorrason hafi í testamenti sinu gefið klaustrinu á Skriðu í Fljótsdal jörðina Breiðavík hina minni í Reykjarfirði

Eptir Klaustraskjalabók Landskjalasafnsins með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640. — Önnur afskript, einnig með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640, er í safni AM. 280. 4to bls. 219.

Vm Jörðena Breiðavík Hina Minne.

Það giöre eg Jon prestur Eindríðason góðum mönnum kunnegt med þessu minu opnu breffe. að eg var þar hia

1) med(!), frbr.

staddur er aarne heiten Snorrason. sem hanns sal gud nædi. giörde sitt testamentum. nockud krankur i likama. enn heill og oskaddur ad skynseme og allre samvisku og i millum (annara) orda gaff hann (til) klaustursins á Skridu i Fliotsdal i Austfiörðum jördena alla Breidavik hina minne i Reydarfirði er liggur i Holmaþingum til æffenlegrar eignar ðu alls effa edur nockurs fortaks. sier og sinum naungum til sðlubötar og syndalausnar. aatte hann þaa og so peninga i þann tima. ad hann maatte þetta vel gieffa ad lögmale riettu. Og til meire sannenla hier vm festa eg mitt jnsigle fyrer þetta vitnisburðarbreff. skriffad á Koltreyiustad i Faaskrudsfirde i austfiörðum jn festo sancto Johannis Episcopi Holensis Anno Domini M qvingentesimo qvarto.

638. Eptir 3. Maí 1504. á Sturlureykjum.

VITNISBURÐR, að Einar Einarsson hafi slegið Einar Oddsson föður sinn liggjandi í sænginni og hrækt í andlit honum, og aldrei hafi þeir um það sæzt, og aldrei sagðist Einar Oddsson gefa Einari syni sínum jörðina Arnbjargarlæk, nema hann færi að sínum ráðum.

AM. Fasc. XXXVII, 14, frumrit á skinni, og er síðara innsiglið fyrir bréfinu.

Þa(d) giorym vid halldor gvdmvndzson ok þosteirn jonson ok gudrvn þormodardotter godvm monnum kvnigt med þesv woro opnv brefi þa er lidet var fra gvds byrd. M: iiii. hvndrod ok lxxxxxiiii ar aa stv(r)larcykvim vm voret epter krossmesso worum vær j hia savm ok heyrðvm aa at einar einarson slo einar oddsson fodvr sin t(v)av eda þriv hog ligiande j sængeni og hrækte j anlit honvm svo uær savm ok aldre sættest einar einarson vid fodur sin vpp fra þvi. svo visvm vær ad þeim kom til vm jordina arnbiargarlæk ad einar odzson sagdest aldre hafa gefit honvm fyr greinda jord nema hann fære ad sinvm radvm. Ok til saninda hier vm settvm vid fyr greinder menn okvr jnsigle fyrir þetta

vitnezbvrdarbrief er skrifat var æ stu(r)lareykivm æ sama
are deige sidar en fyr seiger.

639. 9. Maí 1504. á Þingskála.
15. — — — á Strönd í Selvogi.

ÚRSKURÐR Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um nauðgan
Sveins Pálssonar við Ragnhildi Hafliðadóttur.

Add. British Museum 11,242. 4to bl. 64 ^b (= F. Magn. 206),
Söpdýngja séra Gottskálks í Glaumbæ, skr. 1543—1590. — AM. 197. 4to
bl. 13 a—b með hendi séra Jóns Erlendssonar í Villingaholti c. 1650.
— ÍBfél. 125B. 4to nr. 95, skr. c. 1680 eða fyrri (ártal hér misritað 1540
fyrir 1504). — ÍBfél. 67. 4to bl. 65^b—66 með hendi séra Eyjólfis Jóns-
sonar á Völlum (d. 1745). — Úrskurðr þessi finst og allviða í ágripi í
handritum.

Vrskvrdvr [Þorvarðs Logmans¹] vm
þrvgan vid konv.

Ollvm godvm monnvm þeim sem þetta bref sia edr
heyra sendi eg Þorvarðr Ellendsson logman svnan oc aust-
an æ islandi Q(uediu) G(udz) oc mijna²) kvnnigt giorandi
at³) þa lidit var fra gvdz byrd Q. d. oc iijj⁴) ar⁵) æ Þing-
skala j Rangarsyslu⁶) [fimtvdagen næstan firir halluardz-
messo⁷) um vorid kom firir mic Torfi jonsson kongs⁸) vm-
bodzmadr j fyr greindre syslu med xij manna dom [jn script-
is⁹). hvern er hann las þar æ þingenu firir mier oc odrvm
godvm monnvm oc þeir xij dandemenn dæmdu til min oc
vnder minn vrskvrd hverzv hafa refsing at Sveinn palsson
skylldi hafa firir þa þrvgan og navdvng¹⁰) er hann hafdi
fyllan vilia til at liggia¹¹) med Rag(n)hilldi hafliðadótr er¹²)
sogd [er oe¹³) hvn stendur ecki æ nefnd j [landz laga¹⁴)

1) [b. v. 197. 2) sina, Gottsk.; mína 67, 197. 3) b. v. 67. 4) vij (!)
197. 5) Upphaf bréfsins er svo í 125: „Eg Þorvarður Erlendason lög-
mann sunnan og austan á Íslandi geri góðum mönnum kunnugt, að
Anno 1540 (!) o. s. frv. 6) Rangárþingi 125. 7) [sl. 197. 8) 67; sl.
Gottsk. 9) [Gottsk.; hin sleppa. 10) nauðgun 197. 11) leggiaz 197.
12) ed 67. 13) [þui 197. 14) [sl. 197.

bokine hverzv micil hun á at vera [eda litil firir greint mal¹). J annare grein taladi ec²) sialfur fyr nefndr [Þorvarðr logman³) vid þessa somv stvlkv svo hvn lysti sialf firir mier oc þessv vrðv samsaga marger menn at hvn hefði fyr⁴) somu lysing [oc frambvrd⁵) haft firir þeim. at adr greindr Sveinn pälsson hefði þvrgat sier oc navdgad oc verit sier jnnan holddz at sinv viti oc skyne. svo greindri Ragnhilldi blæddi vr sinum getnadarlim at hvn sagdiz hafa kent þess upp æ .vj. vikr þar epter edr leingur. svo ok⁶) sagdiz hvn hafa sied at opt nefndr sveinn þvrkadi⁷) blodit af felaganum æ sier [upp æ tvær reisir⁸). J þridiu grein at [þrattnefnd ragnhilldr⁹) lysti ei sandægrið firir skiæligum vitnum oc logligum. vtan firir brædradætrum sinum gudrunu grimsdotter og margretu grimzdotter oc þær badar vngar sierliga¹⁰) avnnvr. xij. vetra edr xiiij. [sem logen giora rad firir vm þeirra vitnizbvrd¹¹). oc at svo profudu mali oc firir mic komnu sagda ec j gvðz nafne amen¹²) med fvllvm laga vrskvrdi [þrattnefndum Sveine pälssyni¹³) at missa med [hoggi. hnifi¹⁴) edr avxi alla fingvra æ enne vinstri hendinne j eفزstu lidunum vid handarbakið firir adr greinda þvrgan oc navdvng oc abyrgiz sig sialfur sidan hvort hann fær af lif eda bana. Enn hefði¹⁵) vitnen oc lysingen verid loglig eptir logbokenni¹⁶) þa hefði¹⁵) greindr Sveinn mist lifit¹¹) þar strax. [Þessum xij dande monnum med¹⁸) mier tilkolludum og samþyckundum¹⁹) þenna minn urskurd²⁰) oc settu sin jncigli med minu jncigle²¹) [vel kendr dande mann²²) torfi jonsson systlumadr j rangarþinge. helgi oddzson. [olafir oddzson²³). tumas jonsson logrettomenn oc atta adrer bændr [firir þetta orskurdarþref²⁴.) skrifad æ Strond j Seluogi æ sama are oc fyr seiger [næsta dag firir ascensionem.²⁵)

1) [sl. 67. 2) sl. 197. 3) [lögmaður 67. 4) sl. 67, 197. 5) [sl. 197. 6) b. v. 67. 7) hefði þurkat 67. 8) [tvisvar 67. 9) [hon 67. 10) sl. 197. 11) [hvortier witnizburder eige svo fylleleger eru sem Log gaura Raad fyrer 197. 12) sl. 197. 13) [þrattnefndan Svein Pälsson 67. 14) [haugghuifje 197. 15) hafe 197. 16) bókinni 67, 197, 125. 17) haufuded 197. 18) af 197. 19) samþycktu 197. 20) [samþycktu þenna minn orskurd xij daandimenu tilkalladir 67. 21) sl. 67. 22) [vel kendir dandimenn 67. 23) [sl. 67. 24) b. v. 67. 25) [sl. 67. — 197 er nokkuð styt, og fellir úr allan klámfeingna kaflann.

640.

10. Maí 1504.

á Helgafelli.

SIGURÐR Daðason selr Haldóri ábóta og klaustrinu á Helgafelli jörðina Höfða í Eyrarsveit fyrir átján hundruð.

Eptir skjalabók í Landskjalasafni 94. 4to, bl. 132b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Ágrip af þessu bréfi með ártali 1504 er í AM. 252. 4to bls. 47; AM. 430. 4to bls. 7; Apogr. AM. 1597.

Kaupbrief fyrir Hofða j Eyrarsueit.

Það giorum vier Einar Þorolfsson, Magnus gudmundsson, Jon Jonsson og Magnus Jonsson godum monnum kunnugt með þessu voro opnu briefi fostudaginn næsta epter vppstigningardag Anno 1504 a Helgafelli j Helgafellzsueit vorum vier j hia saum oc heyrðum á ord og handaband þessara manna Halldorz abota a Helgafelli og Sugurdar Dadasonar ad so fyrir skildu ad Sugurdur Dadason sellði abot anum Halldore og klaustrinu a Helgafelli alla jordina Hoffða er liggur j Eyrarsueit j Eyrar kirckiusockn med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og hann vard fremst eigandi ad. enn hier j mot gaf Halldor Aboti Sugurdi Dadasyne xviije og hier j xj malnytu kugilldi og vije j frijdvirdtum peningum. Lofade Sugurdur ad suara Lagaríptingum enn aboti Halldor halldi til laga.

Og til sanninda et cetera.

641.

21. Maí 1504. í Galtardalstungu.

DÓMR útnefndr af Arnóri Finnssyni um prófentugjöf Ingiþjargar Þorsteinsdóttur til Arnórs frænda síns Finnssonar.

Dómabók Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í 4to bls. 68—69 skr. c. r608.

Proventu Brief Ingibiargar Þorsteinsdottur.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. Senda Jon Oddzson. Stulli Þordarson. asmundur Clemensson. Jon Eiriksson. Einar Þorarinsson og Jon Magnusson Quediu

Gudz og sjna kunnigt giorandi med þessu voru opnu brefi. at þa er lidit uar fra hingadburd vors herra Jhesu Christi. Ⅷ. d. og iiij ar manudæginna j fardaugum¹⁾ j galltardals-tungu j fells kirkiu sokn vorum vær til nefndir af Arnori finnssyni ad skoda og alita huort su prouenta skylldi lauglig vera edur eig sem Jngibiaurg Þorsteinsdottur hafdi gefit Arnori finnssyni frænda sijnum sem þar kom fram fyrir oss med brefe og jnsigle godra manna. J fyrstu spurdu vær greinda Jngebiorgu huort arnor hefði falat edur bedit Jngebiorgu²⁾ ad gefa sier þessa prouentu. Enn hun sagði ad hann hefði það alldri uid sig talad fyrr enn hun baud honum það og bad hann ad taka uid sier til framfæris og nu enn baud hun honum og bad hann ad taka sina prouentu. sem þau haufdu adur vt af giort og vm talad. Suo uær heyrðum. Gaf hun honum þa enn þessa prouentu j sama stad og dag med sama skildaga og þau haufdu adur vm talad og giort. Var það med þessum skildaga. at hun gaf honum med sier til æfnligs framfæris j þessa prouentu. xxx. hundrada j malnytu kugilldum og fridum peningum sem bref þar um giort vtuisar. Og hier badu þau oss bæði og tilnefndu ad vier skyllðum endiliga aljta. huort þessi prouenta skyllði lauglig vera edur eig. og þau þetta laugliga giora mega. Nu af af þui vær vissum fyrir full sannindi. ad Jngibiorg Þorsteinsdottir giordi þenna giorning af sialfs sins vilia og astundan vtan alla lockun. þess annars ad vier vissvm. saum og heyrðum ad hun var heil ad aullum sinum vitzmunum og skynsemi. þess þridia ad Arnor finnzson var eirn af hennar nanustu frændvm. þeim sem fie edur fæði haufdu til vid henni ad taka og framfæri ad veita sem henni bæri. Þes fiorda ad oss virtist hun huorgi meira gefa enn til kom med suoddan konu framfæri ad veita. Þess fimta at oss leyst hun eptir laugum giora ad bida honum sjna prouentu. suo villdi hun gefa hana þar sem hann var einn af nanustu frændum. Þui fyrir allar þessar greinir. og þær fleiri sem hier ad luta med laugum. leyst oss Jngebiorg Þorsteinsdottir þessa prouentu j allan mata laugliga gefit hafa saugdum manni arnori finnzsyni vtan nockra

1) þ. e. 20. Mai 2) Jngiridi, hdr. (hér)

arfsuika við hennar erfingia. Giordum vier þessa prouentu laugliga og standuga og obrigdugliga halldast eiga. fullkomliga Eign arnors peninga(na) þar Eptir. Enn Jngibiorgu¹⁾ prouentuna. Eptir aullum þeim greinum. sem þui prouentubrefi stendur. sem þar er vm giort. Og til sanninda hier vm setium vier fyrr nefndir menn vor jnnsigli fyrir þetta giordarbref. skrifad i sama stad og ari deigi sijdar enn fjr seigir.

642. 22. Maí 1504. á Borg í Grímsnesi.

Dómr Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um barsmíð Sigurðar Egilssonar á Pétri Sveinssyni á Öndverðarnesi.

ÍBfél. 309. 8vo bl. 51—52, Öxnafellsbók með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620. — AM. 197. 4to bl. 7a—8 b með hendi séra Jóns Erlendssonar í Villingaholti c. 1650 (dómriinn er hér nokkuð styttr). — Bfél. 67. 4to bl. 65 með hendi séra Eyjólfis Jónssonar á Völlum (d. 1745). Dómr þessi er auk þess til í óteljandi ágripum ártalslauserum, sem flestóll eru handónýt.

Domur eptir Christians Riettarbot dæmdur
á borg j Grimsnesi.

Þad giorium vier Gudmundur Einarsson. Jon Jonsson. Stephan Posteinsson. Kolbeinn andresson laugriettumenn. Ormur Jonsson. Eireckur biornsson. [Jon biornsson²⁾. Jon palsson. Eireckur³⁾ Þorbiarnarson. Jon hallsson og Snorri Olason⁴⁾] [godum monnum kunnigt at þa lidit var fra Guds burdi M. D. og iv. aar midvikudaginn næstan eptir uppstigningardag a Borg i Grimsnesi a þingstad rettum vorum vier i dom nefnder⁵⁾] [af welbornum manne Þorvarde Ellendssyne Logmanne sunnañ og austañ a Jslande ad skoda og rannsaka og⁶⁾ dæma i millum pieturs Sueinssonar og Sig-

1) Jngiridi, hdr. (hér). 2) [sl. 67. 3) Eyulfr 67. 4) ekki taldir fleiri dómsmenn, og í 197 eru þessir ekki allir taldir, en þar standa dómsmannanöfnin að niðrlagi dómsins. 5) [67; worum vier j dom nefnder a borg j Grimsnesi a þingstad riettum midvikudaginn næstan eptir vppstigningardag um worit (ártal vantar) 309. 6) [197; af Þorvardi laugmanni elliadssyni ad 309, 67.

urðar Eigelssonar. var stefnan svarin af .ij. vitnum at hun var lesin a heimili Sigurðar fyrer kalldyrum.

Nv saker þess at suo stendur skrifad¹⁾ j kong kristians R(iettar)B(ot). at huer sæ madur sem huerki vill heyra stefnu nie doma oc vill fordast laugenn. þar sem stefnan oc domurinn lesast j hans heimili. sem stefndur er. godum monnum hiðwerundum²⁾ og hallda³⁾ a⁴⁾ sidaan fyrer full laug. war þingbodit borit ad logum til Sigurðar oc hann⁵⁾ var þa⁶⁾ heima a sijno heimili. þad þridia hann atti skillduþing at sækia til borgar j Grijsnes⁷⁾. beiddist pietur Sueinsson [og krafdist⁸⁾ firnefnis Sigurðar edur hans umbodsmanns laugligs. enn huerki kom þar fram a þinginu. Þui dæmdum vier stefnuna laugliga oc firgreindan Sigurd laugliga fyrir-kalladan [og mork j stefnufall⁹⁾. vtañ hann leiddi .ij. lauglig vitni at hann hefði¹⁰⁾ lauglig forfoll þau¹¹⁾. at hann mætti ecki koma a þingit. kíærði pietur thil fyrnefnidz¹¹⁾ Sigurðar at hann hefði sleigit sig a hreppstiornarþingi um haustet .v. haugg edur .vj. til haufuds samfleitt. og¹¹⁾ stjing j handlegginn og .ij. blok. hier fyrer dæmdum vier Sigurði vjar eid jñañ .vij.¹²⁾ natta [at heirdum dominum¹³⁾ særur dogum. enn fallist¹⁴⁾ Sigurður ad¹⁵⁾ eidnum. þa dæmdum vier firnefnidum¹⁶⁾ pietri sveinssyni¹⁷⁾ iijjar merkur a haufutsarinn¹⁸⁾ j tuefalldann Riett. enn .iij. merkur a [audru hoggi.¹⁹⁾ iijjar merkur a þui²⁰⁾ þridia haufuthauggi. v. merkur a þui²⁰⁾ fiorda haufuthauggi. xij.²¹⁾ merkur a hino .v. haufut²²⁾hauggi. enn a stjingnum²³⁾ [dæmdum vier²⁴⁾ morck j tuefaldann Riett enn a [blokunum .ij. j merkur²⁵⁾. oc suo micit dæmdum vier konginum fyrer hvert haugg sem fir seigir og²⁶⁾ fyrer hueria grein. skulu hin firstu solin²⁷⁾ gialldast jñañ sieundar at [vnum eidum og²⁸⁾ heirdum domin-

1) b. v. 197; 2) áheyrande 197. 3) halldast 197. 4) sl. 67. 5) b. v. 197. 6) sl. 197. 7) Grimsnesi 197, 67. 8) [b. v. 197. 9) [b. v. 197. 10) hafi 197. 11) b. v. 197. 12) vj 197. 13) [sl. 197. 14) 197; fell 309. 15) 197; af 309. 16) sl. 197. 17) b. v. 197. 18) — hauggum 197. 19) [öðrum höggum 197. 20) b. v. 197. 21) xij, 197. 22) sl. 197. 23) stjingnum 197. 24) [b. v. 197. 25) [blokum tveimur halfa mork 197; 309 er svo að skilja : á blökunum tvær hálfar merkur. 26) sl. 197. 27) 67, 197; sokn (!) 309. 28) [sl. 197.

um. [þridiungur sakfellis¹⁾ huert um sig heima j ondverdu²⁾-
nesi at heimili pieturs. enn [annar þridiungur³⁾ heima a
Strond j⁴⁾ Selwoge [j hond⁵⁾ kongsumbodsmanni. onnur⁶⁾ jnn-
an tueggia manada. en⁷⁾ allt lucktt at michaelsmesso j haust.
en⁷⁾ ei meira riett lucktt j kauplum enn fiordungur [j huern
sakeyrir⁸⁾. [erv allar sakirnar riett luckttar⁹⁾ j ollum pen-
ingum sem [bok seigir.¹⁰⁾

[Samþykki et cetera.¹¹⁾

[Oc til sanninda et cetera.¹²⁾

643.

22. Maí 1504.

í Breiðadal.

KLEMENS, Jón og Sveinn Þorsteinssynir lýsa því, að þeir hafi
selt Birni Guðnasyni jörðina Hvallátr í Mjóafirði í Vatns-
fjarðarþingum, og kvitta hann um andvirðið.

AM. Fasc. XXXVII, 6, frumrit á skinni með hendi Björns Guðna-
sonar í Ögri. — AM. Apogr. 812.

Þath giorum uær klemens þosteinnsson jon þossteinsson
og sueinn þosteinnsson brædr godum monnum uiturligt med
þessu woru opnu brefe adh uær medkennuntz adh uær hauf-
um sellt birni gudinasyne jordena alla hualatur er liggr j
miouafirde j uazfiardar kirkiusokn til frials forædes og fullr-
ar eignar. vnder hann og hans erfingia enn vndan oss og
worum erfingium med aullum þeim gaugnum og gædvum hlut-
um og hlunnendum aukrum og taudum eingium og skogum
uautnum og ueidestaudum rekum og renningum hauolum¹³⁾
og hafrekstrum og aullum þeim adrskrifudum hlutum og
hlunnendum sem greindri jordu hualatrum fylger og fylgt
hefur adh fornu og nyu til ytzu ummerkia á sio og lande
og uær urdum fremtz eigande ath epter favdr worn þostein

1) [þridia 197. 2) Öndverðar 67, 197. 3) [önnur söl með sama
móti 197. 4) á 309. 5) [b. v. 197. 6) sl. 197. 7) b. v. 67. 8) [sl.
197; 9) [en allr annar sakeyrir rettgoldinn 67; en allt riett lukt 197;
10) [Lögbook giörir raad firir og hon leggr 67; eptter þui logbok leggur
197; 11) [b. v. 67. 12) [sl. 67. 13) Svo.

jonsson. so og medkennuntz uær adr greinder brædr adh uær haufum fulla peninga og alla upp borit fyrir adr greinda jord hualatur sem oss uel anægir og þui gefum uær greindan biorn gudinason og hans erfingia aulldungis kuitta og akærulansa um opt greinda jord og jardar verd worra uegna og worra erfingia og epterkomenda. Jtem j annare grein medkennvntz uær greinder brædr klemens jon og sueinn adh uær haufum sellt med sama giorningi og fiegiallde þrattgreindum birni gudinasyne þa sok og sakferli sem vær haufum matt eiga upp a þa menn sem rangliga og olavgliga hafa halldit titt greinda jord hualatur. Og til sanninda hier um settum uær fyrr nefnder menn wor junsigli fyrir þetta jardar kavps bref hvert er skrifad war j stærra breidadal j aunundarfirdi miduikudagin j fardaga uiku arum epter guds burd 0 w c og iiij ar.¹⁾

644.

15. Júní 1504.

í Einarshöfn.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Nikulás smið Þorgilsson um leigur og landskyldir af Kallaðarnesi (í Flóa) og gjafafé, sem þar hefir til gefizt.

Bisk. Skalh. Fasc. XI, 8, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2435 með hendi Árna Magnússonar. Árni lýsir innsigliu og ætlar, að sama hönd sé á þessu bréfi og aflatskránni.

Vm kalldadarnes.

Ver Steffan med gudz nad biskup j Skalholti giorum godum monnum kunnigt med þessv voroþopnu brefi ad nicolas þorgilsson hefer giort oss fulla nægiu sem oss vel likar fyrir landskyllder oc leigur vt af kalladarnesi a medan hann hefer haft til leigu oc medferdar greindan stad j kalladarnesi. suo oc somuleidis hefer hann giort oss reikningskap af þui gjafafe sem þar hefer til gefizt sidan hann kom til stadarins. þui giorum ver greindan nicolas smid olldung-

1) Dagsetningin mun fremr vera 22. Maí hér, úr því svona er að orði komizt, heldr en 29. Maí, því að sá miðvikudagr er það ár hinn næsti eptir hvítasunnu.

iss kuittan oc akiærolausan vm fyrrnefndan reikningsskap fyrir oss oc ollum vorum epterkomendum kirkiunnar formonnum j Skalholti. oc til sannenda hier vm festum vier vort jnnsigle fyrir þetta kuittunarbref Skrifad j einarshofn a eyrarbacka jn festo Sancti viti sociorumque eius martirum. anno domini. M d iij.

645.

25. Júní 1504.

á Bessastöðum.

KÆI fan Ánifell hirðstjóri veitir Torfa bónda Jónssyni (í Klofa) sýslu milli Þjórsár og Jökulsár á Sólheimasandi (Rangárþing)

AM. Apogr. 5778 „Ex originali pergam. Oddensi accurratissime. Fyrir brefinu hefur adur eitt innsigle verð. er nu burtu“. Árni segir (AM. 226. 8vo), að þetta bréf hafi verið með sömu hendi og Leiðarhólmssamþykkt: „það er annad hvert hönd sialfs Biörns Gudnasonar eda einhvers Vestfirðings. sem verð hefur domesticus Biörns eda Gudna fodur hans“.

Ollum monnum þeim sem byggja og bva j millum þiorsar og jökulsar æ solheimaa sande heilsar ec ydr kæi fan anifell. hirdstiore og havfvdsman yfer allt jsland kærliga med gvds kvediv og minni. wil ec ydr viturligt giora adh ec hefi vnt og skipad vel bornvm dandimanni torfa bonda jonssyne mins herra kongsins syslv og vmbod hier med ydr so sem fullmektvgum syslumanni til ber. adh hafa med skavttvm og skyllvdm. rekvm og renningvm. hvolvvm og hafrekstrvm og avllvm þeim riette og rentv sem kongdominvm og mic til heyrer. og eigi er adr full kvittan fyrir eda laugligr sattmali æ gior. ad til greindvm ves(t)manna eyivm og merkureignvm. skal fyrrgreindr torf(i) jonsson avll mal smærre og stærri sekta og sækia og saker a gefa so og sætta og semia og nidursetia fyrir sig stefna. prof a ad taka. doma yfer nefna. skal hann mins herra kongsins jarder bygia og bæla j greindu takmarke og laðskyllder vpp bera og viseyre saman taka eda taka lata vnder fvllan reikningskap vid kongdomin og mic. og færa til bessastada

ad aflvktvm nefndarmonnum sitt þingfararkavp. skal fyr nefndr torfi jonsson fvlla magt og valld til hafa þeim monnum dag ad gefa sem j vandræde kvnna ad falla eda falled hafa og boda þeim til min skiotatz kvnna þeir sem a kirki-vnnar nader komatz. skal hann fvllt valld til hafa stefna þeim monnum aptur j sina syslv sem þar hafa brotliger ordit ef þeir hlavpatz j adrar sveiter. skal greindur torfi jonsson eignatz avll sex marka mal og þer fyrir jnnañ sier til liettes og eignar fyrir vtan allan reikningskap vid kongdomen og mic. enn ef stærre mal kvnna til ad falla sem gvd lati færre enn fleire þav skal hann sækia vnder kongdomin og mig. Bid ec vñ alla goda menn seirliga¹⁾ mins herra kongsins vini og mina adh þier sievd optgreindvm torfa jonssyne greider og godvilivger hvers hann kann med þvrfa og lated hann vel og reidvliga ad komatz þeim vilia þier vilit honum giort hafa. Byd ec optgreindvm torfa ad tala laug og riett til hvers mannz þo med vægd og myskvn þar sem þat til heyrer enn þriozkvm og þralyndvm sie hann riettur domare og refsingasamur. epter lavgvm. skal þrattnefndvr torfi jonsson fvlla magt og valld til hafa þeim manni vmbod adh gefa lavg og riett ad giora sem hann med sier til kys ad avllv iafnfvllv sem hann sialfur j fyrgreindri syslv. skal hann þessare mins kongsins syslv og vmbode ad fylgia vm næstv þriv ar. og þat leingr sem eigi er avnur lavglig skipan a gior. Og til sanninda hier vñ setta ec mitt jnsigli fyrir þetta syslubref hvert er skrifad war a þessastavdvm a alftanese þridiudagen næsta fyrir peturs messo og pals þa lidid war fra gvds bvrð M. w. c. og iiij. ar.

646.

28. Júní 1504.

í Skálholti.

DÓMR klerka útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti, þar sem jörðin Skeggjastað r á Ströndum er, eptir gjöf Jóns priorsbróður og Runólfs Jónssonar, dæmd í vernd og eign

1) Svo.

Stepháns biskups í Skálholti undir aðra þá grein, er bréfið hermir.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 1, frumrit á skinni. Öll (18) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 2608.

Domur um skeggiastadi æ ströndum.

Ollum þeim godum monnum sem þetta bref síð eda heyra. sendum uær. prior nafni ó skridu j austfiordum. Einar ingimundarson radsmann j skálhollte. kollgrimur kodransson officialis j austfiordum. þordur gudmundzson. halldor þorsteinsson. halldor tyrfingsson. jon eireksson. jon kodransson. gamle magnusson. jon markusson. jon eindridason og einar jonsson prestar skó(1)holltzbiskupsdæmis kuediu guds og uora kunnegt giörande. ad sub anno gracie 1000 dº quarto j skálhollte jn uigilia apostolorum petri et pauli vorum vier j dom nefnder af uirduligum herra steffani med guds næd biskupe j skólhollte ó at lita og yfer at skoda huert afl hafa skyllde þat tilkall og ókæra er herra steffan hafde til jardarinnar skeggiastada ó straundum j austfirdingafiordungi. jn primis kom fram fyrir oss uitnisburdur tueggia presta. þordar gudmundzsonar og gudmundar steinssonar huerr at suo uar lóutande. ath þeir saugduzt hia hafa uerit þó er jon diakne jonsson er kalladr er priorsbroder kom fyrir greindan herra steffón og sagde honum at hann hefde heitid eda lofad gude med standugligum setningi og astundan ath greinder skeggiastader skyllde uera æfinligt beneficium og undergefít heilagri skálholltzkirkiu og sanctum thoriácum nu og ath alldódle. med þui mote ath hann treyste til kirkiunar formanna j skálhollte ath þeir leti hann notande uerda stadarins um sina daga suo hann mætte blifa þar kennemadur medan hann lifde og þessa adr sagda giðf fyrrnefnz jons diakna priorsbrodurs¹⁾ hefde óðr greindr herra steffan samþyct og j allan móta stadfasta og standuga giort. og epter þetta formæle hefdi þeir haundum saman tekit j ólyctar giörd hier vm. j annare grein birtizt oss uitnisburdur skialligra dandemanna ath runolfur jonsson gaf herra steffani fyrrskrifada jord skeggiastadi til æfinligrar

1) Svo.

eignar og frials forrædis með upplagi og samþycki kristin-
 ar jorundardottur kuinnu sinnar er titt nefnd jord fell til
 erfda epter brodur hennar skilgetinn. og henne þotte alldre
 með laugum ur sinne eign geingit hafa. j þridiu grein saugdu
 skiluiser dandemenn ath greindur stadr uæri j eyde og eing-
 in ábunadur á. Hier með þessu hefde einginn reikning-
 skapur uerit stadinn herra steffani af porcionem og mortuarijs
 á fyr nefndre jórdu. og þui ath heilags anda nóð tilkall-
 adre. ath suo prouðv og fyrir oss komnu epter gíof og
 gíorningi jons diakna prior(s)brodrs. dæmdum uier opt nefnda
 jord skeggiastade á straundum under uernd og forsia herra
 steffans. ath hann skyllde henne suo ath aullu skicka og
 skipa sem hans lofigur uile til uære. jtem j annari grein.
 ef gíorningur þrattnefnds jons prior(s)brodurs yrði j ein-
 huern móða ecki laugligur þá dæmdum uier ath kaupa-
 hluten j skeggiastaudvm skyllde falla og leggíazt þar til
 kirkiu partsins j rettan reikningsskap upp á suo maug
 ár sem hann hefde ecki stadinn uerid eða þar syndizt ecki
 fyrir lauglig kuittan af þrattnefndum jone diakna eða þeim
 sem reikningskap fyrskrifadrar kirkiu ætti standa ath
 laugum. kynne og suo ath reynazt eða reiknazt ath nauckut
 hlype af fram kirkiuhlutanum þá fyrr greindr reikning-
 skapur uære með fullre rauksemd rettiliga stadinn heilagri
 kirkiu á þrattnefndum skeggiastaudvm þá dæmdum uier
 þann partinn herra steffani til æfinligrar eignar epter gíof
 adr nefndz runolfs jonssonar. og suo saumuleidis aull kirkiu
 sien til yfersionar og forrædis epter þui sem laugmál heil-
 agrar kirkiu þar um gíört ut uisar.

samþycte þenna uorn dom með oss herra steffan með
 gud(s) nad biskup j skólholte. Ok til sanninda hier um
 settum uier fyrr nefnder prestar uor innsigle fyrir þetta
 domsbref skrifat j sama stad deigi og áre sem fyrr seiger.

647.

29. Júní 1504.

í Bildudal.

23. Marts 1506.

í Laugardal.

HELGI, Snæbjörn og Erlingr Gíslasynir uppleggja við Eyjólf

Gíslason bróður sinn alla þá erfð og lagatilkall, sem þeir mætti hafa til garðsins Haga á Barðaströnd undir þá grein, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 1124, eptir frumriti frá Haga. Árni lýsir innsiglium.

Þath giorum ver helgi bondi gíslason. snæbiorn gíslason og elingur gíslason godum monnum kunnigth með þessu woro opnv brefi. ath þa er lidith uar fra hingatburd wors herra jhesu christi .M v. hundrud og iiij ar a laugardagin næsta eptter jonsmessu bathista í billdudal j arnarfirdi i otrardals kirkiusokn. eptter gísla bonda ffilipusson¹⁾ ut hafin. huerss sal ath gud nadi. geingu þesser fyrrgreinder iij brædur til handabandz wid eyolf bonda gíslason brodr adrgreindra brædra. þath falldizt og skilldizth wnder þessu þeirra handabandi. at aller þesser fyrrnefnder iij brædr gafu upp og feingu til fullrar eignar og frials forrædis eyolfi bonda gíslasyne þann hluta i jorduni haga a bardarstrond¹⁾. huortt þat weri meira edr mina i erfð edr anat laga tilkall. at þeir mætti upp a fyrgreinda jord hafa. eyolfi bonda og hans erfingium til æfinligrar eignar. en undan hinum og þeirra erfingium. Hier i motti lofadi optnef(n)dr eyolfur gíslason at suara ollum kirkiureikningi kirkiunar i haga fyst tilskilidum tíju kugilldum. er gísla heitnum filipussyne bar at suara faudr fyrr greindra mana. skyllidi þessi þeirra giorningr standa obrigidligr. huernin sem misdaudi þeirra yrdi. þessum dandimonnum nærverondum. joni bonda bionssyne.¹⁾ joni oddzsyne og þorolfi augmundzsyne. hverir er sin jncigli settu með worra fyrr nef(n)dra mana jnciglum fyrir þetta giorningsbref. huertt er skrifat var i laugardal i talknafirdi manudagin næsta fyrir annunciacio sancte marie. arum eptter gudz burd .M. v. hundrud og vi ar.

648.

29. Júní 1504.

í Bíldudal.

23. Marts 1506.

í Laugardal.

BRÉF sama efnis og næsta bréf á undan (Nr. 647).

1) Svo.

AM. Apogr. 1125, eptir frumriti frá Hæga. Árni lýsir innsiglum.

Þath giori eg helgi bondi gislason. snæbiorn gislason. ellingur gislason godum monnum kunigt med þessu woru brefi ath æ laugar[dag]in næsta eptter jonsz Messo battista. þa er lidit war fra hingath burd worss herra jesv christi 00 fim hundrud flogur ar j bildudal j arnarfirdi j otradals kirkiusokn. eptter gisla bonda filipusson andadan huerss sal ath gudh nadi geingu þesser fyrr greinder þrir brædur til handabandz vid eyolf bonda gislason. samborin brodr fyrr nefndra brædra. þat faldizt og skildizt vnder þessu þeirra handabandi ath aller þesser optnefnder .iij. brædur gafu vpp og fengu til fullrar eignar og frials forrædis eyolfi gislasyne brodur sinum þann hluta jardarinar j hæga á bardarstrond huortt þat weri meira edr mina j erfd edr anat lagatilkall er þeir mætti vp á fyrr greinda jord hafa eyolfi gislasyne til æfinligrar eignar og hans erfingium enn undan hinum brædrunvm og þeirra erfingium. Hier j moti lofadi þrattnefndur eyolfur gislason ath suara þeim kirkiureikningi þeim sem fell j hæga medaþ gisli heitin fader þeirra hellt fyrrskrifadra brædra. skýlldi þessi þeirra giorningur standa obrigidiliga. huernin sem misdaudi þeirra ýrði. þessum dandimonnum nærverendum ara presti gudlaugssyne og þorolfi augmundzsyne og morgum audrvm skilvisvm monnum. Ok til saninda hier vm settv wid fyrrnefnder menn okr jncigli fyrir þetta vitnisburdarbref hvertt er skrifat war j laugardal j talknafirdi. manudagin næsta fyrir annunciacionem sancte Marie arum eptter gvdz burd 00. u. hundrud og vi ar.

649.

29. Júní 1504.

á Þingvelli.

KÆI fan Ánefeldd hirðstjóri gefr Birni Þorleifssyni frið og félegan dag til næsta Öxarárþings, utan lands og innan, um atvist að vigi Páls Jónssonar (1496), þar til hann eða umboðsmenn hans komist á konungs fund.

AM. Fasc. XXXVII, 2, frumrit á skinni, og er innsiglið enn fyrir.

Kiær (!) fan Anefelld Giefur Birne grid og frid.¹⁾

Þath gior(e) eg kæi fan anefelld hirdstiore og havfvdzmann vth yfer alltt jsland godvm monnum kvnigt med þessv minv opnv brefe at eg medkennvntz ath eg hefer giefit birne þorleifssyni grid og fullan frid og feligan dagh vpp æ míns herra kongsens vegna fyrir þæ savk að hann var med þæ pall heithinn jonson var oforsyniv j hel sleigenn bæde jnnan landz og vthan og allar adrar saker sem eg vppa míns herra kongsens vegna og kravnar mæ thil hans thala thil næsta avxarærbings ath svmre komanda og þath leingr sem hann kann ecki komazt fyrir herra kongsens nader [edr hans logliger vmbodzmenn.²⁾ þvi fyrirbyd eg avllvm og sierhveriam³⁾ sierdeilis vorvm syslvmonnvm avllvm hann ath hindra edr j nockvrn handa matha hann⁴⁾ omaka fyrir nockvvar þær saker sem hann kann brothlegvr hafa ordit æ kongdomsens vegna.

Og thil sanninnda hier vīm setur eg mitt insigle fyrir þetta dagsbref er [skrifat var a þinghvelle in festo petri et pavli apostolorum anno domini millesimo quingentesimo quartto.⁵⁾

650.

1504.

á alþingi.

DÓMR tólf manna útnefndr á alþingi af Þorvarði lögmanni Erlendssyni um það, að vitnisburðr Gunnars prests Pálssonar skuli jafngildir vitnisburði tveggja skilríkra votta.

ÍBfél. 309. 8vo bl. 123a með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620 (Öxnafellsbók). — Dómabók úr safni Jóns Péturssonar, kölluð Y^b bls. 114, skr. c. 1630—40 — Gl. kgl. saml. 1159. Fol. bls. 623—624, skr. c. 1640. — M. Steph. 62. 4to bl. 31^b—32a, skr. c. 1650—60. — ÍBfél. 125A. 4to bl. 45^b, skr. 1680. — ÍBfél. 125B. 4to nr. 198, skr. c. 1680. — AM.

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) [á spássiú með daufara bleki og annari hendi, en þó samtíða. 3) Svo. 4) máð og fyrir framan þetta orð er og máð bil fyrir einu orði, sem getr þó hafa verið þurkað út í öndverðu með vilja. 5) [með sama bleki og sömu hendi og spássiuklausan.

63. 8vo bls. 114—115, skr. c. 1625. Dómr þessi er til í ágrípi í fjölda dómabóka. Handrit þau, sem ekki eru ártalslaus, hafa nær öll ártal dómains 1504 og lögmans nafnið þó „Erlendr Þorvarðsson“, sem með eingu móti fær staðizt, því þeir afdómsmönnum, sem með vissu þekkjast, voru einmitt uppi um 1500; ártalið 1540, sem stendr í AM. 63. 8vo er því með öllu rangt.

Domur ad eirn prestur geingur j vittnisburde
fyrer ij wittne.¹⁾

Domur dæmdur a alþingje vm það ad prests witni geingur fyrir ij aff [Þorvardi Erlendssyni²⁾ laugmanne sunn- añ og austann a Jslande arum Eptir Lausnarans fæding M d iij³⁾ ar. ad wittnisburdur sijra⁴⁾ Gunnars⁵⁾ palssonar prests⁶⁾ dæmdist suo fullmindugur sem hann hefdi werid borinn⁷⁾ af ij skilrikkum wottum.

Suo og⁸⁾ dæmdist Runolfi Þosteinssyni⁹⁾ half fimta morck j fullaiette fyrir rangligtt halld a peningum er halld- id war fyrir honum.

woru þessir domsmenn.

Halldor Briniolfsson.

pall Teitsson.

Jon magnusson.

pietur Sueinsson.

asbiorn Sijgwatsson.¹⁰⁾

Olafur Hallsson.

Oddur Erllendsson.

Oddur gudnason.¹¹⁾

Kolbein andresson.

are¹²⁾ narffason.

stephan þosteinsson. oc

Þorleifur Jonsson.

huerer ad settu sijn Jnsigli med Laugmannsins.

1) 1159. 2) [62 ,Y; Erlendi Þorvarðssyni, hin (!) 3) 1540, 63 (!); 4) sl. 309; 5) Einars (!) 309; 6) b. v. 309; sl. hin; 7) borid 309; 8) sl. 309; b. v. ýms hin. 9) Hallssyni 62, ,Y. 10) Sigurdsson 62, Y. 11) Gud- mýndsson 62 (!). 12) Arne 62, Y.

651. 1 Júlí 1504. á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um skilríki hans fyrir Ásgeirsám, Lækjamóti og Strandajörðum.

AM. Fasc. XXXVII, 8, frumrit á skinni. Af 11 innsiglum er nú eitt fyrir. — AM. Apogr. 3398.

Þese brefin filgia stranda jorðvm 1504.¹⁾

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra Senda arnor finzson. stulle þordarson. Jngimundr finson. jon sigmundzson. magnus þorkelson. hakon hallzson. petur thumasson. jon jonsson. hæskollur runolfsson. Simon þorsteinsson. Eynindr gudmundzson og audun Sygurdzson. quediu guds og sina. kunigt giorandi. at þa er lidit war fra hingatburd wors herra jesu christi .M. v hundrut og iiij aar a manudagin næstan epter peturs messu og pals a sum-arid a almenniligu Auxararþingi woro wer j dom nefnder af ærligum dandimanni finnboga jonsyni logmanne nordan og uestan a jslande. ath skoda og dæma wm þau bref og skilrick(e) sem greindr finbogi hafdi og þar fram lagde wnd-er þenan dom og skodan wm gialld luckningar a þeim pen-ingum sem narfi sygurdzson og sygurdr sonur hans hofdu lugt og aptur lagt finboga jonssyni. Og teitti þorleifssyni af þeim peningum sem att hafde Soffia lopptzdotter og til arfs hafdi fallit sonum þorleifs aarnasonar. aarna. sygurde og teite seim woru jardernar asgeirsóur læckiamot og fiorar jarder a straundum med þeim lausagozum þar til greiner og brefin wtt uisa. j fyrstu war þat wor domur at wer dæmdum þau samó giorning sem Narfi sygurdzson og syg-urdr sonur hans giordu vid finboga jonson logman og fyr nefndan teit þorleifson þa þeir lugtu og aptur logdu fyr greindum monum finboga jonssyni Og teite þorleifssyni helm-ing aður talldra peninga j erfdaskipte allra adr greindra brædra epter hustru soffiu fædurmodur sina. aptur gallt og utt greiddi oppt nefndr narfi fyrir sig og sonu sina j greind-an fiarskacka sem teitur og fyr greindur finnbogi toludu

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

upp æ fyrir oss æ wegna erfingia hustru soffiu vm fyrr greindar jarðer og lausafe. kom fyrir oss Domsbref. er dæmt war æ sueinstodum. suo hlydandæ ath finboga logman¹⁾ war dæmdur þridiungr sagdra peninga. Suo og kom fram fyrir oss medkenningiærbref Narfæ¹⁾ ath han hafde lugt og apturlagt finboga logmanni og teiti oppt greinda peninga sem fyrr seiger og uotta bref um giort utt uisar Og iij menn af soru þar þegar Epter sinum jnciglum ath narfi hefði suo aptur lagt og lugt greinda peninga sem brefid wtt uisar. Ei sidr lysti narfi og medkendizt fyrir oss greindum domsmonum. ath hann hefði med þesso fyr skrifudu skilordi greindæ peninga æ nefnt og aptur lagt sem hier fyr greiner. Og þui dæmdum wer fyr skrifadan dom og oll þau bref sem logmanen hefer wpp æ sagdar jarðer full megtug Og jarðer sem lauságoz werid hafa obrigidiligæ eign finboga. sua¹⁾ mikid sem honum ber j sinn þridiung. Ok¹⁾ þan dom og profaleizlur sem j bolstadarhlid woru dæmd. þa dæmdum wer ónyt vm þetta mal og ecki afl hafa skulu. sem teitur let þar leida og dæmæ fyrir einare oddzsyne vm fyr sagdar jarðer asgeirsgar¹⁾ og lækiamot og þæ peninga sem þar til heyra og fyr skrifad stendur.

Ok til saninda hier vm settum wer fyr greinder menn wor jncigli fyrir þetta domsbref er giort war æ sama stad dag og æri sem fyrr seiger.

652.

2. Júlí 1504.

á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um stefnu Torfa Jónssonar (í Klofa) til Arnórs Finnssonar, þar sem Arnór sat í dómi á alþingi, og hafði Torfi geingið að dóminum með tygjað fólk með bogum, byssum, sverðum, spjótum og arngeirum og náð Arnóri á einmæli, en menn Torfa þá staðið svo þykt í kringum Arnór, að hann mátti hvergi burtu komast, og eigi gátu aðrir að honum komizt.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bls. 59—61, skr. c. 1608. — Afskript frá c. 1700 er í AM. 21 1°. 4to bls. 125—128.

1) Svo.

Domur vrn þad er arnor var stefndur enn hann sat i domi á alþingi.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda stulli Þordarson. Salamon Einarsson. Hallur Þordarson. Brandur Einarsson. Gudlaugur Loptzson og pietur thumasson Laugriettumenn quediu Gudz og sjna kvnigt giorandi ad þa er lydit uar fra hingad býrd vors herra jesu christi .m .d. og iiii ar þridudæginr næsta eptir pietursmesso og pals æ almenniligu auxarþingi. vorum vær i dom nefndir af ærligum dandis manni fimboga Jonssyni. Laugmanni nordan og vestan á Jslandi. ad skoda og ransaka og fullnadardom á at leggja huoria mact eda valld hafa skyldi su stefna. sem Torfi Jonsson stefndi arnori finsyni þar þó á þinginu huort sem hun er lauglig eda eij. Beiddi og krafði Arnor finsson fimboga laugmann ad nefna hier dom yfir. og fulla laga vrskurð á leggja. huort hann uar lagasuars skyllidugur. af greindum Torfa þar þa vrn þessa hans akiæru og ganga ur þeim domi sem laugmadurinn hafði hann adur j nefnt med oss og fleirum nefndarmonnum vrn þad mal sem þangad uar adur stefnt. Jtem saum vier og heyrdum. at Torfi Jonsson gieck ad þeim domi sem Arnor finsson og vær vorum adur til nefndir af Laugmanninum med tjiat folk. þar med höfdu hans menn boga. bissur. suerd. spiot og arngejra. beiddi Torfi þa arnor ad ganga med sier á einmæli. og þad giordi arnor. enn menn Torfa geingu þa j kringum Arnor med aullum sijnum vopnum. suo þygt at hann matti huergi ganga þadan. sem þa uar hann. og eigi helldur nadum vier ad ganga til hans. suo stodu þeir þygt i hring um hann. suo þeir stodu þar þa sem vier satum adur i dominum. Heyrdum vier þa arnor finsson baud sig til laga vid optgreindañ Torfa j moguligañ tima. og sagdist ecki nein sijn skiol edur prof þar þa hafa. Fyrirbaud arnor þa Torfa ad sækia sic þar neinum ofsoknum. Edur olaugligum. Enn Torfi stefndi honum þa þar epter. Gieck arnor þa til Laugmannzins og sagdi honum. ad hann var stefndur af Torfa og spurdi hann huort hann skyldi hafa ordlof til ad ganga i burt vr dominum. þeim

sem hann hafði nefnt hann til adur. Enn greindur fimbogi laugmann fyrir baud Arnori finnssyni ad ganga vr þeim domi. sem hann hafði hann adur j nefnt. og Abyrgdi honum bædi fyrir Gudi og monnum. huor talman á jrdi. ad þeir dandi menn feingi ecki sinn riett sem þargad haufdu stefnt sijn-um malum. ef hann felldi þa skylldu nidur. sem hann var adur vndir bundinn med laugum. ad ganga þar alla þa doma sem hann væri af laugmanni til nefndur. eptir laugum. Gieck arnor þa aptur i dominn þann sem hann var adur j nefndur. og hafði ecki neitt sitt forsuar frammi a þeim deigi vm sagda ækiæru

Nu af þui ad suo er skrifad j laugunum. ad huor nefndarmadur. sem sijdar kemur til laugriettu eñ særi eru flutt næstañ syknañ dag. epter pietur(s) messo og pals er sekur xij aurum nema naudsyn banni. Þess annars ad laugriettumenn skulu ganga allir til laugriettu. þa laugmadur lætur hringia hinni miklu klukku og sitia þar suo leingi sem laugmadur vill þing hafa. Enn huer sem eigi kemur til laugriettu sem nv er mælt. sekur halfri mork uid kong.

Jtem j þridiu grein. Huor sem sig seigir vr domi laugliga til nefndur sekur halfri mork. Er ecki suo skrifat j laugunum. at hierads sokner skulu standa vm alþingi og vij nætur fyrir og eptir. vitum vær og eingin [dæme vid¹) ganga og eigi helldur [fyrri²) verit hafa af godum monnum ad nockur nefndarmadur meigi þar med riettu stefnast. edur sækiast á þinginu vm nein mal. framar enn laugin lofa og til heyrir þingutum edur þeim domvm sem hann skylldugur er ad ganga. og hann er af laugmanni til nefndur. Leiyst oss þad horfa til micils nidurfallz laganna og vanriettis. Ef nefndarmennirner skulu mega stefnast vr þeim domi sem þeir eru af laugmanni til nefndir. Enn þeir menn skulu missa sinn riett. sem sijn mal hafa þangad lagt edur stefnt adur. Enn laugin skipa ad þeir menn. sem j laugriettu ero nefndir. skulu dæma laug um aull þau mal. sem j laugriettu verda kiærd. og þar ero laugliga framborin. suo

1) [211, (eyða) at a. 2) [b. v.; eyða i a; eingin eyða i 211, en orðið vantar.

og leýst oss optnefndur arnor eigi tueimur senn (mega) suor veita. greindum Torfa fyrir sijna akiæru. og sinum laugmanni vm þa skylldu. sem hann uar adur af laugunum og kongs vmbodsmanni til nefndur. og oss leýst og þotti fyrir eiga ad ganga. Leýst oss allir þeir og sierhuorier sem med suoddan soknir fara. giora fulla þings afglaupun. Enn sokn ad aunguo nýta. Þui fyrir þessar allar adur skrifadar greiner og þær fleiri sem hier ad luta med laugnum. dæmdum vier fyrnefndir domsmenn med fullu doms atquædi. þa saumu stefnu sem Torfi Jonsson stefndi arnori finnssyni þar þa á þinginu onyta. og j allan mata olaugliga og ad aunguo halldast eiga og optnefndañ arnor finsson einskis lagasuars skyldugañ vera Torfa Jonssyni a þeim deigi vm sagda akiæru. dæmdum vier adurnefndir domsmenn med fullu doms atquædi. ad einginn nefndarmadur mætti þar á þinginu stefnast edur sækiast laugliga vndir þeirri skylldu og skilordi sem laugin seigia þeim a hendur og Laugmadurinn vill þa til krefia. Vissum vier og ad einginn domur var fallinn á þessi malaferli Torfa og arnors. þa þessi domur var vt dæmdur og vppsagdur.

652.

3. Júlí 1504.

á Öxarárþingi.

FINNBØGI lögmaðr Jónsson samþykkir og staðfestir dóm um stefnu Torfa Jónssonar til Arnórs Finnssonar á alþingi (Nr. 652).

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) i 4to bls. 61—62, skr. c. 1608. — Afskript frá c. 1700 er i AM. 211c. 4to bls. 119—120.

Medkiennunst ec fimþogi Jonsson laugmann nordan og vestan a Jslandi at eg hefi vtnefnt þennañ sama dom. sem hier fyrir skrifadur er. eptir þui sem arnor finsson beiddi mic og krafði. vm þa stefnu sem Torfi Jonsson stefndi honum þar þa á þinginu. og bad mic vrskurd a leggja. huort hann væri laugliga stefndur edur eij. Nu af þui mier ljst

suoddan stefnur og sokner fullkomliga giordar j moti laugunum og þad horfa til mikils nidurfalls laganna. Ef nefndarmennirner skylldu stefnast meiga vr þeim domj sem þeir ero adur af laugmanni til nefndir. og þar fyrir falla nidur laug og ríettindi. suo domarner meiga ecki ganga þar á þinginu vm þau mal. sem þar eiga ad dæmast. þui leijst mier þessi stefna olanglig j allañ mata og fyrirbaud eg arnori ad ganga vr þeim domi. sem eg hafdi hann adur j nefnt. hef eg einvirduglega skodat og ransakad þetta domsbref. sem hier fyrir skrifad er. og leijst mier þad skialligt og vegsamligt og epter laugum giort vera j allañ matha. Þui ad tilkaulludum laugriettumonnum og audrum godum monnum og mier samþyckianda sagda ec adur greindur fimbogi laugmadur j Gudz nafni amen med fullum lagavrskurdi þennañ sama dom og domsbref. sem hier fyrir skrifad er. standugañ og lauglegan med aullum sinum greinum og artikulis. og obrigduglega halldast eiga. og þa saumu stefnu. sem Torfi Jonsson stefndi arnori finnssyni þar þá á þinginu onyta. og ecki afl hafa. og arnor finsson einskis lagsuars greindum Torfa á þeim deigi og þui þingi skylldugañ vera. vm þe sa hans akiæru.

Og til sanninda hier vm setta eg mitt Jnnsigli medur adur greindra domsmanna Jnnsiglum fyrir þennan minn vrskurd og þetta domsbref. huort skrifad uar j sama stad og ari deigi síjdar enn fyrir seigir.

654.

3. Júlí 1504. á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um ágreining þeirra Jóns Sigmundssonar og Guðmundar Ólafssonar út af jörðunum Reykjum í Miðfirði og Aðalbóli í Austrárdal.

AM. Apogr. 3876 „Ex originali. accuratissime“. „Þesse Dömur hefur allt illt til ad bera. [hann er qvod ad materiam specimen insignis injustitiæ¹). ad ordatiltækonu er hann vida aflageslegur. hann er yfir allt

1) [strykað út.

illa bokstaferadur. og distinctiones meir enn rangar heillt documented i gegnum. Svo intersecerast ordenn mille tveggia linearum: h-afdi sigmun- dz. he-yrer. gi- allda. fullre- ttis“ (AM.). „Originalen gaf eg 1708 lögmannenum Pale Jonssyne Widalin. Var kominn fra Storahole. ef mig riett minner“ (AM.). „Af þessum Dome hefi eg sied Copie. hvar inne stod árstal 1541. so eru árstölen mærraung i þessum apographis“ (A. M.). Árni lýsir innsiglum. -- AM. Apogr. 389 eptir transskripti gerðu 1509 eða síðar (sjá konungsbréf 10. Dec. 1508. — AM. Apogr. 3877.

Um Reyke og Adalbol mille Jons Sigmundz-
sonar og gudmundar olafssonar.¹⁾

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia cdr heyra senda gudne jonsson. añor finzson. stulle þordarson. halldor þorgeirsson. jngimundur finzson. salamon einarsson. hakoñ hallzson. brandur einarsson. gudlaugur lopptzson. petur thumasson. jon hrafñson og audun sygurdzson logrettu- menn quediu gudz og sina. kunigt giorande at æ þridiu dagin næstan epter peturs messu og pals wm sumarid. þa er lidid war fra²⁾ hingatburd wors herra ichsu christi 0 d. og flogur ær æ almenniligu auxaræþingi woro uer i dom nefnder af ærligum dandimanni finnþoga ionsyni logmane fjrir nordan og westañ æ islandi ath skoda oc rannsackæ samiafna og sundur³⁾ ath greina hwert afl ath hafa skylldu þær sacker og misgiorningar. er ion sigmundzson kiærði þar til gudmundar olafsonar. kom þar fram fyrir oss stefna suo latandi at gudmundr war stefndur af greindum ione i sagd- an stad og dag fyrir suo ordnar sacker. at fyr nefndr gud- mundr olafsson hafdi gripid og tekid med fullu ofriki fyrir joni sigmundzsyni iordina halfa reykei i midfirði og adal- bol i austurar[dal.⁴⁾ Suo og eigi sidr hier m d landzskyld- er og instædur jons. frá sogdum iordrum og haft nu og til siñ teckit sagdañ auoxt og abata wpp æ ij úr med þeirri landzskyld og innstædu er gudmundr og bergliot kona hans hofdu æ burt reckid frá adalboli og r(e)yckium. Enn æ burt reckner og wtrýmder landzsetar jons af sogdum iord-

1) með hendi Árna. 2) sl. 3876; b. v. 389. 3) æ st. ð hér í frb.; er ofaukið. 4) [389; sl. 3876.

uñ og haft nu og til sin teckid sagdan auoxt abata og innstædu upp æ ij ær sem fyrr seiger og landbolarnar med fullu ofriki wt setter. suo þeir nadu ecki at hallda sinum leigumala fyrir offriki gudmundar. kom og fyrir oss fyr greinda domsmenn logsamin domur wttnefndr af sogdum logmanni finnbogæ æ Þorkelsholþingi i uidudal æ þingstad rettum af honum sialfvñ utt nefndr og samþyektur med odrum þeim godum monnum sem hann þar til nefndi med sier suo latandi at joni sigmundzsyne epter ollum sinum brefvm (og) uitnum woru dæmdar¹⁾ til fullrar eignar iardernar adalboll og halfer reycker. Nu sacker þess ath greind stefna sem gudmundur war stefndr fyrir i greindan stad og dag hun var suarin fyrir sogdum logmanni. þui war þath i fyrstu wor domur ath wer dæmdum haña logligæ med ollum sinum greinum og gudmund olafsson rettliga fyrir kalladan. Jtem þar næst dæmdvñ wer eppter þeim domi sem fyr greiner og æ Þorkelsholi war dæmdur og þessum iordum til heyrer og peningum standá skulu obrigduligá statt og stodugt. Og med ollu fullmegtugt og þui dæmdum wer med fullu doms adkuædi jone sigmundzsyni titt taldar iard-er. halfa reycki j midfirdi og allæ jordina adalbol til fullrar obrigidiligrar eignar epter kaupi sinu wera og werid hafa²⁾ sidan gudmundur selldi þær fyrst jone ok vera skulu nu hedan af obrigidilig eign jons an nockurs effa og gudmund sagdar iarder reycki halfa og adalbol huorki hafa matt gefa ne giallda selia og ei sialfur æ bua og ei helldur vmbod yfer gefá eda til nockurar heimildar at lia eda leigselia nockurum mane sidan fyrst greint kaup war giort greindra mana i millum jons og gudmundar wm sagdar iard-er og jon med frialsu og logliga mega³⁾ ath sier taka titt taladar⁴⁾ iarder til frials forrædis og fullrar eignar eda taka lata epter þui sem fyrr hafdi dæmt werid og jon kaup og afending fyrir syndi. hier til dæmdum wer jone lod alla til fullrar eignar. og alla dauda peningæ sem æ greindum iord-

1) dæmder 3876 og 389; AM. leiðrétti. 2) 389; sl. 3876. 3) 389 med 3876. 4) Svo.

um ero og werid hafa og gudmundi til heýra eda odrum monnum þeim sem sagdar iarder hafa rangliga halldit fyrir jone. suo og eigi sidr þa sem nu ero allá eda wera kunna ath oleyfi jons svo og ei sidr hofw̄m wer og dæmt gudmund skyll- dagañ ath giallda¹⁾ jone fyrir atteckt og medferd. og rangligt halld á iordunum halfum. Reyckium og adalboli. halua morck æ hueriu hundrati i adrnefundum jordum á hwerium .xij. mañudum sidañ þær noru gripnar undan ualldi jons. slickan abata hoff- um wer og dæmt jone æ huerium .xij. manudum æ oppt nefndum jordum²⁾ eiga skulu æ huern þann mann sem ath greindum iordum. halfum Reyckium og adalboli helldur fyrir sogdum jone hier eptir med ofricki. og gudmund skylldugan at skila heim til vidudalstuñgu ollum halfw̄m abata sem æ er fall- in inañ manadar ath heyrduñ dominum³⁾ j fridum pening- um og fridurdum. jone j hond eda hans logligum wmbodz- manni. hier med hofw̄m wer dæmt gudmund skylldugañ ath skila heim⁴⁾ til tungu⁵⁾ ollum abata á⁶⁾ þeim malnytu ku- gilldum sem gudmundur tok eda taka let fra adalboli og halfum Reyckium. þa byg(g)ing jons war æ þeim sogdum jordum⁷⁾. huort þat hefer helldur werit jnnstæda eda lañdz- skyllder og lucki aptur med ollum lagá auexti nyt og ull. syru sem sandi og kóalfa. tuno skýrs og halfa wætt smiors á hwerium xij manudum at rettri tiltolu. Enn i halfuan abata dæmdum wer ofrida peninga i saceýris peningum .ok xij abata epter hwert hundrat at rettri tiltolu æ hueriu dre j leigur og leigu leigur suo leingi gudmundur hefer (þessa) peninga rangliga halldit. Jtem wm fiolmæli og fullrettis ord er gudmundr talad(i) uid jon suo wer greinder domsmenn heýrdum. at ion hefði sleigit son gudmundar j heilagri kirkiu til blods. enn gudmundur hafði þar eingin uittni til. Enn jon sagði þar nei til. þat og anars at gudmundr hafði gef- id hann vnder tyfting⁸⁾ jons sigmundzsonar. Og þui dæmd- um wer gudmund ecki rettarfar æ eiga. Enn gudmund ol- afsson dæmdum wer skylldugan at giallda jone sigmundz-

1) 389; gialldi 3876. 2) 389; jone 3876. 3) 389; sl. 3876. 4) 389 heima 3876. 5) Hér vill Árni bæta inn í 3876 „med“. 6) 389; sl. 3876. 7) 389; iord (!) 3876. 8) tyfting 389.

syni j fullretti .v. merckur fyrir þetta fullrettisord og fiolmæli. Suo eigi sidr¹⁾ dæmdvm wer ione .v. merckur i fullretti af ðeykivm og adrar .v. merckur af adalboli og gialldiz þessi allr abati at næstum fardogum heima i tungu i suo greindum peningum sem fyr seiger. Og til meiri stadfestu. audsyningar og sanninda hier wm þa samþykkti fyrnefndr finnbogi jonsson logmann fyrir nordan og westan a jslandi þenan worn dom og setti sitt incigle med worum jnciglum fyrir þetta doms bref er giort war a þinguelli a sama are en deigi sidar enn fyr seiger.

655.

3. Júlí 1504.

á Þingvelli.

GJÖRNINGR milli Haldórs ábóta á Helgafelli og Jóns Nikulássonar, óvíst um hvað (Brot).

Eptir skjalabók i Landsskjalasafni 94. 4to bl. 134a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

Það giorum vier Helgi prestur Jonsson officialis heilagrar kirkiu Skálholtz. Einar prestur Snorrason. Salomon Einarsson. Halldor Þorgeirsson godum monnum kunnugt med þessu voro opnu briefi ad Anno Domini 1504 a þingvella a Auxarörþinge manudaginn næstañ epter pieturzmesso og páls vorum vier j hia saum og heyrðum ð ord og handaband Herra Halldorz abota og Jons Nichulassonar ad so fyrir skildu ad fyrnefndur Jon nichulasson et cetera.

[Af þessu bréfi hefir aldrei meira verið ritað i bókina, svo að efni þess sést ekki; en af því að það stendr næst á eptir bréfi Haldórs ábóta á Helgafelli og Orms Nikulássonar um Máfahlið, Holt og Tungu frá 16. Júní 1503, mun það svo að skilja, að efni beggja bréfanna hafi verið samskonar, svo að óþarfi hefir þótt að rita upp síðara bréfið, er hið fyrra var komið. Jón Nikulásson hefir verið bróðir Orms, og hefir ábóti viljað hafa samþykki Jóns líka um jarðakaupin].

1) 389; sl. 3876.

656.

4. Júlí 1504.

í Skálholtri.

ÁSGAUTR Ögmundsson selr Narfa prior í Skriðu tuttugu hundruð í jörðunni Borgarhöfn í Hornafirði og átján hundruð fjöru, er liggur í Örafum milli Kvíár og Hamraenda, hálfu við Sandfellinga, og að auk hundruð í friðu og ófriðu, fyrir Sumarliðabæ í Holtum með sex málnytukúgillum, og þar til lofaði Narfi prior að taka að sér pilt, er Ásgauti heyrði til, og kenna honum les, saung, skrif og rím, svo að hann mætti vígjast prestur, með öðru skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXVII, 13, frumrit á skiuni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 2883, og er bréfið Skríðuklaustrsbref. — Bisk. Skalh. XVIII, 37, annað frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2880 (eptir XVIII).

vm parten í borgarhöfn.¹⁾

Það gjörum vier kollgrímur kodransson²⁾. jon eireks-son prestar [skaalholztbiskupsdæmis³⁾. ellendr biarnason og sniolfur hrafsson leikmenn. godum monnum kunnigt með þessu uoru opnu brefi. ad sub anno gracie M. d. iiii. í skaalholtri í festo translacionis sancti martini episcopi et confessoris. vorum vier í hia saum og heyrdum aa ord og handaband þessara manna. af einne alfu herra Narfa með Gudz naad prioris aa skriðu [klaustri⁴⁾. enn af annare asgautz ögmundzsonar. faldizt það og skildizt vnder þeirra handabande ad greindr asgautur selldi prior narfa tuttugu hundrut í [jordinne⁵⁾ borgarhöfn er liggur í hornafirði í kalfafellz kirkiusokn með aullum þeim gögnum og giædum sem greindum [xx. hundrada⁶⁾ jardaparí [fylger og⁶⁾ fylgt hefer al fornu ogh nyiu [og hann vard fremst eigandi⁵⁾ [til yztv vmmerkia við adra menn⁶⁾. [og⁵⁾ þar með selldi [fyr nefndr⁶⁾ asgautur greindum prior narfa. atian hundrut fiuru er liggur í örafum milli⁷⁾ kvíaar og hamraenda halfa við sandfellinga. og ad auk malnytu kugilldi og ofritt hundrat

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) og, b. v. XVIII. 3) [sl. XVIII. 4) [b. v. XVIII. 5) [b. v. XVIII. 6) [sl. XVIII. 7) millum XVIII.

er fylger partinum j borgarhaufn. Enu hier j mote gaf adur nefndur¹⁾ prior narfe opt greindum²⁾ asgaute þrettan hundrot j jörðinne sumarlidabæ er liggr j holttamanna hrepp j kalfholttzkirkiusokn med öllum þeim giædum og hlunnendum sem sögdum³⁾ jardar parte [fylgir og⁴⁾ fylgt hefir ad fornu og nyiu og hann vard fremzt eigande ad [eptter logum⁵⁾ og þar med⁶⁾ sex malnytu kugilldi⁷⁾ ad auk [og hier um fram⁸⁾ lofode titt nefndr prior narfi ad taka til sin pillt er asgauti heyrde til og læra hann les og saung. skrif [og⁵⁾ rijm. [og⁴⁾ það fleira sem honum er naudsynligt ad kunna suo [ad⁵⁾ hann megi vigiazt prestr. Enn ef nõckr hindran yrde vppaa. suo ad pillturinn feinge ecki lærdominn. þa skyllde priorenn bitala þratt skrifudum asgauti. xc. junan tolf manada sudr a lande j aullum þarfligum peningum frateknum⁹⁾ kavplum. skylldi huor [þeirra priorin og asgautur⁴⁾ hallda sinu kaupe til laga. en sa suara lagariptingum sem sellt hefdi. samþyck(t)i þennañ giörning virduligr herra [herra¹⁰⁾ Steffan med Gudz naad biskup j skalholtti med þui moti ad hann gaf asgauti ögmundzsyni kuitta og akiæru-lausa þa klagan og tilkall sem biskupin¹¹⁾ hafdi til [greindra peninga¹²⁾ vegna sira ögmundz heitins andressonar.

[[Og til sanninda hier vm setti [adr nefndur¹³⁾ herra biskup¹⁴⁾ steffan sitt jnsigle med vorum jnsiglum fyrir þetta giorningsbref¹⁵⁾ skrifat j sama stad degi og are sem fyr segir¹⁶⁾.

1) [greindr XVIII. 2) nefndum XVIII. 3) þessum XVIII. 4) [sl. XVIII. 5) [b. v. XVIII. 6) til XVIII. 7) og hier b. v. XXXVII (hér); sl. XVIII. 8) [XVIII; sl. XXXVII (hér). 9) utan XVIII. 10) [sl. XVIII. 11) hann XVIII. 12) [peniaganna XVIII. 13) [fyrgreindr XVIII. 14) b. v. XVIII. 15) transcriptum XVIII. 16) [[með annari hendi i XVIII en sjálft bréfið, og segir Árni á þessu niðr-lagi hina sömu lönd og á „nokkrum bréfum Stepháns biskups, og er öfafað rituð af hans skrifara“. „Það er hin sama hönd“, segir Árni enn-fremr, „sem á þeirri ártalslausu dissertation um aflát, er eg fekk af Chr. Wormio, að visu svo lík sem þ ð væri líu sama. contuli ac-curaté“(Nr. 625).

657. 4. Júlí. 1504. í Skálholti.
3. Marts 1505. í Vallanesi.

BRÉF, að Narfi priór í Skriðu fékk og selldi Erlendi Bjarnasyni jörðina Kollstaði á Völlum fyrir jörðina Torfastaði í Jökulsárhlíð og samþykkti Stephán biskup kaupið.

AM. Apogr. 4297 „Ex originali Petrus Asmundzsonar ä Ketilstöðum“ „accuraté confererad“ 1705—1706, því þau ár hafði Árni bréf Pétrus á Ketilstöðum. Árni lýsir innsiglium. „J(innsigle) Sniolfs Hrafnssonar er öxe“. (AM.).

Þat giorvm vid kollgrimur prestvr kodransson. sniolfvr hrafnsón leikmann godvm monnum vitanlicet med þessv ockrv opnv brefe at vid uorum i hia savm og heyrðum æ j Scalhollte i biskupsstofune fíntudag en næsta efter visitacionem sancte marie. þa er lidet var fra hingadburd vors herra jhesu christi M. d. og iij ar at þesse giorningur for fram med þeim prior narfva og ellende bonda biarnasýne. at fyrnefndur prior narfvi feck og selde til ævinlegrar eignar ellende biarnasýne jordena kollstade a vollum j vallanes kirkiu sokn med aullum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgt hefver at fornu og nyiu og hann vard fremst eigande at klaustvrsens vegna. hier a mot gaf adur greindur ellendur bonde biarnason jordena thorwastade nordur j hlið j kirkiubæiar kirkiu sokn med aullum þeim gavgnum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgt hefuer at fornu og nyiu og hann vard fremst at eigande. skyllde huor suara laga riftingu a sinne jord er selde en sa (hallda) til laga er keypte. samþykte þenna þeirra giorning herra Sthephan biskup j skalhollte er þa var ok nalægur. Ok til saninda hier vm settu vid fyr greinder menn ockur jnsigle fyrir þetta jardarkaups bref er skrifuat uar j vallanese a uollum jn die translacionis sancte jhannis holensis arum efter gudz burd M d og v ar.¹⁾

1) „1504. 1505. er skirt i brefinu. Narfi hefr veret prior ä Skriðu. adur enn klaustred þar var vigt“. (AM.).

658. 11. Júlí 1504. á Breiðabólstað.

STEPHÁN biskup í Skálholti gefr Ögmundi presti Pálssyni leyfi til að láta hvern þann prest í sínu biskupsdæmi, er hann helzt til beiðir, afleysa sig af þeim brotum, er hann kann skjótlega í að falla í fráveru við biskupinn.

Bisk. Skalh. XVIII, 38, frumrit á skinni með hendi Ögmundar biskups. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2381 með hendi Árna Magnússonar „accuratissime“ eptir Skálholtsfrumritinu.

Vier steffan með gudz nad biskup j skalholhti giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ath ver haufum gefit sira avgmundi palsyne vorum profasti fullt valld og leyfi til ath lata þan prest leysa sig sem hann helltz tilbeider j voru biskupsdæmi af þeim brotum sem hann kann skiotliga j ath falla j fraveru vid oss. suo hann felli þar firir ecki gudligt embætti. vnder rietta grein ok framsaugn vid oss. j lidaugan tíma. Ok til sannenda hier vm festum vier vort jnsigli firir þetta bref skrifat aa breidabolstad j fliozhlid in translacione sancti benedicti abbatis et confessoris anno domini 00 d iiij.

659. 13. Júlí 1504. í Skálholti.

KIEGHE van Aneffelde hirðstjóri meðkennir, að hann hafi tekið til láns af Stepháni biskupi þrjár lestir skreiðar af þeim peningum, sem prior Atzerus Jgnari hefir safnað vegna heilagrar Rómakirkju í Skálholts biskupsdæmi til forþenningar hins rómverska aflátsins, og lofar að greiða þær skilvíslega umboðsmanni heilagrar Rómakirkju (Sbr. Nr. 625).

AM. Fasc. XXXVII, 1, frumrit á skinni götugt og skemt, og er innsiglið fyrir; er með hendi Stepháns biskups.

litera recognicionis¹⁾ capitanei kę super debitum²⁾.

Jck kiegbe van aneffelde hirdstiore oc hofudzmann yfer jsland medkennvntz med þessv minv opnv brefvi ad egh

1) recog'cionis, frbr. 2) Utan á bréfinu með sömu hendi og bréfið.

hefe tekit til lans af werdvum fôdr herra Steffan med Gvdz naad biskup j Skalholti þriar lester fiska halfa fiordv vett j hvert hvndrat vt af þeim peningum sem prior atzerus jguari hefer saman safnat vegna heilagrar roma kirkiv. þeim sem godfsvir menn karlar og kvinnr j Scalholtz biskups dæme j jslande hafa gefet til forþenanar hins romverska aflatzens og dispenseranar pavaligs sætis. hefe [e]g lofat med fullu handaband[e] greindum herra biskup Steffano mörgum godum mönnum nær veröndum oc [bin]dh eg migh edr mina e-fingia til skylduliga med þessv minv brefe oc jnsigle ad bitala þ[essar þ]riar lester fiska svo sem egh hefe þær vt teket. med goda bitaling rettvum vmbodsmann[e] heilagrar roma kirkiv svo sem hönnum vel a næger. þeim sem fvlla makt hefer til ad giöra kvitta ogh akiærvlausa heilaga Scalholtzkirkiv og fyrnefndañ biskup Steffan. svo ad domkirkian j skaalhollte edr hann fae þar ecki nöckvnr skada eda hindran vt af hvorke fyrr ne sidar. Og til sannenda hier vñ festa eg mitt jnsigle fyrir þetta medkenningarbref skrifat j skalhollte jn festo sancte margarete virginis arum epter Gvdz byrd þvsvnd fimm hvndrvt oc fiögvr aar.

660.

22. Júlí. 1504.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Eyjólf bónda Gíslason fyrir sig og Gísla föður sinn um reikningskap kirkjunnar í Haga á Barðaströnd.

AM. Apogr. 1126, eptir frumriti frá Haga. Árni lýsir innsiglinu.

Vær Steffan med gudz naad biskup j skalholti giorvum godum monnum kunnegt med þessu vorv opnv brefi ad ey-olfr bonde gíslason hefer giort oss fullañ og allan reikningskap fyrir sig og födr sinn. vegna kirkivnar j haga aa bardaströnd sem er af kirkivnar justædu. porcione og mortvarijs. sem oss vel aa næger. þvi gefvm vier greindan ey-olf gíslason aullungis kvittañ og akiæruleusan fyrir oss og aullum vorum epterkomendum kirkiunar formonnum vñ all-

að adr greindan reikningskap þann sem fallet hefer hier til. Og til sannenda hier vñ festvm vær vort jusigle fyrir þetta kvittvnarbref skrifat j skalholli jñ festo sancte marie magdalene anno domini 00 d iiij.

661. 10. Augúst 1504. á Marðarnúpi.

HERPRÚÐR Eiríksdóttir gefr Jóni Sigmundssyni allar sínar löggjafir og vingjafir, en selr honum jörðina Klömbur í Vestrhópi með tilgreindum landamerkjum.

AM. Apogr. 470 „Ex transcripto monasterii Thingeyrensis. accuraté“ frá 5. Aug. 1510. Er afskriptin staðfest í Skálholti 6. Aug. 1712 af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni. — Apogr. 470 önnur afskript „Ex transsumto facto 1562“. — Í Landskjalasafni eru tvær nýlegar afskriptir af þessu bréfi: a, afskript staðfest „að Hólum í Vestrhópi“ 30 Maí 1828 af síra Gísla Gíslasyni, Jóni Bergsteð, Árna Skúlasyni og Helga Bessasyni; b, afskript staðfest af Birni sýslumanni Blöndal; á henni stendr ritað: „Lesid fyrir manntalsþingsrétti á Stóruborg þann 1ta Juní 1829. — Blondahl“.

Þat giorum wer Jon Biornson. Þorkell Bardarson. Þorualldr sueinson. arni hermundzson og pall sygurdzson godum monnum viturligt med þessu woro oppnu Brefi at þa er lidit war fra hingat Burd wors herra jhesu Christo¹⁾ 00 d og iiij ðr æ lorenciusmessu um sumarit a mardarnupi j wazdal worum wer j hið saum og heyrdum æ ord og hañðaband jons sigmundzsonar af eine alfu og herprudar eirexdottur af annari at suo fyrir skildu ath greind herprudr gaf joni sigmundzsyni allar sínar loggiafer og uingiafer. ur ollu þui fe fostu og lausu sem huñ atti þa eda eigañdi war ath ordin j gripum eda lausafe. reiknadi og greind herprvdr sig wera malakona²⁾ j gard einars magnussonar fræfallin³⁾ Bonda sins. en malan med giofum þeim sem greindr einar hafdi gefit fyrgreindri herprudi sem war jordin half klömbur j uestra hopi er einar titt nefndr hafdi lagt j mala herprud-

1) Svo transskr. 1510; christi, transsumt. 1562. 2) malakonu, transsumt. 1562. 3) Svo bæði.

ar med samþycki og wþplagi Brædra sinna allra er hun uitnum ath nændizt. Reiknadiz þeim allur malin wera sextiger hundratú j gard einars og wr þessum peningum ollum gaf greind herþrudr joni sigmundsyni allar þær gjafer sem logbok og kristinrettur. sem kongana rettarbætur æ queda. sem er fiordungx giof. tiundargiof og allar adrar uingiafer sem j logmalinu greiner. et ceterú.

Jtem giordiz j fyrsogdu handa bandi adr greindra manna a millum jons sigmundzsonar og herþrudar eirikxdottur. sem hier greiner. at herþrudr selldi joni sigmundzsyni til fullrar eignar og frials forrædis alla jordina krossanes er liggur æ uaznesi j hola kirkiu sockn og halfua jordina klombur j uestræ hopi er liggur j¹⁾ Breidabólstadar kirkiu sockn. at þui undanteknu sem herþrudr hafdi fyr gefit greindum joni j sinar loggiafer upp j fyrgreindarjardir. Jtem lofadi jon j sogdu hañda bandi. at gefa fyrir adr nefndar jardir iiij²⁾ hundrut og xx j ollum þarfligum peningum fridum og ofridum og ofram³⁾ greida og uttgiallda allt jnan þriggia ára. Selldi Þruda greinda jord krossanes og klombur wndan sier og sinum orfum en undir tittnefndan jon og hans arfa honum til oþrigdiligrar eignar og hans erfingium⁴⁾ med suo felldum landamerkiom. Rædr þorsæ fram til þorsúr vatnana⁵⁾ sem leingz dregur uotn til siofar og suo framan ept(e)r midium halsi og ofan j klett þan er kelling heiter og suo rettsyni ofan j hualbeinshofdæ og þatæn j midian thorba med slickum widrecca sem hustru kristin hafdi gefit med ollum hualreka. Skylldu sagdar jardar⁶⁾ afhentar⁷⁾ þar sem þær lægi og joni rett teknar til sin til frials forrædi(s) og fullrar eignar og hann hallda til laga og hans epterkomendr. En sogd herþrudur og hennar erfingiar suara lagaríptingum æ fyrtoldum jordum. Jtem skylldi Jon sier fullar fulgr af fe herþrudar fyrir framfæri hentar

1) sl. transskr. 1510; b. v. transsumt. 1562. 2) Svo transsumt. 1562; iiij cd, transskr. 1510. 3) Svo transskr. 1510; fram, transsumt. 1562. 4) transsumt. 1562; erfindiaa, transskr. 1510. 5) vatna, transsumt. 1562. 6) jarder, transsumt. 1562. 7) transsumt. 1562; afenter transskr. 1510.

med(an) huñ war siuk og suo fyrir sonu henar jon og magnus. Og til saninda hier um settum uier fyr greindir men wor incigli fyrir þetta bref er giort war j sama stad og ar Deige sidar enn fyr seiger.

662.

9. September 1504. á Grenjaðarstað.

30. Október 1505. á Munkaþverá.

EINAR Einarsson selr með samþykki Þrúðar Benediktsdóttur konu sinnar Gottskalk biskupi á Hólum jörðina Vik í Staðarsveit í Skagafirði fyrir jarðirnar Haldórsstaði og Mýlastaði í Reykjadal og Syðritungu og Kvislarhól á Tjörnesi, og þar til tuttugu og tvö kúgildi

AM. Apogr. 5659 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“ á kálfskinni.

Þat giorum wier Eiríkr prestur einarsson. magnus þor-
kelsson. magnus arnason. biorn einarsson. sygurdr sueinbiarn-
arson og hallr ketelsson godum monnum viturligt med þessu
woro opnu brefe at anno domini millesimo quingentesimo
quarto a greniadarstad i reykiadal manudaginn næstan ept-
er natiuitatis marie vorum vier i hia saaum og heyrðum aa
ord og handaband vors verdugsz herra og andligz faudr
godskalkz med gudz nad biskupz a holum af einne halfw.
enn einars einarssonar af annare at suo fyrir skildu at
nefndr einar med samþycke þrwdar benedictzdottur eigin-
konu sinnar selde biskupinum jordina víjk er liggur i stad-
arsveit i skagafirde med ollum þeim gaugnum og giædum
eignum og itaukum sem nefndre jord víjk fylger og fylgt
hefer at fornu og nyio til fullrar eignar og æuinligrar vnd-
an¹⁾ sier og síjnum Eirfingium enn vndir biskup godskalk og
hans erfingia. hier a mot fleck biskupinn Einare iordina hall-
dorstade fyrir sex hundrut og xx. er liggur i helgastada
kirkiusokn og mylastade fyrir xx.c er liggr i mwla kirkiu
sokn. halfua sydre tungu a tíðrnese og kuislarhól er liggia
i husavíjkr kirkiu sokn. þar til eitt og xx. malnytu kugillde

1) vndar, Apogr.

og geldfiar hundrat. hier med skilde huð þeirra hallda til laga sinu kaupe. enn sa suara lagaríptingum er sellt hefde. Ok til sanninda hier vm heingium vier fyrr nefndir menn vor incigle fyrir þetta bref skrifuat a munkapuera i eyiafirde fíntudaginn næstañ omnium sanctorum anno Domini millesimo quingentesimo quinto.

663. 13. September 1504. í Laugardal.

DÓMR útnefndr af Erlingi Gíslasyni, kongs umbodsmanni milli Gílsfjarðar og Langaness, um ákæru Jóns Fúsasonar til Þórólfs bónda Ögmundssonar, að hann hefði og héldi hálfu jörðina Laugardal í Tálknafirði, en af væri geinginn Haukadall í Dýrafirði, er komið hafði fyrir Laugardal, með öðrum greinum, er bréfið hermir.

Eptir afskrípt staðfestri á Hólum í Hjaltadal 14. Júlí 1704 af Jóni Einarssyni og Marteini Arnoddssyni eptir frumriti.

Ollum góðum monnum sem þetta bref sia edur heira. senda Eyolfur gíslason. Jon Jonsson. helgi gíslason. þorsteirn palson. Steinmodur konradson og helgi Snartarson kuEDIU guds og síjna. kunnugt giorandi. at þa lidit var fra guds burd M. d. og iiij ðr. fóstudaginn næstañ fyrir krossmesso vm haustid i laugardal á þingstad ríettum. vorum vier i dom nefnder af erligum manne Ellinge gíslasyne kongs vmbodsmanni millum gílsfiardar og langanes. ad skoda og rannsaka og fullnádardóm á at leggja vñ þa akiæru er Jon fusason klagadi til þorólfs bónda augmundssonar. ad hann hefde ad hallda jörðina halfa laugardal. er hann kalladi nu síjna eign fyrir þann skulld er honum þotte su jörð af sier geingen. sem þar hafdi fyrir komit. sem var haukadalur j dyrafirði. þar i mot las þorolfur kaupbrefitt. þat sem fyrir jörðunne lá. þa páll heitinn keipti ad Jone fusasyne. stod þar so inne at fyrrgreindur Jon fusason selldi pále fyrrgreinda jord halfan laugardal i talknafirði til fullrar eignar og fríals forrædis vndan sier og síjnum erfingium. enn

vnder Páll og hans erfingia. hier i moti gaf pall fyrskrifudum Jone fusasyne xvij hundrud i jörðunne haukadall i dyrafirdi. enn þat sem fyrr skrifadur pall ætti meira i fyrrgreindri jörðu haukadall. giæfi hann tjttnefndum Joni og gilldi i sijn þionustulaun. þui þotti þorolfi ecki afgeingit nema þat sem gefit var i jörðunni haukadall. lögðu þesser menn sig þar vnder laug. þorolfur og Jon. svo vier saum ð domsmennerner. Nu at skodudum og rannsokudum þeim greinum sem sierhuor þeirra bar fram. leist oss so epter þui sem kaupbrefit hiellt. at jardarkaupit mundi standa. þess og annars. at være þat gloggliga reiknat. at so micid være epter i jörðunni haukadall ecki afgeingit. sem halfur laugardalur være verdur til. þui at heilags anda nad tilkalladre. at so prófudu og fyrir oz komnu. dæmdum vier fyrrnefnder domsmenn med fullu doms atkvædi fyrr greinda jord halfan laugardal eigñ adurskrifads þorolfs. so leingi sem adurgreind xvije være ecki afgeingin af tjttnefndum Joni fusasyne eda hans erfingium. og fyrrgreindur þorolfur henni rettiliga hallda mega. og hans retter epterkomendur. Eun vm þann partinn sem af Jone var geinginn og Páll Jonsson hafdi honum feingit. leist oss Jon eiga adgang ad Erfingium Pals heitins.

Og til sanninda hier vm setti adur nefndur Ellingur kongs vmbodsmadur sitt jnzigli med vorum firrnefndra domsmanna jnceiglum fyrir þetta doms Bref skrifat i sama stad og dag sem firr seiger.

661. 13. September 1504. i Saurbæ á Rauðasandi. GÍSLI Jónsson selr Andrésí Guðmundssyni til fullrar eignar jörðina alla Tungu i Örlygshöfn fyrir adra tuttugu hundrada jörð med frekari greinum, er bréfið hermir.

Eptir afskript staðfestri á Hólum i Hjaltadal 12. Júni 1704 af Halðóri Þorbergssyni og Jóni Jónssyni eptir frumriti, og var þá „þetta bréf innsiglaust, en sjáanlegt er, að verið muni hafa fjögur“.

Þat giorum uer gunnar Eyiolfsson. Þorualldur gijsla-

son. Jon Jonsson og suein Jonzson godum noknum uiturligt med þessu uoru opnu brefe at þa er lidit uar fra hingatburd uors herra Jhesu Christi. þusund fimm hundrut og fiogur ár. þridiudaginn nesta effter Mariumessu sidare um sumarit¹⁾ i storastofunne i Saurbæ a Raudasande. uorum uier i hia saum og beyrdum á ord og hndaband þessara manna. af eirne alfu Andres gudmundzsonar en af annari gijsla Jonssonar. at so fyrir skildu. at ádur nefndur gijsle Jonsson selldi firgreindum Andrese gudmundzsini til fullrar eignar jordina alla Tungu er liggur i haufu i Saurbæiar kirkiu sockn á raudasande. med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindri jordu filger og filgt hefur at fornu og nju Epter þui fremsta sem hann hafde eigande at ordit. og þar med ij malnitu kugilldi er þar stodu med jordunni og greindur gijsli atti. Hier i mót lofadi optnefndur Andres at fa til fullrar eignar greindum gijsla Jonssyne adra xx hundrada jord hid sidra. annadhuortt i Kroksfirde edur Breidafiardardolum eda og þar hann giæti af stad komit þar ed sidra. oc þar med onnur ij malnitu kugilldi. kinni su jord at vera fiorum hundrudum dýrre sem tjttnefndur Andres feingi greindum gijsla þa [atte þesse¹⁾] ij kugilldi sem nu standa med jordunni Tungo eignast greindur Andres oc þar til atti greindur gijsle at fa tjttnefndum Andrese sunnur ij kugillde. hier med gaf opt nefndur gijsle Jonsson adur greindan andrez gudmundzson med fullu handabandi aullunges kuittan og akiærulausan um landskilld og kugill(d)isleigur. er a hofdu fallit um þau þriu ár er andrez gudmundsson hafdi haft umbod yfer jordunne tungu vegna greinds gijsla Jonssonar. og medkiendist at hann hefdi fulla peninga og alla uppborit af andresi gudmundssyni sem honum uel ánægdi. uissum uer og med fullum sannindum. ad þratt nefndur andrese afgreiddi adur greindum gijsla Jonssyne. vj. stikur klædis er hann tok fyrir tijutige alner og xxxx stikur lerepts med bleikt lereft. duk sæmilegan þyskan og pott og annan uarning med uod vadmals suo greindur gijsli liet sier ljka firir fimm hundrud.

1) D. e. 10. Sept. 2) [atte þesse, ndr.

Og til sanni da hier um setium uer fyrr nefnder menn uor innsigle fyrir þetta Bref. er skrifat uar i sama stad og ári. þrimur dogum sidar en fir seiger.

665. 19. September 1504. í Hvammi.

DÓMR sex manna útnefndr af Arnóri Finnssyni sýslumanni um öreiga leiguliða, sem fella leigu kúgildi landsdrottna fyrir fóðrtöku af öðrum (Sbr. Lögmannsúrskurð frá 1. Júlí 1505).

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, og er þetta skrifað c. 1640. Ágrip af þessum dómi finst á nokkrum stöðum í pappírshandritum og er hann þar ranglega árfærðr til 1503 eða 1530 (Sbr. ÍBfél. 214. 4to bl. 37b; og AM. 60. 8vo bl. 17a–b), og afskript af dóminum í heilu lagi er í Hörgslandsdómabók Landsskjalasafnsins, skr. c. 1690 (árl. 1503) = b.

[Domur Arnors finssonar 1504¹) um öreiga leijgulida.²)

Þad Giorum Vier Þordur Helgason. Sygurdur Helgason. Finnur Pietursson. Þorkell Jonsson. Arni Halldorsson Gunnar Codransson Godum monnum viturligt med þessv vorv Opnv Brefi Ad þa lidit var fra hingadburd Vors herra Jesu Christi Ɔ d og iij Ar fimtvdaginn j Sæluvikv um haustid j huammi j huammsueit a þingstad riettum Vorum Vier j Dom nefnder af Erligum manni Arnori finnssyne. Er þa hafdi Logligt vmbod kongdomsinz vegna þing ad setia og dom yfer nefna huorsu fara skylldi um þa Aureigdar³) leigvlida sem a þessum fyrerfaranda vetri hafa mijst [Jnnstædur⁴) og peninga sinna⁵) husbænda. Enn hafa Eckirt⁶) thil borgunar þeim aptur ad fá.

Þad Annad huort þeir sem peninga⁶) hia þessum aureigum thil biggingar Eða fodurs ættv og þann fyrerfaranda vetur af lifad hafa skylldv þa med frj og frelzi j burt hafa. Enn þeir Jardernar ættv Allañ skada a sijnum skulldum. Vitum vier fyrer full sannindi. ad su ovenia hefur hier j

1) leiðr. fyrir 1530. 2) [b. v. 214. 3) öreiga b. 4) [sjyna jnnstædu b. 5) ecke b. 6) sjyna b. v. b.

syslv leingi verid ad fataker menn sem hafa Jarðer og kugilldi manna hafa so vnder þrickt(er) verid af fodra peningum þeirra manna sem þeir Eckirt med att hafa. ad þeir hafa þar fyrer fellt af Biargleisi Jnnstædur sinna husbænda. Og þuj leist oss stor naudsyn ad hier væri skordur vid Reistar so þuilikt Ranglæti Eij framar framgang hafi. Er þad logmalzinz hliodan. Ef Aureigi a manni sku'ld ad giallda. suerie Eineide ad hann skal luka þa skulld þa Gud Gefur honum Efni. Jtem lati fara lausan a þing fram og Biodi frændum hans ad þeir leysi hann vndan Skulldu þeirri sem hann a ad Giallda. Jtem j Bunadar Bælki. Einginn skal ødrum Skada Giora. Enn ef Giorer Bæti Skada Epter domi. Og þui j Gudz nafni ad heilags Anda nad med oss thil kalladri ad olv so profudv. Rannsaukudv og fyrer oss komnv. Epter þeim logmalz greinum sem hier standa og þeim fleirum sem þennañ vorn dom styrkia og stadfesta mega dæmdum vier fyrr nefnder domzmenn med fullu domz atkuædi alla þa aureiga sem skuldbundner erv skyllduga Eid ad vinna ad þeir skuli giallda þa skulld þad fyrsta þeir geta og þar a alla kostgiæfni hafa. Eða fa Borgunarmann fyrer sig. þad þridia þeir þioni hia þeim sem þeir Erv vid skuldbundner. Enn þa fodra peninga og Leigvpeninga sem Epter hafa lifad þennan fyrerfarandi vetur þar sem Jnnstædurnar Erv fallnar dæmdum vier Eign Landzdrottinz þar thil þeir hafa feingid sijnar skullder. huort sem þa peninga hafa att Born leigulidanna eda adrer menn þo so allt virdist til skulldanna þad leigulidarnar Eiga mikid og litid. Enn þeir lausamenn sem husnædi hafa haft hia optnefndum Oreigum og hey hafa keipt af þeim sem Logradandi hafa verid þad ad selia og sijnum hestum hafa þad hey gefid. hafi þa frij þo med þuj skilyrði ad þeir leidi þar .ij. logleg vitnj sem þad suerie ad þeirra hestar hafa¹⁾ eij þad hey jetid sem²⁾ Jnnstæda Jardarinnar hefur att a ad fodrast. Og hafi þann Eid vnnid Jnnan manudar særra daga³⁾. Enn

1) fúid úr hdr.; tekið eptir IBf. 214. 4to. og b 2) tvískr. 3) b; fúid úr hdr.

fallj þeir a þeim Eidi þa dæmdum vier þeirra hesta fullkomliga Eign Landzdrottnanna.

Sampickti þennañ vorn dom adur nefndur kongs vmbodsmann og setti sijna handskript med vorum hier vnder.

666. 26. September 1504. í Kálfanesi.

DÓMR útnefndr af Guðna Jónssyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Hrutafjarðarar, um ákæru Jóns murta Einarssonar til Jóns Hallvarðssonar um ásetu hans og búnað á Kirkjubóli í Steingrímsfirði.

AM. Fasc. XXXVII,3, frumrit á skiinni með hendi Björns Guðnasonar. Af 7 innsiglum er eitt dottið frá. — AM. Apogr. 5699.

Domur um olöglega asetu jardar aff Gudna
Jonssyni dæmdur¹⁾ 1504²⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref síð edr heyra sendum uær Biorñ Gudnason. Þorleifur aurñolfsson. Seyuindur³⁾ gudmundzson. Gudmundur loptzson. Snorrj hellgáson. Þorbiorn jonsson. kuediu guds ok síná kunnigt giorandi med þessu uoru optñu breff. miduikudaginn næs'á fyrir mikelsmessu⁴⁾. þá er lidit uar frá hingatburd uors herra jesu christi þusund. d. c. iiij ar. a kirkiuboli j steingrimsfirði á almenneligu heradspingi. vorvm uær j dom nefnder af ærligum manni gudina jo ssyne er þá hafdi míns herra kongsins syslu ok umbod j millum geirholms ok hrutáfiardarar. á at litá skoda ok rannsakaá ok fullnadardom á at leggja þær sakargipter er jon murttj einarson þar fram bar ok doms á beiddiz fyrir hueriar saker hann hafdi þangat stefnt j nefndañ stad ok dag joñe halluardzsyne fyrir þá sauk ok ákæru at adrnefndur joñ einarsson kærðj þat til greindz jons halluardzsonar at hann hefdj gripit ok olaugligá at sier tekít ok bunad á reist yrekt ok unnid ok allá bunautñ af haftt þridiung j adr greindri jordu

1) Utan á bréfinu með hendi f.á 16. ö.d. 2) Með hendi Árna Magnússonar. 3) Svo. 4) D. e. 25. Sept.

kirkiuboli j steingrimsfirðj. er adur greindur jon einarson siná eign lysti ok sinnar kuinnu Sigridar gudmundardottur j arf epter faundur sinn Será gudmund skuláson til motz nid systur sinar gudfinnu ok gudrunu. Nu saker þess at uor landz lagá bok suo ut uisar. ef lendur madur edá umbodsmadur kongs tecur upp bw bondá otalit edá odæmtt eda neiter honum adrar fiar upptectir þá skal hann þat aptur færa ok bætá þeim fullretti er hann toc fyrir enn kongi .x merkur. huerr añará mork er honum ueitti lid til. vitum vær ok huergi þar laug um skrifud at nockrum maugá¹⁾ mañj same betur edá lofiz at giorá laugbrot edá taca edur gripa nockurs mannz godz edá peningá fastá edá lausa j moti þeirra uiliá er eigá helldur enn hinum sem meirj maktar er ok laugin forbióá at giorá megi. Er þat ok uor eñdeligr domur at þessi jardar parttur se rettligá eigñ adurnefndz jons einarsonar ok greindrar Sigridar gudmundardottur kuinnu hans at rettum arftocum til motz vid systur hennar sem fyrr skrifad stendur. ok greindr jon halluardzson hafá heimildarlaust á sezt ok bw æ reist. og þui dæmdum uær fyrr nefnder domsmenn med fullu doms atkuædj opt nefndañ jon halluardzson skylldugañ at gialldá titt nefndum jone einarssyne tuefalldá landskýlld af opt nefndum jardar partj. attatigi alnar j hueria landskýlld. sua langan timá sem hann hafdj jordina haft ok þar med tuefalltt fullretti þá. xij. manudj sem laugfesta greindz jons einarssonar ýfuer stod. Enn einfalt env seinne tolf manudj halfu fimtu mork. j huertt fullrettj ok skyldi adr greind landskýlld gialldazt j þridiungá peningum malnytu ok fridu ok daudum peningum þarfligum ok opt greindan jon halluardzson skylldugañ att færa sig af optt greindum jardar partti jnnañ siondar. ok jon einarson rettligá megá at sier taca þat foruerk sem jon halluardzson hafdi á greindum jardar partti haft. Hier med kongi. x. merkur fyrir ofdirfder ok laugbrot. Dæmdum uær jon halluardzson skylldugañ at gialldá alla þessa fesekt landskýlld ok rettarfar ok kongsins sakeyri med þrennum saulum. land-

1) Svo.

skyldd j þridiungá peningum en¹⁾ fyrr stendur skrifad en þettarfar ok kongs sekt j aullum laugligum sakeyri. enu fyrstu saul skulu uera jnnañ halves manadar at heyrðum dominum enn aunnur at midium uetri enn allt golldit at næstum fardaugum. ok golldit at þeirra heimile er taca eigæ autan¹⁾ þeir uili jndællá um giorá.

Samþykkti þenna uorn dom med oss Gudine jonsson er þá hafdi mins herrá kongsins syslu ok umbod j greindu tacmarki. Ok setti sitt jnnciglli med uorum fyr nefndra manna jnnsiglum fyrir þetta domsbref ed skrifad nar j kalfanesi j steingrimsfirdi á samá are degi sidar enn fyrr seiger.

667. 7. Október 1504. á Eiríksstöðum.

VITNISBURÐARRBÉF UM landamerki Eiríksstada í Svartárdal og Fjósa.

MSteph. 27. 4to bls. 112—113, Svartskinna með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar, c. 1730.

Annar tveggja manna vitnissburður um landamerke
millum Eyrekstada og Fiosa med e'nu
h(angande) Jnnsigle.

Þad giorum vid Ornolfur Steinsson og Hallgrimur Skulason godum mo'num viturlegt med þessu ockru opnu brefe ad vid vorum þar hia og hejrdum á. á Eyrekstöðum j Svartárdal mánudagenn næstann effter Calixtus(messu) um hausted at Olafur Hrolfsson handfeste Þorsteine Solvasyne svo felldann vitnisburd ad hann sagdest vered hafa hejmilesfastur a Eyrekstodum nu tolf manude samflejtt þa er Andres Bodvarsson bio þar. ad þesse landamerke voru þa halldenn millum Fiosa og Eyrekstada. ad garde þeim er geingur ur Eyrekstadatiörn utannverdre og þvert ofann j á. svo og slo eg Olafur Hrolfsson j sydre gröfenne og j laugunum fyrer ofann tiornena og fann einginn ad. var eg sejtian

1) Svo.

vetur samfleytt j Svartardal og hejrda eg alldrej tv mæle a lejka ad önnur være landamerke enn þesse. svo og ej sijdur. vissa eg ad beit var hofd fra Eyrekstodum j brunar jord. allann þann tima medann eg var j dalnum og fann einginn ad svo eg hejrde.

Og til sannenda hier um settum uid firnefnder menn okkar Jnnsigle fyrer þetta uitnissburdarbref er skrifad var á Eyrekstodum i Svartardal arum effter gudz burd 1504 dr.

668. 11. Október 1504. í Miklagarði.
18. Janúar 1505. á Hólum.

NIKULÁS prestr Vilhjálmsson selr í umboði Gróu Guðmundardóttur Gottskalk biskupi á Hólum hálfra jörðina Skörð i Reykjahverfi fyrir jörðina Finnastaði i Höfðahverfi.

AM. Fasc. XXXVII, 18, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 3400.

Vm finnastade [j Grytubacka kirkiusokn¹).

Þat giorum vier magnw þorkelsson. biorn einarsson. ketil halfdanarson ok asmundr andresson. godum monnum kunnigt med þessu woro brefe at vier vorum þar hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband vors virduligs herra biskups godskalk ok sira nikulas vilhjalmssonar j miklagarde i eyiafirde. fostudaginn næstan fyrir festum reliquiarum vm haustid at sira nikulas selde biskup godskalk jordina halfa skaurd er ligur i reykiuahuerfe i husauikr kirkiusokn til fullrar eignar og frials forædis med ollum þeim gognum ok giædum eignum ok itokum sem greindre jordu halfre fylger og fylgt hefer at fornu ok nýu i fullu ok riettu samþicke þar med logligu wmbode groú guðmundardottur. er hun hafde feingit ok vpp gefit til fvlls eignarvmbods greindum sira nikulase at hia verondum ok þar til vitnisburdar kolludum. nefndum monnum. magnwse þorkelssyne.

1) Utan á bréfinu; frá [með hendi frá 17. öld; hitt er með gamalli hendi.

katle halfdanarsyne ok asmunde andressyni ok henne hafde til erfda fallit epter fodr sinn. hjer i mote gaf ok selde vor verdugur herra biskup godskalk jordina alla finnastade er ligger i haufdahuerfe i grytubacka kirkiu sokn til fullrar eignar. med ollum þeim gognum og giædum. er finnastodum filg^{er} er¹⁾ ok fylgt¹⁾ hefer at fornu ok nyu. ok hann vard fremzt eigande ath heilagrar hola kirkiu vegna. Skilde huor þeirra hallda til laga þeirre iordu er keypt hefde. enn sa suara laga riptingum sem selt hefde. Ok til sanninda hier vm heingium vier sagder menn wor incigle fyrir þetta bref Skrifat a holum i hialtadal. langardaginn næsta fyrir fabiani et sebastiani martirum. anno domini millesimo quingentesimo quinto.

669. 25. Október 1504. á Munkaþverá.

HALLR Ketilsson selr með samþykki Solveigar Jónsdóttur Gottskalk biskupi á Hólum jarðirnar Víðar í Reykjadal og Helluvað við Mývatn fyrir Skútustaði við Mývatn.

AM. Fasc. XXXVII, 9, frumritið á skinni. Af 5 iunsiglum er eitt fyrir bréfinu og litið brot af öðru. — AM. Apogr. 3399.

um skutustadi 1504²⁾.

Þat giorum vier eirikr prestur einarsson. magnus þorkelsson. magnus arnason. biorn einarson og sygurdr sueinbiarnarson godum monnum viturligt med þessu woru opnu brefe at anno domini millesimo quingentesimo quarto a greniadarstad i reykiadal manudaginn næstan epter natiuitatem marie³⁾ worum wer þar hia saaum og heyrðum ord og handaband þessara manna wors verduga herra og andalegs faudr godskalkz med gudz naad biskups a hoolum af einne halfuu enn af annare hallz ketilssonar at suo fyrir skildu at nefndr hallr ketilsson selde med samþycke solveigar ionsdottr eigin konv sinnar. biskupinum jordina víðdar er ligger j reikiadal

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með fornri hendi. 3) Þ. e. 9. Sept.

Í einarstadar kirku sokn og jordina helluad er liggr vid myvatn i skwtustadar kirkiu sokn med ollum þeim gaugn-um og giædum eignum og itaulum sem greindum iordum fylger og fylgt hefuer at fornu og nyio. og hann vard fremzst eigande at. til fullrar eignar og æuinligrar og frials forrædis vndañ sier og síjnum erfingium enn vnder biskup godskaalk og hans erfingia. Hier a mote fleck biskupinn halle ketilssyne jordina skutustade er liggr vid myvatn til fullrar eignar med ollum þeim hlunnendum sem þeirre jordu fylger og eigi er ádr med laugum fra komit. Skilde og huor suara lagaríptingum og til laga hallda þessum síjnum iordum sem laug segde. Og til sanninda hier vm heingium wier fyrr nefndir menn wor incigle fyrir þetta bref skrifat a munkapueraa i eyiafirde faustudaginn næstan fyrir allra heilagra messu. are síjdar enn fyr seiger et cetera.

670.

2. Nóvember 1504.

í Skriðu.

BJÖRN Einarsson selr Magnúsi Þorkel syni til fullrar eignar jörðina Jódísarstaði í Reykjadal með tilgreindum landamerkjum fyrir sex málnytu kúgildi.

JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ex originali. collatum. feinged fra sýslum. Jone Benedicts-syoe 1740“ (= a). — MSteph. 27. 4to bls. 469—471, skr. c. 1730—40 (= b), og er þessi meðkenning þar sptan við bréfið: „Það medkienne eg Olafur p. Jonsson að eg hefe sied og yferlesed so latande bref med hangande junsigle ord effer ord sem hier fyrer ofan skrifad stendur. til sannenda hier um underskrifa eg mitt nafn med Eiginn hende

Olafur p. Jonsson⁽¹⁾

Landamerkia og giorningsbrief um Jodisjarstade

í Skriduhuerfe⁽²⁾.

Þat gere eg biorn einarsson godum monnum uitturlegt med þessu minu oppnu brefe at eg hefe feingit magnuse þorkelssyne. ok sellt til fullrar eignar med handabande

1) Það mun vera séra Ólafur á Helgastöðum (1711—1742). 2) b.

iordena iodissastade¹⁾ er liggr j rykiadal²⁾. j mulakirkiu sokn. med ollum þeim gognum ok gædum. sem adr gr(e)indre jordu fylger og fyllt hefer at fornu ok nyiu. ok han³⁾ hefer⁴⁾ fremst eigande at ordit. med vpplage ok samþycke halldoru magnusdottur konu sinnar⁵⁾. hier⁶⁾ j mot skyllde magnus geva .vj malnyttu kuggilde. ok þar til adra penninga suo sem þeim kiæme sáman. Sagde adr greindr biorn at jorden ætte j garden þann sem geiugr fyrir uestan smiorhola ok yfer vm hals. j grænu grof. ok rettsyne offou⁷⁾ j fliot. ok suo ut j mozts uid berstada⁷⁾land. og austr j mañalæk⁸⁾. Skillede biorn suara lagarptiñgu⁹⁾ a fyr gr(e)indre jordu en magnus hallda til laga. Ok til sannenda hier um setta ek mitt insigli fyrir þetta iardarkaupsbref er giort uar j skridu j reykiadal. langardagen næsta epptter allra heilagra messu. þa er lidit uar fra guds burd ∞ ok fim hundruth ok .iiij. ar.

671.

9. Nóvember 1504. á Möðruvöllum.

10. Júní 1505. á Munkaþverá.

VITNISBURÐARBRÉF, að Kristín Jörundardóttir gaf Jóni Jóns-syni, er kallaðr var priorsbróðir, fjórdungsgjöf úr öllum sínum peningum, og að hann tók að sér og eignaðist með vilja og samþykki Kristínar jörðina Skeggjastadi á Ströndum.

AM. Fasc. XXXVII, 10, frumritið á skinui. Af 6 innsiglum eru 2 dottin frá. — AM. Apogr. 3401.

vm skeggiastadi¹⁰⁾.

Þat giorum vier brodir einar med gudz nad abote a munkaþuera. brodir nikulaas med sama nad prior a maudruuollum. eirikr einarsson. jon finbogason. jon ionsson. nikulas uilhialmsson. halfdan narfuason ok finboge einarsson godum monnum kunnigt med þessu woro brefue. þa er lidit var

1) Jodijeastade b. 2) Reykiadal b. 3) Svo bæði. 4) b. v. Orðið vantar bæði í a og b. 5) og b. 6) ofan b. 7) Bergstada b. 8) Mana-læk b. 9) — riftingum b. 10) Utan á bréfinu með fornri hendi.

fra gudz burd¹⁾ þwshund fimm hundrut ok fiogr ær fostudaginn næstan fyrir marteinsmessu vm haustid a maudruauallum i haurgardal vorum uier þar nær saum ok heyrdum at biarne jonson ok hemingur markwsson baru suo felldan vitnisburd ok soru þar at fullan bokareid fyrir vorum virduligum herra ok andligum faudur "göðskalk með gudz naad biskupé a holum. ath þeir visse fyrir full sanninde at kristin jorundardottir gaf ione jonssyne er kalladr er priors brodir. fiordungs gíof wr aullum sinum peningum. feingnum ok ofeingnum huort hann villde j frijðum edr ofriððum faustum eda lausum. skilde hann ok þessa peninga frialsliga mega eignast ok ath sier taka. hafua ok halldæ þat hann heldzt uillde af hennar peningum j þessa fiordungs gíof. suo ok soru þeir at þeir uissu fyrir full sanninde at fyrr nefndr jon tok at sier ok eignadizt med raade ok uilia nefndrar kristindr jordina skeggiastade er liggúr a straundum fyrir austan langanes. ok hafde þar a sitt bw ok peninga nær þeim tímum er opt nefndr jon hafde vmbod heilagrar holakirkiv millum mýrarkuislar ok helkundubeidar. Ok til sanninda hier vm heingium vier fyrr nefndir prestar vör juncigle fyrir þetta bref skrifuat a múnkapuera j eýafirde þridiudaginn næsta fyrir ffestum Barnabe apostuli are síjdar enn fyr seigir.

672.

30. December 1504.

á Grund.

BRÉF fjögurra manna, að þeir hafi séð bréf hirðstjórans, að hann hafi feingið Finnboga lögmanni Jónssyni fulla makt að skipa sýslumenn í stað þeirra, er frá kynni að falla, og setja aðra sýslumenn þar sem ekki geingi lög og rétt, og sjá til að sýslumenn geri hirðstjóra eða kongs umboðsmanni fullkominn reikningskap.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bls. 91—92, skr. c. 1608.

1) burdz, frbr.

Það giorum vier Jon Sigmundzson. Nicholas Gudmundzson. Sigurdur Jonsson og Jon Gudlaugsson. Godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi at vier haufum sied og heyrte yfirlesit op(i)t Bref vndir hirdstiorans jnnsigli heilu og oskauddudu su latanda at hann hefur feingit Fimþoga Jonssyni laugmanni nordan og vestan á jslandi fulla mact og valld. at huar sem syslumenn kynni fra ad falla sem syslunar hefði þeigit adur. Eða ef eigi geingur laug og rettur j sýslvnum. sem til bæri. skyldi hann setia þar adra syslumenn yfer og þeir giordi hirdstioranum edur hanz vmbodzmanni fullkominn reikningskap med laugmanzins naueru og yfersyn. Og til sanninda hier vm setium vier fyrrnefndir menn vor jnsigli fyrir þetta Transkriptarbref. Giort á Grund j Eyiafirdi manudæginn j jolum Anno domini. M. d. quarto.

673.

[1504].

SKRÁ um lausar eignir Breiðabólstaðar í Fljótshlíð, þá er sira Ögmundur Pálsson tók við staðnum.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. Nr. 2691. — AM. 263. Fol. bl. 32, skr. 1598. — Mældagabók Biskupsskjalasafnsins hin gamla (=D 12) bl. 151a—b, skr. 1601 (ártal rangt 1553; bókin fúin).

Breiðabólstaður. [Gamall maldagi¹]

Mariu kirkia a Breiðabólstað i Fljótshlíð hafði svo mickla peninga þa sira ogmund²) pälsson tok med epter sira jon gislason godrar minningar.

Jn primis .xx. kyr gilldar.

hundrað asaudar.

Jtem xc. i gellidum navtum.

lx. gellinga gamla.

Jtem lx. veturgamallt fe fyrir vc.

Jtem viijc. i sængarklædvum.

1) 263; [1553, 268 (!). 2) Augmundur 268. — Ögmundur er enn kirkju-prestr í Skálholti 1502, en að Breiðabólstað er hann kominn 1504 (Nr. 658).

Jtem kotlvm. pottvm. mynnaug oc vatzkall cccc. oc v. agilldi betur.

1) xij. hundrads hestar.

Jtem stor kista iarnslegin fyrir kvgilldi.

Pañzare oc hattur fyrir hundrad oc .x. avra.

Jtem hitvker oc annad ker fornt.

rosta stampur oc ij storpjppur fyrir cc.

Jtem .c. fiska þar heima. enn von a tveimur lest-
um nærri því i vestmanneyum.

Jtem halftunna med tioru.

x. avnglar. v. liaer. v. oxar.

cc. iarns. oc lx. asmundar.

vnder ix. hesta iarn forn oc ny.

ein palreka. ij lasar.

reip a viij. hesta. silar xxx²).

ij. nafrar. eitt boriarn.

i færi c. fadma oc xx. betur.

Storer hardsteinar. iiij. bryne sma oc stor xiiij.

ij. navtahvder oc ein kyrhvd.

ij. selskinn. iij klippingar.

ein þexla³). iij. talguhnifar. hornasog.

Jtem tialld j⁴) stora⁵) stofv oc pall⁶) klædi.

Var kirkiann æ breidabolstad gior firir fimmtijgi oc ve.
enn aull annur hus firir xlvc. þa sira augmundur tok med.

klifbera xxvij. v. orf. xvj hrijfur. iij rekur. klafar a
ij hesta. barkrokar a ij hesta. reidingstorfur xxxij. iiij hæru-
scker. iiij harhnodu. iij hornbeisl.

Jtem ij⁷) tunna pija. oc ij tunnur adrar. trecktt oc
stor hituskal.

674.

1504.

í Reykjaholti.

SKRÁ um leigu á jörðum kirkjunnar í Reykjaholti.

1) jtem, b. v. 268. 2) xxxj, 263, 268. 3) 263, 268; máð i 257;
4) máð i 257; 5) stora 263, 268; 6) hér endar 257, og stendr það,
sem eptir fer einungis í 263 og 268. 7) tueggia 268.

AMagn. Apogr. 2221, með hendi Árna Magnússonar „ex authentica membrana templi Reykholtensis“, sem var blað framan við forna mæsu-bók í folio. Segir Árni þetta ritað með sömu hendi og afhendinguna frá 1503.

Anno domini M quingentesimo iiij. sodan leiga a stad-ar jordum j reykiaholti.

Jn [primis] sigurde¹⁾ kolssyne²⁾ breidabolstadur firir e j landskylld oc vj leigukugilldi med.

Olafur nialsson a kopareykium Med vj kugilldvm leigd jord firir xu avra.

Jlluga sigurdssyni nordur reyki med vj kugilldvm. x avrar j landskylld.

Steinolbe grimsstade med vj kugilldvm leigd firir sio agilldi.

675.

1504.

MÁLDAGI Húsafellskirkju í Borgarfirði.

Máldagabók Biskupsskjalasafusins hin gamla (=D12) bl. 138a—139a, skr. 1601.

Husafell.

Kirkian ä husafelle er helgud almattugum gude oc jum-fru mariu oc hinne heilogu seciliu. hun a heimalannd allt med öllum gognum oc giædum oc jordina reyðarfell sem reiknast flogur hundrud oc xx ad dyrleika. skipade biskup stefan j sinne visijtaciõne greinda jord vnnidir kirkiuna ä husafelle til tijunnda lysitolla oc allrar renntu æfinliga hier eptir.

Jtem ä kirkian. vij. kyr oc viij asaudar kugillde oc iij hvnndrud j gelldum nautum oc ij hundrud j gelldum saud-um. hross med veturgomlum heste fyrir hundrad. ij hundrud tijunndarvirtt jnnann gätta j kotlum busgagne. sænngum oc audrum þarfligum penjngum. Jtem hafa gefist iij

1) var óskýrt í skb., — Árni segir að lesa megi bæði *sigurdur* og *sigurde*. 2) var „næsta máð“, og segir Árni það „ekki rétt víst“.

mälnytu kugillde síðann síðra snorre þorgilzson tok stadinn fyrir fimm árum vmm líðnum.

Jtem ä kirkian jnañ sig. jn prijmis kross med vndir-
stodum j hurdum fyrir ij. cc. jtem mariu likneski minna
fyrir x aura. j sancte seceliu likneski fyrir ij. cc. margret-
ar likneski fyrir .v. aura. jtem koparhialmur fyrir x aura
med fimm liospjpuum. jtem ij jarnstikur fyrir vj aura. jt-
em ij koparstikur med ij liospjpuum huor badar fyrir mork.
jtem glodarker gamallt oc vel giort med godan kopar fyrir
xij aura. jtem ljkn(eski). mat(ut)inale fra paskuum til adventu
fyrir iiij. kugillde. jtem missale lesanda samsett med pistlum oc
gudspiollum. collect(arius) oc graduale vmm lannga festa fyr-
ir cc. jtem salltare fyrir c. jtem bok de tempore med gud-
spiollum pistlum oc collectum fra paskuum fyrir fimtann aura.
jtem grallara partur de tempore oc de sanctis fyrir morck
vmm fostu. jtem sequencijubok fyrir c. synngiande. jtem
messubok ä sumarid samsett fyrir vj aura. jtem kiriall med
nockrum messum fyrir vj aura. jtem kanonenbok fyrir vj
aura. jtem seceliukuer fyrir xx alnir. jtem nockur kuer vr
lesbok a sumarid de tempore fyrir x alnir. jtem ordubok
lijtil fyrir xx alnir. jtem silfurkalek med patijnu er vegur
halfa mork fyrir þriu hundrud. jtem messuklaede alfær med
corporale fyrir halft þridia kugillde. jtem aunnur messu-
klaede alfær fyrir cc. jtem þridiu messuklaede alfær fyrir
halft annat hundrad. jtem kanntara kapu fyrir xv avra oc
sloppur fyrir x aura. jtem iiij kluckur oc ij biollur sem
vega muni vætt. allar heilar oc med kolfum. jtem ein ljtil
bialla brotin sem vega mune vj merkur. jtem tabulum samiligt
fyrir alltare þriggia hundrada virde. jtem alltarisdukur med
brun oc fordukuum fyrir sex aura. jtem glitadur dukur sæmi-
ligur nærri halfre fiordu alnar langur yfir sancte seciliu
fyrir vj aura. fiorir smadukar adrir fyrir x alnir. tok bisk-
up stefan þennann reiknnjngskap af síðra snorra þorgilz-
syni þa er lidit var fra hijngadburd vors herra jhesu christe.
100 dº iiij ar.

676. 1504.

REIKNINGR kirkjunnar í Steinsholti í Gnúpverjahrepp.

Máldagabók Biskupsskjalasafnsins hin gamla (=D12) bl. 137 a, skr. 1601 (nú í Landsskjalasafni).

Steinsholt.

In nomine Domini Amen.

Giordi sijra einar jngemundarson suo felldann rejknijngskap. biskup stephano. anno domini M.^o d. iiij. kirkiunnar j steinshollte. ad hun ä jñ primis. vij. kyr oc xxx asaudar. vj. saude gamla oc xij saude veturgamla. iiij vetra gamallt naut oc iij hundrud j kauplum. lofode greindur sijra einar. ad leggja hier til nýtsamliga penijngga suo ad stæde ä xx hundrudum kirkiunnar eignn.

þar er heimaland allt kirkiunnar eignn.

prestsetur til heimilis.

677. 1504.

SKRÁ um eignir kirkjunnar á Ærlæk í Öxarfirði.

AM. 640. 4to bl. 54 skb. frá Ærlæk með Nikulássögu, skr. laust fyrir 1500; þetta skr. 1504. Á bl. 31^b stendr: „Bok þessa gaf jon olason Gudi og sancte nicholae og kirkiunnj a ærlæk. bid firir mer dandi kall“.

Anno domini M.^o d.^o iiij ar¹).

[Gudmundr biskup uigdi kirkiu a ærlæk messudag laurencij vndir hans helgun ok nikvlai²).

Voro suo myckler peningar. jnnann gardz á ærlæk. þa narfe skildiz vid. en jon þorsteinsson tok uid. med suo ornu heite fylgdi þetta.

smidataung oc ij sted(i)ar. lader .ij. ij. þialer.

þetta j smidartolum rekiarn. greippiarn. þavfare. iiij. auxar. gaddanafar. ij. bryne oc iij klabbryne. skariarn. klaufhamar. oc hamarsbrot. oc broddur. ij. skurdarjarn. v. liapibrot. iiij. smæri. u. marka fella. av(n)gulbrot. heykrokur. hnifbrot. iiij. skeifur. vij. liaer.

1) á spássiu uppi. 2) [þetta með öðru bleki en hitt.

hurðarhringur. atta alner uadmals med gott v dmal.

þetta innann gardz. j fyrstu. ij. munnlaugar. uazkall. tuær kaunnur. iij. tinfaut. kista j kirkiunne. ij. eikurstoll. hnakkur. ij. kluckvklobar¹⁾. kirkiu las. halfa mork vax. manskiærv.

nicholas saga. mariu saga. olafs saga j eirni bok. vr klifhaga.

J skalanvm. ix. dynur. vij. hæginge. iij. þiockiuvoder. ij. aklædi. half enn niunda alin annarar vodar þæft uadmals. oc nod uadmals oþæft. vj. merkur veptar oc fiordungur tui- taug einskepta.

Þetta j sængurklædum. ix dynur godar oc illar. vj hæginge oc ein sæng er narfe gallt epter sig daudan dynu og hæginge. iij. aklædi.

Þetta j burenu. iijj oc xx. trog. ix storkeraulld. xix. smakeraulld med favtvm. xij. diskar. vij. skalir. viij. ker. ix spæner. j strockur. ein flote. vij. kattlar goder oc illir. iij. pottar. ij. dukar. vazhandklædi. vernizad fat brotid.

J skemune aork oc. ij. klafar. u. kistur. ambod. v. hrifur. iijj. klarur. tadjkelling. tuennir uidar kroker æ ij. hesta kroker. heysledi. mykisledi. stige. bord . . . þekur. pall. uxahud.

678.

1504. á Hrauni í Keldudal.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XXXVII, 7, transskript frumritað á skinni. Annað (fyrra) innsiglið er dottið frá.

[1, Kaupbréf síra Jóns Gíslasonar fyrir Hrauni í Keldudal 18. Nóv. 1479, DI, VI, Nr. 226.

2, Kvittunarbréf Bjarna Þórarinssonar um andvirði Hrauns 18. Júní 1480, DI, VI, Nr. 253.

3, Kaupbr. Herdisar Einarsdóttur fyrir Höfða í Dýrafirði 29. Dec. 1460, DI, V, Nr. 206.

4, Kvittunarbréf Indriða Hákonarsonar um andvirði Höfða 9. Júní 1461, DI, V, Nr. 219.

5, Bréf um Vatnadal frá 4. Dec. 1475, DI, V, Nr. 716].

1)= kólbar = kólfar.

Medkennuzt vid petvr sigfusson og þorolfur augmundz-son ath vid höfum sed og ýfer lesit so latandi bref med heilum og oskavddum dandi manna jnciglum sem hier fyrir standa skrifut. Og til sanninda hier vm settv vid ock-ar jncigle fyrir þetta transkripttarbref er skrifad war j hravni j kelledvald j dyrafirdi arvm epter gvdz bvrð 0° fim hvndrvd og iiij ar.

679.

1504.

á Kambi.

TVEIR menn votta, að þeir hafi séð kvittunarbréf það, er Ormr Jónsson þá (1497) kongs umboðsmaðr milli Hítarár og Skraumu gaf Páli Aronssyni fyrir atvist að vígi Páls heitins Jónssonar (1496), og eins kvittunarbréf Guðna Jónssonar fyrir bótum eptir Pál.

AM. Fasc. LXVI, 25, frumrit á skinni, komið frá Bæ á Rauðasandi. Inneiglin eru dottin frá. — Apogr 1176.

Þetta bref heyrer til latrum j adalvik¹⁾.

Þath giorum vit bergvr ingimvndarson og einar jonson godvm monnvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefe at vid haufvm sied og heyrtt kvittvnbref orms jonssonar sem þa hafde mins herra kongsens syslv og vmbod j millvm hitar-ar og skravmv²⁾ pale aronssyni firir þa athvist et þar med var þa pall heithinn jonson var oforsyniv j hel sleginn. j annare grein savm vær og kvittvnbref gvdina jonsonar sem hann hafde vth gieft firir þær bætur sem honum vorv thil dæmdar efter fyrnefndan pal jonsson. Og thil sanninda hier vm settvm (vær) fyrnefnder menn vor jnsigle firir þetta uort vitnisbvrðarbref er skrifat var aa kambe j kroksfirde j reykhahola kirkiv sokn arvm efter gvdz bvrð 0° cccc og iiij ar.

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) hér stendr á spássiu með nokkuð yngri hendi: „þorleifur gamlason“.

680. 1504.

SKRÁ og reikningsskapr eigna Guðna Jónssonar um Þverár-
þing mest vestan Hvitár.

AM. 267. 4to bl. 1 og 4, skinnblöð samtíða og vist með hendi
Guðna Jónssonar.

Anno domini 1500 dº iii.

Voru soddan peningar j sidumula um uored þa bro-
mundur þorbiarnarson toc uid.

Jtem i kirkiufie. þetta j gelldum sandum tuæuetrum og
elldrum lxxxxx med iiij hrutum tuæuetrum. vetrgamler
sauder. lxxx. med iiij hrutum veturgaumlum. jtem asandur
ij og. xx. annars hundrads.

Jtem gelld naut. xl. og erv þar med talen. u. uetur-
gomul. vi. og xx kyr med ij kuigum tuæuetrum. þar til
xvi kaluar.

Jtem i kauplum. x. hestar fullroskner. ij tuæuetrer. ij
uaturgamler. vij hross rosken. iiij tuæuetur.

Jtem vorv suo morg lomb reken aa fiall. viij og c.

Jtem vi uoder og xx og verk til tveggia. xiiii huder.
xuiij klyppingar. ix klyfberar. tuenner klafar. tuenn hrip.
uont huortueggia. tuener torfkrokar uonder. ij bryne. ein
hrifa og eitt orb. lxx. asmundar. xuiij merkur uax. ij hesta
reip med tuenn(um) bandreipum. xuj sticur klædis. xij stic-
ur lerepz. vj sticur og xx med striga. ij hufur tuibyrdar.
iiij auxar med nondu brythöggi. smidia alfær nema ræfrin.
sleggia. klaufhamar. pall. torfskere. torfliar. ij recur. ij lin-
dukar. j ullducur. j ullhandklædi. ix tinfot og erv þar iiij
brakud af. og xx trefót og eru vj steind af þeim. tuær og
og xx skaler. allar brakadar nema uj. seyrtian spæner flest-
er faneyter. xij storker med tuegia tunna kut. vi sængr
faneytar nema j. og eru þa allar alfærar. x katlar og erv
vi goder en iiij brakader. iiij pottar og einn bætr. l trog
flest faneyt enn svm ekki mathelld. xij keraulld og xl med
smam og storum og erv þar vi fótur. ij kutar litler. iiij
strocker uarla mathellder leka aller. iiij altunnur. ein half-
tunna. ij munnlaugar allar brakadar meir enn ein. iiij
kaunnur og leca allar. ein tint.

Svo morg kwi(lldi) j byggingu æ leigvstodvm. halft anat kwi(lldi) hia gisla havardzsyni. j vor halft ix kvi(lldi) hia sera j. . 1) stallasyni²⁾ á lvnd[i]. iiij kuigur at avc preuetrar j vor er settar woro j fodur. olvctar kui(llda) leigur. hia eigli á uarmalæc j ku(illdi) og leigur. steinolfi á grimstodum ad anki (hia) andresi á raud(s)gile iij kvi(lldi). arne á hofstodum eitt kvi(lldi) og ku j fodrum. hia sera þorde stallasyni á gilsback(a) vi kv(illdi). vj kvi(lldi) hia ara stallasyni og luctar halfar kvi(llda) leigr og iij uetur kuig(a) á mat at avc. joni ryt j huanme vij kui(lldi). hia magnusi hel[ga]syni æ þorgautzstodum j kvi(lldi) oc lica leifi á frodastodum xii kui(lldi). á ueggium halft anat kui(lldi). iiij kui(lldi) reycium hia pali. hia margretv j stafhollte ij kvi(lldi). andresi á biargasteine þreuetur kvi(ga). á hamrendum hia andresi j kvi(lldi). a veggium hia joni j kvi(illdi). ix kvi(illdi) æ steinum hia sigurdi. jone torfasyni á kviwm j kvi(lldi). ij kvi(lldi) hia arna á sigmundarstodum. æ haufda hia ara helgasyni ij kvi(lldi) og þridia kyr. j fodrvm æ spoamyri i k(yr). j sueinatvngu hia joni oddzsyni ij kv(illdi). j krokvm hia ione jonssyni ij kui(lldi). á suartagili hia þorarne ij ku(illdi). iiij kui(lldi) æ videlæk hia jone. á forse iij kvi(lldi). j arnarskarde³⁾ hia jone markussyni ij kui(lldi) og einn hestur. iij kyr hia joni odsyni æ uatne. iij kvi(lldi) j litlaskarde hia jone hrafnsyni. iij kvi(lldi) j skogum hia erlendi luct leigur af einv. j skogum hia jone j kv(illdi). iiij ku(illdi) a gliufra hia magnusi hialltasyni. j litlu gravf hia magnuse halft iiij ku(illdi). æ jarlanzstodum iij kvi(lldi). á ualbiarnaruallum hia einari j kui(lldi). iij kui(lldi) hia halldori á þorgavtzstodum. á skalpastodum vi kvi(lldi) og ij med bænhusinv at avc. hia ofeig j mvnadarnesi viij k(villdi) og ij hia arnori syni (hans). arnbiorn einarson j kv til leigv. krosse æ akranesi kv(illdi) til leigu .lxxxx alnar ogolldnar j landskylld. leigurnar ogolldnar.

1) Eyða fyrir nafninu. 2) Svo. 3) þ. e. nú Jafnaskarði.

Suo micid j fodrvm ij not tuævetur¹⁾ og kuiga veturgömul. og xij lomb hia sera þordi stallasyni. aña stallasyni atta lomb xxxx alnar oluct. tueir uetrungar j huame. vi lomb á hafafelli. viij lomb a frodastodum og j vetrungur og tuævett naut a reyccium. iiij lomb og uetrungur a ueggivm tuævett nót j litlv grauf. xii lomb og vetrung(ur). xii lómb á gliufra og tuævett nót. uetrungur j skogum. uiij lomb i munadarnesi og vetrung. ij kuigr a anan uetur og xij lomb hia syni hans (!). iiij uetrungar a uidelæc. a forsse iiij lomb. uetrungur og tuævett nót. þrenett nót a narma læc.

Svo micid fie j geymslu a steinvm lx ásandar vij sauder og xxxx med ij hrutum. a reyccium xxx asaudar og xj sauder gellder med einvm hrvt. a ueggium ij og attatiger med iiij hrutum. a frodastodum xuiij sauder og xx med ij ám. Þetta heima j sidumvla ij kyr og xx med iiij kuigum og i tarfur. gellid nót xix iiij uetur og þadan af elldre og i kalfur.

Hia gudbrandi jonssyni iiij kugilldi og iiij ærðar leigur. lofadi hann at giallda iiij uættur fiska. hia arngrimi ein kyr og iiij ærðar leigr. lofadi hann at giallda iiij ær j leigurnar iiij ærðar j vor. hia sera hoskulldi j kyr er (hann) lofadi fyrir xij fiordunga smiors. oluct leigan. iiij uættur skreidar oluctar hia runolfi hõskollzsyni fyrir xij (!) smiors. hia asgeiri palssyni iiij uættur skreidar og iiij ær til leigu fyrir smior. hia sigurdi olafsyni fridar xxxx alnar og hefer stadid upp a marga xii manudu. hia sera einari ij kugilldi. og iiij ær og ij sauder tæuetrer.

Suo micid jnan gatta á hrafinkelstodum sem hier seiger. ij keraulld liggia iiij tunur á huoru sterk. og leca bædi og anad keralld ligia á ij tunur og lekr. eitt jardkeralld fornt og ligger á half iiij tuna. xui smakeraulld aull mat-hellid. xviiij trog med godum og jllum. vi fiordunga ketill

1) hér hefir fyrst verið skrifað „veturgömul“, en svo nuddað ofan i „gömul“.

nyr og .u. fiordunga ketill nyr og ui fiordunga ketill bættr og ij smakatlar og er anar miog bættr. ij ui marka pottar anar nyr enn anar forn og er heill og huergi spilltur. og enn þride iij marka pottur gamall og miog bættr. iij fautur allar fornar og leca ij suo þær eru ecki mathelldar. xij bordskaler med smam og storum. iij spæner. j tinfat og anad blyfat. j kannu. ein tint. lest hvortueggia. ij rød fòt og ij hin. iij skerdiskar rauder. ij lindvear half iij alin huor. j uazbandklædi litid og fornt. j byrda ny. ij strockar og lecr anar. salltker litid. ij sængr fornar og uel sterkar. anat ulla(r)klædi nont en anat salungs aklædi lika fornt. ij huiluvoder sterkar og hæginge lica. ij mvnlaugar. ij hrifur. i broten. ij auxar. iij liaer. j torfliar. pall. torfskeri. palreca. ij hardsteinar. klaufhamar.

Suo morg kugilldi fyrir uestan langá. iij kugilldi á fosse. xi á grimstodum. iij hia gudmundi einarsyni. halft hid iij hia joni steinþorsyni. iij hia jndrida asmundzsyni. attatigi anars hia brandi. hestur og kugilldi hia þorlake á hofstodum. kugilldi hia gudmundi asmundzsyni. iij kugilldi hia helga gislasyri. ij kugilldi hia gudmundi klemensyni. hia andreysi sigurdzsyni iij kugilldi. iij kvgillde hia hreine oluctar halfar leigrnar. kugilldi hia gudmundi j skutilsey. ij kugilldi hia marteine j uogi. eitt hia svmarlida á brvarfossi. xvj kugilldi j hnarrarnese. halft xvi med krossn(esi). halft uta kugilldi hia halldori einarssyni. xi kugilldi á álptarbacka. vi jkugilldi á saurum. viij kugilldi á álptá. viij kwgilldi j haga. uj á suartbala. xij á helgastòdum. xj kugilldi hia skotthala j holme. x. á hrodbiargarstòdum. viij a uòllum. viij á molldbrecku. viij kugilldi hia magnusi j skogum. viij hia snorra j skogum. vij kugilldi á hraunsmula. viij vnder bruarhraune. u j krossholte hia þorarne. ij hia jngemundi j krossholte.¹⁾

1) Hér endar 1. blað; á 2. og 3. blaði er hönd Björns Guðnasonar og reikningar frá 1509, en á 4. blaði og með sömu hendi og á 1. blaði halda svo þessir reikningar frá 1504 áfram; 2. og 3. blað ættu að réttu lagi að standa á eptir 4. blaði.

Suo micid á ec upp j hitardal. vi kaunnur. ein tint. og tintar brot. xiiij tinfaut. iiij blyfót. þriu og xx trefaut. med nij raudum. v. borddiskar rauder. xxx skaler. smar og storar. uiij hornstaup og ij piaturstaup. vi katlar heiler. og ij litler heiler og enn fiorde bættur. ij vppgefner. einn pottur godur. og ij bætter og ij katlar upp gefner. einn tunnuketill. ein pana undan botnenn. einn uazkall. ij munlaugar litlar og allar ærvlausar. ui trog og xu keraulld. vij hardsteinar. og ij bryne. iiij liaer og .u. spik. ij storkeraulld. iiij lindukar. ij handklædi. einn hialmur. xi spæner. ij hamrar. og en iiij litill hnodhamar. ein taung. iiij auxar. u. jarnmark. ij griotborar. ein malltkuern. ein lykt. einn las nyr. ij huder. einn uaundr. pallklædi. ein linlauk. fiorar sængr. med tueimr salungs aklædum nyium. og eitt ullar aklædiss slitri. jtem einn stroeckur.

Suo miced j kost á hrafinkelstaudum. ij fiordungar betur enn ui uætter smiors med ui fiordungum vpp i hitardal. vij sauder at aullu nema at magalum .iiij ganglimer af nauti. hryggr og sidur. ij uxasidur j hitardal. ij. limer og einn hryggr.

J sidvmvla suo morg gelldnaut xiiij gömul og eitt tuæuett.

681.

[1504].

SIGURÐR Daðason kvittar Haldór ábóta á Helgafelli um andvirði Höfða í Eyrarsveit.

Eptir skjalabók nú í Landsskjalasafni 94. 4to bl. 132b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

Kuittun fyrir Hofða anduirde j Eyrarsueit.

Það giore ec Sugurdur Dadason godum monnum kunnugt med þessu minu opnu breifi og meðkiennist ad eg hef fulla og alla peninga vpp borid af Abotanum Halldore a Helgafelle fyrir jordina Hoffða er liggur j Eyrarsueit. so

sem mîer vel anægîer. og j kaupi ockar var skiltt. og þuî gîef ec adurgreindañ abota Halldor olldungiss knuttañ og akîærulausan fyrir mîer og ollum mîjnum epterkomendum.

Og til sanninda hier vîm.

682. [1504].

BRÉFSÁGRIP um kaup Helgafellsklausrs á jörðunni Húsavík í Steingrímsfirði.

AMagn. 252 4to bls. 48, skr. c. 1660. — AM. 430. 4to bls. 7—8, séra Jón í Hitardal c. 1720. — AM. Apogr. 1598. Ártal þessa bréfa-ágrîps er 1504 hjá Finni biskupi (Hist. Eccl. Isl. II, 72). Þetta bréf stendr ekki í Helgafellsskjalabók Landskjalasafnsins (94) með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar.

Húsavíkj.¹⁾

Þordur Jonsson og Gunnhildur Tumasdotter selldu abota Halldore og klöstrinu a Helgafelle atta hundradá partt j jordunne Husavíkj j Steingrímsfirde firir víijc j lðsafie.

683. 14. Janúar 1505. í Galtardalstungu.

KAUPMÁLABRÉF Sumarliða Bjarnasonar og Agnesar Hallbjarnardóttur, er tilgreinir landamerki Arnarbælis og Dögurðar-ness á Fellsströnd.

Eptir afskript Magnúsar Einarssonar á Jörfa c. 1730—1740 meðal Dögurðar-ness og Dimonarklakka skjala (hjá mér) eptir afskript staðfestri 16. Nov. 1662 í Haga á Barðaströnd af Þorleifi Magnússyni og Jóhanni Jónssyni.

Þad giorum vær Pall Klemensson. Þordur Vermundsson og Pall Jonsson godum monnum viturlegtt med þessu voru opnu brieft. ad þar vorum vær i hia a aundurdu Eyre j Eyarsveit ad Sumarlîde biarnason fieck Agnesar hallbiarnardottur. sier til loglegrar eigiñkonu med so felldum skilmala ad biarne biarnason gaf sumarlîd. syne sinum til æfiñ-

1) 430.

legrar eignar jordina arnarbæle er liggur i Stadarfellz kirkiusokn fyrir xlc med þessum landamerk(i)um. Marklækur er fellur ur Ormstadavatne rædur til siofar. enn bruarkellda rædur fyrir utañ er fellur j Ormstadavatn. kellda su sem fellur ur Damminum rædur upp j Ormstadavatn hid ýtra enn kellda rædur ur damme og ofañ j alttatiorn. rennur kellda þesse fyrir utañ holltid er stendur a midre mýrinne a mille Dogurdarness selz og hraunfialla. enn raudalækur rædur þadañ til sioar. hier til gaf Biarne fyr greindum syne sinum x malnytu kugilldi og .x.c i ollum þarflegum peningum. medkiendist Sumarlide ad hann hefði þessa peninga uttekid af fodur sinum. hier a moti gaf sira Hallbiörn Agnesu dottur sinne þriatyge hundrada. jördina gróf er liggur i Eyarsueit j ondurdu Eyrar kirkiusokn fyrir. xxc. og v malnytu kugilldi og v. c. j ollum þarflegum peningum. skylde sira hallbiörn¹⁾ dottur sina Agnesu malakonuj gard Sumarlida. Og til sanninda hier um settum vær fyrnefndir menn vor jncigle fyrir þetta vitnisburdarbrief er skrifad var j gallttardalztungu þridudæginn næstañ epter geisladag þa er lidid var fra Gudz burd xv. c. ara og .v. ar.

684.

21. Janúar 1505.

í Flensborg.

HANS Dana og Norðmanna konungr gefr Vigfúsi Erlendsyni landsvistarbréf fyrir handarafhögg á Halli Brandsyni.

AM. Fasc. XXXVII, 17, frumrit á skinni, og er innsigli konungs dottið frá.

landsvistar Bref fusa Ellendz onar f(ore) hallur
hands(!).

Wii Hanss met gudz nade Danmarcks Norgis Suerigs Uendis oc gotes konnynggh Hertugh vdi Slesuigh hollzsten stormarin oc dytmersken Greffue i oldenborgh oc Delmenhorst Giore alle viterligt at thenne breffuiss er oss elskelige wiigffus edlansen aff wort oc norgis kronens landt jsland vor

1) leiddrett. Handritið hefir hér ranglega: halldor.

mann oc tiener haffuer nw bereth oc oss til kende giffuet at hann kom fore skade oc hwgh haunden aff hadler brands-son oc mæsthe ther fore sijn fridht Tha haffue wii nw aff wor sônderlige gunsth oc nade vnth oc¹⁾ giffuet oc nw met tetthe wort obne breff vnde och giffue hannom sijn fridht ighen fore then sagh Oc epter thy at han segh for- centh oc fordraget haffuer meth forschreffune hadler brands-son fore then skade hann giorde hannom vdi tess han han- nom syn hand affhwgh Tha wille wii ath then sagh trett- he oc ovillige som them paa badte süder ther om emellom waare kunde skall i alle mothe waare en afftaladht oc dod- er sagh Oc skall ey forschreffune vygfuse eller nogre hanss arffwinge slectinge eller venner ther fore eptther thenne dag arges hindres eller i nokre modte feides eller oc ther fore nogen skade eller hinder skee eller vederfares paa noket hanss eller hanss arffwingis gotz waare seg enthen losth eller fastt Thii forbiwde wii allom ehwo the helst ere eller waare künde oc serdeles wor foget ther paa forne vort land jslandt oc alle andre som fore wore sküldh ville oc skulle giore och lathæ forschreffune wiigffus etlandsson ell- er hanss arffwinge slectinge eller venner ther fore Emott thenne wor gunst nade och thette wort opne breff ath hindre eller hindre lathe mothe qwellie omake eller noget forfangh ath giore. Vnder wor konnynglike heffan oc wrethe.

Giffuet paa wort slott flensborgh sancte agnetis virgi- nis et martiris dag aar et cetera mdquinto.

Vnder worth Secret

Relator magister clemet armiger.

685.

21. Janúar 1505.

í Flensborg.

HANS Dana og Norðmanna konungr veitir Vigfúsi Erlends- syni að léni Skóga og Skógaeignir, Mörk og Merkreignir undir Eyjafjöllum.

1) tvískrifað og ritað „och“ á fyrra staðnum.

AM. 191. 4to bls. 15—16 (bréfabók Jóns Hallssonar í Næfrholti í frumriti á skiini 1520—1538). — AM. Apogr. 5516 með hendi Árna Magnússonar.

Vij hans med gudz nad danmarks suiarikis uendis og gotis konung. hertug utt j slesuik og utti j holsten störmaren og ditmerskin. greifi utt j oldenborg og delmenhorst giore alle uiturligt ad uij af worre senderlige gunst og nadi hofum untt og tillatid og med thetta uortt opni bref unna og tillata ad þesse brefuisare uigfus erlendzson vor elskulige mann og tenare ma og skal hafa nyta bruka og bijhallda uor og norigis gard skogagard og skogagardz eign-er suo leingi sem hann lifer j suo mata ad hann skal hallda fyrr nefndan gard utt j suo mata bygt og forbetret uid sin hefd og magt og giora og gefa oss og krununne þar arliga oss til goda reidi. u. epter landzuisu. Somuleidis af thena uorre somu gunst og nad hafi uij untt og til latid fyr nefndur vigfus ma og skal upp byggia og hus ad setia upp á thenne uor og krununar jord og grund upp æ jsland ligi- andis sem kallazt merk og merkur eign-er nu strax sem hann fyrst heim komendis uerdur og þad sidan ad nyta og bruka utt sin lifs tid. og nu fyrir þau fyrstu .u. ar skal hann þær hafa og bijhallda frij og kuit vtan alla afgipt þær af ad gefa j nockurn mata. Og sidan þær epter med¹⁾ þau .u. ar forlidin og forgeingen eru skal hann giefa oss iije epter landzuisu. Nær hann deyr og afgeingen er þa skal sidan fyr nefnd jord og grund med allre sinne bygg- ing þær þa uppsmidut koma og i gien uera under oss og krununn(i) frij og kuit og obijhindrud j allan mata. þui forbiudum uier aller edur (ehuo) the hellzt eru edur uera kunu besenderliga uorum²⁾ fouita og umbodsmann og log- mann fornefn(d)e vigfus hier j mot hindra lata. mæda. plaza. qvelia edr oforrietta utt j nockurn mata under uora kong- liga hefnd og reidi.

Gift vpp á vort slot flensborg sancte agnetis uirginis dag. arum epter gudz burd ☉. d. quinto.

1) AM. vill leiðrétta „med“ i „ad“. 2) uorum, hdr.

686. 25. Janúar 1505. í Óslo.

HANS Dana og Norðmanna konungr gefr Birni Þorleifssyni landsvistar og gridabréf um atvist hans með Eiriki Halldórssyni að vígi Páls Jónssonar (1496).

AM. Fasc. XXXVII, 16, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá.

Vii þans met gudz nad Norigis Danmarks Swerigs Wendis och Gotis Konungh hertugh j Sleszwigh och j holzstzen Stormaran och Dytmersken Greffwe j Oldenborgh och Delmenhorsth sendher ollom monnom them som thette breff sea ædher høyrer Q. G. och sine. Weer williom ath theer widher ath weer haffwom j heidher widdher gudh saker gode manne bønistader giffuit biörn torleiffson som j flock ok følghe war met erick haldorsson then thiid paoll jonsson war j hellslaghen oforsynio gridh och fridh forer oss och hwaríom manne met them hette ath han bøther widder gudh. kronen ock erffwingie hins dawda Nar som han haffwer thet fulkomneth och giort epther norigis lag som j iisslandh pleigher epther gamall sydwane och haffwer ther vppa wor ombotzmanzss och erffwingens hins dawdhe quittencier tha haffuer han landzwisth och fulle quittañ aff oss Swa ath han skall forer then sak ware qwitt. frii. ledugh och lawss och allwngis aakerelawss forer oss och hwaríom manne Swa ath jnghen fødd ædher ofødd skall hafwe mackt førscreffne biörn torleiffson ath hindre ædher hindre latha. platze. mødhe. reke. quellie eller j noget mathe omaghe vppa persone. thenere. godz ædher penninge hedhen aff om thette maall Nema hwar som thet gørar willi haffwa forgiorth ffee och fridi och wordh aldre bothamadher sidhen.

war thette breff giort j Oslo Die conuersionis sancti pauli apostoli anno domini M d quinto aa anneth och twttughe aare Rigis warss Norigis.

þerr jon polsson proosther ath mariekirkio j Oslo canceller war jncigladhe.

687. 29. Janúar 1505. í Hjarðarholti.

DÓMR útnefndr af Arnóri Finnssyni, í umboði Finnþoga lögmanns Jónsonar, um sýslumensku Runólfs Höskuldssonar milli Hvitár í Borgarfirði og Hítarár, og dæma þeir hann frá sýslunni.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bls. 90—91, skr. c. 1608.

Domur vm Runolf Hoskuldzson. af honum var
dæmd sýslan.

Ollum monnum þeim sem þetta Brief sia edur heyra senda vigfus þordarson. Jon Þordarson. Salamon Einarsson. Brandur einarsson. Halldor þorgeirsson og Jon Hrafnsson. kuediu Gudz og sijnna kunnigt giorandi. ad þa er lidit var fra hingadburd vors herra jehsu christi. M. d. og .v. ar miduikudæginn næstañ fyrir purificatio Sancte Marie j hiardarholti j Stafholtstvangum á þingstad riettum vorum vier j dom nefndir af arnori finnzsyni. Er þa hafdi laugligt vmbod af fimþoga Bonda Jonssyni Laugmanni nordan og vestan á Jslandi. at nefna dom yfer huort Runolfur Hauskuldsson skyldi fullmectvgur og Laugligur sýslumadur vera j sýslunni millum huitar j Borgarfirdi og hitarar edur eigi. Og huort hann mætti med laugum hafa og hallda fyrr skrifada sýslu. Edur med domi vera vid skjlldur fyrir þeirra storsaka skulld. sem til hans hafa sagdar verid og greindur Finnþogi laugmann sagdi med sijnnu brefi fyrir sig komnar vera med godra manna Bivising. er það saugdu nefndan Runolf sialfan vid hafa geingid og þeir dandi menn sem Byggia og Bua j greindri sýslu villdu þar fyrir ecki taka yfir sig sagdan Runolf Hauskuldsson. nie hallda hann fyrir kongs vmbodsmann. og hier fyrir giorist eingin riettur á kongsdomsins vegna j optskrifadri sýslu. Sagdi og optnefndur fimþogi laugmann j sinu Brefi ad uors naduga herra kongs hirdstjori¹⁾ hefdi sier fulla mact og

1) eyða ætluð fyrir nafni hirdstjórans í handritinu, og hefir afskrifarinn, sem annars hefir verið nákvæmr, ekki getað lesið það. En hirdstjórinn hefir verið Kai van Ánefell.

valld til gefit, ad huar sem syslumennirner kynne fra ad falla. Edur eigi geingi laug og riettur j syslunum sem til ber eptir laugum, skylldi hann setia adra syslumenn i nefndar syslur og þui sagdist hann j aunguañ mata vilia for-soma þessa mins¹⁾ herra kongsins skylldu og almenningsins naudþurft og þui gaf hann arnori Finnzsyni fullt ualld og vmbod ad nefna hier dom yfir.

J fyrstu komu þar fram þeir menn sem þar baru vitni vm. Ad Runolfur Hoskulldzson hefði vid geingit fyrir þeim ad hann hefði gripit og tekid annara manna peninga vr heilagri kirkiu og hann hefði med verid ad locka menn vt af Stadar kirkiu á Reykianesi til þess ad lata liflata, huat oss leust fullt vtlegdarverk vera, og þurfa fulla landzvist fyrir ad fa, huor sem slikt giorer. Enn oss leyst sem huor mundi j þeirri sauk bliffa sem hann sialfur vid geingur naudsynialaust viligungur.

J annari Grein visum vær ad optnefndur Runolfur var ecki suo fiadur sem honum bar og laugin skipa ef hann skal kongs vmbodsmann vera.

Jtem j þridiu Grein atti optskrifadur Runolfur Hoskulldzson huorki þu nie heimili j þrattnefndri syslu.

Þui fyrir þessar allar sakir og adrar fleiri sem hier ad luta med laugum, dæmdum vier fyrrnefndir domsmenn med fullu doms atkuædi. Titt skrifadañ Runolf Hauskulldzson med aullu lausan og vid skildañ optskrifada syslu, og hann hana med aunguo moti hafa meiga med laugum, og aunguañ mann sem heimilisfastur er j sagdri syslu honum mins herra kongsins skulld giallda meiga, edur nockra adra skvlld ad giora kongsdomsins vëgna og þrattnefndañ Runolf Hoskulldzson aungua heimta med riettu meiga.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrrnefndir domsmenn vor junsigli fyrir þetta domsbref skrifat á aukrum j hraunhrepp á Mirum þridia dag paska²⁾ á sama ari og fyr seigir.

1) leiðr.; mina hdr. 2) D. e. 25. Marts.

688. 3. Febrúar 1505. í Vík á Seltjarnarnesi.
MÁLDAGI Jóns kirkju postula í Vík (Reykjavík) á Seltjarnarnesi, er Stephán biskup setti Jónsson.

AM. Apogr. 2211 „Um Vikurkirkiu á Seltjarnarnesi. komid til min fra monsr. Odde Sigurdzsyne“. Aftan við stendr: „þennann maldaga hef eg Oddur Einarsson S. S. S. lated skrifa ordriett eptter gomlu Briefe sem Jon Narfason á langarvatne hafde Anno 1617“.

Vm Vjukurkirkiu.

Vier stephan med gudz nad biskup j Skalhollte giorum godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe ad vier vorum j vorre visitatione. komum vier til vjukur a Seltjarnarnese og vigdum þar kirkiu og gafum þar til aflat so sem kirkiu vigslu tilheyrde oc vor biskupleg magtt vtvijsar. Bio þar Olafur bonde Olafsson. krodum vier hann reikningsskapar kirkiunnar. Enn hann beiddde oss ad lata giöra kirkiuna. hafde hann lated giöra adur kirkiuvidenn firir þriu hundrud. so var hann skylldugur kirkiunne halftt þridia hundrad. enn kirkiann var þa giord firir tiu hundrud. var kirkiann honum þa skylldug halftt fimta hundrad. voru þar xij kugilldi med kirkiunne. skipudum vier honum tuo kugilldi j botena. var kirkiann honum þa skylldug halftt þridia hundrad. feck fyrr greindur Olafur kirkiunne jarnkall firir x aura. var kirkiann honum þa skylldug vmm þriu hundrud. þui gaf herra stephan opttgreindann Olaf Olafsson oлдungis kuittann vmm allann reikningsskap kirkiunnar sýdann fyrst hann kom þar. og til þess þa var komit. Eru þar nu x kugilldi med kirkiunne. skipade opttgreindur herra stephan ad kirkiudagurinn skyllde halldast æfennliga ä vor-ed jn festo sancti Johannis evangelistæ ante portam latinam. enn singia postulanum tyder næsta dag eptter. og til sannenda hier vm settum vier vortt jnnsigle firir þetta bref skrifad j vjyk jn festo sancti Blasij Episcopi et martyris anno Domini M^o. D^o. qvinto.

689.

1505.

í Klofa.

24. Júní 1524.

á Grund.

BRÉF um kaupmála Þorsteins Finnbogasonar og Ceciliu Torfadóttur.

AM. Fasc. XXXVII, 33, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir bréfinu.

Það giorum vit sæmundr jónsson ok biorn jónsson god-vm monnum kunigt med þessu ockru opnv brefe. þa er lid-it var fra guds burd. M. d. ok. v.¹⁾ ar j klofa æ land-mannahrepp. þar j stofvne for svo felldr giorningr fram j mille þessara dandi manna torfa jónssonar ok helgu gudna-dottur. af einne alfu. en þorsteins finbogasonar ok cezceliv torfadottur af anare. at adr enn fyr nefndr þorsteinn keypte adur nefnda cezceliu geck hann til handsala vit adur nefnda menn torfa og helgv ok gafu²⁾ tittnefndre cezceliu j heim-anfýlgju .cc. hvndrada. enn þratt nefndr þorsteinn talde sier. cccc. hvndrva²⁾ ok gaf tit nefndur þorsteinn cezceliu koñv sinne allar sinar lavggjæfer²⁾ vr þessvm peningum. Ok til sanenda hier vm settvm vid ockar jnsigle fyrir þetta vitnisburdar bref skrifad æ grund j eýjafirde jónsmessu baptista. XIX arvm sidar enn fyr seiger.

690.

11. Febrúar 1505. á Breiðabólstað.

VITNISBURÐR, að Torfi heitinn Jónsson (í Klofa), sem þá (1504) hafði kongs umboð á Rangárvöllum, tók þann eið af Þorsteini Magnússyni, að Einar heitinn Björnsson hefði feing-ið Halldóru Guðmundsdóttur jörðina Þorkelshvol til æfin-legrar eignar.

AM. Fasc. XXXVI, 22, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dott-in frá. — AM. Apogr. 3397.

Vitnisburdur um Eýjdtoku Þorsteins magnus-sonar 1503.³⁾

1) Svo. 2) Svo stendr það skýrt. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

Það¹⁾ giorum vid jon biornson ok magnus Gunnlaugson godvm monnum kvnnigt med þessv okru opnu brefi. ath vid vorum þar nærr stadder aa stora huoli aa þingstad riettum anno domini M d (i)ij²⁾ vm svmarit ath Torfi heitinn ionsson sem gud hans sal nadi hver ed þa hafdi kongs vmbod aa rangarvolum ath hann tok eid af þorsteini heitnum magnussyni vm iordina þorkelshvol. ath einar heitinn biornson hefdi feingit halldorv gudmundardottur greinda iord til ævenligrar eignar ok frials forrædis hver eidur honum hafdi adur dæmdur verit aa alþingi af laugriettvmonnum fimboga laugmannz. Ok til sanenda hier vm festum vid okkur jnsigli fyrir þetta bref Skrifad aa breidabolstad j fliozhlid in crastino sancte scolastice virginis ari sidar enn fyrr seiger.

691.

15. Marts 1505.

á Urðum.

LÖGGJAFARBRÉF Jóns Sigmundssonar til dætra sinna Guðrúnar, Vilborgar og Helgu, Bjargar konu sinnar og annara.

A.

AM. Apogr. 384 „Ex transsumto facto 1562“.

Það giore eg jon sigmundzson.³⁾ godum monnum vitrligt med þessu minu opnu brefe. ad eg medkennunzt ad eg hefe giort so fellt fleskipte nu med dætrum minum j þad arfskipte edr löggiifer huert sem helldr kann nu hier eptor ad verda og þad bref vtuisar sem eg giorda j tungu ad nærueranda þessa preste Jonssyne. Þorde klemenssyne. og fleirum monnum ødrum sem bref vm giort þeirra vottar. og saker þess eg veit ogrant huersu lösafie kunnu ad halldast edr vtgialldazt. sem eg hefe adr agreint med hæd eda

1) Þag, frbr. 2) Í frumritinu stendr „iij“, sem hlýtr að vera misritan fyrir „iiij“, því að Torfi er enn á lífi 25. Júní og 2. Júlí 1504, og er því ekki dáinn 11. Febr. 1504. Öndvert ár 1505 sýnist hann og enn vera á lífi, og þó dáinn fyrir 11. Febr. það ár. 3) „er sa sidan vard lögmadir“ (AM.).

skjællegru borgan þui skipa eg nu med samþycke biargar konu minnar.

J fyrstu Gudrunu dottr minne jordina alla audunarstade til fullrar eignar.

Vilborgu dottr minne huol j vestrhope og klombr til fullrar eignar.

Helgu dottr minne krossanes a vaznese og myre j vestra hope til æfnligrar eignar. huerre vm sig med ollum þeim gognum. gædum. eignum og jtokum sem sierhuerre jordunne fylger og fylgt hefr ad fornu og nyiu.

Hier med skipa eg biorgu kuinnu minne j giafer sinar jordina fitiar og þar med sex malnytu kugillde og þar til frida peninga sem brestr a mala hennar. og jardirnar hol og bessasta(de) j skagafirde og þar med xij kugillde.

En gudrun jonsdottr skal hafa kugillde med jordum sinum og kapla og gellðie sem til vintz. þar til hun hefr .xl^o. med þeim v kugilldum sem med enne standa og inne helldr¹). Enn biorg skal hallda hana og hennar fe þar til spyrst j landit huert eg er lifs edr daudur. Og til sans vilia mins bid eg vinliga Enar son minn hann hallda þessa mina skipun j ast vid gud og hlydne vid mig. Enn heidr og hialp vid syskin sin. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta giorningsbref er giort var a Vrðum j suarfadardal lögardaginn fyrir palmsunnudag anno domini millesimo qvingentesimo quinto.

Jn dorso hujus transsumti aliquis. mig minner það være hönd herra Gudbrandz. annotavit.²)

Enpter Jon Sigmundsson³) af geingin tok teitr þorleifsson vmbod þeirra systra. enn þa teitr misti sitt godz tok biskup Jon ad sier þessar jarder med fleirum odrum an doms. og fleck sinum syne sera birne og med sera biarnar godze hafa þær verid halldnar vnder konginn.

B.

AM. Apogr. 3967 með hendi Páls Hákonarsonar eptir transskripti á skinni frá 11. Aug. 1592.

Það giore eg Jon Sýgmundsson godum monnum vitur-

1) Svo. 2) Orð Árna. 3) lögmann, b. v. AM.

ligt með þessu minnu opnu brefi að eg meðkiennust að eg hefði gíort suo fellt fleskipte nu með dætrum minum j þáð arfskipte eða lauggiafer huert sem helldur kann nu hier epter að verða. og þáð Bref utvisar sem eg gíorda j tungu. að nærverańða Bessa presti Jonssýne. Þordi Kliemussýne og fleirum monnum audrum sem bref um gíort þeirra vottar. og sakier þess eg veit ogrant huersu lausafie kunna að halldast eður utgíaldast sem eg hefði adur ágreint að hæð eður skíallegre Þorgan þui skipa eg nu með samþýcki konu minnar biargar.

j fyrstu Guðrunu dottur minne jordina alla áudunarstadi til fullrar eignar.

Helgu dottur minne Krossanes að vatnznese og myre í vestarahope til æfinligrar eignar

Vilborgu dottur minne hól og Klombur j vesturhópi til fullrar eignar hveriu um sig með aullum þeim gaugnum og gíæðum. eignum og jtaukum sem sierhverz jorðum fylgier og fylgt hefur að fornu og nyu. hier með skipa eg Þiorgu kúinnu minne j gíaffer sínar jordina Fitíar og þar með sex malnytu kugilldi og þar til fríjða peninga sem brestur a mála hennar. og jardernar hól og Bessastadi j Skagafírdi. og þar með tolf kugillde. Enn Guðrun Jonsdóttur skal hafa kugilldi með jorðum sínum og kapla og gíellt fie sem til vinst þar til hun hefr. xl. tíger hundrud með þeim v. kugilldum sem með enne standa. og Einar helldur. en Þiorg skal hallda hana og hennar fie. þar til sem spýrst j landid. huert eg er lífs eða dauður. og til sanns vilia mins bíð eg vinlega Einar son minn hann halldi þessa mína skipun j ast víð Guð og hlydni víð mig enn heyður og híalp víð syskin sín. Og til saninda hier um setta eg mítt Jnnsigli fyrer þetta gíornings Bref er gíort var að Urdum j Suarfadardal laugardaginn fyrer þalmsunnudag Anno Domini millesimo quingentesimo quinto.

arásum á Skarðsströnd i tíð hústrú Olöfar, þegar faðir hans bjó á Kvennahvoli í þrjú ár og hann sjálf tuttugu og eitt ár í Langeyjarnesi.

Eptir afskrípt Magnúsar Einarssonar á Jörfa c. 1730—1740 meðal Dagverðarness og Dimonarklakkabréfa (há mér), stafréttir eptir frumriti.

Þat geri ec jon þorlakson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi at ec uissa fyrir uist at fader minn þorlacr heitinn olafson bio a kuennahuoli þrenna .xij. manudu. og hafde skogarhogg j sledmeidarasa atólolaust at skipan hustru olofar allan þann tima. So medkennumzt eg fyr nefndr jon þorlakson at ec bio j langeyiarnesi einn uetur og .xx. og hafda eg skogarhaugg j sledmeidarasa allan þann tima atólulaust at skipan hustru olofar þui eg uissa fyrir full sannendi at hun¹⁾ lysti og hieilt þa sina eign um alldur og æfi. bædi adr og sidan. og hier epter uil eg sueria ef þurfa þicker.

693. 26. Marts 1505. í Fagradal.

VITNISBURÐR Jóns Björnssonar um skógarhögg í Sleðmeiðarásam, þegar faðir hans bjó í Dögurðarnesi um sjö ár.

Þad giorer eg jon biornsson godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi ad ec medkennumzt ad fader minn bio j dögurðarnesi upp a sið tolfmanude. ad ec wissa fyrir full sanninde ad hann hafdi sledmeidarasa til hriss-högs og allrar nautnar suo leingi sem hann bio a fyrr greindri jordu ataululaust og einginn fann ad suo ec wissa. Og til sanninda hier wm setta ec jon biorns(son) mitt jnn-sigli fyrir þetta uitnisburdarbref skrifad j ytra fagradal fiorda dag paska ærwm epter guds burd. M. d. og .v. ar.

„Þessar 2 ofanskrifader vitnisburder [Nr: 692 og 693] voru bader a heilu og órotnu Pergamentzbrefe med einu óbrakudu Hängande Jnnsigli, so hliodande ord fyrer ord sem hier er ritad“.

1) hñ, hdr.

694. 27. Marts 1505. í Vatnsfirði.

GUÐNI og Ormr Jónssynir handleggja Narfa Jónssyni jörðina Dynjandi í Grunnavík.

AM. Apogr. 837 „Ex originali frá sira Hannese á Snæfjöllum. Þetta bref er með sömu hendi sem leidarholmskrá er eg feck af Magnuse Magnussyne. Jnnsigle Biarnar Gudinaonar er eigi stærra enn 2 sk. Danske. Júnan í því er hundur. sem setur rófunu uppi loft. og beyger hana fram á hryggenn. sier so með höfðenu tilbaka eins og hann ætla að bita í spordenn á rófunne. Þesse hundur snyr fremra hlutanum að vinstre hendirne . . .“ (AM.)

Þath giorvm vier biorn gvðinason. þorolfr avgmundzson og þolleifur avrnolfson godum monnum kvnigt með þessv voru opnv brefi að þa er lidit war fra guds burð 10 cccc niwtiger¹⁾ og xv ar a fimtudagin j paskavikv vorum vær j hia saum og heyrdum æ i breidastofvnni j vazfirði j jsafirði ord og handaband þessara manna af einne alfv gudina jonssonar. og orms brodur hans enn af annare narfva jonssonar. að svo fyrir skildu að fyr skrifader brædr gvðini og ormr handlaugdu adr nefndvm narfva jordina dyniandi er liggr j grunnavikur kirkiu sokn með þeim skil-daga að hvn skyllði hans ævenlig eign svo framarlīga sem hvn mætte þeirra eign verða. til arfs eða vmbods sinna vegna eða þolleifs þalssonar. fyrir þa peninga sem þall heiten jonson broder þeirra var skylldugr adr greindvm narfva sinna vegna og solveigar biornsdottur. og narfva

1) „NB. fyrste stafurinn í *tiv* (o: t) — því að Árni hefir fyrst lesið *tivtiger* — synest að hafa vered settur (þó með sömu hende og sama bleke sem hitt. so mikid sem siást kann) í stadenn eins hvers þess sem ut hafe vered skafed: Kannske þar hafe í fyrstu óvarlega skrifast *niv*. þó á það óefad að heita *tiv*. so sem það nu er. — Nu tek eg mig aptur um þetta ofan skrifad. því Jon lögmædur Sigmundzson allegerar þetta bref í sinum urskurde pro Narfa Jónssyne 1514. Verdur það so að vera elldra. Mun því eiga að heita *niwtiger oc xv* (o: 1505) hversu barbarum sem það nu er. Annars hefi eg sied transcriptum af þessu brefe giört 1573. Þar stod í M. cccc. LL. og xv. ar“. (AM.). Samkvæmt þessu hefir Árni leiðrétt ártalið 1515, sem hann fyrst hefir skrifad efst í horn bréfsins, og hefir gert úr því 1505, enda hlýtr ártalið að vera það, því að Guðni Jónsson dó 1507.

mega með riettu að sýri taka þessv samvum jörð að næst-
vum fardavgyvm. samþykktu þeir biörn og æri þenna giorning
fyrir sinn partt ef þeir mætte eigandi verða þeirra peninga
sem solveig hafði att. Og til sanninda hier vmm settvm
vær fyr nefnder menn vor jnsigli fyrir þetta opit bref
hvert er giort var j sama stad dag og ar sem fyr seiger.

695.

8. Apríl 1505.

á Hólum.

GOTTSKALK biskup á Hólum kvittar bróður Jón Þorvaldsson
um útlúkning á öllu því, er hann varð honum skyldugr á
meðan hann var officialis heilagrar Hólakirkju.

AM. Apogr. 3878 með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu.
„Jnsigle gotskalks biskups (híð minna) hanger við brefed“ (AM.)

Vier godskalk með gudznad biskup a holum giorum
godum monnum kunnigt með þessu voru brefue ath vor
brodir Jon Þorualdzson með samre nad abote a þyngeyr-
um. hefuir anefnt golldit ok wtluçkt alla þa peninga sem
hann lofuade oss fyrer þær allar sakir ok reikningzskap
sem hann brotligur vard við oss meðann hann var vor ok
heilagrar holakirkju officialis. suo ath oss vel líjkar ok
anægir. þui gefvm vier adrnefndann abota Jon aullvngis
kuittann og akiærulausann fyrer oss ok ollum vorum riett-
um eptirkomendum heilagrar holakirkju formonnum. ok til
sanninda hier vmm heingium wier vort secretum fyrer þetta
kuittunarbref er skrifuat var æ holum j hialtadal. þridiu-
daginn næstann epter festum sancti ambrosij episcopi et
confessoris anno domini millesimo quingentesimo quinto.

696.

15. Apríl 1505.

á Hólum.

EINAR Hálfánarson selr Pétri bónda Loftssyni hálfu jörðina
Ytradal í Eyjafirði og hálfu Kambfell fyrir alls fjóra tigi
hundraða og jörðina Geldingsá á Svalbarðsströnd með þeirri
grein, er bréfið hermir.

AM. Fæc. XXXVII, 19, trumrit á skiinni. Af 6 innsiglium er nú eitt fyrir.

Þat giörvm ver gotskalk med guds nad biskup a hol-um. magnus arnason. sæmvndur simvnrason. ion finbogason. helge sigurdsson. ion sigvalldason leikmenn godvm monnum viturligt med þessu vorv opnv brefe at ver vorvm j hia savm og heyrdvm a ord og handaband þessara manna af einne halfu peturs bonda lopzsonar en annare einars bonda haldanarsonar at svo fyrir skildv at einar selldu ad-ur greindvm petre lopzssyni jordena ýtradal halfa er ligur ur i eyiafirde og¹⁾ halft kamfell. hier i mot gaf opt nefnd-ur petur lopzsson sextan hvndrod og. xx. er biskupin reikn-ade at einar haldanarson være skylldvgur kirkivnne i dal og iordena gelldingsfa er ligvr a svalbardsstrond og .ii. kv-gillde og .ii. hvndrod i þarfligum peningvm. skyllde hvor vm sig svvara laga riptingvm a þeire (jordv) er selldu en hallda til laga þeire er keypti.

for þesse giörningur fram j stoplinvm a holvm þridiv-dagin næsta fyrir magnus dag vm vorit. arvm epter gvds bvrð þvsvnd fim hvndrod og fim ar. Og til sanenda hier vm setivm ver vor insigle fyrir þetta kavpbref er skrifat var a holvm i hialltadal a sama are og deige sem fyrr seier.

697.

1. Maí 1505.

á Hólum.

BRÉF, að Gottskalk biskup á Hólum lýsti því, að Jón Finn-bogason ætti hjá sér eitt hundrað hundraða og tuttugu hundruð betur, að hann hefði lént sér jörðina Grund í Svarfaðardal og Ósland með kotunum báðum Hóli og Brekkum, og að Jón hefði lofað að selja sér jörðina Ósland (Falsbréf).

Skjalabók 94. 4to í Landsekkjalasafni með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, bl. 20—21. Þetta bréf n un án efa vera falsbréf, gert í Barðsmálum um 1590. Sbr. bréf frá 18. Jan. 1506.

1) efst á spássiu, og boðað inn.

Brief fyrer Barde w̄m reikningskap.

Þad Giorum wid Jon prestur palsson og Jon Hallgrimsson godum monnum vitanligt med þessu voru opnu Briefe ad vid worum hia staddir æ holum j hialltadal at þa lidit var fra Guds burd $\text{O d v ar æ vpstigningardag vors herra Jesu Christi og heyrðum þar æ ad Gottskalk med gudz nad biskup ad Holum lyste þui fyrir ockur og morgum odrum godum monnum ad Jon Finnbogason ætti hia sier jcc og xx^c Betur. Somuleidis lyste og fyrir ockur fyr greindur Biskup Gottskalk ad Jon Finnbogason hefde lient sier jordina grund j Suarfadardal og jordina Osland med kotunum Badum hole og Breckum vpa xj ar. sierdeilis lyste optnefndur Biskup Gottskalk þui fyrir ockur ad Jon finnbogason hefde sier lofad ad selia jordina osland j oslandshlid sem hann war eigande ad fyrir adra lxxx^c fasta eign. Og til sanninda hier vm setium vid ockar Jnncigle fyrir þetta ockar vitnisburðarbrief huortt skrifad var et cetera.$

698.

12. Maí 1505.

á Mosvöllum.

14. Apríl 1506.

í Ögri.

DÓMR útnefndr af Birni Guðnasyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um áskilnað Guðna Jónssonar og Tumasar Jónssonar út af hval, sem rak á Kirkjubóli í Skutilsfirði, þá er Tumas hafði jörðina á leigu, en Tumas hafði tekið hvalinn að sér.

AM. Fasc. XXXVII, 80, frumrit á skinni. Fyrir bréfið hafa aldrei komið nema 4 innsigli, og eru 2 af þeim dottin frá.

Doms bref v̄m hvalinn þann tvm̄as jonsson tok ad sier a kirkivboli j skutvlsfirde.¹⁾

Ollum monnum þeim þetta bref sia edur heyra sender þorleifur aurnolfson. ketill þosteinson. jon þosteinson. þorgautur olafson. sigmundr brandzson. jon ionson kuediu gvds og sina kunnigt giorandi med þessu uoru opnu brefi á

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi (Björns Guðnasonar).

manvdagen næsta fyrir halluardznesso¹⁾ þá er lidet uar (fra) hingadburd uors herra jhesu christi. O. uc og u ar á mosuollum j aunundarfirdi á almenniligu hieradsþinge uorum uær til nefnder af ærligum manni birne gudinasyni er þá hafdi mins herra kongsins sýslu og umbod j millvm geirholms og langanes at skoda og dæma j millum gudina jonsonar og tumas jonsonar um þann askilnad er þeirra for j millvm fyrir hueriar saker greindr tumass var þangat stefndr j nefndan stad og dag. kiærde greindr gudine jonson þat til adr nefndz tumass. at hann hefde olaugliga med faret [og rangliga under sic dreigit med heipt og ofund²⁾] þann sama hval sem kom æ kirkibole j skutilsfirde þá greindr tumas ionson hafde adurnefnda jaurd til leigu af halldore hakonarsyni er þá uar eignarmadur adr greindrar jardar kirkiubols. Enn greind sakar gipt er nu komin vnder adur greindan gvdina og hans syskin orm og gvdfinnv. epter kristinu gudinadottur modur þeirra Epter þui sem erfder hafa til geingid um adra peninga halldors hakonar(sonar).

J fyrstu grein dæmdum vær opt nefndum tvmasi lyrittareid hin minna huersu miced hann hefde under sig dreigid af adur greindum hval. hvern er hann sor oss a heyravndum at þat hefde verid. xij. uættir af feitahual og allt þuest og reingi at auke. Quat uær gjaurdum honum fyrir sitt starf og arbide fyrr skrifat þuest og reinge. bein og seyme. en bitala half mork greindvm halldore fyrir hueria uætt af feitahual. epter þui sem hann selldizt. þar j sueitenne fyrir vadmal og smiðr og frida peninga. Vt uisar suo uor landzlaga bok at huervetna þar sem madur giorer manni fiarskada med heipt og ófund til halfrar merkur. þá skal fullriette uppe eda aufvndarbot epter dome. Þui dæmdvm uær greindum halldore hakonarsyni. fimm merkur j fullriette af opt nefndum tumase fyrir rangligt halld og at-tanku á adr nefndum hual. fiell þá adr greint sakferli og riettarfar under kristinu gudinadottur med audrvm arfi og peningum epter uigdisi halldorsdottur. dottur dottur sina

1) D. e. 12. Mai, sem þá var annar í hvítasunnu. 2) [á spássiu og vísað inn.

sem fyrr skrifad stendur. og með þui at opt nefndr tumas uillde aungua midlung eda forsuar á giora með adr nefnda kristinu um adur greint hualuerd og riettarfar. þui dæmdvm uær henne fimm merkur j fullriette á opt nefndri sakargipt. fiell þa þessi bædi fyrr skrifud fullriette og hualuerd epter optnefnda kristinu baurnum hennar til arfs epter hana Gudina jonsyni. Orme og gudfiunv. En saker þess at opt nefndur gudine jonson amalgade uid títt nefndan tumas vm opt nefnda akæru og beiddezt apturlags á fyrrgreindum peningum enn hann villdi eigi. Þess og annars at uær uissum at hans partur var suo uicill at riettu sundrskipte og alnataulu til arfs vid sín syskiñ. vr þessu riettarfare og hualuerde. at honum uard halfrar merkur skade á huerium xij manudum. Og þui dæmdum uær adrskrifader domsmenn með fullu doms atkuædi. títt nefndum gudina jonsyni vj merkur j fullriette af opt nefndum tumase. á huerium xij manudum sidan honum fiell þesse sakargipt og riettarfar til arfs epter modur sina kristinu gudinadottur [en konginum iii aura með hueriv fullriette a huerium halfrar merkur skada.¹⁾ Skulu þesser peningar gialldazt j aullum laugligum sakeyri sem boc giorer rad fyrir með þrimur saulum at næstum fardaugum og at micelsmesso. en allt golldit at næstum fardaugum epterkomandum og gialldizt heim(a) j augri at heimile opt nefndz gudina nema hann uili indælla um giora og suo kongsins sakeyrer heima at laugheimile biarna(r) gudinasonar kirkinboli j langadal.

Samþykkti þenna vorn dom með oss adr greindur Biorn gudinason kongs umbodsmann og sette sitt jnsigli með norum fyrr nefndra domsmanna jnsiglum fyrir þetta domsbref huert skrifad var j augri j isafirdi þridia dag paska are sidar enn fyrr seiger.

699.

19. Maí 1505.

á Hólum.

DÓMR klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, þar sem þeir dæma jörðina Skeggjastaði á Ströndum fullkom-

1). [á spássiu og vísað inn.

lega eign Hóladómkirkju, síðan Jón djákni priórsbróðir galt biskupinum hana í sektir, skuldir og reikningsskap.

AM. Fasc. XXXVII, 20, frumrit á skiini. För eptir 5 innsigli eru í bréfinu, en innsigliu eru öll dottin frá. — AM. Apogr. 3402.

Domur vm skeggiastadi 1505.¹⁾

Þath giorum wier. Broder einar abote a munkapuera. brodir Nikulaas prior a maudruuallum. jon giislasou radzmann heilagrar holakirkju. eirikr einarsson. gudmundr jonsson. jon finbogason olafur klængxson. jon finbogason. helge ionsson. nikulas þormodzson. besse ionsson. þorstein ketilsson. petur paalsson. þorbiorn ionsson. jon ionsson. jon þornardzson. jon andresson. steingrimur bessason. haluardr biarnason ok finboge einarsson. prestar hola biskupsdæmis godum monnum viturligt med þesso woro opnv brefe at sub anno gracie millesimo quingentesimo quinto. a vijdeuallum i skagafirde jn die halluardi martiris²⁾ vorum vier i dom nefndir af vorum verdugum herra ok andaligum fedur Godskalk med gudz rad biskup a holum. ath dæma. skoda ok rannsaka. wm iordina skeggiastade er liggur a straundum fyrir austan lauganes i skaalaholtz biskupsdæme. hueria er ion ionsson diakne sem kalladur er priorsbrodir. hafde golldit ok feingit biskup godskalke ok heilagre hola kirkiu med vottum ok handabaude til fullrar eignar fyrir þær sektir. sakfelle ok reikningzskap sem hann var skyllidugur heilagre holakirkju ok biskupinum a holum fyrst af vmbodum þeim hann hafde hola kirkiu vegna. ok reikningzbrest af instædum landzskyllidum ok kvgillda leigum. huad reiknadizst tuttuugu hundrut i landskyllidur ok þar til leigur eptir tiutige kugillda. a huert ar medan hann hafde vmbodin. ok fimm malnytu kwgillde ath auk wr jnstædu. Suo ok lyste biskup godskalk fyrir oss at aadr nefndr ion ionsson hefde lofuat sier med handabande ath vijgiazst vndir hola kirkiu. prestr ef þath mætte med riettu verda. edur brodir i einhueriu klaustre sama biskupsdæmis. vm vorit sem hann var fyrst samþyektúr af prestum ok bedinn ath vera biskup a hol-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) þ. e. 15. Mai. 3) Svo.

um aadr hann siglde. lyste ok biskup gvðskalk¹⁾ fyrir oss at biskup stephan hefde at sier tekit ok hielde greinda iord skeggiastade ok kallade jon diakna gefuit hafua til beneficium vndir skaalholtz kirkiu. enn ion diakne seigir nei til at hann hafue nefnda iord gefuit. huorke vndir skaalholtz kirkiu nie til beneficium. framar enn hann vijgdizt prestur vndir skaalholtz kirkiu. Nu sakir þess at vier vissum fyrir full sanninde at opt nefndur ion jonsson sem nu er diakne ok kalladr er priorsfrænde. var j opinberum sankum vid heilaga hola kirkiu ok hennar formenn. af hordomum. frændsemispiellum ok mægdum ok þær med var hann tuikuæntur ok hliop suo af biskupsdæminu ordlofslaust an laugligrar lausnar. skripta ok yfuirbota. þui fyrir þa fyrstu grein. at ion ionsson hafde sik fyrr lofuat til viigxlu vndir hola domkirkiu enn skaalholz kirkiu. ok fyrir þær allar greindar saker er hier standa ok adrar fleire. leistz oss hann eigi mega viigxlur taka edur votum seigia j odrv biskupsdæme vtan hann hefde þar til sierligt ordlof haft af biskupinum a holum. Ok at suo profudu sem nu er hier fram komit. dæmdum vier allir fyrr nefndir prestúr tijtt nefnda iord skeggiastade vera ok verit hafua sannliga ok fullkømliga eign hola domkirkiu ok biskupsins a holum sidan ion diakne gallt hana ok luckte biskup godskalk i sinar sektir. skuldir og reikningzskap. at þeim vitnum feingnum at jon diakne fiækk biskupinum ok holadomkirkiu þessa saumu jord j aadr greint sakfelle ok reikningzskáp. Ok til sanninda hier vm heingium vier optt nefndir prestúr vör jncigle fyrir þetta domsbref. er skrifuat var a holum i hialta(dal). Manudaginn næstan fyrir ffestum corporis christi a sama are sem fyrr seigir.

700.

28. Maí 1505.

á Hólum.

STEFNA Gottskálks biskups Nikulássonar til Jóns Sigmundssonar um kúgildahald, útlausnir, biskupstíundahald, samningsrof og hjónabandsmein.

AM. Apogr. 3962 eptir transskripti frá 9. Aug. 1592.

Wier Goskalk med gudz nad Biskup á Holum stefnum

1) Svo.

yður Jon Bondi Sigmundsson stundarstefnu fyrer oss til Hóla j Híalltadal j Skagafirði fimtudaginn næstann epter sancti botolfs dag nu næst er kemur¹⁾ fyrer þær sakir er vier kíærum til yðar.

J fyrstu grein. ad þier hafid ad hallda .v. edur vj. malnytu kvgilldi. sem voru med jordinne kviijvm j nordurárdal j borgarfirði. og hofum vier huórki feingid leigur edur avoxtu af upp a fimm árr.

J annari grein stefnum vier yður fyrer vj kvgilldi er sijra Sigmundur Steindorsson fader yðar var oss skyllidugur j vorum reikningskap. og hefur stadith vpp a þriu ár.

J þridiu grein fyrer vorar vtlausner sem er eina af vididalstungu. Tvær af mårstodum. Tvær fyrer nupin. Tvær fyrer vrdar kirkiu og fyrer gamlann vxa.

J fiordu grein fyrer tijundargiord. ad þier hafid alldrei giort ydra Biskupstijund rietta sijdann vier vorum Biskup. og vier komum til Jslandz. Reiknum vier það sierdeilis fyrer hundrad hundrada j jardagotzi eda meir og olukt af ollu lausagotzi.

J fimtu grein ad þier hafid ad yður tekid vegna kirkiunnar j Vijdidalstungu Biskupstijvnder þær er minne eru enn eyrer. af þeim bæium sem þar til eru nefnder. og alla þa tijund sem eigi er skiptitijund. og allt pietursfie og eigi golldit þann eyrer søluvodar. sem þar skylldi fyrer koma.

J siettu grein fyrer þa sauk ad þier hafid rofid þann sama. sem fader yðar sijra Sigmundur Steindorsson jatadi fyrer yður á almennelegre prestastefnu. heima æ holum fyrer þær saker sem þier voru brotleger vid heilaga kirkiu og forbod sem þier voruth j settir. ad su sátt og same skylldi suo framt halldazt sem þier væruth alldri j moti heilagri kirkiu. og hennar formanne huorki med ord edur verk. Enn þier skyllduth j sama forbodi ef þier býfid. og hieildedith ecki þa jatañ og sátt sem greindur fader yðar sijra Sigmundur giordi fyrer yður.

J siöundu grein kíærum vier til yðar Jon Sigmundsson heilagrar kirkiu vegna ad þier hafid samañ byndith yd-

1) p. e 19. Júní.

vart hionalag vid biorgv þorvalldzdottur. sem sögd er ydar fiormeningur ad frændsemi jamlant ad telia j badar ættir. keypt hana og fest ologliga j moti heilagrar kirkiu rietti ðn orlofi vors helgasta faudurs pavans. visvitandi þennann skulldugleika eptir ættartali frænda ydvara og hennar. Enn einginn skyllði heyrazt hver sem vm taladi þenna skylldeika. hvorki j lysingv hionalagsins fyrer edur eptir ad ydar forlagi.

Stefnum vier ydur fyrer allar þær sakir sem vier kunn- um þar til ydar ad tala med lögum þo þær standi ecki hier j stefnunne.

Stefnum vier ydur vnder þann dom sem vier þar yfer nefnum hvera svara edur sekta þier verdit oss og heilagri kirkiu skyllduger hier vm.

Stefnum vier ydur j fyrrsägdann stad og dag med ollu ydru profi og skiliriki sem ydur ma til bata verda j greindu mali og verid komenn fyrer háðdeigi og sitied so leingi stefnunar¹⁾ sem endilegur vegur geingur á þetta ydvert mal.

biodum vier þier sijra Steingrimur bessason vnder hlydne og afsetning þins Embættis ad lesa þetta vort bref fyrer adurgreindum Jone bonda Sigmundssyni suo hatt hann meige vel heyra. ef hann vill.

Og til sanninda hier um heingium vier vort secretum fyrer þetta bref skrifath a holum j hjalltadal föstudaginn næstann fyrer petronillæ virginis Anno Domini M.^o D.^o qvinto.

701.

30. Maí 1505.

í Björgvin.

Björn Þorleifsson selr Hans Kruckugh og Sunnifu hústrú konu hans jarðirnar Stað í Aðalvík, Skáladal, Reykjarfjörð, Hesteyri og tvær eyðijarðir á Ströndum hjá Draungum fyrir sex hundruð berena gyllini, með öðrum greinum, er bréf- ið hermir.

AM. Fasc. XXXVII, 29, frumrit á skinni. Öll 6 innsiglin eru dottin frá. Aptan á bréfið ritar Árni ártalið „1505“ og er það rétt.

1) Dannig.

Kaupbref á millum Biarnar Thorleifssonar og
hans krukúv.¹⁾

Thath giorer egh biorn thorleffson godhvm monnum kvneckth medh thessv mínv opnv breffe thet egh medh-konvntzth ath egh haffur selltth velbvrdhigh mann hans krvcvgh och hans ærlighre kvinnu hvsthrv svnniffv thessar mínar jardher j jslandhe er so heitha fyrst Stbadh j adhalvíjk ock er femthighe hvndhrvdvm. Skaladalvr .xij. c och then er thar ligghur næsth ogh er .xvi. c reykiarfiordh .xx.c. hestheyr fjíra .c. ogh .xx. och thvo eydhegardha er ligghr nordhr vpp aa strandher hws drangha medh ollvm theim hlvthvm och blvnnendhvm sem thessvm jordhvm fylgher och fylgth haffur ath fornv och nyiv thil ytharstu endhemarcka epter thy sem miner foreldhrar ogh egh epther theim haffu fframasth eighandhe ath ordhit thil fialz ogh fiörv [thil sios²⁾] och landhz. medh thollvm och thivndvm skoghvm och rekvm. vothvm och veidhestodhvm einghivm och vthhoghvm. och ollvm avdrvm gædhvm sem tbessvm fyr greindhvm jardhvm sierdhelis thil heyrer. ffyrer sex hvndrvdh berena gyllene och skvlv bythalazth j thessvm næstvm thrimur aarvm. thvav j aar. ij. ath aare næsth komandha. och ij eth thridhie areth. Och tha j svodhan matha ath egh edr mín retthe sysken en einghen annaþ skvlv megha leysa thil oss j gien junaþ næsta aar och dagh er gvdh vill ath eegh kann komasth heim j gien thil jslandhz. edr mín syschyþ kvnnv her faa bod edr breff vth aff. ogh skvlv thesser peninghar sendhasth thil beren ogh thar byth alasth. Enn vþ the vilie enthet leysa godhzeth thil segh innaþ thenna forneffadha thidh for sodhaþ peningha sem egh ber her vpp. tha skal skriffen hans krvcvgh och hans kvinna hvsthrv svnniffa eighnasth oph nefntth godhz thil æwinlighrar eignar med fríj och frelse. vndhaþ megh och mínv erfinghivm. enn vnder them och therass erfinghia. Er ogh so ath thar kann seinna meir nockvr klaghaþ edhr aakæraþ vppaa koma so ath thet gaar vth aff them medh loghvm och retthe tha

1) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. 2) [á spássiu og vísað innu.

byplícthar [egh¹) megh edhr mína erfíngíia ath bythala oþh nefndh hans krvcvgh og h hvstrv svnnífv edhr theírass erfíngíia jafntth gotth godbz sem thetha j avdrvm stadh sem them edhr therass loghlíghvm vmbodzmanne vel aa neygher ath thacka. Och genghr vth aff thessv godhze j landhskyllldh ein vætth mína enn. xl. med fisk. Her medh kennesth och²) fyr nefndh bíorn thorleffson j thessv mínv opívv brefe ath egh haffur vpp boreth [thann fyrsta¹) sal af thítht nefndhvm hans krvcvgh och hans dandekvinnv hvsthrv svnnífv thuav hvndrudh gyllene so ath megh vel aa neygher thy gyffhr egh them thar forer kvíth och frý og h allzthinghís aakærvlavv for megh och alla mína eþther komandha och thíl ythar meire víssv og h sanninde her vñ tha bídhr egh thessa dandhe (menn) sem so heítha. herra círeck sumarlídhason. níchl chlavysson. thordh mathzson. asmvndh salamvnsón. gíarth breídhc. ath sethía sín jnsíghle medh mínv fyrer nedhañ thetha kavpsbrofh er gíorth var j bereñ frydaghen næstha eþther avghvstíní epíscopí. anno domíní. M^o. d. v.

702.

31. Maí 1505.

á Hólum.

GOTTSKALK biskup á Hólum gefr síra Hálfðani Narfasyni umboð til að lögfesta hálfu jörðina Lögmanshlíð í Kræklingahlíð, og leggri erkibiskupsdóm með hans capitulo og alls ríkisins ráðs í Noregi fyrir norðan fjall fyrir greinda jörð.

AM. Fasc. XXXVII, 21, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 3403.

Wmbod ad lögfesta hálfa Logmanshlíð
Doomkirkiunar Wegna.³)

Vier godskalk med gudz nad biskup a holum giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefui at vier hofum feingit vorum kæra syni sira halfdane narfuasyni

1) [tvískrifað í frbr. 2) Svo. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vortt fullt og logligtt vmbod og heilagrar holakirkju till at logfesta halfua iordina logmanzhlid sem liggur i kræklingahlid i eyiafirði og sira eirikur sumarlidason galt oss og heilagre holakirkju i sin reikningskap epter þui sem hans bref þar vm giord vtvisa og honum fell till erídar og eignar epter faudur sin sumarlida erikzson þui fyrirbiodum vier vnder forbod og bann heilagrar kirkju þessa vora logfesting at riáfua þui at vier leggium heilagrar kirkju dom og vors andaligs faudurs erchibiskupsins i þrandheime med sinu capitulo og alltz rikissens radz i norige nordan fiallz fyrir greinda iord halfua logmanzhlid ef nokur vil hena¹⁾ ahræra eda kæra suo framt sem vier naum eigi riettum logum hier i islandi vm þetta vortt mal edur annat þui at vier biodum oss og aull vor mal vnder ransak og skodan vors kæra faudurs erchibiskups og rikissens radz i norige þui fyrirbiodum vier huerium manne greinda iord halfua logmanzhlid logfesta yrkia i at vinna sier at nyta karli edur konú huat þeir heita. biodum vier og greinda iord til logligra skipta finboga logmanni eda hans logligum vmbodzmanne eda þeim aúdrum sem greinda halfua iord þickiazt eiga. Og til sanenda hier vm heingium vier vort secretum fyrir þetta logfestingar vmbodz bref skrifuat a holum i hialtadal a sancte petronille dag arum epter gudz burd 00 d og fim ar.

703.

1505.

FINNBOGI lögmaðr Jónsson selr Gottskalk biskupi á Hólum jörðina Seylu í Skagafirði, en biskup leggr aptr þriðjunginn í Ásgeirsá og Lækjamóti í Víðidal og gaf upp alt tilkall og ákæru til Lögmanshliðar, og sættust þeir að því.

Biskupeskjalasafn, Pappírsbréf Fasc. V, 1, afskript á pappír frá c. 1613, og er bréfið hér heilt að efni en ekki formi. Sbr. bréf frá 8. Okt. 1502, Nr. 585.

1) Svo.

Kuittantia Biskupz Gottskalks vppa kirkiu

Reikning j Logmanshljíd Anno 1505.

Seldi Fimboge Logmadur jordina Seylu liggiande j skagafirde biskup gottskalk. fyrir hana gaf biskup gottskalk og aptur lagdi fimboga logmanne þridiunginn vr ásgæirsð og Lækiamote er liggur j Hunavatsþinge og þa lausa aura sem þeim þridiungzporttum fylgde. Eirnin var og so til skilid j þessu þeirra handsoludu kaupe. ad allt það tilkall og akiæra sem þratt nefndur biskup gottskalk hafdi adur haftt vpp a jordina Logmannshljíd ad fornu edur nyiu huortt sem það væri fyrir dom eda adra akiæru. skilldi vera oлдungiss kuitt og akiæruleast og titt nefnd jord Logmannshljíd oll skilldi vera æfinlig Eign Fimboga Logmanns. og hann kuittur og akiæruleaus v̄m allt halld og medferd a þeim peningum fostum edur lausum. og vppa þessi þeirra skipti skilldi biskup og Logmadur vera oлдungiss satter huor vid annan og vppa þenna skilmala og giorning fieck logmadur biskupe alla jordina Seylu.

704.

8. Júní 1505. á Skarði í Langadal.

VITNISBURÐR Einars Oddssonar, að Björn Jónsson sór svo felda bókareid, að hann hefði aldrei útgefið Jóni Sigmundssyni vitnisburð né heldr sitt innsigli um kaup þeirra Jóns og Guðmundar Ólafssonar á Reykjum, Aðalbóli og tólf hundruð í Hreiðarsstöðum, sem bréf þar um gerð útvísa, með öðru, er bréfið hermir.

AM. 240. 4to bls. 10, með hendi Jóns lögmans Jónssonar c. 1592. — Skjalabók Landsskjalafnsins 94 4to bl. 34 a—b. með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600 (með ártali 1504). — MSteph. 56. 4to bls. 270, með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

secundus.

er hond biskupz olafs hi(allta)s(onar) á þui ordi
skrifat.

Það [giorum uier¹) einar oddsson godum monnum vit-

1) [giore eg 94.

urligt med þessu mijnu opnu brefi að a torfustodum j midfirdi á almenniligu hieradzþingi sor biorn jonsson suo felldan bokareid að hann hefði allðri sinn uitnisburd utgefð og ecki helldur sitt jncigli joni sigmundssyni vm það jarda-kaup sem jon s(igmunds)son og gudmundur olafsson haufdu uid keypst [þrimur¹) adalboli og reykiu og xije j jordunni hreidarstodum epter þui sem bref þar vm [gior vtuijsa²). oc það lagði hann j sinn eid að hann hefði aldri sitt jncigli vt gefð joni sigmundssyni huorki vm þennan vitnisburd ne anan þessum monnum hiaverondum

grijmi jonssyni

asgrimi þorbiarnarsyni

biorgolfi magnussyni

og morgum odrum godum monnum.

Og til saninda hier vm sette eg mitt jncigli med fyrr greindra manna jnciglum firir þetta vitnisburðarbref skrifað á skardi j langadal sunudaginn næstann firir festum barna-be apostoli anno domini millesimo quingentesimo quinto³)`

705.

9. Júní 1505.

í Hjarðarholti.

DÓMR sex manna útnefndr af Arnóri Finnssyni, kongs umboðsmanni milli Hvítár og Hítarár, um framfæri Atla Atlasonar.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) skr. c 1608. — Afskrípt frá c. 1700 er í AM. 211c 4to b's. 115—116.

Ómagadómur.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Salamon Einarsson. Brandur Einarsson. Oblaudur Grimsson. Oddur Magnusson. Gudlaugr Jonsson og þorsteinn þorlaksson. kuediu Gudz (og) sijnna kunnigt giorandi at þa er lidit var fra hingad burd vors herra Jehsu christi .M. d og v ar manudæginn næstañ fyrir festum Sancte Barnabe Apostuli j hiardarholli j stafhollzstungum a þingstad riett-

1) 94; j 240. 2) [giortt vtuijsar 94. 3) quarto 94.

um vorum vær j dom nefndir af Arnori finnzsyni kongs vmbodsmanni j millum huitar j borgarfirdi og hitarar at skoda og dæma vm þann omaga sem atli heitir atlason og Gisli palsson sagdi sier olaugligañ(a) settañ vera. og beiddi og krafði nefndañ Arnor ad nefna dom yfir. huad hann skyldi af giora greindum omaga. Nu af þui ad það syndist þar fyrir oss. og suo vissum vier sialfir fyrir full sannindi. ad adurnefndur Gisli atti ecki suo micid fie ad hann ætti med laugum frañ ad færa þennañ fyrrsagdañ omaga. þo ad hann væri honum nockud skylldur. Þui leyst oss honum þessi omagi olaugliga færður verid hafa j allañ mata. J annari grein stendur suo j laugum. ad ef omagie kemur á hendur manni vtan laugmannz vrskurd edur þingmanna-dom. giori huort er hann vill lati fara á hæl aptur. ella til þings. og meti þingmenn huort færa skal. þui ad suo profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier opt nefndañ Gisla palsson med riettu mega flytia þennañ adurskrifadañ omaga á þann sem á hann flutti. og þar vid skiliast. Enn ef ofriki bannar honum eptir ad lata greindañ omaga. þa dæmdum vær hann med riettu mega nidur setia þennañ tittskrifadañ omaga hia þeim manni skylltum omaganum sem med var þa þessi omagi var honum færður. og seigia af sjna abyrgd og hann þar uid skylldañ. Og til sanninda hier um setium vier fyrnefndir domsmenn vor Jnnsigli fyrir þetta doms brief. Skrijfad á aukrum j hraunhrepp á Mirum fimtudæginu næsta fyrir jonsmesso baptiste a sama ari sem fyrr seigir.

706.

11. Júní 1505. á Mel í Miðfirði.

VITNISBURÐR um skyldleika þeirra hjóna Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur frá Grundar-Helgu.

AM. 240. 4to bls. 14—15, með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592 — MSteph. 56. 4to bls. 272—73, með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

Það giorum uier Þorsteinn gudmundsson, helgi jónsson, prestar, asgrijmur Þorbiarnarson og helgi sigurdsson, leikmenn, godum monnum kunigt með þessu voro opnu brefi að bergliot sigmundardóttir sagði þar fyrir oss að gyriðjur steindor(s)dotter faðursyster síjn hefði reiknad og talid ætt þeirra biarnar og Jngigerdar. Sagði gyriðjur odrumeginn biorn einarsson.

þá kristínu biornzdóttur.

þá solue(i)g dotter kristinar.

þá jón s(igmunds)son sonur solueigar.

enn audru megin.

Jngigerdur Þorsteinzdóttur sem halldin var og saugd syster biarnar einarsonar.

enn sonur Jngigerdar Jón

fader þorualldz. enn þorualldur fader

biargar.

Og reiknadi þessa somu ætt fyrir mér broder asgrijmur sem aboti var á þingeyrum og sagði þessa ættsanna og suo skyllða vera epter þú sem áður er reiknad og suo þetta folk skyllt hafa kallaz huort uid annað. sagði bergliot þar fyrir oss þessu að allðri tuijmælis orkad hafa nema það væri talad epter vplesning Jóns S(igmunds)sonar broður síjnz. Sagdist hun sagt hafa Jóni S(igmunds)syni og Solueigarsyni broður síjnnum áður hionskaparkaup þeirra biargar gieck fram að hann mætti hana ecki eiga þú þau væri skyllð. spurdi hann mig hueria hann skyllði eiga. enn eg sagði honum það mér þótti líjkast. nu að þessu vndertauludu sem áður er skrifad sor bergliot sigmundardóttir fullan bokar eid fyrir síra Jóni Þorgilssyni sem þá var profastur j hunavatzþingi. Sagði bergliot j síjnnum eidstaf og sor að þesse ætt hefði suo verid reiknud og halldiñ af síer elldri monnum og allðri tuijmæli a leikid fyrr enn Jón Sigmunds-son hefði þar vñ talad seirna enn þau biorg bundu sinn hiuskap. lagði bergliot það j sinn eidstaf að hun suæri þann eid huorki til aufundar vid Jón broður sinn. eigi fyrir peninga edur venskap edur hrædslu. helldur fyrir full sanindi og þessi ætt hefur suo verid halldiñ. og fyrir ætt heilagrar

kirkiu. og moder þeirra Jonz og bergliotar hefði sagt þessa ætt suo skyllða vera epter þessu ollu sor bergliot fullann bokar eid sem adur er skrifad.

Og til saninda hier vm setium vier fyrr skrifader menn vor Jncigli fyrir þetta bref er skrifad var j mel j mid-firdi jn festo barnabe apostoli anno domini m d v.

707.

16. Júní 1505.

á Hólum.

VITNISBURÐER Einars Oddssonar, að Illugi Guðmundsson sör þess fullan bókaræið, að hann hefði aldrei sitt bréf eða innsigli útgefið Jóni Sigmundssyni fyrir neinn vitnisburð á æfi sinni, og aldrei hefði hann innsigli átt og eigi heldr leyft Jóni Sigmundssyni að grafa undir sínu nafni.

AM. 240. 4to bls. 10—11, með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — Skjalabók Landaskjalasafnsins 94. 4to bl. 34a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (með ártali 1510). — MSteph. 56. 4to bls. 270, með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

Tertius.

á þui ordi er handskrift biskup olafz.

Eg einar oddsson kongz vmbodzmadr¹⁾ j hunauatz-þingi giore godum monnum viturligt med þessu mijnu opnu brefe ad arum epter gudz burd [m d og v²⁾] áur á manu-daginn næstan firir festum barnabe apostoli³⁾ á hofi j vatzdal sor Jllugie⁴⁾ Gudmundsson firir mier suo latandi bokar eid ad hann hefði alldri sitt bref eda jncigli vt gefid joni s(igmunds)syne firir neirn vitnisburd á æfi sinni og alldri hefði hann jncigli att og eigi helldur leyft joni sigmunds syne ad grafa jncigli vnder sijnu nafni þessum monnum nærverundum⁵⁾ er hann sor þennann eid [brandur þorlaks-son og sigurdur hallkielsson.⁶⁾

Og til sanninda hier v̄m setti eg mitt jncigli med fyrr

1) — man 94. 2) [1510, 94. 3) p. e. 9. Júní 1505. 4) 94; langi (!) 240. Sbr. Morðbréfabækling 1592. 5) 94; nærverandi 240. 6) [Brandur Þorlaks-son og Sigurður hallkielsson 94.

greindra manna þinglum fyrir þetta vitnisburðarbref skrifad á holum j hialltadal viku sijdar en fyrr seger.

708. 19. og 20. Júní 1505. á Hólum.

Dómr tólf klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um sakir þær, sem hann bar á Jón Sigmundsson.

AM. Apogr. 3879 „Ex originali lögmanssens Pals Jonssonar Widalin“ (AM.). 12 innsiglagöt voru á frumritinu. „En um 4 þau sidarstu göten synest sem alldrei muni þar i hafa þveinger dregner vered. þó er það eigi ölldungis vist“ (AM.). Öll innsiglin, nema 3. og 6., voru dottin frá. — Meðal Apogr. 3963 er afskrípt af dómi þessum eptir transskripti á pappír 9. Aug. 1592. — Enn fremr eru afskríptir af þessum dómi í AM. 240. 4to bls. 1—7, með hendi Jóns lögmans Jónssonar c. 1592; í Landeskjalasafni 94. 4to bls. 37—41 með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600, — og MSteph. 56. 4to bls. 265—269, með hendi Snæbjarnar Torfasonar á Kirkjubóli 1646. Sbr. Nr. 700, 704, 706 og 707.

Þath giorum uier broder nichulas prior a modruvöllvm. jon þorgilsson. gvdmundr jonsson. jon finnbogason. olafur klængsson. jon jonsson. gunnar þordarson. hallvardr biarnarson. steingrimr bessason. halfdán narfbason. hallr gudvarðsson og hallr hallvarðsson. prestar hola biskupsdæmis godvm monnum uiturligt med þessv voro opnv brefi. at þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi 00°. d. og fimm ær æ holvm j hialltadal. fimtvdagenn næsta fyrir jonsmessv baptiste vm svmaret vorum vier j dom nefnder af uorvm nadvgum herra og andaligvm faudur herra gotskalk med guds næd biskup æ holvm. ath dæma vm þa akærv er biskupenn kærde til jons sigmundzsonar ok j stefninni stod. þui jn nomine domini amen dæmdvm vier stefnvna logliga og jon sigmundzson logliga fyrir kalladañ hier j dag. var og stefnan svarin og þat at jon sigmundzson var svo nærr ath hann matti heýra ef hann villdi. Enn fyrir fýstv grein er j stefnvnni stod og biskupenn kærði til jons sigmundzsonar at hann hefði at hallda fimm eda sex malþýtv kugillde er hann hafði eda let hafa fra jorðvnni kuivm j nord-

urærdal j borgarfirdi og biskupenn sagdi hann j ongv frelsi haft hafa greind kugilldi vpp æ fimm ár enn biskupen sagdizt heimt hafa at jone og feingit ecki. þui dæmdum vier fyr skrifader prestar jon sigmundzson skýlldugañ at luka aptur fyrrsavgd kugilldi med laga avexti biskup gotskalk eda hans logligvm vmbodsmanni at næstum fardogvm epter komanda. nema jon sigmundzson leidi .ij. loglig uitni jnnan manadar at heyrðum dominvm. at hann hafi fyrsogd kugilldi aptur lvkt þeim sem med logvm atti at taka.

J annarri grein kærði biskupen til jons sigmundzsonar at hann hefði halldit sex kvgilldvm vpp æ þriv ár. er sira sigmundr fader jons var biskupenum skýlldvgur j reikningsskap og hafði lofat at lvka biskupenvm. þui dæmdvm vier jon sigmundzson skýlldugañ at luka aptur kugilldin med leigvburdi jnnan halfs manadar at heyrðvm dominvm biskupinvm eda hans vmbodsmanni. nema jon leidi .ij. loglig uitni jnnan halfs manadar at heyrðvm dominvm. at hann hafi avngva peninga tekít epter fodur sinn sira sigmund davdan.

J þridiu grein er biskupinn kærði til jons sigmundzsonar vm vtlavsner af þeim alkirkiv jordvm sem jon sigmundzson hafði halld æ. var þat ein nott fyrir vididaltvngv. ij fyrir nwp. ij fyrir mærsstadi. og .ij. fyrir vrder. reiknadizt þetta fiortan hvndrvt og gamall vxi at avk er biskupinn sagdiz feingit hafa jone. enn fyrir þessa akærv biskupsins til jons sigmundzsonar dæmdvm vier jon skýlldvgañ at lvka biskupinvm eda hans vmbodsmanni adr nefndar vtlavsner og vxaverd jnnan xiiij. daga at heyrðvm dominvm. nema jon syni med logligvm vitnvm. at gistingarnar hafi verit til reidu at hverri þeirri kirkiv sem biskupinvm bar at gista enn jone sigmundzsyni bar at svara fyrir eda svara lata. eda peningarner upp bodner at logvm æ hverri þeirri kirkiv jordv sem adr erv nefndar og jon sigmundzson atti fyrir at svara þa biskup gotskalk hefer ridit j sina visitacione. enn ef honum fallazt vitni þa dæmdvm uier biskupinum. xv. merkur j sitt fullretti af sierhverri greindri

kirkiv jorðv sem greindr jón sigmundzson hefer eigi vtlavsnernar lukt. eða gistingarnar halldit. fyrir rangligt halld á vtlavsnunvm. eða fyrir missin gistinganna.

J fiordu grein er biskupinn kærði til jóns sigmundzsonar at hann hefði ecki lukt biskupstivnd sína rétta vpp á sex ár at til greindu hvndrad hundrada j iardagozi og at auki otivndat allt lavsa goz. þui dæmdvm vier fyrir fyrrgreind tivndarhavlld. þriggia marka sekt vpp á eð fyrsta áred og tvigillda tivndina. enn vpp á annat áred sex merkur og tuigillda tivndina. enn fyrir þat þridia áred sem jón sigmundzson lukti eigi greinda biskupstivnd af adur nefndv gozi favstv og lavsv. dæmdum uier epter þui sem kristiñ rettur vt visar. fallit under kong og biskup adr greint goz j favstv og lavsv. nema jón sigmundzson leidi .ij. logliga hreppstiornarmenn j hverivm hrepp þar sem hans goz liggia faust og laus. og sveri þat med fyllvm bokareidi at greindr jón sigmundzson hafi vpp sagt eða upp lated segia á hreppstiornarþingi á hausten sína rétta tiundargiord og hann hafi logliga latid á lita sína peninga epter þui sem login skipa. skal og jón leida þav avnnvr .ij. loglig vitni at hann hafi meta lated. lukt eða upp bodit med logvm greinda biskupstivnd af adrnefn dri peningahæd j rettan eindaga epter þui sem kristifrettur vtvisar þeim sem taka hefer átt at logvm. og at þessvm vitnvm leiddvm fyrir biskupinvm eða haus vmbodsmanni jnnan. xiiij. daga at heyrðvm dominvm. dæmdvm vier jón sigmundzson vidskilin greinda tivndarsok.

J fimtu grein kærði biskupinn til opt nefndz jóns sigmundzsonar at hann hefði at ser tek't kirkivnar vegna j vididalstungu biskupstivnder þær sem minne erv enn eýrer og alla þa tivnd sem minne er enn skiptitivnd og fallit hefer i vididalstungu kirkivsokn og allt petursfe j savmv kirkiv sokn. enn eigi golldit þann eýri solvuodar. sem koma skýlði fyrir greint petursfe og biskupstivnd. og eigi halldit þann skilmala sem giordr hefer verit vm greinda tivnd og petursfe og registrvm þar vm giort vt visar. nv saker þess at þessi solvodareýrer hefer eigi golldinn verit. dæmdvm vier tit nefndañ jón sigmundzson skýlldvgañ at tvigillda aptur

þann solvodar eyre fyrir hvert þat ær sem honum hefer borit at svara fyrir kirkivna j vididalstvingv fyrir suo morg ær sem hann hefer at sier tekit eda taka latid greinda tivnd og petursfie. hier med dæmdvm vier sina¹⁾ þriggia marka sekt fyrir þann solvodoreyre vppá hvert ær sem hann hefer eigi lvktur verit sidan jon sigmundzson atti at svara þessvm eyre. hvorv. adra²⁾ romakirkiv fyrir þann hluta sem koma skýlidi fyrir petursfie j greindvm eyre. enn adrar .iij. merkurnar fyrir biskupstivndarhlutan j sama eyre. og jon sigmundzson fallinn j bann fyrir rangligt halld æ þui fie sem koma skýlidi fyrir romaskattinn. og skýlldugañ at taka skript og lavsn af biskup gottskalk eda þeim hann til skipar.

J settv grein er biskupinn kærði til jons sigmundzsonar at hann hefði eigi halldit þa satt og sama er vm var talat og samþýkt af ollvm prestvm æ almenniligri presta-stefnv heima æ holvm epter biskup olaf latinn sem gud hans sóul nædi vid sira sigmund favdur opt nefndz jons vm þat forbod er hann var j settur fyrir sin brot af biskup olafi. var sv lofan sira sigmundar vegna jons sonar hans at jon skýlidi alldri motstadligur vera heilagri holakirkiv eda hennar formonnum huorke med ord ne verk opinberliga eda leýniliga. enn ef jon helldi eigi þenna sama eda satt þo þat veri eigi med handsolvvm giort vid sira sigmund fodur hans. þa skýlidi hann vera j sama forbodi sem biskup olaf hafði hann adur j sett. kom fram fyrir oss j domenn opid bref skrifad vnder nafni jons sigmundzsonar at hann medkendizt hann hefði lofad sira jone þorvalldzsyni er þa var officialis holakirkiv at vera henne hlydenn og hennar formonnum og j ongvvm hlvtvm ne greinvvm henne motstadigur vera. enn saker þess jnciglis sem þar var fyrir heingt og os leizt vnder nafni jons vilhialmssonar enn eigi sigmundzsonar. kvomv þar og tvav opin bref med heilvm og hangavndvm jnciglvvm er suo voro latandi. at þesser tveir menn er suo heita jllhugi gudmundzson enn annar biorn jonsson. hefði

1) 3963; siga 3879 (!). 2) adrar 3963.

svarit fullań bokareid hvorr þeirra j moti sinv incigli sem jon sigmundzson skýlldi vpp a þa junciglad hafa. at þeir hefði þav allðri vt gefit og allðri lofa(t) jone sigmundzsyni þav at grafa eda grafa lata. þui dæmdvm uier þat bref sem skrifat var vnder nafni ions sigmundzsonar eń annars manns jncigli var fyrir heingt fullt falsbref og ongva magt hafa og eińgi onnvr hans þref þav sem hann hefer og kirkivna ahrærer hvort þav erv moti eda med hvort sem þau hafa fram at bera leiker eda lærder. nema þav ein sem skilviser menn sveria epter sinvm junciglym eingin onnvr hvorki forn nie ný þui hann ma ongra vitna nie brefa notandi verda. sem nockvt falsbref giorer. nv saker tveggia falsbrefa sem vpp æ hann hafa verit svarin og þess ens þridia sem vier sialfer savm og yferlasvm sem j dominvm voro. kom þar og ecki þat fram fyrir oss at jon sigmundzson hefði logliga leystr verit af fyrsskrifvðv forbodi. lýsti og biskupinn þar fyrir oss at jon sigmundzson hefði ecki halldit þa satt og sama sem adr er skrifvð. þui dæmdvm vier hann fallenn aptur j sama forbod sem hann var adr j settur af biskup olafi og skýlldvgań at taka skript og lavsn af biskupinum jnan sioyndar at hejrdvm dominvm.

J sioyndv grein er biskupinn kærði til tit nefndz jons sigmundzsonar. at hann hefði kejpt og fest viðsvitandi biorgv þorvalldzdottur fiormenning sinn at frændsemi. kom fyrir oss opid bref med junciglym suo latanda at berliot sigmundardotter hefði talit ætt þeirra biarnar einarssonar og jngigerdar systur hans. hafði bergliot talit odrv megin biorn einarsson. þa kristinv biornsdottur. þa solveigv dottur kristinar. þa jon sigmundzson son solveigar. enn odrv megin jngigerdr þosteinsdotter¹⁾ syster biarnar einarssonar. þa jon sonr jngigerdar. þa þorvalldur sonr jons. þa biorg dotter þorvalldz. hafði bergliot sagt at gýridr fodursyster sin og jons sigmundzsonar hefði þessa somu ætt suo talit og reiknat fyrir sier. suo og hafði bergliot sagt at broder

1) „Þetta þosteins. er ritad med ödru bleki gulara enn því sem ä brefenu er. Enn hönden virdest mier vera hin sama. Er audsýnelega utskafed ord. sem staded hefur þar sem þetta þosteins. nu stendr“ (AM.).

asgrimr sem varð aboti a þingeyrvm hefdi þessa somv ætt sagt og talit sanna og svo skýllda vera epter þui sem adr er reiknat. og suo þetta folk skýllt hafa kallazt hvert vid annat og alldri tvimælis okat. hafdi bergliot sagt jone sigmundzsyni brodur sinvm. adr hann keypti biorgv þorvalldz-dottur at hann mætte hana alldri eiga þui þav veri skýlld. hafdi bergliot sigmundardotter svarit hier at fullan bokar-eid fyrir jone þorgilssyni er þa var profastur j hvnavatz-þingi. hafdi bergliot sagt og svaret at þessi ætt hefdi svo verit reiknyt og hallden af sier elldrvm monnum og alldri tvimæli a leikit fyrr en jon sigmundzson hefdi þar vm tal-at seinna enn þav bvdv sitt hionalag. kom þar og j dom-en fyrir oss tveggia manna vitne med sverdnvm eidvm at þav jon sigmundzson og biorg þorvalldzdottur hefdi lyst fyrir sier adr þav bvdv sitt hionalag at þav veri skýlld og mætti ecki eigazt. þui dæmdvm vier med fvlv doms atkvædi sanna og logliga frændsemi þeirra j millvm jons sigmundzsonar og biargar þorvalldzdottur epter þui sem þav hafa medkendz og vitne hafa vm svarit sem adr er skrifat. Nv fyrir þetta þeirra ologligt hivskaparband sem þav hafa bvdvit sin j mille j meinbvgvm adr greinder menn jon og biorg viðsvitandi j moti heilagrar kirkiv logvm og rette og an lofi vors helgazta fodur þafans j rom. þui dæmdvm vier þav atskilin þui hivskaparbandi sem med þeim hefer giort verit þui þat matti alldri med logvm saman bindazt. enn fyrir þa ofdirf(d) og lagabrot sem optnefndr jon sigmundzson hefer gert viðsvitand(i) j fyrr skrifdv hivskaparbandi og nidrat suo kirkivnar logmali. og vier vitvm ongvn fyrr dirfzt hafa j moti vors helgazta fodur þafans orlofi. þui dæmdvm vier jon sigmundzson skýlldvgañ at giallda .xv. merkur hola domkirkiv fyrir fyrrskrifat lagabrot. enn fyrir fyrstv barneign j savmvm meinbvgvm getid hafa verit adr-ar .xv. merkur. enn fyrir adra barneign .xxx. merkr. fyrir þridiv barneign. sem þav hafa att sin j milli jon og biorg. lx. merkur. enn fyrir þionvstvtektiv vpp a suo morg ar sem verit hafa sidan hann batt þenna sinn hivskap j sogdvm meinbugvm skýlldvgañ at giallda .iij. merkur fyrir hvert

ared sem hann hefer þionustvna tekit j svo storri ohlýdni. enn fyrir hvert .xvj. daga halld sem hann hefer j kirkiv geingit .xij. aura. enn fyrir hvern svnnvdag og postula messvr og adra helga daga .vj. avra. enn fyrir hvern rymbhelgan dag. xvij. alner suo opt sem hann hefer j kirkiv geingit an logligrar lausnar. og fallinn j bann af sialfv verkinv og skýlldvgañ at taka skript og lavsn af biskupinum heima a holvm jnnan fiortan daga at heyrðvm dominvm. skal jon sigmundzson hafa golldit allañ þenna sakeyri hid sidazsta at næstvm fardogum nema biskupinn vili leingr bida. og at ollv svo profvdv sem nv hefer hier fyrir oss komit med brefvm og vitnvm. hofvm vier þetta dæmt. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyrr skrifader prestar vor juncigle fyrir þetta domsbref er skrifat vör æ holvm j hialltadal fostudagen næsta fyrir jonsmessv baptiste vm sumarit æ sama are sem fyrr seger.

„Utan æ þennann dom hefr herra gudbrandur ritad med eigen hende“ (AM.):

Biorn Einarsson	Jngegerdur Þorsteinsdotter
Kristin B(iorns)d(otter)	Jon
Solveig	Þorvalldur
Jon Sigmundsson	Biorg.

Mein þau sem biskup goskalk hieilt vera á milli Jons Sigmundzsonar og Biargar Þorvalldzdottur. þeim er so hattad :

J fyrstu hafa þeir sagt ad þau hafi verid samboriñ syskin Biörn Einarsson og Jngegiardur. og Grundar Helga hafi þeirra moder verid og fader Jonkiære Einar. Þá Jon Sigmundzson gat það aptur borid og bevisad osatt ad vera. þá lugu þeir upp ad hun væri þosteinsdotter. dotter eins prests j Saurbæ. og Grundar Helga hefdi átt þessa Jngegerdi j hordomi vid prestinum. Hier um ber þetta vitne. ad j brefabok biskup gottskalks med hans eigen hendi. þar nefnist þessi Jngigerdur¹⁾ Einarsdotter²⁾. og so hefur hier verid skrifat med fyrsta j þenna dom. Enn þá su lygi rann aptur. hafa þeir skafid j burt Einars²⁾. enn skrifad j stadinn Þosteins.²⁾ so sem þetta fals má enn hier lioslega síð

1) Jngibiörg, Apogr.; AM. leiðrétti. 2) Svo undirstrykað í Apogr.

og merkia j þessum domi j þessu orde Þorsteins.¹⁾ Þvi skammest þeir sin ad tala um falsbrief uppa Jon sem slikt hafa giørt. j soddann male.

Þetta medkiennist eg

Gudbrandur Th(orklaks)s(on)

Anno 1590.

709.

1. Júlí 1505.

á Öxarárþingi.

FINNBOGI lögmaðr Jónsson staðfestir Hvammsdóm Arnórs Finnssonar frá 19. Sept. 1504 um öreiga leiguliða og skuldalúkning þeirra.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, og er þetta skr. c. 1640.

Eg Finnbogi Jonsson Logmann nordan og vestan a Jslandi Giori Godum monnum kunnugt ad Eg hefi sied og yferlesid þennañ sama dom sem hier fyrer ofan skrifadur Er huorn Arnor Finnsson mier nv samstundis syndi sem hlíodar vm skulder Aureiga vid þeirra husbændur edur landzdrottna og vm þa peninga sem adrer menn ættv hia þeim thil fodurs Eða Byggingar. J þridia mata hlíodandi vm þa peninga sem Born leigvliðanna hia þeim þeirra²⁾ forelldrúm ættv. Nv af þuj mier lijst soddan adferd giord moti Logunum ad þeir sem sijnum husbændum Eiga skulder ad luka taka fodur og leigia kugilldi Annara manna añ sinna husbænda leifis eda samþyckis þeim til obærilegs skada. Lika virdist mier það ovidurkuæmilegt. ad Born aureiganna hafi sijna peninga frij. Enn Landeigendurner Eckirt. Hef Eg jnuvirdvlega skodad og Rannsakad þetta domz Bref og lijst mier það skiællegt og rogsamlegt og Epter Logum giort vera j Allañ mata. þuj at til kolludum logrettvmonnum og odrum godum monnum og mier samþickianda segi Eg adurgreindur Finnbogi Jonsson logmann j Gudz nafni med fullum laga vrskurdi þennañ sama dom og domz Bref sem³⁾ hier fyrr

1) Svo undirstrykað i Apogr. 2) krassað i og ógreinilegt. 3) fúíð úr hdr.

skrifad er staudugañ og loglegañ med öllum sijnum greinum och articulís. og obrigdanlega halldast eiga hiedan af. Og til sanninda hier vm þricki Eg mijnv venivlegv Jnn-cigli hier vnder þann j dag Julj a auxararþingi Anno M. d. og v. ar.

710.

17. Júlí 1505. í Kaupmannahöfn.

NOREGS rikisráð dæmir Keyæ wan Alefeldæ frá hirðstjórn á Íslandi fyrir þær sakir, er Henrik riddari Krummedige kærði til hans konungs vegna, að hann hefði farið frá Íslandi án vilja konungs, að hann hefði gerzt þjónn annara meðan hann var fógeti á Íslandi, að hann hefði ekki gegnt konungs stefnu og að hann hefði tekið við páfafa þar í landi, sem hann dæmist til að skila aptur.

Ríkisskjalasafu Dana „Island & Færøe“. Supplem. I, 1. Frumrit á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru 3 af þeim dottin frá.¹⁾

Norgis Riigens Raads dom offuer Keye van Alefeldhe 1505.²⁾

Vii effterscreffne Gautho met gudz nade erchebiscop i Trundhem. et cetera. Karll aff samme nade biscop i Hammer. Jon Powelsson prouesth i Marikirckæ i Osloo. Niels Henrichsson Ridder. Norgis Riigis Raadh Giðræ witterligt foræ allæ. at aar effther gudz byrd m d quinto torsdagen nesth effther diuisionem apostolorum her i Køpnehaffn wor skicket foræ oss welbyrdigh man her Heurick Krwmedigæ Ridder och framsettæ ock forægaff paa högboren förstis vegnæ Her Hans met gudz nade Danmarchs. Suerigis. Norgis et cetera konningh wor kærestæ nadige herræ hworledis Keyæ wan Alefeldæ som hanss nade haffde tilskicket. tilltroet och befallet hans nadis och Norgis krones Landh Yslandt. haffde draget och giffuet sigh ther aff landith vden

1) Bréf þetta hefir ríkisskjalavörð Dana dr. juris V. A. Secher verið svo góðr að bera fyrir mig staf eptir staf saman við frumritið.

2) Aptan á bréfinu með samtíða hendi.

hanss nadis wilgæ och befalingh och at han haffdæ sagdt en annen sijn tiennestæ then stundt. han hanss nadis foget wor paa forskreffne Yslandtt. och sameledis fremsettæ for schreffne her Henrich Krwmmedige. at wor kære nadige [Herræ ha]ffde honnom steffndt at mødæ foræ oss her i Kopnehaffn om forskreffne sagher och skyllingerh och ther om stande Hans nade till rettæ och ey møthe hand her eller nogen annen paa hans vegnæ. och kerdæ och forskreffne her Henrick paa hanss nadis vegnæ. at hans nadæ war foræ kommet. at han skuldæ befatthæ sikh met wor hellestæ faders pawens penningæ ther paa landith och ther i rettæ settæ forskreffne her Henrick paa wor nadige Herris vegnæ. om forskreffne Keyæ wan Alefeldæ burdæ her effther at haffuæ eller beholdæ forskreffne Yslandt. Ther paa sagdæ wii swo at forskreffne Keyæ wan Alefeldæ ey bør lengher at haffue eller beholdæ forskreffne Yslandt men at hans nade maa tillskickæ en annen godh. troo man till hanss nadis foget och embitzman paa forskreffne Yslandt, som hanss nadæ och landith kan være gaffnligh och nyttigh och at forskreffne Keyæ bør till rettæ ath standæ. om han nogher ther paa landith haffuer vforretteth. och fyndis och. ath han haffuer fanget eller noget befatthet sikh met wor hylleste faders pawens penningæ. tha bør hannom och ther foræ ath standæ till rettæ och holdæ wor kærestæ nadige herræ och landith ther aldeless vden skadæ.

Giffuet aar. dag och stadh som forskreffuet staar.
Vnder woræ inseglæ.

711.

28. Júlí 1505.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Helgu húsfreyju Guðna-dóttur um þær fésektir, sem hún varð honum skyldug vegna Torfa heitins Jónssonar (í Klofa) bónda síns um það, sem Torfi hafði orðið misfara við guð, heilaga kirkju og biskup, með þeim greinum er bréfið hermir.

Bisk. Skalh. Fasc. IV, 11, frumrit á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 2553.

giorningsbref helgu huspreyju vid biskup
Stephan. bref vm kolldukinn og kolbeinsey.

Ver steffan med guds nad biskup j skalhollti giorum godum monnum kunnegt med þessu uoro opnu brefj. ad sub anno gracie M d v. jn profesto sanctj olafj regis et martiris j skrudhusinv j skalholltj at helga gudnadotter hefer giort oss nægelsi fyrir þær fiarseckter sem hon vard oss skýlldug uegna torfa heitins jonssonar bonda sins epter þui sem hon batt sig j suar fyrir um þat sem hann hafdj misfara ordit vit gud og heilaga kirkiv og oss. hofum wier uppborit j fiarseckter af hennj hier fyrir jordina kolldukinn j marteinstungu kirkiu sokn j holltvm og kolbeinsey er liggr j þiorsa til æfenligrar eignar og frials forrædis med ollum þeim gognum og giædum sem greindum jordum fylger og fýllgt hefer at fornu og nýv og hon og erfingiar fyrnefndz torfa urdu fremzt eigandj at huorttueggia fyrir .xxc. Jtem hier til nockut silfur. suo og hofum wier upp borit xxjc j uor afgiolld. hefer hon lofad oss hier til xjc og x aurnm þar til j afgialld og sakeyri enn þo stendr til miclu meira epter þui sem domuren ut uisar. enn fyrir hennar audmýkt og goda epterleitan hofum wier gefit hana kuitta og hennar erfingia og epterkomendur um adur skrifut afgiolld og fiarseckter sem j domenum standa. Og til lýckta eru leiddar ath luctum xic og x aurnm þar til j afgiolld og sakeyri sem fyrr stendur skrifat. Jtem hofum wier og gefit Eysteinn brandsson j henar ualld um þat sem wier hofum til hans ath tala.

Woro þessir menn vid adur greindan giorning herra arne med samre nad abotj j videy. sira gislj jonsson og sira eystein jonsson. jon bondj sigurdsson. og settv sin jnsigli med voro jnsigli fyrir þetta giorningsbref og kuittnar skrifad j sama stad degj og arj sem fyr seigir.

712. 20. August 1505. á Grýtubakka.
 31. Janúar 1506. á Grund.

Dómr útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni, að Bessi Þorláksson sé ferjandi og flytjandi fram til Noregs á kóngsins náðir, þar hann hafði fullu bætt og sátt gert við Magnús Hallsson um víg Halls Magnússonar, sonar hans, er Bessi hafði ófyrirsynju í hel slegið.

AM. Fasc. XXXVII, 31, frumrit á skinni. Af 12 innsiglium eru nú 3 innsigli fyrir bréfinu.

Domur þessa þorlákssonar.¹⁾

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra. senda. stville magnusson. petur loptzson. jon jonsson. jon þorsteinsson. þorðr þorsteinsson. stefan ketelsson. sigurdvr sigurdzson. stephan ingimundarson. flovent þorarensen. hallr arnorsson. jon sueinsson ok sveinvnge andresson Q. G. ok sína. kynnigt giorandi. at þa er lidit var fra guds burd. þvsvnd. fimm hvndrvth ok fimm aar. miduikudagenn næsta epter marivmessv fyrri a grýtvbacka j hofdahverfi. a logligv avrvarþingi. vorvm vier j dom nefnder af ærligvm manni finnboga jonssýne logmanni nordan ok vestan a jslandi sem þa hafdi kong(s)ins sýslv og vmbod ýfer þingeyi-arþingi. at dæma vm þa viglýsing er þar fram kom vegna þessa þorlákssonar at hann hefði oforsyniv j hel sleigit hall magnusson. var þar svarin fyrir oss nattstadr þessa ok svo viglýsing hans epter þui sem login til skipa. dæmdvm vier þessa greinda uiglysing logliga ok fvllmektuga epter bokarennar ordvm j allan handa mata vtan landz ok innan. þar epter samstvnðis j stad ok degi uoro vier j hia savm ok heýrdvm aa. at þorlák þorsteinsson ok besse þorláksson af einne alfv. enn magnus hallzson fader hallz heitens magnussonar af annarri giordv ok medkenndvzt med fvllv handabandi. at þeir hefði fullkomna satt giort. upp a fyrr nefnt mannzslag hallz magnussonar. vm febætur j giolldvm ok gridasavlv ok greinder menn þorlák ok besse hefði lvkt

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

ok æ nefnt vegna þratt nefndz þessa adr nefndvm magnusi hallzsyni. suo mýckla peninga med settvm salastefnvm sem magnusi vel likadi at taka j giolld ok batur epter hall heitenn magnusson son sinn. hier med gaf ok selldi nefndr magnus sogdvm þessa þorlakssyni grid ok fullan frid fyrir sier ok ollvm odrvm avrfvm ok epterkomendvm hallz magnussonar. aulnvm ok obornvm fyrir þetta opt nefnt manns- slag. med ollvm þeim greinvm ok skildaga sem logmalit skipar og skyrer at grid eiga fyrir mannslag at seliazt ept- er logvm. hier epter dæmdvm vier titnefndañ þessa þorlaks- son ferienda ok flytianda fram æ kongsins nader til noreg- es sem login til skipa fyrir nefnt sakferli.

Ok til sannindi¹⁾ hier vm settvm vier fyrr nefnder domsmenn vor juncigli fyrir þetta domsbref skrifat æ grvnd j eyiafirdi lavgardagen næsta fyrir marivmessv kertamessv. are sidar enn fyrr segir.

713. 6. September 1505. á Möðruvöllum.

GRÍMR Pálsson lofar Haldóri frænda sínum Sigmundssyni tuttugu hundraða jörðu og tíu hundruðum í þarflegum peningum, ef hans heiðr við liggur.

AM. Apogr. 565, með hendi Árna Magnússonar „Ex originali sira Haunesar á Snæföllum. Sigilli fragmentum appensum est“.

Þat giore ek grimur pälsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe at ek hefelofoð Halldore frænda Sigmundssyne .xx. hundrada iordu og þar til x hundrudum i þarflegum peningum fridum og friduirtum ef hans heidur vid liggur. skulu þesser peningar viser nær þorf at geing- ur. er þetta sumt gíof fodur mins heitins en sumt mitt til- lag. uære hann vel maklegur þo meira være fyrer skulld- skapar saker og sinar þionustu. Og til sannenda hier um setta ek mitt incigle fyrir þetta bref er gíort var æ Maudru-

1) Svo.

vollum i Eyafirdi laugardagin næsta fyrir mariumessu sid-
are þa er lidid var fra guds burd þushund fim hundrud og
fim ar.

714. 9. September 1505. á Sveinstöðum.

DÓMR útnefndr af Einari Oddssyni kongs umboðsmanni í
Húnavatnsþingi um peningamál þeirra Guðmundar Indriða-
sonar og Ásgrims Þorbjarnarsonar.

Landsskjalasafn 94. 4to bl. 2a—3a með hendi Jóns lögmanns Sig-
urðssonar c. 1600. — Landsbókasafn 873. 4to bls. 56—57, skr. c. 1620.

Annar Domur wm sama mal.¹⁾

Aullum monnum sem þetta Brief sia (ður heyra senda²⁾)
Sygurdur Dadason. Brandur Einarsson. Brandur Olafsson.
Halldor Sugurdsson. [Halldor Jonson³⁾]. Sugurdur Juarsson.
Arngrimur Liotsson. Marteinn Jonson. Sueinn Þorfinnson.
Þordur Clemensson. Nar'fe Jngemundarson og Jon Olafsson
kuEDIU Guds og vora kunnugtt giorande ad þa lidit var fra
Guds Burd 0 d og fimm Aar þridiudaginn næstañ fyrir
krossmesso vñ haustit a Sueinstodum j Vatnsdal þingstad
ættum vorum vier til doms nefnder af ærligum dandemanne
Einare Bonda Oddssyni er þa hafde mijus herra kongsins
syslu og vmbod j Hunavatnsþingie til ad skoda og dæma
vñ þa akiæru sem Gudmundur Jndridason kiærde þar til
Asgrims Þorbiarnarsonar. Handsauludu þessir menn sig vnd-
er dom vid greindañ valldsmann suo vier saaum vpæ. J
fyrstu kiærde Gudmundur Jndridason til Asgrims ad hann
hefde og hieilde peninga konu sinnar Jngebiargar Jlluga-
dottur er henni hefdu til erfda fallit epter faudur sinn og
modur. J annare grein kiærde Gudmundur til Asgrims vm
þau xv og xx^c er Asgrimur reiknade kuinno sýna Þor-
biorgu Brandsdottir hafa giefit sier j fiordungsgiof epter þui

1) Þ. e. mál Þórðar Þórðarsonar og Ásgrims Þorbjarnarsonar. Sjá
dóm frá 3. Júní 1494 (DI, VII, Nr. 273). — Domur Einars B(onda)
vñ arf og giof 873. 2) Olafur Halldorsson b. v. hér 873. 3) [sl. 873.

Briefe Jnciglalausú sem hann hler synde fyrir oss. Syndist þar og Eínginn fiarvogstur þeirra í millum og eij helldur epter Jllanga Þordarson daudañ er adur hafde atta¹⁾ Þorbiorgu Brandsdottir. Þui í fyrstu dæmdum vier logligtt vnderlagit og Asgrim skylldugañ ad giallda heima ðú steina Gudmunde Jndridasyni í hond edur hans logligum vmbodsmanne ad næstum fardogum suo mykla peninga med loglig-Avegsti sem Gudmundur feinge witni til ad epter stædi af peningum Jngebiargar kunno sinnar í gard Asgrims. Skilldu þesse vitni leidast fyrir Eínari Oddssyni kongs vmbodsmanne seinasta fyrir allra heilagra messo. skillde og Gudmundur giora Asgrime Bod adur vitniñ leidast. Eñn ef vitniñ leidast ecki. þa dæmdum vier Asgrim skylldugañ ad leggja fram fie sligtt er hann vill og vinne ad fullañ Bokareid og ij skilrikir menn med honum þeir sem kunnugast ma til vera vñ þat mal. ad Jngibiorg Jllugadotter hafe þa sligtt er hun a í arf epter faudur og modur og hann medtok. skillde hann vinna þennan eid fyrir Eínari Oddssyne [kongs vmbodsmanni²⁾ seinast fyrir jolafaustu og giori Gudmunde Bod. í þann tjma adur hann suer eidinn. Eñn vñ fiordungsgiofina dæmdum vier Asgrim skylldugañ ad leida ij loglig vitni fyrir greindum valldsmanne seinast fyrir fardaga nu í vor ad Þorbiorg kunnna hans hafe gefit honum fiordungsgiof vr peningum sijnum ollum suo þeir heyrdu. Eñn ad þeim leiddum þa dæmdum vier til Laugmans huortt hun mætti riettliga gefa þessa fiordungsgiof vr erfdagosse edur eij. Eður huortt Asgrimur skal eignast Tjundargiof vr pening(un)um ef hin kann ad³⁾ bregdast. suo og huorsu mickil Tjundargiofiñ skal vera. Skal þetta reyntt vera fyrir Laugmanne ed seinasta a alþinge ad sumre.

Samþykkti þennañ dom med oss fyrgreindur valldsmann Eínar Oddsson setiande sitt jncigle med vorum et cetera.

1) att 873. 2) b. v. 873. 3) tvískrifað í a.

715. 10. September 1505. á Hrafnseyri.

VÍGSLU- og aflátsbréf kirkjunnar í Ögri í Ísafirði, útgefið af Stepháni biskupi í Skálholti.

AM. Apogr. 964 „Ex orig. communicato a Paulo Jonæ Vid[alino] (er fra Ögri)“. Páll Hákonarson lýsir innsigliúu. — AM. Apogr. 1420 (afskript gerð eptir sama frumriti).

Ver Stephan med gudz nad biskup i Skalholti heilsum ollum godum monnum þeim sem þetta wortt bref sia edr heýra kærliga med gudz kvediu og vorri. kunnigt giorandi. ad i heidr wit allzvalldanda gud. iungfrv sanctam mariam guds modr. og hinn heilaga petrum postula. hofum wer vigt kirkiuna i augri i isafirde med þeim maldaga sem hun hefer adr haft at fornu og nýgiu. hier med hofum wer gefit í gudz trausti og heilagra postula. petri et pauli og modur worrar heilagrar kirkiu ollum rett skriptudum og idrandizt synda sinna. xl. daga aflat þeim monnum ollum sem vitia greindrar kirkiu med gudhræzlu eda godfýsi fyrir bæna saker eda pilagrimferda. heyrandi þar Messur eda nockur gudlig embætti. Jtem þeim sem retta sinar hialpar hendr til gagns eda goda um upphelldi edr efling. smid edr bygging greindri kirkiu um messuklædi. skruda edr önnr ornamenta. lýsing. vax. reykelisi. vid. eda adra nytssamliga hluti. i hvert þat sinn er þeir giora eitthvert af fyrrnefndum hlutum eda ödrum þuilikum. þa seigium wer þeim til adr greint .xl. daga aflat. þeim og sem lesa pater noster og ave maria vid þritekna hringing a morna og á kvelld. Jtem þeim sem liosta æ briost sier. þa er presturinn seger i Messunni nobis quoque peccatoribus. suo og þeim sem fylgia Gudz likama. þa hann er borinn i processione eda til siukra manna. Jtem þeim sem standa vid predican. suo og þeim sem ganga um kirkiugardiinn og lesa pater noster eda ave maria fyrir kristnum saalum. item þeim sem færa lios eda vatn til messu eda þiona til Guds embættiss. Skipum wer ad kirkiudagurinn se haldinn drottinsdag hinn næsta fyrir bartholomeusdag. Og til sannýnda hier wm festum wer wort innsigle fyrir þetta bref. skrifad æ hrafnseyri i arnarfirde. midviku-

dag hinn næsta epter nativitatem beate Marie virginis.
anno domini millesimo qvingentesimo qvinto.

716. 10. September 1505. á Hrafseyri.
VÍGSLU- og aflátsbréf kirkjunnar á Álptamýri í Arnarfirði út-
gefið af Stepháni biskupi.

AM. Fasc. XXXVII, 25, frumrit á skinni. Tvö innsigli hafa verið
fyrir bréfinu, en þau eru nú bæði dottin frá.

Þetta er aflatzbref Tvma. [og kirkiuvixlubref
vm kirkiuvígslu a alptamyre.¹⁾ a alfttamyre Anno 1505.²⁾

Ver Stephan med gudz nad biskup j skalholhti heils-
um ollum godum monnum þeim sem þetta wort bref sia
edr heyra kærliga med guds kvediv og worri kvnngigt gior-
andi ad j heidur vid allzualldanda gud. jungfru sanctam
mariam gudz modr. hofum wer vigt kirkiuna æ alftamyre j
arnarfirde med þeim maldaga sem hun hefer adur haft at
fornv og j vorvm registro³⁾ stendr skrifad. hier med hofvm
vær gefit j gvdz trausti og heilagra postula petri et pauli
og modur vorrar heilagrar kirkiu ollum rettskriptudum og
jdrandiz sinna synda .xl. daga aflat þeim monnum ollum sem
vitia greindrar kirkiu med gudhræzlv eda godfysi fyrir bæna
saker eda pilagrimferda heyrandi þar messvr eda nockur
gudlig embætti. jtem þeim sem retta sinar hialparhendr til
gagns edur goda vm vppheldi edr efling smid edur bygging
greindri kirkiu. vm messuklædi. skruda edur aunnr orna-
menta. lysing. vax. reykelsi. vid edr adra nytsamliga hluti j
huert þat sinn er þeir giora eitthuert af fyr nefndvm hlt-
vm eda andrvm þvilikvm þa segium wer þeim til adr greint
.xl. daga aflat. þeim og sem lesa pater noster og aue maria
vid þritekna hringing á morna og á kuelld. Jtem
þeim sem liosta á briost sier þa er prestrinn segir j
messvne nobis quoque pec(ca)toribus. suo og þeim sem fylgia

1) Utan á bréfinu með samtíða hendi; frá [með mórauðara bleki.
2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 3) Svo.

gudz likama þa hann er borinn j processione eda til sivkra manna. Jtem þeim sem standa vid predican. suo og þeim sem ganga vm kirkiugardin og lesa pater noster eda ave maria fyrir kristnum saalum. Jtem þeim sem færa lios edr vatn til messv edr þionar til gudz embættiss. suo og vigdvm vær kross vors herra jhesu christi og mariv likneski aa greindri alftamyrar kirkiu og hofvm gefit þar .xl. daga af lat til huors fyrir sig aff ollvm rettskriptvdm monnum þeim sem heidra pislarmark vors herra og sæla gudz modr mariam. Skipvm vær ad kirkiudagurinn se halldinn sunnudag hinn næsta fyrir nativitatem beate marie virginis. Og til sannynda hier vm festvm vær wort jnnsigle fyrir þetta bref skrifad aa hrafnseyri j arnarfirde miduikudag hinn næsta post nativitatem beate marie virginis. anno domini millesimo quingentesimo quinto.

717.

September 1505.

í Laugardal.

STEPHÁN biskup í Skálholti gefr Jóni bónda Jónssyni Íslendingi orlof til að auka bænhúsið í Sauðlauksdal, svo að þar megi vígja saman hjón, skíra börn og leiða konur í kirkju, og skipar þar heimamannagröpt með þeim máldaga, sem greindr Jón hafði til lagt í kirkjunnar heimanmund.

AM. Apogr. 1327, afskript frá 1704, og segist Árni hata feingið „þetta innlagt copingrei“ „fyrrum á Íslandi fra Gudrunu Sal. Eggertsdottur í Bæ. Er skrifud epter pappirsblöðum in 4to er eg sä þar í Bæ. og ä voru Sandlausdalsbrefa copiu“. Neðan við þessa afskript stendr: „Þetta er Riett copierad efter copiu i qvarta (!) a Saurbæ a Raudasande d. 28. Junij Anno 1704. Þorvardur Magnusson e. h. — Einar Palsson m. e. h.“ „Originalenn finnst nu hvergi skrifar Monsr Ormur Dadason.“ (AM.). Hjá þessari afskript liggur endrit með hendi Árna Magnússonar, og er því fylgt hér um stafsetningu.

Vier Stefan með gudz nad biskup i Skalhollte giorum godum monnum kunnigt með þessu voru opnu bre'e. at vier hofum gefit Jone bonda Jonssyne Islendinge gott orlof til at auka bænhusit i Saudlaugsdal. i svo mata. at þar skule

mega vigia saman hion. skira born. og leida konur i kirkiu. Skipum vier þar og heimamanna grópt þegar kirkian er upp giðr. og gardurinn er vigdur. með þessum Maldaga. sem greindur Jon bonde hefde tillagt i kirkiunnar heimanmund. Jn primis .xc. i iordunne Siglunese er liggur a Bardastrond i Haga kirkiu sokn. og þar til .ij. malnytu kugillde. Svo og skog i Trostansfirde til allra þarfenda þeim sem a greindre iordu bua. Skipum vier. at þar skule takast heima tollar aller og tiunder bonda og husfreyiu. og þeirra allra sem þar eru heimilesfaster. Svo og su tollvætt. sem adur hefer verit golldin til kirkiunnar a Raudasande. Hofum vier und-erbundit oss. at giora fulla nægiu greindre Saurbæjar kirkiu fyrer kirkiu iordena og þa rentu. sem henne hefer adur til fallit [og] medkennumst. at vier hofum fullnad uppborit af adurskrifudum Jone bonda. Hier fyrer skal þesse vor skipun og giorningur standa stöðugr og obrigdeligr hier epter um alldr og æfe. Og til sannenda h'er um festum vier vort innsigle fyrer þetta bref skrifat i Laugardal i Talkna-firde in festo virginis. anno domini millesimo qvingentesimo qvinto.

Voru þesser dandemenn nær vorum giorninge. Sira Loptur Philippusson. Sira Are Gudlaugsson. Fuse bonde Þordarson. Þorolfr biskup Augmundzson og adrer dandemenn fleire.

718. 12. September 1505. á Möðruvöllum.

KVITTUNARBRÉF Þorvarðs Erlendssonar til Gríms Pálssonar um eignarbyti þeirra.

AM. 238. 4to bl. 93 b 94, Bessastaðabók, skr. c. 1570. Ártalið er hér rangt 1515, sem ekki fær staðigt, því að þá var Þorvarðr dauðr. En rétt ártal stendr í svo látandi ágripi bréfsins í Svartskinnu MSteph. 27. 4to bls. 164 með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730: „Anno 1505 þa siest brief ad Þorvardur Ellendsson lögmadur giefur Grim Pálsson kvittann um gialld og peninga ad luktu Setbergi er liggur hia Hafnarfyrde og nær 40 kugilldum og x vættum smiors“. — Apogr. 1750.

Bref vm Setberg æ alftanesi.

Það giorvm vier Gvnnlavgr þelgason. Jon Stvllason. Jon gislason. þorleifr Snorrason. þelgi ormsson. Valldi þorvardzson. hermann hermansson ok jon Eyvindsson godvm monnvm kvnngitt med þessv vorv opnv brefi. ad þa er lidit var fra gvdz burd 1505¹⁾) ar æ mavdrvfullvm j Eyjafirði favstvdaginn nærstan eptir marivmesso seirni vm havstid. vorvm vier j hia savm ok heyrdvm æ. ad Þorvardr Erlindzson lavgmann svnnan ok avstan æ jslandi gaf med handabandi grim palsson avlldvngis kvttan ok aakærvlavsan um það kavp ok gialld. er greindr grimr hafði adr greida latid ok greitt. ok þa amalsa vard vm það sem epter stod vid fyrr greindan þorvard. ok ad þvi lvktv ok holldnv er grimr þa greiddi. var það setberg fyrir svnnan land vid hafnarfiord. ok þar med ij. kvgilldi edvr ij huortt ed uæri. ij uættir smiors vr holum. leigur fra haugatungu vppæ .ij. ar. var þetta allz .x. vættir. sagdist grimr hafa lukt þoruardi adr .xxxiiij. kugilldi. heyrdum vær þa aunguan æskilnad þessara þratt greindra manna. helldr kom þeim alltt uel samann suo uær heyrdum.

Ok til sanninda hier um settum uær fyrr nefndir menn vor jnnsigli fyrir þetta kvttunarbref ok gialldz er skrifat var j sama stad. deigi ok ari sem fyr seigir.

719. 19. September 1505. í Saurbæ á Rauðasandi.

STEPHÁN biskup í Skálholti geingr í fulla sátt og samþykki, bitaling og borgan við Andrés bónda Guðmundsson um þá vanvirðu og hugmód, sem séra Hallr Ögmundsson hafði honum gert, sem tilheyrði legorðssök upp á hans dóttur Ólöfu Andrésdóttur, með þeim gjöldum og greinum, er bréfið hermir.

Eptir afskript staðfestri á Hólum í Hjaltadal 12. Júní 1704 af Halldóri Þorbergssyni og Jóni Jónssyni eptir frumriti, og var þá „þetta Bref med tueimur hangandi Jnsiglum“.

1) 1515, 238.

Vær Stefau med guds nad biskup i Skalhollte giorum godum monnum viturlegt med þessu uoru opnu brefue. at þa er lidit uar fra hingatburd uorz herra Jesu Christi þusund fim hundrud og fimm ar. 7 litla stofunne i Saurbæ ð raudasande. fimttudaginn næstañ epter Evfem(i)e virginisi.¹⁾ geingo vær til fulls sattmalz og sampickis vid Andres bonda gudmundzson. um þa vanuirdu og hugmod sem sera hallur augmundzson hafde honum til giortt. sem til heyrði legordz sauks vppa hanz dottur Olufu Andrezdottur. huat vær geingum i fulla bijtaling og borgun vm þetta sama mál. i suo felldañ málta. At vær trulofudum fyr greindum Andrese at giallda honum vj tuger hundrada fyrir það sama mál med so ordnum fridleika og fievegxti. at vær gýlldum þrattnefndum andrezi 7 þessa saumu peninga jordina alla tungu fyrir tuttugu hundrud. er liggur i raudasandshrepp i Saurbæiar kirkiu sokn. er gijsli Jonsson feck oss þar til fullrar eignar med handabande. med ollum þeim gognum og gædum sem greindri allri jordu fylger og filgt hefur at fornu og nyu. og hann uard fremst eigande at og þar til ij malnitu kugillde. og atta hundrud i friduirtum peningum. hier med lofadi Are andrezson uora uegna at giallda tjuuþrattnefndum Andresi .xviij^c. i ollum godum peningum. So og trulofudum uær vpp a sera Halls vegna og i Borgan geingum. at fyr nefndur sira hallur skilldi giallda þrattnefndum Andresi vt af sijnum peningum xx^c. tjuu malnitu kugillde oc ij^c. i ollum þarflegum peninge. og hafa golldit innañ þrenna²⁾ tolf máðnada sinn þridiung a hueriu ðri. nema þeim semde ad firri væri golldit. gieck adur greindur gijsli Jonsson til fulls handabands og traustrar trulofunar. er oss selli og fieck til fullrar eignar adur nefnda jord tungu ad hann skilldi allañ adgang eiga ad oss edur vorum peningum vñ greintt jardar uerd. Enn Andres gudmundsson ollungis kuittur og akiærulaus og vidskilinn. um allan skada og skipti vid þrattnefndan gijsla Jonsson vm adurgreindt jardar verd. hier med gafum uær firnefndañ ara Andresson olld-

1) D. e. 18. Sept. 2) þra, hndr., sem eiginl. er = þeirra, en verðr eptir sambandinu að lesast = þrenna.

ungis kuittañ og akærulausan uora uegna og hejlagrar kirkiu um það sama fridbrot og fiesekt. er hann uard oss skilldugur fyrir þann sama averka er hann hafdi veitt sera Jone helgasini. oc ad þessum peningum ollum lucktum skildi adurnefndur síjra hallur ollungis kuittur og úkiærulaus fri og frials fyrir optskrifudum Andresi. sonum hans oc ollum þeirra selskap.

for þesse uor giorningur fram i firrgreindum stad. þessum dandemonnum nærverondum. sera lopti filpussyni. sera Eysteine Jonssyni. Jone Hallssyni. Joni sygurdssyni. er þa uar uor kiæmeistari. fvsa Bonda þordarsini. Eýolfve Bonda gýslasýni.

Og til meiri stadfestu og sannenda hier um settu þesser adur nefndir menn sijn jncigli med uorum jnsiglum fyrir þetta bref er skrifad uar i sama stad og áre. deigi síjdar enn firr seigir.

720.

26. September 1505.

á Þverá.

VITNISBURÐER um landeign Reykjahlíðar í Mývatnssveit.

Eptir afskrípt frá c. 1650 af Reykjahlíðarbréfum í Landskjalasafni. Var þá „þetta bref med einu Jnsigli“.

Þad giori Eg Jon Magnusson godum (monnum) viturligt med þessu mijnu opnu Breffi ad Eg hefi verid heimilisfastur i reikiadal og vid mývatn og j odrum hreppum j Þijngeyarþijngi meir enn lx vetra og hefer eg vitad fyrir full sannindi ad þeir dandimenn sem att hafa jordina reikiahlijd er liggur vid mývatū hafa haft og halldid og sier eignad med jordunni og kirkiunni i reykihlijd auræfi oll atolulaust fyrir austañ fiallgarda þa sem næsta liggia vid mývatn fyrir austañ vatnid ad jokulsá og omerkinga alla millum Jlifsvatna og brædraklifs fyrir vtañ herddibreid. hefi eg og heyrt mier marga skilvijsa ellre menn so seigia. ad þessi landareign hafi fylgt jordunni reykihlijd langt fyrir mijna daga. so og sagdi mier minn fader ad hann hefdi hier skilrijki thil lesid vñ fyrr sagda landareign. og þeir hefdi þessa landareign haft og halldit sem reikiahlijd hefdi

att v̄m hans daga. hafdi hann ix vetur og lxxx er hann deydi. sagdi hann þetta jtolulaust verid hafa vtañ þær kaplagongur sem bref og mǫldagar thil seigia er æ melana hefur haftt verid. Og thil sanninda hier v̄m setta eg mitt jnsigli fyrir þetta vitnisburdarBrefi giortt a þuera j laxardal þremur nottum fyrir mikels messu v̄m haustid. anno domini M. d. quinto.

721.

10. Oktober 1505.

í Múla.

VITNISBURÐR Þorkels Magnússonar, að Steinnu Snorrason og Jón sonr hans hefði lagt .xl. marka, er Steinn var skyldugr Ólafi biskupi á Hólum og Hólakirkju, upp í jörðina Dæli í Svarfaðardal.

AM. Fasc. XXXVII, 23, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 3405.

v̄m dæle j suarf(ad)ardal 1505.¹⁾

Þat giorer eg magnus þorkelsson godum monnum kunnigt med þessu mínu opnu brefe at eg heyrde stein snorrason lýsa þui optsinis fyrir mier og fleirum odrum at hann hefde lukt og feingid til fullrar eignar .xl. marka upp j iordena dele j suarfadardal biskupi olafe og holakirkiu fyrir þau sakaferle er hann hafde brotligr ordid og nu epter hann frafallinn lukte og skipade jon snorrason hans laugligr erfinge þessu²⁾ somu skulld upp j adr nefnda jord dele. og til sanninda hier um set eg mitt jncigle fyrir þetta uitnisburdarbref er skrifad uar j mula j reykiadal faustudagin nesta fyrir festum reliquiarum. anno domini. M. d. quinto.

722.

13. Oktober 1505.

á Varmá.

DÓMR útnefndr af Þorvarði lögmanni Erlendssyni og sýslu-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Svo.

manni i Kjalarnessþingi um sektir og bætr eptir Hans Etin, útlendan mann, er Árni Eiríksson í hel sló.

Dómabók i 4to bls. 262—264, úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, skr. c. 1630—1640. — Ágrip af þessum dómi er í Landsbókasafni 6. Fol. bl. 231, skr. c. 1680.

Dómur w̄m wjg.

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra sendum vier Olafur Asbiarnarson. Jon Sugurdsson. Þorleifur Jons-son. Olafur Olafsson. Lögriettumenn. Ormur Sigurdsson. og Jacob Brandzson Q(uediu) G(uds) og sijna¹⁾ kunnugt giorandi. þá lidit var fra hingadburd vors h(erra) Jesu Christi M. D. v dr. þridiud(aginn) næstañ fyrir Calixti paua ūm haustid. á varmarþijnge j mosfellssueit. vorūm vier j dóm nefndir af Þoruarde²⁾ Ellendssýne L(og)m(anni) sunnañ og austañ á Jslandi og sýslumanni j Kialarnezþijnge ad skoda og dæma. huorsu hafar sektir og bætur ad lvkast skilldu eptir Hanns Etin vtlendskañ mann. er arnj Eiríksson j hel sló ofyrisýniu. Beiddist lögmadurinn dómz á kongdómsins vegna og suo hins dauda. saker þess ad adilinn³⁾ malsinz þess vtlenska uar einginn hier j landi. þess og annarz ad sá j hel uar sleiginn. var hirdstioranz mann. og mijns herra kongsinz. og uar hier j landi ūm veturinn. fyrir þui dæmdum vier fyrr nefndir dómzmenn xvc hædina á botunum. suo og uar vijglýsing suariñ og dæmd loglig. Enn sakir tiluerknadar. sem þar uar sýnd(t) og brieffat med ija vitnum og suarit eptir ūm vidureign og vidskipti greindra manna. Arna og Hans. ad þrátt nefndur Hans ueitte offtskrifudum Arna morg banatilrædi. bædi j hoggūm og slögūm. adur enn Arne hofst handa. Þui dæmdum vier nidur skilldi falla þridiungur af botum fyrir greindañ tilverknad. Nu stendur suo j uorri lögbook: Eff madur verdur fyrir skiemdum saklaus. og hefnist sijdañ j Reidinni. og þar til ija manna vitni skilrijkra. þá vinnur hann á ogilldum manni. og á kongur aunguañ riett á þui. nie helldur sialfur hann

1) Svo. 2) Þorualde, hdr. 3) alinn, hdr.

huort sem hann fær sár edur adrar skiænder. Enn ef hann fær bana. þá sie vnder kongz myskun. Eptir málauxtum.

Suo og dæmdum uier j sama dómj Jone Marteinsseyne fyrir sijna vanvirdu og sársauka. er fyrr greindur Hanns veitte honum ije og annat ije j kongsins sakeyrir vegna arna og firr greinds Hans. Reiknast þá eptir af bótunum vije. Var þessi frijtleiki á bótunum. x st(ikur) klædiss fyrir je. ij Tunnur máls¹⁾ fyrir je. fiorutiju asmundar annars hundrads fyrir je. xij merkur vax fyrir je. ij vudir fyrir je. og ije. j koplum. og suo ordna peninga. þridiungur lvkist af bótunum j vor j fardogum. annar ad hausti. Enn allt luckt á þridia are. Skulu bæturnar standa virtar á þess heymile er taka á. þar til Brodir edur fadir koma til. sem Løgbok giorir raad fyrir um arf vtlendskra manna. vtañ af Danskre Tungu. Enn þegn dæmdum vier iijje. sem Løgbok segir þar sem dómur vægir eptir málavoxtum þeim er misgiordi. og fellir riett þess er fyrir vanvirdu vard þá ber og riettara kongsins eptir þui at fella kongsinz sakeyrir. þui suo giorir kongur vñ þegngillde. Enn vñ landsuist fyrr greinds Arna dæmdum vier til næsta auxararþijngz vudir skodan og alit xij lögriettumanna og Løgmanz vrskurd. huorsu há. edur huor hun skal verda.

Og til sannenda hier vñ et cetera.

723.

25. Oktober 1505. á Munkaþverá.

Símon Þorsteinsson fær Gottskalk biskupi á Hólum til fullrar eignar jörðina Fagraskóg á Galmaströnd, og kvittar um andvirðið.

AM. Fasc. XXXVII, 22, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 8404. Frumritið er með sömu hendi og Fasc. XXXVII, 24. (Nr. 725)

vm fagraskog 1505.²⁾

Þath giorer ek simon þorsteinsson godum monnum vitr-

1) D. e. malts. 2) Utan á bréfinu með gamalli hendi, nema ártalið, sem er með hendi frá 17. öld.

ligt með þessu minnu opnu brefe ath ek hefuer feingit minum herra godskalk með gudz nad biskup a holum iordina alla fagraskog er liggr a galmastraund j maudruualla kirkiu-sokn til fullrar ok æuinligrar eignar ok frials forrædis með aullum þeim gaugnum ok giædum sem greindre iavrdu fagra-skoge fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu til fialls ok fiuru vndan mier ok minum erfingium enn vndir greindan biskup godskalk ok hans erfingia suo ok medkennunzst eck með þessu minnu brefue at ek hefue fullt ok allt verd vpp borit suo ath mier vel a nægir suo sem vndir giorning ockarn ok handaband talat war godum monnum biaveraund-um. Ok til sanninnda hier vñ heinger ek mitt incigle fyr-ir þetta bref skrifuat a munkapueraa i eyafirde laugardag-inn næstan fyrir festum apostolorum simonis et iude anno domini millesimo quingentesimo quinto.

724.

27. Október 1505.

í Stafholtí.

BRÉF Stepháns biskups um skilmála í millum Einars Þór-ólfssonar og Vigfúsar Þórðarsonar um kaup á Hvanneyri í Andakíl.

Máldagabók Biskupsskjalasafnsins hin gamla (=D 12) bl. 139 a—b, skr. 1601. — Landsbókasafn 107. 4to bls. 418—419 með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hitardal.

Huanneyre.

Vier stephan með gudz nad biskup j skalhollte gioruñ goduñ monnum kunnigt með þessu uoru opnu brefe ad vær giorduñ suo felldann skilmala oc kaupskap heima j skalhollti morguñ godum monnum nærueruñduñ j milluñ Einarz þorolfssonar oc vigfusa þordarsonar með fullu hañda-bañde ad suo fyrir skildu mille ann(a)ra orda. ad huor sem keypte ad audrum jordina halfa huanneyre þa skyllde sa suara kirkiunne þar jnnstædu oc aulluñ audrum hennar reiknijnngskap fyrir beggia honnd. enn hinn sem sellde. skyllde vera vidskilla.¹⁾ frij oc frialz vmm greinndrar kirkiu

1) vid skilinn 107.

jnnstædu og annann¹⁾ reiknijngskap. nu af þui ad fyrrnefnndur vigfus gieck af jordunne eptir sogduṁ skilmala þar fyrir giorum vier hann olldunngis kuittan og äkiærulaus ann fyrir oss oc olluṁ voruṁ eptirkomenndum. heilagrar skalholtzkirkju formonnum rettuṁ vmm allann reiknnijng sagdrar [kirkju huanneyrar.²⁾ oc til sannennda hier vmm þrycktuṁ vier vortt secretuṁ fyrir þetta kuittunnarbrief skrifad j stafhollte j stafholltztunnguṁ jn vijgilia apostolorum simonis et jude. Anno dominj M. d. quinnto.

725. 29. Október 1505. á Munkaþverá.

Jón Þorsteinsson fær Gottskalk biskupi á Hólum til fullrar eignar jörðina Þórisstaði á Svalbarðsströnd og kvittar um andvirðið.

AM. Fasc. XXXVII, 24, frumrit á skinni, og er inusiglið fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3406. Frumritið er með sömu hendi og Fasc. XXXVII, 22 (Nr. 723).

Vm þorestade³⁾

Þath giorer eck jon þorsteinsson godum monnum viturligt med þessv minu opnu brefue ath ek hefuir feingit minum verdugum herra godskalke med gudz nad biskupe a holum iordina þoristade er liggur a sualbardzstraund i sualbardz kirkiusokn til fullrar ok æuinligrar eignar ok frials forrædis med ollum þeim gaugnum ok giædum eignum ok jtakum til fialls ok fiору sem greindre iordu þoristandum fylgir ok fylgt hefuer at fornu ok nyú vndan mier ok minum erfingium. enn vndir nefndañ biskup godskalk ok hans erfingia. suo ok medkennunzt ek med þessu minu brefue. ath ek hefer fullt ok allt verd vppborit suo ath mier vel a nægir sem vndir giorning ockarñ ok handaband talat vár godum monnum hia veraundum. ok til sanninda hier vñ

1) allañ 107. 2) [Hvanneyrar kyrkiu 107. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

heingir eck mitt incigle fyrir þetta bref skrifuat a mvnka-
þuera i eyafirde miduikudaginn næstan fyrir allra heilagra
messu anno domini millesimo qvingentesimo quinto.

726. 8. Nóvember 1505. á Hlíðarenda.

NARFI priór á Skriðu selr Vigfúsi bónda Erlendssyni jörðina
alla Yztaskála undir Eyjafjöllum fyrir jörðina Snotrunes í
Borgarfirði austr og nokkurt lausafé.

AM. Fasc. XXXVII, 28, frumrit á skinni. Af 4 innsiglium er nú
eitt fyrir. — AM. Apogr. 2884.

vm snotrvnes.¹⁾

Þat giorum uier sira ion markusson. nikolas þorgils-
son. ion sveinsson og runolfur arnason godum monnum vit-
urligt med þessv voro opnv brefvi. at þa er lidit var fra
hingatbvrð vors herra ihesv christi þvshvnd fimm hvndrvd
og fimm ar. æ hlidarenda j fliotzhlid lavgardaginn næsta
fyrir marteinsmessu vm vetrenn vorvm vier j hia savm og
heyrdvm æ ord og handabañd þessara manna. prior narfva
af skridvklavstri af einne alfv. en vigfvs bonda ellendzson-
ar af annare. faldizt þat og skildizt vnder þessv þeirra
handabañdi. at nefndur prior narfve selde adur greindvm
vigfuse iordina alla halfa yzta skala er liggr vnder eyia-
fiollum j holltzkirkiv sokn. med ollvm þeim gognum og
gædum. rekum og skogvm sem greindre halfre iordv fylger
og fylgt hefer at fornv og nyiv. og adr greindr prior narfve
vard fremst eigañde at med lögum. vñdan sier og sinvm
epterkomvndum. hier j mot gaf opt nefndr vigfus fyrr skrif-
udum prior narfua. halft fimta hvndrad j iordvne snotru-
nese er liggr j borgarfirde j avstfiordvm j myra kirkiusokn.
med ollum þeim gognum og gædum sem greindum iardar
parte fylger og fylgt hefer at fornv og nyiv. og titt skrif-
adur vigfvs vard fremst eigañde at med lögvm. og þar til

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

sex malnytv kvgillde flogur hvndrvd j navtvm og saudvm. og fim huðrvd j varninge. skylldu þessar peningar gialldazt at næstvm fardögvm nu er kemur. prior narfua. eda hans logligum vmbodsmanni. en varningren at sumre vm kavptid. skyllde þratt nefndur vigfus hallda fyrr skrifadre halfre iordv yztaskala til laga. en prior narfve svara laga-riptidevm. svo og skylldi opt nefndr prior narfue hallda til laga greindvm iardar parte snotrvnesi. en titt skrifadur vigfvs svara lagariptingvm. Og til sannenda hier vm og meire stadfestv setti prior narfve og vigfvs ellenðzson sin inncigle med vorvm fyrr nefndra manna innciglum fyrir þetta iardakaupsbref er skrifat var j sama stad. degi og are sem fyrr seiger.

727. 30. Nóvember 1505. á Kirkjubóli.

VITNISBURÐR að Tunguskógr í Botnsdal fram frá Eyrarskógi hafi verið hafðr og haldinn eign kirkjunnar á Kirkjubóli í Skutulsfirði.

AM. Fasc. XXXIX, 25, transskript á skinni frá 17. Sept. 1603. — Afskript eptir sama transskripti er og í prófastsbókinni úr Ísafjarðarsýslu (IBfél. Kh. 79. 4to bls. 220) með hendi séra Hjalta Þorsteinesonar í Vatnsfirði frá c. 1690. — AM. Apogr. 861.

Þat giori eg Gudmundr Audunarson godum monnum uiturligt med þessu mijnu opno Brefi. ad eg medkennunst. ad eg hefi werit wistfastr vngur og gamall hia faudr mijnum og minna wegna sialfz j tungu j skutulsfirdi. So og medkennunst eg. ad ec wissa kirkiubolsmenn hafa og hallda kirkiunnar eign eda jardarinnar þar kolagiord og skogarhaugg sem þeir willdu j tungu skog j Botzdal. fram fra Eyrarskogi. Og all dri hefi eg hier nockud tuijmæli æ heyr. æ meda ñ minn fader atti og eg og ockrer forelldrar. Og til sanninda hier v m setta ec mitt Jnsigli fyrir þetta wittnisburdar Brief huertt er skrifat war a kirkiuboli j skutulsfirdi Andreasmessu um weturinn arum eptter Gudz burd M D og v aar.

728.

1505.

á Ánabrekku.

VITNISBURÐR Sigurðar Daðasonar um eingi frá Hesti í Hvanneyrar landi í Andakíl.

AM. Apogr. 1735 eptir kopiu með hendi Páls lögþingisskrifara Gíslasonar. „Þetta bref með einu jnnsigle“.

Ad Hestur eige ecke Çinge j Hvanneyrar lande.

Íð medal kyrkiu brefanna.

Það giðre eg Sigurdur Daðason goðum monnum kunnugt með þessu minu opnu brefe að eg meðkiennist að eg var á Heste j Borgarfirde á vistum uppa tvenna tolf manude. hafde eg þá iiij vetur um tvitugt. Çnn nu hefur eg tvo vetur um lx. var Þorlakur magur minn þa Çignarmadur á Heste. Çignade hann Heste Çinge j Hvanneyrar kirkiu jörð. Çnn þar var þá mörg orðræða um að þeir sem a Hvanneyre voru. að þeir villdu ecke það hallda. sagdist og áður greindur Þorlakur þar og ecke skial til hafa utan sögusögn annara og veniu. Svo hefde eg og að geima mörg kaupbref fyrir Heste og gietur þess huorge þar j þeim að Hestur eige nockurt jtak j Hvanneyrar jörð og eru þó lxxx vetra gömul edur meir. Ok til sannenda hier um sette ek mitt jnncigle fyrer þetta vitnisburðarbref skrifad á ana-brecku j Borgarfirde arum epter gudz burd 1505 ár.

729.

1505.

DÓMR sex manna útnefndr af Finnboga Jónssyni, lögmanni norðan og vestan á Íslandi, um kröfu hans til Þorgríms Björnssonar upp á jörðina Haga í Árskógssókn, er Eiríkr Loptsson hafði átt, síðan Sveinn Sumarliðason, sonarsonr Eiríks, þá Guðrún dóttir hans, því næst Guðríðr Finnboga-dóttir, og nú taldi Finnbogi lögmaðr sér.

AM. Fasc. XXXVII, 32, frumrit á skinni skorið sundr að helmingi, og er síðari helmingrinn glataðr. — AM. Apogr. 627 (eptir þessu skerta frumriti).

Vm haga.¹⁾

Þeim [godum monnum.²⁾ sem ath þetta bref síðá edr heýra sendá magnus þorkelsson. háuskolldur R[unolfsson jon] sigmundzson Quediu guds og sina kunigt giorandi ath sub 'ano. m^o quingentesimo quinto á fl[mtudaginn áarskogar] strond worum wer j Dom nefnder af ærligum Dañdi manni finboga jonssýni. Logmanni fyrir nordan og ue[stan á jslande ad skoda og rannsaka] huert (afi) eda fullkomna magth hafá skyllði su heimstefna sem þar fram kom fyrir oss. birt og bokud s at þorgrimur bionsson war stefndr lögligri lagastefnu af finboga jonssýni logmanni heim til haga til Rettra [andsuara. kom þar fram fyrir oss bref vnder inn]ciglum jons gudlaugxsonar fusa hallzsonar og orms jonssonar. sua latanda at þeir uissu at eirikur lo[ptzson atte þessa somu jord haga] ok greind jord fell sidan sueine sumarlidasyne til arfs og eignar eptir eirik afa sinn. og epter þessum eig[narvitnum taldi fyrnefndur finnbogi greinda jord sier til arfs fallit] hafa epter gudridi dottur sina med þeim fleirum peningum odrum sem hvn ward eigandi ath af þeim peningum brefum festingum helmingxfelagi og fekaupi med á kuednum logiofum og handselldu samþycki sumar[lida eirikssonar] uotta á sagdum kaupmala greindum fram komnum og fullgiordum af³⁾ millum sueins sumarlida[sonar og gudridar finnbogadottur. enn þa er sueinn do] þa fell gudruno allr arfur epter faudr sinn suein Enn gudride epter gudr[unu enn] finboga epter gu[dride dottur sina]m og birtur fyrir oss greindum domsmonnum. hier til war þath suarid fyrir oss at þorgrimur medkeñdz hafdi fyr en hann war jonsson heyrði. kom fyrir oss af anare halfu bref med jnciglum upplesid sua latandi at sumarlidi eiri[ks-son] llt sagda jord haga gefid eda lugt eda adra skipun á giort gudruno anñadottur

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) [tvískrifað. 3) Svo.

modr sira eiriks [sumarlidasonar] att. Og nu at ollum þessum prófwm og skyrðum skilríkíum sem hier fyrr hermer og fyrir oss kom at suo prófudu mali [dæmdum vier stefnuna loglig]æ og þorgrim biornson logliga fyrir kallada(n). J anare grein krafði og beiddi sagður finbogi þorgrims eða hans vmb[odsmanns. enn hann kom eigi og einginn af hans hende. og því er þath] vor domur at wer dæmdum þorgrim skýlldugan at giallda kongi mork j stefnufall en sackar æbera vj a[ura enn finn]boga skýlldugan at lata ij menn utt af þeim sem eignarvitnid hafa borit sueriæ epter sinum jnciglum fyrir farda[ga] heima j hagó at logheimili þorgrims og at þessum vitnum leiddum . Dæmdum wer med fullu doms[atkuæde] skal lata bera stefnuvitni og eignarvitni og sidan skipar hun domendum at dæma þeim jord sem brijgðer og ep[ter lög]manni til frials forædis og fullrar obrigidiligrar eignar alla adr greinda jord haga j arskogs kirkiu so[kn]bar at hafa og finboga rett tæk at sier jordin hagi nu at næstum fardagum vttan þorgrimur leide ij logl[ig vitni ad eiri]kur loptzson hafi sagda jord at sier lifanda gefid eða golldit eða anan ueg logliga wtti lat[id] skýlldugan at færa og flytia eða flytia lata vnder sinn suarin bokar-eid og ij skiluisra manna med honum iordin war logfest og stefnan æ logd [ef reckum er ur husum¹⁾ uttan hun hafi med logum undan geingit dum landabrigdis kapitula ef jord hefer manni at solum farit þa eigi huer uid sinn saló at slick ueri xij ara og xx þa hann deydi og þessi brigd hefði sueine fallid fyrir alldrs sockum enn finbogi sagði þar n[ei til] sem fyr greiner at þath satt se og at þeim leiddum Dæmdum uer finboga skýlldugan at syna loglig f. til dæmdum þorgrim skýlldugan at giallda mork j ranbaug [finbogi¹⁾ gialldizt allar þessar s[eckter]

1) [Svo.

logligum vmbodsmanni og þar með aptur flytiz allr ologlig-
ur burtflutningur af jorðunne. Og til sanninda hier [vm
setti adur greindur logmann sitt inn]cigli með worum ju-
ciglum fyrir þetta domsbref er giort war j sama stad dag
og ær sem fyrr seiger.

730.

1505.

DÓMR SEX manna útnefndr af Einari bónda Oddssyni [kongs
umboðsmanni í Húnavatnsþingi] um kærur þeirra Þóris Þor-
steinssonar og Bjarna, eiganda Böðvarshóla í Vestrhópi, um
hlutarförgun, réttaryrði, kapalleigu og ábúðartöku á jörðu.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 6^b. Sópdyngja síra Gottskalks
Jónssonar í Glaumbæ, og er þetta skrifað 1545. — ÍBfél. Khd. 309. 8vo
bl. 56—57, Öxnafellabók með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620. —
Landsbókasafn 69. 4to bl. 207, skr. c. 1640. — Ny kgl. saml. 1945.
4to bl. 177 b 178^a, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði
1666 (stutt ágríp). — ÍBfél. 125B. 4to nr. 175, skr. c. 1680. — Lands-
bókasafn 790. 4to bl. 132, skr. c. 1690. — AM. 211c. 4to bls. 73--75,
skr. c. 1700.

vj manna domur [v̄m forgun a¹) hlut.²). riettaryrde³)
[og kapalleigu.⁴) datum (∞. d. v.⁵) ar.

Vorum vier j dom vtnefnder af ærligum manne Einare
bonda Oddszyni [wm þær saker er Þorer Þorsteinsson kærde
til Bjarna n.⁶) at hann hefði fargat fiskvm af hlut sinum.
[[er hann [atti at roa⁷) firir hann at halfu.⁸) dæmdum vær
biarna hier firir lyrittareid. [oc hann sor hann⁹) [þar¹⁰) strax.
at frateknvm fim fiskvm [eda grvvnge¹¹) [ef fataekur madr
hefði komit ad honum.¹²)

1) aff 69; 2) [b. v. 69, 790. 3) [125; sl. hin. 4) [69, 790. 5) [309;
ártalið er fúnað úr 11242. Hin hafa ártalið á ýmsa vegu: 1506, 69,
211, 790; 1550, 1945; 1555, 125. 6) [125; hin hafa: kærde Þorer til
biarna. Hvort „n“ á að merkja Nikulasson, Narfason. eða því um líkt,
er óvist. 7) [rerir 309. 8) [[enn hann atti hanz hlut ad halfu 125.
9) [huorn hann sor 125. 10) [hier nu samstundis 125. 11) [og einum
grunnunge¹²⁵; eða smagrunnungum 790. 12) [er hann hafði giefid
fatekum manne 125, 790.

Adra sok kærde Þorer til hans at hann hefði ecki golldit sier leigu epter kapal er hann bygde honum j uer.¹⁾ [huor færleikur firir biarna drapst.²⁾ dæmdum vier biarna skylldugan at giallda honum³⁾ allt kapalverdit. [ef ei væri adr golldit⁴⁾ en⁵⁾ ongua leigu. vtañ þorer syne med vitnum andruvis [skilid vera.⁶⁾

Þa þridiv sok kærde Þorer til biarna at hann hefde byndit byrtv hris vr leigvjordv sinne. Syniade Biarne⁷⁾ þar firir med fyrsogdum⁸⁾ eide.

Þa⁹⁾ fiordu sok kærde Þorer til biarna at kona hanz groa hefði sagt at hann hefde [myrt born sin¹⁰⁾ oc ætlade¹¹⁾ at myrda. dæmdum vær Þore skylldugañ at leida tuo loglig vitne jnnañ [tueggia manada¹²⁾ særra daga at þetta være satt. oc ef hann leidde uitnin þa dæmdum vier biarna sekan iijj morkum vid kongdomen en iij morkum¹³⁾ Þore. Enn ef hann leidde ecki uitnen þa dæmdum vier Þore sekan iijj morkum uid kongdomen en biarna iij merkr j fullretti.

[J annare grein¹⁴⁾ kærde biarne til Þores at hann hefði kallat sig mordinga: hafde biarne firir sier tueggia manna [vitne og¹⁵⁾ sogn [er baru¹⁶⁾ hier um. dæmdum vier biarna skylldugan at leida [þessi¹⁷⁾ .ij. loglig uitne [at þetta sie satt¹⁸⁾. oc Þore þa sekan iijj morkum vid kongdomen. en iij [merkr¹⁹⁾ biarna [j fullrietti.²⁰⁾

[Jtem²¹⁾ j annari grein²²⁾ kærde biarne til Þores at hann hefði flvtt sig fyr en hann atte halfum²³⁾ manude firir fardaga æ leigujord sina heim til boduardzhola. borit vt hey biarna. en sett²⁴⁾ sitt hey²⁵⁾ jnn j staden og misti biarne [þar firir²⁶⁾ iij lomb. dæmdum vier Þore skylldugan at syna

1) 11242; vor, *hin*. 2) [b. v. 125. 3) b. v. 790. 4) [sl. 69, 790. 5) og þa 69,790. 6) [askilid 309. 7) Þorer 11242; *hin*: Biarne (og er rétt). 8) suornum 125. 9) b. v. 69, 790. 10) [mirgt Barn 125. 11) ætlad 69, 790, 125. 12) [manadar 309. 13) vid b. v. 125, 69. 14) [Hier epter 125. 15) [b. v. 69. 16) [b. v. 790. 17) [b. v. 69, 790. 18) [þau er þetta sannadi 309; þau er þetta vottudu 125. 19) [morkum vid 69, 790, 125. 20) [b. v. 69, 790. 21) b. v. 69. 22) [b. v. 69, 790; Hiermed, *hin*. 23) j (= einum) 309. 24) b. v. 125, 309. 25) b. v. 125. 26) [b. v. 69, 125, 790.

lagafrelsi firir jordune ellegar sekan þrem morkum vid¹⁾ biarna j fullrietti. en²⁾ konge mork oc biarna aptur lomben nu j haust. Skyldi þessi allur sakeyrir luktur at næstum fardogum at leiddum vitnum oc suo profudu mali.

[Samþykkti med oss þennañ vorn dom adur sagdur valldzmann.³⁾

Oc til sannenda [hier vm et cetera.⁴⁾

731.

1505.

SKRÁ um eignir Steinsholtskirkju, er síra Einar Ingimundarson, ráðsmaðr í Skálholti, afhenti, en Jón bóndi Magnússon tók við.

Máldagabók Biskupsskjalasafnsins hin gamla (= D 12) bl. 137a., skr. 1601 (nú í Landsskjalasafni).

Steinshollt.

Anno domini. M. d. v.

Jtem lucte sijra einar jnngemunndarson radzmann j skúllhollte suo myckla penijnga kirkiunne j steinnshollte enn jon bonnde tok uid magnusson.

x kýr .vij asaudar kugillde .iije. j gellduñ sauduñ .ij naut .iiij vetra gomul. .ij hesta fyrir .iij. hundrud .ij hrossin fullroskin.

Jtem jnnann gatta viij trog oll god. viij kerulld med skioluñ sum ný enn suñ fornn. einn strockur .v trefot. j. tinfat. .ij skerdiskar. .ij skalir. .ij spænir. nýr ketill þyckur oc þunngur er tekur fimm fiordunnga. eirnn. .vij. marka pottur nýr. ný munnlog er tekur. viij. merkur vel. ein kannaný. j bedur nýr. nýtt hæginnde. nyiar reckuodir. sterkt aklæde engelst gott. vpestoduker. er liggur ä half þridia tunna.

luckte hann kirkiunne j porcionem það sem fell a medann hann hieilt stadinn rodu kross med vnnirstoduñ.

1) b. v. 125. 2) sl. 11242; og 69; b. v. 125, 790. 3) [b. v. 790. 4) [b. v. 211 og 69 að nokkru.

mariulijkneske. Olðfs likneski oc allt nýtt med stein oc gullfarg.

732.

[um 1505].

DÓMR Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um réttaryrði Valda Hólmfastssonar við Eysteinn Guðmundsson.

Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 402 b með hendi Hannesar Gunnlaugs-sonar 1666. — IBfél. Khd. 79. 4to bls. 267—268 (mjög gagndrepa og máð). Valdi Hólmfastsson kynni að vera bróðir Sveins. Sveinn er ungr, en þó fulltíða maðr 1521. Er enn á lífi 1558, og er þá gamall. — MSteph. 62. 4to bl. 132 a—b.

[Dómur um réttaryrði.¹⁾Dómur Þorvarðs [Erlendssonar lögmanns.²⁾

Beiddist Eysteinn Guðmundsson dóms á um það³⁾ orð, er Valdi Hólmfastsson talaði við hann á Borgarþingi. [Var Valdi⁴⁾ dæmdur rétt fangaður fyrir þessi þrjú fullréttisorð, sem var,⁵⁾ að hann hefði tekið peninga föður síns leynilega og opinberlega.

Var sú önnur sök, að hann hefði hlaupið burt úr sveitinni með móður sinni.

Það þriðja, að hann sagði að faðir sinn hefði verið dauður um morguninn, eu Eysteinn kom um kvöldið.

Dæmdur⁶⁾ Eysteini sjöttareidur.⁷⁾ Síðan átti hann að gjalda fjórar merkur kongi fyrir [hverja grein þessa.⁸⁾

1) [sl. 79. 2) [lögmanns um réttaryrði 79. 3) Þaug 79. 4) [Hann var 62, 79; 5) voru 79. 6) dæmt 1945. 7) — eíð 1945. 8) [þessa grein hverja 79.

Síðasta klausa dómsins er svo í 62 :

Dæmdum vér Eysteini sjöttareid, hvern eíð hann vann, og síðan dæmdum vér Eysteini fullrétti fyrir hverja grein þessa, og svo kongi iij merkur fyrir hverja grein þessa.

733. [um 1505].

DÓMSÁGRIP Þorvarðs lögmanns um réttaryrði.

Landsbókasafn 812. 4to bl. 52^a með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 146^a og 402^b með hendi sama manns 1666. — ÍBfél. Khd. 216. 4to bl. 4^b, skr. c. 1660.

wrskurdur Þorvarðs lögmanns [um réttaryrði¹⁾

Talade Þórdur Jónsson við Guðrönu Andresdóttur þrisvar sinnum j Bile²⁾ að hún hefde þrvgad af honum peninga og var henne dæmt þar fyrer fullrette j hvortt sinn [fyrir hveria grein þessa¹⁾

734. [um 1505].

DÓMSÁGRIP Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um geldfé, lambfé og fjallskil.

Landsbókasafn 812. 4to bl. 52^a, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 146 a, með hendi sama manns 1666.

wrskurdur sama lögmanns.³⁾

Eftir þeirre grein hvor ed þyfur lögmanns [wrskurdur⁴⁾ skipun. Þui dæmdum vier alltt geldfie og lambfie til fialls sem ad fornu hefur vered og wtgiorder halldest ad 6 aura hafe hvor madur fyrer hundrad sauda sá sem fer á fiall. haust og vor. Enn ef sumer vilia láta hafa heima hið sier sijn lomb og geldfie. þá svare eyrer af xx⁵⁾ hundrada jordum og so upp þadan. Og nefne til hreppstiðrar so marga menn wr hvorium hrepp ad afriett-eñ sie fær.

1) [b. v. 216. 2) beit 1945. 3) Þ. e. Þorvarðs Erlendssonar. 4) [sl. 1945. 5) 1945; 40, 812.

Lagfæringar og athugasemdir.

Bls. 2 og 630 (Nr. 2 og 597). Hinn 28. Júlí 1639 voru staðfestingarbréf þeirra biskupanna Godsvins og Sveins á Ásskirkju máldaga enn til, og fylgdu kirkjunni í Ási. Getr Brynjólfr biskup þeirra — eptir að hafa talið sjálfan máldagann og staðfestingarbréf Stepháns biskups — á þessa leið í visitazubók sinni það ár:

„Pridia Biskups Gottsuijns staðfestande sama bref Biskups Sigurdar fundatoris templi daterad 1439 laugardaginn næstan effter Barnabæ dag (= 13 Júní) og vidhængande fiórda brefe Biskups Suejns med hans Jnn-sigle. ad oss sýnest. wt gefed ad Gylsbacka 1470. festo Donati Martyris (= 1. Marts) sem staðfester bæde máldaga Sigurdar og samþecke Gottsuiins“. — Bls. 4¹. Hörgrlands l. Hörgrslands. — Bls. 62 sína¹) l. sína²). — Bls. 11. Í blaðsíðutalinu hefir ekki komið út nema 1 (í stað 11) í sumum eintökum. — Bls. 59₁₀. Í sumum eintökum hefir *i*-ið milli orðanna *sudur ogveitu* ekki komið út (= suðr í veitu). — Bls. 64₂ naut- l. nautum. — Bls. 71¹⁴ a mið l. a. mid- Bls. 73₇ Stepáns l. Stepháns. — Bls. 85₁₁ oc lonnguvijkur, stendr að visu svo í handritinu, en ætti að réttu að vera: oc *til* lonnguvijkur. — Bls. 88₅ accuratissimè l. accuratissimè. — Bls. 107 neðsta lína: jnn- gaungn l. jnngaungu. — Bls. 132¹⁸ bondi[i] l. bond[i]. — Bls. 159₁₈ í fyrirsögn bréfsins: Andrési l. Guðmundi. — Bls. 181 í fyrirsögn að Nr. 246: Brynjólfr Sigurðsson l. Brynjólfr Þorsteinsson. — Bls. 184² *slyum*. Svo hefi eg lesið þetta orð, og eins þeir, sem síðar báru afskrípt mína saman við frumritið. Sé það rétt lesið, hlýtr að hafa misskrifazt í frumritinu: *slyum*, fyrir *seglum*. — Bls. 193¹⁸. gudn. nndzssonar l. gudmundzsonar. — Bls. 200—208 hefir blaðsíðutalið misprentazt 300—308. — Bls. 218₅ Nr. 280 l. 278. — Bls. 271₄. xxii l. xxxii, og á næstu bls. (272) hefir ártal og blaðsíðutal efst í horni blaðsins haft sætaskipti. — Bls. 277₂ mm. osiginalnum l. originalnum. — Bls. 278 í fyrirsögn að Nr. 324 hefir ártal misprentazt 1496 fyrir 1495. — Bls. 281₁₁. Decs. l. Dec. Á bréfi Jóns dans Nr. 295, sézt að sá Páll Jónsson, sem sýsluvöld hefir haft um þetta leyfi í Ísafjarðarsýslu, hefir verið Páll á Skarði,

eins og til var getið. — Bls. 282₁₁. s[er] l. s[er]. — Bls. 285¹¹. gnduasyni l. gudnasyni. — Bls. 299. AM. 230. 4to l. AM. 238. 4to. — Bls. 305⁸. í fyrirsögn að Nr. 344 : Oddsson l. Ólafsson. — Bls. 320. Bréfatalan hefir misprentast 258 fyrir 358. — Bls. 360¹⁻⁹. Þó að svo sé orðað í niðrslagi dómsins, að Eiríkr Haldórsson skuli „réttfanginn vera, hvar sem hann náist utan gríðastaða“, er það þó, ef til vill, ekki svo víst, að hann sé á lífi 1497, úr því að dómrinn kallar hann Eirík „heitinn“, því að þetta getr verið lagaorðbragð af gömlum vana. Það bendir og á að Eiríkr muni dáinn vera, að síðari dóminum frá 30. Júní 1498 (Nr. 411) ber hér saman við fyrri dóminn, og nefnir Eirík optar en einu sinni Eirík „heitinn“. — Bls. 374₂. merantia l. mercantia. — Bls. 440, 441, 522 og 523 hafa ártöl og blaðsíðutöl efst í hornum skipt sætum. — Bls. 457². Snæfulgsstada l. Snæfuglstada. — Bls. 496₈. Að Arnór l. Arnór. — Bls. 518₇. morteinsson (í sumum eintökum) l. marteinsson. — Bls. 527 í fyrirsögn að Nr. 523 : SÆMRNDR l. SÆMUNDR. — Bls. 626₄ þá l. þó, og blaðsíðutal misprentað 526. — Bls. 656 (neðst í fyrirsögn bréfs Nr. 618) Haukabergi l. Haukagili. — Bls. 663₇. plaguna¹) l. plaguna²). — Bls. 671₅. hviæ l. hvitæ (tíð ekki komið út í sumum eintökum). — Bls. 686₇ (í fyrirsögn að Nr. 637) Reykjarfirði l. Reyðarfirði. — Bls. 695₁₅ (í fyrirsögn að Nr. 644) smíð falli niðr. — Bls. 700₁₄ eijolfur l. eyolfur. — Bls. 705₁₆ fjrir l. fyrir. — Bls. 800⁹⁻¹⁰ (í fyrirsögn að Nr. 721) Þorkels Magnússonar, að Steinn Snorrason og Jón sonr hans l. Magnúsar Þorkelssonar, að Steinn Snorrason og Jón bróðir hans.

REGISTR.

- Á** (= Djúpa) 325.
á (= Fáskrúð) 93, 94, 95.
á, ár 56, 523, 540, 651, 652, 729.
áaustr (rangr) 535.
ábati 181, 231, 284, 350, 481, 516, 519, 543, 553, 554, 596, 597, 661, 710, 711, 712, 713.
abbadis 163.
ábóti 115, 150, 157, 173, 177, 178, 184, 185, 186, 194, 195, 196, 203, 204, 207, 224, 269, 295, 296, 298, 299, 302, 303, 307, 331, 332, 333, 336, 339, 344, 356, 357, 364, 365, 366, 371, 372, 373, 394, 398, 400, 416, 417, 462, 487, 507, 508, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 585, 586, 592, 593, 594, 600, 603, 614, 615, 616, 622, 623, 628, 629, 635, 636, 639, 640, 648, 649, 662, 663, 677, 678, 690, 713, 733, 746, 747, 761, 766, 783, 788.
ábreiða 287, 451.
ábúð, ábúnaðr (á jörðu) 101, 102, 103, 143, 347, 657, 699.
áburðr 114.
ábýli 519, 526.
ábyrgð 30, 182.
acta 118.
actus beneficiandi 171.
Aðalból í Austrárdal í Húnavatnspingi 196, 656—662, 709—713, 773—774.
Aðaldalr(inn) í Suðrþingeyjarþingi 191—192.
Aðalvík á Hornströndum 83—84, 245, 285, 371, 416, 515, 528, 590, 741, 769—771.
aðfangadagr (jóla) 321.
aðfaranótt 476.
aðflutningar 24, 84.
aðili (máls) 353, 427.
aðtekja (staðar) 168. — **aðtekt** (tjár) 156, 190, 542.
adventa (adventus domini) 33, 37, 42, 43, 68, 74, 75, 85, 201, 202, 289, 459, 575, 666, 738.
ad vincula Petri 42, 57, 303, 646.
Advocates Library í Eidinaborg 9, 11, 238, 334, 640.
afbrot 242.
afgjald 285, 286, 375, 376, 377, 558, 568, 569, 615, 617, 683, 788.
afgreiðslumaðr 293.
afgöngur 463.

- afhending (jarðar, staðar, fjár) 199, 206, 260, 286, 311, 318, 343, 447, 449, 572, 612.
- afl 107, 110, 111, 112, 113, 124, 125, 161, 174, 181, 273, 302, 314, 348, 350, 381, 384, 426, 430, 471, 503, 575, 595, 597, 607, 649, 650, 660, 673, 705, 709, 710.
- aflát 667, 671, 754. — xx daga aflát 133. — xl daga aflát 434, 610, 793, 794, 795. — sjö þúsund ára aflát 669. — fjórtán þúsund ára aflát 669. — aflátsbréf, aflátsskrá 133, 433, 667—671, 794. — afláts-præco 668.
- aflausn 605, 626.
- aflí 116, 463.
- afmörkun (fjár) 192.
- afreiðsla 466.
- afrétt, afréttir 5, 56, 57, 64, 71, 84, 346, 814.
- afsalsbréf 105.
- afsetning (embættis) 769.
- afskriptir (fornbréfa) 2, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 14, 13, 74 87, 101, 105, 112, 131, 152, 165, 170, 171, 179, 186, 194, 195, 223, 242, 269, 279, 291, 311, 313, 317, 318, 324, 334, 349, 354, 359, 405, 446, 453, 454, 461, 465, 470, 490, 496, 511, 523, 537, 555, 558, 561, 578, 582, 664, 668, 674, 675, 679, 682, 686, 705, 719, 722, 723, 747, 759, 772, 778, 795, 797, 799.
- aftaka (manna) 389, 390.
- Agalus, sjá Egill.
- Agatha mæð 470.
- ágildi 502, 508, 524, 736, 737.
- ágirni 239, 240, 241.
- Agnes Hallbjarnardóttir frá Hallbjarnareyri (1505) 747—748.
- Agnes mæð hin helga 618, 749, 750.
- ágóði 84, 461.
- ágreining, ágreiningr 331, 523, 656, 709.
- ágrip (= grip) 8.
- áhald (jarðar) 384.
- áhlaup 532, 535.
- áhyggja (vakrlig) 171, 537.
- ákall 105, 435.
- áklæði 270, 287, 344, 448, 639, 667, 740. — eingelskt áklæði 812. — sálúnsáklæði 199, 745, 746. — ulláklæði 156, 746. — útlenzk áklæði 639.
- áklögun 264.
- ákomur 476.
- akr, akrgerði, akrland 59, 77, 454, 607.
- Akr í Öxarfirði 468.
- Akranes í Borgarfjarðarsýslu 56—58, 189, 376, 583, 743.
- Akrar í Blönduhlíð 223, 275—286, 531. — Akrabréf 167.
- Akrar á Mýrum 65, 354—355, 439—440, 485, 615—617, 753, 775.
- Akrey í Leirárvogum 58.
- Akreyjar fyrir Skarðsströnd 5.
- Akrhús í Noregi 609.
- Akrhöfði í Öxarfirði 465, 466.
- ákæra, ákærun 90, 93, 122, 124, 140, 154, 155, 160, 161, 168, 174, 190, 193, 211, 231, 265, 266, 269, 270, 271, 273, 283, 289, 295, 300, 302, 314, 319, 343, 382, 389, 413, 419, 426,

- 427, 428, 435, 482, 485, 487, 503, 508, 509, 541, 543, 245, 551, 554, 557, 559, 576, 583, 592, 593, 601, 625, 634, 640, 652, 653, 655, 672, 673, 675, 683, 698, 706, 707, 708, 709, 722, 727, 765, 772, 773, 778, 791.
- alabastr, alabastrum 201, 289, 456.
- Álason: Guðmundr.
- Albanus Jónsson í Austfjörðum (1495—1502) 257.
- albe 464. Sbr. kirkja.
- Alefeldæ, sjá Kæi.
- alkanna, sjá búsgagn.
- alkirkja, alkirkjuskyld 280, 422, 555. — alkirkjujarðir 779.
- alklæðnaðr 475.
- allir helgir (allir guðs heilagir menn) 132, 133, 233, 238, 431, 472, 474. — allir guðs helgir ir menn og meyjar, 233. — allra heilagra kirkja 512. — allra heilagra messa 49, 143, 144, 147, 406, 407, 588, 620, 621, 622, 651, 732, 733, 805.
- almenningr 753.
- almúgi, fátækr almúgi 13, 266, 274, 321, 322, 324, 368, 429, 436, 443, 504, 538, 539, 540, 562, 565, 566, 573, 574, 608.
- Álptá á Mýrum 745.
- Álptafjörðr í Ísafirði 282.
- Álptafjörðr í Múlaþingi 34, 118, 119, 448, 512, 513.
- Álptafjörðr í Snæfellsnessýslu 66.
- Álptamýri í Arnarfirði 794—795.
- Álptanes(ið) í Gullbringusýslu 295, 368, 370, 425, 697, 797.
- Álptártunga á Mýrum 745.
- Álptatjörn á Fellsströnd 87, 165, 170, 748.
- Álptavatnsmúli, ítak frá Gufudal 77.
- alsætti 613.
- altari, sjá kirkja. — altari sanctæ Annæ 243.
- altarisbók
- altarisbrik
- altarisbrún
- altarisbúningr
- altarisdúkr
- altarisklæði
- altarisskrúði
- altaristeinn
- altunna, sjá búsgagn.
- Alviðra í Dýrafirði 81, 286.
- álykt, ályktardómr 112, 153, 176, 682.
- Alþingi 71, 273, 321, 322, 323, 358, 360, 384, 388, 425, 427, 436, 480, 492, 494, 495, 539, 542, 550, 569, 573, 589, 606, 634, 640—641, 702, 703, 706, 707, 708, 756, 792. — Alþingisdómr 4, 190, 218, 273, 359, 498, 537, 553, 570, 575, 585, 679, 704, 705, 709. — Alþingissamþykkt 498, 501, 573, 574, 608, 648.
- álögur 125, 178, 231, 455, 499, 500, 680.
- amboð, sjá búsgagn.
- Ambrhöfði, ítak frá Staðarfelli 202.
- Ambrosius (-rocius) biskup hinn helgi 294, 307, 761.
- Ambrosius Illequath (Illequad) hirðstjóri (1492—1493) 137, 172, 305.
- ampli, sjá kirkja.

- Ámundason: Þorbjörn.
 Ámundi Gunnarsson í Húnavatnsþingi (1498) 409.
 Ámundi Ormsson í Húnavatnsþingi (1497) 330.
 Ámundi prestur á Húsafelli (eptir 1170) 2.
 Ánabrekka á Mýrum 807.
 Analecta juridica Odds digra 264, 293, 434, 502, 504, 517.
 Ánastaðir á Útmanasveit 485—486.
 Andakill (Andarkill) í Borgarfirði 60, 160, 803—804, 807.
 Andakilsá 60.
 andleg þína annars heims 247.
 andlegt vald 582.
 Andrés Arason vestra (1501) 578—579.
 Andrés Árnason prestur (í Hrepphólum 1467—1471 eða leingr) 621.
 Andrés á Bjargasteini í Mýrasýslu (1504) 743.
 Andrés Böðvarsson í Húnavatnsþingi (1473 og síðar) 523, 729.
 Andrés Flóventsson vestra (1492) 155—156.
 Andrés Guðmundsson, Arasonar, bóndi undir Felli í Kollafirði og í Saurbæ á Rauðasandi (1492—1505) 133, 159—160, 190—191, 206, 219—220, 251, 262, 273, 285, 294, 309, 401—402, 403, 410, 468—469, 502, 518, 520—521, 526—527, 536—537, 550—551, 569—572, 586—587, 723—724, 797—799.
 Andrés Guðmundsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1502) 603.
 Andrés á Hamraendum í Stafholtstungum (1504) 743.
 Andrés Jónsson prestur nyrðra og ráðsmaður Hólastóls (1492—1493) 88, 90, 100, 161, 163, 166, 168, 193.
 Andrés Magnússon (í Reykholtsdal) í Borgarfirði (1493) 200.
 Andrés postuli 3, 26, 34, 36, 37, 42, 51, 59, 68, 243, 512, 662. — Andréskirkja 41. — Andréslikneski, sjá kirkja. — Andrésmessu 152, 195, 289, 291, 625, 806. — Andrés skript, sjá kirkja.
 Andrés á Rauðsgili í Borgarfirði (1504) 743.
 Andrés Sigurðsson á Mýrunum (1504) 745.
 Andrésdóttir: Guðrún, Ólöf.
 Andrésson: Ari, Ásmundur, Bjarni Eyjólfur, Gestur, Hákon, Jón, Kolbeinn, Oddur, Sveinungi, Sölvi, Ögmundur.
 andsvar 94, 136, 229. — andsvarsmaður 300.
 andvana barn 485.
 andvirði (jarðar) 98, 109, 111, 125, 173, 185, 224, 225, 308, 332, 373, 387, 405, 417, 507, 551, 593, 594, 648, 677, 694, 746, 802, 804.
 andvitni 229.
 Aneffellde, sjá Kæi.
 ænefelld, sbr. Anifell, sjá Kæi.
 Aþi, sjá Árni.
 ænifell, sjá Kæi.

- Anna hin helga 37. — Önnu-
likneski, Önnu skript, sjá
kirkja.
- annunciatio Mariæ (boðunardagr)
226, 253, 629, 700, 701.
- Antoniusmessa 247, 543, — An-
tonius skript, sjá kirkja.
- aptansöngur 57.
- aptrkoma 96.
- Aradóttir: Guðný, Ölöf.
- árar, sjá skip.
- Arason: Andrés, Bessi, Daði,
Guðmundr, Jón, Oddr, Páll
Pétr, Stigr, Þorleifr.
- Arastaðir, sjá Harastaðir.
- arbídi (arbeiði, = erfiði) 764.
- Árbær í Olfosi 622—623.
- archiepiscopus 27.
- Arcibold, sjá Johannes.
- áreið 323, 622. — áreiðarbréf,
(-gerð) 620.
- Arfadalur á Rosmhvalanesi 49.
Arfadalsnes 49.
- arfi (erfingi) 231, 245, 246, 261,
322, 417, 473, 720, 790. Sbr.
útarfar.
- arfr 177, 180, 205, 230, 231,
259, 260, 261, 264, 265, 267,
272, 273, 280, 290, 292, 301,
303, 305, 307, 314, 315, 317,
341, 347, 348, 349, 350, 352,
353, 354, 367, 368, 379, 392,
397, 404, 405, 418, 427, 429,
434, 435, 436, 471, 487, 488,
492, 493, 494, 495, 506, 518,
530, 533, 537, 538, 540, 541,
542, 544, 550, 563, 564, 565,
570, 571, 594, 595, 596, 606,
646, 647, 704, 728, 760, 764,
765, 792, 802, 808. — arf-
lausn 404. — arfsal 570. —
arfskipti, arfaskipti 105, 206,
373, 404, 405, 468—469, 505,
506, 756, 758. — arftaka, arf-
tak 259, 266, 310, 343, 349,
435, 470, 504, 563, 591, 647. —
arftökudómr 349. — arftakar
257.
- argentum 464. Sbr. málmar,
silfr.
- Árhálsaskógr í Fellshverfi 452.
- Ari Andrésson, Guðmundssonar
í Bæ á Rauðasandi (1495—
1505) 250—251, 401—402,
425—427, 479—483, 570—572,
634, 798.
- Ari Eiríksson, nyðra (1493) 191.
- Ari Guðlaugsson prestur vestra
(1495—1505) 278, 701, 796.
- Ari Guðnason, Jónssonar, bróð-
ir Björns (1495—1505) 256—
257, 348, 368, 538, 562, 761.
- Ari Helgason á Höfða í Þverár-
hlið (1494—1504) 231, 743.
- Ari Kálfsson eystra (1499) 432.
- Ari Magnússon bóndi á Lundi í
Lundarreykjadal (1493) 160,
171.
- Ari Magnússon sýslumaður í Ögrí
(d. 1652) 264, 321, 329², 341,
359, 692, 702, 810.
- Ari Narfason lögréttumaður í Ár-
nessþingi (1495—1496) 271,
324.
- Ari Signarsson (líkl. misskript
fyrir Siguatsson eða Sigurðar-
son) í Húnavatnsþingi (1496)
318.
- Ari Sigurðsson, faðir Jóns bisk-
ups (1499) 415.
- Ari Stallason (Sturluson?) í Mýra-
sýslu (1504) 743.

- Ari Þorkelsson sýslumaðr í Haga (d. 1730) 606.
- Árnadóttir: Guðrún, Ingibjörg, Oddný, Steinunn, Vigdís, Þórdís.
- Arnanes á Akranesi 56.
- Arnarbæli á Fellsströnd 87, 165, 170, 202, 747—748.
- Arnarbæli í Olfosi 567—569, 623, 626.
- Arnarfjörðr vestra 80, 81, 384, 402, 527, 554, 700—701, 793—795. — Arnarfjarðardalir 383—384, 404.
- Arnarhólmr í Andakíl 60.
- Arnarholt á Kjalarnesi 53, 583.
- Arnarskarð í Stafholtstungum (nú kallað Jafnaskarð) 743.
- Arnarstaðir í Eyjafirði 583.
- Arnarstaðir í Sléttuhlíð 138.
- Arnarstapaumboð 5.
- Árnason: Andrés, Arnbjörn, Björn Einar, Gísli, Guðmundr, Halldór, Hallr, Helgi, Henrek, Jón, Ketill, Magnús, Markús, Oddr, Runólf, Sæmundr, Þórðr, Þorleifr, Þorsteinn.
- Arnbjargarbrekka í Hörgárdal 647.
- Arnbjargarlækr í Þverárhlíð 687.
- Arnbjarnarson: Haldór, Jón, Þórðr.
- Arnbjörn Árnason í Eyjafirði (1495—1499) 236, 437.
- Arnbjörn Einarsson í Mýrasýslu (1504) 743.
- Arnbjörn Ingimundarson vestra (1495—1501) 294, 543.
- Árnes í Trékyllisvík 278, 461, 506.
- Árnessþing (-sýsla) 88—89, 321—325. — Árnesingar 323—324. — Árnesingaskrá 321—324.
- Arnfinnr Jónsson kongs umboðsmaðr í Vaðlaþingi (1480—1494) 11, 140—141, 203.
- Arngeirsson: Jón.
- Arngrímur í Mýrasýslu (1504) 744.
- Arngrímur Jónsson í Húnavatnsþingi (1497) 342.
- Arngrímur Ljótsson í Húnavatnsþingi (1496—1505) 318, 342, 602, 791.
- Árni Bergsson nyðra (1492) 115—116.
- Árni Bjarnason prestur í Stafafelli í Lóni (d. 1495 eða fyrri) 258—259, 287.
- Árni Björnsson, Þorleifssonar, 105.
- Árni Brandsson syðra (1497—1500) 354, 513—514.
- Árni Einarsson, Árnasonar Dalskeggs, í Djúpadal í Eyjafirði (d. 1495) 260—262.
- Árni Eiríksson í Reykjavík á Seltjarnarnesi (1500—1505) 458, 801—802.
- Árni Geirsson lögþingisskrifari (d. 1695) 461.
- Árni Guðmundsson bóndi (í Rangárþingi 1492—1499) 88—90, 431—432.
- Árni Guðmundsson í Miðfirði (1703) 194.
- Árni Haldórsson vestra (1504) 725.
- Árni Hallkellsson (veginn 1493) 172, 305.
- Árni Hermundarson vestra og

- nyrðra (1495—1504) 294, 326, 342, 518, 719.
- Árni Hildibrandason í Dýrafirði (d. fyrir 1495) 249.
- Árni á Hofsstöðum í Hálsasveit (1504) 743.
- Árni Jónsson bróðir á Helgafelli (1493) 157.
- Árni Jónsson í Hólum í Hrunamannahreppi (fyrir 1498) 396.
- Árni Jónsson í Húnavatnsþingi (1493—1498) 193, 204, 410—411.
- Árni Jónsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1492) 152.
- Árni Jónsson vestra (1496) 300.
- Árni Jónsson í Austfjörðum (1599) 447.
- Árni Magnússon prófessor (d. 1730) 14—16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 70, 72, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 84, 88, 104, 105, 112, 119, 130, 137², 162, 170, 179, 186, 188, 221, 223, 242, 250, 276, 278, 279, 284, 335, 340, 354, 364, 366, 371, 375, 378, 381, 385², 409, 411, 430, 433, 437, 453, 454, 461, 463, 476, 477², 510, 518⁴, 530, 542, 543, 555³, 558, 566, 575, 582, 590, 591, 592, 599², 606, 620, 633, 643, 664, 666, 667—668, 671, 676, 678, 679, 695, 700, 701, 710, 712⁵, 715, 719, 721, 727², 737, 750, 757², 760, 761, 769, 790, 795.
- Árni Oddsson nyrðra (1492) 145.
- Árni Ólafsson biskup í Skálholti (d. 1425) 124, 125.
- Árni Ólafsson á Svalbarðsströnd (1703) 415.
- Árni á Sigmundarstöðum í Þverárhlíð (1504) 743.
- Árni Skúlason í Húnavatnsþingi (1828) 719.
- Árni Snorrason í Austfjörðum (1504) 686—687.
- Árni Snæbjarnarson prestur í Hruna, officialis milli Hvítár í Borgarfirði og Helkunduheiðar, ábóti í Viðey (1492—1505) 88—89, 106, 111, 172, 179, 298—299, 303—304, 336, 344—345, 357, 394, 398—399, 507—508, 560—561, 585—586, 593—594, 622, 623, 626, 635—636, 648—649, 662—663, 677—678, 788.
- Árni Stallason í Mýrasýslu (1504) 744.
- Árni Vigfússon í Austfjörðum (1724) 511.
- Árni Þórarinsson í Skagafirði (1493) 188.
- Árni Þorbjarnarson í Austfjörðum (1495—1502) 257.
- Árni Þorláksson biskup í Skálholti (Staða-Árni, d. 1298) 669.
- Árni Þorleifsson, Árnasonar, bróðir Teits (1500—1504) 505—506, 704.
- Árni Þorleifsson prestur nyrðra (1492) 137.
- Árni Þorsteinsson í Eyjafirði (1493) 203.

- Árni Þorsteinsson vestra (1492—1495) 92, 292.
 Árni Þorvarðsson prestur á Þingvöllum (d. 1702) 53.
 Arnkelsson: Hjalti.
 Arnljótr Ólafsson prestur á Sauðanesi (d. 1904) 194, 213.
 Arnoddsson: Marteinn.
 Arnór Björnsson í Skagafirði (1494) 221.
 Arnór Finnsson lögréttumaður og sýslumaður í Ljárskógum og á Ökrum á Mýrum (1492—1505) 92, 93—97, 101, 141—143, 174—176, 209, 218, 226—229, 273, 291—293, 300, 354—355, 357, 360, 388, 425, 427, 439—440, 484, 493, 496—497, 500, 502, 506—507, 570, 575—576, 607, 612, 615—617, 634—635, 690—691, 704—709, 725—726, 752—753, 774—775, 785—786.
 Arnór Haldórsson prestur á Snæfuglsstöðum (um 1460) 457.
 Arnór Ingimundarson vestra (1499) 416.
 Arnór Jónsson 496, sjá Arnór Finnsson.
 Arnór Ófeigsson á Mýrnum (1504) 743.
 Arnórsson: Guðbrandr, Hallr, Hildibrandr, Sveinbjörn, Þorlákr.
 Arnþór Ólafsson syðra (í Viðey; 1497—1501) 339—340, 561.
 Aronsson: Páll.
 Arrastaðir, sjá Harastaðir.
 Árskógr á Árskógarströnd, Árskógsþing 393, 809. — Árskógarströnd við Eyjafjörð 545—546, 557—558, 807—808.
 ártíð 70, 399. — ártíðardagr 70, 246, 474.
 Ás í Fellum 24.
 Ás í Hálsasveit 2—3, 376, 630, 815.
 Ás í Holtum 41, 245.
 Ás í Melasveit 59.
 Ás í Öxarfirði 120—123, 213—215, 223, 253—254, 397.
 Ásar í Gnúpverjahrepp 622.
 ásauðr, sjá sauðpeningr.
 Ásbjarnarson: Björn, Ólafr, Ásbjörn Hrafnsson bróðir í Viðey (1503) 663.
 Ásbjörn Sighvatsson lögréttumaður (1497—1504) 360, 703.
 Ásbjörn Sigurðsson, baccalaureus arcium, skólameistari í Skálholti og prestur (1492—1499) 152, 181, 442.
 Ásbjörn Þorbjarna(r)son syðra (1500—1501) 458, 568.
 ascensio (domini) 172, 182, 689.
 Sbr. uppstigningardagr (festum).
 áseta (jarðar) 656, 727.
 Ásgarðr í Andakil 60.
 Ásgarðr í Grímsnesi 258—259.
 Ásgarðr í Hvammssveit 70, 251, 368—369, 430.
 Ásgautr Jónsson á Kirkjubóli í Steningrímssfirði (1495) 283—284.
 Ásgautr Ögmundsson, Andrés-sonar, í Hornafirði (1495—1504) 258, 714—715.
 Ásgeir Pálsson í Mýrasýslu (1504) 744.

- Ásgeirsá í Viðidal 195, 469—470, 505—506, 580, 581, 613—614, 641—642, 649—650, 704—705, 772—773.
 Ásgeirsson: Jón.
 Ásgeirsvellir í Skagafirði 628—629.
 Ásgrímur frændi Halls prests Þórarinssonar (1500) 444—445.
 Ásgrímur Hallsson frá Héðinshöfða (1495—1502) 235, 400, 419, 619.
 Ásgrímur Jónsson, bróðir Þorvalds búlands, ábóti á Þingeyrum (d. 1495) 194—196, 203—204, 207, 462, 776, 783.
 Ásgrímur Jónsson í Árneshöfði (1492) 152—153.
 Ásgrímur Jónsson í Húnavatnspingi (1495) 263.
 Ásgrímur Oddsson syðra (1496) 303.
 Ásgrímur Sigmundsson, Steinþórssonar (vegin 1483) 469—470, 476—477.
 Ásgrímur Þorbjarnarson í Húnavatnspingi (1494—1505) 210—212, 263, 774, 776, 791—792.
 Ásgrímsson: Gunnsteinn, Hallr, Helgi, Indriði, Jón.
 Áshildarmýri á Skeiðum 323. — Áshildarmýrarsamþykkt (1496) 321—324.
 Áshólgil í Núpsdal 196.
 Áskelsson: Gunnar, Sigurður, Þórarinn.
 áskilnaður 230, 231, 319, 350, 426, 481, 560, 584, 595, 650, 651, 763, 764, 787.
 ásmundar (járns) 736, 742, 802.
- Ásmundur Andrésón í Eyjafirði (1504—1505) 730.
 Ásmundur Guðmundsson í Álptafirði austr (um 1500) 448.
 Ásmundur Hallsson nyrðra (1492—1495) 120—123, 253.
 Ásmundur Jónsson „bóndi hærulangr“, ráðsmaður í Skálholti, bróðir Stepháns biskups (Ásmundur verri; 1492—1497) 61, 89, 153, 334, 356¹⁾.
 Ásmundur Jónsson í Norðtungu (1502) 628¹⁾.
 Ásmundur Jónsson prestur í Kálfholti (Ásmundur betri bróðir Stepháns biskups; 1497—1500) 357, 453.
 Ásmundur Jónsson vestra (1495) 278.
 Ásmundur Klemensson, Pálssonar, á Harastöðum á Fellsströnd (1497—1504) 367, 480, 514, 552, 651—652, 690.
 Ásmundur Salomunsson, norrænn maður (1505) 771.
 Ásmundur Sigurðsson í Húnavatnspingi (1497) 342.
 Ásmundur Þormóðsson prestur í Bræðratungu (enn á lífi 1617) 591.
 Ásmundsdóttir: Helga.
 Ásmundsson: Guðmundur, Jón, Pétur.
 aspiciensbók, sjá kirkja.
 Áströnd, sjá Strönd.
 assumpcio sanctæ Mariæ 13, 20, 128, 220, 276, 433, 434, 511—512, 648.

1) Gæti þó verið einn maður og sami.

- ásælni 12.
 atföer 7, 353, 531, 532.
 atgeir 705, 706. Sbr. hertýgi,
 vopn.
 Atlason: Atli, Brandr.
 Atli Atlason þrotsmaðr (1505)
 774—775.
 áttæringr, sjá skip.
 Atzerus Igvari (Özur Ingvarson)
 prior og aflátssali á Íslandi
 (1503—1504) 668, 717—718.
 Auðbrekka, Auðbrekkuskógr í
 Hörgárdal 236, 341.
 Auðkúla (Auðkúlustaðir) í Svína-
 dal 514, 680.
 auðr 261.
 Auðun Guðmunnsson í Stranda-
 sýslu (1495) 283.
 Auðun Jónsson í Eyjafirði (1501
 eða síðar) 553.
 Auðun Jónsson í Mýrasýslu (1495)
 289.
 Auðun Sigurðsson lögréttumaðr
 í Þingeyjarþingi, bróðir Helgu
 fylgikonu Jóns biskups Ara-
 sonar (1502—1504) 624—625,
 631, 704, 710.
 Auðunaron: Guðmundr, Þorlákr.
 Auðunarstaðir í Viðidal 276,
 319—320, 342—343, 757—
 758.
 Aufugskelda, sjá Öfugskelda (=
 Ófeigskelda?)
 Augastaðir í Hálsasveit 3.
 Augmundr, sjá Ögmundr.
 augsýn 59. Sbr. sjónhending.
 Augustinus biskup hinn helgi,
 Augustinusdagr 344, 669, 771.
 -- Augustinusklaustr 668.
 Augustinus (episcopus) Angelor-
 um (o: Anglorum) 635.
- Aulues) Sbr. Olfos, sjá Ölves
 Auluos) Aund-, sjá Önd-
 Aunnólfr, sjá Örnólfr.
 Aunundr Sigurðsson, sjá Auðun
 Sigurðsson.
 aurar vöruvirðir 61.
 Aurligs-, sjá Örligs-
 Auru, sjá Örn.
 Ausa í Andakil 60.
 Austdalr í Seyðisfirði 393.
 Austasti-Skáli undir Eyjafjöllum
 89.
 Austfirðir, Austfirðingafjórðungr,
 Austfjarðasýsla 15, 16, 17,
 155, 172, 179, 198, 199, 246,
 356, 369, 395, 687, 698—699,
 805.
 Austrahreppr, sjá Eystrihreppr
 (Gnúpverjahreppr).
 Austrárdalr í Húnavatnsþingi
 203—204, 656—662, 709—
 713.
 Auzor, sjá Özur.
 Aux- sjá Öx-
 Ave Maria 234, 793, 794, 795.
 Áverjahreppr í Rangárþingi 116.
 áverki 203, 228, 799. — áverki
 (jarðar) 685.
 ávinningr 240.
 ávitan 259.
 ávöxtr (fjár) 231, 247, 284, 350,
 352, 516, 594, 661, 664, 710,
 711, 768, 792.
- Bacchalaureus arcium 152.
 baðstofa 338, 396, 520, 617, 667.
 baðtygi 287.
 Bágghús (Bahus) 407—408.
 Bakki í Bolungarvík 244.
 Bakki á Kjalarnesi 252—253.

- Bakki (Eyrarbakki) 396.
 Bakki í Langadal 278.
 Bakki í Öxnadal 146.
 bakmæli 241.
 bakstrjáru, sjá kirkja.
 bandreip 742.
 bani 362, 689, 802. — bana-
 maðr 361. — banasár 363,
 532. — banatilræði 801.
 bann 91, 107, 111, 168, 169,
 178, 383, 439, 489, 772. —
 bann hið meira 107. — banns-
 pína 277.
 Barbara mæ'r hin helga 233, 666.
 — Barbarulikneski, sjá kirkja.
 Barbara systurdóttir Sigurðar
 prests beigalda (1500) 473.
 Barð í Fljótum 216, 763.
 Bárðardalur í Suðrþingeyjarþingi
 138, 681, 686.
 Bárðarstaðir í Loðmundarfirði
 369.
 Bárðardóttir: Guðný, Guðrún
 Margrét, Sigríðr.
 Bárðarson: Einar, Haldór, Jón,
 Magnús, Oddi, Páll, Stein-
 móðr, Þorkell.
 Barðastaðir í Núpsdal 196.
 Barðaströnd 87, 129, 130, 165,
 170, 250, 402, 700, 718--719,
 747, 796.
 Bárðr Haldórsson í Þórsnessþingi
 (1500) 484.
 Bárðr Jónsson lögréttumaðr í
 Húnavatnsþingi (1493—1500)
 204, 314, 318, 349, 360, 425^{2, 1})
 428, 437, 502.
- Bárðr Ólafsson lögréttumaðr
 (1499) 425.
 Bárðr Pálsson vestra (1492—
 1493) 92, 174.
 Barðsnes í Norðfirði 369.
 barkrókar, sjá búsgagn.
 Barnabas postuli 203, 734, 774,
 815. — Barnabasmessa 602,
 777.
 Barnadalr í Borgarfirði 671.
 Barnafell í Ljósavatnshrepp í
 Þingeyjarþingi 91.
 barneign 605, 783. — barngetn-
 aðr 421, 422. — barnshvarf
 161. — barnsekt 286.
 barsmið 484, 692.
 Barði (kaupmaðr í Hafnarfirði
 1495) 295.
 Bartholomeus postuli 309, 397,
 512, 513. — Bartholomeus-
 messa (-dagr) 3, 129, 130,
 308, 309, 323, 397, 619, 793.
 Bassastaðir í Strandasýslu 579,
 bati (ábat) 125, 169, 190, 535,
 647.
 bátur, sjá skip.
 Bátsendar í Grindavík 13.
 Bærduar, sjá Böðvar.
 beðr 639, 812. — beðjardýna
 450.
 Beckradalur, sjá Bekradalur.
 befaling 787.
 Beinir Eyjólfsson í Hornafirði
 (um 1500) 449.
 beit 4, 77, 101, 102, 104, 140,
 196, 220, 441, 454, 455, 730.
 — mánaðarheit 46, 71, 77,
 84, 280. — sex vikna beit
 195. Sbr. sambeit, vetrarheit.
 Beitolshamrar, landamerki Otrar-
 dals 80.

1) Þetta bréf er að visu gert
 syðra, en alt sýnist þó vera einn
 maðr.

- bekk (= lækr) 540.
 bekk 740. Sbr. kirkja.
 bekkjarborð 638. Sbr. húsbún-
 aðr.
 bekkjarklæði, sjá kirkja.
 Bekradalr (Beckradalr) í Döl-
 um 459.
 Belgisdalr í Saurbæ í Dalasýslu 71.
 Belgsholt í Melasveit 59, 162—
 163. — Belgsholtshólmi 59.
 Benedikt Grímsson, Pálssonar,
 á Möðruvöllum (1495—1501)
 265 — 268, 273 — 274, 393,
 434—437, 503, 517—518, 584.
 Benedikt Histén (Hersten, Hest-
 en, Horsten, Holsten) hirð-
 stjóri á Íslandi (1500—1502)
 359, 497, 499, 500, 502—505,
 553, 609.
 Benedikt Magnússon í Vik út
 frá Stað í Skagafirði (d. 1494)
 98, 221—222, 230, 643.
 Benedikt Narfason, Benedikts-
 sonar, í Höfðahverfi (1495)
 235.
 Benedikt Pálsson, Brandssonar
 á Möðruvöllum (dáninn fyrir
 1494) 265—268, 273 — 274,
 503, 518.
 Benedikt Þorsteinsson lögmaðr
 (d. 1733) 213, 236, 359, 454,
 517, 524, 729, 796.
 Benediktsdóttir: Þuríðr.
 Benediktssmessa (Benedictus-
 messa) 106, 478.
 Benediktsson: Einar, Hannes,
 Jón, Narfi.
 beneficium 15, 158, 171, 172,
 276, 277, 556, 619, 698.
 Benteinn Ólafsson í Rángarþingi
 (1646) 454.
- Beren, sjá Björgvin.
 berg (landamerki) 652.
 Bergljót Sigmundsdóttir, Stein-
 dórssonar, kona Guðmundar
 Ólafssonar (1497—1505) 341,
 710, 776—777, 783.
 Bergr Ingimundarson vestra
 (1503—1504) 653, 741.
 Bergr Jónsson gamli prestur á
 Hörgslandi (d. 1852) 4.
 Bergr Jörundsson í Húnavatns-
 þingi (1493—1497) 180, 263,
 314, 326—329.
 Bergr Pálsson eystra (1492) 118—
 120.
 Bergsson: Árni, Eyvindr, Þor-
 móðr.
 Bergstaðir í Reykjadal í Suðr-
 Þingeyjarþingi 733.
 Bergstaðir í Svartárdal 522—
 523.
 Bergsteinn Bjarnarson í Skild-
 inganesi 499.
 Bergsteinn Oddsson, (Oddsson-
 ar) í Olfosi (1501) 568.
 Bergwin, sjá Björgvin.
 Bergþór Þorvarðsson lögréttu-
 maðr í Skaptafellsþingi (1496)
 297.
 Bergþórsson: Jón.
 Berufjörðr í Austfjörðum 31, 32,
 33, 446, 490. — Berufjarðar-
 strönd 32.
 Berufjörðr í Barðastrandarsýslu
 598—599.
 Berunes við Berufjörð 33.
 beskeidenir menn 12.
 Bessason: Helgi, Hrafn, Stein-
 grímr, Þorsteinn.
 Bessastaðir á Álptanesi 48, 49,
 52, 53, 54, 55, 56, 58, 172—

- 173, 180—191, 586, 609, 696, 697. — Bessastaðabók (AM. 238. 4to) 15, 48, 49, 52, 54, 55, 56, 58, 61, 189, 252, 299, 303, 324, 335, 337, 338, 339, 340, 344, 394, 398, 458, 507, 513, 560, 585, 593, 594, 624, 635, 648, 662, 677, 796.
- Bessastaðir í Fljótsdal 446—447.
- Bessastaðir í Sæmundarhlíð 326, 757—758.
- Bessatunga í Saurbæ í Dalasýslu 71.
- Bessi Arason í Húnavatnsþingi (1496—1498) 314, 326—329, 342, 412.
- Bessi Björnsson, Jónssonar, á Skarðsá (1645) 461.
- Bessi Jónsson prestur í Húnavatnsþingi, líklega í Viðidalstunga (1500—1505) 509, 545, 555, 556, 559, 557, 624, 756, 758, 766.
- Bessi Þorláksson nyrðra (1505) 789—790.
- Bildudalur í Arnarfirði 699—701.
- Bilustaðir í Vestmannaeyjum 43.
- Birgi, sjá Byrgi.
- Birná í Hornafirði 452.
- Birnustaðir í Ögurssveit 244.
- biskerming 363.
- biskup 1, 2, 3, 4, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 44, 45, 47, 48, 50, 51, 53, 55, 59, 63, 64, 66, 67, 70, 71, 75, 77, 81, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 100, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 123, 124, 125, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 158, 159, 161, 162, 164, 166, 168, 169, 170, 171, 173, 179, 181, 186, 192, 193, 194, 197, 198, 199, 205, 207, 232, 243, 258, 259, 269, 270, 275, 276, 277, 278, 279, 281, 284, 285, 286, 287, 288, 302, 309, 310, 311, 324, 334, 335, 337, 338, 339, 355, 358, 364, 365, 375, 376, 377, 385, 386, 407, 408, 414, 433, 437, 438, 439, 442, 460, 473, 487, 488, 489, 492, 494, 495, 508, 509, 510, 511, 516, 517, 524, 525, 530, 532, 533, 536, 545, 546, 548, 549, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 566, 567, 568, 569, 574, 577, 581, 582, 590, 592, 593, 600, 601, 603, 604, 605, 606, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 630, 645, 656, 668, 673, 674, 675, 676, 678, 683, 695, 697, 698, 699, 715, 716, 717, 718, 721, 730, 731, 732, 734, 737, 738, 739, 754, 757, 761, 762, 763, 765, 766, 767, 768, 771, 772, 773, 778, 779, 781, 782, 784, 786, 787, 788, 793, 794, 795, 797, 798, 800, 802, 803, 804. — biskupleg makt 754.
- biskupsdómr 16. — biskupsdæmi 1, 159, 717, 766, 767, — biskupsgisting 437, 520, — biskupsbaðstofa, sjá húsa-kynni. — biskupstúndir 131, 424, 546, 556, 598, 768, 780, 781. — biskupstúndahald 767.

- Biskupsbrekka í Borgarfirði 56.
 Biskupsskjalasafn (í Landskjalasafni) 15, 25, 26, 30, 32, 34, 35, 41, 52, 58, 60, 61, 62, 64, 65, 69, 78, 79, 83, 84, 154, 739, 772.
 Biskupstungur í Árnessþingi 46, 123, 470, 580—581, 591—592, 620, 622.
 bítaling 718, 797, 798.
 biti (í húsi) 591.
 Bitra í Kræklingahlíð 681, 686.
 Bitra (Bittra) í Strandasýslu 74, 85, 141—143, 196, 288.
 bívísing 261, 267, 274, 426, 428, 435, 471, 480, 482, 605, 685, 752.
 bjalla, sjá kirkja.
 Bjarg í Miðfirði 341.
 Bjargastaðir í Austrárdal 203—204.
 Bjargastaðir, sjá Björg í Kinn.
 Bjargasteinn í Stafholtstungum 743.
 bjargleysi 726.
 bjargmaðr 669.
 Bjargsendi í Grindavík 49.
 Bjarnadalr undir Bröttubrekku 64.
 Bjarnadóttir: Ragnhildr, Randíðr.
 Bjarnanes í Hornafirði, Bjarnesseignir 35, 575—576.
 Bjarnadóttir, sjá Björnsdóttir.
 Bjarnarfjörðr á Ströndum 402.
 Bjarnargjá í Grindavík 49.
 Bjarnarhöfn í Helgafellssveit 66, 166.
 Bjarnarson, sjá Björnsson.
 Bjarnarstaðir í Saurbæ í Dalasýslu 288.
 Bjarnason: Árni, Bjarni, Eiríkr, Erlendr, Gísli, Guðmundr, Haldór, Jón, Loptr, Magnús, Martein, Ólafr, Ormr, Páll, Sturla, Valrianus, Vermundr, Þórarinn, Þorvarðr
 Bjarnastaðir í Bárðardal 681, 686.
 Bjarnastaðir í Selvogi 583.
 Bjarnastaðir í Vatnsfjarðarsveit 244.
 Bjarneyjar á Breiðafirði 74, 288.
 Bjarni Andrés-sonar, lögréttumaðr (1498—1502) 388, 401—402, 570—607.
 Bjarni Bjarnason í Arnarbæli á Fellsströnd (1493—1505) 165, 747—748.
 Bjarni Björnsson í Húnavatnsþingi (1497—1502) 330, 602.
 Bjarni („N.“) í Bøðvarshólum (1505) 810—812.
 Bjarni Einarsson í Fljótsdal austr (1599) 447.
 Bjarni Gamlason prestur á Grenj-
 aðarstað (d. 1636) 467.
 Bjarni Gíslason (? 1495) 241.
 Bjarni Gunnarsson í Húnavatnsþingi (1495) 263.
 Bjarni Haldórsson sýslumaðr á Þingeyrum (d. 1773) 53.
 Bjarni Hallgrímsson pestr í Odda (d. 1723) 112, 179, 186, 269, 664.
 Bjarni Hallsson, fóstursonr Sigurðar prests beigalda (1500) 473.
 Bjarni Ívarsson, Vigfússonar Hólms (enn á lífi 1473) 230, 489—490.
 Bjarni Ívarsson bróðir á Helgafelli (1493) 157.

- Bjarni Jónsson í Eyjafirði (1504) 734.
- Bjarni Jónsson í Húnavatunspingi (1503) 657.
- Bjarni Jónsson í Þingeyjarþingi (1502) 631.
- Bjarni Marteinsson skrifari í Skálholti (1601) 1, 2, 15.
- Bjarni Ólafsson bróðir síra Odds (1496) 305, 816.
- Bjarni Ólason í Hvassafelli (d. 1499) 137 — 138, 150 — 151, 438 — 439.
- Bjarni Pálsson, Brandssonar, á Möðruvöllum (d. fyrir 1494) 265 — 268, 273 — 274, 503, 518.
- Bjarni Sigurðsson á Stokkseyri (1646) 454.
- Bjarni Þórarinsson bóndi á Brjánslæk (veginn 1481) 9 — 10, 11, 396 — 397, 570, 740.
- björtunna 304.
- Björg (Bjargastaðir) í Kinn 234, 249 — 250, 255 — 256.
- Björg Þorvaldsdóttir, búlands Jónssonar, kona Jóns Sigmundssonar (1497 — 1505) 325 — 330, 412 — 413, 659, 756 — 758, 769, 775 — 784.
- Björgólfr Magnússon í Húnavatunspingi (1505) 774.
- Björgólfsson: Hákon.
- Björgvin (Beren, Bergwin) í Norgegi 407 — 408, 769, 771.
- Björn Árnason í Borgarfirði (1493 — 1495) 161, 289, 292.
- Björn Árnason í Dalasýslu (um 1492) 155 — 156.
- Björn Ásbjarnarson í Árnessþingi (1492) 152 — 153.
- Björn Bergþórsson nyðra (1495) 254.
- Björn Bjarnarson í Austfjörðum (1634) 511.
- Björn (Bjarni) Björnsson í Húnavatunspingi (1498) 412.
- Björn Blöndal sýslumaðr Húnavetninga (d. 1845) 719.
- Björn Einarsson Jórsalafari 577², 776 — 777, 782 — 784.
- Björn Einarsson, bróðir Eiríks prests (1498 — 1504) 386 — 387, 631, 721, 730, 731 — 733.
- Björn Guðnason sýslumaðr í Vatunfirði og Ögri (1492 — 1505) 92, 93 — 97, 101 — 104, 133, 139, 154 — 155, 174, 176, 209, 232, 238, 251, 256 — 257, 260, 315, 347 — 349, 367 — 370, 379 — 380, 383, 427 — 430, 444 — 445, 460, 479, 490 — 491, 514 — 516, 519 — 520, 521 — 522, 526 — 527, 532 — 543, 550 — 551, 562, 595 — 597, 612 — 613, 636 — 639, 644 — 645, 672 — 674, 674 — 676, 682 — 685, 694 — 695, 696, 727, 745, 760 — 761, 763 — 765.
- Björn Hafliðason, Jónssonar, sýslumaðr milli Hvítár í Borgarfirði og Hitárár (1493 — 1496) 160, 289 — 290, 300 — 302.
- Björn Hákonarson í Þingeyjarþingi (1495) 249, 255.
- Björn Haldórsson prestur í Sauðlauksdal (d. 1794) 9, 11, 238, 334.
- Björn Helgason vestra (1484) 12.
- Björn Höskuldsson prestur á Keldum (1646) 454.
- Björn Ingimundarson nyrðra (1495 — 1500) 264, 477.

- Björn Jónsson í Húnavatnsþingi (1505) 773—774, 781.
- Björn Jónsson skafins 223.
- Björn Jónsson í Þingeyjarþingi (1495) 255—256.
- Björn Jónsson vestra (1495—1504) 249 — 250, 404, 617, 655.
- Björn Jónsson syðra og nyrðra (1505—1524) 755.
- Björn Jónsson prestur á Mel í Miðfirði (d. 1550) 757.
- Björn Jónsson á Skarðsá 359, 461.
- Björn Jörundarson prestur nyrðra (d. fyrir 1496) 310.
- Björn Kársson í Húnavatnsþingi (1446) 7.
- Björn Oddsson fúgeti Diðriks Pinings í Vestmannaeyjum (1484 eða fyrri) 13.
- Björn Þorleifsson ríki hirðstjóri á Skarði (d. 1467) 9—10, 87, 506—507, 515, 522, 554, 571—572, 576, 594—597.
- Björn Þorleifsson, Björnssonar, jungkæri á Reykhólum (1493—1505) 167, 391—392, 401—402, 405 — 406, 416 — 417, 420 — 421, 427 — 430, 476, 492—498, 521—522, 528 — 529, 530, 532—536, 537—540, 542—544, 550—555, 561—566, 589, 599—600, 637, 653—655, 701—702, 751, 769—771.
- Björn Þorleifsson biskup á Hólum (d. 1710) 223.
- Björn Þorsteinsson prestur nyrðra (1492—1493) 90, 137, 168.
- Björnsdóttir: Kristín, Solveig, Þóra, Þuríðr.
- Björnsson: Árni, Arnór, Bergsteinn, Bessi, Bjarni, Björn, Einar, Eiríkr, Grímr, Gunnar, Gunnsteinn, Haldór, Hallvarðr, Jón, Kolbeinn, Magnús, Sigurðr, Stefnir, Þórðr, Þorgrímr, Þorleifr, Þormóðr, Þorsteinn, Ögmunðr, Özur.
- blak, blakanarmál 311, 510—511, 609, 693.
- Blámýrar í Ögurssveit 244.
- Blanda, landamerki Snorrastaða 325.
- Blasíus biskup hinn helgi 3, 48, 83, 300, 593, 754. — Blasíuslíkneski, sjá kirkja. — Blasíusdagur, — messa 57, 593.
- Blasíus Ormsson í Árneshöfði (1502) 621.
- Bleiksteinar á Kjalarnesi 53.
- blíðmaðr 669.
- blót 239.
- blýfat 745, 746.
- Blængshóll í Svarfaðardal 150—151.
- blöndubytta, sjá búsgagn.
- Blöndudalur í Húnavatnsþingi 245, 404.
- Blönduhlið í Skagafirði 347, 405, 487, 531, 559, 580, 600—601, 606—608, 633—634.
- boð 229.
- boðorð (tíu laga) 241.
- boðskapur 13.
- boðunarbréf 207.
- Boduar, sjá Böðvar.
- bogi 705, 706. — bogmaðr 669.
- bók 4, 40, 82, 105, 178, 356, 472, 476, 656, 669. — bók = lögbók (Jónsbók) 161, 169, 218, 290, 323, 352, 353, 361,

- 504, 658, 660, 683, 694, 789. —
 bókareidr 92, 94, 102, 108, 114,
 118, 119, 129, 164, 180, 191,
 226, 249, 263, 275, 284, 292,
 337, 338, 339, 340, 351, 362,
 488, 507, 532, 548, 568, 576,
 593, 597, 621, 633, 678, 684,
 734, 773, 774, 776, 777, 782,
 783, 792, 809. — rangr bók-
 areidr 150, 151. — bóktell 84.
 Sbr. Bessastaðabók, bréfabók,
 dómabók, Dægradvöl, Garða-
 bók, Hugucio, Hörgslandsbók,
 Loginrá, máldagabók, Svart-
 skinna, Öxnafellsbók.
- ballar 67. Sbr. búsgagn.
- Bólstaða(r)hlið í Langadal 245,
 276, 349—350, 397, 705.
- Bólstaðr í Steingrímsfirði 579,
 598—599.
- Bolungarvík við Ísafjarðardjúp
 243—245, 276.
- bolöxi 56. Sbr. búsgagn, vopn.
- bóndi 3, 13, 24, 26, 28, 36, 50,
 51, 52, 58, 62, 63, 69, 70, 72,
 76, 81, 83, 84, 88, 89, 90, 99,
 103, 106, 116, 120, 121, 122,
 123, 134, 135, 136, 138, 174,
 194, 197, 201, 206, 211, 212,
 214, 215, 224, 252, 253, 258,
 260, 264, 265, 271, 273, 277,
 278, 279, 285, 319, 321, 324,
 335, 355, 371, 376, 377, 384,
 389, 393, 399, 401, 403, 410,
 420, 421, 425, 426, 427, 431,
 435, 436, 437, 444, 459, 468,
 471, 477, 478, 480, 481, 482,
 483, 501, 507, 512, 516, 517,
 518, 550, 570, 571, 574, 575,
 600, 607, 610, 611, 616, 617,
 618, 621, 634, 641, 642, 653,
 674, 677, 689, 696, 700, 701,
 716, 719, 722, 728, 768, 769,
 788, 791, 795, 796, 797, 805,
 810, 812.
- Bonifacius episcopus Moguntens-
 is apostolus Germaniæ 486,
 561.
- bor 638. — borjárn 736. Sbr.
 smíðatöl.
- borð, borðhald, 157, 178, 183,
 638, 664, 740. Sjá húsbún-
 aðr, húsgögn.
- borðviðr 345.
- Borg í Borgarfirði (á Mýrum)
 161.
- Borg í Grímsnesi 692—693.
- Borg í Skagafirði — (= Sjáar-
 borg) 237.
- Borg, skógarhöggsland frá Garps-
 dal 76.
- Borg á Skógarströnd 184—185.
- Borg í Ögurssveit 244.
- borgan (ábyrgð) 182, 209, 210,
 292, 371, 375, 377, 420, 459,
 526, 590, 631, 797, 798. —
 borgunarmenn 726.
- Borgarey í Skagafirði 237.
- Borgarfjörðr í Austfjörðum 22,
 23, 385, 805.
- Borgarfjörðr í Þverárþingi 1,
 2, 60, 61, 62, 160—161, 300,
 346—347, 398—399, 617, 630,
 737—738, 752, 768, 774, 779,
 807, 813. — Borgarfjarðar-
 prófastsdæmi 2, 609, 630.
- Borgarhöfn í Hornafirði 452,
 714—715. — Borgarhafnar-
 heiði 452.
- Borgarsker á Borgarfirði 59.
- Botn (í Botnsdal) 628.
- Botnsá í Botnsdal 160.

- Botnsdalr í Skutilsfirði 806.
 Bótólfsgagr, — messa 121, 122, 768.
 bráðlyndi 239.
 Brandagil í Hrútafirði 308, 410—411.
 Brandr, búandi maðr í Mýrasýslu (1504) 745.
 Brandr, er gefr Skinnastaðakirkju reka 466.
 Brandr Atlason í Húnavatnsþingi (1502) 602.
 Brandr Einarsson í Húnavatnsþingi (1503—1505) 649, 791¹)
 Brandr Einarsson lögréttumaðr Þverárþingi vestara (1502—1505) 607, 706, 710, 752, 774¹)
 Brandr Gunnarsson (í falsbréfi 1501) 581.
 Brandr Hallbjarnarson á Sel-tjarnarnesi (um 1500) 458.
 Brandr Hrafnsson prestur á Hofi í Vopnafirði (1498) 387—388.
 Brandr Ingimundarson í Húnavatnsþingi (1494) 211.
 Brandr Ingvarsson í Þingeyjarþingi (1494) 223.
 Brandr Jónsson biskup á Hólum (d. 1264) 77.
 Brandr Jónsson lögmaðr (d. 1494) 247—249.
 Brandr Jónsson húskarl í Skálholti (1502) 627.
 Brandr Jónsson í Húnavatnsþingi (fyrir 1503) 659.
 Brandr Ólafsson lögréttumaðr nyrðra (1496—1505) 314, 349, 360, 437, 493, 502, 607, 679, 791.
-
- 1) Umtalsmál er, hvort þetta sé ekki einn og sami maðr.
- Brandr Þórarinnsson á Húsa-felli 1.
 Brandr Þorláksson í Húnavatnsþingi (1498—1505) 412, 777.
 Brandsdóttir: Þorbjörg.
 Brandslækr í Öxarfirði 465.
 Brandsson: Árni, Einar, Ey-steinn, Haldór, Hallr, Hrafn, Ívar, Jakob, Jón, Oddr, Ólafr, Páll, Sigmundur, Sigurðr, Snjólfur, Sölvi, Þórarinn.
 Brattagerðiseyri í Fljótssdal 447.
 Brautarholt á Kjalarnesi 52—54, 252.
 Brautartunga („Braudartunga“) í Lundarreykjadal 354—355.
 bréfabók 16, 49, 58, 60, 64, 65, 254, 264, 273, 283, 302, 347, 432, 456, 517, 555, 600, 614, 622, 626, 750, 784.
 bréfari 130.
 bréfberari 208.
 bréfvisar, breffviser 10, 378, 379, 748, 750, 751.
 brefer, sjá kirkja.
 Breiðaból í Bolungarvík 244.
 Breiðabólsstaðr í Fljótshlíð 12, 269, 315—316, 508, 735—736, 755—756.
 Breiðabólsstaðr í Reykholtssdal 737.
 Breiðabólsstaðr í Suðrsvæit (Hornafirði) 452. — Breiðabólstaðarfjall 452.
 Breiðahólstaðr í Vestrhópi 581, 597—598, 720.
 Breiðabólsstaðr í Olfosi 583.
 Breiðadalr í Önundarfirði 384, 561, 566, 694, 695.
 Breiðafjörðr 4, 79, 402, 404, 405, 543. — Breiðafjarðardal-

- ir 126, 156, 161, 220, 587 — 588, 724.
- Breiðagerði á Vatnsleysuströnd 513—514, 560—561, 593.
- Breiðamýri í Reykjadal 681, 686.
- Breiðársandr (= Breiðamerkr-sandr) í Austr-Skaptafells-sýslu 118.
- Breiðavík í Reyðarfirði 686—687.
- Breiðavík(in) á Snæfellsnesi 4, 5.
- Breiðdalr(inn) í Múlapingi 3i, 222. — Breiðdalsá 118.
- Brekka í Bitru 74.
- Brekka („Brokka“) í Eyjafirði 254—255.
- Brekka í Gufudalssveit 77, 78.
- Brekka í Langadal í Ísafjarðar-sýslu 278.
- Brekka í Reykjadal í Suðrþing-eyjarþingi 169.
- Brekka í Hvoldal í Saurbæ í Dalasýslu (Brekkuland) 71², 219—220, 308—309.
- Brekka í Svarfaðardal 145.
- Brekkur í Óslandshlíð 762—763.
- Brekkur á Rangárvöllum 375.
- Brennistaðir á Mýrum 290.
- Bresagerði á Akranesi 58.
- Briðdalr, sjá Breiðdalr.
- brigð (á jörðu) 398.
- brigðmælgí 143.
- Brigida hin helga 98.
- brik, sjá kirkja.
- Brimnes í Seyðisfirði austr 24, 393.
- Brimnes í Skagafirði 463.
- Brjanslækr á Barðaströnd 570.
- Broddadalsá í Kollafirði 5, 72, 73.
- Broddason: Helgi, Jón.
- Broddi Sigurðsson í Þingeyjarþingi (1494) 213.
- broddr 739.
- bróðir (bræðr, munkar) 511, 146, 157, 224, 269, 296, 325, 332, 337, 356, 372, 487, 555, 556, 558, 561, 585, 592, 593, 600, 601, 603, 614, 626, 635, 648, 663, 733, 766, 778.
- brók, sjá klæðnaðr.
- brot 9, 88, 390, 430, 431, 499, 506, 565, 577, 626, 717, 781.
- brotasilfr 154. Sbr. málmr.
- brú 455.
- Brú á Jökulsdal 198, 527—528.
- Brúarhraun í Hnappadalssýslu 745.
- Brúarkelda á Fellsströnd 748.
- brúðkaupsdagr, brullaupsdagr 139, 406, 571.
- Brummann Thomasson vestra (1499) 425—427.
- brún (landamerki) 325.
- brún, sjá kirkja.
- Brún í Saurbæ í Dalasýslu 294.
- Brún í Svartárdal 730.
- Brúnastaðir í Tungusveit 7—8. — Brúnastaðahólmi 8.
- Brunná í Saurbæ í Dalasýslu 308—309.
- Brunná (Brúná) í Öxarfirði 465.
- brýni 42, 287, 448, 449, 665, 736, 739, 742, 746. Sjá klabrýni. Sbr. búsgagn.
- Brynjólfur Eiríksson faðir Hal-dórs í Tungufelli (1492—1493) 118, 176—177.
- Brynjólfur Haldórsson eystra (1697) 446, 490.
- Brynjólfur Jónsson prestur í Görðum á Álptanesi (d. 1694) 53.

- Brynjólfur Sigurðsson vestra (1494—1497) 209, 284, 341, 367.
- Brynjólfur Sveinsson biskup í Skálholti (d. 1675) 678, 815.
- Brynjólfur Þórðarson sýslumaður á Hlíðarenda (d. 1762) 311.
- Brynjólfur Þorsteinsson ráðsmaður á Reynivöllum í Kjós (1493) 181—182, 815.
- Brynjólfsson: Haldór, Jón, Sigurður, Þórður.
- brythögg 449, 742. Sbr. búsgögn.
- bræði 239.
- Bræðraklíf á Mývatnsöræfum 799.
- Bræðratunga í Biskupstungum 52, 244, 591—592.
- bú 3, 18, 319, 509, 541, 547, 549, 674, 728, 734, 753. — búfastir menn, búmenn 472, 727. — búmissir 509. — búnautn 59, 76, 727. — búrán 319, 342. — búsmali 280. — búsupptaka (-tekt) 342, 343, 534. Sjá búsgagn, höfuðbú.
- Búalög 8.
- Búason: Jón, Sveinn.
- Búastaðir í Vopnafirði 20.
- Búðardalur á Skarðsströnd 4, 5, 6, 72, 73.
- búðarstaða 74.
- Búðir á Snæfellsnesi 5.
- Buðlungarvallará í Fljótsdal 447.
- Bugir (Staðarhólsoddi) í Saurbæ 71.
- Bugr í Blöndudal 245.
- Bugsker í Gilsfirði 72.
- buldr 526, 564.
- Búnaðarbálkr (Jónsbókar) 103, 684, 726.
- búr, sjá húsakynni.
- Búrfell í Þjórsárdal 41.
- búsgagn, búhlutir, búsbúhlutir 1, 2, 18, 33, 49, 63, 178, 183, 449, 456, 544, 547, 638, 639, 737. — alkanna 638. — al-tunna 742. — amboð 740. — bandreip 742. — barkrókar 42, 736. — Sbr. bjórtunna. — blöndubytta 287. — bollar 67. — bolöxi 56. — brauðjárn 2. — Sjá brýni. — Sjá brythögg. — byrða 449, 638, 745. — bytta 287. — diskar 43, 67, 287, 448, 450, 451, 638, 665, 740. — drykkjaraskur 287, 639. — drykkjar-
ausa 638. — eysill 639. — Sjá fat. — Sjá fjaladiskar, floti, flöskulás. — fötur 638, 639, 740, 742, 745. — Sjá grýta. — hálfkanna 43, 638, 665. — Sjá háltunna. — harðsteinn 638, 736, 745, 746. — Sjá hey-laupar, heykrókr, heysleði, hirðsla, hituker, hituskál, hóg-setr, hornasög, hrifa, hrip, hverfusteinn, hærusekkir, kambar. — kanna 42, 183, 287, 448, 449, 450, 451, 453, 638, 664, 740, 742, 745, 746, 812. — könnubrot 451. — ker 93, 94, 95, 664, 736, 740. — ker í jörðu 450. — uppi-stöðuker 812. — keröld 41, 67, 77, 156, 451, 456, 744, 746, 812. — xxx fjórðungakerald 156. — 80 fjórðungakerald 134, 201. — kerald með

skjólum 43. — 30 skjólna kerald 30, 448. — jarðkerald 744. — smákeröld 30, 665, 740, 744. — stórkeröld, stórker 77, 183, 287, 448, 638, 740, 742, 746. — sýrukerald 287. — trektarkeröld 639. — uppgerðarkeröld 287, 448, 450, 638, 639, 664. — ketill, katlar 2, 29, 34, 42, 67, 77, 189, 287, 304, 394, 448, 450, 451, 638, 639, 677, 736, 737, 740, 742, 744, 745, 746, 812. — xij fjórðunga ketill 186. — ketill, er á liggja xix fjórðungar 134, 135, 201. — iij hundraða ketill 288. — fjögurra skjólna ketill 18. — 25 skjólna ketil 448. — mælisketill 638, 639. — smákatlar 745. — ketilhróf 30. — kláfar 736, 740, 742. — klár, klárur 639, 740. — Sjá kista, kjötkista, klabbrýni, klyfberar, koppaflotar, kostrar, krókar, kúfar, lár, lás, ljáir, munnlaug, mustarðskvern, mykisleði, orf. — páll 638, 740, 742, 745. — pálreka 638, 736, 745. — Sjá panna. — pottur 178, 189, 287, 450, 451, 638, 665, 724, 736, 740, 742, 745, 746, 812. — pottausa 287. — Sjá reiðingr. — reka 638, 736, 742. — sár 183. — Sjá saltker. — Sjá silar. — skál 232, 287, 638, 639, 665, 740, 742, 746. — Sjá skerborð, skerdiskar. — skiðaskur 639. — skjólur 287, 448, 450, 456, 812. — Sjá skreiðarstokkr. — Sjá skygrindr, sleði, sleggja,

snældur, spik. — spæmir 67, 287, 448, 450, 451, 638, 639, 665, 740, 742, 745, 746, 812. — spónastokkur 287. — stafaskur 287, 639. — Sjá stampar, steinfat, stigi. — strokkur 448, 450, 638, 639, 664, 665, 740, 742, 745, 746, 812. — Sjá sög, sölvaponta, tint, torfkrókar, torfljár, torfskeri, trédiskar, tréfat, trékanna. — trog 30, 41, 67, 77, 287, 448, 450, 451, 456, 638, 639, 664, 665, 740, 812. — Sjá tunna. — varreka með sinklum 639.

Bustarféll í Vopnafirði 198.

Byðubjarg í Döllum 459.

bygging (jarða) 169, 282, 642, 661, 785.

Býjasker á Rosmhvalanesi 53.

Bylzhamarar í Stafholtstungum 64.

Byorn, sjá Björn.

byrða, sjá búsgagn.

Byrgi í Kelduhverfi 4.

Byrgisholt í Melasveit 59.

Byrnes, sjá Berunes.

Byrstofa (Byrstove) á Englandi 12, 13.

byssa 705, 706. Sbr. hertygi, vopn.

bytta, sjá búsgagn.

Bægisá í Hörgárdal 236.

Bæjarsker, sjá Býjasker.

bæn 13, 247. — bænahald 299, 398, 399, 474.

bænhús, bænahús 19, 20, 24, 27, 35, 45, 65, 66, 68, 70, 74, 78, 79, 82, 85, 86, 130, 331, 132, 133, 198, 199, 253, 307, 355, 441, 452, 466, 473, 743, 795.

- bær 3, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 47, 48, 64, 65, 68, 70, 77, 80, 110, 139, 140, 198, 288, 452, 467, 476, 567, 615, 616, 768.
- Bær í Borgarfirðl 60, 61.
- Bær (= Ábær) í Döllum í Skagafirði 421—422.
- Bær í Flóa (= Gaulverjabær) 45, 152, 286.
- Bær í Hrútafirði 141—143.
- Bær á Rauðasandi. Sjá Saurbæ.
- Bær í Súgandafirði 234, 247—249.
- bætr (vígsbætr) 209, 210, 631, 741, 790, 801, 802. — bóta-maðr 751.
- Böðvar Finnsson, Gamlasonar, nyrðra (1493) 166.
- Böðvar Ingimundarson í Húnavatnsþingi (1502) 602.
- Böðvar Ívarsson nyrðra (1495) 280.
- Böðvar Jónsson prestur í Görðum á Álptanesi (1497—1499) 334—340, 425.
- Böðvar Jónsson vestra (1499) 423.
- Böðvar Loftsson (veginn 1494) 141, 208—210, 216—218. 359.
- Böðvar Svartsson nyrðra (1501—1503) 577.
- Böðvar Þorsteinsson prestur á Grenjaðarstað (d. 1375) 214.
- Böðvarshólar í Vestrhópi 810—812.
- Böðvarsson: Andrés, Ketill, Þorlákr.
- bölván 239.
- Calices 464. Sbr. kaleikr.
- Calixtusmessa 141, 143, 226, 314, 519, 523, 541, 617, 620, 649, 650, 653, 729, 801.
- canceler 213, 407, 751.
- canonumbók, sjá kirkja.
- capellanus 310, 464.
- capitularius, sjá kirkja.
- capitulum 771, 772.
- castrum 10, 12.
- casule 464.
- cathedraticum 555.
- Cathedra Petri 101, 594.
- Cecilia Gunnsteinsdóttir kona Narfa Jónssonar (1501) 588.
- Cecilia mæð hin helga 17, 147, 737. — Ceciliukver, sjá kirkja. — Ceciliulíkneski, sjá kirkja. — Ceciliummessa 529, 656.
- Cecilia Torfadóttir frá Klofa (1505) 755.
- Cecilia Þorsteinsdóttir, Hallssonar, kona Hallsteins Þorsteinssonar (1500) 486—487.
- Ceciliudalr, sjá Dalr í Blönduhlíð.
- Christian, Christiern, sjá Kristján.
- Christopher, sjá Kristópher.
- Christophorus líkneski, — skript, sjá kirkja.
- cirographum 488, 658.
- Clafusson, sjá Clanusson.
- Clemens páfi 37. — Clemensmessa 148, 229, 662.
- Clemiss, sjá Klemens.
- Clemus, sjá Klemens.
- Cnarartunga, sjá Knarartunga.
- collectarius, sjá kirkja.
- Columbamesa 409.

commemoracio Pauli 569.
 common, sjá kirkja.
 concepcio Mariæ 283.
 contribuciones 555.
 conventubræðr 157, 195, 204,
 325, 331, 337, 629, 663.
 conventuinnsigli 663.
 conversio Pauli (Pálsmess) 88,
 89, 90, 247, 751.
 coronacio Mariæ 308.
 corporall, corporalshús, sjá kirkja.
 corpus Christi (sbr. festum,
 vigilia) 187, 263, 310, 386,
 423, 767.
 crastina festorum 6, 308, 312,
 646.
 cura (animarum) 158, 310.
 curia 492, 530.

Daðason : Jón, Ormr, Sigurðr.
 Daðastaðir i Núpsdal 196.
 Daðastaðir á Reykjaströnd 617
 —618.
 Daði Arason Dalaskalli (1502)
 603—606.
 Daði Guðmundsson i Snóksdal
 (d. 1563) 460.
 dagr (=dies, festum) 669, 749,
 750.
 Dagr Guðmundsson syðra (1496)
 295.
 dagsbréf 216, 217, 702.
 dagþingan 341.
 Dalahólmr i Döllum 67.
 Dalir = Breiðarfjarðardalir 67,
 459.
 Dalir i Skagafirði 421—422.
 dalmatica, sjá kirkja.
 Dalr i Blönduhlið (Djúpadalr)
 580—581.
 Dalr undir Fyjafjöllum 39, 375².

Dalr i Eyjafirði (Djúpadalr,
 Ytridalr) 260 263, 284, 762.
 Sjá og Djúpadalr.
 Dalr (= Valþjófsdalr) i Ölund-
 arfirði 286.
 dammr (Dammr á Fellströnd)
 170, 748.
 dánarbú 6.
 dandifólk 445.
 dandi kona, dandi kvinna 445,
 618, 771.
 dandimenn, dandumenn, Jandis-
 menn, danemenn, dánumenn
 (skilvisir, skjallegir, valin-
 kunnir, velbornir, ærlegir) 88,
 91, 97, 99, 109, 112, 114, 121,
 138, 150, 159, 174, 178, 179,
 199, 206, 208, 227, 237, 265,
 273, 277, 292, 297, 310, 314,
 334, 337, 338, 339, 343, 397,
 421, 426, 435, 436, 442, 446
 (meðanm.), 468, 482, 493, 516,
 524, 534, 535, 537, 538, 539,
 540, 551, 563, 564, 575, 576,
 584, 612, 618, 622, 626, 633
 —634, 637, 644, 650, 654,
 656, 666, 675, 688, 689, 696,
 698, 699, 700, 701, 704, 706,
 707, 710, 741, 752, 755, 771,
 791, 796, 799, 808. — dandi
 manna dómr 282, 368, 480,
 533, 534, 543, 596.
 dandiprestur 545.
 Daniel Haldórsson prófastr á
 Hólum 366.
 Danmörk, Danir 9, 378—379,
 407—408, 651, 748—751, 786.
 Sbr. dönsk tunga.
 danzmaðr 669.
 dauðir peningar 711, 728.
 dauðlegar syndir 670, 671.

- Davíðssaltari, sjá kirkja.
 decollacio Johannis (höfuðdagur)
 222, 279, 648.
 Deildará á Melrakkasléttn 466.
 Deildará á Skálmarnesi 420—
 421, 676—677.
 Deildardalur í Höfðahverfi 253.
 Deildardalur í Skagafirði 306.
 Deildarey fyrir Fellsströnd 134,
 135, 201.
 Deildarhjalli í Vatnsdal 280.
 Deildartunga í Reykholtssdal 62,
 163, 671.
 Delmenhorst 378—379, 407—
 408, 748—751.
 Desey í Norðrárdal 63.
 Desjarmýri (Mýrar) í Borgar-
 firði austr 22, 394, 805.
 desponsacio Mariæ 327.
 Diðrik Pining hirðstjóri (d.
 1491) 9—10, 11, 12—14.
 dies (= festum) 10, 437, 601,
 766.
 dies rogationum (gangdagur) 179.
 Digranes í Skorradal 61.
 Dimonarkalakkar á Breiðafirði
 87, 165, 170, 747, 759.
 Dinysius helgi 50.
 diskar, sjá búsgagn.
 dispenseran(ar bréf) 260, 428,
 492, 493, 530, 564, 718.
 divisio apostolorum 126, 275,
 303, 786.
 Ditmersken (Ditmarsken) 378,
 379, 407, 408, 748, 749, 750,
 751.
 djákn, djákni 31, 44, 79, 108,
 117, 193, 208, 235, 278, 459,
 473, 545, 627, 628, 698, 699,
 766, 767. — djáknavist 159.
 Sbr. messudjákn.
- Djáknapollr í Gnúpverjahrepp
 621.
 Djáknasteinn í Gnúpverjahrepp
 621.
 Djúpá í Laugardal í Arnesþingi
 325.
 Djúpadalur í Eyjafirði 478—479.
 Sjá að öðru leyti Dalr.
 Djúpavatn á Langanesströndum
 17.
 document 541.
 dómadagur 241.
 dómari 118, 295, 296, 518, 645,
 697.
 dómínica infra octavas nativita-
 tis Mariæ 131.
 dominica prima 202.
 dominica reminiscere 335, 336.
 dominica septuagesima 379.
 dominica sanctæ trinitatis 73,
 187, 202.
 dominicubók (dominicur), sjá
 kirkja.
 dómkirkja: á Hólum 90, 91, 92,
 100, 150, 151, 158, 159, 169,
 173, 174, 197, 198, 215, 275,
 302, 371, 382, 383, 463, 559,
 560, 582, 766, 767, 771, 783.
 — í Skálholti 106, 108, 335,
 718.
 dómr, dómar 8, 11, 90, 91, 92,
 93, 94, 96, 101, 104, 105,
 106, 107, 108, 109, 110, 111,
 112, 113, 114, 115, 116, 119,
 120, 123, 125, 137, 142, 143,
 151, 152, 153, 159, 160, 168,
 169, 170, 171, 174, 175, 180,
 190, 191, 192, 193, 194, 198,
 208, 210, 211, 212, 218, 226,
 228, 248, 249, 257, 265,
 266, 268, 270, 271, 273, 274,

278, 279, 281, 282, 289, 290,
 291, 292, 295, 296, 297, 300,
 302, 314, 315, 319, 320, 346,
 347, 348, 349, 350, 351, 353,
 354, 355, 357, 358, 359, 360,
 361, 367, 368, 371, 372, 381,
 382, 383, 384, 388, 389, 397,
 398, 425, 426, 427, 428, 429,
 430, 434, 435, 436, 437, 440,
 470, 471, 478, 480, 481, 482,
 483, 484, 485, 487, 488, 491,
 492, 493, 495, 496, 497, 498,
 499, 500, 502, 503, 504, 505,
 509, 510, 514, 515, 517, 518,
 522, 527, 531, 532, 534, 537,
 538, 539, 541, 542, 545, 546,
 547, 548, 550, 551, 553, 555,
 557, 558, 560, 563, 564, 565,
 567, 569, 570, 573, 574, 575,
 576, 578, 592, 593, 594, 595,
 596, 597, 600, 601, 602, 603,
 604, 606, 607, 615, 617, 622,
 624, 625, 630, 631, 632, 633,
 634, 635, 644, 646, 647, 649,
 650, 651, 655, 656, 659, 660,
 661, 672, 673, 674, 675, 676,
 679, 682, 683, 688, 690, 692,
 693, 696, 697, 698, 699, 702,
 703, 704, 705, 706, 707, 708,
 709, 710, 711, 712, 713, 722,
 725, 726, 727, 728, 729, 752,
 753, 757, 763, 764, 765, 766,
 769, 772, 773, 774, 775, 778,
 779, 780, 781, 782, 783, 784,
 785, 788, 789, 791, 792, 800,
 801, 802, 807, 808, 809, 810,
 812, 813. — dómabækur 92,
 160, 208, 218, 273, 358, 359,
 434, 470, 479, 495, 499, 501,
 502, 504, 517, 546, 554, 569,

573, 584, 672, 675, 682,
 690, 702, 801. — dóma-
 syrpa 101, 116, 141, 160,
 174, 226, 289, 291, 359, 439,
 484, 634, 705, 708, 725, 734,
 752, 774, 785. — dómrof 608.
 — dómságríp 8, 814. — dóms-
 atkvæði 103, 107, 108, 111,
 113, 114, 119, 125, 152, 175,
 176, 210, 268, 275, 279, 290,
 296, 349, 350, 352, 354, 363,
 382, 386, 398, 426, 427,
 482, 492, 495, 504, 530,
 555, 559, 572, 576, 596, 601,
 602, 632, 650, 661, 662, 675,
 708, 711, 723, 726, 728, 753,
 765, 783, 809. — dómsbréf
 92, 97, 100, 108, 111, 113,
 115, 120, 125, 153, 161, 170,
 176, 181, 187, 191, 194, 218,
 229, 249, 268, 270, 272, 275,
 279, 282, 290, 293, 297, 302,
 315, 349, 354, 358, 383, 386,
 427, 430, 471, 483, 485, 492,
 495, 500, 504, 510, 532, 558,
 566, 569, 572, 576, 597, 603,
 606, 607, 608, 617, 625, 631,
 632, 635, 651, 656, 659,
 662, 676, 685, 699, 705, 708,
 709, 713, 723, 729, 753, 763,
 765, 767, 775, 784, 785, 790,
 810. — dómsmenn, dómendr
 107, 125, 161, 190, 209, 210,
 212, 218, 229, 268, 271, 282,
 290, 293, 302, 315, 349, 350,
 351, 358, 363, 364, 426, 427,
 430, 471, 483, 495, 496, 497,
 498, 500, 503, 504, 531, 548,
 558, 572, 576, 606, 632, 660,
 661, 662, 674, 675, 684, 685,

- 703, 705, 708, 709, 711, 713,
723, 726, 728, 753, 765, 775,
790, 801, 808.
- Donatus martyr 415, 815.
- draflskapr 93, 143.
- Drageyri í Skorradal 60.
- Drangar á Ströndum 769—771.
- Drangatangi á Ströndum 462.
- Drangavík á Ströndum 462.
- drepsótt (1494) 232.
- drottinsdagar 57, 425, 434, 793.
- drottning (María) 3, 68.
- drykkir 334. Sbr. bjórtunna,
drykkjaraskr, drykkjarausa
(sjá búsgagn), staup, horn-
staup, malt, sýra, öl.
- drykkjumaðr 669.
- Dufansdalr í Arnarfjarðardölum
383—384.
- duggarar 495, 497.
- dúkar 183, 740.—þýzkr dúkr 724.
- Dunhagi (Dyngagi) í Hörgárdal
144—146, 236.
- dúnn 67, 638. — dúnsæng 639.
- Dvergasteinn í Seyðisfirði 23—
24, 393.
- Dýjanés á Fellsströnd 202.
- dymbildægr 446.
- Dyngagi, sjá Dunhagi.
- Dyngandi í Grunnavík 760—761.
- dýnur 448, 740.
- Dýrafjörðr í Ísafjarðarsýslu 81.
247—249, 281, 383—384, 396,
401—402, 460, 479—480, 546,
675, 722, 740—741.
- dýridagr 211, 345, 422, 424,
640.
- dýrleiki (jarða) 47, 48, 63, 83,
134, 136, 189, 399, 420, 442,
468, 527, 561, 583, 585, 586,
648, 677, 737.
- Dægradvöl (síra Gottskálks) 443.
- Dæli í Svarfaðardal 800.
- Dögurðardals á Hróteyjarströnd
í Strandasýslu 461.
- Dögurðarnes á Skarðsströnd 75,
87, 165, 170, 747—748, 759.
— Dögurðarnessel 748.
- dönsk tunga 802.
- Ecclesia 81, 286, 364. Sbr.
kirkja.
- ecteskab 378. Sbr. hjónaband.
- Edlan, sjá Erlendr.
- Efrinúpr í Núpsdal 194—196.
efsta vika 3, 37, 57. — efstu
viku orða, sjá kirkja.
- Efstidalr í Ögurssveit 244.
- Eggert Hannesson lögmaðr í
Bæ á Rauðasandi (d. 1585)
129, 217, 264, 273, 359, 379,
502, 504, 506, 517, 562, 595,
612, 675.¹⁾
- Eggert Jónsson á Ökrum í
Blönduhlíð (d. 1719) 167.
- Eggert Snæbjörnsson á Kirkju-
bóli í Langadal (á 18. öld)
77, 433, 579.
- Eggertsdóttir: Guðrún, Helga.
eggver 466.
- Egidius ábóti hinn helgi 459,
610.
- Egill Egilsson syðra (1497) 366.
- Egill Einarsson vestra (1384) 6.
- Egill Eyjólfsson biskup á Hól-
um (d. 1341) 4.

1) Vera má að sumstaðar kunnir
að vera hönd Ara Magnússonar
utan á bréfum, þar sem hér í
safninu er talið, að sé hönd Egg-
erts, því að þeir skrifa um eitt
skeið nokkuð keimlíkt.

Egill Grímsson á Skarði í Laugadal, sýslumaðr í Húnavatnsþingi og Hegranessþingi (1480—1494; á lífi 1494; dæinn fyrir 1500) 11, 105, 197, 210—212, 523, 633.	148, 151, 157, 159, 162, 164, 166, 167, 177, 185, 188, 189, 195, 196, 197, 204, 216, 222, 224, 235, 236, 237, 244, 245, 251, 252, 253, 255, 272, 280, 291, 298, 304, 306, 310, 312,
Egill (Agalus) í Haukadal (1495) 286.	316, 317, 331, 343, 347, 355, 367, 369, 370, 387, 393, 399,
Egill Jónsson syðra, ef til vill bróðir Stepháns biskups (1492—1503) 116, 635.	403, 405, 411, 416, 419, 420, 422, 436, 438, 477, 484, 486, 487, 491, 508, 513, 517, 521,
Egill Jónsson vestra (1494) 221.	525, 528, 544, 552, 561, 569,
Egill Magnússon nyrðra (1493) 191.	570, 578, 579, 580, 583, 584, 588, 591, 599, 611, 614, 619,
Egill á Varmalæk í Borgarfirði (1504) 743.	623, 629, 636, 640, 648, 655, 663, 677, 680, 686, 690, 692,
Egilsson: Egill, Einar, Hákon, Jón, Sigurðr.	694, 714, 715, 716, 719, 724, 731, 732, 733, 761, 763, 770,
Egilsstaðir í Flóa 46.	788, 798, 805, 808.
Eið í Eiðapínghá 24, 223, 233, 320—321, 385. — Eiðapínghá 320—321.	eiginhjón 421.
Eið á Seltjarnarnesi 458. — Eiðsgarðr 458. — Eiðssker 51, 52. — Eiðstjörn 458.	eiginkona, eiginkvinna, eignarkona 106, 136, 139, 159, 166, 179, 184, 221, 223, 301, 328, 386, 413, 414, 419, 420, 421, 520, 544, 587, 747.
Eiðhús í Miklaholtshrepp 65.	eign full, föst, æfinleg 9, 10, 18,
Eiðínaborg á Skotlandi 9, 11.	22, 25, 28, 29, 84, 87, 99,
eiðr 86, 87, 91, 96, 103, 106, 107, 108, 111, 114, 169, 170, 175, 178, 193, 212, 228, 229, 238, 261, 263, 268, 271, 301, 335, 351, 353, 367, 382, 391, 532, 574, 575, 582, 621, 661, 675, 676, 685, 693, 726, 727, 756, 774, 783, 792, 811. — eineiði 297, 726. — eiðsbréf 87, 170. — eiðstafir 634, 776. — eiðstaka 755. Sbr. mein-eiðr, þrifeiðr.	100, 110, 111, 112, 120, 121, 122, 123, 126, 128, 135, 136, 142, 143, 145, 148, 151, 160, 161, 162, 177, 178, 185, 188, 189, 197, 211, 215, 220, 222, 224, 225, 230, 231, 232, 234, 235, 245, 247, 248, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 260, 265, 267, 270, 272, 273, 277, 277, 280, 283, 298, 299, 303, 304, 306, 307, 311, 312, 313, 316, 317, 319, 320, 330, 331, 333, 343, 346, 347, 351, 352, 353,
Eiell, sjá Egill.	355, 358, 366, 369, 372, 373,
eigandi 5, 6, 88, 99, 100, 109, 117, 121, 126, 128, 143, 146,	384, 385, 392, 393, 394, 395,

- 396, 397, 398, 399, 400, 402, 404, 405, 409, 410, 411, 415, 419, 422, 426, 427, 428, 432, 435, 438, 441, 471, 477, 481, 486, 488, 491, 495, 503, 505, 506, 512, 515, 517, 521, 524, 525, 527, 528, 529, 533, 544, 549, 550, 552, 554, 558, 559, 561, 569, 570, 572, 575, 576, 579, 580, 583, 585, 586, 587, 591, 598, 607, 611, 613, 614, 619, 623, 629, 636, 638, 639, 640, 644, 648, 650, 656, 661, 663, 673, 680, 687, 692, 694, 699, 700, 701, 711, 716, 720, 721, 722, 723, 724, 726, 727, 730, 731, 732, 742, 748, 750, 755, 756, 757, 758, 760, 766, 770, 772, 773, 788, 798, 802, 803, 804, 808, 809.
- eignarmenn 171, 219, 235, 249, 268, 384, 436, 477, 656, 661, 764, 807.
- eignarorð 613, 614.
- eignarvitni 248, 652, 802, 802, 809.
- Eikargnípa, landamerki Möðrudals og Bustarfells 198.
- Eilífr Guðmundsson á Snæfuglstöðum (fyrir eða um 1500) 455—456.
- Einar Árnason nyrðra (1492) 127.
- Einar Bárðarson í Húnavatnsþingi (1502) 602.
- Einar Benediktsson prestur á Grenjaðarstað og Skinnastöðum (1471—1495) og síðan ábóti á Munkaþverá (1496—1505 og síðar) 235, 253—254, 302—303, 307, 356, 364—365, 371—373, 400, 487, 508, 555, 556, 558, 592, 600, 614, 628—629, 733, 766.
- Einar Bjarnarson í Borgarfirði (1493) 160.
- Einar Björnsson, Þorleifssonar hirðstjóra (á lífi 1492; dáinn 1494 eða fyrri) 105, 126, 231, 294, 379—380, 427—430, 515, 522, 541, 553—554, 570, 593, 755—756.
- Einar Brandsson lögréttumaður (1494) 217.
- Einar Egilsson nyrðra (1493) 164.
- Einar Egilsson syðra (1670) 610.
- Einar Einarsson í Borgarfirði (1504) 687.
- Einar Einarsson í Húnavatnsþingi, maður Þrúðar Benediktisdóttur (1497—1504) 342, 721—722.
- Einar Einarsson lögréttumaður (1498) 388.
- Einar Einarsson í Þingeyjarþingi (1499—1502) 415, 631.
- Einar Einarsson sýslumaður á Miðhúsum (d. 1707) 219, 433.
- Einar Eiríksson jonkæri í Vatnsfirði (d. 1383) 784.
- Einar Erlendsson prestur, prófastur og almennilegur dómari milli Jökulsár á Sólheimasandi og Steinsmýrarfljóts (1492—1500) 123, 269, 295—297, 471.
- Einar Eyjólfsson, lögmanns Einarssonar, í Dal í Eyjafirði og í Dal undir Eyjafjöllum (1495—1497) 268, 375.

- Einar Eyvindsson í Húnavatnsþingi (1502) 602.
- Einar Guðmundsson syðra (1492) 117.
- Einar Haldórsson nyrðra (1493) 166.
- Einar Hálfánarson nyrðra (1495—1505) 261, 761—762.
- Einar Hallfreðarson í Húnavatnsþingi (1446) 7.
- Einar Hallsson bóndi í Árnessþingi (1496) 324.
- Einar Hallsson (veginn 1498) 407.
- Einar Ímason í Skaptafellsþingi (1496) 297.
- Einar Ingimundarson prestur í Steinsholti og í Hrepphólum, ráðsmaður Skálholtsstóls (1500—1505) 490, 491, 567, 603, 621, 622—623, 665, 698, 739, 812—813.
- Einar Ísleifsson ábóti á Munkaþverá (d. 1487) 177 — 178, 372.
- Einar Jónsson í Eyjafirði (1493) 203.
- Einar Jónsson vestra (1498—1504) 401, 543, 741.
- Einar Jónsson, Sigmundssonar (1505) 757—758.
- Einar Jónsson prestur syðra (1502—1504) 617, 698.
- Einar Jónsson eystra (1634) 511.
- Einar Jónsson konrektor í Skálholti (d. 1788—1789) 53.
- Einar Magnússon nyrðra, maður Herþrúðar Eiríksdóttur (1495—1504) 263, 413—414, 719—721.
- Einar Magnússon í Árnessþingi (nm 1460) 457.
- Einar Nikulásson galdrameistari, prestur á Skinnastað (d. 1699) 465, 468.
- Einar Oddsson, Péturssonar, á Hofi í Vatnsdal, sýslumaður Húnavetninga (1492 — 1505) 104, 180, 217, 273, 278, 308, 314, 318—320, 349 — 350, 360, 367, 397—398, 427, 437, 496 — 497, 500, 502, 575, 602—603, 607, 705, 773—774, 777—778, 791—792, 810 — 811:
- Einar Oddsson í Borgarfirði (1504) 687.
- Einar Ólafsson, Filippussonar (1496 — 1504) 314 — 315, 349—354, 368, 397—398, 418, 514—516, 533 — 536, 554, 595—597, 638, 680.
- Einar Ólafsson í Eyjafirði (1495 — 1502) 265, 553, 629.
- Einar Ólafsson, Jónssonar vestra (1498) 383—384.
- Einar Ólafsson í Borgarfirði (1501) 552.
- Einar Pálsson á Rauðasandi (1704) 795.
- Einar prestur í Mýrasýslu (1504) 744.
- Einar Snorrason Ölduhryggjar-skáld, prestur á Staðastað (1497—1504) 377, 603, 617, 713.
- Einar Sveinsson vestra (1492—1504) 101, 248, 480, 674—676.
- Einar á Valbjarnarvöllum (1504) 743.
- Einar Þórarinsson vestra (1504) 690.

- Einar Þórðarson vestra (1500) 519.
- Einur Þorleifsson, Árnasonar, hirðstjóri (d. 1453) 6, 105, 571.
- Einar Þorleifsson vestra (1480—1503) 12, 636.
- Einar Þórólfsson á Hofsstöðum og Knerri, umboðsmaðr Diðriks Pinings, prófentumaðr á Helgafelli (1493—1505) 156—157, 166—167, 185, 273, 416, 496—497, 580—581, 639, 690, 803—804.
- Einar Þorsteinsson eystra (1492) 118—120.
- Einar Þorsteinsson vestra (1492) 141.
- Einar Þorsteinsson prestur nyrðra (1497) 372.
- Einar Þorvaldsson djákni á Hólum (1492—1493) 128, 193.
- Einar Þorvaldsson bróðir á Helgafelli (1493) 157.
- Einar Örnólfsson vestra (1496)
- Einarsdóttir: Helga, Herdís. 289—290.
- Einarshöfn á Eyrarbakka 695, 696.
- Einarsson: Arnbjörn, Árni, Bjarni, Björn, Brandr, Egill, Einar, Eiríkr, Eyjólfur, Eysteinn, Finnbogi, Gizur, Grímr, Guðmundr, Haldór, Ísleifr, Jón, Magnús, Marteinur, Oddr, Ólafur, Salomon, Sigmundur, Stephán, Stígr, Þórðr.
- Einarsstaðir í Reykjadal 234, 307, 686, 732.
- eindagi 780.
- Eindriði, sjá Indriði.
- Einholt í Biskupstungum 580—581.
- Einholt í Hornafirði 449—451. einhöglungur 448.
- einkaup 608. Sbr. verzlun. einmæli 705, 706.
- einskepta 740.
- Eiríkr Bjarnason umboðsmaðr Stepháns biskups (1495) 277.
- Eiríkr Björnsson í Árnessþingi (1504) 692.
- Eiríkr Einarsson prestur á Grenjaðarstað (1493—1505; d. 1507) 158—159, 275, 312—313, 370, 372, 386, 387, 487, 545—546, 555—556, 558, 721, 731, 733, 766.
- Eiríkr Gíslason nyrðra (1492) 144.
- Eiríkr Haldórsson, ábóta Ormssonar á Álptanesi (1494—1498) 102, 358—364, 388—391, 751, 816.
- Eiríkr Ívarsson lögréttumaðr nyrðra (1495—1502) 264, 477, 502, 505, 631.
- Eiríkr Jónsson í Hornafirði (um 1500) 451.
- Eiríkr Jónsson vestra (1492) 92.
- Eiríkr Loptsson, Guttormssonar, á Grund í Eyjafirði (d. 1473) 148, 489—490, 646—648, 807—810.
- Eiríkr Oddsson í Húnavatnsþingi (1498) 411.
- Eiríkr Ormsson eystra (1496—1497) 310, 345—346.
- Eiríkr prestur (vestra; 1495) 285.
- Eiríkr Sigmundsson prestur nyrðra (1492—1493) 90, 109, 128,

- 158, 163, 166, 168, 173, 187, 193.
- Eiríkr Sigurðsson syðra (1492) 106, 110, 113.
- Eiríkr Sumarliðason, Eiríkssonar; prestur í Saurbæ í Eyjafirði og síðar ábóti á Þingeyrum (1497—1505; d. 1516) 346—347, 372, 509, 545, 555, 556, 558, 592, 614, 624—625, 646, 771—772, 809.
- Eiríkr Valerianusson (Þórarinssonar) bróðir á Helgafelli (1493) 157.
- Eiríkr (Eyjólfr) Þorbjarnarson í Árneshöfði (1504) 692.
- Eiríkr Þorsteinsson bóndi og lögréttumaðr í Rangárbíngi (1497—1500) 376, 392, 507—508.
- Eiríksstaðir á Jökulsdal 198.
- Eiríksstaðir á Mýrum 616.
- Eiríksstaðir í Svartárdal 522, 729—730. — Eiríksstaðatjörn 523, 729.
- Eiríksdóttir: Herþrúðr, Ingibjörg, Ingvindr, Kristín.
- Eiríksson: Ari, Árni, Brynjólfr, Einar, Hallvarðr, Jón, Sveinn, Teitr, Þorleifr, Þorsteinn, Þorvaldr.
- eirskál gylt 155.
- Eiuvindr, sjá Eyvindr.
- ektaborin börn 538.
- eldaskáli, sjá húsakynni.
- eldr 2. — eldibrandr 27. — elditorf 236. — eldiviðr 46, 236, 332. — eldsgögn 18, 63, 183, 544.
- Elen á Sauðafelli (d. fyrir 1500) 459.
- Ellidhaá í Mosfellssveit 50.
- Ellidhahöfn, skipstaða frá Kallaðarnesi 45.
- Ellendr, sjá Erlendr.
- Ellingr, sjá Erlingr.
- elztu menn 385, 621, 656.
- embætti, embítmenn 78, 181, 379, 380, 769, 787.
- Endriði, sjá Indriði.
- Engey á Kollafirði 50—52, 189, 334—335.
- Engeyjar fyrir Fellsströnd 75.
- engi, engjatök 53, 59, 102, 299, 304, 346, 399, 441, 465, 607, 694, 770, 807.
- Engihlið í Langadal 211.
- Engilbertsson: Jón.
- Engimýr í Öxnadal 146.
- England, Englendingar, eingelskir (enskir) menn (kaupmenn) 12, 13, 59, 374, 495, 497. — enskt klæði 362.
- Enni (= Ólafsvikrenni) 416, 639—640.
- Enni á Refasveit 602, 659.
- Epimachus martyr 260.
- epiphania sjá festum.
- episcopus 364, 464. Sbr. biskup.
- eptirför 323.
- eptirkomendr 90, 98, 118, 135, 141, 151, 165, 173, 182, 186, 187, 204, 205, 224, 225, 231, 246, 262, 305, 308, 312, 333, 343, 345, 371, 374, 394, 397, 406, 410, 417, 423, 431, 439, 507, 576, 577, 578, 579, 590, 594, 609, 649, 677, 695, 696, 718, 720, 723, 747, 788, 790, 804, 805.
- eptirkæra 122, 514, 553, 554.
- eptirmálmenn 631.

- eptirmæli 239.
- erfð 144, 145, 156, 180, 183,
205, 249, 250, 255, 259, 265,
268, 281, 314, 319, 320, 322,
330, 348, 352, 353, 372, 385,
418, 428, 432, 435, 436, 462,
478, 514, 515, 518, 533, 541,
547, 557, 565, 570, 591, 596,
602, 640, 647, 653, 660, 662,
680, 699, 700, 701, 731, 764,
772—791. — erfðagóz 346,
792. — erfðaskipan 435, 436,
— erfðaskipti 704. — erfða-
tal 274, 315, 353, 368, 435,
471, 504, 515, 518, 563, 564.
- erfð hins krossfesta 171.
- erfingi 1, 85, 88, 98, 126, 128,
135, 136, 141, 143, 144, 145,
148, 162, 166, 173, 210, 215,
217, 224, 225, 231, 233, 234,
246, 251, 256, 258, 261, 262,
268, 269, 270, 283, 292, 298,
299, 304, 305, 307, 308, 311,
316, 322, 333, 343, 345, 346,
355, 358, 364, 369, 374, 378,
387, 389, 397, 399, 402, 403,
405, 406, 410, 420, 422, 423,
432, 436, 438, 450, 459, 474,
477, 493, 494, 495, 505, 521,
528, 532, 544, 552, 554, 558,
561, 569, 570, 571, 572, 578,
579, 584, 586, 588, 591, 594,
595, 597, 618, 631, 632, 649,
660, 677, 678, 679, 694, 695,
700, 701, 705, 720, 721, 722,
723, 732, 749, 770, 771, 788,
800, 803, 804.
- Erfirisey, sjá Örfirisey (Örfærisey).
- erkibiskup 158, 159, 259, 473,
494, 565, 605, 646, 772, 786.
— erkibiskupsdómr 771.
- Erlendr í Akrahöfða (d. fyrir 1318)
466.
- Erlendr Bjarnason, Marteinsson-
ar, á Ketilsstöðum á Völlum
(1500—1504) 512, 714—716.
- Erlendr Bjarnason í Árnessþingi
(1665) 622.
- Erlendr Erlendsson, Narfasonar,
sýslumaðr, bóndi á Hlíðarenda
og Kolbeinsstöðum (1494—
1495; virðist hafa dáið seint
á árinu 1495) 224, 234, 252—
253, 265—268, 273—274.
- Erlendr Frack lögmaðr í Björg-
vin (1498) 408.
- Erlendr Jónsson syðra (1495)
252—253.
- Erlendr litli í Skálholti (1502)
628.
- Erlendr Magnússon nyrðra (1498)
381—383.
- Erlendr Óblauðsson í Húnavatns-
þingi (1494) 212.
- Erlendr Sighvatsson í Árness-
þingi (1502) 621.
- Erlendr í Skógum í Stafholts-
tungum (1504) 743.
- Erlendsson: Einar, Erlendr,
Hallr, Helgi, Jón, Magnús,
Narfi, Oddr, Vigfús, Þorvarðr.
- Erlingr Gíslason, Filippussonar,
sýslumaðr í Barðastrandar-
sýslu (1504) 699—701, 722—
723.
- Erlingsson: Jón.
- Ermstaðir (Ormstaðir, nú Erp-
staðir) á Fellsströnd 459°.
- Erpstaðir, sjá Ermstaðir.
- Esjuberg á Kjalarnesi 339.
- Eskjuholt (Eskiholt) á Mýrum
64, 289, 290.

- Espihóll í Eyjafirði 529, 530, 681, 685.
- Espólin, sjá Jón Espólin.
- exaltacio crucis 401.
- excessus 113.
- exemplum actorum judicis 118.
- ey, eyjar 288, 402, 461, 479, 559, 656.
- Eydalir, sjá Heydalir.
- eyðigarðar 770.
- eyðijarðir 593, 768.
- eyðijöklar 295, 296.
- eyðikot 203, 204.
- eyðslueyrir 586.
- Eyfundr, sjá Eyvindr.
- Eyjafjöll í Rangárþingi 16, 35, 38, 39, 89, 225—226, 375, 431—433, 749—750, 805.
- Eyjafjörðr í Vaðlaþingi 99, 100, 109, 120—123, 137—138, 164, 178, 202, 229—230, 233—234, 255, 260, 262, 263, 265—268, 274, 280—281, 284, 303, 306, 317—318, 365, 373, 415, 436—439, 477, 478—479, 516—518, 524—525, 529, 530, 551, 553, 582—584, 611, 614, 629, 646—648, 664, 681, 685, 730, 732, 734, 735, 755, 761—762, 772, 790, 791, 797, 803, 805.
- Eyjólfr Andrésson í Húnavatnsþingi (1499) 413.
- Eyjólfr Einarsson lögmaðr (d. fyrir 1495) 39, 269.
- Eyjólfr Einarsson, Eyjólfssonar, í Dal undir Eyjafjöllum, „biskupsmaðr“ (p. e. teingdasonur Jóns biskups Arasonar; 1553) 39.
- Eyjólfr Eyjólfsson undir Hálsi í Hamarsfirði (um 1500) 448.
- Eyjólfr Gíslason, Filippussonar, í Haga (1492—1505) 128—130, 167, 404—405, 421, 518, 699—701, 718—719, 722, 799.
- Eyjólfr Helgason syðra (1493) 189.
- Eyjólfr Hjaltason sýslumaðr í Þverárþingi syðra (1480, d. fyrir 1498) 12, 399.
- Eyjólfr Jónsson prestur á Völlum í Svarfaðardal (d. 1745) 211, 443, 496, 499, 582, 603, 688, 692.
- Eyjólfr Ketilsson í Eiðlaþinghá (1498) 385.
- Eyjólfr Kolbeinsson í Grímsnesi (um 1500) 457.
- Eyjólfr Ólafsson í Húnavatnsþingi (1494) 211.
- Eyjólfr Sigurðsson undir Eyjafjöllum (1494) 225.
- Eyjólfr Sigurðsson prestur í Gufudal (1497—1504) 250, 518, 655, 676.
- Eyjólfr Þorkelsson í Eyjafirði (1493) 164.
- Eyjólfr Þórólfsson undir Eyjafjöllum (1494) 225.
- Eyjólfr Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1502) 602.
- Eyjólfr Þorvaldsson í Þingeyjarþingi (1494) 213.
- Eyjólfsdóttir: Margrét.
- Eyjólfsson: Beinir, Egill, Einar, Eyjólfur, Guðni, Gunnar, Jón, Loptr, Magnús, Oddr, Ólafur, Þórarinn.
- Eyjólfsstaðir á Völlum 222.
- eykr 441, 547.
- Eyma í Selvogi 583.
- Eyner, sjá Einar.
- Eyolbr, sjá Eyjólfur.

- Eyrbakki í Árneshöfði (1504) 696. Sbr. Bakki.
- Eyrargarðseingi í Múlaland í Saurbæ 71.
- Eyrarsveit á Snæfellsnesi 388—391, 590, 680, 690, 746, 747—748.
- eyrartangi 4.
- Eyri í Álptafirði (Narfaeyri) 66, 185.
- Eyri í Bitru 85, 141—143.
- Eyri í Eyrarsveit (Öndverðeyri) 690.
- Eyri í Ingólfsfirði 288.
- Eyri í Kjós 54.
- Eyri í Kollafirði 402.
- Eyri í Mjóafirði vestra 244, 637.
- Eyri í Seyðisfirði vestra 286.
- Eyri í Skutilsfirði 396, 423, 588, 672, 682. — Eyrarskógr 806.
- eyristollar 70, 149.
- Eyrný (í Drápuhlíð um 1490) 669.
- eysill, sjá búsgagn.
- Eysteinn Brandsson sterki í Mörk á Landi (1505) 788.
- Eysteinn Einarsson í Eyjafirði (1504) 681.
- Eysteinn Guðmundsson á Snæfugsstöðum (fyrir 1500—1505) 455—456, 813.
- Eysteinn Jónsson prestur í Hafsfjarðarey (1505; d. 2. Júní 1536) 665, 788, 799.
- Eystrihreppur (Gnúpverjahreppur) í Árneshöfði 44, 491, 620—622.
- Eystrivellir á Landi 333, 334.
- Eyvinztson, sjá Eyvindsson.
- Eyvindará í Eiðapinghá 27, 33.
- Eyvindarfjarðará á Ströndum 461.²
- Eyvindarstaðir í Blöndudal 105, 245, 404.
- Eyvindartunga í Langadal í Árneshöfði 325.
- Eyvindr Bergsson í Anstfjörðum (1495—1502) 257.
- Eyvindr Guðmundsson lögréttumaður í Strandasýslu (1494—1504) 209, 283, 360, 388, 425, 589, 704, 727.
- Eyvindr Tumason lögréttumaður (1495) 271.
- Eyvindsson: Einar, Guðmundur Helgi, Jón, Þorsteinn.
- Faðir, andligr, andaligr, andarligr, elskuligr, verðugr, virðuligr (biskup) 10, 12, 89, 91, 100, 106, 110, 114, 117, 124, 125, 128, 146, 148, 150, 151, 162, 166, 168, 170, 173, 193, 197, 269, 278, 357, 408, 492, 494, 509, 545, 549, 555, 556, 557, 559, 560, 568, 592, 601, 604, 611, 625, 646, 718, 721, 731, 734, 766, 778. — helgasti faðir (páfinn) 769, 783, 787.
- faðir: föðurarfir 167, 212.
- Fagrabær „á Svalbarðsströnd“ 529—530.
- Fagradalur í Breiðdal 120.
- Fagradalur á Rosmhvalanesi 457.
- Fagradalur (innri) í Saurbæ í Dalasýslu 72, 406.
- Fagradalur (ytri) á Skarðsströnd 758, 759.
- Fagradalstunga í Saurbæ 72.
- Fagraskógr á Árskógarströnd 802—803.
- Fagrey fyrir Skarðsströnd 72.
- faldur á bréfi (plica) 145.
- Fallandastaðir í Hrótafiði 67.

- fals 497, 658, 660. — falsbréf 415, 581, 762, 782, 785. — falsmál 9.
- fangavottar 351.
- faramenn 153.
- farargreiði 208.
- Farbotnar í Grímsnesi 457.
- Far hið mjóa í Grímsnesi 457. —
- fardagar 92, 97, 101, 102, 103, 104, 108, 111, 113, 115, 120, 125, 142, 143, 149, 150, 162, 166, 169, 178, 181, 194, 197, 206, 211, 249, 254, 255, 262, 271, 282, 290, 297, 301, 347, 355, 362, 395, 396, 403, 421, 437, 444, 445, 455, 468, 475, 482, 488, 489, 510, 526, 569, 581, 588, 612, 636, 658, 663, 644, 674, 680, 684, 685, 691, 713, 720, 761, 765, 779, 784, 792, 802, 806, 809, 811, 812. — fardagavika 183, 260, 354, 695.
- farmaðr 669.
- farvegr 8, 559.
- Fáskrúð, á í Dalasýslu, 93, 94, 95.
- Fáskrúðsfjörðr eystra 30, 687.
- fasta 204, 240. — föstninngangr 253. — föstutiðir 240.
- fastæign, fasteign, fastagóz 265, 273, 278, 343, 435, 503, 559, 560, 763.
- fat (ilát): rauð föt 745. — vernizað fat 740.
- fátækir menn 240, 241, 246, 447, 474, 726, 810.
- fé, fémunir, 2, 49, 94, 95, 97, 174, 175, 176, 180, 193, 212, 251, 284, 347, 361, 362, 364, 406, 537, 540, 548, 557, 571, 591, 596, 598, 599, 623, 659, 662, 663, 669, 674, 691, 719, 720, 757, 758, 775. — fjáreign 175, — fjárforræði 345, 659. — fjárhald 595, 659, 662. — fjárheimtur 284, 375, 376, 427, 481. — fjárlag 146. — fjármagn 57, 569. — fjársekt, fésekt 111, 197, 312, 577, 589, 590, 596, 728, 787, 788, 799. — fjárskaði 764. — fjárupptektur 319, 323, 540, 551, 673, 674, 728. — fjárvöxtr, févöxtr 547, 548, 792, 798. — fébætr 789. — fégirni 540. — fégjafir 537. — fégjald 246, 591, 695. — fékaup 412, 808. — fémissir 384. — féskakki, fjárskakki 231, 426, 481, 505, 506, 583, 660, 704. — féskipti 261, 435, 478, 504, 650, 756, 758.
- fé, fénaðr 162, 163, 455, 735, 744. — fjárbeit 57. — fjármaðr 59. — fjárrekstr 558, 559.
- félag 139. — félagar 263.
- félegr dagr 631, 633. — félegrheit 630, 631, 632.
- Fell(in) í Fljótsdalshéraði 24.
- Fell í Kollafirði 73, 206, 219, 262, 294, 468—469, 520—521, 586, 587.
- Fell í Sléttuhlíð 166.
- Fell = Staðarfell 74.
- Fellsendi í Dölum 437.
- Fellshverfi í Hornafirði 451, 452.
- Fellsmúli á Landi 513, 514.
- Fellsströnd í Dalasýslu 6, 87, 165, 170, 201, 202, 588, 617, 618, 651, 652, 747, 748.
- fen 170, 294.
- feria, feriae (rúmhelgir dagar: feria secunda = mánudagr; feria tertia = þriðjudagr;

- feria quarta = miðvikudagr;
 feria quinta = fimtudagr;
 feria sexta = föstudagr; feria
 septima = laugardagr) 172,
 179, 182, 187, 202, 259, 279,
 418, 434, 438, 685.
 ferjan 630, 631, 632.
 Ferjubakki í Borgarfirði 64.
 Ferjuhamar í Grímsnesi 457.
 Ferstikla á Hvalfjarðarströnd 55.
 festing 259, 260, 274, 330, 352,
 353, 413, 425, 492, 530, 563,
 570, 603, 604, 606, 808. —
 festingarbréf 224, 313, 315,
 329, 413. — festingardagr
 306. — festingarorð 352. —
 festingarvottar, (-vitni) 139,
 266, 328, 413.
 festum, festa sanctorum 46. —
 festum Agathæ virginis 470.
 — Agnetis virginis 618. —
 Ambrosii episcopi 307, 761. —
 Andreæ apostoli 662. — Au-
 gustini episcopi 344. — Au-
 gustini Angelorum (!) 635. —
 Barnabæ apostoli 203, 603,
 734, 774, 777. — Bartholomei
 apostoli 513. — Blasii epi-
 scopi 754. — Bonifacii epi-
 scopi 486, 561. — Brigidæ vir-
 ginis 98. — Chatarinæ 230.
 — Cecilie virginis 147. —
 Corporis Christi 263, 310, 386,
 423, 767. — Donati episcopi
 415. — Egidii abbatis 610.
 — Gereonis et sociorum ejus
 585. — Gregorii papæ 678.
 — Johannis apostoli 754. —
 Johannis & Pauli 567. — Jo-
 hannis baptistæ 37. — Jo-
 hannis episcopi 337, 338, 339,
 340, 687. — Lamberti epi-
 scopi 312, 516, 613. — Laur-
 entii 434. — Lionhardi 285.
 Lucie virginis 531. — Lucæ
 evangelistæ 140, 524. — Magni
 ducis 594, 595. — Margaritæ
 virginis 718. — Maria Mag-
 dalenæ 719. — Martini epi-
 scopi 527. — Matthei apostoli
 279, 438, 475, 518. — Me-
 dardi & Gillardi 383. —
 Michaelis archangeli 585. —
 nativitatis Mariæ 131, 311,
 398, 721, 731, 794, 795. —
 Nerei & Achillei 599. — Olai
 regis 191. — Petri & Pauli
 702. — Philippi & Jacobi
 174, 340, 597, 631. — reli-
 quiarum 316, 730, 800. —
 Scholasticæ virginis 408. —
 Sanctorum in Selio 394. —
 Septem dormientium 511. —
 Simonis & Judæ 373, 803. —
 sanctæ trinitatis 37. — unde-
 cim millium virginum 525. —
 Ursulæ 526. — Valentini 165.
 — Visitacionis, sjá Maria —
 Viti sociorumque ejus 696.
 Sbr. dagr, messa.
 Fifustaðir í Selárdal vestra 402.
 Fifholt í Landeyjum 40.
 fikjur 398.
 Filippus Filippusson í Húna-
 vatnsþingi (1493) 180.
 Filippus Jónsson prestur í Sauð-
 lanksdal (d. fyrir 1501) 578.
 Filippus Oddsson prestur í Skaga-
 firði (1497) 346.
 Filippus postuli 174, 207, 340,
 597, 631, 634. Sbr. Jakob
 postuli.

- Filippus Þorleifsson, Svartssonar, á Reykhólum (1384) 4—6.
- Filippusson: Gísli, (Hermann), Jón, Loptr, Ólaf, Sigurðr.
- Filpus, sjá Filippus.
- Fimbogi, sjá Finnbugi.
- fimmtidagr, fimtudagr 100, 109, 114, 148, 159, 163, 192, 195, 203, 206, 213, 224, 236, 279, 302, 318, 337, 338, 366, 373, 380, 394, 396, 405, 425, 469, 470, 478, 519, 522, 555, 556, 558, 567, 573, 575, 607, 619, 622, 635, 675, 681, 682, 688, 716, 722, 725, 760, 768, 778, 798, 808.
- fingrgull 232, 233.
- Finnaheiði í Grímsnesi 457.
- Finnastaðir í Höfðahverfi 730—731.
- Finnastaðir í Sölvadal 234.
- Finnbogadóttir: Guðlaug, Guðríðr, Ragna.
- Finnbogason: Jón, Þorsteinn.
- Finnbugi Einarsson, ábóta Ísleifssonar, prestur nyrðra (1495—1505), prestur á Grenjaðarstað 1507 og síðar, og síðast ábóti á Munkaþverá 253—254, 305—307, 555, 556, 559, 592, 629, 733, 766.
- Finnbugi Jónsson lögmaðr* og sýslumaðr í Þingeyjarþingi (1492—1505) 120—123, 147, 190, 216—218, 223, 229—230, 264—268, 270—271, 273—274, 279—280, 317—318, 353, 358—360, 367—368, 388, 391—392, 397, 414, 418—419, 425—428, 434—437, 443—444, 477—478, 482, 492—503, 505—506, 522, 524—525, 533, 537—538, 542, 550—551, 553, 561—562, 566, 569—570, 572, 575—576, 582, 584, 589, 606—608, 613—614, 630—633, 635, 641—643, 646—648, 649—652, 656—662, 679, 704—713, 734—735, 752, 772—773, 785—786, 789—790, 807—810.
- Finnmörk á Fellsströnd 588.
- Finnr Jónsson biskup í Skálholti (d. 1789) 668, 747.
- Finnr Pétursson lögréttumaðr í Ljárskógum (1504) 725.
- Finnr Vilhjálmsson í Hörgárdal (1495) 236.
- Finnr Þorvaldsson í Skagafirði (1501) 548.
- Finnsson: Arnór, Böðvar, Gíls, Guðmundr, Ingimundr.
- Finnstaðir í Eiðapinghá 320—321.
- Fiskabjarg í Borgarfirði eystra 385.
- Fiskilækr í Melasveit 59.
- fiskr, fiskar 155, 278, 279, 288, 374, 417, 450, 497, 608, 718, 736, 744, 771, 810. — tíundi hver fiskr 279. — fiskatollr 278, 279. — fiskreki 455. — fiskveiði 60, 141.
- fiskr verðaura 377, 378.
- Fitjar í Skorradal 61, 376.
- Fitjar í Viðidal 757, 758.
- fjalir 234, 456, 638. — fjaldiskar 287.
- fjall 53, 523. — fjallgarðr 799.
- Fjall = Möðrudalsfjöll 198, 466.
- Fjalleyrar í Skötufirði 82.
- Fjalvörður (Fjallvörður), landamerki Núps í Núpsdal 196.
- fjandinn 238, 474.
- fjara 20, 46, 237, 279, 451, 452, 454, 455, 714. — fjöruför 74,

- fjörugögn 415. — fjörumark 41, 451. — fjörunytiar 346.
- fjarski 78, 130.
- fjórðungsgjöf 139, 181, 280, 300, 310, 311, 369, 406, 447 (neðanm.), 520, 521, 571, 586, 587, 591, 720, 733, 734, 791, 792.
- fjórðungsveiði 64.
- fjórmenningr 769, 782. — fjórmenningsmein 428.
- fjós 25, 95, 445. Sbr. húsakynni.
- Fjós í Svartárdal 522—523, 729—730.
- Fjósatunga í Fnjóskadal 305—307.
- fjúk 294.
- fjölmæli 712, 713.
- fjörðr = Breiðafjörðr 5.
- Fjörðr í Mjóafirði 394.
- Flaga í Vatnsdal 318².
- Flagbjarnarholt á Landi 333—334.
- Flatey á Breiðafirði 12, 13, 79, 244, 286, 404—405, 476, 543—544.
- Flatey fyrir Flateyjardal 234, 249—250, 255. — Flateyjardalr 138.
- Flautafell í Þistilsfirði 400.
- Flensborg 748—750.
- fljót (í á) 56.
- Fljót(in) í Skagafirði 216.
- Fljótisdalur, Fljótisdalshérað í Anstfjörðum 26, 222, 258, 309—310, 312—313, 345—346, 356—357, 395, 400, 446—447, 486—487, 511—512, 526, 686—687.
- Fljótisdalsgarðr í Kelduhverfi 214.
- Fljótshlíð(in) í Rangárþingi 12, 316, 717, 735, 805.
- Fló(inn) í Árnessþingi 44, 45, 47, 89, 152, 453—455, 622—623, 695—696.
- Flói, sjá Húnaflói.
- Flókadalur í Borgarfirði 61, 62.
- Flosadóttir: Steinunn.
- floti, flotar 638, 639, 744. Sbr. búsgagn, koppafloti, smjörfloti.
- Flóvent Þórarinnsson nyrðra (1505) 789.
- Flóventsson: Andrés, Þorbjörn.
- Flugumýri í Blönduhlíð 577—578, 646, 648.
- fluxus sanguinis (tíðir kvenna) 239.
- flæðarmál 4.
- flöskulás 156, 638, 639. Sbr. búsgagn.
- Fnjóskadalr í Suðrþingeyjarþingi 138, 163—164, 177—178, 306—307, 371—373.
- föðr 103, 743, 744, 785. — föðrapeningr 726. — föðrtaka 725.
- fógeti (foget, fogede, fóviti) 13, 217, 379, 380, 408, 626, 750, 786, 787.
- folald }
foli } sjá hross.
- fontklæði }
fontsumbúningr } sjá kirkja.
- forboð 178, 277, 438, 768, 772, 781, 782.
- fordjarfelse 10.
- fordúkar, sjá kirkja.
- foreldri 66, 135.
- forfaðir 9.
- forföll 91, 212, 213, 297, 351, 382, 545, 625, 635, 693.

- forlag 527, 769. — forlagseyrir 175.
- forligelse 10.
- forlíkanarbréf 612.
- formaðr (skips) 338, 385.
- formenn (kirkju og klaustra) 90, 106, 118, 135, 151, 182, 187, 196, 204, 205, 214, 222, 304, 312, 326, 351, 356, 395, 399, 428, 431, 459, 493, 564, 577, 582, 616, 619, 696, 698, 718, 761, 768, 781, 804.
- formi, formadúkr, sjá kirkja.
- forn texti lögbókar 436.
- fornæming 261.
- fororð 104, 172, 246.
- forráð 1, 317. — forráðamenn, 153, 646.
- forræði (frjálst) 121, 177, 189, 222, 224, 225, 235, 245, 254, 274, 299, 304, 306, 311, 316, 317, 320, 334, 350, 369, 387, 393, 395, 397, 399, 400, 402, 405, 410, 419, 423, 432, 438, 484, 491, 506, 524, 527, 528, 579, 586, 598, 614, 619, 623, 629, 636, 648, 661, 694, 699, 700, 701, 711, 720, 722, 730, 732, 756, 788, 803, 804, 809.
- forræði kirkjunnar 110.
- forræðismaðr 491.
- forræging 535.
- þors, sjá foss.
- forsagnarvottr 326, 400, 411, 412.
- forskrípt 53.
- forskrivelse 10.
- forsmæelse 534.
- forsóman 292, 547.
- forstaða 182.
- forstjóri 107, 110,
- forstofa, sjá húsakynni.
- forsvar 106, 107, 296, 414, 439, 707, 765. — forsvarsmáðr 293, 361.
- forsæti 638.
- forustusauðr 443. Sbr. sauðpening.
- forvaran 261.
- forverari 259, 492, 567, 616, 630, 683.
- forverk 728.
- forþénaun 717, 718.
- Foss = Brúarfoss 64.
- Foss = Langárfoss á Mýrum 62.
- Foss (Laxfoss) í Stafholtstungum 743, 744, 745.
- Fossar á Kjalarnesi 53.
- Fosslækr í Melasveit 59.
- Fossnes í Olfosi 622—623.
- Fossvogslækr í Fossvogi 52.
- fóstr og framfærsla 176.
- fóviti, sjá fógeti.
- fráfall 256, 270, 348, 450.
- Frakkanes á Skarðsströnd 244.
- frakt 497,
- framburðr 101, 206, 265, 338, 339, 340, 689.
- framflutningr 175.
- framfærsla, framfæri 144, 145, 174, 175, 176, 178, 200, 216, 227, 233, 234, 307, 316, 333, 334, 409, 473, 475, 549, 586, 619, 620, 691, 720, 774. — framfærslumál 174. — framfærslumenn 176.
- framgreiðsla 260.
- framsaga 547.
- framtal 18, 347.
- Franciscusdagr 522.
- frelsi 91, 142, 169, 296, 402

- 415, 528, 541, 649, 685, 725, 770, 779.
- fríðleiki fjár, fritt fé 79, 172, 209, 271, 298, 304, 361, 390, 391, 481, 586, 612, 648, 684, 685, 793, 802.
- fríðr 127, 209, 210, 243, 305, 322, 364, 402, 632, 653, 790. — fríðbrot 799.
- fríðr og félegr dagr 216, 217, 589, 590, 701, 702.
- Friðrik Eggerz Skarðsþinga-
prestr (d. 1894) 6.
- fríheit 86.
- frilla 223. — frillulífi, frillulíf-
aðr 563, 565, 605, 606. —
frillusonr 353.
- frjádagr 446.
- Fróða á Snæfellsnesi 416, 640.
- Fróðaeingi í Norðrárdal 63.
- Fróðastaðir í Hvitársíðu 743,
744.
- frumbréf, frumrituð bréf 53, 88,
90, 98, 99, 100, 105, 108, 109,
112, 113, 115, 117, 120, 122,
125, 128, 129, 130, 131, 133,
134, 137, 138, 140, 144, 145,
146, 147, 148, 149, 150, 152, 158,
159, 161, 162, 163, 166, 168,
171, 172, 173, 176, 177, 179,
180, 181, 186, 188, 192, 195,
197, 203, 204, 205, 207, 212, 217,
222, 229, 232, 235, 237, 238,
247, 248, 249, 250, 253, 255,
257, 258, 259, 260, 270, 275,
277, 278, 279, 281, 283, 291,
294, 295, 298, 300, 305, 306,
308, 309, 310, 312, 314, 316,
317, 327, 329, 330, 333, 334,
346, 347, 349, 354, 367, 370,
371, 373, 379, 386, 387, 392,
396, 400, 401, 403, 406, 407,
- 409, 411, 414, 417, 418, 419,
420, 422, 423, 424, 425, 427,
430, 434, 437, 438, 441, 444,
445, 472, 477, 478, 483, 486,
487, 505, 506, 508, 510, 512,
514, 516, 518, 519, 521, 524,
525, 526, 527, 528, 529, 531,
533, 536, 543, 545, 548, 552,
556, 557, 558, 561, 567, 575,
577, 578, 579, 580, 586, 588,
589, 590, 592, 595, 598,
602, 609, 611, 612, 614, 617,
619, 622, 624, 628, 629, 630,
632, 641, 642, 644, 645, 646,
649, 651, 653, 663, 674, 676,
681, 682, 685, 687, 694, 695,
698, 700, 701, 704, 714, 717,
718, 727, 730, 731, 733, 740,
741, 748, 750, 751, 755, 759,
761, 762, 763, 766, 769, 771,
778, 786, 788, 789, 793, 794,
797, 800, 802, 804, 805, 807,
— frumtranscripta 104, 126,
192, 262, 275, 441.
- frumaðr 667.
- frjydagr (= frjádagr) 771.
- frændi (= sonr) 99.
- frændkona 99, 227, 444.
- frændsemi 175, 176, 227, 256,
273, 330, 343, 412, 422, 662,
769, 782, 783. — frændsem-
ismeinbugir 565. — frænd-
semisspell 563, 565, 767.
- fuglspúfa 59.
- fúti 40.
- fúlgja 558, 720.
- fullrétti 91, 95, 107, 111, 169,
181, 297, 481, 489, 499, 509,
674, 684, 703, 713, 728, 764,
765, 779, 811, 812, 814. —
fullréttisorð 95, 712, 713.
- fulltíða menn 245.

- Fúlutjarnarlækr á Seltjarnarnesi 458.
- Furufjörðr í Jökulfjörðum 245.
- Fúsason: Guðmundr, Jón.
- Fúsi Andrésson syðra (1503) 648.
- Fúsi Erlendsson, sjá Vigfús Erlendsson.
- Fúsi Hallsson nyrðra (1505 eða fyrri) 808.
- Fúsi Þórðarson, sjá Vigfús Þórðarson.
- fylgjarar 13, 388, 534.
- fyllhross } sjá hross.
fylja }
- fyrirgefning syndanna 243.
- fyrnd kirkju 196.
- fæða, fæði 8, 159, 175.
- fæðing 50.
- Færeyjar 786.
- færi (handfæri) 116, 736.
- föruneysi 176.
- föstudagr 1, 5, 50, 51, 57, 90, 99, 105, 110, 112, 116, 127, 128, 138, 139, 144, 170, 191, 194, 206, 223, 249, 253, 256, 257, 265, 294, 307, 323, 336, 340, 341, 344, 355, 360, 367, 368, 381, 383, 398, 419, 423, 430, 439, 455, 517, 528, 530, 541, 546, 559, 580, 592, 595, 597, 599, 611, 612, 636, 640, 642, 650, 657, 665, 678, 686, 690, 722, 730, 732, 734, 769, 797, 800.
- fötur, sjá búsgagn.
- Gabriel engill 43. — Gabrielsskript, sjá kirkja.
- gaddanafar, sjá smíðartól.
- Gaffellsheiði milli Dalasýslu og Strandasýslu 93, 95.
- gagndagr, sjá gangdagar.
- Gagnheiði í Borgarfjarðarsýslu 56.
- Galmaströnd við Fyjafjörð 802 — 803.
- Galmasvík á Akranesi 56.
- Galtardalr á Fellsströnd 244.
- Galtardalstunga á Fellsströnd 75, 139—140, 690, 691, 747 — 748.
- Galtarholt á Mýrum 64.
- Galtarvík á Akranesi 189, 583.
- Galtastaðir í Flóa 455.
- Gamlason: Bjarni, Marteinn, Þorleifr.
- gamli sáttmái 321.
- Gamli Magnússon prestur í Skálholti biskupsdæmi (1504) 698.
- Gamli (Þorleifsson) í Drápuhlíð (um 1490) 669.
- Gamli Þorsteinsson nyrða (1494 — 1502) 211, 631.
- gangandi fé 395.
- gangdagar 595, 610. — gangdagavíka 178.
- Garðabók (JSig. 143. 4to) 15, 60, 63, 154, 324, 442, 628.
- Garðakot í Skagafirði 462.
- Garðar á Akranesi 56, 57, 189.
- Garðar á Álptanesi 295, 368, 370, 425.
- garðr (bær, búgarðr) 72, 73, 74, 84, 184, 220, 256, 277, 282, 310, 350, 401, 402, 430, 445, 460, 518, 519, 520, 526, 533, 634, 599, 600, 612, 613, 618, 638, 653, 700.
- garðr (girðing) 8, 53, 56, 59, 299, 523, 652, 729, 733. — garðshlíð 309.
- Garðr í Hálshreppi í Þingeyjarþingi 91.

- Garðr í Kelduhverfi 4. — Garðsmenn 4.
- Garðr í Distilsfirði 419—420.
- Garðvík á Svalbarðsströnd 380. garpmaðr 669.
- Garpsdalr í Geiradal 76. — Garpsdalsgrafir 76. gata 325, 458.
- Gata í Selvogi 583.
- Gaulverjabær í Flóa 44, 45, 453—455.
- Gautar, sjá Gotar.
- Gauti erkibiskup í Niðarósi (1474—1510) 259, 494, 796—787.
- Gautlönd í Mývatnssveit 465.
- Gegnishólar í Flóa 45.
- Gegnislækr í Gegnisvík á Melrakkasléttu 466.
- geipsmaðr 669.
- Geir Vigfússon prestur á Felli í Sléttuhlíð (1492) 90.
- Geirhóll, sjá Geirhólmr.
- Geirhólmr á Ströndum (Geirólfsgrúpr) 141, 248, 281, 383, 430, 462, 479—480, 546, 594—595, 644—645, 655, 672, 674, 675, 676, 682, 727, 763—764.
- Geirmundarson: Sigurðr.
- Geirmundarstaðir á Skarðsströnd 73.
- Geirsson: Árni, Jón.
- geisladagr (13. januar) 42, 236, 290, 404, 575, 672, 682, 748.
- Geitagerði í Skagafirði 463.
- Geithellar í Suðrmúlapingi 35.
- Geithóll í Hrutafirði 308.
- Geithúsagil í Gufudalsþingum 77.
- geldfé, geldfénaðr 28, 29, 32, 44, 58, 67, 71, 74, 76, 157, 198, 220, 254, 285, 288, 442, 452, 475, 544, 590, 637, 667, 722, 757, 814. — geldfjárrekstr 196, 236.
- geldhrossabeit 455.
- Geldingaeyjar í Mýrasýslu 473.
- Geldingagerði í Svartárdal 523.
- Geldingaholt í Skagafirði 560.
- geldingar, sjá sauðpening.
- Geldingasteinn, skógarhöggssland frá Kallaðarnesi 46.
- Geldingsá á Svalbarðsströnd 761—762.
- geldneyti, sjá nautpening.
- geldær, sjá sauðpening.
- Gellisson: Jón.
- genetrix 610.
- gerð 214, 261, 616, 617. — gerðarbréf 692.
- gerði 57.
- Gerður í Flóa 454. — Gerðalækr 494.
- Gereon martyr 585.
- gerningr 3, 11, 88, 89, 109, 112, 118, 121, 138, 143, 144, 145, 146, 157, 162, 164, 166, 167, 172, 173, 188, 222, 231, 246, 253, 260, 269, 299, 305, 311, 326, 343, 357, 369, 370, 371, 405, 410, 411, 415, 421, 423, 488, 491, 512, 527, 544, 552, 567, 584, 594, 618, 619, 650, 691, 695, 699, 700, 701, 704, 713, 716, 755, 761, 762, 773, 788, 796, 803, 804. — gerningsbréf 117, 118, 143, 230, 399, 401, 405, 505, 544, 549, 599, 600, 700, 715, 732, 757, 758, 788.
- Gerreksson: Jón.

- Gestr Andrésson (Andreosson) á Laugarvatni (c. 1474—c. 1497) 325.
- Gestr Pálsson landseti Skálhóltsstaðar (1492) 113—115, 117—118.
- Gestreiðarháls á Fjöllum 198.
- getnaðarlimr 689.
- Giartth Breidhe í Björgvin (1505) 771.
- Gijsli, sjá Gísli.
- gil 59, 466.
- Gil í Bolungarvík 244.
- Gil í Hálsasveit 3.
- Gildardus et Medardus 601.
- Giljá í Húnavatnspingi 127.
- Gils Finnsson í Ási í Hálsveit (1380—1384) 3
- Gilsá í Fljótsdal 447.
- Gilsbakki í Hvitársíðu 3, 67, 284, 442—443, 743, 815.
- Gilsfjörðr 86—87, 92, 93, 101, 170, 174, 208—209, 291—292, 347—348, 482, 518, 540, 541, 604, 634, 722.
- Gilsson: Hrafn.
- gipting 136, 301. — giptingardagr 250, 292. — giptingarmaðr 139, 328, 412, 413.
- giptumál 136, 390.
- girni peninga 240.
- Gíslalóttir: Þórdís, Þórunn.
- Gíslason: Bjarni Eiríkr, Erlingr, Eyjólfur, Gísli, Guðmundr, Hákon, Haldór, Helgi, Jón, Ketill, Magnús, Oddr, Ólafur, Páll, Snæbjörn, Stephán, Sveinn, Vigfús, Þorvaldr.
- Gísli Árnason í Eyjafirði (1495) 260.
- Gísli Bjarnason í Skálholti (1712) 453.
- Gísli Filippusson, Sigurðssonar, í Haga (1492—1503; d. 1504) 127, 129, 203—204, 251, 392, 493, 570, 653, 655, 700—701, 718.
- Gísli Gíslason prestur í Vestrhóphólum (d. 1860) 719.
- Gísli Guðmundsson syðra (á 17. öld) 454.
- Gísli Hákonarson lögmaðr í Bræðratungu (d. 1631) 591.
- Gísli Hávarðsson í Mýrasýslu (1504) 743.
- Gísli Indriðason vestra (1498) 396.
- Gísli Ingimundarson syðra (1498) 393.
- Gísli Jónsson biskup í Skálholti (d. 1587), Gíslamáldagi 16, 77, 219, 454, 457.
- Gísli Jónsson í Eyjafirði (1495) 260.
- Gísli Jónsson í Rangárþingi (1500) 483.
- Gísli Jónsson lögréttumaðr (1495) 271.
- Gísli Jónsson vestra (1501—1505) 543, 546, 723—724, 798.
- Gísli Jónsson prestur syðra (1505) 788.
- Gísli Jónsson í Mýrasýslu (1505) 775.
- Gísli Konráðsson sagnaritari (d. 1877) 523.
- Gísli Pétursson syðra (1488) 393.
- Gísli Sigfússon á Rekstöðum (1707) 676.
- Gísli Valdason, sjá:
- Gísli Þorvaldsson lögréttumaðr

- í Árnessþingi (1495—1497) 271, 324, 360.
 gisting 683, 779, 780.
 Gizur Björnsson, 356, sjá Özur.
 Gizur Einarsson biskup í Skálholti (d. 1548) 39, 622.
 Gizur Þorleifsson syðra með Sundum (1497—1503) 337—340, 348, 458, 560, 593, 594, 635, 648, 662.
 Gizurarson: Þórólfur, Þorgils.
 Gjáholmur við Seltjarnarnes 52.
 gjald 95, 369, 477, 544, 626, 631, 650, 789, 790, 797.
 gjöf, gjafir 219, 246, 247, 248, 283, 296, 299, 312, 317, 319, 336, 341, 343, 347, 357, 358, 365, 369, 372, 477, 491, 515, 544, 587, 591, 592, 661, 673, 697, 699, 719, 720. — gjafabréf 128, 219, 299, 347, 356, 432, 486. — gjafafé 695.
 gjörð (á kerald) 448.
 Gjörvidalur í Ísafirði 244.
 Glaumbær í Skagafirði 188, 523—524, 573, 608, 640, 688, 810.
 gleði og gáleysi 241.
 Glerárskógar í Hvammssveit 95, 155, 251, 368—369.
 glergluggi, sjá kirkja.
 Gljúfra á Skógarströnd 86—87, 92, 93, 101, 170, 291—292, 484, 540, 541, 581—582, 604, 634, 743, 744.
 glóðarker 232, 233. Sbr. kirkja.
 Glúmhöfðar í Fljótsdal 447.
 Glæsibær í Eyjafirði 531, 532, 681, 685, 686.
 Gnúpr á Skarðsströnd, sjá Nípr
 Gnúpar undir Eyjafjöllum 39.
- Gnúpr í Dýrafirði, sjá Núpr.
 Gnúpvjerjahreppur 739. Sjá Eystrihreppur.
 Goðdalir í Skagafirði 577—578.
 Goðmundr, sjá Guðmundr.
 goðorð 322.
 Godskalk, sjá Gottskalk.
 Godsvin biskup í Skálholti (d. 1447) 3, 125, 149, 630, 815.
 góðverk 240.
 Godzskalk, sjá Gottskalk.
 gölf 363.
 Gordianus martyr 260.
 Goskalk, sjá Gottskalk.
 Gotar (Goti, Gautar) 9, 378—379, 407—408, 651, 748—751.
 Gotsuin, sjá Godsvin.
 Gotthsuein, sjá Godsvin.
 Gottskalk Jónsson prestur í Glaumbæ (d. 1590) 443, 495, 573, 608, 640, 688, 810.
 Gottskalk Nikulásson prestur nyrðra og biskup á Hólum (1492—1505) 149—150, 158, 161, 163, 168, 193, 197, 212—213, 302—303, 438—439, 487—489, 508—510, 516—518, 524—525, 545—546, 548—549, 553, 555, 560, 581—582, 592—593, 599—600, 611, 613—614, 618—620, 624—625, 721—722, 730—732, 734, 761—763, 765—769, 771—773, 777—785, 802—803, 804—805.
 Gottskalk Þorvaldsson, búlands Jónssonar, í Húnavatnsþingi (1502—1503) 602—603, 659—662.
 Gottskalksdóttir: Þóra.

- Gottsvin, sjá Godsvin.
- Gotzkalk, sjá Gottskalk.
- góz 7, 9, 10, 12, 230, 231, 245, 246, 247, 257, 303, 349, 350, 353, 364, 378, 379, 392, 418, 426, 427, 435, 436, 453, 481, 482, 483, 504, 505, 513, 514, 515, 516, 541, 542, 550, 551, 583, 595, 596, 662, 728, 749, 751, 757, 758, 770, 771, 780.
- gradall, graduale, sjá kirkja.
- Grafir í Mosfellssveit 648—649.
- Grafningr(inn) í Árnessþingi 47.
- grallari, sjá kirkja.
- Grálærr (hest) 155.
- Granastaðir í Kinn 249—250.
- Grandahöfuð á Örfriseyjar-granda 458.
- gras 441, 453. — grasleysi 18. — grasnautn 49, 103.
- gras, fjallagrös: grasalestr 196.
- Grashólmar við Seltjarnarnes 51.
- Grásteinn (í Reykholtssdal) 671.
- Gregoriasson: Tumas.
- Gregorius páfi, Gregoriusmessa 105, 205, 678.
- greifi 9, 378, 379, 407, 408, 748, 750, 751.
- greipijárn, sjá smíðartól.
- grenitré 93, 95, 142. — áslægt grenitré. 94.
- Grenjaðarstaðir í Reykjadal 158—159, 169, 197, 291, 312—313, 317, 341, 386, 465, 467, 721, 731.
- Grettir í Holti í Saurbæ (1482—1483) 294.
- grið 127, 209, 210, 305, 632, 633, 702, 790. — griðarof, grið-rof 305, 323. — griðasala 127, 210, 631, 789. — griðasölu-bréf 127. — griðastaðir 7, 96, 364. — griðniðingar 210.
- griðungr, sjá nautpeningr.
- Grimkelsgil í Loðmundarfirði 24.
- Grimr Skálholtsstaðarmaðr (1502) 628.
- Grimr Björnsson nyrðra og vestra (1492—1495) 141, 263.
- Grimr Einarsson, Sveinssonar, vestra (1504) 675.
- Grimr Grimsson í Húnavatnsþingi (1496) 314.
- Grimr Indriðason í Eyjafirði (1493) 164.
- Grimr Ívarsson vestra (1492) 133.
- Grimr Jónsson bóndi á Vatns-horni í Haukadál (1491) 69.
- Grimr Jónsson á Ökrum í Blönduhlið (1495—1505), 263, 342, 346, 404—406, 437, 548, 559—560, 774¹).
- Grimr Jónsson, er selr Vindás í Hvolhrepp (1500) 483—484.
- Grimr Jukkumsson prestur í Hornafirði (um 1500) 449.
- Grimr Kárason syðra (1496—1501) 299, 585.
- Grimr Magnússon sýslumaðr í Langholti í Flóa (d. 1723) 152, 279, 511.

1) Óvíst er þó hvort þessir staðir allir eiga við Grim á Ökrum eða annan mann.

- Grímr Pálsson, Brandssonar, á Möðruvöllum (1494 — 1505) 51, 211, 265—268, 273—274, 393 — 394, 435 — 437, 477, 502 — 505,² 516, 518, 575, 582—584, 606 — 608, 611, 641, 790, 796—797.
- Grímr Þorkelsson í Húnavatnsþingi (1494) 211.
- Grímr Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1499) 413.
- Grímr Þorsteinsson prestur í Holti í Öfundarfirði og prófastur milli Geirhólms og Langaness (1492—1504) 149, 386—387, 613, 676.
- Grímsá í Borgarfirði 60.
- Grímsdóttir: Guðrún, Margrét.
- Grimsey fyrir norðan land 115².
- Grimslækr í Olfosi 583.
- Grímsnes(ið) í Árneshöfði 47, 109, 111, 112, 117, 259, 455, 457, 692, 694,
- Grímsson: Benedikt, Egill, Grímr, Oddgeir, Sigurðr, Þorleifr, Örnólfur.
- Grímsstaðir í Reykholtssdal 737, 743.
- Grímsstaðir á Mýrum 745.
- Grindavík í Gullbringusýslu 13, 48, 49, 127, 128, 129, 153, 457, 624.
- grindr 634.
- Grindr á Höfðaströnd 235, 253—254, 306—307.
- grip, gripdeildir 91, 190, 191, 382, 481, 489, 510, 551, 595, 596, 672, 673, 674.
- gripir (munir) 231, 347, 382, 658, 719.
- gris, sjá svín.
- grjót 362, 363. — grjótborar 746. — grjótgarðr 56, 458.
- Grjótá á Hvalfjarðarströnd 56.
- Grjótleiði á Hornströndum 84.
- Grjótnes á Melrakkaslétu 466.
- Gróa kona Bjarna í Bøðvars-hólum (1505) 811.
- Gróa Guðmundardóttir í Þingeyjarþingi (1504) 730—731.
- Gróa Jónsdóttir systir Þorbjarnar (d. fyrir 1494) 205.
- Grund í Eyjafirði, Grundareignir 120, 229—230, 268, 279—280, 305—306, 317—318, 434, 437, 477, 524, 525, 550, 551, 614, 646—648, 663, 664, 734, 735, 755, 760, 789—790.
- Grund í Svarfaðardal 216, 762—763.
- Grund í Vatnsdal 279—281.
- Grundar-Helga (um 1380) 775—777, 784.
- Grunnavík í Ísafjarðarsýslu 133, 760.
- Grutubakki, sjá:
- Grýtubakki í Höfðahverfi 279—281, 317—318, 730, 789.
- grýtur 178. Sbr. búsgagn.
- Grænagróf í Reykjadal 733.
- Grænavík í Grimsey 115.
- Gröf í Bitru 142, 143.
- Gröf í Eyrarsveit 748.
- Gröf í Gufudalsþingum 77.
- Gröf í Hrunamannahrepp 152.
- Gröf í Mosfellssveit 662—663.
- Gröf í Steingrímsfirði 655—656.
- Gröf í Vestrárdal 345—346.
- gröptr 70, 247, 438, 473.
- guð: guðhjálpareiðar 239. —

- guðhræðsla 793. — guðs embætti, guðlegt embætti 433, 434, 460, 717, 793, 794, 795. — guðs ástvinir 539. — guðs líkami 119, 793, 795. — guðs lög og boðorð 240. — guðs lög 119, 266, 414, 492, 530, 696. — guðs móðir 69, 132, 433, 793, 794, 795. — guðs reiði 305. — guðssonar líkneski, sjá kirkja. — guðs vitni 537. — guðs þjónusta 240. — guðtollar 566, 567.
- Guðbjörg Þórðardóttir, Helgasonar, á Staðarfelli (1499) 424.
- Guðbrandr Arnórsson nyrðra (1500—1506) 531.
- Guðbrandr Jónsson í Mýrasýslu (1504) 744.
- Guðbrandr Jónsson prófastr í Vatnsfirði (d. 1690) 225, 562, 603.
- Guðbrandr í Kjalardal (1497) 376.
- Guðbrandr Sigurðsson í Olfosi (1501) 568.
- Guðbrandr Þorláksson biskup á Hólum (d. 1627) 127, 318, 325, 342, 412, 469, 522, 562, 573, 581, 598, 757, 785, 794.
- Guðfinna Guðmundsdóttir, prests Skúlasonar (1504) 728.
- Guðfinna Jónsdóttir, Ásgeirssonar, kona Þórðar Helgasonar á Staðarfelli (1493—1505) 184, 423—424, 588, 764—765.
- Guðlaug Finnbogadóttir, Jónssonar, kona Sturlu Þórðarsonar (1499—1502) 414—415, 551—552, 587—588, 617—618.
- Guðlaug Sæmundardóttir (Logadóttir) þjónustukona Solveigar Björnsdóttur (1495) 246.
- Guðlaugr Guðmundsson syðra (1498) 393.
- Guðlaugr Jónsson í Eyjafirði (1493) 178.
- Guðlaugr Jónsson í Mýrasýslu (1505) 774.
- Guðlaugr Loftsson lögréttumaðr vestra (1492—1504) 126, 141, 209, 248, 359, 607, 706, 710.
- Guðlaugr prestur á Snæfuglstöðum (um 1500) 456, 457.
- Guðlaugr Sigurðsson syðra (1502) 593.
- Guðlaugr, Skálholtsmaðr (1502) 628.
- Guðlaugr Sveinsson vestra (1492) 101.
- Guðlaugshöfði í Strandasýslu 74.
- Guðlaugsson: Ari, Guðmundr, Jón, Valdi.
- Guðlaugsstaðir í Húnavaðnsþingi 105.
- Guðmundardóttir: Guðfinna, Guðrún, Haldóra, Solveig, Þóra, Þorgerðr.
- Guðmundarlón á Langanesi 215.
- Guðmundr ábóti í Þykkvabæ í Veri (1496—1497) 295—296, 356.
- Guðmundr Álason (falsbréfvottr 1501) 581.
- Guðmundr Andrésson, Guðmundssonar, undir Felli í Kollafirði (1492—1501) 133, 159—160, 206, 221, 262, 285, 401—402, 403, 409—410,

- 468—469, 520—521, 536—537, 570—572, 579, 586—587, 815.
- Guðmundr Arason góði biskup á Hólum (d. 1237) 133, 233, 243, 739. — Guðmundardagr 206, 530. — Guðmundarmynd, sjá kirkja.
- Guðmundr Arason hinn ríki á Reykhólum (gerðr útlægr 1446), Guðmundareignir, Guðmundarpeningar 6—7, 9—10, 11, 12, 160, 190—191, 383—384, 401—402, 425—427, 479—483, 550—551, 553—554, 570—572, 595—597.
- Guðmundr Árnason í Rangárbíngi (1494) 225.
- Guðmundr Árnason í Austfjörðum (1697) 446, 490.
- Guðmundr Ásmundsson í Mýrasýslu (1504) 745.
- Guðmundr Auðunarson í Skutilsfirði (1505) 806.
- Guðmundr Bjarnason prestur á Grenjaðarstað (1637—1660) 467.
- Guðmundr Bjarnason prestur á Laugardælum (1643—1685) 454.
- Guðmundr Einarsson lögrétu- maðr í Árneshvíngi (1496—1504) 324, 470, 497, 498, 500, 568, 575, 621, 692.
- Guðmundr Einarsson í Mýrasýslu (1504) 745.
- Guðmundr Eyvindsson vestra (1498—1501) 401, 403, 410, 520, 584, 586.
- Guðmundr Finnsson, Péturssonar, faðir Daða í Snóksdal (1492—1503) 92, 174, 209, 226, 292, 459, 634.
- Guðmundr Fúsason (Sigfússon) vestra (1501) 546.
- Guðmundr Gíslason prestur í Gaulverjabæ (d. 1605) 454.
- Guðmundr Guðlaugsson nyrðra (í Grímsey; 1492) 115.
- Guðmundr Guðmundsson í Húnavatnshvíngi (1502—1504) 602, 680.
- Guðmundr Guðmundsson á Svalbarðsströnd (1703) 415.
- Guðmundr Gunnarsson nyrðra (1495) 264.
- Guðmundr Hallvarðsson í Vaðla- bíngi (1492) 144.
- Guðmundr Helgason í Húnavatnshvíngi (1495) 263.
- Guðmundr Hrafnsson vestra (1493) 183¹⁾.
- Guðmundr Hrafnsson lögrétu- maðr (1494) 217.¹⁾
- Guðmundr Hramsson (Hrafnsson) í Borgarfirði (1498) 399,¹⁾
- Guðmundr Indriðason í Húnavatnshvíngi (1503—1505) 649, 791—792.
- Guðmundr Ingimundarson nyrðra (d. fyrir 1495) 255.
- Guðmundr Jónsson í Skagafirði (d. 1492) 103—109.
- Guðmundr Jónsson í Eyjafirði (1493) 178.
- Guðmundr Jónsson í Dalasýslu (1494) 208.
- Guðmundr Jónsson í Austfjörðum (1495—1502) 257.

1) Þetta kynni þó alt vera einn maðr.

- Guðmundr Jónsson í Húnavatnsþingi (1498) 411.
- Guðmundr Jónsson lögréttumaðr (1500) 496—497. Sbr. Guðmund Einarsson.
- Guðmundr Jónsson vestra (1500—1501) 520, 587.
- Guðmundr Jónsson í Skagafirði (1503) 646.
- Guðmundr Jónsson í Ísafjarðarsýslu (1504) 675.
- Guðmundr Jónsson prestur nyrðra og officialis (1492—1505) 88, 90, 100, 137, 147, 148, 149, 150, 161, 168, 173, 187, 193, 197, 275, 302, 313, 351—354, 371—372, 422, 424, 487, 509, 555, 556, 558, 572, 766, 778.
- Guðmundr Jónsson í Árnessþingi (1636) 453.
- Guðmundr Jónsson í Hjaltastaðabínghá (1656) 511.
- Guðmundr Jónsson á Kjalarnesi (1691) 53.
- Guðmundr Klemensson í Mýrasýslu (1504) 745.
- Guðmundr Koðransson í Húnavatnsþingi (1497) 326.
- Guðmundr Kolbeinsson (bróðir Ólafs prests) vestra (1384) 6.
- Guðmundr Kollason, Magnússonar, kirkjuprestur á Hólum (1492—1493; d. fyrir 1500) 90, 128, 147, 148, 151, 158, 163, 168, 173, 192, 193, 197, 488—489.
- Guðmundr Loptsson nyrðra og vestra (1501—1504) 579, 580, 727.
- Guðmundr Magnússon í Laugardal í Árnessþingi (fyrir 1497) 325.
- Guðmundr Magnússon, eigandi og gefandi Stærrivoga (1496—1498) 298—299, 303—305, 344—345, 394.
- Guðmundr Ólafsson á Reykjum í Miðfirði, mágr Jóns Sigmundssonar og faðir Beggu-Láfa (1503—1505) 656—662, 709—713, 773—774.
- Guðmundr Ólafsson djákni og prestur nyrðra (1501—1502) 545, 592, 619.
- Guðmundr Ólafsson prestur syðra (1492) 123.
- Guðmundr Skúlason, Loptssonar, prestur á Mel í Miðfirði (1497—1501; d. fyrir 1504) 381, 487, 555, 556, 557, 559, 728.
- Guðmundr í Skutilsey (1504) 745.
- Guðmundr á Spóastöðum (1502) 627.
- Guðmundr Steinsson djákni og prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1495—1504) 278, 698.
- Guðmundr Þórarinsson í Mosfellssveit (1503) 648—649.
- Guðmundr Þórðarson í Borgarfirði (1493) 160—161.
- Guðmundr Þorgilsson í Þórnessþingi (1500) 484.
- Guðmundr Þorkelsson prestur syðra (1492) 106, 123.
- Guðmundr Þorleifsson lögréttumaðr nyrðra (1498—1504)

- 388, 437, 493, 502, 531, 628—629, 679.¹⁾
- Guðmundr Þorleifsson vestra (1502) 617¹⁾.
- Guðmundr Þorsteinsson (veginn 1492) 212—213.
- Guðmundr Þorsteinsson í Olfosi (1501) 568.
- Guðmundr Þorsteinsson í Skagafrði (1501—1503) 578.
- Guðmundr Þorsteinsson í Hrutafirði (1724) 195.
- Guðmundsson: Andrés, Árni, Ásmundur, Auðun, Daði, Eilífr, Einar, Eysteinn, Eyvindr, Guðlaugr, Guðmundr, Gunnar, Haldór, Hallkell, Hallr, Helgi, Henrek, Hrafn, Illugi, Jón, Lúkas, Magnús, Narfi, Nikulás, Oddr, Ólafr, Páll, Runólfr, Sigmundur, Sigurðr, Steinn, Sveinn, Vigfús, Þórálfr, Þórðr, Þorgils, Þórólfr, Þorsteinn, Þorvarðr.
- Guðnadóttir: Helga, Kristín, Ólöf, Þorbjörg.
- Guðnason: Ari, Björn, Oddr, Þorvaldr.
- Guðni Eyjólfsson, Arnfinnssonar, á Grýtubakka (d. 1481—1482) 280.
- Guðni Jónsson, Ásgeirssonar, bóndi í Hvammi í Hvammsveit, á Kirkjubóli í Langadal og í Ögri, sýslumaðr í Dalasýslu og Ísafjarðarsýslu (1484—1505; d. 1507) 12, 69, 83, 154—155, 209, 248—249, 251, 273, 277—278,
- 281—282, 350—354, 357—358, 360—364, 371, 383—384, 389—392, 445, 479—483, 537—540, 546, 553—554, 562, 589—590, 591—592, 594—597, 612, 672—674, 682, 696, 710, 727—729, 741—746, 760—761, 763—765.
- Guðný Aradóttir ráðskona síra Sigurðar beigalda í Hitardal (1500) 475.
- Guðný Bárðardóttir þjónustukona Solveigar Björnsdóttur (1495) 246.
- Guðný Þorleifsdóttir, Árnasonar (d. fyrir 1471) 462.
- Guðný Þorleifsdóttir, Björns-sonar, kona Grims lögmanns Jónssonar á Ökrum (1497—1498) 346—347, 404—406.
- Guðný Þorvaldsdóttir í Húnavatnsþingi (1493—1494) 180—181.
- Guðólfr Magnússon prestur nyrðra (1492—1493; d. 1494) 90, 100, 147, 148, 149, 151, 158, 163, 166, 168, 173, 187, 193, 197.
- Guðríðr Finnbogadóttir, Jónssonar, kona Sveins Sumarliðasonar (1492—1505; sýnist vera dáin 1505) 121, 305—307, 317—318, 477—478, 647, 807—810.
- Guðríðr kona Jóns Einarssonar (1494) 234²⁾.
- Guðríðr Þorvarðsdóttir, Loftssonar, kona Erlends sýslumanns Erlendssonar (1495) 252—253, 264—268.

1) Getr verið sami maðr hvort-
tveggja.

- Guðrún Andrésdóttir kona Vilhjálmss Ormssonar (1493) 205.
- Guðrún Andrésdóttir (um 1505) 814.
- Guðrún Árnadóttir, móðir síra Eiríks Sumarliðasonar (kona Sumarliða Eiríkssonar), frá Kalmanstungu (1505) 809.
- Guðrún Bárðardóttir nyrðra (1496—1498) 307—400.
- Guðrún Eggertsdóttir í Bæ á Rauðasandi (um 1720) 795.
- Guðrún Grímsdóttir í Rangárþingi (1504) 689.
- Guðrún Guðmundsdóttir, Ingimundarsonar (1495) 254—255.
- Guðrún Guðmundsdóttir, prests Skúlasonar (1504) 728.
- Guðrún Gunnlaugsdóttir, Þorkelssonar, kona Jóns Sigmundssonar (d. 1493 eða fyrri) 280, 582.
- Guðrún Haldórsdóttir mágkona Jóns Magnússonar (1495) 290.
- Guðrún Hallsdóttir kona Þorkels Jónssonar (1492) 93—97.
- Guðrún kona Indriða Pétssonar í Eyjafirði (1500—1501) 479.
- Guðrún Jónsdóttir í Húnavatnsþingi, nán frændkona Bjargar Þorvaldsdóttur (1502—1503) 602—603, 659—662.
- Guðrún Jónsdóttir, Sigmundssonar (1505) 756—758.
- Guðrún Klemensdóttir kona Andrésar Arasonar (1501) 578—579.
- Guðrún Ólafsdóttir, Skálholtskona (1502) 627.
- Guðrún Snorradóttir, er síra Sigurður beigaldi gefr gjafir (1500) 476.
- Guðrún Sveinsdóttir, Sumarliðasonar (1496—1505) 317—318, 477, 807—810.
- Guðrún Teitsdóttir (Gunnlaugs-sonar; 1496) 315—316.
- Guðrún Valerianusdóttir, fóstrodóttir síra Sigurðar beigalda (1500) 473.
- Guðrún Þormóðardóttir í Borgarfirði (1504) 687.
- Guðrún Ögmundardóttir í Flatey (1707) 476.
- guðspjallabók, sjá kirkja.
- Gufudalur í Gufudalssveit 77, 78, 130—131, 401, 410, 518—519, 655, 656.
- Gufufjörður í Barðastrandarsýslu 131, 519, 656.
- Gufunes í Mosfellssveit 303—304. gull 45, 225, 240, 669. — gulldúkr 287. — gullkaleikr 92, 100. — gullnisti 233. Sbr. og sjá málmar.
- Gullsmiðsreykir í Reykholtsdal 671.
- Gullsteinn í Austfjörðum 24.
- Gunnar Áskelsson í Rangárþingi (1497) 376.
- Gunnar Bjarnarson í Húnavatnsþingi (1498) 408—409.
- Gunnar Bjarnarson í Árnessþingi (1502; f. 1432) 621.
- Gunnar Eyjólfsson vestra (1504) 723.
- Gunnar Guðmundsson í Rangárþingi (1496) 315—316.
- Gunnar Jónsson í Sælingsdals-

- tungu (1478—1481 eða síðar) 70, 276.
- Gunnar Jónsson nyrðra (1496) 306.
- Gunnar Jónsson prestur í Goðdölum (1492) 90.
- Gunnar Koðrannsson vestra (1504) 725.
- Gunnar Pálsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1504) 702—703.
- Gunnar Þórðarson prestur nyrðra (1498—1505) 381, 487, 545, 555, 556, 559, 592, 601, 778.
- Gunnarsdóttir: Haldóra, Salbjörg, Steinunn.
- Gunnarsholt á Rangárvöllum 117, 375—377.
- Gunnarsson: Ámundi, Bjarni, Brandr, Guðmundr, Ingimundr, Jón, Páll, Þorbjörn, Þorkell.
- Gunnhildr Tumasdóttir vestra, kona Þórðar Jónssonar (um 1504) 747.
- Gunnlaugr Helgason nyrðra (1500—1505) 487—489, 548—549, 553, 797.
- Gunnlaugr á Hvoli (1497) 376.
- Gunnlaugr Jónsson í Borgarfirði (1501) 552.
- Gunnlaugr Jónsson í Þingeyjarþingi (1494) 213.
- Gunnlaugr Ólafsson í Austfjörðum (1497) 345.
- Gunnlaugr Sighvatsson syðra (1497) 344.
- Gunnlaugr Teitsson hins ríka, Gunnlaugssonar í Bjarnanesi, lögréttumaðr (1495—1500) 250, 264, 395, 496—497, 500, 502.
- Gunnlaugr Þorkelsson lögréttumaðr á Marðarnúpi (1492—1494) 104, 217.
- Gunnlaugr Þorsteinsson prestur í Vallholti (d. 1678) 461.
- Gunnlaugsdóttir: Guðrún.
- Gunnlaugsson: Hannes, Magnús, Ólafr, Teitr.
- Gunnsteinn Ásgrímsson prestur vestra (1492—1497) 136—137, 139, 352—354, 369—370.
- Gunnsteinn Björnsson í Rangárbíngi (1500) 483.
- Gunnsteinsdóttir: Cecilia.
- Gunnsteinsson: Þorleikr.
- Guondur, sjá Guðmundr.
- Guttormr Narfason, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Guttormr Nikulásson á Grund í Eyjafirði (1500—1502)¹⁾, bróðir Gottskálks biskups, síðar lögmaðr í Björgvin (1509—1539) 516, 548, 614.
- Guttormr Ólafsson í Haffjarðarrey (1492—1536) 142—143, 175, 228, 664—665.
- Guttormr Tumasson vestra, bróðir Þóru (1492) 175.
- Guttormr vestra (1492) 129—130. Sbr. Guttorm Ólafsson og Guttorm Tumasson.
- Guttormsdóttir: Steinvör.
- Guttormsson: Helgi, Jón, Sveinn, Þorgils.

1) Guttormr var seinni maðr Guðriðar Finnbogadóttur lögmanns (Bps. II, 234). Norðmenn kalla hann Guttorm Nielsson. Árið 1538 er Guttormr kallaðr Gulapingslögmaðr. Annars var hann lögmaðr Björgynjarmanna.

- Godskalk, sjá Gottskalk.
 Gonsteinn, sjá Gunnsteinn.
 Gwnesön, sjá Guðnason.
 gyllini 771. — berena gyllini
 769, 770.
 gylta 184. Sbr. svín.
 Gyrðr Ívarsson biskup í Skál-
 holti (d. 1360), Gyrðsmáldagi
 64.
 Gyriðr Steinþórsdóttir, systir
 Sigmundar prests (d. fyrir
 1505) 776—777, 782.
 Göltr í Bolungarvík 244.
 göng 667. Sbr. húsakynni.
- Háafell í Hvítársíðu 744.
 háaltari, sjá kirkja.
 hádegi 769.
 Hadl, sjá Hallr.
 Háfahólmr í Öxarfirði 466.
 Hafljarðarey í Hnappadalssýslu
 664—665.
 Hafgrimsstaðir í Tungusveit í
 Skagafirði 8.
 Hafliðadóttir: Ragnhildr.
 Hafliðason: Björn, Snorri, Þor-
 leifr.
 Hafliði Ívarsson nyrðra (1496)
 314.
 Hafliði Jónsson maðr Æsu
 (1496 — 1497) 300 — 302,
 354—355.
 Hafliði Skúlason vestra (1484)
 12.
 Hafnareyjar fyrir Skarðsströnd
 132.
 Hafnarfjörðr við Faxaflóa 154,
 366—367, 644, 645, 796, 797.
 Hafnarhólmr á Selströnd við
 Steingrimsfjörð 254 — 255,
 263.
- hafnarvoð 453. Sbr. vaðmál.
 Hafragil í Svínadal í Dalasýslu
 71.
 hafrekstrar 410, 644, 694, 696.
 Sbr. reki.
 Hafrestaðir í Hnappadalssýslu 65.
 hafskip, sjá skip.
 háfur kostulegar (= dýrir mun-
 ir, dýrar eigur) 105, 106.
 Hagagarðr á Fellsströnd 651.
 Haganeslandamerki Otrardals 80.
 hagi 399, 607.
 Hagi á Árskógarströnd 807—
 810.
 Hagi á Barðaströnd 80, 87,
 128—130, 165, 170, 250,
 700—701, 718—719, 747,
 796.
 Hagi á Haganesi 80.
 Hagi í Hraunhrepp í Mýrasýslu
 745.
 Háhús („Haus“) í Kræklinga-
 hlið 681, 686.
 hákall 278, 279, 285. — hákalla-
 tollar 278, 279. — tíundi
 hlutr úr hverjum hákalli 279.
 Hákon Andrésón í Húnavatns-
 þingi (1503) 643.
 Hákon Björgólfsson sýslumaðr
 í Dalasýslu (fyrir 1503) 634—
 635.
 Hákon Egilsson í Húnavatns-
 þingi (1493—1494) 195, 204.
 Hákon Gíslason sýslumaðr (d.
 1652) 313, 490.
 Hákon Hákonarson konungr hinn
 gamli (d. 1263) 321—324.
 Hákon Hallsson lögréttumaðr
 (á Vindheimum á Þelamörk
 1493—1504) 203, 273, 437,
 524, 531, 575, 704, 710.

- Hákon Hannesson sýslumaðr (d. 1730) 461.
- Hákon Jónsson í Vaðlaþingi (1492) 140.
- Hákon Jónsson vestra (1504) 675, 682.
- Hákon Jónsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1492 — 1493) 106, 110, 112, 113, 117, 123, 133, 152, 172, 182.
- Hákon Magnússon háleggr, Norregskonungur (d. 1319) 4, 264—268, 470—471, 647.
- Hákon Ormsson frá Eyjum, sýslumaðr (d. 1656) 372, 496, 603, 686.
- Hákonarson: Björn, Gísli, Hákon, Haldór, Indriði, Jón, Magnús, Ormr, Páll, Þorsteinn.
- Hákonarstaðir á Jökulsdal 198.
- hald (= helgihald, helgidagr) 115. — xvi daga hald 75, 115, 119, 784.
- hald (á jörðu, peningum) 141, 210, 480, 489, 554, 572.
- Haldan, sjá Hálfðan.
- Haldór Árnason prestur á Húsaelli (d. 1736) 2.
- Haldór Arnbjarnarson í Dalasýslu (1492) 102.
- Haldór Bárðarson í Mýrasýslu (1500) 475.
- Haldór Bjarnarson nyrðra (1495) 280.
- Haldór Bjarnason vestra (1494) 218.
- Haldór Brandsson, Haldórssonar, á Barði í Fljótum (1492) 144, 146.
- Haldór Brynjólfsson, (Eiríkssonar) hinn ríki, lögréttumaðr í Tungufelli (1491—1504) 47, 109—112, 113—115, 117—118, 286, 324, 355—357, 360, 568, 575, 662—663, 703.
- Haldór Einarsson í Mýrasýslu (1504) 745.
- Haldór Gíslason smiðr í Hítardal (1494—1500) 224, 475.
- Haldór Guðmundsson í Reykholtssdal (1504) 687.
- Haldór Guðmundsson (c. 1640) 603.
- Halldór Hákonarson, Jónssonar, vestra (d. fyrir 1505) 764.
- Haldór Jónsson lögréttumaðr í Vaðla eða Þingeyjarþingi (1495—1500) 280, 317, 366, 437, 502, 529¹).
- Haldór Jónsson í Húnavatnsþingi (1505) 791.¹)
- Haldór Jónsson prestur í Reykholti (1492—1503) 106, 110, 112, 269—270, 666—667²).
- Haldór Jónsson prestur vestra (1503) 655.
- Haldór litli, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Haldór Magnússon, Þórólfssonar (1495) 289—290.
- Haldór Ormsson ábóti á Helgaelli (1492—1504) 157, 183—184, 200, 224, 269, 331—333, 415—417, 603, 639—640, 690, 713, 746—747.
- Haldór Ormsson prestur nyrðra (1492—1494) 137, 158, 166, 168, 173, 187, 192, 193, 197

1) Getr hvorttveggja verið sami maðr. 2) Ekki er víst þetta eigi alt við sama mann. Þó getr það verið.

- Haldór Sighvatsson í Kjós (1670) 610.
- Haldór Sigmundsson, Brands-sonar, lögréttumaðr (1502—1505) 502, 790.
- Haldór Sigurðsson lögréttumaðr í Húnavatnsþingi (1498 — 1505) 388, 428, 493, 791.
- Haldór Sumarliðason (Loftssonar) vestra (1495) 278.
- Haldór Tyrfingsson prestur á Staðarhóli (1492—1504) 106, 110, 111, 113, 289, 406, 491, 604, 617, 698.
- Haldór Þorbergsson lögréttumaðr á Seylu (d. 1711) 405, 578, 723, 797.
- Haldór á Þorgautsstöðum (1504) 743.
- Haldór Þorgeirsson lögréttumaðr á Melum á Skarðsströnd og í Kalmanstungu (1492—1505) 132, 183, 209, 231, 300, 570, 607, 667, 710, 713, 752.
- Haldór Þorgrímsson nyrðra (1493) 193.
- Haldór Þorsteinsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1504) 698.
- Haldór Ögmundsson í Þingeyjarþingi (1495) 235.
- Haldóra Guðmundsdóttir í Borgarfirði (1498) 398—399.¹⁾
- Haldóra Guðmundsdóttir (fyrir 1505) 755—756¹⁾
- Haldóra Gunnarsdóttir á Landi (1497) 333—334.
- Haldóra Jónsdóttir í Húnavatnsþingi (1497) 330—331.
- Haldóra Magnúsdóttir, kona Björns Einarssonar, í Þingeyjaþingi (1504) 733.
- Haldóra Narfadóttir (d. 1324) 74.
- Haldóra (Sigvaldadóttir langalífs) abbadis („systir“) í Kirkjubæ á Síðu (1494) 232.
- Haldórsdóttir: Guðrún, Herdís, Katrín, Vigdís.
- Haldórsson: Árni, Arnór, Bárðr, Bjarni, Björn, Brynjólfur, Einar, Eiríkr, Hannes, Hrafn, Jón, Magnús, Ólafur, Sigmundur, Þórðr.
- Haldórsstaðir í Reykjadal 721—722.
- Hálfðan Narfason prestur í Felli í Sléttahlíð (1502—1505) 601, 733, 771—772, 778.
- Hálfðanarson: Einar, Hjalmar, Ketill.
- hálfkanna, sjá búsgagn.
- hálfkirkja, hálfkirkjuskuld 27, 40, 55, 60, 62, 63, 81, 86, 199, 237, 286, 307, 437, 452, 459, 511, 512, 683.
- hálfstykki 189, 344. — hálfstykki skilæði 185.
- hálfuonna 736, 742. Sbr. búsgagn.
- Halla Sigurðardóttir, kona Björns Hafliðasonar (1496 — 1497) 300—302, 354—355.
- Hallbjarnarson: Brandr.
- Hallbjörn prestur á Öndverðri eyri (Eyri, síðan um 1500 Hallbjarnareyri) í Eyrarsveit (1505) 747—748.
- Halldís á Níp á Skarðsströnd 74.
- Hallfreðarson: Einar.

1) Getr verið sama kona.

- Hallfreðr Jónsson í Skagafirði (1492) 98.
- Hallgrímur Sigurðssen á Svalbarði (1726) 291.
- Hallgrímur Skúlason (Loptssonar) í Húnavatnsþingi (1497—1504) 326—327, 342, 349, 412, 729.
- Hallgrímsson: Bjarni, Jón.
- Halli Magnússon í Fljótsdal austr (1498) 400.¹⁾
- Halli Magnússon prestur á Skorrestað (um 1500) 28.¹⁾
- Hallkell Guðmundsson prestur í Skagafirði (1493—1494) 192—194, 221.
- Hallkell Þorkelsson syðra (1498) 394.
- Hallkelsson: Árni, Sigurðr. hallkvæmni 242.
- Hallormsstaðr í Skógum 29.
- Hallotta Þorsteinsdóttir syðra (c. 1380?) 50.
- Hallr Árnason prestur á Sauðanesi og í Húsavík, umboðsmaðr Hóladómkirkju (1494) 215.
- Hallr Arnórsson í Eyjafirði (1504—1505) 681, 685, 789.
- Hallr Ásgrímsson nyrðra (1492—1502) 161—162, 629.
- Hallr Ásgrímsson prestur nyrðra (1502) 601.
- Hallr Brandsson hinn handhöggni (1505) 748—749.
- Hallr Erlendsson í Eyjafirði (1496—1502) 306, 629.
- Hallr Guðvarðsson prestur nyrðra (1505) 778.
- Hallr Hallvarðsson prestur nyrðra (1505) 778.
- Hallr Ísleifsson í Eyjafirði (1493) 203.
- Hallr Ketilsson nyrðra (1504) 721, 731—732.
- Hallr Magnússon, Hallssonar (veginn 1505) 789—790.
- Hallr Sigurðarson (um 1350) 462.
- Hallr Sigurðsson prestur í Stafafelli (1492—1500) 106, 287, 448, 491.
- Hallr Sigurðsson í Húnavatnsþingi (1501) 580—581.
- Hallr Þórarinnsson, Aronssonar, prestur í Hjarðarholti í Laxárdal (1492—1500) 123—125, 444.
- Hallr Þórðarson lögréttumaðr (1504) 706.
- Hallr Þorvaldsson í Eyjafirði (1492—1494) 145, 216.
- Hallr Ögmundsson, Eyjólfssonar, bróðir Þórólfs, móðurbróðir Ögmundar biskups, skáld, prestur á Rauðasandi (1501—1505) 584, 797—799.
- Hallsdóttir: Guðrún.
- Hallsson: Ásgrímur, Ásmundur, Bjarni, Einar, Hákon, Hallvarðr, Indriði, Jón, Magnús, Ólafr, Sigurðr, Sturla, Þorsteinn.
- Hallsteinn Eiríksson í Keldunesi (c. 1296) 214.
- Hallsteinn Þorsteinsson sýslumaðr í Múlaþingi (1496—1500) 305, 486—487.
- Hallsteinsnes í Gufudalssveit 401—403, 410.

¹⁾ Kynni að geta verið einn maðr.

Hallsteinsson: Vigfús.	Hamarsheiði í Gnúpverjahrepp 621.
Hallvarðr Bjarna(r)son prestur nyrðra (1495 — 1505) 275, 381, 413—414, 487, 509, 545, 555, 556, 559, 577—578, 592, 601, 624, 646, 766, 778.	Hamarsnes, rekamark Dvergasteinskirkju 24.
Hallvarðr Eiríksson vestra og nyrðra (1498 — 1502) 406, 602.	Hamraendar í Miðdölum 123—125, 161.
Hallvarðr Hallsson í Húnavatnsþingi (1494—1496) 211, 263, 314.	Hamraendar í Stafholtstungum 743.
Hallvarðr Jónsson í Skagafirði (1497—1502) 346, 624—625.	Hamraendar í Öräfum 714—715.
Hallvarðr Ólafsson vestra (1503) 655.	Hamragarðr í Hjaltastaðþingi há 616.
Hallvarðsmessa (Hallvarðr Vébjarnarson helgi) 50, 117, 120, 122, 381, 480, 528, 532, 555, 556, 558, 559, 599, 600, 601, 688, 764, 766.	Hamrar í Biskupstungum 46—47.
Hallvarðsson: Guðmundr, Hallr, Jón.	Hamrar í Hraunhrepp á Mýrum 616.
háls (landamerki) 221.	handaband 6, 88, 89, 98, 100, 115, 117, 120, 121, 133, 138, 142, 143, 144, 145, 146, 148, 150, 151, 162, 163, 166, 167, 171, 173, 176, 185, 188, 189, 195, 197, 204, 205, 208, 209, 215, 216, 224, 225, 229, 231, 235, 236, 250, 252, 253, 254, 255, 258, 260, 261, 269, 271, 272, 279, 280, 283, 291, 295, 298, 299, 303, 306, 316, 317, 318, 319, 320, 324, 330, 331, 333, 342, 343, 344, 345, 347, 351, 354, 355, 356, 357, 366, 369, 370, 373, 374, 380, 393, 394, 395, 398, 399, 400, 401, 402, 404, 409, 410, 411, 413, 414, 416, 419, 420, 421, 422, 423, 438, 439, 469, 478, 484, 491, 505, 507, 508, 513, 514, 517, 519, 520, 521, 524, 526, 527, 529, 543, 549, 552, 561, 571, 580, 582, 583, 584, 587, 588, 594, 595, 598, 599, 611, 612, 613, 614, 618, 619, 623, 629, 635, 636, 640, 642, 643, 648, 649, 653, 659, 663, 676, 677,
Hálssveit í Borgarfirði 3.	
Hálshús í Vatnsfjarðarsveit 244, 637.	
hamar, sjá smiðartól.	
hamar (landamerki) 652.	
Hamar í Flóa 454.	
Hamar í Hörgárdal (Öxnadal) 236.	
Hamar, biskupsstóll í Noregi 786.	
Hamarsfjörðr í Suðrmúlþingi 33, 447.	

- 680, 681, 686, 690, 700, 701, 713, 714, 718, 719, 720, 721, 724, 730, 731, 732, 760, 762, 766, 789, 797, 798, 803, 804, 805.
- handarafhögg 748.
- handatiltæki 417, 418.
- handklæði 183, 287, 746. Sbr. kirkja.
- handlín, sjá kirkja.
- handrit 14, 39, 225, 359, 496, 501, 703.
- handskript 447, 454, 488, 727, 777.
- handsöl 102, 103, 209, 210, 311, 382, 547, 658, 659, 682, 684, 755, 781.
- handtak 491. — handtaksrof 684.
- Hangahamar á Seltjarnarnesi 458.
- Hanhóll í Bolungarvík 244.
- Hannes Benediktsson prestur á Snæfjöllum (d. 1708) 760, 790.
- Hannes Björnsson prestur í Saurbæ á Hvalfjarðarströnd (d. 1704) 53.
- Hannes Etars Henreksson kaupmaður (á Patreksfirði 1505) 578—579.
- Hannes Gunnlaugsson í Reykjarfirði (1666) 208, 217, 359, 479, 496, 499, 501, 546, 569, 573, 574, 584, 672, 810, 813—814.
- Hannes Haldórsson prófastr í Reykholti (d. 1731) 2, 630.
- Hannes Helgason lögréttumaður (1642 og síðar) 454.
- Hannesson; Eggert, Hákon.
- Hans Danakonungr (1481 — 1513) 392, 407 — 408, 494, 748—751, 786 — 787.
- Hans Etin, útlendr maður (veginn 1505) 801—802.
- Hans Gerken (1599) 447.
- Hans Kruchugh í Björgvin (1505) 769—771.
- Hans Teiste biskup í Björgvin (1474—1506) 408.
- hanzki 227, 479.
- Haraldsson: Ólafr.
- Harastaðir á Fellsströnd 134—135, 201—202, 651—652.
- Harastaðir í Miðdölum 6.
- Harastaðiri Vestrhópi 408—409.
- Harðavöllr á Ströndum 67.
- harðindi 18, 130.
- harður fiskur 579. Sbr. kostr.
- harðsteinn, sjá búsgagn.
- Háreksstaðir í Norðrárdal 63.
- hárhnoða 736.
- Harrastaðir, sjá Harastaðir.
- háski 78. — háskasamlegar hugrenningar 242.
- hátiðir 447, 614. — hátiðabúningur, sjá kirkja.
- hatr 239.
- hattr 155, 377, 736. Sbr. klæðnaður.
- Haugr í Flóa 454.
- Haugr í Núpsdal 410—411.
- Haukadalur í Biskupstungum 580, 581.
- Haukadalur(inn) í Dalasýslu 68, 131, 459.
- Haukadalur í Dýrafirði 281, 286, 722—723.
- Haukafell í Hornafirði 450.
- Haukagil í Vatnsdal 656—662, 816.

- Haukholt í Hrunamannhrepp 109—112, 118, 176.
- Háús, sjá Háhús.
- Hauskollr, sjá Höskuldr.
- haustlag, 157, 677.
- Hávarðsson: Gísli.
- hefð 559, 652, 683. — forn hefð 171.
- hefnd: konungleg hefnd og reiði 10, 379, 408, 750.
- Heggstaðir í Andakil 160.
- hegning laganna 474.
- hégómleg ræða 239.
- Hegranessþing 123, 531, 633.
- Heiðarhús á Flateyjarðal 138.
- heiðarlegir menn 366.
- heiði 325.
- heilagir feðr 240.
- heilags anda náð 107, 113, 114, 119, 153, 270, 296, 313, 386, 492, 569, 616, 656, 699, 723.
- heilög þrenning 242.
- heimajörð 5. Sbr. heimaland.
- heimakirkja 50. — heimakirkju-tíund 57.
- heimaland 3, 4, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 44, 45, 47, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 60, 61, 62, 64, 65, 67, 73, 75, 76, 77, 79, 81, 84, 85, 134, 171, 172, 198, 201, 202, 276, 277, 288, 310, 437, 447, 451, 454, 465, 468, 737, 739.
- heimamenn 1, 3, 49, 57, 63, 72, 76, 384, 437, 446. — heimamannagröptr 22, 50, 52, 73, 310, 795. — heimamanna-tíund 3, 50, 52, 54. Sbr. heimatíund.
- heimanfylgja 270, 271, 437, 544, 755.
- heimanmundr kirkju 795, 796.
- heimaprestr 466.
- heimatíund 56, 58, 63, 64, 446, 610.
- heimatollar 72, 75, 86, 437, 796.
- heimferð 176.
- heimild 91, 101, 103, 178, 193, 247, 296, 382, 426, 533, 673, 711. — heimildarmenn 101, 161. — heimildartökur 382, 482, 551, 658, 659.
- heimili 120, 362, 685, 693, 694, 739, 753, 802.
- heimilisprestr 1, 3, 46, 49, 50, 52, 70, 446, 459.
- Heimramsson: Illugi.
- heimreið 257, 258, 342, 540, 653, 654. — heimsókn 7, 227, 319, 342, 655. — heimstefna 349.
- Heinfull 575, sjá Kæi.
- Heinrek, sjá Henrik.
- heipt 239. — heipt og öfund 93, 94, 96, 685.
- heitingar 156.
- Helenarhólmr í Skagafirði 463.
- helga blóð 233, 486, 525.
- Helga Ásmundsdóttir, Skálholtskona (1502) 628.
- Helga Eggertsdóttir á Múla í Kollafirði (1710) 77.
- Helga Einarsdóttir kona Haldórs Brandssonar (1492 — 1494) 144—146, 216.
- Helga Guðnadóttir, Jónssonar, kona Torfa í Klofa (1502—1505) 591—592, 755, 787—788.

- Helga dóttir Haldóru Gunnarsdóttur (f. 1487) 334.
- Helga Illugadóttir frænakona síra Sigurðar beigalda (1500) 475.
- Helga Jónsdóttir, Sigmundssonar, móðir Guðbrands biskups (1505) 756—758.
- Helga Magnúsdóttir, Þórólfssonar (1496) 292—293.
- Helga Þorleifsdóttir, Árnasonar, eldri, kona Guðmundar Arasonar (1423 — c.1438) 401—402, 569—572.
- Helga Þorleifsdóttir, Árnasonar, yngri, kona Skúla Loptssonar (fædd 1412; enn á lífi 1495 eða leingr) 462.
- Helga Þorleifsdóttir, Björnssonar, kona Eyjólfis Gíslasonar (1493—1498) 167, 404—405.
- Helgadóttir: Ingvíldr.
- Helgafell (hestsnafn) 155.
- Helgafell, Helgafellsklaustr í Helgafellssveit 14, 156—157, 166—167, 184—185, 200, 224, 269, 331—333, 416, 437, 501, 603, 616, 639—640, 690, 713, 746, 747.
- Helgafellssveit í Þórsnessþingi 66, 126, 157, 167, 185, 332, 416, 690.
- helgar tíðir 240.
- Helgason: Ari, Björn, Eyjólfur, Guðmundur, Gunnlaugur, Hannes, Hjalmar, Jón, Ketill, Magnús, Pétur, Sigurður, Snorri, Þórarinn, Þórður, Þorleifur, Þorvaldur, Þorvarður.
- Helgastaðir í Reykjadal 370, 386—387, 630—631, 632—633, 721, 732, 745.
- helgasti faðir (páfinn) 259.
- Helgavatn í Vatnsdal 318—320.
- helga vika 3.
- helgi 115. — helgibrot 120. — helgihald 240. — helgi kross 50. — helgir dagar 1, 3, 26, 50, 51, 54, 56, 58, 63, 70, 113, 194, 446, 616, 784. — helgir dómur, sjá kirkja. — helgir menn 3, 240. — helgr andi 238, 241, 610, 726. — helgun 739.
- Helgi Árnason vestra (fyrir 1490) 14.
- Helgi Ásgrímsson nyrðra (1504) 681, 686.
- Helgi Bessason í Húnavatnsþingi (1828) 719.
- Helgi Broddason syðra (1500) 513.
- Helgi Erlendsson í Húnavatnsþingi (1502) 602.
- Helgi Eyvindsson í Breiðafirði (1492) 86—87.
- Helgi Gíslason, Filippussonar, frá Haga (1498—1504) 401, 420—421, 518, 676—677, 699—701, 722.
- Helgi Guðmundsson nyrðra (1492) 98.
- Helgi Guttormsson (Helga Guttormsdóttir?), Skálholtsmaður (1502) 628.
- Helgi Jónsson, Skálholtsmaður (1502) 627.
- Helgi Jónsson vestra (1503) 634.
- Helgi Jónsson prestur í Hvammi í Norðrárdal og officialis Skálholtskirkju (1502—1504) 603, 617, 664, 666, 713.

- Helgi Jónsson prestur nyrðra (1505) 766, 776.
- Helgi Jónsson í Miðfirði (1703) 194.
- Helgi Ketilsson í Húnavatnsþingi (1492) 98.
- Helgi Magnússon prestur í Miklaholti (d. fyrir 19. Apr. 1490) 14.
- Helgi Oddsson, Ásmundssonar, á Stóruvöllum á Landi, lögmaðr sunnan og austan (1493—1497) og síðar lögréttumaðr (1504) 190, 270, 271, 358, 360, 689¹).
- Helgi Ólafsson vestra (1492) 126.
- Helgi Ormsson syðra (1498—1505) 394, 797.
- Helgi Pétursson bróðir á Helgafelli og í Viðey (1493—1503) 157, 663.
- Helgi Sigurðsson vestra og nyrðra (1492 — 1505) 139, 218, 254, 280, 352, 367, 514, 762, 776.²)
- Helgi, Skálholtsmaðr (1502) 628.
- Helgi Snartarson vestra (1499—1504) 420, 722.
- Helgi Þorkelsson prestur nyrðra (fyrir 1375) 214—215.
- Helgi Þorvaldsson, Þorkelssonar, frá Narfaeyri, lögréttumaðr í Þórsnessþingi (1493—1502) 184—185, 273, 360, 484, 493, 502, 570, 607.
- Helgistaðir í Reyðarfirði 369.
- 1) Það er varla efi á, að þetta sé alt einn maðr 2) Þetta sýnist alt eiga við sama mann.
- Heljardalsheiði nyrðra 424.
- Helkunduheiði milli Austfirðinga og Norðlendingafjórðungs 15, 89, 734.
- Hellanes á Ströndum 461.
- hellir 325.
- Hellisás í Tungusveit 8.
- Hellisholt í Hrunamannahrepp 176—177.
- Hellnaholt í Gnúpverjahrepp 621.
- Hellur í Flóa 454.
- Helluhólmi fyrir Skarðsströnd 72.
- Helluvað við Mývatn 731—732.
- hellingafélag 261, 317, 406, 477, 809.
- hellingakona 251, 571.
- Helmingalón á Hornströndum 84.
- Helmingasandr fyrir Héraðsflóa 487.
- helviti 238, 670.
- Hemingr Markússon nyrðra (1492—1504) 127, 534.
- hempa 627.
- Henrik Árnason í Hornafirði um (1480) 452.
- Henrik Guðmundsson syðra (1497) 339.
- Henrik Henriksson Kolabeck sýslumaðr í Dalasýslu (1494) 226, 229.
- Henrik Krummedige riddari (1505) 786—787.
- Henrik Mæding umboðsmaðr Pinings hirðstjóra (1484) 12.
- Henriksson: Hannes Etars, Henrik, Niels, Reineki Grette, Sigurðr.
- Henry Harisse 374.
- hérað 323, 384. — héraðsdómr 470. — héraðsréttir 53. —

- héraðssóknir 707. — héraðs-
 þing 209, 265, 383, 435,
 470—471, 546, 650, 657, 727,
 764, 774. — héraðs og landa-
 stefnuþing 5.
 herbergi 533, 591, 654.
 Herðibreið, hólmr á Berufirði
 32.
 Herðibreið á Mývatnsöræfum
 799.
 Herdís Einarsdóttir í Dýrafirði
 (1460—1461) 740.
 Herdís Haldórsdóttir, kona Ein-
 ars Örnólfssonar (1495) 289—
 290.
 Herdís Jónsdóttir í Húnavatns-
 þingi (1498) 411.
 Herdís Logadóttir þjónustukona
 Solveigar Björnsdóttur (1495)
 246.
 Herdisarvík í Selvogi 45.
 hermaðr 669.
 Hermann Hermannsson í Eyja-
 firði (1505) 797.
 Hermannsson: Hermann, Jón.
 Hermundarson: Árni.
 Hermundr Oddsson prestur á
 Staðarhóli og í Tröllatungu
 (1496 — 1500) 308 — 309,
 468—469.
 hernaðr 534, 596.
 herra (ábóti, biskup, erkibiskup,
 konungr) 11, 89, 90, 100, 106,
 110, 111, 117, 124, 125, 128,
 137, 146, 158, 160, 162, 164,
 166, 168, 169, 174, 178, 191,
 193, 204, 205, 216, 217, 259,
 266, 269, 278, 287, 289, 290, 291,
 292, 296, 299, 300, 303, 304,
 319, 331, 337, 338, 339, 340,
 344, 345, 348, 250, 357, 358,
 361, 363, 392, 394, 395, 398,
 408, 428, 436, 438, 442, 443,
 471, 480, 485, 487, 492, 493,
 494, 507, 508, 509, 517, 524,
 531, 535, 536, 545, 555, 556,
 557, 560, 561, 564, 565, 568,
 569, 572, 573, 574, 575, 576,
 592, 595, 601, 604, 608, 611,
 614, 619, 623, 625, 632, 634,
 636, 644, 645, 646, 647, 655, 672,
 673, 678, 682, 696, 697, 698,
 699, 702, 714, 715, 718, 720,
 729, 730, 731, 734, 741, 753,
 764, 766, 778, 786, 787, 788,
 791, 801, 803.
 Hersten, sjá Benedikt.
 hertogi 9, 374, 378, 379, 407,
 408, 748, 750, 751.
 Herþrudr Eirriksdóttir í Húna-
 vatnsþingi, kona Einars Magn-
 ússonar (1504) 719—721.
 hespumælingr 637.
 Hesten, sjá Benedikt.
 Hesteyri í Jökulsfjörðum 769—
 771.
 hestr, sjá hross.
 Hestr í Borgarfirði 398—399,
 807.
 Hestr (Hafrshestr) í Önundar-
 firði 81, 401—402.
 hey 726, 817. — heygarðr 102.
 — heykrókr 739. — heylauf-
 ar 638. — heysleði 740. —
 heytaka 478. — heytollar 65,
 366, 467.
 Heydalir í Breiðdal 31, 222.
 Heynes á Akranesi 55, 56.
 Hierastaðir, sjá Harastaðr.
 Hildibrandr Arnórsson prestur í
 Hornafirði (um 1500) 449.
 Hildibrandr Jónsson vestra (1500)
 479.
 Hildibrandsson: Árni.

- himnaríki 431. — himinríkis dýrð 243. — himnaríkis herskapr 238, 243. — himinríkisgleði 241, 670, 671. — hirð himinríkis-
vistar 246.
- hirðsiðir 154.
- hirðsla, hirðslubrot 2, 342.
- hirðstjóri 6, 9, 137, 138, 172, 190, 216, 217, 274, 321, 331, 359, 361, 364, 368, 429, 443, 493, 498, 499, 500, 502, 504, 573, 574, 575, 609, 644, 696, 701, 702, 717, 734, 735, 752, 801. — Hirðstjóraannáll 359.
- Histen, sjá Benedikt.
- Hítará í Mýrasýslu 289 — 290, 300, 484, 615—617, 741, 752, 774, 775.
- Hítardalur í Mýrasýslu 15, 62, 85, 139—140, 359, 434, 457, 470, 472, 476, 496, 502, 504, 517, 554, 562, 569, 603, 610, 615, 746, 747, 803.
- hituker 736. — hituskál 736.
- hjáleiga 200. — hjáleiguhús 323.
- Hjallaland í Vatnsdal 280.
- Hjallar í Ögurssveit 244.
- hjallr 74.
- Hjálma í Austfjörðum 24. — Hjálmárströnd 23.
- hjálmr 746. Sbr. hertygi.
- hjálmr (viðrnefni), sjá Jón Jónson.
- hjálmr, sjá kirkja.
- Hjálmr Hálfðanarson vestra (1501) 546.
- Hjálmr Helgason prestur í Heydölum (1495) 287.
- Hjálmsson: Kolbeinn, Tumas.
- Hjálmsstaðir í Laugardal 357—358.
- Hjaltadalur í Skagafirði 128, 147, 151, 164, 166, 168, 187, 192, 194, 207, 208, 213, 275, 303, 405, 424, 439, 489, 545, 549, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 578, 592, 593, 601, 625, 679, 722, 623, 731, 761, 763, 767, 769, 772, 773, 778, 797.
- Hjaltason: Eyjólfur, Magnús, Ólafur.
- Hjaltastaðir á Útmanasveit 22, 511. — Hjaltastaðasandr 26, 512. — Hjaltastaðapínghá 486, 525.
- Hjalti Arnkelsson í Skagafirði (1495—1501) 275, 548.
- Hjalti Steinmóðsson í Þingeyjarþingi (1494) 215.
- Hjalti Þorfinnsson nyrðra (1503) 663.
- Hjalti Þorsteinsson prestur í Vatnsfirði (d. 1752) 444, 806.
- Hjarðarholt í Laxárdal 5, 104, 123—125, 143, 208—209, 218, 226, 291—293, 444.
- Hjarðarholt í Stafholtstungum 300, 752, 774.
- hjartanleg ást 230.
- hjón 26, 27, 55, 78, 97, 157, 179, 492, 520, 521, 579, 586, 587, 610, 648, 775, 785. — hjónaband, hjónalag 245, 259, 315, 326, 327, 385, 386, 414, 429, 491, 494, 530, 533, 538, 565, 603, 604, 605, 606, 769. — hjónabandslýsing 425. — hjónabandsmein 767. — hjónskaparkaup 776. — hjónavígsla 130.
- hjón (= hjú): hjónamissir 342, hjúskapur, hjúskaparband 245,

- 259, 260, 414, 415, 428, 429, 493, 494, 495, 563, 564, 605, 783.
- hlaða 682, 683, 684.
- Hlið litla á Barðaströnd 402.
- Hlið í Bolungarvík 244.
- Hlið (= Fagrahlið) milli Ennis og Höfða á Snæfellsnesi 244.
- Hlið, sjá Jökulsárhlið.
- Hlið í Múlþingi 369.
- Hlið í Selvogi 583.
- Hliðarendi í Fljótshlið 381, 805.
- Hliðartún í Miðdölum 459.
- hliðásar (í húsum) 95.
- hlunnindi 189, 245, 280, 393, 410, 438, 529, 611, 616, 715, 732, 770.
- hnakkr (= bekr) 740.
- Hnappadalr í Hnappadalssýslu 156, 157, 224.
- Hnarrarnes, sjá Knarrarnes.
- Hnausar í Húnavatningsþingi 203—204.
- hnífr 499, 500, 689. — hnífsbrot 739. — hnífsskurðr 498, 500.
- Hnífsdalr neðri í Skutilsfirði 396—497.
- Hnítsker á Gilsfirði 71.
- Hníóskadalr, sjá Fnjóskadalr.
- Hnjótr, sjá Örlygshnjótr.
- hnoðhamar 746.
- Hnúkr í Húnavatningsþingi 280.
- Hnúkr á Skarðsströnd 244.
- Hof í Álptafirði (Hofstaðir) 34, 118, 119, 448, 511—513.
- Hof í Goðdölum 524.
- Hof á Höfðaeströnd 234, 253, 306.
- Hof á Kjalarnesi 51, 53, 583.
- Hof á Rangárvöllum 376.
- Hof í Vatnsdal 104, 105, 127, 180—181, 315.
- Hof í Vopnafirði 18, 345, 465, 512.
- Hof í Örafum 37, 288.
- Hoffell í Hornafirði 36, 432—433, 449, 527—528.
- hofmaðr 669.
- Hofstaðir, sjá Hof í Álptafirði.
- Hofstaðir í Hálsasveit 743.
- Hofstaðir í Miklaholtshrepp 14, 65.
- Hofstaðir á Mýrum 745.
- Hofstaðir í Þorskafirði 77, 567.
- Hofteigr á Jökulsdal 20.
- hogsetr (= hogshead = uxahöfuð) 43.
- Hólakot í Reykjadal norðr 169.
- Hólakot í Skagafirði 463.
- Hólar í Dýrafirði 383—384.
- Hólar í Eyjafirði 583—584.
- Hólar (= Eyvindarhólar) undir Eyjafjöllum 226, 376, 377.
- Hólar í „Eystrahrepp“ 491 (= Hólar í Ytrahrepp = Hrepphólar).
- Hólar í Hjaltadal, Hólabiskup, Hólabiskupsdæmi, Hóladómkirkja, Hólastaðr, Hólastóll 4, 87, 88, 90—92, 100, 108—109, 127, 128, 136, 137—138, 146—151, 158—159, 161—162, 163—164, 166, 168—170, 173, 187, 192—194, 197—198, 207—208, 212—213, 214, 215, 263, 275, 302—303, 313, 325, 328, 329, 351, 365, 371, 381—383, 386, 405, 412, 421, 424, 438—439, 463—464, 465, 469, 476, 487, 488, 489, 492, 508—510, 516—518, 524—525, 545—546, 548, 549, 555—560, 562, 578,

- 581, 592—593, 598, 599—600, 601, 608, 611, 613—614, 618—620, 624—625, 679, 721—722, 723, 730—732, 734, 761—763, 765—769, 771—773, 777—778, 781, 785, 797, 800, 802—803, 804—805.
- Hólar í Hrunamannahrepp (= Hrepphólar) 199—200, 396, 665. Sbr. Hólar í Eystrahrepp.
- Hólar í Hvammssveit 69, 70.
- Hólar í Vestrhópi 719—720.
- holdlegar girndir 421, 422.
- holdgan (Kristis) 232, 260.
- holdtekja (drottins) 239, 240.
- Holkná á Langanesströndum 17, 198.
- hóll (landamerki) 457.
- Hóll í Bolungarvík 243—245, 286.
- Hóll á Fjalli 466.
- Hóll (í Höfðabverfi) 663.
- Hóll í Kinn 291.
- Hóll í Óslandshlíð 762—763.
- Hóll á Skaga 531—532.
- Hóll í Sæmundarhlíð 757—758.
- hollusta 613.
- hólmar 134, 135, 201, 202, 458, 559, 655, 656.
- Hólmar (Hólmastaðr) í Reyðarfirði 29, 257—258, 491, 687.
- Hólmfastsson: Sveinn, Valdi.
- Hólmfriðr Vigfúsdóttir Hólms (í Engey; fædd fyrir 1415; enn með vissu á lífi 1475; dáin 1497 eða litlu fyrri) 335—336.
- Hólmfriðr Þorvarðsdóttir, Bjarnasonar í Njarðvík (á 16. öld) 223.
- Hólmr á Akranesi 50, sjá Innrahólmr.
- Hólmri Hitardal (í bygð 1504) 745.
- Hólsá í Þingeyjarþingi 466.
- Hólslækr í Öxarfirði 465.
- Holsten (Holsetaland) 9, 378, 407, 408, 748, 749, 750, 751.
- holt 59, 748, — holtsoftr 59.
- Holt í Eyjafirði 317—318.
- Holt undir Eyjafjöllum 225—226, 431, 805.
- Holt milli Ennis og Höfða á Snæfellsnesi (= Kötluholt) 639—640, 713.
- Holt(in) í Rangárþingi 41, 245, 635—636, 677—678, 714—715, 788. — Holtamannahrepp 636.
- Holt í Saurbæ (= Stóraholt) 294, 308—309.
- Holt í Önundarfirði 149, 276—277, 387, 676.
- Holtastaðir í Langadal 212.
- hórdómr 575, 767, 784.
- horn: hornasög 736. — hornbeizl 736. — hornstaup 287, 746.
- Horn í Andakíl 60.
- Hornafjörðr í Skaptárþingi hinu eystra 35, 36, 432, 449—451, 527, 528, 714—715.
- hosur 363.
- Hrafn í Ási (1497) 376.
- Hrafn Bessason í Húnavatnsþingi (um 1640) 194.
- Hrafn Brandsson lögmaðr í Skriðu (d. 1483) 11, 126, 164, 191, 387.
- Hrafn (Gilsson, Finnssonar) „bóndi“ í Ási í Hálsasveit (c. 1430—1440) 3.

- Hrafn Gilsson prestur í Reykholti (1463—1464) 3.
- Hrafn Guðmundsson lögmaður (d. 1432) 571.
- Hrafn Haldórsson, frá Barði, Brandssonar (1492 — 1494) 146, 216.
- Hrafn Oddsson officialis fyrir vestan (1500 — 1503) 491, 655—656.
- Hrafn Þórarinnsson í Borgarfirði (1444) 3.
- Hrafnabjörg á Hvalfjarðarströnd 55.
- Hrafnabjörg norður af Lyngdalsheiði 325.
- Hrafnabjörg í Ögurssveit 244.
- Hrafnagil í Andakil 60.
- Hrafnagil í Eyjafirði 164—165, 366.
- Hrafnkelsstaðir í Fljótsdal 395, 447.
- Hrafnkelsstaðir á Mýrum 744, 746.
- Hrafnadóttir: Solveig.
- Hrafnseyri í Arnarfirði 80, 81, 286, 526, 527, 553, 554, 599—600, 793—795.
- Hrafnsson: Ásbjörn, Brandr, Guðmundr, Jón, Snjólfur, Tumas.
- Hraná á Svalbarðsströnd 415.
- Hranason: Þórólfur.
- Hranf, sjá Hrafn.
- Hrappsey á Breiðafirði 359.
- Hraun á Bakka (Eyrarbakka = Stóra eða Litla-hraun) 396.
- Hraun í Bolungarvík 244.
- Hraun í Breiðavík undir Jökli 5. Sbr. Hraunlönd.
- Hraun í Grimsnesi 109—112.
- Hraun(in) í Gullbringusýslu milli Hafnarfjarðar og Vatnsleysu 337, 586.
- Hraun í Keldudal í Dýrafirði 396, 740—741.
- Hraun austr í Krók á Landi 375.
- Hraun á Skaga 180.
- Hraun: Undir Hraun, sjá Staðarhraun.
- Hraun í Olfosi 583.
- Hraunfjöll á Fellsströnd 87, 170, 748.
- Hraungerði í Flóa 47, 623.
- Hraunholt í Hnappadal 224.
- Hraunhreppur í Mýrasýslu 355, 440, 485, 753, 775.
- Hraunlönd í Breiðavík undir Jökli 5, 65. Sbr. Hrann.
- Hraunnestjarnir(-vötn) í Hraunum suður 337.
- Hraunsmúli í Hnappadal 745.
- Hrauntungur í Hraunum suður 53.
- Hreðavatn í Norðrárdal 64.
- Hreiðarstaðir í Svarfaðardal 611, 773—774.
- hreiðr 455.
- Hreinsson: Þorlákur.
- Hreinn búandi í Mýrasýslu (1504) 745.
- hreinsunareldr 670.
- Hrepparnir í Árneshöfði 376.
- Hrepphólar, sjá Hólar í Hrunamannahrepp.
- hreppur 323, 401, 559, 780, 814. — hreppstjórar, hreppstjórnarmenn 5, 323, 547, 548, 675, 780, 812, — hreppstjórnarþing 693, 780.
- hrið 654.
- hrifa 287, 448, 638, 639, 736,

740, 742, 745. Sbr. búsgagn. hrifnafar 638. Sbr. smíðar-tól.

hringing, sjá þrítekin hringing. Hringver í Viðvíkrsveit 462.

hrip 638, 742. Sbr. búsgagn.

hrís 811. — hríshögg 76, 87, 759. Sbr. högghrís.

Hrís í Viðidal 194—196.

Hrisey á Hreðavatni 64.

hrísmadr 669.

Hristangi í Laugardal 325.

Hrjótr í Hjaltastaðapinghá 525.

Hróarshólmr á Berufirði 32.

Hróarstunga (Tunga) í Múla-
pingi 21.

Hróðbjargarstaðir í Hnappadals-
sýslu 745.

hroði 67. Sbr. klyppur.

Hróðbjargardalr bak Jafnaskarði
64.

Hrólftr Pétursson vestra (1501)
546.

Hrólfsmýrarlækr í Steingríms-
firði 656.

Hrólfsson: Jón, Ólaftr, Steinn.

Hrómundr Þorbjarnarson í Siðu-
múla 742.

hross 5, 20, 21, 25, 30, 32, 34,
38, 41, 43, 46, 50, 61, 67,
68, 69, 73, 79, 186, 198, 200,
220, 288, 297, 448, 450,
451, 452, 453, 455, 456, 479,
510, 665, 677, 737. — bleik-
álótt hross (hestr) 296, 479. —
brúnn (hestr) 284, 285. —
móálótt hross 296. — mó-
skjótt (hestr) 285. — rauð-
skjótt hross 479. — skjótt
hross 479. — xv aura hross
134, 135, 201. -- hross rosk-

in, fullroskin 34, 44, 448,
742, 812. — hross klyfbær
28, 29. — hrossabeit 74. —
hrosslán 152, 153. — folald
198, 454. — foli 448, 479. —
fylhross 36. — fylja 61. —
hestar 2, 20, 21, 25, 30, 32,
41, 43, 44, 46, 49, 57, 61,
67, 73, 76, 78, 80, 85, 111,
135, 153, 186, 189, 198, 200,
220, 285, 286, 287, 288, 289,
304, 347, 375, 376, 377, 442,
443, 448, 449, 450, 451, 452,
456, 488, 489, 512, 568, 586,
637, 665, 667, 677, 726, 736,
737, 740, 743, 745, 812. —
fullrosknir hestar 742. —
hundraðshestar 26, 34, 48,
58, 134, 201, 285, 375, 377,
736. — hálfis annars hundraðs
hestr 177, 255. — klyfbærir
hestar 19. — kúgildishestr
(= hundraðshestr) 682, 684.
— hestamaðr 628. — hesta-
mæðr 19, 34. Sbr. kaplar.
— hestarán 342. — hesta-
skipti 208. — hestdráp 295.
— hestgrip 487. — hesthald
295. — hestlás 638. — hest-
reið 295. — kaplar 17, 18,
19, 22, 23, 26, 33, 47, 48,
55, 63, 67, 74, 77, 91, 141,
163, 179, 181, 254, 280, 287,
370, 422, 450, 452, 456, 473,
474, 481, 484, 529, 544, 588,
590, 620, 637, 664, 667, 694,
715, 739, 742, 757, 758, 802,
811. — fullfærir kaplar 152.
— klyfbærir kaplar 18, 21,
30, 31, 513. — lestfær kapall
járnaðr 152, 153. — kapla-

- ganga (-beit) 198, 466, 800, — kapallán 152, 153. Sbr. geldhrossabeit, grálær, hárhnoða, Helgafell, hærusekkir, járn, rauðr hestr, skeifur, stóðhrossabeit.
- Hrossahjalli í Hvítadalslandi 71.
- Hruni í Hrunamannahrepp 44, 176—177. — Hrunamannahreppr 44, 111, 112, 176—177, 199—200, 396, 665.
- Hrútafjörðr inn úr Húnaflóa 67, 85, 86, 137, 141—143, 194, 308, 411. — Hrútafjarðará 141, 180, 207, 430, 655, 727.
- hrútar, sjá sauðpening.
- Hrútey fyrir Skarðsströnd 72.
- Hrúteyjarkleif á Ströndum 461.
- Hrúteyjarströnd á Ströndum 85.
- Hryggr í Flóa 47.
- húðir 343, 370, 677, 742, 746. — húð af gömlu nauti 156.
- húfur: dublaðar húfur 13. — einbyrðar húfur 377. — tvíbyrðar húfur 377, 394, 742.
- hugmóðr, hugarmóðr (hugarmott) 93, 148, 342, 469, 470, 584, 654, 797, 798.
- Hugucio 472.
- Húnaflói 461.
- Húnavatnsþing 127, 193, 194, 195, 204, 210—212, 280, 298, 314, 318—320, 349—350, 397, 506, 592, 598, 602, 614, 659, 773, 776, 777, 783, 791, 810, 811.
- hundraðslag 2.
- Hundsvatn á Langanesströndum 17. — Hundsvatnshryggr 17.
- Hurðarbak í Reykholtssdal 671.
- hurðir 738. — hurðir hjarafastar 591. — hurðarhringr 740.
- hús 59, 103, 157, 175, 332, 399, 447, 501, 520, 533, 591, 645, 654, 658, 683, 685, 736, 750. — réttbrotin hús 96. — húsa-rask 342.
- Húsafell í Borgarfirði 1—2, 737—738.
- húsakynni, húsaskipan: sjá baðstofa. — biskupsstofa (í Skálholti 1492 og 1504) 89, 716. — breiðastofa (í Vatnsfirði 1503 og 1505) 638, 760. — búr 287, 520, 638, 667, 740. — eldaskáli 667. — fjós 25, 95, 455. — forstofa 667. — Sjá gólf, — Sjá göng. — Sjá hurðir (hurðarhringar). — litlastofa (í Saurbæ á Rauðasandi 1500—1501; á Skarði 1492—1494; í Ögri 1492—1497; á Öndverðri eyri 1497—1498) 136, 139, 231, 351, 352, 362, 363, 390, 520, 587. — Sjá heygarðr, hjallr, hlaða, karldyr. — skáli (í Skálholti 1493) 179. Sjá og skáli. — Sjá skemma. — Staðarhús (í Grindavík 1492) 128, 129. — stofa (í Viðey 1500; í Reykholti og Vatnsfirði 1503; í Klofa 1505) 507, 638, 667, 755. — stóra stofa (í Skálholti 1492; á Hólum 1492—1493; í Vatnsfirði 1495—1497; í Hvnmmi í Hvammssveit 1500; í Vatnsfirði 1503; á Breiðabólstað 1504; í Saurbæ á Rauðasandi 1504) 107, 110, 112, 114, 147, 148, 150,

- 151, 158, 162, 164, 193, 256, 348, 520, 638, 724, 736. Sbr. og sjá hliðásar, kvíar, ræfr, stigi, útidyr, útihús, önd.
- Húsanes í Breiðavík undir Jökli 5.
- Húsatóptir í Grindavík 49.
- Húsatóptir á Skeiðum 152.
- Húsavík í Borgarfirði eystra 23.
- Húsavík í Steingrímsfirði 655—656, 747.
- Húsavík á Tjörnesi 168—170, 197, 721, 730.
- húsbóndi, húsbændr 225, 234, 323, 370, 726, 735.
- húshúnaðr, húsgögn 1, 2. — sjá beðr, beðjardýna. Sbr. sængrklæði. — bekkjarborð 638. — bekkjarklæði, sjá kirkja. — breiðastofuborð (í Vatnsfirði 1503) 638. — borðbúnaðr 178. — borðdiskar 448, 638, 665, 746. — borðhandklæði 639. — borðskálar 745. — sjá hnakkr, hægindi, matborð, pallklæði (sbr. kirkja), refill, stóll.
- húsfreyja, húsfur, hústrú 10, 26, 51, 52, 58, 63, 72, 79, 99, 105, 106, 108, 185, 230, 231, 252, 253, 260, 265, 273, 279, 317, 319, 335, 336, 339, 343, 350, 352, 363, 426, 437, 512, 525, 583, 595, 607, 610, 618, 633, 634, 704, 705, 720, 759, 769, 770, 771, 787, 796.
- húsmaðr 669.
- húsmenn 501.
- húsnæði 726.
- húsrúm 46, 332.
- Hvalá í Bitru 85, 461.
- Hvalbeinshöfði á Vatnsnesi 720.
- Hvalfjarðarströnd í Borgarfjarðarsýslu 54, 55.
- Hvalgrafir á Skarðsströnd 244.
- Hvallátr á Breiðafirði 402, 404.
- Hvallátr í Mjóafirði við Ísafjarðardjúp 82, 244, 694—695.
- hvalr 49, 51, 58, 67, 214, 237, 410, 415, 461, 462, 463, 466, 516, 644, 659, 694, 696, 763, 764. — óskiptur hvalr 466. — feittahvalr 764. — hvalbein (í melþúfu: landamerki) 214. — hvalreki 5, 6, 49, 58, 70, 71, 74, 82, 84, 85, 288, 337, 338, 454, 461, 462. — hvalverð 765. — bein 764. — rengi 764. — seymi 764. — þvest 764. Sbr. skotmannshlutr.
- Hvalsárrekar Hvammskirkju 536—537.
- Hvalseyjar fyrir Mýrum 616.
- Hvalsnes á Rosmhalanesi 299 393.
- Hvammr í Hvammssveit 69, 74, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 137, 174, 251, 285, 349, 367, 368, 369, 370, 444, 514, 516, 519, 520, 536, 537, 725, 743, 744.
- Hvammr í Hörgárdal 307.
- Hvammr í Kjós 375, 489—490, 609—610.
- Hvammr í Laxárdal 524.
- Hvammr í Norðrárdal 62, 63, 154.
- Hvammsdalr í Saurbæ 125—126.
- Hvammssey í Kjós 610.
- Hvammsveit í Dalasýslu 69, 70, 92, 93, 97, 137, 174, 251, 349, 368, 369, 370, 430, 516, 519, 520, 536, 678, 725.

- Hvanneyri í Andakíl 60, 803—804, 807.
 hvannskurður 196.
 Hvannstóð í Núpssdal 196.
 Hvarfsá í Norðrárdal 63.
 Hvarfsdalr á Skarðsströnd 6, 72.
 Hvassafell í Eyjafirði 120—123, 137—138, 438—439, 516—517, 524, 647.
 Hvassahraun í Hraunum suður 337.
 hveitibrauð 378.
 hverfisteinn 638, 667. Sbr. búsgagn, harðsteinn.
 Hvesta á Hornströndum 84.
 Hvilft í Öfundarfirði 247—249, 285.
 hvíluvoð 451, 456, 639, 745.
 hvinska 499, 501.
 Hvítá í Borgarfirði 89, 160, 289, 290, 300, 671, 742, 752, 774—775.
 Hvítadalr í Saurbæ 71.
 Hvítársíða(n) í Borgarfirði 442.
 Hvítárvellir í Borgarfirði 15.
 hvítasunna 113, 114, 117, 118, 123, 180, 181, 184, 196, 222, 263, 289, 319, 342, 385, 420, 447, 484, 487, 489, 566, 664, 656. — hvítasunnudagr 295, 298, 669. — hvítasunnuvika 119. — hvítrottinsdagr 409.
 Hvoldalr í Saurbæ 219—220.
 Hvolhreppr í Rangárþingi 40, 395, 483, 484, 662, 663.
 Hvoll í Hvolhrepp 376, 395, 663.
 Hvoll í Norðrárdal 63.
 Hvoll í Saurbæ 70, 71, 221, 294, 406. — Hvolsmenn 71.
 Hvoll í Vestrhópi 757, 758.
 hýbyli 175.
 Hyl (Hull) á Englandi 12, 13.
 hymnarius, sjá kirkja.
 hægindi 450, 639, 740, 745, 812.
 Hæll í Flókadal 61, 62.
 hærusekkir 736.
 Höfðadalseyri í Tálknafirði 578, 579.
 Höfðaströnd í Skagafirði 235, 253, 254, 306, 307.
 Höfðahverfi í Þingeyjarþingi 279—281, 317, 318, 730, 789.
 Höfði í Biskupstungum 627.
 Höfði (Búlandshöfði) á Snæfellsnesi 416, 639, 640.
 Höfði í Dýrafirði 740.
 Höfði í Eyrarsveit 680, 690, 746—747.
 Höfði (Staðarhöfði) Akranesi 55.
 höfn (portus) 13.
 Höfn í Borgarfirði 60.
 Höfn á Hornströndum 84.
 Höfn, sjá Örlygshöfn.
 höfuðból 160, 274, 317.
 höfuðbréf 12.
 höfuðbú 266.
 höfuðhögg 484.
 höfuðlin, sjá kirkja.
 höfuðsmaðr, höfuðsmann 172, 190, 216, 217, 274, 502, 504, 575, 609, 696, 702, 717.
 höfuðsyndir (sjö dauðlegar) 239.
 höggþris 463.
 Högnastaðir í Þverárhlíð 63.
 Högni Þorsteinsson hreppstjóri (1736) 5.
 hökull, sjá kirkja.
 Hörðaból í Dölum 67.
 Hörgárdalr í Vaðlaþingi 146, 161, 162, 203, 236, 237, 307, 435, 647, 734.

- Hörgshlíð í Vatnsfjarðarsveit 244.
- Hörgslandsbók (dómabók) 4, 725, 815.
- Höskuldr Árnason, Runólfssonar, í Gnúpufelli (1492) 149—151.
- Höskuldr Helgason í Hnappadal (1494) 224.
- Höskuldr prestur á Melum í Melasveit (1493—1504) 163, 744.
- Höskuldr Runólfsson, Höskulds-sonar, lögréttumaðr (1495—1505) 260, 264, 420, 422, 438, 508—510, 631, 649, 660, 704, 808.
- Höskuldr Þorgilsson í Borgarfirði (um 1500) 61.
- Höskuldsson: Björn, Jón, Runólf.
- Höskuldsstaðir á Skagaströnd 298, 325—329, 412, 602.
- Íferð (í fjöru) 70, 71, 73, 74, 219, 288.
- Ijsslandh, sjá Ísland.
- Ílfsfjall í Þingeyjarþingi 214.
- Ílfsvötn á Mývatnsöræfum 799. ilska 239, 241.
- Illequath: Ambrosius.
- Illugadóttir: Helga, Ingibjörg, Vigdís.
- Illugason: Jón, Markús, Ormr, Vigfús, Þorgrímur, Þorsteinn.
- Illugastaðir í Fnjóskadal 177—178, 306, 366, 371—373.
- Illugastaðir í Skálmarfirði 402.
- Illugi Guðmundsson í Húnavatnsþingi (1503—1505) 657—662, 777—778, 781.
- Illugi Heimramsson í Eyjafirði (1494) 229.
- Illugi Jónsson vestra (1494) 226.
- Illugi Jónsson í Húnavatnsþingi (c. 1640) 194.
- Illugi Sigurðsson á Norðrreykjum í Reykholtssdal (1504) 737.
- Illugi Þórálfsson (Þórólfsson) í Hornafirði (um 1500) 449.
- Illugi Þórðarson í Húnavatnsþingi, bróðir Þórðar og faðir Ingibjargar (d. fyrir 1494) 211—212, 792.
- Illugi Þorgilsson nyrðra (1492) 99.
- Illugi Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1497—1502) 342, 602—603.
- illustratio 105.
- Ímason: Einar.
- imbrudagar 3, 50, 51, 57, 70, 446, 452, 575. — imbruvika 109, 255, 438, 516, 517, 643.
- Ími Þorsteinsson í Skaptafellsþingi (1496) 297.
- Indriðason: Gísli, Grímur, Guðmundur, Jón.
- Indriðastaðir í Skorradal 60.
- Indriði Ásmundsson í Mýrasýslu (1504) 745.
- Indriði Einarsson revisor 9, 11.
- Indriði Hákonarson í Tungu í Önundarfirði (1452—1461) 740.
- Indriði Hallsson í Þórnessþingi (1500) 484.
- Indriði Jónsson vestra (1498—1501) 383, 479, 538, 562.
- Indriði Pétursson í Vaðlaþingi (1500—1501) 478.
- Indriði Svartsson (Þorleifssonar

- á Hofsstöðum í Þorskafirði; 1499—1501) 420, 589.
indulgensskrá 84, 668.
- Ingibjörg 446.
- Ingibjörg Árnadóttir kona Ólafs Marteinsonar (1384) 6.
- Ingibjörg Árnadóttir hústrú, kona Jóns Erlingssonar undir Múla á Skálmarnesi (c. 1491) 79.
- Ingibjörg Eiríksdóttir kona Orms Jónssonar (1492) 105—108, 116.
- Ingibjörg Illugadóttir, Þórðarsonar, kona Guðmundar Indriðasonar (1494—1505) 210—212, 791—792.
- Ingibjörg Jónsdóttir kona Guðmundar Þórarinssonar (1503) 648—649.
- Ingibjörg Ormsdóttir kona Þorvalds Bjarnasonar í Njarðvík (1500) 525.
- Ingibjörg Pálsdóttir, Þorvarðssonar á Eiðum, kona Loptsríka (d. 1432) 385.
- Ingibjörg Pálsdóttir, Jónssonar, kona Björns Þorleifssonar á Reykhólum (1499—1500) 420, 421, 543—544.
- Ingibjörg Þorláksdóttir, kona Kolla Magnússonar, prófentukona á Hólum (1474) 487—489.
- Ingibjörg Þórólfsdóttir „biskups“ (1496) 292—293.
- Ingibjörg Þorsteinsdóttir frændkona Arnórs Finnssonar (1504) 690—692.
- Ingibjörg Þorvaldsdóttir í Húnavatnspingi, kona Þórarins Jónssonar (1493—1494) 180—181.
- Ingibjörg Þorvaldsdóttir búlands, kona Benedikts Magnússonar í Vik út frá Stað (1494—1503; d. 1503) 221—222, 643.
- Ingibjörg Þorvarðsdóttir, Loptssonar, kona Páls Brandssonar á Möðruvöllum (enn á lífi 1493, en dáið 1494) 189, 233—234, 264—268, 273—274, 435—437, 503—505, 518, 583.
- Ingigerðr Einarsdóttir, sjá:
- Ingigerðr Þorsteinsdóttir (c. 1400), langamma Bjargar Þorvaldsdóttur 776—777, 782, 784.
- Ingileif Jónsdóttir kona Jóns Snorrasonar (1496) 308.
- Ingileif Kolladóttir, Magnússonar, prófentukona á Hólum (1500—1501) 487—489, 548—549.
- Ingimundarson: Arnbjörn, Arnór, Bergr, Björn, Brandr, Böðvar, Einar, Gísli, Guðmundr, Lýtingr, Narfi, Ólafr, Ormr, Páll, Stephán, Stigr, Þórðr.
- Ingimundr Finnsson, Pétrssonar, lögréttumaðr á Signýarstöðum í Reykholtssdal (1484—1504) 12, 174, 209, 217, 273, 292, 392, 425, 427, 493, 502, 570, 607, 667, 704, 710.
- Ingimundr Gunnarsson í Flaggbjarnarholti (1497) 333—334.
- Ingimundr Jónsson prestur nyrðra (1493) 193.

Ingimundr í Krossholti (1504) 745.	143, 144, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 158, 159, 160,
Ingimundr Þórðarson á Fells- strönd (1499) 423.	161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 173,
Ingiríðr Jónsdóttir, Ásgeirsson- ar (d. fyrir 1500) 473.	174, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 187, 188,
Ingjaldr Sigurðsson í Árness- þingi (1493) 176.	190, 191, 192, 194, 198, 197, 198, 203, 204, 205, 206, 207,
Ingjaldshvoll undir Jökli 639— 640.	208, 209, 210, 212, 213, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221,
Ingjaldsson: Jón, Vigfús.	222, 223, 224, 225, 229, 230, 232, 235, 236, 247, 248, 249,
Ingólfsfjörðr á Ströndum 288.	250, 251, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 262, 263,
ingressus Pilatus 289.	264, 266, 268, 270, 271, 272, 274, 275, 276, 277, 278, 279,
Ingvarsson: Brandr.	281, 282, 283, 284, 290, 291, 293, 294, 295, 297, 298, 299,
Ingvildarstaðir á Reykjaströnd 617—618.	302, 303, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314,
Ingvildr Eiríksdóttir í Grims- nesi fyrir (1500) 457.	315, 316, 317, 318, 320, 321, 324, 326, 327, 329, 330, 331,
Ingvildr Helgadóttir, Guðnason- ar, fylgikona Þorleifs hirð- stjóra Björnssonar, prófentu- kona á Helgafelli (1493—1503) 167, 223, 259 — 260, 276, 331—333, 371, 378 — 379, 404 — 405, 428 — 430, 433, 491—495, 530 — 531, 544, 564—566, 633—634.	333, 334, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 344, 345, 346, 347, 349, 352, 354, 355, 356, 357, 358, 364, 365, 366, 367, 368, 370, 371, 373, 374, 381, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 392, 393, 394, 395, 396, 398, 399, 400, 403, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 413, 414, 415, 416, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 427, 428, 430, 431, 432, 433, 434, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 469, 470, 471, 472, 476, 477, 478, 479, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 495, 500, 504, 505, 506, 507, 508, 510, 512, 513, 514, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 544, 545, 546, 548,
Ingvildr Jónsdóttir í Húnavats- þingi (1497) 330—331.	
inngjöld 277.	
Innrifagradalr, sjá Fagradalr.	
Innríhólmr á Akranesi 50, 58.	
Innrívik í Hrutafirði 86.	
innsigli (sigillum, secretum) 6, 7, 10, 11, 12, 13, 87, 88, 90, 92 97, 98, 99, 100, 104, 105, 108, 109, 110, 111, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 135, 137, 138, 139, 140, 141,	

- 549, 552, 553, 554, 556, 557, 558, 560, 561, 565, 566, 567, 569, 570 572, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 592, 593, 594, 595, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 613, 614, 617, 618, 619, 620, 622, 623, 624, 625, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 662, 663, 664, 668, 673, 674, 676, 677, 678, 679, 681, 685, 686, 687, 689, 691, 692, 695, 696, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 709, 710, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 721, 722, 723, 724, 725, 727, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 741, 748, 751, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 761, 762, 763, 765, 766, 767, 769, 771, 773, 774, 775, 777, 778, 781, 782, 784, 786, 787, 788, 789, 790, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810.
- heil og ósködd hangandi innsigli 98, 104, 126, 182, 219, 248, 276, 348, 351, 363, 493, 494, 507, 553, 572, 575, 579, 673. — innsigliþveingir 668.
- innstæða 38, 63, 66, 78, 83, 154, 231, 276, 284, 399, 442, 450, 473, 512, 516, 568, 710, 711, 712, 718, 725, 766, 803, 804.
- Ísafjörðr i Ísafjarðarsýslu 82, 83, 130, 139, 244, 256, 276, 277, 282, 336, 348, 351, 515, 522, 612, 636, 760, 765, 793, 794. — Ísafjarðarsýsla 281, 806, 815.
- iseta (fjár) 348, 353, 368, 541, 542, 543.
- iskyld(a) 290.
- Ísland, Íslendingar 6, 10, 11, 12, 13, 137, 172, 216—218, 265—268, 271, 273, 274, 275, 293, 320—324, 360—364, 368, 374, 379—380, 389, 392, 397, 408, 426, 428, 431, 434, 436, 443, 470—471, 482, 493, 495, 497, 500, 502, 503, 504, 522, 537, 541, 542, 549, 550, 563, 570, 573—574, 575, 582, 584, 607, 608, 609, 620, 623, 624, 631, 632, 640, 646—648, 649, 651, 657, 668, 677, 679, 688, 692, 696, 703, 704, 706, 708, 710, 713, 717—718, 735, 748, 749—751, 752, 768, 769, 772, 785, 786—787, 789, 795, 797, 801, 807—808. — íslenzkar ártíðaskrár 359. — íslenzk fiskverzlun 374. — íslenzkir bændr 13. — íslenzk lög 322, 504, 608.
- Ísleifarhús á Mýrum 616.
- Ísleifr Einarsson sýslumaðr á Felli i Hornafirði (d. 1720) 4.
- Ísleifsdóttir: Járngerðr.
- Ísleitsson: Einar, Hallr, Steingrimr, Vigfús, Þórðr.
- Ísólftr Pálsson, prestur i Árnessþingi (1495—1502) 286, 567, 603.

- ítak, ítök, ítökur 5, 24, 121, 194, 220, 235, 236, 253, 279, 280, 306, 312, 317, 347, 399, 400, 403, 415, 486, 509, 524, 525, 552, 614, 622, 721, 730, 757, 758, 804, 807.
- ítala 438, 465, 487, 629, 732.
- Ívar Brandsson nyrðra (1495—1497) 264, 306, 330.
- Ívarsson: Bjarni, Böðvar, Eir-
ikr, Grímr, Gyrðr, Hafliði,
Sigurðr, Þorvarðr.
- Jafnaðarbýti 261.
- Jafnaskarð í Stafholtstungum
64, 743^a. Sbr. Arnarskarð,
- Jakob Brandsson í Kjalarnes-
þingi (1505) 801,
- Jakob postuli 174, 207, 240,
310, 597, 631, 634, 646. —
Jakobsmessa 368, 678. Sbr.
Filippus postuli.
- Jakob Spenser enskr kaupmaðr
(1484) 13.
- jarl 323.
- Jarlansstaðir á Mýrum 743.
- Jarkarlækr í Melasveit 59.
- járn (= hestajárn) 736. Sbr.
skeifur.
- járn 2, 304, 394, 445, 736. —
járnhjálmr, járnkarl, sjá
kirkja. — járnþundari
638.
- Járngerðarstaðir í Grindavík 49,
126, 127, 458.
- Járngerðr Ísleifsdóttir kona
Marteins Ólafssonar (1495—
1502) 257—258.
- Játgeir Marteinsson vestra (1500)
518.
- Jóðisarstaðir í Reykjadal norðr
164, 191—192, 732—733.
- Jóhann Christopher Gottorp
sýslumaðr (d. 1754) 5, 195.
- Jóhann Jónsson á Barðaströnd
(1662) 87, 165, 170.
- Jóhann Þórðarson prófastr í
Laugardælum (1734) 53.
- Johannes Angelus de Arcim-
boldis 668.
- Jóhannes baptista, sjá Jón skírari.
- Johannes episcopus Holensis, sjá
Jón Ögmundarson.
- Johannes postuli, sjá Jón post-
uli.
- Johannes-mynd, sjá kirkja.
- John Cobot vestrifari (1497) 374.
- jól 202, 326, 327, 441, 735. —
jóladaðr 57, 669. — þrið-
daðr jóla 410. — fimti daðr
jóla 411. — sétti daðr jóla
421. — átti daðr 294. —
ellefti daðr jóla 250, 592. —
jólafasta 1, 43, 150, 151, 197,
529, 575, 792. — jólanótt 3.
— jólatiðir 3.
- Jólgeirsstaðir í Rangárþingi 41.
- Jón ábóti á Munkaþverá (1492
—1493) 115, 173, 177—178.
- Jón Andrés�on í Þingeyjarþingi
(1492—1502) 120, 122, 123,
619.
- Jón Andrés�on vestra (1496)
294.
- Jón Andrés�on prestur nyrðra
(1505) 766.
- Jón Arason biskup á Hólum
(d. 1550) 601, 657.
- Jón Árnason lögréttumaðr í
Árnesþingi (1494—1496) 217
—218, 324.

- Jón Arnbjarnarson vestra (1496) 300.
- Jón Arngeirsson í Húnavatnsþingi (1503) 657.
- Jón Ásgeirsson nyrðra (1492—1494) 212—213.
- Jón Ásgrimsson lögréttumaðr í Vaðlaþingi, mágr Sturlu Þórðarsonar (1493—1504) 183—184, 211, 217, 477, 502, 505, 529—530, 553, 641, 681, 686.
- Jón Ásmundsson vestra (1501) 588.
- Jón Austfirðingr, Skólholtsmaðr (1502) 627.
- Jón Bárðarson vestra (um 1492) 155.
- Jón Bárðarson í Húnavatnsþingi (1497—1503) 342, 658.
- Jón Benediktsson sýslumaðr í Rauðaskriðu (d. 1. Maí 1776) 732.
- Jón Bergsted læknir, í Húnavatnsþingi (1828) 719.
- Jón Bergþórrsson í Skaptafellsþingi (1496) 297.
- Jón biskup í Skálholti (1409—1413) 615—617.
- Jón Bjarnason syðra (1497) 370.
- Jón Bjarnason í Miðfirði (1705) 195.
- Jón Björnsson danr bóndi á Eyri í Arnarfirði (1491—1504) 81, 237—238, 285—286, 425—427, 479—483, 521—522, 526, 537—540, 750—551, 553—555, 562—566, 594—597, 598—600, 653—655, 700.
- Jón Björnsson á Árnesþingi (1504) 692.
- Jón Björnsson í Fljótshlíð (1505) 756.
- Jón Björnsson í Húnavatnsþingi (1504) 719.
- Jón Björnsson á Skarðströnd (í Fagradal; 1505) 759.
- Jón Björnsson í Vaðlaþingi (1492—1504) 98, 681, 685.
- Jón Björnsson á Völlum austr (1634) 511.
- Jón „bóndi“, er tilkall átti til Bassastaða (1501) 579. Sbr. Jón Björnsson danr.
- Jón Brandsson syðra (1502) 593.
- Jón Brandsson prestur í Hvammi í Laxárdal (1494) 207.
- Jón Brandsson, faðir Hafliða, prestur syðra (1437—1449) 301.
- Jón Broddason prestur í Miklabæ (1448—1489) 476.
- Jón bróðir í Skriðuklaustri (1498) 400.
- Jón Brynjólfsson vestra (1498) 383.
- Jón Búasson í Dalasýslu (1500) 519.
- Jón Daðason í Eyjafirði (1495) 260.
- Jón Egilsson prestur í Hrepphólum (1571—1608; á lífi 1634) 665, 668.
- Jón Einarsson gelgja, lögmaðr (d. 1306) 214.
- Jón Einarsson prestur eystra (1492) 120.
- Jón Einarsson nyrðra (1494) 234.
- Jón Einarsson vestra (1498) 404.

- Jón Einarsson murti (1504) 727—729.
- Jón Einarsson, Þorólfssonar, ráðsmaðr í Skáhholti (1499—1503), síðar prestur í Odda 417—418, 510, 645—646.
- Jón Einarsson konrektor á Hólum (d. 1707) 722.
- Jón Einarsson greipaglennir prestur á Skinnastað (d. 1737) 465, 468.
- Jón Eiríksson í Þverdal og Hvammi í Hvammssveit (1492—1504) 92, 101—104, 256, 519—520, 690.
- Jón Eiríksson prestur, síðar í Vatnsfirði (1501—1504) 567, 698, 714.
- Jón Eiríksson, Skáhholtismaðr (1502) 627.
- Jón Eiríksson á Núpi í Núpsdal (1703) 194.
- Jón Engilbertsson í Kjós (1670) 610.
- Jón erkibiskup hinn rauði í Niðarósi (1267—1282) 605.
- Jón Erlendsson prestur í Villingaholti (d. 1672) 454, 688, 692.
- Jón Erlingsson lögréttumaðr undir Múla og Skálmarnesi (1491—1504) 79, 129, 360, 562, 612, 676—677.
- Jón Erlingsson í Strandasýslu (1495) 285.
- Jón Espólin sýslumaðr (d. 1836) 359, 372, 626, 668.
- Jón Eyjólfsson í Þingeyjarþingi (1494) 215.
- Jón Eyvindsson nyrðra (1505) 797.
- Jón Filippusson í Húnavatnsþingi (1495—1503) 263, 349, 660.
- Jón Finnbogason prestur í Múla (1495—1505) 291, 372, 487, 509, 555, 556, 557, 558, 733, 766, 778.¹
- Jón Finnbogason prestur í Laufási (1501—1505) 555, 556, 557—558, 611, 766.¹
- Jón Finnbogason nyrðra (1502—1505) 629, 663—664, 762 763.
- Jón Fúsason í Húnavatnsþingi (1497—1498) 325—329, 412.
- Jón Fúsason (Sigfússon, Pétrssonar), vestra (1501—1504) 562, 653, 655, 722—723.
- Jón Geirsson (Árnasonar) á Eyvindarstöðum (1453) 105.
- Jón Geirsson í Svartárdal (á 15. öld) 523.
- Jón Gellisson nyrða (1496—1497) 306.
- Jón Gellisson syðra, að því er virðist, í Viðey (1496—1503) 299, 303, 337, 338, 339, 340, 398, 507, 560, 585, 594, 662.
- Jón Gerreksson biskup í Skáhholti (d. 1433) 63, 124.
- Jón Gíslason (í Borgarfirði 1501) 552.
- Jón Gíslason á Snæfellsnesi (1503) 640.
- Jón Gíslason í Vaðlaþingi (1505) 797.

1) Þessa menn er nær ómögulegt að greina með vissu í sundr eptir að þeir taka að koma fyrir samtíðis.

- Jón Gíslason prestur á Breiðabólstað í Fljótshlíð og ráðsmaðr í Skálholti (1493—1504) 172, 179, 205, 269, 316, 483—484, 735—736.¹
- Jón Gíslason, Filippussonar, frá Haga, síðar prestur í Holti undir Eyjafjöllum (1495) 250.
- Jón Gíslason prestur á Mel í Miðfirði og prófastr Húnvetninga (1493—1505) 158, 275, 557, 558, 598, 766.
- Jón Gíslason prestur í Gaulverjabæ (1495) 286.
- Jón Gíslason prestur vestra (1479—1498) 149, 396, 740.
- Jón Guðlaugsson í Vaðlaþingi (1504—1505) 735, 808.
- Jón Guðmundsson (í Vaðlaþingi 1494) 233.
- Jón Guðmundsson í Húnavatnsþingi (1495) 263.
- Jón Guðmundsson í Síðumúla (fyrir 1501) 560.
- Jón Guðmundsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Jón Guðmundsson á Helgafelli (um 1660) 501.
- Jón Guðmundsson í Kjós (1670) 610.
- Jón Gunnarsson í Þingeyjarþingi (1499) 419.
- Jón Guttormsson bóndi í Hvammi í Hvammssveit (d. 1403) 436.
- Jón Hákonarson á Vatnshorni í Haukadál (d. 1748) 92, 101, 105—108, 115, 141, 160, 174, 226, 289, 291, 439, 484, 634, 690, 705, 708, 725, 734, 752, 774, 785.
- Jón Haldórsson prestur á Stað í Steingrímsfirði og Tröllatungu og prófastr um Vestfirðu (1495—1503) 283, 518, 655—656.
- Jón Haldórsson prófastr í Hitardal (d. 1736) 15, 16, 18, 62, 65, 79, 80, 81, 83, 85, 198, 200, 208, 264, 273, 359, 361, 434, 442, 457, 470, 496, 502, 504, 517, 554, 562, 569, 603, 610, 747, 803.
- Jón Hallgrímsson (í falsbréfi 1505) 763.
- Jón Hallsson skáld í Næfrholti (1495—1505) 252, 484—485, 692, 750, 799.¹
- Jón Hallvarðsson á Viðidalssá í Steingrímsfirði (1495—1504) 283—284, 727—729.
- Jón Helgason syðra (1497) 337.²
- Jón Helgason, er vo Þorleif Þórólfsson (1501) 577.²
- Jón Helgason vestra (1504) 672.

1) Þessir staðir sýnast allir eiga við sama mann. Jón virðist fyrst hafa verið sveinn Erlends sýslumanns Erlendssonar og síðan verið með börnum hans. Hann sýnist hafa verið í fylgd með Stepháni biskupi að sunnan, þar sem hann kemr fyrir með honum í bréfi vestr á Barðaströnd. 2) Gæti þó verið einn maðr.

1) Vera má þó að eitthað af þessum stöðum eigi við sira Jón í Gaulverjabæ föður Gísla biskups Jónssonar, en það sést ekki, hvort svo er eða ekki.

- Jón Helgason prestur nyrðra (1492—1494) 90, 217.
- Jón Helgason prestur á Kvennabrekku og prófastrí milli Gilsfjarðar og Gljúfrár (1491—1505) 68, 139—140, 356, 604, 799.¹⁾
- Jón Hermannsson í Húnavatnsþingi (1492) 127.
- Jón Hjaltalín sýslumaðr á Rauðará (um 1750) 640.
- Jón Hrafnsson í Borgarfirði (1493) 160.
- Jón Hrafnsson lögréttumaðr á Litlaskarði í Stafholtstungum (1493—1505) 160, 217, 271, 289, 300, 360, 493, 502, 570, 710, 743, 752.
- Jón Hrólfsson í Skagafirði (1494) 221.
- Jón Höskuldsson á Skarðsströnd (1492—1497) 139, 352.
- Jón Illugason frændi síra Sigurðar beigalda (1500) 475.
- Jón Illugason prestur í Sandfelli (um 1500) 38.
- Jón Indriðason biskup í Skálholti (1339—1341) 460.
- Jón Indriðason prestur á Hólum og Kolfreyjustað (1495—1504) 30, 257—258, 686, 698.
- Jón sonr Ingigerðar Þorsteinsdóttur og faðir Þorvalds Búlands (c. 1400 — c.1450) 776—777, 782, 784.
- Jón Ingjaldsson prestur nyrðra (1492) 137.
- Jón Jónsson 496. Sjá Arnór Finnsson.
- Jón Jónsson í Þórsnessþingi (1490—1504) 14, 332, 484, 690.
- Jón Jónsson Íslendingr; Þorlákssonar, í Sauðlauksdal (1492—1505) 139, 279, 441, 722, 724, 795—796.
- Jón Jónsson á Barðaströnd (1492—1495) 129, 250.
- Jón Jónsson hjálmr prófentumaðr í Skálholti (1493) 179, 186—187.
- Jón Jónsson í Vaðlaþingi (1493—1494) 203, 216.
- Jón Jónsson í Dalasýslu (1494) 226—228.
- Jón Jónsson í Strandasýslu (1495) 283.
- Jón Jónsson í Þingeyjarþingi (1495) 249—250.
- Jón Jónsson bróðir Ingvildar, í Húnavatnsþingi (1497) 330—333.
- Jón Jónsson syðra, vottr að Viðeyjarbréfum (1497—1503) 344, 513, 662.
- Jón Jónsson í Ísafjarðarsýslu (1498—1505) 383, 675, 682, 763. Sbr. Jón Jónsson lögréttumaðr.
- Jón Jónsson í Gufudalssveit (1498) 401.
- Jón Jónsson, er gat barn við Rögnu Finnbogadóttur (1499) 421—422.
- Jón Jónsson lögréttumaðr í Árneshvíti (1500—1504) 502, 692, 704.
- Jón Jónsson lögréttumaðr (1500) 502. Sbr. Jón Jónsson í Ísafjarðarsýslu.

1) Þetta sýnist alt geta verið sami maðr.

- Jón Jónsson í Hornafirði (1500) 527.
- Jón Jónsson í Landeyjum (1500) 483.
- Jón Jónsson í Reykhólasveit (1501—1503) 589, 653.
- Jón Jónsson í Vaðlaþingi (1501—1504) 553, 681, 685, 733.
- Jón Jónsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Jón Jónsson í Krókum (1504) 743.
- Jón Jónsson á Skálmarnesi (1504) 676.
- Jón Jónsson í Höfðahverfi (1505) 789.
- Jón Jónsson prestur nyrðra, ráðsmaðr (1498) Hóla­kirkju (1492—1505) 100, 158, 168, 173, 275, 382, 509, 555, 556, 557, 766, 778.
- Jón Jónsson prestur í Eyvindarhólum (eða og í Holti undir Eyjafjöllum; 1492—1502) 123, 225, 269, 376, 377, 431, 491, 603.
- Jón Jónsson prestur vestra og prófastr milli Geirhólms og Hrutafjarðarár (1499—1502) 430—431, 612.
- Jón Jónsson priorsbróðir (1496—1505) 310—311, 697—699, 733—734, 766—767.
- Jón Jónsson lögmaðr (d. 1606) 321, 773, 775, 777, 778.
- Jón Jónsson í Árnessþingi (c. 1620) 454.
- Jón Jónsson í Þingeyjarþingi (c. 1640) 467.
- Jón Jónsson í Hjaltastaðaðinghá (1656) 511.
- Jón Jónsson á Barðaströnd (1662) 747.
- Jón Jónsson í Skagafirði (1704) 405, 578, 723, 797.
- Jón Jónsson hreppstjóri í Mýrasýslu (1736) 5.
- Jón kalekr, Skálholtsmaðr (1502) 628.
- Jón Ketilsson nyrðra (1492) 109.
- Jón Koðransson prestur á Skálholtsbiskupsdæmi (1504) 698.
- Jón Kolbeinsson í Vaðlaþingi (1499) 437.
- Jón Kolbeinsson í Vestfjörðum (1495) 248.
- Jón Kolbeinsson prestur í Breiðafjarðardölum (1451 — 1502) 220—221, 604.
- Jón Kollason, Magnússonar, prestur nyrðra (1500—1501) 487—489, 549.
- Jón Kráksson prestur í Görðum á Álptanesi (d. 1622) 581.
- Jón langr, sjá Ormsson.
- Jón Magnússon syðra (1493) 189.
- Jón Magnússon í Öxarfirði (1494—1495) 223, 253.
- Jón Magnússon í Eyjafirði (1495) 263.
- Jón Magnússon umboðsmaðr um fé Magnúsar Þórólfssonar (1496) 289—290.
- Jón Magnússon í Mýrasýslu (1496) 300.
- Jón Magnússon syðra (1498) 393.
- Jón Magnússon bóndi á Núpi í Eystrahrepp, lögréttumaðr (1495—1505) 271, 428, 493, 502, 703, 812—813.
- Jón Magnússon í Þórsnessþingi (1500) 484.

- Jón Magnússon fræðslupiltr á Hólum (1502) 619—620.
- Jón Magnússon í Þingeyjarþingi (1502) 631.
- Jón Magnússon á Skarðsströnd (1504) 690.
- Jón Magnússon í Mývatnssveit (c. 1445—1505) 799—800.
- Jón Magnússon dandr á Eyri í Seyðisfirði (d. 1651) 321, 359, 495, 499, 546, 603, 672.
- Jón Magnússon bróðir Árna (d. 1738) 104, 188, 221, 378, 491, 492, 530, 582, 633, 643, 679, 721.
- Jón Magnússon prestur á Mæli-felli (d. 1760) 7—8.
- Jón Magnússon skrifstofustjóri 208, 264, 273, 358, 434, 470, 479, 495, 499, 501, 502, 504, 517, 546, 554, 569, 584, 672, 675, 682.
- Jón Markússon í Húnavatnspingi, bróðir Hemings (veginn 1492) 127.
- Jón Markússon prestur í Fljóts-hlíð (1496—1505) 316¹⁾, 698, 805.
- Jón Markússon í Arnarskarði (1504) 743.
- Jón Marteinsson á Barðaströnd (1492) 129.
- Jón Marteinsson í Kjalarnessþingi (1497—1505) 340, 344, 398, 802.
- Jón Marteinsson prestur vestra (1492—1500) 123, 522.
- Jón Narfason ráðsmaður á Eið-um (1439—1469) 385.
- Jón Narfason, Ormssonar, á Laugarvatni (1617) 754.
- Jón Nikulásson í Dýrafirði (1501) 546—548.
- Jón Nikulásson á Snæfellsnesi (1504) 713.
- Jón Oddsson kollr, Péturssonar, lögréttumaður (1492—1504) 92, 101, 209, 231, 308—309, 348, 406, 538, 562, 575, 690, 700.
- Jón Oddsson, Ásmundssonar, á Völlum á Landi (1493—1497) 172—173, 305, 333.
- Jón Oddsson í Eyjafirði (1495) 236.
- Jón Oddsson í Skaptafellsþingi (1496) 297.
- Jón Oddsson í Sveinatungu (1504) 743.
- Jón Oddsson á Vatni í Mýra-sýslu (1504) 743.
- Jón Ófeiggsson á Landi (1497) 333.
- Jón Ólafsson lögréttumaður í Húnavatnspingi (1492—1505) 104, 141—143, 314, 342, 349, 360, 425, 427, 575, 607, 649, 791.
- Jón Ólafsson prestur í Skálholts-biskupsdæmi (1492) 106.
- Jón Ólafsson frá Grunnavík (d. 1779) 188, 263, 330, 349, 386, 397, 469, 581, 591, 732.
- Jón Ormsson langr, Snorrasonar, prestur í Hjarðarholti í Lax-árdal (d. 1410) 124.
- Jón Ormsson í Kjalarnessþingi (1497—1498) 344, 394.

1) Þessi staðr sýuist eiga við sira Jón, þó að hann sé ekki nefndr prestur þar.

- Jón Ormsson í Húnavatnsþingi (1503) 658.
- Jón Pálsson á Skarðsströnd (1493) 165.
- Jón Pálsson, Jónssonar, frá Skarði (d. 1495—1496) 243—247, 357—358, 591, 673—674.
- Jón Pálsson á Seltjarnarnesi (um 1500) 458.
- Jón Pálsson í Árneshöfði (1504) 692.
- Jón Pálsson í Mýdal, bróðir Alexíuss ábóta (c. 1518 eða síðar) 54.
- Jón Pálsson prestur í Strandasýslu (Tröllatungu; 1500—1503) 491, 655.
- Jón Pálsson prestur nyrðra (1505) 763.
- Jón Pálsson prófastr við Mariukirkjuna í Ósló (1498—1505) 407, 751, 786.
- Jón Pétursson í Árneshöfði (1500) 470.
- Jón Pétursson vestra (1503) 655.
- Jón Pétursson prestur nyrðra (í Eyjafirði; 1497—1501) 372, 422, 555, 556, 557, 559.
- Jón Pétursson háyfirdómari (d. 1896) 6, 11, 156, 184, 185, 211, 218, 522, 523, 573, 702, 801.
- Jón postuli (Johannes postuli, Johannes evangelista) 37, 48, 67, 85, 117, 289, 341, 507, 518, 754. — Jóns líkneski, sjá kirkja. — Jónsmessa postula (Jónsdagr, Johannes ante portam latinam) 7, 117, 341, 381, 410, 634, 754. — Jónskript, sjá kirkja.
- Jón prestur í Skálholti (1502) 627.
- Jón prestur vestra (1504) 108.
- Jón þungr djákni (1492) 108.
- Jón Rúgmann (d. 1679) 501.
- Jón rytr í Hvammi í Norðrárdal (1504) 743.
- Jón Salomonsson prestur á Heiði í Mýrdal (d. 1696) 53.
- Jón Sighvatsson í Eyjafirði (1495) 263.
- Jón Sigmundsson, Steindórssonar, bóndi í Viðidalstungu, sýslumaður í Húnavatnsþingi, síðar lögmaður (Jón Solveigarson; 1480—1505) 12, 174, 180, 194—196, 231, 254—255, 260, 264, 273, 279—281, 283, 318—320, 325—330, 341—344, 349, 360, 388, 392, 412—413, 422, 424, 425, 445, 476, 492, 559—560, 581—582, 597—598, 642, 649, 656—662, 679, 704, 709—713, 719—721, 735, 756—758, 761, 762, 767—769, 773—774, 775—785, 808.
- Jón Sigurðsson í Húnavatnsþingi, er vo Jón Markússon (1492) 127.
- Jón Sigurðsson „bóndi“ í Deildartungu og á Oddsstöðum, lögréttumaður, kæmeistari Stepháns biskups, maður Halldóru Guðmundsdóttur (1495—1505) 62, 289, 300—302, 398—399, 507, 585—586, 788, 799, 801¹⁾

1) Þetta sýnist alt eiga við einn mann, þó ekki sé full víska um

- Jón Sigurðsson í Skaptafells-
þingi (1496) 297.
- Jón Sigurðsson á Svalbarðs-
strönd (1498) 380.
- Jón Sigurðsson syðra (1498)
398.¹⁾
- Jón Sigurðsson djákni í Skál-
holti (1502) 627.
- Jón Sigurðsson prestur nyrðra
(1501) 545.
- Jón Sigurðsson lögmaðr á
Reynistað (d. 1635) 136, 184,
185, 200, 211, 216, 224, 313,
331, 332, 416, 417, 469, 501,
581, 639, 630, 690, 713, 746,
747, 762, 773, 777, 778, 791.
- Jón Sigurðsson lögréttumaðr í
Þverárþingi (1736) 5.
- Jón Sigurðsson skjalavörðr (d.
1879) 1, 9, 11, 15, 48, 49,
51, 56, 60, 63, 80, 223, 366.
- Jón Sigurðsson alþingismaðr á
Gautlöndum (d. 1889) 465.
- Jón Sigvaldason nyrðra (1505)
762.
- Jón Skaptason prestur í Saurbæ
á Hvalfjarðarströnd (um 1500)
55.
- Jón skirari (Johannes baptista)
37, 55, 69, 222, 279, 289,
365, 648. — Jóns líkneski,
sjá kirkja. — Jónsmessa 68,
115, 188, 201, 213, 215, 265,
272, 275, 288, 302, 350, 397,
425, 490, 700, 701, 755, 775.
- 778, 784, 794. — Jóns skript,
sjá kirkja.
- Jón í Skógum í Mýrasýslu
(1504) 743.
- Jón Skúlason á Langanesströnd-
um (1496) 310.
- Jón Snorrason vestra (1496)
308.¹⁾
- Jón Snorrason nyrðra bróðir
Steins (1497—1505) 366—367,
800¹⁾, 816.
- Jón Solveigarson, sjá Jón Sig-
mundsson.
- Jón Stallason prestur á Lundi í
Lundarreykjadal (1503—1504)
671, 743.
- Jón Stefnisson í Kjalarnessþingi
(1496—1497) 299, 338—340.
- Jón Steinþórsson í Mýrasýslu
(1504) 745.
- Jón Stephánsson Krabbe bisk-
up í Skálholti (1463—1465)
62.
- Jón Sturluson í Berufirði (c.
1394—1397) 32.
- Jón Sturluson í Vaðlaþingi
(1505) 797.
- Jón Svarthöfðason í Dalasýslu
(1495—1503) 285, 292, 634.
- Jón Sveinsson bóndi í Hvammi
í Hvammssveit (d. 1355) 70.
- Jón Sveinsson vestra, ráðsmaðr
á Skarði á Skarðsströnd
(1479—1503) 87, 174, 406,
522, 636.
- Jón Sveinsson í Þingeyjarþingi
(1496—1505) 306, 789.
- Jón Sveinsson í Rangárþingi
(1505) 805.

það. Í registri VI. bindis er tal-
inn Jón Sigurðsson lögréttumaðr
og Jón Sigurðsson í Mýrasýslu,
en það gæti verið einn maðr, og
sami maðr og þessi. 1) Sbr. þó
Jón Sigurðsson „bónða“.

1) Gæti þó verið einn maðr.

- Jón Torfason á Kvíum í Þver-
árhlið (1504) 743.
- Jón Tumason, er kallaðr er
biskup (1492) 128—129.¹⁾
- Jón Tumason, Skálholtsmaðr
(1502) 627.¹⁾
- Jón Valdason lögréttumaðr (1497)
360.
- Jón á Veggjum í Stafholtstung-
um (1504) 743.
- Jón á Viðilæk í Þverárhlið
(1504) 743.
- Jón Vigfússon vestra (1494)
221.
- Jón Vigfússon í Dýrafirði (1502)
595. Sbr. Jón Fúason.
- Jón Vigfússon í Rangárþingi
(1646) 452.
- Jón Vilhjálmsson í Vaðlaþingi
(1495—1502) 236, 611.
- Jón Vilhjálmsson (á innsigli
1505) 781.
- Jón Vilhjálmsson prestur í Hóla-
biskupsdæmi (1492) 106.
- Jón Þjóðólfsson í Húnavatns-
þingi (1497) 327, 329.
- Jón Þórarinsson nyrðra, lög-
réttumaðr í Húnavatns eða
Hegranessþingi (1494—1502)
211, 330, 342, 412, 524, 531,
575, 633.
- Jón Þórarinsson garði, prestur í
Einholti (um 1500) 449—451.
- Jón Þórðarson sýslumaðr í
Hegranessþingi og prófentu-
maðr á Hólum (d. 1492) 128.
- Jón Þórðarson í Þórsness-
þingi (1493—1503) 157, 416,
640.
- Jón Þórðarson í Vaðlaþingi
(1495—1500) 260, 529.
- Jón Þórðarson í Viðidal (1501) 580.
- Jón Þórðarson í Dalasýslu
(1501—1505) 562, 752.
- Jón Þorfinnsson á Kjalarnesi
(1503) 635.
- Jón Þorgeirsson rámr, sýslu-
maðr í Hegranessþingi (1494—
1506) 217, 273, 342, 516,
531—532, 633.
- Jón Þorgeirsson prestur nyrðra
(1499—1501) 438, 555.
- Jón Þorgilsson prestur nyrðra
og prófastr í Húnavatnsþingi
(1499—1505) 438, 487, 509,
776, 778, 783.
- Jón Þorgrímsson lögréttumaðr
nyrðra (1498—1499) 392.
- Jón Þorkelsson prestur nyrðra
(1493) 168.
- Jón Þorláksson í Þingeyjar-
þingi (1502) 631.
- Jón Þorláksson, Ólafssonar, á
Skarðsströnd (1505) 758—759.
- Jón Þormóðsson vestra (1504)
676.
- Jón Þormóðsson prestur frá
Bræðratungu (1617) 591.
- Jón Þorsteinsson hreppstjóri í
Dýrafirði (1495—1505) 248,
675, 694—695, 763.
- Jón Þorsteinsson í Árnessþingi
(1497) 370.
- Jón Þorsteinsson á Svalbarðs-
strönd (1498—1505) 380, 789,
804—805.
- Jón Þorsteinsson bróðir í Við-
ey (1503) 663.
- Jón Þorsteinsson á Ærlæk
(1504) 739.

1) Gæt þó verið einn maðr,

- Jón Þorvaldsson syðra (1495) 295.
- Jón Þorvaldsson í Húnavatnsþingi (1496) 298.
- Jón Þorvaldsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Jón Þorvaldsson búlands, prestur á Höskuldsstöðum, officialis Hólakirkju og ábóti á Þingeyrum (1492—1505) 90, 98, 137, 161, 207, 263—264, 275, 302, 313—314, 325—330, 351—354, 371—374, 381, 386, 412—413, 487, 508, 555, 556, 557, 558, 643, 761, 781.
- Jón Þorvaldsson prestur á Skinnastöðum (1607—1660) 467.
- Jón Þorvarðsson prestur nyrðra (1502—1505) 624, 766.
- Jón Þrándarson í Húnavatnsþingi (1497) 326.
- Jón Ögmundarson hinn helgi biskup á Hólum (d. 1121), Jónsdagr, Jónsmessa 3, 33, 170, 171, 178, 204, 233, 289, 290, 337, 338, 339, 340, 364, 373, 477, 524, 551, 634, 678, 680, 681, 686, 687, 716. — Jóns líkneski, sjá kirkja.
- Jónsbók 281.
- Jónsdóttir: Guðfinna, Guðrún, Haldóra, Helga, Ingibjörg, Ingileif, Ingiríðr, Ingvildr, Kristín, Margrét, Ólöf, Ragnheiðr, Sigríðr, Solveig, Sunnifa, Vigdís, Vilborg, Þorgerðr, Þuríðr, Æsa.
- Jónsson: Albanus, Andrés, Arnfinnr, Arngrímr, Árni, Arnór, Ásgautr, Ásgrímr, Ásmundr, Auðun, Bárðr, Bergr, Bessi, Bjarni, Björn, Brandr, Brynjólfur, Eggert, Egill, Einar, Eiríkr, Erlendr, Eyjólfur, Eysteinn, Finnbogi, Finnur, Gísli, Gottskálf, Grímr, Guðbrandr, Guðlaugr, Guðmundr, Guðni, Gunnar, Gunnlaugr, Hafliði, Hákon, Haldór, Hallfreðr, Hallvarðr, Helgi, Hildibrandur, Illugi, Indriði, Jóhann, Jón, Kár, Ketill, Kjartan, Koðran, Kolbeinn, Magnús, Marteinn, Narfi, Nikulás, Oddr, Ólafur, Ormr, Páll, Runólfur, Sighvatr, Sigmundur, Sigurðr, Smiðr, Snorri, Steingrímur, Stephán, Sveinn, Sæmundr, Teitr, Torfi, Tumas, Tyrfirgr, Vigfús, Þórarinn, Þorbjörn, Þórðr, Þorfinnr, Þorgrímr, Þorkell, Þorlákur, Þorleifur, Þorsteinn, Þorvaldur, Þorvarðr, Ögmundur.
- Jórvík í Breiðdal 32.
- Judas postuli 373, 803, 804.
- judex 118.
- Jukkumsson: Grímr.
- Julius (mánudr) 786.
- jungfrú (María) 37, 43, 69, 132, 133, 154, 178, 222, 233, 238, 242, 284, 299, 303, 312, 398, 399, 433, 472, 485, 486, 525, 536, 538, 540, 678, 737, 793, 794. Sbr. María.
- jungkæri 105, 401, 402, 784.
- Jökull í Eyjafirði 583.
- Jökull (= Snæfellsjökull) 66.
- Jökulsá á Breiðársandi 118.
- Jökulsá á Sólheimasandi 295, 926.
- Jökulsá í Öxarfirði 198, 218, 799.

- Jökulsárhlíð í Múlaþingi 716.
- Jökulsdalr í Múlaþingi 20, 528.
- jörð (fast land) 114.
- jörð (bújörð, búgarðr) 5, 6, 9,
 12, 14, 18, 21, 28, 29, 30,
 31, 32, 36, 39, 40, 47, 48,
 62, 63, 78, 79, 80, 81, 82,
 83, 85, 88, 90, 93, 95, 98,
 99, 100, 101, 102, 103, 104, 108,
 109, 110, 112, 113, 117, 120,
 121, 122, 123, 124, 125, 126,
 128, 132, 135, 136, 137,
 139, 141, 142, 143, 146, 147,
 148, 149, 150, 151, 153, 156,
 157, 159, 160, 161, 162, 163,
 164, 166, 167, 169, 170, 171,
 173, 176, 177, 178, 184, 185,
 186, 188, 189, 194, 195, 196,
 197, 199, 203, 204, 206, 215,
 216, 221, 222, 224, 225, 230,
 231, 233, 234, 235, 236, 237,
 243, 244, 245, 247, 248, 249,
 250, 251, 252, 253, 254, 255,
 256, 257, 260, 261, 262, 269,
 270, 272, 278, 279, 280, 281,
 282, 284, 290, 291, 293, 295,
 298, 299, 303, 304, 305, 306,
 307, 308, 310, 311, 312, 316,
 317, 318, 319, 320, 323, 325,
 326, 327, 331, 332, 333, 343,
 344, 345, 346, 347, 354, 355,
 356, 358, 366, 368, 369, 370,
 371, 372, 373, 375, 376, 377,
 380, 384, 386, 387, 388, 392,
 393, 394, 395, 396, 398, 399,
 400, 401, 402, 403, 404, 405,
 406, 408, 409, 410, 411,
 413, 415, 416, 417, 419, 420,
 421, 422, 423, 424, 431, 432,
 436, 438, 441, 442, 454, 458,
 459, 462, 465, 368, 471, 473,
 477, 478, 481, 483, 484, 485,
 486, 487, 490, 491, 495, 505,
 506, 508, 512, 513, 515, 516,
 517, 519, 521, 524, 525, 527,
 528, 529, 543, 544, 545, 551,
 552, 556, 557, 558, 560, 561,
 567, 569, 571, 572, 576, 577,
 578, 580, 581, 583, 585, 586,
 587, 588, 591, 592, 593, 594,
 598, 599, 602, 603, 607, 611,
 612, 613, 614, 617, 618, 619,
 620, 621, 622, 623, 628, 629,
 635, 636, 637, 639, 641, 642,
 643, 644, 647, 648, 649, 650,
 655, 656, 657, 658, 659, 660,
 661, 662, 663, 673, 676, 677,
 678, 680, 681, 682, 683, 684,
 685, 686, 687, 690, 694, 695,
 696, 697, 698, 699, 700, 701,
 704, 705, 709, 710, 711, 712,
 714, 715, 716, 718, 719, 720,
 721, 722, 723, 724, 726, 727,
 728, 730, 731, 732, 733, 734,
 736, 737, 746, 748, 750, 755,
 757, 758, 760, 761, 762, 763,
 764, 765, 766, 767, 768, 770,
 771, 772, 773, 778, 788, 790,
 796, 798, 799, 800, 802, 803,
 804, 805, 806, 807, 808, 809,
 810, 812, 814. — jarðarabúð
 104. — jarðarbréf 403, 406,
 528, 592. — jarðabyggingar-
 (bréf) 115, 411. — jarðareign
 651. — jarðagóz 266, 310,
 435, 481, 503, 768. — jarðar-
 höfn 140—141. — jarðakaup,
 jarðakaupabréf 110, 111, 112,
 113, 188, 190, 196, 223, 226,
 230, 250, 253, 256, 272, 291,
 305, 318, 321, 346, 367, 383,
 384, 394, 395, 400, 421, 513,
 514, 525, 561, 586, 589, 618,
 623, 629, 636, 649, 651, 657,

- 660, 663, 677, 695, 716, 723, 733, 774, 780, 806. — jarðarpartar 121, 122, 123, 161, 177, 250, 255, 272, 291, 298, 308, 346, 367, 399. — jarðaskiptabréf 393, 582. — jarðaverð 98, 110, 112, 224, 254, 306, 317, 374, 406, 417, 419, 579, 594, 634, 649, 678, 695, 798.
- Jörfi í Haukadal 87, 131, 170, 747, 759.
- Jörundardóttir: Kristín.
- Jörundarson: Berg, Björn.
- Kagaðarvík í Hornströndum 84.
- Kalastaðir á Hvalfjarðarströnd 15, 55, 56.
- Kaldakinn, sjá Köldukinn.
- Kaldamýri í Skagafirði 463.
- Kaldárþakki í Hnappadalssýslu 484.
- Kaldbakr á Ströndum 403, 409—410.
- kaleikr, sjá kirkja. — kaleiksmynd 221.
- kalendæ Julíæ 388.
- Kalfá í Gnúpverjahrepp 621.
- Kálfafell í Fellshverfi (Hornafirði) 451—452, 714.
- Kálfalækr á Mýrum 65, 616.
- Kálfanes í Steingrímsfirði 430—431, 727, 729.
- kálfar, sjá nautpeningur. — kálfskinn 5, 6, 195, 221, 291, 307, 356, 393, 395, 446, 492, 591, 643, 679, 721. — kálfskinnsbréf 5, 8, 132, 211. — kálfsskinnskrá 671.
- Kálfárdalur í Skagafirði 237.
- Kálfatjörn á Vatnsleysuströnd 299, 303, 338, 513, 561.¹⁾
- Kálfavík í Ögurssveit 244.
- Kálfborgará í Bárðardal 138.
- Kálfholt í Holtum 453, 715.
- Kálfsfell á Rosmhvalanesi 457.
- Kálfskinn á Árskógarströnd 545—546, 557—558.
- Kálfsson: Ari.
- Kálfstaðir í Hjaltadal 489.
- Kalixtusmessa, sjá Calixtusmessa.
- Kallaðarnes í Bjarnarfirði 285, 402, 403, 409—410, 579, 598.
- Kallaðarnes í Flóa 45, 46, 695—696.
- Kalmanstunga í Hvitársíðu 346—347.
- Kolstaðir í Seyðisfirði austr 24.
- kambar 183, 287, 449, 638. Sbr. búsgagn.
- Kambfell í Eyjafirði 761—762.
- Kambr í Króksfirði 528—529, 741.
- Kamsá á Hvalfjarðarströnd 56.
- Kamsland á Hvalfjarðarströnd 55.
- kanna, sjá búsgagn.
- kanonumbók, sjá kirkja.
- kantarakápa, sjá kirkja.
- kápa 227. Sbr. kirkja, klæðnaðr.
- 1) Kálfatjörn heitir að fornu Galmatjörn (Galmanstjörn, Kalmanstjörn), eins og stendr í Vilchinsbók. Ber því að leiðrétta það, er stendr í registri IV. bindis af Fornbréfasafni svo:
- Galmatjörn á Vatnsleysuströnd 32, 33, 106.
- Galmatjörn í Höfnum 103.

- kaplar, sjá hross.
- kappaður 669.
- Kaptey (= Kjapteyri, nú) í Faskrúðsfirði 30.
- Kár Jónsson prestur í Húnavatnspingi (1494—1500) 207, 523.
- Karanes (= Katanes?) jörð Saurbæjarkirkju á Hvalfjarðarströnd 55.
- Kárasón: Grímr.
- Káratangi í Fljótssdal 447.
- Kárhöfn á Ströndum 74.
- Kári Þorgilsson syðra (1493) 189.
- karina 669.
- Karl biskup í Hamri í Noregi (1505) 786.
- karldyr 693. Sbr. húsakynni.
- karlmaður 9, 332, 669. — karl þungfær 8.
- Kársson: Björn, Nikulás.
- Kasasker á Eyrarabakka 455.
- Katla skálakona í Skálholti (1502) 627.
- Katrín Haldórsdóttir kona Einars Þórólfssonar (1492) 156—157.
- Katrín mætur hin helga, Katrínarmessa (— dagur) 3, 10, 40, 48, 50, 149, 230, 529, 666, 790. — Katrínar líkneski, sjá kirkja.
- kaup (empcio) 56, 98, 103, 105, 110, 111, 121, 143, 215, 253, 319, 320, 345, 374, 384, 400, 417, 508, 652, 656, 657, 658, 659, 660, 711, 715, 716, 722, 747, 773, 797, 803. — kaupbréf, kaupmálbréf 4, 6, 100, 112, 123, 166, 176, 177, 194, 195, 204, 224, 225, 236, 249, 255, 261, 280, 303, 316, 331, 345, 366, 384, 400, 507, 508, 524, 529, 581, 594, 622, 635, 649, 651, 657, 661, 681, 690, 722, 723, 762, 770, 771, 807. — kaupvottar 6, 326, 339. — kaupahluti 257, 258, 279, 288, 699.
- kaup (konu, hjúskapur) 139, 261, 271, 301, 325, 326, 327, 329, 425, 570, 571, 592. — kaupmáli, kaupmálbréf 138, 139, 250, 251, 261, 266, 271, 325, 326, 327, 406, 412, 543, 570, 747, 808.
- kaup, kaupskapur 157, 179, 186, 495, 497, 608. — kaupamannskapur 408. — kaupslagan 343. — kaupmenn 13, 578. — kauptið 155, 304, 806. — kaupfox 658.
- kaup, kaupgjald 26, 27, 58, 63, 65, 66, 70, 73, 75, 78, 79, 82, 132, 286, 473, 512, 520, 646, 663, 664.
- Kaupabálkur (Jónsbókar) 658, 674.
- Kaupangssveit í Eyjafirði 99, 100.
- Kaupmannahöfn 9, 10, 378—379, 591, 786—787.
- kaupsmaður 669.
- keflareki 58.
- Keflavík í Höfðahverfi 415.
- Keflavík á Rosmhvalanesi. 46.
- Keflavík á Súgandafirði 244.
- kelda 53, 748.
- Keldnaeingi, itak Hvanneyrar-kirkju 60.

- Keldudalr í Dýrafirði 396—397, 740—741.
- Kelduhverfi í Þingeyjarþingi 4, 213, 215, 223.
- Keldur á Rangárvöllum 40.
- Kelduskógar í Berufirði austr 32.
- Kenek Þorsteinsson prestur syðra (1500—1502) 491, 567, 603.
- kennidómur 53. — kenningmenn 111, 113, 130, 153, 193, 194, 240, 491, 601, 610, 698.
- kensla 235.
- ker, kerald, sjá búsgagn.
- Kerhóll í Grímsnesi 457.
- kerling 8.
- Kerling á Vatnsnesi 720.
- Kerlingarhólmur á Berufirði 32.
- kertamessa (= kyndilmessa) 681, 750.
- kertapípa } sjá kirkja.
kertastíka }
- Kerveiði (í Nikulásarkeri) í Norðrá 64.
- Ketilhóll í Gnúpverjahrepp 621.
- Ketilhúshagi á Rangárvöllum 117—118.
- ketill, sjá búsgagn. Sbr. tunnuketill.
- Ketill Árnason vestra (1492—1495) 92, 256.¹⁾
- Ketill Árnason lögréttumaður í Eyjafirði (1495—1501) 260, 478, 502, 553, 582.¹⁾
- Ketill Böðvarsson prestur syðra (1502) 612, 617, 627.
- Ketill Gíslason í Þingeyjarþingi (1495) 253.
- Ketill Hálfðánarson í Eyjafirði (1500—1504) 505, 730.
- Ketill Helgason í Þingeyjarþingi (fyrir 1300) 466.
- Ketill Jónsson prestur nyrðra (1502) 601.
- Ketill Teitsson lögréttumaður í Húnavatnsþingi (1497) 349.
- Ketill Þorsteinsson hreppstjóri í Dýrafirði (1495—1505) 237, 418, 480, 546, 562, 595, 675, 763.
- Ketilsson: Eyjólfur, Hallr, Helgi, Jón, Magnús, Sigurðr, Stephán, Þorsteinn.
- Ketilsstaðir í Hörðadal 251, 369.
- Ketilsstaðir á Völlum 26, 233, 320, 511—512, 716. — Ketilstaðasandur 26, 511—512.
- Keye van Aleveldhe, sjá Kæi. keyrishögg 97.
- Kjarlogsstaðir, sjá Kjarlaksstaðir.
- Kiðahóll í Saurbæ vestr 71.
- Kieghe, sjá Kæi.
- Kinn (Kaldakinn) í Þingeyjarþingi 234, 249—250, 255—256, 291,
- Kinnarstaðir í Reykhólasveit 567.
- Kippislog (Kýpislaug) á Berufirði 32.
- kiriáll, sjá kirkja.
- kirkja, heilög kirkja 88, 89, 100, 105, 106, 107, 110, 111, 112, 114, 118, 119, 138, 194, 207, 233, 238, 240, 244, 277, 296, 315, 326, 328, 330, 351, 382, 413, 418, 422, 425, 433, 522, 534, 535, 536, 537, 577, 605, 606, 613, 616, 617, 623,

1) Kynni þó að vera einn maður.

- 626, 631, 632, 637, 644, 645, 647, 676, 697, 699, 712, 753, 768, 769, 772, 777, 782, 783, 784, 787, 788, 793, 794, 799. — heilög Hólakirkja sjá Hól-ar. — heilög Skálholtskirkja sjá Skálholt. -- kirkjubóndi 288. — kirkjudagr 17, 20, 434, 610, 754, 793, 795. — kirknaeign (fé, góz, peningar) 1, 2, 18, 22, 28, 29, 30, 31, 36, 39, 45, 49, 57, 80, 82, 107, 110, 123, 124, 125, 134, 135, 136, 150, 162, 168, 169, 196, 347, 483, 489, 537, 568, 612, 613, 619, 624, 637, 664, 665, 699, 739, 742, 806, 812. — kirkjugarðr 263, 309, 310, 311, 313, 351, 386, 417, 418, 434, 439, 469, 470, 476, 582, 609, 616, 793, 795. — kirkju-garðssaurgun 313. — kirkju-hluti (í eign) 3, 699. — kirkjuinnganga 107, 108, 114. — kirkjujarðir 637, 779, 796. — kirkjuleg 439, 626. — kirkjuleiðsla (kvenna) 130. — lýsing kirkja 434, 793, 794. — kirkjunnar lög 106, 108, 110, 111, 114, 207, 260, 422, 425, 555, 783. — kirkj-unnar mál 105, 106. — kirkj-unnar menn 78. — kirkju-partr 699. — kirkjuprestr 89, 110, 113, 114, 158, 179, 310, 592, 622, 735 (neðanm.) — kirkjurán 161. — kirkju-reikningar 17, 18, 32, 276, 277, 278, 280, 456, 700, 701, 773. — kirkjuskyld 75, 279. — kirkjusókn 20, 60, 66, 132, 563, 780. — kirkjuspell 568. — kirkjutíund 49, 270, 432, 555. — kirkjutollr 278. — uppheldi kirkju 277, 560, 794. — kirkjunnar vald 89, 107, 110, 365, 428, 605, 645. — kirkjuvígsla 754, 794.
- kirkja, sjá alkirkja, bænhús, dómkirkja, hálfkirkja, heima-kirkja, sóknarkirkja.
- kirkja (hús) 1, 2, 3, 4, 6, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 86, 107, 123, 124, 125, 134, 135, 136, 149, 150, 154, 159, 162, 168, 169, 172, 179, 182, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 206, 214, 220, 233, 234, 243, 246, 247, 269, 270, 276, 277, 278, 279, 285, 287, 288, 289, 324, 336, 338, 339, 340, 351, 366, 375, 376, 397, 399, 415, 431, 432, 433, 434, 437, 438, 449, 441, 442, 443, 444, 446, 447, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 459, 460, 463, 465, 466, 467, 468, 475, 476, 488, 489, 509, 510, 512, 513, 518, 519, 532, 534, 536, 537, 556, 558, 559, 560, 567, 568, 569, 590, 609, 610, 612, 613, 615, 616, 617, 620, 628, 630, 637, 638, 655, 656, 664, 665, 666, 667, 699,

- 700, 718, 736, 737, 738, 739, 740, 754, 762, 768, 780, 781, 793, 794, 795, 796, 803, 806, 812. — kirkjubót 36, 70, 86, 754. — bygging kirkju 434, 793, 794. — dyr 311, 312, 609. — gaflað 460. — glergluggi yfir altari 82, 452. — hurð 456, 476. — kór 159, 194, 637. — lás 740. — skruðhús á Hólum 463. — skruðhús í Skálholti 117, 622, 788. — smíði 434, 793, 794. — sönghús (= kór) 130, 131. — stöpull (á Hóladómkirkju) 197. — torf (í kirkju) 518, 519, 520. — Sjá trékirka. — uppgerð kirkju 20, 36, 347. — útbrot (kirkju) 637. — veggir 460. — viðir í kirkju 568, 628, 754, 793, 794. — þak 86. — þil 476. — kirkja, helgun kirkju: Allra heilagra kirkja 512. — Andreaskirkja 41, 448. — Egidiuskirkja 459. — Jóns kirkja postula 79, 754. — Krosskirkja 45. — Laurenciuskirkja 171, 590. — Magnússkirkja 75. — Mariukirkja 4, 23, 26, 36, 44, 54, 60, 64, 65, 67, 71, 72, 73, 76, 198, 735. — Michaelskirkja 35, 72. — Nikulásskirkja 64. — Ólafs kirkja 32, 75, 219, 451, 567. — Pjeturs kirkja postula 48, 135, 201, 288. kirkja, búnaðr kirkju og áhöld, inventarium, kirkju-skraut, ornamentum, skruði 2, 22, 33, 42, 43, 57, 66, 200, 434, 456, 460, 666, 793, 794. — áklæði 450. — altari 40, 82, 738. — Mariualtari 666. — Önnualtari 243. — altarisbrik 51, 52, 68. — altarisbrún 33, 74. — altarisbúningr 68, 71, 72. — altarisdúkar 76, 738. — altarisdúkur óvígðr 68. altarisklæði 3, 32, 33, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 51, 52, 68, 80, 85, 200, 201, 288, 422, 452, 453, 456, 665. — altarisklæði með brúnum 82. — altarisklæði á háaltari 666. — altarisklæði með lérept 74. — altarisskrúðar 29. — altarissteinn 36, 40, 68, 69, 72, 73, 76, 289, 459, 460. — ampli 51. — ampli með tin 447. — bakstrjárn 2, 6, 26, 29, 30, 31, 34, 47, 665, 666. — bekkir 86. — bekkjar-klæði 449. — bjalla 19, 23, 29, 30, 31, 33, 34, 43, 51, 68, 69, 73, 75, 82, 200, 201, 289, 453, 665, 738. — brik yfir altari 42, 43, 74, 76, 77, 82, 201, 289, 452, 453. — brún 38, 40, 85, 288, 456, 665, 738. — brún með 10 skjöldum með silfr og 2 smápeningar milli hvers skjaldar 41. — corporale, corporalia, corporalis, corporall 68, 69, 73, 75, 76, 82, 289, 459, 460, 665, 738. — corporall með húsum 200. — corporalhús 82. — dalmatika 200, 464, 665. — diskar sjá búsgagn. — dúkar 51, 52, 67, 288, 447, 452, 453, 459, 665.

— dúkslitri 664, 665. — glit-
aðir dúkar 42, 51, 52, 200,
738. — hringofinn dúkr 448.
smádúkr 738. — yfirdúkr
68. — eikarstóll 740. — eld-
beri 24, 80, 447, 452. — font-
klæði, fontsklæði 32, 40, 84.
— fontsumbúnaðr, font-
umbúningr 43, 68, 82, 200,
288, 452, 453, 666. — for-
dúkar 33, 40, 51, 52, 456,
665, 738. — formi 40. —
formadúkr 74. — glóðarker
40, 41, 42, 43, 50, 68, 75,
76, 77, 84, 85, 201, 289, 447,
452, 453. — glóðarker með
gamlan kopar 738. — gull
tvö 46. — háaltari 288. —
hálfkanna sjá búsgagn. — hand-
klæði 76. — handlin 665.
hátiðabúningr 288. — helgir
dómar 666. — hjálmr 42,
289, 443, 667. — höfuðlin
665. — hökull, 2, 24, 33,
39, 40, 43, 74, 77, 200, 201,
288, 456, 460, 665, 666. —
silkihökull 199. — járnhjálmr
41. — járnkarl 78, 82, 84,
449, 459, 460, 665, 754. —
— járnstíkur 29, 32, 85, 447,
738. — kaleikr 3, 16, 18, 19,
20, 21, 22, 23, 24, 25, 26,
28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35,
36, 40, 41, 48, 50, 51, 52,
68, 69, 74, 77, 80, 82, 96,
200, 202, 289, 447, 452, 453,
456, 459, 665, 666. — ka-
leiksbrot 666. — silfrkaleikr
2, 38, 42, 43, 84, 738. —
silfurkaleikr gylltr 57 —
kanna sjá búsgagn. — kant-

arakápa 2, 18, 26, 29, 33, 34,
40, 51, 52, 74, 82, 84, 199,
200, 201, 288, 289, 460, 665,
738. — kantarakápa með sá-
lún og önnur með bastard 32.
— kápa 43, 77, 452, 464. —
ker, kerald sjá búsgagn. —
kertapípur með kopar 49. —
— kertastíkur 2, 3, 452. —
kertastíkur með kopar 51,
52. — kertastíkur með járn
51, 52. — ketill sjá búsgagn.
— kistur 68, 78, 80, 449,
453, 740. — kistuhróf 664. —
kistill 80. — klakahögg 2. —
klukka 3, 18, 19, 21, 22, 23,
24, 29, 31, 32, 33, 34, 35,
36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 48,
50, 68, 69, 73, 75, 76, 77,
80, 82, 85, 200, 201, 289,
447, 452, 453, 456, 459, 665,
666, 738. — smáklukkur 20,
54. — klukkukólfr 738,
740. — kola 287, 449, 453.
— koparhjálmr 41, 82, 84,
738. — koparkaleikr 43. —
koparkross 42. — koparpípur
77, 200. — koparstíkur 19,
28, 34, 42, 43, 82, 84, 289,
459, 738. — kórþjalla 18,
456. — kórkápa 39, 666. —
krókstíka með járn 24. —
krossar 24, 48, 68, 80, 447,
452, 453, 459. — guðspjalla-
kross 36. — kross með lík-
neski 36. — kross með und-
irstöðum 40, 42, 43, 51, 52,
72, 289, 459, 666, 738. —
gylltr kross 73, 74. — smeltr
kross 71, 666. — kross
vors herra 795. — kross yfir

altari 75, 85, 201, 453. —
 kross yfir kórðyr 74. — lektari 52, 452, 453. — lektaradúkr 51. — líkakrakr 24, 32, 664. — líkakross 456, 666. — líkneski 36, 52, 453, 738. — Andreus, Andreaslíkneski 3, 36. — Barbarulíkneski 666. — Blasíuslíkneski 3. — Cecíliulíkneski 738. — guðssonar líkneski 42. — Jóns líkneski baptista 85. — Jóns líkneski postula 85, 201. — Jóhannis líkneski 459. — Katrínarlíkneski 40, 42, 666, 738. — Kristophóruslíkneski 666. — Laurencíuslíkneski með gullfarg 199. — Lucas líkneski 610. — Magnúss líkneski 75. — Margrétar líkneski 42, 738. — Maríu líkneski, 40, 48, 52, 73, 75, 85, 201, 460, 666, 795, 813. — Maríu líkneski Magdalenu 74. — Michaels líkneski 73. — Ólafs líkneski 40, 74, 75, 201. — Ólafs líkneski með stein og gullfarg 813. — Páls líkneski 36. — Pétrss líkneski 40, 48, 74, 201, 666. — Stephanus líkneski 460. — Thomas líkneski 36, 51. — Trínitatis líkneski 70. — Þorláks líkneski 73, 201, 447, 460. — Önnu líkneski með íslenzkt fargan 199. — ljóspípur 738. — manskær 740. — merki 24, 32, 51, 68, 74, 288, 447, 452, 460, 666. — messuföt, messuklæði 2, 3, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 32,

33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 48, 50, 51, 54, 62, 66, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 76, 77, 84, 85, 196, 199, 200, 201, 288, 289, 434, 447, 452, 453, 456, 459, 460, 660, 666, 738, 793, 794. — messufatastokkr 452. — messuklæðakista 36. — metaskálar 666. — mortel 450. — munnlaug 77, 80, 450, 451, 452, 740, 812. — myndir: Guðmundarmynd 73. — Jóhannesmynd 459. — Pétrssmynd 459. — nisti 46. — pallklæði 67, 287, 451. — panna 665. — patína 738. — paxblað 85, 202, 447. — pípur 41, 43. — píslarmark með alabastrum 456. — pottar, sjá búsgagn. — reffar 80, 287. — reffar um kórinn 51, 52. — reffistubbar 24. — reykelsti 2, 51, 52, 57, 434, 449, 793, 794. — róðukross 46. — róðukross með undirstöðum 812. — sacrarium munnlaug 3, 51, 68, 76, 447, 453. — salzer 43, 638. — serkr 43. — ermalauss serkr 460. — sigð 448. — silfrflugur 46. — silfrknappar 35, 46. — silfrkross 35. — silfrkross cum reliquiis 36. — silfrnisti 28. — skálar 43, 448, 450, 451, 456, 812. — skildir með silfr forgylltir 46. — skírnarketill 75. — skírnarsár 32. — skjólur, sjá búsgagn. — skríu 452, 460. — skríu með helgum dómum 40, 666. — skriptir: Andreas-

skript 42. — Antoniussskript 43. — Barbaruskript 43. — Christoforusskript 43. — Coronacio(?) 43. — Gabrielsskript 43. — Jónsskript baptista 289. — Jónsskript postula 289. — Jónsskript 76. — Laurenciussskript 42. — Magnússkript 76. — Margrétarskript 456. — Mariuskript 32 36, 42, 43, 51, 68, 71, 72, 76, 289, 447, 452, 453, 456, 459. — Mariuskript með uppkast 456. — Michaelsskript 289. — Nicholaskript 43, 76. — Ólafsskript 32, 42, 72, 453. — Pálsskript 43 — Postulaskript 80. — Pétrsskript 68, 72, 289. — Stephanus skript 42. — Trinitatisskript 42. — Urbanusskript 289. — Þorláksskript 43, 71. — Önnuskript 42. — skruðakista 40, 75, 289. — skruðakistuhróf 42. — slikestinn 2. — sloppar 2, 24, 26, 32, 34, 42, 43, 51, 52, 68, 74, 77, 84, 199, 202, 288, 452, 453, 666, 738. — spjald lítið 51, 52. — stakkr 46. — steintjald (í kór) 447. — stokkr 77, 287. — stola 665. — stólar 289, 453. — sylgja með silfr 28, 46. — tabulum 289, 738. — teikn með silfr 46. — textaspjald 32. — tinföt 43, 449, 450, 451, 664, 740, 812. — tinker 76. — tjöld 42, 67, 449, 450, 452. — útlenzk tjöld 82. — tréföt 812. — trédiskar 450, 664. — trog,

sjá búsgagn. — upphaldsstika 85. — vatnsberi með tin 42. — vatnskarl 77, 448, 450, 451, 740. — vatnsketill 289. — vax 2, 51, 52, 57, 434, 453, 740, 793, 794. — vígðs vatns ketill með tin 51. — þelahögg 452. — örktór 638, 740. — sbr. albe. kirkja, bækr kirkju af ýmsu tagi (bókaskræður, skræður, kver) 2, 20, 24, 39, 50, 51, 57, 66, 68, 74, 77, 82, 84, 447, 452, 453, 460, 466. — altarisbók 453. — aspiciensbók 68. — brefer 33. — sjá sumarbrefer, vetrarbrefer. — canonumbók, canoniskver, canonembók, kananumbók, kanonembók, kanonenbók, kononembók, 33, 42, 43, 74, 202, 459, 460, 738. — capitularius 42, 68, 74, 288, 459, 666. — Ceciliukver 738. — collectarius 738. — collectur 738. — common, comun, commune, comunsbók 33, 68, 201. — comun, þar er á kiriall, kertavígsla, öskuvígsla, pálma-vígsla með processio og kertisvígsla 68. — commonsmessubók 460. — common syngjanda með lesi 37. — de sanctis bækr 42, 43, 69. — gradall de sanctis 456. — grallarapartr de sanctis 738. — guðspjallabók de sanctis 202. — legenda de sanctis 201, 289, 456. — lesbók de sanctis 74, 666. — matutinale de sanctis 42. — messu-

bók de sanctis 43, 68, 75. — missale de sanctis 666. — missalebók de sanctis 42. — óttusöngvabók de sanctis 43, 450. — psaltari, gradall syngjandi de sanctis 33. — skræða de sanctis 459. — de tempore bók 738. — capitularius de tempore 459. — dominicubók de tempore 68, 460. — grallari de tempore 69. — grallarapartur de tempore 738. — guðspjallabók de tempore 202. — hymnarius de tempore 456. — kver úr lesbók de tempore 738. — lesbók de tempore 74, 202, 666. — matutinale de tempore 37. — messubók de tempore 75, 288, 459, 460. — missale de tempore 456. — missale paschale syngjanda samsett de tempore 37. — óttusöngvabók 43, 68, 73, 202, 459. — psaltari, gradall syngjandi de tempore 33. — dominicur, dominicubók 68, 460. — dominicur á sumarið samsettar, írskar 68. — efstuviku orða 43. — gradall, graduale, grallari 3, 32, 33, 42, 43, 68, 69, 74, 77, 201, 288, 456, 666, 738. — grallara-partur 738. — graduale í kverum syngjanda 37. — guðspjöll, guðspjallabók 33, 43, 68, 69, 74, 75, 202, 288, 460, 666, 738. — guðspjöll Mattei 2. — Heilagramannasögur 2. — hymnar, ymnar, ymnarius, hymnabók 33, 42,

68, 74, 456. — ymnarius með pappíri 288. — kanonembók, kanonenbók, kononenbók sjá canonumbók. — kiriall 33, 42, 43, 68, 74, 289, 666. — kiriall með nokkrum messum 738. — kommonsjá common. — kver úr lesbók 738. — lágasöngvabók 20, 289, 666. — legenda 201, 289, 456. — lesbækr 33, 42, 74, 202, 666, 738. — Loginar eða Loginrá 75. — Mariusaga 740. — matutinale, matutinalebók 37, 738. — matutinale festivale 37. — messubók 43, 68, 73, 75, 289, 460, 738. — messubók um xij mánuði syngjanda með commun 42. — messubók með dominicum á sumarið 42. — messur (á bók) 39. — messudagaker 43, 666. — Michaelsaga 73. — missale, missalebók 42, 456, 666, 738. — missale paschale 37. — missale syngjanda samsett efstu vikuna 37. — Nikulássaga 43, 739, 740. — Ólafssaga 740. — oraciones, oraciur 33, 42, 43, 68, 69, 74, 75, 202, 289, 460, 666. — orða 666. — ordubók 80, 738. — óttusöngvabók 3, 33, 39, 42, 43, 68, 73, 74, 201, 202, 289, 450, 456, 459, 460, 666. — óttusöngvabók með lesi 42. — páskabrefer 666. — pistlar, pistlabók 33, 43, 68, 69, 288, 460, 666. — processionall 42, 43, 68, 74, 76, 288,

- 460, 666. — processional allfær, dextera pars í norrænu 43. — psaltari, Davíðspsaltari, psaltaraskræður 33, 42, 43, 51, 69, 73, 75, 76, 196, 201, 202, 288, 447, 456, 460, 738. — psaltari gradall 33. — sanctæ Annæ kver syngjanda með messu 37. — sequenciur, sequenciubók 32, 33, 43, 74, 77, 201, 288, 456, 459, 460, 666, 738. — skræður 39, 459. — sumarbók með lesi 76. — söngbók 85. — tonarius 74. —
- Kirkjuból á Akranesi 58.
 Kirkjuból í Hvitársíðu 442.
 Kirkjuból í Kvigindisfirði 78.
 Kirkjuból í Langadal í Ísafirði 77, 82, 83, 130, 155, 251, 277—278, 281, 282, 430, 433, 445, 579, 589, 590, 591, 592, 594, 597, 612, 613, 636—639, 674, 682, 685, 765, 778.
 Kirkjuból í Skutilsfirði 286, 423, 587—588, 682—685, 763—765 806.
 Kirkjuból í Steingrímsfirði 84, 283, 462, 727—729.
 Kirkjubær í Hróarstungu 21, 487, 716.
 Kirkjubær á Síðu (klaustr) 232.
 Kirkjubær í Vestmannaeyjum 42—43.
 Kirkjufell í Saurbæ vestr 71.
 Kirkjufellsmýrar í Dölum 459.
 Kirkjuhamrar á Akranesi 58.
 Kirkjuholt í Borgarfirði 60, 64.
 Kirkjulækr í Fljótshlíð 269.
 kirkjumaðr 669.
 Kirkjusandr á Seltjarnarnesi 52.
- Kirkjuskógr í Miðdölum 67.
 Kirkjuvíkrsandr (= Kirkjusandr) á Seltjarnarnesi 51.
 Kirkjuvogr í Höfnum suðr 339, 340.
 kista 93, 157, 178, 179, 183, 332, 639, 740. — kista járn-slegin 736. Sbr. búsgagn, kirkja.
 Kista í Andakíl 60.
 kistill, sjá kirkja.
 Kjalarnes í Kjalarnessþingi 51, 52, 252, 253, 583, 635. — Kjalarnessþing 15, 801.
 Kjálkanes við Eyjafjörð 415.
 Kjarlaksstaðir (Kjallaksstaðir) á Fellsströnd 244, 551—552, 651.
 Kjartan Jónsson vestra (1493—1494) 183, 231.
 Kjartansson: Stephán.
 Kjólstaðir á Fjalli 198.
 Kjólsvik í Borgarfirði austr 369.
 Kjós(in) í Kjalarnessþingi 54, 181, 375, 376, 490, 609, 610.
 kjörtré 67, 74, 461.
 kjörveiði 64.
 kjötkista 638. Sbr. búsgagn.
 klabbryni 739. Sbr. búsgagn.
 kláfar, sjá búsgagn.
 klakahögg, sjá kirkja.
 klár, klárur, sjá búsgagn.
 klaufhamar 739, 742, 745.
 klaufloð 42.
 Kláusson: Pétr.
 klaustr 180, 310, 556, 766. — klaustrajarðir 556. — klaustrs-peningar 310. — klaustrs-prestar 366 — klaustrs útgerð 338. — klaustrs vernd 338, 339. — Augustínusklaustr 668,

669. — klaustr á Helgafelli 14, 156, 157, 200, 224, 331, 332, 416, 417, 639, 640, 690, 747. — í Kirkjubæ 232. — á Munkaþverá 115, 116, 177, 178, 303, 307, 371, 372, 373, 400, 629. — á Möðruvöllum 146. — á Reynistað 163, 164. — á Skriðn í Fljótsdal 222. 312, 313, 345, 355, 356, 393, 395, 400, 485, 486, 490, 491, 686, 687, 716. — í Viðey 50, 303, 304, 325, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 394, 399, 507, 560, 561, 624. — á Þingeyrum 195, 196, 204, 461, 462. — í Þykkvabæ 295, 296, 297. — klaustraskjalabók 686. — Kleifar í Gilsfirði 102, 104. Kleifar í Steingrímsfirði 403, 409—410. Kleifar í Ögurssveit 244. Klemens Pálsson á Harastöðum á Fellsströnd (d. fyrir 1503) 652. Klemens Þorsteinsson í Ísa-fjarðarsýslu 694—695. Klemensdóttir: Guðrún. Klemensmessa, sjá Clemens. Klemensson: Ásmundr, Guðmundr, Páll, Þórðr. Klemis, sjá Klemens. Kleppholtsreykir í Reykholtssdal 62. Kleppstía í Norðrárdal 63. klerkar 53, 107, 192, 268, 278, 487, 545, 555, 556, 557, 558, 567, 592, 600, 624, 697, 765, 778. klettar 415, 458, 671, 720. Klifshagi í Öxarfirði 466. Klifstaðr sjá Klyppstaðr. klippingar 736, 742. klippur og annar hroði 67, 639. klofasteinar 309. Klofi á Landi 367, 626, 696, 755, 787. Klokka, itak frá Hvanneyri í Andakil 60. klukka, sjá kirkja. klukka hin mikla í lögréttu 707. klukkari 669. klyfjar 134, 135. — fullgildisklyfjar 152. — þriggja vætta klyfjar 153. — klyfberi, sjá búsgagn. Klyppstaðr í Loðmundarfirði 23. klæði (vefnaðr) 13, 189, 304, 344, 362, 513, 586, 724, 742, 802. — enskt klæði 362. Sbr. hálfstykkisklæði, þriðjunga-klæði. klæðnaðr, klæði 116, 145, 157, 178, 216, 240, 447, 473, 474, 619. — brók 627. — sbr. hattr. — hempa 627. — kápa 227. Sbr. hosur, húfa, laufahnaðr, lindi, skór. — Sjá skyrtu. — Sbr. stakkhnaðr, stázhnaðr. Klængr Þorsteinsson biskup í Skálholti (d. 1176) 1. Klængsson: Ólafr. klögun 191, 245, 435, 515, 550, 715. — klögunarmaðr 480. Klömbur í Vestrhópi 719—721, 757—758. Knararnes á Mýrum 745. Knarartunga í Breiðuvík 5. Knútafesti 232. Knörr í Breiðuvík undir Jökli 4, 5, 65.

- Koðran Jónsson (eystra 1491—1500) 33, 222, 485—486.
- Koðran Jónsson prestur á Reykhólum (1502) 612.
- Koðransson: Guðmundr, Gunnar, Jón, Ólafr.
- kol: kolabrenna 441. — kola-gerð 806. — kolviðarhögg 76.
- Kolbeinn Andrésón lögréttumaðr (1504) 692, 703.
- Kolbeinn Bjarnarson í Árnessþingi (1501) 568.
- Kolbeinn Hjálmsón bartskeri á Hólum (1607) 607.
- Kolbeinn Jónsson í Dölum og á Mýrunum (1494—1496) 209, 226, 289.
- Kolbeinn Oddason nyrðra (1500—1506) 531.
- Kolbeinn Pétrosson í Ási í Holtum (c. 1397) 41.
- Kolbeinn Þórðarson vestra (1499) 439—440.
- Kolbeinn Þorleifsson frá Reykhólum (1384) 6.
- Kolbeinsey í Þjórsá 788.
- Kolbeinsskor í Vogum 299, 337.
- Kolbeinsson: Eyjólfir, Guðmundr, Jón, Oddi, Ólafr, Þorsteinn.
- Kolbeinsstaðir í Hnappadals-sýslu 134, 135, 157, 224, 484.
- Koldingborg 11.
- Kolfreyjustaðir í Fáskrúðsfirði 30, 686, 687.
- Kolgrafarhöll í Grímsnesi 457.
- Kollabúðir í Reykhólasveit 567.
- Kollabær í Fljótshlíð 316.
- Kolladóttir: Ingileif.
- Kollafjörðr í Barðastrandarsýslu 77.
- Kollafjörðr í Kjalarnessþingi 189.
- Kollafjörðr í Strandarsýslu 5, 72, 73, 206, 219, 262, 294, 402, 468—469, 521, 587.
- Kollason: Guðmundr, Jón, Nikulás.
- Kollgrímr Koðransson prestur á Valþjófsstað, officialis í Austfjörðum og síðar ábóti í Þykkvabæ (1492—1504) 123, 172, 182, 269, 491, 698, 714, 716.
- Kollgrímsson: Steingrímur.
- Kolli Magnússon lögréttumaðr í Hegranessþingi (1500) 487—489.
- Kollsá við Hrutafjörð 194.
- Kollstaðir á Völlum 233, 716.
- Kolslækr í Hálsasveit 3.
- Kolsson: Sigurðr.
- Kolstaðir í Miðdölum 67.
- komentubræðr (= conventubræðr) 204.
- kommon, sjá kirkja.
- Konráðsson: Gísli, Steinmóðr.
- konungr, kongr 4, 9, 11, 12, 30, 50, 89, 92, 93, 94, 95, 96, 100, 102, 137, 138, 140, 141, 173, 174, 176, 190, 191, 203, 208, 209, 110, 212, 213, 216, 217, 226, 229, 249, 259, 266, 267, 293, 301, 302, 314, 315, 318, 319, 322, 347, 349, 351, 354, 361, 363, 364, 378, 379, 383, 391, 392, 407, 408, 428, 449, 436, 440, 443, 471, 479, 482, 484, 493, 494, 499, 501, 506, 507, 531, 534, 540, 541, 546, 547, 548, 564, 565, 567, 569, 571, 572, 573, 575, 576, 594, 595, 597, 602, 605, 608, 609, 631, 632, 633, 634, 635, 644, 645, 647, 651, 660, 672, 674,

- 675, 676, 682, 684, 685, 688, 693, 694, 696, 697, 701, 702, 707, 708, 720, 722, 723, 727, 728, 729, 734, 741, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 755, 756, 757, 763, 765, 774, 775, 777, 786, 789, 790, 791, 792, 801, 802, 809, 813. — kongsins bréf, konungsbréf 542, 608, 657, 660. — kongsins lás 522. — kongsins miskunn 389, 802. — kongsins réttir 97, 343, 479. — kongsins réttir og landsins lög 7. — kongsins sekt 729. — kongsins sakeyrir 728, 765, 802. — konungsins stefna 786. — kongsins sýsla og umboð 93, 160, 174, 180, 210, 211, 248, 281, 289, 290, 291, 292, 300, 348, 350, 383, 480, 485, 531, 595, 634, 644, 645, 672, 674, 675, 682, 696, 697, 727, 741, 764, 789, 791. — kongsins vernd og forsvar 190. — konglegr friðr 363. — kongleg majestet 384. — kongdómr 7, 89, 94, 97, 107, 140, 141, 228, 315, 322, 323, 361, 389, 391, 444, 507, 522, 532, 576, 632, 644, 673, 675, 696, 697, 702, 725, 752, 753, 801, 811. — konglegt vald, kongsins vald 266, 428, 507, 530, 576, 631.
- Kongursey fyrir Skarðsströnd 73.
kopar 738. — koparhjálmr, — kaleikr, — kross, — pípur, — stíkur, sjá kirkja.
- Kóparykir í Reykholtssdal 737.
Kópavík við Arnarfjörð 278—279.
- Kopnehaffn, sjá Kaupmannahöfn.
koppaflotar 638.
kórbjalla, kórkápa sjá kirkja.
Korkudalsvatn á Langanesströndum 17.
kórmaðr 669.
korngarðr 455.
Kort Jónsson á Rosmhvalanesi (1749) 53.
kostnaðr 7, 157, 180, 332, 408, 409, 554, 558, 683, 684.
kostr (matr, réttir) 8, 9, 18, 26, 58, 76, 116, 145, 157, 159, 179, 216, 246, 331, 332, 334, 437, 447, 473, 474, 481, 509, 512, 610, 619, 746. — sjá harðr fiskr. — sauðir að öllu, nema magálum, ganglimir af nauti, hryggur af nauti (uxa), limr af uxa, síða af nauti (uxasíða) 746. — Sbr. og sjá hveitibrauð, mata, mjöl, osttollar, rengi, ryklingr, skreið, skyr, slátr, smjörskaka.
kostrar 639. Sbr. búsgagn.
kot 16, 17, 18, 19, 20, 24, 30, 762, 763.
Kotvöllr í Hvolhrepp 269—270.
Kráksson: Jón.
Kringla í Miðdölum 67.
Kristallr Arnbjarnarson á Langanesströndum (1496) 310.
Kristfé 197.
Kristín Björnsdóttir Jórsalafara, Einarssonar (Vatnsfjarðar-Kristín, d. 1458) 462, 571—572, 720, 776—777, 782, 784,
Kristín Eiríksdóttir kona Páls Marteinssonar á Eiðum (c.1700) 385.
Kristín Guðnadóttir, Oddssonar,

- kona Jóns sýslumanns Ásgeirssonar (1492—1506; enn á lífi 1506) 239, 764—765.
- Kristín Jónsdóttir í Skaptafellsþingi (d. fyrir 1499) 432.
- Kristín Jörundardóttir kona Runólfs Jónssonar (1496—1504) 310—311, 699.
- Kristín Sumarliðadóttir, Loptssonar, kona Jóns dans Björnssonar á Eyri í Arnarfirði (1499—1503) 425—427, 553—554, 595, 653—655.
- Kristín Þórarinsdóttir í Skaptafellsþingi (1499) 432—433.
- Kristín Þorsteinsdóttir, Ólafssonar, á Ökrum í Blönduhlíð (Akra-Kristín; d. 1490) 223, 633—634.
- kristindómr (kristinn dómr) 86, 168.
- Kristinréttir 154, 168, 246, 247, 326, 328, 330, 352, 353, 358, 413, 429, 515, 539, 556, 563, 669, 720, 780.
- Kristján Dana og Norðmanna-
konungr hinn fyrsti (d. 1481)
9, 11, 259, 428, 443—444,
493—494, 506—507, 564,
575—576, 693.
- Kristján Dana og Norðmanna
konungr hinn annar (d. 1559)
607.
- Kristján Müller amtmaðr (d.
1720) 53.
- kristnar sálir 243.
- Kristnes í Eyjafirði 162.
- Kristophor Gottorp, sjá Jóhann.
- Kristophor konungr af Beiru
(d. 1447) 9, 12.
- Kristskirkja í Þrándheimi 473.
- Kristslíkneski 233.
- krókar 638, 740. Sbr. búsgagn.
Krókar, Krókr, í Norðrárdal 63,
743.
- Krókr á Landi 375.
- Króksfjarðarnes í Geiradal 288.
- Króksfjörðr í Barðastrandar-
sýslu 402, 529, 599, 724,
741.
- krókstika, sjá kirkja.
- Kroppstaðir í Bolungarvík 244.
- kross 344. — kostulegr kross
304. Sjá kirkja.
- Kross á Akranesi 743.
- Kross í Haukadal 459.
- Kross í Landeyjum 252, 311—
312, 483—484, 609.
- Kross í Mjóafirði eystra 393.
- Kross í Skagafirði 463.
- Kross á Skarðsströnd 138—139,
244.
- Krossanes í Kræklingahlíð 147—
148, 524—525, 647.
- Krossanes á Vatnsnesi 720, 757
—758.
- Krossbær í Hornafirði 36, 432.
- krossgötur 463.
- Krossholt í Hnappadalssýslu,
285, 615, 617, 745.
- krossmessa (crucimessa) 478,
489. — á haust 133, 141, 223,
435, 514, 582, 611, 612, 722.
— á vor 115, 173, 176, 294,
380, 555, 568, 598, 687.
- Krossnes á Mýrum 473, 745.
- Krossnes í Norðfirði 505—506,
650.
- Krukuv, sjá Hans.
- krúna, króna 9, 10, 12, 378,
493, 564, 702, 748, 750, 751,
786.

- Krvehvgh, sjá Hans.
- Kryddhóll í Skagafirði 87, 88, 192.
- Krýsivík í Gullbringusýslu 46, 324.
- Kræklingahlíð í Eyjafirði 147, 148, 524, 532, 613, 614, 681, 686, 771, 772.
- kúfar 639. Sbr. búsgagn.
- kufismaðr 669.
- kúgildi 2, 3, 5, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 35, 38, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 50, 51, 52, 54, 55, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 73, 74, 76, 77, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 88, 100, 102, 103, 109, 116, 117, 128, 132, 133, 134, 135, 139, 142, 144, 145, 148, 150, 154, 157, 162, 166, 177, 179, 184, 185, 186, 189, 195, 196, 198, 200, 206, 209, 211, 233, 237, 244, 245, 254, 255, 257, 262, 281, 282, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 293, 298, 312, 331, 333, 354, 355, 361, 362, 3 9, 375, 376, 377, 380, 395, 399, 416, 432, 437, 442, 447, 448, 450, 456, 459, 460, 473, 475, 506, 519, 544, 547, 551, 552, 561, 569, 580, 581, 583, 586, 588, 590, 601, 602, 603, 610, 623, 629, 633, 637, 640, 649, 658, 664, 667, 673, 677, 681, 682, 684, 690, 691, 700, 712, 714, 715, 721, 724, 725, 726, 732, 733, 736, 737, 738, 743, 744, 745, 748, 754, 757, 758, 762, 766, 768, 778, 779, 785, 796, 797, 798, 806, 812. — friðvirð kúgildi 244. — kúgildahald 600, 767. — kúgildisleigur 724. kúgun 430.
- kúriel 344.
- kútr 742. — tveggja tunna kútr 742.
- kvengildir ómagi 1.
- Kvengrjót (= Kverngrjót, Sturl. I, 60) í Saurbæ 288.
- kvenleg náttúra 239.
- kvenmaðr 9.
- Kvennabrekka í Náhlíð 67, 68, 125, 126, 156, 588, 759.
- kvennafar 13.
- Kvennagiptingar (bálkr í Jónsbók) 658.
- Kvannahvoll á Sarðsströnd 244.
- kver gamalt 17.
- Kvíá í Örfæfum 714—715.
- kvíar 455.
- Kvíar í Norðrárdal 64, 743, 768, 778.
- kvíga, sjá nautpening.
- Kvigindisdalur á Mýrum 65.
- Kvigindisfjörðr í Gufudalssveit 78.
- kvikfé 685.
- kvinna (kona, eiginkona) 11, 94, 106, 189, 206, 252, 266, 369, 419, 426, 431, 462, 468, 490, 513, 544, 549, 554, 565, 571, 582, 591, 595, 636, 656, 660, 699, 728, 757, 758, 770, 791, 792.
- Kvislarhóll á Tjörnesi 721—722.
- kvittan, kvittancia 68, 76, 94, 110, 111, 131, 293, 506, 577, 582, 593, 644, 699, 751, 773. — kvittunarbréf 99, 112, 113, 135, 141, 165, 173, 186, 232, 262, 273, 308, 344, 355, 373, 374, 394, 418, 424, 431, 470, 577, 590, 594, 677, 678, 696, 719, 741, 761, 796, 797, 804.

- kvittr 414.
- kvonarmundr 99, 206, 469.
- kvotra 184.
- kyndilmessa 98, 160, 250, 326, 327, 332, 333. — Sbr. kertamessa.
- kýr, sjá nautpeningr. — kýrhúðir 736.
- Kæi fan Ánifell (Kæi fan Anefeld, Kieghe van Aneffelde, Keyæ wan Alefeldæ, Keye van Aleveldhe, Heinfull) greifi, hirðstjóri og höfuðsmaðr á Íslandi (1501—1505; dæmdr frá hirðstjóru 1505) 575, 644—645, 696—697, 701—702, 717—718, 752, 786—787.
- kæmeisteri 799.
- kærur, kærumál 105, 123, 191, 192, 480, 487, 531, 634, 810.
- Köldukinn í Dölum 220, 588.
- Köldukinn í Holtum 788.
- Köpnehaffn, sjá Kaupmannahöfn.
- köstr fertugr 455.
- Lágafell í Landeyjum 252—253.
- Lágafell í Miklaholtshrepp 14.
- lágasöngvabók, sjá kirkja.
- lamb, sjá sauðpening.
- Lambastaðir á Seltjarnarnesi 458.
- Lambey fyrir Fellsströnd 135, 201, 202.
- Lambhagi í Gufudalssveit 77.
- lán 661, 718.
- Lanbertus biskup 312, 516, 613.
- land (= Ísland) 10, 12, 13, 190, 266, 267, 290, 322, 369, 390, 429, 436, 443, 444, 497, 503, 504, 536, 538, 539, 540, 563, 626, 786, 801. — landaurar 322. — landsfólkið 13. — landslög 103, 190, 346, 368, 379, 429, 435, 495, 534 538, 576, 596, 597, 658, 683. — landslagabók 115, 259, 267, 348, 363, 436, 444, 532, 547, 563, 607, 633, 673, 674, 683, 688—689, 728, 764. — landslagaréttir 398. — landsins nauðsynjar 322, 566. — landsins réttir 323, 436, 566, 573. — landsvist 363, 389, 390, 407, 448, 751, 753, 802. — landsvistarbréf 212, 213, 407, 748. — landsvistargjöf 632, 633.
- land (terra) 39, 53, 56, 73, 80, 337, 559.
- land (= jörð, prædium) 1, 23, 62, 63, 67, 68, 70, 257, 346, 348, 353, 364, 623, 658. — landabrigði 393, 660. — landamerki, landamerkjabréf (-skrá) 7, 8, 14, 17, 59, 87, 165, 170, 194, 196, 213, 214, 215, 236, 299, 308, 309, 324, 325, 457, 458, 462, 463, 522, 523, 620, 621, 622, 623, 624, 651, 652, 656, 671, 719, 720, 729, 732, 747, 748. — landastefna 5, 622. — landasöl 112, 113. — landbúi 113, 114, 153, 321. — landeigandi 4, 684, 785. — landeign, landareign 17, 164, 220, 458, 465, 466, 559, 652, 799. — landeignaritala 164, 191. — landgögn 237. — landsdrottinn 725, 726, 727, 785. — landseti 152, 153, 710. — landsnytjar

- 1, 304, 399, 607. — land-
skyld, landskylda 88, 101,
102, 103, 125, 282, 347, 516,
519, 602, 603, 612, 637, 644,
673, 682, 683, 684, 685, 695,
696, 710, 712, 724, 737, 743,
766, 771. — landskyldarhald
682.
- Land(ið) í Rangárþingi 333,
334, 375, 514. — Landmanna-
hreppr 333, 455.
- Landbrotskeldur í Melasveit 59.
- Landeyjar í Rangarþingi 39,
40, 252, 253, 311, 312, 484,
507, 508, 609.
- Landsbókasafn(ið) í Reykjavík
9, 15, 17, 38, 40, 62, 65,
67, 68, 69, 70, 72, 73, 79,
80, 82, 83, 84, 85, 92, 156,
190, 198, 208, 217, 218, 264,
273, 321, 331, 359, 388, 434,
442, 457, 460, 470, 479, 495,
496, 499, 500, 501, 502, 504,
517, 543, 546, 553, 554, 569,
574, 603, 672, 791, 803, 814.
- Landsskjalasafn(ið) í Reykjavík
1, 2, 4, 5, 6, 7, 12, 52, 69,
156, 184, 185, 211, 216, 224,
331, 332, 416, 417, 465, 469,
511, 612, 566, 581, 639, 680,
686, 690, 713, 719, 725, 739,
762, 773, 777, 778, 791, 799,
812.
- Landvarnarnes í Andakil 60.
- Langá á Mýrum 745.
- Langabrekkur í Saurbæ 309.
- Langadalr í Húnavatnsþingi 105,
210, 211, 212, 326, 330, 413,
414, 603, 659, 773, 774.
- Langadalr í Ísafjarðarsýslu 71,
88, 130, 252, 277, 278, 430,
433, 590, 592, 597, 613, 636,
637, 638, 639, 674, 685, 765.
- Langadalr á Skógarströnd 66.
- langafasta 1, 33, 50, 51, 57, 70,
100, 105, 109, 255, 289, 446,
552, 738.
- Langanes í Arnarfirði 248, 281,
383, 402, 479, 480, 518, 546,
594, 595, 644, 645, 672, 674,
675, 676, 682, 722, 763, 764.
- Langanes í Þingeyjarþingi 215,
734, 766.
- Langaréttarbót (1450) 443.
- Langavatnsdalr í Mýrasýslu 64.
- Langey fyrir Skarðsströnd 73,
244. — Langeyjarnes 244,
759.
- langfeðgaeign 223.
- Langholt í Flóa 152, 622- 623.
- Langholt á Kjalarnesi 53.
- Langholt í Skagafirði 463.
- Langholt í Öxarfirði 465.
- langrækni 239.
- lár 664.
- lás 287, 378, 736, 746.
- Látr í Aðalvík 84, 371, 416,
528—529, 590, 741.
- Látr í Vatnsfjarðarsveit 444.
- laufahnappar 344.
- Laufás við Eyjafjörð 164, 529.
- Laufatungur í Fellshverfi 452.
- Laugaból í Ísafirði 83.
- Langaland í Hörgárdal 162,
202.
- laugar 729.
- Laugar í Hvammssveit 69, 70.
- Laugar í Reykjadal 229.
- Laugarbrekka undir Jökli 5.
- laugardagr 3, 12, 57, 118, 126,
127, 129, 143, 149, 165, 167,
173, 174, 181, 204, 205, 208,

- 215, 222, 225, 252, 255, 256, 343, 348, 352, 353, 358, 364, 258, 269, 299, 305, 340, 354, 370, 392, 395, 400, 416, 419, 379, 380, 381, 386, 388, 392, 424, 471, 473, 495, 513, 529, 404, 424, 431, 438, 447, 476, 560, 585, 602, 635, 647, 648, 477, 490, 492, 520, 543, 546, 650, 661, 676, 704, 705, 719, 551, 585, 587, 588, 615, 620, 747, 756, 758, 768, 805. lausamenn 726.
- 631, 633, 641, 642, 648, 655, lausn (aflausn) 91, 107, 108, 675, 678, 700, 701, 731, 733, 111, 115, 120, 168, 169, 383, 757, 758, 790, 791, 803, 418, 428, 439, 489, 509, 805. — laugardagskvöld, 510, 626, 631, 632, 767, 781, laugarkvöld 113, 114, 118, 782, 784.
- 119, 246, 447. lausn (jarða) 122, 230, 421.
- Laugardalr(inn) í Árnessþingi lausnari 233, 703.
- 324, 357, 604. Lávík¹⁾ í Eyrarsveit 244.
- Laugardalr í Tálknafríði 251, 281, 286, 699—701, 722— lax 50, 93, 94, 95. — laxveiði 723, 795—796. 60, 64.
- Laugarnes með Sundum 49, 50, 52. Laxá í Kjós 56.
- Laugarvatn í Laugardal 324— Laxá í Leirársveit 58.
- 325, 754. Laxárdalr í Dalasýslu 104, 123, 124, 125, 143, 176, 209, 219, 226, 228, 292, 293, 635.
- laungetnir synir 246. Laxárdalr í Hegranessþingi 108, 109, 524.
- launráð 94. Laxárdalr í Húnavatnsþingi 326.
- launung 93, 94, 95. Laxárdalr á Skagaströnd 298.
- Laurenciusbás á Reykjanesi Laxárdalr á Skógarströnd 184, 185.
- syðra 53. Laxárdalr í Þingeyjarþingi 800.
- Laurencius líkneski, sjá kirkja. Laxárholt á Mýrum 616.
- Laurencius píslarvott, Laurenciusmessa 17, 27, 28, 40, 59, 61, 79, 83, 127, 171, 192, 199, 305, 306, 396, 432, 434, 578, 581, 590, 719, 739. lectiur 1.
- Laurencius skript, sjá kirkja. leg, legstaðr 233, 243, 310, 415, 431, 472. — legkaup 49, 52, 258.
- Lauritz Gottrúp lögmaðr (d. 1721) 461. legáti 378.
- lausafé, lausagóz, lausir aurar, legenda, sjá kirkja.
- lausir peningar 120, 121, 123, 150, 161, 166, 176, 179, 188, 189, 197, 231, 236, 244, 245, 253, 254, 256, 257, 272, 273, 298, 301, 311, 317, 318, 327, legorð 797, 798.
- Leiðarhólmr í Miðdöllum 126,

1) eða Lá. Vik. Sbr. Sýsl. II, 565 neðanmáls,

- 696, 760. — Leiðarhólmssam-
þykkt (1513) 541, 542.
- Leifr á Fróðastöðum (1504) 743.
- leiga, leigur 18, 88, 101, 102,
124, 282, 466, 516, 519, 637,
657, 658, 673, 695, 712, 737,
743, 744, 745, 763, 764, 766,
797, 811. — leiguburðr 779.
— leigujörð 101, 103, 104,
811. — leiguliði 101, 104,
143, 725, 726, 785. leigu-
liðagögn 466. — leigumáli
152, 153, 711. — leigupen-
ingar 726. — leigustaðir 184.
- leikmenn 89, 100, 107, 109, 116,
133, 139, 148, 149, 150, 151,
166, 168, 197, 198, 215, 263,
275, 278, 295, 297, 356, 385—
386, 422, 438, 449, 516, 567,
568, 606, 611, 612, 641, 655,
656, 714, 762, 776. — leik-
mannadómr 105, 106.
- Leirá í Leirárssveit 56, 58, 620.
— Leirársveit 58.
- Leirmúli í Dölum 67.
- Leirubakki á Landi 376.
- Leiti í Vestmannaeyjum, sjá
Ofanleiti.
- lektari, sjá kirkja.
- lén 749. — lénsmaðr 323, 444.
- Lenarðr fógæti (veginn 1502)
626.
- lendr maðr 675, 728.
- Leonardus (Lionardus) 283, 624.
- lérept 13, 179, 185, 201, 304,
332, 344, 394, 459, 724, 742.
— bleikt lérept 724. — tvi-
breitt lérept 304, 332.
- les (= lestr) 714, 715.
- lesbók, sjá kirkja.
- lest (fiskipi) 13, 417, 717, 718, 736.
- lestiferð 296.
- létorfnarista 71,
- leyfisbréf 130, 428, 429, 491,
493, 530.
- Leysingjastaðir í Hvammssveit
69, 70.
- licencia 181.
- liflát 363.
- lík 616. — líkakrakr, sjá kirkja.
- líkamleg lostasemi 239. — lík-
amsmunuð 239. — líkamleg
refst 596. — líkamleg sam-
búð 421, 422.
- líkneski, sjá kirkja.
- lindi 344. — lindaslitr 639.
- lindúkr 156, 639, 742, 745,
746. — hringofnun 287.
- línlok 746.
- Litlagröf á Mýrum 743.
- Litlahérað (= Öraefi) í Skapta-
fellsþingi 37.
- Litlahlíð á Barðaströnd 402.
- Litlaskarð í Stafholtstungum
743.
- ljár, ljáir 287, 665, 736, 739,
745, 746. — ljáspík 42. —
ljáþjóbrot 739.
- Ljárskógar í Laxárdal í Dala-
sýslu 76, 101, 104, 141, 143,
176, 218, 219, 226, 228, 293,
300, 302, 635.
- ljóðmaðr 669.
- Ljósavatnsskarð í Þingeyjarþingi
628, 629.
- ljósmaðr 669.
- ljóspípur, sjá kirkja.
- ljóstollar, sjá lýsitollar.
- Ljótastaðir í Hrútafirði 85.
- Ljótr, vandamaðr Páls Brands-
sonar (1494) 233.
- Ljótr Ormsson vestra (1481—

- 1492) 125—126.
- Ljótr Þorleifsson í Húnavatns-
þingi (1492) 104.
- Ljótsson: Arngrímr.
- ljúgvitni 228.
- lóðir 495, 497.
- Löðmundarfjörðr í Austfjörðum
23, 369.
- Löðvík fylgjari Diðreks Pinings
(1484) 13.
- Löðvíksson: Þorsteinn.
- lófatak 322, 573.
- lofun 103, 147. — lofunarbréf
158.
- Logadóttir: Herdís.
- Loginrá (bók) 75, sjá kirkja.
- Lómatjörn í Viðvíkrsveit 463.
- Lón(ið) í Austr-Skaptafellspingi
286.
- Lónafjörðr á Ströndum 84.
- Lónós í Öxarfirði 465, 467.
- Lónsheiði milli Múlapings og
Skaptafellspings 15.
- Loptr Bjarnason eystra (1497)
345.
- Loptr Eyjólfsson lægréttumaðr
(1492—1502) 392, 612.
- Loptr Filippusson, Sigurðssonar,
prestur í Gufudal og Selárdal
(1492—1505) 123, 250, 279,
796, 799.
- Loptr Ormsson, Loftssonar,
riddari (d. 1476) 125—126,
284, 341, 678.
- Loptr Snorrason syðra (1495)
272, 295.
- Loptsdóttir: Ólöf, Sophia
- Loptsson: Böðvar, Eiríkr, Guð-
laugr, Guðmundr, Pétr, Step-
hán.
- Loptstaðir í Flóa 454, 455.
- Lorencius, sjá Laurencius.
- Lucas, sjá Lúkas.
- Luciudagr (Lucia virgo) 408
531.
- Luciuhöfði í Hrunamannahrepp,
44.
- Lúkas Guðmundarson vestra
(1384) 6.
- Lúkas guðspjallamaðr, Lúkas-
dagr 280, 375, 610. — Lúk-
aslikneski, sjá kirkja.
- Lundarbrekka í Bárðardal 681,
686.
- Lundarreykjadalr í Borgarfirði
11, 61, 140, 160, 161, 171,
172, 182, 301, 354, 355, 524,
590.
- Lundr í Lundarreykjadal 10,
11, 61, 161, 171—172, 182,
354—355, 399, 590.
- Lundún(aborg) á Englandi 13,
374.
- lúsmaðr 669.
- Lvrrencius, sjá Laurencius.
- Lybika á Þjóðverjalandi 13.
- lydelse 12.
- lýðmaðr 669.
- lygi 239.
- lýriti 525. — lýrittareidr, meiri
og minni 103, 111, 114, 271,
353, 368, 485, 764, 810.
- lýsing (til hjónabands) 328, 413,
605.
- lýsing 129, 130, 164, 222, 257,
261, 269, 308, 397, 457, 486,
491, 652, 654, 689.
- lýsitollar, ljóstollar 3, 19, 26,
36, 44, 50, 52, 56, 58, 61, 63,
68, 70, 76, 169, 198, 288,
335, 446, 452, 467, 512, 610,
616, 617, 737.

Lýtingr Ingimundarson syðra (1502) 593.	522, 524, 525, 528, 530, 534, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 546, 547, 548,
Lýtingsstaðir í Tungusveit 524.	549, 550, 551, 552, 554, 556,
lægning, vanhenta og tjón 113.	560, 561, 563, 564, 565, 566,
Lækjamót í Viðidal 506, 613— 614, 641—642, 649—650, 704—705, 772—773.	571, 572, 573, 575, 578, 581, 587, 588, 591, 595, 596, 599, 601, 602, 605, 607, 611, 614, 620, 623, 625, 629, 631, 632, 635, 636, 641, 645, 649, 655.
Lækjardalr í Öxarfirði 312—313, 400.	658, 659, 660, 661, 662, 663, 673, 677, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 689, 690, 691, 693, 697, 699, 706, 707, 708, 709, 715, 716, 720, 722, 728, 731, 732, 733, 734, 735, 752, 753, 762, 769, 770, 772, 775, 779, 780, 783, 785, 789, 790, 805, 806. — landsins lög og réttir 7, 266. — lagaávöxtr 601, 712, 779. — lagabeiðsla 265. — lagaboð 174, 209. — lagaboðsbréf 439, 440. — lagadómr 249, 265, 659, 660. — lagafrelsi 169, 812. — lagahald 607. — lagaheimild 661. — lagaleysi, lögleysur 322, 566. — lagamál 268, 436, 660. — lagarefsing 596. — lagarípting 6, 88, 121, 146, 148, 151, 157, 162, 177, 185, 188, 189, 196, 197, 225, 237, 253, 254, 255, 272, 280, 298, 304, 306, 311, 316, 318, 321, 326, 332, 346, 347, 367, 394, 395, 399, 400, 411, 417, 420, 421, 422, 484, 508, 517, 525, 528, 559, 552, 561, 581, 586, 588, 611, 614, 620, 623, 629, 636, 649, 663, 677, 680, 681, 686, 690, 715, 716, 720, 722, 732, 733, 762, 806. — lagaskipan 392, 393. — laga-
lækr 57, 59, 198, 447, 461, 463, 621, 656, 671. — lækjarós 53. — lækjarsytra 309.	
Lækr (= Brianslækr) 286.	
lærðir menn 207, 208, 372, 393, 556, 594, 595. — lærðir og leikir 109, 138, 172, 179, 205, 277, 293, 314, 324, 414, 440, 605, 612, 673, 782.	
lærdómr 235, 619.	
lærifeðr heilagrar kristni 669.	
lög 6, 10, 11, 57, 88, 93, 94, 95, 96, 97, 101, 102, 103, 104, 106, 110, 114, 116, 117, 121, 127, 141, 144, 145, 146, 148, 151, 157, 159, 162, 174, 175, 177, 178, 181, 185, 188, 189, 190, 191, 193, 196, 197, 211, 215, 218, 225, 227, 228, 229, 237, 246, 247, 249, 253, 254, 255, 257, 261, 266, 267, 268, 270, 272, 277, 280, 292, 293, 298, 301, 304, 306, 311, 313, 315, 316, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 328, 332, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 353, 354, 358, 367, 368, 369, 381, 382, 389, 390, 394, 395, 398, 399, 400, 402, 411, 412, 417, 420, 421, 422, 426, 428, 429, 433, 435, 436, 440, 470, 477, 478, 482, 483, 484, 495, 503, 504, 508, 513, 515, 517, 519,	

- skipti 183, 225, 261, 558. —
 lagasókn 343, 596, 662. —
 lagastefna 174, 808. — laga-
 tilkall 700, 701. — lagaúr-
 skurðr 113, 353, 386, 398,
 435, 494, 530, 566, 616, 622,
 633, 652, 661, 689, 706, 709,
 785. — lagavitni 226, 249,
 292, 297, 351, 353, 363, 597,
 602, 652, 684. — lögarfi 256,
 315, 348, 367, 368, 477, 543.
 — lögaurar 685. — lögbók
 7, 103, 127, 139, 223, 225,
 247, 267, 274, 322, 330, 347,
 386, 429, 435, 436, 443, 444,
 497, 515, 532, 539, 563, 620,
 623, 631, 660, 689, 720, 801,
 802. — lögbók með réttarbót-
 um, kristinrétti og hirðsiðum
 154. — lögbrot, lagabrot 319,
 728, 783. — löggjafir 246,
 326, 327, 478, 520, 521, 586,
 587, 591, 653, 719, 720, 755,
 756, 758, 808. — lögheimili
 226, 227, 809. — löghelgir
 (messu-) dagar 54, 57, 119. —
 lögskil 520. — lögskyldnr
 (-skyldir) 310, 354, 683.
 lögmaðr, lögmenn 4, 11, 15, 16,
 49, 53, 59, 60, 62, 64, 65,
 104, 120, 122, 123, 147, 156,
 184, 185, 190, 191, 217, 218,
 223, 229, 247, 264, 265, 266,
 268, 269, 270, 271, 273, 274,
 279, 302, 315, 317, 321, 322,
 353, 558, 359, 360, 363, 364,
 367, 368, 388, 389, 391, 392,
 397, 398, 408, 414, 418, 425,
 426, 427, 428, 429, 430, 434,
 436, 443, 444, 470, 471,
 477, 482, 485, 492, 493, 497,
 500, 502, 503, 504, 505, 506,
 522, 533, 534, 537, 538, 542,
 561, 562, 566, 569, 570, 572,
 573, 574, 575, 576, 582, 584,
 596, 606, 607, 608, 613, 614,
 620, 621, 622, 623, 624, 627
 631, 632, 634, 635, 636, 640,
 641, 642, 643, 646, 648, 649,
 650, 651, 652, 656, 657, 658,
 661, 662, 677, 679, 688, 689,
 692, 702, 703, 704, 705, 706,
 707, 708, 709, 710, 711, 713,
 734, 735, 750, 752, 756, 772,
 773, 775, 785, 789, 792, 797,
 800, 801, 802, 807, 810,
 813, 814. — lögmansdæmi
 565.
 Lögmanshlið í Kræklingahlið
 148, 613 — 614, 647, 686,
 771—773.
 lögrétta 274, 368, 481, 498, 504,
 508, 574, 575, 675, 679, 707.
 — lögréttumenn 5, 107, 138,
 302, 315, 321, 324, 349, 360,
 384, 443, 470, 471, 485, 497,
 503, 522, 531, 551, 574, 576,
 582, 584, 595, 608, 621, 632,
 641, 679, 689, 692, 707, 709,
 710, 756, 785, 801, 802.
 Lönguhlið í Hörgárdal 236—
 237.
 Löng(u)vik í Bitru 85, 815.
 Máahlið, sjá Máfahlið.
 Maawahlið, sjá Máfahlið.
 Máfahlið milli Ennis og Höfða
 244, 286, 416—417, 639—
 640, 713.
 Magnús Árnason syðra (1493)
 189.
 Magnús Árnason í Eyjafirði

- (1495—1505) 236—237, 264, 611, 614, 619, 721, 731, 762¹).
Magnús Bárðarson prestri í Hóla-
biskupsdæmi (1497) 372²).
- Magnús Bárðarson prestri í
Ðverárþingi (1500 — 1503)
475, 617, 667.²)
- Magnús Bjarnarson nyrðra (1492)
100.
- Magnús Björnsson prestri á
Kvennabrekku (1410—1460)
156.
- Magnús Björnsson í Árnessþingi
(1493—1500) 176, 356, 470.
- Magnús Einarsson stúdent á
Jörfa í Haukadál (d. 1752)
87, 131, 165, 170, 223, 511,
747, 759.
- Magnús Erlendsson Eyjajarl
(d. 1116), Magnúsdagr, Magn-
úskirkja, Magnúsmessa 57,
75, 76, 594, 595, 762. —
Magnúslíkneski, Magnús-
skript, sjá kirkja.
- Magnús Eyjólfsson biskup í
Skálholti (d. 1490) 9, 10, 11,
12, 110—112, 128—130, 135,
136, 205, 259, 284, 492, 494,
567, 678.
- Magnús Gíslason amtmaðr (d.
1766) 53.
- Magnús Guðmundsson í Ísa-
fjarðarsýslu (1500) 480.
- Magnús Guðmundsson í Þórs-
nessþingi (1504) 690.
- Magnús Guðmundsson prestri
nyrðra (1502) 601.
- Magnús Guðmundsson í Árness-
þingi (1636) 453, 454.
- Magnús Gunnlaugsson í Rang-
árþingi (1505) 756.
- Magnús Hákonarson lagabætir,
Noregskonungr (d. 1280) 436,
605, 660.
- Magnús Haldórsson á Snæfells-
nesi (1493—1499) 185, 332,
416.
- Magnús Haldórsson prestri nyrðra
(1492—1493) 90, 137, 168,
173.
- Magnús Hallsson nyrðra, faðir
Halls (1505) 789—790.
- Magnús Helgason lögréttumaðr
í Hegranessþingi (1497—1506)
342, 531.
- Magnús Helgason á Þorgauts-
stöðum í Hvitársíðu (1504)
743.
- Magnús Hjaltason á Gljúfrá í
Mýrasýslu (1504) 743.
- Magnús Jónsson í Þingeyjar-
þingi (1495—1502) 235, 419—
420, 618, 620.
- Magnús Jónsson á Snæfellsnesi
(1504) 690.
- Magnús Jónsson prestri í Ein-
holti (d. 1514) 449—451.
- Magnús Jónsson lögmaðr (d.
1694) 461.
- Magnús Ketilsson sýslumaðr í
Búðardal (d. 1803) 6, 264,
267, 571, 572.
- Magnús í Litligröf á Mýrum
(1504) 743.
- Magnús Magnússon lögrétu-
maðr nyrðra (1493—1495)
164, 264.
- Magnús Magnússon í Rangár-

1) Þetta sýnist alt vera einn
maðr. 2) Kynni þó að vera einn
maðr.

- þingi „bróðir“ Einars Eyjólfssonar (1497—1500) 375, 377, 483—484.
- Magnús Magnússon sýslumaður á Eyri í Seyðisfirði (d. 1704) 541, 760.
- Magnús Markússon prestur á Grenjaðarstað (d. 1733) 291, 415.
- Magnús prestur á Skorrastöðum (1493) 199.
- Magnús bóndi í Skál í Hornafirði 36.
- Magnús í Skógum í Hnappadalssýslu (1504) 745.
- Magnús Stephensen landshöfðingi 465.
- Magnús Vigfússon landseti Skálholtsstaðar (1492) 152—153.
- Magnús Þórðarson í Þórsnessþingi (1500) 484.
- Magnús Þórðarson Skálholtsmaður (1502) 627.
- Magnús Þorgrímsson prestur nyrðra (1493) 193, 197.
- Magnús Þorkelsson, Guðbjartssonar, bóndi á Grýtubakka og Svalbarði, lögréttumaður (1493—1505) 164, 191, 264, 272, 273, 291, 295, 317, 366—367, 380—381, 415—416, 427, 502, 505, 631, 641, 704, 721, 730, 731, 732—733, 800, 808, 816.
- Magnús Þorláksson á Melum (á 12. öld) 59.
- Magnús Þórólfsson („biskups-son“; d. fyrir 1496) 289—290, 291—293.
- Magnús Þorsteinsson nyrðra (1497) 346.
- Magnús Þorvarðsson, Skálholtsmaður (1502) 627.
- Magnúsdóttir: Haldóra, Helga, Margrét.
- Magnússon: Andrés, Ari, Árni, Benedikt, Björgólfr, Egill, Einar, Erlendr, Grimr, Guðmundr, Guðólfr, Hákon, Haldór, Halli, Hallr, Helgi, Jón, Kolli, Magnús, Markús, Nikulás, Oddr, Ormr, Semingr, Sigmundur, Sigurðr, Sturla, Sveinn, Þorleifr, Þorsteinn, Þorvarðr.
- Máhlíð í Lundareykjadal 160—161.
- mak: frí og mak 13, 535.
- makt 12, 97, 112, 124, 125, 147, 159, 174, 273, 335, 348, 350, 381, 426, 471, 492, 503, 575, 576, 596, 606, 644, 645, 650, 660, 674, 697, 706, 718, 728, 734, 735, 752, 783.
- mál, máltíð 1. — málsverðr 8, 9.
- mál, málaferli 9, 90, 96, 102, 103, 119, 138, 153, 159, 229, 237, 238, 318, 389, 429, 439, 493, 503, 507, 522, 534, 653, 660—661, 679, 706, 707, 708.
- málakærslur, — kærur 112, 551, 584.
- málavöxtr 112, 802.
- máldagar, 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50,

- 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 132, 134, 135, 139, 140, 145, 150, 154, 198, 199, 200, 201, 202, 213, 214, 278, 286, 287, 288, 309, 324, 337, 338, 339, 340, 375, 415, 437, 441, 442, 446, 447, 448, 449, 451, 452, 453, 454, 456, 457, 459, 460, 461, 465, 467, 468, 537, 559, 590, 610, 612, 615, 616, 617, 628, 630, 665, 735, 737, 754, 793, 794, 795, 796, 800. — máldagabók 1, 4, 5, 15, 16, 49, 52, 85, 447, 448, 449, 455, 456, 457, 459, 465, 467, 610, 624, 735, 737, 739, 803, 812. — gamalt máldagaker 442. — máldagasafn 62, 65, 79, 80, 85. — máldagaskrá 62.
- máldrykkja 157.
- málefni heilagrar kirkju 105, 106.
- Málfríðr Torfadóttir, Arasonar, kona Finnþoga lögmans (1494) 223—224.
- máli(konu) 184, 224, 261, 300, 301, 354, 355, 369, 480, 591, 719, 720, 757, 758. — mála-kona 719.
- málmur 201. — sjá argentum, ásmundar, blýfat, brotasilfr, eirskál, fingrgull, gull, gyllini, gyltir hlutir, járn kopar, silfr, tin, tint.
- málnytta 60, 62, 77, 80, 84, 116, 132, 133, 142, 144, 148, 157, 162, 166, 177, 189, 209, 211, 254, 255, 282, 298, 361, 362, 369, 375, 376, 395, 399, 400, 437, 455, 461, 475, 544, 561, 586, 588, 623, 629, 633, 637, 649, 682, 684, 690, 691, 712, 714, 715, 721, 724, 728, 732, 733, 738, 748, 757, 758, 768, 778, 796, 798, 806.
- málsmjólk 77, 140. — málsmjólkrostr 139.
- malt 304, 332, 362, 394, 802 — malkvern 638, 639.
- Mánalækr í Reykjadal norður 164, 191, 733.
- Mánaskál á Skagaströnd 298, 373—374.
- mandat 9.
- manngjöld 358.
- mannlegt eðli 534.
- mannskaði 631, 632, 633.
- mannslag 172, 210, 213, 305, 361, 377, 626, 631, 632, 789, 790.
- manntal 334, 335.
- manskæri, 740.
- mánudagr 11, 87, 92, 101, 104, 106, 127, 141, 145, 146, 149, 151, 160, 164, 165, 174, 178, 180, 192, 197, 211, 219, 226, 227, 253, 275, 291, 292, 294, 303, 309, 313, 329, 330, 347, 348, 385, 397, 400, 403, 406, 408, 409, 410, 411, 414, 420, 426, 428, 434—435, 478, 480, 484, 487, 507, 509, 527, 529, 532, 542, 561, 579, 604, 609, 621, 625, 643, 645, 646, 651, 653, 681, 691, 700, 701, 704, 713, 721, 729, 731, 735, 764, 767, 774.
- Maratjörn, landamerki Núps í Núpsdal 196.

- Marcellinus et Petrus 346.
- Mardarunúpr í Vatnsdal 318—320, 354, 719.
- margmælgí 239.
- Margrét Bárðardóttir eystra (1496) 320—321.
- Margrét Eyjólfsdóttir, Arnfinnssonar, kona Hrafns lögmanns Brandssonar (1493) 163—164.
- Margrét Eyjólfsdóttir, mókolls Magnússonar, kona Páls Jónssonar (1469—1501) 421, 544.
- Margrét Grimsdóttir í Rangárþingi (1504) 689.
- Margrét (Margarita) mæri hii helga 718. — Margrétarlikneski, Margrétarskript, sjá kirkja.
- Margrét Jónsdóttir í Þingeyjarþingi (1495) 249—250.
- Margrét Jónsdóttir, systir Stepháns biskups, kona Þorvarðs lögmanns Erlendssonar (1502—1503) 628, 636.
- Margrét Magnúsdóttir, kona Stepháns Ögmundarsonar, nyrðra (1493) 166¹).
- Margrét Magnúsdóttir nyrðra (1501) 557.¹)
- Margrét Ólafsdóttir, Loptssonar, kona Bjarna Ólasonar í Hvassafelli (d. 1499) 438—439.
- Margrét Sturludóttir, Magnússonar, kona Marteins Bjarnarsonar (1495) 270—271.
- Margrét Vigfúsdóttir, Hólms, „hústrú“ Þorvarðs Loptssonar á Möðruvöllum í Eyjafirði (enn á lífi 1482) 99, 339, 607.
- Margrét Þórhallsdóttir á Hofi í Örfum, kona Þorsteins Halls-sonar (enn á lífi 1488) 37.
- Margrét Þorvarðsdóttir á Eiðum 223.
- Margrét Özurardóttir kona Ívars Hólms (1375—1415) 51, 52, 54.
- Margrétarskriður í Skorradal 54.
- Maria drottning, mæri, móðir guðs, Mariukirkja 3, 4, 13, 20, 23, 26, 36, 37, 40, 42, 44, 47, 48, 54, 59, 60, 62, 64, 65, 67, 68, 69, 71, 72², 73, 76; 92, 131, 132, 133, 154, 162, 163, 164, 178, 198, 203, 219, 220, 222, 226, 233, 238, 242, 248, 253, 277, 283, 284, 299, 303, 308, 311, 312, 364, 365, 395, 398, 414, 431, 433, 434, 472, 485, 486, 505, 507, 512, 513, 525, 536, 538, 540, 546, 610, 629, 648, 655, 666, 675, 676, 678, 681, 701, 716, 721, 731, 737, 752, 793, 794, 795. — Mariuáltari, sjá kirkja. — Mariumessur allar 57, 246, 669. — Mariumessa á langaföstu (boðunardagr Mariu) 109, 225, 416, 669. — Mariumessa hin fyrri (15. Aug.) 1, 116, 221, 476, 789. — Mariumessa hin síðari (8. Sept.) 167, 221, 222, 371, 400, 430, 581, 724, 791, 797. — Mariumessa á vetr 326, 327. — Mariumessa (= kertamessa, kyndilmessa) 333, 681. — Sjá

1) Gæti hvorttveggja verið ein kona.

- assumpcio, nativitas, præsentacio, purificacio, visitacio Mariæ. — Mariupsaltari 246, 669. — Mariusaga, sjá kirkja. — Mariuskript, sjá kirkja.
- Maria Magdalena 719.
- Mariukirkja í Ósló 751, 786.
- Mariulíkneski 472. Sjá kirkja.
- Markabrekkur í Grímsnesi 457.
- Marklækr á Fellsströnd 165, 748.
- Marklækr í Skagafirði 463.
- Markús (Árnason) prestur, ráðsmaður í Þverdal í Saurbæ (1492) 103.
- Markús guðspjallamaður 685.
- Markús Illugason nyrðra (1495—1500) 276, 531.
- Markús Magnússon í Árneshlí (1502) 621.
- Markús Snæbjörnsson, Stepháns-sonar, sýslumaður í Vestmannaeyjum (f. 1626, d. 1697) 454.
- Markús Snæbjörnsson prestur í Flatey (d. 1787) 543.
- Markússon: Hemingr, Jón, Magnús, Steinn.
- Márstaðir í Vatnsdal 279—281, 768, 779.
- Marteinn Arnoddsson prentari á Hólum (d. 1747) 722.
- Marteinn Bjarnason, Marteinsonar (á lífi 1492; d. 1495 eða fyrri) 144, 270—271.
- Marteinn Einarsson biskup í Skálholti (d. 1576) 15, 39.
- Marteinn Einarsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1492) 106.
- Marteinn Gamlason, Marteinsonar, prófentumaður Munka-
- þverárklausurs (1493—1497) 178, 371—372.
- Marteinn (Martinus) biskup hinn helgi, Marteinsmessa 66, 146, 194, 233, 317, 440, 527, 625, 657, 714, 734, 805.
- Marteinn Jónsson í Húnavatnsþingi (1497—1505) 349, 602, 791.
- Marteinn Ólafsson eystra (1495) 257—258.
- Marteinn í Vogu á Mýrum (1504) 745.
- Marteinn Þorvarðsson nyrðra (1501—1503) 577—578.
- Marteinsson: Bjarni, Játgeir, Jón, Ólafur.
- Marteinstunga í Holtum 636, 788.
- martyr 37, 83.
- Másgil í Svinadal í Dalasýslu 71.
- Mástaðir á Akranesi 56.
- mata 520. Sbr. kostur.
- matr, sjá kostur. — matborð 456. — matarkaup 116. — matreki 24.
- Mattheus guðspjallamaður, Mattheusmessa 134, 279, 403, 411, 438, 475, 518, 519.
- Mattheus, Skálholtsmaður (1502) 627.
- Matthiasmessa 318, 477.
- matutinale, sjá kirkja.
- Mauðru-, sjá Möðru-
- Meðaldal í Dýrafirði 383—384, 546.
- Meðalfellsströnd í Dalasýslu 134, 135, 136, 140, 183, 423. Sbr. Fellsströnd.
- Medardus et Gildardus 383, 601.

- Media Sigurðardóttir, Geirmunds-sonar, vestra (1495) 283.
- meðkenning 642, 650, 658, 718. — meðkenningarbréf 641, 642, 705.
- meðlag 8.
- meginland 403.
- meiðsli 626.
- mein, meinbugir 326, 328, 329, 330, 412, 413, 429, 604, 605, 783, 784.
- meineiðr 239.
- meinsemd 239.
- Melanes, ítak Gufudalskirkju 77.
- Melar í Hrútafirði 86.
- Melar í Melasveit 58—59, 162—163. — Melasveit 58, 59, 162, 163.
- Melar(nir) á Mývatnsöræfum 800.
- Melar á Skarðsströnd 131—132.
- Melar í Trékyllisvík 505—506, 650.
- Melavatn í Melasveit 59.
- Melgraseyri í Ísafjarðarsýslu 130.
- melr 8, 214. — melþúfa 214.
- Melr í Miðfirði 98, 598, 657, 775, 777.
- Melrakkadalr í Viðidal 194—196, 341.
- Merarhamrar landamerki Núps í Núpsdal 196.
- merki, sjá kirkja.
- merkigarður 299, 465.
- Merkihamar í Ófeigsfirði 85, 461.
- Merkisteinn, landamerki Skeggjastaða 17.
- Merklækr á Akranesi 56.
- messu 1, 20, 27, 45, 46, 47, 57, 65, 66, 70, 71, 72, 73, 75, 78, 79, 82, 132, 133, 194, 355, 433, 434, 438, 473, 474, 793, 794, 795. — messubók, messuföt, messufatastakkr, messuklæði, messuklæðakista, sjá kirkja.
- messudagar 279. Sbr. festum. — Sjá Allra heilagra messa, Andrésmissa, Antoniusmessa, Barnabasmessa, Bartholomeusmessa, Benedictusmessa, Blasiusmessa, Bótólfsmessa, Calixtusmessa, Ceciliumessa, Clemensmessa, Columbamessa, Franciscusdagr, Gregoriusmessa, Hallvarðsmessa, Jakobsmessa, Jónsmessa, kertamessa, krossmessa, kyndilmessa, Laurentiusmessa, Luciudagr, Magnúsmessa, Mariumessa, Marteinismessa, Mattheusmessa, Matthíasmessa, Michaelsmessa, Ólafsmessa, Pálsmessa, Pétrsmessa, Tveggja postulamessa, Þorláksmessa.
- messudjárn 46, 128, 235, 624, 627.
- messugerð 133.
- messuklæði 356. Sbr. kirkja.
- metaskálar, sjá kirkja.
- metfé, 2, 19, 20, 22, 25, 28, 31, 50, 447, 449, 452, 453, 667.
- metnaðr 239.
- Meyjarholt í Saurbæ 102.
- Michael höfuðengill, Michaelskirkja, Michaelsmessa 35, 57, 73, 108, 115, 120, 136, 137,

- 138, 139, 150, 151, 181, 224, 233, 243, 282, 297, 301, 313, 353, 362, 372, 510, 520, 569, 585, 587, 614, 694, 727, 765, 800. — Michaelslíkneski, Michaelssaga, Michaelsskript, sjá kirkja.
- Mikelsson: Ólafr.
- Miðá í Dölum 67.
- Miðbæli undir Eyjajöllum 38, 225.
- Miðdalir í Dalasýslu 123, 125, 210, 341, 437, 634, 635.
- Miðdalr í Laugardal 268, 269, 335, 357, 358, 603, 604, 673.
- Miðdalsmúli, eign Stafholtskirkju 64.
- Miðfellsmúli á Hvalfjarðarströnd 56.
- Miðfjörðr í Húnavatnspingi 98, 194, 196, 598, 656 — 662, 709—713, 774, 775, 777.
- Miðholt í Kelduverfi 214.
- Miðhús í Breiðuvík 5.
- Miðhús í Gufudalssveit 78.
- Miðhús í Strandasýslu 71.
- Miðjanes í Reykhólasveit 331—333, 567.
- Miðkjós á Hornströndum 84.
- miðsaptanvarða 671.
- Miðstapi í Reykholtaldal 671.
- miðvikudagr 88, 109, 115, 119, 120, 122, 123, 134, 137, 140, 161, 162, 168, 222, 235, 248, 263, 272, 280, 289, 291, 316, 345, 350, 357, 372, 387, 397, 440, 446, 489, 497, 498, 500, 502, 505, 507, 516, 518, 527, 545, 549, 570, 580, 582, 600, 601, 615, 662, 664, 680, 692, 695, 727, 752, 789, 793—797, 795, 805.
- mikillæti 239.
- Miklabær í Blönduhlíð 167, 463, 580.
- Miklagarðr í Eyjafirði 109, 121, 438—439, 509, 516—518, 524, 611, 647, 730.
- Miklagarðr í Saurbæ í Dalasýslu 102, 104.
- Miklaholt í Miklaholtshrepp 14, 65, 308. — Miklaholtshreppr í Hnappadalssýslu 65, 308.
- Miklhóll í Skagafirði 463.
- Milano 374.
- Minnafell í Trékyllisvík 278.
- Minniakrar í Blönduhlíð 405—406.
- Minnidalr, sjá Dalr í Blönduhlíð.
- Minnivogar í Gullbringusýslu 299.
- misdaudi 544, 700, 701.
- misdeiling 231.
- misferli 117, 118, 319, 343, 577, 582.
- misgerðir 239, 474.
- misgerningar 710.
- miskunnarfaðmr heilagrar kirkju 233, 243.
- missale, sjá kirkja.
- missætti 88.
- misþyrmingar 113, 118—120, 418, 626.
- Mjallgil í Gufudalssveit 77.
- Mjóafjörðr eystra 26, 27, 394.
- Mjóafjörðr í Ísafjarðarsýslu 637, 694, 695.
- mjöl 13, 185, 394. — mjöltunna 295, 304.
- móðurarfr 144, 145, 216, 571, 572, 647.
- móðurslekt 435.

- Mókollsdalur í Dalasýslu 71.
- Moldbrekka í Hnappadalssýslu 745.
- monasterium 364, 365. Sbr. klaustr.
- mór: mófærsla 32.
- Morðbréfabæklingar Guðbrands biskups Þorlákssonar (1592, 1595, 1608) 127, 325, 412, 469, 581, 598, 777.
- morðingi 811.
- mortel, sjá kirkja.
- mortualia (mortuarium, mortuaria) 20, 48, 276, 459, 568, 699, 718.
- Mosfell í Mosfellssveit 648. — Mosfellssveit í Kjalarnessþingi 189, 303, 344, 585, 586, 594, 648, 649, 662, 663, 801.
- Mosvellir í Önuðarfirði 383, 674, 675, 763, 764.
- múgamaðr 674, 728.
- múkar 466.
- Múkaþverá, sjá Munkaþverá.
- Múlavatnsheiði 582.
- Múlaþing 15, 34, 198, 257, 501, 511.
- Múli í Ísafirði 82.
- Múli í Kollafirði 77.
- Múli í Reykjadal 255—256, 291, 465, 721, 733, 800.
- Múli í Saurbæ 71.
- Múli á Skálmarnesi 79, 420, 612, 676.
- Múli í Þorskafirði 567.
- Munaðarnes í Stafholtstungum 743, 744.
- munir 636.
- Munkaþverá í Eyjafirði, klaustr 99, 115—116, 138, 177—178, 302—303, 305—307, 356, 364—366, 400, 487, 508, 555—558, 592, 601, 613, 614, 628—629, 721, 732, 733, 734, 766, 802—803, 804—805.
- munnaug 154, 178, 183, 287, 639, 736, 742, 745, 746.
- mustarðskvern 638.
- mútur, 565.
- Mwnkaþverá, sjá Munkaþverá.
- Mydal, sjá Miðdal.
- Mýdalur í Bolungarvík 244.
- Mýdalur í Kjós 54.
- Mýdalur(inn) í Vestr-Skaptafellsýslu 38, 296, 376, 432, 433, 527, 528.
- Mykines í Holtum 376.
- mykisleði 740.
- Mýlastaðir í Reykjadal 721—722.
- Mýnes í Eiðapinghá 233.
- mýrar 170, 455, 652, 748.
- Mýrar í Borgarfirði 805. Sjá Desjarmýri.
- Mýrar í Dýrafirði 247—249, 479—480 675.
- Mýrar(nar) í Mýrasýslu 64, 65, 355, 485, 753, 775.
- Mýrarholt á Kjalarnesi 53.
- Mýrarkvisl (= neðri hluti Laxár) í Suðrþingeyjarþingi 734.
- Mýri í Vestrhópi 757, 758.
- myrkvastofa 240.
- Mývatn í Mývatnssveit 681, 686, 731, 732, 799, 800. — Mývatnssveit í Suðrþingeyjarþingi 173, 799, 800.
- mæðgin 67.
- Mælifell í Skagafirði 7, 8, 476—477, 522, 523.
- Mælifellsdalur á Snæfellsnesi 5.
- Mælifellsgil í Norðrárdal 64.

- mælisland 49.
- Möðrudalr á Fjalli 19, 198, 527.
— Möðrudalsfjöll 19.
- Möðrufell í Eyjafirði 582.
- Möðruvellir í Eyjafirði, Möðruvallamál 51, 232—234, 264—268, 273—274, 434—437, 502—503, 516, 553, 582—584, 790—791, 796—797.
- Möðruvellir í Hörgárdal, klaustr 146, 393, 592, 601, 647, 733, 734, 766, 778, 803.
- Mörk undir Eyjafjöllum (Merkreignir, Merkrlén) 749—750.
- Náðarbréf 361.
- nafar 42, 638, 736.
- Narfadóttir: Haldóra.
- Narfason: Ari, Benedikt, Guttormr, Halldan, Jón, Sigurðr, Svarthöfði, Þorvaldr.
- Narfi Benediktsson, bróðir Einars ábóta, nyrðra (1495—1502) 235, 553, 619.
- Narfi Böðvarsson prestur í Holti í Önundarfirði (1492) 149.
- Narfi Erlendsson (Erlendssonar) lögréttumaðr (í Rangárþingi; 1495—1501) 270, 575.
- Narfi Guðmundsson (í Kjós 1670) 610.
- Narfi Ingimundarson í Húnavatnsþingi (1505) 791.
- Narfi Jónsson kirkjuprestur í Skálholti, officialis fyrir sunnan (1492—1495) og prior á Skriðuklaustri (1496—1505) 89, 97, 103, 110, 112, 152, 172, 179, 269, 285, 307, 345—346, 355—357, 393—395, 400, 491, 698, 714—716, 805—806.¹⁾
- Narfi Jónsson í Ísafjarðarsýslu (1501—1505) 562, 587—588, 672, 682—685, 760—761.
- Narfi prior, sjá Narfi Jónsson.
- Narfi Sigurðsson lögréttumaðr og kongs umboðsmaðr milli Gilsfjarðar og Gljúfrár (1497—1504) 360, 470, 505—506, 540—541, 580, 613—614, 642, 649—650, 704—705.
- Narfi Þorsteinsson prestur vestra (1495) 278.
- Narfi Þorvaldsson lögréttumaðr á Eyri í Álptafirði (d. fyrir 17. Apr. 1490) 576.
- Narfi á Ærlæk (1504) 739.
- nativitas beatæ Mariæ virginis, sjá festum.
- náttstaðr 789.
- naudahandsöl 499.
- naudgun, naudung 688, 689.
- náungi 241.
- naust 455. — naustgarðr 45. — naustgerð 32. — nausttópt 451.
- nautpeningr: naut 37, 56, 64, 77, 82, 93, 94, 96, 163, 166, 179, 183, 186, 200, 287, 362, 375, 377, 395, 400, 417, 442, 448, 449, 450, 451, 456, 513, 529, 568, 637, 649, 665, 739, 742, 744, 806, 812. — gríðungar 30, 34 443, 451, 637. — naut gömul 18, 155, 156. — naut vetrögmul 2, 21, 32, 77, 94. — geld naut, geldneyti 21, 31, 57, 637, 667,

1) Það er víst einginn efi á, að þetta sé alt einn maðr.

- 735, 737, 742, 744, 746. Newfoundland 374.
- Sbr. geldneytaafrétt, geldneytarekstr, nautabeit 454. — nautspjó 479. — kálfar 155, 183, 200, 287, 450, 451, 665, 712, 742, 744. — kvigur 636, 637, 742, 743, 744. — kýr 1, 2, 5, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 26, 27, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 55, 56, 57, 58, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 76, 77, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 134, 135, 155, 185, 186, 195, 198, 199, 200, 201, 233, 287, 375, 376, 442, 448, 450, 451, 453, 456, 460, 479, 512, 513, 529, 547, 568, 590, 636, 637, 664, 665, 667, 677, 735, 737, 739, 742, 743, 744, 812. — tarfr 744. — uxi, yxn 347, 547, 677, 779. — uxi þrævetr 155, 677. — uxi fjögura vetra 637. — uxi vj vetra 286. — uxi xiiij vetra gamall 37. — uxabeit 452. — vetr-ungr 744. — nautahúðir 736.
- Neðravöllr í Flóa 454.
- Neðribrekka í Saurbæ 159—160, 220—221, 294.
- Neðrinúpr í Núpsdal 196.
- nefnd 634, 635. — nefndarmenn 573, 575, 635, 644, 697, 706, 707, 708, 709. — nefndar-kaup 573. — nefndarvitni 351.
- Nereus et Achilleus 599.
- Nes í Aðaldal 191—192.
- Nes í Grunnávik 133.
- Nes í Loðmundarfirði 369, 394.
- Nes í Selvogi 48.
- net 574, 479. — netlög („nót-leg“) 51, 52, 59.
- Nichil Chlavvsson í Björgvin (1505) 771.
- Niðarós í Noregi 259, 494, 565, 646, 648.
- niðingskapr 360. — niðingsverk 363.
- niðrfall kirkju 460.
- niðrfall laga 707, 709.
- niðrfelling guðs boðorða 238.
- Niels Henrichsson riddari í Noregi (1505) 786.
- Niklas, sjá Nikulás.
- Nikulás Guðmundsson nyrðra (1504) 735.
- Nikulás biskup hinn helgi 21, 43, 53, 59, 64, 65, 86, 233, 289, 568, 789. — Nikulássaga, Niculásskript, sjá kirkja.
- Nikulás Jósson lögréttumaðr vestra (1500—1501) 496—497, 500, 562.
- Nikulás Jússason í Skagafirði (1503) 633—634.
- Nik(ul)ás Kársson syðra (1500) 507.
- Nikulás Kollason, Magnússonar, prestur á Stað í Kinn (1492) 90, 91.
- Nikulás Magnússon syðra (1493) 176—177.
- Nik(ul)ás Oddsson syðra 1503) 662.
- Nikulás Oddsson í Árnessþingi (á 17. öld) 454.
- Nikulás Sigurðsson undir Eyja-fjöllum (1494) 225.
- Nikulás Vilhjálmsson prestur nyrðra (1493—1504) 168, 264, 487, 509, 545, 555, 556, 557, 558, 601, 730—731, 733.

- Nikulás Þorgilsson ráðsmaðr í Kallaðarnesi (1501 — 1505) 568, 695—696, 805.
- Nikulás Þormóðsson prestur á Upsum og síðan (1502 og síðar) prior á Möðruvöllum (1495—1505) 275, 372, 487, 508, 516, 555, 556, 657, 558, 592, 601, 733, 766, 778.
- Nikulás Þormóðsson prestur nyrðra (1505) 766.
- Nikulásson: Einar, Gottskalk, Guttormr, Jón, Ormr, Þorbjörn, Þorfinnr.
- Nípr á Skarðsströnd 74, 244. Sbr. Gnípr.
- nisti, sjá kirkja.
- níuviknafasta 42, 68, 202, 329, 330, 574.
- Njálsson: Ólafur.
- Njálstaðir í Núpsdal 196.
- Njarðvík í Borgarfirði austr 22, 223.
- nobel 9, 10.
- nobisquoque peccatoribus 793, 794.
- Norðfjörðr í Múlaþingi 28, 199.
- Norðlendingafjórðungur 123, 266, 268.
- Norðrá í Norðrárdal 64.
- No:ðrárdalur í Mýrasýslu 62, 63, 154, 290, 768, 779.
- Norðfjörðr á Ströndum 505—506, 650.
- Norðrlönd 668.
- norðrreið (Guðmundar Arasonar 1427) 7.
- Norðrreykir í Mosfellssveit 189.
- Norðrreykir í Reykholtssdal 737.
- Norðtunga í Þverárhlið 62, 63, 285, 628.
- Noregr, Noregskonungar, Norðmenn 9, 12, 137, 266—268, 320—324, 334—335, 378—379, 407—408, 435, 436, 444, 493, 503, 529, 564, 608, 646—648, 651, 748—751, 771—772, 786—787, 789—790.
- nót 547, 552.
- nota 15.
- November 608.
- Núpr í Dýrafirði 81, 286, 401—402, 460. Sbr. Gnúpr.
- Núpr í Gnúpverjahrepp 152, 620—622.
- Núpr í Núpsdal 194—196, 410—411, 657, 768. — Núpsá í Núpsdal 196. — Núpsdalr í Miðfirði 411. — Núpsvatn í Núpsdal 196.
- Núpufell í Eyjafirði 149—150.
- Nýlendi á Höfðaströnd 306.
- nyt (sauðpenings) 712.
- Nærholt á Landi 750.
- nægelse (nægilsí) 231, 424, 589, 590, 788.
- Óbirgð (= örbirgð) 112.
- Óblauðr Grímsson í Þverárþingi (1505) 774.
- Óblauðsson: Erlendr.
- óbótamál 138, 364, 609. — óbótamaðr 363.
- octavæ festorum: ascensionis domini 172, 182. — assumptionis Mariæ 277, 434. — festi corporis Christi 386. — epiphaniæ (= geisladagr) 158, 159. — Johannis baptistæ 365. — nativitatis Mariæ 132.
- October 5.

- Oculi mei 202.
 óðal 265, 293, 319, 352, 647,
 650. — óðalsjörð 401.
 Oddason: Kolbeinn.
 Oddastaðir í Hnappadal 134,
 135, 156–157.
 Oddaverjar, sjá Oddi.
 Oddbjarnarkelda á Rosmhvala-
 nesi 49.
 Oddbjarnarsker á Breiðafirði 79.
 Oddgeir Grímsson í Hvammi í
 Norðrárdal (1492–1500) 154,
 285.
 Oddgeir Þorsteinsson biskup í
 Skálholti (d. 1381), Oddgeirs-
 máldagar 50, 51, 452.
 Oddgeirshólar í Flóa 45. —
 Oddgeirshólareið (3. okt. 1473)
 88, 89.
 Oddi á Rangárvöllum, Odda-
 verjar 46, 179, 269–270,
 376–377, 454, 696.
 Oddi Bárðarson, bróðir Haldórs
 og síra Magnúsar (1500)
 475.
 Oddi Kolbeinsson nyrðra (1497—
 1501) 342, 437, 531, 580.
 Oddný Árnadóttir kona Árna
 Brandssonar (1500) 513.
 Oddr Andrésón í Austfjörðum
 (1496) 320.
 Oddr Arason vestra (1501) 543.
 Oddr Árnason nyrðra (1494)
 216.
 Oddr Brandsson á Laugarvatni
 (1496–1502) 325, 627.
 Oddr Einarsson prestur nyrðra
 (1502–1503) 592, 611, 646.
 Oddr Einarsson biskup í Skál-
 holti (d. 1630) 15, 451, 453,
 754.
 Oddr Erlendsson lögréttumaðr
 (1504) 703.
 Oddr Eyjólfsson prestur í Holti
 undir Eyjafjöllum (d. 1703)
 53.
 Oddr Gíslason í Húnavatns-
 þingi (1496–1497) 318.
 Oddr Guðmundsson prestur (á
 Skinnastöðum 1494) 215.
 Oddr Guðnason, Jónssonar, lög-
 réttumaðr (1496–1504) 297,
 496, 497, 498, 500, 703.
 Oddr Jónsson í Húnavatnsþingi
 (1497) 373.
 Oddr Jónsson digri í Gröf á
 Höfðaströnd (d. 1711) 264,
 273, 434, 502, 504, 517, 541,
 542.
 Oddr Magnússon bróðir á Helga-
 felli (1493) 157.
 Oddr Magnússon í Þverárþingi
 (1505) 774.
 Oddr Oddsson í Arnarbæli (d.
 fyrir 1501) 568.
 Oddr Ólafsson prestur í Land-
 eyjum (1496) 305.
 Oddr Pétursson, Finnssonar, lög-
 réttumaðr á Hvoli í Saurbæ
 (d. fyrir 1496) 309.
 Oddr Sigurðsson, Geirmundsson-
 ar, lögréttumaðr á Hvoli í
 Saurbæ (1492–1501; d. 1506)
 73, 101, 209, 285, 348, 360,
 388, 406, 425, 562, 570.
 Oddr Sigurðsson lögmaðr á
 Leirá (d. 1741) 591, 754.
 Oddr Stephánsson prestur í Gaul-
 verjabæ (d. 1641) 453.
 Oddr Sveinsson prestur í Tröll-
 tungu (1492–1493) 86–87,
 170.

- Oddr Þorkelsson á Melum (1493) 162.
- Oddr Þorleiksson, bóndi Hal-dóru Guðmundsdóttur (d. fyrir 1493) 399.
- Oddr Þorsteinsson prestur í Ein-holti (1514 og síðar) 450.
- Oddr Þorvaldsson í Húnavatns-þingi (1497—1502) 342, 602.
- Oddr (Þorvarðsson) prestur á Hofi (í Gnúpverjahrepp; 1497) 376.
- Oddsdóttir: Þorgerðr.
- Oddsóttir: Árni, Ásgrímr, Björn, Einar, Eiríkr, Helgi, Her-mundr, Hrafn, Jón, Nikulás, Oddr, Ólafur, Sigurðr, Sveinn, Vigfús, Vilhjálmr, Þórólfr, Þorleifr, Þóróddr, Þorsteinn Þorvaldr, Þorvarðr.
- Oddsstaðaóssar í Þingeyjarþingi 466.
- Oddsstaðir í Lundarreykjadal 300—302, 354—355.
- Ofanleiti í Vestmannaeyjum 41, 42.
- ofát 239.
- ofbeldi 239.
- ofdirfð 240.
- ofdramb 239.
- oftrykkja 239.
- Ófeigr í Munaðarnesi (1504) 743.
- Ófeigsfjörðr á Ströndum 85, 461.
- Ófeigsson: Arnór, Jón.
- officialatus 264, 314, 330, 351.
— officialis 36, 88, 152, 172, 179, 263, 269, 275, 302, 313, 326, 328, 329, 351, 371, 372, 381, 383, 386, 412, 422, 424,
- 476, 491, 603, 604, 616, 655, 660, 698, 713, 761, 781. — officialisdæmi 676.
- ofmetnaðr 238.
- ofrágirnd 239.
- ófrelsi 480.
- ófríðhelgi 495.
- ofríki 350, 515, 559, 596, 654, 655, 710, 711, 712, 775. — ofríkismaðr 292.
- ofrvald 382.
- ofsi 239.
- ofsóknir 322, 706.
- ófær kona 226, 227.
- ógildr maðr 801.
- óheimild 142.
- óhlýðni og þrjúzka 150, 151.
- ójafngirnd 239.
- Ólafur eiðamaðr um mál Þóru Tumadóttur (1494) 226—228.
- Ólafur Ásbjarnarson lögréttumaðr í Reykjavík (1497—1505) 360, 801.
- Ólafur Bjarnason, Ólasonar, í Hvassafelli (1499—1500) 432, 438—439.
- Ólafur Brandsson á Leirá (c. 1500 eða síðar) 58.
- Ólafur Einarsson í Húnavatns-þingi (1498—1506) 411.
- Ólafur Einarsson prófastr í Kirkju-bæ (d. 1659) 15, 198.
- Ólafur Eyjólfsson í Dalasýslu (1492) 101.
- Ólafur Filippusson, Sigurðssonar frá Haga (1492—1504) 136—137, 138—139, 263, 313—315, 349, 354, 368, 385—386, 397—398, 469—470, 514—516, 533—536, 540—

- 542, 554, 612—613, 672—674, 68C.
- Ólafr Gíslason biskup í Skálholti (d. 1753) 53.
- Ólafr Guðmundsson nyrðra (1495—1503) 264, 663.
- Ólafr Guðmundsson vestra (1497—1501) 336, 562.
- Ólafr Gunnlaugsson lögréttumaðr (1497) 360.
- Ólafr Haldórsson, Brandssonar, frá Barði (1492) 144—146.
- Ólafr Haldórsson á Fellströnd (1493) 170.
- Ólafr Haldórsson í Húnavatnsþingi (1505) 791.
- Ólafr Hallsson lögréttumaðr (1504) 703.
- Ólafr Hallvarðsson í Þingeyjarþingi (1494) 213.
- Ólafr Haraldsson, Noregskonungr, hinn helgi (d. 1030), Ólafskirkja, Ólafsmessur báðar 17, 32, 35, 40, 42, 44, 48, 50, 57, 59, 60, 68, 73, 75, 86, 127, 191, 219, 243, 309, 312, 370, 452, 455, 509, 535, 562, 567, 579, 580, 609, 651, 788. — Ólafslíkneski, sjá kirkja — Ólafssaga 740, sjá kirkja. — Ólafsskript, sjá kirkja.
- Ólafr Hjaltason biskup á Hólum (d. 1569) 469, 773, 781, 782.
- Ólafr Hrólfsson í Húnavatnsþingi (1503—1504) 643, 729.
- Ólafr í Hvilft (1495) 285.
- Ólafr Ingimundarson prestur í Eyjafirði (1492—1493) 90, 137, 147, 148, 168.
- Ólafr Jónsson í Berufirði (c. 1370) 32.
- Ólafr Jónsson vestra (1495—1502) 247—249, 383—384, 559.
- Ólafr Jónsson í Kjalarnessþingi (1496—1503) 299, 344, 394, 398, 561, 585, 594, 662.
- Ólafr Jónsson prestur nyrðra (1492—1502) 90, 168, 208, 607.
- Ólafr Jónsson, annar prestur nyrðra (1493) 168.
- Ólafr Jónsson prestur á Helgastöðum (1711—1742) 732.
- Ólafr Klængsson prestur nyrðra (1493—1505) 207, 372, 381, 487, 509, 545, 555, 556, 557, 558, 766, 778.
- Ólafr Koðrannsson lögréttumaðr í Kjalarnessþingi (1497) 339—340, 360.
- Ólafr Kolbeinsson prestur (á Stað á Ölduhrygg 1384) 6.
- Ólafr Marteinsson staði í Máfahlíð (1384) 4—6.
- Ólafr Mikkelsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Ólafr Njálsson á Kópaleykjum (1504) 737.
- Ólafr Oddason vestra (1498—1530) 404.
- Ólafr Oddsson prestur á Staðarhóli (1492—1495), 101—104, 133, 285.
- Ólafr Oddsson nyrðra (1492) 145.
- Ólafr Oddsson í Rangárþingi (1500) 513—514.
- Ólafr Oddsson lögréttumaðr (1501) 575.

- Ólafur Ólafsson nyrðra (1495) 264.
- Ólafur Ólafsson lögréttumaður í Reykjavík (1500—1505) 458, 754, 801.
- Ólafur Pálsson í Þverárþingi (1499) 439—440.
- Ólafur Pálsson umboðsmaður á Höfðabrekku (d. 1894) 4.
- Ólafur Pétursson bróðir á Helgafelli (1493) 157.
- Ólafur Rögnvaldsson biskup á Hólum (1458—1494; enn á lífi 29. Mars 1494; dáinn fyrir 22. Júní 1495¹⁾) 90—92, 100, 108—109, 128, 136, 137—138, 146, 151, 158—159, 161—162, 164, 168—170, 173, 187, 192—194, 197—198, 207—208, 275, 386, 593, 800.
- Ólafur spjóti, nyrðra (fyrir 1296) 215.
- Ólafur Teitsson prestur á Stað í Súgandafirði (1492—1498) 149, 396.
- Ólafur Tumason prestur á Eyri í Bitru (um 1500) 85, 86.
- Ólafur Þorbjarnarson lögréttumaður í Árnessþingi (1496—1500) 324, 470, 490.
- Ólafur Þorgeirsson prestur á Bægisá (1492) 137.
- Ólafsdóttir: Guðrún, Margrét, Þorbjörg, Þorgerðr.
- Ólafsey litla fyrir Skarðsströud 74.
- Ólafseyjar fyrir Skarðsströnd 73.
- Ólafsfjörðr í Vaðlaþingi 141.
- Ólafsson: Árni, Arnljótr, Arnþór, Bárðr, Benteinn, Bergsteinn, Bjarni, Brandr, Einar, Eyjólfur, Guðmundr, Gunnlaugr, Guttormr, Hallvarðr, Helgi, Jón, Marteinn, Oddr, Ólafur, Páll, Runólfur, Sigurðr, Snæbjörn, Tumas, Þórólfur, Þórðr, Þorgautr, Þorgeir, Þorgils, Þorgrímr, Þorkell, Þorlákr, Þorleifr, Þorsteinn, Þorvaldr.
- Ólason: Bjarni, Pétur, Snorri.
- Oldenborg 9, 378, 379, 407, 408, 748, 750, 751.
- Olfos, sjá Ölves.
- Olvasholt, sjá Ölvatnsholt.
- Ólöf Andrésdóttir, Guðmundssonar (1505) 797—799.
- Ólöf Aradóttir, Guðmundssonar, kona Sumarliða Loptssonar (d. fyrir 1460) 480—483, 554, 594—597.
- Ólöf Guðnadóttir, Eyjólfssonar (d. fyrir 1495) 280.
- Ólöf Jónsdóttir nyrðra (1503) 663—664.
- Ólöf Jónsdóttir kona Jóns Ásgrímssonar (1504) 686.

1) Rudolph Keyser segir í Den norske Kirkes Historie under Katholicismen II, 585, hiklaust, en án þess að tilgreina nokkra heimild, að Ólafur biskup hafi dáið erlendis 15. Júlí 1495, og eptir ír honum hefir Torfhildr Hólm tekið þetta upp í skáldsögu sína um Jón biskup Arason. Þetta er þó auðsjáanlega ekki bygt á öðru en ónógri aðgæzlu á bréfi frá 15. Júlí 1495, sem hér er prentað á bls. 275, og einmitt segir ekki annað en að Ólafur biskup sé dáinn fyrir 22. Júní 1495.

- Ólöf Loptsdóttir hin ríka á Skarði (d. 1479) 10, 230—231, 489—490, 522, 759.
ólög 353, 566.
ómagar 174, 175, 176, 212, 246, 292, 409, 446, 547, 548, 557, 775. — ómagaaldr 584. — ómagadómr 774. — ómagaeyrir 354. — ómagagóz 661. — ómagavist 36, 47, 474, 489, 490. — ómegð 301, 302.
ómerkingar 799.
omnes sancti 722.
oraciones, sjá kirkja.
orda, ordubók, sjá Kirkja.
orðamál 92—97.
orðamas 96.
orðbragð 92.
orðtak 13, 81.
órettr 323.
orf 287, 638, 639, 736, 742.
orlof 78, 158, 181, 439, 444, 550, 645, 707, 783, 795.
Ormr Bjarnason, Ívarssonar (1494—1500) 230—231, 505—506.
Ormr Daðason sýslumaðr í Fagradal (d. 1744) 132, 543, 795.
Ormr Hákonarson í Þórsnessþingi (1493—1497) 185, 332.
Ormr Illgason í Dalasýslu (1492—1503) 92, 174, 226, 634.
Ormr Ingimundarson (1495) 272.
Ormr Jónsson, Ásgeirssonar, bóndi á Skarði á Skarðsströnd, sýslumaðr í Þórsnessþingi (1492—1505) 105—108, 116, 358, 360—364, 371, 389—392, 440, 484—485, 538, 551—552, 562, 579, 589—590, 598—599, 673—674, 741, 760—761, 764—765.
Ormr Jónsson í Árnnessþingi (1495—1504) 252, 692.
Ormr Jónsson í Eyjafirði (1495—1505) 280, 808.
Ormr Jónsson konventubróðir í Viðey (1496—1497) 325, 337.
Ormr Jónsson í Árnnessþingi (c. 1650) 454.
Ormr Magnússon vestra (1493—1500) 206, 420.
Ormr Nikulásson í Þórsnessþingi (1503—1504) 639—640, 713.
Ormr Pálsson vestra (1492) 129.
Ormr Sigurðsson (veginn 1493 eða 1494) 203.
Ormr Sigurðsson á Skarðsströnd (1494) 231.
Ormr Sigurðsson í Kjalarnessþingi (1505) 801.
Ormsdóttir: Ingibjörg, Þorbjörg.
Ormsson: Ámundi, Blasius, Eiríkr, Hákon, Haldór, Helgi, Jón, Ljótr, Loptr, Þórðr, Þorkell, Þorleifr, Þorsteinn.
Ormsstaðir á Fellsströnd 244, 552, 651. — Ormsstaðavatn 748.
ornamentum, sjá kirkja.
Orrahóll á Fellströnd 244.
ortili 10.
órykt 194.
ós 56, 59.
Ós í Bolungarvík 244.
Ós í Skilmannahrepp 56.

- Ósland í Óslandshlíð 762—763.
— Óslandshlíð 463, 763.
- Ósló í Noregi 213, 407, 751, 786.
- óspektir 319.
- osttollar 85, 270, 288.
- Otrardalur í Arnarfirði 80, 700—701.
- Óttarson: Þorlákr.
- óttusöngur 1, 54, 57. — óttusöngvabók, sjá kirkja.
- óvegir 78.
- óvenja 323, 725.
- óvilji 10.
- óvinir kirkjunnar 171.
- ópólinmæði 239.
- Þáfi, páfabréf, páfans vald, páfalegt vald 37, 245, 259, 378, 491, 492, 493, 494, 530, 564, 619, 769, 783, 787. — páfáfé, páfans peningar 786.
- páll, sjá búsgagn.
- Páll Arason vestra (1498—1504) 401, 403, 410, 676.
- Páll Aronsson vestra, Eyrarmaðr (1497—1504) 371, 401, 420, 528—529, 589—590, 741.
- Páll Bárðarson bróðir í Viðey (1503) 663.
- Páll Bjarnason prestur í Hjarðarholti (d. fyrir 1464) 124.
- Páll Brandsson, lögmanns Jónssonar, á Möðruvöllum í Eyjafirði (d. 1494) 99, 138, 147, 189, 232—234, 264—268, 273—274, 434—437, 505, 516—518, 583, 607.
- Páll Gíslason landþingisskrifari (d. 1678) 807.
- Páll Guðmundsson í Dalasýslu (1492) 92.
- Páll Gunnarsson prestur á Gilsbakka (d. 1700) 53.
- Páll Hákonarson, lögsagnari í Marteinstungu, skrifari Árna (einn á lífi 1738) 171, 215, 269, 284, 318, 327, 342, 411, 453, 511, 678, 719, 757, 793.
- Páll Ingimundarson syðra (1503) 648.
- Páll Jónsson í Haukadali í Dýrafirði og í Laugardali í Tálknafirði, faðir Ögmundar biskups, (d. 1504 eða fyrri) 281, 722—723.
- Páll Jónsson, faðir Ingibjargar, konu Björns Þorleifssonar (1492—1503) 129, 131, 401, 403, 410, 421, 544, 599—600, 654.
- Páll Jónsson, Ásgeirssonar, bóndi á Skarði á Skarðsströnd, sýslumaðr í Ísafjarðarsýslu (veginna á Öndverðri eyri í Eyrarsveit 1496, fyrir 12. Okt.) 126, 208—210, 216—217, 237, 242—247, 256—257, 281—282, 285—286, 315, 357—364, 371, 388—391, 589—590, 591, 673—674, 701—702, 741, 751, 760, 815.
- Páll Jónsson í Eyjafirði (1495) 254.
- Páll Jónsson á Skarðsströnd (1505) 747.
- Páll Jónsson í Hrutafirði (1705) 195.
- Páll Klemensson, Pálssonar, frá Harastöðum (1505) 747.

- Páll Ólafsson prestur í Skálholts-
biskupsdæmi (1501) 567.
- Páll Pálsson bóndi í Hoffelli
(enn á lífi 1488) 36.
- Páll postuli, Pálsmessa (conversio
Pauli) 40, 88, 90, 160, 203,
215, 233, 247, 291, 320, 433,
545, 546, 567, 569, 668, 702,
751, 793, 794. — Pálslíkn-
eski, Pálsskript, sjá kirkja.
Sbr. Pétr postuli.
- Páll á Reykjum (1504) 743.
- Páll Sigurðsson í Húnavatns-
þingi (1504) 719.
- Páll Sigurðsson í Hjaltastaða-
þinghá (1724) 511.
- Páll Sigurðsson í Hrútafirði
(1724) 194.
- Páll Símonarson í Þingeyjar-
þingi (1493) 191.
- Páll Teitsson lögréttumaðr í
Árnessþingi (1496 — 1504)
324, 575, 622, 703.
- Páll Vidalin lögmaðr (d. 1727)
476, 558, 710, 778, 793.
- Páll Þórólfsson (Þórálsson) í
Þingeyjarþingi (1495) 249—
250, 255—256.
- Páll Þorsteinsson (Þórðarson)
vestra (1494) 226.
- Páll Þorvarðsson á Eiðum (d.
1403) 385.
- pallklæði 184, 287, 736, 746.
Sbr. húsbúnaðr, kirkja.
- pálmadagr, pálmásunnudagr 257,
439, 446, 757, 758.
- Pálmholt í Eyjafirði 393.
- pálreka, sjá búsgagn.
- Pálsdóttir: Ingibjörg, Ragn-
hildr.
- Pálsson: Ásgeir, Bárðr, Bene-
dikt, Bergr, Bjarni, Einar,
Gestr, Grímr, Gunnar, Ísólfur,
Jón, Klemens, Ólafr, Ormr,
Páll, Pétr, Simon, Sveinn,
Þorleifr, Þorsteinn, Ögmundur.
panna 639, 746.
pansari 155, 736.
pantr 593.
pappír 4, 12, 14, 15, 63.
páskar 33, 42, 43, 57, 68, 73,
74, 75, 85, 165, 166, 178,
201, 202, 208, 213, 258, 259,
289, 440, 459, 460, 738. —
páskadagr 57, 75, 446, 626.
— annar dagr 416. — þriðji
dagr páska 405, 553, 753,
765. — fjórði dagr páska
446. — fimti dagr páska 630.
— páskavika 3, 139, 167,
168, 292, 336, 487, 669,
679, 760. — secunda ebdo-
mas paschæ 418. — páska-
brefer, sjá kirkja.
passio domini 42, 110, 112,
114, 456, 552.
pater noster 246, 434, 793,
794, 795.
patina, sjá kirkja.
Patreksfjörðr í Barðastrandar-
sýslu 80, 279, 441, 578,
579.
paxblað, sjá kirkja.
peningr, peningar (eign, fé) 11,
13, 69, 89, 92, 96, 97, 98,
100, 107, 109, 110, 112, 113,
116, 117, 118, 121, 125, 126,
127, 142, 144, 145, 149, 150,
156, 158, 160, 162, 163, 165,
168, 169, 173, 177, 178, 180,
181, 182, 183, 184, 186, 187,
188, 189, 190, 191, 194, 197,

- 204, 205, 210, 211, 213, 224, 225, 230, 231, 234, 249, 250, 251, 254, 255, 256, 257, 261, 262, 266, 268, 270, 271, 275, 282, 283, 287, 289, 290, 292, 293, 297, 298, 300, 301, 304, 306, 307, 308, 310, 311, 315, 317, 319, 326, 327, 330, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 354, 355, 356, 357, 358, 362, 363, 368, 369, 373, 374, 375, 380, 381, 382, 383, 387, 391, 395, 396, 400, 402, 403, 404, 405, 406, 413, 417, 418, 421, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 433, 436, 442, 448, 449, 451, 455, 472, 473, 474, 475, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 487, 488, 489, 490, 491, 495, 503, 505, 506, 508, 510, 514, 515, 516, 518, 519, 520, 521, 522, 526, 529, 533, 534, 538, 541, 542, 543, 544, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 554, 561, 565, 568, 569, 570, 572, 579, 583, 586, 587, 588, 590, 591, 594, 596, 597, 599, 600, 602, 603, 609, 613, 614, 619, 620, 626, 633, 634, 636, 637, 640, 643, 647, 649, 650, 654, 655, 657, 659, 660, 663, 664, 665, 666, 673, 675, 676, 677, 678, 685, 687, 694, 695, 703, 704, 705, 711, 712, 713, 717, 718, 720, 724, 725, 726, 728, 729, 733, 734, 735, 737, 740, 746, 748, 751, 753, 755, 760, 761, 764, 765, 770, 773, 776, 779, 780, 785, 790, 791, 792, 798, 799, 802, 806, 808, 812, 813, 814. — peningameðferð 230, 423. — peningaskaði 356. — peningaskipti 154, 262, 584. — peningavöxtr 568. peningr (búpeningr) 61, 84, 220, 233. pergament 14, 104, 610. — pergamentsblöð 14, 541, 542. — pergamentsbréf 345, 393, 759. — pergamentsrolla 238, 241. Pétr Arason í Skaptafellsþingi (1498—1501) 527—528. Pétr Ásmundsson lögréttumaðr á Ketilsstöðum á Völlum (um 1700) 320, 511, 716. Pétr Clauusson, sjá Pétr Kláusson. Pétr Fúsason, sjá Pétr Sigfússon. Pétr Helgason nyrðra (1500—1506) 531. Pétr Kláusson „hirðstjóri yfir alt Ísland“ (1497) 361, 364. Pétr Loptsson, Ormssonar, lögréttumaðri Vaðlaþingi (1495—1505) 281—282, 318—320, 341—344, 478, 553, 582, 761—762, 789. Pétr Ólason syðra (1492) 105—108. Pétr Pálsson prestur nyrðra (1502—1505) 592, 600—601, 624, 646, 766. Pétr postuli, Pétrskirkja 40, 47, 48, 55, 57, 59, 68, 69, 81, 101, 135, 139, 140, 198, 200, 233, 242, 284, 433, 594, 646, 666, 678, 702, 793, 794. — Pétrsfé 768, 780, 781. — Pétrslíkneski, sjá kirkja. — Pétrsmessa 11, 77, 252. —

- Pétrsmessa á sumar 139, 140. — Pétrsmessa og Páls 124, 144, 160, 216, 269, 271, 272, 273, 316, 335, 355, 356, 357, 360, 367, 388, 392, 393, 426, 428, 492, 493, 497, 498, 500, 502, 505, 507, 542, 570, 573, 575, 580, 604, 609, 641, 642, 643, 677, 697, 702, 704, 706, 707, 710, 713. — Pétrsmýnd, sjá kirkja.
- Pétri Sigfússon (Fúsason), Pétrsonar, vestra (1501—1504) 546, 562, 653, 655, 741.
- Pétri skytta (1484) 12—14.
- Pétri Snorrason, fósterson síra Sigurðar beigalda (1500) 473.
- Pétri Sveinsson, biskups Pétrsonar „ríkismannafæla“, lög-réttumaðri Árnæssþingi (1496—1504) 324, 360, 396, 470, 692—694, 703.
- Pétri Trúlsson hirðstjóri og höf-uðsmaðr yfir allt Ísland (1493—1495) 190, 216—217, 218, 274.
- Pétri Tumasson (Thomasson) lög-réttumaðr í Þingeyjarþingi (1495—1504) 280, 366, 505, 631, 641, 704, 706, 710.
- Pétri Þórðarson prestur á Staða-stað (1492—1503) 123, 639.
- Petronilludagr 772.
- Pétrsson: Finnur, Gísli, Helgi, Indriði, Jón, Kolbeinn, Oddur, Ólafur, Sveinn.
- Pétrstunga á Sturlufleti 198.
- Philippus, sjá Filippus.
- pilgrímr 310. — pilgrímsferð-ir 240, 433, 793, 794.
- piltar 109.
- Pingel, J. C. amtmaðr (1744—1752) 53.
- Piningsmenn (1484) 12.
- pipa 183, 736. — pipur forgyltar með laufum 233. Sbr. kirkja.
- pipar 377. — piparkvern 638. — pislarmark vors herra 795. Sbr. kirkja.
- pistlar, sjá kirkja.
- þjótursstaup 746.
- plágan (1494—1495) 568, 663.
- porcio ecclesie 3, 20, 24, 27, 28, 30, 32, 37, 38, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 76, 81, 85, 86, 124, 125, 135, 136, 154, 198, 199, 200, 234, 276, 289, 347, 443, 459, 568, 590, 637, 664, 665, 699, 718, 812.
- postulamessur allar 447, 784. — postulaskript, sjá kirkja.
- postulatus (episcopus til Hóla) 302.
- pottar, sjá búsgagn
- prédikan 793.
- prelátar 112, 113, 152, 153, 171, 172, 174, 179, 509, 510, 558, 567, 615.
- Prestagil í Dalasýslu 221.
- Presthvammur í Reykjadal í Suðr-þingeyjarþingi 197.
- prestr, prestar 2, 3, 6, 14, 20, 23, 24, 26, 27, 31, 49, 50, 51, 56, 57, 58, 63, 64, 65, 66, 70, 78, 79, 82, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 97, 98, 99, 100, 101, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 114, 117, 118, 120, 123, 124, 128, 130, 133, 136, 137, 138, 139, 147, 148, 149, 151, 152, 153, 156, 158, 159, 161, 162, 163, 164, 166, 168, 170, 171,

- 172, 173, 174, 179, 181, 182, 183, 187, 192, 193, 197, 198, 205, 207, 208, 212, 213, 214, 215, 220, 221, 225, 246, 249, 263, 264, 269, 275, 278, 291, 295, 297, 298, 302, 308, 312, 313, 314, 325, 327, 329, 334, 335, 337, 338, 339, 340, 345, 346, 347, 351, 356, 370, 371, 372, 373, 374, 382, 385, 386, 387, 388, 395, 396, 411, 413, 414, 415, 417, 419, 422, 424, 425, 430, 431, 432, 437, 438, 441, 442, 444, 446, 448, 449, 450, 451, 453, 457, 462, 467, 468, 469, 472, 473, 474, 476, 483, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 494, 509, 510, 512, 516, 518, 520, 522, 523, 545, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 567, 584, 592, 598, 601, 603, 604, 607, 610, 611, 612, 615, 617, 619, 624, 625, 629, 639, 646, 648, 655, 656, 665, 666, 667, 670, 676, 683, 686, 698, 699, 701, 702, 703, 713, 714, 715, 716, 717, 721, 750, 731, 734, 756, 758, 763, 766, 767, 778, 779, 781, 784, 793. — sjá heimaprestr, heimilisprestr, setuprestr, sóknarprestr, þinga- prestr. — prestr heimilisfastr 44, 68, 288. — prestadómar 116, 124, 171, 494. — presta- mót 335, 357. — prestaskip- an 58. — prestaskipti 7. — prestastefna 124, 193, 207, 208, 269, 275, 335, 357, 372, 487, 524, 545, 555, 556, 557, 558, 559, 567, 601, 604, 625, 673, 768, 781. — prestssetr 739. — presskyld 39, 44, 286 452, 466.
- Prestsbakki i Hrutafirði 85.
- prior 146, 303, 345, 355, 357, 393, 395, 400, 491, 592, 601, 698, 714, 715, 716, 717, 718, 778, 805, 806. — priorsklaustr 309, 310.
- primsigning 130.
- privilegia 86, 172, 669.
- processio 610, 793, 795.
- processionall, sjá kirkja.
- procurator 181.
- próf, prófan 107, 266, 267, 296, 361, 398, 482, 542, 550, 625, 644, 647, 696, 706, 769, 809.
- prófastr 15, 53, 86, 87, 89, 110, 113, 118, 139, 140, 170, 198, 225, 295, 296, 297, 334, 335, 430, 431, 518, 598, 604, 676, 717, 751, 776, 783, 786.
- prófenta 115, 144, 145, 146, 156, 157, 178, 179, 186, 216, 331, 332, 333, 372, 462, 549, 557, 691, 692. — prófentu- bréf 115, 156, 179, 186, 187, 193, 194, 331, 333, 548, 692. — prófentugjald 186. — próf- entugjöf 333, 372, 557, 690. — profentukona 88. — prófentu- maðr 87. — prófenturof 192. — prófentuskáli 157, 332.
- profesta 117, 260, 624, 788.
- prytz bord (= prússneskt bord) 638.
- prædium (sbr. jörð) 171.
- præsentacio Mariæ 655. Sbr. festum.
- psaltari 270, 376. Sbr. kirkja.
- pundari 449, 450, 638. Sbr. járnþundari.

- pungr (viðrnefni) 108.
 purificacio Mariæ (kertamessa, kyndilmessa) 92, 162, 163, 164, 203, 248, 414, 513, 546, 675, 676, 681, 752.
 púta 501.
- Quasi modo geniti** 43.
 quattuor tempora (imbrudagar) 278.
- Ráðsmaðr** (ráðamaðr) 88, 89, 90, 100, 103, 153, 161, 166, 168, 172, 179, 181, 186, 193, 205, 286, 337, 338, 382, 385, 592, 613, 621, 622, 698, 766, 812.
- raf 344.
 Rafn, Ramn, sjá Hrafn.
- Ragna Árnadóttir** (Höskuldssonar), kona Þorvarðs Steinmóðssonar (1498) 380—381.
- Ragna Finnbogadóttir** nyrðra (1499) 421—422.
- Ragnheiðr** í Höfða í Biskupstungum (1502) 627.
- Ragnheiður Jónsdóttir**, prófasts Arasonar, biskupsfrú í Gröf á Höfðaströnd (d. 1715) 279.
- Ragnhildr Bjarnadóttir**, Marteinsonar, kona Björns Guðnasonar (1497) 368—370.
- Ragnhildr Hafliðadóttir** í Rangárþingi (1504) 688—689.
- Ragnhildr Pálsdóttir**, Þorvarðssonar, frá Eiðum (enn á lífi 1417) 385.
- Raimondo de Raimondi di Soncino** (1497) 374.
- rán, ránskapr 7, 12, 91, 191, 343, 381, 382, 481, 489, 510, 534, 559, 596.
- Randiðr** (Randit) Bjarnadóttir, Ólasonar, frá Hvassafelli (1492—1497) 138, 370.
- Rangagjögur** í Grindavík 49.
- Rangárlækr**, rekamark Skeggjastaða á Ströndum 17.
- Rangársýsla** (688), sjá Rangárþing.
- Rangárvellir** í Rangárþingi 40, 89, 110, 112, 269, 375, 377, 395, 454, 755—756.
- Rangárþing**(-sýsla) 453, 688, 689, 696.
- rangindi 241, 535.
- ranglegt peningahald 703.
- ranglæti 726.
- rangr peningadráttur 239.
- rannsak 107, 363, 534, 558, 772.
- Rannveig Stulladóttir**, kona Marteins Gamlasonar, prófentukona á Munkaþverá (d. fyrir 1493) 178, 372.
- raptviðr 93, 95, 460.
- Rauðagnúpr** á Melrakkaslétu 466.
- Rauðalækr** á Fellsströnd 87, 165, 170, 748.
- Rauðasandr** í Barðastrandarsýslu 159, 160, 251, 286, 371, 401, 402, 420, 421, 441, 515, 518, 520, 526, 561, 569—572, 585, 586, 587, 590, 723, 724, 741, 795, 796—798. — Rauðasandshreppur 798.
- Rauðsdalsskógr** í Barðastrandarsýslu 76.
- Rauðsgil** í Hálsasveit 743.
- Raufarhöfn** á Melrakkaslétu 466.
- Raufarfell** undir Eyjafjöllum 225—226.

- refill 287. Sbr. húsbúnaðr, sjá kirkja.
- refsing 97, 498—499, 500.
- Refstaðir í Hálsasveit 3.
- Refstaðir í Laxárdal 326.
- Refstaðir í Vopnafirði 17, 258.
- registrum 4, 214, 559, 560, 780, 794.
- regla sancti Benedicti 164.
- reið 371. — reiðgötur 607.
- Reiðarstaðir, sjá Hreiðarstaðir.
- reiði, sjá skip.
- reiði 10, 239. Sbr. hefnd.
- reiðingr, reiðingstorfa 448, 736.
- reiðskapr, reiðtygi 285. Sjá hornbeizl, söðull.
- reikningr, reikningskapr 3, 36, 39, 45, 55, 66, 67, 69, 83, 85, 134, 135, 171, 202, 230, 234, 235, 249, 276, 277, 278, 284, 285, 307, 347, 358, 375, 396, 423, 473, 474, 478, 480, 482, 483, 490, 516, 517, 558, 567, 568, 569, 591, 596, 597, 613, 636, 637, 644, 645, 664, 683, 695, 696, 697, 699, 718, 719, 734, 735, 738, 739, 742, 754, 761, 763, 766, 767, 768, 772, 779, 803, 804. — reikningsbrestr 766.
- Reineki Grette Henriksson skip-herra (1501) 578—579.
- reip 157, 287, 450, 736, 742.
- reisa (Gottskálks biskups utau) 555, 556.
- reizla (í fjöru) 71, 219.
- reka, sjá búsgagn.
- Rekavík bak Látrum 84.
- reki, rekar, rekapartar 4, 24, 26, 30, 32, 41, 46, 49, 51, 52, 56, 57, 59, 67, 72, 83, 84, 85, 97, 110, 148, 196, 197, 214, 237, 299, 304, 316, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 403, 410, 415, 419, 451, 452, 461, 462, 463, 465, 466, 468, 486, 487, 512, 559, 644, 694, 696, 770, 805. — rekamark 4, 23, 467, 624. — itölulaus reki 17. — rekaskrá 98, 465. — rekataka 109. Sbr. renningar, hafrekstrar, keflareki, leiguliðagögn, samreki, smáreki, stórreki.
- rekjárn 738.
- rekkjuklæði 2. — rekkjuvoðir 448, 450, 664, 740, 812. Sbr. rúmstokkar, sængrklæði.
- Rekstaðir á Barðaströnd 676.
- reliquiarum festum, sjá festum.
- Rendsborg 379, 380.
- rengi 764. Sbr. hvalr, kost.
- renningar 410, 644, 694, 696. Sbr. reki.
- renta 86, 270, 277, 437, 560, 580, 581, 615, 644, 696, 737, 796.
- Réttargil í Svinadal í Dalasýslu 71.
- rétt 454.
- rétt mæling 495, 497.
- rétt skriptaðir menn 438.
- rétt tunnumál 497.
- réttarbætr 154, 265, 266, 267, 443, 444, 470, 471, 503, 504, 571, 572, 583, 647, 692, 693, 720.
- réttarfar 297, 480, 554, 596, 597, 685, 712, 728, 729, 764, 765.
- réttari konungs 532, 802.
- réttaryrði 810, 813, 814.

- rétttr, sjá kostr.
 réttr, 5, 11, 86, 95, 259, 322,
 323, 344, 350, 547, 639, 640,
 644, 645, 696, 697, 707, 734,
 735, 770.
 réttssýni 17, 41, 53, 196, 214,
 215, 463, 466, 621, 652, 720,
 733.
 réttugheit 10, 245.
 Reyðarfell í Borgarfirði 737.
 Reyðarfjörðr í Austfjörðum 28,
 257, 258, 490, 491, 686, 687,
 815.
 reykelsi, sjá kirkja.
 Reykhólar (Reykjahólar) á
 Reykjanesi 4, 286, 294, 401—
 402, 405—406, 420, 476, 493,
 522, 529, 543, 567, 589,
 599—600, 653, 655, 741.
 Reykholt (Reykjaholt) í Borgar-
 firði 2, 62, 398—399, 630,
 666—667, 671, 736—737. —
 Reykholtisdalur 671.
 Reykir í Biskupstungum 130.
 Reykir í Lundarreykjadal 743,
 744.
 Reykir í Miðfirði 656—662,
 709—713, 773—774.
 Reykir á Reykjaströnd 617—
 618.
 Reykir í Tungusveit 629.
 Reykjadalr í Hrunamannahrepp
 44, 112, 176.
 Reykjadalr(inu) í Suðrþingeyjar-
 þingi 229, 256, 291, 307, 313,
 387, 631, 633, 681, 686, 721,
 722, 731, 733, 799, 800.
 Reykjadalssbotn í Dölum 459.
 Reykjalhið við Mývatn 681,
 686, 799—800.
- Reykjahverfi í Þingeyjarþingi
 730.
 Reykjanes í Barðastrandarsýslu
 131, 331, 333, 402, 406, 420,
 543, 566, 567, 589, 599, 600,
 653, 655, 753.
 Reykjanes á Rosmhvalanesi 53.
 Reykjarfjörðr í Ísafjarðarsýslu
 810, 814.
 Reykjarfjörðr á Ströndum 208,
 217, 359, 479, 496, 499, 501,
 546, 569, 574, 584, 669, 671,
 672.
 Reykjaströnd í Skagafirði 617,
 618.
 Reykjavík (Vík) á Seltjarnar-
 nesi 127, 325, 412, 458, 469,
 562, 581, 598, 754.
 Reynikelda á Skarðsströnd 244.
 Reynir í Mýrdal 38, 376.
 Reynines, Staðr í Reyninesi,
 Reynistaðr í Skagafirði, klaustr
 98, 163—164, 221—222,
 229—230, 385—386, 501.
 Reynivellir í Kjós 181, 452,
 609—610. — Reynivallaskógr
 610.
 riddari 786.
 rifhris 463.
 ríki 374, 407, 408, 647. — rík-
 isráð 646, 647, 771, 772,
 786.
 ríkdómr 670.
 Ríkisbókasafn Svía 669.
 Ríkisskjalasafn Dana 786.
 rím (kensla í rími) 714, 715.
 Rími í Mjóafirði 233.
 rípting, sjá lög, lagarípting.
 ritus canonum 366.
 Rjúpnadalr í Fellshverfi 451.
 Rjúpnadæl í Núpsdal 196.

- róðukross, sjá kirkja.
 rofsmenn 143, 210.
 rofuf laganna 245.
 Róm, Rómaborg, Rómakirkja 717, 718, 781, 783. — rómverskt aflát 717, 718. — rómverskt bréf 429, 565. — rómverskir biskupar 172. — rómverskt vald 428. — Rómaskattur 334, 335, 781.
 rómet 287, 638.
 Rosmhvalanes (Rosthvalanes, Rostmalanes) í Gullbringusýslu 153, 272, 393, 513, 593.
 Rostnugur á Akranesi 57.
 Rúfeyjar fyrir Skarðsströnd 73.
 rúmhelgir dagar 115, 119, 784.
 rúmstokkar 456.
 runnr 325.
 Runólfur Árnason í Rangárþingi (1505) 805.
 Runólfur Guðmundsson nyrðra (1493) 188.
 Runólfur Hallsson 703. Sjá Runólfur Höskuldsson.
 Runólfur Höskuldsson, Hallsteinsonar, á Læk í Melasveit, sýslumaður í Þverárþingum (1493—1505) 160, 354, 744, 752—753.
 Runólfur Jónsson eystra og nyrðra (1504) 697—699.
 Runólfur Ólafsson hreppstjóri í Þverárþingi (1736) 5.
 Runólfur Þorsteinsson lögréttumaður í Rangárþingi (1495—1504) 271, 376—377, 703.
 Runólfsson: Höskuldr, Sigurðr. rúsín(ur) 378.
 ruskingar 485.
 ryklingr 155.
 rykt, rykti 13, 107.
 ræfr 742.
 Rögnvaldr bróðir á Munkaþverá (1492) 115.
 Rögnvaldsson: Ólafur, Sigurðr. röng lýsing 194.
 Sabinavík á Fellsströnd 651, 652.
 sacramentum 616, 617.
 sacrarium munnlaug, sjá kirkja.
 sacristia 464.
 sál syndug 242, 472, 474. — sálubót 687. — sálareiðar 239. — sálarháski 239. — sálugjafir 88, 246, 313. — sáluhjálp 200, 233, 238, 299, 312, 355, 356, 399, 431, 462, 472, 474, 525, 669. — sálu-messa 70, 446.
 sal, söl 693, 728, 809. — salastefna 209, 790.
 Salbjörg Gunnarsdóttir í Húnavatunþingi (1499) 413—414.
 Salomon Einarsson lögréttumaður í Galtarholti á Mýrum (1493—1505) 183, 270, 289, 300, 484, 493, 502, 667, 706, 710, 713, 752, 774.
 Salomon Þórðarson (Oddsson) lögréttumaður (1501) 570.
 Salomonsson: Ásmundur, Jón.
 salt 13.
 salser 287. Sbr. kirkja.
 saltker 745.
 sambeit 455.
 sami 121, 160. Sbr. samningr.
 samkoma 323.
 samneyti 105, 106, 107, 108.
 samningr 230, 260. — samningsrof 767.

- samreki 53.
 Sámsstaðir í Fljótshlíð 269,
 270.
 samtök 323.
 samþykkt, samþykktarbréf 2, 123,
 324, 351, 392, 494, 505, 553,
 556, 566, 641.
 Sandey á Þingvallavatni 47.
 Sandfell í Öræfum 37, 38. —
 Sandfellingar 714—715.
 Sandgígir í Laugardal 325.
 Sandhús í Öxarfirði 466.
 Sandlár í Reyðarfirði 369.
 Sandnes, eign Akrakirkju á
 Mýrum 65.
 Sandr í Kelduhverfi 4.
 Sandsendi í Breiðuvík 5.
 Sandvík á Hornströndum 84.
 Sandvík, rekamark Staðarhóls-
 kirkju 288.
 sannorðir menn 107.
 sár (vulnus) 362, 802.
 sár, sjá búsgagn.
 sarðmaðr 669.
 sátt, sáttargerð, sáttarbréf, sátt-
 argerðarbréf 88, 89, 90, 93,
 94, 95, 107, 137, 159, 212,
 323, 341, 342, 344, 391, 418,
 428, 478, 479, 584, 589, 590,
 599, 612, 613, 631, 632, 781,
 789, 797.
 sáttmáli, sáttmálgerningr 121,
 506, 605, 644, 660, 696, 798.
 Sauða í Skagafirði 236—237.
 — Sauðarós 237.
 Sauðafell, skógarítak frá Kall-
 aðarnesi í Flóa 46.
 Sauðafell í Dölum 124, 125,
 437, 459, 634. — Sauðfell-
 ingamúli 459.
 Sauðanes á Langanesi 215.
- Sauðhúsvöllr undir Eyjafjöllum
 39.
 Sauðlauksdalr (Sauðlausdalr) í
 Patreksfirði 11, 80, 279, 334,
 441, 578, 795—796.
 sauðpeningr: ásauðr, ær 2, 16,
 18, 19, 20, 21, 23, 26, 27,
 29, 30, 32, 34, 35, 36, 37,
 38, 40, 41, 43, 44, 45, 46,
 47, 48, 54, 55, 56, 57, 63,
 65, 66, 67, 69, 70, 77, 79,
 80, 81, 82, 84, 85, 86, 114,
 134, 135, 183, 185, 186, 192,
 193, 195, 196, 199, 200, 201,
 233, 285, 287, 375, 376, 442,
 443, 448, 450, 451, 452, 453,
 456, 460, 509, 513, 568, 590,
 636, 637, 664, 665, 667,
 677, 681, 697, 735, 737, 739,
 744, 812. — ær með lambi
 155. — lambfé 814. — geld-
 ær 34. — geldingar 46, 381,
 382, 735. — geldir sauðir 21,
 31, 44, 134, 135, 183, 185,
 552, 737, 742, 744, 812. —
 hrútar 184. — lömb 30, 61,
 103, 155, 454, 637, 742, 744,
 811, 812, 814. — lambgimbr-
 ar 287. — lambafóðr, lambseidi
 103, 559. — lambatollar 558,
 559. — sauðir 31, 34, 44,
 46, 56, 77, 179, 184, 186,
 193, 201, 287, 362, 377, 382,
 395, 442, 448, 450, 451, 454,
 456, 568, 581, 664, 665, 677,
 712, 739, 742, 744, 806, 814.
 — vetrgamlir sauðir 2, 21,
 26, 183, 184, 287, 739. —
 forustusauðr 443. — sauða-
 gjald 580. — sauðataka 192.
 — sauðhöfn 46.

- saumgarn 378.
- Saurar í Laxárdal 70.
- Saurar á Mýrum 745.
- Saurbæjarfjara 70, 73, 74, 219—
220, 288. — Sbr. Saurbær í
Dalasýslu (sbr. Sturl. I, 42)
og Saurbær á Rauðasndi.
- Saurbær(inn) í Dalasýslu 70,
71, 101, 104, 125, 126, 132,
133, 160, 288, 289, 294, 308,
309, 348, 406, 540, 541, 618.
- Saurbær í Eyjafirði 203, 784.
- Saurbær á Hvalfjarðarströnd
54, 55.
- Saurbær á Kjalarnesi 53, 635.
- Saurbær (Bær) á Rauðasandi
77, 159—160, 251, 279, 371,
401—402, 420 — 421, 441,
515, 518, 520, 526, 561,
569—572, 584, 585, 586—
587, 590, 723 — 724, 741,
795, 796, 797—798. Sbr.
Bær.
- saurlíf 239.
- saurug gleði 239.
- saurugleg hvíld 239.
- Scholastica virgo 408, 756.
- scripta: in scriptis 108, 111,
113, 115, 153, 170, 297, 617,
633, 679.
- Sucher, A. V., rikisskjalavörðr
Dana 786.
- secretum 259, 278, 335, 336,
408, 511, 518, 646, 749, 761,
769, 772, 804.
- Seglsteinn á Berufirði 32.
- sekkjagjöld 13, 495, 497.
- sekt 7, 96, 97, 115, 118, 120,
142, 153, 190, 205, 243, 319,
361, 383, 430, 546, 560, 568.
576, 613, 635, 647, 675, 729,
- 766, 767, 801, 809. — þriggja
marka sekt 153, 780, 781.
- sel, selför, selstaða 46, 56, 59,
60, 71, 220, 237, 253, 280,
306, 455, 486, 487, 638. —
seljakaggr 639. — seljakista
C39. — seljaland 59.
- Sel í Helgafellssveit 66.
- Selanes, sjá Seljanes.
- Selárdalur í Arnarfirði 278—279,
402.
- Selastillir á Hornströndum 84.
- Seleyri við Borgarfjörð 59.
- Selium. Sjá sancti in Selio
(festum).
- Seljamýri í Loðmundarfirði 369.
- Seljanes (Selanes) í Ófeigsfirði
á Ströndum 85, 461, 505—
506, 650.
- Sellátr austan Sölvahamars í
Breiðuvík 5.
- Sellátr í Reyðarfirði 369, 490—
491.
- selr, selveiði 51, 52, 82. — sel-
veiðarflogur 72. — selskinn
736.
- selskapr 106, 263, 799.
- Selströnd við Steingrímsfjörð
254.
- Seltjörn á Seltjarnarnesi við
Faxaflóa 52. — Seltjarnar-
lækr 51. — Seltjarnarnes
458, 754.
- Selvogr(inn) í Árnessþingi 48,
252, 253, 500, 583, 688, 689,
694.
- Semingr Magnússon prestur í
Saurbæ í Eyjafirði (1492)
90—92, 99, 100.
- Semingsson: Þorlákr.
sendibréf 237, 444, 445.

- sendiherra 374.
 sententiá 113.
 September 5
 Septem dormientes 511.
 sequenciubók, sequenciur, sjá kirkja.
 serkr, sjá kirkja.
 Sescelia, sjá Cecilia.
 Sesselia, sjá Cecilia.
 Setberg við Hafnarfjörð 796—797.
 Setberg í Hornafirði 36.
 Setzeliumessa, sjá Ceciliumessa. setuprestr 32.
 Severinus hinn helgi 6.
 sex marka mál 644.
 sexæringr, sjá skip.
 Seyðisfjörðr eystra 23.
 Seyðisfjörðr vestra 286.
 Seyla í Skagafirði 772—773.
 seyni, sjá hvalr.
 Síða(n) í Skaptafellssýslu 232.
 Síðumúli í Hvítársíðu 135, 200, 285, 473, 551, 552, 742, 744.
 Síðumúlaveggir í Hvítársíðu 200.
 sífskapr 328, 429.
 sigð, sjá kirkja.
 Sigfússon: Gisli, Pétr.
 Sighvatr Jónsson vestra (1503) 636.
 Sighvatr Simonarson í Kelduherfi (c. 1370) 214.
 Sighvatr Þórðarson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
 Sighvatsson: Ásbjörn, Erlendr, Haldór, Jón, Þórðr, Þorkell, Ögmundur.
 sigillum, sjá innsigli.
 Siglufjörðr í Vaðlaþingi 128.
 Siglunes við Siglufjörð 128.
- Siglunes í Barðastrandarsýslu 80, 796.
 Siglúvík á Hornströndum 462.
 Sigmundardóttir: Bergljót.
 Sigmundarlækr („Sölmundarlækr“) á Hornströndum 84.
 Sigmundarskarð í Gnúpverjahrepp 621.
 Sigmundarstaðir í Hálsasveit 3.
 Sigmundarstaðir í Þverárhlið 743.
 Sigmundur Brandsson, lögmanns Jónssonar (1494—1505) 234, 247—249, 562, 763.
 Sigmundur Einarsson á Silfrastöðum (1453—1462) 607.
 Sigmundur Guðmundsson í Skaptafellsþingi (1499—1500) 432—433, 527—528.
 Sigmundur Haldórsson vestra (1493—1494) 183, 209.
 Sigmundur Jónsson undir Eyjafjöllum (1494) 225.
 Sigmundur Magnússon nyrðra (1494—1496) 223, 229, 317.
 Sigmundur Steinþórsson prestur á Mælifelli og í Miklabæ í Blönduhlíð (enn á lífi 1500; d. 1502 eða fyrri) 7, 187, 207, 469—470, 598, 768, 779, 781.
 Sigmundsson: Ásgrímr, Eiríkr, Haldór, Jón, Vigfús.
 Signarsson: Ari.
 signet 5, 468.
 Sigríðarhólmr fyrir Skarðsströnd 73.
 Sigríðr kona Marteins Þórðarsonar (1501—1503) 577—578.
 Sigríðr móðir Nikulásar Magu-

- ússonar (d. fyrir 1493) 177.
- Sigríðr Bárðardóttir í Austfjörðum (1496) 320—321.
- Sigríðr Guðmundsdóttir kona Jóns murta Einarssonar (1504) 728.
- Sigríðr Jónsdóttir, kona Bárðar Jónssonar (1504) 425.
- Sigríðr langhryggja, frilla Daða Arasonar (1502) 604.
- Sigríðr Þorsteinsdóttir, kona Árna Einarssonar í Dal í Eyjafirði (1495) 260—262.
- Sigurðardóttir: Halla, Media, Solveig, Steinunn, Þorbjörg.
- Sigurðr Áskelsson í Rangárþingi (1497) 377.
- Sigurðr Björnsson vestra (1498) 383.
- Sigurðr Björnsson lögmaðr (d. 1723) 461.
- Sigurðr Brandsson prestur í Hjarðarholti (1492) 133.
- Sigurðr Brynjólfsson syðra (1749) 53.
- Sigurðr Daðason, Arasonar, sveinn Solveigar Björnsdóttur, lögréttumaðr, sýslumaðr í Dalasýslu, bóndi í Bjarnarhöfn og Snóksdal (f. 1443; enn á lífi 1505) 67, 92, 123—125, 208, 226, 291—293, 314, 329, 342, 349, 360, 412, 425, 427, 493, 496—497, 502, 570, 592—593, 634—635, 680, 690, 746—747, 791, 807.
- Sigurðr Egilsson lögréttumaðr í Árnessþingi (1496—1504) 324, 692—694.
- Sigurðr Filippusson í Kjalarnessþingi (1493—1502) 189,
- 513—514, 560—561, 593—594.
- Sigurðr Geirmundsson, Herjólfssonar (d. 1488 eða fyrri) 71, 72¹⁾, 283.
- Sigurðr Grímsson vestra og nyrðra (1492—1503) 92, 292, 342, 660.
- Sigurðr Hallkelsson í Húnavatnsþingi (1505) 777.
- Sigurðr Hallsson nyrðra (1500—1506) 531.
- Sigurðr Helgason vestra (1493—1504) 160—161, 725.
- Sigurðr Henriksson ráðsmaðr í Skálholti (1495—1502) 286, 627.
- Sigurðr Ívarsson sýslumaðr í Strandasýslu (1492—1505) 141—143, 195, 211, 217, 263, 298, 314, 327, 329, 342, 349, 373—374, 388, 412, 425, 502, 598, 607, 791.
- Sigurðr Ívarsson prestur nyrðra (1494) 207.
- Sigurðr Jónsson í Árnessþingi (1492) 89, 116.
- Sigurðr Jónsson í Skagafirði (1493) 188.
- Sigurðr Jónsson í Eyjafirði (1495—1504) 236, 477, 735.
- Sigurðr Jónsson í Húnavatnsþingi (1497) 326.
- Sigurðr Jónsson í Kjalarnessþingi (1498) 393.
- Sigurðr Jónsson vottr á Öxarárþingi (1500—1503) 505, 642.

1) Sbr. bó Sigurð Oddsson.

- Sigurðr Jónsson bróðir í Viðey (1503) 663.
- Sigurðr Jónsson prestur nyrðra (1492—1493) 90, 193.
- Sigurðr Jónsson beigaldi, officialis og prestur í Hitardal (1492—1503) 123, 472—476, 603, 617, 666.¹⁾
- Sigurðr Jónsson priór á Möðruvöllum (1492) 146.
- Sigurðr Jónsson lögmaðr í Einarsnesi (d. 1677) 16, 49, 58, 60, 62, 64, 65, 610.
- Sigurðr Jónsson prófastr í Holti undir Eyjafjöllum (d. 1778) 53.
- Sigurðr Ketilsson í Árneshöfði (1719) 152.
- Sigurðr Kollsson á Breiðabólstað í Reykholtssdal (1504) 737.
- Sigurðr Magnússon nyrðra (1500—1506) 531—532.
- Sigurðr Narfason, Sigurðssonar (1500—1504) 505—506, 613—614, 617, 641—642, 649—650, 704—705.
- Sigurðr Oddsson vestra (1384) 6.
- Sigurðr Oddsson í Búðardal (c. 1500) 73.
- Sigurðr Ólafsson í Mýrasýslu (1504) 744.
- Sigurðr prestur í Möðrudal (1493) 198.
- Sigurðr Runólfsson prestur nyrðra (1501) 582.
- Sigurðr Rögnvaldsson í Húnavatnsþingi (1496) 318.
- Sigurðr Sigurðsson nyrðra (1505) 789.
- Sigurðr Sigurðsson eldri sýslumaðr í Mýrasýslu (d. 1746) 5.
- Sigurðr Sigvarðsson í Austfjörðum (1496) 320.
- Sigurðr á Steinum í Stafholtstungum (1504) 743.
- Sigurðr Sveinbjarnarson, Þórðarsonar, í Þingeyjarþingi (1495—1504) 235, 631, 721, 731.
- Sigurðr Sveinsson í Húnavatnsþingi (1504) 680.
- Sigurðr Þjóðólfsson í Horna (1499—1500) 432, 527.
- Sigurðr Þorláksson prestur á Bergstöðum í Svartárdal (1440—1457) og á Mælifelli (1457—1500) 7—8, 476—477, 523.
- Sigurðr Þorleifsson, Árnasonar, bróðir Teits (1500—1504) 505—506, 704.
- Sigurðr Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1493—1494) 180.
- Sigurðr Þorsteinsson í Eyjafirði (1495) 264.
- Sigurðsson: Andrés, Ari, Ásbjörn, Ásmundur, Auðun, Bjarni, Brynjólfur, Eiríkur, Eyjólfur, Guðbrandur, Guðlaugur, Hallgrímur, Hallr, Helgi, Illugi, Ingjaldr, Jón, Narfi, Nikulás, Oddur, Ormur, Páll, Sigurðr, Snjólfur, Steinn, Torfi, Valtýr, Þorgils, Þorkell, Þorsteinn, Þorvaldur.
- Sigvaldadóttir: Haldóra.

1) Það hefir áður verið talið, að síra Sigurðr dæi 1500, en það sýnist auðsætt, að hann hafi enn lifað 1503.

- Sigvaldason: Jón.
 Sigvarðr Þéttmarsson biskup í Skálholti (d. 1268) 2, 3, 630, 815.
- Sigvarðsson: Sigurðr.
 siki 458.
 silar 736.
 silfr 46, 105, 106, 107, 108, 151, 184, 225, 232, 237, 240, 251, 271, 300, 304, 343, 344, 362, 513, 544, 788. — ósmiðað silfr 304, 362. — smiðað silfr 304. — silfrfesti 420, 421. — silfrflugur, sjá kirkja. — silfrkaleikr, sjá kirkja. — silfrkross 211, 232. Sbr. og sjá kirkja. — silfrnisti, sjá kirkja. — silfrskeið 155, 344. — silfrstéttar 232. Sbr. skurn.
- Silfrastaðir í Blönduhlíð 234, 606—608.
- silki 201, 288. — silkihökull, sjá kirkja.
- Simon Pálsson lögréttumaðr í Geldingaholti (1492 — 1493) 109, 148, 149, 151, 188, 197.
- Simon Þorsteinsson lögréttumaðr í Vaðlaþingi (1495—1505) 291, 545—546, 553, 557—558, 704, 802—803.
- Simonarson: Páll, Sighvatr, Sæmundr.
 Simonsmessa 141, 250, 521, 526, 587. — messa Simonis & Jude 373, 803, 804.
 síngirnir 241.
- Sirilsstaðir (Sirisstaðir, Sýrisstaðir) í Kræklingahlíð 681, 686.
- Sixtus páfi hinn fjórði (1471—1484) 4, 493.
 sjálfðæmi 142.
- Sjávarborg í Skagafirði 188, 346, 633—634.
- sjónhending 67, 198, 214, 309, 325, 458, 621, 671.
- sjór 4, 53, 87, 170, 214, 299, 309, 458, 463, 574, 697, 720, 748.
- sjöund 111, 119, 296, 301, 478, 510.
- sjöttareiðr 108, 391, 533, 813.
 skaði 2, 92, 535, 726. — skaðræði 441, 489.
- Skagafjörðr í Hegranessþingi 7, 167, 180, 188, 207, 221, 223, 229, 236, 237, 276, 318, 326, 346, 347, 386, 392, 404, 405, 421, 422, 462, 463, 487, 524, 525, 531, 555, 556, 558, 578, 601, 601, 617, 618, 628, 629, 634, 643, 648, 721, 757, 758, 766, 768, 772, 773.
- Skagaströnd í Húnavatnsþingi 237, 328, 329, 412, 602, 659.
- Skagavík, sjá Kagaðarvík.
- Skagi nyrðra 531.
 skák 178, 184, 639.
- Skál í Hornafirði 36.
- Skálá í Sléttuhlíð 166.
- Skáladalr á Hornströndum 769—771.
- Skálagerði, skreiðagarðsítak frá Kallaðarnesi 45.
- Skálaholt í Melasveit 59.
- Skálalækr í Melasveit 59.
- Skálanes í Barðastrandarsýslu 77.
- skálar, skálar, sjá búsgagn, kirkja.
- Skálavík í Vatnsfjarðarsveit 244.

- Skáldalækr í Svarfaðardal 253—254, 393.
- Skáleyjar á Breiðafirði 402, 404—405.
- Skálholt í Biskupstungum, biskupsdæmi, biskupsstóll, dómkirkja, staðr 1, 2, 9, 12, 15, 16, 17, 18, 46, 47, 49, 53, 74, 86, 88, 89, 90, 97, 98, 105—108, 109—112, 113—115, 116—117, 118, 123—125, 130, 131—133, 136, 139—140, 149, 152—153, 171—172, 179, 181—182, 186—187, 205, 243, 258—260, 269—270, 276—278, 284—285, 287, 297, 311—312, 325, 334—340, 355, 357—358, 364—366, 370, 375—378, 385—386, 387—388, 407—408, 414—415, 417—418, 428, 431, 433, 437, 441—442, 453—454, 461, 470—471, 472—476, 490—492, 493—494, 510—512, 530—531, 532, 536—537, 566—569, 574, 577, 603, 606, 609—610, 612—613, 615—617, 620—624, 626, 630, 645—646, 655, 666, 668, 671, 676, 678, 683, 696—696, 697—699, 713—719, 735, 754, 767, 787, 793—795, 797—798, 803, 804, 812.
- Skálholtssveit í Árnessþingi 591.
- skáli, sjá húsakynni. — skálavist 27.
- Skáli við Berufjörð 32.
- Skáli undir Eyjafjöllum, sjá Austastiskáli.
- Skálmardalr á Skálmarnesi 79.
- Skálmarfjörðr í Barðastrandar sýslu 402.
- Skálmarnes í Barðastrandarsýslu 79, 420—421, 612, 676—677.
- Skálpastaðir í Lundarreykjadal 743.
- skamfæring 654.
- Skamhéðinsnes á Melrakkasléttu 466.
- Skáney í Reykholtisdal 671.
- skapari 233, 239.
- skápr 287.
- Skapt í Gnúpverjahrepp 621.
- Skaptafell í Örfæfum 37.
- Skaptafellssýsla 4.
- Skaptason: Jón, Þorleifr.
- Skarafjöll, landamerki Skeggja-staða 17.
- Skarð í Fnjóskadal 163—164.
- Skarð í Langadal 105, 210—212, 330, 413—414, 602, 603, 773—774.
- Skarð (= Sygnaskarð) á Mýrum 64
- Skarð á Skarðsströnd 73—75, 87, 132, 133, 136 — 137, 230—231, 237, 242—247, 256, 281, 285—286, 294, 358—364, 579—580, 815. — Skarðsströnd í Dalasýslu 4, 73, 87, 131, 132, 136, 139, 231, 243, 247, 256, 361—362, 551, 552, 580, 759.
- Skarðsá í Sæmundarhlöð 359, 461.
- Skarðsdalr í Siglufirði 127—128.
- Skarðsfjall á Landi 41.
- Skarðshamrar í Norðrárdal 63, 290.
- Skarðstunga á Mýrum 64.
- Skarfasker við Akranes 57.
- skarjárn 739. Sbr. smíðartól.
- skattr 322, 547, 548, 573, 644, 696. — skattbændr 323. — skattgjald 546. — skatthald 546. — skattlönd 266.

- Skeggjastaðahvammr í Fljótsdal 447.
- Skeggjastaðir á Ströndum 14, 16, 17, 310—311, 697—699, 733—734, 765—767.
- skeggmaðr 669.
- Skeið(in) í Árnessþingi 323.
- skeifur 739.
- Skeljabrekka í Andakil 60.
- skemma 520, 638, 667.
- skepna 239.
- sker 67, 72, 134, 135, 201, 202, 655, 656.
- skerborð 450, 451, 664. — skerdiskar (rauðir) 745, 812.
- Skerðingsstaðir í Eyrarsveit 244.
- skiðaskr, sjá búsgagn.
- Skiðsholt á Mýrum 616.
- skikkan 207.
- skil 96.
- skiladómr 658.
- Skildinganes á Seltjarnarnesi 499.
- skildagi 63, 121, 245, 246, 252, 317, 318, 328, 342, 400, 584, 631, 641, 642, 643, 663, 683, 691.
- skildir, sjá kirkja.
- skilgetnir bræðr 558. — skilgetin börn 284, 307, 313, 386, 406, 471, 530, 678. — skilgetnir erfingjar 160, 231. — skilgetinn faðir 267. — skilgetnir synir 273.
- skilmáli 78, 89, 102, 132, 172, 178, 182, 206, 209, 251, 309, 310, 317, 318, 331, 372, 373, 399, 432, 460, 468, 512, 526, 584, 641, 642, 643, 683, 747, 773, 780, 803, 804.
- skilorð, skilyrði 210, 235, 243, 252, 261, 297, 306, 319, 544, 618, 658, 661, 705, 714.
- skilríki 11, 125, 178, 190, 193, 304, 315, 372, 382, 383, 386, 427, 461, 493, 527, 542, 550, 551, 569, 574, 596, 606, 607, 612, 631, 632, 647, 651, 652, 653, 660, 704, 769, 799, 809.
- skilríkir menn 213, 435.
- skilvisi 107.
- skilvisir menn 108, 112, 180, 363, 386, 799.
- skinn 184. — skinnavara 685. — skinnblöð 57, 626, 664, 742. — skinnbók 461, 465, 669. — skinnrolla 154, 155, 541, 542, 636. — skinnskrá 533, 536, 537. Sbr. húðir, kálfskinn, klippingar, kýrhúðir, selskinn, skóleðr, skæði, uxahúð.
- Skinnastaðir í Öxarfirði 215, 235, 249—250, 312—313, 400, 419—420, 421, 465—468, 618—619.
- Skinnþúfa í Skagafirði 188.
- skip 13, 18, 29, 103, 116, 155, 184, 213, 286, 288, 334, 338, 382, 385, 407, 408, 415, 462, 463, 497, 547, 575. — skip alfært með árum og stýri 17. — skipganga 17. — skip-herra 578. — skipverjar 27, 45, 455. — skipsáróðr 415. — skipsátr 32, 385. — skips-höfn 45. — skipstaða, skipstöð 5, 74, 455. — árar 17. — áttæringr 155. — bátur 33, 450. — hafskip 322. — reiði 479. — sexæringr 16, 30,

- 134, 135, 155, 201, 451. — segl („sly“) 184, 815. — stýri 17. skipan 61, 131, 267, 337, 338, 339, 340, 604, 616, 654, 697, 796.
- skipti 261, 262. — skiptabréf 137, 176, 183, 242, 262, 662. skipting 49. skiptitíund 768, 780.
- skírn 130. — skírnarketill, skírnarsár, sjá kirkja.
- skjal („skæl“) 4, 5, 125, 243, 304, 414, 482, 533, 534, 536, 557, 596, 612.
- skjalabækr 184, 185, 210, 216, 224, 331, 332, 359, 417, 498, 639, 680, 690, 713, 746, 773, 777.
- Skjálfandafjörðr í Þingeyjarþingi 249, 250, 255.
- Skjaldtingsstaðir í Vopnafirði 257.
- skjallegir menn 362. — skjallegheit, skjælligheit 152, 277, 482, 573.
- skjalmaðr 669.
- skjólur, sjá búsgagn.
- skoðan 111.
- Skógar (Skógaeignir) undir Eyjafjöllum 749—750.
- Skógar (hvorirtveggja) í Hvammsveit 69.
- Skógar í Hnappadalssýslu 745.
- Skógar (hérað) í Múlaþingi 29.
- Skógar í Stafholtstungum 743, 745.
- Skógar í Þorskafirði 567.
- Skógarströnd í Snæfellsnessýslu 66, 184, 185.
- Skógartungur í Blönduhlíð 606—608.
- Skógartungur í Skorradal 610.
- Skógfell á Rosmhvalanesi 49, 458.
- skógr, skógar, skógarpartar 46, 53, 54, 57, 58, 60, 77, 80, 90, 91, 198' 281, 299, 304, 306, 316, 346, 399, 441, 442, 451, 452, 460, 486, 487, 606, 607, 652, 685, 694, 770, 796. — skógargata 621. — skógarhögg 91, 141, 441, 758, 759, 806. — skógarspell 685. — skógarteigar 24, 30, 447. — skógartópt 44. — skógavöllr 64. Sbr. hrís, raptviðr, rífhús.
- Skógsmenn (í Þykkvaskógi) í Dalasýslu 76.
- Skógsmúli í Þverdal 220.
- Skólameistari 181.
- Skollatunga í Hörgárdal 146.
- skór (svartir) 378. — skóleðr 474.
- Skorradalr í Borgarfirði 57, 58, 61, 367, 610.
- Skorrastaðr í Norðfirði 28, 199.
- Skorrholt í Melasveit 59.
- skotmannshlutr (í hval) 466.
- Skotthali í Hólmi í Hitardal (1504) 745.
- skrafmaðr 669.
- Skrauma (Skraumuhlaupsá) í Hörðadal, á sýslumótum Dala og Snæfellsnessýslu 101, 174, 208, 209, 347, 348, 741.
- Skrauthólar á Kjalarnesi 583.
- skreið 154, 155, 343, 578, 717, 744. — skreiðargarðr 45. — skreiðarstokkr 638.
- Skríða í Breiðdal 222.
- Skríða í Fljótsdal, Skriðuklaustr 222, 257—258, 307, 309—

- 310, 312—313, 345—346,
355—357, 393—395, 400,
446, 485—487, 490—491,
525, 686—687, 714—716, 805.
- Skríða í Hörgárdal 236—237,
307.
- Skríða í Reykjadal 732—733.
- Skríðdalur í Múlaþingi 29.
- Skríðinsenni (Skríðnesenni) í
Strandasýslu 196.
- Skríðuhverfi í Reykjadal 164,
191, 370, 732.
- skrif (kensla á skrif) 714, 715.
- skrín, sjá kirkja.
- skript, skriptir 91, 107, 108,
111, 115, 150, 151, 168, 169,
198, 240, 312, 365, 383, 422,
428, 489, 509, 510, 577, 631,
632, 670, 767, 781, 782, 784.
— skriptafaðir 238, 239. —
skriptamál 670. — skriptamál
Solveigar Björnsdóttur
238—241. — skriptbornar
syndir 133, 610, 669.
- skrúðakista, sjá kirkja.
- skrúðhús, sjá kirkja.
- skrummaðr 669.
- skrökvottar 228.
- Skuggabjörg í Höfðahverfi 281.
- Skúlason: Árni, Guðmundr,
Hafliði, Hallgrímr, Jón, Sveinn.
- skuld, skuldir 96, 97, 116, 233,
240, 293, 354, 364, 474, 584,
601, 766, 767. — skulda-
greiðsla 96.
- skuldahjón(-hjú) 547.
- Skúli Þorbjörnsson í Miðfirði
(1705) 195.
- Skúli Þórðarson vestra (1492—
1504) 126, 341, 678.
- Skúli Þorláksson prófastr á
- Grenjaðarstað (d. 1704) 223,
317, 341, 371, 527, 649.
- Skúmstaðir í Landeyjum 39,
305.
- Skúmuhellir á Ströndum 462.
- skurðarjárn 739.
- skurn með silfrstétt 232.
- Skutilsey fyrir Mýrum 616, 745.
- Skutilsfjörðr í Ísafjarðarsýslu
286, 396, 397, 423, 587, 588,
672, 682, 685, 763, 764, 806.
- Skútustaðir við Mývatn 173,
731—732.
- skylda 70, 80, 548, 644, 696,
708. — forn skylda 46. —
söngur og öll skylda 32. —
skylduómagi 547. — skyldu-
þing 693.
- skynsemi 107. — skynsamra
manna ráð 104.
- skyr 712. — skyrgrindr 638,
639.
- skyrta 363.
- skæði 157, 332. — skæði áln-
arlöng 77. — skæðatollr 85.
- skæri 377.
- Skörð í Reykjahverfi 730—731.
- Skötudalur í Arnarfirði 402.
- Skötufjörðr í Ísafjarðarsýslu 82.
- slátr 343, 533.
- slátrr 684.
- sleði 638.
- Sleðmeiðarásar á Skarðsströnd
758—759.
- sleggja 287, 638, 742.
- slekt 265, 503.
- Slesvík 378, 407, 408, 748, 750,
751.
- Sléttuhlíð í Skagafirði 166.
- Sléttunaust, verstöð Dverga-
steinskirkju 24.

- slik(j)usteinn, sjá kirkja.
sloppr, sjá kirkja.
slý (= segl) 184, 815.
slæmr (kvæðis) 669.
smalamaðr 509.
smáreki 237.
smávarningr 344.
smíð, sjá söðull, viravirki.
smíðartól 739. — sjá bör, bor-
járn. — broddr 739. —
brýni 739. — gaddnafar 739.
— greipijárn 739. — sjá
hrifnafar. — hamar 287, 449,
638, 739, 746. — Sjá hnoðham-
ar. — Sjá klaufhamar. —
Sjá klauföð. — Sjá löð. —
Sjá nafar. — Sjá rekjárn. —
Sjá rómet. — Sjá skarjárn. —
Sjá skurðarjárn. — smíðatöng
739. — Sjá stappa. — Sjá
stedji, tálguhnífr, töng. —
þaufari 739. — Sjá þjalir, öx.
smiðja 18, 183, 742. — smiðju-
belgir 287, 638. Sbr. stedji.
Smiðjuvik á Hornströndum 82
smiðr 347, 475.
Smiðr Jónsson, er vo Ásgrím
(1483) 469—470.
smjör 8, 9, 13, 154, 155, 166,
184, 187, 254, 255, 285, 288,
295, 343, 362, 370, 376, 377,
400, 449, 450, 451, 489, 544,
552, 586, 649, 672, 674, 677,
712, 744, 746, 764, 797. —
smjörfloti 638. — smjörtaka
487.
Smjörhólar í Reykjadal norðr
733.
Smyrlabjargarfjara í Hornafirði
452.
Snartarson: Helgi.
- Snjólfr Brandsson, Haldórssonar,
lögréttumaðr á Óslandi (1494)
217.
Snjólfr Hrafnsson, lögmans
Brandssonar, lögréttumaðr
undir Ási í Fellum (1492--
1504) 144, 357, 496—497,
507, 714, 716.
Snjólfr (Snjóúlfr) Sigurðsson
prestr í Húnavatunspingi
(1492—1494) 90, 207.
Snóksdalr í Dölum 67, 210,
341, 459—460, 634, 635.
Suóksnes í Flóa 454.
Snorradóttir: Guðrún.
Snorrason: Árni, Einar, Jón,
Loptr, Pétr, Steinn, Sveinn,
Vigfús, Þorleifr.
Snorrastaðir í Laugardal 324—
325.
Snorri Hafliðason vestra (1501)
589.
Snorri Helgason prestr í Vest-
mannaeyjum og Holti undir
Eyjafjöllum (á lífi 1492; d.
1495 eða fyrri) 89, 110, 112,
269—270.
Snorri Helgason vestra (1501—
1504) 562, 636, 672, 682, 727.
Snorri Jónsson í Húnavatun-
spingi (1498) 410—411.
Snorri Jónsson í Ísafjarðarsýslu
(1503) 672.
Snorri Jónsson prestr í Mikla-
holti (1536) 665.
Snorri Jónsson í Árnesspingsi
(1636) 454.
Snorri Jónsson prestr á Helga-
felli (d. 1746) 415, 461.
Snorri Ólason í Árnesspingsi
(1504) 692.

- Snorri prestur í Stafholti (fyrir 1474) 60.
- Snorri í Skógum í Hnappadals-sýslu (1504) 745.
- Snorri Þorgilsson prestur á Húsa-felli (1499—1504) 738.
- Snotrunes í Borgarfirði eystra 805—806.
- Snæbjarnarson: Árni, Eggert, Markús.
- Snæbjörn Gíslason, Filippussonar (1501—1504) 543, 654, 699—701.
- Snæbjörn Ólafsson syðra (1492) 126.
- Snæbjörn Torfason á Kirkjubóli (d. 1666) 773, 775, 777, 778.
- Snæfellsnes 640.
- Snæfjöll í Ísafjarðarsýslu 760, 790.
- Snæfuglsstaðir í Grimsnesi 47, 455—457, 816.
- snældur 450, 451.
- Sokki prestur á Svalbarði (fyrir 1499) 415.
- sókn 283, 292, 350, 351, 419, 426, 554. — sök og sókn 145.
- sóknaraðili 350.
- sóknari 176, 293, 354, 384, 480, 603.
- sóknarkirkja 78, 130.
- sóknarmaður 144.
- sóknarprestur 326.
- sóknir (= hákallasóknir) 638.
- Sólheimar ytri í Mýdal 432—433, 527—528. — Sólheima-sandr 295—296, 696—697.
- Solveig Björnsdóttir, Þorleifs-sonar á Skarði (d. 1495) 230—231, 232, 238—247, 256—257, 314—315, 336, 347—354, 357—360, 367—368, 397—398, 418—419, 514—516, 533—536, 540—543, 554, 591, 594—597, 673—674, 680, 760.
- Solveig Guðmundardóttir, Ara-sonar, kona Bjarna Þórarins-sonar (1478—1501) 9, 396, 456, 480—483, 569—572.
- Solveig Hrafnadóttir, Brands-sonar, systir og síðar abba-dís á Stað í Reynisnesi (1493) 163—164.
- Solveig Jónsdóttir, kona Þórðar Brynjólfssonar, í Þingeyjar-þingi (1499) 419—420.
- Solveig Jónsdóttir, kona Halls Ketilssonar, nyrðra (1504) 731—732.
- Solveig Sigurðardóttir í Kjalar-nessþingi (1501—1502) 585—586, 594.
- Solveig Þorleifsdóttir, Árnasonar, kona Orms hirðstjóra Loptssonar og fylgikona síra Sigmundar Steinþórssonar (d. 1479) 319—320, 341—344, 776—777, 782, 784.
- Solveigarson = Jón Sigmundsson.
- Sophia Loptsdóttir, Guttorms-sonar (dán 1482) 230—231, 489—490, 505—506, 704—705.
- Speni í Núpsdal 411.
- spik 746.
- spíra með loki 232.
- spjald, sjá kirkja.
- Spjaldhagi í Eyjafirði 137, 264, 274.

- spjót 705, 706.
 Spóamýri í Þverárhlið 743.
 Spóastaðir í Biskupstungum 627.
 spónn (til spónlagningar) 637.
 spónn, sjá búsgagn.
 Staðarfell á Fellsströnd 75, 86,
 87, 134—136, 139—140, 165,
 170, 183—184, 201—202,
 423, 552, 587, 588, 617—618,
 651—652, 748.
 Staðarhóll í Saurbæ 71, 72,
 101—104, 126, 131—133,
 175—176, 183, 242, 284,
 285, 288—289, 294, 309,
 347—348, 531, 540—541,
 617, 618, 646, 663, 678, 710.
 — Staðarhólmsoddi (= Stað-
 arhólmsoddi) 102.
 Staðarhraun á Mýrum 64.
 Staðarstaðr í Grindavík, sjá
 Staðr.
 Staðarsveit í Skagafirði 721,
 722.
 staðfesta 110.
 staðfesting, staðfestingarbréf 11,
 53, 219.
 staðr, staðir (beneficia) 2, 17,
 25, 115, 116, 163, 168, 169,
 171, 179, 181, 182, 198, 199,
 200, 258, 279, 442, 443, 449.
 — staðarbót 45. — staðar-
 spjöll 453.
 Staðr í Aðalvík 83—84, 245,
 416, 515, 769—771.
 Staðr (Staðarstaðr) í Grindavík
 48—49, 624
 Staðr í Hrutafirði 136.
 Staðr á Reykjanesi 131, 331,
 566—567, 753.
 Staðr í Reyninesi, sjá Reyni-
 staðr.
 Staðr í Steingrímsfirði 656.
 Stafafell í Lóni 119, 258—259,
 286—288.
 Stafangr í Noregi 213.
 stafaskr, sjá búsgagn.
 Stafholt í Stafholtstungum 60,
 64, 461, 615, 617, 743, 803—
 804.
 Stafholtstungur í Mýrasýslu 64,
 300, 752, 774, 804.
 Stakkaberg á Skarðsströnd 244.
 stakkgarðr 59.
 stakkhnappar 344.
 stakkr, sjá kirkja.
 Stallason: Ari, Árni, Jón, Þórðr.
 stamp 736.
 stapar 671.
 Stapar á Vatnsnesi 408—409.
 stappa 287, 638.
 Stardalr í Mosfellsveit 53.
 Starmýri í Þvottárþingum 35.
 Starnes (nú Stafnes) á Rosm-
 hvalanesi 298—299, 337—
 340.
 statuta 207.
 staup 232.
 stázhnappar 155.
 steðji, 287, 638, 739.
 Steðji í Hörgárdal 161—162,
 236.
 stefna, stefnubréf 90, 91, 94,
 96, 110, 114, 118, 124, 142,
 168, 174, 175, 180, 190, 193,
 211, 296, 300, 350, 351, 381,
 382, 425, 426, 428, 480, 482,
 488, 489, 503, 509, 531, 540,
 542, 545, 557, 559, 593, 625,
 647, 648, 656, 683, 693, 705,
 706, 708, 709, 710, 711, 767,
 769, 778, 809. — stefnudagr
 351, 382, 625, 647, 673. —
 stefnufall 91, 94, 120, 297,

- 351, 382, 509, 595, 625, 673, 693, 809. — stefnuskrá 646. — stefnuvitni 809. — stundarstefna 541, 768.
- Stefnir Björnsson í Vaðlaþingi (1492) 145.
- Stefnisson: Jón.
- Steiná í Svartárdal 792.
- Steinahöfði í Grímsnesi 457.
- Steinar undir Eyjafjöllum 38, 39, 432.
- Steinar í Fellshverfi 451.
- Steinar í Stafholtstungum 743, 744.
- Steinavellir á Akranesi 57.
- Steinbogagil í Fellshverfi 452.
- Steindór, sjá Steinþór. steinfat 287.
- Steingrímur Bessason prestur nyrðra (1502 — 1505) 624, 766, 769, 778.
- Steingrímur Ísleifsson í Berufirði (c. 1500) 33.
- Steingrímur Jónsson biskup (d. 1845) 16.
- Steingrímur Kollgrímsson í Austfjörðum (1656) 511.
- Steingrímur Steinmóðsson prestur í Skagafirði (1497) 372—373, 381.
- Steingrímsfjörður í Strandasýslu 84, 254, 255, 283, 402, 410, 430, 431, 598, 599, 655, 656, 727, 728, 747.
- Steini Þorvarðsson prestur í Stafholti (c. 1140) 64.
- Steinker í Gnúpverjahrepp 621.
- Steinmóðr Bárðarson ábóti í Viðey (d. 1481) 339.
- Steinmóðr Konráðsson vestra (1500—1504) 479—480, 562, 722.
- Steinmóðsson: Hjalti, Steingrímur, Þorvarðr. steinn, steinar 8, 59.
- Steinn, Skálholtsmaðr (1502) 628.
- Steinn Guðmundsson í Húnavatnsþingi (um 1450) 523.
- Steinn Hrólfsson nyrðra (1492—1503) 98, 643.
- Steinn Markússon prestur nyrðra (1502) 601.
- Steinn Sigurðsson í Þingeyjarþingi (c. 1650) 467.
- Steinn Snorrason á Svalbarði við Eyjafjörð (1492—1505) 149, 151, 272, 367, 800, 816.
- Steinn Þorgeirsson í Skaptafellsþingi (1496) 297.
- Steinn Þorvaldsson prestur nyrðra (1494) 207.
- Steinnes í Húnavatnsþingi 280.
- Steinólfr á Grímsstöðum í Reykholtsdal (1504) 737, 743.
- Steinólfsson: Þórir.
- Steinsholt í Gnúpverjahrepp 620, 739, 812—813.
- Steinsmýrarfljót í Meðallandi 295, 296.
- Steinsnes í Mjóafirði austr 27.
- Steinsson: Örnólfr.
- Steinsvaðssandr í Austfjörðum 26, 512.
- steintjald, sjá kirkja.
- Steinunn Árnadóttir í Eiðaþinghá (d. fyrir 1496) 320.
- Steinunn Flosadóttir, officialis Jónssonar, kona Filippusar Þorleifssonar (1384) 6.
- Steinunn Gunnarsdóttir, Jónssonar, fylgikona Lopts Orms-

- sonar (d. fyrir 1487) 284, 678.
- Steinunn Sigurðardóttir, kona Árna Guðmundssonar (fyrir 1499) 431.
- Steinvör frændkona Halls prests Þórarinssonar (um 1500) 444.
- Steinvör Guttormsdóttir kona Jóns Hallssonar (1500) 484—485.
- Steinþór Sölvason (Arngrims-sonar) á Hofi í Vatnsdal (1497) 342.
- Steinþórsdóttir: Gyriðr.
- Steinþórseyjar fyrir Fellsströnd 134, 135, 201, 202.
- Steinþórsson: Jón, Sigmundur.
- Steinþórsstaðir í Reykholtssdal 398—399.
- Stelpusteinhellir í Laugardal 325.
- Stephán Einarsson nyrðra (1501) 553.
- Stephán Gíslason prestur í Odda (d. 1615) 454.
- Stephán Helgason í Fljótsdals-héraði (1498) 400.
- Stephán Ingimundarson nyrðra (1492—1500) 99, 178, 380, 789.
- Stephán Jónsson biskup í Skálholti (1491—1518), Stepháns máldagar 2, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 69, 70, 72, 73, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 88—90, 105—108, 109—112, 113—115, 116—117, 118, 123—125, 130—131, 132—136, 139—140, 152—153, 154, 159, 171—172, 179, 181—182, 186—187, 197—198, 199—200, 205, 232, 258—260, 268—270, 276—278, 284—285, 286, 287—288, 302, 309—312, 324, 334—340, 357—358, 364—366, 375—378, 385—386, 387—388, 407—408, 414—415, 433—434, 437, 442, 457, 460, 491—493, 494, 510—512, 530—531, 532, 536—537, 562, 566—569, 574, 577, 603—606, 609—610, 612—613, 615—617, 620—624, 625—626, 630, 645—646, 655, 668, 673—674, 683, 695—696, 697—699, 714—719, 737—739, 754, 767, 787—788, 793—796, 797—799, 803, 815.
- Stephán Ketilsson nyrðra (1495—1505) 260, 264, 388, 428, 789.
- Stephán Kjartansson í Borgarfirði (1710) 2.
- Stephán Loptsson, Ormssonar (1474—1497) 126, 281—282, 343.
- Stephán píslarvottr 42, 48, 59, 67, 299. — Stephanus líkneski, Stephanusskript, sjá kirkja.
- Stephán Sturluson (Stullason) nyrðra (1496—1497) 291.
- Stephán Þórarinsson, Aronssonar, bróðir Bjarna, lögréttumaðr á Signýarstöðum (1493—1497) 160, 354.
- Stephán Þorsteinsson lögréttumaðr í Árnessþingi (1501—1504) 568, 592, 703.
- Stephán Þorvaldsson lögréttumaðr (1497) 360.

- Stephán Ögmundsson í Skagafirði (1493) 166.
- Stephánsson: Jón, Oddr, Þórarinn
stigi 740.
- Stigr Arason í Hrútafirði (1724) 194.
- Stigr Einarsson, frændi (sonr?)
Einars Ísleifssonar ábóta á Munkaþverá (1493—1497) 177—178, 372.
- Stigr Ingimundarson prestur á Hrafnagili (1492—1493) 90, 137, 164.
- stika (mál) 155, 179, 185, 304, 332, 362, 378, 394, 586, 598, 724, 742, 802.
- Stika 74 =
- Stikuvík í Bitru 70.
- Stjórnumýri í Skagafirði 463.
- stóðhrossabeit 5, 71, 455.
- stofa, sjá húsakynni.
- Stokkalækr á Rangárvöllum 40.
- stokkar 287.
- stokkfísi (stokkfiskr) 374.
- Stokkhólmr í Svipjód 669.
- stokkr, sjá kirkja.
- Stokkseyri í Árnessþingi 623.
- stola, sjá kirkja.
- stóll 639. Sbr. kirkja.
- Stóra í Saurbæ vestr 74.
- Stórargrjót í Tungusveit 8.
- Stóranúpr í Gnúpverjahrepp 44.
- Stormarn (Stormaren) 378, 379, 407, 408, 748, 749, 750, 751.
- Stórólshvoll, sjá Hvoll í Hvolhrepp.
- stórpípur 736.
- stórreki 57. — stórviðr 237.
- Strandir (Hornstrandir) 82, 97, 402, 461, 462, 505, 528, 641, 642, 649, 650, 704, 705, 769, 770, 771.
- Strandir (Langanesstrandir) 697, 698, 699, 733, 734, 765, 766.
- Strandsel í Mjóafirði vestra 82, 244.
- Straumnes í Melasveit 59.
- straumur: strönd og straumur 53.
- Straumur í Hraunum suður 586.
- Strenglang í Laurentíusbás á Reykjanesi 53.
- strengur 46.
- stríðmaðr 669.
- strigi 378, 742.
- Strjúgr í Langadal 325.
- strokkur, sjá búsgagn.
- strönd 53. Sbr. straumur.
- Strönd í Hvolhrepp 662—663.
- Strönd í Landeyjum 507—508.
- Strönd í Selvogi 252—253, 500, 688, 689, 694.
- Strönd (= Vatnsleysuströnd) við Faxaflóa 299, 303, 304, 337, 344, 457, 560, 561.
- stuldmaðr 669.
- stuldr 499.
- Stullason, sjá Sturluson.
- Stulle, sjá Sturla.
- Sturla Bjarnason (Ólasonar) nyrðra (1507) 607.
- Sturla Hallsson lögréttumaðr (1500) 496, 497.
- Sturla Magnússon lögréttumaðr nyrðra (1495—1505) 144—146, 236—237, 264, 270—271, 273, 413—414, 437, 502, 553, 575, 582, 629, 789.
- Sturla prestur í Berufirði (c. 1388 eða fyrri) 32.
- Sturla Sigurðsson nyrðra (1494) 213.

- Sturla Þórðarson sýslumaðr
 Dalamanna og bóndi á Stað-
 arfelli (1493—1504) 174—
 176, 183—184, 202, 208—210,
 226—229, 348, 414—415,
 551—552, 587—588, 617—
 618, 642, 651—652, 690,
 704, 706, 710.
 Sturludóttir: Margrét.
 Sturluflöt í Fljótsdal 198, 345—
 346.
 Sturlureykir í Reykholtssdal 687,
 688.
 Sturluson: Jón, Stephán, Þórðr.
 Stykkiseyjar á Breiðafirði 79.
 Styr Þorvaldsson skrifari, á
 Reykjum í Biskupstungum
 (f. 1649; enn á lífi 1729)
 136, 230, 251, 256, 369,
 418, 479, 514, 550, 554,
 599.
 Stærrafell í Trékyllisvík 83,
 278.
 Stærriakrar í Blönduhlíð 167,
 404, 633—634.
 Stærrivogar á Rosmhvalanesi
 299, 303—305, 344—345,
 394.
 stöðull 455.
 Stöðvarfjörðr eystra 31.
 stöpull (Hóladómkirkju) 197.
 Sjá kirkja.
 subsidium palli 473.
 Suðrland 16.
 súðpvari 638.
 Suerig, sjá Svíaríki, Svíþjóð.
 Súgandafjörðr í Ísafjarðarsýslu
 234, 247—249.
 Súluhöfn við Sveinungsvík 466.
 Súlunes í Melasveit 59.
 sumarbók, sjá kirkja.
- Sumarliðabær í Holtum 714—
 715.
 Sumarliðadóttir: Kristín.
 Sumarliðason: Eiríkr, Haldór,
 Sveinn.
 Sumarliði Bjarnason vestra
 (1505) 747—748.
 Sumarliði Eiríksson, Loftsson-
 ar (d. 1491) 121, 647, 772,
 808.
 summeran 568.
 summæ festivitates 464.
 Snnd (= Viðeyjarsund) 49, 594,
 649, 662.
 sundmaðr 669.
 sundrgerð 241.
 sundrlæti 239.
 Sunnanfari (blað) 377.
 Sunnifa hústrú Hans Kruckugh
 769—771.
 Sunnifa Jónsdóttir, systir Árna,
 í Húnavatnspingi (1498) 411.
 Sunnlendingafjórðungur 172, 179.
 sunnudagr 17, 20, 42, 43, 98,
 115, 130, 133, 139, 160, 176,
 182, 188, 220, 221, 250, 252,
 255, 258, 260, 262, 308, 309,
 320, 327, 328, 330, 370,
 371, 380, 393, 397, 401, 406,
 432, 433, 514, 526, 554, 610,
 617, 620, 629, 656, 679, 774,
 784, 795.
 Svalbarð á Svalbarðsströnd 272,
 291, 295, 366—367, 380—
 381, 415—416, 419, 804.
 Svalbarð í Þistilsfirði 400, 619.
 Svalbarðsströnd við Eyjafjörð
 272, 291, 366, 367, 380, 381,
 415, 529, 530, 761, 762, 804, 805.
 Svangør „kot í Skorradal“ 56,
 57, 58.

- Svansvík í Vatnsfjarðarsveit 244, 637.
svaramaðr 320.
svardagar 107, 249, 563, 622.
Svarðhóll (nú Svarfhóll) í Geiradal 76.
Svarfaðardalur í Vaðlaþingi 145, 151, 216, 253, 254, 307, 422, 611, 757, 758, 762, 763, 800.
Svartá í Skagafirði 8.
Svartagil í Leirársveit 58.
Svartárdalur í Húnavatnsþingi 522, 523, 729, 730.
Svartasker fyrir Fellsströnd 135, 201, 202.
Svartbali (nú Svarfhóll) á Mýrum 745.
Svarthöfðason: Jón, Þorsteinn.
Svarthöfði Narfason vestra (1492) 141.
Svartsbæli (nú kallað Svaðbæli = Þorvaldseyri) undir Eyjafjöllum 431—432.
Svartskinna (MSt. 27. 4to) 213, 236, 729, 796.
Svartsson: Böðvar, Indriði, Þorlákr.
Sveinaskáli, selstöð frá Kallaðarnesi 46.
Sveinatunga í Norðrárdal 460, 743.
Sveinbjarnarson: Sigurðr, Tumas.
Sveinbjörn Arnórsson vestra (1492) 92.
Sveinhús í Vatnsfjarðarsveit 244.
Sveinn Búason vestra (1501) 588.
Sveinn Eiríksson í Eyjafirði (1495—1503) 236, 629.
Sveinn Gíslason, Sveinssonar í Árneshöfði (c. 1620) 454.
Sveinn Guðmundsson prófentumaðr á Hólum (1492) 87—88, 192.¹⁾
Sveinn Guðmundsson syðra (1503 eða fyrri) 658.¹⁾
Sveinn Guttormsson í Skaptafellsþingi (1496) 297.
Sveinn Hólmfastsson (enn á lífi 1558) 813.
Sveinn Jónsson prestur undan Hálsi í Hamarsfirði (1492; d. fyrir 1500) 32, 120, 123, 485—486.
Sveinn Jónsson nyrðra (1502) 600—601.
Sveinn Jónsson vestra (1504) 724.
Sveinn Magnússon í Kjalarnessþingi (1497—1498) 344, 394.
Sveinn Oddsson í Þverárþingi (1500) 476.
Sveinn Pálsson í Rangárþingi (1504) 688—689.
Sveinn Pétursson biskup í Skálholti (d. 1476) 66, 88, 89, 630, 815.
Sveinn Skúlason vestra (1504) 676.
Sveinn Snorrason prestur í Skálholti biskupsdæmi (1492) 152.
Sveinn Sumarliðason, Eiríkssonar, á Grund í Eyjafirði (1492—1505) 120—123, 147—148, 317—318, 477—478, 647—648, 807—810.
Sveinn Vilhjálmsdóttir djákn nyrðra (1493—1494) 193, 208.
Sveinn Þórarinnsson prestur í

1) Gæti þó verið einn maðr.

- Skálholtsbiskupsdæmi (1500) 491.
- Sveinn Þorfinnsson í Húnavatnsþingi (1492—1505) 127, 314, 326, 327, 329, 412, 649, 660, 791.
- Sveinn Þorsteinsson vestra (1504) 694—695.
- Sveinsdóttir: Guðrún.
- Sveinsson: Brynjólfur, Einar, Guðlaugur, Jón, Oddur, Pétur, Sigurður, Tumas, Þormóður, Þorvaldur.
- Sveinsstaðir í Þingi 6, 7, 319, 341, 342, 649, 705, 791.
- Sveinungi Andrússon í Þingeyjarþingi (1505—1506) 789.
- Sveinungsvík í Þistilsfirði 619—620.
- sveit 96.
- sverð 227, 228, 362, 363, 705, 706.
- Sviaríki, Svíþjóð 9, 378, 379, 407, 408, 470, 748, 749, 750, 751, 786, 787.
- svik 12, 238, 241.
- svín 184. — gris 184. — gylta 184.
- Svinadalur í Dalasýslu 71.
- Svinadalur í Húnavatnsþingi 514, 680.
- Svínafell í Öræfum 36.
- Svínavatn í Svinadal í Húnavatnsþingi 281, 314, 360.
- Svínavellir á Höfðaströnd 234.
- Svínbjúgur í Dölum 67.
- Svíney fyrir Fellsströnd 244.
- Syðridalur í Eyjafirði 478.
- Syðriey á Skagaströnd 602.
- Syðrireykjadalur, sjá Lundarreykjadalur.
- Syðritunga á Tjörneshöfði 721—722.
- Syðrivík í Vopnafirði 257—258. sýknir dagar 707.
- sylgja, sjá kirkja.
- syndir 238, 239, 240, 241, 243, 669. — syndadjúp 239. — syndalausn 233, 472, 667, 687. — syndsamlegur lifnaður 239. — syndsamleg verk 239. — syndugur maður, syndug manneskja 233, 238.
- synodus 207.
- sýra 712.
- sýsla 323, 391, 634, 635, 644, 645, 696, 697, 726, 735, 752, 753. — sýslubréf 645, 697. — sýslumaður 322, 323, 349, 350, 383, 443, 444, 482, 503, 548, 573, 574, 634, 635, 644, 660, 674, 675, 683, 685, 696, 702, 725, 734, 735, 752, 753, 800, 801.
- systir (nunna) 164, 232. — systralag 163.
- Sæból á Ingjaldssandi 286.
- Sælingsdalur í Dalasýslu 70.
- Sælingsdalstunga (Tunga) í Sælingsdal 69—70, 74, 277—278, 678.
- sæludagar 1. — sæluvika 725. Sbr. quattuor tempora.
- sæmd 231, 233, 234.
- Sæmundardóttir: Guðlaug.
- Sæmundarhöfði í Skagafirði 236, 325.
- Sæmundur 601. Sjá Sveinn Jónsson.
- Sæmundur Árnason prestur nyrðra (1497) 372.
- Sæmundur Jónsson syðra, eystra

- og nyrðra (1496—1524) 317, 432, 527—528, 553, 755.¹⁾
- Sæmundr prestr i Kálfholti (fyrir 1500) 453.
- Sæmundr Símonarson nyrðra (1502—1505) 611, 762.
- sæng 18, 157, 179, 206, 287, 332, 448, 451, 638, 665, 667, 677, 737, 740, 742, 745, 746. — sængriflet 67. — sængrklæði 178, 183, 638, 735, 740. — sængrleppar 664. — sængrslitri 43. — Sjá dýnur. — dunsæng 639. — Sjá beðjardýnur. — Sjá beðr. — Sjá hviluvoð. — Sjá línlok. — Sjá rekkja.
- særi 707.
- Sævargarðr á Hvalfjarðarströnd 55, 57.
- Sævarland i Laxárdal 524—525.
- söðull 455. — viðgerð og svarf á söðli 445.
- sög 638.
- sögn gamalla manna 81.
- sök 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 114, 126, 136, 141, 142, 143, 156, 158, 161, 162, 178, 193, 198, 227, 228, 243, 300, 313, 350, 353, 390, 428, 440, 488, 531, 541, 542, 560, 647, 694, 695, 702, 710, 778. — sakaráberi 501, 597, 809. — sakargiptir 351, 480, 482, 503, 531, 597, 682, 683, 685, 727, 764, 765. — saka-
- fé 108. — sakeyrir, sakeyrispeningar 628, 685, 694, 712, 728, 765, 784, 788, 812. — sakferli, sakaferli 139, 205, 228, 313, 430, 478, 515, 560, 613, 631, 632, 633, 694, 695, 764, 766, 767, 790, 800. — saknæmir gerningar 228. — saksóknir 384. — sökumenn 365.
- Sökur (Sökkur) i Reykholtaldal 671.
- söl: sölvafjara 57, 71, 76, 84. — sölvánám 455. — sölvaponta 639.
- Sölmundarlækr, sjá Sigmundarlækr.
- söluvoð 768, 780, 781.
- Sölvadalr i Eyjafirði 234.
- Sölvasker á Borgfarfirði 59.
- Sölvason: Steinþór, Þorsteinn.
- Sölvi Andrésón nyrðra (1493) 197.
- Sölvi Brandsson prestr i Húnavatnsþingi (1374—1402) 462.
- söngr, söngkensla 714, 715.
- söngr (tiðasöngr) og renta, öll skylda 32, 132, 198, 452. — söngbók, sjá kirkja. — sönghús (= kór) 130, 131. — söngkaup 45, 198.
- Sören (Sötren) Nordby hirðstjóri (1520) 182.
- Tabulum, sjá kirkja.
- taða, töður 299, 304, 346, 399, 440, 694.
- taðkerling 740.
- takmark 49, 58, 220, 323, 337, 338, 339, 340, 351, 415, 458, 468, 471, 482, 483, 547, 595, 597, 644, 696.

1) Þetta sýnist alt geta verið einn maðr, þó að ekki sé það með öllu víst.

- tálguhnífr 736.
- Tálknafjörður í Barðastrandar-
sýslu 251, 281, 401, 700, 701,
722, 723, 796.
- talnaband 344.
- Tannstaðabakki í Hrótafirði 411.
- Thomas, sjá Thomas, Tumas.
tarfr, sjá nautpening.
- teigr: hálfsmánaðar teigr 195.
- teikn, sjá kirkja.
- Teitr Eiríksson í Húnavatns-
þingi (1703) 194.
- Teitr Gunnlaugsson ríki hirð-
stjóri og lögmaðr í Bjarnanesi
(enn á lífi 1467) 506—507,
576.
- Teitr Jónsson í Hornafirði (1500)
527.
- Teitr Jónsson prestur syðra (1502)
603.
- Teitr Þorleifsson, Árnasonar,
hinn ríki í Glaumbæ (1497—
1505) 35, 342, 437, 505—
506, 524, 575—576, 580,
614, 641—642, 649—650,
704—705, 757.
- Teitr Þorsteinsson prestur syðra
(1502) 621.
- Teitsdóttir: Guðrún.
- Teitsson: Gunnlaugr, Ketill,
Ólafr, Páll.
- testament. testamentumbréf,
testamentumgjöf 128, 184,
232, 233, 240, 242, 243, 244,
245, 246, 247, 269, 270, 275,
313, 336, 357, 358, 399, 431,
452, 472, 474, 475, 591, 647,
673, 686, 687.
- texti 267. -- textaspjald, sjá
kirkja.
- Thomas erkibiskup af Kantara-
byrgi 27, 50, 233, 366, 669.
— Thomaslíkneski, sjá kirkja.
- Thomas postuli, Thomasmessa
664.
- Thomas, sjá að öðru leyti Tum-
as, Tumi.
- Thordh Mathzson í Björgvin
(1505) 771.
- Thumas, sjá Tumas, Tumi.
- tiðir, tíðagerð 57, 616, 754. —
tíðaoffr 20, 54, 70, 437.
- tilför 371.
- tilgjöf 139, 290, 291, 300, 301.
- tilkall 99, 273, 314, 347, 348,
504, 549, 578, 613, 614, 698,
715, 773.
- tillag 52.
- tilliggelsi 245.
- tillögur 535, 551.
- tilræði 311, 609.
- tilskipan 512.
- tiltala, tiltal 10, 97, 121, 245,
280, 421, 549, 603, 639, 640,
685, 712.
- tiltekt 111, 510, 535.
- tilverknaðr 801.
- timbr 76, 652.
- tin: tinfat 183, 287, 742, 745,
746. Sjá kirkja. — tinkanna
639. — Sjá tint.
- Tindar á Ásum í Húnavatns-
þingi 381, 383.
- Tindar í Króksfirði 6.
- Tindar á Skarðsströnd 72.
- tint 742, 745, 746.
- Titlingsholt í Melasveit 59.
- tíund 3, 19, 26, 27, 36, 44, 62,
64, 68, 69, 72, 74, 75, 76,
77, 86, 150, 198, 240, 277,
288, 310, 437, 452, 512, 556,
560, 567, 568, 615, 675, 676,

- 737, 768, 770, 780, 781, 796.
 — tíundardagr 548. — tíund-
 argjöf 246, 346, 369, 586,
 587, 591, 720, 792. — tíund-
 argerð 246, 357, 424, 547,
 768, 780. — tíundarhald 545,
 674, 675, 780. — tíundarsök
 780. Sjá skiptitíund.
 tjald 736. Sjá kirkja.
 Tjaldanes í Saurbæ í Dalasýslu
 71, 74. — Tjaldaneshólmi
 134, 135, 201, 202.
 tjara 736.
 Tjarnarlækr (= Reykjavíklækr)
 51.
 Tjarnir í Eyjafirði 583.
 Tjarnir í Ljósavatnsskarði 628—
 629.
 tjón 113.
 tjörn 299, 457, 729.
 Tjörnes í Suðrþingeyjarþingi
 197, 721, 722.
 tólffæðmingr 236.
 tólgarkerti 61.
 tollar 155, 240, 376, 560, 612,
 770. — tollvætt 796. Sbr.
 osttollar.
 Tomas, sjá Tumas, Tumi.
 tonarius, sjá kirkja.
 tóptir 586, 684.
 Torbi, sjá Torfi.
 torf 518, 519, 520. — torfkrók-
 ar 287, 451, 638, 639, 742. —
 torfjár 638, 742, 745. —
 torfskafa 2. — torfskeri 638,
 742, 745. — torfskurðr 46,
 60, 71, 76, 196, 280, 354,
 355. — Sbr. tólffæðmingr 236.
 Torfadóttir: Cecilia.
 Torfason: Jón, Snæbjörn.
 Torfastaðir í Jökulsárhlíð 716.
 Torfi Finnbogason (Jónssonar;
 1503) 630—633.
 Torfi Jónsson hinn ríki, bóndi
 í Klofa, sýslumaðr í Dalasýslu
 og Rangárþingi (1492—1504;
 enn á lifi 3. Júlí 1504; dáinn
 fyrir 11. Febr. 1505) 121,
 122, 347 — 348, 348—349,
 367, 376, 626, 688, 696—
 697, 705—709, 755—756,
 787—788.
 Torfi Jónsson í Flatey (um 1700)
 476.
 Torfi Sigurðsson í Borgarfirði
 (1710) 2.
 Torfufell í Eyjafirði 583.
 Torfustaðir í Miðfirði 774.
 Torstansfjörðr, sjá Trostans-
 fjörðr.
 traacteran 429.
 Traðarholt í Flóa 622—623.
 translacions sanctorum (upp-
 tókudagr beina eða heilags
 dóms): Benedicti 145, 432,
 577, 717. — Johannis (Jóns
 Ögmundarsonar) Hólabiskups
 104, 373, 638, 716. — Svípt-
 huni 299. — Thomæ episcopi
 366.
 transskript, transscriptum, tran-
 sumptum 5, 14, 87, 97, 98,
 100, 104, 105, 116, 124, 126,
 127, 135, 138, 139, 149, 165,
 170, 171, 172, 182, 186, 190,
 192, 206, 208, 217, 218, 220,
 242, 254, 262, 263, 275, 276,
 284, 307, 336, 356, 357, 378,
 393, 397, 401, 404, 408, 428,
 442, 468, 469, 476, 491, 492,
 493, 511, 520, 523, 524, 530,
 553, 561, 576, 584, 585, 589,

- 610, 615, 620, 657, 710, 735, 740, 741, 757, 767, 806.
 tré 56, 74, 339, 340, 455, 456, 460, 637. — trédiskar 639. — tréfat 642, 646. Sbr. kirkja. — trékanna 639. — trékirkja 31. Sbr. kjörtré.
 Trékyllisvík á Ströndum 83, 278, 461, 520.
 trinitatisdagur 37, 42. — Trinitatislíkneski, Trinitatisskript, sjá kirkja.
 trog, sjá búsgagn.
 Troil, Uno v., erkibiskup í Uppsölum 470. — Troilsbók 470.
 Trostansfjörðr í Barðastrandar-sýslu 80, 441, 796.
 trú 13, 238.
 trúlofan 798.
 Trúlsson: Pétr.
 Trundhem, sjá Þrándheimr. tröð 455.
 Tumadottir: Þóra.
 Tumas Bucklare (1484) 13.
 Tumas Gregoríasson (Gregorsson, Gorgeirsson) nyrðra (1495) 264.
 Tumas Hjálmsón nyrðra (1495) 264.
 Tumas Hrafnsson vestra og í Húnavatnsþingi (1492—1500) 139, 349, 593.
 Tumas Jónsson lögréttumaðr í Ísafjarðarsýslu (1494—1505) 217, 283, 388, 425, 479, 502, 526, 538, 562, 595, 682—685, 689, 763—765.
 Tumas Jónsson í Guunarsholti (1497) 376².
 Tumas Ólafsson bróðir á Helgafelli (1493) 157.
 Tumas Sveinbjarnarson nyrðra (1493) 164, 191.
 Tumas Sveinsson prestur nyrðra (1492—1494) 90, 161, 168, 208.
 Tumas Þorbjarnarson lögréttumaðr (1497) 360.
 Tumasdóttir: Gunnhildr.
 Tumasson: Brummann, Eyvindr, Guttormr, Jón, Pétr.
 Tumi á Álptamýri (afleyst 1505) 794.
 tún 456, 586, 621. — túngarðr 59.
 Tunga í Andakíl 60.
 Tunga í Bitru 85, 95, 143.
 Tunga í Bolungarvík 244.
 Tunga í Biskupstungum, sjá Bræðratunga.
 Tunga milli Ennis og Höfða á Snæfellsnesi 244, 639—640, 713.
 Tunga í Skutilsfirði 685, 806.
 Tunga í Steingrímsfirði (Tröllatunga) 409—410, 655—656.
 Tunga í Sælingsdal, sjá Sælingsdalstunga.
 Tunga á Tjörnesi 197.
 Tunga í Viðidal, sjá Viðidals-tunga.
 Tunga í Örlygshöfn í Patreksfirði 723—724, 798.
 Túngarðr á Fellsströnd 184.
 Tunguá í Melasveit 59.
 Tunguey á Steingrímsfirði 656.
 Tungufell í Hrunamannahrepp 356.
 Tungusker á Steingrímsfirði 655.
 Tunguskógr í Botnsdal 806. Sbr. Tunga í Skutilsfirði.
 tunguskæði 239.
 tunguspottur 587, 588.

- Tungusveit í Skagafirði 7, 477, 523.
- tunna 185, 304, 394, 712, 736, 742, 744, 802, 812. — tunnhróf 41, 43. — tunnuketill 746.
- turibulum (reykelsisbolli) argentum 464.
- tvöggja postula messa á vor (Philippi & Jacobi) 174, 207, 419, 420, 633, 634. — Petri & Pauli 215.
- tvímæli 730, 776, 783, 806.
- tvítugmessa 116.
- tygi 189, 417, 654. — tygjað fólk 705, 706.
- tylftardómr 217, 273, 314, 349, 479, 496, 508, 531, 557, 569, 606.
- tylftareidr 91, 106, 169.
- Tyrbingr, sjá Tyrfingr.
- Tyrfingr Jónsson vestra (1497) 348.
- Tyrfingsson: Haldór.
- Tyrfingsstaðir á Akranesi 58.
- týsdagr 407.
- tölufé 184.
- töng 287, 638, 746.
- Úlfjótsvatn í Þingvallarsveit 47, 48.
- Úlfr Þorleifsson í Öxarfirði (fyrir 1300) 215.
- Úlfrún Þorsteinsdóttir í Sælingsdalstungu (1427—1451) 70.
- Úlfsstaðir í Blönduhlíð 346—347.
- Úlvédinn (Úlfhédinn) Þorsteinson í Selvogi (1495) 252.
- ull 685, 712. — ulláklæði, sjá áklæði. — ulldúkr 638, 639, 742. — ullarklæði 745. — ullhandklæði 742.
- umboð 5, 86, 87, 91, 93, 102, 115, 142, 160, 170, 180, 209, 211, 221, 224, 230, 257, 261, 273, 274, 281, 282, 287, 288, 290, 291, 292, 293, 296, 300, 315, 317, 337, 338, 339, 340, 343, 352, 355, 365, 369, 384, 390, 394, 397, 422, 425, 426, 428, 439, 440, 488, 489, 513, 515, 533, 534, 549, 550, 572, 584, 585, 594, 595, 596, 597, 598, 601, 602, 604, 613, 624, 645, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 697, 711, 724, 725, 730, 734, 752, 753, 755, 756, 757, 761, 766, 772. — umboðsbréf 284, 292, 336, 396, 506, 514, 516, 659, 660, 661. — umboðshald 289. — umboðsmaðr 4, 10, 12, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 94, 96, 101, 102, 108, 113, 115, 119, 120, 140, 141, 169, 173, 174, 178, 181, 194, 203, 208, 212, 226, 229, 245, 246, 249, 261, 268, 269, 270, 290, 293, 297, 301, 302, 314, 315, 318, 319, 320, 322, 332, 345, 347, 349, 350, 351, 369, 375, 382, 384, 391, 396, 408, 427, 440, 479, 482, 483, 488, 489, 495, 510, 522, 531, 532, 534, 540, 541, 546, 547, 548, 594, 595, 597, 601, 602, 606, 609, 620, 625, 633, 634, 635, 672, 674, 676, 682, 688, 693, 694, 701, 708, 712, 722, 723, 727, 728, 734, 735, 741, 750, 752, 753, 763, 765, 771, 772, 774, 775, 777

- 779, 791, 792, 806, 809, 810.
 númerki 177, 251, 299, 304, 306, 399, 405, 561, 586, 636, 648, 694, 714.
 umsjá 96.
 undanbrögð 97.
 undanfærsla 107, 119, 120.
 undecim millia virginum 437, 525.
 undir Felli, sjá Fell.
 undirhyggja 241.
 undirlagsbréf 318.
 undirmenn 234, 246.
 unsagning 654.
 uppfæði, uppfæðsla 235, 619.
 uppgjöf 52, 512.
 uppganga 299.
 upphaldsstika, sjá kirkja.
 uppheldi kristindóms 86.
 upplag, upplagsbréf 171, 257, 258, 262, 269, 296, 311, 334, 396, 436, 554, 636, 649, 699, 720, 733.
 upplesning 776.
 Úppsalir í Hornafirði 452.
 Úppsalir í Svipjóð 470.
 uppskafningr (uppekafið bréf) 329, 543.
 uppsteytr 323.
 uppstigningardagr 182, 201, 258, 296, 412, 484, 669, 690, 692, 763.
 Urbanus páfi 161, 269. — Urbanusskript, sjá kirkja.
 Urðarheiði í Öxarfirði 466.
 Urðir í Svarfaðardal 611, 756, 758, 768.
 úrför 349.
 úrskurðr, úrskurðarbréf 6, 111, 112, 113, 125, 152, 153, 266, 313, 314, 351, 386, 397, 398, 418, 436, 437, 443, 494, 503, 505, 517, 518, 527, 531, 533, 534, 539, 553, 566, 596, 617, 622, 633, 646, 651, 653, 656, 660, 688, 689, 708, 775, 814.
 Ursula mæð 526.
 utanfarir 322, 369.
 utanstefna 503.
 útarfar 358.
 útbeit 77.
 útbrot 637.
 úthagar 770.
 útidyr 520. — útidyrastafr 222
 útihús, úthús 25, 201, 667.
 útisetumenn 9.
 útlausnir 611, 683, 767, 768, 779, 780.
 útlegð 570, 571, 609. — útlegðarlysing 6. — útlegðarverk 7, 753. — útlægir menn 97, 443, 444.
 útlendingar, útlenzkir menn 573, 574, 802, 803.
 útlönd, útjarðir 58, 274.
 Útmanasveit í Múlaþingi 15, 21, 22, 351, 385, 485, 486, 512.
 útsetning (af sakramenti) 616.
 Útskálar í Garði 513, 593.
 útskript 219, 571.
 úttekt 343.
 uxi, sjá nautpening. — uxahúð 740.
 Vað í Skriðuhverfi 370, 386—387.
 Vaðlaþing (Vöðlaþing) 140, 203.
 vaðmál 5, 6, 49, 68, 69, 85, 114, 179, 184, 186, 285, 362, 437, 447, 452, 459, 474, 552,

- 586, 598, 627, 628, 636, 685, 724, 740, 764. — óþæft vaðmál 740. — þæft 740. — brókavaðmál 627, 628. — ileguvaðmál 627.
- Valagnúpar á Reykjanesi 49.
- Valbjarnarvellir á Mýrum 743.
- vald 106. — vald og vernd 233. — vald kirkjunnar, sjá kirkja. — valdsmaðr (-mann) 5, 319, 353, 606, 660, 674, 791, 792, 812.
- Valdason: Jón.
- Valdi Guðlaugsson í Árneshöfði (c. 1650) 454.
- Valdi Hólmfastsson í Árneshöfði (um 1505) 813.
- Valdi Þorvarðsson, líklega syðra (1505) 797.
- Valentinus martyr 165.
- Valerianus, sjá Valrianus.
- Valerianusdóttir: Guðrún.
- Valerianusson: Eiríkr.
- Valgerðr, Skálholtskona (1502) 628
- Valgerðr Þórðardóttir, Helgasonar, frá Staðarfelli (1499) 423—424.
- valinkunnir menn 228, 597.
- Vallanes á Völlum 24, 26, 512, 716.
- Valrianus Bjarnason í Húnavatnsþingi (1501) 580.
- valsmáðr 669.
- Valtýr Sigurðsson, er vo Bjarna Ólafsson (1496) 305.
- Valvarðarskriða í Berufirði eystra 32.
- Valþjótsstaðr í Fljótsdal 25, 310, 345, 395.
- vandræði 210.
- vanhenta 113.
- vanrétti 707.
- vanvirða 129.
- vara 32, 54, 57, 64, 76. — vöruvirk góð 244. Sbr. varnaðr.
- varða 237, 452, 621.
- varðhaldseingill 243.
- varðveizla 1, 427.
- Varmá í Mostellssveit 800, 801.
- Varmalækr í Andakil 743, 744.
- varmenska 96.
- varnaðr, varningr 189, 295, 304, 724, 806. — falslaus, ófalsaðr varnaðr 495, 497. — útlendr 377.
- varreka, sjá búsgagn.
- vasa 464.
- vatn, vötn 59, 221, 694, 720, 770, 799.
- vatn og fúi 40.
- vatn: vatnssókn 294. — vatns-handklæði 745. — vatnsberi, sjá kirkja. — vatnaskall 178, 287, 736, 746. Sjá kirkja. — vatnsetill, sjá kirkja.
- Vatn hið neðra í Gufudalssveit 77.
- Vatn í Hálsasveit 3.
- Vatn (= Hreðavatn) í Norðrárdal 743.
- Vatnadalur í Súgandafirði 248, 740.
- Vatnsdalur í Húnavatnsþingi 7, 104, 105, 127, 180, 181, 279, 281, 315, 318, 320, 326, 330,

1) Bréfið er að visu gert í Eyjafirði, en snertir Þorvarð lögmann, og hefir Valdi líklega verið í för með honum að sunnan.

- 342, 643, 649, 656—662, 719, 791.
- Vatnsendi í Eyjafirði 583.
- Vatnsendi í Ólafsfirði 140—141.
- Vatnsfjörðr í Ísafjarðarsýslu 155, 225, 232, 238, 242, 244, 256—257, 276—277, 285, 286, 336, 348—349, 354, 515, 521—522, 532—536, 603, 612—613, 636—639, 654, 657, 658, 694—695, 760, 806.
- Vatnshorn í Haukadal 68, 92, 95, 101, 105, 116, 141, 160, 174, 226, 286, 289, 291, 439, 484, 634, 690, 705, 708, 725, 734, 752, 774, 785.
- Vatnskatlar fyrir innan Fagradal á Rosmhvalanesi 457.
- Vatnsleysa í Biskupstungum 470.
- Vatnsleysuströnd við Faxaflóa 513.
- vatnsmaðr 669.
- Vatnsnes í Húnavatnsþingi 409, 720.
- Vatnsskarð milli Hegraness og Húnavatnsþings 123.
- Vattarnes í Skálmarfirði 402.
- vax 742, 802. Sjá kirkja.
- Vébjarnarnaust á Ströndum 462.
- vébönd 573.
- veffæri 449. — vefstaðr 639.
- Veggir í Stafholtstungum 743, 744.
- veiðar, veiðiskapr 50, 54, 55, 57, 58, 67, 346, 455, 558, 559. — veiðistöð 2, 694, 770. — kjörveiði 64. Sbr. önglar.
- Veiðileysa á Ströndum 462.
- Veigastaðir á Svalbarðsströnd 415.
- veikleiki kvenlegrar náttúru 239.
- veita 59.
- vel bornir (burðugir) menn 226, 692, 770, 786.
- Vellankatla (eystri) á Melrakka-slóttu 466.
- Vellir í Flóa 455.
- Vellir í Hitardal 745.
- Vellir = Laugardalsvellir 325.
- Vellir(nir, sem nú er í tali kall- að Völlurnar) í Múlapingi 25, 26, 211, 222, 233, 511, 512, 716.
- Vellir í Svarfaðardal 254, 393, 421—422, 496, 499, 582, 603, 688, 692.
- Vende, sjá Vindr.
- venzlamenn 127.
- ver 279, 294, 343. — verleigur 385. — vermenn 9. — vertíð 45. — vervist 17, 24.
- Verið (= Álptaver) 295—297
- verðaurar 183, 683.
- Verðmarskelda í Saurbæ 71.
- verkamenn 548.
- verkhestr 455.
- vermaðr 669.
- vermifat (rétt: fat vernizat) 287.
- Vermundarson: Þórðr.
- Vermundr Bjarnason í Keldu- hverfi (fyrir 1300) 215.
- Vermundr Örnólfsson ábóti á Helgafelli (1403—1416) 615—617.
- vernd 105, 106. — vernd heil- agrar Skálholtskirkju 171. — vernd og umsjá 96.
- verzlun 377—378, 407. Sbr. ein- kaup, hálfstykklæði, vara, varnaðr, varningr, þriðjunga- klæði.

- vernizað fat 740.
- Vestfirðir 16, 81, 514, 516, 535, 537. — Vestfirðiugar 561—562, 696. — Vestfirðingafjórðungr 276. — Vestfirðingaskrá 537, 562—566.
- vestmentum rubrum 464. Sbr. klæðnaðr.
- Vestmannaeyjar 13, 41, 43, 696, 736.
- Vestrárdalur í Vopnafirði 345.
- Vestrheimr (Amerika) 374.
- Vestrhóp (Vestarahóp) í Húnavatnspingi 409, 581, 592, 598, 719, 721, 757, 758, 810.
- vetrarbeit 454.
- vetrnætr 153, 404, 405, 455.
- vetrseta 573, 574.
- vetrungr, sjá nautpening.
- viðan (til húsa) 59.
- Viðar í Reykjadal 731—732.
- Viðastaðir á Útmanasveit 512.
- Viðey með Sundum, Viðeyjar-klaustr. Viðeyingar 50, 205, 298—299, 303—304, 325, 334—340, 344, 357, 394, 398, 507, 560—561, 585—586, 593—594, 622, 624, 635—636, 648, 649, 659, 662—663, 677—678, 788. — Viðeyjarsund 585, 586.
- viðgerð á söðli 445.
- Viðidalr í Húnavatnspingi 180, 194, 343, 505, 506, 613, 614, 650, 657, 662, 711, 772, 773.
- Viðidalsá í Steingrímsfirði 283.
- Viðidalstunga (Tunga) í Viðidal 194, 195, 263, 313—314, 319—320, 343, 351—354, 386, 469—470, 476—477, 558—560, 649, 650, 653, 662 712—713, 756, 758, 768, 779—781. — Viðidalstunguheiði 558—560. — Viðidalstunguslagr (1483) 476—477.
- Viðilækr í Þverárhlíð 744.
- Viðimýri í Skagafirði 391—392, 418—419.
- Viðivellir í Blönduhlíð 207, 487, 524, 555—560, 600—601, 766.
- Viðivellir í Fljótsdal 198, 447.
- viðr, viðir 110, 111, 234, 434, 449, 461, 462, 518, 519, 520, 683. — naglfastr viðr 591. — stórviðr 237. — viðarhögg 46, 452. — viðarkrókar 740. — viðreki, viðarreki 5, 6, 24, 49, 58, 70, 71, 288, 339, 415, 455, 461, 462, 466, 720.
- viðrnefni: biskup, Jón Tumas-son, Þórólfr Ögmundsson. — biskupsson, Magnús Þórólfs-son. — danr, Jón Björusson. — greipaglennir, Jón Einars-son. — hjálmr, Jón Jónsson. — hraði, Þorsteinn. — hærul-angr, Ásmundr Jónsson. — Íslendingr, Jón Jónsson. — Jórsalafari, Björn Einarsson. — kalekr, Jón. — langhryggja, Sigríðr. — litli, Erlendr, Hal-ðór. — pungr, Jón. — rámr, Jón Þorgeirsson. — ríki, Björn Þorleifsson, Teitr Gunn- laugsson, Torfi Jónsson, Vig- fús Þórðarson. — rikismauna- fæla, Pétur Sveinsson. — ryt(r), Jón. — skálakona, Katla. — spjóti, Ólafr. —
- viðrþurft búksins 534.

- viðtal 158.
- Viðvík í Skagafirði 87—88, 168, 371—372, 462—463, 508—509, 545, 592, 624, 646. —
Viðvíkursveit 505, 545, 592, 624, 646.
- Vífilsmyrar í Önundarfirði 387—388.
- víg, vígaferli, vígsmál 127, 172—173, 208—210, 212, 217—218, 359, 360, 388, 540, 589, 590, 701, 741, 751, 789, 801. — vígsbætr 209, 305, 358, 359, 364, 388. — víglýsing 203, 217, 218, 361, 631, 789, 801.
- Vigdís Árnadóttir nyrðra (1503 eða fyrri) 633—634.
- Vigdís Haldórsdóttir, Hákonarsonar, systurdóttir Guðna Jónssonar (1505) 764—765.
- Vigdís Illugadóttir vestra (1502) 604,
- Vigdís Jónsdóttir, Þorlákssonar, kona Ólafs Filippussonar), (1492—1500) 136—137, 138—139, 255—256, 313—315, 351—354, 385—386, 533—536.
- vígðs vatns ketill, sjá kirkja.
- Vígfús vestra (1494) 226—228.
- Vígfús Erlendsson, Erlendssonar, síðar hirðstjóri og lögmaður (1495—1505) 285, 311—312, 333—334, 356, 609, 612, 748—750, 805—806.
- Vígfús Erlendsson prófastr á Setbergi (d. 1781) 53.
- Vígfús Gíslason sýslumaður á Hvoli (d. 1647) 453.
- Vígfús Guðmundsson vestra (1498) 396—397.
- Vígfús Hallsteinsson, Eiríkssonar, í Keldunesi (c. 1330) 214.
- Vígfús Illugason 604. Sjá Vigdís Illugadóttir.
- Vígfús Ingjaldsson ráðsmaður á Eiðum (c. 1440—1450) 385.
- Vígfús Ísleifsson prestur í Sólheimapingum (d. 1731) 53.
- Vígfús Jónsson, Pálssonar, sýslumaður á Kalastöðum (d. 1595) 15.
- Vígfús Jónsson í Árneshöfði (1636) 453.
- Vígfús Jónsson, biskups Vígfússonar, á Leirá (um 1700) 620.
- Vígfús Jónsson prófastr í Hitardal (d. 1776) 359.
- Vígfús Oddsson prestur í Gaulverjabæ (d. 1650) 453.
- Vígfús Sigmundsson (Sigurðsson) nyrðra (1495) 265.
- Vígfús Snorrason í Borgarfirði (1493) 162.
- Vígfús (Fúsi) Þórðarson hinn ríki, lögréttumaður og bóndi á Borg á Mýrum (1495—1505) 270, 427, 493, 570, 752, 796, 799, 803—804.
- Vígfús Þorsteinsson nyrðra (1495) 264.
- Vígfúsdóttir: Hólmfríðr, Margrét.
- Vígfússon: Árni, Geir, Jón, Magnús, Þorgils.
- Víghólsstaðir á Fellsströnd 244.
- vigilæ festorum 187, 309, 512, 804.
- Vigravík á Akranesi 57.
- vígsla 619, 767. — vígslubréf 277, 364. — vígslumáldagi 609. -- vígslukaggr 639.

Vík í Bitru 85 ² .	Reykholum 1482 — 1483)
Vík á Seltjarnarnesi, sjá Reykjavík.	294.
Vík í Staðarsveit í Skagafirði (út frá Stað) 221—222, 229—230, 643, 721—722.	víseyrir 644, 696.
Víkingsstaðir í Reykjadal 169.	visitazia, visitaziubók 2, 16, 81, 134, 135, 136, 154, 159, 609, 630, 737, 754, 779.
Vilborg Jónsdóttir, Sigmundssonar (1505) 756—758.	vist 163, 385.
Vilchin biskup í Skálholti (d. 1405), Vilchinsmáldagar 3, 15, 32, 45, 50, 63, 454.	vítakúpur 287. — vítaskálar 287.
Vilhjálmr Ormsson syðra (d. 1494 eða fyrri) 205.	vitni 91, 93, 94, 96, 101, 102, 114, 125, 175, 180, 181, 184, 193, 212, 226, 228, 229, 248, 261, 266, 269, 270, 271, 290, 296, 301, 350, 352, 353, 361, 381, 382, 398, 426, 430, 440, 482, 488, 489, 509, 510, 542, 550, 551, 564, 593, 596, 597, 607, 662, 647, 650, 656, 657, 658, 659, 660, 672, 676, 689, 693, 703, 711, 712, 720, 753, 779, 780, 782, 783, 784, 792, 809, 811, 812. — vitnisburðr,
Vilhjálmsson: Finnr, Jón, Nikulás, Sveinn, Þorkell.	vitnisburðarbréf 10, 12, 102, 122, 124, 125, 127, 128, 129, 130, 136, 137, 138, 141, 144, 147, 158, 162, 164, 165, 167, 170, 190, 192, 203, 205, 206, 212, 213, 215, 220, 221, 222, 229, 231, 247, 248, 249, 256, 257, 258, 275, 281, 284, 294, 295, 301, 308, 309, 320, 329, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 344, 367, 368, 380, 385, 396, 397, 404, 410, 414, 415, 418, 419, 424, 425, 431, 432, 450, 467, 468, 469, 476, 477, 489, 490, 506, 507, 520, 521, 522, 560, 581, 582, 587, 597, 598, 604, 605, 607, 621, 634, 643, 653, 655, 657, 662, 663, 679, 686, 687, 688, 689, 698, 701, 702, 703, 729, 730, 733, 734, 741, 748, 755, 758, 759, 763, 773, 774, 775, 777, 778,
vili og vitorð 95, 142.	
Villingadalr (hvortveggja) í Eyjafirði 583.	
Villingaholt í Flóa 688, 692.	
Villinganes í Skagafirði 413—414, 577—578.	
Villingavatn í Grafningi 47, 48.	
vinátta 88, 89.	
Vindr (Vende, Wende) 9, 378, 407, 408, 483, 484, 748, 749, 750, 751.	
Vindæli (Vindhæli) á Skagaströnd 602, 659—662.	
vingjafir 719, 720.	
vinir og venzlamenn 127, 210, 246, 370.	
vinnumenn 343, 652.	
vinnumissir 489, 510.	
víravirkisgerð 155.	
virðing (mat), virðingargerð 97, 212, 292, 449, 513, 547, 548, 666. — virðingarfé (góz) 18, 32, 210, 450, 638. — virðingarmenn 3, 10.	
virki (vígi) 294. — virkisvetr (á	

- 799, 800, 806, 807. — vitnisbréf 12. — vitnismenn 221.
vitorð 95, 97, 142.
Vitusmessa (Vitus martyr) 603, 696.
voð 95, 156, 157, 179, 186, 194, 285, 362, 459, 473, 598, 627, 724, 740, 742, 802. — tvítug voð 287, 332. — verk til voðar 156, 742. Sbr. hafnarvoð, söluvoð, vaðmál.
Vogar (nir = Kvíguvogar) í Gullbringusýslu 457.
Vogar í Leirársveit 58.
Vogar við Mývatn 681.
Vogar í Vatnsfjarðarsveit 637. Sbr. Vogr.
Vogr á Fellsströnd 244.
Vogr á Mýrum 745.
Vogr í Vatnsfjarðarsveit 244. Sbr. Vogar.
Vogslækr (= Kópavogslækr), rekamark Engeyjarkirkju 51.
Volafall í Svinadal 71.
volismaðr 669.
vonarvölr 246.
vond verk 242.
vopn 347, 362, 390, 654, 706. — Sjá atgeir. — bogi 705, 706. — byssa 705, 706. — Sjá spjót. — Sjá sverð. Sbr. hertygi.
Vopnafjörðr eystra 17, 18, 19, 20, 257, 258, 465, 512.
vor frú 243, 444, 538. — vor frú messa 430.
vorlag 301.
vottar 94, 95, 101, 103, 142, 193, 218, 221, 249, 261, 268, 296, 301, 327, 350, 352, 439, 488, 545, 564, 601, 620, 625, 656, 658, 682, 702, 703, 766, 808. — vottabréf 705. — vottorð 99, 105.
votum 767.
Vælugerði í Flóa 152.
vætt 49, 153, 154, 155, 184, 187, 285, 288, 337, 417, 466, 578, 579, 608, 672, 677, 712, 718, 738, 744, 746, 764, 771, 797.
völlr (tún) 227.
Völlr neðri í Flóa 454.
Völlr í Hvolhrepp 40.
vöndlar 155, 184, 639, 746.
Vörðuholt í Melasveit 59.
Vörðuhús á Akranesi 56.
vöxtr (fjár) 354.
Wende, sjá Vindr.
Wigfús, sjá Vigfús.
Worm, Chr. 715.
Yfirbót 767.
yfirgangr 12, 653.
yfirreið 198.
yfirsýn 97, 434, 482, 483, 551, 586, 735.
Yslandh (-landt, -landtt), sjá Ísland.
Ytrafell á Fellsströnd 6.
Ytridalr í Eyjafirði 761—762.
Ytrihólmr á Akranesi 57.
Ytrihreppr, sjá Hrunamannahreppr.
Ytrilönguhlíð í Hörgárdal 434—435.
Ytrivellir í Miðfirði 98.
Yztiskáli undir Eyjafjöllum 432—433, 805—806.
yztu endimörk 171, 508, 559, 770.

yxu, sjá nautpening.

Þambá í Bitru 85.

Þambárvellir í Bitru 70.

Þangskurður 455.

Þarfahús 667.

Þarflegir peningar, þarflegt góz

18, 31, 89, 157, 179, 187,

195, 197, 209, 233, 243, 254,

283, 288, 291, 316, 325, 326,

327, 376, 437, 481, 513, 544,

583, 629, 633, 640, 715, 720,

737, 748, 762, 790, 798.

Þari 454, 455.

Þaufari 739.

Þegn 172, 322, 429. — Þegn-

gildi 172, 632, 802. —

Þegnskylda 267, 322.

Þelahögg, sjá kirkja.

Þerneyjarsund á Kollafirði 153.

Þernuvík í Ögurssveit 82.

Þéttmarsson: Sigurður.

Þexla 736.

Þing (Alþingi) 322, 368, 538,

596, 634, 635, 706, 707, 708,

709. Sbr. Öxarárþing.

Þing (héraðsþing) 5, 7, 212,

229, 301, 471, 472, 485, 564,

597, 688, 693, 725, 726, 775.

— Þriggja hreppaþing 137,

274.

Þing (sókn) 204, 366.

Þing (góðir gripir) 481.

Þingá (Þinghá) 77.

Þingaprestr 26, 75, 132, 335,

512.

Þingeyjarþing 223, 272, 291,

367, 400, 799.

Þingeyrar í Húnavatnsþingi,

Þingeyraklaustr 194 — 195,

203 — 204, 263, 298, 313 — 314,

326 — 330, 373 — 374, 382,

461 — 462, 508, 555 — 558,

581, 582, 643, 719, 761, 776,

783.

Þingfarar kaup 322, 634, 635.

Þinghestar 71.

Þingkostr 573, 574.

Þingmenn 352, 564, 597, 650,

775.

Þingmúli í Skriðdal 29.

Þingsafglöpun 708.

Þingskáli á Rangárvöllum 688.

Þingstaðr* 93, 101, 160, 211,

226, 248, 265, 290, 300, 319,

348, 390, 480, 484, 531,

541, 602, 631, 634, 692, 711,

722, 725, 752, 756, 774, 791.

Þingstefna 353.

Þingtollar 323.

Þingvöllr við Öxará 12, 53,

216, 218, 271, 272, 504, 505,

506, 507, 580, 641, 642, 701,

702, 713.

Þistilsfjörður í Þingeyjarþingi

419, 420, 466, 619, 620.

Þjalir 739.

Þjóðólfsson: Jón, Sigurður.

Þjófr 96, 97. — Þjófssök 95.

Þjónn 786.

Þjónusta 116, 145, 216, 322,

663, 784, 790.

Þjónustukona 88.

Þjónustulaun 203, 204, 386, 387,

420, 421, 433, 475, 646, 680,

723.

Þjónustumaðr 204, 296, 613.

Þjónustutekja 107, 108, 114,

783.

Þjórsá 46, 376, 621, 678, 696,

697, 788.

Þóra Bjarnardóttir, Þorleifsson-

- sonar, kona Guðna Jónssonar (1502) 591.
- Þóra Gottskálksdóttir, Þorvaldssonar, í Húnavatnsþingi. (1502) 602—603.
- Þóra Guðmundardóttir í Þingeyjarþingi (1494) 215.
- Þóra Tumadóttir, ómagi í Dalasýslu (1493—1494) 174—176, 226—229.
- Þóra Þórarinsdóttir kona Daða Arasonar (1502) 603—606.
- Þórálfr Gizurarson nyrðra (1493) 180—181.
- Þórálfr Guðmundsson (veginn 1500) 531—532.
- Þórálfr Oddsson umboðsmaðr Hólastóls (1492) 91, 149, 151.
- Þórálfr Ólafsson vestra (1502) 605.
- Þórálfr, sbr. Þórólfr.
- Þórarinn Áskelsson í Rangárþingi (1497) 376, 377.
- Þórarinn Bjarnason vestra, bróðir síra Páls í Hjarðarholti og faðir síra Þorsteins (c. 1450) 124.
- Þórarinn Brandsson undir Eyjum (1494) 225.
- Þórarinn Eyjólfsson prestur eystra (1497—1499) 345, 431.
- Þórarinn Helgason í Hornafirði (um 1500) 449.
- Þórarinn Jónsson (í Grímsey 1492) 115.
- Þórarinn Jónsson syðra (1496) 299.
- Þórarinn Jónsson nyrðra (1493—1500) 180—181, 531.
- Þórarinn Stephánsson í Krossholti (1495—1504) 285, 615, 745.
- Þórarinsdóttir: Kristín, Þóra.
- Þórarinsson: Árni, Bjarni, Brandr, Einar, Guðmundr, Hallr, Hrafn, Jón, Stephán, Sveinn, Þorlákr, Þorsteinn, Þorvarðr.
- Þorbergsson: Haldór.
- Þorbjargarstaðiri Laxárdal 108—109.
- Þorbjarnarson: Árni, Ásbjörn, Ásgrímr, Eiríkr, Ólafur, Skúli, Tumas.
- Þorbjörg Brandsdóttir, kona Ásgríms Þorbjarnarsonar (1494—1505) 211—212, 791—792.
- Þorbjörg Guðinadóttir í Holti í Saurbæ (1482—1483) 294.
- Þorbjörg Ólafsdóttir tóna Geirmundarsonar, kona Andrésar Guðmundssonar (1493—1501) 159—160, 262, 520—521, 526—527, 586—587.
- Þorbjörg Ormsdóttir, Snorrasonar, kona Ólafs tóna Þorleifssonar (enn á lífi 1394) 71.
- Þorbjörg Sigurðardóttir á Kúlu (c. 1700) 176.
- Þorbjörn Ámundason prestur á Gilsbakka og prófastr milli Gilsfjarðar og Gljúfrár (d. 1491 eða fyrri) 139—140.
- Þorbjörn Flóventsson vestra (c. 1492) 154, 155—156.
- Þorbjörn Gunnarsson, Bjarnarsonar, í Húnavatnsþingi (1498) 408—409.
- Þorbjörn í Heynesi (um 1500 eða fyrri) 57. Sbr. Þorbjörn Jónsson.
- Þorbjörn Jónsson prestur og próf-

- astr milli Gilsfjarðar og Gljúfrár (1492—1494) 86—87, 97, 170, 205.
- Þorbjörn Jónsson prestur nyrðra (1505) 766.
- Þorbjörn Jónsson í Kálfanesi, frændi Guðmundar Andréssonar (1494—1504) 205, 401, 403, 430—431, 727.
- Þorbjörn Nikulásson vestra (1500—1501) 480, 562.
- Þorbjörn Þormóðsson í Húnavatnsþingi (1493—1494) 180.
- Þorbrandsstaðir í Vopnafirði 19.
- Þórðardóttir: Guðbjörg, Valgerðr.
- Þórðarson: Brynjólfur, Einar, Guðmundr, Gunnar, Hallr, Illugi, Ingimundr, Jóhann, Jón, Kolbeinn, Magnús, Pétur, Salomon, Sighvatr, Skúli, Sturla, Vigfús, Þórðr, Þorkell.
- Þórdís Árnadóttir í Húnavatnsþingi (1498) 411.
- Þórdís Gísladóttir, Filippussonar, kona Ara Andréssonar (1495—1497) 250—251.
- Þórðarstaðir í Fnjóskadal 306—307.
- Þórðr Árnason vestra (1482—1483) 294.
- Þórðr Arnbjarnarson á Fellsenda í Dölum (1499—1503) 437—438, 634.
- Þórðr Björnsson vestra (1492) 101.
- Þórðr Brynjólfsson vestra (1495) 256.
- Þórðr Brynjólfsson í Rangárþingi (1496—1502) 511—312, 609, 630—633,
- Þórðr Brynjólfsson í Þingeyjarþingi (1499) 419—420.
- Þórðr Brynjólfsson í Eyjafirði (1495—1501) 260, 478—479.
- Þórðr Einarsson, Sveinssonar, vestra (1495—1504) 248, 675.
- Þórðr Einarsson í Biskupstungum (1665) 52.
- Þórðr Guðmundsson djákni og prestur í Hólum í Hrunamannahrepp og (eptir 1498) á Lundi (1492—1504) 117, 199—200, 278, 395, 442, 490, 590, 665, 671, 698.
- Þórðr Guðmundsson lögmaðr (d. 1609) 15.
- Þórðr Haldórsson í Eyjafirði (1500) 477.
- Þórðr Helgason bóndi á Staðarfelli (d. 1493) 87, 134—136, 183—184, 652.
- Þórðr Helgason í Þórsnessþingi (1500) 484.¹⁾
- Þórðr Helgason í Dalasýslu (1504) 725.¹⁾
- Þórðr hestamaðr í Skálholti (1502) 628.
- Þórðr Ingimundarson prestur nyrðra (1492) 90, 137.
- Þórðr Ísleifsson í Hornafirði (1500) 527.
- Þórðr Jónsson í Húnavatnsþingi (1492) 127.
- Þórðr Jónsson prestur á Gilsbakka og í Reykholti (1495—1503) 284, 395, 442, 603, 666—667.²⁾

1) Gæti þó verið einn maðr.

2) Þetta sýnist alt eiga við einn mann.

- Þórðr Jónsson í Steingrímsfirði (1503—1504) 656, 747.
- Þórðr Jónsson (1505) 814.
- Þórðr Klemensson í Húnavatnsþingi (1503—1505) 660, 680, 756, 758, 791.
- Þórðr Ólafsson prestur í Kálfholti (um 1500) 453.
- Þórðr Ormsson í Kjós (1670) 610.
- Þórðr Sighvatsson bóndi í Árneshöfði (1496) 324.
- Þórðr Stallason prestur á Gilsbakka (1504) 743, 744.
- Þórðr Stullason í Biskupstungum (1665) 52, 622.
- Þórðr Vermundarson í Dalasýslu (1497—1505) 348, 588, 747.
- Þórðr Þórðarson nyrðra (1494—1502) 210—212, 314, 578, 624—625, 791.
- Þórðr Þórðarson, Steindórssonar, ráðsmaður í Skálholti, bóndi í Háfi í Holtum, skrifari Árna (d. 1747) 278, 279, 415, 461, 511.
- Þórðr Þorleifsson í Rangárþingi (1496) 316.
- Þórðr Þorleifsson á Kjalarnesi (1691) 53.
- Þórðr Þorsteinsson eystra og nyrðra (1498—1505) 400, 789.
- Þorfinnr Jónsson prestur í Skaptafellsþingi (1496) 297.
- Þorfinnr Nikulásson 496. Sjá Arnór Finsson og Nikulás Jónsson.
- Þorfinnsson: Hjalti, Jón, Sveinn, Þórólfr.
- Þorgautr Ólafsson vestra (1503—1505) 672, 682, 763.
- Þorgautsstaðir í Hvitársíðu 743.
- Þorgeir Ólafsson nyrðra (1492) 109.
- Þorgeir Þorsteinsson nyrðra (1492) 98.
- Þorgeirsson: Haldór, Jón, Ólafur, Steinn, Þorlákur, Þorsteinn.
- Þorgerðr Guðmundardóttir, Ingi-mundarsonar (d. fyrir 1495) 255.
- Þorgerðr Jónsdóttir kona Hallvarðs Eiríkssonar (1498) 406.
- Þorgerðr Oddsdóttir, miðkona Jóns lögmanns Sigmundssonar (1493—1494) 195.
- Þorgerðr Ólafsdóttir, kona Ara Guðmundssonar (d. fyrir 1460) 425—427, 480—483, 554, 595—597.
- Þorgerðr Þorleifsdóttir prófentukona á Hólum (1492) 88.
- Þorgils Gizurarson í Húnavatnsþingi (1496) 298.
- Þorgils Guðmundsson prestur nyrðra (1502) 601.
- Þorgils Guttormsson í Þingeyjarþingi (1494) 215.
- Þorgils Ólafsson í Þverárþingi (1497) 354.
- Þorgils Sigurðsson, Pálmasonar, konrektor og ráðsmaður í Skálholti, síðar spítalahöldur á Hallbjarnareyri (1710—1719) 152, 171, 279, 453.
- Þorgils Vigfússon í Grimsey eða Eyjafirði (1492) 115.
- Þorgilsson: Guðmundr, Höskuldur, Illugi, Jón, Kári, Nikulás, Snorri, Þórólfr.
- Þorgrimr Björnsson nyrðra (1505) 807—810.

- Þorgrímur Illugason frændi Sigurðar prests beigalda (1500) 475.
- Þorgrímur Jónsson syðra (1493) 394.¹⁾
- Þorgrímur Jónsson nyrðra (1500—1501) 529—530.¹⁾
- Þorgrímur Ólafsson nyrðra (1493—1494) 195.
- Þorgrímsgerði á Akranesi 57.
- Þorgrímsson: Halldór, Jón, Magnús, Þorsteinn.
- Þórhallsdóttir: Margrét.
- Þórhallsson: Þorlákr.
- Þórir Steinólfsson vestra (1428) 383—384.
- Þórir Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1505) 810—812.
- Þórisstaðir í Olfosi 622—623.
- Þórisstaðir á Rosmhvalanesi 272.
- Þórisstaðir á Svalbarðsströnd 804—805.
- Þórisvogur, rekamark Dvergasteinskirkju 24.
- Þorkell Bárðarson í Húnavatnsþingi (1504) 719.
- Þorkell Gunnarsson syðra (1499—1500) 417—418, 510.
- Þorkell Jónsson í Dalasýslu (1492—1504) 92—97, 725.
- Þorkell Jónsson í Húnavatnsþingi (1494) 211.
- Þorkell Ólafsson í Húnavatnsþingi (1497—1502) 342, 598.
- Þorkell Ormsson vestra (1494) 231.
- Þorkell Sighvatsson í Árnessþingi (1502) 621.
- Þorkell Sigurðsson nyrðra (1502) 601.
- Þorkell Vilhjálmsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Þorkell Þórðarson prestur á Bergstöðum (1457—1466) 523.
- Þorkell Þorsteinsson prestur syðra (1502) 603.
- Þorkelshvoll (-hóll) í Viðidal 180, 195—196, 657, 711, 755—756.
- Þorkelsson: Ari, Eyjólfur, Grímur, Guðmundur, Gunnlaugur, Hallkell, Helgi, Jón, Magnús, Oddur, Þorlákr.
- Þórkötlustaðir í Grindavík 458.
- Þorlákr á Hesti í Borgarfirði (1466—1467) 807.
- Þorlákr á Hofstöðum á Mýrum (1504) 745.
- Þorlákr, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Þorlákr Arnórsson í Hornafirði (nm 1500) 449.
- Þorlákr Auðunarson vestra (1495) 248.
- Þorlákr Böðvarsson í Þórsnessþingi (1500) 484—485.
- Þorlákr Hreimsson syðra (1498) 398.
- Þorlákr Jónsson nyrðra (1495—1498) 250, 255, 265.
- Þorlákr faðir Magnúss á Melum 59.
- Þorlákr Ólafsson á Kvannahvoli, faðir Jóns (fyrir 1479) 759.
- Þorlákr Óttarsson vestra (1496 eða fyrr) 292.
- Þorlákr Semingsson, Magnússonar, nyrðra (1492) 90—92, 99, 100.

1) Gæti þó verið einn maðr.

- Þorlákr Svartsson lögréttumaðr (1495) 271.
- Þorlákr Þórarinsson á Hofi í Álptafirði (um 1500) 448.
- Þorlákr Þorgeirsson prestur nyrðra (1493 — 1500) 207, 476.
- Þorlákr Þórhallsson hinn helgi biskup í Skálholti (d. 1193), Þorláskirkja 43, 46, 48, 50, 59, 68, 71, 154, 242, 365, 447, 536, 645, 698. — Þorlákslíkneski 492. Sjá kirkja. — Þorláksmessa á sumari 84, 127, 137, 226, 227, 609. — Þorláksmessa á vetr 318, 441. — Þorlákspeningar 365, — Þorlákskript, sjá kirkja.
- Þorlákr Þorkelsson lögréttumaðr vestra (1480) 11.
- Þorlákr Þorsteinsson nyrðra (1495—1505) 260—262, 264, 553, 789.
- Þorlákr Ögmundsson í Rangárbæ (1497) 375, 377.
- Þorláksdóttir: Ingibjörg.
- Þorláksson: Árni, Bessi, Brandr, Guðbrandr, Jón, Magnús, Sigurðr, Skúli, Þorsteinn.
- Þorleifr Arason prófastr á Breiðabólstað í Fljótshlíð (d. 1727) 171.
- Þorleifr Árnason í Glaumbæ (á lífi 1478; d. 1481 eða fyrri) 436, 704—705.
- Þorleifr Björnsson hirðstjóri á Reykhólum (d. 1486) 10—11, 155, 223, 559—260, 331, 378—380, 392, 404—405, 427—430, 433, 491—492, 492—498, 515, 522, 523,
- 530—531, 537—540, 550—551, 563, 564—566, 589, 653—655, 679.
- Þorleifr djákni í Skálholti (1502) 628.
- Þorleifr Eiríksson, prests Einarssonar (d. 1501 eða fyrri) 557.
- Þorleifr Gamlason í Þykkvaskógi (1501—1504) 543, 741.
- Þorleifr Grímsson, Pálssonar, á Mjörvöllum (1455—1501) 265—268, 273—274, 393, 434—437, 503, 505, 517—518, 584.
- Þorleifr Hafliðason, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Þorleifr Helgason nyrðra (1493) 191.
- Þorleifr Jónsson prestur nyrðra (1492) 98.
- Þorleifr Jónsson bróðir á Helgafelli (1493—1494) 157, 224.
- Þorleifr Jónsson í Þingeyjarbæ (1494) 213.
- Þorleifr Jónsson lögréttumaðr í Kjálarnessþingi (1497—1505) 337, 635, 703, 801.
- Þorleifr Magnússon á Barðaströnd (1662) 87, 165, 170, 747.
- Þorleifr Oddsson í Húnavatnsþingi (1503) 659—662.
- Þorleifr Ólafsson, sjá Þórálfr Ólafsson.
- Þorleifr Ormsson, bróðir Haldórs ábóta á Helgafelli og föðurbróðir Eiríks Haldórsóssonar, lögréttumaðr í Þórsnessþingi (1493—1497) 185, 271, 361—364.

- Þorleifr Pálsson, Jónssonar, á Skarði (1495—1505) 243—247, 350—354, 357—358, 673—674, 760.
- Þorleifr Skaptason prófastr í Múla (d. 1748) 291.
- Þorleifr Snorrason í Fljótsdal austr (1497) 345.¹⁾
- Þorleifr Snorrason, Skálholtsmaðr (1502) 628.¹⁾
- Þorleifr Snorrason í Eyjafirði (1505) 797.¹⁾
- Þorleifr Þórólfsson (vegin 1501) 577.
- Þorleifr Ögmundsson í Kelduhverfi (um 1360) 214.
- Þorleifr Örnólfsson (Einarssonar) lögréttumaðr vestra (1494—1505) 218, 336, 383, 388, 425, 428, 480, 526, 538, 562, 595, 636, 672, 675, 682, 727, 760, 763.
- Þorleifr Örnólfsson í Þingeyjar (1495) 280.²⁾
- Þorleifsdóttir: Guðný, Helga, Solveig, Þorgerðr.
- Þorleifsson: Árni, Björn, Einar, Gizur, Guðmundr, Kolbeinn, Ljótr, Sigurðr, Teitr, Úlfr, Þórðr, Þorsteinn.
- Þorleikr Gunnsteinsson lögréttumaðr vestra (1480) 11.
- Þorleiksson: Oddr, Þorsteinn.
- Þorljótargerði í Öxarfirði 466.
- Þormóðardóttir: Guðrún.
- Þormóðr Bergsson nyrðra (1492) 148, 149, 151.
- Þormóðr Björnsson vestra (1492) 101.
- Þormóðr Sveinsson í Dalasýslu (1500) 519.
- Þormóðsdalr í Mosfellssveit 585—586, 594.
- Þormóðsson: Ásmundr, Jón, Nikulás, Þorbjörn.
- Þorný „kona“ Sokka prests á Svalbarði (fyrr 1499) 415.
- Þóroddr Alfjádsson, sjá Þórálfr Ólafsson.
- Þóroddr Oddsson syðra (1496) 303.
- Þóroddsstaðir (Þórustaðir) í Kaupangssveit í Eyjafirði 99, 100.
- Þórólfr Guðmundsson í Árnessþingi (1636) 454.
- Þórólfr Hranason í Þingeyjarþingi (1495) 253.
- Þórólfr Þorfinnsson í Hegra-nessþingi (1495—1506) 276, 531.
- Þórólfr Þorgilsson í Skagafirði (1501—1503) 577.
- Þórólfr Ögmundsson, Eyjólfssonar, biskup, bróðir Halls prests, bóndi í Laugardal í Tálknafirði (1495—1505) 250, 282, 418, 479, 538, 562, 595, 599, 675, 700, 701, 722—723, 741, 760, 796.
- Þórólfsdóttir: Ingibjörg.
- Þórólfsson (Þórálfrsson): Einar, Eyjólftr, Illugi, Magnús, Páll, Símon, Þorleifr.
- Þorp á Galmaströnd 74.
- Þorri 99.
- Þorriðr, sjá Þuriðr.

1) Þetta kynni þó alt að vera einn maðr. 2) Þó getr þetta verið sami maðr og sá næsti á undan.

- Þórsá í Húnavatnsþingi 720.
— Þórsárvötn 720.
- Þorskafjörðr í Barðastrandar-
sýslu 402.
- Þorsnessþing 391, 440.
- Þorsteinn Árnason í Álptaveri
(1496) 295—297.
- Þorsteinn Bessason í Húna-
vatnsþingi (1494—1500) 211,
531—532.
- Þorsteinn Bjarnarson í Hoffelli
(um 1500) 449.
- Þorsteinn í Botni (1502) 628.
- Þorsteinn djákni í Skálholti
(1502) 628.
- Þorsteinn Eiríksson á Svalbarðs-
strönd (1703) 415.
- Þorsteinn Eyvindsson í Húna-
vatnsþingi (1498) 409.
- Þorsteinn Finnbogason, Jóns-
sonar (1503—1505) 660, 755.
- Þorsteinn Guðmundsson prestur
á Staðarbakka (1492—1505)
90, 207, 411, 487, 555, 556,
557, 559, 776.
- Þorsteinn Guðmundsson „bóndi“
í Dalasýslu (1501) 587—588.
- Þorsteinn Hákonarson í Vaðla-
þingi (1492—1499) 140, 422.
- Þorsteinn Hákonarson á Rosm-
hvalanesi (1749) 53.
- Þorsteinn Hallsson í Hornafirði
(1499) 432.
- Þorsteinn hraði í Öxarfirði (fyr-
ir 1300) 215.
- Þorsteinn Illugason prestur í
Grímstungu (d. 1495) 207.
- Þorsteinn Jónsson í Vaðlaþingi
(1493—1501) 203, 557.
- Þorsteinn Jónsson prestur (á
Melstað 1493—1494) 195.
- Þorsteinn Jónsson í Borgarfirði
(1504) 687.
- Þorsteinn Jónsson vestra, faðir
Jóns, Klemens og Sveins
(1504) 695.
- Þorsteinn Ketilsson prestur nyrðra
(1502—1505) 624, 766.
- Þorsteinn Kolbeinsson Auðkyl-
ings, á Holtastöðum (enn á
lífi 1346) 462.
- Þorsteinn Loðvíksson í Þingeyj-
arþingi (1493) 191.
- Þorsteinn Magnússon (í Rang-
árþingi 1505) 755—756.
- Þorsteinn Oddsson prestur í
Holti undir Eyjafjöllum (d.
1752) 431.
- Þorsteinn Ólafsson í Vaðlaþingi
(1500—1501) 478.
- Þorsteinn Ólafsson vestra (1503)
636.
- Þorsteinn Ormsson í Skagafirði
(1494) 221.
- Þorsteinn Pálsson vestra (1502—
1504) 595, 722.
- Þorsteinn prestur í Saurbæ í
Eyjafirði (fyrir 1400) 784.
- Þorsteinn Sigurðsson sýslumaðr
í Múlaþingi (d. 1765) 278.
- Þorsteinn Stephánsson lögrétu-
maðr í Árnessþingi (1500—
1501) 500, 568.
- Þorsteinn Svarthöfðason vestra
(1493) 183.
- Þorsteinn Sölvason í Húnavatns-
þingi (1497—1504) 342, 729.
- Þorsteinn Þórarinsson, Bjarna-
sonar, prestur vestra (1492) 124.
- Þorsteinn Þorgeirsson, Viðeyj-
arklaustrsmaðr (1451—1497)
338—339, 340.

- Þorsteinn Þorgrímsson í Húnavatnsþingi (1446) 7.
- Þorsteinn Þorláksson í Mýrasýslu (1505) 774.
- Þorsteinn Þorleifsson „bóndi“ í Þingeyjarþingi (1493) 168—170, 197.
- Þorsteinn Þorleifsson; hirðstjóra Björnssonar, mágr Sturlu Þórðarsonar (1493—1503) 183—184, 532—536, 651.
- Þorsteinn Þorleifsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Þorsteinn Þorleiksson, Skálholtsmaðr (1502) 628.
- Þorsteinn Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1496) 298.
- Þorsteinsdóttir: Cecilia, Hallotta, Ingibjörg, Ingigerðr, Kristín, Sigríðr, Úlfrún.
- Þorsteinsson: Árni, Benedikt, Björn, Brynjólfur, Böðvar, Einar, Eiríkr, Eyjólfur, Grímr, Guðmundr, Gunnlaugr, Halldór, Hallsteinn, Hjalti, Illugi, Ími, Jón, Kenek, Ketill, Klemens, Klængur, Magnús, Narfi, Oddgeir, Oddr, Páll, Runólfur, Sigurðr, Stephán, Sveinn, Teitr, Úlfrvéðinn, Vigfús, Þórðr, Þorgeir, Þórir, Þorkell, Þorlákur, Þorsteinn, Þorvaldr, Þorvarðr.
- Þorsteinsstaðir í Haukadal 587, 588.
- Þorsteinsstaðir í Tungusveit 8. — Þorsteinsstaðatjörn 8.
- Þórunn Gísladóttir, kona Jóns Jónssonar hjálms (1493) 179, 186—187.
- Þórustaðir, sjá Þóroddsstaðir.
- Þorvaldr Eiríksson vestra (1497) 336.
- Þorvaldr Finnsson hreppstjóri í Þverárþingi (1727) 5.
- Þorvaldr Gíslason vestra (1504) 723—724.
- Þorvaldr (Þorvarðr) Guðnason lögréttumaðr (1500) 496, 497.
- Þorvaldr Helgason í Þórsnessþingi (1500) 484.
- Þorvaldr Jónsson búland, lögréttumaðr á Móbergi í Langadal (enn á lífi 1494) 221—222, 523, 776—777, 782, 784.
- Þorvaldr Jónsson bóndi í Árnnessþingi (1496) 324.
- Þorvaldr Narfason, Þorvaldssonar, á Eyri í Álptafirði (c.1491) 66.
- Þorvaldr (Þorvarðr) Oddsson í Húnavatnsþingi (1493—1501) 180, 326, 342, 581.
- Þorvaldr Sigurðsson í Austfjörðum (á lífi 1494; d. 1500 eða fyrri) 222.
- Þorvaldr Sveinsson í Húnavatnsþingi (1496—1504) 318, 342, 719.
- Þorvaldr Þorsteinsson vestra (1500) 522.
- Þorvaldsdalr í Vaðlaþingi 424.
- Þorvaldsvatn, landamerki Núps í Núpsdal 196.
- Þorvaldsdóttir: Björg, Guðný, Ingibjörg.
- Þorvaldsson: Einar, Eyjólfur, Finnur, Gísli, Gottskalk, Hallr, Helgi, Jón, Narfi, Oddr, Steinn, Stephán.
- Þorvarðardóttir: Guðríðr, Hólmfríðr, Ingibjörg.
- Þorvarðr Bjarnason, Marteins-

- sonar, í Njarðvík í Borgarfirði (1495—1500) 270—271, 320, 360, 525.
- Þorvarðr Björnsson 360. Sjá Þorvarðr Bjarnason.
- Þorvarðr djákni í Skálholti (1502) 628.
- Þorvarðr Erlendsson sýslumaðr í Árnessþingi og lögmaðr (1492—1505) 88—89, 117, 443—444, 470—471, 497, 500, 502—504, 575, 582—584, 620—624, 635—636, 641, 677—678, 688—689, 692—693, 702—703, 796—797, 800—801, 814.
- Þorvarðr Guðmundsson syðra (1495—1498) 272, 393, 395.
- Þorvarðr Helgason prófastr og prestr í Vallanesi, síðar prior á Skriðu (1496—1500) 297, 357, 512.
- Þorvarðr Ívarsson prestr í Odda (1492—1498) 152, 269—270, 395.
- Þorvarðr Jónsson nyrðra (1494—1501) 203, 548.
- Þorvarðr Jónsson vestra (1497—1500) 348, 484.
- Þorvarðr Magnússon prestr í Rauðasandsþingum (d. 1752) 795.
- Þorvarðr Oddsson 376. Sjá Þorvaldr Oddsson.
- Þorvarðr Ólafsson í Húnavatnsþingi (1446) 7.
- Þorvarðr Steinmóðsson, ábóta Bárðarsonar, nyrðra (1496—1498) 306, 380—381.
- Þorvarðr Þórarinnsson riddari (d. 1296) 214.
- Þorvarðr Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1497—1498) 326, 327, 329, 412.
- Þorvarðsson: Árni, Bergþór, Jón, Magnús, Marteinn, Oddr, Páll, Valdi.
- Þrándarson: Jón.
- Þrándheimr í Noregi 473, 646, 772, 786, 787.
- Þrastastaðir á Höfðaströnd 234.
- Þremmingr 175.
- Þrettándi (dagr jóla) 87, 157, 235, 252, 549, 592.
- Þriði dagr, þriðjudagr 7, 13, 117, 121, 122, 136, 141, 144, 147, 152, 157, 158, 183, 185, 189, 196, 203, 217, 247, 271, 273, 276, 295, 300, 310, 314, 317, 319, 332, 342, 373, 404, 487, 493, 513, 514, 521, 568, 587, 594, 599, 602, 614, 617, 625, 649, 664, 672, 706, 724, 734, 748, 761, 762, 791, 801.
- Þriðjungaklæði rautt 155.
- Þrifeiðar 239.
- Þritekin hringing 793, 794.
- Þrjózka 150, 151.
- Þrotsmenn 501.
- Þrúðr, sjá Herþrúðr.
- Þrúðr Benediktsdóttir, Magnússonar, í Vik í Skagafirði, kona Einars Einarssonar (1494—1504) 229—230, 721—722.
- Þrælseý suðr frá Bilshömrum 64.
- Þrælskleif á Ströndum 461.
- Þrætunes í Saurbæ vestr 71.
- Þröskuldr í Miðdölum 67.
- Þúfa, þúfur 59, 325, 457, 463.

- Þúfa (Þúfur) í Vatnsfjarðarsveit 244.
- Þúfa í Olfosi 583.
- Þúfueyri í Berufirði 32.
- þurfamenn 1. — þurfamanna-
tíund 172, 547.
- Þuríðr Benediktsdóttir frænd-
kona Páls Brandssonar (d.
1492 eða fyrri), kona Þorláks
Semingssonar 99.
- Þuríðr Björnsdóttir, Þorleifsson-
ar, húsfreyja á Eyri í Álpta-
firði (um 1491) 66.
- Þuríðr Jónsdóttir, kona Guð-
mundar Hrafnssonar (1498)
399.
- Þverá í Eyjafirði 138.
- Þverá í Fnjóskadal 138.
- Þverá í Laxárdal í Þingeyjar-
þingi 799—800.
- Þverá í Núpsdal 196.
- Þverá syðri í Vestrhópi 592—
593.
- Þverá í Þverárhlíð 64.
- Þverárdalur í Þverárþingi,
64.
- Þverárhlíð í Þverárþingi 63,
628.
- Þverárþing 5, 15, 64, 742, 746.
- Þverdalur á Hornströndum 84.
- Þverdalur í Saurbæ 101—104,
220—221, 288.
- Þverdalsá á Hornströndum 84.
Þvest 764.
- þvingan og harðindi 130.
- Þvottá í Álptafirði 15, 34.
- Þykkvabær í Holtum 41.
- Þykkvabær í Veri, Þykkvabæj-
arklaustr 295—297, 356.
- Þykkvaskógr í Döllum 76, 156,
220—221.
- þýzkir dúkar 724. Sbr. prýtz-
borð.
- Æðasteinn á Berufirði 32.
- æfinlegt borð 246.
- ærleg kvinna 770.
- ærlegir menn 93, 160, 180, 209,
211, 218, 248, 281, 290, 300,
314, 348, 350, 360, 381, 383,
388, 428, 444, 471, 480, 484,
498, 500, 554, 570, 595, 602,
607, 631, 634, 672, 675, 682,
722, 725, 727, 764, 789, 810.
- Ærlækr í Öxarfirði 465, 739—
740.
- Æsa Jónsdóttir kona Hafliða
Jónssonar (1496—1497) 300—
302, 354—355.
- Æsustaðir í Eyjafirði 203.
- ætt 265, 322, 435, 769, 776,
782, 783. — ættartala
175, 769. — ættartölubækr
359. — ættleiðing 126. —
ættleiðslubréf 126.
- Öfugskelda á Kjalarnesi 583.
- öfund 93, 94, 96, 114, 238. —
öfundarbót 297, 764.
- Ögmundardóttir: Guðrún.
- Ögmundur Andræsson prófastr og
almennilegr dómari milli Jök-
ulsár á Breiðársandi og Breið-
dalsár (1492) 118.
- Ögmundur Björnsson prestur í
Skálholtsbiskupsdæmi (1492)
106.
- Ögmundur Jónsson í Þingeyjar-
þingi (1495—1498) 249, 255.
- Ögmundur Pálsson kirkjuprestur
í Skálholti (1499—1504) og
(1504 og síðar) prestur á Breiða-

- bólstað í Fljótshlíð, síðast biskup í Skálholti (d. 1541) 59, 281, 417—418, 442, 491, 622, 623, 627, 717, 735—736.
- Ögmundr Sighvatsson í Árnessþingi (c. 1620) 454.
- Ögmundr Ögmundsson í Húnavatnsþingi (1703) 194.
- Ögmundsson: Ásgautr, Haldór, Hallr, Jón, Stephán, Þorlákr, Þorleifr, Þórólfr, Ögmundr.
- Ögr í Ísafirði 82, 130, 138—139, 154—155, 244, 245, 286, 341, 359, 444, 612, 674, 682, 692, 702, 763, 765, 793—794, 810.
- öl 332. Sbr. drykkur.
- Ölmóðsey í Þjórsá 46.
- ölmusa, ölmusugerð 233, 240, 247, 472, 474.
- Ölvatnsholt í Holtum 635—636, 677—678.
- Ölversvatn (Ölvesvatn) í Grafningi 47.
- Ölves (Aulves, Aulvös) í Árnessþingi 356, 567—568, 583, 622—623, 626. Sbr. Olfos.
- Ölvískross í Hnappadal 156—157.
- Ölvissker fyrir Fellsströnd 134, 135, 201, 202.
- önd (anddyri) 520, 667.
- öndvegi 256, 348.
- Öndverðareyri (Öndurðeyri) í Eyrarsveit 358, 362, 388, 589—590, 747.
- Öndverðarnes (Öndvertnes) í Grimsnesi 692, 694.
- Öndvertnes undir Jökli 66, 473.
- önglar 42, 736, 739.
- Önundarfítjar, geldfjarland frá Núpi í Núpisdal 196.
- Önundarfjörðr í Ísafjarðarsýslu 81, 149, 247, 249, 276, 277, 286, 383, 387, 401, 402, 561, 566, 675, 676, 695, 764.
- öreigar 726, 785. — öreiga leiguliðar 725, 726, 785. — öreigaskuldir 246, 785.
- Örfrisey fyrir Skarðsströnd 74.
- Örfærisey fyrir Seltjarnarnesi 458.
- örk, sjá kirkja.
- örkumsl, örkimli 129, 485.
- Örlygshnjótr í Patreksfirði 578—579.
- Örlygshöfn í Patreksfirði 723—724.
- Örnólfr Grímsson vestra (1504) 675.
- Örnólfr Steinsson í Húnavatnsþingi (1494—1504) 211, 729.
- Örnólfsson: Einar, Vermundur, Þorleifr.
- öræfi 296, 799.
- Öræfi(n) í Austr-Skaptafellsýslu 36, 714.
- öskudagr 57, 456, 669.
- öx 42, 287, 639, 665, 689, 736, 739, 742, 745, 746.
- Öxarárþing 4, 11, 190, 261, 270—271, 273, 301—302, 315, 358—360, 367, 388, 391—392, 425—426, 427—428, 461, 471, 492—502, 504, 522, 542, 551, 569—570, 584, 597, 606—607, 641, 643, 645, 679, 701—702, 704—712, 713, 785, 786, 802.
- Öxarfjörðr í Þingeyjarþingi 120, 121, 122, 123, 215, 223, 235, 253, 312, 397, 465, 618, 619, 620, 739.

Öxl í Breiðavík undir Jökli 5.	Özur Björnsson prestur í Gaul-
Öxnadalr í Vaðlaþingi 146, 236.	verjabæ (1491 — 1501) 45,
— Öxnadalshéiði 207, 313, 424.	123, 356, 567.
Öxnafeilsbók (ÍBfél. Khd. 309.	Özurardóttir: argrét.
8vo) 246, 321, 388, 692, 702,	
810.	

The undersigned hereby certifies that the above is a true and correct copy of the original as the same appears in the records of the Board of Health of the City of New York.

In testimony whereof, I have hereunto set my hand and the seal of the Board of Health at New York, this _____ day of _____, 1911.

 Health Officer

Leiðréttingar.

- Bls. 6₂. sina¹) l. sina²).
- 88₃. accuratissimè l. accuratissimè.
- 277₂. osignalnum l. originalnum.
- 282₁₁ s]ier] l. s[ier].

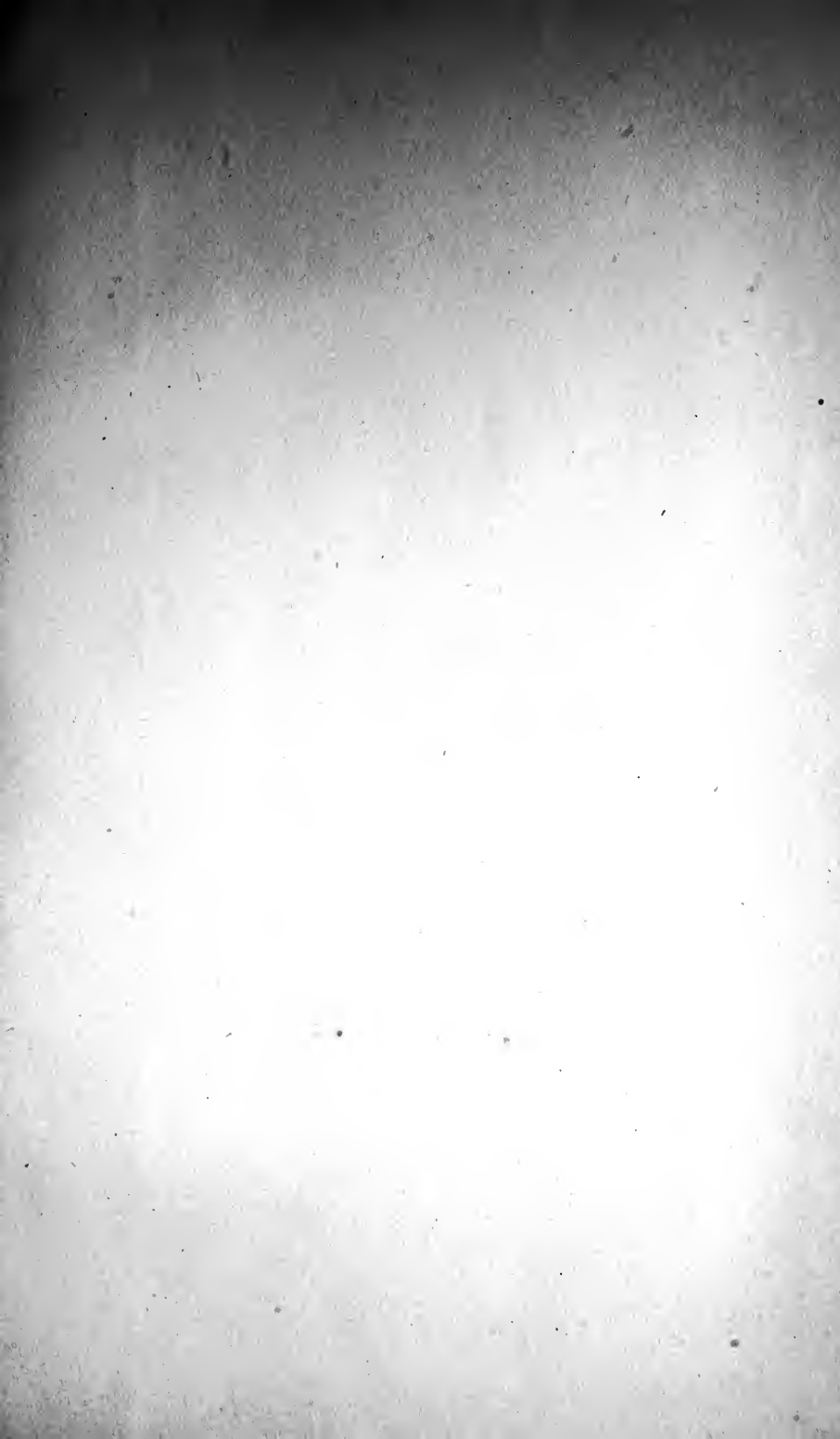

Lagfæringar og athugasemdir.

Bls. 360⁴—⁹. Þó eð svo sé orðað í niðrlagi dómsins, að Eiríkr Haldórsson skuli „réttfanginn vera, hvar sem hann náist utan gríðastaða“, er það þó, ef til vill, ekki svo víst, að hann sé á lífi 1497, úr því að dómrinn kallar hann Eirík „heitinn“, því að þetta getr verið lagaorðbragð af gömlum vana. Það bendir og á, að Eiríkr muni dáinn vera, að síðari dóminum frá 30. Júní 1498 (Nr. 411) ber hér saman við fyrri dóminn, og nefnir Eirík optar en einu sinni Eirík „heitinn“.

Bls. 374₂. merantia l. mercantia.

86492

HScan.

D596

Author

Title *Diplomatarium Islandicum. Vol. 7*

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

—
Do not
remove
the card
from this
Pocket.
—

Acme Library Card Pocket
Under Pat. "Ref. Index File."
Made by LIBRARY BUREAU

—

